

**ESKİ ANADOLU TÜRKÇESİ DÖNEMİNE AİT
“TEFSİR-İ KUR’ÂN” ADLI YAZMA ÜZERİNDE
CÜMLE ÇÖZÜMLEMESİ (60a-120b VARAKLARI)
(MANİSA İL HALK KÜTÜPHANESİ 45 HK 174)
(GİRİŞ-METİN-CÜMLE ÇÖZÜMLEMESİ-DİZİN-
SÖZLÜK)**

**2021
YÜKSEK LİSANS TEZİ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI**

Ali Adnan Abbas AL-RAWE

**Danışman
Dr. Öğr. Üyesi İsmail TAŞ**

**ESKİ ANADOLU TÜRKÇESİ DÖNEMİNE AİT “TEFSİR-İ KUR’ÂN” ADLI
YAZMA ÜZERİNDE CÜMLE ÇÖZÜMLEMESİ (60a-120b VARAKLARI)
(MANİSA İL HALK KÜTÜPHANESİ 45 HK 174) (GİRİŞ-METİN-CÜMLE
ÇÖZÜMLEMESİ-DİZİN-SÖZLÜK)**

Ali Adnan Abbas AL-RAWE

Dr. Öğr. Üyesi İsmail TAŞ

**T.C.
Karabük Üniversitesi
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalında
Yüksek Lisans Tezi
Olarak Hazırlanmıştır**

**KARABÜK
Ocak 2021**

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	1
TEZ ONAY SAYFASI.....	4
DOĞRULUK BEYANI	5
ÖNSÖZ	6
ÖZ.....	7
ABSTRACT.....	8
ARŞİV KAYIT BİLGİLERİ.....	9
ARCHIVE RECORD INFORMATION	10
KISALTMALAR	11
TRANSKRİPSİYON ALFABESİ	12
ARAŞTIRMANIN KONUSU	13
ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ.....	13
ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ.....	13
KAPSAM VE SINIRLILIKLAR/KARŞILAŞILAN GÜÇLÜKLER	13
BİRİNCİ BÖLÜM	14
GİRİŞ	14
1.1. Tefsîr-i Kur'ân	14
1.2. Mustafa Bin Muhammed.....	17
1.2.1. Müellifin Adı.....	17
1.2.2. Yaşadığı Yer ve Zaman.....	18
1.2.3. Kültür Birikimi.....	19
1.2.4. Eserleri	20
1.2.4.1. Mülk Sûresi Tercümesi ve Nüshaları.....	20
1.2.4.2. Fatiha Sûresi Tercümesi	21
1.2.4.3. İhlâs Sûresi Tercümesi ve Nüshaları	21
1.2.4.4. Yâsîn Sûresi Tercümesi ve Nüshaları	21
1.2.4.5. Tezkiretü'l-Evliyâ Tercümesi.....	22
1.3. Hızır Bin Gölbeği	22
1.3.1. Eserin Müstensihi.....	23
İKİNCİ BÖLÜM.....	24
İMLA ÖZELLİKLERİ	24

2.1. Ünlülerin Yazılışı.....	24
2.1.1. “a” Ünlüsünün Yazılışı	24
2.1.2. “e” Ünlüsünün Yazılışı.....	25
2.1.3. “ı, i” Ünlülerinin Yazılışı	25
2.1.4. “o, ö, u, ü” Ünlülerinin Yazılışı	26
2.2. Ünsüzlerin Yazılışı	27
2.2.1. “b-p” Ünsüzleri.....	27
2.2.2. “c-ç” Ünsüzleri.....	28
2.2.3. “ñ” Ünsüzü	28
2.2.4. “t-d” Ünsüzleri.....	28
2.3. Bitişik Yazılan Kelimeler.....	29
2.3.1. “ile” Edatı.....	29
2.3.2. “çün, için” Edatları	29
2.3.3. Ek Fiilin Bitişik Yazımı.....	29
2.3.4. “iken” Zarf Fiili	30
2.4. Ses Bilgisi	30
2.4.1. Ünlüler	30
2.4.1.1. Ünlü Uyumları	30
2.4.1.2. Ünlü Değişmeleri.....	33
2.4.1.3. Ünlü Düşmesi	33
2.4.1.4. Ünlü Türemesi.....	33
2.4.2. Ünsüzler.....	34
2.4.2.1. Ünsüz Değişmeleri	34
2.4.2.2. Sızıcılaşma	34
2.4.2.3. Ünsüz Düşmesi	35
2.4.2.4. Ünsüz Türemesi	35
2.4.2.5. Ünsüz Uyumu	35
2.5. Şekil Bilgisi.....	36
2.5.1. Sözcük Türleri	36
2.5.1.1. İsimler	36
2.5.2. Zamirler	37
2.5.2.1. Şahıs Zamirleri	37
2.5.2.2. İşaret Zamirleri.....	38

2.5.2.3. Belirsizlik Zamirleri	38
2.5.3. Edatlar	38
2.5.4. Filler.....	39
2.5.4.1. Bildirme Kipleri	39
2.5.4.2. Tasarlama Kipleri.....	39
2.5.4.3. Birleşik Çekimler	40
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM.....	41
CÜMLE TANIMLARI.....	41
3.1. Yapılarına Göre Cümleler.....	41
3.1.1. Basit Cümle	41
3.1.2. Birleşik Cümle	42
3.1.2.1. Temel Cümle	43
3.1.2.2. Yan Cümle.....	43
3.1.2.3. Ki'li Birleşik Cümle.....	44
3.1.2.4. Şarhlı Birleşik Cümle	45
3.1.2.5. İç İçe Birleşik Cümle	45
3.1.3. Sıralı Cümle	47
3.1.3.1. Bağımlı Sıralı Cümle	47
3.1.3.2. Bağımsız Sıralı Cümle	47
3.1.4. Bağlı Cümle.....	48
3.2. Cümle Çözümlemeleri	49
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM.....	871
METİN.....	871
BEŞİNCİ BÖLÜM.....	976
DİZİN-SÖZLÜK.....	976
SONUÇ	1251
KAYNAKÇA.....	1255
TIBKIBASIM.....	1257
ÖZGEÇMİŞ	1402

TEZ ONAY SAYFASI

Ali Adnan Abbas AL-RAWE tarafından hazırlanan “ESKİ ANADOLU TÜRKÇESİ DÖNEMİNE AİT “TEFSİR-İ KUR’ÂN” ADLI YAZMA ÜZERİNDE CÜMLE ÇÖZÜMLEMESİ (51b-122b VARAKLARI) (MANİSA İL HALK KÜTÜPHANESİ 45 HK 174) (GİRİŞ-METİN-CÜMLE ÇÖZÜMLEMESİ-DİZİN-SÖZLÜK)” başlıklı bu tezin Yüksek Lisans Tezi olarak uygun olduğunu onaylarım.

Dr. Öğr. Üyesi İsmail TAŞ
Tez Danışmanı, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı

Bu çalışma, jürimiz tarafından Oy Birliği ile Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalında Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir. 19/01/2021

<u>Ünvanı, Adı SOYADI (Kurumu)</u>	<u>İmzası</u>
Başkan : Dr. Öğr. Üyesi İsmail TAŞ (KBÜ)
Üye : Doç. Dr. Ömer YAĞMUR (BAİBÜ)
Üye : Dr. Öğr. Üyesi Nimet KARA KÜTÜKÇÜ (KBÜ)

KBÜ Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Yönetim Kurulu, bu tez ile, Yüksek Lisans Tezi derecesini onamıştır.

Prof. Dr. Hasan SOLMAZ
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürü

DOĞRULUK BEYANI

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum bu çalışmayı bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı herhangi bir yola tevessül etmeden yazdığımı, araştırmamı yaparken hangi tür alıntılarım intihal kusuru sayılacağını bildiğimi, intihal kusuru sayılabilecek herhangi bir bölüme araştırmamda yer vermediğimi, yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden olduğuğunu ve bu eserlere metin içerisinde uygun şekilde atıf yapıldığını beyan ederim.

Enstitü tarafından belli bir zamana bağlı olmaksızın, tezimle ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak ahlaki ve hukuki tüm sonuçlara katlanmayı kabul ederim.

Adı Soyadı:

İmza :

ÖNSÖZ

Tarihte yazılmış Türk diline ait eserlerin günümüz alfabesine aktarılması Türkçenin dil özelliklerinin ve söz varlığının tespit edilmesi bakımından son derece önemlidir.

Bu tez çalışmasında, Manisa İl Halk Kütüphanesi'nin 45 Hk 174 numaralı arşivinden alınan Eski Anadolu Türkçesi devresine ait bir Kur'ân tefsirinin 51b-122b arasındaki varakları günümüz alfabesine çevrilmiş, ses ve şekil bilgisi verilerek üzerinde dilbilgisi incelemesi yapılmış ve metnin sözlüğü çıkarılarak söz varlığı ortaya konulmuştur. Çalışmamızın başlangıcında varak numaraları yeniden sayılarak numaralanmış ve okunan kısımların 51b-122b'ye tekabül ettiği anlaşılmıştır. Çalışmada eser, eserin yazarı ve müstensihisi vs. konular hakkında da bilgiler sunulmuştur. Tez başlığımızdaki numaralandırma önceki tespit olduğundan değiştirilmedi. Ayrıca eserin cümlelerinin analizi yapılarak Türkçenin ifade genişliği ortaya konulmuştur.

Yüksek lisans öğrenimim ve tez çalışmam süresince bilgisi ve tecrübesiyle bana yol gösteren, hatalarımı düzelten ve desteğini hiç eksik etmeyen tez danışmanı hocam Dr. Öğretim Üyesi İsmail TAŞ'a en içten teşekkürlerimi sunuyorum.

Başta annem ve babam olmak üzere hayatımın her döneminde olduğu gibi bu süreç boyunca da hep yanımda duran ve maddi-manevi her türlü desteği benden esirgemeyen tüm aileme de teşekkür ediyorum. Teknik konulardaki bilgileriyle bu dönemde bana çok yardımları dokunan kardeşim Musari AL-RAWE ve yengem Wasan AL-RAWE'ye de bilhassa teşekkür ediyorum.

ÖZ

Türkler 8. yüzyıldan itibaren İslam dinine girmeye başlamışlardır. Sonraki dönemlerde ise kabul ettikleri bu yeni dini daha iyi öğrenebilmek amacıyla Kur'ân'ı Türkçeye tercüme etmişlerdir. Türkçenin 13-15. yüzyıllarını kapsayan Eski Anadolu Türkçesi devresi çok sayıda bu tür tercüme eserin yazıldığı bir dönemdir. Bu dönemdeki tercümelelerin bir kısmı tefsir niteliğinde eserlerken bir kısmı da tek tek, kelime kelime çevrilen satırlı tercüme eserlerdir. Kalemeye alınan bu eserler Türkçenin söz varlığına önemli katkı sağlamışlardır.

Bu tezde, Manisa İl Halk Kütüphanesi'nde beş cilt halinde bulunan "Tefsîr-i Kur'ân" adlı eserin MHK 174 arşiv numaralı dördüncü cildinin 51b-122b arasındaki varakları incelenmiştir. Eser tefsirli bir amme cüzü tercümesidir. Yani Kur'ân-ı Kerîm'in son cüzü olan 30. cüzünün tefsirli tercümesini içermektedir. Mustafa bin Muhammed tarafından yazılmıştır. Çalışmamızda eser, yazar ve müstensih hakkında bilgiler sunulmuş, eserin imla, ses ve şekil özellikleri ortaya konulmuş, metnin transkripsiyonu yapılmış, cümleleri analiz edilmiş ve son olarak da sözlüğü hazırlanmıştır. Böylece Türkçenin hem tarihi sözlüğüne katkıda bulunmak hem de cümle kurgusunun tespitiyle ifade tarzının çeşitliliği ve genişliğini ortaya koymak amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Tefsîr-i Kur'ân; Mustafa bin Muhammed; Eski Anadolu Türkçesi; Cümle Çözümlemesi.

ABSTRACT

Turks have begun to convert to Islam since the 8th century. In the following periods, they translated the Quran into Turkish in order to learn better this new religion they accepted. The period of Old Anatolian Turkish which covers the 13th-15th centuries of Turkish is a period when many such translated works were written. While some of the translations in this period were works of interpretation, some of them were translated works that were translated word by word under line. These works have contributed significantly to the vocabulary of Turkish.

In this thesis, the leaflets between 51b-122b of the fourth volume with archive number MHK 174 of the work named "Tafsir-i Kur'ân" in five volumes in Manisa Provincial Public Library were examined. The work is a commentary and literal translation of the "amme" part of Quran. That is, it contains the interpretative translation of the 30th part of the Quran, which is the last part. It was written by Mustafa bin Muhammed. In our study, information about the work, the author and the writer was presented, the spelling, phonetic and form features of the work were revealed, the text was transcribed, it's sentences were analyzed, and finally it's dictionary was prepared. Thus, it was aimed to contribute both to the historical dictionary of Turkish and to reveal the diversity and breadth of the style of expression by determining the sentence construct.

Keywords: Tefsîr-i Qur'ân; Mustafa bin Muhammed; Old Anatolian Turkish; Sentence Analysis.

ARŞİV KAYIT BİLGİLERİ

Tezin Adı	Eski Anadolu Türkçesi Dönemine Ait "Tefsîr-i Kur'ân" Adlı Yazma Üzerinde Cümle Çözümlemesi (60a-120b Varakları) (Manisa İl Halk Kütüphanesi 45 HK 174) (Giriş-Metin-Cümle Çözümlemesi-Dizin-Sözlük)
Tezin Yazarı	Ali Adnan Abbas AL-RAWE
Tezin Danışmanı	Dr. Öğr. Üyesi İsmail TAŞ
Tezin Derecesi	Yüksek Lisans
Tezin Tarihi	Ocak 2021
Tezin Alanı	Yeni Türk Dili
Tezin Yeri	KBÜ/LEE
Tezin Sayfa Sayısı	1402
Anahtar Kelimeler	Tefsîr-i Kur'ân; Mustafa bin Muhammed; Eski Anadolu Türkçesi; Cümle Çözümlemesi.

ARCHIVE RECORD INFORMATION

Name of the Thesis	Analysis Of A Sentence On A Writing Named "Tefsîr-i Kur'ân" Of The Old Anatolian Turkish Period (60a-120b Foils) (Manisa Provincial Public Library 45HK 174) (Introduction-Text-Sentence Analysis-Dictionary)
Author of the Thesis	Ali Adnan Abbas AL-RAWE
Advisor of the Thesis	Dr. Lect. Member İsmail TAŞ
Status of the Thesis	Master
Date of the Thesis	January 2021
Field of the Thesis	New Turkish Language
Place of the Thesis	KBU/LEE
Total Page Number	1402
Keywords	Tefsîr-i Qur'ân; Mustafa bin Muhammed; Old Anatolian Turkish; Sentence Analysis.

KISALTMALAR

- a.g.e.** : Adı geçen eser
a.g.m. : Adı geçen makale
'a. m. : Aleyhi's-selam
c. : Cilt
haz. : Hazırlayanlar
JTS/TUBA : Journal of Turkish Studies / Türklük Bilgisi Araştırmaları
s. : Sayfa
S. : Sayı
TTK : Türk Tarih Kurumu
vd. : Ve diğerleri

TRANSKRİPSİYON ALFABESİ

أ : a, e	ص : ş
آ : ā, a	ض : ž, d
ب : b, p	ط : t
پ : p	ظ : z, d
ت : t	ع : ‘
ث : s	غ : ğ
چ : c, ç	ف : f
چھ : ç	ق : k
ح : h	ك : k, ñ, g
خ : ħ	ل : l
د : d	م : m
ذ : z, d	ن : n
ر : r	و : v, ū, o, ö, ü, u
ز : z	ه : h, a, e
ژ : j	ي : y, i
س : s	ی : y
ش : ş	

ARAŞTIRMANIN KONUSU

Eski Anadolu Türkçesi dönemine ait "Tefsr-i Kur'n" adlı yazma günümüz alfabesine aktarılacak, dizin ve szlg hazırlanacak, eser hakkında bilgiler verilecek, eserin imla, ses ve Şekil zellikleri tespit edilecek ve cümle analizi yapılacaktır.

ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ

"Tefsr-i Kur'n" Eski Anadolu Türkçesi döneminde Arap harfleri ile yazılmış ve daha önce günümüz alfabesine aktarılmamıŐ bir eserdir. Bu eserin günümüz alfabesine aktarılması, yapılacak nüsha karŐılaŐtırmalarıyla doğru bir Şekilde tespiti, hakkında bilinmeyen yeni bilgiler aktarılarak tanıtılması ve ayrıca cümle analizi yapılarak devrinin dil yapısı, ifade genişliği ve üslubunun yansıtılıp, hazırlanacak szlg ile de Türkçenin tarihi szlgne katkıda bulunulması amaçlanmaktadır.

ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Öncelikle "Tefsr-i Kur'n" adlı eserin müellifi ve Eski Anadolu Türkçesindeki yeri ve önemi tespit edilecektir. Ardından eser transkripsiyon yöntemi kullanılarak latin harflerine çevrilecek ve varsa tespit edilecek diğer nüshaların edisyon kritiği yapılacaktır. Eserin tam metni ortaya konduktan sonra, dilbilgisi inceleme yöntemleri kullanılarak eser üzerine imla, ses ve Şekil incelemesi yapılacak, cümleleri analiz edilecek ve szlkl dizini hazırlanacaktır.

KAPSAM VE SINIRLILIKLAR/KARŞILAŞILAN GÜÇLÜKLER

"Tefsr-i Kur'n" adlı eserin Manisa İl Halk Kütüphanesi'nin 45 HK 174 numaralı arŐivinde bulunan nüshasının 60a-120b varakları incelenecektir.

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

1.1. Tefsîr-i Kur'ân

Tarihte yazılmış olan Türkçeye ait tercüme eserler, Türkçenin gelişmesi, olgunlaşması bakımından büyük önem arz etmişlerdir. Türkler İslam dinini benimsemelerinin ardından bu dinin kutsal kitabı Kur'ân-ı Kerîm'i de anlayabilmek maksadıyla Türkçeye çevirmişlerdir. Arkasından tercümenin ötesinde Kur'ân'ın ayetlerini daha uzun ve detaylı olarak açıklayan tefsir kitapları yazmışlardır. Eski Anadolu Türkçesi devresi bu tür dîni tercüme eserlerinin çok fazla yazıldığı bir dönemdir.

Tezimizde incelediğimiz metin de Eski Anadolu Türkçesi dönemine ait bir Kur'ân tefsir tercümesidir. Eser, Manisa İl Halk Kütüphanesi'nde "Tefsîr-i Kur'ân" adıyla beş cilt halinde MHK 171, MHK 172, MHK 173, MHK 174 ve MHK 175 arşiv numarasıyla bulunmaktadır. Bu çalışmada bu eserin MHK 174 arşiv numaralı dördüncü cildinin 51b-122b arasındaki varakları incelenmiştir. Çalışmada eser ve yazarı hakkında bilgi sunulmuş, metnin imla özellikleri, ses ve şekil bilgisi ortaya konulmuş, metnin günümüz Türkçesine transkripsiyon çevirisi yapılmış, dizin ve sözlüğü hazırlanmış, cümleleri analiz edilmiş ve metnin tıpkı basımı çalışmanın sonuna eklenmiştir.

Bu tür tercüme veya tefsirler bazen Kur'ân'ın tamamını bazen de yalnızca bir suresini veya cüzünü açıklayan eserlerdir. MHK 174 arşiv numaralı eser de bir amme cüzü tefsiridir, yani eserde Kur'ân'ın yalnızca 30. cüzü tefsir edilmiştir. Adına amme denmesinin nedeni cüzün ilk suresi olan Nebe suresinin ilk sözünün "amme" olmasıdır¹. Dolayısıyla cüzün de ilk kelimesi "amme"dir.

Bu eser hakkında İsmail Taş "Manisa İl Halk Kütüphanesindeki "Tefsîr-i Kur'ân" Eseri ve Söz Varlığı Üzerine" adlı makalesinde bilgiler vermektedir.² Çalışmasında bu beş ayrı cildin birbirinin devamı mı yoksa birbirinden farklı eserler

¹ Funda Şan, *Üveys Bin Hoca Osman Bin Emir İlyas Bin Evliya'nın Amme Cüzü Tefsiri*. (JTS/TUBA, 2012), 38.

² İsmail Taş, *Manisa İl Halk Kütüphanesindeki " Tefsîr-i Kur'ân" Eseri ve Söz Varlığı Üzerine*. (Usûl İslam Araştırmaları, 2018), 151-188.

mi olduğu konusunu değerlendirmiş, eserlerin birbirinin devamı olmadığını ortaya koymuştur. İlk üç cildinse birbirinden ayrı eserler olmakla birlikte “Cevâhîrû'l-Asdâf” eserinin nüshaları olduğu ancak bizim çalıştığımız dördüncü cildin bu eserle çeviri tekniği ve çevirilerdeki ifade birliği haricinde bir benzerliğinin olmadığı da verdiği bilgiler arasındadır. Ayrıca incelemelerine devam eden Taş, bu çalışmanın Mustafa bin Muhammed’in eseri olduğu ve Üveys bin Osman’a atfedilen eserlerin de Mustafa bin Muhammed’e ait olduğu kanaatini nüsha karşılaştırmaları ile tez çalışmam esnasında tarafıma teslim etmiştir.

Bizim incelediğimiz eser, Manisa İl Halk Kütüphanesi 45 HK 174 (MHK174) numarada yer almaktadır. Eserin ismi kütüphane kayıtlarında Tefsir-i Kur’ân adıyla kayıtlıdır. 210x147-155x105 mm ölçülerinde II+117 varak ve her bir sayfası 17 satır harekeli nesih ile yazılmıştır. Cildi rutubet lekeli ve birleşik harf filigranlı krem renklidir. Çizgi şemseli, zencirekli, köşebentli, mıklepli, yıpranmış kahverengi meşin cetveller ve söz başları kırmızı mürekkeple yazılmış olması ilk göze çarpan özelliğidir. Eser Amme cüzünün başından sonuna kadar olan kısmı ihtiva etmektedir. 1b'de Fatiha suresi bulunmaktadır. IIa'da Osmanağa-zade Hüseyin b. Ahmed'in 1221/1805 tarihli Muradiye Kütüphanesine vakıf kaydı ile vakıf mührü vardır. Bu mührden eser içinde de bulunmaktadır. 1a-3a arasında tefsirle ilgili önsöz mahiyetinde bir bölüm vardır³.

Eser tefsirli tercüme şeklinde olmasına karşın diğer tefsir kitapları kadar uzun değildir. Diğer tefsir kitaplarında her bir ayet verildikten sonra uzun uzadıya açıklanır. Bu eserde de verilen ayetler yalnızca tercüme edilmekle kalınmamış, daha detaylı şekilde açıklanmıştır ancak açıklamalar diğer tefsir kitaplarındaki gibi sayfalarca sürmemektedir. Ayetler açıklanırken mealin yanı sıra rivayetler, kıssalar ve hikâyelere de yer verilmiştir. Her bir surenin başında o surenin nüzul yeri, ayet sayısı ve harf sayısı verilmiştir. Sonunda ise müstensih genelde bu eseri okuyanlara dua etmiş, okuyanların da kendisine bir Fatiha hediye etmelerini rica etmiştir. Bazen bir ayet bütün olarak açıklanmamış, parçalara bölünmüş halde açıklanmıştır. Cümlelerin bir çok yerde devrik olarak kullanıldığı, özellikle “ki” bağlacının kullanımıyla kısa cümlelerin birbirine eklenerek satırlar boyunca süren uzun cümleler haline getirildiği göze çarpmaktadır. Eser, söz varlığından anlaşıldığı üzere bir Eski Anadolu Türkçesi

³ Taş, *Manisa İl Halk Kütüphanesindeki " Tefsîr-i Kur'ân" Eseri ve Söz Varlığı Üzerine*,175.

dönemi metnidir ancak büyük ihtimalle istinsah tarihiyle alakalı olarak Eski Anadolu Türkçesi dil özelliklerinden farklı yönleri de bulunmaktadır⁴.

Saydığımız bu özellikler eserin kendine özgü yönlerini ve müellifin üslubunu göstermektedir. Öte yandan Konya Mevlana Müzesi Kütüphanesi 2270 numarada bulunan müellifi kesin belli olmayan bir başka amme tefsiri nüshası Üveys bin Hoca Osmân bin Emîr İlyâs bin Evliyâ'ya ithaf edilmektedir. Ahmet Doğu bu eser üzerine yüksek lisans tezi yazmıştır⁵. Bu çalışmada eserin başı ve sonunun eksik olduğu, bu yüzden de müellif ve istinsah tarihinin belli olmadığı ancak eserin dilinden 13-14. yüzyıllara ait olduğu düşünüldüğü belirtilmektedir⁶. Hem bu tarihî örtüşme hem de diğer benzerlikler bizde bu eserin de bizim eserimizin müellifi Mustafa bin Muhammed'e ait olduğu kanaatini oluşturmuştur.

İleride daha detaylı ele alınacağı üzere Mustafa bin Muhammed 14. yüzyılın ikinci yarısında yaşayıp eser vermiş bir yazardır. Burada yazıldıkları dönem bakımından iki eser arasındaki tevafuk dikkat çekmektedir. Diğer yandan Üveys bin Hoca Osmân bin Emîr İlyâs bin Evliyâ'nın yazdığı amme tefsirinin Süleymaniye Kütüphanesi Nüshası'nda hicrî 963 (m. 1556) yılında yazıldığı bilgisi yer almaktadır⁷. Sonuç olarak yazılış tarihi açısından bakıldığında eserin Mustafa b. Muhammed'e ait olması daha olası görülmektedir.

Her iki eserde de ayet tefsirlerinin çok uzun şekilde değil de yalnızca birkaç cümle veya birkaç satır cümle ile açıklanmış olması da önemli bir benzerliktir. Bu özellik her iki eseri de diğer tefsir eserlerinden ayırmaktadır.

Yine her iki tefsirde de ayetlerin tercümesi verilirken Arapça aslına sadık kalınarak çevrildiği, dolayısıyla da devrik cümlelerin oluştuğu görülmektedir.

Son olarak her iki tefsirde de yer yer ayetlerin bütün halde değil parça parça açıklanmış olması iki eserin aynı müellifin kaleminden meydana geldiğinin bir delili olarak gözükmektedir.

⁴ Taş, *Manisa İl Halk Kütüphanesindeki " Tefsîr-i Kur'ân" Eseri ve Söz Varlığı Üzerine*,180.

⁵Ahmet Doğu, *Amme Tefsiri, İnceleme-metin-sözlük-ıtkıbasım*. (Konya: Selçuk Üniversitesi, Sosyal

Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, yüksek lisans tezi, 1989).

⁶ Doğu, *Amme Tefsiri, İnceleme-metin-sözlük-ıtkıbasım*, 6-7.

⁷ Funda Şan, *Üveys b. Hoca Osmân b. Emîr İlyâs b. Evliyâ'nın 'Amme Cüzü Tefsiri Üzerinde Dil İncelemesi*. (İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Yeni Türk Dili Bilim Dalı, yüksek lisans tezi, 2011).

Netice itibariyle tüm bu deliller her iki eserin de aynı müellife, Mustafa b. Muhammed'e, ait olduğuna işaret etmektedir.

1.2. Mustafa Bin Muhammed

1.2.1. Müellifin Adı

İncelediğimiz eserde müellifin adı verilmemiştir ancak araştırmalarımızın sonucuna göre müellifin adı Mustafa bin Muhammed'dir. Hakkında biyografik eserlerde fazla bilgi yer almamaktadır.

Dr. İsmail Taş'ın "15. Yüzyıla Ait "Enfesü'l-Cevâhir" Adlı Yazma Üzerinde Dil İncelemesi" adlı yüksek lisans tezinde ise müellif hakkında detaylı bilgi yer almaktadır.

Muslihuddin-i Lâdikî veya Muslihuddin Mustafa bin Muhammed adıyla da bilinmektedir. Lâdik vilayetinde, bugünkü adıyla Denizli, başkadılık görevinde bulunmuştur. Ayrıca müderrislik de yapmıştır. Eserlerini de o dönemde Denizli civarında var olan Hamidoğulları ve İnançoğulları beylerine sunmuştur. Lâdikî ismi buradan gelmektedir. Muslihü'd-din ise müellifin ismi değil, Mustafa veya Muhammed isimlerinin önüne getirilerek kullanılan bir lakaptır⁸.

Bursalı Mehmet Tahir, "Osmanlı Müellifleri" adlı eserinde "Mustafa İbni Muhammed Ankaravî" isimli bir yazar hakkında çok kısa bilgi vermektedir. Bu bilgiler şu şekildedir: "Osmanlı ulehasının eskilerinden bir zattır. Mukaddimesinde Şehzade Süleyman Paşa adına yazıldığı bildirilen, büyük bir cilt halinde Türkçe olan (Sure-i Mülk) tefsiri Osmanlı lisanının tarihi bakımından da ehemmiyeti haizdir. Bir de (Mevıza), (Fezail-i Şuhûri Selâse), (Mucizat), (Fazilet-î salavat) ve (Hikâyat-i lâtife ani'l-eslâf) dan bahseden Türkçe (Hallün-Nâsîhîn) isminde diğer bir eseri de vardır ki, her ikisi de umumî kütüphanede mevcuttur."⁹

Yine Yusuf Akçay'ın "Mustafa Bin Muhammed'in İhlâs Suresi Tefsîri" adlı yüksek lisans çalışmasında da Mustafa bin Muhammed hakkında bilgiler yer almaktadır. Burada da Muslihuddin Mustafa bin Muhammed ile Mustafa İbni Muhammed Ankaravî isimlerinin aynı mı yoksa farklı mı şahıslar oldukları konusunun

⁸ İsmail Taş, *15. Yüzyıla Ait "Enfesü'l-Cevâhir" Adlı Yazma Üzerinde Dil İncelemesi*. (İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2008).

⁹ Bursalı Mehmet Tahir, *Osmanlı Müellifleri* (İstanbul: Meral Yayınevi) 385.

henüz aydınlatılmadığı ve ayrı şahıslar olmalarının muhtemel olduğu belirtilmektedir¹⁰.

Ancak bu konuda da Dr. İsmail Taş yukarıda zikrettiğimiz tezinde daha net bilgiler sunmaktadır. Çalışmada yukarıda da belirttiğimiz gibi Muslihu'd-din lakabıyla da anılan Mustafa bin Muhammed'in, farklı araştırmacılar tarafından birbirinden değişik isimlerle tespit edildiği belirtilip, bu isimlerden birinin de Mustafa bin Muhammed Ankaravî olduğu bilgisi net şekilde ortaya konulmuştur¹¹. Yani bu bilgi doğrultusunda Mustafa bin Muhammed ile Mustafa bin Muhammed Ankaravî aynı kişidir. Bu bilgilerin devamındaysa müellifin tespit edilen diğer isimlerine de yer verilmiştir: "Mustafa bin Muhammed Ankaravî olarak bilinen müellif, Mustafa bin Mehmet, Mustafa bin Muhammed ve Muslihiddin Muhammed bin Mustafa olarak da bilinmektedir. Araştırmalarımız sonucu bu isimlerle anılan şahsın aynı kişi olduğunu söyleyebiliriz¹²."

1.2.2. Yaşadığı Yer ve Zaman

Yukarıda da belirtildiği gibi müellifin hayatına dair bilgiler oldukça azdır. Ancak yazdığı eserleri bazı şehzade ve beylere sunmuş olmasından yaşadığı yer ve zamana dair bilgi sahibi olabilmekteyiz.

İsmail Hakkı Uzunçarşılı "Ankaralı Mustafa bin Muhammed tarafından Orhan Gazi oğlu Süleyman Paşa adına kaleme alınan Sure-i Mülk Tefsiri, Osmanlılarda yazılan ilk eserler arasındadır.¹³" demiştir. M. Fuad Köprülü de, Mustafa bin Muhammed'in Orhan Bey'in oğlu Süleyman Paşa'ya Suretü'l-Mülk tefsiri yazdığını söyler¹⁴. Yine İsmail Hakkı Uzunçarşılı'nın belirttiğine göre Süleyman Bey, 1357 veya 1358, babası hayatta iken bir av esnasında attan düşüp vefat etmiş ve Bolayır'a gömülmüştür¹⁵. Bu bilgiler müellifin hangi yıllarda yaşamış olduğuna dair fikir vermesi bakımından önemlidir.

¹⁰ Yusuf Akçay, *Mustafa Bin Muhammed'in İhlâs Suresi Tefsiri (Giriş-İnceleme- Metin-Ekler Dizini-Sözlük-Tıpkıbasım)* (Kütahya: Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, 2005).

¹¹ Taş, 15. *Yüzyıla Ait "Enfesü'l-Cevâhir" Adlı Yazma Üzerinde Dil İncelemesi*, 34.

¹² Taş, 15. *Yüzyıla Ait "Enfesü'l-Cevâhir" Adlı Yazma Üzerinde Dil İncelemesi*, 34.

¹³ İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi* (Ankara: TTK Yayınları, 2015), 281.

¹⁴ Mehmet Fuad Köprülü, *Türk Edebiyatı Tarihi*. (İstanbul: Ötüken Neşriyat, 1981), 341.

¹⁵ Taş, 15. *Yüzyıla Ait "Enfesü'l-Cevâhir" Adlı Yazma Üzerinde Dil İncelemesi*, 39.

Yazdığı kısa sûre tefsirlerini Hamidoğulları ve İnançoğulları Beylerine sunduğuna göre, bu beylikler için ilim merkezi olan Eğirdir ve Denizli civarlarında yaşadığı söylenebilir. Ayrıca Yasin tefsirinde Hızır Beyden “ Hacı” olarak bahsetmesi ve Hızır Bey’in de 1364 yılında hacca gittiği şeklinde rivayetler bulunmaktadır. Bütün bunlar bize müellifin hangi zaman dilimi içerisinde yaşadığı hakkında ipuçları vermektedir. Buna göre Mustafa bin Muhammed’in 1364’lerde hayatta olması büyük bir ihtimaldir. Doç. Dr. Hatice Tören’nin belirttiğine göre, Mustafa bin Muhammed muhtemelen eserlerini 1360-1368’lerde yazmıştır. Bu sebeple müellifin 1368’den sonra vefat ettiği düşüncesi akla gelmektedir¹⁶. Sonuç olarak müellifin doğum ve ölüm yılı kesin şekilde tespit edilemese de genel anlamda 14. yüzyılın ikinci yarısında yaşadığı söylenebilir.

1.2.3. Kültür Birikimi

Eserinden anladığımız kadarıyla müellif son derece iyi bir eğitim almıştır. Arapça ve Farsçayı çok iyi bildiği tercüme eserlerinin dil özelliklerine baktığımızda anlaşılmaktadır. Müderrislik ve kadılık yaptığı da bilinmektedir¹⁷.

M. Esat Coşan, İbn-i Batuta’dan şunları nakletmektedir: “Buranın müderrisi, âlim, fâzıl, fakîh, hacı, Mekke – Medine’de mücavir olmuş, Mısır’da, Şam’da okumuş, Irak’ta ikamet etmiş, düzgün ve güzel Arapça konuşabilen, hoşsohbet, ârif, eşine ender rastlanan bir zat imiş. Lakabı «Muslihu’ddin» olan bu zata, Eğridir Sultanı Ebu {!} İshâk Beg b. Dünder Bey, herkesten ziyade iltifat ve ikram eder, meclislerde hemen sağ yanına oturtmuş¹⁸.” Bu sözler Mustafa bin Muhammed’in devrinin ileri gelen âlimlerinden biri olduğunu açıkça ortaya koymaktadır.

“Onun ilmî ve edebî kişiliğini yansıtan bilgilere yazdığı tefsirlerden ulaşmak mümkündür. Başta ayet ve hadisler olmak üzere, Mevlâna, Ebu’l-Leys Semerkandî, Sâlebî gibi şahısların eserlerinden fazlaca yararlanması onun Arapçayı çok iyi derecede bildiğini gösterir¹⁹.” Ayrıca Yusuf Akçay, Mustafa bin Muhammed’in

¹⁶ Taş, 15. Yüzyıla Ait "Enfesü'l-Cevâhir" Adlı Yazma Üzerinde Dil İncelemesi, 40.

¹⁷ Taş, 15. Yüzyıla Ait "Enfesü'l-Cevâhir" Adlı Yazma Üzerinde Dil İncelemesi, 41.

¹⁸ Esad Coşan, 15. Asır Türk Yazarlarından Muslihuddin, Hamidoğulları ve Hızır Bey. (Ankara: Vakıflar Dergisi, 1981)

¹⁹ Akçay, Mustafa Bin Muhammed’in İhlâs Suresi Tefsiri (Giriş-İnceleme- Metin-Ekler Dizini-Sözlük-Tıpkıbasım), 3.

tezinde incelediği tefsir eserinde Mevlâna'nın beyitlerine sıkça yer vermesinin aynı zamanda iyi derecede Farsça da bildiğinin deilili olduğunu belirtmektedir.

İncelediğimiz metinde de müellifin ayetleri tefsir ederken sıkça kıssalar, kısa hikâyeler, vecizeler ve rivayetlere yer vermesi onun geniş bir kültür birikimine sahip olduğunu bize göstermektedir. Ayrıca yazdığı diğer eserleri de bunu destekler niteliktedir.

1.2.4. Eserleri

Müellifin incelediğimiz bu eserinden başka da birçok eseri vardır. Bu eserler ve çeşitli nüshaları aşağıdaki şekildedir:

1.2.4.1. Mülk Sûresi Tercümesi ve Nüshaları

Mülk suresi veya Tebâreke suresi tefsiri, müellifin kütüphanelerde en çok nüshası bulunan eseridir. Bunun nedeni Murad Bey, İshak bin Murad Arslan, Süleyman Bey, Hızır bin Gölbegi olmak üzere dört beye birden sunulmuş olmasıdır²⁰. Biz bu çalışmamızda Hızır bin Gölbegi'ne sunulan nüsha üzerine çalışmaktayız. Hızır bin Gölbegi'nin kim olduğu konusunda detaylı bilgi ileride verilecektir.

- İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi, 7 Numarada Kayıtlı Olan Nüsha
- Millet Kütüphanesi, Şer'iyye, 821 Numaralı Nüshası
- Burdur Nüshası
- İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Nüshası
- Ankara İl Halk Kütüphanesi Nüshası
- Yapı Kredi Sermet Çifter Araştırma Kütüphanesi 873 Numaralı Nüsha

Mülk Suresi Tefsiri'nin bundan başka da birçok nüshaları vardır.

²⁰ Akçay, *Mustafa Bin Muhammed'in İhlâs Suresi Tefsiri (Giriş-İnceleme- Metin-Ekler Dizini-Sözlük-Tıpkıbasım)*, 4.

1.2.4.2. Fatıha Sûresi Tercümesi

Kur-an-ı Kerîm'in ilk suresi olan Fâtıha'nın Türkçe tefsiridir. Eserin takdim edildiği kişi İnançoğullarından Çelebi Murad Arslan b. İnanç Beg'dir²¹.

1.2.4.3. İhlâs Sûresi Tercümesi ve Nüshaları

Kur'ân-ı Kerîm'in 112. suresi olan İhlâs suresinin Türkçe tefsiridir. Bu eser de yine Murad Arslan Bey'e sunulmuştur²². Ancak İstanbul Üniversitesi nüshasında eserin sonlarında Hızır Beyin ismi de geçmektedir. Bu da eserin sadece Murad Arslan Bey'e değil, Hamidoğulları beylerinden Hızır Bey'e de sunulduğunu gösterir²³.

Eserin Millet Kütüphanesindeki nüshasından açıkça belirtildiği üzere eser, hicrî 884 yılında istinsah edilmiştir²⁴.

- Ankara İl Halk Kütüphanesi Eski Eserler Bölümü (Cebeci) 145 numara
- Süleymaniye Kütüphanesi, Hacı Mahmud Efendi Bölümü, numara 427
- İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi TY 473 numara
- Millet Kütüphanesi, Ali Emiri Şer'iyye Bölümü numara 44

1.2.4.4. Yâsîn Sûresi Tercümesi ve Nüshaları

Kur'ân-ı Kerîm'in 36. suresi olan Yâsîn suresinin Türkçe tefsiridir. Esat Coşan tarafından çeşitli nüshaları tespit edilmiştir²⁵. Hızır bin Gölbeği ve Murad Arslan Bey'e sunulmuş 78 varaklık bir eserdir²⁶.

- İstanbul Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, 3779 numara

Aynı yer ve numarada kayıtlı ayrı bir nüsha daha bulunmaktadır.

²¹ Coşan, 15. *Asır Türk Yazarlarından Muslihuddin, Hamidoğulları ve Hızır Bey*, 103.

²² Coşan, 15. *Asır Türk Yazarlarından Muslihuddin, Hamidoğulları ve Hızır Bey*, 103.

²³ Akçay, *Mustafa Bin Muhammed'in İhlâs Suresi Tefsiri (Giriş-İnceleme- Metin-Ekler Dizini-Sözlük-Tıpkıbasım)*, 6.

²⁴ Akçay, *Mustafa Bin Muhammed'in İhlâs Suresi Tefsiri (Giriş-İnceleme- Metin-Ekler Dizini-Sözlük-Tıpkıbasım)*, 6.

²⁵ Coşan, 15. *Asır Türk Yazarlarından Muslihuddin, Hamidoğulları ve Hızır Bey*, 104.

²⁶ Akçay, *Mustafa Bin Muhammed'in İhlâs Suresi Tefsiri (Giriş-İnceleme- Metin-Ekler Dizini-Sözlük-Tıpkıbasım)*, 5.

1.2.4.5. Tezkiretü'l-Evliyâ Tercümesi

Mustafa bin Muhammed'in, Aydınöglu Mehmed Beyin (ölümü: 734/1334) isteği üzerine Feridü'd-dîn Attâr'dan tercüme ettiği eserdir²⁷.

1.3. Hızır Bin Gölbegi

Bilindiği gibi Anadolu Selçukluları döneminde İslam dininin etkisiyle Arapça ve Farsça ilim dili olarak kabul görmüştür. Bu sebeple bu dönemde Türkçe yazılmış eserlere rastlanmaz. Beylikler döneminde ise Türkçeye duyulan ilgi yeniden artmıştır. Anadolu beylerinin Arapça veya Farsça bilmemeleri ve milli duygularla Türkçeye önem vermeleri bunun nedenleridir. Bu ortamda dönemin yazarları bu beylere sunmak üzere Türkçe eserler meydana getirmişlerdir. Bazen beylerin emri veya ricalarıyla da eserler kaleme almışlardır. İncelemekte olduğumuz eser de bu şekildedir. Eserin takdim edildiği beyin adı Hızır Bin Gölbegi'dir.

Hızır b. Gölbegi'nin kim olduğ u konusunu Esad Coşan, Ankara İli Kütüphanesi – Eski Eserler Bölümü (CEBECİ) 329 numarada bulunan Mülk Suresi Tefsiri'nin de ithaf edildiği kişi olmasından yola çıkarak yaptığı çalışmasında aydınlatmıştır. Coşan, çalışmasında Mustafa b. Muhammed'in eserlerinde **Hızır b. Göl Begi, el-Hacı Hızır Beg Çelebi ve Bedrü'd-din Hızır Beg b. İshak Beg** olmak üzere üç farklı görünümde Hızır adlı bir bey olduğ u tespitini yapar. Aynı müellifin ayrı ayrı eserlerinde geçen bu üç ismin aynı kişi olduğ u kanaatinde olduğ unu belirtir. Aralarındaki farklar ise eserlerin farklı zamanlarda kaleme alınmış olmasından kaynaklanır. Yani bir eser Hızır henüz bey ünvanı almadan önce yazılmıştır ve bu yüzden müellif ona bey dememiştir. Bir diğer eser Hızır hacca gittikten sonra yazılmış olmalıdır ki el-Hacı Hızır Beg Çelebi şeklinde kendisinden bahsedilmektedir. Sonrasında Coşan, müellifle aynı dönemde yaşamış Hızır isimli beylerden hangisinin bu eserin sunulduğ u bey olabileceği üzerinde durur ve bu şahsın Hamidoğulları Beyliği'nden İshak Beg b. Dünder'in oğlu Hızır Beg olduğ u sonucuna varır²⁸.

²⁷ Coşan, 15. Asır Türk Yazarlarından Muslihuddin, Hamidoğulları ve Hızır Bey, 104.

²⁸ Coşan, 15. Asır Türk Yazarlarından Muslihuddin, Hamidoğulları ve Hızır Bey, 101-109.

1.3.1. Eserin Müstensihî

Eserin müstensihinin kim olduğu eserinde birçok yerde geçmektedir. Müstensih bütün surelerin tefsirlerinin sonunda diğer sureye geçmeden okuyan herkese Allah'tan rahmet diler ve okuyanların da kendisine bir Fatıha hediye etmesini ve Allah'tan rahmet dilemelerini ister. İşte bu bölümlerin birçoğunda müstensih kendi ismini zikretmektedir. Ancak ismi her yerde aynı geçmemektedir. Bazen yalnızca kısa 'Ali ismiyle yetinilmişken, bazen müstensih isminin daha uzun halini yazmıştır. Buna göre müstensih'in tam adının "Ali bini El-Hacı 'Abdurrahman Muhammed" olduğu söylenebilir. Aşağıdaki metinden alıntılanan cümlelerde müstensih'in adının farklı şekilde geçtiği örnekler verilmiştir:

...ve bu kitābı te'lif idene ve (10) Türki tercime idene ve yazana Allāh Te'ālā rahmet eylesün. (89b/9,10)

İmdi vaşiyet iderim ki bu haķir kاتب 'Alī kuluna haşşaten Fātiha süresin okuyup şevābını bize baħiş buyurursa... (58b/7,8)

İmdi Haķ sübhānehū ve Te'ālā hazretinden ricā iderem ki bu tefsir-i şerif-i kitābet kıldığım (13) buña baķup nazār idüp okuyanlar Allāh rahmet eylesün Hacı 'Abdur-raħmān Ođlu 'Alī'ye (14) diyeler ve... (62a/12,13,14)

Ve dağı haşşaten 'Alī bini El-ħacı 'Abdu'r-raħman (13) Muħammed ki bunu kitābet etmişdür... (68a/12,13)

İKİNCİ BÖLÜM

İMLA ÖZELLİKLERİ

2.1. Ünlülerin Yazılışı

2.1.1. “a” Ünlüsünün Yazılışı

“a” Ünlüsünün Kelime Başında Yazılışı: “a” ünlüsü kelime başında üstünlü (İ) elif ile yazılmıştır.

- aç (59a/17)
- ağalar (86b/6)
- aḡşam (85a/8)
- aḡ (102b/15)
- alalar (115a/9)

“a” Ünlüsünün Kelime Ortasında Yazılışı: “a” ünlüsü kelime içinde yaygın olarak bazen sadece üstün (^) bazen de üstünlü elif (İ) ile yazılmıştır. Nadiren de güzel he (ı)’li yazıldığı görülmektedir.

- ḡatından (70a/10)
- uḡmaḡ (60a/9)
- yalıñız (74b/1)
- ḡatılık (95b/9)
- daḡı (52a/8)

“a” Ünlüsünün Kelime Sonunda Yazılışı: “a” ünlüsü kelime sonlarında bazen üstün (^) bazen üstünlü he (ı) ve bazen de üstünlü elif (İ) ile yazılmıştır.

- bulara (54a/16)
- ṣoñra (62a/5)
- ḡara (96a/8)
- ḡaḡa (103a/5)

2.1.2. “e” Ünlüsünün Yazılışı

“e” Ünlüsünün Kelime Başında Yazılışı: “e” ünlüsü kelime başında üstünlü elif (إ), ile yazılmıştır.

- egilüp (67a/14)
- ekdi (65b/2)
- eksük (71b/16)
- eritdi (86b/11)
- etmek (52b/5)

“e” Ünlüsünün Kelime Ortasında Yazılışı: “e” ünlüsü kelime ortasında bazen üstün (َ), bazen üstünlü elif (إ) ve bazen de üstünlü he (هـ) ile yazılmıştır.

- diledi (54b/2)
- geñez (69a/3)
- yemişler (54a/11)
- giderir (60a/15)

“e” Ünlüsünün Kelime Sonunda Yazılışı: “e” ünlüsü kelime sonunda en çok üstünlü he (هـ) ile, daha sonra üstünlü elif (إ) ile, nadir olarak da üstün (َ) ile yazılmıştır.

- dilerse (85a/1)
- kıyāmet gününde (75b/5)
- neçe (58a/2)
- üzerine (100a/1)
- vire (112b/14)

2.1.3. “ı, i” Ünlülerinin Yazılışı

ı, i” Ünlülerinin Kelime Başında Yazılışı: “ı, i” ünlüleri kelime başında esreli elif (إ) ve esreli elif-ye (إي) ile yazılmıştır. Esreli elif-ye (إي) ile olan yazılış diğerinden daha yaygındır.

- içdi (71a/9)
- iki (53b/3)
- iletmeye (91b/15)

- inanmışdı (81b/14)
- incitirler (81a/13)

ı, i” Ünlülerinin Kelime Ortasında Yazılışı: “ı, i” ünlüleri kelime ortasında yaygın olarak esre (.) ve nadiren de esre ve ye (ﻻ) ile yazılmıştır.

- dirmek (63a/1)
- üzerimize (87b/6)
- eyitdiler (100b/7)
- girmege (69b/9)
- indi (105b/4)

“ı, i” Ünlülerinin Kelime Sonunda Yazılışı: “ı, i” ünlüleri kelime sonunda bazen esre (.), bazen esre ve ye (ﻻ), bazen de esre ve hemze (ء) ile yazılmıştır.

- iki (53b/3)
- süre’i (109b/8)
- dökülürdi (70a/7)
- eyitdi (73a/11)
- dükeli (97a/4)

2.1.4. “o, ö, u, ü” Ünlülerinin Yazılışı

“o, ö, u, ü” Ünlülerinin Kelime Başında Yazılışı: “o, ö, u, ü” ünlüleri kelime başında ötreli elif ve vav (و) şeklinde yazılmıştır.

- oğlu (107a/16)
- oğul (80b/6)
- olalar (55b/4)
- ölümün (63a/14)
- örter (58b/15)
- umaruz (108b/5)
- unutmayup (80a/7)
- üzüm (92a/10)
- üşenmedi (68a/4)

“o, ö, u, ü” Ünlülerinin Kelime Ortasında Yazılışı: “o, ö, u, ü” ünlüleri kelime ortasında bazen ötre (و) ile bazen de ötre ve vav (و) şeklinde yazılmıştır.

- boynudur (53b/2)
- getirüp (111b/8)
- virevüz (56b/8)
- yüzleri (59a/4)
- dürüşgil (77a/3)

“u, ü” Ünlülerinin Kelime Sonunda Yazılışı: “u, ü” ünlüleri kelime sonunda ötre ve vav (ﻝ) ile yazılmıştır.

- gizlü (89b/15)
- bellü (96a/1)
- dürlü (64a/10)

2.2. Ünsüzlerin Yazılışı

2.2.1. “b-p” Ünsüzleri

Metinde Türkçe kelimelerin başında (p) kullanımına rastlanmamaktadır. Günümüz Türkçesinde (p)’li şekliyle kullanılan “pek” kelimesi ise metinde “berk” (59a/15) şeklinde (b) sesiyle geçmektedir.

b veya p ile başlayan Arapça ve Farsçadan alıntı kelimelerde ise ikili kullanımlar söz konusudur. Aynı kelimeler metnin bir yerinde (b)’li şekilde kullanılmışken bir başka yerinde (p)’li olarak kullanılmıştır:

- bādişāh – pādişāh
- beygāmbēr – peygāmbēr

Kelime ortasındaki p (پ) ’lerin b (ب) ile yazılışına nadiren rastlanmaktadır:

- toprak (90b/13)

Kelime sonunda ise zarf fiil eki “-up, -üp” metinde yalnızca (p) sesiyle kullanılmıştır.

- alup (81b/5)
- çüriyüp (90a/16)
- okuyup (119b/15)

2.2.2. “c-ç” Ünsüzleri

Söz başında bazı sözcükler hem (ç)’li hem de (ç)’li şekilde yazılmıştır. Hatta Türkçede söz başında baştan beri (ç) ile yazılan bazı kelimelerin metinde bazen (ç)’li olarak kullanıldığı görülmektedir:

- çıkan (94a/9)-
- çıkardım (57a/16)-
- çalabım (90b/3) – Çalab (118a/16)

2.2.3. “ñ” Ünsüzü

Metinde ñ sesi sadece kef (ك) harfi ile yazılmıştır. Bunun dışında başka bir işaret kullanılmamıştır. Metinde bu ünsüzün (ng) şeklinde yazıldığı yer yoktur:

- anuñ
- bunuñ
- soñra
- eñselerine (59b/16)
- öñdin (84a/13)

2.2.4. “t-d” Ünsüzleri

Metinde genel olarak kalın ünlülü sözcüklerin başında t (ط), ince ünlülü sözcüklerin başında ise d (د) kullanılmıştır. Ancak bu durumun dışında kalan bazı istisnalar vardır:

- tağ (113a/11) – dağın (98a/15)
- toğru (69b/16) – doğru (64b/11)

Tañrı (تكرى) kelimesi ise kalın ünlülü olmasına rağmen metinde hep te (ت) harfi ile karşılanmıştır.

İnce ünlülü kelimelerin başında d (د) harfinin kullanıldığı görülmektedir. Günümüzde t (ت)’li olarak yazılan bazı kelimelerin dahi metinde d (د) harfi ile karşılandığı görülmektedir:

- depesinden (103a/3)
- depeledi (62b/11)

- dürlü (100a/15)

Bazen de günümüzde “d” sesi kullanılan kelimelerde ð (ط) harfi kullanılmıştır:

- tavar (111a/16)
- ton (81b/13)
- toköz (100a/12)

Günümüzde son sesi “t” ile bitmesine rağmen metinde sürekli sonu d (د) ile yazılan kelimeler vardır:

- süd (120a/15)
- ard (111b/9)

“Dört (دورت)” ve “eyit (اييت)” kelimelerinin son harfleri ise günümüz Türkçesindekiyle aynı şekilde sürekli t (ت) ile yazılmıştır.

Türkçeye Farsçadan geçmiş ve aslında (د) ile biten bazı kelimelerin son harfleri bazen z (ذ) bazen ise d (د) ile karşılanmıştır:

- yāhuz (103a/1) – yāhud (64b/17)

2.3. Bitişik Yazılan Kelimeler

Metinde bazı bağlaç, edat ve ek fiillerin bitişik yazıldığı görülmektedir.

2.3.1. “ile” Edatı

- şuyıla (59b/11)
- anuñıla (67b/1)
- eydigile (68b/12)
- küffārıla (118b/10)

2.3.2. “çün, için” Edatları

- haqqıçün (73a/3)
- görmegiçün (91b/2)

2.3.3. Ek Fiilin Bitişik Yazımı

- dururdu (80b/14)
- dutarıdı (91a/15)

- işlerse (53a/4)
- eyidürmiş (61a/15)
- görürsem (82a/8)

2.3.4. “iken” Zarf Fiili

- dururken (52b/6)

2.4. Ses Bilgisi

2.4.1. Ünlüler

2.4.1.1. Ünlü Uyumları

Kalınlık- İncelik Uyumu

Türkçenin her devrinde kalınlık incelik uyumu görülmektedir. Metnimizde de bazı istisnalar haricinde bu uyumun tam olduğu görülmektedir.

- adıdur (58b/15)
- dudakları (59b/16)
- mecmū'ına (98b/14)
- feriştehlerinden (97a/2)
- südüle (52b/5)

Günümüzde yalnız ince şekli kullanılan yani kalın köklü kelimelere de ince haliyle getirilerek uyumu bozan “-ki” aitlik eki metnimizde kalın ünlülü köklere kalın, ince ünlülü köklere ince olarak yazılarak uyum dahilinde olduğu görülmektedir.

- katındağı (92a/9)
- evvelkileriñ (68a/5)

Düzlük-Yuvarlaklık Uyumu

Türkçenin önceki devirlerinde olduğu gibi bu devirde de düzlük-yuvarlaklık uyumunda bir tutarlılıktan söz edilememektedir. Eski Türkçede yuvarlak ünlülü kelimelerin bazıları Eski Anadolu Türkçesinde de bu özelliklerini korumuşlardır. Bazı kelimeler ise Eski Türkçede düz ünlülü iken çeşitli nedenlerle yuvarlaklaştığı görülmektedir. Bu durum düzlük-yuvarlaklık uyumunu bozmaktadır.

Şu örneklerdeki kelimeler Eski Türkçedeki gibi yuvarlak ünlü ile yazımlarını korumuşlardır:

- sevgüsi (118b/1)
- eksük (71a/16)
- kaygulu (81a/15)
- demür (102a/3)
- kendü (55a/16)
- yukarı (63b/10)

Şu örneklerdeki kelimeler ise Eski Türkçede düz ünlü ile yazılırken metnimizde yuvarlak ünlü ile yazılmışlardır. Bunun nedeni Eski Türkçede bu kelimelerin sonunda bulunan “-ğ ve -g” seslerinin bu dönemde düşüp önlerindeki düz ünlüyü yuvarlaklaştırmasıdır:

- şaru (96a/8)
- şapu (120a/10)
- kamu (54a/8)
- eyü (74b/15)

Eklerde Düzlük-Yuvarlaklık Uyumu

Yapım Ekleri

-IIK: Bu ekin kullanımının metnimizde son derece tutarsız olduğu görülmektedir. Bazen uyuma girmiş ve yuvarlak ünlülü köke yuvarlak olarak eklenmiş; bazen yuvarlak ünlülü köke düz ünlü ile eklenmiş; bazense aynı kelimeye metnin farklı yerlerinde her iki şekilde de eklenmiştir:

- büyüklükilke (61a/10)
- hoşluklar (96b/4)
- delülükden (78b/15)
- eylik (89b/5) – eylük (56a/6)
- tekebbürlük (59a/2)

-II: Bu ek metinde sürekli yuvarlak olarak kullanılmıştır:

- kuvvetlü (63b/12)
- bahtlu (79b/12)
- bellü (87a/17)
- dikenlü (59a/14)

- gizlü (89b/15)

İsim Çekim Ekleri

-1. tekil şahıs iyelik ekinin yardımcı ünlüsü genelde yuvarlak olmakla birlikte bazen düz yazıldığı da görülmektedir:

- kulum (55a/7)
- benüm (52a/16) – benim (80b/4)
- ni‘metümden (104b/1)
- dînim (109a/16)

- 3. tekil şahıs iyelik ekinin ünlüsü daima düz yazılmıştır:

- şöni (108a/17)
- gönli (81b/3)
- sevgüsi (118b/1)
- güci (64a/4)
- sökügi (53b/4)
- du‘âsı (69a/9)
- kâpusı (101b/14)

-“ile” edatının ünlüsü bazen uyuma girip yuvarlak yazılırken bazen yuvarlak ünlülü köke düz şekilde de yazılmıştır. Bazen aynı kelimeye hem düz hem yuvarlak halde yazıldığı olmuştur:

- şuyıla (52b/6) - şuyula (98b/17)
- sūdüle (52b/5)

Fiil Çekim Ekleri:

- Aşağıdaki örneklerde Eski Anadolu Türkçesinde hep yuvarlak olarak kullanılan ekler metnimizde de aynı şekliyle yer almaktadır:

- eyitsün (54b/10)
- diñleyüp (120b/10)
- eyidüpturur (116a/13)
- diledüm (114b/3)
- eyidelüm (113b/6)
- eyidürdi (71b/17)
- yapıvirür (107a/9)

- Aşağıdaki örneklerde ise Eski Anadolu Türkçesinde sürekli yuvarlak şekilde yazılan ekler metnimizde düz şekilde kullanılmıştır:

- diyelim (87a/6)
- gidelim (71a/11)
- didik (77a/12)
- yaratmadık (63b/11)

- Eski Anadolu Türkçesinde sürekli düz olarak yazılan ekler ise metnimizde de düz halde yer almıştır:

- didi (54b/10)
- dirsın (71a/10)
- getüresin (61b/14)

2.4.1.2. Ünlü Değişmeleri

a. i/e değişimi: Metinde bazı kelimeler hem i'li hem de e'li şekilde yazılmıştır:

- giyeler (91a/8) – geyüp (81b/13)
- giç (72b/9) – geç (65a/13)
- kız (56a/17) – kez (52a/11)
- gitdi (82a/11) – getdi (70a/11)

b. i/ü değişimi: Metinde “minik, ufak” anlamında hem “giçi (74a/10)” hem de “küçük (108a/17), küçük (86a/17)” kelimeleri kullanılmıştır. Yani bu kelimenin de hem i'li hem de ü'lü şekli metinde yer almaktadır.

2.4.1.3. Ünlü Düşmesi

- Bazı kelimelerde vurgusuz orta hece ünlüsünün düştüğü görülmektedir:

- ayrık (55a/2), ayruk (66a/1)
- gönline (121b/3)

2.4.1.4. Ünlü Türemesi

Arapça ve Farsça'dan Türkçeye geçmiş ve iki ünsüzün yan yana olduğu bazı kelimelerde ünsüzler arasına bir ünlü eklendiği görülmektedir:

- 'ākıl (57b/15)

- şabır (102a/17)
- nefis (66b/10)
- ‘ömrinden (85a/11)

2.4.2. Ünsüzler

2.4.2.1. Ünsüz Değişmeleri

- Eski Türkçede bazı kelime başındaki “m-” sesinin Eski Anadolu Türkçesinde b-’ye dönüşmesi olayı metnimiz için de geçerlidir:

- meñiz < beñiz (63b/4)

- Eski Türkçede bazı kelime başındaki “b-” sesinin Eski Anadolu Türkçesinde v-’ye dönüşmesi olayı metnimiz için de geçerlidir:

- bar < var (76a/9)

- Eski Türkçede bazı kelime başındaki “k-” sesinin Eski Anadolu Türkçesinde g-’ye dönüşmesi olayı metnimiz için de geçerlidir:

- keç- < geç- (65a/11)

- Eski Türkçede bazı kelime başındaki “t-” sesleri Eski Anadolu Türkçesinde bazen “ṭ (ط)” bazen de “d (د)” harfleriyle karşılanmıştır. Bu durum metnimiz için de aynı şekildedir:

- tavar < ṭavar (71b/5)
- tağ < ṭağ (78a/8)
- takı < daḥı (52a/8)
- te- < de- (88b/7), di- (54b/10)
- tegül < degül (109a/4)

- Eski Türkçede söz içindeki bazı “-d-” seslerinin Eski Anadolu Türkçesinde “-y-” sesine dönüşmesi metnimizde de aynı şekliyledir:

- adak < ayak (63b/11)

2.4.2.2. Sızıcılaşma

Metnimizde bazı sözcüklerde sızıcılaşma örneği görülmektedir:

- yabız < yavuz (56a/7)
- yoksul < yoħsul (74a/10)
- soguk < Şovuk (98b/17)

2.4.2.3. Ünsüz Düşmesi

Ünsüz düşmesi olayına metnimizden bazı örnekler Şunlardır:

- bol- < ol- (53b/15)
- edgü < eyü (56a/6)
- sarıĝ < Şaru (96a/8)
- oltur- < otur- (120b/4)

2.4.2.4. Ünsüz Türemesi

Ünlü ile biten bir kelimeye ünlü ile başlayan bir ek eklendiğinde kelime ile ek arasında –n- veya –y- yardımcı sesi türemektedir. Ayrıca edatların ve ek-fiilin kelimeye birleşik yazıldığı durumlarda da araya –y- ünsüzü girmektedir:

- anda (52a/6)
- alacaydı (103a/17)
- endişeye (85a/13)
- havāya (96a/11)
- Şuyıla (52b/6)
- gibiyidi (103b/2)

2.4.2.5. Ünsüz Uyumu

Herhangi bir ünlüyle ve sert veya yumuşak ünsüzle biten kelimeye gelen ekler her zaman yumuşak ünlüyle yazılmışlardır, uyuma girmemiŐledir.

- and içdüm (116b/14)
- añlatdı (56a/2)
- ‘Arafāt’ dan (93b/12)
- ekdi (65b/2)
- eyitdik (57b/8)
- rivāyetdür (66a/15)

2.5. Şekil Bilgisi

2.5.1. Sözcük Türleri

2.5.1.1. İsimler

İsim Çekimi

- Çokluk Eki

Türkçede çokluk eki lAr ekidir. Bu ekin metinde kullanıldığı örnekleri şu şekildedir:

- dervişler (93b/14)
- deñizler (113a/7)
- ħalāyıklar (110a/11)

Arapça veya Farsça hallerinde zaten çoğul şekilde olan kelimelere de çokluk eki getirildiği görülmektedir:

- enbiyālar (68a/11)

- Hāl Ekleri

İlgi hali eki: +(n)Uñ, (n)İñ

- anuñ (52a/12)
- kendiniñ (55a/17)

Yönelme hali eki: +(y,n)A

- pādişāha (118b/12)
- birbirine (56a/10)
- depesine (103b/7)
- geceye (84b/17)

Bulunma hāli eki: +dA

- bizde (82b/11)
- işāretde (77b/8)
- namāzda (54b/15)

Ayrılma hāli eki: +dAn

- namāzdan (82a/5)
- nākıızlardan (87b/15)
- kıandan (70a/16)
- helākden (95a/14)

Belirtme hāli eki: +(y)I, +n, +(n)I

- delīli (84b/14)
- deriyi (63b/8)
- dilekleriñ (120b/17)
- hayvāniñ (92b/13)

Eşitlik hāli eki: +cA

- ardınca (100b/12)
- anca (63b/14)

Yön gösterme hāli eki: +rA, +rU, +ArU

- ilerü (61a/14)
- doğru (64b/11)

Vasıta hāli eki: +IA, +IIA

- anuñıla (67b/1), anuñla (52b/6)
- adıla (55b/13)
- miğlarla (102a/3)

2.5.2. Zamirler**2.5.2.1. Şahıs Zamirleri**

1. tekil şahıs zamiri: ben
2. tekil şahıs zamiri: sen
3. tekil şahıs zamiri: a
1. çoğul şahıs zamiri: biz
2. çoğul şahıs zamiri: siz

3. çoğul şahıs zamiri: anlar

2.5.2.2. İşaret Zamirleri

bu:

- bu, buların, buna, bunlar, bular, bunuñ, bunların

şu:

- şol, şunlar

o:

- a, aña, anda, anuñ, anlar, anı

2.5.2.3. Belirsizlik Zamirleri

- kimse, kimi, kimisi, ba'zısı, dükeli, bireğü

2.5.3. Edatlar

-İle:

- şuyıla (52b/6) - şuyula (98b/17)
- sädüle (52b/5)

-gibi:

- Pes hiç cihāna gelmediñ gibi oldı. (56a/15)

Cevāb budur ki cehennem (2) ehli řunuñ gibi ölüm ölmeyeler kim ... (57a/2)

-göre:

- oğlancıklar soyları misse göre yidi (63b/8)

-içün:

- anıñ içün kim... (52a/12)

-kadar:

- ol kadar müzd vire. (54b/8)

-birle:

- ya'ni ilhām birle hidāyet virdi. (55b/14)

2.5.4. Fiiller

Aşağıda tüm zamanlarda fiil çekimleri belli başlı kelimelerle örneklendirilerek gösterilmiştir:

2.5.4.1. Bildirme Kipleri

Görülen Geçmiş Zaman (-dI, -dU)

- 1. tekil kişi : eyitdim (57a/16), eyitdüm (116b/11), okudum (77a/6), aldım (70b/3)
- 2. tekil kişi: eyitdiñ (55a/7), aldıñ (70b/5)
- 3. tekil kişi: eyitdi (52a/1), okudı (57a/17), aldı (58a/16)
- 1. çoğul kişi: eyitdik (57b/8)
- 3. çoğul kişi: eyitdiler (52a/10), aldılar (110a/9),

Görülen geçmiş zamanın olumsuzu –mA ekiyle yapılmaktadır:

- 3. tekil kişi: eylemedi (59a/3)

Öğrenilen Geçmiş Zaman (-mIş, mUş)

- 3. tekil kişi: okumuş (112b/13), okumuş (112b/13), almış (119a/11)
- 3. çoğul kişi: eyitmişlerdür (84a/7)

Geniş Zaman (-Ur, -r, -Ir)

- 1. tekil kişi: alıram (71a/16), alurın (80a/14), severem (114a/15)
- 2. tekil kişi: okursun (115a/12)
- 3. tekil kişi: eyidür (52a/1), eyitir (61a/3), okur (104a/14)
- 3. çoğul kişi: eyidürler (60b/12), eyitirler (60a/2), okurlar (101a/5)

Geniş zamanın olumsuzu –mAz ekiyle yapılmaktadır:

- 2. tekil kişi: eyitmezsin (116b/8), gelmez (59a/17)

2.5.4.2. Tasarlama Kipleri

İstek Kipi (-A, -(y)AIUm)

- 1. tekil kişi: eyidem (73b/2), okuyayın (85a/5), geleyim (71a/12)
- 2. tekil kişi: okuyasın (116a/12)

- 3. tekil kişi: eyide (55a/12), ala (54b/15)
- 1. çoğul kişi: eyidelüm (113b/6), oğuyalum (120b/12), oğuyavuz (56a/16)
- 3. çoğul kişi: eyideler (90a/14), alalar (59b/13)

İstek kipinin olumsuzu –mA ekiyle yapılmaktadır:

- 1. tekil kişi: oğuyam (52a/8)
- 3. tekil kişi: oğuya (115b/13)
- 3. çoğul kişi: eyitmeyeler (88a/17)

Şart Kipi (-sA)

- 3. tekil kişi: oğusa (54b/6), gelse (67a/8)

Gereklilik Kipi (-mAK gerek)

- Oğumağ gerek (81a/2)

Emir Kipi (-gII, 0)

- 2. tekil kişi: eyit (115a/5), eyitgil (55b/6), oğuğıl (80b/6), gelgilsen (109a/11)

2.5.4.3. Birleşik Çekimler

Geniş Zamanın Hikâyesi

- eyidürdi (71b/17), eyidürlerdi (71a/14), oğurdu (67a/8), almazdı (63b/15), gelürlerdi (67a/17)

Geniş Zamanın Rivayeti

- eyidürmiş (61a/15)

Geniş Zamanın Şartı

- oğurlarsa (62a/14), alursam (119a/17)

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

CÜMLE TANIMLARI

3.1. Yapılarına Göre Cümleler

3.1.1. Basit Cümle

Basit cümleler kuruluşunda tek yüklem bulunan, tek yargı bildiren cümlelerdir²⁹. Bu cümlelerde duygu veya düşünce bağımsız bir yargıya, bu yargı da bir yüklemle sonuca bağlanır. Yüklem ya çekimli bir fiil ya da ek fiil almış isim cinsinden bir kelimedir. Bağımsız yargı niteliği taşıyan basit cümleler, kendisinden önceki veya sonraki cümlelere bağlı değildir³⁰. Bu tip cümlelerde isim-fiil, sıfat-fiil, zarf-fiil kelime ve kelime öbekleri yer almaz. Bağlama ve sıralama da yoktur. Yan cümlesi şartlı ve bir öge görünümündeki çeşitli yapılar da bulunmaz. Yani yan/yardımcı cümle yoktur³¹. Basit cümle demek kelime veya öge sayısı az olan cümle demek değildir. Bu cümleler sadece bir özne ve yüklemden meydana gelebilecekleri gibi çok daha uzun halde de olabilirler.

Metnimizden bazı basit cümle örnekleri şunlardır:

- Ya 'nī bu Qur'ān ḥaḳ sözidür. (54a/13)
- Pes yā Muḥammed ol kāfirler az zamān mühlet vire. (54b/1)
- İsrāfil 'arşīñ ululıgın görmek diledi. (54b/12)
- Ya 'nī ol Tañrı şadaḳanıñ āşkāresin ve gizlūsin bilür. (56b/6)
- Ferişteleriñ ḥoz du 'āsı maḳbūldür. (69a/10)
- Neçe gün Cebrā'ıl gelmedi. (72b/7)
- Ya 'nī bulara müzd yazılır, hīç kılmazlarısa daḫı. (79a/10)
- Bu āyet cevābdur yukaru geçen āyetleriñ. (82b/16)
- Ya 'nī ol (6) gicede Ḥaḳ Te 'ālā destūryla her bir iş için selām iderler. (86a/6)
- Pes (13) Resūl ḥazreti 'aleyhi's-selām ol kişiyi bir şaḫābeye ışmarladı. (92a/13)

²⁹ Mustafa Özkan ve Veysi Sevinçli, *Türkiye Türkçesi Söz Dizimi* (İstanbul: Ak Akademik Kitaplar, 2015), 195.

³⁰ Muhammet Yelten, *Türk Dili ve Anlatım Bilgileri* (İstanbul: Dor Kitapevi, 2013), 294.

³¹ Bedri Sarıca, *Türkçe Cümle Bilgisi* (Ankara: Anı Yayıncılık, 2015), 92.

3.1.2. Birleşik Cümle

Basit cümle bir yargı, oluş, hareket, olay, duygu, amaç, düşünce bildirmek için bir araya gelen söz veya söz öbekleri iken birleşik cümleler birden çok basit cümlelerin bir araya gelmesi ile oluşmaktadır³².

Birleşik cümle de, basit cümle gibi bir var oluşu (isim cümlesi) veya bir olma ve yapmayı (fiil cümlesi) bildirmek için kurulmuş cümledeki bir yapıdır. Birleşik cümle, basit cümleden kendisini kuran öğelerin niteliği ve özelliği yönünden ayrılır. Basit cümle, tek bir var oluşu bildirmek veya bir olma ve yapmayı nitelemek üzere bir araya gelmiş söz ve söz öbekleriyle kurulurken birleşik cümle, birden çok basit cümleyle kurulur.

Birleşik cümleyi kuran öğeler, yapı bakımından basit cümlelere benzemekle birlikte, cümleye özgü anlamlık ve titremelik bütünlüğe sahip değildir³³.

Birleşik cümle, içinde esas yargının bulunduğu bir temel cümle ile onu anlam ve bakımından tamamlayan³⁴ fiili çekimli olan ve değişik yapı özelliklerine sahip³⁵ bir veya birden fazla yan cümleden oluşan cümlelere denir³⁶. Birleşik cümlede birden fazla yargı ve birden fazla çekimli fiil bulunur³⁷.

Birleşik cümlede yardımcı cümleler, asıl cümlelerin ögesi durumundadır. Yani yardımcı cümle asıl cümlelerin öznesi, nesnesi ve zarf olarak görev yapmaktadır³⁸. Bu yapıdaki cümlelerde bir cümle bir diğerinin başlangıcı olabilir. Hatta belli kurallar ölçüsünde birbirine bağlanır veya başka bir cümlelerin içerisinde yer alır.

Birleşik cümlelerde yan cümlelerin de yüklemelerinin çekimli bir fiil olması, genelde bir yargı veya şart ifade etmesi gerekir. Yan cümle cümleler temel cümledeki yargıyı güçlendirir, onu açıklar, tamamlar ve değişik ilgilerle temel cümleye bağlar.

³² Necati Demir, *Türkçe Cümle Bilgisi* (Ankara: Altınordu Yayınları, 2019), 73.

³³ Günay Karaağaç, *Türkçenin Söz Dizimi* (Ankara: Kesit Yayınları, 2017), 238.

³⁴ Özkan ve Sevinçli, *age*, 197.

³⁵ Abdurrahman Özkan ve diğerleri, *Türk Dili, 'Dil ve Anlatım'* (Konya: Palet Yayınları, 2017), 143.

³⁶ Özkan ve Sevinçli, *age*, 197.

³⁷ Abdurrahman Özkan ve diğerleri, *Türkiye Türkçesi Söz Dizimi* (Konya: Palet Yayınları, 2016), 129.

³⁸ Demir, *age*, 73.

Birleşik cümlelerde birden çok yan cümle olabilir³⁹. Buna göre bir birleşik cümlede ne sayıda yüklem varsa o kadar birleşen var deriz⁴⁰.

Birleşik cümlelerdeki bağlantı ana cümle ve yardımcı cümle ile sağlanır⁴¹. Bağlantılarına göre cümleler ana cümle, yardımcı cümle, ara cümle, bağımsız cümle şeklinde isimler alırlar⁴².

3.1.2.1. Temel Cümle

Bir birleşik cümlede esas yargıyı üzerinde taşıyan unsura temel cümle denir. Aynı zamanda ana düşünce bu cümlededir. Bu nedenle bu cümleye ana cümle de denir⁴³.

Esas yargı çekimli bir fiil veya ek-fiil almış isim ya da isim soylu bir kelime olup bağımsızdır. Bir birleşik cümlede bir tek temel cümle vardır. Temel cümle genellikle sonda bulunur⁴⁴.

Temel cümle (main clause); fiil cümlelerinde haber ve tasarlama özelliklerini, isim cümlelerinde ek-fiil olarak asıl yargı ve hükmü üzerine alır. Her ögenin bağımlı olduğu yüklem temel cümlelerin yüklemidir. Temel cümlelerin yüklemi kurucu ve hiyerarşik olarak her ögeyi kendisine bağlar⁴⁵.

3.1.2.2. Yan Cümle

Bir birleşik cümlede, temel cümlelerin dışında kalan ancak temel cümlelerin verdiği kavramı bir şarta bir sebebe bağlayan ve çekimli fiille kurulan cümleye yan cümle denir⁴⁶.

Yan cümle (subordinate clause), ana/temel cümlelerin bir ögesidir. Kimi zaman özne, tümleç ve nesne, az da olsa yüklem öbeği içerisinde görünebilir. Kimi yan cümleler, çekim alsalar da hüküm sona ermediğinden müstakil bir cümle olamazlar⁴⁷.

³⁹ Özkan ve Sevinçli, *age*, 197.

⁴⁰ Burak Telli, *Tarık Buğra'nın Küçük Ağa Romanındaki Ki'li, Şartlı ve İç İçe Birleşik Cümleler* (Kahramanmaraş: Sütçü İmam Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Yüksek lisans tezi, 2009) 3.

⁴¹ Abdurrahman Özkan ve diğerleri, *Türk Dili, 'Dil ve Anlatım'*, 143.

⁴² Abdurrahman Özkan ve diğerleri, *Türkiye Türkçesi Söz Dizimi*, 130.

⁴³ Özkan ve Sevinçli, *age*, 197.

⁴⁴ Yelten, *age*, 296.

⁴⁵ Sarıca, *age*, 93.

⁴⁶ Yelten, *age*, 296.

⁴⁷ Sarıca, *age*, 93.

Yan cümle, ya çekimli bir fiilden sonra gelen "ki" bağlama edatı ile ya da "se-sa" ekinin birleştiği fiil ile temel cümleye bağlanır⁴⁸.

Şart kipiyle kurulmuş cümlelerde şartlı bölüm yan cümledir. Çekim vardır. Ama tek başına cümle olamaz⁴⁹. Kuruluş bakımından, başlı başına cümle değeri taşıyan yan cümlelerde dilek ya da şart kipine dayalı olanlar bağımsız yargı bildirmezler; "ki" bağlama edat ile kurulanlar ise yargılı anlatımlardır⁵⁰.

İsim-fiil, sıfat-fiil ve zarf-fiillerle kurulmuş yan cümlelerin yabancı dillerde bir cümle değeri karşılığı bulunsa da Türkçe açısından bir cümle değildir. Senin buraya geldiğini görmedim. cümlesinde yer alan Senin buraya geldiğini yan cümlesi, İngilizce 'I didn't see that you came here' cümlesinde görüldüğü gibi müstakil bir cümle görünümündeyken Türkçede farklı bir yol izlenmiş, bir isim tamlaması olarak oluşturulmuştur. İç içe birleşik cümlelerde yan cümle bir müstakil cümle olarak çekim unsurlarını üzerine alabilir. Ama ikincil bir unsur olarak temel cümlenin bir ögesi olmayı sürdürür⁵¹.

Birleşik cümleler, sıralı birleşik cümle, şartlı birleşik cümle, bağlı birleşik cümle, sapsamalı (ara cümleli) birleşik cümle, iç içe birleşik cümle ve karmaşık birleşik cümle olmak üzere, altı öbekte toplanır⁵².

3.1.2.3. Ki'li Birleşik Cümle

Temel cümle ile yan cümle arasına "ki" bağlacının konularak kurulduğu cümlelerdir. Bu yapıdaki cümlelerde temel(asıl) cümle, yardımcı cümleden önce yer alır. Yardımcı cümle ise ya doğrudan doğruya temel cümle yüklemine bağlanarak yüklem tamamlayıcı bir ögesi (özne, nesne, zarf, yer tamlayıcısı, yüklem), ya da temel cümlenin öğelerinden birine bağlanarak onu belirten, tamamlayan, niteleyen bir öge olur⁵³.

Metinden Örnekler:

- Nidā geldi kim yaza kıyāmete ne olacağını. (52a/14)

⁴⁸ Yelten, *age*, 296.

⁴⁹ Sarıca, *age*, 93.

⁵⁰ Yelten, *age*, 296.

⁵¹ Sarıca, *age*, 93.

⁵² Mehmet Özmen, *Türkçenin Söz Dizimi* (Adana: Karahan Kitabevi, 2016), 143.

⁵³ Özkan ve Sevinçli, *age*, 204.

- Ya‘nī daḥī ol kişi kırtıldı kim çıkdı bayrām namāzın kıldı, Tekbīr getürdi. (57a/10)
- Eydür kim her kimki veş-şemsü sūresin okusa her nereye kim ay ve güneş nūri toķunursa dōkelisi virmişçe şevāb vardur. (66a/9)
- Bir neçeler selefinden şöyle rivāyetdür kim Enfāl sūresile Tevbe sūresin bir sūre menziletinedür. (77a/13)
- Ekşer müfessirler kıavli budur kim bu sūre Medīne şehrinde indi. (83b/11)

3.1.2.4. Şarḥ Birleşik Cümle

Yüklemi şart eki almış yan cümlelerin temel cümleye bağlanmasıyla kurulan birleşik cümlelerdir. Yan cümle temel cümleyi çoğu zaman zarf göreviyle tamamlar. Yan cümle genellikle temel cümleden önce gelir. Bu cümlelerde temel cümlelerin gerçekleşmesi şartın gerçekleşmesine bağlıdır⁵⁴.

Metinden Örnekler:

- Ya‘nī yā Muḥammed öğüt (9) virgil Kıur‘ān’ıla eger bunlara öğüt aşşı kıılursa. (56b/9)
- Yā Muḥammed! Her kim her işde benüm adımı ańsa ben raḥmān Tańrı andan hoşnūd oluram. (75b/4)
- Ya‘nī iy ādem oğlanları işbu hüccetden şońra dīni ve ḥisābı virmek ve cezā görmek yalan dutarsa Ḥaḥ Te‘ālā hüküm kıılıcıların yekregi degil midür? (89a/11)
- Her kim ki el-Kāri‘atü sūresin okusa Ḥaḥ Te‘ālā kıyāmet gününde anuń terāzisin ağır eyleye. (95a/10)
- Ya‘nī ammā her kim ki ol günde terāzusı ağır olsa pes, ol kişi uçmak içinde hoşnūdlu dürlik içinde ola. (96a/15)

3.1.2.5. İç İç Birleşik Cümle

Bir temel cümle ile bu temel cümlelerin içinde yer ve görev alan bir veya birkaç cümlelerin kurduğu birleşik cümleye iç içe birleşik cümle denilmektedir⁵⁵. Bunlar bir

⁵⁴ Özkan ve Sevinçli, *age*, 204.

⁵⁵ Demir, *age*, 76.

cümlenin başka bir cümlenin içine girmesi ile veya cümle birimlerinin birinin içinde başka başka cümlelerin yer alması ile kurulan karmaşık yapıli cümlelerdir⁵⁶.

Tam bir birleşik cümle sayılmayan iç içe birleşik cümlelerde yardımcı cümle ana cümlenin bir unsuru veya o unsurun bir parçası durumunda veya cümle içinde bir isim unsuru durumunda bulunur. İç içe birleşik cümlelerde, cümlenin bir unsuru olan yardımcı cümleyi iç cümle temel cümleye ise "dış cümle" adı verilir⁵⁷. Daha çok alıntı ve aktarma ifadelerinde kullanılmaktadır⁵⁸.

Ayrıca de- fiiliyle de çok kullanılır. Cümle ögesi şekline geçen cümle, de-fiilinin nesnesi durumundadır. Nakil durumu olmayanlarda ise bir cümle bir isim unsuru gibi görev almakta ve bir edatla edat grubu oluşturmaktadır⁵⁹. Temel cümlenin yüklemi çoğunlukla demek, saymak, zannetmek, farz etmek, bilmek, görmek, görünmek, sayılmak, sanmak, addetmek, hissetmek, duymak, işitmek, ummak gibi fiillerden oluşmaktadır⁶⁰. Yardımcı cümle önce, asıl cümle ise sonra gelir⁶¹.

İç içe birleşik cümlede iç cümle, aslında müstakil bir cümledir. Aslında her cümle kendi başına bağımsız cümle olabilecek durumdadır⁶².

İç içe geçmiş birleşik cümlelerde içe geçen cümle basit bir cümle veya basit cümlelerden meydana gelmiş bir cümleler topluluğudur. Bazen de içe geçen cümle, birleşik cümle veya birleşik cümleler topluluğu olabilir⁶³.

İç içe birleşik cümle asıl ve yardımcı cümleler ve onların münasebeti bakımından şüphesiz şartlı ve ki'li birleşik cümlelerden bir hayli farklıdır ve bu bakımından iç içe cümleyi belki tam, normal bir birleşik cümle saymamak lazımdır. Fakat burada da iki cümlenin birbirine bir birleşik cümle, arka arkaya gelen iki ayrı cümleden farklı bir şekilde birbiri ile birleşmiş iki cümleden kurulu tek bir cümle yapar şekilde bağlandıkları açıktır. Onun için iç içe cümleyi de üçüncü bir birleşik cümle tipi olarak kabul edebiliriz⁶⁴.

⁵⁶ Muharrem Ergin, *Türk Dil Bilgisi* (İstanbul: Bayrak Yayınevi, 2013), 406.

⁵⁷ Abdurrahman Özkan ve diğerleri, *Türkiye Türkçesi Söz Dizimi*, 130.

⁵⁸ Demir, *age*, 76.

⁵⁹ Abdurrahman Özkan ve diğerleri, *Türk Dili, 'Dil ve Anlatım'*, 143.

⁶⁰ Özkan ve Sevinçli, *age*, 201.

⁶¹ Abdurrahman Özkan ve diğerleri, *Türk Dili, 'Dil ve Anlatım'*, 143.

⁶² Demir, *age*, 76.

⁶³ Yelten, *age*, 297.

⁶⁴ Ergin, *age*, 407.

Metinden Örnekler:

- Un yağurmakdan fāriğ olayın, duru geleyim, dir. (71a/12)
- Ne gerekse bulara işleñ, didi. (71b/5)
- Allāh Te‘ālā rahmet eyleye deyenlere daḥı rahmet müyesser eyleye. (99a/8)
- Birisi yetmez midi, didim. (104a/9)
- Ne nesnedür bize eydivir, didiler. (107b/3)

3.1.3. Sıralı Cümle

Sıralı cümleler birbirinden bağımsız yargı bidiren cümlelerin, aralarına sıralama bağlacı, virgül veya noktalı virgül konularak art arda sıralanmasıyla oluşturulmuş cümlelerdir. Her cümle kendi başına bir yargı bildirmekle birlikte, öteki cümlelerle aralarında bir anlam ilişkisi vardır⁶⁵. Sıralı cümleyi oluşturan cümleler arasında art arda veya aynı anda olmaya bağlı bir anlam ilişkisi vardır. Sıralı cümleler *bağımlı sıralı cümleler* ve *bağımsız sıralı cümleler* olarak ikiye ayrılır:

3.1.3.1. Bağımlı Sıralı Cümle

Cümleleri arasında anlam bağının yanı sıra öge ortaklığı da bulunan sıralı cümlelerdir.

Metinden Örnek:

- Bu şüre on yidi āyetdür, altmış bir kelimedür, iki yüz otuz tokuz ḥarfdür. (51b/16)
- Girü dönüp secdeye vardı, sübhāne rabbiyel (15) alā didi. (54b/15)
- İşbu āyeti okıdı kim andan bize eyitdi. (57b/6)
- Bu āyete geldikde daḥı katı ağladı ağlamakdan kendüyi yeñemedi. (70a/13)
- Resül geldi, bu ḥaberi Varḥa’ya didi. (81b/9)
- Ya‘nī ol kıyāmet gününde ādemler döneler bölük bölük dağılup gideler, her biri ‘amellü ‘amelinüñ cezāsın bulmağıçün. (91a/4)

3.1.3.2. Bağımsız Sıralı Cümle

Cümleleri arasında öge ortaklığı bulunmayıp yalnızca anlam bağı bulunan sıralı cümlelerdir.

⁶⁵ Özkan ve Sevinçli, *age*, 209.

Metinden Örnek:

- Bu hemze hemze istifhâmdur, ma'nāsı taqrîrdür. (75b/9)
- Anıñıçün kim tekrârda te'kid vardır, fâ'idesi vardır. (76a/12)
- Bismi'llâh dir, ben kaçarın. (80a/17)
- Ya'nî yâ Muhammed biz indürdik Qur'an'ı bir kezden levh-i mahfûz'dan, dünyâ göküne ki anda bir ev vardır, beyti'l-izzet dirler. (84a/2)
- Birisi kulağın döger işlediği nesnelere ile, ikinci a'zâlarını döger ba'zısın ba'zısına, üçüncü göneleri döger kıyâmet korğularıyla. (95b/5)

3.1.4. Bağlı Cümle

Cümle başı bağlaçları ile birbirine bağlanan cümlelere *bağlı cümle* adı verilir⁶⁶. Bu cümleler, ve, veya, da, fakat, ama, lakin, halbuki, meğer vb. bağlama edatlarıyla birbirine bağlanmış cümleler topluluğudur⁶⁷. Bu bağlaçlar geldikleri cümle ile önceki veya sonraki gelen cümle arasında anlam ilişkisi oluştururlar. Bu ilişkiler açıklama, sebep, sonuç, benzerlik, üsteleme, şaşırma, istek, vb. olabilir⁶⁸.

Metnimizden bazı bağlı cümle örnekleri şunlardır:

- Pes Hâk Te'âlâ bu âyeti indürdi kim ya'nî gök haqqıçün kim dünin âşikâre olur ve gündüzün gizlenür ve dağı Târik haqqıçün kim şabâhın toğar. (52b/11)
- Şöyle kim bir neçe göz nefsin kendü nefsin kırtarır ve bir neçe kız nefsin helâk itmekiçün dürişür. (68b/15)
- Ya'nî ol ni'met peygamberlik ni'metidür ve bir neçeler eydürler. (75a/3)
- Hâk Te'âlâ beni bir kula tüş kıldı kim dâyim dilinden Bismi'llâh keşmez. (80a/17)
- Ya'nî yâ Muhammed 'ibret tut Tañrıñ şun'undan kim nete işledi fil kavmine kim ve nice 'azâb etdi taşıla. (102b/10)
- Biribirile çekişdiler kim biri eyitdi. (97b/10)

⁶⁶ Özkan ve Sevinçli, *age*, 218.

⁶⁷ Karaağaç, *age*, 240.

⁶⁸ Özkan ve Sevinçli, *age*, 218.

3.2. Cümle Çözümlenmeleri

(1) Bu şûre on yidi (16) âyetdür, altmış bir kelimedür, iki yüz otuz toquz harfdür [51b].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem: âyetdür

Özne: bu şûre

Zarf Tümlenci: on yidi

2. Cümle:

Yüklem : kelimedür

Özne : bu şûre

Zarf Tümlenci : altmış bir

3. Cümle:

Yüklem : harfdür

Özne : bu şûre

Zarf Tümlenci : iki yüz otuz toquz

(2) H̄adīş kıldı bize (17) İslām bin Süleym ve Harūn bin Keşīr ve Zeyd bin Eslem'den ve Ebī bin Ka'b'den ve Tañrı [52a] (1) Resūlinden [52a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : h̄adīş kıldı

Özne : (o)

Dolaylı Tümlaç : bize

Dolaylı Tümlaç : İslām bin Süleym ve Harūn bin Keşīr ve Zeyd bin Eslem'den ve Ebī bin Ka'b'den ve Tañrı Resūlinden

(3) rivāyet eydür ki işitdim Tañrı Resülinden [52a].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : eydür

Özne : rivāyet

Cümle Dışı Unsur : ki

Yan Cümle:

Yüklem: işitdim

Özne: (ben)

Dolaylı Tümleç: Tañrı Resülinden

(4) Eyitdi her kişi kim (2) Tārık süresin oğursa Hax Te'ālā aña gökdeki yıldızlar (3) sağışınca on müzd vire [52a].

Yapısına Göre: İç İçe Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : eyitdi

Özne : (o)

Nesne : her kişi kim (2) Tārık süresin oğursa Hax Te'ālā aña gökdeki yıldızlar (3) sağışınca on müzd vire.

İç Cümle:

Yapısına Göre: Şartlı Birleşik Cümle

İç Cümlenin Yan Cümlesi: her kişi kim (2) Tārık süresin oğursa

Yüklem: oğursa

Özne: her kişi kim

Nesne: Tārık süresin

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

İç Cümlenin Temel Cümlesi: Haq Te'ālā aña gökdeki yıldızlar (3) sağışınca on müzd vire

Yüklem : vire

Özne : Haq Te'ālā

Nesne : on müzd

Dolaylı Tümleç : aña

Zarf Tümleci : gökdeki yıldızlar sağışınca

(5) Daḥḥāk rivāyet kıldı; 'Abdu'llāh bin 'Abdu'r-raḥman'dan (4) ve Ebu'l-Āşım'dan kim ol eyitdi [52a].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : rivāyet kıldı

Özne : Daḥḥāk

Dolaylı Tümleç : 'Abdu'llāh bin 'Abdu'r-raḥman'dan ve Ebu'l-Āşım'dan

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan Cümle:

Yüklem : eyitdi

Özne : ol

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(6) Tañrı Resūlinden gördüm [52a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : gördüm

Özne : (ben)

Dolaylı Tümleç : Tañrı Resūlinden

(7) Şakîf kavminiñ çoğacı (5) yirinde buraya söylenüp tururdu [52a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : söylenüp tururdu

Özne : (o)

Dolaylı Tümleç : Şakîf kavminiñ çoğacı (5) yirinde

Dolaylı Tümleç : buraya

(8) Pes Târiķ sūresin oğudı [52a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : oğudı

Özne : (o)

Nesne : Târiķ sūresin

Zarf Tümleci : pes

(9) (6). ol vaķit ben ol sūre'i ezberledüm idi [52a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : ezberledüm idi

Özne : ben

Nesne : ol sūre'i

Zarf Tümleci : ol vaķit

(10) Andan şoñra bir gün Şekîf kavminiñ (7) meclisinde geçerdüm [52a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : geçerdüm

Özne : (ben)

Dolaylı Tümleç : Şekîf kavminiñ (7) meclisinde

Zarf Tümleci : Andan soñra

Zarf Tümleci : bir gün

(11) Kureyş kavminiñ bir niçeleri ile oturmuşlar idi [52a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : oturmuşlar idi

Özne : (onlar)

Zarf Tümleci : Kureyş kavminiñ bir niçeleri ile

(12) Ben bu süre' i (9) okuyuvirdim [52a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : okuyuvirdim

Özne : ben

Nesne : bu süre' i

(13) Pes, Şakîf kavmi eyitdiler [52a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : eyitdiler

Özne : Şakîf kavmi

Zarf Tümleci : pes

(14) İşbu okuduğın hağdur. [52a]

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : hağdur

Özne : İşbu okuduğın

(15) Kureyş kavmi (10) eyitdiler [52a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : eyitdiler

Özne : Kureyş kavmi

(16) Muḥammed! Biz yavlaḳ severdik [52a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : severdik

Özne : biz

Nesne : yavlaḳ

Cümle Dışı Unsur : Muḥammed

(17) Eger bellü bu Kur'an haḳduḡın bilseydik aña uyarıdık (11) didiler [52a].

Yapısına Göre: İç İçe Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : didiler

Özne : (onlar)

Nesne : eger bellü bu Kur'an haḳduḡın bilseydik aña uyarıdık (İç Cümle)

İç Cümle:

Yapısına Göre: Şartlı Birleşik Cümle

İç Cümlenin Yan Cümlesi: eger bellü bu Kur'an haḳduḡın bilseydik

Yüklem : bilseydik

Özne : (biz)

Nesne : bellü bu Kur'an haḳduḡın

Cümle Dışı Unsur : eger

- Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

İç Cümlelerin Temel Cümlesi: ana uyarıdık

Yüklem : uyarıdık

Özne : (biz)

Dolaylı Tümleç : aña

(18) Rivāyetdir Resūlden kim eyitdi [52a].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle: Rivāyetdir Resūlden kim

Yüklem : rivāyetdir

Özne : (o)

Dolaylı Tümleç : Resūlden

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan Cümle: eyitdi

Yüklem : eyitdi

Özne : (o)

(19) Her kişi kim bir kez Bismi'llāhi'r-raḥmāni'r-raḥīm (12) dise, Ḥaḳ Te'alā anuñ dīvānında yedi yüz yıllık ŧevāb yaza [52a].

Yapısına Göre: ŧartlı Birleşik Cümle

Yan Cümle: Her kişi kim bir kez Bismi'llāhi'r-raḥmāni'r-raḥīm dise

Yüklem : dise

Özne : her kişi kim

Nesne : Bismi'llāhi'r-raḥmāni'r-raḥīm

Zarf Tümleci : bir kez

- Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

Temel Cümle: Hâk Te‘âlâ anuñ dîvânında yedi yüz yıllık şevâb yaza

Yüklem : yaza

Özne : Hâk Te‘âlâ

Nesne : yedi yüz yıllık şevâb

Dolaylı Tümleç : anuñ dîvânında

(20) İlâhî! Ne yazayın [52a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : yazayın

Özne : (ben)

Nesne : ne

Cümle Dışı Unsur : ilâhî

(21) (14) Nidâ geldi kim yaza kıyâmete ne olacağın [52a].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle: Nidâ geldi kim

Yüklem : geldi

Özne : nidâ

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan Cümle: yaza kıyâmete ne olacağın

Yüklem : yaza

Özne : (o)

Nesne : kıyâmete ne olacağın

➤ Yan cümle temel cümleyi nesne işleviyle tamamlamıştır.

(22) (15) Pes, kalem korkıyla ve ditremegile yedi yüz yıl miqdârında yazdı [52a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : yazdı
Özne : kalem
Zarf Tümleci : pes
Zarf Tümleci : korkıyla ve ditremegile
Zarf Tümleci : yedi yüz yıl miqdârında

(24) (16) Yâ kalem, âhîr zamânda bir ümmet getürem [52a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : getürem
Özne : (ben)
Nesne : bir ümmet
Zarf Tümleci : âhîr zamânda
Cümle Dışı Unsur : yâ kalem

(25) Benüm habîbim Muḥammed Muştafâ'ya uyalar[52a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : uyalar
Özne : (onlar)
Dolaylı Tümleç : benim habîbim Muḥammed Muştafâ'ya

(26) Aña ümmet olalar (17) ve ben Tañrı anlara kitâb rûzı kılam [52a].

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : ümmet olalar

Özne : (onlar)

Dolaylı Tümleç : aña

2. Cümle:

Yüklem : rûzı kılam

Özne : ben Tañrı

Nesne : kitāb

Dolaylı Tümleç : anlara

Cümle Dışı Unsur : ve

(27) Evvelinde bunu yazam [52a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : yazam

Özne : (ben)

Nesne : bunu

Zarf Tümleci : evvelinde

(28) Şöyle geñez kılam kim bir sâ'at [52b] (1) içinde biñ kez yā dahı artık diyeler ve ol ümmetden kaçan kim birisi bir kez (2) Bismi'llāhi'r-raḥmāni'r-raḥīm, dise ol kulumuñ dīvānına yedi (3) yüz yıllıķ şevāb ve müzd kılam [52b].

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle: Şöyle geñez kılam kim bir sâ'at içinde biñ kez yā dahı artık diyeler

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

1. Cümlenin Temel Cümlesi: Şöyle geñez kılam kim

Yüklem : geñez kılam

Özne : (ben)

Zarf Tümlenci : şöyle

Cümle Dışı Unsur : kim

1. Cümlelerin Yan Cümlesi: bir sâ‘at [52b] (1) içinde biñ kez yâ daħı artık diyeler

Yüklem : diyeler

Özne : (onlar)

Zarf Tümlenci : bir sâ‘at içinde

Zarf Tümlenci : biñ kez yâ daħı artık

➤ Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

2. Cümle: ve ol ümmetden kaçan kim birisi bir kez (2) Bismi’llāhi’r-raħmāni’r-raħīm, dise ol kulumuñ dīvānına yedi (3) yüz yıllık şevāb ve müzd kılam

Yapısına Göre: Şarhlı Birleşik Cümle

2. Cümlelerin Yan Cümlesi: ve ol ümmetden kaçan kim birisi bir kez (2) Bismi’llāhi’r-raħmāni’r-raħīm, dise

Yüklem : dise

Özne : ol ümmetden kaçan kim birisi

Nesne : Bismi’llāhi’r-raħmāni’r-raħīm

Zarf Tümlenci : bir kez

Cümle Dışı Unsur : ve

➤ Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

2. Cümlelerin Temel Cümlesi: ol kulumuñ dīvānına yedi (3) yüz yıllık şevāb ve müzd kılam

Yüklem : şevāb ve müzd kılam

Özne : (ben)

Dolaylı Tümlenç : ol kulumuñ dīvānına

Zarf Tümlenci : yedi yüz yıllık

(29) (4) Bu sūre Ebū Ṭālīb hakkında indi [52b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : indi

Özne : bu sūre

Zarf Tümleci : Ebū Ṭālīb hakkında

(30) Ol eyleyidi ki bir gün (5) Ebū Ṭālīb peygambere geldi [52b].

Yapısına Göre: Birleşik Ki'li Cümle

Temel Cümle: Ol eyleyidi ki

Yüklem : eyleyidi

Özne : ol

Cümle Dışı Unsur : ki

Yan Cümle: bir gün Ebū Ṭālīb peygambere geldi

Yüklem : geldi

Özne : Ebū Ṭālīb

Dolaylı Tümleç : peygambere

Zarf Tümleci : bir gün

➤ Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

(31) Sūdüle etmek getürdi [52b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : getürdi

Özne : (o)

Nesne : sūdüle ekmek

(32) Pes Resül hazreti oturuþ (6) anı anuñla yiyidururken bir yıldız düşdi [52b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : düşdi

Özne : bir yıldız

Zarf Tümleci : Pes

Zarf Tümleci : Resül hazreti oturuþ (6) anı anuñla yiyidururken

(33) Ol yıldız şuyıla tıoldı [52b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : tıoldı

Özne : Ol yıldız

Zarf Tümleci : şuyıla

(34) Andan (7) odula tıoldı [52b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : tıoldı

Özne : (o)

Zarf Tümleci : andan

Zarf Tümleci : odula

(35) Pes Ebü Tālīb anı görüp kórkdı, eyitdi [52b].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle: Pes Ebü Tālīb anı görüp kórkdı

Yüklem : kórkdı

Özne : Ebü Tālīb

Zarf Tümlenci : pes

Zarf Tümlenci : anı görüp

2. Cümle: korkdı

Yüklem : korkdı

Özne : Ebü Tālīb

(36) yā Muḥammed işbu ne (8) nesnedür [52b] ?

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : nesnedür

Özne : işbu

Nesne : ne

Cümle Dışı Unsur : yā Muḥammed

(37) Þeygamber eyitdi [52b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : eyitdi

Özne : Þeygamber

(38) Bu bir yıldız ki atıldı [52b].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle: Bu bir yıldız ki

Yüklem : bir yıldız

Özne : bu

Cümle Dışı Unsur : ki

Yan Cümle: atıldı

Yüklem : atıldı

Özne : (o)

➤ Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

(39) Hâk Te‘âlâ’nın nişânlarından (9) bir nişândur [52b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : bir nişândur

Özne : (o)

Dolaylı Tümler : Hâk Te‘âlâ’nın nişânlarından

(40) Ebû Tālīb yavlağ tanıladı [52b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : tanıladı

Özne : Ebû Tālīb

Zarf Tümler : yavlağ

(41) Pes Hâk Te‘âlâ bu âyeti indürdi kim, (10) ya‘nî gök hâkkiçün kim dünin âşikâre olur ve gündüzün (11) gizlenür ve dahı Tārîk hâkkiçün kim şabâhın toğar [52b].

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle: Pes Hâk Te‘âlâ bu âyeti indürdi kim.

Yüklem : indürdi

Özne : Hâk Te‘âlâ

Nesne : bu âyeti

Zarf Tümler : pes

Cümle Dışı Unsur : kim

2. Cümle: ya‘nî gök hâkkiçün kim dünin âşikâre olur

Yüklem : āşikāre olur

Özne : (o)

Zarf Tümleci : gök haqqıçün, dünin

Cümle Dışı Unsur : ya 'nī, kim

3. Cümle: ve gündüzin (11) gizlenür

Yüklem : gizlenür

Özne : (o)

Zarf Tümleci : gündüzin

4. Cümle: ve dağı Tārık haqqıçün kim şabāhın toğar

Yüklem: toğar

Özne: (o)

Zarf Tümleci: Tārık haqqıçün, sabahın

Cümle Dışı Unsur: ve dağı, kim

(42) (12) Ya 'nī yā Muḥammed, ne bildürdi saña kim Tārık nedür [52b].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle: Ya 'nī yā Muḥammed, ne bildürdi saña kim

Yüklem : bildürdi

Özne : (o)

Nesne : ne

Dolaylı Tümleç : saña

Cümle Dışı Unsur : Ya 'nī yā Muḥammed, kim

Yan Cümle: Tārık nedür. Yüklem: nedür

Özne: Tārık

- Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(43) Ya‘nî Tañrı saña bildirmedi kim T̄arık (13) nedür [52b].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle: Ya‘nî Tañrı saña bildirmedi kim

Yüklem : bildirmedi

Özne : Tañrı

Dolaylı Tümleç : saña

Cümle Dışı Unsur : ya‘nî, kim

Yan Cümle: T̄arık nedür.

Yüklem: nedür

Özne: T̄arık

➤ Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(45) Şākib didigi ol yıldız-(15)dur ki anuñ ile şeytāna od atarlar [52b].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle: Şākib didigi ol yıldız-(15)dur ki

Yüklem : ol yıldızdur

Özne : Şākib didigi

Cümle Dışı Unsur : ki

Yan Cümle: anuñ ile şeytāna od atarlar

Yüklem : atarlar

Özne : (onlar)

Nesne : od

Zarf Tümleci : anuñ ile

Dolaylı Tümleç : şeytāna

➤ Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

(46) Pes oğanuğ Őeytāni delik delik ider [52b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : delik delik ider

Özne : (o)

Nesne : Őeytāni

Zarf Tümleci : pes, oğanuğ tokanub

(47) Eb'-(16)l-Cevzā eyitdi [52b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : eyitdi

Özne : Ebl-Cevzā

(48) Triğ yedinci ęat gökde bir yılduzdur [52b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : bir yılduzdur

Özne : Triğ

Dolaylı Tümleç : yedinci ęat gökde

(49) Aña zeğal dirler [52b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : dirler

Özne : (onlar)

Nesne : zeğal

Dolaylı Tümleç : aña

(50) Ol gökde (17) andan artuğ yılduz yoğdur [52b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : yoğdur

Özne : andan artuğ yılduz

Dolaylı Tümeleç : Ol gökde

(51) Bu ađsāmiñ cevabıdur [52b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : bu ađsāmiñ cevabıdur

Özne : (o)

(52) (1) Ya ‘nī tađdīr-i kelām budur [53a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : budur

Özne : tađdīr-i kelām

Cümle Dışı Unsur : Ya ‘nī

(53) ‘Ulemā bu āyeti cevāb řasemdūr, dirler [53a].

Yapısına Göre: İ İe Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem: : dirler

Özne : ‘Ulemā

Nesne : bu āyeti

İç Cümle:

Yüklem : řasemdūr

Özne : cevab

(54) (3) Ya'nī gök haqqiçün ve yıldızlar haqqiçün kim her bir nefesiñ Haq Te'ālā'dan bir bekleyicisi (4) vardır kim 'alemin şaqlar ne kim hayrdan ve şerden varısa ve işlerse şayar [53a].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : vardır

Özne : her bir nefesiñ Haq Te'ālā'dan bir bekleyicisi

Zarf Tümleci : gök haqqiçün ve yıldızlar haqqiçün

Cümle Dışı Unsur : ya'nī, kim

Yan Cümle: Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : şaqlar

Özne : (o)

Nesne : 'alemin

2. Cümle:

Yüklem : şayar

Özne : (o)

Nesne hayrdan ve şerden varısa ve işlerse

(55) İbn-i (5) 'Abbās eydür [53a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : eydür

Özne : İbn-i 'Abbās

(55) Ol kirāmen kātībīn ferīştehleridür kim yazıgın ve müzdin yazarlar [53a].

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : kirāmen kātībīn ferīştehleridür

Özne : Ol

Cümle Dışı Unsur : kim

2. Cümle:

Yüklem : yazarlar

Özne : (onlar)

Nesne : yazıgın ve müzdin

(56) atāde (6) eyitdi [53a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : eyitdi

Özne : atāde

(57) Ol Şaklayıcı ferīştehlerdür kim ‘ameliñ ve rızķıñ Şaklar ve eceliñ gözedür [53a].

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : Şaklayıcı ferīştehlerdür

Özne : Ol

Cümle Dışı Unsur : kim

2. Cümle:

Yüklem : Şaklar

Özne : (onlar)
Nesne : ‘ameliñ ve rızkıñ

3. Cümle:

Yüklem : gözedür
Özne : (onlar)
Nesne : eceliñ

(58) Kaçan (7) bunlar tamām olsa cānıñı kabz eyler [53a].

Yapısına Göre: Şartlı Birleşik Cümle

Yan Cümle:

Yüklem : tamām olsa
Özne : bunlar
Cümle Dışı Unsur : kaçan

➤ Yan cümle temel cümleyi zarf anlamıyla tamamlamaktadır.

Temel Cümle:

Yüklem : kabz eyler
Özne : (o)
Nesne : cānıñı

(59) Kelbī eydür [53a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : eydür
Özne : Kelbī

(60) Ol ferîşteh Tañrı'dan bir şaklacıdur (8) kim her bir nefsiñ söyledügin ve işledügin şamusın şaklar [53a].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : Tañrı'dan bir şaklacıdur

Özne : Ol ferîşteh

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan Cümle:

Yüklem : şaklar

Özne : (o)

Nesne : her bir nefsiñ söyledügin ve işledügin şamusın

➤ Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

(61) Hādîş kılındı bize Ma'zānū (9) bini 'Āmir'den kim eyitdi [53a].

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : Hādîş kılındı

Dolaylı Tümleç : bize, Ma'zānū (9) bini 'Āmir'den

Cümle Dışı Unsur : kim

2. Cümle:

Yüklem : eyitdi

Özne : (o)

(62) İştidin Tañrı Resūlin'den dir [53a].

Yapısına Göre: İç İçe Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : dir
Özne : (o)
Nesne : işitdim Tañrı Resūlin'den

İç Cümle:

Yüklem : işitdim
Özne : (ben)
Dolaylı Tümleç : Tañrı Resūlin'den

(63) Resūl Һazreti eyitdi [53a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : eyitdi
Özne : Resūl Һazreti

(64) Һaқ (10) Te'ālā eydür [53a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : eydür
Özne : Һaқ Te'ālā

(65) Yā MuҺammed dir [53a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : dir
Özne : (o)
Nesne : Yā MuҺammed

(66) Her bir mü'min ve mü'mineye yüz altmış ferişteh müvekkel kıluþdururun (11) kim anı Őeytāndan þorurlar [53a].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : müvekkel kıluþdururun

Özne : (ben)

Nesne : yüz altmış ferıŐteh

Dolaylı Tmleþ : Her bir mü'min ve m'mineye

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan Cümle:

Yüklem : þorurlar

Özne : (onlar)

Nesne : anı

Dolaylı Tmleþ : Őeytāndan

➤ Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

(67) Ol ferıŐtehleriñ yidisi m'miniñ bir gözün Őaþlar, dükeli (12) āfetlerden [53a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : Őaþlar

Özne : Ol ferıŐtehleriñ yidisi

Nesne : m'miniñ bir gözün

Dolaylı Tmleþ : dükeli āfetlerden

(68) (13) Yā Muḥammed! Eger mü'min kullarımı kendi kendine ḳosam ṣolḳ sa'at şeyāṭin anı ḳapalardı [53a].

Yapısına Göre: Şartlı Birleşik Cümle

Yan Cümle:

Yüklem : kendi kendine ḳosam

Özne : (ben)

Nesne : mü'min kullarımı

Cümle Dışı Unsur : Yā Muḥammed! Eger

➤ Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

Temel Cümle:

Yüklem : ḳapalardı

Özne : ṣolḳ sa'at şeyāṭin

Nesne : anı

(69) (14) Pes adamlar baḳsunlar kim ne nesneden yaradıldılar [53a].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : baḳsunlar

Özne : adamlar

Cümle Dışı Unsur : pes, kim

Yan Cümle:

Yüklem : yaradıldılar

Özne : (onlar)

Dolaylı Tümleç : ne nesneden

➤ Yan cümle temel cümleyi dolaylı tümleç işleviyle tamamlamaktadır.

(70) **Ḥaḡ Te‘ālā (15) girü beyān ıldı ve eyitdi kim ya‘nı yaradımldı bu (16) insan ol udan kim ol u ana ramine gelür [53a].**

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : beyān ıldı

Özne : Ḥaḡ Te‘ālā

Zarf Tümlenci : girü

Cümle Dıı Unsur : ve

2. Cümle: Ki’li Birleşik Cümle

2. Cümlenin Temel Cümlesi:

Yüklem : eyitdi

Özne : (o)

Cümle Dıı Unsur : kim

2. Cümlenin Yan Cümlesi: Bağlı Cümle

2. Cümlenin Yan Cümlesinin 1. Cümlesi:

Yüklem : yaradımldı

Özne : bu insan

Dolaylı Tümlaç : ol udan

Cümle Dıı Unsur : kim

2. Cümlenin Yan Cümlesinin 2. Cümlesi:

Yüklem : gelür

Özne : ol u

Dolaylı Tümlaç : ana ramine

- Yan cümle temel cümleyi nesne işleviyle tamamlamaktadır.

(71) Pes ol Şu eriñ bilinden ve ‘avratıñ göksinden çıkar [53a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : çıkar

Özne : ol Şu

Dolaylı Tümleç : eriñ bilinden ve ‘avratıñ göksinden

Cümle Dışı Unsur : pes

(72) Nete kim eyitdi [53a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : eyitdi

Özne : (o)

Cümle Dışı Unsur : Nete kim

(73) (1) ‘Ulemā bu arada iħtilāf kılmışlardur kim terā’ib (2) nedür [53b].

Yapısına Göre: Ki’li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : iħtilāf kılmışlardur

Özne : ‘Ulemā

Dolaylı Tümleç : bu arada

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan Cümle:

Yüklem : nedür

Özne : terā’ib

➤ Yan cümle temel cümleyi nesne işleviyle tamamlamıştır.

(74) Pes İbn-i ‘Abbās eyitdi [53b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : eyitdi

Özne : Pes İbn-i ‘Abbās

Cümle Dışı Unsur : Pes

(75) Terā’ib didigi ‘avratıñ boynudur boğmağ dağınur [53b].

Yapısına Göre: Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : ‘avratıñ boynudur

Özne : Terā’ib didigi

2. Cümle:

Yüklem : dağınur

Özne : boğmağ

(76) (3) Ebā eyitdi [53b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : eyitdi

Özne : Ebā

(77) İki gögsi arasıdur [53b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : İki gögsi arasıdur

Özne : (o)

(78) İki eli, iki gözi, iki ayağıdır [53b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : İki eli iki gözi iki ayağıdır

Özne : (o)

(79) (4) İki gögsi köpricek söküğü altıdır [53b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : köpricek söküğü altıdır

Özne : (o)

Dolaylı Tümleç : İki gögsi

(80) Yürek (5) sığındusıdır [53b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : Yürek sığındusıdır

Özne : (o)

(81) ‘Arablar dilinde ma‘rūfdur ve meşhūr oldur ki terā’ib göğüs sökügidür [53b].

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : ma‘rūfdur

Özne : (o)

Dolaylı Tümleç : ‘Arablar dilinde

Cümle Dışı Unsur : ve

2. Cümle: Ki’li Birleşik Cümle

2. Cümlenin Temel Cümlesi:

Yüklem : oldur

Özne : meşhūr

Cümle Dışı Unsur : ki

2. Cümlenin Yan Cümlesi:

Yüklem : gögüs sökügidür

Özne : terā'ib

- Yan cümle temel cümleyi nesne işleviyle tamamlamaktadır.

(82) (6) 'Avratdan sızup oğlan şuyı andan gelür [53b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : gelür

Özne : oğlan şuyı

Dolaylı Tümleç : andan

Zarf Tümleci : 'Avratdan sızup

(83) (7) Ya'nī Ḥaḡ Te'ālā ḡādirdür ki ādemleri ölmekden şoñra girü
gūrından (8) 'araşāt yirine döndere [53b].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : ḡādirdür

Özne : Ḥaḡ Te'ālā

Cümle Dışı Unsur : ya'nī, ki

Yan Cümle:

Yüklem : döndere

Özne : (o)

Nesne : ādemleri

Dolaylı Tümleç : gürından, 'araşât yirine

Zarf Tümleci : ölmekden soñra, girü

- Yan cümle temel cümleyi nesne işleviyle tamamlamaktadır.

(84) Hâk Te'âlâ kâdirdür ki erden çıkan oğlan (9) şuyın girü döndere, eriñ şuyı yolından girü yirine ilede [53b].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : kâdirdür

Özne : Hâk Te'âlâ

Cümle Dışı Unsur : ki

Yan Cümle: Sıralı Cümle

Yan Cümlenin 1. Cümlesi:

Yüklem : döndere

Özne : (o)

Nesne : erden çıkan oğlan şuyın

Zarf Tümleci : girü

Yan Cümlenin 2. Cümlesi:

Yüklem : ilede

Özne : (o)

Dolaylı Tümleç : şuyı yolından, yirine

Zarf Tümleci : girü

- Yan cümle temel cümleyi nesne işleviyle tamamlamaktadır.

(85) (10) Ya'nî Hâk Te'âlâ eydür [53b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : eydür

Özne : Haḳ Te‘ālā

Cümle Dışı Unsur : Ya‘nī

(86) Yā Muḥammed ben şol ḳādirven kim eger dilersem kim ādem’i ḳocaldım [53b].

Yapısına Göre: Ki’li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : şol ḳādirven

Özne : ben

Cümle Dışı Unsur : Yā Muḥammed, kim

Yan Cümle: Şartlı Birleşik Cümle

Yan Cümlenin Yan Cümlesi:

Yüklem : dilersem

Özne : (ben)

Cümle Dışı Unsur : eger, kim

Yan Cümlenin Temel Cümlesi:

Yüklem : ḳocaldım

Özne : (ben)

Nesne : ādem’i

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

(87) Ammā bullarıñ yekregi ve maşlahatı yakınrağı Ḳatāde ḳavlinde ḳavlinedür [53b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : Ḳatāde ḳavlinde

Özne : bullarıñ yekregi ve maşlahatı, yaqınırağı

Cümle Dışı Unsur : Ammā

(88) Rivāyet (16) kılandı ‘Abdu’llah’dan kim eyitdi [53b].

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : rivāyet kılandı

Özne : (o)

Dolaylı Tümleç : ‘Abdu’llah’dan

Cümle Dışı Unsur : kim

2. Cümle:

Yüklem : eyitdi

Özne : (o)

(89) Pes bu nesneler āşikāre ola [53b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : āşikāre ola

Özne : bu nesneler

Cümle Dışı Unsur : pes

(90) (1) Üç nesne’i her kim şaklasa ol kişi (2) haqıqat Tañrınıñ dostıdır [54a].

Yapısına Göre: Şarhı Birleşik Cümle

Yan Cümle:

Yüklem : şaklasa

Özne : her kim

Nesne : Üç nesne'i

➤ Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

Temel Cümle:

Yüklem : Tañrınıñ dostıdır

Özne : ol kişi

Zarf Tümlenci : haqıkat

(91) Birisi oruçdur ve birisi dağı (4) namāz dur ve birisi dağı ğusül eylemekdür [54a].

Yapısına Göre: Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : oruçdur

Özne : birisi

Cümle Dışı Unsur : ve

2. Cümle:

Yüklem : namāz dur

Özne : birisi

Cümle Dışı Unsur : dağı, ve

3. Cümle:

Yüklem : ğusül eylemekdür

Özne : birisi

Cümle Dışı Unsur : dağı

(92) Ya' nı (5) şol kāficleriñ şavmi ve çeresi ve yardımcı sı yoğdur kim anlara yardım kıllalar [54a].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : yokdur

Özne : şol kâficleriñ kavmi ve çeresi ve yardımcısı

Cümle Dışı Unsur : ya 'nî, kim

Yan Cümle:

Yüklem : yardım kıllalar

Dolaylı Tümleç : anlara

- Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

(93) kıyâmet (6) gününde 'azâbdan kırtara [54a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : 'azâbdan kırtara

Özne : (o)

Zarf Tümleci : kıyâmet gününde

(94) Ya 'nî ol gün haqqiçün (7) kim yağmur ve rızq kıllara her yıl ve her sene indürür ve eger böyle olmayaydı (8) kamu kıllar helâk olaydı [54a].

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : indürür

Özne : (o)

Nesne : yağmur ve rızq

Dolaylı Tümleç : kıllara kıllara

Zarf Tümleci : ol gün haqqiçün, her yıl ve her sene

Cümle Dışı Unsur : Ya 'nî, kim, ve

2. Cümle: Şartlı Birleşik Cümle

2. Cümlenin Yan Cümlesi:

Yüklem : olmayaydı

Özne : (o)

Zarf Tümleci : böyle

Cümle Dışı Unsur : eger

- Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

2. Cümlenin Temel Cümlesi:

Yüklem : helāk olaydı

Özne : kamu kullar

(95) ‘Abdu’r-raḥman bini Mehdī ḥadīṣ kıldı bize, Süfyān’dan ve (9) ‘İkrime’den ve İbn-i ‘Abbās’dan kim eyitdi [54a].

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1.Cümle

Yüklem : ḥadīṣ kıldı

Özne : ‘Abdu’r-raḥman bini Mehdī

Dolaylı Tümleç : bize, Süfyān’dan ve ‘İkrime’den ve İbn-i ‘Abbās’dan

Cümle Dışı Unsur : kim

2. Cümle:

Yüklem : eyitdi

Özne : (o)

(96) Ya ‘nī daḥī ol yir (11) ḥaḳḳiçün ki yerler ve atlar ve ağaçlar yemişler biter ve ırmaqlar andan çıkarlar [54a].

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : biter
Özne : yerler ve atlar ve ağaçlar yemişler
Zarf Tümlenci : ol yir (11) hakkıçün
Cümle Dışı Unsur : ya 'nī daḥı, ki, ve

2. Cümle:

Yüklem : çıkarlar
Özne : ırmaqlar
Dolaylı Tümlaç : andan

(97) (12) 'Ulemā bu āyeti cevābı ḳasem dirler [54a].

Yapısına Göre: İç İçe Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : dirler
Özne : 'ulemā
Nesne : cevābı ḳasem
Nesne : bu āyeti

İç Cümle:

Yüklem : ḳasem
Özne : cevābı

(98) (13) Ya 'nī bu Ḳur'ān ḥaḳ sözidür [54a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : ḥaḳ sözidür
Özne : bu Ḳur'ān
Cümle Dışı Unsur : ya 'nī

(99) Gerçek ve doğrudur kim hakkı bātil'dan seçer [54a].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : Gerçek ve doğrudur

Özne : (o)

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan Cümle:

Yüklem : hakkı bātil'dan seçer

Özne : (o)

➤ Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

(100) (14) Ya'nī daḥī degildür. Bu Qur'an oyun ve maşharalık degildür ve herze söz degildür [54a].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : degildür

Özne : bu Qur'an

Nesne : oyun ve maşharalık

Cümle Dışı Unsur : ya'nī, daḥī, ve

2. Cümle:

Yüklem : degildür

Özne : bu Qur'an

Nesne : herze söz

(101) Ya'nī Mekke müşrikleri (16) aldadlar meger ḥīle eyleyüp bir iş işlemek dilerler Muhammed'e (a. m.) [54a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : dilerler

Özne : Mekke müşrikleri aldadlar

Nesne : ħīle eyleyüp bir iş işlemek

Dolaylı Tümleç : Muḥammed'e (a. m.)

Cümle Dışı Unsur : ya'nī, meger

(102) Ben Tañrı daḥı bulara meger ħīle (17) idüp bir iş işlemek dilerin [54a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : dilerin

Özne : ben Tañrı

Nesne : ħīle idüp bir iş işlemek

Cümle Dışı Unsur : daḥı, meger

(103) Pes yā Muḥammed ol kāfirler (1) az zamān mühlet vire [54b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : mühlet vire

Özne : ol kāfirler

Zarf Tümleci : az zamān

Cümle Dışı Unsur : pes, yā Muḥammed

(104) Ya'nī ben Tañrı daḥı (2) bulara az zamān mühlet vireyin kim ol bulara diledi kim iş işleyem [54b].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : mühlet vireyin
Özne : ben Tañrı
Dolaylı Tümleç : bulara
Zarf Tümleci : az zamān
Cümle Dışı Unsur : ya 'nī, daħı, kim

Yan Cümle:

Yüklem : iş işleyem
Özne : (ben)
Dolaylı Tümleç : ol bulara
Zarf Tümleci : diledigim

➤ Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

(105) (3) Pes, az zamāndan şoñra ol kāfirlere Bedir gününde dutuldılar, helāk oldular, (4) cān cehenneme işmarladılar [54b].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : dutuldılar
Özne : ol kāfirler
Zarf Tümleci : Bedir gününde az zamāndan şoñra, Bedir gününde
Cümle Dışı Unsur : pes

2. Cümle:

Yüklem : helāk oldular
Özne : (onlar)

3. Cümle:

Yüklem : işmarladılar
Özne : (onlar)

Nesne : cān

Dolaylı Tümleç : cehenneme

Sūretü'l-‘Alā

(106) Bu sūre Mekke’de indi, tođuz āyetdür, yetmiş (5) iki kelimedür, iki yüz tođsan bir ĥarfdür [54b].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : indi

Özne : bu sūre

Dolaylı Tümleç : Mekke’de

2. Cümle:

Yüklem : āyetdür

Özne : bu sūre

3. Cümle:

Yüklem : kelimedür

Özne : bu sūre

Zarf Tümleci : yetmiş iki

4. Cümle:

Yüklem : ĥarfdür

Özne : bu sūre

Zarf Tümleci : iki yüz toğsan bir

(107) Ĥadıř kıldı bize Harūn bini Keřir (6) kim Zeydi İbn-i Esleme’den ve ol dađı Tañrı Resūlinden kim eyitdi [54b].

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : ḥadīṣ kıldı

Özne : Harūn bini Keṣīr

Dolaylı Tümleç : bize, Zeydi İbn-i Esleme'den

Cümle Dışı Unsur : kim, ve

2. Cümle:

Yüklem : ḥadīṣ kıldı

Özne : ol

Dolaylı Tümleç : Tañrı Resūlinden

Cümle Dışı Unsur : daḥı, kim

3. Cümle:

Yüklem : eyitdi

Özne : (o)

(108) Her kim bu sūre'i o-(7)ḳusa Ḥaḳ Te'ālā aña İbrāhīm ve Mūsā ve Muḥammed'e indürdiḡi kitāplarıñ (8) ve şuḥuflarıñ ḥarfi saḡışınca on ol ḳadar müzd vire ve daḥı İbn-i 'Abbās'dan (9) rivāyet ḳılındı kim Resūl ḥazreti "sebbih" sūresin oḡudı [54b].

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle: Şartlı Birleşik Cümle

1. Cümlenin Yan Cümlesi:

Yüklem : oḡusa

Özne : her kim

Nesne : bu sūre'i

1. Cümlenin Temel Cümlesi:

Yüklem : müzd vire

Özne : Hâk Te'âlâ

Dolaylı Tümleç : ana aña

Zarf Tümleci : İbrâhîm ve Mûsâ ve Muḥammed'e indürdigi kitâplarıñ ve şuhuflarıñ ḥarfi sağışınca on ol kadar

Cümle Dışı Unsur : ve daḥı

2. Cümle: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : rivāyet kılmıdı

Dolaylı Tümleç : İbn-i 'Abbās'dan

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan Cümle:

Yüklem : oḡudı

Özne : Resûl ḥazreti

Nesne : sebbih sūresin

➤ Yan cümle temel cümleyi özne işleviyle tamamlamaktadır.

(109) (10) Sübhāne rabbiyel alā didi [54b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : didi

Özne : (o)

Nesne : Sübhāne rabbiyel alā

(110) Daḥı her kim bu sūre'i oḡursa şoñunda eyitsün (11) sübhāne rabbiyel alā [54b].

Yapısına Göre: Şarhı Birleşik Cümle

Yan Cümle:

Yüklem : oğursa
Özne : her kim
Nesne : bu süre'i
Cümle Dışı Unsur : dağı

- Yan cümle temel cümleyi özne bakımından tamamlamaktadır.

Temel Cümle:

Yüklem : eyitsün
Özne : (o)
Nesne : sübhāne rabbiyel alā
Zarf Tümleci : şoñunda

(111) Pes rivāyetde gelür ki bu kelime'i evvel diyen Mikā'ıl'di [54b].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : gelür
Özne : (o)
Dolaylı Tümleç : rivāyetde
Cümle Dışı Unsur : pes, ki

Yan Cümle:

Yüklem : Mikā'ıl'di
Özne : bu kelime'i evvel diyen

- Yan cümle temel cümleyi nesne işleviyle tamamlamaktadır.

(112) Hikāyet (12) meşhürdur [54b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : meşhürdur

Özne : hikāyet

(113) (12) İsrāfīl ‘arşın ululığın görmek diledi [54b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : diledi

Özne : İsrāfīl

Nesne : ‘arşın ululığın görmek

(114) Hāḫ Te‘ālā bunca biñ ḳanat (13) virdi ve ḳuvvet virdi [54b].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : virdi

Özne : Hāḫ Te‘ālā

Nesne : bunca biñ ḳanat

Cümle Dışı Unsur : ve

2. Cümle:

Yüklem : virdi

Özne : Hāḫ Te‘ālā

Nesne : ḳuvvet

(115) Niçe biñ yıl uçdı [54b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : uçdı

Özne : (o)

Zarf Tümleci : niçe biñ yıl

(116) Henüz dağı ‘arşın bir kıyime-(14)sinden bir kı’imesine varımadı [54b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : varımadı

Özne : (o)

Dolaylı Tümleç : ‘arşın bir kıyimesinden bir kı’imesine

Zarf Tümleci : henüz dağı

(117) Girü dönüp secdeye vardı, sübhâne rabbiyel (15) alā didi [54b].

Yapısına Göre: Bağımsız Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : secdeye vardı

Özne : (o)

Zarf Tümleci : girü dönüp

1. Cümle:

Yüklem : didi

Özne : (o)

Nesne : sübhâne rabbiyel alā

(118) Hıak Te‘ālā anuñ tesbıñin namāzda sünnet kıldı [54b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : sünnet kıldı

Özne : Hıak Te‘ālā

Nesne : anuñ tesbıñin

Dolaylı Tümleç : namāzda

(119) Her kim ki namāzında bu (16) tesbīhi dise Mikā'īl şevābınça şevāb virür [54b].

Yapısına Göre: Şartlı Birleşik Cümle

Yan Cümle:

Yüklem : dise

Özne : her kim ki

Nesne : bu tesbīhi

Dolaylı Tümleç : namāzında

➤ Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

Temel Cümle:

Yüklem : şevāb virür

Özne : (o)

Zarf Tümleci : Mikā'īl şevābınça

(120) Pes Resūl ḥazreti Cebrā'īl'e (17) eyitdi [54b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : eyitdi

Özne : Resūl ḥazreti

Dolaylı Tümleç : Cebrā'īl'e

Cümle Dışı Unsur : pes

(121) Ey qarındaşım Cebrā'īl sübhāne rabbiyel alā dimeküñ müzdin baña eydi-[55a](1)vir didi [55a].

Yapısına Göre: İç İçe Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : didi

Özne : (o)

Nesne : Ey karındaşım Cebrā'îl sübhāne rabbiyel alā dimeküñ müzdin

baña eydi vir

➤ İç cümle temel cümlenin nesnesi konumundadır.

İç Cümle:

Yüklem : eydivir

Özne : karındaşım Cebrā'îl

Nesne : sübhāne rabbiyel alā dimeküñ müzdin

Dolaylı Tümleç : baña

Cümle Dışı Unsur : ey

(122) Pes Cebrā'îl 'aleyhi's-selām eyitdi [55a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : eyitdi

Özne : Cebrā'îl 'aleyhi's-selām

Cümle Dışı Unsur : pes

(123) Bunuñ şevābı dükelisinde ağır ve şekîl gele [55a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : dükelisinde ağır ve şekîl gele

Özne : bunuñ şevābı

(124) Ya 'nī dimek olur kim tesbîh kıdurın yüce Tañrı'ya [55a].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : demek olur

Özne : (o)

Cümle Dışı Unsur : ya 'nî, kim

Yan Cümle:

Yüklem : tesbîh kılurın

Özne : (ben)

Dolaylı Tümleç : yüce Tañrı'ya

- Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(125) (6) Ya 'nî beklerin uruların [55a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : beklerin

Özne : (ben)

Nesne : uruların

Cümle Dışı Unsur : ya 'nî

(126) Benüm perver digirim kim dükeli nesne ne nesneden yücerekdür [55a].

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : benüm perver digirim

Özne : (o)

Cümle Dışı Unsur : kim

2. Cümle:

Yüklem : yücerekdür

Özne : (o)

Dolaylı Tümleç : dükeli nesne ne nesneden

(127) (7) İy kulum gerçek eyitdiñ [55a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : eyitdiñ

Özne : (sen)

Cümle Dışı Unsur : iy kulum

(128) Ben kamu nesneden (8) yüceven [55a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : yüceven

Özne : ben

Dolaylı Tümleç : kamu nesneden

(129) Benden yukaru nesne yoğdur [55a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : yoğdur

Özne : benden yukaru nesne

(130) Pes tanıķ oluñ kim iy feriştehlerim, ben (9) ol kulumı yarlıgadam ve uçmağı aña maķām virdüm [55a].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : tanıķ oluñ

Özne : (siz)

Cümle Dışı Unsur : Peş, kim, iy feriştehlerim

Yan Cümle: Ortak Özneli Sıralı Cümle

Yan Cümlenin 1. Cümlesi:

Yüklem : yarlıgadam

Özne : ben

Nesne : ol kulumu

Cümle Dışı Unsur : ve

Yan Cümlenin 2. Cümlesi:

Yüklem : maķām virdüm

Özne : ben

Nesne : uçmağı

Dolaylı Tümleç : aña

(131) Rivāyetde gelür kim kaçan bu tesbîhi (10) çok eyden olsa Mikā'îl her gün anuñ ziyāretine gelür tā kıyāmete degin [55a].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : rivāyetde gelür

Özne : (o)

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan Cümle: Şartlı Birleşik Cümle

Şartlı Birleşik Cümlenin Yan Cümlesi:

Yüklem : olsa

Özne : bu tesbîhi çok eyden

Cümle Dışı Unsur : kaçan

➤ Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

Sartlı Birleşik Cümlelerin Temel Cümlesi:

Yüklem : anuñ ziyâretine gelür

Özne : Mikâ'îl

Zarf Tümlenci : her gün, tâ kıyâmete degin

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(132) Pes Hâk Te'âlâ eyde kim yâ Mikâ'îl ben senüñ şefâ'atini kabûl kıldım

[55a].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : eyde

Özne : Hâk Te'âlâ

Cümle Dışı Unsur : pes, kim

Yan Cümle:

Yüklem : kabûl kıldım

Özne : ben

Nesne : senüñ şefâ'atini

Cümle Dışı Unsur : yâ Mikâ'îl

➤ Yan cümle temel cümleyi nesne bakımından tamamlamaktadır.

(133) Anı rükû'îñizde eydiñ [55a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : eydiñ

Özne : (siz)

Nesne : anı

Dolaylı Tümlaç : rükû'îñizde

(134) Kaçan sübhāne rabbiyel alā indi [55a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : indi

Özne : sübhāne rabbiyel alā

Cümle Dışı Unsur : kaçan

(135) (15) Resül ekrem Sallallāhi ‘Aleyhi ve Sellem eyitdi[55a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : eyitdi

Özne : Resül ekrem Sallallāhi ‘Aleyhi ve Sellem

(136) Bunı sücūdîñızda diñ didi [55a].

Yapısına Göre: İç İçe Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : didi

Özne : (o)

Nesne : bunı sücūdîñızda diñ

İç cümle temel cümlelerin nesnesi konumundadır.

İç Cümle:

Yüklem : din

Özne : (siz)

Nesne : bunı

Dolaylı Tümleç : sücūdîñızda

(137) Pes bir işâret (16) dahı Bismi'llâhi'r-raḥmâni'r-raḥîm'de budur ki Ḥaḳ Te'alâ kendü ve kelâmınıñ (17) evvelinde bu üç adı ki ibtidâ kıldı ki kendiniñ kelâm-ı ḳadîmidür [55a].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : budur

Özne : bir işâret

Dolaylı Tümleç : Bismi'llâhi'r-raḥmâni'r-raḥîm'de

Cümle Dışı Unsur : pes, dahı, ki

Yan Cümle: Bağlı Cümle

Bağlı Cümlenin 1. Cümlesi:

Yüklem : ibtidâ kıldı

Özne : Ḥaḳ Te'alâ

Nesne : bu üç adı

Dolaylı Tümleç : kendü ve kelâmınıñ evvelinde

Cümle Dışı Unsur : ki

Bağlı Cümlenin 2. Cümlesi:

Yüklem : kendiniñ kelâm-ı ḳadîmidür

Özne : (o)

➤ Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

(138) (1) Gir ḥalâyık üç bölükdür [55b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : üç bölükdür

Özne : ḥalâyık

Cümle Dışı Unsur : gir

(139) Bir bölügi sâbıqlardur ve bir bölügi muķteşidler ve bir bö-(2)lügi zâlimlerdür [55b].

Yapısına Göre: Bağımsız Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : sâbıqlardur

Özne : bir bölügi

Cümle Dışı Unsur : ve

2. Cümle:

Yüklem : muķteşidler

Özne : bir bölügi

Cümle Dışı Unsur : ve

3. Cümle:

Yüklem : zâlimlerdür

Özne : bir bölügi

(140) Pes Allāh lafzı işāretdür sâbıqlar raḥmān lafzı işāretdir muķteşidlere
(3) raḥīm ismi işāretdür zâlimlere [55b].

Yapısına Göre: Bağımsız Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : işāretdür

Özne : Allāh lafzı

Dolaylı Tümleç : sâbıqlar

Cümle Dışı Unsur : pes

2. Cümle:

Yüklem : işāretdür

Özne : raḥmān lafzı

Dolaylı Tümleç : Muḳteşidlere

3. Cümle:

Yüklem : işâretdür

Özne : raḥîm ismi

Dolaylı Tümleç : zâlimlere.

(141) Pes ma‘lûm oldu ki bu üç adıla üç ṭā’ife bahre-(4)mende olalar. Hüm dünyada ve hüm âḥiretde ki bu adlar berekâtında maḥrûm ḳalmayú (5) maḳşûre ireler [55b].

Yapısına Göre: Ki’li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : ma‘lûm oldu

Özne : (o)

Cümle Dışı Unsur : pes, ki

Yan Cümle: Bağlı Cümle

Bağlı Cümlenin 1. Cümlesi:

Yüklem : bahremende olalar

Özne : üç ṭā’ife

Dolaylı Tümleç : hem dünyada ve hem âḥiretde

Zarf Tümleci : bu üç adıla

Cümle Dışı Unsur : ki

Bağlı Cümlenin 2. Cümlesi:

Yüklem : maḥrûm ḳalmayú (5) maḳşûre ireler

Özne : (onlar)

Dolaylı Tümleç : bu adlar berekâtında

- Yan cümle temel cümleyi özne göreviyle tamamlamaktadır.

(142) (6) Ya ‘nī yā Muḥammed eyitgil sübhāne rabbiyel alā [55b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : eyitgil

Özne : (sen)

Nesne : sübhāne rabbiyel alā

Cümle Dışı Unsur : ya ‘nī, yā Muḥammed

(143) Bu ḳavl şahābe-(7)ler ḳavlidir [55b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : şahābeler ḳavlidir

Özne : bu ḳavl

(144) Bir neçe ‘ulemā eyitdiler: Kim yā Muḥammed mülhidler seniñ Tañrıñ ḥaḳḳında didigi (8) sözlerden sen Tañrıyı ki arı ve münezzeḥ bilgil [55b].

Yapısına Göre: Ki’li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : eyitdiler

Özne : bir neçe ‘ulemā

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan Cümle:

Yüklem : arı ve münezzeḥ bilgil

Özne : sen

Nesne : Tañrıyı

Dolaylı Tümleç : mülhidler seniñ Tañrıñ ḥaḳḳında didigi sözlerden

Cümle Dışı Unsur : yā Muḥammed, ki

➤ Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(145) (9) Ya‘nî Tañrıña qorqu ile ve ululıgla ve ta‘zîmile tesbîh ile tesbîh kılgıl [55b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : tesbîh kılgıl

Özne : (sen)

Dolaylı Tümleç : Tañrı’ña

Zarf Tümleci : qorqu ile ve ululıgla ve ta‘zîmile tesbîh ile

Cümle Dışı Unsur : ya‘nî

(146) (10) Zikir eylegil yüce Tañrı’ña [55b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : zikir eylegil

Özne : (sen)

Dolaylı Tümleç : yüce Tañrı’ña

(147) Ya‘nî ol yüce Tañrı oldur (11) kim yaratdı halkı [55b].

Yapısına Göre: Ki’li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : oldur

Özne : ol yüce Tañrı

Cümle Dışı Unsur : ya‘nî, kim

Yan Cümle:

Yüklem : yaratdı

Özne : (o)

Nesne : halkı

- Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(148) Pes rüzetdi ya‘nī boyun dāst kıldı [55b].

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : rüzetdi

Özne : (o)

Cümle Dışı Unsur : pes, ya‘nī

2. Cümle:

Yüklem : dāst kıldı

Özne : (o)

Nesne : boyun

(149) Qalan hayvānlar gibi (12) kılmadı [55b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : kılmadı

Özne : (o)

Zarf Tümleci : hayvānlar gibi

Cümle Dışı Unsur : qalan

(150) Ol Tañrı oldur kim nesne‘i qader-(13)ledi ādemlere hayrı ve şerri ve sa‘ādeti ve şekāveti gösterdi ve yılqılara (14) otları ve bunları gösterdi, ya‘nī ilhām birle hidāyet virdi [55b].

Yapısına Göre: Ki‘li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : oldur

Özne : ol Tañrı

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan Cümle: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : kâderledi

Özne : (o)

Nesne : nesne'î

2. Cümle:

Yüklem : gösterdi

Özne : (o)

Nesne : hayrî ve şerrî ve sa'âdeti ve şekâveti

Dolaylı Tümleç : âdemlere

Cümle Dışı Unsur : ve

3. Cümle:

Yüklem : gösterdi

Özne : (o)

Nesne : otları ve bunları

Dolaylı Tümleç : yîlkılara

4. Cümle:

Yüklem : hidâyet virdi

Özne : (o)

Zarf Tümleci : ilhâm birle

Cümle Dışı Unsur : ya'nî

- Yan cümle temel cümleyi özne göreviyle tamamlamaktadır.

(151) (15) Pes yaratdđına bildirdi kim irkek dişiye (16) niçe varır [55b].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : bildirdi

Özne : (o)

Dolaylı Tümleç : yaratdđına

Cümle Dışı Unsur : pes, kim

Yan Cümle:

Yüklem : varır

Özne : irkek

Dolaylı Tümleç : dişiye

Zarf Tümleci : niçe

- Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(152) Ya'ni her bir canavara ne yararsa yaratdı ve anı aña (17) gösterdi [55b].

Yapısına Göre: Ortak zneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : yaratdı

Özne : (o)

Nesne : her bir canavara ne yararsa

Cümle Dışı Unsur : ya'ni, ve

2. Cümle:

Yüklem : gösterdi

Özne : (o)

Nesne : anı

Dolaylı Tümleç : aña

(153) Һақ Те‘ālā дүкелі ашһıları nesnelер іçinde yaratdı ve ādemlere (2) ol nesnelerden ашһıyı niçe çықармақ gerek gösterdi ve аñlatdı [56a].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : yaratdı

Özne : Һақ Те‘ālā

Nesne : дүкелі ашһıları

Dolaylı Tümleç : nesnelер іçinde

Cümle Dışı Unsur : ve

2. Cümle:

Yüklem : gösterdi

Özne : Һақ Те‘ālā

Nesne : ol nesnelerden ашһıyı niçe çықармақ gerek

Dolaylı Tümleç : ādemlere

Cümle Dışı Unsur : ve

3. Cümle:

Yüklem : аñlatdı

Özne : (o)

(154) (3) Ya‘nı yaratdıғından kime dilerse din yalın gösterdi [56a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : gösterdi

Özne : (o)

Nesne : din

Dolaylı Tümleç : yarattığından kime dilerse

Zarf Tümleci : yalın

Cümle Dışı Unsur : ya 'nī

(155) (4) Ya 'nī ana rahminde tođuz ay on gūn yā artıđ yā artıđ řaderledi [56a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : şaderledi

Özne : (o)

Dolaylı Tümleç : ana rahminde

Zarf Tümleci : tođuz ay on gūn yā artıđ

Cümle Dışı Unsur : ya 'nī

(156) Andan oğlanı rahminden (5) çığmağı gösterdi [56a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : gösterdi

Özne : (o)

Nesne : rahminden çığmağı

Dolaylı Tümleç : oğlanı

Zarf Tümleci : andan

(157) Nik bađtıđı ĥalk ūzerine řaderledi ve dađı her birne (6) ol řaderlenen yolu geñez řılıvirdi kim řālihlere eylūge ve eyū 'amele meřđūl oldular (7) ve fāsıqlara yavuz 'ameli meřđūl oldular [56a].

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : kaderledi
Özne : (o)
Nesne : nik bahtlığı
Dolaylı Tümleç : halk üzerine
Cümle Dışı Unsur : ve dahı

2. Cümle: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : geñez kılıvirdi
Özne : (o)
Nesne : ol kaderlenen yolu
Dolaylı Tümleç : her birne
Cümle Dışı Unsur : kim

Yan Cümle: Bağlı Cümle

Bağlı Cümlenin 1. Cümlesi:

Yüklem : meşğül oldular
Özne : (onlar)
Dolaylı Tümleç : şâlihler eylüğe ve eyü 'amele
Cümle Dışı Unsur : ve

Bağlı Cümlenin 2. Cümlesi:

Yüklem : meşğül oldular
Özne : (onlar)
Nesne : fâsıklara yavuz 'ameli

- Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

(158) Ya‘nî (8) yazıklarî kullar üzerine kaderledi ve andan bulara tevbe yolın gösterdi [56a].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : kaderledi

Özne : (o)

Nesne : yazıklarî

Dolaylı Tümleç : kullar üzerine

Cümle Dışı Unsur : ya‘nî, ve

2. Cümle:

Yüklem : gösterdi

Özne : (o)

Nesne : tevbe yolın

Dolaylı Tümleç : andan, bulara

(159) (9) Ve ol Tañrı’dur kim atları çıkardı [56a].

Yapısına Göre: Ki’li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : ol Tañrı’dur

Özne : (o)

Cümle Dışı Unsur : ve, kim

Yan Cümle:

Yüklem : çıkardı

Özne : (o)

Nesne : atları

➤ Yan cümle temel cümleyi özne göreviyle tamamlamaktadır.

(160) Kıızıl ve yeşil ve saru (10) ve gök ve ak ve kara ve mor ve dürlü dürlü rengärenk kıldı kim birbirine beñzemez [56a].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : kıldı

Özne : (o)

Zarf Tümlenci : Kıızıl ve yeşil ve saru (10) ve gök ve ak ve kara ve mor ve dürlü dürlü rengärenk

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan Cümle:

Yüklem : beñzemez

Özne : (o)

Dolaylı Tümlaç : birbirine

➤ Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

(161) Kimisi (11) kuşulu ve kimi kuşusuz; kimisi tatlu ve kimi acu her bir dürlü renc'e dermāndur [56a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : dermāndur

Özne : (o)

Dolaylı Tümlaç : her bir dürlü renc'e

Zarf Tümlenci : kimisi kuşulu ve kimi kuşusuz; kimisi tatlu ve kimi acu

(162) (13) Ya'nī pes Hāḳ Te'alā celle ve 'alā kıldı ol dürlü dür-(14)lü rengärenk atları eski, kapkara [56a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : eski, kapkara kıldı

Özne : Hâk Te‘âlâ celle ve ‘alâ
Nesne : ol dürlü dürlü rengârenk atları
Cümle Dışı Unsur : ya ‘nî, pes

(163) Ya ‘nî ki her biri şoldılar ve rengi gidüp (15) yire düşdi ve çüridi [56a].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : şoldılar
Özne : her biri
Cümle Dışı Unsur : ya ‘nî ki, ve

2. Cümle:

Yüklem : düşdi
Özne : her biri
Dolaylı Tümleç : yire
Zarf Tümleci : rengi gidüp
Cümle Dışı Unsur : ve

3. Cümle:

Yüklem : çüridi
Özne : her biri

(164) Pes hiç cihâna gelmediñ gibi oldu [56a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : oldu
Özne : (o)
Zarf Tümleci : cihâna gelmediñ gibi

Cümle Dışı Unsur : pes

(165) (16) Ya 'nī yā Muḥammed tiz ola kim Ḳur'ān'ı saña oḳuyavuz [56a].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : tiz ola

Özne : (o)

Cümle Dışı Unsur : ya 'nī, yā Muḥammed, kim

Yan Cümle:

Yüklem : oḳuyavuz

Özne : (biz)

Nesne : Ḳur'ān'ı

Dolaylı Tümleç : saña

➤ Yan cümle temel cümleyi nesne işleviyle tamamlamaktadır.

(166) Ya 'nī şöyle öğrede-(17)vüz kim hergiz unutmayasın [56a].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : öğredevüz

Özne : (biz)

Zarf Tümleci : şöyle

Cümle Dışı Unsur : ya 'nī, kim

Yan Cümle:

Yüklem : unutmayasın

Özne : (sen)

Zarf Tümlenci : hergiz

- Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

(167) Ya 'nī meger ki Tañrı Te 'ālā (1) celle celāluhū senüñ unutmağlığın dileyeye [56b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : dileyeye

Özne : Tañrı Te 'ālā celle celāluhū

Nesne : senüñ unutmağlığın

Cümle Dışı Unsur : ya 'nī, meger ki

(168) Ya 'nī ol oldur kim Hağ Te 'ālā mensūh kıldı (2) Kur'an'dan [56b].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : oldur

Özne : ol

Cümle Dışı Unsur : ya 'nī, kim

Yan Cümle:

Yüklem : mensūh kıldı

Özne : Hağ Te 'ālā

Dolaylı Tümlaç : Kur'an'dan

- Yan cümle temel cümleyi nesne işleviyle tamamlamaktadır.

(169) (2) Bu Katāde kavlinedür [56b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : Katāde kavlinedür

Özne : bu

(170) Ya‘nī Kıur‘ān’ı (3) saña ögredevüz ve sen ol Kıur‘ān’ıla ‘amel kıılmağı unutmayasın [56b].

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : ögredevüz

Özne : biz

Nesne : Kıur‘ān’ı

Dolaylı Tümleç : saña

Cümle Dışı Unsur : ya‘nī, ve

2. Cümle:

Yüklem : unutmayasın

Özne : sen

Nesne : ol Kıur‘ān’ıla ‘amel kıılmağı

(171) (4) Ya‘nī ol Tañrı siziñ sözüñüzi ve işiñüzi bilür, (5) āşkāresin de ve gizlüsün de bilür [56b].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : bilür

Özne : ol Tañrı

Nesne : siziñ sözüñüzi ve işiñüzi

Cümle Dışı Unsur : ya‘nī

2. Cümle:

Yüklem : bilür

Özne : ol Tañrı

Nesne : āşkāresin de ve gizlūsin de

(172) Ya‘nī ol Tañrı şadaķanıñ (6) āşkāresin ve gizlūsin bilür [56b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : bilür

Özne : ol Tañrı

Nesne : şadaķanıñ āşkāresin ve gizlūsin

Cümle Dışı Unsur : ya‘nī

(173) Ya‘nī daħı saña (7) geñez kılıvirevüz şol ‘amelleri kim uçmağa giricidür [56b].

Yapısına Göre: Ki’li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : geñez kılıvirevüz

Özne : (biz)

Nesne : şol ‘amelleri

Dolaylı Tümleç : saña

Cümle Dışı Unsur : ya‘nī, daħı, kim

Yan Cümle:

Yüklem : giricidür

Özne : (onlar)

Dolaylı Tümleç : uçmağa

➤ Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

(174) Ya‘nī saña tevfiķ (8) virevüz [56b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : virevüz

Özne : (biz)

Nesne : tevfiķ

Dolaylı Tümleç : saña

Cümle Dışı Unsur : ya‘nī

(175) Şol geñez şer ya‘nī bildürevüz [56b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : bildürevüz

Özne : (biz)

Nesne : Şol geñez şer

Cümle Dışı Unsur : ya‘nī

(176) Ya‘nī yā Muhammed ögüt (9) virgil Qur‘ān’ıla eger bunlara ögüt aşşı
kılursa [56b].

Yapısına Göre: Şartlı Birleşik Cümle

Yan Cümle:

Yüklem : aşşı kılursa

Özne : ögüt

Dolaylı Tümleç : bunlara

Cümle Dışı Unsur : eger

➤ Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

Temel Cümle:

Yüklem : öğüt virgil

Özne : (sen)

Cümle Dışı Unsur : ya 'nî, yâ Muhammed

(177) (10) Ya'nî tiz ola ki Tañrı'dan qorqanı Qur'an'ıla öğütlene ve ol Qur'an'dan ve ol öğütten şol (11) bedbaht ırağ ola kim ulu oda dutruğ ola [56b].

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle: Ki'li Birleşik Cümle

1. Cümlenin Temel Cümlesi:

Yüklem : tiz ola

Özne : (o)

Cümle Dışı Unsur : ya 'nî, ki

1. Cümlenin Yan Cümlesi:

Yüklem : öğütlene

Özne : Tañrı'dan qorqanı

Zarf Tümlenci : Qur'an'ıla

Cümle Dışı Unsur : ve

➤ Yan cümle temel cümleyi nesne işleviyle tamamlamaktadır.

2. Cümle: Ki'li Birleşik Cümle

2. Cümlenin Temel Cümlesi:

Yüklem : ırağ ola

Özne : şol bedbaht

Dolaylı Tümlaç : ol Qur'an'dan ve ol öğütten

Cümle Dışı Unsur : kim

2. Cümlenin Yan Cümlesi:

Yüklem : dutruğ ola

Özne : (o)

Dolaylı Tümleç : ulu oda

- Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

(178) Ya'nî demek olur kim Kur'an'a uymayan (12) ve yalanlayan cehenneme gire [56b].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : demek olur

Özne : (o)

Cümle Dışı Unsur : ya'nî, kim

Yan Cümle:

Yüklem : gire

Özne : Kur'an'a uymayan ve yalanlayan

Dolaylı Tümleç : cehenneme

- Yan cümle temel cümleyi nesne işleviyle tamamlamaktadır.

(179) (13) Ya'nî bu öğütten ırak olan şakî oldur ki ulu oda ya'nî tamuya kızdırıla [56b].

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : oldur

Özne : bu öğütten ırak olan şakî

Cümle Dışı Unsur : ya'nî, ki

2. Cümle:

Yüklem : kızdırıla

Özne : (o)

Dolaylı Tümleç : ulu oda ya'nî şamuya

(180) Ya'nî (14) yine andan ol od içinde ol bedbaht olmaya ve dağı diri olmaya [56b].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : bedbaht olmaya

Özne : ol

Dolaylı Tümleç : ol od içinde

Cümle Dışı Unsur : ya'nî, yine, andan, ve dağı

2. Cümle:

Yüklem : diri olmaya

Özne : ol

(181) (15) Eger şorsalar saña ki cehennem ehl-i olmayalar dağı (16) diri mi olmayalar didiginün fâ'idesi nedür [56b].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : şorsalar

Özne : (onlar)

Dolaylı Tümleç : saña

Cümle Dışı Unsur : eger, ki

Yan Cümle:

Yüklem : nedür

Özne : cehennem ehl-i olmayalar dağı (16) diri mi olmayalar didiginüñ
fâ'idesi

➤ Yan cümle temel cümleyi nesne işleviyle tamamlamaktadır.

(182) Güyā ki bu arada tenākuş vardır [56b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : vardır

Özne : tenākuş

Dolaylı Tümleç : bu arada

Cümle Dışı Unsur : güyā ki

**(183) Zīrā ki (17) biregü ölmesecek elbette diri olsa gerek ve diri olucağ
ölmese gerek [56b].**

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : diri olsa gerek

Özne : biregü

Zarf Tümleci : ölmesecek

Cümle Dışı Unsur : zīrā ki, elbette, ve

2. Cümle:

Yüklem : ölmese gerek

Özne : biregü

Zarf Tümleci : diri olucağ

**(184) Hem ölmek, [57a] (1) hem ölmemek bir yerde yā bir hālde, bir hālinde,
nice mutaşavvir ola [57a].**

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : mutaşavvir ola
Özne : hem ölmek hem ölmemek
Zarf Tümlenci : bir yerde yā bir halde, bir halinde, nice

(185) Pes iki arada sergerdān alalar ve ‘azāba giriftār olalar [57a].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : sergerdān alalar
Özne : (onlar)
Dolaylı Tümlerç : iki arada
Cümle Dışı Unsur : pes, ve

2. Cümle:

Yüklem : giriftār olalar
Özne : (onlar)
Dolaylı Tümlerç : ‘azāba

(186) Ölmeyeler ki Tañrı’dan kesilme gök aygusından diñleneler ve derlemeyeler kim Tañrı’ya (5) ulaşmağūñ raatın göreler [57a].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle: Ki’li Birleşik Cümle

1. Cümlenin Temel Cümlesi:

Yüklem : ölmeyeler
Özne : (onlar)
Cümle Dışı Unsur : ki

1. Cümlenin Yan Cümlesi:

Yüklem : diñleneler

Özne : (onlar)

Dolaylı Tümleç : Tañrı'dan kesilme gök kaygusından

2. Cümle:

2. Cümlelerin Temel Cümlesi:

Yüklem : derlemeyeler

Özne : (onlar)

Cümle Dışı Unsur : kim

2. Cümlelerin Yan Cümlesi:

Yüklem : göreler

Özne : (onlar)

Nesne : Tañrı'ya ulaşmağın rahatın

(187) Ya 'nī her kim şirkden (6) arındı ve lā ilāhe illallāh kelimesin eyitdi,
bayık olayışı kırtuldu [57a].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : arındı

Özne : her kim

Dolaylı Tümleç : şirkden

Cümle Dışı Unsur : ya 'nī, ve

2. Cümle:

Yüklem : eyitdi

Özne : her kim

Nesne : lā ilāhe illallāh kelimesin

3. Cümle:

Yüklem : kırtuldu

Özne : her kim
Zarf Tümlenci : bayık olayışı

(188) Her ki şadaka'ı fitır (8) virse bayık kırtıldı [57a].

Yapısına Göre: Şartlı Birleşik Cümle

Yan Cümle:

Yüklem : virse
Özne : her ki
Nesne : şadaka'ı fitır

➤ Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

Temel Cümle:

Yüklem : kırtıldı
Özne : (o)
Cümle Dışı Unsur : bayık

(189) Her kim zekât virdi ise bayık kırtıldı [57a].

Yan Cümle:

Yüklem : virdi ise
Özne : her kim
Nesne : zekât

➤ Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

Temel Cümle:

Yüklem : kırtıldı
Özne : (o)
Cümle Dışı Unsur : bayık

(190) Ya ‘nī dahı ol kişi kırtıldı kim çığdı bayrām (10) namāzın kıldı, Tekbīr getürdi [57a].

Yapısına Göre: Ki’li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : kırtıldı

Özne : ol kişi

Cümle Dışı Unsur : ya ‘nī, dahı, kim

Yan Cümle: Ortak Özneli Sıralı Cümle

Yan Cümlelerin 1. Cümlesi:

Yüklem : kıldı

Özne : (o)

Nesne : bayrām namāzın

Yan Cümlelerin 2. Cümlesi:

Yüklem : getürdi

Özne : (o)

Nesne : tekbīr

➤ Yan cümle temel cümleyi özne göreviyle tamamlamaktadır.

(191) Nete kim rivāyet kılındı Nāfi ‘den kim kaçan İbn-i ‘Umer (11) bayrām gün iyirte namāzın kılırdı [57a].

Yapısına Göre: Ki’li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : rivāyet kılındı

Özne : (o)

Dolaylı Tümleç : Nāfi ‘den

Cümle Dışı Unsur : nete kim, kim

Yan Cümle:

Yüklem : kıldı
Özne : İbn-i 'Umer
Nesne : iyirte namāzın
Zarf Tümlenci : bayrām gün
Cümle Dışı Unsur : kaçan

- Yan cümle temel cümleyi özne göreviyle tamamlamaktadır.

(192) Eydürdi kim fıtrañ viriñ andan namāz kıluñ [57a].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : eydürdi
Özne : (o)
Cümle Dışı Unsur : kim

Yan Cümle: Ortak Özneli Sıralı Cümle

Yan Cümlenin 1. Cümlesi:

Yüklem : viriñ
Özne : (siz)
Nesne : fıtrañ
Cümle Dışı Unsur : andan

Yan Cümlenin 2. Cümlesi:

Yüklem : kıluñ
Özne : (siz)
Nesne : namāz

- Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(193) (13) Ebū'l 'Alī'ye üzerine girdim (14) baña eyitdi [57a].

Yapısına Göre: Bağımsız Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : girdim

Özne : (ben)

Zarf Tümlenci : Ebū'l 'Alī'ye üzerine

2. Cümle:

Yüklem : eyitdi

Özne : (o)

Dolaylı Tümlaç : baña

(194) (15) Kaçan irtē bayrāma çıksañ baña uğrañgıl [57a].

Yapısına Göre: Şarhı Birleşik Cümle

Yan Cümle:

Yüklem : çıksañ

Özne : (siz)

Dolaylı Tümlaç : irtē bayrāma

Cümle Dışı Unsur : kaçan

➤ Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

Temel Cümle:

Yüklem : uğrañgıl

Özne : (siz)

Dolaylı Tümlaç : baña

(195) Pes musallāya giderken aña (15) uğradum [57a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : uğradum
Özne : (ben)
Dolaylı Tümleç : aña
Zarf Tümleci : musallāya giderken
Cümle Dışı Unsur : pes

(196) Baña eyitdi kim nesne yidik mi dirdi [57a].

Yapısına Göre: Ki’li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : eyitdi
Özne : (o)
Dolaylı Tümleç : baña
Cümle Dışı Unsur : kim

Yan Cümle: İç İçe Birleşik Cümle

Yan Cümlenin Temel Cümlesi:

Yüklem : dirdi
Özne : (o)
Nesne : nesne yidik mi

➤ İç cümle temel cümlenin nesnesi konumundadır.

Yan Cümlenin İç Cümlesi:

Yüklem : yidik mi
Özne : (biz)
Nesne : nesne

➤ Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(197) Haber virgil baña (16) kim zekātũ nice eyitdiñ [57a].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : haber virgil

Özne : (sen)

Dolaylı Tümleç : baña

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan Cümle:

Yüklem : eyitdiñ

Özne : (sen)

Nesne : zekātũ

Zarf Tümleci : nice

➤ Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(198) Seni ben bunuñ için diler-(17)düm [57a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : dilerdüm

Özne : ben

Nesne : seni

Zarf Tümleci : bunuñ için

(199) Andan bunu oğudı kim dağı (1) ol eyitdi [57b].

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : oğudı

Özne : (o)

Nesne : bunı

Zarf Tümlenci : andan

Cümle Dışı Unsur : kim, dağı

2. Cümle:

Yüklem : eyitdi

Özne : ol

(200) Medīne ehl-i fıtra virmekden ve şu içürmekden yegrek görmediler [57b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : görmediler

Özne : Medīne ehl-i

Zarf Tümlenci : fıtra virmekden ve şu içürmekden yegrek

(201) (2) kurtıldı Pes her kim Tañrınıñ birliğine ve Muħammed'üñ (3) resülligine şanuqlık virirse ve biş vaķit namāzı vaķtile ķılursa ol kişi bayıķ (4) ķurtıldı [57b].

Yapısına Göre: Şartlı Birleşik Cümle

Yan Cümle: Ortak Özneli Sıralı Cümle

Yan Cümlelerin 1. Cümlesi:

Yüklem : şanuqlık virirse

Özne : her kim

Dolaylı Tümlenç : Tañrınıñ birliğine ve Muħammed'üñ resülligine

Cümle Dışı Unsur : pes, ve

Yan Cümlelerin 2. Cümlesi:

Yüklem : ķılursa

Özne : her kim
Nesne : biş vaķit namāzı
Zarf Tümlenci : vaķtile

- Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

Temel Cümle:

Yüklem : ķurtıldı
Özne : ol kişi
Cümle Dışı Unsur : bayıķ

(202) Ya‘nı bilgil kim sizler bu dünyā dir-(5)ligin āķiret üzerine ihtiyār ķıldıńız [57b].

Yapısına Göre: Ki’li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : bilgil
Özne : (siz)
Cümle Dışı Unsur : ya‘nı, kim

Yan Cümle:

Yüklem : ihtiyār ķıldıńız
Özne : sizler
Nesne : bu dünyā dirligin
Dolaylı Tümler : āķiret üzerine

- Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(203) ‘Abdullāh bini Mes‘ūd (6) ile bile olurıdım [57b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : olurıdım

Özne : (ben)

Zarf Tümleci : ‘Abdullāh bini Mes‘ūd ile bile

(204) İşbu āyeti oqıdı kim andan bize eyitdi [57b].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : oqıdı

Özne : (o)

Nesne : işbu āyeti

Cümle Dışı Unsur : kim, andan

2. Cümle:

Yüklem : eyitdi

Özne : (o)

Dolaylı Tümleç : bize

(205) (7) Bilürem siz kim bir işbu dünyā dirligin aḥiret üzerine niçün ihtiyār kıldıñuz [57b].

Yapısına Göre: Ki’li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : bilürem

Özne : (ben)

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan Cümle:

Yüklem : ihtiyār kıldıñuz

Özne : siz

Nesne : işbu dünyā dirligin

Dolaylı Tümleç : āḥiret üzerine

Zarf Tümleci : niçün

- Yan Cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(206) (8) Eyitdik kim bilmezüz [57b].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : eyitdik

Özne : (biz)

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan Cümle:

Yüklem : bilmezüz

Özne : (biz)

- Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(207) (10) Şimdi ḥāzır ve ne kadar degildür [57b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : degildür

Özne : (o)

Nesne : ḥāzır

Zarf Tümleci : şimdi, ne kadar

Cümle Dışı Unsur : ve

(208). Pes ḥāzırdur tudduḡ ḡāyibi terk (11) eyitdik [57b].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : tudduk
Özne : (biz)
Zarf Tümlenci : hāzırdur
Cümle Dışı Unsur : pes

2. Cümle:

Yüklem : terk eyitdik
Özne : (biz)
Nesne : ğāyibi

(209) (11) Bu dükeli bizim ğāfıllığımızdandır [57b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : bizim ğāfıllığımızdandır
Özne : bu dükeli

(210) (12) Ya ‘nī āhıret yegrekdür ve bākīdür [57b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : yegrekdür ve bākīdür
Özne : āhıret
Cümle Dışı Unsur : ya ‘nī

(211) Ya ‘nī ki bakırağdur [57b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : bakırağdur
Özne : (o)
Cümle Dışı Unsur : ya ‘nī ki

(212) Z̄irā beḳā ef‘alü tafşıldür (13) ve şanı‘a’i mübāliḡadur [57b].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : ef‘alü tafşıldür

Özne : beḳā

Cümle Dışı Unsur : z̄irā, ve

2. Cümle:

Yüklem : şanı‘a’i mübāliḡadur

Özne : beḳā

(213) (12) Ya‘nī işbu sürede yād kıldığımız ilerki kitābda (15) vardur ve daḡı İbrāhīm ve Mūsā şuhufında vardur [57b].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : vardur

Özne : işbu sürede yād kıldığımız

Dolaylı Tümleç : ilerki kitābda

Cümle Dışı Unsur : ya‘nī, ve daḡı

2. Cümle:

Yüklem : vardur

Özne : işbu sürede yād kıldığımız

Dolaylı Tümleç : İbrāhīm ve Mūsā şuhufında

(214) Ebū Zer eyitdi kim peyḡamberler-(17)den mürsel kaçdūr [57b].

Yapısına Göre: Ki’li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : eyitdi

Özne : Ebū Zer

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan Cümle:

Yüklem : kaçdur

Özne : peygamberlerden mürsel

- Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(215) Üç yüz üçdür kim bulara Cebrā'îl indi, (1) kalanına inmedi [58a].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : üç yüz üçdür

Özne : (o)

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan Cümle: Ortak Özneli Sıralı Cümle

Yan Cümlenin 1. Cümlesi:

Yüklem : indi

Özne : Cebrā'îl

Dolaylı Tümleç : bulara

Yan Cümlenin 2. Cümlesi:

Yüklem : inmedi

Özne : Cebrā'îl

Dolaylı Tümleç : kalanına

- Yan cümle temel cümleyi özne bakımından tamamlamaktadır.

(216) (1) Ādem peygamber mi idi [58a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : ādem peygamber mi idi

Özne : (o)

(217) Haḡ Te‘ālā ādem’i kendü ḡudret elile (2) yaratdı ve balçıġın kendü ḡudret elile yoġurdı [58a].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : yaratdı

Özne : Haḡ Te‘ālā

Nesne : ādem’i

Zarf Tümleci : kendü ḡudret elile

Cümle Dışı Unsur : ve

2. Cümle:

Yüklem : yoġurdı

Özne : Haḡ Te‘ālā

Nesne : balçıġın

Zarf Tümleci : kendü ḡudret elile

(218) Ḳırḡ ṣabāḡ ya‘nī ḡırḡ yıl bir neḡe ‘ulemā (3) her yıl dutuḡtururlar [58a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : dutuḡtururlar

Özne : bir neḡe ‘ulemā

Zarf Tümleci : ḡırḡ ṣabāḡ ya‘nī ḡırḡ yıl, her yıl

(219) Meşāyih'dan bir neçe ki ehl-i taḥkīkdürürler [58a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : ehl-i taḥkīkdürürler

Özne : Meşāyih'dan bir neçe

Cümle Dışı Unsur : ki

(220) Her şabāḥ biñ (4) biñ dutuḍdururlar [58a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : dutuḍdururlar

Özne : (onlar)

Zarf Tümlenci : her şabāḥ, biñ

(221) Nete kim ḥadīṣ-i ḳudsīdür kim Ḥaḳ Te'ālā buyuruḍturur [58a].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : ḥadīṣ-i ḳudsīdür

Özne : (o)

Cümle Dışı Unsur : nete kim, kim

Yan Cümle:

Yüklem : buyuruḍturur

Özne : Ḥaḳ Te'ālā

➤ Yan cümle temel cümleyi özne göreviyle tamamlamaktadır.

(222) (5) Bu maḳāmda söz çoḳdur [58a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : çokdur

Özne : söz

Dolaylı Tümeleç : bu maḳāmda

(223) Yā Muḥammed Ādem devrinden ögüdin ne yaratdım ise kef ile nūn'dan yaratdım, ḥāşıl (7) oldu [58a].

Yapısına Göre: Şartlı Birleşik Cümle

Yan Cümle:

Yüklem : yaratdım ise

Özne : (ben)

Nesne : ne

Zarf Tümeleci : Adem devrinden ögüdin

Cümle Dışı Unsur : yā Muḥammed

➤ Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

Temel Cümle: Ortak Nesneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : yaratdım

Özne : (ben)

Zarf Tümeleci : kef ile nūn'dan

2. Cümle:

Yüklem : ḥāşıl oldu.

Özne : (o)

(224) Ya 'nī neçe emānetler ḳodum [58a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : ḳodum

Özne : (ben)

Nesne : neçe emānetler

Cümle Dışı Unsur : ya 'nī

(225) Pes dimek olur kim yā Muhammed yalıñız dimek ile olmaz bile (8) gerek [58a].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : dimek olur

Özne : (o)

Cümle Dışı Unsur : pes

Yan Cümle: Bağlı Cümle

Yan Cümlenin 1. Cümlesi:

Yüklem : olmaz

Özne : (o)

Zarf Tümleci : yalıñız dimek ile

Cümle Dışı Unsur : yā Muhammed, bile

Yan Cümlenin 2. Cümlesi:

Yüklem : gerek

Özne : (o)

➤ Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(226) Pes yalıñız lā ilāhe illallāh dimek ile iş hāşıl olmaz tā ki 'amel olmayınca [58a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : hāşıl olmaz

Özne : iş

Zarf Tümleci : yalnız lā ilāhe illallāh demek ile, ‘amel olmayınca

Cümle Dışı Unsur : pes, tā ki

(227) Nete kim (9) Mevlānā Nizāmi’d-dīn getirüpdürür [58a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : getirüpdürür

Özne : Mevlānā Nizāmi’d-dīn

Cümle Dışı Unsur : nete kim

(228) Dört peygamber ‘Arabdur [58a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : ‘Arabdur

Özne : Dört peygamber

(229) (10) Biri Hūd; biri Şālih; biri Şu‘ayb; biri Muhammed Muştafa şalavātullāhi ‘aleyhim ecma ‘in [58a].

Yapısına Göre: Bağımsız Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : Hūd

Özne : biri

2. Cümle:

Yüklem : Şālih

Özne : biri

3. Cümle:

Yüklem : Şu‘ayb

Özne : biri

4. Cümle:

Yüklem : Muḥammed Muştafā şalavātullāhi ‘aleyhim ecma‘in.

Özne : biri

(230) (11) Girü şordum ki yā Resūlallāh! Ḥaḳ Te‘ālā gökden kaç kitāp indürdi [58a].

Yapısına Göre: Ki’li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : şordum

Özne : (ben)

Zarf Tümlenci : girü

Cümle Dışı Unsur : ki

Yan Cümle:

Yüklem : indürdi

Özne : Ḥaḳ Te‘ālā

Nesne : kaç kitāb

Dolaylı Tümlaç : gökden

Cümle Dışı Unsur : yā Resūlallāh

➤ Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(231) (12) Yüz dört kitāp indirdi ammā Ādem on şuḥuf indürdi [58a].

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : indirdi

Özne : (o)

Nesne : yüz dört kitāb

Cümle Dışı Unsur : ammā

2. Cümle:

Yüklem : indürdi

Özne : Ādem

Nesne : on şuhuf

(232) İdrīs otuz şuhuf (13) indürdi [58a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : indürdi

Özne : İdrīs

Nesne : otuz şuhuf

(233) İbrāhīm'e on şuhuf indürdi [58a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : indürdi

Özne : (o)

Nesne : on şuhuf

Dolaylı Tümleç : İbrāhīm'e

(234) Andan Mūsā'ya Tevrat viridi, (14) 'İsā'ya İncil viridi, Dāvūd'a Zebūr'ı viridi, Muḥammed Muştafā Kur'ān'ı viridi [58a].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : viridi

Özne : (o)
Nesne : Tevrat
Dolaylı Tümleç : Mūsā'ya
Zarf Tümleci : andan

2. Cümle:

Yüklem : virdi
Özne : (o)
Nesne : İncīl
Dolaylı Tümleç : 'İsā'ya

3. Cümle:

Yüklem : virdi
Özne : (o)
Nesne : Zebūr'ı
Dolaylı Tümleç : Dāvūd'a

4. Cümle:

Yüklem : virdi
Özne : (o)
Nesne : Kūr'ān'ı
Dolaylı Tümleç : Muḥammed Muṣṭafā

(235) **Ḥikāyetde (15) gelür kim bir bu gün Cebrā'īl Fir'avn'ın sarāyı
kpusından geçeridi [58a].**

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : gelür
Özne : (o)

Dolaylı Tümleç : hikāyetde

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan Cümle:

Yüklem : geçeridi

Özne : Cebrā'īl

Dolaylı Tümleç : Fir'avn'ın sarāyı kapusından

Zarf Tümleci : bir bu gün

Yan cümle temel cümleyi özne göreviyle tamamlamaktadır.

(236) Yirden (16) bir pāre kömür aldı. sarāyın ışiginde Bismi'llāhi'r-rahmāni'r-raḥīm yazdı [58a].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : aldı

Özne : (o)

Nesne : bir pāre kömür

Dolaylı Tümleç : yirden

2. Cümle:

Yüklem : yazdı

Özne : (o)

Nesne : Bismi'llāhi'r-rahmāni'r-raḥīm

Dolaylı Tümleç : sarāyın ışiginde

(237) (17) Bu adlar berakātında ol eve Ḥaḫ Te'alā Kerīm deyü ad virdi [58a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : ad virdi

Özne : Haḫ Te'ālā

Dolaylı Tümleç : bu adlar berakātında, ol eve

Zarf Tümleci : Kerīm deyü

(238) Fir'avn dört yüz [58b] (1) yüz yıl 'ömer virdi [58b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : virdi

Özne : (o)

Nesne : 'ömer

Dolaylı Tümleç : Fir'avn

Zarf Tümleci : dört yüz yıl

(239) Bir gün başı ağırmadı ve sākügi sızalamadı ve bunça (2) ḫalkuñ üzerine ğālib oldu [58b].

Yapısına Göre: Bağımsız Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : ağırmadı

Özne : başı

Zarf Tümleci : bir gün

Cümle Dışı Unsur : ve

2. Cümle:

Yüklem : sızalamadı

Özne : sākügi

Cümle Dışı Unsur : ve

3. Cümle:

Yüklem : ğālip oldu

Özne : (o)

Dolaylı Tümleç : bunça halkuñ üzerine

(240) Hükümler sürdi bunça murādlarla ve ol sarāy (3) nece yıllar ma‘mūr oldı [58b].

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : hükümler sürdi

Özne : (o)

Zarf Tümleci : bunça murādlarla

Cümle Dışı Unsur : ve

2. Cümle:

Yüklem : ma‘mūr oldı

Özne : ol saray

Zarf Tümleci : nece yıllar

(241) Pes çün Cebrā’īl Allāh’uñ bu adların bir düşman çapusına (4) yazduğıçün dünyāda bunca kerāmet buldı [58b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : buldı

Özne : Cebrā’īl

Nesne : bunca kerāmet

Dolaylı Tümleç : dünyāda

Zarf Tümleci : Allāh’uñ bu adların bir düşman çapusına yazduğıçün

Cümle Dışı Unsur : pes, çün

Suretül Gaşiye

(242) Bu sūre Mekke'de indi, (10) Yigirmi altı āyetdür, oksan iki kelimedür, üç yüz seksen bir arfdür [58b].

Yapısına Gore: Ortak zneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : indi
Özne : bu sūre
Dolaylı Tümleç : Mekke'de

2. Cümle:

Yüklem : āyetdür
Özne : bu sūre
Zarf Tümleci : yigirmi altı

3. Cümle:

Yüklem : kelimedür
Özne : bu sūre
Zarf Tümleci : oksan iki

4. Cümle:

Yüklem : arfdür
Özne : bu sūre
Zarf Tümleci : üç yüz seksen bir

(243) Rivāyet (11) ılındı Sa'īd bini Cūbeyr'den ve İbn-i 'Abbās'dan ve Tañrı Resūlinden kim eyitdi [58b].

Yapısına Gore: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : rivāyet ılındı
Özne : (o)

Dolaylı Tümleç : Sa'îd bini Cübeyr'den ve İbn-i 'Abbās'dan ve Tañrı Resûlinden

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan Cümle:

Yüklem : eyitdi

Özne : (o)

(244) Her (12) kim bu sūre'i okursa Hāḫ Te'ālā hisābı andan geñez kıla ve ṭamudan ḫurtara [58b].

Yapısına Göre: Şartlı Birleşik Cümle

Yan Cümle:

Yüklem : okursa

Özne : her kim

Nesne : bu sūre'i

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

Temel Cümle: Ortak Özneli Sıralı Cümle

Temel Cümlenin 1. Cümlesi:

Yüklem : geñez kıla

Özne : Hāḫ Te'ālā

Nesne : hisābı

Dolaylı Tümleç : andan

Cümle Dışı Unsur : ve

Temel Cümlenin 2. Cümlesi:

Yüklem : ḫurtara

Özne : Hāḫ Te'ālā

Dolaylı Tümleç : ṭamudan

(245) (14) Ya 'nī yā Muḥammed bayıḳ saña kıyāmet ḥaberi geldi [58b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : geldi

Özne : kıyāmet ḥaberi

Dolaylı Tümleç : saña

Cümle Dışı Unsur : ya 'nī, yā Muḥammed, bayıḳ

(246) Ya 'nī ol kıyāmetiñ ḳorḳusu ḳamu (15) nefsleri örter [58b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : örter

Özne : ol kıyāmetiñ ḳorḳusu

Nesne : ḳamu nefsleri

Cümle Dışı Unsur : ya 'nī

(247) Ğaşiye didiği oldur ki ḫamu adıdur kim (16) ḫamu ehl-i bulur [58b].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : oldur

Özne : ğaşiye didiği

Cümle Dışı Unsur : ki

Yan Cümle: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : ḫamu adıdur

Özne : (o)

Cümle Dışı Unsur : ki

2. Cümle:

Yüklem : bulur

Özne : tamu ehl-i

Yan cümle temel cümleyi özne göreviyle tamamlamaktadır.

(248) Ya‘nī bir neçe yüzler ol kıyāmet gününde (17) ħor ola [58b].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : ħor ola

Özne : bir neçe yüzler

Zarf Tümlenci : ol kıyāmet gününde

Cümle Dışı Unsur : ya‘nī, ve

2. Cümle:

Yüklem : ola

Özne : bir neçe yüzler

Dolaylı Tümlaç : od içinde

(249) Ya‘nī ol yüzler Tañrı çün [59a] (1) ħiç ‘amel kılmadı [59a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : ‘amel kılmadı

Özne : ol yüzler

Zarf Tümlenci : Tañrı çün, ħiç

Cümle Dışı Unsur : ya‘nī

(250) Pes anı amu odı içinde zencirler ile bağlayalar [59a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : bağlayalar

Özne : (onlar)

Nesne : anı

Dolaylı Tümleç : amu odı içinde

Zarf Tümleci : zencirler ile

Cümle Dışı Unsur : pes

(251) Ol (2) Yüzler dünyāda Tañrı ā‘atin ılmağa tekebbürlik eyitdi [59a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : tekebbürlik eyitdi

Özne : ol yüzler

Dolaylı Tümleç : dünyāda

Zarf Tümleci : Tañrı ā‘atin ılmağa

(252) Pes, anı ıyāmetde od üzerine (3) sreyiler [59a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : sreyiler

Özne : (onlar)

Nesne : anı

Dolaylı Tümleç : ıyāmetde, od zerine

Cümle Dışı Unsur : pes

(253) Ol ki Tañrı ā‘atin ılmadı. Dünyāda secde eylemedi [59a].

Yapısına Göre: Ortak zneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : ta'atin kılmadı tã'atin kılmadı

Özne : ol

Cümle Dışı Unsur : ki

1. Cümle:

Yüklem : secde eylemedi

Özne : ol

Dolaylı Tümleç : dünyāda

(254) Tāmu içinde (4) tağlar vardur demürden kızdırılmış [59a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : vardur

Özne : demürden kızdırılmış tağlar

Dolaylı Tümleç : tāmu içinde

(255) Ol yüz ki dünyāda (7) ma'şiyetler kıldı [59a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : ma'şiyetler kıldı

Özne : ol yüz

Dolaylı Tümleç : dünyāda

(256) Andan ötüri kıyāmetde göre gire [59a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : gire

Özne : (o)

Dolaylı Tümleç : kıyāmetde, göre

Zarf Tümlenci : andan ötüri

(257) Ziyd bini Eslem ve Sa'îd rivâyetinde bu-(8)lar keşîşlerdür ve ruhbanlardur ve tağlarda kıuyalar delüp içinde oturan kâfirlerdür kim (9) od içinde buları yüzleri üzerine süriyeler [59a].

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : keşîşlerdür ve ruhbanlardur ve tağlarda kıuyalar delüp içinde oturan kâfirlerdür

Özne : bular

Dolaylı Tümlaç : Ziyd bini Eslem ve Sa'îd rivâyetinde

Cümle Dışı Unsur : kim

2. Cümle:

Yüklem : süriyeler

Özne : (onlar)

Nesne : buları

Dolaylı Tümlaç : od içinde

Zarf Tümlenci : yüzleri üzerine

(258) (10) Ya'nî ol Tañrı tã'atine tekebbürlik idüp secde (11) kılmayanlar bir oda gire kim ıssısı key kıatî ola ve kıaynar şudan içüreler kim ıssısı (12) ğâyet ırmış ola [59a].

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : gire

Özne : ol Tañrı tã'atine tekebbürlik idüp secde (11) kılmayanlar

Dolaylı Tümleç : bir oda

Cümle Dışı Unsur : ya'nî, kim

2. Cümle:

Yüklem : ola

Özne : ıssısı

Zarf Tümleci : key kı̄ti

Cümle Dışı Unsur : ve

3. Cümle:

Yüklem : içürelər

Özne : (onlar)

Nesne : kı̄ynar şıdan

Cümle Dışı Unsur : kim

4. Cümle:

Yüklem : ırmış ola

Özne : ıssısı

Zarf Tümleci : ğāyet

(259) Eydür kim yir gök yaradılaldan berü şu (13) kı̄ynar kâfırlere içirmeğiün [59a].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : eydür

Özne : (o)

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan Cümle:

Yüklem : kı̄ynar

Özne : şu

Zarf Tümleci : yir gök yaradılaldan berü, kâfirlere içirmegiçün

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(260) Ya‘nî ol (14) kavmiñ ol kâfirleriñ ta‘âmı olmaya [59a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : olmaya

Özne : ol kavmiñ ol kâfirleriñ ta‘âmı

Cümle Dışı Unsur : ya‘nî

(261) Andan acı ve andan zişt ot yoğdur [59a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : yoğdur

Özne : andan acı ve andan zişt ot

(262) Żari‘ oddan bir ağaçdur [59a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : bir ağaçdur

Özne : Żari‘

Zarf Tümleci : oddan

(263) Bir oddur kim kırıcak hayvân (17) aña hiç bakmaq, ne kadar aç olursa yaqın gelmez [59a].

Yapısına Göre: Ki’li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : bir oddur

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan Cümle: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : bakmaz

Özne : kırıcak hayvān

Dolaylı Tümleç : aña

Zarf Tümleci : hiç

2. Cümle:

Yüklem : yakın gelmez

Özne : kırıcak hayvān

Zarf Tümleci : ne kadar aç olursa

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

(264) İbn-i ‘Abbās rivāyet kıldı Resūl’den [59b] (1) Kim eyitdi [59b].

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : rivāyet kıldı

Özne : İbn-i ‘Abbās

Dolaylı Tümleç : Resūl’den

Cümle Dışı Unsur : kim

2. Cümle:

Yüklem : eyitdi

Özne : (o)

(265) Żari⁷ řamu içinde bir nesnedür kim dikene beñzer, řaburdan aırařdur, (2) necisden dađı yıyırařdur, ořdan issirekdür [59b].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : bir nesnedür

Özne : Żari⁷

Dolaylı Tümleç : şamu içinde

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan Cümle: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : beñzer

Özne : (o)

Dolaylı Tümleç : dikene

2. Cümle:

Yüklem : aıraşdur

Özne : (o)

Dolaylı Tümleç : şaburdan

3. Cümle:

Yüklem : yıyıraşdur

Özne : (o)

Dolaylı Tümleç : necisden

Cümle Dışı Unsur : dağı

4. Cümle:

Yüklem : issirekdür

Özne : (o)

Dolaylı Tümleç : oşdan

(266) (2) amu ehlinin a'ami oldur [59b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : oldur

Özne : amu ehlinin a'ami

(267) (3) Ol bir a'amdur ki amu ehl-i anı göricek zari kılurlar ve Tarıya
(4) yalvarırlar [59b].

Yapısına Göre: Ki'li Birleik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : bir a'amdur

Özne : ol

Cümle Dıı Unsur : ki

Yan Cümle: Ortak zneli Sıralı Cümle

Yan Cümlenin 1. Cümlesi:

Yüklem : zari kılurlar

Özne : amu ehl-i

Zarf Tümleci : anı göricek

Cümle Dıı Unsur : ve

Yan Cümlenin 2. Cümlesi:

Yüklem : yalvarırlar

Özne : amu ehl-i

Dolaylı Tümleç : Tarıya

Yan cümle temel cümleyi zarf ileviyle tamamlamaktadır.

(268) **Ḥaḵ Te‘ālā kıyāmet gününde ṭamu ehliniñ yüzün (5) zışt eyleye, şol dünyādaki yavuz ‘amellerine beñzede [59b].**

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : zışt eyleye
Özne : Ḥaḵ Te‘ālā
Nesne : ṭamu ehliniñ yüzün
Dolaylı Tümleç : kıyāmet gününde

2. Cümle:

Yüklem : beñzede
Özne : Ḥaḵ Te‘ālā
Dolaylı Tümleç : şol dünyādaki yavuz ‘amellerine

(269) **Nete kim ‘amelleri zışt idi, yüzleride (6) zışt ola ve daḥı Ḥaḵ Te‘ālā ṭamu ehliniñ üzerine bir açlıḵ bıraḡa ki dükeli (7) ‘azāplardan bulara ol daḥı ḡatī ola [59b].**

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle: Bağımsız Sıralı Cümle

Bağımsız Sıralı Cümlelerin 1. Cümlesi:

Yüklem : zışt idi
Özne : ‘amelleri
Cümle Dışı Unsur : nete kim

Bağımsız Sıralı Cümlelerin 2. Cümlesi:

Yüklem : zışt ola
Özne : yüzleri
Cümle Dışı Unsur : de, ve daḥı

2. Cümle: Ki'li Birleşik Cümle

Ki'li Birleşik Cümlelerin Temel Cümlesi:

Yüklem : birağa
Özne : Hâk Te'ālā
Nesne : bir açlık
Dolaylı Tümeleş : tamu ehliniñ üzerine
Cümle Dışı Unsur : ki

Ki'li Birleşik Cümlelerin Yan Cümlesi:

Yüklem : katī ola
Özne : ol
Dolaylı Tümeleş : dükeli 'azāblardan, bulara
Cümle Dışı Unsur : dağı
Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

**(270) Pes açlıktan bin yıl feryad zari kıllalar Pes, açlıktan biñ yıl feryād zārī
kıllalar [59b].**

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : zārī kıllalar
Özne : (onlar)
Nesne : feryād
Zarf Tümeleşci : açlıktan, biñ yıl
Cümle Dışı Unsur : pes

(271) (8) Andan şoñra Hâk Te'ālā eyde bunlara Zārī' yidiriñ [59b].

Yapısına Göre: İç İçe Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : eyde
Özne : Haḳ Te‘ālā
Nesne : bunlara Żarī‘ yidiriñ
Zarf Tümlenci : andan soñra

İç cümle temel cümlelerin nesnesi konumundadır.

İç Cümle:

Yüklem : yidiriñ
Özne : (siz)
Nesne : Żarī‘
Dolaylı Tümlaç : bunlara

(272) Çün ol Żarī‘ vireler, bula-(9)rıñ boğazlarına düre [59b].

Yapısına Göre: Bağımsız Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : vireler
Özne : (onlar)
Nesne : ol Żarī‘
Zarf Tümlenci : çün

2. Cümle:

Yüklem : düre
Özne : (o)
Dolaylı Tümlaç : bularıñ boğazlarına

(273) Bir neçe rivāyet'de Żarī' didigi boğazu tırucu nesne (10) dimek olur [59b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : dimek olur
Özne : Żarī' didigi
Nesne : boğazu tırucu nesne
Dolaylı Tümleç : bir neçe rivāyet'de

(274) Çünkü buların boğazlarından aşığa nesne geçmeye [59b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : geçmeye
Özne : nesne
Dolaylı Tümleç : buların boğazlarından aşığa
Cümle Dışı Unsur : çünkü

(275) Bular añalar ki dünyāda bir (11) nesne ki boğazlarına dursa şuyıla geçürürlerdi [59b].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : añalar
Özne : bular
Cümle Dışı Unsur : ki

Yan Cümle:

Yüklem : geçürürlerdi
Özne : (onlar)
Dolaylı Tümleç : dünyāda

Zarf Tümlenci : bir nesne ki boğazlarına dursa, şuyıla
Yan cümle temel cümleyi özne göreviyle tamamlamaktadır.

(276) (11) Pes feryād kıllalar, şu dileyeler [59b].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : feryād kıllalar

Özne : (onlar)

Cümle Dışı Unsur: pes

2. Cümle:

Yüklem : dileyeler

Özne : (onlar)

Nesne : şu

(277) (12) Şu dilediklerinden şöra biñ yıl şu virmeyeler [59b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : virmeyeler

Özne : (onlar)

Nesne : şu

Zarf Tümlenci : şu dilediklerinden şöra biñ yıl

(278) Şol kızmış (13) şudan şu viriñ [59b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : viriñ

Özne : (siz)

Nesne : şu

Dolaylı Tümleç : şol kızmış şudan

(279) Pes zebānı od'dan kadehler ile ol şudan alalar, bunlarıñ ağız-(14)larına koyalar [59b].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : alalar

Özne : zebānı

Nesne : ol şudan

Zarf Tümleci : od'dan kadehler ile

Cümle Dışı Unsur : pes

2. Cümle:

Yüklem : koyalar

Özne : zebānı

Dolaylı Tümleç : bunlarıñ ağızlarına

(280) Çünkü ol kadeh bularıñ ağızlarına yakın gele [59b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : yakın gele

Özne : ol kadeh

Dolaylı Tümleç : bularıñ ağızlarına

Cümle Dışı Unsur : çünkü

(281) İssiliginden bularıñ yüzleri, (15) derisi kavlaya [59b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : kavlaya

Özne : bularnı yüzleri, derisi

Zarf Tümlenci : ıssiliginden

(282) Ol kadehler içine döküle, dudakları burışa [59b].

Yapısına Göre: Bağımsız Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : döküle

Özne : ol

Dolaylı Tümlerç : kadehler içine

2. Cümle:

Yüklem : burışa

Özne : dudakları

(283) (15) şöyle ola [59b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : ola

Özne : (o)

Zarf Tümlenci : şöyle

(284) Üstin (16) dudakları eñselerine irişe, büzüle [59b].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : irişe

Özne : üstin dudakları

Dolaylı Tümlerç : eñselerine

2. Cümle:

Yüklem : büzüle
Özne : üstün dudakları

(285) (16) Altın dudaklar göğüslerine gele, buruşa [59b].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : gele
Özne : altın dudaklar
Dolaylı Tümleç : göğüslerine

2. Cümle:

Yüklem : buruşa
Özne : altın dudaklar

(286) Çünkü (17) ol şuyı buların ağızlarına koyalar [59b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : koyalar
Özne : (onlar)
Nesne : ol şuyı
Dolaylı Tümleç : buların ağızlarına
Cümle Dışı Unsur : çünkü

(287) (17) İçlerin içe, gevdelerin ve bağarsıkların aşağı döke [59b].

Yapısına Göre: Ortak Yüklemlı Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : döke
Özne : (o)

Nesne : içlerin

Dolaylı Tümleç : içe

2. Cümle:

Yüklem : döke

Özne : (o)

Nesne : gevdelerin ve bağarsıkların

Dolaylı Tümleç : aşağı

(288) (2) Bir neçe müfessirler eydirler: Kim bu āyet indi [60a].

Yapısına Göre: Ki’li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : eydirler

Özne : bir neçe müfessirler

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan Cümle:

Yüklem : indi

Özne : bu āyet

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(289) (3) Bizim develerimiz Żari’ otlayıcaķ semrir [60a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : semrir

Özne : bizim develerimiz

Zarf Tümleci : Żari’ otlayıcaķ

(290) Biz (4) anı yemekden ne kayururuz [60a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : kayururuz

Özne : biz

Nesne : ne

Zarf Tümlenci : anı yemekden

(291) (5) Ya 'nī ol Žarī' ne semridir ve ne açlığı gidedir [60a].

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : semridir

Özne : ol Žarī'

Cümle Dışı Unsur : ya 'nī, ne...ne, ve

2. Cümle:

Yüklem : gidedir

Özne : (o)

Nesne : açlığı

(292) (5) Ammā müşrikler yalan söylediler [60a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : yalan söylediler

Özne : müşrikler

Cümle Dışı Unsur : ammā

(293) (6) Buların devesi anuñ yaşın otlayıcaq semrir idi [60a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : semrir idi

Özne : buların devesi

Zarf Tümlenci : anuñ yaşın otlayıcaq

(294) Anıñ yaşına Žari' (7) dimezler, siberk dirler ve Žari' deyü
kodsıfadırlar [60a].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : dimezler

Özne : (onlar)

Nesne : Žari'

Dolaylı Tümlaç : anıñ yaşına

2. Cümle:

Yüklem : dirler

Özne : (onlar)

Nesne : siberk

Cümle Dışı Unsur : ve

3. Cümle:

Yüklem : kodsıfadırlar

Özne : (onlar)

Zarf Tümlenci : Žari' deyü

(295) Deve anı yiyicek ağulanur, kırılır [60a].

Yapısına Göre: Ortak Yüklemlı Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : ağulanur

Özne : deve

Zarf Tümlenci : anı yiyicek

2. Cümle:

Yüklem : kırılır

Özne : deve

Zarf Tümlenci : anı yiyicek

(296) (8) Ya 'nī bir neçe yüzler kıyāmet gününde ni 'metde (9) ola [60a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : ni 'metde ola

Özne : bir neçe yüzler

Zarf Tümlenci : kıyamet gününde

Cümle Dışı Unsur : ya 'nī

(297) (9) Dünyāda dūrişid namāz kıldığı için uçmağı aña vireler [60a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : vireler

Özne : (onlar)

Nesne : uçmağı

Dolaylı Tümlaç : aña

Zarf Tümlenci : dünyāda dūrişid namāz kıldığı için

(298) Şöyle ki uçmağ ni‘metine rāzī (10) olalar ve yüksek uçmağlar içinde olalar [60a].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : rāzī olalar

Özne : (onlar)

Dolaylı Tümleç : uçmağ ni‘metine

Zarf Tümleci : şöyle ki

Cümle Dışı Unsur : ve

2. Cümle:

Yüklem : olalar

Özne : (onlar)

Dolaylı Tümleç : yüksek uçmağlar içinde

(299) (11) Ya‘nī ol yüce uçmağ içinde olalar ve ol uçmağda yalan (12) söz ve bāṭıl gelecı olmaya [60a].

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : olalar

Özne : (onlar)

Dolaylı Tümleç : ol yüce uçmağ içinde

Cümle Dışı Unsur : ya‘nī, ve

2. Cümle:

Yüklem : gelecı olmaya

Özne : yalan söz ve bāṭıl

Dolaylı Tümleç : ol uçmağda

(300) Ya‘nī ol uçmağ içinde (13) aḡar bigenler vardur [60a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : vardur

Özne : aḡar bigenler

Dolaylı Tümleç : ol uçmağ içinde

Cümle Dışı Unsur : ya‘nī

(301) Ya‘nī ol uçmağ içinde yüksek (14) taḡtlar vardur [60a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : vardur

Özne : yüksek taḡtlar

Dolaylı Tümleç : ol uçmağ içinde

Cümle Dışı Unsur : ya‘nī

(302) (14) Daḡı örtmüş gübler vardur [60a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : vardur

Özne : örtmüş gübler

Cümle Dışı Unsur : daḡı

(303) (15) Daḡı şaf şaf konulmuş kirde balışlar vardur [60a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : vardur

Özne : balışlar

Dolaylı Tümleç : şaf şaf konulmuş kirde

Cümle Dışı Unsur : dağı

(304) Ya 'nī degirmiye yastıklar (16) vardur, ya 'nī inlü döşekler vardur, ya 'nī ulu vardur, ya 'nī (17) döşenilmişdür [60a].

Yapısına Göre: Bağımsız Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : vardur

Özne : degirmiye yastıklar

Cümle Dışı Unsur : ya 'nī

2. Cümle:

Yüklem : vardur

Özne : inlü döşekler

Cümle Dışı Unsur : ya 'nī

3. Cümle:

Yüklem : vardur

Özne : ulu

Cümle Dışı Unsur : ya 'nī

4. Cümle:

Yüklem : döşenilmişdür

Özne : (o)

Cümle Dışı Unsur : ya 'nī

(305) Ya 'nī baqmazlar mı? Yā Muḥammed! [60b] (1) Şol deveye kim nice ayrıldı [60b].

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : bakmazlar mı

Özne : (onlar)

Dolaylı Tümleç : şol deveye

Cümle Dışı Unsur : ya 'nī, yā Muḥammed, kim

2. Cümle:

Yüklem : ayrıldı

Özne : (o)

Zarf Tümleci : nice

(306) (1) Bu hemze hemze' i istifhāmdur [60b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : hemze' i istifhāmdur

Özne : bu hemze

(307) Müfessirler eyitdiler: Kim kaçan (2) Ḥaḳ Te'ālā uçmaḳ içindeki nesnelere vaşf eyledi [60b].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : eyitdiler

Özne : müfessirler

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan Cümle:

Yüklem : vaşf eyledi

Özne : Ḥaḳ Te'ālā

Nesne : uçmaḳ içindeki nesnelere

Cümle Dışı Unsur : kaçan

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(308) Müşrikler ve ezmişler anı tañladılar (3) ve inanmadılar [60b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : tañladılar ve inanmadılar

Özne : müşrikler ve ezmişler

Nesne : anı

(309) Pes Hıağ Te‘ālā kendü Şun‘ın bulara añlatdı [60b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : añlatdı

Özne : Hıağ Te‘ālā

Nesne : kendü Şun‘ın

Dolaylı Tümleç : bulara

Cümle Dışı Unsur : pes

(310) (4) Hıağ Te‘ālā uçmağ ehline (5) yüce yüce köşkler vire kim pes, yüz yıllık yol yüceliği ola [60b].

Yapısına Göre: Ki’li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : vire

Özne : Hıağ Te‘ālā

Nesne : yüce yüce köşkler

Dolaylı Tümleç : uçmağ ehline

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan Cümle:

Yüklem : ola

Özne : yüz yıllık yol yüceligi

Cümle Dışı Unsur : pes

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

(311) Ya 'nī yüceligi yerden (6) gökce ola [60b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : yerden gökce ola

Özne : yüceligi

Cümle Dışı Unsur : ya 'nī

(312) (9) Kaçan mü'minler de uçmağ içinde dileseler kim ol köşke çıkalar [60b].

Yapısına Göre: Şarhlı Birleşik Cümle

Yan Cümle:

Yüklem : dileseler

Özne : mü'minler

Dolaylı Tümleç : uçmağ içinde

Cümle Dışı Unsur : kaçan, de, kim

Yan cümle temel cümleyi şart işleviyle tamamlamaktadır.

Temel Cümle:

Yüklem : çıkalar

Özne : (onlar)

Dolaylı Tümleç : ol köşke

(313) Ol köşkü (10) buların ayağı altına düşene, kaçan mü'minler Bismi'llah diyüp ayakların kosalar (11) ol köşk girü yukaru kalğa, yirine vara [60b].

Yapısına Göre: Şartlı Birleşik Cümle

Yan Cümle:

Yüklem : kosalar

Özne : mü'minler

Nesne : ayakların

Zarf Tümleci : ol köşk buların ayağı altına düşene, Bismi'llah diyüp

Cümle Dışı Unsur : kaçan

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

Temel Cümle: Ortak Özneli Sıralı Cümle

Sıralı Cümlenin 1. Cümlesi:

Yüklem : kalğa

Özne : ol köşk

Dolaylı Tümleç : yukaru

Zarf Tümleci : girü

Sıralı Cümlenin 2. Cümlesi:

Yüklem : vara

Özne : ol köşk

Dolaylı Tümleç : yirine

(314) (11) Mü'minlere inmek çıkmak zahmet olmaya [60b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : zahmet olmaya

Özne : inmek çıkmak

Dolaylı Tümleç : mü'minlere

(315) (12) **Ḥaḡ Te‘ālā yarın kıyāmet gününde uçmağ ehline, uçmağ içinde, bulara (13) göñül kuvveti, bularıñ ayağına vire, her nereye dilerlerse derḡāl varalar [60b].**

Yapısına Göre: Bağımsız Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : vire

Özne : Hak Te‘ala Ḥaḡ Te‘ālā

Nesne : göñül kuvveti

Dolaylı Tümleç : uçmağ ehline, uçmağ içinde, bulara, bularıñ ayağına

Zarf Tümleci : yarın, kıyāmet gününde

2. Cümle:

Yüklem : varalar

Özne : (onlar)

Dolaylı Tümleç : her nereye dilerlerse

Zarf Tümleci : derḡāl

(316) **Bir sā‘atde yedi ‘iḡlīm gezer, hıç (16) ezmez [60b].**

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : gezer

Özne : (o)

Nesne : yedi ‘iḡlīm

Zarf Tümleci : bir sā‘atde

2. Cümle:

Yüklem : ezmez

Özne : (o)

Zarf Tümlenci : hiç

(317) (16) Mü'minler dağı uçmak içinde bu hayşetile olalar [60b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : olalar

Özne : mü'minler

Dolaylı Tümlaç : uçmak içinde

Zarf Tümlenci : bu hayşetile

Cümle Dışı Unsur : dağı

(318) köşlerde gezeler gāh (17) bağlarda bağçalarda gezeler gāh
bostanlarda ħuri kızlarıyla temāşa ideler gāh kız oğlanlarıyla (1) zevķde olalar [61a].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : gezeler

Özne : (onlar)

Dolaylı Tümlaç : köşlerde

Cümle Dışı Unsur : gāh

2. Cümle:

Yüklem : gezeler

Özne : (onlar)

Dolaylı Tümlaç : bağlarda bağçalarda

Cümle Dışı Unsur : gāh

3. Cümle:

Yüklem : temāşa ideler

Özne : (onlar)

Dolaylı Tümleç : bostanlarda

Zarf Tümleci : hūri kızlarıyla

Cümle Dışı Unsur : gāh

4. Cümle:

Yüklem : zevkde olalar

Özne : (onlar)

Zarf Tümleci : kız oğlanlarıyla

Cümle Dışı Unsur : gāh

(319) (1) Hemān kim üzerlerinden kalkalar, girü olalar [61a].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : kalkalar kalkalar

Özne : (onlar)

Dolaylı Tümleç : üzerlerinden

Zarf Tümleci : hemān

Cümle Dışı Unsur : kim

2. Cümle:

Yüklem : olalar

Özne : (onlar)

Zarf Tümleci : girü

(320) Ve daḥı yā Muḥammed görmezler mi? Şol yüce gök kim (3) yüce yüceldi [61a].

Yapısına Göre: Ki’li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : görmezler mi

Özne : (onlar)

Cümle Dışı Unsur : ve dağı, yā Muḥammed, kim

Yan Cümle:

Yüklem : yüce yüceldi

Özne : şol yüce gök

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(321) (3) Yüceligile direksüz dururdım [61a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : dururdım

Özne : (ben)

Zarf Tümleci : yüceligile, direksüz

(322) Dağı eydir kim ‘Ulemā bu āyetde delim sözler dimişlerdür (5) kim Ḥaḳ Te‘ālā kendü şun‘undan bildirmek için, bir neçe eydürler [61a].

Yapısına Göre: Ki’li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : eydir

Özne : (o)

Cümle Dışı Unsur : dağı, kim

Yan Cümle: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : dimişlerdür

Özne : ‘Ulemā

Nesne : delim sözler

Dolaylı Tümleç : bu āyetde

Cümle Dışı Unsur : kim

2. Cümle:

Yüklem : eydürler

Özne : (onlar)

Zarf Tümleci : Te‘ālā kendü şun‘undan bildirmek için, bir neçe

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(323) Hāḫ Te‘ālā uçmaḫ köşklerin ve daḫı uçmaḫ döşekleriniñ (9) yüksekliḡin yaz kıldı [61a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : yaz kıldı

Özne : Hāḫ Te‘ālā

Nesne : uçmaḫ köşklerin ve daḫı uçmaḫ döşekleriniñ

(324) Bir nice çıkavuz [61a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : çıkavuz

Özne : (biz)

Zarf Tümleci : bir nice

(325) (9) Hāḫ Te‘ālā deveyi meşel kıldı [61a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : meşel kıldı

Özne : Hāḫ Te‘ālā

Nesne : deveyi

(326) Tā ki (10) ma'ḳūl maḥsūsıla bineler ve ineler [61a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : bineler ve ineler

Özne : (onlar)

Zarf Tümlenci : ma'ḳūl maḥsūsıla

Cümle Dışı Unsur : tā ki

(327) Bir neçeler eydür: Kim deve şol büyüklükile ve yükseklikile (11) şol ağır yüklere nice buyur virür ve muṭī' olur ve bir za'if yidiciye nete muṭī' (12) olup yidiler [61a].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : eydür

Özne : bir neçeler

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan Cümle: Bağlı Cümle

Bağlı Cümlenin 1. Cümlesi:

Yüklem : buyur virür

Özne : deve

Dolaylı Tümlaç : şol ağır yüklere

Zarf Tümlenci : şol büyüklükile ve yükseklikile, nice

Cümle Dışı Unsur : ve

Bağlı Cümlenin 2. Cümlesi:

Yüklem : muṭī' olur

Özne : (o)

Cümle Dışı Unsur : ve

Bağlı Cümlenin 3. Cümlesi:

Yüklem : yidiler

Özne : (onlar)

Zarf Tümlenci : bir za'if yidiciye nete muṭī' olup

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(328) Abu'l-Ḳāsim bir neçe tefsīrde getürmiş ki meger (13) bir sıçan bir deveniñ yuları için tutmuş kim kese, inine ilede [61a].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : getürmiş

Özne : Abu'l-Ḳāsim

Dolaylı Tümlaç : bir neçe tefsīrde

Cümle Dışı Unsur : ki

Yan Cümle: Ki'li Birleşik Cümle

Yan Cümlenin Temel Cümlesi:

Yüklem : tutmuş

Özne : bir sıçan

Nesne : bir deveniñ yuları için

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan Cümlenin Yan Cümlesi:

Yüklem : kese, inine ilede

Özne : (o)

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(329) Pes ol yuları (14) çekdüğünce ip ilerü gitmiş, deve yiyidilmiş [61a].

Yapısına Göre: Bağımsız Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : ilerü gitmiş

Özne : ip

Zarf Tümlenci : ol yuları çekdüğünce

Cümle Dışı Unsur : pes

2. Cümle:

Yüklem : yiyidilmiş

Özne : deve

(330) (14) Hattâ ki sıçan inine gelmiş [61a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : gelmiş

Özne : (o)

Dolaylı Tümlaç : sıçan inine

Cümle Dışı Unsur : hattâ ki

(331) Deveniñ yüzün (15) ol sıçanıñ inine direnmiş [61a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : direnmiş

Özne : deveniñ yüzün

Dolaylı Tümlaç : ol sıçanıñ inine

(332) Bu miskīn deve hāl diliyle eydürmiş ki iy beni yiden kimse! (16)

Nolaydı kapuñ büyük kılayıdıñ kim ben şıgayıdım [61a].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : eydürmiş

Özne : bu miskīn deve

Zarf Tümleci : hāl diliyle

Cümle Dışı Unsur : ki

Yan Cümle: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : büyük kılayıdıñ

Özne : (sen)

Nesne : kapuñ

Dolaylı Tümleç :

Zarf Tümleci :

Cümle Dışı Unsur : iy beni yiden kimse, nolaydı, kim

2. Cümle:

Yüklem : şıgayıdım

Özne : ben

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(333) (17) Erī Tañrı kim anı şöyle kaderlerdi [61a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : kaderlerdi

Özne : Tañrı

Nesne : erī, anı

Zarf Tümlenci : şöyle

Cümle Dışı Unsur : kim

(334) Deve didigi bu arada (1) bulutlardır kim şol ağır ve çokluk bulutları ve yağmurları yüklenüp giderler [61b].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : bulutlardır

Özne : Deve didigi

Dolaylı Tümlaç : bu arada

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan Cümle:

Yüklem : giderler

Özne : (onlar)

Zarf Tümlenci : şol ağır ve çokluk bulutları ve yağmurları yüklenüp

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

(335) (2) İkl̄imden ikl̄ime varurlar, neçe tağlar ve sađrālar ve yazular ve develer geçerler [61b].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : varurlar

Özne : (onlar)

Dolaylı Tümlaç : ikl̄imden ikl̄ime

2. Cümle:

Yüklem : geçerler

Özne : neçe tağlar ve sahrâlar ve yazular ve develer

(336) Hâk Te‘âlâ’nıñ (3) buyruğı nerde ise yağdururlar [61b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : yağdururlar

Özne : (onlar)

Dolaylı Tümleç : Hâk Te‘âlâ’nıñ buyruğı nerde ise

(337) (4) Ya‘nî yâ Muḥammed sen ol kâfirlere eyitgil [61b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : eyitgil

Özne : sen

Dolaylı Tümleç : ol kâfirlere

Cümle Dışı Unsur : ya‘nî, yâ Muḥammed

(338) Bizim uçmağıımız ve ṭamumuz bulara (5) añdırğıl kim sen hemân bir añdırıcısın ve sen bularıñ üzerine cabbâr (6) degilsin ki buları ĩmâna getürmek üzerine güçümleyesin [61b].

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : añdırğıl

Özne : (sen)

Nesne : bizim uçmağıımız ve ṭamumuz

Dolaylı Tümleç : bulara

Cümle Dışı Unsur : kim

2. Cümle:

Yüklem : bir a ndırıcısıdır

Özne : sen

Cümle Dışı Unsur : hem n

3. Cümle:

Yüklem : cabb r degilsin

Özne : sen

Dolaylı Tümleç : bularn n  zerine

Cümle Dışı Unsur : ki

4. Cümle:

Yüklem : g c mleyesin

Özne : (sen)

Zarf Tümleci : bularn  im na getürmek  zerine

(339) Andan Őo ra bu  yet mes (7) mens h oldu [61b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : mens h oldu

Özne : bu  yet

Zarf Tümleci : andan Őo ra

(340) (7) Gelmek ile kim "u tul 'l-m Őrikine"  yetid r [61b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : u tul 'l-m Őrikine  yetid r

Özne : (o)

Zarf Tümleci : gelmek ile

Cümle Dışı Unsur : kim

(341) (10) ‘Ulemā bu āyet ma‘nisinde ihtilāf kılmışlardır [61b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : ihtilāf kılmışlardır

Özne : ‘Ulemā

Dolaylı Tümleç : bu āyet ma‘nisinde

(342) (11) Yā Muḥammed buları öğütlegil ve bizim sözümüzi deñürgil kim sen hemān bir öğüt (12) viricisin [61b].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : öğütlegil

Özne : (sen)

Nesne : buları

Cümle Dışı Unsur : yā Muḥammed, ve

2. Cümle: Ki’li Birleşik Cümle

2. Cümlenin Temel Cümlesi:

Yüklem : deñürgil

Özne : (sen)

Nesne : bizim sözümüzi

Cümle Dışı Unsur : kim

2. Cümlenin Yan Cümlesi:

Yüklem : bir öğüt viricisin

Özne : sen

Cümle Dışı Unsur : hemān

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

(343) İllā kāfirler ol dinden yüz dönderenlere hiç öğüt aşşı kılmaz ve bir (13) neçeler eyitdiler [61b].

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : aşşı kılmaz

Özne : hiç öğüt

Dolaylı Tümleç : illā kāfirler ol dinden yüz dönderenlere

Cümle Dışı Unsur : ve

2. Cümle:

Yüklem : eyitdiler

Özne : bir neçeler

(344) Yā Muḥammed sen ol ḳavmiñ üzerine cabbār degilsin kim buları gücüle (14) ĩmāna getüresin [61b].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : degilsin

Özne : sen

Nesne : cabbār

Dolaylı Tümleç : ol ḳavmiñ üzerine

Cümle Dışı Unsur : yā Muḥammed, kim

Yan Cümle:

Yüklem : ĩmāna getüresin

Özne : (sen)

Nesne : buları

Zarf Tümleci : gücüle

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

(345) (14) **İllā ol kim kāfir oldu ve bu dīne gelmedi [61b].**

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : kāfir oldu

Özne : ol

Cümle Dışı Unsur : illā, ve

2. Cümle:

Yüklem : gelmedi

Özne : ol

Dolaylı Tümleç : bu dīne

(346) **Anlarıñ ile savaşdı (15) ve onları debelegil tā müslüman olunca [61b].**

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : savaşdı

Özne : (o)

Zarf Tümleci : anlarıñ ile

Cümle Dışı Unsur : ve

2. Cümle:

Yüklem : debelegil

Özne : (sen)

Nesne : onları

Zarf Tümleci : tā müslüman olunca

(347) Pes onlar kim kâfir oldılar ve bu dinden yüz (16) dönderdiler [61b].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : kâfir oldılar

Özne : onlar

Cümle Dışı Unsur : pes, kim, ve

2. Cümle:

Yüklem : yüz dönderdiler

Özne : onlar

Dolaylı Tümleç : bu dinden

(348) (16) **Ḥaḫ Te'ālā bulara ulu ġazāb ƙılasıdur kim ol ulu od ġazābıdur**
[61b].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : ƙılasıdur

Özne : Ḥaḫ Te'ālā

Nesne : ulu ġazāb

Dolaylı Tümleç : bulara

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan Cümle:

Yüklem : ulu od ġazābıdur

Özne : ol

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(349) (1) **Ḥaḳ Te‘ālā ulu ‘azāp deyü niçün didi [62a].**

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : didi

Özne : Ḥaḳ Te‘ālā

Nesne : ulu ‘azāp deyü

Zarf Tümlenci : niçün

(350) **Anıñiçün kim (2) bular dünyāda açlıq ve kızlıq ve esirlik depelenmekligi ‘azābın görürler ve ahiretde daḥı (3) od ‘azābın ateş ‘azābın göreler [62a].**

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : görürler

Özne : bular

Nesne : açlıq ve kızlıq ve esirlik depelenmekligi ‘azābın

Dolaylı Tümlaç : dünyāda

Cümle Dışı Unsur : anıñiçün kim, ve

2. Cümle:

Yüklem : göreler

Özne : bular

Nesne : od ‘azābın ateş ‘azābın

Dolaylı Tümlaç : ahiretde

Cümle Dışı Unsur : daḥı

(351) (3) **Zirā kim od ‘azābından ulu ‘azāb yoḳdur [62a].**

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : yokdur

Özne : od 'azābından ulu 'azāp

Cümle Dışı Unsur : zīrā kim

(352) (4) Ya 'nī yā Muḥammed bularıñ dönmecliği bizden yañadur [62a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : bizden yañadur

Özne : bularıñ dönmecliği

Cümle Dışı Unsur : ya 'nī, yā Muḥammed

(353) (5) Ya 'nī andan şoñra yā Muḥammed bayıķ bize şorı ħisāb viriserlerdür [62a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : şorı ħisāp viriserlerdür

Özne : (onlar)

Dolaylı Tümleç : bize

Cümle Dışı Unsur : ya 'nī, andan şoñra, yā Muḥammed, bayıķ

(354) Ya 'nī (6) ħisāb bularıñ bizim üzerimize dürte kim naķırdan ve kıţmīrden ħisāp idevüz [62a].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : dürte

Özne : (o)

Nesne : ħisāb bularıñ

Dolaylı Tümleç : bizim üzerimize

Cümle Dışı Unsur : ya‘nī, kim

Yan Cümle:

Yüklem : hisāb idevüz

Özne : (biz)

Dolaylı Tümleç : naķırdan ve kıtmīrdan

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

(355) (7) Belki her nefslerinden ve her haţarlardan ve haţarlarından şoravvuz, kim ne nesnede harc (8) eylediñ deyü [62a].

Yapısına Göre: Ki’li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : şoravvuz

Özne : (biz)

Dolaylı Tümleç : her nefslerinden ve her haţarlardan ve haţarlarından

Cümle Dışı Unsur : belki, kim

Yan Cümle:

Yüklem : deyü

Özne : ne nesnede harc eyledin ne nesnede harc eylediñ

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(356) Haķ sübhānehū ve Te‘ālā cümlemüze tevfiķ refiķin müyesser kılı virüp ‘ināyeti ile (9) yarlağaya [62a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : yarlağaya

Özne : Haķ sübhānehū ve Te‘ālā

Dolaylı Tümler : cümlemüze

Zarf Tümler : tevfiķ refiķin müyesser kılı virüp, 'ināyeti ile

(357) İmdi iy kimse ki bu kitāba nazār idüp oķuyan yāranlar! Cenābıñızdan recā (10) iderem kim men biķāre za 'if günāhkār ki bu kitābı kitābet kılmışındur [62a].

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : recā iderem

Özne : (ben)

Dolaylı Tümler : cenābıñızdan

Cümle Dışı Unsur : imdi, iy kimse ki bu kitāba nazār idüp oķuyan yāranlar, kim

2. Cümle:

Yüklem : kitābet kılmışındur

Özne : men biķāre za 'if günāhkār

Nesne : bu kitābı

Cümle Dışı Unsur : ki

(358) Fātiħa oķuyup (11) řevābını bağışlayana Allāh Te'ālā velīler ve meřāyiħler zümresinde bilece ĥař eyleye [62a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : ĥař eyleye

Özne : Allāh Te'ālā

Nesne : Fātiħa oķuyup řevābını bağışlayana

Dolaylı Tümler : velīler ve meřāyiħler zümresinde

Zarf Tümler : bilece

(359) (12) İmdi Hâk sübhānehū ve Te‘ālā hâzretinden ricā iderem ki bu tefsîr-i şerîf-i kitâbet kıldığım (13) buña bakup nâzar idüp okuyanlar Allâh rahmet eylesün Hâcî ‘Abdur-rahmân Ođlu ‘Alî’ye (14) diyeler ve du‘â okurlarsa Hâk sübhānehū dünyeviye ve uğraviye murâdlarını hâşıl (15) kılıvire [62a].

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle: Ki’li Birleşik Cümle

1. Cümlenin Temel Cümlesi:

Yüklem : ricā iderem

Özne : (ben)

Dolaylı Tümlaç : Hâk sübhānehū ve Te‘ālā hâzretinden

Cümle Dışı Unsur : imdi, ki

1. Cümlenin Yan Cümlesi:

Yüklem : diyeler

Özne : bu tefsîr-i şerîf-i kitâbet kıldığım buña bakup nâzar idüp okuyanlar

Nesne : Allâh rahmet eylesün Hâcî ‘Abdur-rahmân Oğlu ‘Alî’ye

Cümle Dışı Unsur : ve

Yan cümle temel cümleyi nesne işleviyle tamamlamaktadır.

2. Cümle:

Yüklem : hâşıl kılıvire

Özne : Hâk sübhānehū

Nesne : dünyeviye ve uğraviye murâdlarını

Zarf Tümlacı : du‘â okurlarsa

Sûretü’l-Beledi

(360) Mekke'de indi, üç yüz yigirmi harfdür, seksen iki kelimedür, (16) yigirmi âyetdür [62a].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : indi
Özne : (o)
Dolaylı Tümleç : Mekke'de

2. Cümle:

Yüklem : harfdür
Özne : (o)
Zarf Tümleci : üç yüz yigirmi

3. Cümle:

Yüklem : kelimedür
Özne : (o)
Zarf Tümleci : seksen iki

4. Cümle:

Yüklem : âyetdür
Özne : (o)
Zarf Tümleci : yigirmi

(361) Her kim bu süre'i okursa (17) Hağ Te'âlâ anı kıyâmet gününde âmîn kıla [62a].

Yapısına Göre: Şarhî Birleşik Cümle

Yan Cümle:

Yüklem : okursa
Özne : her kim

Nesne : bu sure'i

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

Temel Cümle:

Yüklem : āmin kıla

Özne : Hâk Te'ālā

Nesne : anı

Dolaylı Tümleç : kıyāmet gününde

(362) Bir neçe rivāyetde gelür kim Hâk Te'ālā [62b] (1) Bismi'llāhi'r-raḥmāni'r-raḥīm'de on dürlü kerāmet ḳodı [62b].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : gelür

Özne : (o)

Dolaylı Tümleç : bir neçe rivāyetde

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan Cümle:

Yüklem : ḳodı

Özne : Hâk Te'ālā

Nesne : on dürlü kerāmet

Dolaylı Tümleç : bismi'llāhi'r-raḥmāni'r-raḥīm'de

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(363) Evvel ḣenā'ı (2) raḥmāndur [62b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : şenā'ı rahmāndur

Özne : (o)

Zarf Tümlenci : evvel

(364) Ya 'nī iy ullarım! Siz (3) beni añuñ, ben sizi añayın [62b].

Yapısına Göre: Bağımsız Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : añuñ

Özne : siz

Nesne : beni

Cümle Dışı Unsur : ya 'nī, iy ullarım

2. Cümle:

Yüklem : añayın

Özne : ben

Nesne : sizi

(365) Ya 'nī dimek olur kim açan ul Bismi'llāhi'r-rahmāni'r-rahīm (4) dise, Ha Te 'ālā 'azametiyle büyür [62b].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : dimek olur

Özne : (o)

Cümle Dışı Unsur : ya 'nī, kim

Yan Cümle:

Yüklem : büyür

Özne : kul

Zarf Tümleci : Bismi'llāhi'r-raḥmāni'r-raḥīm dise, Ḥaḳ Te'ālā 'azametiyle

Cümle Dışı Unsur : kaçan

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(366) (4) Ya 'nī ḳulum baña ḡenā ḳıldı [62b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : ḡenā ḳıldı

Özne : ḳulum

Dolaylı Tümleç : baña

Cümle Dışı Unsur : ya 'nī

(367) (5) Bir neçe rivāyetde gelür kim zekernī 'abdī dir [62b].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : gelür

Özne : bir neçe rivāyetde

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan Cümle:

Yüklem : dir

Özne : zekernī 'abdī

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(368) (5) Ya 'nī ḳulum beni añdı [62b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : aňdı
Özne : ulum
Nesne : beni
Cümle Dışı Unsur : ya 'nı

(369) Pes iy ferıřteherim! (6) Siz anı oluň kim ben ulumı řenā' ile aňam, didi [62b].

Yapısına Göre: İ İe Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : didi
Özne : (o)
Nesne : siz anı oluň kim ben ulumı řenā' ile aňam

Cümle Dışı Unsur : pes, iy ferışteherim

İç cümle temel cümlenin nesnesi konumundadır.

İç Cümle: Bağlı Cümle

İ Cümlenin 1. Cümlesi:

Yüklem : anı oluň
Özne : siz
Cümle Dışı Unsur : kim

İ Cümlenin 2. Cümlesi:

Yüklem : aňam
Özne : ben
Nesne : ulumı
Zarf Tümleci : řenā' ile

(370) (7) Ya‘nī yā Muḥammed sen ḥelālsin işbu Mekke’de [62b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : ḥelālsin

Özne : sen

Dolaylı Tümleç : işbu Mekke’de

Cümle Dışı Unsur : ya‘nī, yā Muḥammed

(371) Ya‘nī (8) kāfirleri depelemege ve esīr eylemege ve şalıvirmege her nice dilerseñ saña ḥelāldür [62b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : ḥelāldür

Özne : kāfirleri depelemege ve esīr eylemege ve şalıvirmege her nice dilerseñ

Nesne : saña

Cümle Dışı Unsur : ya‘nī

(372) Ol (9) öleyidi kim Ḥaḳ Te‘ālā Muḥammed Muştafā’ya ḥelāl kıldı [62b].

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : öleyidi

Özne : ol

Cümle Dışı Unsur : kim

2. Cümle:

Yüklem : ḥelāl kıldı

Özne : Ḥaḳ Te‘ālā

Dolaylı Tümeleş : Muḥammed Muştafa'ya

(373) Mekke'i aldığı gün ki her ne dilerse (10) ĩde ve kimi dilerse öldüre ve kimi dilerse esİR kıla ve kimi dilerse şalıvire [62b].

Yapısına Göre: Bağımlı Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : ĩde

Özne : (o)

Nesne : her ne dilerse

Zarf Tümeleş : Mekke'i aldığı gün

Cümle Dışı Unsur : ki, ve

2. Cümle:

Yüklem : öldüre

Özne : (o)

Nesne : kimi dilerse

Zarf Tümeleş : Mekke'i aldığı gün

Cümle Dışı Unsur : ve

3. Cümle:

Yüklem : esİR kıla

Özne : (o)

Nesne : kimi dilerse

Zarf Tümeleş : Mekke'i aldığı gün

Cümle Dışı Unsur : ve

4. Cümle:

Yüklem : şalıvire

Özne : (o)

Nesne : kimi dilerse
Zarf Tümleci : Mekke'i aldığı gün

(374) (11) Pes Resül-i ekrem ol gün İbn Hantaal'ı depeledi [62b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : depeledi
Özne : Resül-i ekrem
Nesne : İbn Hantaal'ı
Zarf Tümleci : ol gün
Cümle Dışı Unsur : pes

(375) Ol Ka'be ortasında yapışdırdı (12) ve dahı Muqaysir bin Şabbāb'ı depeledi ve andan eyitdi [62b].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : yapışdırdı
Özne : (o)
Dolaylı Tümleç : ol Ka'be ortasında
Cümle Dışı Unsur : ve dahı

2. Cümle:

Yüklem : depeledi
Özne : (o)
Nesne : Muqaysir bin Şabbāb'ı
Cümle Dışı Unsur : ve

3. Cümle:

Yüklem : eyitdi

Özne : (o)

Zarf Tümlenci : andan

(376) Her kim Ebū Süfyān evine girirse (13) ol kiři kılıçdan emīndür [62b].

Yapısına Göre: Şarhı Birleşik Cümle

Yan Cümle:

Yüklem : girirse

Özne : her kim

Dolaylı Tümlerç : Ebū Süfyān evine

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

Temel Cümle:

Yüklem : emīndür

Özne : ol kişi

Dolaylı Tümlerç : kılıçdan

(377) Pes İbn-i Hāntal ve Menķiser kanın helāl eyledi [62b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : helāl eyledi

Özne : (o)

Nesne : İbn-i Hāntal ve Menķiser kanın

Cümle Dışı Unsur : pes

(378) Ebū Süfyān (14) sarāyın ħarāp kıldı ammā bir sā‘at miķdārı baña helāl oldu [62b].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : Һarāp kıldı
Özne : (o)
Nesne : Ebū Süfyān sarāyın
Cümle Dışı Unsur : ammā

2. Cümle:

Yüklem : Һelāl oldı
Özne : (o)
Zarf Tümleci : bir sâ'at miqdârı

(379) Andan girü tâ kıyāmete (15) degin Һarāmdur [62b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : Һarāmdur
Özne : (o)
Zarf Tümleci : andan girü tâ kıyāmete degin

(380) Һaқ Te'ālā yerleri ve gökleri yaradılaldan (16) berü Һarām kıldı [62b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : haram kıldı Һarām kıldı
Özne : Hak Te'ala Һaқ Te'ālā
Zarf Tümleci : yerleri ve gökleri yaradılaldan berü

(381) Ya'nī dimek olur kim Mekke'niñ otunı Һoparmaқ ve ağacın kesmek (17) ve avın avlamağı Һarām kıldı, avlamayalar [62b].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : dimek olur

Özne : (o)

Cümle Dışı Unsur : ya'ni, kim

Yan Cümle: Bağımsız Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : harām kıldı

Özne : (o)

Nesne : Mekke'niñ otunı kıparmaq ve ağacın kesmek (17) ve avın avlamayı

2. Cümle:

Yüklem : avlamayalar

Özne : (onlar)

Yan Cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(382) Yā Resūlullāh illā ayrıķ (1) dirmek harām olmasun kim ol evlerimiz için ve tavarlarımız için gerekdür [63a].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : harām olmasun

Özne : illā ayrıķ dirmek

Cümle Dışı Unsur : yā Resūlullāh, kim

Yan Cümle:

Yüklem : gerekdür

Özne : ol

Zarf Tümleci : evlerimiz için ve tavarlarımız için

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

(383) (7) Bundan Murād İbrāhīm peygamberdür ve oğlu İsmā'ıldür [63a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : İbrāhīm peygamberdür ve oğlu İsmā'ıldür

Özne : bundan murad

(384) (10) Ya'nī ādem oğlanı miskīn dünyā muşibetleriniñ ve āhiret kıtlıklarınıñ rencin (11) ve rahmetin darta [63a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : darta

Özne : ādem oğlanı

Nesne : miskīn dünyā muşibetleriniñ ve āhiret kıtlıklarınıñ rencin ve rahmetin

Cümle Dışı Unsur : ya'nī

(385) (11) Hergiz bu ikiden hālī olmaz [63a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : hālī olmaz

Özne : (o)

Dolaylı Tümleç : bu ikiden

Zarf Tümleci : hergiz

(386) (5) Nete kim Hāq Te'ālā haber buyurur 'azimetile bir yerde [63b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : haber buyurur

Özne : Hāq Te'ālā

Dolaylı Tümleç : bir yerde

Zarf Tümlenci : 'azîmetile

Cümle Dışı Unsur : nete kim

(387) (7) Oğlanuqlara ol ve atı astalık virir [63b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : virir

Özne : (o)

Nesne : ol ve atı astalık

Dolaylı Tümleç : oqlanucqlara

(388) Degme bir di bitdike (8) sükügi yarar, eti deriyi yarar, ıar [63b].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : yarar

Özne : (o)

Zarf Tümlenci : bir di bitdike

Cümle Dışı Unsur : degme

2. Cümle:

Yüklem : yarar

Özne : (o)

Nesne : eti deriyi

3. Cümle:

Yüklem : ıar

Özne : (o)

(389) Fī kebedin didigi ya‘nī ādem (10) oğlanlarını iki ayakları üzerine
yuğaru dikilmiş yaratdığ [63b].

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : (odur)

Özne : fī kebedin didigi

Cümle Dığı Unsur : ya‘nī

2. Cümle:

Yüklem : yaratdığ

Özne : (biz)

Nesne : ādem oğlanlarını

Zarf Tümleci : iki ayakları üzerine yuğaru dikilmiş

(390) Ayrık canavar gibi (11) dört ayak üzerine yaratmadık [63b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : yaratmadık

Özne : (biz)

Zarf Tümleci : ayrık canavar gibi, dört ayak üzerine

(391) Fī kebedin didigi ya‘nī ādem oğlanın (12) kuvvetli yaratdığ [63b].

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : (odur)

Özne : fī kebedin didigi

Cümle Dığı Unsur : ya‘nī

2. Cümle:

Yüklem : yaratdık
Özne : (biz)
Nesne : âdem oğlanın
Zarf Tümleci : kuvvetlü

(392) Bu âyet Ebu'l-Esed hakkında indi kim gâyet kuvvetlü idi [63b].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : indi
Özne : bu âyet
Zarf Tümleci : Ebu'l-Esed hakkında
Cümle Dışı Unsur : kim

Yan Cümle:

Yüklem : kuvvetlü idi
Özne : (o)
Zarf Tümleci : gâyet

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

(393) Kuvveti (13) söyleyidi kim bir bütün sahtiyân iki ayağı altına kurdı ve eydürdi kim (14) her kim beni bunuñ üzerinden ırarisa bunca anca nesne virem dirdi [63b].

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle: Ki'li Birleşik Cümle

1. Cümlenin Temel Cümlesi:

Yüklem : söyleyidi

Özne : kuvveti

Cümle Dışı Unsur : kim

1. Cümlenin Yan Cümlesi:

Yüklem : kurdu

Özne : (o)

Nesne : bir bütün sahtiyân

Dolaylı Tümleç : iki ayağı altına

Zarf Tümleci :

Cümle Dışı Unsur : ve

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

2. Cümle:

2. Cümlenin Temel Cümlesi:

Yüklem : eydürdi

Özne : (o)

Cümle Dışı Unsur : kim

2. Cümlenin Yan Cümlesi:

Yüklem : dirdi

Özne : (o)

Nesne : her kim beni bunuñ üzerinden ırarısı bunca anca nesne virem

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(394) kimse anı (15) ayağı altından almazdı [63b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : almazdı

Özne : kimse

Nesne : anı

Dolaylı Tümleç : ayağı altından

(395) (15) Şöyle kim saḥtiyān pāre pāre olurdu [63b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : olurdu

Özne : saḥtiyān

Zarf Tümleci : pāre pāre

Cümle Dışı Unsur : şöyle kim

(396) Anıñ ayağı (16) altında bir pāre alurdu, ıarımazlardı [63b].

Yapısına Göre: Bağımsız Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : alurdu

Özne : bir pāre

Dolaylı Tümleç : anıñ ayağı altında

2. Cümle:

Yüklem : ıarımazlardı

Özne : (onlar)

(397) Fī kebedin didigi ana (17) arnında oğlan başı ananıñ başına muabildür, ayağı ayağına muabildür [63b].

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : (odur)

Özne : fī kebedin didigi

2. Cümle: Bağımsız Sıralı Cümle

Sıralı Cümlenin 1. Cümlesi:

Yüklem : muḳabıldür

Özne : oğlan başı

Dolaylı Tümlaç : ana ḳarnında, ananıñ başına

Sıralı Cümlenin 2. Cümlesi:

Yüklem : muḳabıldür

Özne : ayağı

Dolaylı Tümlaç : ayağına

(398) Şöyle kim (1) örüdurur gibi [64a].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : şöyle

Özne : (o)

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan Cümle:

Yüklem : örüdurur gibi

Özne : (o)

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

**(399) Ḳaçan kim Ḳaḳ Te'ālā aña çıḳmađa destür virse ođlanıñ başın ananıñ
(2) ayağından yaña dönderir [64a].**

Yapısına Göre: Şartlı Birleşik Cümle

Yan Cümle:

Yüklem : destür virse

Özne : Ḳaḳ Te'ālā

Dolaylı Tümleç : aña çıkmaga

Cümle Dışı Unsur : kaçan kim

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

Temel Cümle:

Yüklem : dönderir

Özne : (o)

Nesne : oğlanın başın

Dolaylı Tümleç : ananın ayağından yaña

(400) (2) Ol kuvvetlü kâfir Velîdi bin Mu‘ayyen idi [64a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : Velîdi bin Mu‘ayyen idi

Özne : ol kuvvetlü kâfir

**(401) (3) Ya‘nî Ebu‘l-Esed şanır mı şol kuvvetile (4) kim anı ben bir Tañrının
aña güci yetmez ola [64a].**

Yapısına Göre: Ki’li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : şanır mı

Özne : Ebu‘l-Esed

Zarf Tümleci : şol kuvvetile

Cümle Dışı Unsur : ya‘nî, kim

Yan Cümle:

Yüklem : yetmez ola

Özne : ben bir Tañrının güci

Dolaylı Tümleç : anı, ana

Yan Cümle temel cümleyi nesne işleviyle tamamlamaktadır.

(402) Ve ol kâfir eydürdi ki ben çok malı Muḥammed (5) düşmanlığı üzerine harc eyledüm, dirdi [64a].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : eydürdi

Özne : ol kâfir

Cümle Dışı Unsur : ve, ki

Yan Cümle:

Yüklem : dirdi

Özne : ben çok malı Muḥammed düşmanlığı üzerine harc eyledüm

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(403) (5) Ol şanur mı? Kim anı ben bir Tañrı görmez [64a].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : şanur mı

Özne : ol

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan Cümle:

Yüklem : görmez

Özne : ben bir Tañrı

Nesne : anı

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(404) (7) Ya'nî ol şanurdu kim ben bir Tañrı anı görmezim kim (8) ol malı ol ne yerden kazandı ve neye harc eyledi [64a].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : şanurdu

Özne : ol

Cümle Dışı Unsur : ya'nî, kim

Yan Cümle: Ki'li Birleşik Cümle

Yan Cümlenin Temel Cümlesi:

Yüklem : görmezim

Özne : ben bir Tañrı

Nesne : anı

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan Cümlenin Yan Cümlesi: Bağlı Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : kazandı

Özne : ol

Nesne : ol malı

Dolaylı Tümleç : ne yerden

Cümle Dışı Unsur : ve

2. Cümle:

Yüklem : harc eyledi

Özne : ol

Nesne : ol malı

Dolaylı Tümleç : neye

(405) Kıyāmet gününde kollarından basmış ayagın (10) kaldurmadın dört dürlü nesne şorulur [64a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : sorulur şorulur

Özne : dört dürlü nesne

Zarf Tümleci : , Kıyāmet gününde, kollarından basmış ayagın kaldurmadın

(406) (10) Biri ol kim ‘ömrin ne içinde tüketti [64a].

Yapısına Göre: Ki’li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : ol

Özne : biri

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan Cümle:

Yüklem : tüketti

Özne : (o)

Nesne : ‘ömrin

Dolaylı Tümleç : ne içinde

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(407) (11) Ya ‘nī ṭā‘atde yā günāhda mı geçürdi [64a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : geçürdi

Özne : (o)

Zarf Tümleci : ṭā‘atde yā günāhda mı

Cümle Dışı Unsur : ya ‘nī

(408) İkinci malından sorular kim neden kazandı [64a].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : sorular sorular

Özne : (onlar)

Dolaylı Tümleç : malından

Zarf Tümleci : ikinci

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan Cümle:

Yüklem : kazandı

Özne : (o)

Dolaylı Tümleç : neden

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(409) Helâ'den mi (12) yâ haramdan mı? [64a].

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : helâl'den mi

Özne : (o)

Cümle Dışı Unsur : yâ

2. Cümle:

Yüklem : haramdan mı

Özne : (o)

(410) (12) Üçüncü ol malı pezeve harc eyitdi [64a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : ħarc eyitdi

Özne : (o)

Nesne : ol malı

Dolaylı Tümleç : pezeye

Zarf Tümleci : üçüncü

(411) (12) Tanrı yolına mı veya şeytan yoluna mı? [64a].

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : Tañrı yolına mı veyā şeytān yoluna mı?

Özne : (o)

Cümle Dışı Unsur : veyā

2. Cümle:

Yüklem : şeytān yoluna mı

Özne : (o)

(412) (13) Dördüncü ‘ilmiyle ne ‘amel kazandı ve āli Resūli sevdü mi sevmedi mi? [64a].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : kazandı

Özne : (o)

Nesne : ne ‘amel

Zarf Tümleci : dördüncü, ‘ilmiyle

Cümle Dışı Unsur : ve

2. Cümle:

Yüklem : sevdü mi sevmedi mi
Özne : (o)
Nesne : āli Resūli

(413) (14) Ya‘nī ādem oğlanına ādemlerine biz (15) iki göz virmedük mi ve dağı söyler dil virmedük mi ve iki dudak virmedük mi? [64a].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : virmedük mi
Özne : biz
Nesne : iki göz
Dolaylı Tümleç : ādem oğlanına, ādemlerine
Cümle Dışı Unsur : ya‘nī, ve dağı

2. Cümle:

Yüklem : virmedük mi
Özne : biz
Nesne : söyler dil
Cümle Dışı Unsur : ve

3. Cümle:

Yüklem : virmedük mi
Özne : biz
Nesne : iki dudak

(414) (16) Hāķ Te‘ālā’nuñ ni‘metleri yavlaķ bellüdüş [64a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : bellüdüş

Özne : Hâk Te'âlâ'nun ni'metleri

Zarf Tümlenci : yavlaq

(415) Her bir candı ki eşkâredür (17) velâkin saña bir bir bildürür, taqrîr eyler, tâ ki senün hâtırunda dağı muhkem ola, tâ anuñ [64b] (1) şükrin yerine kılasın [64b].

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : aşkâredür

Özne : her bir candı

Cümle Dışı Unsur : ki, velâkin

2. Cümle: Bağlı Sıralı Cümle

Sıralı Cümlenin 1. Cümlesi:

Yüklem : bildürür

Özne : (o)

Dolaylı Tümlaç : saña

Zarf Tümlenci : bir bir

Sıralı Cümlenin 2. Cümlesi:

Yüklem : taqrîr eyler

Özne : (o)

Zarf Tümlenci : tâ ki senün hâtırunda dağı muhkem ola, tâ anuñ şükrin yerine kılasın.

(416) (5) Eger gözün harâma bakmaq dilese iki қаpađula saña yardım kıldım [64b].

Yapısına Göre: Şarlı Birleşik Cümle

Yan Cümle:

Yüklem : dilese
Özne : gözüñ
Nesne : ħarāma baħmaq
Cümle Dışı Unsur : eger

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

Temel Cümle:

Yüklem : yardım kıldım
Özne : (ben)
Dolaylı Tümleç : sana saña
Zarf Tümleci : iki ħapaħıla

(417) Tā ki ol (6) ħapaħlar ile anı bürüyesin, baħmayasın [64b].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : bürüyesin
Özne : (sen)
Nesne : anı
Zarf Tümleci : ol ħapaħlar ile
Cümle Dışı Unsur : tā ki

2. Cümle:

Yüklem : baħmayasın
Özne : (sen)

(418) Eger tozdan  toprakdan uŐenurseŐ saŐa (7) kirpikler ile yardım  ıldum [64b].

Yapısına Göre: Şartlı Birleşik Cümle

Yan Cümle:

Yüklem : uŐenurseŐ

Özne : (sen)

Dolaylı Tümleç : tozdan  toprakdan

Cümle Dışı Unsur : eger

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

Temel Cümle:

Yüklem : yardım  ıldum

Özne : (ben)

Dolaylı Tümleç : saŐa

Zarf Tümleci : kirpikler ile

(419) (7) T  ki kirpikleriŐ biribirine müşebbek  ılasın [64b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : müşebbek  ılasın

Özne : (sen)

Nesne : kirpikleriŐ

Dolaylı Tümleç : biribirine

Cümle Dışı Unsur : t  ki

(420) Ya 'n  gözenek (8) gibi idesin, t  ki toz ve  toprak girmeye [64b].

Yapısına Göre: Başlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : idesin

Özne : (sen)

Zarf Tümleci : gözenek gibi

Cümle Dışı Unsur : ya 'nī, tā ki

2. Cümle:

Yüklem : girmeye

Özne : toz ve toprak

(421) Eger yalnızda ne hikmetleri varıldın (9) söylersen kitāp muṭavvel olur [64b].

Yapısına Göre: Şartlı Birleşik Cümle

Yan Cümle:

Yüklem : söylersen

Özne : (sen)

Nesne : ne hikmetleri varıldın

Dolaylı Tümleç : yalnızda

Cümle Dışı Unsur : eger

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

Temel Cümle:

Yüklem : muṭavvel olur

Özne : kitāp

(422) (9) Maḫşūddan ıraḫ düşeriz [64b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : ıraḫ düşeriz

Özne : (biz)

Dolaylı Tümleç : maşşüddan

(423) (10) Ya 'nī ādem oğlanlarına ęulađuzladıđ iki yol [64b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : ęulađuzladıđ

Özne : (biz)

Nesne : iki yol

Dolaylı Tümleç : ādem oğlanlarına

Cümle Dışı Unsur : ya 'nī

(424) Ya 'nī ĥayır (11) ve Şer yolun ve ĥaę bāıl ve doğru yol ve azđunlık yolu bildirdik [64b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : bildirdik

Özne : (biz)

Nesne : ĥayır ve Şer yolun ve ĥaę bāıl ve doğru yol ve azđunlık yolu

Cümle Dışı Unsur : ya 'nī

(425) Bu ęamusı ĥaę (12) Te 'ālā'nıñ ni 'metlerindendür [64b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : ĥaę Te 'ālā'nıñ ni 'metlerindendür

Özne : bu ęamusı

(426) (12) Böyle bilüp Şükrin ęılasın [64b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : Şükrin ęılasın

Özne : (sen)

Zarf Tümleci : böyle bilüp

(427) Eger ol bildürmese kim ki (13) ne elinden geleydi kim bircegezin yirine getüreyidi [64b].

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : bildürmese

Özne : ol

Cümle Dışı Unsur : eger, kim ki

2. Cümle:

Yüklem : elinden geleydi

Özne : ne

Cümle Dışı Unsur : kim

3. Cümle:

Yüklem : yirine getüreyidi

Özne : bircegezin

(428) (14) Ya‘nī ol Kāfirler bileñ aşmadılar kim emīn olalar [64b].

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : aşmadılar

Özne : ol Kāfirler bileñ

Cümle Dışı Unsur : ya‘nī, kim

2. Cümle:

Yüklem : emīn olalar

Özne : (olalar)

(429) (15) Ya‘nī ne bildirdi saña yā Muḥammed ‘aḳabe ne nesnedür [64b].

Yapısına Göre: Bağımsız Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : bildirdi

Özne : (o)

Nesne : ne

Dolaylı Tümeleş : saña

Cümle Dışı Unsur : ya‘nī, yā Muḥammed

2. Cümle:

Yüklem : ne nesnedür

Özne : ‘aḳabe

(430) (1) Kızlıkda aç ıoyurmak ve miskinlere ta‘ām yedimmekdür [65a].

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : ıoyurmak

Özne : aç

Dolaylı Tümeleş : kızlıkda

Cümle Dışı Unsur : ve

2. Cümle:

Yüklem : ta‘ām yedimmekdür

Özne : (o)

Dolaylı Tümeleş : miskinlere

(431) (2) Ya‘nī ol kāfir mal ile kul azād itmedi ve alar oyırmadı [65a].

Yapısına Göre: Ortak zneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : azād itmedi

Özne : ol kāfir

Nesne : kul

Zarf Tümleci : mal ile

Cümle Dışı Unsur : ya‘nī, ve

2. Cümle:

Yüklem : oyırmadı

Özne : ol kāfir

Nesne : alar

(432) (3) oyurmaa arc itmedi kim anuñ ile bileñ aŐayıdı ki ol malı
Muħammed dŐmanlıına (4) arc itmekden urtulayıdı [65a].

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : arc itmedi

Özne : (o)

Zarf Tümleci : oyurmaa

Cümle Dışı Unsur : kim

2. Cümle:

Yüklem : aŐayıdı

Zarf Tümleci : anuñ ile bileñ

Cümle Dışı Unsur : ki

3. Cümle:

Yüklem : kurtılayıdı

Özne : (o)

Dolaylı Tümleç : ol malı Muhammed düşmanlığına harc itmekden

(433) Kaçan pes, Hâk Te‘âlâ günâhuñ ululuğın ve işleyen üzerine (5) ağırlığın bileki beñzetdi [65a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : benzetdi beñzetdi

Özne : Hâk Te‘âlâ

Nesne : günâhuñ ululuğın ve işleyen üzerine ağırlığın

Zarf Tümleci : bileki

Cümle Dışı Unsur : kaçan, pes

(434) Kaçan kul azād itse ve aç ıoyursa anıñ mişlin beleki (6) aşan kişiye beñzetdi [65a].

Yapısına Göre: Şarhı Birleşik Cümle

Yan Cümle:

Yüklem : azād itse, ıoyursa

Özne : (o)

Nesne : kul, aç

Cümle Dışı Unsur : kaçan, ve

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

Temel Cümle:

Yüklem : beñzetdi

Özne : (o)

Nesne : anıñ mişlin beleki

Dolaylı Tümleç : aşan kişiye

(435) Bileñ didiginden murād günāhlardur kim bu hayırla ol günāhlar (7) erir, yuvılır, gider [65a].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : günāhlardur

Özne : Bileñ didiginden murād

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan Cümle: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : erir

Özne : ol günāhlar

Zarf Tümleci : bu hayırla

2. Cümle:

Yüklem : yuvılır

Özne : ol günāhlar

3. Cümle:

Yüklem : gider

Özne : ol günāhlar

(436) İşbu eyitden bileñ didigi şırāṭ-(8)dur ki cehennem ṭumusu üzerine gerilür [65a].

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : şırāṭdur

Özne : işbu eyitden bileñ didigi

Cümle Dışı Unsur : ki

2. Cümle:

Yüklem : gerilür

Özne : (o)

Dolaylı Tümleç : cehennem şamusı üzerine

(437) (8) **Şıldan inçe ve kılıçdan itidir, kesmkindür [65a].**

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : inçe

Özne : (o)

Dolaylı Tümleç : şıldan

Cümle Dışı Unsur : ve

2. Cümle:

Yüklem : itidir

Özne : (o)

Dolaylı Tümleç : kılıçdan

3. Cümle:

Yüklem : kesmkindür

Özne : (o)

(438) **Üç (9) biñ yıllık yol uzundur [65a].**

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : uzundur

Özne : (o)

Zarf Tümlenci : üç biñ yıllık yol

(439) (9) Biñ yıllık inişidür, biñ yıllık yoğuşidur, biñ yıllık düzidür [65a].

Yapısına Göre: Bağımsız Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : inişidür

Zarf Tümlenci : biñ yıllık

2. Cümle:

Yüklem : yoğuşidur

Zarf Tümlenci : biñ yıllık

3. Cümle:

Yüklem : düzidür

Zarf Tümlenci : biñ yıllık

(440) (10) Ve anuñ iki yanında addan çengelleri vardur ve kürden köşler vardur, şol sağdan (11) dikenleri gibi [65a].

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : vardur

Özne : addan çengelleri

Dolaylı Tümlaç : anuñ iki yanında

Cümle Dışı Unsur : ve, ve

2. Cümle:

Yüklem : vardur

Özne : şol sağdan dikenleri gibi, muğaylan dikenini gibi kürden köşler

Cümle Dışı Unsur : ya 'nī

(441) Pes bir neçeler ol şırâtı yıldırım gibi geçe, bir (12) neçeler yıl gibi geçeler, bir neçeler yökrük yāy gibi geçe ve bir neçeler yürüyü geçe ve bir neçeler (13) erden ve ‘avratdan düşe, dura ve geçeler [65a].

Yapısına Göre: Bağımsız Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : geçe
Özne : bir neçeler
Nesne : ol şırâtı
Zarf Tümleci : yıldırım gibi
Cümle Dışı Unsur : pes

2. Cümle:

Yüklem : geçeler
Özne : bir neçeler
Zarf Tümleci : yıl gibi

3. Cümle:

Yüklem : geçe
Özne : bir neçeler
Zarf Tümleci : yökrük yāy gibi
Cümle Dışı Unsur : ve

4. Cümle:

Yüklem : geçe
Özne : bir neçeler
Zarf Tümleci : yürüyü geçe
Cümle Dışı Unsur : ve

5. Cümle:

Yüklem : düşe

Özne : bir neçeler

Dolaylı Tümleç : erden ve 'avratdan

6. Cümle:

Yüklem : dura ve geçeler

Özne : (onlar)

(442) Bir neçeler hemān kim şırāt üzerine ayağın basalar, (14) döküleler [65a].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : basalar

Özne : bir neçeler

Nesne : ayağın

Dolaylı Tümleç : şırāt üzerine

Zarf Tümleci : hemān kim

2. Cümle:

Yüklem : döküleler

Özne : bir neçeler

(443) Boyun azād kılamak didigi oldur ki tevbe kıla, kendü boynuna şamudan (15) azād kıla, yāhud yazıqdan kırtara [65a].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : oldur

Özne : boyun azād kılamak didigi

Cümle Dışı Unsur : ki

Yan Cümle: Ortak Özneli Sıralı Cümle

Yan Cümlenin 1. Cümlesi:

Yüklem : tevbe kıla

Özne : (o)

Yan Cümlenin 2. Cümlesi:

Yüklem : azād kıla

Özne : (o)

Nesne : boynuna

Dolaylı Tümleç : şamudan

Cümle Dışı Unsur : yāhud

Yan Cümlenin 3. Cümlesi:

Yüklem : kırtara

Özne : (o)

Dolaylı Tümleç : yazıkdan

(444) (2) Ya‘nī andan şoñra ekdi ĩmān getürenlerden [65b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : ekdi

Özne : (o)

Dolaylı Tümleç : ĩmān getürenlerden

Zarf Tümleci : andan şoñra

Cümle Dışı Unsur : ya‘nī

(445) Ya‘nī (3) ol şırāḡı geçmek bu derigimüz ile olur [65b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : olur
Özne : ol şırâtı geçmek
Zarf Tümlenci : bu dedigimiz ile
Cümle Dışı Unsur : ya 'nî

(446) (3) Ol kim ĩmān getürenler ola [65b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : ola
Özne : ol
Nesne : ĩmān getürenler
Cümle Dışı Unsur : kim

(447) (4) Dağı biribirin şabru rağmet vaşıyyet şılanlardan ola [65b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : ola
Özne : (o)
Dolaylı Tümlaç : biribirin şabru rağmet vaşıyyet şılanlardan
Cümle Dışı Unsur : dağı

(448) Eger (5) ĩmān ehli olmaz ise ol şırāt bilekin aşamaya ve anlar kim ĩmān getürdi ve şul azād (6) etdi ve yetimleri şoyurdi ve miskinlere şa 'āmlatdurdi [65b].

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : aşamaya
Özne : (onlar)

Nesne : şırāt bilekin

Zarf Tümlenci : imān ehli olmaz ise

Cümle Dışı Unsur : eger, ve

2. Cümle: Ortak Özneli Sıralı Cümle

Sıralı Cümlenin 1. Cümlesi:

Yüklem : imān getürdi

Özne : anlar

Cümle Dışı Unsur : kim, ve

Sıralı Cümlenin 2. Cümlesi:

Yüklem : azād etdi

Özne : anlar

Nesne : kul

Cümle Dışı Unsur : ve

Sıralı Cümlenin 3. Cümlesi:

Yüklem : toyurdi

Özne : anlar

Nesne : yetimleri

Cümle Dışı Unsur : ve

Sıralı Cümlenin 4. Cümlesi:

Yüklem : ta'āmlatdurdi

Özne : anlar

Dolaylı Tümlaç : miskinlere

(449) Pes ol kişi uçmağ (7) ehlidür [65b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : uçmağ ehlidür

Özne : ol kişi

Cümle Dışı Unsur : pes

(450) Vaqtiki helâl maldan yedürse ve eger harâm maldan yedürse dahı şevâp umsa (8) şevâb hâşıl olmaz [65b].

Yapısına Göre: Şarhî Birleşik Cümle

Yan Cümle:

Yan Cümlelerin 1. Cümlesi:

Yüklem : yedürse

Özne : (o)

Nesne : helâl maldan

Cümle Dışı Unsur : vaqti, ve

Yan Cümlelerin 2. Cümlesi:

Yüklem : yedürse

Özne : (o)

Nesne : harâm maldan

Cümle Dışı Unsur : eger, dahı

Yan Cümlelerin 3. Cümlesi:

Yüklem : umsa

Özne : (o)

Nesne : şevâb

Yan cümleler temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

Temel Cümle:

Yüklem : hâşıl olmaz

Özne : şevâp

(451) (9) Ya'nī anlar anlardır kim aşhābu yemīndür, ya'nī uçmak ehlidür
[65b].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : anlardır

Özne : anlar

Cümle Dışı Unsur : ya'nī, kim

2. Cümle:

Yüklem : aşhābu yemīndür

Özne : anlar

Cümle Dışı Unsur : ya'nī

3. Cümle:

Yüklem : uçmak ehlidür

Özne : anlar

(452) (10) Ya'nī anlar kim kāfir (11) oldular ve bizim āyetlerimize
inanmadılar [65b].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : kāfir oldular

Özne : anlar

Cümle Dışı Unsur : ya'nī, kim, ve

2. Cümle:

Yüklem : inanmadılar

Özne : anlar

Dolaylı Tümleç : bizim āyetlerimize

(453) Şöyle kim hergiz içerüden taşra ‘alev çıkmaya yâhud taşradan içerü
(15) şovucağ yil girmeye [65b].

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : çıkmaya

Özne : ‘alev

Dolaylı Tümleç : içerüden taşra

Zarf Tümleci : hergiz

Cümle Dışı Unsur : şöyle kim, yâhud

2. Cümle:

Yüklem : girmeye

Özne : şovucağ yil

Dolaylı Tümleç : taşradan içerü

(454) Ya ‘nî bir zerre râhatlık görmeyeler ne içerüden ve ne taşradan [65b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : görmeyeler

Özne : (onlar)

Nesne : ne içerüden ve ne taşradan bir zerre

Cümle Dışı Unsur : ya ‘nî

(455) (16) Mü’şadetü didigi tirhüzlanmış ola [65b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : tirhüzlanmış ola

Özne : mü’şadetü didigi

(456) Ya‘nī kaçan kaçunıñ ardına (17) tirhüz bıraqsalar daşra içeri uçmağa çäre olmaz dimek olur kim ya‘nī tamu (1) ehl-i bu nesne’i görücek ümizleri üzele kim ayruq ebedelebed çıkmayisarlardı. [66a]

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle: Şartlı Birleşik Cümle

1. Cümlenin Yan Cümlesi:

Yüklem : bıraqsalar

Özne : (onlar)

Nesne : tirhüz

Dolaylı Tümler : kaçunıñ ardına

Cümle Dışı Unsur : ya‘nī, kaçan

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

1. Cümlenin Temel Cümlesi:

Yüklem : dimek olur

Özne : daşra içeri uçmağa çäre olmaz

Cümle Dışı Unsur : kim, ya‘nī

2. Cümle: Ki’li Birleşik Cümle

2. Cümlenin Temel Cümlesi:

Yüklem : üzele

Özne : ümizleri

Zarf Tümler : tamu ehl-i bu nesne’i görücek

Cümle Dışı Unsur : kim

2. Cümlenin Yan Cümlesi:

Yüklem : çıkmayisarlardı

Özne : (onlar)

Zarf Tümler : ayruq, ebedelebed

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

(457) (2) Ol vakt feryāz idüp vāveylā diyüp nevmiz kalalar [66a].

Yapısına Göre: Basit Cümleler

Yüklem : nevmiz kalalar

Özne : (onlar)

Zarf Tümlenci : ol vakt, feryāz idüp vāveylā diyüp

(458) Haḡ sübhānehū ve Te‘ālā cümlecigi (3) şırāḡa müstaḡim esen kılıvire [66a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : şırāḡa müstaḡim esen kılıvire

Özne : Haḡ sübhānehū ve Te‘ālā

Nesne : cümlecigi

(459) ‘ilm-i nāfi‘, ‘amel-i şālih kılıvire [66a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : kılıvire

Özne : (o)

Nesne : ‘ilm-i nāfi‘, ‘amel-i şālih

(460) Bu miskīn ‘Alī kātīp daḡı (4) her biriñizden ḡayır du‘ā ricā ider [66a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : ricā ider

Özne : bu miskīn ‘Alī kātīp

Nesne : ḥayır du‘ā

Dolaylı Tümleç : her biriñizden

Cümle Dışı Unsur : daḥı

(461) Ümîzdir ki Allāh raḥmet eylesün diyenlere Allāh Te‘ālā (5) raḥmet eylesün [66a].

Yapısına Göre: Ki’li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : ümîzdir

Özne : (o)

Cümle Dışı Unsur : ki

Yan Cümle:

Yüklem : raḥmet eylesün

Özne : Allāh Te‘ālā

Dolaylı Tümleç : Allāh Te‘ālā raḥmet eylesün diyenlere

Yan cümle temel cümleyi özne göreviyle tamamlamaktadır.

(462) (5) Ḳabül olmaklık için Fātiḥa okıyanıñ āḥiri ‘āḳıbet ḥayır ola [66a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : hayır ola ḥayır ola

Özne : ḳabul olmaklık için Fātiḥa okıyanıñ āḥiri ‘āḳıbet

Sūrat’e-(6)ş-Şemsü

(463) (7) Süfyān şevrīden rivāyet ḳılındı kim ol da Resūlden rivāyet ider [66a].

Yapısına Göre: Bağımsız Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : rivāyet kıldı

Özne : (o)

Dolaylı Tümleç : Süfyān sevrīden

Cümle Dışı Unsur : kim

2. Cümle:

Yüklem : rivāyet ider

Özne : ol

Dolaylı Tümleç : Resūlden

Cümle Dışı Unsur : da

(464) Eydür kim (8) her kimki veş-şemsü süresin oğusa her nereye kim ay ve güneş nūrı toğunursa (9) dökelişi virmişçe şevāb vardır [66a].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : eydür

Özne : (o)

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan Cümle: Şartlı Birleşik Cümle

Şartlı Birleşik Cümlenin Yan Cümlesi:

1. Cümle:

Yüklem : oğusa

Özne : her kim

Nesne : ve'ş-şemsü süresin

Cümle Dışı Unsur : ki

2. Cümle:

Yüklem : toğunursa

Özne : ay ve güneş nürü

Dolaylı Tümeç : her nereye

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

Sartlı Birleşik Cümlelerin Temel Cümlesi:

Yüklem : vardur

Özne : dökelişi virmişçe sevab

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(465) (13) Ammā Bismi'llāhi'r-raḥmāni'r-raḥīm dimegiñ kerāmeti çoğdur, nihāyeti yoğdur [66a].

Yapısına Göre: Bağımlı Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : çoğdur

Özne : Bismi'llāhi'r-raḥmāni'r-raḥīm dimegiñ kerāmeti

Cümle Dışı Unsur : ammā

2. Cümle:

Yüklem : yoğdur

Özne : Bismi'llāhi'r-raḥmāni'r-raḥīm dimegiñ nihāyeti

(466) (14) lākin bir kerāmeti oldur ki işār ğufrāndur [66a].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : oldur

Özne : bir kerāmeti

Cümle Dışı Unsur : lâkin, ki

Yan Cümle:

Yüklem : işār ğufrāndur

Özne : (o)

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

**(467) Bunuñ aşlı Qur'an'da budur ki Enes bini Mālik'den rivāyetdür (16)
kim eyitdi [66a].**

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : budur

Özne : bunuñ aşlı

Dolaylı Tümleç : Qur'an'da

Cümle Dışı Unsur : ki

2. Cümle:

Yüklem : rivāyetdür

Dolaylı Tümleç : Enes bini Mālik'den

Cümle Dışı Unsur : kim

3. Cümle:

Yüklem : eyitdi

Özne : (o)

**(468) Her kim şıdķ ve i'tikād ile bir kez Bismi'llāhi'r-raḥmāni'r-raḥīm (17)
dise Ḥaķ Te'alā ta'zīm idüp anı yarlığar [66a].**

Yapısına Göre: Şartlı Birleşik Cümle

Yan Cümle:

Yüklem : dise
Özne : her kim
Nesne : bismi'llāhi'r-raḥmāni'r-raḥīm
Zarf Tümlenci : şıdķ ve i'tikād ile, bir kez

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

Temel Cümle:

Yüklem : yarlıġar
Özne : Ḥaķ Te'ālā
Nesne : anı
Zarf Tümlenci : ta'zīm idüp

(469) (3) Ya'nī ey ḥaķķiçün kaçan güneşe uysa ve anuñ nūrundan (4) alsa
[66b].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : uysa
Özne : (o)
Dolaylı Tümlenç : güneşe
Cümle Dışı Unsur : ya'nī, ey ḥaķķiçün, kaçan, ve

2. Cümle:

Yüklem : alsa
Özne : (o)
Nesne : anuñ nūrundan

(470) Ya‘nī gündüz haqqıçün kim kaçan güneş anı aydın (5) kılsa ve açsa [66b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : aydın kılsa ve açsa

Özne : güneş

Nesne : anı

Zarf Tümlenci : gündüz haqqıçün

Cümle Dışı Unsur : ya‘nī, kim

(471) Ya‘nī dahı gice haqqıçün kim güneş (6) örtse tolunduğı vaqt [66b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : örtse

Özne : güneş

Zarf Tümlenci : gice haqqıçün, tolunduğı vaqt

Cümle Dışı Unsur : ya‘nī, kim

(472) (6) Şöyle kim ol vaqt karanlılık olur [66b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : karanlılık olur

Özne : (o)

Zarf Tümlenci : şöyle kim, ol vaqt

(473) Gözler görmese (7) karanlılığı dirler [66b].

Yapısına Göre: İç İçe Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : dirler

Özne : (onlar)

Nesne : gözler görmese karanlılığı

İç cümle temel cümlelerin nesnesi konumundadır.

İç Cümle:

Yüklem : görmese

Özne : gözler

Nesne : karanlılığı

(474) (7) **Yāḥūz** şol vaḳt kim şöyle karanlılık olur, gözler görmese [66b].

Yapısına Göre: Şartlı Birleşik Cümle

Yan Cümle:

Yüklem : görmese

Özne : gözler

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

Temel Cümle:

Yüklem : karanlılık olur

Zarf Tümleci : şol vaḳt, şöyle

Cümle Dışı Unsur : yāḥūz, kim

(475) **Ḥaḳ** (11) **Te‘ālā** bu āyetlerde kendü ‘azametile kendü yā and içer [66b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : and içer

Özne : Ḥaḳ Te‘ālā

Dolaylı Tümleç : bu āyetlerde, kendüye

Zarf Tümleci : kendü ‘azametile

(476) (12) Ya‘nī ol nefis ḥayır ve şerri beyān kıldığımı eyitdi [66b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : eyitdi

Özne : ol nefis

Nesne : ḥayır ve şerri beyān kıldığımı

Cümle Dışı Unsur : ya‘nī

(477) Ya‘nī ol nefsi (13) t̄ā‘ati ve mavşiyet öğretdi [66b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : öğretdi

Özne : ol nefsi

Nesne : t̄ā‘ati ve mavşiyet

Cümle Dışı Unsur : ya‘nī

(478) (15) Anıñıçün kim kelām-ı t̄avīl olmasun [66b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : olmasun

Özne : kelām-ı t̄avīl

Zarf Tümlenci : anıñıçün

(479) Ya‘nī ḥaḳīqatde (16) kırtuldu, felāḥ buldı şol kişi ki nefsi arıtdı
günāhlr çirkinden [66b].

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : kırtuldu, felāḥ buldı

Özne : şol kişi

Dolaylı Tümeleş : haķıķatde

Cümle Dışı Unsur : ya 'nī, ki

2. Cümle:

Yüklem : arıtdı

Özne : (o)

Nesne : nefsi

Dolaylı Tümeleş : günāhlar çirkinden

(480) (2) Ya 'nī ol nefis nevmīz ve maħrūm oldı kim Hāķ Te 'ālā (3) anı ařaĝa ķodı [67a].

Yapısına Göre: Baĝlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : nevmīz ve maħrūm oldı

Özne : ol nefis

Cümle Dışı Unsur : ya 'nī, kim

2. Cümle:

Yüklem : ķodı

Özne : Hāķ Te 'ālā

Nesne : anı

Dolaylı Tümeleş : ařaĝa

(481) (3) Ya 'nī tevfiķ virmedi tā kim yazıķlar ve yavuzlar işler işledi [67a].

Yapısına Göre: Baĝlı Cümle

1. Cümle

Yüklem : virmedi

Özne : (o)

Nesne : tevfi̇k

Cümle Dışı Unsur : ya'ni̇, tā kim

2. Cümle

Yüklem : işledi

Özne : (o)

Nesne : yazıklar ve yavuzlar işler

(482) (4) Anuñ ma'nisi budur kim her kim nefsin arıtdı ise ve řā'at üzerine oldısa (5) bayık ol kiři kırtıldı ve nikbaht oldı ve her kim kendü nefsin azdurdısa ve günāh (6) kılamak ve yavız işler işlemek üzerine oldısa ol kiři mahrūmdur ve ziyānkārdur [67a].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : budur

Özne : anuñ ma'nisi

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan Cümle: Bağlı Cümle

Bağlı Cümlenin 1. Cümlesi: Şartlı Birleşik Cümle

Şartlı Birleşik Cümlenin Yan Cümlesi:

1. Cümle:

Yüklem : arıtdı ise

Özne : her kim

Nesne : nefsin

Cümle Dışı Unsur : ve

2. Cümle:

Yüklem : oldısa

Özne : her kim

Dolaylı Tümleç : tã'at üzerine

Şartlı Birleşik Cümlenin Temel Cümlesi:

Yüklem : kırtıldı ve nikbaht oldı

Özne : ol kişi

Zarf Tümleci : bayık

Cümle Dışı Unsur : ve

Bağlı Cümlenin 2. Cümlesi: Şartlı Birleşik Cümle

Şartlı Birleşik Cümlenin Yan Cümlesi:

1. Cümle:

Yüklem : azdurdısa

Özne : her kim

Nesne : kendü nefsin

Cümle Dışı Unsur : ve

2. Cümle:

Yüklem : oldısa

Özne : her kim

Nesne : günãh kıılmağ ve yavız işler işlemek üzerine

Şartlı Birleşik Cümlenin Temel Cümlesi:

Yüklem : maħrũmdur ve ziyãnkãrdur

Özne : ol kişi

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(483) (7) Rivāyet kıldı kim kaçan Resūl hāzreti ‘aleyhi’s-selām "ve’s-Şemsü" sūresin okuyup (8) bu āyete gelse kim dururdu [67a].

Yapısına Göre: Ki’li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : rivāyet kıldı

Özne : (o)

Cümle Dışı Unsur : kim, kaçan

Yan Cümle:

Yüklem : dururdu

Özne : Resūl hāzreti ‘aleyhi’s-selām

Zarf Tümleci : ve’s-Şemsü sūresin okuyup bu āyete gelse

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(484) (8) Andan işbu du‘ā’ı okurdu [67a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : okurdu

Özne : (o)

Nesne : işbu du‘ā’ı

Zarf Tümleci : andan

(485) Andan (10) bu sūreniñ kıalanın okurdu [67a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : okurdu

Özne : (o)

Nesne : bu sūreniñ kıalanın

Zarf Tümlenci : andan

(486) Ya‘nī şemūd (11) kavmi kendüler azgunluklarından ĩmān getürmediler ve Şālih peygamberi yalanladılar [67a].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : ĩmān getürmediler

Özne : şemūd kavmi

Zarf Tümlenci : kendüler azgunluklarından

Cümle Dışı Unsur : ya‘nī, ve

2. Cümle:

Yüklem : yalanladılar

Özne : şemūd kavmi

Nesne : Şālih peygamberi

(487) (12) Ol vaqtin bularıñ bir bezbehtarığı duru geldi [67a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : duru geldi

Özne : bularıñ bir bezbehtarığı

Zarf Tümlenci : ol vaqtin

(488) Adı Qaddār bini Sālif idi kim (13) deveniñ siñirin kıydı, ya‘nī kesdi [67a].

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : Kaddār bini Sālif idi

Özne : adı

Cümle Dışı Unsur : kim

2. Cümle:

Yüklem : kıydı

Özne : (o)

Nesne : deveniñ siñirin

Cümle Dışı Unsur : ya 'nī

3. Cümle:

Yüklem : kesdi

Özne : (o)

(489) Kışsa-yı meşhürdur (15) kim hemān ol qavmiñ bir ulu şu quyusı varıdı
[67a].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : kışsa-yı meşhürdur

Özne : (o)

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan Cümle:

Yüklem : varıdı

Özne : ol qavmiñ bir ulu şu quyusı

Cümle Dışı Unsur : hemān

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(490) Şālih̄ kav̄l itmişidi kim bir gün (16) ol kıyudan şuyı ol kavmi içerler, bir gün ol deve içe [67a].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle:

Temel Cümle:

Yüklem : kav̄l itmişidi

Özne : Şālih̄

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan Cümle: Bağımsız Sıralı Cümle

Yan Cümlenin 1. Cümlesi:

Yüklem : içerler

Özne : ol kavmi

Nesne : şuyı

Dolaylı Tümleç : ol kıyudan

Zarf Tümleci : bir gün

Yan Cümlenin 2. Cümlesi:

Yüklem : içe

Özne : ol deve

Zarf Tümleci : bir gün

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(491) Ol gün kim deve içe bu kavmiñ (17) dükeline süd yetüre [67a].

Yapısına Göre: Bağımsız Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : içe

Özne : deve

Zarf Tümleci : ol gün

Cümle Dışı Unsur : kim

2. Cümle:

Yüklem : yetüre

Özne : (o)

Nesne : süd

Dolaylı Tümleç : bu kavmiñ dükeline

(492) (17) Ol gün içmez süd virmeye [67a].

Yapısına Göre: Bağımsız Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : içmez

Özne : (o)

Zarf Tümleci : ol gün

2. Cümle:

Yüklem : virmeye

Özne : (o)

Nesne : süd

(493) (17) Ol kavüm gelürlerdi [67a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : gelürlerdi

Özne : ol kavüm

(494) Her bir cemā (1) cemā‘atlü cemā‘atine göre yetecekce süd sağarlardı [67b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : saġarlardı
Özne : her bir cemā'atlü
Nesne : süd
Zarf Tümleci : cemā'atine göre yetecekce

(495) Anuñıla ol gün nafaġa idinür-(2)lerdi [67b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : nafaġa idinürlerdi
Özne : (onlar)
Zarf Tümleci : anuñıla, ol gün

(496) (2) Pes vardılar, tanışdılar, eyitdiler [67b].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : vardılar
Özne : (onlar)
Cümle Dışı Unsur : pes

2. Cümle:

Yüklem : tanışdılar
Özne : (onlar)

3. Cümle:

Yüklem : eyitdiler
Özne : (onlar)

(497) (2) Deveyi depeleyelim, şu bize ġalsun, didiler [67b].

Yapısına Göre: İç İçe Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : didiler

Özne : (onlar)

Nesne : deveyi depeleyelim, şu bize kıalsun

İç cümle temel cümlelerin nesnesi konumundadır.

İç Cümle: Bağımsız Sıralı Cümle

İç Cümlelerin 1. Cümlesi:

Yüklem : depeleyelim

Özne : (biz)

Nesne : deveyi

İç Cümlelerin 2. Cümlesi:

Yüklem : kıalsun

Özne : şu

Dolaylı Tümleç : bize

(498) (3) Vardılar, deveyi kıuyuda bulup depelediler [67b].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : vardılar

Özne : (onlar)

2. Cümle:

Yüklem : depelediler

Özne : (onlar)

Nesne : deveyi

Zarf Tümleci : kıuyuda bulup

(499) (3) **Ḥaḫ Te‘ālā bulara ‘azāb viriḫdi [67b].**

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : viriḫdi

Özne : Ḥaḫ Te‘ālā

Nesne : ‘azāb

Dolaylı Tümleç : bulara

(500) **Şöyle (4) kim hiç biri ḫurtılmadı, helāk oldu [67b].**

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : ḫurtılmadı

Özne : hiç biri

Cümle Dışı Unsur : şöyle kim

2. Cümle:

Yüklem : helāk oldu

Özne : (onlar)

(501) **Ḫışṣa budur kim çün Şālih iṣitdi (5) kim deveyi öldürdiler [67b].**

Yapısına Göre: Ki’li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : budur

Özne : ḫışṣa

Cümle Dışı Unsur : kim, çün

Yan Cümle: Ki’li Birleşik Cümle

Ki’li Birleşik Cümlelerin Temel Cümlesi:

Yüklem : iṣitdi

Özne : Şālih

Cümle Dışı Unsur : kim

Ki'li Birleşik Cümlelerin Yan Cümlesi:

Yüklem : öldürdiler

Özne : (onlar)

Nesne : deveyi

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(502) Eyitdi kim iy kavm! Ḥaḫ Te'ālā size (6) 'azāb virir [67b].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : eyitdi

Özne : (o)

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan Cümle:

Yüklem : 'azāb virir

Özne : Ḥaḫ Te'ālā

Dolaylı Tümleç : size

Cümle Dışı Unsur : iy kavm

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(503) Üç günden şoñra ol (7) 'azābıñ 'alāmeti oldur kim yüzü göz rengi evvel gün kızara, yarındası şarara daḫı (8) yarındası qarara [67b].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : oldur

Özne : üç günden sonra ol ‘azābıñ ‘alāmeti

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan Cümle: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : kızara

Özne : yüzü, göz rengi

Zarf Tümleci : evvel gün

2. Cümle:

Yüklem : şarara

Özne : yüzü, göz rengi

Zarf Tümleci : yarındası

3. Cümle:

Yüklem : kararara

Özne : yüzü, göz rengi

Zarf Tümleci : yarındası

Cümle Dışı Unsur : dağı

(504) (8) Çün üç gün oldu bu nesnelere bulara vāqı‘ oldu [67b].

Yapısına Göre: Bağımsız Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : oldu

Özne : üç gün

Zarf Tümleci : çün

2. Cümle:

Yüklem : vāqı‘ oldu

Özne : bu nesnelere

Dolaylı Tümleç : bulara

(505) Çün yüz-(9)leri kararđı [67b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : kararđı

Özne : yüzleri

Zarf Tümleci : çün

(506) (9) Bunlar dükeli maymün oldılar ve ħinzir oldular [67b].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : oldular

Özne : bunlar dükeli

Nesne : maymün

Cümle Dışı Unsur : ve

2. Cümle:

Yüklem : oldular

Özne : bunlar dükeli

Nesne : ħinzir

(507) (10) Andan şoñra helāk oldular, cān ceyişlerini cehenneme işmarladılar [67b].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : helāk oldular

Özne : (onlar)
Zarf Tümlenci : andan sonra

2. Cümle:

Yüklem : ısmarladılar
Özne : (onlar)
Nesne : cān ceyişlerini
Dolaylı Tümlaç : cehenneme

(508) (12) Ya‘nī pes indirdi bularıñ üzerine bularıñ Tañrısı, ya‘nī Haq Te‘alā
(13) ‘azāb indirdi bularıñ üzerine günāhları sebebinden ötürü [67b].

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : indirdi
Özne : bularıñ Tañrısı
Dolaylı Tümlaç : bularıñ üzerine
Cümle Dışı Unsur : ya‘nī, pes,

2. Cümle:

Yüklem : indirdi
Özne : Haq Te‘alā
Nesne : ‘azāb
Dolaylı Tümlaç : bularıñ üzerine
Zarf Tümlenci : günāhları sebebinden ötürü
Cümle Dışı Unsur : ya‘nī

(509) (3) Şol kişi kim ol deveyi kılıçladı [68a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : kıılıçladı
Özne : şol kişi
Nesne : ol deveyi
Cümle Dışı Unsur : kim

(510) (3) Āhiretten, ya‘nī ‘ākıbetinden kórımadı [68a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : kórımadı
Özne : (o)
Dolaylı Tümler : āhiretten, ya‘nī ‘ākıbetinden

(511) Ya‘nī (4) ‘azāb gele deyü üşenmedi [68a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : üşenmedi
Özne : (o)
Zarf Tümler : ‘azāb gele deyü
Cümle Dışı Unsur : ya‘nī

(512) Yā Resūlallāh Tañrı bilür (6) ve Tañrınuñ Resūli bilür didim [68a].

Yapısına Göre: İç İçe Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : didim
Özne : (ben)
Nesne : Yā Resūlallāh Tañrı bilür ve Tañrınuñ Resūli bilür
İç cümle temel cümlelerin nesnesi konumundadır.

İç Cümle: Bağlı Cümle

İç Cümlenin 1. Cümlesi:

Yüklem : bilür

Özne : Tañrı

Cümle Dışı Unsur : yā Resūlallāh, ve

İç Cümlenin 2. Cümlesi:

Yüklem : bilür

Özne : Tañrı'nuñ Resūl'i

(513) Evvelkileriñ aşķası Şālih peygamberiñ (7) devesin öldüren Kāfirdür
[68a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : Şālih peygamberiñ (7) devesin öldüren Kāfirdür

Özne : evvelkileriñ aşķası

(514) Yā 'Alī bilür (8) misin kim āhırķılarıñ şaķīrağı kimdür? [68a].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : bilür misin

Özne : (sen)

Cümle Dışı Unsur : yā 'Alī, kim

Yan Cümle:

Yüklem : kimdür

Özne : āhırķılarıñ şaķīrağı

(515) (9) Yā ‘Alī āhırkılarıñ aşķası öldürendür, didi [68a].

Yapısına Göre: İç İçe Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : didi

Özne : (o)

Nesne : yā ‘Alī āhırkılarıñ aşķası öldürendür

İç cümle temel cümlenin nesnesi konumundadır.

Yan Cümle:

Yüklem : öldürendür

Özne : āhırkılarıñ aşķası

Cümle Dışı Unsur : ya ‘Alī

(516) İmdi dilerüz Allāh Te‘ālā ģazretinden kim yevme’l-ķıyāmetde bizi maķrūm (11) itmeye [68a].

Yapısına Göre: Ki’li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : dilerüz

Özne : (biz)

Dolaylı Tümleç : Allāh Te‘ālā ģazretinden

Zarf Tümleci : imdi

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan Cümle:

Yüklem : maķrūm itmeye

Özne : (o)

Nesne : bizi

Dolaylı Tümleç : yevme’l-ķıyāmetde

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(517) İki cihān faḥr-i Muḥammed Muştafānuñ sancaġu ‘ālemi dibinde cemī’ enbiyālar ve ‘ulemālar (12) ve şulaḥālar ile bilece ḥaşir kılvire [68a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : ḥaşir kılvire

Özne : (o)

Dolaylı Tümleç : iki cihān faḥr-i Muḥammed Muştafānuñ sancaġu ‘ālemi dibinde

Zarf Tümleci : cemī’ enbiyālar ve ‘ulemālar ve şulaḥālar ile bilece

(518) Ve daḥı ḥaşşaten ‘Alī bini El-ḥacı ‘Abdu’r-raḥman (13) Muḥammed ki bunı kitābet etmişdür [68a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : kitābet etmişdür

Özne : ‘Alī bini El-ḥacı ‘Abdu’r-raḥman Muḥammed

Nesne : bunı

Cümle Dışı Unsur : ve daḥı, ḥaşşaten, ki

(519) Allāh Te‘ālā ebā vü ecdādı ile bile raḥmet kılsun (14) deyenlere daḥı Allāh raḥmet eylesün [68a].

Yapısına Göre: İç İçe Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : raḥmet eylesün

Özne : Allāh

Dolaylı Tümleç : Allāh Te‘ālā ebā vü ecdādı ile bile raḥmet kılsun deyenlere

Cümle Dışı Unsur : dağı

İç cümle temel cümlelerin dolaylı tümleci konumundadır.

İç Cümle:

Yüklem : rahmet eylesün

Özne : Allāh Te‘ālā

Zarf Tümleci : ebā vü ecdādı ile bile

(520) Bu niyet üzere Fātiha okuyanın āhiri ve ‘ākıbeti (15) hayır ola [68a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : hayır ola

Özne : bu niyet üzere Fātiha okuyanın āhiri ve ‘ākıbeti

Sūretü'l-Leyli

(521) Hir kişi kim (17) ve'l-Leyli süresin okursa Hağ Te‘ālā ol kula şol kadar sevāb vire kim ide [68b] (1) çalābum rāzı oldum yiter deye ve dağı dükeli düşvārlıkdan kırtara [68b].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle: Şartlı Birleşik Cümle

Şartlı Birleşik Cümlelerin Yan Cümlesi:

Yüklem : okursa

Özne : hir kişi

Nesne : ve'l-leyli süresin

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

Şartlı Birleşik Cümlelerin Temel Cümlesi:

Yüklem : vire

Özne : Hâk Te‘âlâ

Nesne : şol kadar sevâb

Dolaylı Tümleç : ol kula

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan Cümle: Ortak Özneli Sıralı Cümle

Yan Cümlenin 1. Cümlesi:

Yüklem : deye

Özne : (o)

Nesne : çalâbum râzı oldum yiter

Cümle Dışı Unsur : ve dağı

Yan Cümlenin 2. Cümlesi:

Yüklem : kırtara

Özne : (o)

Dolaylı Tümleç : dükeli düşvârlıkdan

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

(522) Resûl hâzreti (2) buyurur kim ey ümmetim! Kâçan sizden biriñiz kitâbına Bismi’llâhi’r-raĥmâni’r-raĥîm (3) yazsa Hâk Te‘âlâ eydür [68b].

Yapısına Göre: Ki’li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : buyurur

Özne : Resûl hâzreti

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan Cümle: Şartlı Birleşik Cümle

Şartlı Birleşik Cümlenin Yan Cümlesi:

Yüklem : yazsa

Özne : sizden biriñiz
Nesne : Bismi'llāhi'r-raḥmāni'r-raḥīm

Dolaylı Tümleç : kitābına

Cümle Dışı Unsur : ey ümmetim, kaçan

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

Şartlı Birleşik Cümlelerin Temel Cümlesi:

Yüklem : eydür

Özne : Haḫ Te'ālā

Yan cümle temel cümleyi nesne işleviyle tamamlamaktadır.

(523) Ey ḫulum çün beni ta'zīm idüp kitābıñ evveline benüm ulu (4) adımı ve adlarımı yazdıñ [68b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : yazdıñ

Özne : (sen)

Nesne : benüm ulu adımı ve adlarımı

Dolaylı Tümleç : kitābıñ evveline

Zarf Tümleci : beni ta'zīm idüp

Cümle Dışı Unsur : ey ḫulum, çün

(524) (4) İmdi saña muşķuluḫ olsun kim bende saña raḫmet etdim, dir [68b].

Yapısına Göre: İç İçe Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : dir

Özne : (o)

Nesne : imdi saña muşķuluḫ olsun kim bende saña raḫmet etdim

İç cümle temel cümlenin nesnesi konumundadır.

İç Cümle: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : olsun

Özne : müşkülük

Dolaylı Tümleç : saña

Zarf Tümleci : imdi

Cümle Dışı Unsur : kim

2. Cümle:

Yüklem : rahmet etdim

Özne : ben

Dolaylı Tümleç : saña

Cümle Dışı Unsur : de

(525) (5) Pes beşâret olsun saña yâ mü'mün [68b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : beşâret olsun

Özne : (o)

Dolaylı Tümleç : saña

Cümle Dışı Unsur : pes, yâ mü'mün

**(526) Biregü kitâbiñ evveline Bismi'llâhi'r-raḥmāni'r-rahîm (6) yazdığün
rahmet buldı [68b].**

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : rahmet buldı

Özne : biregü

Zarf Tümlenci : kitābīñ evveline Bismi'llāhi'r-raḥmāni'r-raḥīm yazdıgıçün

(527) Sen kim elli altmış yıl 'ömründen geçse dāyim dilinde vazīfeñ (7) olsun [68b].

Yapısına Göre: Şartlı Birleşik Cümle

Yan Cümle:

Yüklem : geçse

Özne : elli altmış yıl

Dolaylı Tümlaç : 'ömründen

Cümle Dışı Unsur : sen kim

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

Temel Cümle:

Yüklem : olsun

Özne : vazīfeñ

Dolaylı Tümlaç : dilinde

Zarf Tümlenci : dāyim

(528) (7) Bu kelimeler olsa Ḥaḳ Te'ālā saña raḥmet idüp uçmaḳ şadrına iledür [68b].

Yapısına Göre: Şartlı Birleşik Cümle

Yan Cümle:

Yüklem : olsa

Özne : bu kelimeler

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

Temel Cümle:

Yüklem : iledür

Özne : Hâk Te'âlâ
Dolaylı Tümleç : uçmak şadrına
Zarf Tümleci : saña rahmet idüp

(529) Cür (8) ve kuşūr ve ğilmān ve vildān virirse hiç 'acayib ğarayib olmaya [68b].

Yapısına Göre: Şartlı Birleşik Cümle

Yan Cümle:

Yüklem : virirse
Özne : (o)
Nesne : cūr ve kuşūr ve ğilmān ve vildān

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

Temel Cümle:

Yüklem : olmaya
Özne : hiç 'acayib ğarayib

(530) Hūşūşan ki günde biñ kez (9) diyeler, Bismi'llāhi'r-raḥmāni'r-raḥīm [68b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : diyeler
Özne : (onlar)
Nesne : Bismi'llāhi'r-raḥmāni'r-raḥīm
Zarf Tümleci : günde biñ kez
Cümle Dışı Unsur : hūşūşan ki

(531) (10) Ya'ni Hâk Te'âlâ and iĉer [68b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : and içer

Özne : Hâk Te'âlâ

Cümle Dışı Unsur : ya'nî

(532) Şöyle kim bir neçe göz nefsin kendü nefsin kırtarır ve bir neçe kız nefsin helâk (15) itmekiçün dürişür [68b].

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : kırtarır

Özne : bir neçe göz

Nesne : nefsin, kendü nefsin

Cümle Dışı Unsur : şöyle kim, ve

2. Cümle:

Yüklem : dürişür

Özne : (o)

Zarf Tümlenci : bir neçe kız, nefsin helâk itmekiçün

(533) Pes bu aqsâmıñ (16) cevâbı bu âyetdür [68b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : bu âyetdür

Özne : bu aqsâmıñ cevâbı

Cümle Dışı Unsur : pes

(534) Tiz ola kim uçmağımızı (3) ve dostluğümüzü geñez kılvirevüz [69a].

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : tiz ola

Özne : (o)

Cümle Dışı Unsur : kim

2. Cümle:

Yüklem : geñez kılvirevüz

Özne : (biz)

Nesne : uçmağımızı ve dostluğumızı

(535) Pes her kim malın Tañrı yolına virirse Hıağ Te‘ālā aña (4) dünyāda
‘ivaızın virür, eger ol kişi inanursa [69a].

Yapısına Göre: Şartlı Birleşik Cümle

1. Yan Cümle:

Yüklem : virirse

Özne : her kim

Nesne : malın

Dolaylı Tümleç : Tañrı yolına

Cümle Dışı Unsur : pes

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

2. Yan Cümle:

Yüklem : inanursa

Özne : ol kişi

Cümle Dışı Unsur : eger

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

Temel Cümle:

Yüklem : virür

Özne : Hâk Te'âlâ

Nesne :

Dolaylı Tümleç : aña

(536) Her gün (5) kim güneş çoğar ve çolunur [69a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : çoğar ve çolunur

Özne : güneş

Zarf Tümleci : her gün

Cümle Dışı Unsur : kim

(537) (5) Anıñ iki yanında iki ferişteh dururlar, kığırıldurlar [69a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : dururlar, kığırıldurlar

Özne : iki ferişteh

Dolaylı Tümleç : Anıñ iki yanında

(538) Ol (6) feriştehleriñ âvâzın adamlar ve perilerden artuğı işidürler ve ol feriştehleriñ dâ'im (7) du'aları budur [69a].

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : işidürler

Özne : adamlar ve perilerden artuğı

Nesne : ol feriştehlerin âvâzın

Cümle Dışı Unsur : ve

2. Cümle:

Yüklem : budur
Özne : ol ferîştehlerin dâ'im du'âları

(539) Ya'nî demek (8) olur kim iy çalâbum! Malın senüñ yoluña harc ideniñ
ivazımı sen virgil ve (9) bahillik kıluþ virmeyene sen telef kılvir, dirler [69a].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : demek olur

Özne : (o)

Cümle Dışı Unsur : ya'nî, kim

Yan Cümle: İç İçe Birleşik Cümle

İç İçe Birleşik Cümlenin Temel Cümlesi:

Yüklem : dirler

Özne : (onlar)

Nesne : iy çalâbum! Malın senüñ yoluña harc ideniñ sen virgil ve
bahillik kıluþ virmeyene sen telef kılvir

İç cümle temel cümlenin nesnesi konumundadır.

İç İçe Birleşik Cümlenin İç Cümlesi: Bağımlı Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : virgil

Özne : sen

Nesne : malın senüñ yoluña harc ideniñ

Cümle Dışı Unsur : iy çalâbum, ve

2. Cümle:

Yüklem : telef kılvir

Özne : sen

Dolaylı Tümleç : baħillık kılıp virmeyene

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(540) Feriřtehleriñ hoz du 'ası (10) maħböldür [69a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : maħböldür

Özne : ferištehleriñ hoz du 'ası

(541) (10) İmdi gelsen kendüzüñi terāzuya ur görgil, ħanķı du 'āya lāyıķsın [69a].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : gel

Özne : (sen)

Zarf Tümleci : imdi

2. Cümle:

Yüklem : ur

Özne : sen

Nesne : kendüzüñi

Dolaylı Tümleç : terāzuya

3. Cümle:

Yüklem : görgil

Özne : sen

Nesne : ħanķı du 'āya lāyıķsın

(542) (13) Ya 'nī zekāt mahñ ħal 'asıdur [69a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : malîñ kal'asidur

Özne : zekât

Cümle Dışı Unsur : ya'nî

(543) Nete kim bir kişi yâ bir hayvân kal'a içinde (14) ola oğrıdan ve harâmiden ve yâd yağıdan emîn olur [69a].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : ola

Özne : bir kişi yâ bir hayvân

Dolaylı Tümleç : kal'a içinde

Cümle Dışı Unsur : nete kim

2. Cümle:

Yüklem : emîn olur

Özne : (o)

Dolaylı Tümleç : oğrıdan ve harâmiden ve yâd yağıdan

(544) İmdi zinhâr ve zinhâr zekât (15) ve şadağaya kehel olmañ kim mal helâk olmamağına sebepdür [69a].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : kehel olmañ

Özne : (siz)

Dolaylı Tümleç : zekât ve şadağaya

Zarf Tümleci : imdi, zinhâr ve zinhâr

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan Cümle:

Yüklem : sebeptür

Özne : (o)

Dolaylı Tümleç : mal helāk olmamağına

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

(545) (2) Ya ‘nī Ḥaḫ Te ‘ālā va ‘de eyitdügi müzd ve şevāba gertinürse [69b].

Yapısına Göre: Ki’li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : eyitdü

Özne : Ḥaḫ Te ‘ālā

Nesne : va ‘de

Cümle Dışı Unsur : ya ‘nī, ki

Yan Cümle:

Yüklem : gertinürse

Özne : (o)

Dolaylı Tümleç : müzd ve şevāba

(546) (3) Ya ‘nī aña işin gücin tiz ola ki geñez kılavuz [69b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : geñez kılavuz

Özne : (biz)

Nesne : işin gücin

Dolaylı Tümleç : aña

Zarf Tümlenci : tiz ola ki

(547) (4) Ya‘nī ol kişiler kim behillık itdiler baylık (5) talebe itdi, hüsnaı yalanladı [69b].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : itdiler

Özne : ol kişiler

Nesne : behillık

Cümle Dışı Unsur : ya‘nī, kim

2. Cümle:

Yüklem : talebe itdi

Özne : ol kişiler

3. Cümle:

Yüklem : yalanladı

Özne : ol kişiler

Nesne : hüsnaı

(548) Pes tiz ola kim aña geñez idevüz, ‘uşr için ya‘nī (6) tamuya iledevüz [69b].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : geñez idevüz

Özne : (biz)

Dolaylı Tümlaç : aña

Zarf Tümlenci : tiz ola kim, ‘uşr için

Cümle Dışı Unsur : pes, ya‘nī

2. Cümle:

Yüklem : iledevüz

Özne : (biz)

Dolaylı Tümleç : tamuya

(549) Resül hâzreti buyurur şallallâhi ‘aleyhi ves-selem kim (7) cömerdlık bir ağaçdur, uçmağ içinde bitüp turur [69b].

Yapısına Göre: Ki’li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : buyurur

Özne : Resül hâzreti buyurur şallallâhi ‘aleyhi ves-selem

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan Cümle: Bağımsız Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : bir ağaçdur

Özne : cömerdlık

2. Cümle:

Yüklem : bitüp turur

Özne : (o)

Dolaylı Tümleç : uçmağ içinde

(550) Her kim ol budaqlardan birine yapışa elbetde ol budag anı çeker uçmağa (9) iledür [69b].

Yapısına Göre: Şarhlı Birleşik Cümle

Yan Cümle:

Yüklem : yapışa
Özne : her kim
Dolaylı Tümleç : ol budaklardan birine

Temel Cümle: Bağlı Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : çeker
Özne : ol budag
Nesne : anı
Cümle Dışı Unsur : elbetde

2. Cümle:

Yüklem : iledür
Özne : ol budag
Dolaylı Tümleç : uçmağa

(551) (9) Ya 'nī dimek olur cömerdlık sebedür uçmağa girmege [69b].

Yapısına Göre: İç İçe Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : dimek olur
Özne : (o)
Nesne : cömerdlık sebedür uçmağa girmege
Cümle Dışı Unsur : ya 'nī

İç cümle temel cümlenin nesnesi konumundadır.

İç Cümle:

Yüklem : sebedür
Özne : cömerdlık
Dolaylı Tümleç : uçmağa girmege

(552) Ve dahı behillık (10) bir ağaçdur şamu dibinde bitüp şurur, budağları maşrığdan mağribe değin yayılır (11) şurur [69b].

Yapısına Göre: Bağımlı Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : bir ağaçdur

Özne : behillık

Cümle Dışı Unsur : ve dahı

2. Cümle:

Yüklem : bitüp şurur

Özne : (o)

Dolaylı Tümeleç : şamu dibinde

3. Cümle:

Yüklem : yayılır şurur

Özne : budağları

Zarf Tümeleci : maşrığdan mağribe değin

(553) (11) Her kim ol budağlardan birine yapışıssa ol budağ anı şamuya şeker, bırağur [69b].

Yapısına Göre: şarlı Birleşik Cümle

Yan Cümle:

Yüklem : yapışıssa

Özne : her kim

Dolaylı Tümeleç : ol budağlardan birine

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

Temel Cümle:

Yüklem : çeker, birağur

Özne : ol budak

Nesne : anı

Dolaylı Tümleç : tamuya

(554) (12) Dimek ol kim behillik sebep olur cehenneme girmege [69b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : sebep olur

Özne : ol behillik

Dolaylı Tümleç : cehenneme girmege

Cümle Dışı Unsur : dimek, kim

(555) İmdi bu hadiş mi'yardur yāhud (13) muhkedür [69b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : mi'yardur yāhud muhkedür

Özne : bu hadiş

Cümle Dışı Unsur : imdi

(556) (13) Kendüzüni kanşısıla şınarsañ aña virürsin [69b].

Yapısına Göre: Şarhı Birleşik Cümle

Yan Cümle:

Yüklem : şınarsañ

Özne : (sen)

Nesne : kendüzüni

Zarf Tümleci : kanşısıla

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

Temel Cümle:

Yüklem : virürsin

Özne : (sen)

Dolaylı Tümleç : aña

(557) (14) Ya 'nī ol beḥil hīç malı aṣṣı kılmaya [69b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : aṣṣı kılmaya aṣṣı kılmaya

Özne : ol beḥil

Nesne : malı

Zarf Tümleci : hīç

Cümle Dışı Unsur : ya 'nī

(558) Kaçan ol biḥil ṭamuya girse (15) aña ol malı hīç aṣṣı kılmaya [69b].

Yapısına Göre: Şartlı Birleşik Cümle

Yan Cümle:

Yüklem : girse

Özne : ol biḥil

Dolaylı Tümleç : ṭamuya

Cümle Dışı Unsur : kaçan

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

Temel Cümle:

Yüklem : aṣṣı kılmaya

Özne : ol malı

Dolaylı Tümeleş : aña

Zarf Tümeleşci : hiç

(559) (16) Ya'ni toğru yol göstermek ve hağkı bāııdan bildürmek bizim (17) üzerimüzedür [69b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : bizim üzerimüzedür

Özne : toğru yol göstermek ve hağkı bāııdan bildürmek

Cümle Dışı Unsur : ya'ni

(560) Ya'ni bayık bizim üzerimize-[70a](1)dür, āhiretde ve dünyāda [70a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : bizim üzerimüzedür

Dolaylı Tümeleş : āhiretde ve dünyāda

Zarf Tümeleşci : bayık

Cümle Dışı Unsur : ya'ni

(561) Ya'ni her kim dünyāyı ve āhireti bizden ayrığdan istese bayık ol (2) kişi yolun azdı [70a].

Yapısına Göre: şartlı Birleşik Cümle

Yan Cümle:

Yüklem : istese

Özne : her kim

Nesne : dünyāyı ve āhireti

Dolaylı Tümeleş : bizden ayrığdan

Cümle Dışı Unsur : ya 'nī

Temel Cümle:

Yüklem : azdı

Özne : ol kişi

Nesne : yolun

Zarf Tümleci : bayık

(562) Ya 'nī kōrkıtdım sizleri od (3) ile kim yinmişdür [70a].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : kōrkıtdım

Özne : (ben)

Nesne : sizleri

Zarf Tümleci : od ile

Cümle Dışı Unsur : ya 'nī, kim

Yan Cümle:

Yüklem : yinmişdür

Özne : (o)

(563) (3) Pes size ol ŧamuyı bildürdim tā kim andan kōrkasız [70a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : bildürdim

Özne : (ben)

Nesne : ol ŧamuyı

Dolaylı Tümleç : size

Zarf Tümlenci : tā kim andan kōrkāsız

Cümle DıŖı Unsur : pes

(564) (4) Ya 'nī girmeye tāmuya illā Ŗaķī gire (5) kim uçmağa ve ni 'metine inanmadı ve dağı yüz döndürdi [70a].

Yapısına Göre: Bağımlı Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : girmeye

Özne : (o)

Dolaylı Tümlerç : tāmuya

Cümle DıŖı Unsur : ya 'nī

2. Cümle: Ki'li BirleŖik Cümle

2. Cümlelerin Temel Cümlesi:

Yüklem : gire

Özne : Ŗaķī

Cümle DıŖı Unsur : illā, kim

2. Cümlelerin Yan Cümlesi:

Yüklem : inanmadı

Özne : (o)

Dolaylı Tümlerç : uçmağa ve ni 'metine

Cümle DıŖı Unsur : ve dağı

Yan cümle temel cümleyi zarf iŖleviyle tamamlamaktadır.

3. Cümle:

Yüklem : yüz döndürdi

Özne : (o)

(565) (6) Enşārilerden bir kişiniñ bir büyük ħurması varıdı ve anuñ (7) budaqları yimişden koñşusınıñ evi öñüne dökülürdi [70a].

Yapısına Göre: Bağlı Cümle:

1. Cümle:

Yüklem : varıdı

Özne : Enşārilerden bir kişiniñ bir büyük ħurması

Cümle Dışı Unsur : ve

2. Cümle:

Yüklem : dökülürdi

Özne : anuñ budaqları yimişden

Dolaylı Tümleç : koñşusınıñ evi öñüne

(566) (8) Ol kişi andan ötürü peygambere şikāyet kıldı [70a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : şikāyet kıldı

Özne : ol kişi

Dolaylı Tümleç : peygambere

Zarf Tümleci : andan ötürü

(567) (9) Ol düşen ħurmaları kim koñşuñ oğlancıkları yirler [70a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : yirler

Özne : koñşuñ oğlancıkları

Nesne : ol düşen ħurmaları

Cümle Dışı Unsur : kim

(568) Uçmağda bir hurma ağacına (10) baña bey'it, ya'nî baña şat didi [70a].

Yapısına Göre: İç İçe Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : didi

Özne : (o)

Nesne : uçmağda bir hurma ağacına baña bey'it, baña şat

Cümle Dışı Unsur : ya'nî

İç cümle temel cümlenin nesnesi konumundadır.

1. İç Cümle:

Yüklem : bey'it

Özne : (sen)

Dolaylı Tümleç : baña

Zarf Tümleci : uçmağda bir hurma ağacına

2. İç Cümle:

Yüklem : şat

Özne : (sen)

Nesne : baña

(569) (10) Ol kişi behillik idüp rāzı olmadı [70a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : rāzı olmadı

Özne : ol kişi

Zarf Tümleci : behillik idüp

(570) Resūliñ katından (11) çıkup getdi [70a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : getdi
Özne : (o)
Zarf Tümleci : Resūliñ atından ıup

(571) (11) Ha Te'ālā bu āyetde "kezzebe ve tevellā" didigi oldur [70a].

Yapısına Gre: Basit Cmle

Yüklem : oldur
Özne : Ha Te'ālā bu āyetde "kezzebe ve tevellā" didigi

(572) Rivāyet eserde gelr ki bir (12) gn 'Umer bin 'Abd'l-'azzi imāmalı iderdi, ılurdu [70a].

Yapısına Gre: Ki'li Birleik Cmle

Temel Cmle:

Yüklem : gelr
Özne : rivāyet
Dolaylı Tümle : eserde
Cmle Dıı Unsur : ki

Yan Cmle:

Yüklem : imāmalı iderdi, ılurdu
Özne : 'Umer bin 'Abd'l-'azzi
Zarf Tümleci : bir gn

(573) (12) Ve'l-Leyli sresin oudu [70a].

Yapısına Gre: Basit Cmle

Yüklem : oudu
Özne : (o)

Nesne : ve'l-leyli süresin

(574) Bu (13) āyete geldikde dahı kıatı ağladı ağlamağdan kendüyi yeñemedi [70a].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : ağladı

Özne : (o)

Zarf Tümlenci : bu āyete geldikde dahı kıatı

2. Cümle:

Yüklem : yeñemedi

Özne : (o)

Nesne : kendüyi

Dolaylı Tümlaç : ağlamağdan

(575) (14) Bu süreniñ aşağasın oğuyumadı [70a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : oğuyumadı

Özne : (o)

Nesne : bu süreniñ aşağasın

(576) Ya 'nı dimek olur ki ol şamudan şol müttakı ırağ (15) ola kim malınıñ zekātın vire ve malın Tañrı yoluna řarc ide [70a].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : dimek olur

Özne : (o)

Cümle Dışı Unsur : ya'ni, ki

Yan Cümle: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : ırağ ola

Özne : şol müttaki

Dolaylı Tümleç : ol tamudan

Cümle Dışı Unsur : kim

2. Cümle:

Yüklem : vire

Özne : (o)

Nesne : malınıñ zekātın

Cümle Dışı Unsur : ve

3. Cümle:

Yüklem : harc ide

Özne : (o)

Nesne : malın

Dolaylı Tümleç : Tañrı yoluna

(577) Çün ol ıurma ıssı Resüliñ (16) ıtından getdi idi [70a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : getdi idi

Özne : ol ıurma ıssı

Dolaylı Tümleç : Resüliñ (16) ıtından

Cümle Dışı Unsur : çün

(578) (16) Giderken yolda Ebū'l-Daḥdah'a uğradı, eyitdi [70a].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : uğradı

Özne : (o)

Dolaylı Tümleç : yolda, Ebū'l-Daḥdah'a

Zarf Tümleci : giderken

2. Cümle:

Yüklem : eyitdi

Özne : (o)

(579) (16) Yā fülān! Ƙandan gelesün? [70a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : gelesün

Özne : (sen)

Dolaylı Tümleç : Ƙandan

Cümle Dışı Unsur : yā fülān

(580) (17) Ol ḥurma ıssı ḥikāyeti aña eydiverdi [70a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : eydiverdi

Özne : ol ḥurma ıssı

Nesne : ḥikāyeti

Dolaylı Tümleç : aña

(581) Ya‘nī ḥazrete ḥurmayı ŧatmadığın çün bunı Ebū [70b] (1) Ebū‘d-Daḥdah işitdi [70b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : işitdi

Özne : Ebū‘d-Daḥdah

Nesne : ḥazrete ḥurmayı ŧatmadığın, bunı

Cümle Dışı Unsur : ya‘nī, çün

(582) (1) Çünki peygambere ŧatmadıñ gel baña ŧat, didi [70b].

Yapısına Göre: İç İçe Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : didi

Özne : (o)

Nesne : peygambere ŧatmadıñ gel baña ŧat

Zarf Tümleci : cünki

İç cümle temel cümlelerin nesnesi konumundadır.

İç Cümle: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : gel

Özne : (sen)

Zarf Tümleci : peygambere ŧatmadıñ

2. Cümle:

Yüklem : ŧat

Özne : (sen)

Dolaylı Tümleç : baña

(583) Pes, ol (2) er rāzı oldu, şatun aldı, tırdı [70b].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : rāzı oldu

Özne : ol er

Cümle Dışı Unsur : pes

2. Cümle:

Yüklem : şatun aldı

Özne : (o)

3. Cümle:

Yüklem : tırdı

Özne : (o)

(584) (3) Yā Resūlu'llāh! Ol hırmayı ol erden şatun aldım, kabūl itdim [70b].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : şatun aldım

Özne : (ben)

Nesne : ol hırmayı

Dolaylı Tümleç : ol erden

Cümle Dışı Unsur : yā Resūlullāh

2. Cümle:

Yüklem : kabūl itdim

Özne : (ben)

(585) Pes, Resūli ekrem ol (4) enşarı kığırdı, eyitdi [70b].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : kığırdı
Özne : Resūli ekrem
Nesne : ol enşarı
Cümle Dışı Unsur : pes

2. Cümle:

Yüklem : eyitdi
Özne : Resūli ekrem

(586) Ol düşen Һurmalar için Ebū'd-DaҺdah'dan bir Һurma (5) baқceyin aldıñ ve ben anı Ebū'd-DaҺdah'dan bir Һurma ağacına şatun aldım [70b].

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : aldım
Özne : (ben)
Nesne : bir Һurma baқceyin
Dolaylı Tümleç : Ebū'd-DaҺdah'dan
Zarf Tümleci : ol düşen Һurmalar için
Cümle Dışı Unsur : ve

2. Cümle:

Yüklem : şatun aldım
Özne : ben
Nesne : anı
Dolaylı Tümleç : Ebū'd-DaҺdah'dan
Zarf Tümleci : bir Һurma ağacına

(587) İmden (6) girü koğıl ol oğlancıklar sevünler [70b].

Yapısına Göre: Bağımsız Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : koğıl

Özne : (sen)

Zarf Tümleci : imden girü

2. Cümle:

Yüklem : sevünler

Özne : ol oğlancıklar

(588) Ya 'nī o kim (8) Ebū'd-Daḥdah'dur ve bir neçeler nefsin helāk kılmağičün dürüşir [70b].

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : Ebū'd-Daḥdah'dur

Özne : o

Cümle Dışı Unsur : ya 'nī, kim, ve

2. Cümle:

Yüklem : dürüşir

Özne : bir neçeler

Zarf Tümleci : nefsin helāk kılmağičün

(589) (11) Ya 'nī daḥı ammā ol kim (12) beḥillik eyitdi ve uçmaq ni 'metine inanmadı [70b].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : behillik eyitdi

Özne : ol

Cümle Dışı Unsur : ya 'nī, daḥı, ammā, kim, ve

2. Cümle:

Yüklem : inanmadı

Özne : (o)

Dolaylı Tümleç : uçmaq ni'metine

(590) Ya 'nī işde ol ḥurma ıssı pes, ṭamuda (13) düşvārlık anıñ ola [70b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : anıñ ola

Özne : düşvārlık

Dolaylı Tümleç : ṭamuda

Cümle Dışı Unsur : ya 'nī, işde ol ḥurma ıssı, pes

(591) (14) Ya 'nī ṭamuya ol bedbaḥet gire kim uçmaq ni'metine inanmadı [70b].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : gire

Özne : ol bedbaḥet

Dolaylı Tümleç : ṭamuya

Cümle Dışı Unsur : ya 'nī, kim

Yan Cümle:

Yüklem : inanmadı

Özne : (o)

Dolaylı Tümleç : uçmak ni'metine

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

(592) (15) Ya'nî dahı şamudan ol (16) muttaķî ıraķ ola kim malñ tañrı yoluna nafaķa kıla [70b].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : ıraķ ola

Özne : ol muttaķî

Dolaylı Tümleç : şamudan

Cümle Dışı Unsur : ya'nî, dahı, kim

Yan Cümle:

Yüklem : nafaķa kıla

Özne : (o)

Nesne : malñ

Dolaylı Tümleç : tañrı yoluna

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

(593) Ya'nî Ebū'd-Daħdah rivāyet kılındı (17) kim Ebū Bekr-i Şiddīķ rażıyallāhu 'anhu yidi kişi azād kıldı kim şamusı 'azāb görürdi [70b].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : rivāyet kılındı

Dolaylı Tümleç : Ebū'd-Daħdah'(dan)

Cümle Dışı Unsur : ya‘nī, kim

Yan Cümle: Bağlı Cümle

Bağlı Cümlenin 1. Cümlesi:

Yüklem : azād kıldı

Özne : Ebū Bekr-i Şiddik rażıyallāhu ‘anhu

Nesne : yidi kişi

Cümle Dışı Unsur : kim

Bağlı Cümlenin 2. Cümlesi:

Yüklem : ‘azab görürdi ‘azāb görürdi

Özne : kaması

(594) (1) Ya‘nī Efendileri işkence iderdi [71a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : işkence iderdi

Özne : efendileri

Cümle Dışı Unsur : ya‘nī

(595) (1) Dükelesin aldı, Tañrı yolçün azād kıldı [71a].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : aldı

Özne : (o)

Nesne : dükelisin

2. Cümle:

Yüklem : azād kıldı

Özne : (o)

Zarf Tümleci : Tañrı yolıçün

(596) (4) **Çaın kim ol çaravaş müslümân oldu, gözi görmez oldu [71a].**

Yapısına Göre: Bağımsız Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : müslümân oldu

Özne : ol çaravaş

Cümle Dışı Unsur : çaın kim

2. Cümle:

Yüklem : görmez oldu

Özne : gözi

(597) **Siziñ ol şanemleriñizden şolç sâ'at Hıağ Te'alâ anuñ (7) gözlerini girü rüzı kıldı ve Ebü Bekir anuñ çatından geçeridi [71a].**

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : rüzı kıldı

Özne : Hıağ Te'alâ

Nesne : anuñ gözlerini

Zarf Tümleci : siziñ ol şanemleriñizden şolç sâ'at, girü

Cümle Dışı Unsur : ve

2. Cümle:

Yüklem : geçeridi

Özne : Ebü Bekir

Dolaylı Tümleç anuñ çatından

(598) Ol aravuş un (8) yoğurur idi, girecesi eyitdi [71a].

Yapısına Göre: Ortak zneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : un yoğurur idi

Özne : ol aravuş

2. Cümle:

Yüklem : eyitdi

Özne : ol aravuş

Zarf Tümleci : girecesi

(599) (8) n sen mslmn oldu [71a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : mslmn oldu

Özne : sen

Cümle Dışı Unsur : n

(600) Vallahu bin seni azd (9) idecek degln deyü and idi kim Şataram seni didi [71a].

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : and idi

Özne : (o)

Zarf Tümleci : vallahu bin seni azd idecek degln deyü

Cümle Dışı Unsur : kim

2. Cümle: İ İe Birleşik Cümle

İç İçe Birleşik Cümlelerin Temel Cümlesi:

Yüklem : didi

Özne : (o)

Nesne : şataram seni

İç cümle temel cümlelerin nesnesi konumundadır.

İç İçe Birleşik Cümlelerin İç Cümlesi:

Yüklem : şataram

Özne : (ben)

Nesne : seni

(601) Çün Ebū Bekir bunı işitdi, (10) eydür [71a].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : işitdi

Özne : Ebū Bekir

Nesne : bunı

Cümle Dışı Unsur : çün

2. Cümle:

Yüklem : eydür

Özne : (o)

(602) (10) İy fülān! Ol qaravaşı niçe dirsın şatar mısın? [71a].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : dirsın

Özne : (sen)

Nesne : ol aravaşı

Cümle Dışı Unsur : iy fülân

2. Cümle:

Yüklem : şatar mısın

Özne : (sen)

(603) Bunca mişkāl (11) altun vir, ‘adedi ile [71a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : vir

Özne : (sen)

Nesne : bunca mişkāl altun

Cümle Dışı Unsur : ‘adedi ile

(604) (12) Un yağurmağdan fāriğ olayın, duru geleyim, dir [71a].

Yapısına Göre: İç İçe Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : dir

Özne : (o)

Nesne : un yağurmağdan fāriğ olayın, duru geleyim geleyim

İç cümle temel cümlenin nesnesi konumundadır.

İç Cümle: Ortak Özneli Sıralı Cümle

İç Cümlenin 1. Cümlesi:

Yüklem : fāriğ olayın

Özne : (ben)

Dolaylı Tümleç : un yağurmağdan

İç Cümlenin 2. Cümlesi:

Yüklem : duru geleyim

Özne : (ben)

(605) Çün Ebū Bekir (13) eve getürdi [71a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : getürdi

Özne : Ebū Bekir

Dolaylı Tümleç : eve

Cümle Dışı Unsur : çün

(606) (13) Tañrı rızāsıçün azād kıldı [71a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : azād kıldı

Özne : (o)

Zarf Tümleci : Tañrı rızāsıçün

(607) Ammā Bilāli Ḥabeşīyi Ebū Bekir şatun almaqlıgıñ (14) sebebi buyıdı kim Bilāl'i taşile başdırmışlar idi, 'azāb iderlerdi ve eydürlerdi [71a].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : buyıdı

Özne : Bilāli Ḥabeşīyi Ebū Bekir şatun almaqlıgıñ (14) sebebi

Cümle Dışı Unsur : ammā, kim

Yan Cümle: Ortak Özneli Sıralı Cümle

Yan Cümlenin 1. Cümlesi:

Yüklem : başdırmışlar idi

Özne : (onlar)

Nesne : Bilâl'i

Zarf Tümlenci : taşile

Yan Cümlelerin 2. Cümlesi:

Yüklem : 'azāb iderlerdi

Özne : (onlar)

Cümle Dışı Unsur : ve

Yan Cümlelerin 3. Cümlesi:

Yüklem : eydürlerdi

Özne : (onlar)

(608) (15) Eger seni bir vaqıyyeden artuğa dahı almazlarsa biz şatavuz, dirlerdi [71a].

Yapısına Göre: İç İçe Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : dirlerdi

Özne : (onlar)

Nesne : eger seni bir vaqıyyeden artuğa dahı almazlarsa biz şatavuz

İç cümle temel cümlelerin nesnesi konumundadır.

İç Cümle: Şartlı Birleşik Cümle

İç Cümlelerin Yan Cümlesi:

Yüklem : almazlarsa

Özne : (onlar)

Zarf Tümlenci : bir vaqıyyeden artuğa

Cümle Dışı Unsur : eger, dahı

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

İç Cümlelerin Temel Cümlesi:

Yüklem : şatavuz

Özne : biz

(609) Ebū Bekir ol aradan geçerci, (16) işitdi [71a].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : geçerci

Özne : Ebū Bekir

Dolaylı Tümleç : ol aradan

2. Cümle:

Yüklem : işitdi

Özne : Ebū Bekir

(610) (16) Eger yüz vaqıyyeden eksüke dağı virmezlerse ben anu alıram, dirdi [71a].

Yapısına Göre: İç İçe Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : dirdi

Özne : (o)

Nesne : eger yüz vaqıyyeden eksüke dağı virmezlerse ben anu alıram

İç cümle temel cümlelerin nesnesi konumundadır.

İç Cümle: Şartlı Birleşik Cümle

İç Cümlelerin Yan Cümlesi:

Yüklem : virmezlerse

Özne : (onlar)

Zarf Tümleci : yüz vakıyyeden eksüke

Cümle Dışı Unsur : eger, dağı

İç Cümlelerin Temel Cümlesi:

Yüklem : alıram

Özne : ben

Nesne : anu

(611) Pes (17) bu āyet Ebū Bekir haqqında indi Bilāli azād itdigiçün [71a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : indi

Özne : bu āyet

Nesne : Ebū Bekir haqqında, Bilāli azād itdigiçün

Cümle Dışı Unsur : pes

(612) (1) Pes Ebū Bekir islāma gelicek kırk yük altunı varıdı [71b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : varıdı

Özne : kırk yük altunı

Zarf Tümleci : Ebū Bekir islāma gelicek

Cümle Dışı Unsur : pes

(613) Dükeli (2) Tañrı yoluna harc itdi [71b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : harc itdi

Özne : (o)

Nesne : dükeli

Dolaylı Tümleç : Tañrı yoluna

(614) ‘Aṭā rivāyet kııur İbn-i ‘Abbās’dan kim Bilāl islām’a geldi, (3) varıdı
ḥacları ve şanemleri övetdi, ḥarāb kııldı [71b].

Yapısına Göre: Ki’li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : rivāyet kııur

Özne : ‘Aṭā

Dolaylı Tümleç : İbn-i ‘Abbās’dan

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan Cümle: Bağımsız Sıralı Cümle

Yan Cümlenin 1. Cümlesi:

Yüklem : geldi

Özne : Bilāl

Dolaylı Tümleç : islām’a

Yan Cümlenin 2. Cümlesi:

Yüklem : varıdı

Özne : ḥacları ve şanemleri

Yan Cümlenin 3. Cümlesi:

Yüklem : övetdi

Özne : (o)

Yan Cümlenin 4. Cümlesi:

Yüklem : ḥarāb kııldı

Özne : (o)

(615) Ol eşnamı beklemege bir ‘avrat (4) komuşlardı [71b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : komuşlardı

Özne : (onlar)

Nesne : bir ‘avrat

Zarf Tümleci : ol eşnamı beklemege

(616) Ol ‘avrat Ümeyye bin Hâlef haber itdi ve Sülmân ve ‘Abdullâh bin Ced-(5)Cedgân bulara bağışladı [71b].

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : haber itdi

Özne : ol ‘avrat Ümeyye bin Hâlef

Cümle Dışı Unsur : ve

2. Cümle:

Yüklem : bağışladı

Özne : ‘Abdullâh bin Cedcedgân

Dolaylı Tümleç : bulara

(617) (5) Ne gerekse bulara işleñ, didi [71b].

Yapısına Göre: İç İçe Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : didi

Özne : (o)

Nesne : ne gerekse bulara işleñ

İç cümle temel cümlenin nesnesi konumundadır.

İç Cümle:

Yüklem : işleñ
Özne : (siz)
Nesne : ne gerekse
Dolaylı Tümleç : bulara

(618) Ayrık ıavarı ruzı (6) çoğıdı ve Ebū Bekir aña eydür [71b].

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : çoğıdı
Özne : ıavarı ruzı
Zarf Tümleci : ayrık
Cümle Dışı Unsur : ve

2. Cümle:

Yüklem : eydür
Özne : Ebū Bekir
Dolaylı Tümleç : aña

(619) Eger müslümān olursañ dükeli nesneñ senüñ (7) olsun, didi [71b].

Yapısına Göre: İç İçe Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : didi
Özne : (o)
Nesne : eger müslümān olursañ dükeli nesneñ senüñ olsun

İç cümle temel cümlenin nesnesi konumundadır.

İç Cümle:

Yüklem : senüñ olsun
Özne : dükeli nesneñ
Zarf Tümleci : eger müslümān olursañ

(620) (7) Ol rāzı olmazdı ve Ebū Bekir de anı sevmezdi [71b].

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : rāzı olmazdı
Özne : ol
Cümle Dışı Unsur : ve

2. Cümle:

Yüklem : sevmezdi
Özne : Ebū Bekir
Nesne : anı
Cümle Dışı Unsur : ve

(621) Çün virdi (8) Bilāl Ebū Bekir aldı, ya‘nī şatun aldı [71b].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : virdi
Özne : Ebū Bekir
Cümle Dışı Unsur : çün

2. Cümle:

Yüklem : aldı
Özne : Ebū Bekir
Nesne : Bilāl
Cümle Dışı Unsur : ya‘nī

3. Cümle:

Yüklem : şatun aldı

Özne : Ebū Bekir

(622) Ümüyye bin Hālef bir bölük münāfıklar ile (9) söyleşdiler kim Ebū Bekir Bilāli anuñ için aldı kim Ebū Bekir katında Bilāl'ın malı (10) vardı, didiler [71b].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : söyleşdiler

Özne : Ümüyye bin Hālef

Zarf Tümlenci : bir bölük münāfıklar ile

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

Yan Cümle: İç İçe Birleşik Cümle

İç İçe Birleşik Cümlenin Temel Cümlesi:

Yüklem : didiler

Özne : (onlar)

Nesne : Ebū Bekir Bilāli anuñ için aldı kim Ebū Bekir katında Bilāl'ın malı vardı

İç cümle temel cümlenin nesnesi konumundadır.

İç İçe Birleşik Cümlenin İç Cümlesi: Ki'li Birleşik Cümle

Ki'li Birleşik Cümlenin Temel Cümlesi:

Yüklem : aldı

Özne : Ebū Bekir

Nesne : Bilāli

Zarf Tümlenci : anuñ için

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

Ki'li Birleşik Cümlelerin Yan Cümlesi:

Yüklem : varıdı

Özne : Bilāl'in malı

Dolaylı Tümlaç : Ebū Bekir atında

(623) Ya 'nī (11) anlar kim Ebū Bekir azād ıldı [71b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : azad ıldı azād ıldı

Özne : Ebū Bekir

Nesne : anlar(1)

Cümle Dışı Unsur : ya 'nī, kim

(624) (11) Buların Ebū Bekir atında hīç ni 'meti yoğudı [71b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : yoğudı

Özne : buların hīç ni 'meti

Dolaylı Tümlaç : Ebū Bekir atında

(625) (12) Meger Ebū Bekir anları yüce Tañrı rızası çün azād (13) ıldı [71b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : azād ıldı

Özne : Ebū Bekir

Nesne : anları

Zarf Tümleci : yüce Tañrı rızası çün

Cümle Dışı Unsur : meger

(626) Pes Ebū Bekir'in ol dünyāda kılduđı eylügen şevābın āhıretde bula, rāzı ve hoşnūd (14) ola [71b].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : bula

Özne : Ebū Bekir'in

Nesne : ol dünyāda kılduğı eylügen şevābın

Dolaylı Tümleç : āhıretde

Cümle Dışı Unsur : pes

2. Cümle:

Yüklem : rāzı ve hoşnūd ola

Özne : Ebū Bekir'in

(666) (17) Anuñ ħurmaların aşılımış görürdi, eydürdi [71b].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : görürdi

Özne : (o)

Nesne : anuñ ħurmaların

Zarf Tümleci : aşılımış

2. Cümle:

Yüklem : eydürdi

Özne : (o)

(627) İy neçe Һurma budaqları uçaqda [72a] (1) Ebū'd-Daħdāħ için, diridi [72a].

Yapısına Göre: İç İçe Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : diridi

Özne : (o)

Nesne : iy neçe Һurma budaqları uçaqda Ebū'd-Daħdāħ için
aşılmışdur

İç cümle temel cümlenin nesnesi konumundadır.

İç Cümle:

Yüklem : aşılmışdur

Özne : neçe Һurma budaqları

Dolaylı Tümleç : uçaqda

Zarf Tümleci : Ebū'd-Daħdāħ için

Cümle Dışı Unsur : iy

(628) İmdi iy Һardaşlar! Ma'lūm olsun kim (2) saħīlik eyleñ. Vallāh Te'ālā Һazreti yoluna malıñızı Һarc eyleñ [72a].

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : ma'lūm olsun

Özne : (o)

Cümle Dışı Unsur : imdi, iy Һardaşlar, kim

2. Cümle:

Yüklem : eyleñ

Özne : (siz)

Nesne : sahlılık

3. Cümle:

Yüklem : harc eyleñ

Özne : (siz)

Nesne : malıñızı

Dolaylı Tümleç : Vallāh Te‘ālā hazreti yoluna

(629) Şayed Allāh sübhānehū ve Te‘ālā (3) yevmü'l-āhıretde ‘azāplardan halāş kıluþ cümlecigimeze cennet ni‘metlerini ruzı kılvire ve dağı (4) sizlerden recā idürem kim bu haķıre haşşaten Fātiha okuyup şevābını başş idüp (5) Allāh’ıñ rahmetine lāyıķ olasız [72a].

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : ruzı kılvire

Özne : Allāh sübhānehū ve Te‘ālā

Nesne : cennet ni‘metlerini

Dolaylı Tümleç : yevmü'l-āhıretde, cümlecigimeze

Zarf Tümleci : ‘azāplardan halāş kıluþ

Cümle Dışı Unsur : ve dağı

2. Cümle: Ki’li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : recā idürem

Özne : (ben)

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan Cümle:

Yüklem : lâıık olasıı

Özne : (siz)

Dolaylı Tümeç : Allāh'ın rahmetine

Zarf Tümeç : bu haıire haııaten Fātiha okuyup Őevābını baıı idüp

Sūratü'z-Zuĥā

(630) Rivāyet kılındı 'Alī bin Zeyd'den (7) ve Ubey bin Ka'b'den ve Tañrı Resūlinden kim eyitdi [72a].

Yapısına Göre: Baıı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : rivāyet kılındı

Özne : (o)

Dolaylı Tümeç : 'Alī bin Zeyd'den ve Ubey bin Ka'b'den ve Tañrı Resūlinden

Cümle Dııı Unsur : kim

2. Cümle:

Yüklem : eyitdi

Özne : (o)

(631) Her kim ki ve'z-Zuĥā sūresin okusa (8) her bir yetimler ve dilenciler kim dünyāda vardır, onların sāııınca Ĥaı Te'ālā ol kıula Őevāp (9) vire [72a].

Yapısına Göre: Şartlı Birleıık Cümle

Yan Cümle:

Yüklem : okusa

Özne : her kim

Nesne : ve'z-Zuĥā sūresin

Cümle Dııı Unsur : ki

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

Temel Cümle:

Yüklem : vire

Özne : Ḥaḳ Te‘ālā

Nesne : şevāp

Dolaylı Tümleç : ol kula

Zarf Tümleci : her bir yetimler ve dilenciler kim dünyāda vardur, anlarıñ sâġışınca

(632) (9) Ammā Bismi’llāhi’r-raḥmāni’r-raḥīm’de bir kerāmet daḡı tamām-ı iḥsāndur [72a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : tamām-ı iḥsāndur

Özne : bismi’llāhi’r-raḥmāni’r-raḥīm’de bir kerāmet

Cümle Dışı Unsur : ammā, daḡı

(633) (12) Pes ma‘lūm oldı bismi’llāh dimeyince abdest dürüst olmazmış [72a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : ma‘lūm oldı

Özne : bismi’llāh dimeyince abdest dürüst olmazmış

Cümle Dışı Unsur : pes

(634) Pes (13) şer‘an dürüst ola lākin ‘alā ḡaddi’l-kemāl ve’t-tamām olmaya, ya‘nī şevāb tamām ve bütün [72a].

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : dürüst ola

Özne : (o)

Zarf Tümleci : şer'an

Cümle Dışı Unsur : pes, lākin

2. Cümle:

Yüklem : olmaya

Özne : (o)

Zarf Tümleci : 'alā ḥaddi'l-kemāl ve't-tamām, şevāp tamām ve bütün

(635) Pes şuña (14) beñzer kim Resül ḥazreti eyitdi [72a].

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : beñzer

Özne : (o)

Nesne : şuña

Cümle Dışı Unsur : pes, kim

2. Cümle:

Yüklem : eyitdi

Özne : Resül ḥazreti

(636) Ya'nī mescid (15) ḳonşınıñ namāzı dürüst ola lākin 'ale't-temām ve'l-kemāl olmaya [72a].

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : dürüst ola

Özne : mescid k̄onşınıñ namāzı

Cümle Dışı Unsur : ya‘nı, lākin

2. Cümle:

Yüklem : olmaya

Özne : (o)

Zarf Tümlenci : ‘ale’t-temām ve’l-kemāl

(637) Zīrā her ata at dirler ki (16) gerçi kim şūrete atdır velākin hūnerde ve kıymetde bir degildür [72a].

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : dirler

Özne : (onlar)

Nesne : at

Dolaylı Tümlaç : her ata

Cümle Dışı Unsur : zira, ki, gerçi kim

2. Cümle:

Yüklem : atdır

Özne : (o)

Zarf Tümlenci : şūrete

Cümle Dışı Unsur : velākin

3. Cümle:

Yüklem : bir degildür

Özne : (o)

Zarf Tümlenci : hūnerde ve kıymetde

(638) (16) Z̄irā abdest almak bir ihsān'dur [72a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : bir ihsān'dur

Özne : abdest almak

Cümle Dışı Unsur : z̄irā

(639) (17) Bunuñ tamāmlığı Bismi'llāh iledür [72a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : bismi'llāh iledür

Özne : bunuñ tamāmlığı

(640) Pes. lāyıkdur kim Hāḡ Te'ālā [72b] (1) berekātında şevābı tamām vire [72b].

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : lāyıkdur

Özne : (o)

Cümle Dışı Unsur : pes, kim

2. Cümle:

Yüklem : tamām vire

Özne : Hāḡ Te'ālā

Nesne : şevābı

Dolaylı Tümleç : berekātında

(641) Bu süreniñ sebab-i nüzüli oldur kim ekşer (4) müfessirler ḡavlinde cuhūdlar geldiler, Resülden üç su'al şordılar [72b].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : oldur

Özne : bu süreniñ sebep-i

Dolaylı Tümleç : ekşer müfessirler kavlinde

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan Cümle: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : geldiler

Özne : cuhūdlar

2. Cümle:

Yüklem : şordılar

Özne : cuhūdlar

Nesne : üç su'āl

Dolaylı Tümleç : Resūlden

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(642) Yā Muḥammed (5) bize haber vir Zū'l-ḳarneyn'den ve aşḫāb-ı kehfden ve candan didiler [72b].

Yapısına Göre: İç İçe Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : didiler

Özne : (onlar)

Nesne : Yā Muḥammed bize haber vir Zū'l-ḳarneyn'den ve aşḫāb-ı kehfden ve candan

İç cümle temel cümlelerin nesnesi konumundadır.

İç Cümle:

Yüklem : haber vir

Özne : (sen)

Dolaylı Tümleç : bize, Zü'l-ıkarneyn'den ve aşhâb-ı kehfden ve candan

Cümle Dışı Unsur : yâ Muhammed

(643) (6) Yārın haber virem didi, inşā' e dimedi [72b].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : didi

Özne : (o)

Nesne : yārın haber virem

2. Cümle:

Yüklem : dimedi

Özne : (o)

Nesne : inşā' e

(644) (6) Bundan ötürü Resūlden vaḥy kesildi [72b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : kesildi

Özne : vaḥy

Dolaylı Tümleç : Resūlden

Zarf Tümleci : bundan ötürü

(645) (7) Neçe gün Cebrā'ıl gelmedi [72b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : gelmedi
Özne : Cebrā'îl
Zarf Tümlenci : neçe gün

(646) Resülden vahy kesilüp Cebrā'îl (8) itmedigine sebep buyıdı kim Resüliñ evinde it enigi varıdı [72b].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : buyıdı
Özne : Resülden vahy kesilüp Cebrā'îl itmedigine sebep
Cümle Dışı Unsur : kim

Yan Cümle:

Yüklem : varıdı
Özne : it enigi
Dolaylı Tümlaç : Resüliñ evinde
Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(647) Cebrā'îl Resül'e (9) giç indigiçün Cebrā'îl 'itāb kıldı [72b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : 'itāb kıldı
Özne : Resül'e
Nesne :
Dolaylı Tümlaç : Cebrā'îl (e)
Zarf Tümlenci : Cebrā'îl Resül'e giç indigiçün

(648) Yā Muḥammed bilmez misin (10) biz it olduğı eve yā şüret olduğı eve girmezüz [72b].

Yapısına Göre: Birleşik Cümle

1. Cümle:

Yüklem : bilmez misin

Özne : (sen)

Cümle Dışı Unsur : yā Muḥammed

2. Cümle:

Yüklem : girmezüz

Özne : biz

Dolaylı Tümleç : it olduğu eve yā şüret olduğu eve

(649) ‘Ulemā bu arada (11) ihtilāf kılmışlardır kim Resūlden kaç gün vahy kesildi [72b].

Yapısına Göre: Ki’li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : ihtilāf kılmışlardır

Özne : ‘ulemā

Dolaylı Tümleç : bu arada

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan Cümle:

Yüklem : kesildi

Özne : vahy

Dolaylı Tümleç : Resūlden

Zarf Tümleci : kaç gün

(650) (13) Muḥammed Tañrısı düşman dutdı ve terk itdi [72b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : düşman dutdı ve terk itdi

Özne : Muhammed Tañrısı

(651) (14) Didiler ki andan haberin kesdi ve ilçı virimez oldu [72b].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : didiler

Özne : (onlar)

Nesne : andan haberin kesdi ve ilçı virimez oldu

Cümle Dışı Unsur : ki

Yan Cümle: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : kesdi

Özne : (o)

Nesne : haberin

Dolaylı Tümeleş : andan

Cümle Dışı Unsur : ve

2. Cümle:

Yüklem : oldu

Özne : (o)

Nesne : ilçı virimez

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(652) (14) Müslümānlar melūl olup eyitdiler [72b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : eyitdiler

Özne : müslümānlar

Zarf Tümleci : melül olup

(653) (15) Yā Resūlu'llāh saña niçün vahy gelmez [72b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : gelmez

Özne : vahy

Dolaylı Tümleç : saña

Zarf Tümleci : niçün

Cümle Dışı Unsur : yā Resūlu'llāh

(654) Baña vahy neçün insün kim siz dır-(16)nağūñuz kesmezsiz ve çirkin arıtmazsın ve bıyığıñuz kesmezsiz [72b].

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : insün

Özne : vahy

Dolaylı Tümleç : baña

Zarf Tümleci : neçün

Cümle Dışı Unsur : kim

2. Cümle:

Yüklem : kesmezsiz

Özne : siz

Nesne : dırnağūñuz

Cümle Dışı Unsur : ve

3. Cümle:

Yüklem : arıtmazsın

Özne : (siz)

Nesne : çirkin

Cümle Dışı Unsur : ve

4. Cümle:

Yüklem : kesmezsiz

Özne : (siz)

Nesne : bıyığıñuz

(655) **Pes Hâk Te‘âlâ haber ile (17) buyurdu kim ve’z-Zuḥâ sūresin indürdi**
[72b].

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : buyurdu

Özne : Hâk Te‘âlâ

Zarf Tümlenci : haber ile

Cümle Dışı Unsur : pes, kim

2. Cümle:

Yüklem : indürdi

Özne : (o)

Nesne : ve’z-Zuḥâ sūresin

(656) **Yâ qarındaşum Cebrâ’îl saña (1) yavlaḳ müştâḳ olduk, ne yavlaḳ giç**
geldün? [73a].

Yapısına Göre: Bağımsız Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : müştāk olduk
Özne : (biz)
Dolaylı Tümleç : saña
Zarf Tümleci : yavlağ
Cümle Dışı Unsur : yā qarındaşum Cebrā'îl

2. Cümle:

Yüklem : geldün
Özne : (sen)
Zarf Tümleci : ne yavlağ, giğ

(657) Bizüm de sizden yaña müştaklığımız (2) katıdur, velâkin biz inmezüz illâ Tañrı buyuruğıla [73a].

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : katıdur
Özne : bizüm de sizden yaña müştaklığımız
Cümle Dışı Unsur : velâkin

2. Cümle:

Yüklem : inmezüz
Özne : biz
Zarf Tümleci : illâ Tañrı buyuruğıla

(658) (4) Ya 'nî yâ Muhammed! Bu kamu yaz kıldığımız kâsemler haqqiçün (5) kim Tañrıñ seni terk itmedi ve dağı düşman dutmadı [73a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : terk itmedi ve dağı düşman dutmadı

Özne : Tañrıñ
Nesne : seni
Zarf Tümlenci : bu kamu yaz kıldığımız kasemler haqqıçün
Cümle Dışı Unsur : ya 'nı, yā Muhammed, kim

(659) Ol vaqıtden berü kim seni ihtiyār (6) kıldı ve ol vaqıtden berü kim seni sevdi [73a].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : ihtiyar kıldı
Özne : (o)
Nesne : seni
Zarf Tümlenci : ol vaqıtden berü
Cümle Dışı Unsur : kim, ve

2. Cümle:

Yüklem : sevdi
Özne : (o)
Nesne : seni
Zarf Tümlenci : ol vaqıtden berü
Cümle Dışı Unsur : kim

(660) (7) Āhiret yegregdür, yā Muhammed saña dünyādan [73a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : yegregdür
Özne : āhiret
Dolaylı Tümlaç : saña, dünyādan

Cümle Dışı Unsur : yā Muḥammed

(661) (8) Ya‘nī yā Muḥammed tiz ola kim Tañrîñ saña şol kadar müzd ve şevāp vire kim (9) rāzı olasın [73a].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : vire

Özne : Tañrîñ

Nesne : şol kadar müzd ve şevāp

Dolaylı Tümleç : saña

Zarf Tümleci : tiz ola kim

Cümle Dışı Unsur : ya‘nī, yā Muḥammed, kim

Yan Cümle:

Yüklem : rāzı olasın

Özne : (sen)

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

(662) Tañrîñ saña nuşret ve dölekligi vire ve mü'minler çoqluğın (10) şol kadar vire kim rāzı olasın [73a].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : vire

Özne : Tañrîñ

Nesne : nuşret ve dölekligi

Dolaylı Tümleç : saña

Cümle Dışı Unsur : ve

2. Cümle:

Yüklem : vire

Özne : Tañrîñ

Nesne : mü' minler çokluğın

Zarf Tümlenci : şol kadar

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan Cümle:

Yüklem : rāzı olasın

Özne : (sen)

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

(663) Rivāyet kıldı Süfyān'dan ve 'Abbās'dan kim (11) Tañrı Resūli eyitdi, kim benüm ümmetlerüm benden şoñra açılāsın iqlimleri köy be köy (12) şehir be şehir ve iqlim be iqlim baña gösterdiler [73a].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : rivāyet kıldı

Özne : (o)

Dolaylı Tümlaç : Süfyān'dan ve 'Abbās'dan

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

Yan Cümle: Ki'li Birleşik Cümle

Yan Cümlenin Temel Cümlesi:

Yüklem : eyitdi

Özne : Tañrı Resūli

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

Yan Cümlenin Yan Cümlesi:

Yüklem : gösterdiler

Özne : (onlar)

Nesne : benüm ümmetlerüm benden soñra açılāsın iklīmleri

Dolaylı Tümleç : baña

Zarf Tümleci : köy be köy şehir be şehir ve iklīm be iklīm

(664) Tā kim maşrıqdan mağribe degin gördüm [73a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : gördüm

Özne : (ben)

Zarf Tümleci : tā kim maşrıqdan mağribe degin

(665) (14) Pes ol nesne beni yavlaq şād kıldı [73a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : şād kıldı

Özne : ol nesne

Nesne : beni

Zarf Tümleci : yavlaq

Cümle Dışı Unsur : pes

(666) Andan soñra bu (15) āyet indi [73a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : indi

Özne : bu āyet

Zarf Tümleci : andan soñra

(667) Yā Muḥammed tiz ola kim vire (16) saña Tañrîñ [73a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : vire

Özne : Tañrîñ

Dolaylı Tümleç : saña

Zarf Tümleci : tiz ola kim

Cümle Dışı Unsur : yā Muḥammed

(668) (16) Ya‘nî yā Muḥammed Muştafā dükeli mü`minlere şefā‘at kıla [73a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : şefā‘at kıla

Özne : (o)

Dolaylı Tümleç : dükeli mü`minlere

Cümle Dışı Unsur : ya‘nî, yā Muḥammed Muştafā

(669) Pes (17) Ḥaḫ Te‘ālā şol kadar vire kim Muḥammed eyide ilāhî rāzı oldum, yeter çalābum diye [73a].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : vire

Özne : Ḥaḫ Te‘ālā

Zarf Tümleci : şol kadar

Cümle Dışı Unsur : pes, kim

Yan Cümle:

Yüklem : eyide

Özne : Muḥammed

Zarf Tümleci : ilāhī rāzī oldum, yeter çalābum diye

Yan cümle temel cümleyi zarf göreviyle tamamlamaktadır.

(670) Ümmetim çün şol kadar şefā'at eyleyem kim Ḥaḫ (2) Te'ālā nidā kıla kim yā Muḥammed rāzī olduñ mı? [73b].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : şefā'at eyleyem

Özne : (ben)

Zarf Tümleci : ümmetim çün, şol kadar

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

Yan Cümle: Ki'li Birleşik Cümle

Yan Cümlelerin Temel Cümlesi:

Yüklem : nidā kıla

Özne : Ḥaḫ Te'ālā

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

Yan Cümlelerin Yan Cümlesi:

Yüklem : rāzī olduñ mı

Özne : (sen)

Cümle Dışı Unsur : yā Muḥammed

(671) (2) Eydem kim yā Rabbi rāzı oldum [73b].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : eydem

Özne : (ben)

Zarf Tümleci : kim

Cümle Dışı Unsur : yā Rabbi

Yan Cümle:

Yüklem : rāzı oldum

Özne : (ben)

Cümle Dışı Unsur : yā Rabbi

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(672) Kaçan Tañrı Resüli işbu āyeti oğudı kim, (5) ya‘nī İbrāhīm kendü ümmetiçün eyitdi [73b].

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : oğudı

Özne : Tañrı Resüli

Nesne : işbu āyeti

Cümle Dışı Unsur : kaçan, kim, ya‘nī

2. Cümle:

Yüklem : eyitdi

Özne : İbrāhīm

Zarf Tümleci : kendü ümmetiçün

(673) (4) **Kaçan Tañrı Resüli işbu āyeti oқudı kim, ya‘nī İbrāhīm kendü ümmetiçün eyitdi [73b].**

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : oқudı

Özne : Tañrı Resüli

Nesne : işbu āyeti

Cümle Dışı Unsur : kaçan, kim, ya‘nī

2. Cümle:

Yüklem : eyitdi

Özne : İbrāhīm

Zarf Tümlenci : kendü ümmetiçün

(674) **İlāhī her kim baña (6) ‘āsī olursa sen Tañrı yarlağayıcısın ve raħmet kılıcısın [73b].**

Yapısına Göre: Şartlı Birleşik Cümle

Yan Cümle:

Yüklem : ‘āsī olursa

Özne : her kim

Dolaylı Tümlaç : baña

Cümle Dışı Unsur : İlāhī

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

Temel Cümle:

Yüklem : yarlağayıcısın ve raħmet kılıcısın

Özne : sen Tañrı

(675) Ve 'Īsā peygamber kendü (7) ümmetiçün eyitdi [73b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : eyitdi

Özne : 'Īsā peygamber

Zarf Tümleci : kendü ümmetiçün

Cümle Dışı Unsur : ve

(676) (8) Ya 'nī iy çalābum eger bunlara 'azāp kılırsan kıllarıñdur ve eger yarlığarsañ (9) kim 'azīz hakīmsin [73b].

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle: Şartlı Birleşik Cümle

1. Cümlenin Yan Cümlesi:

Yüklem : 'azāp kılırsan

Özne : (sen)

Dolaylı Tümleç : bunlara

Cümle Dışı Unsur : ya 'nī, iy Çalābum, eger

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

1. Cümlenin Temel Cümlesi:

Yüklem : kıllarıñdur

Özne : (onlar)

Cümle Dışı Unsur : ve

2. Cümle: Ki'li Birleşik Cümle

2. Cümlenin Temel Cümlesi:

Yüklem : yarlığarsañ

Özne : (sen)

Cümle Dışı Unsur : eger, kim

2. Cümlenin Yan Cümlesi:

Yüklem : 'aziz hakimsin

Özne : (sen)

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

(677) (9) Pes Resul hazreti iki elin götürdi, okudu [73b].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : götürdi

Özne : Resul hazreti

Nesne : iki elin

Cümle Dışı Unsur : pes

2. Cümle:

Yüklem : okudu

Özne : Resul hazreti

(678) Ümmetü ümmetü (10) deyüp ağladı [73b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : ağladı

Özne : (o)

Zarf Tümleci : ümmetü ümmetü deyüp

(679) (10) Pes Hak Te'ala Cebra'ili viripdi eyitdi [73b].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : viripdi

Özne : Hâk Te'âlâ

Nesne : Cebrâ'îli

Cümle Dışı Unsur : pes

2. Cümle:

Yüklem : eyitdi

Özne : Hâk Te'âlâ

(680) Vargıl, Muḥammed eyitgil (11) kim yâ Muḥammed seni ne nesne ağlatdı [73b].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : vargıl

Özne : (sen)

Dolaylı Tümleç : Muḥammed' (e)

2. Cümle: Ki'li Birleşik Cümle

2. Cümlenin Temel Cümlesi:

Yüklem : eyitgil

Özne : (sen)

Cümle Dışı Unsur : kim

2. Cümlenin Yan Cümlesi:

Yüklem : ağlatdı

Özne : ne nesne

Nesne : seni

Cümle Dışı Unsur : ya Muhammed

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(681) Ümmetim (12) k rkusı ağlatdı [73b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : ağlatdı

Özne : Ümmetim k rkusı

(682) Y  Muğammed mmetiğ iŖinde seni hoŖnd kılam (13) ve seni yirindirmeyem [73b].

Yapısına Göre: Ortak zneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : hoŖnd kılam

Özne : (ben)

Nesne : seni

Dolaylı Tümleç : Ümmetin iŖinde mmetiğ iŖinde

Cümle DıŖı Unsur : y  Muğammed, ve

2. Cümle:

Yüklem : yirindirmeyem

Özne : (ben)

Nesne : seni

(683) Eger mmetimden yalnız bir kiŖi Ŗamuda olursa ben (14) hoŖnd olası degilven [73b].

Yapısına Göre: Ŗartlı BirleŖik Cümle

Yan Cümle:

Yüklem : olursa

Özne : mmetimden yalnız bir kiŖi

Dolaylı Tümleç : şamuda

Cümle Dışı Unsur : eger

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

Temel Cümle:

Yüklem : degilven

Özne : ben

Nesne : hoşnüd olası

**(684) Andan Hâk Te‘âlâ Resûlün halinden haber virdi kim vahy (15)
inmekden ol nete yidi ve ni‘metler kim şoñra ana virdi, birin birin ekdürdi [73b].**

Yapısına Göre: Ki’li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : haber virdi

Özne : Hâk Te‘âlâ

Dolaylı Tümleç : Resûlün halinden

Zarf Tümleci : andan

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan Cümle: Bağlı Cümle

Yan Cümlenin 1. Cümlesi:

Yüklem : vahy inmekden neteyidi vahy inmekden ol nete yidi

Özne : ol

Cümle Dışı Unsur : ve

Yan Cümlenin 2. Cümlesi:

Yüklem : virdi

Özne : (o)

Nesne : ni‘metler

Dolaylı Tümleç : ana

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan Cümlelerin 3. Cümlesi:

Yüklem : ekdürdi

Özne : (o)

Zarf Tümleci : birin birin

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(685) Ya ‘nī yā Muḥammed ben (17) seni bir yetim bulmadım mı? [73b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : bulmadım mı

Özne : ben

Nesne : seni

Zarf Tümleci : bir yetim

Cümle Dışı Unsur : ya ‘nī, yā Muḥammed

(686) (17) Şoñra dolanduruþ yardım kılmadım mı? [73b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : yardım kılmadım mı

Özne : (ben)

Zarf Tümleci : sonra, dolanduruþ

(687) Rivāyet [74a] (1) kıldı Hāmmād’dan ve Sa‘īd bini Cübeyr’den ve İbn-i ‘Abbās’dan kim Resül ḥazreti eyitdi [74a].

Yapısına Göre: Ki’li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : rivāyet kılındı

Özne : (o)

Dolaylı Tümleç : Ḥammād'dan ve Sa'īd bini Cübeyr'den ve İbn-i 'Abbās'dan

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan Cümle:

Yüklem : eyitdi

Özne : Resūl ḥazreti

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(688) Allāh Te'ālā ḥazretine didim Süleyman'a ulu pādiṣa-(4)hlık virdiñ ve fülāna bunı ve fülāna anı virdüñ, baña ne virdiñ [74a].

Yapısına Göre: İç İçe Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : didim

Özne : (ben)

Nesne : ulu pādiṣa-(4)hlık virdiñ ve fülāna bunı ve fülāna anı virdüñ, baña ne virdiñ

Dolaylı Tümleç : Allāh Te'ālā ḥazretine

İç cümle temel cümlelerin nesnesi konumundadır.

İç Cümle: Ortak Özneli Sıralı Cümle

İç Cümlelerin 1. Cümlesi:

Yüklem : virdiñ

Özne : (sen)

Nesne : pādiṣahlık

Dolaylı Tümleç : Süleyman'a

Cümle Dışı Unsur : ve

İç Cümlelerin 2. Cümlesi:

Yüklem : virdiñ

Özne : (sen)

Nesne : bunu

Dolaylı Tümleç : fülāna

Cümle Dışı Unsur : ve

İç Cümlelerin 3. Cümlesi:

Yüklem : virdiñ

Özne : (sen)

Nesne : anı

Dolaylı Tümleç : fülāna

İç Cümlelerin 4. Cümlesi:

Yüklem : virdiñ

Özne : (sen)

Nesne : ne

Dolaylı Tümleç : baña

(689) Pes Allāh ḥazretinden (5) ḥiṭābı geldi [74a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : geldi

Özne : ḥiṭābı

Dolaylı Tümleç : Allāh ḥazretinden

Cümle Dışı Unsur : pes

(690) (6) Ya 'nī seni yetīm bilüp saña yardım kılmadım mı? [74a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : yardım kılmadım mı

Özne : (ben)

Dolaylı Tümleç : saña

Zarf Tümleci : seni yetim bilüp

Cümle Dışı Unsur : ya 'nî

(691) Yana nidā geldi [74a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : geldi

Özne : nidā

Cümle Dışı Unsur : yana

(692) Ya 'nî daħı seni azmış (7) bulup hidāyet virmedüm mi? [74a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : virmedüm mi

Özne : (ben)

Nesne : hidāyet

Zarf Tümleci : seni azmış bulup

Cümle Dışı Unsur : ya 'nî, daħı

(693) (7) Ya 'nî doğru yola kulağuzlamadım mı? [74a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : kulağuzlamadım mı

Özne : (ben)

Dolaylı Tümleç : doğru yola

Cümle Dışı Unsur : ya 'nī

(694) Ya 'nī seni yoḥsul bulup pes, seni Ḥadīce malıla (9) bayıtmadum mı?

[74a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : bayıtmadum mı

Özne : (ben)

Nesne : seni

Zarf Tümleci : seni yoḥsul bulup, Ḥadīce malıla

Cümle Dışı Unsur : ya 'nī, pes

(695) Ma 'nisi (10) budur kim yā Muḥammed! Tañriñ seni öksüz bulmadı ve yoḥsul ve giçi bulmadum mı? [74a].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : budur

Özne : ma 'nisi

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan Cümle: Ortak Özneli Sıralı Cümle

Yan Cümlenin 1. Cümlesi:

Yüklem : bulmadı

Özne : Tañriñ

Nesne : seni

Zarf Tümleci : öksüz

Cümle Dışı Unsur : yā Muḥammed, ve

Yan Cümlenin 2. Cümlesi:

Yüklem : bulmadum mı

Özne : Tañrın

Zarf Tümleci : yoğsul ve giçi

Yan cümle temel cümleyi nesne işleviyle tamamlamaktadır.

(696) Ol vaķit kim (11) atañ anañ öldüler ve saña mal ķomadılar ve yir, ev barķ ve yurd ķomadılar [74a].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : öldüler

Özne : atañ anañ

Zarf Tümleci : ol vaķit kim

Cümle Dışı Unsur : ve

2. Cümle:

Yüklem : ķomadılar

Özne : atañ anañ

Nesne : mal

Dolaylı Tümleç :saña

Cümle Dışı Unsur : ve

3. Cümle:

Yüklem : ķomadılar

Özne : atañ anañ

Nesne : yir, ev, barķ ve yurd

(697) Pes Tañrın mal virdi (12) ve menzil ve maķām ve yir, yurd virdi kim anda dolandıñ [74a].

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : virdi

Özne : Tañrîñ

Nesne : mal

Cümle Dışı Unsur : pes, ve

2. Cümle:

Yüklem : virdi

Özne : (o)

Nesne : menzil ve maķām ve yir, yurd

Cümle Dışı Unsur : kim

3. Cümle:

Yüklem : dolandıñ

Özne : (sen)

Dolaylı Tümleç : anda

(698) Ve seni ‘ammiñ Ebū Ʀālib’e ıřmarladım kim (13) seni görklü besledi ve eksikleriñ bitürdi [74a].

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : ışmarladım

Özne : (ben)

Nesne : seni

Dolaylı Tümleç : ‘ammiñ Ebū Ʀālib’e

Cümle Dışı Unsur : ve, kim

2. Cümle:

Yüklem : besledi

Özne : (o)

Nesne : seni

Zarf Tümleci : görklü

Cümle Dışı Unsur : ve

3. Cümle:

Yüklem : bitürdi

Özne : (o)

Nesne : eksiklerin

(699) Niçün atadan ve anadan öksüz kaldı (14) Resül gibi kişi? [74a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : atadan ve anadan öksüz kaldı

Özne : Resül gibi kişi

Zarf Tümleci : niçün

(700) Ya'nî yā Muḥammed Tañrîñ seni yoḥsul buldı, (15) Ḥadice malı birile bayıtdı, ğanî itdi [74a].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : buldı

Özne : Tañrîñ

Nesne : seni

Zarf Tümleci : yoḥsul

Cümle Dışı Unsur : ya'nî, yā Muḥammed

2. Cümle:

Yüklem : bayıtdı
Özne : Tañrıñ
Zarf Tümlenci : Ĥadıce malı birile

3. Cümle:

Yüklem : ġanı itdi
Özne : Tañrıñ

(701) Yā Muħammed! Tañrıñ seni yoġsul bulup (16) ġazā malıla ya‘nī ġanımet malı birle bayıtmadı mı? [74a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : bayıtmadı mı
Özne : Tañrıñ
Nesne : seni
Zarf Tümlenci : yoġsul bulup (16) ġazā malıla ya‘nī ġanımet malı birle
Cümle Dışı Unsur : yā Muħammed

(702) Ya‘nī (17) yā Muħammed! Sen şerī‘ate ve kitāba muhtecdiñ [74a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : muhtecdiñ
Özne : sen
Dolaylı Tümlaç : şerī‘ate ve kitāba
Cümle Dışı Unsur : ya‘nī, yā Muħammed

(703) Pes Tañrı saña kitāp ve şerī‘at virdi, ‘ilmile (1) bayıtdı [74b].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : virdi

Özne : Tañrı

Nesne : kitāp ve şerī'at

Dolaylı Tümleç : saña

Cümle Dışı Unsur : pes

2. Cümle:

Yüklem : bayıtdı

Özne : Tañrı

Zarf Tümleci : 'ilmile

(704) Yā Muḥammed Tañrıñ seni yalıñız ve şaḥābesiz ve yārānsuz ve çarısuz (2) yoğsul bulup şaḥābeler ile ve yārāranlar ile ve dostlar ve kardeşler ve ümmetler ile seni (3) bayıtmadı [74b]?

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : bayıtmadı

Özne : Tañrıñ

Nesne : seni

Zarf Tümleci : seni yalıñız ve şaḥābesiz ve yārānsuz ve çarısuz (2) yoğsul bulup şaḥābeler ile ve yārāranlar ile ve dostlar ve kardeşler ve ümmetler ile

Cümle Dışı Unsur : yā Muḥammed

(705) Ya 'nī yā Muḥammed! Öksüz ve yetim kahr (4) eylemegil [74b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : kahr eylemegil

Özne : (sen)

Nesne : öksüz ve yetim

Cümle Dışı Unsur : ya 'nī, yā Muhammed

(706) (4) Şol kendü öksüzligiñ ve yitimligüñ añgıl [74b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : añgıl

Özne : (sen)

Nesne : şol kendü öksüzligiñ ve yitimligüñ

(707) Her kim kendü öksüzni beslese veyā biregü (6) öksüzün beslese yarın benimle uçmağda bile komşu olasıdır, didi [74b].

Yapısına Göre: İç İçe Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : didi

Özne : (o)

Nesne : her kim kendü öksüzni beslese veyā biregü (6) öksüzün beslese yarın benimle uçmağda bile komşu olasıdır

İç cümle temel cümlenin nesnesi konumundadır.

İç Cümle: Şartlı Birleşik Cümle

İç Cümlenin Yan Cümlesi: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Yan Cümle:

Yüklem : beslese

Özne : her kim

Nesne : kendü öksüzni

Cümle Dışı Unsur : veyā

2. Yan Cümle:

Yüklem : beslese

Özne : her kim

Nesne : biregü öksüzün

Yan cümleler temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

İç Cümlelerin Temel Cümlesi:

Yüklem : olasıdır

Özne : (o)

Nesne : komşu

Dolaylı Tümeleş : :

Zarf Tümeleşci : yarın, benimle, uçmakta bile

(708) İki bırmağıla (7) işāret eyledi [74b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : işāret eyledi

Özne : (o)

Zarf Tümeleşci : iki bırmağıla

(709) Kaçan kaçan bir yetim ağlasa ağladuğından ‘arş (9) ditrer [74b].

Yapısına Göre: Şartlı Birleşik Cümle

Yan Cümle:

Yüklem : ağlasa

Özne : bir yetim

Cümle Dışı Unsur : kaçan kaçan

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

Temel Cümle:

Yüklem : ditrer

Özne : ‘arş

Zarf Tümlenci : ağladuğından

(710) **Ḥaḳ Te‘ālā ferīştehlerine eydür kim işbu yetīmi kim benüm anuñ atasın anasın (10) topraḳ altında gizledim kim ağlatdı, dir [74b].**

Yapısına Göre: Ki’li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : eydür

Özne : Ḥaḳ Te‘ālā

Dolaylı Tümlaç : ferīştehlerine

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan Cümle: İç İçe Birleşik Cümle

Yan Cümlelerin Temel Cümlesi:

Yüklem : dir

Özne : (o)

Nesne : işbu yetīmi kim benüm anuñ atasın anasın topraḳ altında gizledim kim ağlatdı

İç cümle temel cümlelerin nesnesi konumundadır.

Yan Cümlelerin İç Cümlesi:

Yüklem : ağlatdı

Özne : kim

Nesne : işbu yetīmi kim benüm anuñ atasın anasın topraḳ altında gizledim

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(711) **İlāhunā sen Tañrıñ bilür-(11)sin, dirler [74b].**

Yapısına Göre: İç İçe Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : dirlər

Özne : (onlar)

Nesne : İlähunā sen Tañrıñ bilürsin

İç cümle temel cümlenin nesnesi konumundadır.

İç Cümle:

Yüklem : bilürsin

Özne : sen

Nesne : Tañrıñ

Cümle Dışı Unsur : İlähunā

(712) (11) İy feriştehlerim! Siz tanıq oluñ [74b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : tanıq oluñ

Özne : siz

Cümle Dışı Unsur : iy feriştehlerim

(713) Her kim ol öksüzi (12) hoşnüd eyleye, tā kıyāmete degin gününde ben Tañrı anı hoşnüd eyleyem [74b].

Yapısına Göre: Bağımsız Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : hoşnüd eyleye

Özne : her kim

Nesne : ol öksüzi

2. Cümle:

Yüklem : hoşnüd eyleye

Özne : ben Tanrı ben Tañrı
Nesne : anı
Zarf Tümlenci : tā kıyāmete degin gününde

(714) Pes ‘Umer bini Haṭṭāp (13) kaçan öksüzler görse anuñ başın şıgarıdı, eline nesnecik virir idi [74b].

Yapısına Göre: Şartlı Birleşik Cümle

Yan Cümle:

Yüklem : görse
Özne : ‘Umer bini Haṭṭāp
Nesne : öksüzler
Cümle Dışı Unsur : pes, kaçan

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

Temel Cümle: Ortak Özneli Sıralı Cümle

Temel Cümlenin 1. Cümlesi:

Yüklem : şıgarıdı
Özne : (o)
Nesne : anuñ başın

Temel Cümlenin 2. Cümlesi:

Yüklem : virir idi
Özne : (o)
Nesne : nesnecik
Dolaylı Tümlaç : eline

(715) Ya ‘nī yā Muḥammed! Ammā yoḥsul dilinçiyi söyletmegil (15) ve sen yoḥsulluğunu añğıl [74b].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle

Yüklem : söyletmegil

Özne : (sen)

Nesne : yoħsul dilinçiyi

Cümle Dışı Unsur : ya ‘nī, yā Muħammed, ammā, ve

2. Cümle

Yüklem : añgıl

Özne : sen

Nesne : yoħsulluğunı

(716) (15) Aña nesnecik virgil veyā eyü dil ile göndergil [74b].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : virgil

Özne : (sen)

Nesne : nesnecik

Dolaylı Tümleç : aña

Cümle Dışı Unsur : veyā

2. Cümle:

Yüklem : göndergil

Özne : (sen)

Zarf Tümleci : eyü dil ile

(717) Ĥasan’dan rivāyet (16) kılındı kim dilinçiyi segitmegil didigi ya ‘nī řālibi
‘ilimdür ki ‘ilim isteyü gelürler [74b].

Yapısına Göre: Ki’li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : rivāyet kıldı

Özne : (o)

Dolaylı Tümleç : Ḥasan'dan

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan Cümle: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : t̄alibi 'ilimdür

Özne : dilinçiyi segitmegil didigi

Cümle Dışı Unsur : ya 'nī, ki

2. Cümle:

Yüklem : gelürler

Özne : (onlar)

Zarf Tümleci : 'ilim isteyü

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(718) Ne hoş kavimdür dilenciler kim bizim (1) azıgumuzu āhirete getirivirirler [75a].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : kavimdür

Özne : dilenciler

Zarf Tümleci : ne hoş

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan Cümle:

Yüklem : getirivirirler

Özne : (onlar)
Nesne : bizim ağığımızı
Dolaylı Tümeleş : âhirete

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

(719) Ya 'nî ol ni 'met peygamberlik ni 'metidür (3) ve bir neçeler eydürler
[75a].

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : peygamberlik ni 'metidür
Özne : ol ni 'met
Cümle Dışı Unsur : ya 'nî, ve

2. Cümle:

Yüklem : eydürler
Özne : bir neçeler

(720) (3) 'İlim ni 'metdür, tâ ki her kıanda olsa bundan fâ 'ide alurlar [75a].

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : 'ilim ni 'metidür
Özne : (o)
Cümle Dışı Unsur : tâ ki

2. Cümle:

Yüklem : alurlar
Özne : (onlar)
Nesne : fâ 'ide

Dolaylı Tümleç : bundan

Zarf Tümleci : her kıanda olsa

(721) Ol (5) ni‘met Kıur‘ān’dur, ni‘metidür kim Resüle virildi [75a].

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : Kıur‘ān’dur ni‘metidür

Özne : ol ni‘met

Cümle Dışı Unsur : kim

2. Cümle:

Yüklem : virildi

Özne : (o)

Dolaylı Tümleç : Resüle

(722) Āyetiñ hükmi ‘āmdur [75a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : ‘āmdur

Özne : āyetiñ hükmi

(723) Ya‘nī (6) her bir kişi Tañrı virdigi ni‘meti söylemek gerek [75a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : söylemek gerek

Özne : her bir kişi

Nesne : Tañrı virdigi ni‘meti

Cümle Dışı Unsur : ya‘nī

(724) **Ḥaḵ Te‘ālā (7) virdügi ni‘metleri söylemek hemān şükürdür ve ol ni‘meti söyleyüp gizlemek küfrān-ı ni‘met-(8)dür, cemā‘at rahmetdür ve ayruluḵ ‘azābdur [75a].**

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : şükürdür

Özne : Ḥaḵ Te‘ālā virdügi ni‘metleri söylemek

Zarf Tümleci : hemān

Cümle Dışı Unsur : ve

2. Cümle:

Yüklem : küfrān-ı ni‘metdür, cemā‘at rahmetdür ve ayruluḵ ‘azābdur

Özne : ol ni‘meti söyleyüp gizlemek

(725) **Keremi luḫfi çoḵ (11) pādīšāh ol ni‘meti bize daḫı naşīb ḵılıvirüp, yarlıgadıḡı ḵullardan eyleye [75a].**

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : eyleye

Özne : keremi luḫfi çoḵ pādīšāh

Zarf Tümleci : ol ni‘meti bize daḫı naşīb ḵılıvirüp, yarlıgadıḡı ḵullardan

(726) **Ve daḫı ümīz dutarın ki men ḥaḵīr bu kitābı bu ḵadar zaḥmetler ile kitābet (13) eyledüm [75a].**

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : ümīz dutarın

Özne : (ben)

Cümle Dışı Unsur : ve dahı, ki

2. Cümle:

Yüklem : kitābet eyledüm

Özne : men ḥaḳīr

Nesne : bu kitābı

Zarf Tümleci : bu kadar zaḥmetler ile

(727) (13) Oḳuyup diñlediñgiz vaḳtin ḥayır iḥsān için [75a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : oḳuyup diñlediñgiz

Özne : (siz)

Zarf Tümleci : vaḳtin ḥayır iḥsān için

(728) Men bī-çāre biçāreyiñ ḥalāşı için, (14) Fātiḥa baḥs idüp bize şevābını hibe idesiz [75a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : hibe idesiz

Özne : (siz)

Nesne : şevābını

Dolaylı Tümleç : bize

Zarf Tümleci : men bi-çāre biçāreyiñ ḥalāşı için, Fātiḥa baḥs idüp

(729) (14) Allāh Te‘ālā ḥazreti sizlerden ḥoşnūd ola [75a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : ḥoşnūd ola

Özne : Allāh Te‘ālā ḥazreti

Dolaylı Tümleç : sizlerden

Sūratü'l-İnşirāh

(729) Her kim bu sūre' i oқusa şevābı şöyledür kim ol (17) kiři baña geldi ve beni kaygulu buldı, kaygumu giderdi, beni şād kıldı [75a].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : şöyledür

Özne : şevābı

Zarf Tümleci : her kim bu sūre' i oқusa

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan Cümle: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : geldi

Özne : ol kişi

Dolaylı Tümleç : baña

Cümle Dışı Unsur : ve

2. Cümle:

Yüklem : buldı

Özne : ol kişi

Nesne : beni

Zarf Tümleci : kaygulu

3. Cümle:

Yüklem : giderdi

Özne : ol kişi

Nesne : kaygumu

4. Cümle:

Yüklem : şād kıldı

Özne : ol kişi

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

(730) Ammā [75b] (1) Bismi'llāh'nın bir kerāmeti daḥı oldur kim muḥālefet zevi't-tuḡyāndur [75b].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : oldur

Özne : bismi'llāh'nın bir kerāmeti

Cümle Dışı Unsur : ammā, daḥı, kim

Yan Cümle:

Yüklem : muḥālefet zevi't-tuḡyāndur

Özne : (o)

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(731) Ya'nī (2) kāfirler her işlerinde Bismi'llāh dimezler ammā mü'minler her işlerinin evvelinde (3) dirler [75b].

Yapısına Göre: Ortak Nesneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : dimezler

Özne : kāfirler

Nesne : bismi'llāh

Dolaylı Tümleç : her işlerinde

Cümle Dışı Unsur : ya'nī, ammā

2. Cümle:

Yüklem : dirlər
Özne : mü'minlər
Nesne : bismi'llāh
Zarf Tümləci : her işlərinüñ evvelinde

(732) Yā Muḥammed! Her kim her işde benüm adımı añsa ben raḥmān Tañrı andan (4) ḥoşnüd oluram [75b].

Yapısına Göre: Şartlı Birleşik Cümle

Yan Cümle:

Yüklem : añsa
Özne : her kim
Nesne : benüm adımı
Dolaylı Tümləç : her işde
Cümle Dışı Unsur : yā Muḥammed
Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

Temel Cümle:

Yüklem : ḥoşnüd oluram
Özne : ben raḥmān Tañrı
Dolaylı Tümləç : andan

(733) (4) Nete kim Nūḥ peygamber gemiye giricek Bismi'llāhi mecrāhā didi [75b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : didi
Özne : Nūḥ peygamber

Nesne : bismi'llāhi mecrāhā

Zarf Tümleci : gemiye giricek

Cümle Dışı Unsur : nete kim

(734) Ben (5) anı ğurğdan kırtardum [75b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : kırtardum

Özne : ben

Nesne : anı

Dolaylı Tümleç : ğurğdan

(735) Kaçan kim mü'minler dünyāda bu adlarımı deseler yarın kıyāmet gününde (6) ben anı şırāt üzerinde saklayam [75b].

Yapısına Göre: Şartlı Birleşik Cümle

Yan Cümle:

Yüklem : deseler

Özne : mü'minler

Nesne : bu adlarımı

Dolaylı Tümleç : dünyāda

Cümle Dışı Unsur : kaçan kim

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

Temel Cümle:

Yüklem : saklayam

Özne : ben

Nesne : anı

Dolaylı Tümleç : şırāt üzerinde

Zarf Tümlenci : yarın kıyāmet gününde

(736) (6) Tā ki cehennem ʔamusına düşmeyeler [75b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : düşmeyeler

Özne : (onlar)

Dolaylı Tümlaç : cehennem ʔamusına

Cümle Dışı Unsur : tā ki

(737) Ya‘nī yā Muḥammed! Senün gönlün ʔeyğamberlik (8) nūrıla ʔoldurmadu mı [75b]?

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : ʔoldurmadu mı

Özne : (o)

Nesne : senün gönlün

Zarf Tümlenci : ʔeyğamberlik nūrıla

Cümle Dışı Unsur : ya‘nī, yā Muḥammed

(738) (8) Yā Muḥammed! Senün gönlünı yumşak ʔılmadum mı [75b]?

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : ʔılmadum mı

Özne : (ben)

Nesne : senün gönlünı

Zarf Tümlenci : yumşak

Cümle Dışı Unsur : yā Muḥammed

(739) Bu hemze (9) hemze istifhāmdur, ma‘nāsı taqrīrdür [75b].

Yapısına Göre: Bağımsız Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : hemze istifhāmdur

Özne : bu hemze

2. Cümle:

Yüklem : taqrīrdür

Özne : ma‘nāsı

(740) (10) Ya‘nī dahı senüñ yā Muḥammed! Yazuġuñı baġıslamadum mı kim ol yazuġ senüñ arġañı (11) iki bükzeridi, ya‘nī bilüñi şırdı [75b].

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : baġıslamadum mı

Özne : (ben)

Nesn : senüñ yazuġuñı

Cümle Dışı Unsur : ya‘nī, dahı, yā Muḥammed, kim

2. Cümle:

Yüklem : bükzeridi

Özne : ol yazuġ

Nesne : senüñ arġañı

Zarf Tümleci : iki

Cümle Dışı Unsur : ya‘nī

3. Cümle:

Yüklem : şırdı

Özne : (o)

Nesne : bilüñi

(741) Ellezi vizrak didigi oldur (12) ki Resülün cähiliyyeti zamânındağı günâhıdı, ya‘nî nübüvvet gelmedin [75b].

Yapısına Göre: Ki’li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : oldur

Özne : ellezi vizrak didigi

Cümle Dışı Unsur : ki

Yan Cümle:

Yüklem : Resülün cähiliyyeti zamânındağı günâhıdı, ya‘nî nübüvvet gelmedin

Özne : (o)

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(742) (13) Vizrak didiginden murād ümmet günahlarıdır kim Hâk Te‘âlâ bağısladı [75b].

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : ümmet günahlarıdır

Özne : vizrak didiginden murād

Cümle Dışı Unsur : kim

2. Cümle:

Yüklem : bağısladı

Özne : Hâk Te‘âlâ

Nesne : Muḥammed

(743) Ya ‘nī yā Muḥammed! Daḥı senüñ zikriñi (15) yüce kılduḡ [75b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : yüce kılduḡ

Özne : (biz)

Nesne : senüñ zikriñi

Cümle Dışı Unsur : ya ‘nī, yā Muḥammed, Daḥı

(744) (15) Şöyle kim ben Tañrı añıcaḡ sen de bile añılasın [75b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : añılasın

Özne : sen de bile

Zarf Tümleci : ben Tañrı añıcaḡ

Cümle Dışı Unsur : şöyle kim

(745) Nete kim lā ilāhe illallāh (16) dicek Muḥammed Resūlullāh biledür [75b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : Muḥammed Resūlullāh biledür

Özne : (o)

Zarf Tümleci : lā ilāhe illallāh (16) dicek

Cümle Dışı Unsur : nete kim

(746) Ya‘nī bir kiři ĩmān getürmek dilese lā ilāhe illallāh dise (17) ĩmān dürüst olmaz tā kim Muḥammed Resūlullāh bile dimeyince [75b].

Yapısına Göre: Şartlı Birleşik Cümle

Yan Cümle:

Yüklem : dilese
Özne : bir kişi
Nesne : ĩmān getürmek

Cümle Dışı Unsur : ya‘nī

2.Yan Cümle:

Yüklem : dise
Özne : (o)
Nesne : lā ilāhe illallāh

Yan cümleler temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

Temel Cümle:

Yüklem : dürüst olmaz
Özne : ĩmān
Zarf Tümleci : tā kim Muḥammed Resūlullāh bile dimeyince

(747) Zıkrak (1) didiği oldur kim biş vağıt namāzında, müezzinler münāre üzerinde bañ viricek, Tañrı adın (2) ve Resūl adın bile eydürler [76a].

Yapısına Göre: Ki’li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : oldur
Özne : Zıkrak didiği
Cümle Dışı Unsur : kim

Yan Cümle:

Yüklem : eydürler

Özne : müezz^zinler

Zarf Tümleci : biş vakit namāzında, müezz^zinler münāre üzerinde bañ viricek,
Tañrı adın ve Resūl adın bile

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(748) (2) Īmān tamām olmaz yā Resūlullāh böyle dimeyince [76a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : tamām olmaz

Özne : ĩmān

Zarf Tümleci : böyle dimeyince

Cümle Dışı Unsur : yā Resūlullāh

(749) Zi'-(3)n-nūmı Mışrı eydür didiginden murād oldur [76a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : oldur

Özne : Zi'n-nūmı Mışrı eydür didiginden murād

**(750) Ya'nī dimek olur (4) ki dükeli peygamberleriñ himmeti 'arş yöresinde
gezer, ammā Muħammed himmeti 'arşdan yuħarudur [76a].**

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : dimek olur

Özne : (o)

Cümle Dışı Unsur : ya'nī, ki

Yan Cümle: Bağımsız Sıralı Cümle

Yan Cümlelerin 1. Cümlesi:

Yüklem : gezer

Özne : dükeli peygamberleriñ himmeti

Dolaylı Tümleç : ‘arş yöresinde

Cümle Dışı Unsur : ammā

Yan Cümlelerin 2. Cümlesi:

(751) Anuñ ardınca geñezlike ve ümīd vardur (7) kim Hāḫ seni bularıñ üzerine ğālib eyleye [76a].

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : vardur

Özne : geñezlike ve ümīd

Zarf Tümleci : anuñ ardınca

Cümle Dışı Unsur : kim

2. Cümle:

Yüklem : ğālib eyleye

Özne : hāḫ

Nesne : seni

Dolaylı Tümleç : bularıñ üzerine

(752) Ya ‘nī āhiret (9) düşvārlığıla şöñunca daḫı geñezlik var [76a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : var

Özne : geñezlik

Zarf Tümleci : āhiret düşvārlığıla şöñunca daḫı

Cümle Dışı Unsur : ya 'nī

(753) Ya 'nī demek olur kim kaçan bir kişi dünyāda zaḥmete (10) katlansa āḥiretde şevāb irişe [76a].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : demek olur

Özne : (o)

Cümle Dışı Unsur : ya 'nī, kim

Yan Cümle:

Yüklem : irişe

Özne : şevāp

Zarf Tümleci : bir kişi dünyāda zaḥmete katlansa, āḥiretde

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(754) (11) Tekrār kıldı, niçün [76a]?

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : tekrār kıldı

Özne : (o)

Zarf Tümleci : niçün

(755) Anıniçün kim tekrārda te'kīd vardır, fā'idesi (12) vardır [76a].

Yapısına Göre: Bağımsız Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : vardır

Özne : te'kīd

Dolaylı Tümleç : tekrārda

Cümle Dışı Unsur : anifiçün

2. Cümle:

Yüklem : vardur

Özne : fā'idesi

(756) (12) Nete kim rivāyetde rivāyet olundı kim İbn-i 'Abbās'dan kim eyitdi
[76a].

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : rivāyet olundı

Özne : (o)

Dolaylı Tümleç : rivāyetde, İbn-i 'Abbās'dan

Cümle Dışı Unsur : Nete kim, kim, kim

2. Cümle:

Yüklem : eyitdi

Özne : (o)

(757) (13) Ya'nī bir 'usur iki yüsüre ġālib olmaz [76a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : ġālib olmaz

Özne : bir 'usur

Dolaylı Tümleç : iki yüsüre

Cümle Dışı Unsur : ya'nī

(758) İbn-i Mübârek'den rivâyet böyledür (14) kim Ḥasan Başarî böyle daḥı eydürlerdi [76a].

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : böyledür

Özne : İbn-i Mübârek'den rivâyet

Cümle Dışısı Unsur : kim

2. Cümle:

Yüklem : eydürlerdi

Özne : Ḥasan Başarî

Zarf Tümleci : böyle

Cümle Dışısı Unsur : daḥı

(759) İmdi el-‘usur deyü ta‘rifle getürdi tâ ki (17) ikisi bir cins olmağıçün yüsür münker getürdi [76a].

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : getürdi

Özne : (o)

Zarf Tümleci : el-‘usur deyü, ta‘rifle

Cümle Dışısı Unsur : imdi, tâ ki

2. Cümle:

Yüklem : getürdi

Özne : (o)

Nesne : yüsür münker

Zarf Tümleci : ikisi bir cins olmağıçün

(760) İinne ma‘a‘l-usrū didigi Kāfirler peygamberi Mekke‘den (2) çıkardı [76b].

Yapısına Göre: Ki‘li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : (odur)

Özne : inne ma‘a‘l-usrū didigi

Cümle Dışı Unsur : (ki)

Yan Cümle:

Yüklem : çıkardı

Özne : kāfirler

Nesne : peygamberi

Dolaylı Tümleç : Mekke‘den

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(761) Yūsran didigi Mekke‘i fetihde peygamber girü Mekke‘ye girdigine (3) işāretdür [76b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : işāretdür

Özne : yūsran didigi

Dolaylı Tümleç : Mekke‘i fetihde peygamber girü Mekke‘ye girdigine

(762) El-‘usri işāretdür peygamber Ebū Bekir‘le Mekke‘den çıktığına [76b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : işāretdür

Özne : el-‘usri

Dolaylı Tümleç : peygamber Ebū Bekir‘le Mekke‘den çıktığına

(763) (4) Yüsrān didiġi iřāretdür aña ki peygamber ġirü Mekke'ye iricek biñ kişi ile ġirüġinden [76b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : iřāretdür

Özne : yüsrān didiġi

Dolaylı Tümleç : aña ki peygamber ġirü Mekke'ye iricek biñ kişi ile ġirüġinden

(764) El-‘usr didiġi iřāretdür aña kim peygamber Kāfirlerden ġorġuġ Ebü Bekir ki dönüle ġaçun ġuruluġıla ġetdiġinden [76b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : iřāretdür

Özne : el-‘usr didiġi

Dolaylı Tümleç : aña kim peygamber Kāfirlerden ġorġuġ Ebü Bekir ki dönüle ġaçun ġuruluġıla ġetdiġinden.

(765) Yüsrān didiġi iřāretdür aña ki fetih Mekke'de (7) bunca biñ kişiile ‘izzeti ikrāmıla ġāġ mañşubula şerefi ta ‘zīmile ġerü Mekke'ye ġirdiġinde [76b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : iřāretdür

Özne : yüsrān didiġi

Dolaylı Tümleç : aña ki fetih Mekke'de bunca biñ kişiile ‘izzeti ikrāmıla ġāġ mañşubula şerefi ta ‘zīmile ġerü Mekke'ye ġirdiġinde

(766) Her ‘usürde kim mü'minlere irişür kim dünyāda (9) kim āġiretde ki anuñ zımnında neçe yüsürler vardur [76b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : vardur

Özne : neçe yüsürler

Dolaylı Tümleç : her 'usürde kim mü'minlere irişür kim dünyāda, āhiretde ki anuñ zımnında

Cümle Dışı Unsur : kim

(767) Nete kim (10) tefsīrde, mecmū'ı bi-tamāminī kışşa'ı Yūsfa gelür [76b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : gelür

Dolaylı Tümleç : tefsīrde, mecmū'ı bi-tamāminī kışşa'ı Yūsfa

Cümle Dışı Unsur : nete kim

(768) Eger meşgöl olursavuz maqsüddan ırāk (11) düşeriz [76b].

Yapısına Göre: Şarhî Birleşik Cümle

Yan Cümle:

Yüklem : meşgöl olursavuz

Özne : (biz)

Cümle Dışı Unsur : eger

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

Temel Cümle:

Yüklem : ırāk düşeriz

Dolaylı Tümleç : maqsüddan

(769) (11) Güyā ki bunda bir nükte vardur [76b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : vardur

Özne : bir nükte

Nesne : bunda

Cümle Dışı Unsur : gūyā ki

(770) (11) Nükte oldur ki Hāḡ Te‘ālā eydür [76b].

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : oldur

Özne : nükte

Cümle Dışı Unsur : ki

2. Cümle:

Yüklem : eydür

Özne : Hāḡ Te‘ālā

(771) Mışır gibi şehre (12) pādīşāh olmaḡlıḡa biş on yıl zindān zaḡmetin çekmege deñir [76b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : deñir

Özne : (o)

Nesne : Mışır gibi şehre pādīşāh olmaḡlıḡa biş on yıl zindān zaḡmetin çekmege

(772) Bunuñ üzerine emsāl iken (13) çoḡdur [76b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : çoḡdur

Özne : bunuñ üzerine emsāl

Cümle Dışı Unsur : iken

(774) Ya‘nī yā Muḥammed! (14) Kaçan ‘Arab müşrikleri ğazasından ve bunlarıñ ile cenk itmekden fāriğ olsañ Tañrı Te‘ālā’nıñ (15) kulluĝına dikilgil [76b].

Yapısına Göre: Şartlı Birleşik Cümle

Yan Cümle:

Yüklem : fāriğ olsañ

Özne : (sen)

Dolaylı Tümeleş : ‘Arab müşrikleri ğazasından ve bunlarıñ ile cenk itmekden

Cümle Dışı Unsur : ya‘nī, yā Muḥammed, kaçan

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

Temel Cümle:

Yüklem : dikilgil

Özne : (sen)

Dolaylı Tümeleş : Tañrı Te‘ālā’nıñ kulluĝına

(775) Ya‘nī (16) kaçan namāzdan fāriğ olsañ du‘ā kıılmağa becid olĝıl ve ḥacetleriñi dilegil, dimek (17) olur [76b]

Yapısına Göre: İç İçe Birleşik Cümle.

Temel Cümle:

Yüklem : dimek olur

Özne : (o)

Nesne : namāzdan fāriğ olsañ du‘ā kıılmağa becid olĝıl ve ḥacetleriñi dilegil

Cümle Dışı Unsur : ya‘nī, kaçan

İç Cümle: Şartlı Birleşik Cümle

Şartlı Birleşik Cümlelerin Yan Cümlesi:

Yüklem : fāriğ olsañ

Özne : (sen)

Dolaylı Tümleç : namāzdan

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

Şartlı Birleşik Cümlelerin Temel Cümlesi: Ortak Özneli Sıralı Cümle

Sıralı Cümlelerin 1. Cümlesi:

Yüklem : becid olgı

Özne : (sen)

Dolaylı Tümleç : du‘ā kılmak

Cümle Dışı Unsur : ve

Sıralı Cümlelerin 2. Cümlesi:

Yüklem : dilegil

Özne : (sen)

Nesne : hacetlerini

(776) Ya‘nī kaçan dünyā işinden fāriğ [77a] (1) olsañ Tañrı Te‘ālā kulluğına
durğıl, namāz kılgıl [77a]

Yapısına Göre: Şartlı Birleşik Cümle.

Yan Cümle:

Yüklem : fāriğ olsañ

Özne : (sen)

Dolaylı Tümleç : dünyā işinden

Cümle Dışı Unsur : ya‘nī, kaçan

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

Temel Cümle: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : durğıl

Özne : (sen)

Dolaylı Tümleç : Tañrı Te‘ālā kulluğına

2. Cümle:

Yüklem : namāz kılgıl

Özne : (sen)

(777) Ya‘nī yā Muḥammed! (2) Tañrıñdan yaña rağbet itgil [77a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : rağbet itgil

Özne : (sen)

Dolaylı Tümleç : Tañrıñdan yaña

Cümle Dışı Unsur : ya‘nī, yā Muḥammed

(778) Ya‘nī yā Muḥammed ḥalk işinden fāriğ olsañ (3) ḥağ ‘ibādetine dūrüşgil [77a].

Yapısına Göre: Şarhlı Birleşik Cümle

Yan Cümle:

Yüklem : fāriğ olsañ

Özne : (sen)

Dolaylı Tümleç : ḥalk işinden

Cümle Dışı Unsur : ya‘nī, yā Muḥammed

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

Temel Cümle:

Yüklem : dūrüşgil

Özne : (sen)

Dolaylı Tümleç : ḥağ ‘ibādetine

(779) **Daḥı yā Muḥammed! Kaçan aḥvālînden (4) fâriğ olsañ Tañrıña rağbet kılğıl [77a].**

Yapısına Göre: Şartlı Birleşik Cümle

Yan Cümle:

Yüklem : fâriğ olsañ

Özne : (sen)

Dolaylı Tümleç : aḥvālînden

Cümle Dışı Unsur : daḥı, yā Muḥammed

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

Temel Cümle:

Yüklem : rağbet kılğıl

Özne : (sen)

Dolaylı Tümleç : Tañrıña

(780) **Yā Muḥammed! Kaçan (5) ferāyızden fâriğ olsañ fezā' ile dürüşgil [77a].**

Yapısına Göre: Şartlı Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : fâriğ olsañ

Özne : (sen)

Dolaylı Tümleç : ferāyızden

Cümle Dışı Unsur : yā Muḥammed, kaçan

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

Yan Cümle:

Yüklem : dürüşgil

Özne : (sen)

Dolaylı Tümleç : fezā' ile

(781) (6) Ben ur'ānı İsmā'īl bin 'Abdullāh'dan oudum [77a].

Yapısına Gre: Basit Cmle

Yklem : oudum

zne : ben

Nesne : ur'ānı

Dolaylı Tümleç : İsmā'īl bin 'Abdullāh'dan

(782) (6) açan ve'z-Zuā suresin irdim [77a].

Yapısına Gre: Basit Cmle

Yklem : irdim

zne : (ben)

Dolaylı Tümleç : ve'z-Zuā suresin (e)

Cmle Dıı Unsur : açan

(783) (7) Her sureni evvelinde tekbr getr [77a].

Yapısına Gre: Basit Cmle

Yklem : getr

zne : (sen)

Nesne : tekbr

Zarf Tmleci : her sureni evvelinde

(784) Mcāhid daı haber virir kim ve'z-Zuā'dan tā (8) āirine deyin tekbr getrmek gerek [77a].

Yapısına Gre: Ki'li Birleik Cmle

Temel Cümle:

Yüklem : haber verir

Özne : Mücāhid

Zarf Tümleci :

Cümle Dışı Unsur : daḥı, kim

Yan Cümle:

Yüklem : gerek

Özne : ve'z-Žuḥā'dan tā āhirine degin tekbīr getürmek

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(785) Ba'zı müfessirler (11) demişler kim "Elem neşrah leke" ma'ṭıfdu
"elem" yecidke'ye [77a].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : demişler

Özne : ba'zı müfessirler

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan Cümle:

Yüklem : ma'ṭıfdu

Özne : elem neşrah leke

Dolaylı Tümleç : elem yecidke'ye

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(786) Pes bunuñ beyānı oldur ki nete kim (12) yuḡaruda didik idi kim Resūl
eyitdi [77a].

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : oldur

Özne : bunuñ beyānı

Cümle Dışı Unsur : pes, ki

2. Cümle:

Yüklem : didik idi

Özne : (biz)

Dolaylı Tümleç : yukaruda

Cümle Dışı Unsur : nete kim

3. Cümle:

Yüklem : eyitdi

Özne : Resül

(787) Tañırım'dan bir su'āl gördüm, şormasam (13) yigidi, didi [77a].

Yapısına Göre: Bağımsız Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : gördüm

Özne : (ben)

Nesne : Tañırım'dan bir su'āl

2. Cümle:

Yüklem : didi

Özne : (o)

Nesne : şormasam yigidi

(788) Bir neçeler selefinden şöyle rivāyetdür kim Enfāl (14) sūresile Tevbe sūresin bir sūre menziletinedür [77a].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : rivāyetdür

Özne : (o)

Dolaylı Tümleç : bir neçeler selefinden

Zarf Tümleci : şöyle

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan Cümle:

Yüklem : bir sūre menziletinedür

Özne : Enfāl sūresile Tevbe sūresin

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

(789) Ve'z-Žuḥā sūresile "Elem neşrah leke" (15) bir sūre gibidür ve Elem tere sūresile "li İläfi" bir sūre gibidür [77a].

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : bir sūre gibidür

Özne : Ve'z-Žuḥā sūresile Elem neşrah leke

Cümle Dışı Unsur : ve

2. Cümle:

Yüklem : bir sūre gibidür

Özne : Elem tere sūresile li İläfi

(790) İmdi du‘ā idelim (16) ki Hâk Sübhānehū ve Te‘ālā her bir cegizimize ĩmān kāmīl kılvırüp üzerilermüzden dünyānĭñ (17) lelāsınĭ āhıretĭñ ‘azābı Őiddetini def‘i refi‘ idivire, raħmeti ile yarlıgaya [77a].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle: Ki’li Birleşik Cümle

1. Cümlenin Temel Cümlesi:

Yüklem : du‘ā idelim

Özne : (biz)

Zarf Tümlenci : imdi

Cümle Dışı Unsur : ki

1. Cümlenin Yan Cümlesi:

Yüklem : def‘i refi‘ idivire

Özne : Hâk Sübhānehū ve Te‘ālā

Nesne : üzerilermüzden dünyānĭñ lelāsınĭ āhıretĭñ ‘azābı Şiddetini

Zarf Tümlenci : her bir cegizimize ĩmān kāmīl kılvırüp

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

2. Cümle:

Yüklem : yarlıgaya

Özne : Hâk Sübhānehū ve Te‘ālā

Zarf Tümlenci : raħmeti ile

(791) (1) Bu miskĭn kätĭp ‘Alĭ daħı her biriñizden ĥayır du‘ā recā vü temennā ider [77b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : recā vü temennā ider

Özne : bu miskĭn kätĭp ‘Alĭ

Nesne : hayır du‘ā

Dolaylı Tümleç : her biriñizden

Cümle Dışı Unsur : dağı

(792) Ümīzdür ki ferāmūş (2) ve dirīğ buyurmayup Allāh rahmet eylesün diyenlere Allāh rahmet eylesün [77b].

Yapısına Göre: Ki’li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : ümīzdür

Özne : (o)

Cümle Dışı Unsur : ki

Yan Cümle:

Yüklem : rahmet eylesün

Özne : Allāh

Dolaylı Tümleç : ferāmūş ve dirīğ buyurmayup Allāh rahmet eylesün diyenlere

Yan cümle temel cümleyi özne göreviyle tamamlamaktadır.

Sūreti’t-Tin

(793) (4) Her kim bu sūre’i oğusa Ḥağ Te‘ālā aña ‘iffet vire ve yağın rūzı kıla [77b].

Yapısına Göre: Şarlı Birleşik Cümle

Yan Cümle:

Yüklem : oğusa

Özne : her kim

Nesne : bu sūre’i

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

Temel Cümle: Ortak Özneli Sıralı Cümle

Temel Cümlelerin 1. Cümlesi:

Yüklem : vire

Özne : Ḥaḳ Te‘ālā

Nesne : ‘iffet

Dolaylı Tümeleş : añā

Cümle Dışı Unsur : ve

Temel Cümlelerin 2. Cümlesi:

Yüklem : yakīn rūzı kıla

Özne : Ḥaḳ Te‘ālā

(794) Nete kim rivāyetde gelür ki kaçan (6) kıyāmetde biti ulaşıdırıldı ki vaḳti olsa şol kişiniñ kim bitisi şağ eline virilse (7) ol bitiniñ evvelinde Bismi‘llāhi’r-raḥmāni’r-raḥīm yazılmış ola ve şol kişileriñ (8) kim bitisi şol eline vire ki anda Bismi‘llāhi’r-raḥmāni’r-raḥīm olmaya [77b].

Yapısına Göre: Ki’li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : gelür

Özne : (o)

Dolaylı Tümeleş : rivāyetde

Cümle Dışı Unsur : nete, ki, kaçan

Yan Cümle: Bağlı Cümle

1. Cümle: Şartlı Birleşik Cümle

Şartlı Birleşik Cümlelerin 1. Yan Cümlesi:

Yüklem : olsa

Özne : kıyāmetde biti ulaşıdırıldı vaḳti

Şartlı Birleşik Cümlelerin 2. Yan Cümlesi:

Yüklem : virilse

Özne : şol kişiniñ kim bitisi

Dolaylı Tümleç : sağ eline

Yan cümleler temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

Şartlı Birleşik Cümlelerin Temel Cümlesi:

Yüklem : yazılmış ola

Özne : Bismi'llāhi'r-raḥmāni'r-raḥīm

Dolaylı Tümleç : ol bitiniñ evvelinde

Cümle Dışı Unsur : ve

2. Cümle:

Yüklem : olmaya

Özne : Bismi'llāhi'r-raḥmāni'r-raḥīm

Dolaylı Tümleç : şol kişileriñ kim bitisi şol eline vire ki anda

(795) Pes bu işāretde (9) ma'lūm olur ki kişi uçmağa ileden bu kelimeymiş
[77b].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : ma'lūm olur

Özne : (o)

Dolaylı Tümleç : bu işāretde

Cümle Dışı Unsur : pes, ki

Yan Cümle:

Yüklem : bu kelimeymiş

Özne : kişi uçmağa ileden

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(796) İbn-i ‘Abbās ve Ḥasan ve Mücāhid ve ‘İkrime ve İbrāhīm (12) ve ‘Atā ve Cābir ve Muḳātil ve Kelbī bu toḳuz müfessir ittifāḳıla, mecmū‘ı eyitdiler kim Ḥaḳ Te‘ālā (13) Ve’t-tīni deyüp and içdi ki şol incirūñüzdür kim yirsüz ve şol zeytūniñüzdür (14) kim yersiz ve şaḳırsız [77b].

Yapısına Göre: Ki’li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : eyitdiler

Özne : İbn-i ‘Abbās ve Ḥasan ve Mücāhid ve ‘İkrime ve İbrāhīm (12)

ve ‘Atā ve Cābir ve Muḳātil ve Kelbī bu toḳuz müfessir, mecmū‘ı

Zarf Tümleci : ittifāḳıla

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

Yan Cümle: Ki’li Birleşik Cümle

Ki’li Birleşik Cümlelerin Temel Cümlesi:

Yüklem : and içdi

Özne : Ḥaḳ Te‘ālā

Zarf Tümleci : Ve’t-tīni deyüp

Cümle Dışı Unsur : ki

Ki’li Birleşik Cümlelerin Yan Cümlesi: Bağlı Cümle

1. Bağlı Cümle: Ki’li Birleşik Cümle

Ki’li Birleşik Cümlelerin Temel Cümlesi:

Yüklem : incirūñüzdür

Özne : şol

Cümle Dışı Unsur : kim

Ki'li Birleşik Cümlelerin Yan Cümlesi:

Yüklem : yirsüz

Özne : (siz)

Cümle Dışı Unsur : ve

2. Bağlı Cümle: Ki'li Birleşik Cümle

Ki'li Birleşik Cümlelerin Temel Cümlesi:

Yüklem : zeytünüñizdür

Özne : şol

Cümle Dışı Unsur : kim

Ki'li Birleşik Cümlelerin Yan Cümlesi:

Yüklem : yersiz ve şakırsız

Özne : (siz)

(797) Bir gün Resüle bir (15) tabağ incir getürdiler [77b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : getürdiler

Özne : (onlar)

Nesne : bir tabağ incir

(798) Resül 'aleyhi's-selām andan yidi dağı eyitdi kim yek (16) incir kim ol bevāsir rencin giderir ve nıkris rencine dağı fā'ide ider [77b].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : yidi

Özne : Resül 'aleyhi's-selām

Dolaylı Tümleç : andan

Cümle Dışı Unsur : daḥı

2. Cümle: Ki'li Birleşik Cümle

Ki'li Birleşik Cümlelerin Temel Cümlesi:

Yüklem : eyitdi

Özne : Resül 'aleyhi's-selām

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

Ki'li Birleşik Cümlelerin Yan Cümlesi: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : yek incīr

Özne : giderir

Nesne : ol bevāsir rencin

Cümle Dışı Unsur : kim, ve

2. Cümle:

Yüklem : fā'ide ider

Özne : yek incīr

Dolaylı Tümleç : nıkris rencine

Cümle Dışı Unsur : daḥı

(799) (17) Ve't-tīni'den murād dımişk mesciddür [77b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : dımişk mesciddür

Özne : Ve't-tīni'den murād

(800) Ve'z-zeytūn'dan murād Beyti'-[78a](1)l-Muḥaddisdür [78a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : Beyti'l-Muqaddisür

Özne : Ve'z-zeytün'dan murād

(801) Ve't-tīni'den murād Aşhābu Kehif'dür, Mesciddir ve'(2)z-zeytūni'den murād eyleye mescididir [78a].

Yapısına Göre: Bağımsız Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : Aşhābu Kehif'dür, Mesciddir

Özne : Ve't-tīni'den murād

2. Cümle:

Yüklem : eyleye mescididir.

Özne : Ve't-tīni'den murād

(802) Ve't-tīni didigi ya'nī Nūḥ (3) peygamber mescidir kim Cūdu tağı üzerinde yapıdı [78a].

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : Nūḥ peygamber mescidir

Özne : Ve't-tīni didigi

Cümle Dışı Unsur : ya'nī, kim

2. Cümle:

Yüklem : yapıdı

Özne : (o)

Dolaylı Tümleç : Cūdu tağı üzerinde

(803) (3) Ve'z-zeytūni ya 'nī Beyte'l-Muḳaddesdūr [78a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : Beyte'l-Muḳaddesdūr

Özne : Ve'z-zeytūni

Cümle Dışı Unsur : ya 'nī

(804) Şam ehlinden bir kişi eyitdi kim "Ve't-tīni" didigi (7) Hūlvān ile Şam'dur, yā Hemdān arasındaki tağlardur [78a].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : eyitdi

Özne : Şam ehlinden bir kişi

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan Cümle:

Yüklem : Hūlvān ile Şam'dur, yā Hemdān arasındaki tağlardur

Özne : Ve't-tīni didigi

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(805) Daḥı (8) ol tağ ḥaḳḳiçün kim Mūsā peygamber aña ağıdı [78a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : ağıdı

Özne : Mūsā peygamber

Dolaylı Tümleç : aña

Zarf Tümleci : ol tağ ḥaḳḳiçün

Cümle Dışı Unsur : daḥı, kim

(806) (8) Ya‘nī mi‘rācdan anda oldu [78a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : oldu

Özne : (o)

Dolaylı Tümleç : mi‘rācdan anda

Cümle Dışı Unsur : ya‘nī

(807) Hem (9) peygamberlik anda indi [78a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : indi

Özne : peygamberlik

Dolaylı Tümleç : anda

Cümle Dışı Unsur : hem

(808) (9) Hāḡ Te‘ālā dört taḡ arıtdı [78a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : arıtdı

Özne : Hāḡ Te‘ālā

Nesne : dört taḡ

(809) (10) Biri ṭūr-i Sīnā’dur, biri ṭūru Teynā’dur, biri ṭūr-ı Teymā’dur, biri ṭūru Zeynā’dur [78a].

Yapısına Göre: Bağımsız Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : ṭūr-i Sīnā’dur

Özne : biri

2. Cümle:

Yüklem : tūru Teynā'dur

Özne : biri

3. Cümle:

Yüklem : tūr-ı Teymā'dur

Özne : biri

4. Cümle:

Yüklem : tūru Zeynā'dur

Özne : biri

(810) (11) Ammā tūru Teynā Dımışk'dur, ammā tūru Zeynā Beyte'l-Muḳaddes'dür, ammā tūru Sīnā Mūsā (12) tūrudur, ammā tūru Teymā Mekke'dür [78a].

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : Dımışk'dur

Özne : tūru Teynā

Cümle Dışı Unsur : ammā

2. Cümle:

Yüklem : Beyte'l-Muḳaddes'dür

Özne : tūru Zeynā

Cümle Dışı Unsur : āmma

3. Cümle:

Yüklem : Mūsā tūrudur

Özne : tūru Sīnā

Cümle Dışı Unsur : ammā

4. Cümle:

Yüklem : Mekke'dür

Özne : turu Teyma

Cümle Dışı Unsur : āmma

(811) Ya 'nī Ādem oğlanın (14) biz görklü şüret ve görklü kıaddi kıamet içinde yaratdık [78a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : yaratdık

Özne : biz

Nesne : ādem oğlanın

Dolaylı Tümleç : görklü şüret ve görklü kıaddi kıamet içinde

Cümle Dışı Unsur : ya 'nī

(812) Anıñıñ ayruq (15) canavarlarıñ dükelin yüzün aşığa yaratdık, ammā ādem oğlanınıñ yüzün yuqaru (16) yaratdık [78a].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : yaratdık

Özne : (biz)

Nesne : ayruq canavarlarıñ dükelin yüzün

Zarf Tümleci : aşığa

Cümle Dışı Unsur : ammā

2. Cümle:

Yüklem : yaratdık

Özne : (biz)

Nesne : ādem ođlanınıñ yüzün

Zarf Tümlenci : yukaru

(813) (16) Aĥsen Taq̄vīm'den murād Muĥammed Muştafā'dur [78a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : Muĥammed Muştafā'dur

Özne : Aĥsen Taq̄vīm'den murād

(814) Ya' nī bu zikir olunan nesneler [78b] (1) ĥaĥķiĥün kim ādem oğlanlarını bir aĥsen taq̄vīmde yaratdıĥ [78b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : yaratdıĥ

Özne : (biz)

Nesne : ādem oğlanlarını

Zarf Tümlenci : bu zikir olunan nesneler ĥaĥķiĥün, bir aĥsen taq̄vīmde

Cümle Dışı Unsur : ya' nī, kim

(815) Böyle dimekten murād (2) demek olur kim ādem oğlanlarını 'aĥıl birle bezenmiş ve boynı rast yaratdıĥ ve ĥa' āmı (3) ŝarābı elile yir iĥer [78b].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : demek olur

Özne : böyle dimekten murād

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan Cümle: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : yaratdık
Özne : (biz)
Nesne : ādem oğlanlarını
Zarf Tümlenci : ‘açıl birle bezenmiş ve boynı rast
Cümle Dışı Unsur : ve

2. Cümle:

Yüklem : yir, iğer
Özne : (o)
Nesne : ta‘āmı, řarābı
Zarf Tümlenci : elile

(816) Nete kim ayrığ canavarlaruñ başı gerü şalan a‘zālarına (4) kollarıdır [78b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : kollarıdır
Özne : ayrığ canavarlaruñ başı
Dolaylı Tümlenç : gerü şalan a‘zālarına
Cümle Dışı Unsur : nete kim

(817) (4) Ammā ādem ođlanınıñ ayrığ a‘zāları başına kollarıdır [78b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : kollarıdır
Özne : ādem ođlanınıñ ayrığ a‘zāları
Dolaylı Tümlenç : başına
Cümle Dışı Unsur : ammā

(818) (5) Ya 'nī ādem oğlanın şol şüretlü ve 'ağıllu iken bir (6) ĥāle getirürüz kim bunar ve teni za 'īf olur ve 'açıl gider [78b].

Yapısına Göre: Bağımlı Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : getirürüz

Özne : (biz)

Nesne : ādem oğlanın

Dolaylı Tümeleş : bir ĥāle

Zarf Tümeleşci : şol şüretlü ve 'ağıllu iken

Cümle Dışı Unsur : ya 'nī, kim

2. Cümle:

Yüklem : bunar

Özne : (o)

Cümle Dışı Unsur : ve

3. Cümle:

Yüklem : za 'īf olur

Özne : teni

Cümle Dışı Unsur : ve

4. Cümle:

Yüklem : gider

Özne : 'açıl

(819) (8) Oğlancıklar reside olunca ne kim müzd işleseler atasına ve anasına yazılır [78b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : yazılır

Özne : ne kim müzd işleseler
Dolaylı Tümleç : atasına ve anasına
Zarf Tümleci : oğlancıklar reside olunca

(820) Ammā ne kim günāh (9) işleyeler hiç yazılmaz [78b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : hiç yazılmaz
Özne : ne kim günāh işleyeler
Cümle Dışı Unsur : ammā

(821) Kaçan reside olsa ve kalem anuñ üzerine yürüse Haq Te'ālā iki (10) ferişteh virir, bir kim anı şaqlarlar, müzdin ve günāhın yazarlar, her ne gelecti kim ādem oğla-(11)nıñ ağızından çıkar yazarlar [78b].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle: Şartlı Birleşik Cümle

Şartlı Birleşik Cümlenin 1. Yan Cümlesi:

Yüklem : olsa
Özne : reside
Cümle Dışı Unsur : kaçan, ve

Şartlı Birleşik Cümlenin 2. Yan Cümlesi:

Yüklem : yürüse
Özne : kalem
Dolaylı Tümleç : anuñ üzerine

Şartlı Birleşik Cümlenin Temel Cümlesi:

Yüklem : virir
Özne : Haq Te'ālā

Nesne : iki ferîŧteh

Cümle Dıŧı Unsur : kim

Yan Cümle: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : ŧaęlarlar

Özne : (onlar)

Nesne : anı

2. Cümle:

Yüklem : yazarlar

Özne : (onlar)

Nesne : müzdin ve günāhın

3. Cümle:

Yüklem : yazarlar

Özne : (onlar)

Nesne : her ne gelect kim ādem oęlanınıñ ağzından ęıkar

Yan cümle temel cümleyi zarf iŧleviyle tamamlamaktadır.

(822) (12) Ya‘nī dimek olur kim hiç bir lafza söylemez, ādem oğlanı ęuldan [78b].

Yapısına Göre: Ki’li Birleŧik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : dimek olur

Özne : (o)

Cümle Dıŧı Unsur : ya‘nī, kim

Yan Cümle:

Yüklem : söylemez
Özne : ādem oğlanı
Nesne : hiç bir lafza
Dolaylı Tüme : uldan

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(823) Meger kim anıñ (13) atında sağlayıcılar vardır, ħāzır ne dırsedür ħāl vağtile yazarlar [78b].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : vardır
Özne : sağlayıcılar
Dolaylı Tüme : anıñ atında
Zarf Tümeleci : ħāzır
Cümle Dışı Unsur : meger kim

2. Cümle:

Yüklem : yazarlar
Özne : sağlayıcılar
Nesne : ne dırsedür
Zarf Tümeleci : ħāl vağtile

(824) Ādem oğlanı (14) İslām dīni içinde kır yaşına irse Ħađ Te‘ālā anı üç dürlü belālardan emīn eyler [78b].

Yapısına Göre: şarlı Birleşik Cümle

Yan Cümle:

Yüklem : irse

Özne : ādem oğlanı

Dolaylı Tümlaç : İslām dīni içinde, kırk yaşına

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

Temel Cümle:

Yüklem : emīn eyler

Özne : Hāq Te‘ālā

Nesne : anı

Dolaylı Tümlaç : üç dürlü belālardan

(825) (15) Biri delülikden ve biri cüdām rencinden ve biri baraşdan [78b].

Yapısına Göre: Bağımsız Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : (emin eyler)

Özne : biri

Dolaylı Tümlaç : delülikden

Cümle Dışı Unsur : ve

2. Cümle:

Yüklem : (emin eyler)

Özne : biri

Dolaylı Tümlaç : cüdām rencinden

Cümle Dışı Unsur : ve

3. Cümle:

Yüklem : (emin eyler)

Özne : biri

Dolaylı Tümlaç : baraşdan

(826) **Kaçan kim altmış yaşına (16) irse Hâk Te'âlâ anı sevdiği işlerden yaña döndürür [78b].**

Yapısına Göre: Şartlı Birleşik Cümle

Yan Cümle:

Yüklem : irse

Özne : kim

Dolaylı Tümleç : altmış yaşına

Cümle Dışı Unsur : kaçan

Temel Cümle:

Yüklem : döndürür

Özne : Hâk Te'âlâ

Nesne : anı

Dolaylı Tümleç : sevdiği işlerden yaña

(827) (17) **Kaçan yetmiş yaşına irse gökler ehl-i anı severler [78b].**

Yapısına Göre: Şartlı Birleşik Cümle

Yan Cümle:

Yüklem : irse

Özne : (o)

Dolaylı Tümleç : yetmiş yaşına

Cümle Dışı Unsur : kaçan

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

Temel Cümle:

Yüklem : severler

Özne : gökler ehl-i

Nesne : anı

(828) Kaçan seksen yaşına irse Hağ [79a] (1) Te'ālā anı ne işlerse müzdden yazar, günāhı yazılmaz [79a].

Yapısına Göre: Şarhı Birleşik Cümle

Yan Cümle:

Yüklem : irse

Özne : (o)

Dolaylı Tümleç : seksen yaşına

Cümle Dışı Unsur : kaçan

Temel Cümle: Bağımsız Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : müzdden yazar

Özne : Hağ Te'ālā

Nesne : anı, ne işlerse

2. Cümle:

Yüklem : yazılmaz

Özne : günāhı

(829) Kaçan 100 yaşına irse Hağ Te'ālā (2) anıñ geçmiş günāhlarını bağışlar ve gelesi günāhlarını bağışlar ve gelesi günāhın (3) yarlığar ve dağı kendü kavmini üzerine anı şefā'atci kıılır ve yir yüzünde anıñ adı (4) Esīrullāh olur [79a].

Yapısına Göre: Şarhı Birleşik Cümle

Yan Cümle:

Yüklem : irse

Özne : (o)

Dolaylı Tümleç : 100 yaşına

Cümle Dışı Unsur : kaçan

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

Temel Cümle: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : bağışlar

Özne : Hâk Te'âlâ

Nesne : anuñ geçmiş günâhlarını

Cümle Dışı Unsur : ve

2. Cümle:

Yüklem : bağışlar

Özne : Hâk Te'âlâ

Nesne : gelesi günâhlarını

Cümle Dışı Unsur : ve

3. Cümle:

Yüklem : yarlıgar

Özne : Hâk Te'âlâ

Nesne : gelesi günâhın

Cümle Dışı Unsur : ve

4. Cümle:

Yüklem : şefâ'atci kıılır

Özne : Hâk Te'âlâ

Nesne : anı

Dolaylı Tümeleş : kendü kavmini üzerine

Cümle Dışı Unsur : dağı, ve

5. Cümle:

Yüklem : olur

Özne : Esirullâh

Nesne : anuñ adı

Dolaylı Tümleç : yir yüzünde

(830) (4) Kaçan bunamağa başlasa başlaya [79a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : başlaya

Özne : (o)

Zarf Tümleci : bunamağa başlasa

Cümle Dışı Unsur : kaçan

(831) Şöyle kim nesne bilmekten kalsa Haq Te'ālā (5) aña şol şağiken kıldıkları hayır kadarınca aña şevāb yazar ve andan şoñra ne kadar (6) günāh işleye yazdurmazlar [79a].

Yapısına Göre: Şartlı Birleşik Cümle

Yan Cümle:

Yüklem : kalsa

Özne : (o)

Dolaylı Tümleç : nesne bilmekten

Cümle Dışı Unsur : şöyle kim

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

Temel Cümle: Bağımsız Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : yazar

Özne : Haq Te'ālā

Nesne : şol şağiken kıldıkları hayır kadarınca şevāp

Dolaylı Tümleç : aña

Cümle Dışı Unsur : ve

2. Cümle:

Yüklem : yazdurmazlar

Özne : (onlar)

Nesne : andan sonra ne kadar günah işleye

(832) Ya 'nī anlar (7) kim īmān getürdiler ve eyü 'amel kıldılar [79a].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : īmān getürdiler

Özne : anlar

Cümle Dışı Unsur : ya 'nī, kim, ve

2. Cümle:

Yüklem : 'amel kıldılar

Özne : anlar

Zarf Tümleci : eyü

(833) Her cend kim bunayup 'aql giderse dahı (8) müzdləri yazılır, hıç kesilmez [79a].

Yapısına Göre: Şartlı Birleşik Cümle

Yan Cümle:

Yüklem : giderse

Özne : 'aql

Zarf Tümleci : bunayup

Cümle Dışı Unsur : her cend kim, dahı

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

Temel Cümle: Bağımsız Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : yazılır

Özne : müzdləri

2. Cümle:

Yüklem : hiç kesilmez

Özne : (o)

(834) (9) Ya 'nī pes ḥāşıldur bunlar şevābı kim soñı kesilmeksizin [79a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : ḥāşıldur

Özne : bunlar şevābı

Zarf Tümlenci : soñı kesilmeksizin

Cümle Dışı Unsur : ya 'nī, pes, kim

(835) Ya 'nī bu-(10)lara müzd yazılır, hiç kılmazlarısa daḥı [79a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : yazılır

Özne : müzd

Dolaylı Tümlenç : bulara

Zarf Tümlenci : hiç kılmazlarısa daḥı

Cümle Dışı Unsur : ya 'nī

(836) (11) Ya‘nī iy ādem ođlanları işbu hūcctden şoñra dīni (12) ve hisābı virmek ve cezā görmek yalan dutarsa Hađ Te‘ālā hūküm kılıcılarıñ (13) yekregi degil midür [79a]?

Yapısına Göre: Şarlı Birleşik Cümle

Yan Cümle:

Yüklem : yalan dutarsa

Özne : (o)

Nesne : dīni ve hisābı virmek ve cezā görmek

Zarf Tümlenci : işbu hūcctden şoñra

Cümle Dışı Unsur : ya‘nī, iy ādem oğlanları

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

Temel Cümle:

Yüklem : degil midür

Özne : Hağ Te‘ālā

Nesne : hūküm kılıcılarıñ yekregi

(837) Pes mecmū‘ı mađlūķāt (14) aña delālet idicidir [79a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : delālet idicidir

Özne : mecmū‘ı mađlūķāt

Dolaylı Tümlaç aña

Cümle Dışı Unsur : pes

(838) Bu (15) āyetde kim illezine āmenū'den murād 'Umer'dür, gayru mamnun'dan murād 'Uşmān'dur, fema yukezzibuke ba'du biddin'den (16) murād 'Alī'dür [79a].

Yapısına Göre: Bağımsız Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : 'Umerdür

Özne : illezine āmenū'den murād

Dolaylı Tümleç : bu āyetde

Cümle Dışı Unsur : kim

2. Cümle:

Yüklem : 'Uşmān'dur

Özne : gayru mamnun'dan murād

3. Cümle:

Yüklem : 'Alī'dür

Özne : fema yukezzibuke ba'du biddin'den murad fema yukezzibuke ba'du biddin'den murād

(839) Andan şoñra (2) istinā kıldı [79b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : istinā kıldı

Özne : (o)

Zarf Tümleci : andan şoñra

(840) (3) Andan şoñra kāfirler serzenişdiler [79b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : serzenişdiler

Özne : kâfirler

Zarf Tümlenci : andan sonra

(841) (7) Ya'nî yâ Muhammed seni ne nesne yalanladı, saña ma'lûm olduğundan sonra (8) bizim kudretimüz insan yaratmağımız üzerine [79b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : yalanladı

Özne : ne nesne

Nesne : seni

Zarf Tümlenci : saña ma'lûm olduğundan sonra, bizim kudretimüz insan yaratmağımız üzerine.

Cümle Dışı Unsur : ya'nî, yâ Muhammed

(842) (8) Bu arada bir işaret vardır [79b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : vardır

Özne : bir işaret

Dolaylı Tümlenç : bu arada

(843) İşaret oldur (9) kim güyuyâ ki Hağ Te'âlâ eydür [79b].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : oldur

Özne : işaret

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan Cümle:

Yüklem : eydür

Özne : Haq Te‘ālā

Cümle Dışı Unsur : gūyuyā ki

Yan cümle temel cümleyi nesne işleviyle tamamlamaktadır.

(844) (9) Kimiñ güci yeter seni yalanlamağa tevābile ve ‘iķābile [79b].

Yapısına Göre:

Yüklem : yeter

Özne : kimiñ güci

Dolaylı Tümleç : seni yalanlamağa

Zarf Tümleci : tevābile ve ‘iķābile

(845) (10) pes mecmū‘ daldur anuñ şun‘una ve birliğine [79b].

Yapısına Göre:

Yüklem : daldur

Özne : mecmū‘

Dolaylı Tümleç : anuñ şun‘una ve birliğine

Cümle Dışı Unsur : pes

**(846) (12) Ya‘nī ne bahtlu şol kimseye kim ‘ömri uzun ola ve ‘amelleri eyü
ola [79b].**

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : ne bahtlu

Özne : (o)

Dolaylı Tümleç : şol kimseye

Cümle Dışı Unsur : ya 'nî, kim

2. Cümle: Bağımsız Sıralı Cümle

Bağımsız Sıralı Cümlelerin 1. Cümlesi:

Yüklem : uzun ola

Özne : 'ömri

Cümle Dışı Unsur : ve

Bağımsız Sıralı Cümlelerin 2. Cümlesi:

Yüklem : eyü ola

Özne : 'amelleri

(847) **Ḥaḡ Te'ālā (13) bunca sūrelerde çok çok and içdiginiñ fāyidesi nedür [79b]?**

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : nedür

Özne : Ḥaḡ Te'ālā bunca sūrelerde çok çok and içdiginiñ fāyidesi

(848) (13) **Bir kez and içse yetmez mi [79b]?**

Yapısına Göre: Şartlı Birleşik Cümle

Yan Cümle:

Yüklem : yetmez mi

Özne : (o)

Zarf Tümleci : bir kez and içse

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

Temel Cümle:

Yüklem : and içse

Özne : (o)

Zarf Tümlenci : bir kez

(849) (14) Cevāb oldur ki and içmek ‘Arab kelāmında te’kīd lafzlarından ötürüdür [79b].

Yapısına Göre: Ki’li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : oldur

Özne : cevāb

Cümle Dışı Unsur : ki

Yan Cümle:

Yüklem : te’kīd lafzlarından ötürüdür

Özne : and içmek

Dolaylı Tümlaç : ‘Arab kelāmında

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(850) Yāḥud meşelā (15) ‘Arabīñ inkārı katī olduğundan ötürü ve te’kīd dahı çok itdiler [79b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : itdiler

Özne : (onlar)

Nesne : te’kīd

Zarf Tümlenci : ‘Arabīñ inkārı katī olduğundan ötürü, çok

Cümle Dışı Unsur : Yāḥud, meşelā, ve, dahı

(851) Bir cevāb daḥı (16) budur kim Cemāle'd-dīni Aḳraylu Esvele'sinde getürmişdür [79b].

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : budur

Özne : bir cevāb daḥı

Cümle Dışı Unsur : kim

2. Cümle:

Yüklem : getürmişdür

Özne : Cemāle'd-dīni Aḳraylu

Dolaylı Tümleç : esvele'sinde

(852) 'Arabıñ i'tiḳādı bunuñ (17) üzerinedür kim yalan yire and içmek kişiye belālar ve muşibetler indürür [79b].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : bunuñ üzerinedür

Özne : 'Arabıñ i'tiḳādı

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan Cümle:

Yüklem : indürür

Özne : yalan yire and içmek

Nesne : belālar ve muşibetler

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(853) Pes Hâk Te'âlâ [80a] (1) çok kerret and içdigi budur kim tâ müşrikler kim eger Muhammed'e da'vî itdigi nesnelere (2) yalan degildir [80a].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : budur

Özne : Hâk Te'âlâ çok kerret and içdigi

Cümle Dışı Unsur : pes, kim, tâ

Yan Cümle:

Yüklem : yalan degildir

Özne : müşrikler

-Dolaylı Tümleç : Muhammed'e da'vî itdigi nesnelere

Cümle Dışı Unsur : kim, eger

Yan cümle temel cümleyi nesne işleviyle tamamlamaktadır.

(854) (2) Eger yalanmıssaydı andı üzerine muşur olmaya idi [80a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : olmaya idi

Özne : muşur

Dolaylı Tümleç : andı üzerine

Zarf Tümleci : eger yalanmıssaydı

(855) İmdi benüm karındaşlarım Hâk Te'âlâ hazreti cümlemizi (4) kendüye lâyıq eyledigi kullardan eyleyüvire [80a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : eyleyüvire

Özne : Hâk Te'âlâ

Nesne : cümlemizi
Zarf Tümleci : kendüye lâyıķ eylediğı kullardan
Cümle Dışı Unsur : imdi, benüm karındaşlarım

(856) (4) ‘Ameli şālih kullardan eyleye [80a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : eyleye
Özne : (o)
Zarf Tümleci : ‘ameli şālih kullardan

(857) Hāzreti sultānımızıñ (5) kōnşulıđından eyleyüp biz kullarını maħrūm eylemeye [80a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : maħrūm eylemeye
Özne : (o)
Nesne : biz kullarını
Zarf Tümleci : hāzreti sultānımızıñ (5) kōnşulıđından eyleyüp

(858) Ve dağı sizlerden bu derdmend ü (6) muħtāc raħmeti’llāhi kātib ‘alā ħayri du‘ā ricā ider [80a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : ricā ider
Özne : bu derdmend ü muħtāc raħmeti’llāhi kātib ‘alā ħayri
Nesne : du‘ā
Dolaylı Tümleç : sizlerden
Cümle Dışı Unsur : ve dağı

(859) Lütf idüp anuñ aşı ve fer'ini hayır (7) du'adan unutmayup sizi Haq sübhānehū ve Te'ālā ĩmān kāmīl ile göndere [80a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : göndere

Özne : Haq sübhānehū ve Te'ālā

Nesne : sizi

Zarf Tümlenci : lütf idüp anuñ aşı ve fer'ini hayır du'adan unutmayup idüb, ĩmān kāmīl ile

Süretü'l Felak

(860) Her kim İkra' süresin (10) okusa Tebareke'den aşağısın okumuşca şevāb bula [80a].

Yapısına Göre: Şartlı Birleşik Cümle

Yan Cümle:

Yüklem : okusa

Özne : her kim

Nesne : İkra' süresin

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

Temel Cümle:

Yüklem : bula

Özne : (o)

Nesne : Tebareke'den aşağısın okumuşca şevāb

(861) Bir semiz (11) şeytān bir arık şeytānıla uğraşdılar [80a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : uğraşdılar

Özne : (onlar)

Zarf Tümlenci : bir semiz şeytân bir arık şeytânıla

(862) (11) İkimiz aşlı bir olcağ birdür [80a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : birdür

Özne : ikimiz aşlı

Zarf Tümlenci : bir olcağ

(863) Sen (12) neçün semizsin, ben niçün arığın didideler [80a].

Yapısına Göre: İç İçe Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : didiler

Özne : (onlar)

Nesne : sen neçün semizsin, ben niçün arığın

İç Cümle: Bağımsız Sıralı Cümle

İç Cümlelerin 1. Cümlesi:

Yüklem : semizsin

Özne : sen

Zarf Tümlenci : neçün

İç Cümlelerin 2. Cümlesi:

Yüklem : arığın

Özne : ben

Zarf Tümlenci : niçün

(864) H̄aḡ Te‘ālā beni bir (13) ḡula ḡavāle eyledi kim her ḡanda olursa boynuna biterven yūrürven [80a].

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : ḡavāle eyledi

Özne : H̄aḡ Te‘ālā

Nesne : beni

Dolaylı Tümleç : bir ḡula

Cümle Dışı Unsur : kim

2. Cümle:

Yüklem : biterven, yūrürven

Özne : (ben)

Dolaylı Tümleç : boynuna

Zarf Tümleci : her ḡanda olursa

(865) Her ḡaçan yeyecek (14) gelse evvel ben yirin ve bereketin alurın [80a].

Yapısına Göre: Şartlı Birleşik Cümle

Yan Cümle:

Yüklem : gelse

Özne : yeyecek

Cümle Dışı Unsur : her ḡaçan

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

Temel Cümle: Ortak Özneli Sıralı Cümle

Temel Cümlenin 1. Cümlesi:

Yüklem : yirin

Özne : ben

Zarf Tümlenci : evvel

Cümle Dışı Unsur : ve

Temel Cümlelerin 2. Cümlesi:

Yüklem : alurın

Özne : ben

Nesne : bereketin

(866) (14) Eger şu içse evvel ben içerin [80a].

Yapısına Göre: Şartlı Birleşik Cümle

Yan Cümle:

Yüklem : içse

Özne : (o)

Nesne : şu

Cümle Dışı Unsur : eger

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

Temel Cümle:

Yüklem : içerin

Özne : ben

Zarf Tümlenci : evvel

(867) Eger yatsa evvel (15) döşege ben girürin [80a].

Yan Cümle:

Yüklem : yatsa

Özne : (o)

Cümle Dışı Unsur : eger

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

Temel Cümle:

Yüklem : girürin

Özne : ben

Dolaylı Tümleç : döşege

Zarf Tümleci : evvel

(868) (15) ‘Ömründe hergiz Bismi’llāhi’r-raḥmāni’r-raḥīm dimezdi [80a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : dimezdi

Özne : (o)

Nesne : Bismi’llāhi’r-raḥmāni’r-raḥīm

Zarf Tümleci : ‘ömründe, hergiz

(869) Ḥaḳ Te‘ālā beni bir ḳula tūş ḳıldı kim dāyim dilinden Bismi’llāh (17) keşmez [80a].

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : tūş ḳıldı

Özne : Ḥaḳ Te‘ālā

Nesne : beni

Dolaylı Tümleç : bir ḳula

Cümle Dışı Unsur : kim

2. Cümle:

Yüklem : keşmez

Özne : (o)

Nesne : Bismi’llāh

Dolaylı Tümleç : dilinden

Zarf Tümleci : dāyim

(870) (17) Eger yeyecek getürseler dilerem kim ben de bile yiyem [80a].

Yapısına Göre: Şartlı Birleşik Cümle

Yan Cümle:

Yüklem : getürseler

Özne : (onlar)

Nesne : yeyecek

Cümle Dışı Unsur : eger

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

Temel Cümle: Ki'li Birleşik Cümle

Ki'li Birleşik Cümlelerin Temel Cümlesi:

Yüklem : dilerem

Özne : (ben)

Cümle Dışı Unsur : kim

Ki'li Birleşik Cümlelerin Yan Cümlesi:

Yüklem : yiyem

Özne : ben de

Cümle Dışı Unsur : bile

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(871) (17) Bismi'llāh dir, ben kaçırım [80a].

Yapısına Göre: Bağımsız Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : dir

Özne : (o)

Nesne : Bismi'lläh

2. Cümle:

Yüklem : kaçarın

Özne : ben

(872) (1) Gerü gelince şuyı içerimiş [80b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : içerimiş

Özne : (o)

Nesne : şuyı

Zarf Tümlenci : gerü gelince

(873) (1) Kaçan yatmağ dilese girü eyle dir [80b].

Yapısına Göre: Şarhı Birleşik Cümle

Yan Cümle:

Yüklem : dilese

Özne : (o)

Nesne : yatmağ

Cümle Dışı Unsur : kaçan

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

Temel Cümle:

Yüklem : dir

Özne : (o)

Zarf Tümlenci : eyle

(874) Yürümekte turmakta o-(2)turmakta Bismi'llah dir [80b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : dir

Özne : (o)

Nesne : Bismi'llah

Zarf Tümlenci : yürümekte, turmakta, oturmakta

(875) (2) Hergiz diñlendirmez, diñlendigim yokdur [80b].

Yapısına Göre: Bağımsız Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : diñlendirmez

Özne : (o)

Zarf Tümlenci : hergiz

2. Cümle:

Yüklem : yokdur

Özne : diñlendigim

(876) Anuñ katına (3) varıamaz oldum [80b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : varıamaz oldum

Özne : (ben)

Dolaylı Tümlaç : anuñ katına

(877) (3) **Ḥaḵ Te‘ālā beni bu zaḥmete tūş itmişdür, dedi [80b].**

Yapısına Göre: İç İçe Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : dedi

Özne : (o)

Nesne : Ḥaḵ Te‘ālā beni bu zaḥmete tūş itmişdür

İç cümle temel cümlelerin nesnesi konumundadır.

İç Cümle:

Yüklem : tūş itmişdür

Özne : Ḥaḵ Te‘ālā

Nesne : beni

Dolaylı Tümleç : bu zaḥmete

(878) **Anuñ için za‘îf (4) zebūn oldum, dir [80b].**

Yapısına Göre: İç İçe Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : dir

Özne : (o)

Nesne : anuñ için za‘îf zebūn oldum

İç cümle temel cümlelerin nesnesi konumundadır.

İç Cümle:

Yüklem : oldum

Özne : (ben)

Nesne : za‘îf zebūn

Zarf Tümleci : anuñ için

(879) İmdi benim canlarım ol mel'ün şeytānı merdūd ve binaşīb (5) idesiz [80b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : idesiz

Özne : (siz)

Nesne : ol mel'ün şeytānı

Zarf Tümleci : merdūd ve binaşīb

Cümle Dışı Unsur : imdi, benim canlarım

(880) (5) Dāyim eydiñ ki Bismi'llāhi'r-raḥmāni'r-raḥīm [80b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : eydiñ

Özne : (siz)

Nesne : Bismi'llāhi'r-raḥmāni'r-raḥīm

Zarf Tümleci : dāyim

Cümle Dışı Unsur : ki

(881) Ya'nī yā Muḥammed oḡuḡıl ol Tañrı'nıñ (7) adın kim yaratdı [80b].

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : oḡuḡıl

Özne : (sen)

Nesne : ol Tañrı'nıñ adın

Cümle Dışı Unsur : ya'nī, yā Muḥammed, kim

2. Cümle:

Yüklem : yaratdı

Özne : (o)

(882) Ya‘nî yaratdı âdemleri (8) bir pâre uyuşmuş kıandan [80b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : yaratdı

Özne : (o)

Nesne : âdemleri

Dolaylı Tümleç : bir pâre uyuşmuş kıandan

Cümle Dışı Unsur : ya‘nî

(883) (8) Evvel sûre kim peygambere indi [80b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : indi

Özne : evvel sûre

Dolaylı Tümleç : peygambere

Cümle Dışı Unsur : kim

(884) Bu sûre biñ (9) biş yüz âyet indi degin [80b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : indi

Özne : bu sûre

Zarf Tümleci : biñ biş yüz âyet

Cümle Dışı Unsur : degin

(885) Eyitdi (10) kim evvel vaḥy kim peygambere geldi [80b].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : eyitdi

Özne : (o)

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan Cümle:

Yüklem : geldi

Özne : vaḥy

Dolaylı Tümleç : peygambere

Zarf Tümleci : evvel

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(886) (10) Ḥaḳ Te'ālā evvel düşden başladı [80b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : başladı

Özne : Ḥaḳ Te'ālā

Dolaylı Tümleç : düşden

Zarf Tümleci : evvel

(887) Ya'nī her ne (11) kim düş görürdi [80b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : düş görürdi

Özne : (o)

Nesne : her ne

Cümle Dışı Unsur : ya‘nī, kim

(888) Añdan şoñra Resül sevdiğim ھاıvet-(12)lerde ola [80b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : ola

Özne : Resül

Dolaylı Tümleç : sevdiğim ھاıvetlerde

Zarf Tümleci : añdan şoñra

(889) (12) Һıra ھاğına ھاıqup giçe gündüz ‘ibadet ھاıırdı [80b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : ‘ibadet ھاıırdı

Özne : (o)

Zarf Tümleci : Һıra ھاğına ھاıqup, giçe gündüz

(890) Ya‘nī gāh ağlardı (13) gāh yüzün ھاıprađa sürer idi gāh secede ھاıırdı gāh elin götürüp ھاıcet (14) dilerdi gāh Һađ Te‘ālā ھاızretine tazarru‘ zārī iderdi [80b].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : ağlardı

Özne : (o)

Cümle Dışı Unsur : ya‘nī, gāh

2. Cümle:

Yüklem : sürer idi

Özne : (o)

Nesne : yüzin

Dolaylı Tümleç : toprağa

Cümle Dışı Unsur : gāh

3. Cümle:

Yüklem : secde kılmırdı

Özne : (o)

Cümle Dışı Unsur : gāh

4. Cümle:

Yüklem : hācet dilerdi

Özne : (o)

Zarf Tümleci : elin götürüp

Cümle Dışı Unsur : gāh

5. Cümle:

Yüklem : zārī iderdi

Özne : (o)

Nesne : tazarru‘

Dolaylı Tümleç : Hāq Te‘ālā hāzretine

Cümle Dışı Unsur : gāh

(891) Bir kaçnc gün anda durur-(15)dı [80b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : dururdı

Özne : (o)

Dolaylı Tümleç : anda

Zarf Tümleci : bir kaçnc gün

(892) (15) Andan girü Ḥadīce anamız atına gelürdi [80b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : gelürdi

Özne : (o)

Dolaylı Tümleç : Ḥadīce anamız atına

Zarf Tümleci : andan girü

(893) Bir gün ol Ḥira ağına varup mağara içinde (16) otururdu [80b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : otururdu

Özne : (o)

Dolaylı Tümleç : mağara içinde

Zarf Tümleci : bir gün, ol Ḥira ağına varup

(894) Ya 'nī (17) oğuğıl yā Muḥammed [80b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : oğuğıl

Özne : (sen)

Cümle Dışı Unsur : ya 'nī, yā Muḥammed

(895) (17) Ya 'nī ben oğuyucu degilin [80b].

Yapısına Göre:

Yüklem : oğuyucu degilin

Özne : ben

Cümle Dışı Unsur : ya 'nī

(896) Pes ol [81a] (1) ferişteh Resūli dutdı, kendüye kışdı kim za'îf oldu, girü şalıvirdi [81a].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : dutdı

Özne : ol ferişte

Nesne : Resūli

2. Cümle:

Yüklem : kışdı

Özne : ol ferişte

Dolaylı Tümleç : kendüye

Cümle Dışı Unsur : kim

3. Cümle:

Yüklem : za'îf oldu

Özne : (o)

4. Cümle:

Yüklem : şalıvirdi

Özne : ol ferişte

Zarf Tümleci : girü

(897) (2) Ben oğumağ bilmez, didi [81a].

Yapısına Göre: İç İçe Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : didi

Özne : (o)

Nesne : ben oğumağ bilmez

İç cümle temel cümlenin nesnesi konumundadır.

İç Cümle:

Yüklem : bilmez

Özne : ben

Nesne : okumak

(898) (2) Yene Muhammed; kucdı [81a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : kucdı

Özne : Muhammed

Zarf Tümleci : yine

(899) Şöyle kim bu geldi, (3) girü şalıvirdi, girü eyitdi [81a].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : geldi

Özne : bu

Cümle Dışı Unsur : şöyle kim

2. Cümle:

Yüklem : şalıvirdi

Özne : bu

Zarf Tümleci : girü

3. Cümle:

Yüklem : eyitdi

Özne : bu

Zarf Tümleci : girü

(900) Şöyle (4) kim boğulmağa yakın oldum [81a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : yakın oldum

Özne : (ben)

Dolaylı Tümleç : boğulmağa

Cümle Dışı Unsur : şöyle kim

(901) (4) Yana şalıvirdi, yana eyitdi [81a].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : şalıvirdi

Özne : (o)

Zarf Tümleci : yana

2. Cümle:

Yüklem : eyitdi

Özne : (o)

Zarf Tümleci : yana

(902) Pes Resül (6) qarqıup ditreyü Hādīce evine geldi [81a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : geldi

Özne : Resül

Dolaylı Tümleç : Hādīce evine

Zarf Tümleci : qarqıup ditreyü

Cümle Dışı Unsur : pes

(903) Ya‘nī örtüñbürüñ (7) beni kim hālim ayruķusı oldu [81a].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : örtüñbürüñ

Özne : (siz)

Nesne : beni

Cümle Dışı Unsur : ya‘nī, kim

Yan Cümle:

Yüklem : oldu

Özne : hālim

Zarf Tümleci : ayruķusı

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

(904) Pes, Resūli örttiler ol ķorķu andan (8) gide [81a].

Yapısına Göre: Bağımsız Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : örttiler

Özne : (onlar)

Nesne : Resūli

Cümle Dışı Unsur : pes

2. Cümle:

Yüklem : gide

Özne : ol ķorķu

Dolaylı Tümleç : andan

(905) (8) Pes Resül bu haberi Hâdîce'ye eydivirdi [81a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : eydivirdi

Özne : Resül

Nesne : bu haberi

Dolaylı Tümleç : Hâdîce'ye

Cümle Dışı Unsur : pes

(906) Andan didi kim baña yavlağ korğu (9) düşdi [81a].

Yapısına Göre: İç İçe Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : didi

Özne : (o)

Nesne : baña yavlağ korğu düşdi

Zarf Tümleci : andan

Cümle Dışı Unsur : kim

İç cümle temel cümlenin nesnesi konumundadır.

İç Cümle:

Yüklem : düşdi

Özne : yavlağ korğu

Dolaylı Tümleç : baña

(907) Her kim ki bu sen getürdigiñ hükmi ve āyet gibi nesne getürse kavmi anı (13) elden çıkarmak dilerler ve incidirler ve eger ben senün zamānña irseyidüm saña çok yardım (14) kılayıdım, didi [81a].

Yapısına Göre: İç İçe Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : didi

Özne : (o)

Nesne : her kim ki bu sen getürdigiñ hükmi ve āyet gibi nesne getürse kavmi anı (13) elden çıkarmak dilerler ve incidirler ve eger ben senün zamānña irseyidüm saña çok yardım kılayıdım

İç Cümle: Bağlı Cümle

İç Cümlenin 1. Cümlesi:

Yüklem : dilerler

Özne : kavmi

Nesne : anı elden çıkarmak

Zarf Tümlenci : her kim ki bu sen getürdigiñ hükmi ve āyet gibi nesne getürse

Cümle Dışı Unsur : ve

İç Cümlenin 2. Cümlesi:

Yüklem : incidirler

Özne : (onlar)

Cümle Dışı Unsur : ve

İç Cümlenin 3. Cümlesi:

Yüklem : yardım kılayıdım

Özne : ben

Dolaylı Tümlaç : saña

Zarf Tümlenci : senün zamanına irseyidüm, senün zamānña irseyidüm, çok

Cümle Dışı Unsur : eger

(908) (14) Pes az zamāndan soñra varqa terhūm oldı [81a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : terhūm oldı

Özne : varqa

Zarf Tümleci : az zamāndan soñra

Cümle Dışı Unsur : pes

(909) (14) Resüle bir zamān vahy inmedi [81a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : inmedi

Özne : vahy

Dolaylı Tümleç : Resüle

Zarf Tümleci : bir zamān

(910) (15) Şöyle kim hazret Resul kaygulu olurdu [81a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : kaygulu olurdu

Özne : hazret Resul

Cümle Dışı Unsur : şöyle kim

(911) Pes şöyle oldı kim bir kaç kez tağ üzerine (16) çıkdı kim kendüzin tağdan aşağa bırağa, helāk kıla [81a].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : oldı

Özne : (o)

Zarf Tümlenci : şöyle

Cümle Dışı Unsur : pes, kim

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

Yan Cümle: Ki'li Birleşik Cümle

Ki'li Birleşik Cümlenin Temel Cümlesi:

Yüklem : çıktı

Özne : (o)

Dolaylı Tümlaç : tağ üzerine

Zarf Tümlenci : bir kaç kez

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

Ki'li Birleşik Cümlenin Yan Cümlesi:

Yüklem : bırağa, helāk kıla

Özne : (o)

Nesne : kendüzin

Dolaylı Tümlaç : tağdan aşığa

(912) Yā Muḥammed (17) sen Tañrı'nuñ ḥaş Resūlisin [81a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : Tañrı'nuñ ḥaş Resūlisin

Özne : sen

Cümle Dışı Unsur : yā Muḥammed

(913) (17) Anı işidicek taşğınlğı sākin oldı [81a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : sākin oldı

Özne : taşgınlığı
Zarf Tümlenci : anı işidicek

(914) (17) Nefsi dolanurdu [81a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : dolanurdu
Özne : nefsi

(915) (1) Pes Resül girü dönüp evine gelürdi [81b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : gelürdi
Özne : Resül
Dolaylı Tümlaç : evine
Zarf Tümlenci : girü dönüp
Cümle Dışı Unsur : pes

(916) (1) Tā ki vahy gelmege yavlağ uzandı [81b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : uzandı
Özne : vahy
Dolaylı Tümlaç : gelmege
Zarf Tümlenci : yavlağ
Cümle Dışı Unsur : tā ki

(917) Resül (2) yana tağ başına çığdı kim kendüni aşıa bırağa [81b].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : çığdı
Özne : Resül
Dolaylı Tümleç : tağ başına
Zarf Tümleci : yana
Cümle Dışı Unsur : kim

Yan Cümle:

Yüklem : bırağa
Özne : (o)
Nesne : kendüni
Dolaylı Tümleç : aşıa
Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

(918) (2) Cebrā'īl gözükdi [81b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : gözükdi
Özne : Cebrā'īl

(919) Ol sözi (3) yine didi [81b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : didi
Özne : (o)
Nesne : ol sözi
Zarf Tümleci : yine

(920) (3) Pes Resūliñ gōñli yana dolandı [81b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : dolandı

Özne : Resūliñ gōñli

Zarf Tümleci : yana

Cümle Dışı Unsur : pes

(921) dañı bir rivāyetde şöyledür kim (4) Resūl Ḥadīce'ye eyitdi, kim ben ḥalvete oturıcañ bir āvāz işidürem kim eydür, yā Muḥammed [81b].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : şöyledür

Özne : (o)

Dolaylı Tümleç : bir rivāyetde

Cümle Dışı Unsur : dañı kim

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

Yan Cümle: Ki'li Birleşik Cümle

Ki'li Birleşik Cümlelerin Temel Cümlesi:

Yüklem : eyitdi

Özne : Resūl

Dolaylı Tümleç : Ḥadīce'ye

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

Ki'li Birleşik Cümlelerin Yan Cümlesi: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : işidürem

Özne : ben
Nesne : bir āvāz
Zarf Tümlenci : ħalvete oturacaq
Cümle Dışı Unsur : kim

2. Cümle:

Yüklem : eydür
Özne : (o)
Nesne : yā Muħammed

(922) (5) pes kaçup çıkarvan [81b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : çıkarvan
Özne : (ben)
Zarf Tümlenci : kaçup
Cümle Dışı Unsur : pes

(923) (5) Ĥadice bu sözi Ebū Bekr'e didi [81b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : didi
Özne : Ĥadice
Nesne : bu sözi
Dolaylı Tümlaç : Ebū Bekr'e

(924) Ebū Bekr Resüliñ elin alup (6) varqa katına getirürdi [81b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : getirürdi

Özne : Ebū Bekr
Dolaylı Tümleç : varka katına
Zarf Tümleci : Resūliñ elin alup

(925) (6) Varka'ya bu haberi virdi [81b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : virdi
Özne : (o)
Nesne : bu haberi
Dolaylı Tümleç : Varka'ya

(926) Varka dañı eyitdi kim kaçan (7) bu haberi işiteñ kaçmağıl, turgıl ve ne kim işidirsın baña haber virgil [81b].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : eyitdi
Özne : varka
Cümle Dışı Unsur : dañı, kim

Yan Cümle: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : kaçmağıl, turgıl
Özne : (sen)
Zarf Tümleci : bu haberi işiteñ
Cümle Dışı Unsur : kaçan, ve

2. Cümle:

Yüklem : haber virgil

Özne : (sen)

Nesne : ne kim işidirsin

Dolaylı Tümleç : baña

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(927) Çün (8) Resül nidā işitdi [81b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : işitdi

Özne : Resül

Nesne : nidā

Zarf Tümleci : çün

(928) (9) Resül geldi, bu haberi Varğa'ya didi [81b].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : geldi

Özne : Resül

2. Cümle:

Yüklem : didi

Özne : Resül

Nesne : bu haberi

Dolaylı Tümleç : Varğa'ya

**(929) (10) Muştuluğ olsun saña kim sen Meryem oğlu İsa ve İmrān oğlu
Mūsā işi (11) üzerine mürsel peygambersin [81b].**

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : muştuluk olsun

Özne : (o)

Dolaylı Tümleç : saña

Cümle Dışı Unsur : kim

2. Cümle:

Yüklem : mürsel peygambersin

Özne : sen

Zarf Tümleci : Meryem oğlu 'İsā ve İmrān oğlu Mūsā işi üzerine

(930) (11) Bu günden girü Tañrı seni namāzlığa buyurısardur [81b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : buyurısardur

Özne : Tañrı

Nesne : seni

Dolaylı Tümleç : namāzlığa

Zarf Tümleci : bu günden girü

(931) Eger Tañrı (12) beni ol vaqte irdirirse senüñ ile bile ğazā kılayıdum [81b].

Yapısına Göre: Şartlı Birleşik Cümle

Yan Cümle:

Yüklem : irdirirse

Özne : Tañrı

Nesne : beni

Dolaylı Tümleç : ol vaqte

Cümle Dışı Unsur : eger

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

Temel Cümle:

Yüklem : ğazā kılayıdum

Özne : (ben)

Zarf Tümleci : senüñ ile bile

(932) (12) Kaçan Varğa öldi [81b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : öldi

Özne : Varğa

Cümle Dışı Unsur : kaçan

(933) (13) Varğa'ı gördüm uçmağ içinde ħarīr ʔonlar geyüp otururdu [81b].

Yapısına Göre: Bağımsız Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : gördüm

Özne : (ben)

Nesne : Varğa'ı

Dolaylı Tümleç : uçmağ içinde

2. Cümle:

Yüklem : otururdu

Özne : (o)

Zarf Tümleci : ħarīr ʔonlar geyüp

(934) Anıñıçün (14) kim peygambere inanmışdı [81b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : inanmışdı

Özne : (o)

Dolaylı Tümleç : peygambere

Zarf Tümleci : anıñıçün

Cümle Dışı Unsur : kim

(935) Ya‘nī oqu yā Muḥammed (15) Tañrıñıñ adın kim ol Tañrı quluñ bilmezligini ‘afv kıılır, tiz ‘azāb virimez ve ol (16) Tañrı ol Tañrı’dur yazı öğretti qaleme [81b].

Yapısına Göre: Ki’li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : oku

Özne : (sen)

Nesne : Tañrıñıñ adın

Cümle Dışı Unsur : ya‘nī, yā Muḥammed, kim

Yan Cümle: Bağımsız Sıralı Cümle

Yan Cümlenin 1. Cümlesi:

Yüklem : ‘afv kıılır

Özne : ol Tañrı

Nesne : quluñ bilmezligini

Yan Cümlenin 2. Cümlesi:

Yüklem : virimez

Özne : (o)

Nesne : ‘azāb

Zarf Tümlenci : tiz

Cümle Dışı Unsur : ve

Yan Cümlelerin 3. Cümlesi:

Yüklem : ol Tañrı'dur yazı öğretti kaleme

Özne : ol Tañrı

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

(936) (17) Ya' nī ādem oğlanın oğlanlarına bilmedigin bildürdi [81b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : bildürdi

Özne : (o)

Nesne : bilmedigin

Dolaylı Tümlaç : ādem oğlanın oğlanlarına

Cümle Dışı Unsur : ya' nī

(937) (1) Ya' nī ıoğru yol añılmasına bildürdi [82a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : bildürdi

Özne : (o)

Dolaylı Tümlaç : ıoğru yol añılmasına

Cümle Dışı Unsur : ya' nī

(938) (2) Ya' nī ıađđa ki ādem oğlanı uzar ıağan görseñ müsteđnā [82a].

Yapısına Göre: Şarlı Birleşik Cümle

Yan Cümle:

Yüklem : görseñ

Özne : (sen)

Zarf Tümleci : müsteğnā

Cümle Dışı Unsur : kaçan

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

Temel Cümle:

Yüklem : uzar

Özne : ādem oğlanı

Cümle Dışı Unsur : ya' nī, haḳḳa ki

(939) Ya' nī āḥirete ḳamularıñ dönmeḳliḡi seniñ Tañrı'ñadur (4) yā Muḥammed! [82a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : seniñ Tañrı'ñadur

Özne : āḥirete ḳamularıñ dönmeḳliḡi

Cümle Dışı Unsur : ya' nī, yā Muḥammed

(940) Ya' nī yā Muḥammed görür misin (5) anı kim Tañrı Resūlin namāzdan yıḡdı [82a].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : görür misin

Özne : (sen)

Nesne : anı

Cümle Dışı Unsur : ya' nī, yā Muḥammed, kim

Yan Cümle:

Yüklem : yığdı

Özne : (o)

Nesne : Tañrı Resūlin

Dolaylı Tümleç : namāzdan

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(941) Namāz aña farīza olduğı vaqtin şöyle kim rivāyet (6) kıldı, Ebū Cehil ‘aleyhi’l-lā‘nete kavmine eyitdi, kim siziñ arañızda Muḥammed namāz kıluş yüzün (7) toprağa qor mı [82a]?

Yapısına Göre: Ki’li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : rivāyet kıldı

Özne : namāz aña farīza olduğı vaqtin

Zarf Tümleci : şöyle

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

Yan Cümle: Ki’li Birleşik Cümle

Yan Cümlenin Temel Cümlesi:

Yüklem : eyitdi

Özne : Ebū Cehil ‘aleyhi’l-lā‘nete

Dolaylı Tümleç : kavmine

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

Yan Cümlenin Yan Cümlesi:

Yüklem : qor mı

Özne : Muḥammed

Nesne : yüzin

Dolaylı Tümleç : siziñ arañızda, toprağa

Zarf Tümleci : namaz kılub

(942) Anuñ haqqıçün kim anda anuñ ile (8) içilir [82a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : içilir

Özne : (o)

Dolaylı Tümleç : anda

Zarf Tümleci : anuñ ile

Cümle Dışı Unsur : anuñ haqqıçün kim

(943) Eger ben Muhammed'i namāz kıılır görürsem şol sücūda indigi vaqtin anuñ boynın (9) üzerine ayağum basam [82a].

Yapısına Göre: Şarhı Birleşik Cümle

Yan Cümle:

Yüklem : görürsem

Özne : ben

Nesne : Muhammed'i

Zarf Tümleci : namāz kıılır

Cümle Dışı Unsur : eger

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

Temel Cümle:

Yüklem : basam

Özne : (ben)

Nesne : ayağum

Dolaylı Tümleç : anuñ boynın üzerine

Zarf Tümleci : şol sücūda indigi vaktin

(944) (9) Pes geldiler, Ebū Cehl'e haber virdiler [82a].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : geldiler

Özne : (onlar)

Cümle Dışı Unsur : pes

2. Cümle:

Yüklem : haber virdiler

Özne : (onlar)

Dolaylı Tümleç : Ebū Cehl'e

(945) (9) Uş namāz kılıturur [82a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : namāz kılıturur

Özne : (o)

Zarf Tümleci : uş

(946) (10) Pes Ebū Cehil vardı kim Resülün boynun başa [82a].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : vardı

Özne : Ebū Cehil

Cümle Dışı Unsur : pes, kim

Yan Cümle:

Yüklem : başa

Özne : (o)

Nesne : Resülün boynun

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

(947) İki elile orunu orunu (11) ıçın ıçın girü gitdi [82a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : gitdi

Özne : (o)

Dolaylı Tümleç : girü

Zarf Tümleci : iki elile orunu orunu, ıçın ıçın

(948) Görür misin yā Muammed anı kim açan ul (14) namāza ursa ulı namāzdan yıar [82a].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : görür misin

Özne : (sen)

Nesne : anı

Cümle Dışı Unsur : yā Muammed, kim

Yan Cümle:

Yüklem : yıar

Özne : (o)

Nesne : ulı

Dolaylı Tümleç : namāzdan

Zarf Tümlenci : kul namāza tursa

Cümle Dışı Unsur : kaçan

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(949) (15) Ve daḥı yā Muḥammed görür misin anı kim namāzdan yıgar [82a].

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : görür misin

Özne : (sen)

Nesne : anı

Cümle Dışı Unsur : ve daḥı, yā Muḥammed

2. Cümle:

Yüklem : yıgar

Özne : (o)

(950) Ya ‘nī ḥaḳḳa ki Ebū Cehil şol yavuz (6) işden yıglnmazsa biz anı alnı saçından tatarız, ḥor eyleyevüz [82b].

Yapısına Göre: Şarlı Birleşik Cümle

Yan Cümle:

Yüklem : yıglnmazsa

Özne : Ebū Cehil

Dolaylı Tümlaç : şol yavuz işden

Cümle Dışı Unsur : ya ‘nī, ḥaḳḳa ki

Temel Cümle: Bağimli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : tatarız

Özne : biz

Nesne : anı

Dolaylı Tümleç : alnı saçından

2. Cümle:

Yüklem : ħor eyleyevüz

Özne : biz

(951) Pes anuñ alnı (7) saçı yavlaķ yazıķlıdur ve yalancıdur [82b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : yavlaķ yazıķlıdur ve yalancıdur

Özne : anuñ alnı saçı

Cümle Dışı Unsur : pes

(952) İbn-i ‘Abbās’dan rivāyet kılındı kim çün (8) Ebū Cehil Resūli namāzdan yıġdı [82b].

Yapısına Göre: Ki’li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : rivāyet kılındı

Özne : (o)

Dolaylı Tümleç : İbn-i ‘Abbās’dan

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan Cümle:

Yüklem : yıġdı

Özne : Ebū Cehil

Nesne : Resūli

Dolaylı Tümleç : namāzdan

Zarf Tümlenci : çün

Yan cümle temel cümleyi nesne işleviyle tamamlamaktadır.

(953) (8) Resül anı segitdi [82b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : segitdi

Özne : Resül

Nesne : anı

(954) Beni ne kor-(9)kudursın [82b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : kor-kudursın

Özne : (sen)

Nesne : beni

Zarf Tümlenci : ne

(955) (9) Anıñ haқиçün kim and aña içilür [82b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : içilür

Özne : and

Dolaylı Tümlaç : aña

Zarf Tümlenci : anıñ haқиçün kim

(956) Senüñ üstüñe çer̄iler getürem kim (10) işbu dereyi kaqlamış atıla ve yiñi yigitlerle țolduram [82b].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : getürem

Özne : (ben)

Nesne : çer̄iler

Dolaylı Tümeleş : senüñ üstüne

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan Cümle:

Yüklem : talduram

Özne : (ben)

Nesne : işbu dereyi

Zarf Tümeleşci : kaqlamış atıla ve yiñi yigitlerile

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlaktadır.

(957) (10) Pes Haql Te‘ālā bu āyeti viriğdi [82b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : viriğdi

Özne : Haql Te‘ālā

Nesne : bu āyeti

Cümle Dışı Unsur : pes

(958) (11) Ya‘nī yā Muḥammed eger Ebū Cehil qaumi kıgırırssa bizde (12) zebānīlere kıgıravuz [82b].

Yapısına Göre: Şarhl Birleşik Cümle

Yan Cümle:

Yüklem : kıgıravuz

Özne : Ebū Cehil qaumi

Cümle Dışı Unsur : ya 'nî, yâ Muhammed, eger

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

Temel Cümle:

Yüklem : kığıravuz

Özne : biz

Dolaylı Tümleç : zebānîlere

Cümle Dışı Unsur : de

(959) Ya 'nî yâ Muhammed hağğa ki Ebū (14) Cehl'e uyma, muṭî' olmağıl, Tañrıña secde kılgıl ve yakın olğıl [82b].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : uyma

Özne : (sen)

Dolaylı Tümleç : Ebū Cehl'e

Cümle Dışı Unsur : ya 'nî, yâ Muhammed, hağğa ki

2. Cümle:

Yüklem : muṭî' olmağıl

Özne : (sen)

3. Cümle:

Yüklem : secde kılgıl

Özne : (sen)

Dolaylı Tümleç : Tañrıña

Cümle Dışı Unsur : ve

4. Cümle:

Yüklem : yakın olgı

Özne : (sen)

(960) Ya‘nī ḥaḥḩa ki (15) iş öyle degıldür ki Ebū Cehil anuñ üzerinedür [82b].

Yapısına Göre: Ki’li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : öyle degıldür

Özne : iş

Cümle Dışı Unsur : ya‘nī, ḥaḥḩa ki, ki

Yan Cümle:

Yüklem : anuñ üzerinedür

Özne : Ebū Cehil

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

(961) (16) Bu āyet cevābdur yuḩaru geḩen āyetleriñ [82b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : cevābdur yuḩaru geḩen āyetleriñ

Özne : bu āyet

(962) Ya‘nī ḩiyāmet gününde Ebū Cehl’iñ alın saḩından yapışalar, ḩañıdalar, iki büküp [83a] (1) ayağına bağılayalar da cehenneme atalar [83a].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : yapışalar

Özne : (onlar)

Dolaylı Tümleç : Ebū Cehl'İN alın saçından

Zarf Tümleci : kıyāmet gününde

Cümle Dışı Unsur : ya'nī

2. Cümle:

Yüklem : kañıdalar

Özne : (onlar)

3. Cümle:

Yüklem : bağlayalar

Özne : (onlar)

Dolaylı Tümleç : ayağına

Zarf Tümleci : iki büküp

Cümle Dışı Unsur : da

4. Cümle:

Yüklem : atalar

Özne : (onlar)

Dolaylı Tümleç : cehenneme

**(963) Bu āyet Ebū Cehil hakkında indi, ammā dükeli (2) ħalāyīka öğüt va'ız
korkutmağdur [83a].**

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : indi

Özne : bu āyet

Zarf Tümleci : Ebū Cehil hakkında

Cümle Dışı Unsur : ammā

2. Cümle:

Yüklem : k r kutmakdur
Özne : dükeli hal yık a  g t va' ız

(964) Şunlar kim hayırdan yıgarlar, t 'atden biribirin (3) men' iderler [83a].

Yapısına Göre: Ortak  zneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : yıgarlar
Özne : Şunlar
Dolaylı Tümleç : hayırdan
Cümle Dışı Unsur : kim

2. Cümle:

Yüklem : men' iderler
Özne : Şunlar
Nesne : biribirin
Dolaylı Tümleç : t 'atden

(965) (3) Ya' n  H k Te'  l  k zibetin n Őibeni  Őifatıdur [83a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : n Őibeni  Őifatıdur
Özne : k zibetin
Cümle Dışı Unsur : ya' n , H k Te'  l 

(966) (4) Mur d Ő hibi n Őiyed r [83a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : n Őiyed r

Özne : murād şāhibi

(967) (4) Ya ‘nī öyle şāhib-i nāşiyedür ki kâzibedür [83a].

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : şāhib-i nāşiyedür

Özne : (o)

Zarf Tümleci : öyle

Cümle Dışı Unsur : ya ‘nī, ki

2. Cümle:

Yüklem : kâzibedür

Özne : (o)

(968) Ya ‘nī İlähî (5) yalancıdır [83a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : yalancıdır

Özne : (o)

Cümle Dışı Unsur : ya ‘nī, İlähi

(969) Ya ‘nī müşrike eyle müşrik ki Allāh’ın rızqın yir içer (6) dağı ayruğa tapar [83a].

Yapısına Göre: Bağımsız Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : müşrik

Özne : müşrike

Zarf Tümlenci : eyle

Cümle Dışı Unsur : ya‘nī, ki

2. Cümle:

Yüklem : yir, içer

Özne : (o)

Nesne : Allāh’ıñ rızqın

Cümle Dışı Unsur : daħı

3. Cümle:

Yüklem : ıapar

Özne : (o)

Dolaylı Tümlerç : ayruġa

(970) (6) Bunuñ ma‘nāsı def‘idür [83a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : def‘idür

Özne : bunuñ ma‘nāsı

(971) Pes zebāniye (7) anıñıçün zebānī didiler, kim kāfirleri cehenneme atarlar [83a].

Yapısına Göre: Ki’li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : didiler

Özne : (onlar)

Nesne : zebānī

Dolaylı Tümlerç : zebāniye

Zarf Tümlenci : anıñıçün

Cümle Dışı Unsur : pes, kim

Yan Cümle:

Yüklem : atarlar

Özne : (onlar)

Nesne : kâfirleri

Dolaylı Tümleç : cehenneme

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

(972) Zebāniye anīñün (8) zebānī didiler kim cehennem içinde kâfirleri ellerile tutup ‘azāb iderlerse ayaklarıyla (9) öyle tutarlar [83a].

Yapısına Göre: Ki’li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : didiler

Özne : (onlar)

Nesne : zebānī

Dolaylı Tümleç : zebāniye

Zarf Tümleci : anīñün

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

Yan Cümle: Şartlı Birleşik Cümle

Şartlı Birleşik Cümlenin Yan Cümlesi:

Yüklem : ‘azāb iderlerse

Özne : (onlar)

Dolaylı Tümleç : cehennem içinde

Zarf Tümleci : kâfirleri ellerile tutup

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

Sartlı Birleşik Cümlenin Temel Cümlesi:

Yüklem : tutarlar

Özne : (onlar)

Zarf Tümleci : ayaklarıyla, öyle

(973) Rivāyetde gelür kim çünkü peygamber Ebū Cehil üzerine bu āyeti oğudı (10) kim Ebū Cehil eyitdi [83a].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : gelür

Özne : (o)

Dolaylı Tümleç : rivāyetde

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan Cümle: Bağımsız Sıralı Cümle

Yan Cümlenin 1. Cümlesi:

Yüklem : oğudı

Özne : peygamber

Nesne : bu āyeti

Dolaylı Tümleç : Ebū Cehil üzerine

Cümle Dışı Unsur : çünkü, kim

Yan Cümlenin 2. Cümlesi:

Yüklem : eyitdi

Özne : Ebū Cehil

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(974) (10) Ben de avmüm direyin ve devşüreyin [83a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : direyin ve devşüreyin

Özne : ben

Nesne : avmüm

Cümle Dışı Unsur : de

(975) (11) Tā ki beni men  ideler senüñ Tañrıñıñ azābından [83a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : men  ideler

Özne : (onlar)

Nesne : beni

Dolaylı Tümlerç : senüñ Tañrıñıñ azābından

Cümle Dışı Unsur : tā ki

(976) (12) Çün Ebū Cehil zebānī lafzın işitdi, orudı, ditremege başladı [83a].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : işitdi

Özne : Ebū Cehil

Nesne : zebānī lafzın

Cümle Dışı Unsur : çün

2. Cümle:

Yüklem : orudı

Özne : Ebū Cehil

3. Cümle:

Yüklem : başladı

Özne : Ebū Cehil

Dolaylı Tümleç : ditremege

(977) (13) Yoğ dirligin Muğammediñ katında yā kağasında bir arslan gördüm [83a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : gördüm

Özne : (ben)

Nesne : bir arslan

Dolaylı Tümleç : Muğammediñ katında yā kağasında

Cümle Dışı Unsur : yoğ dirligin

(978) (14) Baña ħamle ider, qorqđum kim beni kelā yiyege deyü [83a].

Yapısına Göre: Bağımsız Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : ħamle ider

Özne : (o)

Dolaylı Tümleç : baña

2. Cümle:

Yüklem : qorqđum

Özne : (ben)

Zarf Tümleci : beni kelā yiyege deyü

Cümle Dışı Unsur : kim

(979) K̄ul H̄aḡ (15) Ta‘ālā ḡazretine key yaḡın olduğı vaḡt oldur ki secde kıla [83a].

Yapısına Göre: Ki’li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : oldur

Özne : k̄ul H̄aḡ Ta‘ālā ḡazretine key yaḡın olduğı vaḡt

Cümle Dışı Unsur : ki

Yan Cümle:

Yüklem : secde kıla

Özne : (o)

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

(980) (16) Anıñıĉn H̄aḡ Te‘ālā ḡabībine secde buyurdı [83a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : buyurdı

Özne : H̄aḡ Te‘ālā

Nesne : secde

Dolaylı Tmleĉ : ḡabībine

Zarf Tümleci : anıñıĉn

(981) (17) Pes secde mürekkebdür, dört ḡarfden [83a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : mürekkebdür

Özne : secde

Dolaylı Tmleĉ : dört ḡarfden

Cümle Dışı Unsur : pes

(982) (1) Pes bilgil kim bunda dört işāret vardır [83b].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : bilgil

Özne : (sen)

Cümle Dışı Unsur : pes, kim

Yan Cümle:

Yüklem : vardır

Özne : dört işāret

Dolaylı Tümleç : bunda

Yan cümle temel cümleyi nesne işleviyle tamamlamaktadır.

(983) Sin işāretdür, (2) muṭī'leriñ sūr'atine, cim işāretdür, 'ābidleriñ cehdine, dal işāretdür, müctehidleriñ (3) devāsına hī işāretdür, 'ārifleriñ hidāyetine [83b].

Yapısına Göre: Bağımsız Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : işāretdür

Özne : sin

Nesne : muṭī'leriñ sūr'atine

2. Cümle:

Yüklem : işāretdür

Özne : cim

Dolaylı Tümleç : 'ābidleriñ cehdine

3. Cümle:

Yüklem : işāretdür

Özne : dal

Dolaylı Tümleç : müctehidleriñ devāsına

4. Cümle:

Yüklem : işāretdür

Özne : hī

Dolaylı Tümleç : ‘arifleriñ hidāyetine

(984) Sin işāretdür ‘arifleriñ (4) surūrına, cim işāretdür, ‘abidleriñ cemāline dal işāretdür, muṭī‘leriñ devletine hī (5) işāretdür, müctehidleriñ hidāyetine [83b].

Yapısına Göre: Bağımsız Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : işāretdür

Özne : sin

Nesne : ‘arifleriñ surūrına

2. Cümle:

Yüklem : işāretdür

Özne : cim

Dolaylı Tümleç : ‘abidleriñ cemāline

3. Cümle:

Yüklem : işāretdür

Özne : dal

Dolaylı Tümleç : muṭī‘leriñ devletine

4. Cümle:

Yüklem : işāretdür

Özne : hī

Dolaylı Tümleç : müctehidleriñ hidāyetine

(985) İmdi iy kardeşler fırsat eldeyiken ‘ibādāta, t̄ā‘ate (6) ciddi cehd eyleñ
[83b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : cehd eyleñ

Özne : (siz)

Dolaylı Tümleç : ‘ibādāta, t̄ā‘ate

Zarf Tümleci : fırsat eldeyiken, ciddi

Cümle Dışı Unsur : imdi, iy kardeşler

(986) Şāyed ol lütf u keremi çok pādīşāh cümlemüzüñ günāhlarını ‘afv (7)
idüp bağışlayu vire [83b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : ‘afv idüp bağışlayu vire

Özne : ol lütf u keremi çok pādīşāh

Nesne : cümlemüzüñ günāhlarını

Cümle Dışı Unsur : şāyed

(987) Hem daħı sultānımız Muħammed Muştafā’nuñ muṭahhar rūḫına (8)
eydiñ eşşalātü ve’s-selām ve daħı kardeşlerim bu kitābı kitābet iden ‘Alī ḫalīfe
cümlecigiñize (9) bir du‘ā emānet itmişdür [83b].

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : eydiñ

Özne : (siz)

Nesne : eşşalātü ve’s-selām

Dolaylı Tümleç : sultānımız Muħammed Muştafā’nuñ muṭahhar rūḫına

Cümle Dışı Unsur : hem daħı, ve daħı

2. Cümle:

Yüklem : emānet itmişdür
Özne : bu kitābı kitābet iden ‘Alī ḥalīfe
Nesne : bir du‘ā
Dolaylı Tümleç : cümleciğiñize

(988) Hem daḥı sultānımız Muḥammed Muştafā’nuñ muṭahhar rūḥına (8) eydiñ eşşalātü ve’s-selām ve daḥı ḳardeşlerim bu kitābı kitābet iden ‘Alī ḥalīfe cümleciğiñize (9) bir du‘ā emānet itmişdür [83b].

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : eydiñ
Özne : (siz)
Nesne : eşşalātü ve’s-selām
Dolaylı Tümleç : sultānımız Muḥammed Muştafā’nuñ muṭahhar rūḥına
Cümle Dışı Unsur : hem daḥı, ve daḥı

2. Cümle:

Yüklem : emānet itmişdür
Özne : bu kitābı kitābet iden ‘Alī ḥalīfe
Nesne : bir du‘ā
Dolaylı Tümleç : cümleciğiñize

(989) Deyelim kim Allāh Ta‘ālā raḥmetile yarlıgaya ve cümlemüze Ḥaḳ sübhānehü ve (10) Te‘ālā Muḥammed’i ḥürmetine didār-ı şerīfini mütāhede eyleye [83b].

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle: Ki'li Birleşik Cümle

1. Cümlenin Temel Cümlesi:

Yüklem : deyelim

Özne : (biz)

Cümle Dışı Unsur : kim

1. Cümlenin Yan Cümlesi:

Yüklem : yarlıgaya

Özne : Allāh Ta'ālā

Zarf Tümlenci : rahmetile

Cümle Dışı Unsur : ve

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

2. Cümle:

Yüklem : mütāhede eyleye

Özne : Ḥaḳ sübhānehū ve Te'ālā

Nesne : didār-ı şerīfini

Dolaylı Tümlaç : cümlemüze

Zarf Tümlenci : Muḥammed'i hürmetine

Sūretü'l- Ḳadri

(990) (11) Ekşer müfessirler ḳavli budur kim bu sūre Medīne şehrinde indi

[83b].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : budur

Özne : ekşer müfessirler ḳavli

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan Cümle:

Yüklem : indi

Özne : bu süre

Dolaylı Tümleç : Medīne şehrinde

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(991) Her kim innā enzelnā süresin oğusa Hıağ Te‘ālā (13) aña ramazān ayın oruc tutmuş kadar ve gicesin ihyā itmişce şevāb vire [83b].

Yapısına Göre: Şartlı Birleşik Cümle

Yan Cümle:

Yüklem : oğusa

Özne : her kim

Nesne : innā enzelnā süresin

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

Temel Cümle:

Yüklem : vire

Özne : Hıağ Te‘ālā

Nesne : şevāb

Dolaylı Tümleç : aña

Zarf Tümleci : ramazān ayın oruc tutmuş kadar ve gicesin ihyā itmişce

(992) (15) Hıağ Te‘ālā bir neçe peygamberne vahy kıldı kim her kulu ki kıyāmetde benüm hazretüme gelse ve anıñ (16) divānında sekiz yüz kez Bismi’llāhi’r-raħmāni’r-raħīm bulunsa ol kulu tamudan (17) azād iderven ve uçmağa iledürven [83b].

Yapısına Göre: Ki’li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : vahy kıldı

Özne : Hâk Te'ālā

Dolaylı Tümleç : bir neçe peygamberne

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

Yan Cümle: Şartlı Birleşik Cümle

Şartlı Birleşik Cümlenin 1. Yan Cümlesi:

Yüklem : gelse

Özne : (o)

Dolaylı Tümleç : benüm hâzretüme

Cümle Dışı Unsur : ve

Şartlı Birleşik Cümlenin 2. Yan Cümlesi:

Yüklem : bulunsa

Özne : sekiz yüz kez Bismi'llāhi'r-raḥmāni'r-raḥīm

Dolaylı Tümleç : anıñ divānında

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

Şartlı Birleşik Cümlenin Temel Cümlesi: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : azād iderven

Özne : (ben)

Dolaylı Tümleç : şamudan

Cümle Dışı Unsur : ve

2. Cümle:

Yüklem : iledürven

Özne : (ben)

Dolaylı Tümleç : uçmağa

(993) [84a] (1) Ya 'nī yā Muḥammed biz indürdik Ḳur'ān'ı bir kezden levḥ-ī maḥfūz'dan, (2) dünyā göküne ki anda bir ev vardır, beyti'l-'izzet dirler [84a].

Yapısına Göre: Bağımsız Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : indürdik

Özne : biz

Nesne : Ḳur'ān'ı

Dolaylı Tümleç : levḥ-ī maḥfūz'dan, dünyā göküne

Zarf Tümleci : bir kezden

Cümle Dışı Unsur : ki

2. Cümle:

Yüklem : vardır

Özne : bir ev

Dolaylı Tümleç : anda

3. Cümle:

Yüklem : dirler

Özne : (onlar)

Nesne : beyti'l-'izzet

(994) Ḳadir gicesinde indirdik ol (3) eve, içinde ḳoduḳ [84a].

Yapısına Göre: Bağımlı Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : indirdik

Özne : (biz)

Dolaylı Tümleç : ol eve

Zarf Tümleci : kadir gicesinde

2. Cümle:

Yüklem : koduk

Özne : (biz)

Dolaylı Tümleç : içinde

(995) (3) Andan Cebrā'îl'i anı vaqt āyet āyet Muḥammed'e indürdik, indirdi [84a].

Yapısına Göre: Bağımsız Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : indürdik

Özne : (biz)

Nesne : Cebrā'îl'i, anı

Dolaylı Tümleç : Muḥammed'e

Zarf Tümleci : andan, vaqt vaqt, āyet āyet

2. Cümle:

Yüklem : indirdi

Özne : (o)

(996) (4) Pes yigirmi üç yıl içinde dünyā gökünden Qur'an'ı Muḥammed'e tamām indürdi [84a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : tamām indürdi

Özne : (o)

Nesne : Qur'an'ı

Dolaylı Tümleç : dünyā gökünden, Muḥammed'e

Zarf Tümleci : yigirmi üç yıl içinde

Cümle Dışı Unsur : pes

(997) Ya 'nī yā Muḥammed Ḳadir gicesi ne gicedür anı saña ne nesne (6) bildirdi [84a].

Yapısına Göre: Bağımsız Birleşik Cümle

1. Cümle:

Yüklem : ne gicedür

Özne : Ḳadir gicesi

Cümle Dışı Unsur : ya 'nī, yā Muḥammed

2. Cümle:

Yüklem : bildirdi

Özne : (o)

Nesne : anı, ne nesne

Dolaylı Tümleç : saña

(998) Bir neçe 'ulemā eyitmişlerdür kim ol gice Ḥaḳ Te'ālā (8) ḥükm-i gicesidür [84a].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : eyitmişlerdür

Özne : bir neçe 'ulemā

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan Cümle:

Yüklem : Ḥaḳ Te'ālā ḥükm-i gicesidür

Özne : ol gice

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(999) Ya 'nī Ḥaḫ Te'ālā ol gice içinde bir yılñ ḥükmün kıılır ve kaderler ve bir yerde (9) eydür [84a].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : kıılır ve kaderler

Özne : Ḥaḫ Te'ālā

Nesne : bir yılñ ḥükmün

Zarf Tümlenci : ol gice içinde

Cümle Dışı Unsur : ya 'nī, ve

2. Cümle:

Yüklem : eydür

Özne : Ḥaḫ Te'ālā

Dolaylı Tümlaç : bir yerde

(1000) (9) Ya 'nī Ḳur'ān'ı mübārek gice içinde indürdik [84a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : indürdik

Özne : (biz)

Nesne : Ḳur'ān'ı

Zarf Tümlenci : mübārek gice içinde

Cümle Dışı Unsur : ya 'nī

(1001) Anıñıçün (11) ki hayır ve bereketi ve yarlıgamağı anıñ içinde kaderler [84a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : kaderler
Özne : (o)
Nesne : hayır ve bereketi ve yarlıgamağı
Dolaylı Tümleç : anıñ içinde
Zarf Tümleci : anıñıçün ki

(1002) Rivāyetdür İbn-i ‘Abbās’dan ki Hāq Te‘ālā (12) kamu hükümleri berat gicesinde bize kılar, qadir gicesinde yerlü yerine ve işlü işine (13) sürer [84a].

Yapısına Göre: Ki’li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : rivāyetdür
Özne : (o)
Dolaylı Tümleç : İbn-i ‘Abbās’dan
Cümle Dışı Unsur : ki
Yan Cümle: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : kılar
Özne : Hāq Te‘ālā
Nesne : kamu hükümleri
Dolaylı Tümleç : bize
Zarf Tümleci : berat gicesinde

2. Cümle:

Yüklem : sürer

Özne : Hâk Te‘âlâ

Dolaylı Tümleç : yerlü yerine ve işlü işine

Zarf Tümleci : kâdir gicesinde

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(1003) Hâk Te‘âlâ yerleri ve gökleri yaratmazdan öñdin işleri kâderledi, (14) kâderlemedi mi [84a]?

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : kâderledi

Özne : Hâk Te‘âlâ

Nesne : işleri

Zarf Tümleci : yerleri ve gökleri yaratmazdan öñdin

2. Cümle:

Yüklem : mi kâderlemedi mi

Özne : Hâk Te‘âlâ

(1004) (14) Yâ Kâdir gicesine niçün kâdarlamak gicesi didi [84a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : didi

Özne : (o)

Nesne : kâderlemek gicesi

Dolaylı Tümleç : kâdir gicesine

Zarf Tümleci : niçün

Cümle Dışı Unsur : yâ

(1005) İkinci bāb adir gicesiniñ (15) vatı iindedür [84a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : adir gicesiniñ vatı iindedür

Özne : ikinci bāb

(1006) Saābeler itilāf ılmışlardur ki adirden şimdi var mıdır? Yosa (16) gōtürōldü mi [84a]?

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : itilāf ılmışlardur

Özne : Saābeler

Cümle Dışı Unsur : ki

Yan Cümle: Bağlı Cümle

Yan Cümlenin 1. Cümlesi:

Yüklem : var mıdır

Özne : adirden

Zarf Tümlenci : şimdi

Cümle Dışı Unsur : yosa

Yan Cümlenin 2. Cümlesi:

Yüklem : gōtürōldü mi

Özne : (o)

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

(1007) (16) Ol peygamber zamānında yidi řoñra gōtürōldi, didiler [84a].

Yapısına Göre: İ İe Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : didiler

Özne : (onlar)

Nesne : ol peygamber zamânında yidi soñra götürüldi

İç cümle temel cümlenin nesnesi konumundadır.

İç Cümle: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : yidi

Özne : (o)

Zarf Tümleci : ol peygamber zamânında

2. Cümle:

Yüklem : götürüldi

Özne : (o)

Zarf Tümleci : soñra

(1008) (17) Evzâ 'î'den rivâyetdür kim Ebû Zer'le otururdum, dir [84a].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : rivâyetdür

Özne : (o)

Dolaylı Tümleç : Evzâ 'î'den

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan cüml temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

Yan Cümle: İç İçe Birleşik Cümle

İç İçe Birleşik Cümlenin Temel Cümlesi:

Yüklem : dir

Özne : (o)

Nesne : Ebū Zer'le otururdum

İç cümle temel cümlenin nesnesi konumundadır.

İç İçe Birleşik Cümlenin İç Cümlesi:

Yüklem : otururdum

Özne : (ben)

Zarf Tümlenci : Ebū Zer'le

(1009) (17) Bir kişi geldi, aña şordı [84a].

Yapısına Göre: Bağımsız Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : geldi

Özne : bir kişi

2. Cümle:

Yüklem : şordı

Özne : (o)

Dolaylı Tümlaç : aña

(1010) (1) adır gicesi götürüldü mi yoħsa var mıdur [84b]?

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : götürüldü mi yoħsa var mıdur

Özne : adır gicesi

(1011) Ben bunu peygambere çok (2) şordum [84b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : şordum

Özne : ben

Nesne : bunu
Dolaylı Tümleç : peygambere
Zarf Tümleci : çok

(1012) (2) Resül böyle didi kim adir gicesi t kıymete degin olasıdur, götürülmez [84b].

Yapısına Göre: Ki'li BirleŖik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : didi
Özne : Resl
Zarf Tümleci : böyle
Cümle DıŖı Unsur : kim

Yan Cümle:

Yüklem : olasıdur, götürülmez
Özne : adir gicesi
Zarf Tümleci : t kıymete degin
Yan cümle temel cümleyi zarf iŖleviyle tamamlamaktadır.

(1013) (3) adir gicesi yıl giceleri içindedür [84b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : yıl giceleri içindedür
Özne : adir gicesi

(1014) Ŗyle kim biregü eyitse (4) 'avratına kim sen adir gicesinde alk oldısa ol 'avrat boŖ olmaya, t bir yıl (5) tamm geçmeyince [84b].

Yapısına Göre: Ki'li BirleŖik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : eyitse

Özne : biregü

Dolaylı Tümeleş : ‘avratına

Cümle Dışı Unsur : şöyle kim, kim

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

Yan Cümle: Şartlı Birleşik Cümle

Şartlı Birleşik Cümlelerin Yan Cümlesi:

Yüklem : dise

Özne : (o)

Nesne : sen kıadir gicesinde talāk ol

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

Şartlı Birleşik Cümlelerin Temel Cümlesi:

Yüklem : boş olmaya

Özne : ol ‘avrat

Zarf Tümeleşci : tā bir yıl tamām geçmeyince

(1015) (5) Hem Ebū Ħanīfe mezhebinde budur hem İbn-i Mes‘ūd rivāyetinde budur [84b].

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : budur

Özne : (o)

Dolaylı Tümeleş : Ebū Ħanīfe mezhebinde

Cümle Dışı Unsur : hem ... hem

2. Cümle:

Yüklem : budur
Özne : (o)
Dolaylı Tümleç : İbn-i Mes'ūd rivāyetinde

**(1016) Ammā (6) cumhur 'ulemā bunuñ üzerinde müttfikdürürler kim
Kadir gicesi Ramazān ayınuñ içinde-(7)dür [84b].**

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : müttfikdürürler
Özne : cumhur 'ulemā
Dolaylı Tümleç : bunuñ üzerinde
Cümle Dışı Unsur : ammā, kim

Yan Cümle:

Yüklem : ramazān ayınuñ içindedür
Özne : kadir gicesi

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

**(1017) (7) Ammā ihtilāf kılmışlardır ki ol gice Ramazān'ın kankı
gicesindedür [84b].**

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : ihtilāf kılmışlardır
Özne : (onlar)
Cümle Dışı Unsur : ammā, ki

Yan Cümle:

Yüklem : Ramazān'ın kankı gicesindedür

Özne : ol gice

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

(1018) (8) Ramazān'ın evvel gicesindedür [84b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : Ramazān'ın evvel gicesindedür

Özne : (o)

(1019) (8) Ramazān'ın yedinci gicesindedür [84b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : Ramazān'ın yedinci gicesindedür

Özne : (o)

(1020) (9) Ramazān'ın āhir gününde gicesidür [84b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : Ramazān'ın āhir gününde gicesidür

Özne : (o)

(1021) 'Alī (10) rivāyetinde budur ki kaçan Ramazān'ın şoñ onu girse Resūl ḥāzreti 'aleyhi's-selām (11) 'ibādete beçid olurdu ve kavmin ve ehl-i beytine 'ibādete kındırıp kındırırdı [84b].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : budur

Özne : (o)

Dolaylı Tümleç : 'Alī rivāyetinde

Cümle Dışı Unsur : ki

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

Yan Cümle: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : beçid olurdu

Özne : Resül hâzreti 'aleyhi's-selâm

Dolaylı Tümleç : 'ibâdete

Zarf Tümleci : Ramazân'ın soñ onu girse

Cümle Dışı Unsur : ve

2. Cümle:

Yüklem : kındırırdı

Özne : Resül hâzreti 'aleyhi's-selâm

Dolaylı Tümleç : kavmin ve ehl-i beytine

Zarf Tümleci : 'ibâdete kındırurp

(1022) Bu nesne (12) delâlet iderdi kim Qadir gicesi âhîr önündedir [84b].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : delâlet iderdi

Özne : bu nesne

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan Cümle:

Yüklem : âhîr önündedir

Özne : Qadir gicesi

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(1023) Ve bir ihtilāf dahı kılmışlardur ki āhir (13) önünde ammā kıanķı gicesinde ola [84b].

Yapısına Göre: Ki’li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : bir ihtilāf dahı kılmışlardur

Özne : (onlar)

Cümle Dışı Unsur : ve, ki

Yan Cümle:

Yüklem : ola

Özne : (o)

Nesne : āhir önünde ammā kıanķı gicesinde

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

(1024) (13) Yigirmi birinci gicesindedür [84b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : yigirmi birinci gicesindedür

Özne : (o)

(1025) Bunuñ (14) delīli oldur ki Resūl hāzreti yigirmisinden girü i’tikāfa otururdu ve halka emr ider-(15)di kim benümle bile i’tikāfa oturuñ dirdi [84b].

Yapısına Göre: Ki’li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : oldur

Özne : bunuñ delīli

Cümle Dışı Unsur : ki

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

Yan Cümle: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : i'tikāfa otururdu

Özne : Resūl ḥazreti

Zarf Tümleci : yigirmisinden girü

Cümle Dışı Unsur : ve

2. Cümle:

Yüklem : emr iderdi

Özne : Resūl ḥazreti

Dolaylı Tümleç : ḥalka

Cümle Dışı Unsur : kim

3. Cümle:

Yüklem : dirdi

Özne : Resūl ḥazreti

Nesne : benümle bile i'tikāfa oturuñ

(1026) Yigirmi üç gicesinde-(16)dür [84b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : Yigirmi üç gicesindedür

Özne : (o)

(1027) (16) Bunuñ delīli oldur ki bir kişi geldi, Tañrı Resūline eyitdi [84b].

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : oldur

Özne : bunuñ delīli

Cümle Dışı Unsur : ki

2. Cümle: Ortak Özneli Sıralı Cümle

Sıralı Cümlenin 1. Cümlesi:

Yüklem : geldi

Özne : bir kişi

Sıralı Cümlenin 2. Cümlesi:

Yüklem : eyitdi

Özne : bir kişi

Dolaylı Tümleç : Tañrı Resūline

(1028) Düşümde gördüm kim adir (17) gicesi Ramazān'ın yedisi ılaca olurmış [84b].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : gördüm

Özne : (ben)

Dolaylı Tümleç : düşümde

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan Cümle:

Yüklem : olurmış

Özne : adir gicesi

Zarf Tümleci : Ramazān'ın yedisi ılaca

Yan cümle temel cümleyi nesn göreviyle tamamlamaktadır.

(1029) **Düşün yigirmi üçüncü giceye [85a] (1) rast muvâfık gelmiş [85a].**

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : rast muvâfık gelmiş

Özne : düşün

Dolaylı Tümleç : yigirmi üçüncü giceye

(1030) (3) **Çadır dününde sevgülü ne nesnedür ve anı nete eyitmek gerek anı bildürür [85a].**

Yapısına Göre: İç İçe Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : bildürür

Özne : (o)

Nesne : Çadır dününde sevgülü ne nesnedür ve anı nete eyitmek gerek,
anı

İç cümle temel cümlelerin nesnesi konumundadır.

İç Cümle: Bağımsız Sıralı Cümle

İç Cümlelerin 1. Cümlesi:

Yüklem : ne nesnedür

Özne : sevgülü

Zarf Tümleci : Çadır dününde

Cümle Dışı Unsur : ve

İç Cümlelerin 2. Cümlesi:

Yüklem : eyitmek gerek

Özne : anı

Zarf Tümleci : nete

(1031) Yā Resūlallāh kaçan Kadir (5) gicesine uğrasam ne okuyayın, didi [85a].

Yapısına Göre: İç İçe Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : didi

Özne : (o)

Nesne : yā Resūlallāh kaçan Kadir gicesine uğrasam ne okuyayın

İç cümle temel cümlenin nesnesi konumundadır.

İç Cümle:

Yüklem : okuyayın

Özne : (ben)

Nesne : ne

Zarf Tümleci : Kadir gicesine uğrasam

Cümle Dışı Unsur : yā Resūlallāh, kaçan

(1032) Eger bilsedüm (7) Kadir gicesini kaçındır, ol gice Tañrı'dan sağlıq dilerdüm [85a].

Yapısına Göre: Şartlı Birleşik Cümle

Yan Cümle:

Yüklem : bilsedüm

Özne : (ben)

Nesne : Kadir gicesini kaçındır

Cümle Dışı Unsur : eger

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

Temel Cümle:

Yüklem : dilerdüm

Özne : (ben)
Nesne : sağlık
Dolaylı Tümleç : Tañrı'dan
Zarf Tümleci : ol gice

(1033) Her (8) kim adir gicesinde aşam namāzı ile yatsu namāzın ılsa bayı ol kiiye adir gice-(9)sinden naı̄b aldı [85a].

Yapısına Gore: artlı Birleik Cumle

Yan Cumle:

Yuklem : ılsa
Özne : her kim
Nesne : aşam namāzı ile yatsu namāzın
Zarf Tümleci : adir gicesinde

Cumle Dıı Unsur : bayı

Yan cumle temel cumleyi zarf ileviyle tamamlamaktadır.

Temel Cumle:

Yuklem : naı̄b aldı
Özne : ol kii(ye)
Dolaylı Tümleç : adir gicesinden

(1034) Ya' nı̄ adir gicesi (10) biñ aydan yegdur [85a].

Yapısına Gore: Basit Cumle

Yuklem : yegdur
Özne : adir gicesi
Dolaylı Tümleç : biñ aydan
Cumle Dıı Unsur : ya' nı̄

(1035) (10) Rivāyet kıldı kim Hāq Te'ālā ādem ođlanlarınıñ 'ömrin gösterdi [85a].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : rivāyet kıldı

Özne : (o)

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan Cümle:

Yüklem : gösterdi

Özne : Hāq Te'ālā

Nesne : ādem ođlanlarınıñ 'ömrin

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(1036) (11) Resül hāzreti kendi ümmetleriniñ 'ömürlerin gördi ki ilerüki ümmetler 'ömrinden kısacık [85a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : gördi

Özne : Resül hāzreti

Nesne : kendi ümmetleriniñ 'ömürlerin

Zarf Tümlenci : ilerüki ümmetler 'ömrinden kısacık

Cümle Dışı Unsur : ki

(1037) İlāhī bularıñ 'amelleri ol uzun 'ömürlü kavm 'ameline irmeye deyü melül oldı, (13) endişeye vardı [85a].

Yapısına Göre: İç İçe Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : melül oldu, endişeye vardı.

Özne : (o)

Zarf Tümlenci : bulariñ ‘amelleri ol uzun ‘ömürlü kavm ‘ameline irmeye deyü

Cümle Dışı Unsur : İlähî

İç cümle temel cümlenin zarfi işlevindedir.

İç Cümle:

Yüklem : irmeye

Özne : bulariñ ‘amelleri

Dolaylı Tümlaç : ol uzun ‘ömürlü kavm ‘ameline

(1038) Pes Hâk Te‘âlâ hîṭâp kıldı kim yâ habîbim ne melül olursın (14) kim seniñ ümmetiñe Qadir gicesin rûzı kıldım kim biñ aydan yegdür [85a].

Yapısına Göre: Bağımsız Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : hîṭâp kıldı

Özne : Hâk Te‘âlâ

Cümle Dışı Unsur : pes, kim

2. Cümle:

Yüklem : melül olursın

Özne : (sen)

Zarf Tümlenci : ne

Cümle Dışı Unsur : yâ habîbim, kim

3. Cümle:

Yüklem : rûzı kıldım

Özne : (ben)

Nesne : Qadir gicesin

Dolaylı Tümleç : seniñ ümmetiñe

Cümle Dışı Unsur : kim

4. Cümle:

Yüklem : yegdür

Özne : (o)

Dolaylı Tümleç : biñ aydan

(1039) Ya ‘nī ihyā idüp ‘amel (15) kılsa biñ ay ‘amel kıлмақдан şevābı yegdür
[85a].

Yapısına Göre: Şartlı Birleşik Cümle

Yan Cümle:

Yüklem : ‘amel kılsa

Özne : (o)

Zarf Tümleci : ihyā idüp

Cümle Dışı Unsur : ya ‘nī

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

Temel Cümle:

Yüklem : yegdür

Özne : şevābı

Dolaylı Tümleç : biñ ay ‘amel kıлмақдан

(1040) ‘Ulemā bu arada ihtilāf idübdürürler kim (16) bu bir gice biñ aydan
yegrekdür [85a].

Yapısına Göre: Ki’li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : ihtilaf idübdürürler

Özne : 'ulemā

Dolaylı Tümleç : bu arada

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan Cümle:

Yüklem : yegrekdür

Özne : bu bir gece

Dolaylı Tümleç : biñ aydan

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(1041) (16) Yegrek olmak ne hikmetdür [85a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : ne hikmetdür

Özne : yegrek olmak

(1042) İbn-i Vahab'dan rivāyet olundu (17) kim bir gün Resūl ḥazreti benī İsrā'īl'den dört kişi zikir eyledi kim her biri seksen [85b] (1) yıl 'ibādet eylemişler [85b].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : rivāyet olundu

Özne : (o)

Dolaylı Tümleç : İbn-i Vahab'dan

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan Cümle: Bağımsız Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : zikir eyledi

Özne : Resül Һazreti
Nesne : beni İsrā'īl'den dört kişi
Zarf Tümlenci : bir gün
Cümle Dışı Unsur : kim

2. Cümle:

Yüklem : 'ibādet eylemişler
Özne : her biri
Zarf Tümlenci : seksen yıl

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(1043) (1) Şöyle 'ibādet kim hergiz Tañrı'ya 'āşī olmamışlar [85b].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : 'ibādet
Özne : (o)
Zarf Tümlenci : şöyle
Cümle Dışı Unsur : kim

Yan Cümle:

Yüklem : 'āşī olmamışlar
Özne : (onlar)
Dolaylı Tümlaç : Tañrı'ya
Zarf Tümlenci : hergiz

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

(1044) Birisi (2) Eyyūp peygamber, biri Hırkıl ve biri Zekerıyyā ve biri Būşe' bin Nūn [85b].

Yapısına Göre: Bağımsız Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : Eyyūp peygamber

Özne : birisi

2. Cümle:

Yüklem : Hırkıl

Özne : biri

Cümle Dışı Unsur : ve

3. Cümle:

Yüklem : Zekerıyyā

Özne : biri

Cümle Dışı Unsur : ve

4. Cümle:

Yüklem : Būşe' bin Nūn

Özne : biri

(1045) Pes Resūl bunı (3) deyicek şahābeler bunı tañlaşdılar ve 'acebdiler [85b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : tañlaşdılar ve 'acebdiler

Özne : şahābeler

Nesne : bunı

Zarf Tümleci : Resul bunı deyicek Resūl bunı deyicek

Cümle Dışı Unsur : pes

(1046) Derhāl Cebrā'īl iriřdi bu sūre'i (4) getürdi [85b].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : irişdi

Özne : Cebrā'īl

Zarf Tümleci : derhāl

Cümle Dışı Unsur :

2. Cümle:

Yüklem : getürdi

Özne : Cebrā'īl

Nesne : bu sūre'i

(1047) (4) Resūl hāzreti sevinüp "innā enzelna" sūresin řahābeler üzerine oğudı [85b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : oğudı

Özne : Resūl hāzreti

Nesne : innā enzelna sūresin

Dolaylı Tümleç : řahābeler üzerine

Zarf Tümleci : sevinüp

(1048) (5) Eyitdiler kim ne olaydı bizlere dağı Hāğ Te'ālā aña virdigi řevābı vireydi [85b].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : eyitdiler

Özne : (onlar)

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan Cümle:

Yüklem : ne olaydı

Özne : (o)

Zarf Tümleci : bizlere dağı Hâk Te‘âlâ aña virdigi şevâbı vireydi

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(1049) Pes, (6) Hâk Te‘âlâ bu sûre’i viripdi ki bir neçeler eydürler [85b].

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : viripdi

Özne : Hâk Te‘âlâ

Nesne : bu sûre’i

Cümle Dışı Unsur : pes, ki

2. Cümle:

Yüklem : eydürler

Özne : bir neçeler

(1050) İlerü (7) zamânda kişi zâhıdlığa lâyıķ olmazdı ve ‘Ābid ve Zâhid adın idinmezdi, tâ biñ (8) ay Tañrı’ya tã‘at kılmayınca [85b].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : lâyıķ olmazdı

Özne : kişi

Dolaylı Tümleç : zâhıdlığa

Zarf Tümlenci : ilerü zamānda

Cümle Dışı Unsur : ve

2. Cümle:

Yüklem : idinmezdi

Özne : kişi

Nesne : ‘Ābid ve Zāhid adın

Zarf Tümlenci : tā biñ (8) ay Tañrı’ya tã’at kılmayınca

(1051) Pes, Hāḫ Te‘ālā Muḫammed ümmetine Ḳadir gicesin rūzı kıldı ki (9) bulara ol biñ ay ‘ibādetden yigrek ola [85b].

Yapısına Göre: Ki’li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : rūzı kıldı

Özne : Hāḫ Te‘ālā

Nesne : Ḳadir gicesin

Dolaylı Tümlaç : Muḫammed ümmetine

Cümle Dışı Unsur : pes, ki

Yan Cümle:

Yüklem : yigrek ola

Özne : (o)

Dolaylı Tümlaç : bulara ol biñ ay ‘ibādetden

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

(1052) Süleymān (10) pādişāhlığı biş yüz ay miḳdārı ayıdı ve İskendiruñ’da biş yüz ayıdı [85b].

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : ayıdı

Özne : Süleymān pādişāhlığı

Zarf Tümleci : biş yüz ay miqdārı

Cümle Dışı Unsur : ve

2. Cümle:

Yüklem : ayıdı

Özne : (o)

Dolaylı Tümleç : İskendiruñ'da

Zarf Tümleci : biş yüz

(1053) (11) Pes adır gicesin itiyār ılma ol ikisiniñ pādişāhlığından yegrekdür [85b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : yegrekdür

Özne : adır gicesin itiyār ılma

Dolaylı Tümleç : ol ikisiniñ pādişāhlığından

Cümle Dışı Unsur : pes

(1054) Beni orlamağıl ve yüzüme urmağıl kim Tañrı Resüli düşünde gördi (15) kim Beni Umeyye avmi anuñ minberine ıu ube ourdu [85b].

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : horlamağıl

Özne : (sen)

Nesne : beni

Cümle Dışı Unsur : ve

2. Cümle:

Yüklem : urmağıl

Özne : (sen)

Dolaylı Tümleç : yüzüme

Cümle Dışı Unsur : kim

3. Cümle: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : gördi

Özne : Tañrı Resüli

Dolaylı Tümleç : düşünde

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

Yan Cümle:

Yüklem : hutbe okurdu

Özne : Beni Umeyye kavmi

Zarf Tümleci : anuñ minberine çıkup

(1055) Resül'in ol sebebden (16) mübârek hâtırı melül oldu [85b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : melül oldu

Özne : Resül'in mübârek hâtırı

Zarf Tümleci : ol sebebden

(1056) (16) Һақ Те‘алā bu āyeti indirdi [85b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : indirdi

Özne : Һақ Те‘алā

Nesne : bu āyeti

(1057) (17) Ya‘nī yā Muһammed һабībim! Ҷadir gicesi senūñ ümmetiñe ol Benī Umeyye pādīşā [86a] (1) pādīşāhlıǵından yegrekdür [86a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : yegrekdür

Özne : Ҷadir gicesi

Dolaylı Tümlеç : senūñ ümmetiñe, ol Benī Umeyye pādīşāhlıǵından

Cümle Dışı Unsur : ya‘nī, yā Muһammed һабībim

(1058) Һisāb kıldıǵ, Benī Umeyye tamām biñ ay pādi-(2)şāhlıǵ kılmış [86a].

Yapısına Göre: Bağımsız Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : һisāb kıldıǵ

Özne : (biz)

2. Cümle:

Yüklem : pādīşāhlıǵ kılmış

Özne : Benī Umeyye

Zarf Tümlеci : tamām biñ ay

(1059) Bu āyetiñ ma‘nisi oldur kim şöyle biñ ay (3) kim anda Ƙadir gicesi olmaya [86a].

Yapısına Göre: Ki’li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : oldur

Özne : bu āyetiñ ma‘nisi

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

Yan Cümle: Ki’li Birleşik Cümle

Ki’li Birleşik Cümlelerin Temel Cümlesi:

Yüklem : biñ ay

Özne : (o)

Zarf Tümlenci : şöyle

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

Ki’li Birleşik Cümlelerin Yan Cümlesi:

Yüklem : olmaya

Özne : Ƙadir gicesi

Dolaylı Tümlaç : anda

(1060) Ol dün içinde feriştehler selām virdigi (4) bin ay ħalāyık gelüp saña selām virdiginden yegrekdür [86a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : yegrekdür

Özne : ol dün içinde feriştehler selām virdigi

Dolaylı Tümlaç : bin ay ħalāyık gelüp saña selām virdiginden

(1061) (5) Ya‘nî iner ferîştehler daħı rûħ ya‘nî Cebrâ’îl [86a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : iner

Özne : ferîştehler daħı rûħ ya‘nî Cebrâ’îl

Cümle Dışı Unsur : ya‘nî

(1062) Ya‘nî ol (6) gicede Ĥaħ Te‘âlâ destûrıyla her bir iş için selâm iderler [86a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : selâm iderler

Özne : (onlar)

Zarf Tümlenci : ol gicede, Ĥaħ Te‘âlâ destûrıyla, her bir iş için

Cümle Dışı Unsur : ya‘nî

(1063) (7) Ya‘nî Ĥadir gicesinde ferîştehler ve daħı rûħ inerler, (8) Ĥaħ Te‘âlâ destûrıyla her bir için ve mü’minlere selâm virirler [86a].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : inerler

Özne : ferîştehler ve daħı rûħ

Zarf Tümlenci : Ĥadir gicesinde

Cümle Dışı Unsur : ya‘nî

2. Cümle:

Yüklem : selâm virirler

Dolaylı Tümlaç : mü’minlere

Zarf Tümlenci : Hâk Te‘âlâ destûrıyla, her bir için

(1064) Aḥşamdan tâ irteye degin (9) ol iş üzerine olurlar [86a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : olurlar

Özne : (onlar)

Dolaylı Tümlaç : ol iş üzerine

Zarf Tümlenci : aḥşamdan tâ irteye degin

(1065) (9) Esselâmu ‘aleyke yâ mü’ mün dirler [86a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : dirler

Özne : (onlar)

Nesne : esselâmu ‘aleyke yâ mü’ mün

(1066) Rivāyetde gelür kim (10) maşrıqdan mağribe degin hiç bir ev qalmaz [86a].

Yapısına Göre: Ki’li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : gelür

Özne : (o)

Dolaylı Tümlaç : rivāyetde

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan Cümle:

Yüklem : qalmaz

Özne : hiç bir ev

Zarf Tümlenci : maşrıqdan mağribe degin

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(1067) İllā ol gicede ol evlere feriştehler gelürler, (11) selām deñirmek için [86a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : gelürler

Özne : feriştehler

Dolaylı Tümlaç : ol evlere

Zarf Tümlenci : ol gicede, selām deñirmek için

Cümle Dışı Unsur : illā

(1068) Kaçan ol gicede bir kişi uyanık olsa zikirde yā tesbīhde (12) yā namāzda veya du‘āda bulunsa ol kıula selām deñürürler [86a].

Yapısına Göre: Şarlı Birleşik Cümle

1. Yan Cümle:

Yüklem : olsa

Özne : bir kişi

Zarf Tümlenci : ol gicede, uyanık

Cümle Dışı Unsur : kaçan

2. Yan Cümle:

Yüklem : bulunsa

Özne : (o)

Dolaylı Tümlaç : zikirde yā tesbīhde (12) yā namāzda veya du‘āda

Yan cümleler temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

Temel Cümle:

Yüklem : selām deñürürler

Özne : (onlar)

Dolaylı Tümleç : ol kula

(1069) H̄aḡ Te‘ālā’nıñ raḡmetin anıñ (13) üzerine seçerler [86a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : seçerler

Özne : (onlar)

Nesne : H̄aḡ Te‘ālā’nıñ raḡmetin

Dolaylı Tümleç : anıñ üzerine

(1070) Ḳaçan kim bu dedigimiz ḡalde bulmasalar yā uyḡuda bulsalar ol (14) gicede ol eve yedi kez gelürler [86a].

Yapısına Göre: Şarhlı Birleşik Cümle

1. Yan Cümle:

Yüklem : bulmasalar

Özne : (onlar)

Zarf Tümleci : bu dedigimiz ḡalde

Cümle Dışı Unsur : ḡaçan kim

1. Yan Cümle:

Yüklem : bulsalar

Özne : (onlar)

Zarf Tümleci : uyḡuda

Cümle Dışı Unsur : yā

Yan cümleler temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

Temel Cümle:

Yüklem : gelürler

Özne : (onlar)

Dolaylı Tümleç : ol eve

Zarf Tümleci : ol gicede, yedi kez

(1071) Bir neçe rivāyetde yitmiş kez gelürler kim ol ev ıssın (15) bāşed ki uyanık bulavuz selām deñürevüz deyü [86a].

Yapısına Göre: İç İçe Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : gelürler

Özne : (onlar)

Nesne :

Dolaylı Tümleç : bir neçe rivāyetde

Zarf Tümleci : yitmiş kez, ol ev ıssın bāşed ki uyanık bulavuz, selām deñürevüz deyü

Cümle Dışı Unsur : kim

İç cümle temel cümlenin zarfı konumundadır.

İç Cümle: Ortak Özneli Sıralı Cümle

İç Cümlenin 1. Cümlesi:

Yüklem : bulavuz

Özne : (biz)

Nesne : ol ev ıssın

Zarf Tümleci : uyanık

Cümle Dışı Unsur : bāşed ki

İç Cümlelerin 2. Cümlesi:

Yüklem : selām denürevüz

Özne : (biz)

(1072) **Kaçan bunca gelmekte uyanık bulmasalar selām (16) bulmasalar rahmetden mahrūm qalurlar [86a].**

Yapısına Göre: Şartlı Birleşik Cümle

1. Yan Cümle:

Yüklem : bulmasalar

Özne : (onlar)

Dolaylı Tümleç : bunca gelmekte

Zarf Tümleci : uyanık

Cümle Dışı Unsur : kaçan

2. Yan Cümle:

Yüklem : bulmasalar

Özne : (onlar)

Nesne : selām

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

Temel Cümle:

Yüklem : mahrūm qalurlar.

Özne : (onlar)

Dolaylı Tümleç : rahmetden

(1073) **Çün şabāh ola Cebra'īl nidā ider kim iy (17) ferīştehler errahīl errahīl [86a].**

Yapısına Göre: Bağımsız Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : ola

Özne : şabāḥ

Cümle Dışı Unsur : çün

2. Cümle:

Yüklem : nidā ider

Özne : Cebrā'îl

Nesne : iy ferîştehler errahîl errahîl

Cümle Dışı Unsur : kim

(1074) (1) Mecmū' u 'ālem tağılan gerü Cebrā'îl kıatına dirilürler [86b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : dirilürler

Özne : mecmū' u 'ālem tağılan

Dolaylı Tümleç : gerü Cebrā'îl kıatına

(1075) Eydürler kim yā Cebrā'îl! (2) Ḥaḳ Te'ālā ümmet-i Muḥammed'e ne işledi [86b].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : eydürler

Özne : (onlar)

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan Cümle:

Yüklem : işledi

Özne : Hâk Te‘âlâ

Nesne : ne

Dolaylı Tümleç : ümmet-i Muḥammed’e

Cümle Dışı Unsur : yâ Cebrâ’îl

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(1076) Hâk Te‘âlâ ümmet-i Muḥammed’in muḥsinlerine (3) selâm eyitdi, günahlarına tecävüz eyitdi [86b].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : eyitdi

Özne : Hâk Te‘âlâ

Nesne : selâm

Dolaylı Tümleç : ümmet-i Muḥammed’in muḥsinlerine

2. Cümle:

Yüklem : eyitdi

Özne : Hâk Te‘âlâ

Nesne : tecävüz

Dolaylı Tümleç : günahlarına

(1077) (3) İllâ üç tã’ifeye raḥmet itmedi [86b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : raḥmet itmedi

Özne : (o)

Dolaylı Tümleç : üç tã’ifeye

Cümle Dışı Unsur : illâ

(1078) Biri ol kim (4) dāyim sucı üzerine ola [86b].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : ol

Özne : biri

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan Cümle:

Yüklem : ola

Özne : (o)

Dolaylı Tümleç : sucı üzerine

Zarf Tümleci : dāyim

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(1079) (4) Ya 'nī gice gündüz andan ḥālī olmaya [86b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : ḥālī olmaya

Özne : (o)

Dolaylı Tümleç : andan

Zarf Tümleci : gice gündüz

Cümle Dışı Unsur : ya 'nī

(1080) Ya 'nī (5) ḥışımlarından, ḳavimlerinden kesisendür [86b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : kesisendür

Özne : (o)

Dolaylı Tümleç : hışımlarından, kavimlerinden

Cümle Dışı Unsur : ya' nî

(1081) Andan şoñra dilerler kim bu (6) dükeli feriştehler Cebrā'îl'ile göge ağalar [86b].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : dilerler

Özne : (onlar)

Zarf Tümleci : andan şoñra

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan Cümle:

Yüklem : ağalar

Özne : bu dükeli feriştehler

Dolaylı Tümleç : göge

Zarf Tümleci : Cebrā'îlile

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(1082) (6) Ol keremi çok pādişāh hıṭāb ider [86b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : hıṭāp ider

Özne : ol keremi çok pādişāh

(1083) Eydür kim (7) yā Cebrā'îl! Ḳatlanın tā ki muṭî' ḳullarım irte namāzın ḳılsunlar [86b].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : eydür

Özne : (o)

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan Cümle: Bağımsız Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : katlanın

Özne : (siz)

Cümle Dışı Unsur : yā Cebrā'īl

2. Cümle:

Yüklem : kılsunlar

Özne : muṭī' kullarım

Nesne : irte namāzın

Cümle Dışı Unsur : tā ki

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(1084) Bāşed 'āşī (8) kullarım uyğularından uyanuṗ tā gelüṗ imāmıla irte namāzın kıllalar [86b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : kıllalar

Özne : 'āşī (8) kullarım

Nesne : irte namāzın

Zarf Tümleci : uyğularından uyanuṗ tā gelüṗ, imāmıla

Cümle Dışı Unsur : bāşed

(1085) Tā kim bu gice raḥmetümden (9) nevmīd olmayalar [86b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : nevmīd olmayalar

Özne : (onlar)

Dolaylı Tümleç : raḥmetümden

Zarf Tümleci : bu gice

Cümle Dışı Unsur : tā kim

(1086) (9) Raḥmetüm anlara daḥı iriše [86b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : iriše

Özne : raḥmetüm

Dolaylı Tümleç : anlara

Cümle Dışı Unsur : daḥı

(1087) Ve daḥı rivāyetde gelüp ṭurur kim Cebrā'īl (10) Ḥaḳ Te'ālā ḥazretine eydür [86b].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : gelüp ṭurur

Özne : (o)

Dolaylı Tümleç : rivāyetde

Cümle Dışı Unsur : ve daḥı, kim

Yan Cümle:

Yüklem : eydür

Özne : Cebrā'īl

Dolaylı Tümleç : Hâk Te‘âlâ hâzretine

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(1088) (10) İlahî! Ol rahmet kim bu kullarıñ üzerine indürdiñdi [86b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : indürdiñdi

Özne : (sen)

Nesne : ol rahmet

Dolaylı Tümleç : bu kullarıñ üzerine

Cümle Dışı Unsur : kim

(1089) (11) Maşrıqdan mağribe degin ümmet-i Muḥammed’e ulaşdurdıñ [86b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : ulaşdurdıñ

Özne : (sen)

Dolaylı Tümleç : ümmet-i Muḥammed’e

Zarf Tümleci : maşrıqdan mağribe degin

(1090) (12) Cömerdler cömerdi benven [86b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : benven

Özne : cömerdler cömerdi

(1091) Benüm keremüme lâyıķ (13) degüldür kim ķullarım üzerine viriþdi kim raķmete gerü ķabül idem [86b].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : lâyıķ degüldür

Özne : (o)

Dolaylı Tümleç : benüm keremüme

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan Cümle:

Yüklem : ķabül idem

Özne : (ben)

Nesne : ķullarım üzerine viriþdigim raķmete

Zarf Tümleci : gerü

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(1092) İmdi ol (14) artan raķmetüm raķmetimi al, kāfir ķullarım üzerine saç [86b].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : al

Özne : (sen)

Nesne : ol artan raķmetüm raķmetimi

Zarf Tümleci : imdi

2. Cümle:

Yüklem : saç

Özne : (sen)

Dolaylı Tümleç : kâfir kullarım üzerine

(1093) Pes, Cebrâ'îl ol rahmeti (15) iledeler kâfiristanlara kâfirler üzerine saçar [86b].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : iledeler

Özne : Cebrâ'îl

Nesne : ol rahmeti

Dolaylı Tümleç : kâfiristanlara

Cümle Dışı Unsur : pes

2. Cümle:

Yüklem : saçar

Özne : Cebrâ'îl

Dolaylı Tümleç : kâfirler üzerine

(1094) Kağı kâfire kim ol rahmetden do-(16)kuna Hağ Te'âlâ ol kâfire imân rûzı kıla [86b].

Yapısına Göre: Şartlı Birleşik Cümle

Yan Cümle:

Yüklem : doğuna

Özne : kağı kâfire

Dolaylı Tümleç : ol rahmetden

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

Temel Cümle:

Yüklem : rûzı kıla
Özne : Hâk Te‘âlâ
Nesne : îmân
Dolaylı Tümleç : ol kâfire

(1095) Ol Ɛadir gicesiniñ raħmetiniñ eşeridür (17) kim bunda gelür, mü'mün olur [86b].

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : Ɛadir gicesiniñ raħmetiniñ eşeridür
Özne : ol
Cümle Dışı Unsur : kim

2. Cümle: Ortak Özneli Sıralı Cümle

Sıralı Cümlelerin 1. Cümlesi:

Yüklem : gelür
Özne : (o)
Dolaylı Tümleç : bunda

Sıralı Cümlelerin 2. Cümlesi:

Yüklem : olur
Özne : (o)
Nesne : mü'mün

(1096) Bir niçe hadişde gelmişdür kim Hâk (2) Te‘âlâ kıyâmet gününde bir niçe ‘aşileri cehenneme buyura [87a].

Yapısına Göre: Ki’li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : gelmişdür
Özne : (o)
Dolaylı Tümleç : bir niçe hadîşde
Cümle Dışı Unsur : kim

Yan Cümle:

Yüklem : buyura
Özne : Haq Te'ālā
Nesne : bir niçe 'āşileri
Dolaylı Tümleç : cehennem
Zarf Tümleci : kıyāmet gününde

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(1097) 'Āşī miskīn (3) bir kez Bismi'llāhi'r-raḥmāni'r-raḥīm dise pes,
cehennem odı biş yüz yıllıq yol (4) ol ııldan ıraı gide [87a].

Yapısına Göre: Şarlı Birleşik Cümle

Yan Cümle:

Yüklem : dise
Özne : 'āşī miskīn
Nesne : Bismi'llāhi'r-raḥmāni'r-raḥīm
Zarf Tümleci : bir kez
Cümle Dışı Unsur : pes

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

Temel Cümle:

Yüklem : ıraı gide
Özne : cehennem odı

Dolaylı Tümleç : ol kıldan

Zarf Tümleci : biş yüz yıllık yol

(1098) Һақ sübhānehū (5) ve Te‘ālā cemī‘ ümmet-i Muħammed’e raħmetin naşīp ide ve daħı ıođru yollar müyesser kılvire [87a].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : naşīp ide

Özne : Һақ sübhānehū ve Te‘ālā

Nesne : raħmetin

Dolaylı Tümleç : cemī‘ ümmet-i Muħammed’e

Cümle Dışı Unsur : ve daħı

2. Cümle:

Yüklem : müyesser kılvire

Özne : Һақ sübhānehū ve Te‘ālā

Nesne : ıoğru yollar

(1099) (7) Cümlemüz emīn olasıñuz belālardan [87a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : emīn olasıñuz

Özne : cümlemüz

Dolaylı Tümleç : belālardan

(1100) Ve daħı Һақ sübhānehū ve Te‘ālā bu kitābı te’līf (8) ide ve Türkiye terceme kılan ‘ulemā ve fużalāniñ aşlını ve fer‘ini raħmeti birile yarlađaya [87a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : yarlagaya

Özne : Haq sübhānehū ve Te‘ālā

Nesne : bu kitābı te‘līf (8) ide ve Türkiye terceme kılan ‘ulemā ve fużalānıñ aşlını ve fer‘ini

Zarf Tümlenci : raḥmeti birile

Cümle Dışı Unsur : ve daḥı

(1101) (9) Ve bu ḥakīr daḥı bu kitābı kitābet idüp yazmışdur [87a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : yazmışdur

Özne : bu ḥakīr

Nesne : bu kitābı

Zarf Tümlenci : kitābet idüp

Cümle Dışı Unsur : ve, daḥı

(1102) Allāh raḥmet ilesün deyenlere Allāh (10) raḥmet eyleye [87a].

Yapısına Göre: İç İçe Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : raḥmet eyleye

Özne : Allāh

Dolaylı Tümleç : Allāh raḥmet ilesün deyenlere

İç cümle temel cümlelerin dolaylı tümleçi konumundadır.

İç Cümle:

Yüklem : raḥmet ilesün

Özne : Allāh

Sūretü Lem Yekün

(1103) Eger ādem oğlanları "Lem Yekün" sūresinde ne Őevāb varımı bilselerdi (13) kavm-i Őabāyilin oğlan ve kızın ve malın ve tavarın düzin Őoyalardı [87a].

Yapısına Göre: Şarlı Birleşik Cümle

Yan Cümle:

Yüklem : bilselerdi

Özne : ādem oğlanları

Nesne : Lem Yekün sūresinde ne Őevāp varımı

Cümle Dışı Unsur : eger

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

Temel Cümle:

Yüklem : Őoyalardı

Özne : (onlar)

Nesne : kavm-i Őabāyilin oğlan ve kızın ve malın ve tavarın

Zarf Tümlenci : düzin

(1104) Dükelişi (14) bu sūre'i ođuyalardı, bunu ögreneleridi [87a].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : oğuyalardı

Özne : dükelişi

Nesne : bu sūre'i

2. Cümle:

Yüklem : ögreneleridi

Özne : dükelişi

Nesne : bunu

(1105) (16) Ya'nî cühüdler ve naşrânîler ve hâce ve puta ıapıcılar küfürlerinden şirklerinden (17) irilmediler tâ bulara bir bellü hüccet gelmeyince [87a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : irilmediler

Özne : cühüdler ve naşrânîler ve hâce ve puta ıapıcılar

Dolaylı Tümleç : küfürlerinden şirklerinden

Zarf Tümleci : bulara bir bellü hüccet gelmeyince

Cümle Dışı Unsur : tâ

(1106) İmdi ol hüccet kim Muhammed Muştafa'dur sallallâhi [87b] (1) 'aleyhi ve sellem kim bulara Qur'an getürdi ve Qur'an içinde azgunlğın beyân (2) kıldı ve bunlara imân kığırdı [87b].

Yapısına Göre: Bağımsız Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : Muhammed Muştafa'dur

Özne : ol hüccet

Zarf Tümleci : imdi

Cümle Dışı Unsur : kim, sallallâhi 'aleyhi ve sellem, kim

2. Cümle:

Yüklem : getürdi

Özne : (o)

Nesne : Qur'an

Dolaylı Tümleç : bulara

Cümle Dışı Unsur : ve

3. Cümle:

Yüklem : beyān kıldı

Özne : (o)

Nesne : azgunluğun

Dolaylı Tümleç : Qur'ān içinde

Cümle Dışı Unsur : ve

4. Cümle:

Yüklem : kığırdı

Özne : (o)

Nesne : imān

Dolaylı Tümleç : bunlara

(1107) Anlar ehl-i kitābıñ (3) mü'minleridür ve 'Arabıñ müşrükleridür [87b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : ehl-i kitābıñ (3) mü'minleridür ve 'Arabıñ müşrükleridür

Özne : anlar

(1108) Ya'nī zā'il olmadılar kāfirler ehl-i kitābdan dañı müşriklerden kim meyl (6) idicilerdür küfür üzerine [87b].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : zā'il olmadılar

Özne : kāfirler

Dolaylı Tümleç : ehl-i kitābdan daḥı müşriklerden

Cümle Dışı Unsur : ya‘nī, kim

2. Cümle:

Yüklem : meyl idicilerdür

Özne : (onlar)

Dolaylı Tümleç : küfür üzerine

(1109) (9) Ya‘nī yā Muḥammed! Ol Muḥammed elçilerdür, bāṭıldan (10) arınmışdur [87b].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : elçilerdür

Özne : ol Muḥammed

Cümle Dışı Unsur : ya‘nī, yā Muḥammed

2. Cümle:

Yüklem : arınmışdur

Özne : ol Muḥammed

Dolaylı Tümleç : bāṭıldan

(1110) (10) Kitāblar içinde ḥükm Tañrı’dandur, ṭoğrudur [87b].

Yapısına Göre: Basit Cümle.

Yüklem : Tañrı’dandur, ṭoğrudur

Özne : ḥükm

Dolaylı Tümleç : kitāplar içinde

(1111) Bir neçeler eydürler ki (12) Kıur'ân şuhuf didi, niçün [87b]?

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : eydürler

Özne : bir neçeler

Cümle Dışı Unsur : ki

Yan Cümle:

Yüklem : didi

Özne : (o)

Nesne : Kıur'ân şuhuf

Zarf Tümlenci : niçün

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(1112) (12) Anıñiçün kim süreleri çoğdur [87b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : çoğdur

Özne : süreleri

Zarf Tümlenci : anıñiçün

Cümle Dışı Unsur : kim

(1113) Pes Kıur'ân'ın süreleri (13) çoğ olduğu şuhuf didi [87b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : didi

Özne : (o)

Nesne : şuhuf

Zarf Tümlenci : Kıur'ân'ın süreleri çoğ olduğu

Cümle Dışı Unsur : pes

(1114) Ya‘nī bu Qur‘ān’ın eyle kitāpdur kim arı olmuştur (15) yalan geleciden ve dahı naḳāyızlardan [87b].

Yapısına Göre: Ki’li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : kitāpdur

Özne : bu Qur‘ān

Zarf Tümleci : eyle

Cümle Dışı Unsur : ya‘nī, kim

Yan Cümle:

Yüklem : arı olmuştur

Özne : (o)

Dolaylı Tümleç : yalan geleciden ve dahı naḳāyızlardan

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

(1115) Muḫharaten didigi umuru (16) muḫtelifden dimek olur [87b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : dimek olur

Özne : muḫharaten didigi

Nesne : umuru muḫtelifden

(1116) (17) Ya‘nī bu Qur‘ān eyle gerçektür ve toğrudur kim hergiz bunda [88a] (1) egir nesne bunda yoḳdur [88a].

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : gerçektür ve toğrudur

Özne : bu Ŗur'ān

Zarf Tümlenci : eyle

Cümle Dışı Unsur : ya'nī, kim

2. Cümle:

Yüklem : yoğdur

Özne : egir nesne

Dolaylı Tümlaç : bunda

Zarf Tümlenci : hergiz

(1117) (4) Ya'nī ol kāfirler ĩmān getürmediler ve Muğammed işini diñlemediler ve Muğammed'i yalan (5) tutmadılar [88a].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : ĩmān getürmediler

Özne : ol kāfirler

Cümle Dışı Unsur : ya'nī, ve

2. Cümle:

Yüklem : diñlemediler

Özne : ol kāfirler

Nesne : Muğammed işini

Cümle Dışı Unsur : ve

3. Cümle:

Yüklem : yalan tutmadılar

Özne : ol kāfirler

Nesne : Muğammed'i

(1118) İllā şundan şoñra kim bular kendi kendi kitāpları içinde Muḥammed'in mürsel (6) peygamber idigin buldular [88a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : buldular

Özne : bular

Nesne : kendi kitāpları içinde Muḥammed'in mürsel peygamber idigin

Zarf Tümleci : şundan şoñra

Cümle Dışı Unsur : illā, kim

(1119) Ve ol hüccet ve ol beyān bulara gelmişken ve bulara inen kitāplara (7) Muḥammed'in peygamberlığın bilmişken uymadılar ve ĩmān getürmediler [88a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : uymadılar ve ĩmān getürmediler

Özne : (onlar)

Zarf Tümleci : ol hüccet ve ol beyān bulara gelmişken ve bulara inen kitāplara (7) Muḥammed'in peygamberlığın bilmişken

Cümle Dışı Unsur : ve

(1120) İllā meger kim kitāplarında (11) beyān olduğundan şoñra aña ol Muḥammed kim kitāplarında va 'de olundu [88a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : va 'de olundu

Özne : ol Muḥammed

Dolaylı Tümleç : aña, kitāplarında

Zarf Tümleci : kitāplarında beyān olduğundan şoñra

Cümle Dışı Unsur : illā, meger kim, kim

(1121) Tevratda ve İncil'de (12) ve Zebür'da ol vaqtin ittifaqları varıdı, Muḥammed'iñ peygamberligine [88a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : varıdı

Özne : ittifaqları

Dolaylı Tümleç : Tevratda ve İncil'de ve Zebür'da, Muḥammed'iñ peygamberligine

Zarf Tümleci : ol vaqtin

(1122) Çün ki Muḥammed'i dünyāya virinildi, (13) buğur inkār itdiler, peygamberligine daḥı tağıldılar ve ba'zısı ĩmān getürdi [88a].

Yapısına Göre: Bağımsız Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : virinildi

Özne : Muḥammed'i

Dolaylı Tümleç : dünyāya

Cümle Dışı Unsur : çün ki

2. Cümle:

Yüklem : inkār itdiler

Özne : (onlar)

Dolaylı Tümleç : peygamberligine

Cümle Dışı Unsur : buğur, daḥı

3. Cümle:

Yüklem : tağıldılar

Özne : (onlar)

Cümle Dışı Unsur : ve

4. Cümle:

Yüklem : inān getürdi

Özne : ba'zısı

(1123) (14) Ya'nî buyurunulmadı bulara, ya'nî ehl-i kitābın kāfirlerine [88a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : buyurunulmadı

Özne : (o)

Dolaylı Tümleç : bulara, ehl-i kitābın kāfirlerine

Cümle Dışı Unsur : ya'nî, ya'nî

(1124) Ya'nî (15) buyurmadı Muḥammed bulara, meger Tañrı'ya tapmağa buyuruldı [88a].

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : buyurmadı

Özne : Muḥammed

Dolaylı Tümleç : bulara

Cümle Dışı Unsur : ya'nî

2. Cümle:

Yüklem : buyuruldı

Özne : (o)

Dolaylı Tümleç : Tañrı'ya tapmağa

Cümle Dışı Unsur : meger

(1125) Bulara illā tevḥīd (16) buyurıldı kim Ḥaḳ Te‘ālā’yı birleyeler [88a].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : buyurıldı

Özne : tevḥīd

Dolaylı Tümleç : bulara

Cümle Dışı Unsur : illā, kim

2. Cümle:

Yüklem : birleyeler

Özne : (onlar)

Nesne : Ḥaḳ Te‘ālā’yı

(1126) Ya‘nī (17) şöyle kim ṭā‘at ‘ibādetler iderler, andan ğayriya itmeyeler [88a].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : iderler

Özne : (onlar)

Nesne : ṭā‘at ‘ibādetler

Cümle Dışı Unsur : ya‘nī, şöyle kim

2. Cümle:

Yüklem : itmeyeler

Özne : (onlar)

Dolaylı Tümleç : andan ğayriya

(1127) **Ḍaḥḥāk rivāyet ider ki ḥünefā-yı hüccācan, (3) ya‘nī ḥācirler kim ḥac kıllurlar Tañrı evine [88b].**

Yapısına Göre: Ki’li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : rivāyet ider

Özne : Ḍaḥḥāk

Cümle Dışı Unsur : ki

Yan Cümle:

Yüklem : ḥac kıllurlar

Özne : ḥünefā’-yı hüccācan ya‘nī ḥācirler

Dolaylı Tümleç : Tañrı evine

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(1128) **Ya‘nī namāzı ikrār iderler ve daḥı urarlar namāzı vaḳtlü (5) vaḳtinde [88b].**

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : ikrār iderler

Özne : (onlar)

Nesne : namāzı

Cümle Dışı Unsur : ya‘nī, ve daḥı

2. Cümle:

Yüklem : urarlar

Özne : (onlar)

Nesne : namāzı

Zarf Tümlenci : vaqtlü vaqtinde

(1129) Ya‘nî ikrâr iderler farzına (6) ve dağı öderler zekâtı [88b].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : ikrâr iderler

Özne : (onlar)

Dolaylı Tümlaç : farzına

Cümle Dışı Unsur : ya‘nî, ve dağı

2. Cümle:

Yüklem : öderler

Özne : (onlar)

Nesne : zekâtı

(1130) (8) Anıñıçün kim ma‘nâya munşarif olur [88b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : olur

Özne : (o)

Nesne : munşarif

Dolaylı Tümlaç : ma‘nâya

Zarf Tümlenci : anıñıçün

Cümle Dışı Unsur : kim

(1131) Murād bundan elmilletü’l-müteķimetün (9) dimek olur [88b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : dimek olur

Özne : Murād bundan

Nesne : elmilletü'l-müteķimetün

(1132) Ya'ni ol kâfirler buyur-(10)nulmadı [88b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : buyurnulmadı

Özne : ol kâfirler

Cümle Dışı Unsur : ya'ni

(1133) İllā meger Tañrı'ya kulluk kılmak için, kamu dinlerden dönüp İslām dīni (11) dutmağičün ve daħı ihlāş birle tevħīde ve tã'at kıлмаğa ve zekāt virmege buyuruldular [88b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : buyuruldular

Özne : (onlar)

Dolaylı Tümleç : ihlāş birle tevħīde ve tã'at kıлмаğa ve zekāt virmege

Zarf Tümlenci : Tañrı'ya kulluk kılmak için, kamu dinlerden dönüp İslām dīni dutmağičün

Cümle Dışı Unsur : illā, meger, ve daħı

(1134) (12) İşbu didigimiz toğru dindür [88b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : toğru dindür

Özne : işbu didigimiz

(1135) (13) Ya‘nī anlar kim (14) kāfir oldular ve daḥī şirk getürenler ya‘nī Tañrı‘ya ortağı var diyenler ya‘nī ‘İsā (15) oğlıdur ve Meryem ‘avratıdur deyenler ve zu‘m fāsıdlerince putlarına giçi tañrılarımızdur (16) diyenler cehennem şamusı içinde hemīşe şalısarlardur ve bular yaradılmışlarıñ yavızra-(17)ğıdur. [88b]

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : oldular

Özne : anlar

Nesne : kāfir

Cümle Dışı Unsur : ya‘nī, kim, ve daḥī

2. Cümle:

Yüklem : şalısarlardur

Özne : şirk getürenler ya‘nī Tañrı‘ya ortağı var diyenler ya‘nī ‘İsā (15) oğlıdur ve Meryem ‘avratıdur deyenler ve zu‘m fāsıdlerince putlarına giçi tañrılarımızdur (16) diyenler

Dolaylı Tümleç : cehennem şamusı içinde

Zarf Tümleci : hemīşe

Cümle Dışı Unsur : ve

3. Cümle:

Yüklem : yaradılmışlarıñ yavızrağıdur

Özne : bular

(1136) (17) Andan şoñra Ḥaḳ Te‘ālā mü‘minleri mediḥ eyitdi [88b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : mediḥ etdi

Özne : Ḥaḳ Te‘ālā

Nesne : mü'minleri
Zarf Tümleci : andan sonra

**(1137) Ya'nî öğdi ve dahı bu [89a] (1) buların 'amellerin vaşif eyitdi ve dahı
āhıretde mekânların ve turaqların beyân (2) kıldı [89a].**

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : öğdi
Özne : (o)

Cümle Dışı Unsur : ya'nî, ve dahı

2. Cümle:

Yüklem : vaşif eyitdi
Özne : (o)
Nesne : buların 'amellerin

Cümle Dışı Unsur : ve dahı

3. Cümle:

Yüklem : beyân kıldı
Özne : (o)
Nesne : mekânların ve turaqların
Dolaylı Tümleç : āhıretde

(1138) (2) Tā kim rağbet iderler Hıağ Te'alā'nın koşulıgına [89a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : rağbet iderler
Özne : (onlar)
Dolaylı Tümleç : Hıağ Te'alā'nın koşulıgına

Cümle Dışı Unsur : tā kim

(1139) (3) Yanī anlar kim ĩmān getürdiler ve (4) eyü ‘ameller kıldılar [89a].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : ĩmān getürdiler

Özne : anlar

Cümle Dışı Unsur : ya ‘nī, ve

2. Cümle:

Yüklem : kıldılar

Özne : anlar

Nesne : eyü ‘ameller

(1140) (4) Anlar anlardur kim yaradılmış yaradılmışıñ yegregidür [89a].

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : anlardur

Özne : anlar

Cümle Dışı Unsur : kim

2. Cümle:

Yüklem : yaradılmışıñ yegregidür

Özne : yaradılmış

**(1141) Ya ‘nī şunlar kim taşdıķ etdiler Allāh’ı ve daħı gōñüllerinde ihlāşları
(7) varıdı ve fi ‘illeri daħı ihlāş ileyidi [89a].**

Yapısına Göre: Bağımsız Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : taşdıķ etdiler

Özne : şunlar

Nesne : Allāh'ı

Cümle Dışı Unsur : ya 'nī, kim, ve dağı

2. Cümle:

Yüklem : varıdı

Özne : ihlāşları

Dolaylı Tümleç : gönüllerinde

Cümle Dışı Unsur : ve

3. Cümle:

Yüklem : ihlāş ileyidi

Özne : fi 'illeri

Cümle Dışı Unsur : dağı

(1142) (7) İmdi kimlerdür anlar [89a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : kimlerdür

Özne : anlar

Cümle Dışı Unsur : imdi

(1143) Peyğamberin şaĥābeleridür, (8) andan soñra gelen ümmetleridür tā kıyāmete degin [89a].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : Peyğamberin şaĥābeleridür

Özne : (onlar)

2. Cümle:

Yüklem : andan sonra gelen ümmetleridir tā kıyāmete degin

Özne : (onlar)

(1144) ‘Abdullāh kim and içer, vallāhu (9) mü’min ekremdür Ka‘betullāh üzerine deyü ve Ebū Hureyre and içer, vallāhu mü’min ekremdür (10) Tañrı’ya [89a].

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle: İç İçe Birleşik Cümle

1. Cümlenin Temel Cümlesi:

Yüklem : and içer

Özne : ‘Abdullāh

Zarf Tümlenci : vallāhu mü’min Ka‘betullāh üzerine deyü

Cümle Dışı Unsur : kim, ve

İç cümle temel cümlenin zarfı konumundadır.

1. Cümlenin İç Cümlesi:

Yüklem : ekremdür

Özne : mü’min

Dolaylı Tümlaç : Ka‘betullāh üzerine

Cümle Dışı Unsur : vallāhu

2. Cümle: İç İçe Birleşik Cümle

2. Cümlenin Temel Cümlesi:

Yüklem : and içer

Özne : Ebū Hureyre

Zarf Tümlenci : Vallāhu mü’min ekremdür Tañrı’ya

Yan cümle temel cümlenin zarfı konumundadır.

2. Cümlenin Yan Cümlesi:

Yüklem : ekremdür

Özne : mü'mün

Dolaylı Tümleç : Tañrı'ya

Cümle Dışı Unsur : vallāhu

(1145) (12) Kıanda berāber olusar feriştehler mü'minlerle, dir [89a].

Yapısına Göre: İç İçe Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : dir

Özne : (o)

Nesne : kıanda berāber olusar feriştehler mü'minlerle

İç cümle temel cümlenin nesnesi konumundadır.

İç Cümle:

Yüklem : berāber olusar

Özne : feriştehler

Dolaylı Tümleç : kıanda

Zarf Tümleci : mü'minlerle

(1146) Andan (13) Hıaķ Te'ālā dir mü'münleriñ geväbın beyān kııldı [89a].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : dir

Özne : Hıaķ Te'ālā

Zarf Tümleci : andan

2. Cümle:

Yüklem : beyān kıldı
Özne : Hāḡ Te‘ālā
Nesne : mü`münleriñ şevābın

(1147) (14) Ya‘nī ĩmān getirüp (15) eyü ‘amel kılanlarıñ Hāḡ Te‘ālā atında ‘Adin umadur kim ırmaları anuñ altında (16) aar [89a].

Yapısına Göre: Bağımsız Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : ‘Adin umadur
Özne : ĩmān getirüp (15) eyü ‘amel kılanlarıñ (yeri)
Dolaylı Tümler : Hāḡ Te‘ālā atında
Cümle Dıı Unsur : ya‘nī, kim

2. Cümle:

Yüklem : aar
Özne : ırmaları
Dolaylı Tümler : anuñ altında

(1148) (16) Daı bunlar umada iinde ebedü’l-ebed olalar [89a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : olalar
Özne : bunlar
Dolaylı Tümler : umada iinde
Zarf Tümler : ebedü’l-ebed
Cümle Dıı Unsur : daı

(1149) (16) Ol dört ırmağ kim meşhürdur [89a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : meşhürdur

Özne : ol dört ırmağ

Cümle Dışı Unsur : kim

(1150) (17) Biri baldan ve biri suçudur; biri südden; biri şudandur [89a].

Yapısına Göre: Bağımsız Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : baldan

Özne : biri

Cümle Dışı Unsur : ve

2. Cümle:

Yüklem : suçudur

Özne : biri

3. Cümle:

Yüklem : südden

Özne : biri

4. Cümle:

Yüklem : şudandur

Özne : biri

(1151) (1) Ya 'nī Ḥağ Te'ālā bulradan hoşnūd oldı dağı bular da Tañrı'dan hoşnūd (2) oldı [89b]

Yapısına Göre: Bağımsız Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : hoşnūd oldı

Özne : Haḫ Te‘ālā

Dolaylı Tümleç : bulardan

Cümle Dışı Unsur : ya‘nī, daḥı

2. Cümle:

Yüklem : hoşnūd oldı

Özne : bular

Dolaylı Tümleç : Tanrıdan Tañrı’dan

Cümle Dışı Unsur : da

(1152) (2) Şöyle kim bular hemīşe şāzılıḫda ve sevinmekde olalar [89b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : olalar

Özne : bular

Zarf Tümleci : hemīşe, şāzılıḫda ve sevinmekde

Cümle Dışı Unsur : şöyle kim

(1153) (3) Ya‘nī Tañrı Te‘ālā bulardan hoşnūd olduḡı a‘mālları sebebīdür [89b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : a‘mālları sebebīdür

Özne : Tañrı Te‘ālā bulardan hoşnūd olduḡı

Cümle Dışı Unsur : ya‘nī

(1154) Ya‘nī bular Tañrı’dan hoşnūd olduğı uçmaq şevābı (5) sebebindendür [89b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : uçmaq şevābı sebebindendür

Özne : bular Tañrı’dan hoşnūd olduđı

Cümle Dışı Unsur : ya‘nī

(1155) Ya‘nī ol eylik ve sevinmek Tañrı’sından (6) qorqanıñdur [89b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : Tañrı’sından qorqanıñdur

Özne : ol eylik ve sevinmek

Cümle Dışı Unsur : ya‘nī

(1156) (7) Ya‘nī ol ki Tañrı’yı birledi, dünyāda ve dağı günāhından yığlındı [89b].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : birledi

Özne : ol

Nesne : Tañrı’yı

Dolaylı Tümleç : dünyāda

Cümle Dışı Unsur : ya‘nī, ve dağı

2. Cümle:

Yüklem : yığlındı

Özne : ol

Dolaylı Tümleç : günāhından

(1157) Allāh (8) Te‘ālā biz kullarını ma‘āşiyede ırāq eyleyüvire ve ‘ameli şālih olan kullardan eyleyüvire (9) ve hāzreti sulṭānımıza kōnşu olmağı müyesser kılıvire ve bu kitābı te’līf idene ve (10) Türki tercime idene ve yazana Allāh Te‘ālā rahmet eylesün [89b].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : ırāq eyleyüvire

Özne : Allāh Te‘ālā

Nesne : biz kullarını

Dolaylı Tümleç : ma‘āşiyede

Cümle Dışı Unsur : ve

2. Cümle:

Yüklem : eyleyüvire

Özne : Allāh Te‘ālā

Dolaylı Tümleç : ‘ameli şālih olan kullardan

Cümle Dışı Unsur : ve

3. Cümle:

Yüklem : müyesser kılıvire

Özne : Allāh Te‘ālā

Nesne : hāzreti sulṭānımıza kōnşu olmağı

Cümle Dışı Unsur : ve

4. Cümle:

Yüklem : rahmet eylesün

Özne : Allāh Te‘ālā

Dolaylı Tümleç : bu kitābı te'lif idene ve (10) Türkî tercime idene ve yazana

Sûretü Zülzile

(1158) Her kim bu sûre'i üç kez okusa yâ yedi yâ dört kez okusa (13)

Muşhaf-ı Şerîf'i tamâm okumaşça şevâb virir deyü, buyurdu [89b].

Yapısına Göre: İç İçe Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : buyurdu

Özne : (o)

Zarf Tümleci : her kim bu sûre'i üç kez okusa yâ yedi yâ dört kez okusa

Muşhaf-ı Şerîf'i tamâm okumaşça şevâp virir deyü

İç cümle temel cümlenin zarfı konumundadır.

İç Cümle:

Yüklem : virir

Özne : (o)

Nesne : Muşhaf-ı Şerîf'i tamâm okumaşça şevâb

Zarf Tümleci : her kim bu sûre'i üç kez okusa yâ yedi yâ dört kez okusa

(1159) Bismi'llâh nüktelerinden bir (14) nükte oldur ki Bismi'llâh dört kelimedür, kuluñda günâhı dört dürlüdür [89b].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : oldur

Özne : Bismi'llâh nüktelerinden bir nükte

Cümle Dışı Unsur : ki

Yan Cümle: Bağımsız Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : dört kelimedür

Özne : Bismi'llāh

2. Cümle:

Yüklem : dört dürlüdür

Özne : kuluñda günāhı

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(1160) Biri gündüz (15) kıldığı günāhdur ve biri gice kıldığı günāhdur, biri dağı gizlü kıldığı günāhdur ve biri (16) āşikāre kıldığı günāhdur [89b].

Yapısına Göre: Bağımsız Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : gündüz kıldığı günāhdur

Özne : biri

Cümle Dışı Unsur : ve

2. Cümle:

Yüklem : gice kıldığı günāhdur

Özne : biri

Cümle Dışı Unsur : dağı

3. Cümle:

Yüklem : gizlü kıldığı günāhdur

Özne : biri

Cümle Dışı Unsur : ve

4. Cümle:

Yüklem : āşikāre kıldığı günāhdur

Özne : biri

(1161) Her kimse ki Bismi'llāhi'r-raḥmāni'r-raḥīm'i vazīfe idinse (17) Ḥaḳ Te'ālā bu dört günāhdan ol ḳulı ṣaḳlaya, Ḥaḳ Te'ālā yarlıḡıya [89b].

Yapısına Göre: Şartlı Birleşik Cümle

Yan Cümle:

Yüklem : vazīfe idinse

Özne : her kimse

Nesne : Bismi'llāhi'r-raḥmāni'r-raḥīm'i

Cümle Dışı Unsur : ki

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

Temel Cümle: Bağlı Sıralı Cümle

Temel Cümlenin 1. Cümlesi:

Yüklem : ṣaḳlaya

Özne : Ḥaḳ Te'ālā

Nesne : ol ḳulı

Dolaylı Tümleç : bu dört günāhdan

Temel Cümlenin 2. Cümlesi:

Yüklem : yarlıḡıya

Özne : Ḥaḳ Te'ālā

Nesne : ol ḳulı

(1162) (2) Ya'nī yir ḳaçan ḳatī deprense ḳıyāmet ḳopmaḳ için [90a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : deprense

Özne : yir

Zarf Tümleci : ḳatī, ḳıyāmet ḳopmaḳ için

Cümle Dışı Unsur : ya‘nī, kaçan

(1163) Bu āyetiñ (3) beyān oldur ki ibtidā‘ı İslāmda ya‘nī İslām’ın evvelinde şöyle şanurlardı kim (4) Hāḡ Te‘ālā uvaḡ günāhla ‘azāb itmeye [90a].

Yapısına Göre: Ki’li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : oldur

Özne : bu āyetiñ beyān(ı)

Cümle Dışı Unsur : ki

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

Yan Cümle: Ki’li Birleşik Cümle

Ki’li Birleşik Cümlelerin Temel Cümlesi:

Yüklem : şanurlardı

Özne : (onlar)

Zarf Tümlenci : ibtidā‘ı İslāmda ya‘nī İslām’ın evvelinde, şöyle

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

Ki’li Birleşik Cümlelerin Yan Cümlesi:

Yüklem : ‘azāb itmeye

Özne : Hāḡ Te‘ālā

Zarf Tümlenci : uvaḡ günāhla

(1164) (4) Meger ulu günāhla ‘azāb ide dirlerdi [90a].

Yapısına Göre: İç İçe Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : dirlerdi

Özne : (onlar)

Nesne : meger ulu günāhla ‘azāb ide

İç cümle temel cümlelerin nesnesi konumundadır.

İç Cümle:

Yüklem : ‘azāb ide

Özne : (o)

Zarf Tümleci : ulu günāhla

Cümle Dışı Unsur : meger

(1165) (5) Kaçan bu āyet indise bildiler kim eger ulu günāh (6) olsun ve eger kiçi günāh olsun şorusardur [90a].

Yapısına Göre: Ki’li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : bildiler

Özne : (onlar)

Zarf Tümleci : bu āyet indise

Cümle Dışı Unsur : kaçan, kim

Yan Cümle:

Yüklem : şorusardur

Özne : (o)

Zarf Tümleci : eger ulu günāh olsun ve eger kiçi günāh olsun

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(1166) Pes böyle didiginden şofra bu (7) günün ya ‘nī kıyāmet korğuların aındı ve eyitdi kim az nesne ol günde çok (8) olur [90a].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : ańdı

Özne : (o)

Nesne : bu günün ya' nĩ kıyāmet kórķuların

Zarf Tümlenci : böyle didiginden şońra

Cümle Dışı Unsur : pes, ve

2. Cümle: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : eyitdi

Özne : (o)

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan Cümle:

Yüklem : çok olur

Özne : az nesne

Zarf Tümlenci : ol günde

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(1167) (8) Ya' nĩ vaķtiyile yir deprense, deprene [90a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : deprene

Özne : yir

Zarf Tümlenci : vaķtiyile, deprense

Cümle Dışı Unsur : ya' nĩ

(1168) (9) Kıyāmet gününde ammā şöyle deprene ki ne kadar nesne ki yiriñ üzerinde vardır, (10) ‘imāretlerden ve saraylardan mecmū‘ı harāb-ı yebāb oluvarına [90a].

Yapısına Göre: Ki’li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : deprene

Özne : (o)

Zarf Tümlenci : kıyāmet gününde, şöyle

Cümle Dışı Unsur : ammā, ki

Yan Cümle:

Yüklem : uvarına

Özne : ne kadar nesne ki yiriñ üzerinde vardır, ‘imāretlerden ve saraylardan mecmū‘ı

Zarf Tümlenci : harabı yebab

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

(1169) (14) Ya ‘nī dağı halāyık eydeler kim bu nesne nedür [90a]?

Yapısına Göre: Ki’li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : eydeler

Özne : halāyık

Cümle Dışı Unsur : ya ‘nī, dağı, kim

Yan Cümle:

Yüklem : nedür

Özne : bu nesne

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(1170) (15) Bu arada insan didiginden murād kāfirlerdür ki kıyāmet gününde inanmazlardı [90a].

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : kāfirlerdür

Özne : insan didiginden murād

Zarf Tümleci : bu arada

Cümle Dışı Unsur : ki

2. Cümle:

Yüklem : inanmazlardı

Özne : (onlar)

Dolaylı Tümleç : kıyāmet gününde

(1171) Ölüp (16) ve çüriyüp toprak olduğumuzdan sonra girü mi dirilevüz dirlerdi [90a].

Yapısına Göre: İç İçe Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : dirlerdi

Özne : (onlar)

Nesne : ölüp (16) ve çüriyüp toprak olduğumuzdan sonra girü mi dirilevüz

İç cümle temel cümlelerin nesnesi konumundadır.

İç Cümle:

Yüklem : dirilevüz

Özne : (biz)

Zarf Tümleci : ölüp ve çüriyüp toprak olduğumuzdan sonra, girü

Cümle Dışı Unsur : mi

(1172) ‘Acebleyüp eyitdiler (17) kim bu nedür kim bizim başımıza geldi
[90a].

Yapısına Göre: Ki’li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : eyitdiler

Özne : (onlar)

Zarf Tümleci : ‘acebleyüp

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan Cümle: Bağlı Cümle

Bağlı Cümlenin 1. Cümlesi:

Yüklem : nedür

Özne : bu

Cümle Dışı Unsur : kim

Bağlı Cümlenin 2. Cümlesi:

Yüklem : geldi

Özne : (o)

Dolaylı Tümleç : bizim başımıza

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(1173) Ol hāle inkār idüp [90b] (1) eydeler [90b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : eydeler

Özne : (onlar)

Zarf Tümleci : ol hāle inkār idüp

(1174) Ya‘nī ol gün ki (2) kıyāmet kıopa, yir haberin söyleye, her ne kim üzerinde işlendi ise (3) hayır ve şerden ādem ne kim kıldısa [90b].

Yapısına Göre: Şartlı Birleşik Cümle

1. Yan Cümle:

Yüklem : işlendi ise

Özne : her ne

Dolaylı Tümleç : üzerinde

Cümle Dışı Unsur : kim

2. Yan Cümle:

Yüklem : kıldısa

Özne : ādem

Nesne : hayır ve şerden ne

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan cümleler temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

Temel Cümle:

Yüklem : söyleye

Özne : yir

Nesne : haberin

Zarf Tümleci : ol gün ki kıyāmet kıopa

Cümle Dışı Unsur : ya‘nī

(1175) Pes mü‘münler çün tanıqlık viren kim çalāb‘um (4) fülān İbn-i fülān kıuluñ benüm üzerimde namāz kıldı ve oruç kıtdı ve hac ve ‘umre (5) kıldı ve ğazā itdi ve dürlü dürlü şevāblarda bulundu [90b].

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : tanıklık viren

Özne : (ben)

Zarf Tümleci : mü'münler çün

Cümle Dışı Unsur : pes, kim

2. Cümle:

Yüklem : namāz kıldı ve oruç tutdı ve hac ve 'umre kıldı ve gāzā itdi ve dürlü dürlü şevāblarda bulundı

Özne : fülān İbn-i fülān kuluñ

Dolaylı Tümleç : benüm üzerimde

Cümle Dışı Unsur : çalāb'um

(1176) Pes böyle diyicek mü'minler (6) sevinışeler, şāz olalar [90b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : sevinışeler, şāz olalar

Özne : mü'minler

Zarf Tümleci : böyle diyicek

Cümle Dışı Unsur : pes

(1177) Çalāb'ım fülān İbn-i filān kāfir benüm (7) üzerimde şirklerdi ve zinā kıldı ve oğuzlık itdi ve hamer içdi ve dürlü dürlü (8) günāhlarda bulundı deye [90b].

Yapısına Göre: İç İçe Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : deye

Özne : (o)

Nesne : Çalāb'ım fülān İbn-i filān kāfir benüm üzerimde şirklerdi ve zinā kıldı ve oğuzlık itdi ve hamer içdi ve dürlü dürlü günāhlarda bulundı

İç cümle temel cümlenin nesnesi konumundadır.

İç Cümle: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : şirklerdi

Özne : fülân İbn-i filân kâfir

Dolaylı Tümleç : benüm üzerimde

Cümle Dışı Unsur : Çalâb'ım, ve

2. Cümle:

Yüklem : kıldı

Özne : fülân İbn-i filân kâfir

Nesne : zinâ

Cümle Dışı Unsur : ve

3. Cümle:

Yüklem : itdi

Özne : fülân İbn-i filân kâfir

Nesne : oğuzlık

Cümle Dışı Unsur : ve

4. Cümle:

Yüklem : içdi

Özne : fülân İbn-i filân kâfir

Nesne : hamer

Cümle Dışı Unsur : ve

5. Cümle:

Yüklem : dürlü dürlü günâhlarda bulundu

Özne : fülân İbn-i filân kâfir

(1178) (8) Bunlar atı ayguya asāvete dūşeler [90b].

Yapısına Gre: Basit Cmle

Yklem : dūşeler

zne : bunlar

Dolaylı Tmle : atı ayguya, asāvete

(1179) (10) Bu āyetde tadr ve te'r vardur [90b].

Yapısına Gre: Basit Cmle

Yklem : vardur

zne : tadr ve te'r

Dolaylı Tmle : bu āyetde

(1180) aan Őarālarda olsauz (12) nz varınca aır, ba viri kim yarn iyāmet gnnde Őanlı viriserdr, (13) her ne kim Őadan ve Őoradan ve aadan avazn iitseler [90b].

Yapısına Gre: Ki'li Birleşik Cmle

Temel Cmle:

Yklem : aır, ba viri

zne : (siz)

Zarf Tmleci : Őarālarda olsauz, nz varınca

Cmle Dışı Unsur : aan, kim

Yan Cmle:

Yklem : Őanlı viriserdr

zne : her ne kim Őadan ve Őoradan ve aadan avazn iitseler

Zarf Tmleci : yarn iyāmet gnnde

Yan cmle temel cmleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

(1181) Degme bir bucağında (15) ve ortasında namāz kıldı [90b].

Yapısına Göre: Basit Cümle.

Yüklem : namāz kıldı

Özne : (o)

Dolaylı Tümleç : degme bir bucağında ve ortasında

(1182) (15) Niçün degme yerde namāz kılırsın [90b]?

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : namāz kılırsın

Özne : (sen)

Dolaylı Tümleç : degme yerde

Zarf Tümleci : niçün

(1183) Ya 'nī dilerem kim her bir yerde namāz kıldığımız çün (17) tanışlık vire [90b].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : dilerem

Özne : (ben)

Cümle Dışı Unsur : ya 'nī, kim

Yan Cümle:

Yüklem : tanışlık vire

Özne : (o)

Zarf Tümleci : her bir yerde namāz kıldığımız çün

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(1184) Ya‘nī yir haberlerin söyleyüp ve her [91a] (1) bir kişiye anuñ üzerinde ne işledigin tanıqlık virmek, anıñıçündür kim yā Muhammed (2) senüñ Tañrıñ yire buyura, söylemege destür vire [91a].

Yapısına Göre: Ki’li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : anıñıçündür

Özne : yir haberlerin söyleyüp ve her bir kişiye anuñ üzerinde ne işledigin tanıqlık virmek

Cümle Dışı Unsur : ya‘nī, kim

Yan Cümle: Ortak Özneli Sıralı Cümle

Yan Cümlenin 1. Cümlesi:

Yüklem : buyura

Özne : senüñ Tañrıñ

Dolaylı Tümleç : yire

Cümle Dışı Unsur : yā Muhammed

Yan Cümlenin 2. Cümlesi:

Yüklem : destür vire

Özne : senüñ Tañrıñ

Dolaylı Tümleç : söylemege

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

(1185) (3) Ya‘nī ol kıyāmet gününde ādemler döneler bölük bölük dağılup gideler, (4) her biri ‘amellü ‘amelinüñ cezāsın bulmağıçün [91a].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : döneler

Özne : âdemler

Zarf Tümlenci : ol kıyâmet gününde

Cümle Dışı Unsur : ya 'nî

2. Cümle:

Yüklem : gideler

Özne : âdemler

Zarf Tümlenci : bölük bölük dağılıp, her biri 'amellü 'amelinüñ cezâsın bulmağıçün

(1186) Ya 'nî kimse kimisi sağ kıola gide, uçmağa (5) vara, kimisi şol kıola gide, ol şamuya vara [91a].

Yapısına Göre: Bağımsız Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : gide

Özne : kimse kimisi

Dolaylı Tümlaç : sağ kıola

Cümle Dışı Unsur : ya 'nî

2. Cümle:

Yüklem : vara

Özne : kimse kimisi

Dolaylı Tümlaç : uçmağa

3. Cümle:

Yüklem : gide

Özne : kimisi

Dolaylı Tümlaç : şol kıola

4. Cümle:

Yüklem : vara
Özne : kimisi
Dolaylı Tümleç : ol ʔamuya

(1187) (6) Ya ‘nī bir bölüğü uçmağa vara, zevk ‘işret süre [91a].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : vara
Özne : bir bölüğü
Dolaylı Tümleç : uçmağa
Cümle Dışı Unsur : ya ‘nī

2. Cümle:

Yüklem : süre
Özne : bir bölüğü
Nesne : zevk ‘işret
Zarf Tümleci : hūreler ile

(1188) Ve (7) bir bölüğü ʔamuya vara, şeyāʔınler ile ʔamuya ‘azāba vara [91a].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : vara
Özne : bir bölüğü
Dolaylı Tümleç : ʔamuya
Cümle Dışı Unsur : ve

2. Cümle:

Yüklem : vara
Özne : bir bölüğü
Dolaylı Tümleç : tamuya, ‘azāba
Zarf Tümleci : şeyātīnler ile

(1189) Ve bir bölüğü uçma varup (8) sündüsler dībācler giyeler [91a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : giyeler
Özne : bir bölüğü
Nesne : sündüsler, dībācler
Zarf Tümleci : uçma varup
Cümle Dışı Unsur : ve

(1190) (9) Bir bölüğü uçmağa varup yüce tahtlar üzerinde oturuş temāşā kıllalar [91a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : temāşā kıllalar
Özne : bir bölüğü
Zarf Tümleci : uçmağa varup yüce tahtlar üzerinde oturuş

(1191) Ve bir bölüğü (10) cehennem ‘azābına varup tamu çuğurlarına yüzleri üzerine düşeler [91a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : düşeler
Özne : bir bölüğü
Dolaylı Tümleç : tamu çuğurlarına

Zarf Tümleci : cehennem ‘azābına varup, yüzleri üzerine

Cümle Dışı Unsur : ve

(1192) Bir bölügi uçmağa (11) varup şarāben tahūr içe ve bir bölügi cehenneme varup ğislin ğassāk içe [91a].

Yapısına Göre: Bağımsız Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : içe

Özne : bir bölügi

Nesne : şarāben tahūr

Zarf Tümleci : uçmağa varup

Cümle Dışı Unsur : ve

2. Cümle:

Yüklem : içe

Özne : bir bölügi

Nesne : ğislin ğassāk

Zarf Tümleci : cehenneme varup

(1193) Bir bölügi (12) uçmağa varup uçmağ ni‘metlerin yiye, bir bölügi tamuya varup zağğūm yiyüp kaṭrān (13) yiye, niçün [91a]?

Yapısına Göre: Bağımsız Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : yiye

Özne : bir bölügi

Nesne : uçmağ ni‘metlerin

Zarf Tümleci : uçmağa varup

2. Cümle:

Yüklem : yiye

Özne : bir bölügi

Nesne : kaṭrān

Zarf Tümleci : ṭamuya varuḫ, zaḳḳūm yiyūḫ

3. Cümle:

Yüklem : niḫūn

Özne : (o)

(1194) Bir (14) bölügi mescide varuḫ ṭāʿatler ve ʿibādetler ḳılurlardı [91a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : ḳılurlardı

Özne : bir bölügi

Nesne : ṭāʿatler ve ʿibādetler

Zarf Tümleci : mescide varuḫ

(1195) Ve bir bölügi ḫarābāta varuḫ maʿāṣiye (15) meṣḡūl idi [91a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : meṣḡūl idi

Özne : bir bölügi

Dolaylı Tümleç : maʿāṣiye

Zarf Tümleci : ḫarābāta varuḫ

Cümle Dışı Unsur : ve

(1196) (15) Ve bir bölügi Tañrı buyuruḡın dutardı [91a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : tutardı
Özne : bir bölüğü
Nesne : Tañrı buyuruğın
Cümle Dışı Unsur : ve

(1197) (15) Bir bölüğü şeytān buyuruğın tutardı [91a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : tutardı
Özne : bir bölüğü
Nesne : şeytān buyuruğın

(1198) (16) Bir bölüğü Tañrı buyuruğın ve ĩmān yolun dutardı [91a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : dutardı
Özne : bir bölüğü
Nesne : Tañrı buyuruğın ve ĩmān yolun

(1199) (16) Bir bölüğü küfrān yolun dutdılar [91a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : dutdılar
Özne : bir bölüğü
Nesne : küfrān yolun

(1200) Ve bir bölüğü (17) toğru yol üzerine getdiler [91a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : getdiler

Özne : bir bölügi
Dolaylı Tümleç : doğru yol üzerine
Cümle Dışı Unsur : ve

(1201) (17) Bir bölügi egri yol üzerine getdiler [91a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : getdiler
Özne : bir bölügi
Dolaylı Tümleç : egri yol üzerine

(1202) Ammā bir neçeler hisāb [91b] (1) olduğundan sonra dutalar [91b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : dutalar
Özne : bir neçeler
Zarf Tümleci : hisāb olduğundan sonra
Cümle Dışı Unsur : ammā

(1203) Kıyāmetde hīç bir kişi olmaya illā kendü nefsi (4) melāmet eyleye [91b].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : olmaya
Özne : hīç bir kişi
Zarf Tümleci : kıyāmetde
Cümle Dışı Unsur : (ki), illā

Yan Cümle:

Yüklem : melāmet eyleye

Özne : kendü nefsi

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

(1204) (4) Eger eyülerdenise Һasret yiye kim niçün eylik artırmadım [91b].

Yapısına Göre: Ki’li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : Һasret yiye

Özne : (o)

Zarf Tümlenci : eyülerdenise

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan Cümle:

Yüklem : artırmadım

Özne : (ben)

Nesne : eylik

Zarf Tümlenci : niçün

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

(1205) Eger yavızlardanısa (5) eyde kim niçün yazuğdan ırağ olmadum [91b].

Yapısına Göre: Ki’li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : eyde

Özne : (o)

Zarf Tümlenci : yavızlardanısa

Cümle Dışı Unsur : eger, kim

Yan Cümle:

Yüklem : ırağ olmadum

Özne : (ben)

Dolaylı Tümleç : yazuğdan

Zarf Tümleci : niçün

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(1206) Bu ol vaqit ola kim şevāb 'iḳābı (6) mu'āyene göreler [91b].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : ola

Özne : bu

Zarf Tümleci : ol vaqit

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan Cümle:

Yüklem : göreler

Özne : (onlar)

Nesne : şevāb 'iḳābı mu'āyene

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

(1207) (6) Übeyy bin Ka'be rivāyetinde gelür ki zelzele üç nesneden ḥālī degildür [91b].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : gelür

Özne : (o)

Dolaylı Tümleç : Übeyy bin Ka'be rivāyetinde

Cümle Dışı Unsur : ki

Yan Cümle:

Yüklem : ḥālī degildür

Özne : zelzele

Dolaylı Tümleç : üç nesneden

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(1208) (7) Yā budur ki Ḥaḫ Te'ālā yere heybet naōarıla baḫa [91b].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : budur

Özne : (o)

Cümle Dışı Unsur : yā, ki

Yan Cümle:

Yüklem : baḫa

Özne : Ḥaḫ Te'ālā

Dolaylı Tümleç : yere

Zarf Tümleci : heybet naōarıla

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(1209) Yā budur ki ādem oġlanlarınıñ günāhı (8) çoġluġından ola [91b].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : budur

Cümle Dışı Unsur : yā, ki

Yan Cümle:

Yüklem : ola

Özne : (o)

Dolaylı Tümeleş : ādem ođlanlarınıñ günāhı çoğluğından

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(1210) Yā budur ki yir altındağı balığ deprendiginden ola, ĥalāyık (9) korđmađıçün yā ĥafletden ayırmağıçün [91b].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : budur

Cümle Dışı Unsur : yā, ki

Yan Cümle:

Yüklem : ola

Özne : (o)

Zarf Tümeleşci : yir altındağı balığ deprendiginden, ĥalāyık korđmađıçün yā ĥafletden ayırmağıçün

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(1211) (10) Ya'nī her kim ki bir zerre ağır ĥayır işlese anuñ şevābın göresidür [91b].

Yapısına Göre: Şarhı Birleşik Cümle

Yan Cümle:

Yüklem : bir zerre ağır ĥayır işlese

Özne : her kim ki

Cümle Dışı Unsur : ya 'nī

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

Temel Cümle:

Yüklem : göresidür

Özne : (o)

Nesne : anuñ şevābın

(1212) (11) Ya 'nī her kim ki bir zerre ağır şer işlese anuñ (12) cezāsın göresidür, ve 'azābın çekesidür [91b].

Yapısına Göre: Şartlı Birleşik Cümle

Yan Cümle:

Yüklem : bir zerre ağır şer işlese

Özne : her kim ki

Cümle Dışı Unsur : ya 'nī

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

Temel Cümle: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : göresidür

Özne : (o)

Nesne : cezāsın

Cümle Dışı Unsur : ve

2. Cümle:

Yüklem : çekesidür

Özne : (o)

Nesne : 'azābın

(1213) Muḥammed bin Ka‘b rivāyet kıılır kim bu āyetiñ (13) ma‘nāsı dimek olur kim her kāfir ki dūnyāda bir zerre ağır ḥayır işlese anuñ şevābın (14) ve ‘avızın kendü nefsinde ve ehlinde ve malında ve ‘ayālinde göre āḥirete hiç ḥayır (15) iletmeye ve her mü‘min ki bir zerre ağır şer işlese dūnyāda anuñ ‘azābın ve cezāsın (16) kendü nefsinde göre ve ehlinde ve malında ve ‘ayālinde göre [91b].

Yapısına Göre: Ki’li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : rivāyet kıılır

Özne : Muḥammed bin Ka‘b

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

Yan Cümle: Ki’li Birleşik Cümle

Ki’li Birleşik Cümlelerin Temel Cümlesi:

Yüklem : dimek olur

Özne : bu āyetiñ ma‘nāsı

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

Ki’li Birleşik Cümlelerin Yan Cümlesi: Bağlı Cümle

Bağlı Cümlelerin 1. Cümlesi: Ortak Özneli Sıralı Cümle

Sıralı Cümlelerin 1. Cümlesi:

Yüklem : göre

Özne : her kafir

Nesne : anun sevabın ve ‘avızın

Dolaylı Tümleç : kendü nefsinde ve ehlinde ve malında ve ‘ayalinde

Zarf Tümleci : dünyada bir zerre ağır hayır işlese

Cümle Dışı Unsur : ki

Sıralı Cümlenin 2. Cümlesi:

Yüklem : iletmeye

Özne : (o)

Nesne : hayır

Dolaylı Tümleç : ahirete

Zarf Tümleci : hiç

Cümle Dışı Unsur : ve

Bağlı Cümlenin 2. Cümlesi:

Yüklem : göre

Özne : her mü'min

Nesne : anuñ 'azābın ve cezāsın

Dolaylı Tümleç : dünyāda, kendü nefsinde, ehlinde ve malında ve 'ayālinde

Zarf Tümleci : bir zerre ağır şer işlese

Cümle Dışı Unsur : ki, ve

(1214) Tā ki ahiretde Haḫ Te'ālā hazretinde (17) anuñ hiç şeri olmaya [91b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : olmaya

Özne : anuñ hiç şeri

Dolaylı Tümleç : Haḫ Te'ālā hazretinde

Zarf Tümleci : ahiretde

Cümle Dışı Unsur : tā ki

(1215) (17) İmam Şa'lebi'ye şordılar kim zerre nedür [91b]?

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : şordılar

Özne : (onlar)

Dolaylı Tümleç : İmam Şa‘lebi’ye

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan Cümle:

Yüklem : nedür

Özne : zerre

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(1216) Bir qarınçaya [92a] (1) yā bir zerre ağırdur ve anuñ yüz bölükde bir bölüğine ħabbe dirler [92a]

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : dirler

Özne : (onlar)

Nesne : ħabbe

Dolaylı Tümleç : bir qarınçaya ve anuñ yüz bölükde bir bölüğine

Cümle Dışı Unsur : yā bir zerre ağırdur

(1217) Bir gün (2) Sa‘īd bini Ebī Vaķās bir ħurme’i şadaķa virdi [92a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : şadaķa virdi

Özne : Sa‘īd bini Ebī Vaķās

Nesne : bir ħurme’i

Zarf Tümleci : bir gün

(1218) (2) Ol derviş elin çekdi, almadı [92a].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : çekdi

Özne : ol derviş

Nesne : elin

2. Cümle:

Yüklem : almadı

Özne : ol derviş

(1219) Vāy saña ki Hâk Te‘ālā bir zerre yā bir hardal dānesi ağırın kabûl ider (4) sin, bunı kabûl itmezsın [92a].

Yapısına Göre: Bağımsız Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : kabûl ider

Özne : Hâk Te‘ālā

Nesne : bir zerre yā bir hardal dānesi ağırın

Cümle Dışı Unsur : vāy saña ki

2. Cümle:

Yüklem : kabûl itmezsın

Özne : sin

Nesne : bunı

(1220) (4) Yā bir hurma niçe zerre ola, didi [92a].

Yapısına Göre: İç İçe Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : didi

Özne : (o)

Nesne : yā bir hurma niçe zerre ola

İç cümle temel cümlelerin nesnesi konumundadır.

Yan Cümle:

Yüklem : ola

Özne : bir hurma

Nesne : nice zerre

Cümle Dışı Unsur : yā

(1221) (5) Bir kişi Ḥasan atından geeridi [92a].

Yapısına Gre: Basit Cmle

Yüklem : geeridi

Özne : bir kişi

Dolaylı Tmle : Ḥasan atından

(1222) (5) Ḥasan bu sre'i ourdu [92a].

Yapısına Gre: Basit Cmle

Yüklem : ourdu

Özne : Ḥasan

Nesne : bu sre'i

(1223) (7) Bu kişi tamm 'lim oldu [92a].

Yapısına Gre: Basit Cmle

Yüklem : oldu

Özne : bu kişi

Nesne : tamām ‘ālim

(1224) Bir (8) gün ‘Āyişe anamuz üzüm yeyü  ururdu [92a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : yeyü  ururdu

Özne : ‘Āyi e anamuz

Nesne :  z m

Zarf Tümleci : bir gün

(1225) (8) Bir dervif geçdi [92a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : geçdi

Özne : bir dervif

(1226) Ol dervif (9) bir d ne üzüm  ada a eyitdi [92a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem :  ada a eyitdi

Özne : ol dervif

Nesne : bir d ne  z m

(1227) Y   mme’l-m ’m ne, ya’n  (10) m ’münler anası bir d ne üzüm ne nesnedür kim  ada a idersin [92a].

Yapısına Göre: Bağımsız Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : ne nesnedür

Özne : bir d ne  z m

Cümle Dışı Unsur : yā Ümme'l-mü'mine ya'nī mü'münler anası, kim

2. Cümle:

Yüklem : şadaka idersin

Özne : (sen)

(1228) (11) Heyhāt! Bir dānede neçe zerrāt vardur [92a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : vardur

Özne : neçe zerrāt

Dolaylı Tümleç : bir dānede

Cümle Dışı Unsur : heyhāt

(1229) (11) Rivāyet kıldı kim bir gün bir kişi geldi [92a].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : rivāyet kıldı

Özne : (o)

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan Cümle:

Yüklem : geldi

Özne : bir kişi

Zarf Tümleci : bir gün

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(1230) (12) Baña 'ilim öğret şol nesneden kim Hāq Te'ālā saña viridi [92a].

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : öğret

Özne : (sen)

Nesne : 'ilim

Dolaylı Tümleç : baña, şol nesneden

Cümle Dışı Unsur : kim

2. Cümle:

Yüklem : virdi

Özne : Haq Te'ālā

Dolaylı Tümleç : saña

(1231) Pes (13) Resül hāzreti 'aleyhi's-selām ol kişiyi bir şahābeye ısmarladı [92a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : ısmarladı

Özne : Resül hāzreti 'aleyhi's-selām

Nesne : ol kişiyi

Dolaylı Tümleç : bir şahābeye

Cümle Dışı Unsur : pes

(1232) Tā kim İzā Zülzileti sūre-(14)sine degin oqıtdı [92a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : oqıtdı

Özne : (o)

Zarf Tümleci : İzā Zülzileti sūresine degin

Cümle Dışı Unsur : tā kim

(1233) Çün kim bu āyet indi kim İllā ol (15) er eyitdi [92a].

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : indi

Özne : bu āyet

Cümle Dışı Unsur : çün kim, kim

2. Cümle:

Yüklem : eyitdi

Özne : ol er

Cümle Dışı Unsur : illā

(1234) (15) Bu deñlü yeter [92a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : yeter

Özne : (o)

Zarf Tümleci : bu deñlü

(1235) (15) Varayın bunuñ ile ‘amel kılayın [92a].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : varayın

Özne : (ben)

2. Cümle:

Yüklem : ‘amel kılayın

Özne : (ben)

Zarf Tümleci : bunuñ ile

(1236) Eger dahı gerek olursa kelām (16) öğrenem, didi [92a].

Yapısına Göre: İç İçe Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : didi

Özne : (o)

Nesne : eger dahı gerek olursa kelām öğrenem

İç cümle temel cümlenin nesnesi konumundadır.

İç Cümle:

Yüklem : öğrenem

Özne : (ben)

Nesne : kelām

Zarf Tümleci : gerek olursa

Cümle Dışı Unsur : eger, dahı

(1237) (2) Ya'nî âdem oğlanları işledügi 'amelleri Allāh Te'âlā görür dimek olur ve Allāhu (3) i'lam Hâk Te'âlā cümlemüzi hayır üzerine şābit kılvire, şeytān şerinden (4) şaklayuvire, 'ameli gökcek kullardan kılvire ve dahı cemī'-i ümmet Muḥammed'i biri bircegezimize (5) hoşnūd kılvire ve āḥir nefesde ĩmān kāmil ile ḥatim eyleyüvire ve dahı bunu kitābet (6) iden eksikli kula Allāh Te'âlā rahmet naşıp idüp dizārın müyesser kılvire [92b].

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle: İç İçe Birleşik Cümle

1. Cümlenin Temel Cümlesi:

Yüklem : dimek olur

Özne : (o)

Nesne : âdem oğlanları işledügi 'amelleri Allāh Te'âlā görür

Cümle Dışı Unsur : ya 'nī, ve

İç cümle temel cümlenin nesnesi konumundadır.

1. Cümlenin İç Cümlesi:

Yüklem : görür

Özne : Allāh Te'ālā

Nesne : ādem oğlanları işlediği 'amelleri

2. Cümle: Ortak Özneli Sıralı Cümle

Sıralı Cümlenin 1. Cümlesi:

Yüklem : şābit kılıvire

Özne : Hāq Te'ālā

Nesne : cümlemüzi

Dolaylı Tümleç : hayır üzerine

Sıralı Cümlenin 2. Cümlesi:

Yüklem : şaklayuvire

Özne : Hāq Te'ālā

Dolaylı Tümleç : şeytān şerinden

Sıralı Cümlenin 3. Cümlesi:

Yüklem : kılıvire

Özne : Hāq Te'ālā

Dolaylı Tümleç : 'ameli gökcek kullardan

Cümle Dışı Unsur : ve dahı

Sıralı Cümlenin 4. Cümlesi:

Yüklem : hoşnūd kılıvire

Özne : Hāq Te'ālā

Nesne : cemi' -i ümmet Muḥammed'i

Dolaylı Tümleç : biribircegezimize

Cümle Dışı Unsur : ve

Sıralı Cümlenin 5. Cümlesi:

Yüklem : hatim eyleyüvire

Özne : Haq Te'ala

Zarf Tümleci : ahir nefesde, iman kamil ile

Cümle Dışı Unsur : ve dahı

Sıralı Cümlenin 6. Cümlesi:

Yüklem : müyesser kılvire

Özne : Haq Te'ala

Nesne : dizarin

Dolaylı Tümleç : bunu kitabet iden eksikli kula

Zarf Tümleci : rahmet nasip idüp

Süretü'l-Adiyat

(1238) Her (9) kim ve'l-Adiyat süresin okursa arafat tagına çıkup müzdelifeye inen (10) hacılar sagışınca ol kula müzd ve şevap vire ve anuñ divanına yazıla [92b].

Yapısına Göre: Bağımsız Sıralı Cümle

1. Cümle: Şartlı Birleşik Cümle

1. Cümlenin Yan Cümlesi:

Yüklem : okursa

Özne : her kim

Nesne : ve'l-Adiyat süresin

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

1. Cümlenin Temel Cümlesi:

Yüklem : vire

Özne : (o)

Nesne : müzd ve şevāp

Dolaylı Tümleç : ol kula

Zarf Tümleci : ‘arafāt tağına çıkuş müzdelifeye inen hacılar sağışınca

Cümle Dışı Unsur : ve

2. Cümle:

Yüklem : yazıla

Özne : (o)

Dolaylı Tümleç : anuñ divānına

(1239) Allāh Te‘ālā (11) cümlemüze müyesser ide ve dağı cemī‘-i sūreleriñ evvelinde, Allāh Te‘ālā Bismi’llāh ile (12) bed eyitdi [92b].

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : müyesser ide

Özne : Allāh Te‘ālā

Dolaylı Tümleç : cümlemüze

Cümle Dışı Unsur : ve dağı

2. Cümle:

Yüklem : eyitdi

Özne : Allāh Te‘ālā

Dolaylı Tümleç : cemī‘-i sūreleriñ evvelinde

Zarf Tümleci : Bismi’llāh ile, bed

(1240) Dağı budur kim (13) her kaçan kaşşâplar bıçağın hayvânîñ boğazına
kosalar Bismi'llâhi Allâhu Ekber (14) diseler ol hayvâncıklar şol kadar zevk
bulurlar ki üç üç dirler [92b].

Yapısına Göre: Şarh Birleşik Cümle

1. Yan Cümle:

Yüklem : kosalar

Özne : kaşşâplar

Nesne : bıçağın

Dolaylı Tümleç : hayvânîñ boğazına

Cümle Dışı Unsur : dağı, budur kim, her kaçan

1. Yan Cümle:

Yüklem : diseler

Özne : (onlar)

Nesne : Bismi'llâhi Allâhu Ekber

Yan cümleler temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

Temel Cümle: Ki'li Birleşik Cümle

Ki'li Birleşik Cümlelerin Temel Cümlesi:

Yüklem : zevk bulurlar

Özne : ol hayvâncıklar

Zarf Tümleci : şol kadar

Cümle Dışı Unsur : ki

Ki'li Birleşik Cümlelerin Yan Cümlesi:

Yüklem : dirler

Özne : (onlar)

Nesne : üç üç

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

(1241) Mü'min daḥı lāyıkdur (16) ki Ḥaḫ Te'ālā'nıñ zikriyle daḥı yavlaḫ zevḫ bulalar ve lezzet alalar [92b].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : lāyıkdur

Özne : mü'min

Cümle Dışı Unsur : daḥı, ki

Yan Cümle: Ortak Özneli Sıralı Cümle

Yan Cümlenin 1. Cümlesi:

Yüklem : zevḫ bulalar

Özne : (onlar)

Zarf Tümlenci : Ḥaḫ Te'ālā'nıñ zikriyle, yavlaḫ

Cümle Dışı Unsur : daḥı, ve

Yan Cümlenin 2. Cümlesi:

Yüklem : lezzet alalar

Özne : (onlar)

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(1242) Zīrā ki ma'şūḫ (17) ḥaḫīḫisiniñ adıdur [92b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : ḥaḫīḫisiniñ adıdur

Özne : ma'şūḫ

Cümle Dışı Unsur : zīrā ki

(1243) Eydür ki Tañrı (2) Te‘alā yoluna segirden gāziler atları haқиçün ki
қаtī segirtmekden nesnelер hışlayu çıkar [93a].

Yapısına Göre: Ki’li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : eydür

Özne : (o)

Cümle Dışı Unsur : ki

Yan Cümle: Bağlı Cümle

Yan Cümlenin 1. Cümlesi:

Yüklem : Tañrı Te‘alā yoluna segirden gāziler atları haқиçün

Özne : (o)

Cümle Dışı Unsur : ki

Yan Cümlenin 2. Cümlesi:

Yüklem : hışlayu çıkar

Özne : nesnelер

Zarf Tümlеci : қаtī segirtmekden

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(1244) (4) Ve’l-‘adiyāti zabħan didigi ol Develer haқиçün kim қа‘be yolunda
қаtī yörimekten (5) nefesleri gürleyü çıkar [93a].

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : ol develer haқиçün

Özne : ve’l-‘adiyāti zabħan didigi

Cümle Dışı Unsur : kim

2. Cümle:

Yüklem : gürleyü çıkar

Özne : nefesleri

Zarf Tümlenci : ka‘be yolunda kıtî yörimekten

(1245) Ya‘nî ol atlar kim ğāzılığda (6) kıtî ve taşlu yerlerde segirdicek anuñ toynaqları taşdan ateş çıkar [93a].

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : ol atlar

Özne : (o)

Cümle Dışı Unsur : ya‘nî, kim

2. Cümle:

Yüklem : ateş çıkar

Özne : anuñ toynaqları

Dolaylı Tümlaç : taşdan

Zarf Tümlenci : ğāzılığda kıtî ve taşlu yerlerde segirdicek

(1246) (7) Dağı ol atlar haқиçün kim şabāh vaқtinde segirdime girüp (8) kāfir elin yağma eyledür [93a].

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : ol atlar haқиçün

Özne : (o)

Cümle Dışı Unsur : dağı, kim

2. Cümle:

Yüklem : yağma eyledür
Özne : (onlar)
Nesne : kâfir elin
Zarf Tümlenci : şabâh vaktinde segirdime girüp

**(1247) Pes dağı ol atlar kim ğazāda (9) segirtmek birle kâfir ilinde toz
ķoparır [93a].**

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : ol atlar
Özne : (o)
Cümle Dışı Unsur : pes, dağı, kim

2. Cümle:

Yüklem : toz ķoparır
Özne : (onlar)
Dolaylı Tümlenç : ğazāda, kâfir ilinde
Zarf Tümlenci : segirtmek birle

**(1248) Pes, dağı (10) ol atlar ĥaķiķün kim ıssın götürüp dışman dirnegi
ortasında girir, yarar öte geçer [93a].**

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : ol atlar ĥaķiķün
Özne : (o)
Cümle Dışı Unsur : pes, dağı, kim

1. Cümle:

Yüklem : girir, yarar, öte geçer

Özne : (onlar)

Dolaylı Tümleç : düşman dirnegi ortasında

Zarf Tümleci : ıssın götürüp

(1249) Ya 'nī dimek olur kim bu kamu yāz itdigimiz nesneler haқиçün kim ādem (13) oğlanları Tañrı'sınuñ ni 'metlerine isbās söz der [93a].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : dimek olur

Özne : (o)

Cümle Dışı Unsur : ya 'nī, kim

Yan Cümle:

Yüklem : der

Özne : ādem oğlanları

Nesne : isbās söz

Dolaylı Tümleç : Tañrı'sınuñ ni 'metlerine

Zarf Tümleci : bu kamu yāz itdigimiz nesneler haқиçün

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(1250) Lekenüdü didigi (14) oldur ki ādem oğlanları Tañrı'dan gelen muşibetleri şağışlar [93a].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : oldur

Özne : lekenüdü didigi

Cümle Dışı Unsur : ki

Yan Cümle:

Yüklem : şağışlar

Özne : ādem oğlanları

Nesne : Tañrı'dan gelen muşibetleri

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(1251) Söz ider, söz (15) idünüp söyler ve Tañrı'dan gelen eylikleri ve ni' metleri unudur [93a].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : söz ider

Özne : (o)

2. Cümle:

Yüklem : söyler

Özne : (o)

Zarf Tümlenci : söz idünüp

Cümle Dışı Unsur : ve

3. Cümle:

Yüklem : unudur

Özne : (o)

Nesne : Tañrı'dan gelen eylikleri ve ni' metleri

(1252) Lekenüdü didigi Tañrı'sına isbās söz ya'nī (17) oldur kim yaluñız yeye ve şadaqa'ı yığa ve kılını ve şākirdini döke [93a].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : Tañrı'sına isbās söz ya'nī oldur

Özne : lekenüdü didigi

Cümle Dışı Unsur : ya'nī, kim

Yan Cümle: Ortak Özneli Sıralı Cümle

Yan Cümlenin 1. Cümlesi:

Yüklem : yeye

Özne : (o)

Zarf Tümleci : yaluñız

Yan Cümlenin 2. Cümlesi:

Yüklem : yığa

Özne : (o)

Nesne : şadaqa'ı

Cümle Dışı Unsur : ve

Yan Cümlenin 3. Cümlesi:

Yüklem : döge

Özne : (o)

Nesne : kılını ve şākirdini

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(1253) Kenüd [93b] (1) oldur kim az ni'met ispās kılmaz ve çok ni'mete şükür eylemez [93b].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : oldır

Özne : kenūd

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan Cümle: Ortak Özneli Sıralı Cümle

Yan Cümlenin 1. Cümlesi:

Yüklem : ispās kılmaz

Özne : (o)

Nesne : az ni‘met

Cümle Dışı Unsur : ve

Yan Cümlenin 2. Cümlesi:

Yüklem : şükür eylemez

Özne : (o)

Dolaylı Tümleç : çok ni‘mete

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(1254) (3) Bu āyet meşeldür ki Hāq Te‘ālā darb-ı meşel kıluḡ durur [93b].

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : meşeldür

Özne : bu āyet

Cümle Dışı Unsur : ki

2. Cümle:

Yüklem : kıluḡ durur

Özne : Hāq Te‘ālā

Nesne : darb-ı meşel

(1255) (3) Ya‘nī sūret  uru   urur [93b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem :  uru   urur

Özne : (o)

Nesne : s ret

Cümle Dışı Unsur : ya‘nī

(1256) (4)  ad an deyü ya‘nī  akma  dimek olur [93b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : dimek olur

Özne : (o)

Nesne :  akma 

Zarf Tümleci :  ad an deyü

Cümle Dışı Unsur : ya‘nī

(1257) Ancılayın a‘m l-i Ő li a kişiyi  urtarır,  ıy met gününde (7) cehennem Şamusına düşüp hel k olma dan ve ‘az bdan  urtarır [93b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem :  urtarır

Özne : a‘m l-i Ő li a

Nesne : kişiyi

Dolaylı Tümleç : cehennem Şamusına düşüp hel k olma dan ve ‘az bdan

Zarf Tümleci :  ıy met gününde

Cümle Dışı Unsur : ancılayın

(1258) Vaḳti ki ‘amel-i şāliḩa (8) olmasa pes, helāk olur, ‘azāba giriftār olur [93b].

Yapısına Göre: Şartlı Birleşik Cümle

Yan Cümle:

Yüklem : olmasa

Özne : ‘amel-i şāliḩa

Cümle Dışı Unsur : vaḳti ki, pes

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

Temel Cümle: Ortak Özneli Sıralı Cümle

Temel Cümlelerin 1. Cümlesi:

Yüklem : helāk olur

Özne : (o)

Temel Cümlelerin 2. Cümlesi:

Yüklem : giriftār olur

Özne : (o)

Dolaylı Tümleç : ‘azāba

(1259) (9) Ya ‘nī kıyāmet gününde ḳuluñ şevāplarıñı ḩuşamāları ḳapısarlar [93b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : ḳapısarlar

Özne : ḩuşamāları

Nesne : ḳuluñ şevāplarıñı

Zarf Tümleci : kıyāmet gününde

Cümle Dışı Unsur : ya‘nî

(1260) Feaşerne bihi nef‘en didigi ol Develerdür kim ‘Arafât’dan Müzdelife’ye dönerler, andan (13) Mina’ya gelürler, kırbān iderler, etin ulaşıdırırlar [93b].

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : ol develerdür

Özne : feaşerne bihi nef‘en didigi

Cümle Dışı Unsur : kim

2. Cümle: Ortak Özneli Sıralı Cümle

Sıralı Cümlenin 1. Cümlesi:

Yüklem : dönerler

Özne : (onlar)

Dolaylı Tümleç : ‘Arafāt’dan Müzdelife’ye

Sıralı Cümlenin 2. Cümlesi:

Yüklem : gelürler

Özne : (onlar)

Dolaylı Tümleç : Mina’ya

Zarf Tümleci : andan

Sıralı Cümlenin 3. Cümlesi:

Yüklem : kırbān iderler

Özne : (onlar)

Sıralı Cümlenin 4. Cümlesi:

Yüklem : ulaşıdırırlar

Özne : (onlar)

Nesne : etin

(1261) (13) Gūyā ki ġāret iderler [93b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : ġāret iderler

Özne : (onlar)

Cümle Dışı Unsur : gūyā ki

(1262) Ya 'nī ol eti (14) dervişler apısarlar [93b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : apısarlar

Özne : dervişler

Nesne : ol eti

Cümle Dışı Unsur : ya 'nī

(1263) (14) Ya 'nī ol Devede toz uparırlar [93b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : uparırlar

Özne : (onlar)

Nesne : toz

Dolaylı Tümleç : ol devede

Cümle Dışı Unsur : ya 'nī

(1264) (15) Ol vaıt ki Müzdelife'den Mina'ya varırlar [93b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : varırlar
Özne : (onlar)
Dolaylı Tümleç : Müzdelife'den Mina'ya
Zarf Tümleci : ol vaqıt
Cümle Dışı Unsur : ki

(1265) İşbu nesnelər ki (3) be-dürüstî insan Tañrı'sına ispās sözdür [94a].

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : işbu nesnelər
Özne : (o)
Cümle Dışı Unsur : ki

2. Cümle:

Yüklem : ispās sözdür
Özne : be-dürüstî
Dolaylı Tümleç : insan Tañrı'sına

(1266) Pes bu sürede ğāzileriñ şevābı (4) fażlı vardır ve dağı ğāziler atınıñ şevābı fażlı vardır [94a].

Yapısına Göre: Bağımsız Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : vardır
Özne : ğāzileriñ şevābı fażlı
Dolaylı Tümleç : bu sürede
Cümle Dışı Unsur : pes, ve dağı

2. Cümle:

Yüklem : vardır

Özne : ğāziler atınıñ şevābı fażlı

(1267) Şol tefsīrce kim bu (5) sūre'ye ğazā ma'nisin vireler [94a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : vireler

Özne : (onlar)

Nesne : ğazā ma'nisin

Dolaylı Tümleç : bu sūre'ye

Zarf Tümleci : şol tefsīrce

Cümle Dışı Unsur : kim

(1268) Pes, dimek olur ğāziler atınıñ ayağından kıopan (6) toz haķiçün [94a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : dimek olur

Özne : (o)

Nesne : ğāziler atınıñ ayağından kıopan toz haķiçün

Cümle Dışı Unsur : pes

(1269) Bu āyet (11) Kıurdi bin 'Abdullāh haķķında indi [94a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : indi

Özne : bu āyet

Zarf Tümleci : Kıurdi bin 'Abdullāh haķķında

(1270) Kenūd'ın ma'nası benî Kende ve benî Hızırmevt (12) dilinde "el-kaşî lî-seyyidihi" demek olur [94a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : demek olur

Özne : Kenūd'ın ma'nası

Nesne : el-kaşî lî-seyyidihi

Dolaylı Tümleç : benî Kende ve benî Hızırmevt dilinde

(1271) Ya'nî calayısına 'aşı benî Kināne dilinde (13) el-behîlü demek olur [94a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : demek olur

Özne : el-behîlü

Nesne : calayısına

Dolaylı Tümleç : 'aşı benî Kināne dilinde

Cümle Dışı Unsur : ya'nî

(1272) Bir neçeler eydür ki "kenūd" didigi Velīd İbn-i Muğayra'dur kim münāfıklarıñ (14) başıdır [94a].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : eydür

Özne : bir neçeler

Cümle Dışı Unsur : ki

Yan Cümle: Bağımsız Sıralı Cümle

Yan Cümlenin 1. Cümlesi:

Yüklem : Velīd İbn-i Muğayra'dur

Özne : kenūd didigi

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan Cümlenin 2. Cümlesi:

Yüklem : münāfıqlarıñ başıdır

Özne : (o)

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(1273) (14) Bir neçeler eydürler ki kenūd'dan murād Ebū Ḥubbābe'dür ki beḥīlleriñ başıdır [94a].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : eydürler

Özne : bir neçeler

Cümle Dışı Unsur : ki

Yan Cümle: Bağımsız Sıralı Cümle

Yan Cümlenin 1. Cümlesi:

Yüklem : Ebū Ḥubbābe'dür

Özne : kenūd'dan murād

Cümle Dışı Unsur : ki

Yan Cümlenin 2. Cümlesi:

Yüklem : beḥīlleriñ başıdır

Özne : (o)

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(1274) (16) Kenūd oldur ki h̄iç hayır olmaya [94a].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : oldur

Özne : kenūd

Cümle Dışı Unsur : ki

Yan Cümle:

Yüklem : olmaya

Özne : hayır

Zarf Tümleci : h̄iç

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(1275) Kenūd ol yerdür ki (17) anda çorağ gālib ola kim ol yerde ekin bitmeye [94a].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : ol yerdür

Özne : kenūd

Cümle Dışı Unsur : ki

Yan Cümle: Bağımsız Sıralı Cümle

Yan Cümlelerin 1. Cümlesi:

Yüklem : gālib ola

Özne : çorağ

Dolaylı Tümleç : anda

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan Cümlenin 2. Cümlesi:

Yüklem : bitmeye

Özne : ekin

Dolaylı Tümleç : ol yerde

Yan cümle temel cümleyi dolaylı tümleç göreviyle tamamlamaktadır.

(1276) (1) Ya‘nī Ḥaḫ Te‘ālā ol ādem oğlanınıñ ispās söz-(2)līgına ve her işine ṭanıḫdur [94b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : ṭanıḫdur

Özne : Ḥaḫ Te‘ālā

Dolaylı Tümleç : ol ādem oğlanınıñ ispās söz-(2)līgına ve her işine

Cümle Dışı Unsur : ya‘nī

(1277) Ya‘nī ādem oğlanı dükeli (3) işledügi iş üzerine kendi nefsi birle ṭanıḫdur [94b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : ṭanıḫdur

Özne : ādem oğlanı

Dolaylı Tümleç : dükeli işledügi iş üzerine

Zarf Tümleci : kendi nefsi birle

Cümle Dışı Unsur : ya‘nī

(1278) Ve inneḥū‘nıñ zamīrin bir neçeler Allāh (4) ḥazretine ṭutarlar ve bir neçeler insana dutarlar [94b].

Yapısına Göre: Ortak Nesneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : tutarlar
Özne : bir neçeler
Nesne : ve innehū'nıñ zamīrin
Dolaylı Tümleç : Allāh hazretine
Cümle Dışı Unsur : ve

2. Cümle:

Yüklem : dutarlar
Özne : bir neçeler
Nesne : ve innehū'nıñ" zamīrin
Dolaylı Tümleç : insana

(1279) (5) Ya' nī ādem oğlanı mal sevmekligi yavlaq katīdür [94b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : katīdür
Özne : ādem oğlanı mal sevmekligi
Zarf Tümleci : yavlaq
Cümle Dışı Unsur : ya' nī

(1280) İnsan mal (6) cem' itmeklige katī harişdür [94b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : harişdür
Özne : insan
Dolaylı Tümleç : mal cem' itmeklige
Zarf Tümleci : katī

(1281) **Bunuñ ma‘nāsı oldur ki (7) "li ħubbil’l-māli lebaħılun" dimek olur [94b].**

Yapısına Göre: Ki’li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : oldur

Özne : bunuñ ma‘nāsı

Cümle Dışı Unsur : ki

Yan Cümle:

Yüklem : dimek olur

Özne : (o)

Nesne : li ħubbil’l-māli lebaħılun

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(1282) (7) **Bu arada ŧedīd’in ma‘nāsı beħīl dimek olur [94b].**

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : dimek olur

Özne : beħīl

Nesne : ŧedīd’in ma‘nāsı

Dolaylı Tümleç : bu arada

(1283) **Ādem oğlanı malı sevdiginden ötüri beħīldür [94b].**

Yapısına Göre: Basit Cümle.

Yüklem : beħīldür

Özne : ādem oğlanı

Zarf Tümleci : malı sevdiginden ötüri

(1284) Bu söz **Ḳuṭbī** (9) ḳavline ‘azībdür hem muvāfıḳdur [94b].

Yapısına Göre: Bağımlı Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : ‘azībdür

Özne : bu söz

Dolaylı Tümleç : Ḳuṭbī ḳavline

2. Cümle:

Yüklem : muvāfıḳdur

Özne : bu söz

Cümle Dışı Unsur : hem

(1285) Bilmez mi ol beḥīl meşhedlerde yeten dursalar (12) **Ḥaḳ Te‘ālā** ḥazretine ‘arz olsalar [94b].

Yapısına Göre: Şartlı Birleşik Cümle

1. Yan Cümle:

Yüklem : dursalar

Özne : (onlar)

Dolaylı Tümleç : ol beḥīl meşhedlerde

Zarf Tümleci : yeten

2. Yan Cümle:

Yüklem : ‘arz olsalar

Özne : (onlar)

Dolaylı Tümleç : Ḥaḳ Te‘ālā ḥazretine

Yan cümleler temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

Temel Cümle:

Yüklem : bilmez mi

Özne : (o)

(1286) Ya‘nî (13) ne kim gönüllerde varısa beyân olsa hayırdan ve şerden ve o yurtlana [94b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : yurtlana

Özne : ne kim gönüllerde varısa beyân olsa hayırdan ve şerden ve o

Cümle Dışı Unsur : ya‘nî, ve

(1287) (14) Ya‘nî bayık buların Tañrı’sı ol günde (15) buların hâlin bilür ve hayırludur [94b].

Yapısına Göre: Bağımsız Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : bilür

Özne : buların Tañrı’sı

Nesne : buların hâlin

Zarf Tümleci : ol günde

Cümle Dışı Unsur : ya‘nî, bayık, ve

2. Cümle:

Yüklem : hayırludur

Özne : (o)

(1288) Ya'nî Hâk Te'âlâ celle celâluhû ve 'ammâ nevâluhû bunları (16) bilür ve 'amellerinde bilür, eyüsin ve yavızın ve niyyetlerinde bilür, hayrın ve şerin (17) dahı dünyâda kim muṭî' oldı ve kim 'âşî' oldı mecmû'ın bilür [94b].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : bilür

Özne : Hâk Te'âlâ celle celâluhû ve 'ammâ nevâluhû

Nesne : bunları

Cümle Dışı Unsur : ya'nî, ve

2. Cümle:

Yüklem : bilür

Özne : Hâk Te'âlâ

Nesne : 'amellerin

Cümle Dışı Unsur : de

3. Cümle:

Yüklem : bilür

Özne : Hâk Te'âlâ

Nesne : eyüsin ve yavızın ve niyyetlerin

Cümle Dışı Unsur : de

4. Cümle:

Yüklem : bilür

Özne : Hâk Te'âlâ

Nesne : hayrın ve şerin dahı dünyâda kim muṭî' oldı ve kim 'âşî' oldı

mecmû'ın

(1289) Bu āyetde delīl, [95a] (1) oldur ki Ḥaḡ Te‘ālā ulına niyyet i‘tibārile sevābı virir [95a].

Yapısına Göre: Ki’li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : oldur

Özne : delīl

Dolaylı Tümleç : bu āyetde

Cümle Dışı Unsur : ki

Yan Cümle:

Yüklem : virir

Özne : Ḥaḡ Te‘ālā

Nesne : sevābı

Dolaylı Tümleç : ulına

Zarf Tümleci : niyyet i‘tibārile

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(1290) (2) Ya‘nī ḡāşıl ola ulına sevābdan günlerdeki niyyet miğdārı [95a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : ḡāşıl ola

Özne : (o)

Nesne : sevābdan

Dolaylı Tümleç : ulına

Zarf Tümleci : günlerdeki niyyet miğdārı

(1291) İmdi dileriz Hâk Te‘âlâ hazretinden (4) kim bizi beḥîl ve çigân zümresinde kılmaya ve semîler ile ve ‘ulemâlar ile ve şulehâlar ile ḥaşr (5) eyleyüvire ve nâmer(d)lere muḥtâç ve ihtiyâç kılmaya, ‘ömürlerimiz olduḡça ṭoḡru yolları müyesser kılvire [95a].

Yapısına Göre: Ki’li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : dileriz

Özne : (biz)

Dolaylı Tümleç : Hâk Te‘âlâ hazretinden

Cümle Dışı Unsur : imdi, kim

Yan Cümle: Ortak Özneli Sıralı Cümle

Yan Cümlenin 1. Cümlesi:

Yüklem : kılmaya

Özne : (o)

Nesne : bizi

Dolaylı Tümleç : beḥîl ve çigân zümresinde

Cümle Dışı Unsur : ve

Yan Cümlenin 2. Cümlesi:

Yüklem : ḥaşr eyleyüvire

Özne : (o)

Zarf Tümleci : semîler ile ve ‘ulemâlar ile ve şulehâlar ile

Cümle Dışı Unsur : ve

Yan Cümlenin 3. Cümlesi:

Yüklem : muḥtâç ve ihtiyâç kılmaya

Özne : (o)

Dolaylı Tümleç : nâmer(d)lere

Yan Cümlelerin 4. Cümlesi:

Yüklem : müyesser kılvire

Özne : (o)

Nesne : toğru yolları

Zarf Tümlenci : 'ömürlerimiz olduğça

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(1292) (6) **Ve dağı dileriz kim bu kitābı te'līf ide 'ulemānuñ rūđumu Hāđ Te'alā ĥazreti řāz kılvire (7) ve kātibine ve oğuyan şardeşlere ve diñleyen biñ cümleler ile rağmeti vü dindarını müyesser kılvire [95a].**

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : dileriz

Özne : (biz)

Cümle Dışı Unsur : ve dağı, kim

Yan Cümle: Ortak Özneli Sıralı Cümle

Yan Cümlelerin 1. Cümlesi:

Yüklem : řāz kılvire

Özne : Hāđ Te'alā

Nesne : bu kitābı te'līf ide 'ulemānuñ rūđumu

Cümle Dışı Unsur : ve

Yan Cümlelerin 1. Cümlesi:

Yüklem : müyesser kılvire

Özne : Hāđ Te'alā

Nesne : rağmeti vü dindarını

Dolaylı Tümlaç : kātibine ve oğuyan şardeşlere

Zarf Tümlenci : diñleyen cümleler ile

Cümle Dışı Unsur : ve, ve

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

Süretü'l-Ḳāri'ati

(1293) Her kim ki el-Ḳāri'atü süresin oḳusa Ḥaḳ Te'ālā (10) kıyāmet gününde anuñ terāzisin ağır eyleye [95a].

Yapısına Göre: Şarhı Birleşik Cümle

Yan Cümle:

Yüklem : oḳusa

Özne : her kim

Nesne : el-Ḳāri'atü süresin

Cümle Dışı Unsur : ki

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

Temel Cümle:

Yüklem : ağır eyleye

Özne : Ḥaḳ Te'ālā

Nesne : anuñ terāzisin

Zarf Tümlenci : kıyāmet gününde

(1294) Ve daḥı Bismi'llāh'da bir işāret daḥı vardur (11) ki zikir olundu [95a].

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : vardur

Özne : bir işāret

Dolaylı Tümlaç : Bismi'llāh'da

Cümle Dışı Unsur : ve dahı, dahı, ki

2. Cümle:

Yüklem : zikir olundu

Özne : (o)

(1295) (11) Nūḥ peygamber gemiye binicek eyitdi [95a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : eyitdi

Özne : Nūḥ peygamber

Zarf Tümleci : gemiye binicek

(1296) (11) Bismi'llāhi mecrihā didi [95a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : didi

Özne : (o)

Nesne : Bismi'llāhi mecrihā

(1297) (12) kim lafz-ı raḥmān ve raḥīm müştākdurur, raḥmetden [95a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : müştākdurur

Özne : lafz-ı raḥmān ve raḥīm

Dolaylı Tümleç : raḥmetden

Zarf Tümleci : anıñçün

Cümle Dışı Unsur : kim

(1298) Nūh uası or avmini (13) helkligidir [95a].

Yapısına Gre: Basit Cmle

Yklem : or avmini helkligidir

zne : Nūh uası

(1299) (13) Pes rahmet lafz-ı helki mutei degildir [95a].

Yapısına Gre: Basit Cmle

Yklem : mutei degildir

zne : rahmet lafzı rahmet lafz-ı

Nesne : helki

Cmle Dıı Unsur : pes

(1300) İmdi bu ad berektıla, Nūh (14) avmile helkden ve ardan urtuldılar [95a].

Yapısına Gre: Basit Cmle

Yklem : urtuldılar

zne : (onlar)

Dolaylı Tmle : helkden ve ardan

Zarf Tmleci : bu ad berektıla, Nūh avmile

Cmle Dıı Unsur : imdi

(1301) Pes ol keremi o pdih lyıdur kim (15) mmet-i Muammed'i amu odundan urtara [95a].

Yapısına Gre: Ki'li Birleik Cmle

Temel Cmle:

Yklem : lyıdur

Özne : ol keremi çok pādişāh

Cümle Dışı Unsur : pes, kim

Yan Cümle:

Yüklem : kırtara

Özne : (o)

Nesne : ümmet-i Muḥammed'i

Dolaylı Tümleç : ṭamu odundan

Yan cümle temel cümleyi dolaylı tümleç göreviyle tamamlamaktadır.

(1302) (16) Ya'nī yevme'l-ḳiyāmeti, ḳiyāmet günü nete kim es-sā'atü ma'ls-sā'atü (17) gibi el-ḥaḳḳatü me'l-ḥaḳati gibi ḳiyāmetiñ seksen dürlü adı vardur [95a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : vardur

Özne : ḳiyāmetiñ seksen dürlü adı

Zarf Tümleci : es-sā'atü ma'ls-sā'atü gibi el-ḥaḳḳatü me'l-ḥaḳati gibi

Cümle Dışı Unsur : ya'nī yevme'l-ḳiyāmeti, ḳiyāmet günü nete kim

(1303) (1) Cümle yerlü yirinde mezkürdür [95b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : mezkürdür mezkürdür

Özne : cümle

Dolaylı Tümleç : yerlü yirinde

(1304) (1) Ḳiyāmet gününe ḳāri'a dirler, niçün [95b]?

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : dirler

Özne : (onlar)
Nesne : k̄ārī'a
Dolaylı Tümleç : kıyāmet gününe
Zarf Tümleci : niçün

(1305) Anıñiçün (2) kim gönülleri döger qorqular ile [95b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : döger
Özne : (o)
Nesne : gönülleri
Zarf Tümleci : anıñiçün, qorqular ile
Cümle Dışı Unsur : kim

(1306) Qulaqları döger gürüdüler ki gürüdü-(3)lerle gaybetlerle [95b].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : gürüdüler
Özne : (o)
Cümle Dışı Unsur : ki

Yan Cümle:

Yüklem : döger
Özne : (o)
Nesne : qulaqları
Zarf Tümleci : gürüdülerle gaybetlerle

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

(1307) (3) **Ḳāri‘a deyi anıñıçün didi kim üç nesneden ötürü [95b].**

Yapısına Göre: Ki’li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : didi

Özne : (o)

Zarf Tümleci : ḳāri‘a deyi, anıñıçün

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan Cümle:

Yüklem : üç nesneden ötürü

Özne : (o)

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

(1308) **Birisi (4) ḳulağın döger işlediği nesnelere ile, ikinci a‘zalarını döger ba‘zısının ba‘zısına, (5) üçüncü göneleri döger ḳıyāmet ḳorḳularıyla [95b].**

Yapısına Göre: Bağımsız Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : döger

Özne : birisi

Nesne : ḳulağın

Zarf Tümleci : işlediği nesnelere ile

2. Cümle:

Yüklem : döger

Özne : ikinci

Nesne : a‘zalarını

Zarf Tümleci : ba‘zısının ba‘zısına

3. Cümle:

Yüklem : döger
Özne : üçüncü
Nesne : göneleri
Zarf Tümlenci : kıyāmet kırkularıla

(1309) (6) Ya 'nī ne bildirdi saña yā Muḥammed kim ne nesnedür [95b].

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : bildirdi
Özne : (o)
Nesne : ne
Dolaylı Tümler : saña
Cümle Dışı Unsur : ya 'nī, yā Muḥammed, kim

2. Cümle:

Yüklem : nesnedür
Özne : kı̄ari 'a
Nesne : ne

(1310) (7) Bu arada Kı̄ari 'a deyü tekrār eyitdi [95b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : tekrār eyitdi
Özne : (o)
Zarf Tümlenci : bu arada, kı̄ari 'a deyü

(1311) Anıñıçün kim bu günün şiddetinden (8) ötüri şidtiniñ ta'zıminden ötüri [95b].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : anıñıçün

Özne : (o)

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan Cümle: Ortak Özneli Sıralı Cümle

Yan Cümlenin 1. Cümlesi:

Yüklem : bu günün şiddetinden ötüri

Özne : (o)

Yan Cümlenin 2. Cümlesi:

Yüklem : şidtiniñ ta'zıminden ötüri

Özne : (o)

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

(1312) Ya'nı dimek olur kim yā Muḥammed bu kıyāmetiñ (9) katılımı gey olur [95b].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : dimek olur

Özne : (o)

Cümle Dışı Unsur : ya'nı, kim

Yan Cümle:

Yüklem : gey olur

Özne : bu kıyāmetiñ katılımı

Cümle Dışı Unsur : yā Muḥammed

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(1313) Pes Ḥaḳ Te‘ālā kendü ‘aẓametile böyle deyicek kıyās (10) it kim neçe olmak gerek [95b].

Yapısına Göre: Ki’li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : kıyās it

Özne : (sen)

Zarf Tümleci : Ḥaḳ Te‘ālā kendü ‘aẓametile böyle deyicek

Cümle Dışı Unsur : pes, kim

Yan Cümle:

Yüklem : olmak gerek

Özne : (o)

Zarf Tümleci : neçe

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(1314) (10) Andan ol günün vaşfin beyān eyitdi ve buyurdı [95b].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : beyān eyitdi

Özne : (o)

Nesne : ol günün vaşfin

Zarf Tümleci : andan

Cümle Dışı Unsur : ve

2. Cümle:

Yüklem : buyurdu

Özne : (o)

**(1315) (12) Ya‘nî şol gün kim halâyıķ olalar, şol çekirge gibi kim birbirine
ķarçaşalar [95b].**

Yapısına Göre : Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : olalar

Özne : (onlar)

Nesne : halâyıķ

Zarf Tümlenci : şol gün

Cümle Dışı Unsur : ya‘nî, kim

2. Cümle:

Yüklem : ķarçaşalar

Özne : (onlar)

Dolaylı Tümlaç : birbirine

Zarf Tümlenci : şol çekirge gibi

Cümle Dışı Unsur : kim

(1316) (13) Ya‘nî şol kelebek gibi kim birbirine ķoyluşurlar [95b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : ķoyluşurlar

Özne : (onlar)

Dolaylı Tümlaç : birbirine

Zarf Tümlenci : şol kelebek gibi

Cümle Dışı Unsur : ya 'nī, kim

(1317) Ḥalāyīk (14) şöyle müteḥayyer, ḥayrān olalar [95b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : müteḥayyer, ḥayrān olalar

Özne : ḥalāyīk

Zarf Tümleci : şöyle

(1318) Biribirine ḳoyluşular ḳoyluşalar kim 'uryān ḳanda gide-(15)ceklerin bilmeyeler [95b].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : ḳoyluşular ḳoyluşalar

Özne : (onlar)

Dolaylı Tümleç : biribirine

Cümle Dışı Unsur : kim

2. Cümle:

Yüklem : bilmeyeler

Özne : (onlar)

Nesne : ḳanda gideceklerin

Zarf Tümleci : 'uryān

(1319) Ya 'nī dimek olur kim ḳıyāmet günü bir gündür kim ol günde ādemler (16) kelebek gibi olalar [95b].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : dimek olur

Özne : (o)

Cümle Dışı Unsur : ya'nî, kim

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

Yan Cümle: Ki'li Birleşik Cümle

Ki'li Birleşik Cümlenin Temel Cümlesi:

Yüklem : bir gündür

Özne : kıyâmet günü

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

Ki'li Birleşik Cümlenin Yan Cümlesi:

Yüklem : olalar

Özne : âdemler

Zarf Tümlenci : ol günde, kelebek gibi

(1320) (16) Kendülerini bilmeyeler kim oda ve şuya bırağurlar [95b].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : bilmeyeler

Özne : (onlar)

Nesne : kendülerini

Cümle Dışı Unsur : kim

2. Cümle:

Yüklem : bırağurlar bırağurlar

Özne : (onlar)

Dolaylı Tümlaç : oda ve şuya

(1321) H̄ıç haberleri (17) olmaya [95b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : olmaya

Özne : haberleri

Zarf Tümleci : h̄ıç

(1322) H̄aḡ Te'ālā buları kelebegi teşbīh eyitdi ki anıñıçündür kim (1)
kelebegiñ bir bellü seyri yoḡdur [96a].

Yapısına Göre: Bağımsız Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : teşbīh eyitdi

Özne : H̄aḡ Te'ālā

Nesne : buları, kelebegi

Cümle Dışı Unsur : ki

2. Cümle: Ki'li Birleşik Cümle

2. Cümlenin Temel Cümlesi:

Yüklem : anıñıçündür

Özne : (o)

Cümle Dışı Unsur : kim

2. Cümlenin Yan Cümlesi:

Yüklem : yoḡdur

Özne : kelebegiñ bir bellü seyri

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

(1323) (1) Ya‘nī ayrıq canavarlar gibi, dos toğru uçmazlar [96a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : uçmazlar

Özne : (onlar)

Zarf Tümleci : ayrıq canavarlar gibi, dos toğru

Cümle Dışı Unsur : ya‘nī

(1324) Gāh (2) şol yaña gāh işbu yaña yā uçarlar gāh oda düşerler ve gāh şuya düşerler [96a].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : uçarlar

Özne : (onlar)

Dolaylı Tümleç : gāh şol yaña gāh işbu yaña

Cümle Dışı Unsur : yā

2. Cümle:

Yüklem : düşerler

Özne : (onlar)

Dolaylı Tümleç : oda

Cümle Dışı Unsur : gāh

3. Cümle:

Yüklem : düşerler

Özne : (onlar)

Dolaylı Tümleç : şuya

Cümle Dışı Unsur : gāh

(1325) (3) Ya‘nī daḥı ol günde tağlar atılmış yün gibi (4) ola [96a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : ola

Özne : tağlar

Zarf Tümleci : ol günde, atılmış yün gibi

Cümle Dışı Unsur : ya‘nī, daḥı

(1326) Ne ḥikmetdür ki Ḥaḳ Te‘ālā tağları atılmış (5) yüne beñzer tedi, ayrıḳ nesneye benzetmedi [96a].

Yapısına Göre: Ki’li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : ḥikmetdür

Özne : (o)

Nesne : ne

Cümle Dışı Unsur : ki

Yan Cümle: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : tedi

Özne : Ḥaḳ Te‘ālā

Nesne : atılmış yüne beñzer

Zarf Tümleci : tağları

2. Cümle:

Yüklem : benzetmedi

Özne : Ḥaḳ Te‘ālā

Dolaylı Tümleç : ayrıḳ nesneye

(1327) Bundan ötüri ki yün envā'ıdur, ya'nī (6) dürlü dürlüdür [96a].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : bundan ötüri

Özne : (o)

Cümle Dışı Unsur : ki

Yan Cümle: Ortak Özneli Sıralı Cümle

Sıralı Cümlelerin 1. Cümlesi:

Yüklem : envā'ıdur

Özne : yün

Sıralı Cümlelerin 2. Cümlesi:

Yüklem : dürlü dürlüdür

Özne : yün

Cümle Dışı Unsur : ya'nī

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

(1328) Bir neçesi aqdur; bir neçesi qaradur ve bir niçesi kızıldur; bir niçesi (7) şarudur; bir niçesi gökdür [96a].

Yapısına Göre: Bağımsız Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : aqdur

Özne : bir neçesi

2. Cümle:

Yüklem : qaradur

Özne : bir neçesi

Cümle Dışı Unsur : ve

3. Cümle:

Yüklem : kıızıldur

Özne : bir niçesi

4. Cümle:

Yüklem : şarudur

Özne : bir niçesi

5. Cümle:

Yüklem : gökdür

Özne : bir niçesi

(1329) (7) Pes yer dağı tağlar dağı envā' -ı muhtelifdür [96a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : envā' -ı muhtelifdür

Özne : yer dağı tağlar dağı

Cümle Dışı Unsur : pes

(1330) Ya'nī rengā-(8)renkdir, dürlü dürlüdür [96a].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : rengārenkdir

Özne : (o)

Cümle Dışı Unsur : ya'nī

2. Cümle:

Yüklem : dürlü dürlüdür

Özne : (o)

(1331) (8) Kimi ara kimi kıızıl kimisi a kimisi gök kimisi şaru [96a].

Yapısına Göre: Bağımsız Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : ara

Özne : kimisi

2. Cümle:

Yüklem : kıızıl

Özne : kimisi

3. Cümle:

Yüklem : a

Özne : kimisi

4. Cümle:

Yüklem : gök

Özne : kimisi

5. Cümle:

Yüklem : kimisi

Özne : şaru

(1332) Vati ki (9) yn atılsa arası ağına ve kıızılı şarusına arışur, mevc
mevc olur [96a].

Yapısına Göre: Bağımsız Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : arışur

Özne : arası ağına ve kıızılı şarusına

Zarf Tümleci : yn atılsa

Cümle Dışı Unsur : vati ki

2. Cümle:

Yüklem : olur

Özne : (o)

Zarf Tümlenci : mevc mevc

(1333) Kıyāmet (10) gününde yir dağı birbirine karşı [96a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : karşı

Özne : yir

Dolaylı Tümler : birbirine

Zarf Tümlenci : kıyāmet gününde

Cümle Dışı Unsur : dağı

(1334) (10) Şöyle emvāc ola kim hayrān oluna [96a].

Yapısına Göre: Bağımsız Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : emvāc ola

Özne : (o)

Cümle Dışı Unsur : şöyle, kim

2. Cümle:

Yüklem : oluna

Özne : hayrān

(1335) (11) Şol vechile kim nete kim hallāc yūni atıcağ havaya tozar [96a].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : şol vechile

Özne : (o)

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan Cümle:

Yüklem : tozar

Özne : (o)

Dolaylı Tümleç : havaya

Zarf Tümleci : hallâc yûni atıcağ

Cümle Dışı Unsur : nete kim

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

(1336) (12) Ya ‘nî evvel yuğaru kılğar, andan yire düşer [96a].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : kılğar

Özne : (o)

Dolaylı Tümleç : yuğaru

Zarf Tümleci : evvel

Cümle Dışı Unsur : ya ‘nî

2. Cümle:

Yüklem : düşer

Özne : (o)

Dolaylı Tümleç : yire

Zarf Tümleci : andan

(1337) Pes ađlar dađı Őyle havada ua (13) ve toz gibi ola, ađıla, andan yire dűŐe [96a].

Yapısına Gűre: Ortak zneli Sıralı Cűmle

1. Cűmle:

Yűklem : ua

Özne : ağlar

Dolaylı Tűmle : havada

Zarf Tűmleci : Őyle

Cűmle DıŐı Unsur : pes, dađı, ve

2. Cűmle:

Yűklem : toz gibi ola, ađıla

Özne : ağlar

3. Cűmle:

Yűklem : dűŐe

Özne : ağlar

Dolaylı Tűmle : yire

Zarf Tűmleci : andan

(1338) (14) Ya‘nī ammā her kim ki ol gűnde (15) terāzusı ađır olsa pes, ol kiŐi uçmađ içinde hoŐnűdlu dűrlük içinde ola [96a].

Yapısına Gűre: Őarlı BirleŐik Cűmle

Yan Cűmle:

Yűklem : ađır olsa

Özne : terāzusı

Zarf Tűmleci : ol gűnde

Cűmle DıŐı Unsur : ya‘nī, ammā, her kim ki, pes

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

Temel Cümle:

Yüklem : ola

Özne : ol kişi

Dolaylı Tümleç : uçmağ içinde

Zarf Tümleci : hoşnūdu dūrlük içinde

(1339) (16) Ya ‘nī dimek olur kim her kimiñ ki şevābı terāzusu ağır olsa, ya ‘nī şevābı ve müzdü (17) çok gelse günāhdan, ya ‘nī ‘amel-i şālihler namāzı gibi, oruç gibi zekāt, sadağa gibi (1) hayru ihsān gibi hacc u ğazā gibi, pes ol kişi bir dirlikde ola uçmağ içinde kim ol (2) dirliğe rāzı ola [96b]

Yapısına Göre: Ki’li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : dimek olur

Özne : (o)

Cümle Dışı Unsur : ya ‘nī, kim

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

Yan Cümle: Ortak Özneli Sıralı Cümle

Sıralı Cümlenin 1. Cümlesi: Şartlı Birleşik Cümle

Şartlı Birleşik Cümlenin 1. Yan Cümlesi:

Yüklem : ağır olsa

Özne : her kimiñ ki şevābı terāzusu

Cümle Dışı Unsur : ya ‘nī

Şartlı Birleşik Cümlenin 2. Yan Cümlesi:

Yüklem : çok gelse

Özne : şevābı ve müzdü

Zarf Tümlenci : ‘amel-i şālīhler namāzı gibi, oruĉ gibi zekāt, sadaĉa gibi ĥayru iĥsān gibi ĥacc u ġazā gibi

Cümle DıŖı Unsur : ya ‘nī, pes

Şartlı Birleşik Cümlelerin Temel Cümlesi:

Yüklem : bir dirlikde ola

Özne : ol kiŖi

Dolaylı Tümler : uĉmak içinde

Cümle DıŖı Unsur : kim

Sıralı Cümlelerin 2. Cümlesi:

Yüklem : rāzı ola

Özne : ol kiŖi

Dolaylı Tümler : ol dirliğe

(1340) Ya ‘nī Ŗunuñ gibi dirlik kim hergiz olur olmaya ve Ŗunuñ gibi (3) baylık kim hergiz yoĥsulluĉ olmaya ve Ŗunuñ gibi Ŗaĝlık kim hergiz ĥastalık olmaya (4) ve Ŗunuñ gibi emīnlik kim hergiz ģorĝu olmaya ve Ŗunuñ gibi ĥoŖluĝlar kim hergiz (5) āfeti olmaya [96b].

Yapısına Göre: Baĝımsız Sıralı Cümle

1. Cümle: Ki’li Birleşik Cümle

1. Cümlelerin Temel Cümlesi:

Yüklem : dirlik

Özne : (o)

Zarf Tümlenci : Ŗunuñ gibi

Cümle DıŖı Unsur : ya ‘nī, kim

1. Cümlelerin Yan Cümlesi:

Yüklem : olmaya

Özne : olur

Zarf Tümleci : hergiz

Cümle Dışı Unsur : ve

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

2. Cümle: Ki'li Birleşik Cümle

2. Cümlenin Temel Cümlesi:

Yüklem : baylık

Özne : (o)

Zarf Tümleci : şunuñ gibi

Cümle Dışı Unsur : kim

2. Cümlenin Yan Cümlesi:

Yüklem : olmaya

Özne : yoñsulluñ

Zarf Tümleci : hergiz

Cümle Dışı Unsur : ve

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

3. Cümle: Ki'li Birleşik Cümle

3. Cümlenin Temel Cümlesi:

Yüklem : sağlık

Özne : (o)

Zarf Tümleci : şunuñ gibi

Cümle Dışı Unsur : kim

3. Cümlenin Yan Cümlesi:

Yüklem : olmaya

Özne : hastalık

Zarf Tümleci : hergiz

Cümle Dışı Unsur : ve

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

4. Cümle: Ki'li Birleşik Cümle

4. Cümlenin Temel Cümlesi:

Yüklem : em̄nlik

Özne : (o)

Zarf Tümlenci : şunuñ gibi

Cümle Dışı Unsur : kim

4. Cümlenin Yan Cümlesi:

Yüklem : olmaya

Özne : k̄orku

Zarf Tümlenci : hergiz

Cümle Dışı Unsur : ve

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

5. Cümle: Ki'li Birleşik Cümle

5. Cümlenin Temel Cümlesi:

Yüklem : hoşluklar

Özne : (o)

Zarf Tümlenci : şunuñ gibi

Cümle Dışı Unsur : kim

5. Cümlenin Yan Cümlesi:

Yüklem : olmaya

Özne : āfeti

Zarf Tümlenci : hergiz

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

(1341) Ya‘nī daḥī ammā kimiñ (6) kim terāzusu yiyni olsa anuñ yiri hāviye ṭamusıdur [96b].

Yapısına Göre: Şartlı Birleşik Cümle

Yan Cümle:

Yüklem : yiyni olsa

Özne : kimiñ kim terāzusu

Cümle Dışı Unsur : ya‘nī, daḥī, ammā

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

Temel Cümle:

Yüklem : hāviye ṭamusıdur

Özne : anuñ yiri

(1342) Ya‘nī kimiñ kim günāhı (7) ağır gelse şevābından [96b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : ağır gelse

Özne : kimiñ kim günāhı

Dolaylı Tümleç : şevābından

Cümle Dışı Unsur : ya‘nī

(1343) Ya‘nī ol ṭamu kāfirleriñ (9) ümmidür [96b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : kāfirleriñ ümmidür

Özne : ol ṭamu

Cümle Dışı Unsur : ya‘nī

(1344) (9) Eger şorsalar kim cehennem kāfirleriñ ümmüdür didiginden fā'ide nedür [96b]?

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : şorsalar

Özne : (onlar)

Cümle Dışı Unsur : eger

Yan Cümle:

Yüklem : nedür

Özne : cehennem kāfirleriñ ümmüdür didiginden fā'ide

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(1345) (10) Anıñçün didi kim vaḳti ki kāfirleri cehenneme bıraḳsalar depeleri üzerine ineler [96b].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : didi

Özne : (o)

Zarf Tümlenci : anıñçün

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan Cümle:

Yüklem : ineler

Özne : (onlar)

Dolaylı Tümlaç : depeleri üzerine

Zarf Tümlenci : kāfirleri cehenneme bıraḳsalar

Cümle Dışı Unsur : vaḳti ki

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

(1346) (10) Anıñıçün didi kim vaqti ki kâfirleri cehenneme bıraqsalar depeleri üzerine ineler [96b].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : didi

Özne : (o)

Zarf Tümlenci : anıñıçün

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan Cümle:

Yüklem : ineler

Özne : (onlar)

Dolaylı Tümlaç : depeleri üzerine

Zarf Tümlenci : kâfirleri cehenneme bıraqsalar

Cümle Dışı Unsur : vaqti ki

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

(1347) Andan (11) şoñra Haq Te'ālā şamuyı vaşf kıldı ve eyitdi [96b].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : vaşf kıldı

Özne : Haq Te'ālā

Nesne : şamuyı

Zarf Tümlenci : andan şoñra

Cümle Dışı Unsur : ve

2. Cümle:

Yüklem : eyitdi

Özne : Hâk Te'âlâ

(1348) Ya' nî ne bildür-(12)di saña Muhammed ki ol hâviye nedür [96b]?

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : bildürdi

Özne : (o)

Nesne : ne

Dolaylı Tümleç : saña

Cümle Dışı Unsur : ya' nî, Muhammed, ki

2. Cümle:

Yüklem : nedür

Özne : ol hâviye

(1349) (13) Ya' nî ol hâviye şamusı bir oddur (14) kim kızdırılmışdur [96b].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : bir oddur

Özne : ol hâviye şamusı

Cümle Dışı Unsur : ya' nî, kim

Yan Cümle:

Yüklem : kızdırılmışdur

Özne : (o)

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

(1350) Eyle kızmağ kim kızgün kemāle irmiş ola, andan öte kızmağ (15) mümkün olmaya [96b].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : kızmağ

Özne : (o)

Zarf Tümlenci : eyle

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan Cümle: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Yan Cümle:

Yüklem : ola

Özne : kızgün

Zarf Tümlenci : kemāle irmiş

2. Yan Cümle:

Yüklem : mümkün olmaya

Özne : andan öte kızmağ

Yan cümleler temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

(1351) Ve dahı hadiŕde gelür kim Hağ Te'ālā emr ide bir ferişteye kim yazuğ müzd terāzusın (2) darta [97a].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : gelür

Özne : (o)

Dolaylı Tümlaç : hadiŕde

Cümle Dışı Unsur : ve dahı, kim

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

Yan Cümle: Ki'li Birleşik Cümle

Ki'li Birleşik Cümlelerin Temel Cümlesi:

Yüklem : emr ide

Özne : Hâk Te'âlâ

Dolaylı Tümleç : bir ferîşteye

Cümle Dışı Unsur : kim

Ki'li Birleşik Cümlelerin Yan Cümlesi:

Yüklem : darta

Özne : (o)

Nesne : yazuk müzd terâzusın

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(1352) Rivâyetdür Ca'fer'den kim ol dağı Enes'den rivâyet ider kim Hâk Te'âlâ'nın fe-(3)riştehlerinden bir ferîsteh kıyâmetde âdemlerin terâzusına hâzır dura, 'amellerini darta [97a].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle: Bağlı Cümle

Temel Cümlelerin 1. Cümlesi:

Yüklem : rivâyetdür

Özne : (o)

Dolaylı Tümleç : Ca'fer'den

Cümle Dışı Unsur : kim

Temel Cümlelerin 2. Cümlesi:

Yüklem : rivâyet ider

Özne : ol dağı

Dolaylı Tümleç : Enes'den

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan Cümle: Ortak Özneli Sıralı Cümle

Yan Cümlelerin 1. Cümlesi:

Yüklem : dura

Özne : Hâk Te'âlâ'nın ferîştehlerinden bir ferîşteh

Dolaylı Tümleç : kıyâmetde, âdemlerin terâzusına

Zarf Tümleci : hâzır

Yan Cümlelerin 2. Cümlesi:

Yüklem : darta

Özne : Hâk Te'âlâ'nın ferîştehlerinden bir ferîşteh

Nesne : 'amellerini

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

**(1353) Eger (4) müzdi ağır gelse ol ferîşteh Yüce avazıla çağırır kim dükeli
halâyık işidirler [97a].**

Yapısına Göre: Şarhlı Birleşik Cümle

Yan Cümle:

Yüklem : ağır gelse

Özne : müzdi

Cümle Dışı Unsur : eger

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

Temel Cümle: Ki'li Birleşik Cümle

Ki'li Birleşik Cümlelerin Temel Cümlesi:

Yüklem : çağırır

Özne : ol ferîşteh

Zarf Tümlenci : yüce avazıla

Cümle Dışı Unsur : kim

Ki'li Birleşik Cümlelerin Yan Cümlesi:

Yüklem : işidirlər

Özne : dükeli halâyık

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

(1354) Eydür-(5)ler kim ey maşşer ehl-i biliñ ve āgāh oluñ kim fülān oğlu fülān ve sa'ādetsiz kullardan (6) kılmaya [97a].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : eydürler

Özne : (onlar)

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

Yan Cümle: Ki'li Birleşik Cümle

Ki'li Birleşik Cümlelerin Temel Cümlesi:

Yüklem : biliñ ve āgāh oluñ

Özne : (siz)

Cümle Dışı Unsur : ey maşşer ehl-i, kim

Ki'li Birleşik Cümlelerin Yan Cümlesi:

Yüklem : kılmaya

Özne : (o)

Dolaylı Tümlaç : fülān oğlu fülān ve sa'ādetsiz kullardan

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(1355) (6) Sa‘ādet ehlinden eyleyivire deyelim cümlecigimüz [97a].

Yapısına Göre: İç İçe Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : deyelim

Özne : cümlecigimüz

Nesne : sa‘ādet ehlinden eyleyivire

İç cümle temel cümlenin nesnesi konumundadır.

Yan Cümle:

Yüklem : eyleyivire

Özne : (o)

Dolaylı Tümleç : sa‘ādet ehlinden

(1356) Şāyed olasıñuz (7) belālardan emin [97a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : emin olasıñuz

Özne : (siz)

Dolaylı Tümleç : belālardan

Cümle Dışı Unsur : şāyed

(1357) Ve dañı bu kitābı yazana Ĥağ sübhānehū ve Te‘ālā ‘adedsiz ĥasenāt ve muħv (8) seyyi’āt müyesser kıla [97a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : müyesser kıla

Özne : Ĥağ sübhānehū ve Te‘ālā

Nesne : ‘adedsiz ĥasenāt ve muħv seyyi’āt

Dolaylı Tümleç : bu kitābı yazana

Cümle Dışı Unsur : ve daḥı

(1358) Ebā vü ecdādına raḥmet eyleye ve cümlemüze daḥı cemī' belālardan ıraḥ (9) ide [97a].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : raḥmet eyleye

Özne : (o)

Dolaylı Tümleç : ebā vü ecdādına

Cümle Dışı Unsur : ve

2. Cümle:

Yüklem : ıraḥ ide

Özne : (o)

Nesne : cümlemüze

Dolaylı Tümleç : cemī' belālardan

Cümle Dışı Unsur : daḥı

Sūretü'l-Tekāsür

(1359) Ve daḥı Bismi'llāhi'de bir işāret budur ki çok çok (10) ḳaşşaplar ḥayvānları zebih idüp boğazlarlar [97a].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : budur

Özne : bir işāret

Dolaylı Tümleç : Bismi'llāhi'de

Cümle Dışı Unsur : ve daḥı, ki

Yan Cümle:

Yüklem : boğazlarlar

Özne : çok çok kaşşaplar

Nesne : hayvānları

Zarf Tümleci : zebih idüp

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(1360) Ol vaqtin Bismi'llāhi ve Allāhu ekber (11) dirler, Bismi'llāhi'r-raḥmāni'r-raḥīm dimezler, niçün [97a]?

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : dirler

Özne : (onlar)

Nesne : Bismi'llāhi ve Allāhu ekber

Cümle Dışı Unsur : ol vaqtin

2. Cümle:

Yüklem : dimezler

Özne : (onlar)

Nesne : Bismi'llāhi'r-raḥmāni'r-raḥīm

Zarf Tümleci : niçün

(1361) Anıñiçün kim bu ḥāl kesmek (12) ve ırmağ ḥālidür [97a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : kesmek ve ırmağ ḥālidür

Özne : bu ḥāl

Zarf Tümleci : anıñiçün

Cümle Dışı Unsur : kim

(1362) (12) Ya‘nī canı gövdeden ayırmağdur [97a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : ayırmağdur

Özne : (o)

Nesne : canı

Dolaylı Tümleç : gövdeden

Cümle Dışı Unsur : ya‘nī

(1363) Pes Raḥmān ve Raḥīm adı ise (13) müştā‘dur raḥmetden ya‘nī esirgemekden [97a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : müştā‘dur

Özne : Raḥmān ve Raḥīm adı

Dolaylı Tümleç : raḥmetden ya‘nī esirgemekden

Cümle Dışı Unsur : pes, ise

(1364) Pes ma‘lūm oldı kim esir esirgemekle ayırmağ (14) bir arada olmaz [97a].

Yapısına Göre: Ki’li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : ma‘lūm oldı

Özne : (o)

Cümle Dışı Unsur : pes, kim

Yan Cümle:

Yüklem : olmaz

Özne : esir esirgemekle ayırmak

Dolaylı Tümleç : bir arada

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(1365) Pes, hem ‘azāb hem rahmet ikisi hālet-i vāhidede ya ‘nī bir yerde (15) mutaşavvir olmaz [97a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : mutaşavvir olmaz

Özne : hem ‘azāb hem rahmet ikisi

Dolaylı Tümleç : hālet-i vāhidede ya ‘nī bir yerde

Cümle Dışı Unsur : pes

(1366) (15) Andan ötürü Bismi’llāhi ve Allāhu ekber dirler [97a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : dirler

Özne : (onlar)

Nesne : Bismi’llāhi ve Allāhu ekber

Zarf Tümleci : andan ötürü

(1367) Péygamber hāzreti ‘aleyhi’ (17) s-selām her kişi kim el-Hākümü sūresin oğusa Hāq Te‘ālā aña dünyāda virdigi [97b] (1) ni ‘metleriñ hisābın şormaya ve dağı biñ āyet oğumişça şevāb ruzı kıla [97b].

Yapısına Göre: Şartlı Birleşik Cümle

Yan Cümle:

Yüklem : oğusa

Özne : her kişi

Nesne : el-Hākümü süresin

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

Temel Cümle: Ortak Özneli Sıralı Cümle

Temel Cümlenin 1. Cümlesi:

Yüklem : şormaya

Özne : Hāk Te‘ālā

Nesne : aña dünyāda virdigi ni‘metleriñ hisābın

Cümle Dışı Unsur : ve dağı

Temel Cümlenin 2. Cümlesi:

Yüklem : rŭzı kıla

Özne : Hāk Te‘ālā

Nesne : biñ āyet okumışça şevāb

(1368) (2) Ya‘nī Hāk (3) Sübhānehü ve Te‘ālā ‘azametile buyurur [97b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : buyurur

Özne : Hāk Sübhānehü ve Te‘ālā

Zarf Tümlenci : ‘azametile

Cümle Dışı Unsur : ya‘nī

(1369) Mal çoğluğıla nāzlenmek ve gökceklenmak sizi (4) şöyle mağrūr eyledi ve Tañrı tã‘atinden gāfil kıldı kim tã aña degin kim olduñuz (5) ve göre girdiñiz [97b].

Yapısına Göre: Ki’li Birleşik Cümle

Temel Cümle: Bağlı Sıralı Cümle

Temel Cümlenin 1. Cümlesi:

Yüklem : mağrūr eyledi

Özne : mal çoqluğıla nāzlenmek ve gökceklenmak

Nesne : sizi

Zarf Tümlenci : şöyle

Cümle Dışı Unsur : ve

Temel Cümlenin 2. Cümlesi:

Yüklem : ğāfil kıldı

Özne : mal çoqluğıla nāzlenmek ve gökceklenmak

Nesne : sizi

Dolaylı Tümlaç : Tañrı tã'atinden

Zarf Tümlenci : şöyle

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan Cümle: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : olduñuz

Özne : (siz)

Zarf Tümlenci : tã aña degin

Cümle Dışı Unsur : ve

2. Cümle:

Yüklem : girdiñiz

Özne : (siz)

Dolaylı Tümlaç : göre

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

(1370) (5) **Ḳatāde rivāyet ider kim bu āyet cuhūdlar ḥaḳḳında indi [97b].**

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : rivāyet ider

Özne : Ḳatāde

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan Cümle:

Yüklem : indi

Özne : bu āyet

Zarf Tümlenci : cuhūdlar ḥaḳḳında

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(1371) **Şöyle kim (6) bular eyitdiler, kim bir fülān ḳavimden çoğız ve fülān ḳavmi fülān ḳavminden çoğdur [97b].**

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : eyitdiler

Özne : bular

Cümle Dışı Unsur : şöyle kim, kim

Yan Cümle: Bağımsız Sıralı Cümle

Yan Cümlelerin 1. Cümlesi:

Yüklem : çoğız

Özne : biz

Dolaylı Tümlaç : fülān ḳavimden

Cümle Dışı Unsur : ve

Yan Cümlenin 2. Cümlesi:

Yüklem : çokdur

Özne : fülân kavmi

Dolaylı Tümleç : fülân kavminden

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(1372) (7) Pes bu söz bunları şöyle meşgûl eyledi kim azgunlık üzerine oldular [97b].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : meşgûl eyledi

Özne : bu söz

Nesne : bunları

Zarf Tümleci : şöyle

Cümle Dışı Unsur : pes, kim

Yan Cümle:

Yüklem : oldular

Özne : (onlar)

Zarf Tümleci : azgunlık üzerine

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

(1373) Muḳātil ve Kelbī eyitdiler, kim bu āyeti (9) ḳoşar ḳavminden iki ḳabīle iki ḳabīle ḳaḳḳında indi [97b].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : eyitdiler

Özne : Muḳātil ve Kelbī

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan Cümle:

Yüklem : indi

Özne : bu āyeti

Zarf Tümlenci : ḳoşar ḳavminden iki ḳabīle ḫaḳḳında

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(1374) Birisi ‘Abd-i Menāf oğlanları idi; biri (10) Sehem ‘Umer oğlanları idi [97b].

Yapısına Göre: Bağımsız Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : ‘Abd-i Menāf oğlanları idi

Özne : birisi

2. Cümle:

Yüklem : Sehem ‘Umer oğlanları idi

Özne : biri

(1375) (10) Biribirile çekişdiler kim biri eyitdi [97b].

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : çekişdiler

Özne : (onlar)

Zarf Tümlenci : biribirile

Cümle Dışı Unsur : kim

2. Cümle:

Yüklem : eyitdi

Özne : biri

(1376) Biz sizden çok-(11)ız ve yegregiz deyü, söyleşdiler [97b].

Yapısına Göre: İç İçe Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : söyleşdiler

Özne : (onlar)

Zarf Tümlenci : biz sizden çokız ve yegregiz deyü

İç cümle temel cümlenin zarfı konumundadır.

İç Cümle:

Yüklem : çokız ve yegregiz

Özne : biz

Dolaylı Tümlaç : sizden

**(1377) Bizim ulu-(12)larımız ve şeriflerimiz ve aşıl kişilerimiz sizden çokdur,
dirler**

[97b].

Yapısına Göre: İç İçe Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : dirler

Özne : (onlar)

Nesne : bizim ulularımız ve şeriflerimiz ve aşıl kişilerimiz sizden
çokdur

İç cümle temel cümlenin nesnesi konumundadır.

İç Cümle:

Yüklem : çokdur

Özne : bizim ulularımız ve şerīflerimiz ve aşı̄l kişilerimiz

Dolaylı Tümleç : sizden

(1378) Bizim (13) kavmimiz çokdur [97b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : çokdur

Özne : bizim kavmimiz

(1379) (13) Pes vardılar birin şaydılar [97b].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : vardılar

Özne : (onlar)

Cümle Dışı Unsur : pes

2. Cümle:

Yüklem : şaydılar

Özne : (onlar)

Nesne : birin

(1380) (13) ‘Abd-i Menāf oğlanları çok çıktılar [97b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : çok çıktılar

Özne : ‘Abd-i Menāf oğlanları

(1381) (14) Ulularımız da şayalım [97b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : şayalım

Özne : (biz)

Nesne : ulularımız

Cümle Dışı Unsur : da

(1382) (14) Pes varup meşedlerini şaydılar [97b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : şaydılar

Özne : (onlar)

Nesne : meşedlerini

Zarf Tümleci : varup

Cümle Dışı Unsur : pes

(1383) Sehmū 'Umer'îñ (15) üç ev artık geldi [97b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : artık geldi

Özne : Sehmū 'Umer'îñ üç ev

(1384) (15) Böyle böyle mücādele iderlerdi [97b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : mücādele iderlerdi

Özne : (onlar)

Zarf Tümleci : böyle böyle

(1385) **Pes Hâk Te‘âlâ bularıñ haqqında (16) bu âyeti indirdi [97b].**

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : indirdi
Özne : Hâk Te‘âlâ
Nesne : bu âyeti
Zarf Tümlenci : bularıñ haqqında
Cümle Dışı Unsur : pes

(1386) **Ādem (1) oğlanları eydürler, kim benüm malım, benim malım dirler [98a].**

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : eydürler
Özne : ādem oğlanları
Cümle Dışı Unsur : kim

2. Cümle:

Yüklem : dirler
Özne : (onlar)
Nesne : benüm malım, benim malım

(1387) **İmdi iy ādem oğlanı yoqdur (2) senüñ malıñdan illâ şol nesne vardur kim yidiñ düketdiñ yāhud şadaqa viridiñ, (3) bākī qaldı qıldıñ [98a].**

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : yoqdur
Özne : senüñ malıñdan

Cümle Dışı Unsur : imdi, iy âdem oğlanı

2. Cümle: Ki'li Birleşik Cümle

2. Cümlenin Temel Cümlesi:

Yüklem : vardur

Özne : şol nesne

Cümle Dışı Unsur : illâ, kim

2. Cümlenin Yan Cümlesi: Ortak Özneli Sıralı Cümle

Sıralı Cümlenin 1. Cümlesi:

Yüklem : yidiñ

Özne : (sen)

Sıralı Cümlenin 2. Cümlesi:

Yüklem : düketdiñ

Özne : (sen)

Cümle Dışı Unsur : yāhud

Sıralı Cümlenin 3. Cümlesi:

Yüklem : şadaқа viridiñ

Özne : (sen)

Sıralı Cümlenin 4. Cümlesi:

Yüklem : bākī kaldı

Özne : (o)

Sıralı Cümlenin 5. Cümlesi:

Yüklem : kıldıñ

Özne : (sen)

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(1388) Ya'nī ḥaḳḳa ki iş böyle degildi ki siz şanursız ki ya'nī (6) çokluk ve mallık ya'nī mal çokluğu sizi şol kadar meşgöl kıldı ve azdırdı (7) kim biribiriñüz eyle dertişüp sinleriñüzi şaydıñuz [98a].

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle: Ki'li Birleşik Cümle

1. Cümlenin Temel Cümlesi:

Yüklem : böyle degildi

Özne : iş

Cümle Dışı Unsur : ya'nī, ḥaḳḳa ki, ki

1. Cümlenin Yan Cümlesi:

Yüklem : şanursız

Özne : siz

Cümle Dışı Unsur : ki

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

2. Cümle: Ki'li Birleşik Cümle

2. Cümlenin Temel Cümlesi:

Yüklem : meşgöl kıldı ve azdırdı

Özne : çokluk ve mallık ya'nī mal çokluğu

Nesne : sizi

Zarf Tümleci : şol kadar

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

2. Cümlenin Yan Cümlesi:

Yüklem : şaydıñuz

Özne : (siz)

Nesne : sinleriñüzi

Zarf Tümlenci : biribiriñüz eyle dertişüp

Cümle Dışı Unsur : ya‘nī

(1389) İş böyle (8) degildür kim siz anuñ üzerine olduñuz [98a].

Yapısına Göre: Ki’li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : böyle degildür

Özne : iş

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

Yan Cümle:

Yüklem : olduñuz

Özne : siz

Zarf Tümlenci : anuñ üzerine

(1390) Belki böyle gerekdi kim Te‘ālā’nuñ ƒā‘ati (9) ‘ibādet üzerine oladıñuz dağı Muhammed’e ĩmān getürdüñiz [98a].

Yapısına Göre: Ki’li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : gerekdi

Özne : (o)

Zarf Tümlenci : böyle

Cümle Dışı Unsur : belki, kim

Yan Cümle: Ortak Özneli Sıralı Cümle

Yan Cümlelerin 1. Cümlesi:

Yüklem : oladıñuz

Özne : (siz)

Zarf Tümlenci : Te‘ālā’nuñ ṭā‘ati ‘ibādet üzerine

Cümle Dışı Unsur : dahı

Yan Cümlelerin 2. Cümlesi:

Yüklem : imān getürdüñiz

Özne : (siz)

Dolaylı Tümlaç : Muḥammed’e

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

(1391) Bilesin (11) azğunlığınızı cān virmek vaḳtinde ve dahı gūr içinde ve dahı kıyāmet gününde [98a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : bilesin

Özne : (siz)

Nesne : azğunlığınızı

Zarf Tümlenci : cān virmek vaḳtinde ve dahı gūr içinde ve dahı kıyāmet gününde

(1392) (12) Ya‘nī dimek olur ki ‘azāp indügi vaḳtin bilesiz (13) ki bir neçeler eydürler [98a].

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : dimek olur

Özne : (o)

Nesne : ‘azāp indügi vaḳtin bilesiz

Cümle Dışı Unsur : ya‘nī, ki, ki

2. Cümle:

Yüklem : eydürler

Özne : bir neçeler

(1393) (13) Öldünüzden sonra bilesiz ki ol haseb-i neseb size fâ'ide etmeye
[98a].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : bilesiz

Özne : (siz)

Zarf Tümlenci : öldünüzden sonra

Cümle Dışı Unsur : ki

Yan Cümle:

Yüklem : fâ'ide etmeye

Özne : ol haseb-i neseb

Nesne : size

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(1394) Ya'nî haqqa ki imān getürmez va'id ile ya'nî bunca (17) qorqularla
[98a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : imān getürmez

Özne : (o)

Zarf Tümlenci : va'id ile ya'nî bunca qorqularla

Cümle Dışı Unsur : ya'nî, haqqa ki

(1395) Anıñıçün kim tekrārda [98b] (1) tā'kidi fā'idesi vardur ve hem tehdīd çündür [98b].

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle: Ki'li Birleşik Cümle

1. Cümlenin Temel Cümlesi:

Yüklem : anıñıçün

Özne : (o)

Cümle Dışı Unsur : kim

2. Cümlenin Temel Cümlesi:

Yüklem : vardur

Özne : tā'kidi fā'idesi

Dolaylı Tümleç : tekrārda

Cümle Dışı Unsur : ve hem

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

2. Cümle:

Yüklem : çündür

Özne : (o)

Nesne : tehdīd

(1396) (1) Bu arada söz tamām oldı [98b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : tamām oldı

Özne : söz

Zarf Tümleci : bu arada

(1397) Andan (2) girü başladı, eyitdi [98b].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : başladı

Özne : (o)

Zarf Tümleci : andan girü

2. Cümle:

Yüklem : eyitdi

Özne : (o)

(1398) Ya' nî eger siz bilediñüz 'ilme'l-yaqîni, (3) kıyâmet emrin kim kıyâmet günü ne gündür [98b].

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : bilediñüz

Özne : siz

Nesne : 'ilme'l-yaqîni, kıyâmet emrin

Cümle Dışı Unsur : ya' nî, eger, kim

2. Cümle:

Yüklem : ne gündür

Özne : kıyâmet günü

(1399) (3) Bu nesnelerden sizi yığaydı [98b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : yığaydı

Özne : (o)

Nesne : sizi

Dolaylı Tümleç : bu nesnelerden

(1400) (5) Pes cevāb maḥzūfdur [98b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : maḥzūfdur

Özne : cevāb

Cümle Dışı Unsur : pes

(1401) Andan (6) girü başladı, eyitdi [98b].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : başladı

Özne : (o)

Zarf Tümleci : andan girü

2. Cümle:

Yüklem : eyitdi

Özne : (o)

(1402) Ya 'nī şöyle kim caḥīm ṭamusı göre-(7)siz ya 'nī gön'lünüz ile [98b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : göresiz

Özne : (siz)

Nesne : caḥīm ṭamusı

Zarf Tümleci : gön'lünüz ile

Cümle Dışı Unsur : ya 'nī, şöyle kim, ya 'nī

(1403) Caḥīm ṭamusını göresiz 'ayānen ya 'nī āşikāre (8) gözünüz ile [98b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : göresiz

Özne : (siz)

Nesne : caḥīm ṭamusını

Zarf Tümlenci : 'ayānen ya 'nī āşikāre gözünüz ile

(1404) (8) Andan soñra gerü göresiz caḥīm ṭamusın [98b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : göresiz

Özne : (siz)

Nesne : caḥīm ṭamusın

Zarf Tümlenci : andan soñra, gerü

(1405) (9) Ya 'nī 'ayne'l-yaḳīni göresiz didiginiñ fā'idesi budur kim caḥīmi göresiz dimek (10) olur [98b].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : budur

Özne : 'ayne'l-yaḳīni göresiz didiginiñ fā'idesi

Cümle Dışı Unsur : ya 'nī, kim

Yan Cümle:

Yüklem : dimek olur

Özne : (o)

Nesne : caḥīmi göresiz

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(1406) (10) Pes bunda tekrār tā'kid çündür [98b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : tā'kid çündür

Özne : tekrār

Dolaylı Tümleç : bunda

Cümle Dışı Unsur : pes

(1407) 'Ayne'l-yaḳīni didigi dimek olur (11) şöyle bilesiz kim hīç şek şekkiñiz ve şübheñiz olmaya [98b].

Yapısına Göre: İç İçe Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : dimek olur

Özne : 'Ayne'l-yaḳīni didigi

Nesne : şöyle bilesiz kim hīç şek şekkiñiz ve şübheñiz olmaya

İç cümle temel cümlenin nesnesi konumundadır.

İç Cümle: Ki'li Birleşik Cümle

İç Cümlenin Temel Cümlesi:

Yüklem : bilesiz

Özne : (siz)

Zarf Tümleci : şöyle

Cümle Dışı Unsur : kim

İç Cümlelerin Yan Cümlesi:

Yüklem : olmaya

Özne : şekkiñiz ve şübheñiz

Zarf Tümlenci : hiç

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

(1408) (12) Ya‘nī elbette elbette siz sorulursuz kıyāmet gününde (13) ni‘metlerinden [98b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : sorulursuz

Özne : (siz)

Dolaylı Tümlenç : ni‘metlerinden

Zarf Tümlenci : kıyāmet gününde

Cümle Dışı Unsur : ya‘nī, elbette elbette

(1409) Ya‘nī Hağ Te‘ālā’nıñ virdigi ni‘metlerinden, şoralar kim ol ni‘metleri (14) yana harç itdiñiz, Tañrı yoluna mı yoğsa şeytān yoluna mı [98b]?

Yapısına Göre: Bağımsız Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : şoralar

Özne : (onlar)

Dolaylı Tümlenç : Hağ Te‘ālā’nıñ virdigi ni‘metlerinden

Cümle Dışı Unsur : ya‘nī, kim

2. Cümle:

Yüklem : harç itdiñiz

Özne : (siz)

Nesne : ol ni‘metleri

Dolaylı Tümleç : yana, Tañrı yoluna mı yoħsa şeytān yoluna mı

(1410) Pes bu nesne mecmū‘ına (15) Őā mildür [98b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : Őā mildür

Özne : bu nesne

Dolaylı Tümleç : mecmū‘ına

Cümle Dışı Unsur : pes

(1411) (15) Tā ĥattā ki emīnlikden ve sağlığdan Şoralar ki nede geĥürdi [98b]?

Yapısına Göre: Bağımsız Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : Şoralar

Özne : (onlar)

Dolaylı Tümleç : emīnlikden ve sağlığdan

Cümle Dışı Unsur : tā, ĥattā ki, ki

2. Cümle:

Yüklem : geĥürdi

Özne : (o)

Dolaylı Tümleç : nede

(1412) Rivāyet ĥılındı (16) Ebū Hureyre’den ki ‘ani el-na‘īm didigi ya‘nī Őovucađ Őudur kim ıssız günde iĥerler [98b].

Yapısına Göre: Ki’li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : Rivāyet kıldı

Özne : (o)

Dolaylı Tümleç : Ebū Hureyre'den

Cümle Dışı Unsur : ki

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

Yan Cümle: Ki'li Birleşik Cümle

Ki'li Birleşik Cümlelerin Temel Cümlesi:

Yüklem : şovucak sudur

Özne : 'ani el-na'im didigi

Cümle Dışı Unsur : ya 'nī, kim

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

Ki'li Birleşik Cümlelerin Yan Cümlesi:

Yüklem : içerler

Özne : (onlar)

Zarf Tümleci : ıssız günde

(1413) (17) Rivāyetdir 'Alī'den kim na'im didigi şovuk şuyula yaş hırmadur

[98b].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : rivāyetdir

Özne : (o)

Dolaylı Tümleç : 'Alī'den

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan Cümle:

Yüklem : şovuk şuyula yaş hürmadur

Özne : na'īm didigi

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(1414) İy fülān seniñ teniñ mi sağ kılmadum mı ve (3) şovuk şuya seni kandırmadım mı [99a]?

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : sağ kılmadum mı

Özne : (ben)

Nesne : seniñ teniñ mi

Cümle Dışı Unsur : iy fülān, ve

2. Cümle:

Yüklem : kandırmadım mı

Özne : (ben)

Nesne : seni

Dolaylı Tümleç : şovuk şuya

(1415) Ve daħı Esen rivāyet ider, kim bir gün Resūl ḥazreti (4) miḳdārın esvede konuħ oldu [99a].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : rivāyet ider

Özne : Esen

Cümle Dışı Unsur : ve daħı, kim

Yan Cümle:

Yüklem : konuk oldu

Özne : Resül hazreti

Dolaylı Tümleç : miqdârın esvede

Zarf Tümleci : bir gün

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(1416) (4) Pes Resüliñ önüne ta‘âm getürdi [99a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : getürdi

Özne : (o)

Nesne : ta‘âm

Dolaylı Tümleç : Resüliñ önüne

Cümle Dışı Unsur : pes

(1417) Andan şovuk şu (5) getürdi, içirdi [99a].

Yapısına Göre: Bağımlı Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : getürdi

Özne : (o)

Nesne : şovuk şu

Zarf Tümleci : andan

2. Cümle:

Yüklem : içirdi

Özne : (o)

(1418) (5) Ol şovuk şu Resüle hoş gelüp eyitdi [99a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : eyitdi

Özne : (o)

Zarf Tümlenci : ol şovuk şu Resüle hoş gelüp

(1419) (6) Haḫ Te'ālā dūkelinden şorusardur [99a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : şorusardur

Özne : Haḫ Te'ālā

Dolaylı Tümlaç : dūkelinden

(1420) Haḫ sübhānehū kelām-ı ḫadīm-i ḫürmetine bir ḫu-(7)llarına cennet ni'metlerini müyesser ḫılıvire [99a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : müyesser ḫılıvire

Özne : Haḫ sübhānehū

Nesne : cennet ni'metlerini

Dolaylı Tümlaç : bir ḫullarına

Zarf Tümlenci : kelām-ı ḫadīm-i ḫürmetine

(1421) Cemī' ümmet-i Muḫammed'ler ile bile cennet-i na'īm müyesser (8) ḫılıvire [99a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : müyesser ḫılıvire

Özne : (o)

Nesne : cennet-i na'īm

Zarf Tümleci : cemi' ümmet-i Muḥammed'ler ile bile

(1422) (8) Bu faḳīr kātīb daḥı her biriñizden ḥayır du'ā ricā ider [99a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : ricā ider

Özne : bu faḳīr kātīb

Nesne : ḥayır du'ā

Dolaylı Tümleç : her biriñizden

Cümle Dışı Unsur : daḥı

(1423) Allāh Te'ālā raḥmet eyleye (9) deyenlere daḥı raḥmet müyesser eyleye [99a].

Yapısına Göre: İç İçe Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : müyesser eyleye

Özne : (o)

Dolaylı Tümleç : Allāh Te'ālā raḥmet eyleye deyenlere

Cümle Dışı Unsur : daḥı

İç cümle temel cümleyi dolaylı tümleç göreviyle tamamlamaktadır.

İç Cümle:

Yüklem : raḥmet eyleye

Özne : Allāh Te'ālā

Sūretü'l-‘Aşri

(1424) Her kim ve'l-‘Aşri süresin (11) oğusa kıyāmet gününde ehl-i ve evlādı bile olalar [99a].

Yapısına Göre: Şarh Birleşik Cümle

Yan Cümle:

Yüklem : oğusa

Özne : her kim

Nesne : ve'l-‘Aşri süresin

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

Temel Cümle:

Yüklem : olalar

Özne : (onlar)

Zarf Tümleci : kıyāmet gününde, ehl-i ve evlādı bile

(1425) Bismi'llāhi'de bir işāret (12) dağı budur ki Bismi'llāhi dört kelimedür [99a].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : budur

Özne : Bismi'llāhi'de bir işāret

Cümle Dışı Unsur : dağı, ki

Yan Cümle:

Yüklem : dört kelimedür

Özne : Bismi'llāhi

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(1426) **Ḥaḵ Te‘ālā bir yılı daḥı dört faşıl (13) eyledi [99a].**

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : dört faşıl eyledi

Özne : Ḥaḵ Te‘ālā

Nesne : bir yılı

Cümle Dışı Unsur : daḥı

(1427) (14) **Bir yāz faşlı ve bir yāy faşlı ve bir güz faşlı bir daḥı kış faşlı [99a].**

Yapısına Göre: Bağımsız Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : yāz faşlı

Özne : bir

Cümle Dışı Unsur : ve

2. Cümle:

Yüklem : yāy faşlı

Özne : bir

Cümle Dışı Unsur : ve

3. Cümle:

Yüklem : güz faşlı

Özne : bir

4. Cümle:

Yüklem : kış faşlı

Özne : bir

Cümle Dışı Unsur : daḥı

(1428) Pes her (14) kim ki bu dört kelime vazîfe idinse bu dört faşılta kıldığı günāhları Hāḡ Te‘ālā (15) bu dört kelime ħürmetine bağışlaya [99a].

Yapısına Göre: Şartlı Birleşik Cümle

Yan Cümle:

Yüklem : vazîfe idinse

Özne : her kim ki

Nesne : bu dört kelime

Cümle Dışı Unsur : pes

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

Temel Cümle:

Yüklem : bağışlaya

Özne : Hāḡ Te‘ālā

Nesne : bu dört faşılta kıldığı günāhları

Zarf Tümlenci : bu dört kelime ħürmetine

(1429) (17) Ya‘nī rüzgar ħaḡiḡün dimek olur [99a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : dimek olur

Özne : (o)

Nesne : rüzgar ħaḡiḡün

Cümle Dışı Unsur : ya‘nī

(1430) Bu ḡasemin beyān oldur kim (1) ḡün Ebū Bekir īmāna geldi [99b].

Yapısına Göre: Ki’li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : oldur

Özne : bu asemin beyān

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan Cümle:

Yüklem : īmāna geldi

Özne : Ebū Bekir

Cümle Dışı Unsur : ün

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(1431) Ya‘nī (2) ziyānkār olduñ yā Ebā Bekir didiler [99b].

Yapısına Göre: İ İe Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : didiler

Özne : (onlar)

Nesne : ziyānkār olduñ yā Ebā Bekir

Cümle Dışı Unsur : ya‘nī

İç cümle temel cümlenin nesnesi konumundadır.

İç Cümle:

Yüklem : ziyānkār olduñ

Özne : (sen)

Cümle Dışı Unsur : yā Ebā Bekir

(1432) (2) Atañ, dedeñ dīnin terk itdiñ, didiler [99b].

Yapısına Göre: İ İe Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : didiler

Özne : (onlar)

Nesne : atañ, dedeñ dīnin terk itdiñ

İç cümle temel cümlenin nesnesi konumundadır.

İç Cümle:

Yüklem : terk itdiñ

Özne : (sen)

Nesne : atañ, dedeñ dīnin

(1433) (3) Pes Ebū Bekir rażıyallāhu ‘anhu Һazretine ziyān yoқdur Һaқ Һabūl itmekde, didi [99b].

Yapısına Göre: İç İçe Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : didi

Özne : (o)

Nesne : Ebū Bekir rażıyallāhu ‘anhu Һazretine ziyān yoқdur Һaқ Һabūl

itmekde

Cümle Dışı Unsur : pes

İç cümle temel cümlenin nesnesi konumundadır.

İç Cümle:

Yüklem : yoқdur

Özne : ziyān

Dolaylı Tümlaç : Ebū Bekir rażıyallāhu ‘anhu Һazretine

Zarf Tümlaçi : Һaқ Һabūl itmekde

(1434) Ammā ziyān (4) buta  apma dur kim ne iſid r ve ne görür ve ne kimsiyi  az bdan  urtarır [99b].

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem :  apma dur

Özne : ziy n

Dolaylı Tümleç : buta

Cümle Dıſı Unsur : amm , kim

2. Cümle: Ortak  zneli Sıralı Cümle

Sıralı Cümlenin 1. Cümlesi:

Yüklem : iſid r

Özne : (o)

Cümle Dıſı Unsur : ne

Sıralı Cümlenin 2. Cümlesi:

Yüklem : görür

Özne : (o)

Cümle Dıſı Unsur : ne

Sıralı Cümlenin 3. Cümlesi:

Yüklem :  urtarır

Özne : (o)

Nesne : kimsiyi

Dolaylı Tümleç :  az bdan

Cümle Dıſı Unsur : ne

(1435) Mu ammed bini Ka ab'den riv yetd r kim inna'l-ins na (7) didigi mur dı dükeli  al yı dur [99b].

Yapısına Göre: Ki'li Birleſik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : rivāyetdür

Özne : (o)

Dolaylı Tümleç : Muḥammed bini Ka‘ab’den

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan Cümle:

Yüklem : dükeli ḥalāyıkdur

Özne : inna’l-insāna didiği murādı

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(1536) (7) Andan şoñra Ḥaḳ Te‘ālā istiṣnā kıldı, eyitdi [99b].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : istiṣnā kıldı

Özne : Ḥaḳ Te‘ālā

Zarf Tümleci : andan şoñra

2. Cümle:

Yüklem : eyitdi

Özne : (o)

(1437) (8) Meger şunlar ziyān itmediler kim ĩmān getürdiler daḥı (9) ‘amel-i şāliḥ işlediler [99b].

Yapısına Göre: Ki’li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : ziyān itmediler

Özne : şunlar

Cümle Dışı Unsur : meger, kim

Yan Cümle: Ortak Özneli Sıralı Cümle

Yan Cümlenin 1. Cümlesi:

Yüklem : imān getürdiler

Özne : (onlar)

Cümle Dışı Unsur : daḥı

Yan Cümlenin 2. Cümlesi:

Yüklem : işlediler

Özne : (onlar)

Nesne : ‘amel-i şālih

Yan cümle temel cümleyi özne göreviyle tamamlamaktadır.

(1438) (9) Pes ḥāşıldur bulara dükenmeksiz şevāblar [99b].

Yapısına Göre: Basit Cümle Pes, bulara.

Yüklem : ḥāşıldur

Özne : dükenmeksiz şevāplar

Dolaylı Tümleç : bulara

Cümle Dışı Unsur : pes

(1439) Nete kim Ve’t-Tîni süresinde (10) beyān kıldık [99b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : beyān kıldık

Özne : (biz)

Dolaylı Tümleç : Ve’t-Tîni süresinde

Cümle Dışı Unsur : nete kim

(1440) Murād burada kāfirlerdür ve daħı Şunlar kim Tañrı tã'atinde tã'atinde ğayrıya (12) duruşalar [99b].

Yapısına Göre: Ortak zneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : kāfirlerdür

Özne : murād

Dolaylı Tümleç : burada

Cümle Dışı Unsur : ve daħı

2. Cümle: Ki'li Birleşik Cümle

2. Cümlenin Temel Cümlesi:

Yüklem : Şunlar

Özne : (onlar)

Cümle Dışı Unsur : kim

2. Cümlenin Yan Cümlesi:

Yüklem : duruşalar

Özne : (onlar)

Dolaylı Tümleç : Tañrı tã'atinde, ğayrıya

Yan cümle temel cümleyi özne göreviyle tamamlamaktadır.

(1441) Ėaħ Te'ālā ve'l-'AŞri deyü and içdigi (13) oldur ki ya'nı Ėalıķı'd-dehri dimek olur [99b].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : oldur

Özne : Ėaħ Te'ālā ve'l-'AŞri deyü and içdigi

Cümle Dışı Unsur : ki

Yan Cümle:

Yüklem : demek olur

Özne : (o)

Nesne : ḥalığı'd-dehri

Cümle Dışı Unsur : ya'nî

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(1442) Andan (15) sonra Ḥaḳ Te'ālā mü'minleri istiḡnā kıldı, eyitdi [99b].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : istiḡnā kıldı

Özne : Ḥaḳ Te'ālā

Nesne : mü'minleri

Zarf Tümleci : andan sonra

2. Cümle:

Yüklem : eyitdi

Özne : Ḥaḳ Te'ālā

(1443) Bundan (16) murād Ebū Bekir, 'Umer, 'Uḡmān, 'Alī'dür [99b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : Ebū Bekir, 'Umer, 'Uḡmān, 'Alī'dür

Özne : bundan murād

(1444) (17) Ya'nî birbirin yeltediler Ḳur'ān üzerine [99b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : yeltdiler
Özne : (onlar)
Nesne : birbirin
Dolaylı Tümleç : ur'ān üzerine
Cümle Dışı Unsur : ya'nī

(1445) Birbirin yeltdiler Tañrı buyurıgın (3) yirine getürmek üzerine [100a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : yeltdiler
Özne : (onlar)
Nesne : birbirin
Dolaylı Tümleç : Tañrı buyurıgın yirine getürmek üzerine

(1446) Pes anlar kim bu evşāfı üzerinedür, ziyān içinde (4) degillerdür [100a].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : bu evşāfı üzerinedür
Özne : anlar
Cümle Dışı Unsur : pes, kim

2. Cümle:

Yüklem : degillerdür
Özne : anlar
Dolaylı Tümleç : ziyān içinde

(1447) **Ve'l-‘Aşri sūresin (5) peygamber kıtında oğudum ve eyitdim [100a].**

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : oğudum

Özne : (ben)

Nesne : Ve'l-‘Aşri sūresin

Dolaylı Tümeleş : peygamber kıtında

Cümle Dışısı Unsur : ve

2. Cümle:

Yüklem : eyitdim

Özne : (ben)

(1448) **(5) Yā Resūlallāh bunuñ tefsiri nedir [100a]?**

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : nedir

Özne : bunuñ tefsiri

Cümle Dışısı Unsur : yā Resūlallāh

(1449) **(6) Ve'l-‘asr didigi ya‘nī Ḥağ Te‘ālā and iğer kim ikindi namāzı ḥağiğün deyü [100a].**

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : Ḥağ Te‘ālā and iğer

Özne : Ve'l-‘asr didigi

Zarf Tümeleşci : ikindi namāzı ḥağiğün deyü

Cümle Dışısı Unsur : ya‘nī, kim, kim

(1450) İnnā'l-insāna didigi (7) lefi hūsrin didigi Ebū Cehil'dür, illā ellazine amenū didigi Ebū Bekir'dür, ve 'amilū eş-şaliḥāti (8) didigi 'Umer'dür, ve tavāşav bil-ḥaḳī didigi 'Uşmān'dur, ve tavāşav bil-şabri didigi 'Alī'dür [100a].

Yapısına Göre: Bağımsız Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : Ebū Cehil'dür

Özne : İnnā'l-insāna didigi, lefi hūsrin didigi

2. Cümle:

Yüklem : Ebū Bekir'dür

Özne : illā ellazine amenū didigi

3. Cümle:

Yüklem : 'Umer'dür

Özne : ve 'amilū eş-şaliḥāti didigi

4. Cümle:

Yüklem : 'Uşmān'dur

Özne : ve tavāşav bil-ḥaḳī didigi

5. Cümle:

Yüklem : 'Alī'dür

Özne : ve tavāşav bil-şabri didigi

(1451) (9) Ya'nī bu dört yār ziyān içinde degildür [100a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : degildür

Özne : bu dört yār

Dolaylı Tümleç : ziyān içinde

Cümle Dışı Unsur : ya'nî

(1452) Allāh Te'ālā (10) cümlemüzi hüsran ve ziyān içinde olmağdan şaklaya, enbiyā hürmetine ve (11) şahābeleri hürmetine ve dağı bu kitābı kitābet iden kişiye Allāh Te'ālā rahmet eyleye [100a].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : şaklaya

Özne : Allāh Te'ālā

Nesne : cümlemüzi

Dolaylı Tümleç : hüsran ve ziyān içinde olmağdan

Zarf Tümleci : enbiyā hürmetine ve şahābeleri hürmetine

Cümle Dışı Unsur : ve dağı

2. Cümle:

Yüklem : rahmet eyleye

Özne : Allāh Te'ālā

Dolaylı Tümleç : bu kitābı kitābet iden kişiye

Süretü'l-Hümeze

(1453) (13) Her kim Veylün liküllü süresin okusa Muħammed hāzretini muħabbet (14) idüp sevenler ve anlarıñ yāranları sağışınca ol kula şevāb vire [100a].

Yapısına Göre: Şarlı Birleşik Cümle

Yan Cümle:

Yüklem : okusa

Özne : her kim

Nesne : Veylün liküllü süresin

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

Temel Cümle:

Yüklem : vire

Özne : (o)

Nesne : Muhammed hazretini muhabbet idüp sevenler ve anlarıñ yāranları
sağışınca ol kula şevāb

Dolaylı Tümleç : ol kula

(1454) Bismi'llāhi'de (15) bir dürlü işāret dağı budur ki Bismi'llāhi'niñ bāsı işāretdür bağırden; sini (16) işāretdür sefīneden mim işāretdür mellāhdan [100a].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : budur

Özne : Bismi'llāhi'de bir dürlü işāret

Cümle Dışı Unsur : dağı, ki

Yan Cümle: Bağımsız Sıralı Cümle

Yan Cümlenin 1. Cümlesi:

Yüklem : işāretdür

Özne : Bismi'llāhi'niñ bāsı

Dolaylı Tümleç : bağırden

Yan Cümlenin 2. Cümlesi:

Yüklem : işāretdür

Özne : sini

Dolaylı Tümleç : sefīneden

Yan Cümlenin 3. Cümlesi:

Yüklem : işâretdür

Özne : mim

Nesne :

Dolaylı Tümleç : mellâhdan

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(1455) Gūyuyā ki Ḥaḫ Te‘ālā eydür ki iy ḫulum (17) ḫaçan sen ma‘şiyet deryāsına ğarḫ olsañ Bismi’llāhir-raḫmāni’r-raḫīm dimek [100b] (1) senden keremim gimisin viribiyüp minnetim müllaḫlıĝılasın [100b].

Yapısına Göre: Ki’li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : eydür

Özne : Ḥaḫ Te‘ālā

Cümle Dışı Unsur : gūyuyā ki, ki

Yan Cümle: Şartlı Birleşik Cümle

Şartlı Birleşik Cümlenin Yan Cümlesi:

Yüklem : ğarḫ olsañ

Özne : sen

Dolaylı Tümleç : ma‘şiyet deryāsına

Cümle Dışı Unsur : iy ḫulum ḫaçan

(1456) Ol günāh deñizinden selāmet (2) ḫurtarıp ve ğarḫ eylememek benden [100b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : benden

Özne : selāmet ḫurtarıp ve ğarḫ eylememek

Dolaylı Tümleç : ol günāh deñizinden

(1457) (3) Ya‘nī ḳatī ğazāb ol kişileredür kim ḳovuculuğla yürür, (4) dostlar arasında ayrılık birağur [100b].

Yapısına Göre: Ki’li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : ol kişileredür

Özne : ḳatī ğazāb

Cümle Dışı Unsur : ya‘nī, kim

Yan Cümle: Ortak Özneli Sıralı Cümle

Yan Cümlenin 1. Cümlesi:

Yüklem : yürür

Özne : (o)

Zarf Tümleci : ḳovuculuğla

Yan Cümlenin 2. Cümlesi:

Yüklem : birağur

Özne : (o)

Nesne : ayrılık

Dolaylı Tümleç : dostlar arasında

Yan cümle temel cümleyi dolaylı tümleç göreviyle tamamlamaktadır.

(1458) Ya‘nī vāy (5) ol kişilere kim ğaybet söylerler, söyleyüp ādemleriñ etin çeynerler ve çekerler [100b].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : ğaybet söylerler

Özne : (onlar)

Cümle Dışı Unsur : ya‘nī, vāy ol kişilere, kim

2. Cümle:

Yüklem : çeynerler ve çekerler

Özne : (onlar)

Nesne : ādemleriñ etin

Zarf Tümleci : söyleyüp

(1459) (6) Vāy kişiye kim ādemlere ʔa‘an urur ve ‘ayıplu eyler [100b].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : ʔa‘an urur

Özne : (o)

Dolaylı Tümleç : ādemlere

Cümle Dışı Unsur : vāy kişiye kim, ve

2. Cümle:

Yüklem : ‘ayıplu eyler

Özne : (o)

(1460) Bu āyet Humeyl bini ‘Amir hakkında indi kim Resülñ ğaybetin söylerdi (8) ve ʔa‘na urup ‘ayıplarlardı [100b].

Yapısına Göre: Ki’li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : indi

Özne : bu āyet

Zarf Tümleci : Humeyl bini ‘Amir hakkında

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan Cümle: Ortak Özneli Sıralı Cümle

Yan Cümlelerin 1. Cümlesi:

Yüklem : söylerdi

Özne : (o)

Nesne : Resûlin ğaybetin

Cümle Dışı Unsur : ve

Yan Cümlelerin 2. Cümlesi:

Yüklem : ‘ayıplarlardı

Özne : (o)

Zarf Tümleci : ta‘na urup

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

(1461) Velīd bini Muğayra hakkında indi kim Resūlin ğaybetin (10) söylerdi ve ta‘na urup ‘ayıplardı [100b].

Yapısına Göre: Ki’li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : indi

Özne : bu āyet

Zarf Tümleci : Velīd bini Muğayra hakkında

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan Cümle: Ortak Özneli Sıralı Cümle

Yan Cümlelerin 1. Cümlesi:

Yüklem : söylerdi

Özne : (o)

Nesne : Resūlin ğaybetin

Cümle Dışı Unsur : ve

Yan Cümlenin 2. Cümlesi:

Yüklem : 'ayıplardı

Özne : (o)

Zarf Tümleci : ta'na urup

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

(1462) Dükeli (11) ğaybet idenler haqqında ve qovucular ve ta'in uranlar haqqında indi [100b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : indi

Özne : (o)

Zarf Tümleci : dükeli ğaybet idenler haqqında ve qovucular ve ta'in uranlar haqqında

(1463) (12) Veylün ma'nası oldur ki kişiniñ yüzüne ta'na ider [100b].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : oldur

Özne : Veylün ma'nası

Cümle Dışı Unsur : ki

Yan Cümle:

Yüklem : ta'na ider

Özne : (o)

Dolaylı Tümleç : kişiniñ yüzüne

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(1464) (12) Lūmeze oldur ki ardınca ʔaʕan ider [100b].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : oldur

Özne : lūmeze

Cümle Dışı Unsur : ki

Yan Cümle:

Yüklem : ʔaʕan ider

Özne : (o)

Zarf Tümlenci : ardınca

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(1465) (13) Pes veylūn bunlarıñ gibiler içündür [100b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : bunlarıñ gibiler içündür

Özne : veylūn

Cümle Dışı Unsur : pes

(1466) Lūmeze ʔalgın (14) etin çekendür [100b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : ʔalgın etin çekendür

Özne : lūmeze

(1467) Pes veylūn anlarıñdur [100b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : anlarındur

Özne : veylün

Cümle Dışı Unsur : pes

(1468) Hemzetün lümeze kıovcılardur kim iki (15) kişiniñ arasına nesne ve sovuqlık bırağurlar, tā ki biri birinden ayrıla [100b].

Yapısına Göre: Bağımsız Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : kıovcılardur

Özne : hemzetün lümeze

Cümle Dışı Unsur : kim

2. Cümle:

Yüklem : bırağurlar

Özne : (onlar)

Nesne : nesne ve sovuqlık

Dolaylı Tümleç : iki kişiniñ arasına

Zarf Tümleci : tā ki biri birinden ayrıla

(1469) (16) Bu āyet indi ki Aħnesu bini Şumryağdur [100b].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : indi

Özne : bu āyet

Zarf Tümleci : anlarıñ hakkında

Cümle Dışı Unsur : ki

Yan Cümle:

Yüklem : Aḥnesu bini Şumryaşdur

Özne : (o)

Yan cümle temel cümleyi özne göreviyle tamamlamaktadır.

(1470) (17) Bu āyet anlarıñ ḥaḳḳında indi ki ḥalkı meşaraya dutarlar [100b].

Yapısına Göre: Ki’li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : indi

Özne : bu āyet

Zarf Tümlenci : anlarıñ ḥaḳḳında

Cümle Dışı Unsur : ki

Yan Cümle:

Yüklem : meşaraya dutarlar

Özne : (onlar)

Nesne : ḥalkı

Yan cümle temel cümleyi özne göreviyle tamamlamaktadır.

(1471) Gözleri ile ve ḳaşları (1) ile ve dudaḳları ile işāret iderler ve gülüşürler [101a].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : işāret iderler

Özne : (onlar)

Zarf Tümlenci : gözleri ile ve ḳaşları ile ve dudaḳları ile

Cümle Dışı Unsur : ve

2. Cümle:

Yüklem : gülüşürler

Özne : (onlar)

(1472) (2) Pes veylün şamusı anlarıñdur [101a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : anlarıñdur

Özne : veylün şamusı

Cümle Dışı Unsur : pes

(1473) Ya 'nī vāy anlara kim mal cem ' ider, (3) direr dağı sağışlaya ve zekātın virmeye [101a].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : cem ' ider, direr

Özne : (onlar)

Nesne : mal

Cümle Dışı Unsur : ya 'nī, vāy anlara kim, dağı

2. Cümle:

Yüklem : sağışlaya

Özne : (onlar)

Cümle Dışı Unsur : ve

3. Cümle:

Yüklem : virmeye

Özne : (onlar)

Nesne : zekātın

(1474) (7) Ya‘nī malıla yardımcılar dutalar ki aña yardım kıla [101a].

Yapısına Göre: Ki’li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : dutalar

Özne : (onlar)

Nesne : yardımcılar

Zarf Tümleci : malıla

Cümle Dışı Unsur : ya‘nī, ki

Yan Cümle:

Yüklem : yardım kıla

Özne : (o)

Dolaylı Tümleç : aña

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

(1475) (8) Ya‘nī olar şanur ki ol mal dünyāda kendüni ebed kıla, (9) ölmeden men‘ide [101a].

Yapısına Göre: Ki’li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : şanur

Özne : olar

Cümle Dışı Unsur : ya‘nī, ki

Yan Cümle: Bağımlı Sıralı Cümle

Yan Cümlelerin 1. Cümlesi:

Yüklem : ebed kıla

Özne : ol mal

Nesne : kendüni

Dolaylı Tümleç : dünyāda

Yan Cümlelerin 2. Cümlesi:

Yüklem : men' ide

Özne : ol mal

Dolaylı Tümleç : ölmeden

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

(1476) (9) Ya' nī ölmeye tā malı fānī olunca [101a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : ölmeye

Özne : (o)

Zarf Tümleci : tā malı fānī olunca

Cümle Dışı Unsur : ya' nī

(1477) Kelle (10) radğıdur ki hağğa ki ol mal ve ol evlād ve etbā' ve eşyā' anı ebede kıla ve ölmekden (11) alıqoya [101a].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : ebede kıla

Özne : ol mal ve ol evlād ve etbā' ve eşyā'

Nesne : anı

Cümle Dışı Unsur : kelle radğıdur ki, hağğa ki, ve

2. Cümle:

Yüklem : alıqoya

Özne : ol mal ve ol evlād ve etbā' ve eşyā'

Dolaylı Tümleç : ölmekden

(1478) (11) Andan girü başladı ve eyitdi [101a].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : başladı

Özne : (o)

Zarf Tümleci : andan girü

Cümle Dışı Unsur : ve

2. Cümle:

Yüklem : eyitdi

Özne : (o)

(1479) Ya‘nī iş eyle (12) degildir kim ol şanur [101a].

Yapısına Göre: Ki’li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : eyle degildir

Özne : iş

Cümle Dışı Unsur : ya‘nī, kim

Yan Cümle:

Yüklem : şanur

Özne : (o)

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

(1480) Belkim ol kıyamayıp zekātın virmedügi anı huşame şamusına (13) bırağur [101a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : birağur

Özne : ol kıyamayıp zekātın virmediği

Nesne : anı

Dolaylı Tümleç : hıtaame tamousına

Cümle Dışı Unsur : belkim

(1481) (13) Hıtaame deyü tamu adlarından oddur [101a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : oddur

Özne : hıtaame deyü

Dolaylı Tümleç : tamu odlarından

(1482) Ya'nı (14) ne bildirdi saña yā Muḥammed kim ol hıtaame nedür [101a]?

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : bildirdi

Özne : (o)

Nesne : ne

Dolaylı Tümleç : saña

Cümle Dışı Unsur : yanı

2. Cümle:

Yüklem : nedür

Özne : ol hıtaame

(1483) Eger şorsalar kim huşane tekrâr (15) eyitdi, niçün [101a]?

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : şorsalar

Özne : (onlar)

Cümle Dışı Unsur : eger, kim

Yan Cümle:

Yüklem : eyitdi

Özne : (o)

Nesne : huşane

Zarf Tümlenci : tekrâr, niçün

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(1484) (15) Cevâbı oldur ki huşamenüñ şiddetiniñ ta 'zîminden ötüri [101a].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : oldur

Özne : cevâbı

Cümle Dışı Unsur : ki

Yan Cümle:

Yüklem : huşamenüñ şiddetiniñ ta 'zîminden ötüri

Özne : (o)

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(1485) Andan şoñra (16) Haş Te 'alâ ol huşame' i vaş itdi [101a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : vaşf itdi
Özne : Hâk Te‘âlâ
Nesne : ol huşame‘i
Zarf Tümlenci : andan şoñra

(1486) Ya‘nî ol huşame Tañrı’nuñ bir (17) yandırılmış odıdur ki eti deriyi yir ve acısı cigere geçer [101a].

Yapısına Göre: Ki’li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : Tañrı’nuñ bir yandırılmış odıdur
Özne : ol huşame
Cümle Dışı Unsur : ya‘nî, ki

Yan Cümle: Bağımsız Sıralı Cümle

Yan Cümlelerin 1. Cümlesi:

Yüklem : yir
Özne : (o)
Nesne : eti, deriyi
Cümle Dışı Unsur : ve

Yan Cümlelerin 2. Cümlesi:

Yüklem : geçer
Özne : acısı
Dolaylı Tümlaç : cigere

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

(1487) Pes huşameye anıñıñün huşame (1) didi kim acısı cigere geçer [101b].

Yapısına Göre: Ki’li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : didi
Özne : (o)
Nesne : hıtame
Dolaylı Tımleç : hıtameye
Zarf Tımleci : anıñıçün
Cümle Dışı Unsur : pes, kim

Yan Cümle:

Yüklem : geçer
Özne : acısı
Dolaylı Tımleç : cigere
Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

(1488) Ya‘nı ol öyle (2) oddur kim eti yir, tā yürece geçer [101b].

Yapısına Göre: Ki’li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : oddur
Özne : ol
Zarf Tımleci : öyle
Cümle Dışı Unsur : ya‘nı, kim

Yan Cümle: Ortak Özneli Sıralı Cümle

Yan Cümlelerin 1. Cümlesi:

Yüklem : yir
Özne : (o)
Nesne : eti
Cümle Dışı Unsur : tā

Yan Cümlenin 2. Cümlesi:

Yüklem : geçer

Özne : (o)

Dolaylı Tümleç : yürece

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

(1489) Niçün yüregi maḥşūş kıldı, ayrıķ (3) a‘zāya dimedi [101b].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : maḥşūş kıldı

Özne : (o)

Nesne : yüregi

Zarf Tümleci : niçün

2. Cümle:

Yüklem : dimedi

Özne : (o)

Dolaylı Tümleç : ayrıķ a‘zāya

(1490) Anıñiçün kim her cirāḥat ve her zaḥmet ve her ḥastalık kim (4) cigere iriše, ol kiři ölür [101b].

Yapısına Göre: Ki’li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : anıñiçün

Özne : (o)

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

Yan Cümle: Şartlı Birleşik Cümle

Şartlı Birleşik Cümlenin Yan Cümlesi:

Yüklem : irişe

Özne : her cirāhat ve her zaḥmet ve her ḥastalık

Dolaylı Tümleç : cigere

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

Şartlı Birleşik Cümlenin Temel Cümlesi:

Yüklem : ölür

Özne : ol kişi

(1491) **Pes Ḥaḳ Te‘ālā ḥaber virdi bir ḥālden kim şāhibin (5) oldurur, ḥālī budur kim cehennem ehli ölmezler [101b].**

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : ḥaber virdi

Özne : Ḥaḳ Te‘ālā

Dolaylı Tümleç : bir ḥālden

Cümle Dışı Unsur : pes, kim

2. Cümle:

Yüklem : budur

Özne : şāhibin oldurur, ḥālī

Cümle Dışı Unsur : kim

3. Cümle:

Yüklem : ölmezler

Özne : cehennem ehli

(1492) Tettali'ü 'ale'l-ef' ideti didiginden murād (7) oldur kim vaqtini ki cehennem ehl-i cehenneme girseler ve yansalar tamām cigeler qalınca qaçan (8) ki cigerleri qala, Haq Te'ālā girü evelkileyin qıla [101b].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : oldur

Özne : Tettali'ü 'ale'l-ef' ideti didiginden murād

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

Yan Cümle: Şartlı Birleşik Cümle

Şartlı Birleşik Cümlenin 1. Yan Cümlesi:

Yüklem : girseler

Özne : cehennem ehli

Dolaylı Tümleç : cehenneme

Cümle Dışı Unsur : ve

Şartlı Birleşik Cümlenin 2. Yan Cümlesi:

Yüklem : yansalar

Özne : (onlar)

Zarf Tümleci : tamām cigeler qalınca

Yan cümleler temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

Şartlı Birleşik Cümlenin Temel Cümlesi:

Yüklem : qıla

Özne : Haq Te'ālā

Zarf Tümleci : qaçan ki cigerleri qala, girü, evelkileyin

(1493) Ya‘nī gerü et ve siñirler ve amarlar ve dükeli (9) a‘zaları girü yarada
[101b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : yarada

Özne : (o)

Nesne : et ve siñirler ve amarlar ve dükeli a‘zaları

Zarf Tümlenci : gerü, girü

Cümle Dışı Unsur : ya‘nī

(1494) Niçün cigerü (11) yanmaya [101b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : yanmaya

Özne : cigerü

Zarf Tümlenci : niçün

(1495) (11) Anıñiçün kim ciger yā şāhibi ölür [101b].

Yapısına Göre: Ki’li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : anıñiçün

Özne : (o)

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan Cümle:

Yüklem : ölür

Özne : ciger yā şāhibi

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

(1496) (11) Ölen kişi hoğ ‘azābı ve zağmeti tuymaz [101b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : tuymaz

Özne : ölen kişi

Nesne : hoğ ‘azābı ve zağmeti

(1497) (12) Pes yüregi bayağı hāl üzerine tura ki zağmeti tuya [101b].

Yapısına Göre: Ki’li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : tura

Özne : (o)

Zarf Tümlenci : yüregi bayağı hāl üzerine

Cümle Dışı Unsur : pes, ki

Yan Cümle:

Yüklem : tuya

Özne : (o)

Nesne : zağmeti

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

(1498) (13) Ya ‘nī ol huğame şamusı bularıñ üzerine şapana [101b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : şapana

Özne : ol huğame şamusı

Dolaylı Tümlaç : bularıñ üzerine

Cümle Dışı Unsur : ya ‘nī

(1499) Ya‘nī ol ʔamu odı (14) bularıñ ʔzerine ʔrtle ve direkleri birle ʔamu ʔapısı bularıñ ʔzerine bağlana ve kilidlene (15) ve tırʔozlana [101b].

Yapısına Göre: Bağımsız Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : ʔrtle

Özne : ol ʔamu odı

Dolaylı Tümleç : bularıñ ʔzerine

Cümle Dışı Unsur : ya‘nī, ve

2. Cümle:

Yüklem : bağlana ve kilidlene ve tırʔozlana

Özne : ʔamu ʔapısı

Dolaylı Tümleç : bularıñ ʔzerine

Zarf Tümleci : direkleri birle

(1500) (15) Mumaddedetın didiği ya‘nī meşddetin iley el-‘umri dimek olur [101b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : dimek olur

Özne : mumaddedetın didiği

Nesne : meşddetin iley el-‘umri

Cümle Dışı Unsur : ya‘nī

(1501) (17) Ya‘nī bir dıvār ʔeke kim hergiz ʔapısı olmaya [101b].

Yapısına Göre: Ki’li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : ʔeke

Özne : (o)

Nesne : bir dīvār

Cümle Dışı Unsur : ya 'nī, kim

Yan Cümle:

Yüklem : olmaya

Özne : kapusu

Zarf Tümleci : hergiz

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

(1502) (3) Ya 'nī dimek olur kim tamunīn kapuları bağlana demür mıhlarla [102a].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : dimek olur

Özne : (o)

Cümle Dışı Unsur : ya 'nī, kim

Yan Cümle:

Yüklem : bağlana

Özne : tamunīn kapuları

Zarf Tümleci : demür mıhlarla

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(1503) (4) Tamu odundan mıhlayalar tā kim cehennemīn ıssısı ve 'alevi daşra çıkamaya ve kapuları (5) açılmaya ki daşradan iĉerü bir raĉatlıcaĉ gire [102a].

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : mıhlayalar

Özne : (onlar)

Dolaylı Tümleç : tamu odundan

Zarf Tümleci : tā kim cehennemîñ ıssısı ve ‘alevi daşra çıkamaya

Cümle Dışı Unsur : ve

2. Cümle: Ki’li Birleşik Cümle

2. Cümlenin Temel Cümlesi:

Yüklem : açılmaya

Özne : kapuları

Cümle Dışı Unsur : ki

2. Cümlenin Yan Cümlesi:

Yüklem : gire

Özne : bir rahatlıcağ

Dolaylı Tümleç : daşradan içerü

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

(1504) (6) Ya ‘nī direkler dimek olur [102a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : dimek olur

Özne : (o)

Nesne : direkler

Cümle Dışı Unsur : ya ‘nī

(1505) Allāh sübhānehū (8) ve Te‘ālā hazretinden ricā ve temennā ıderiz ki cümlecigimizi cehennem ateşinden şaklayıvire, (9) habībi Muḥammed Muştafa hürmetine [102a].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : ricā ve temennā ideriz

Özne : (biz)

Dolaylı Tümleç : Allāh sübhānehū ve Te'ālā hazretinden

Cümle Dışı Unsur : ki

Yan Cümle:

Yüklem : şaklayıvire

Özne : (o)

Nesne : cümlecigimizi

Dolaylı Tümleç : cehennem ateşinden

Zarf Tümleci : habībi Muḥammed Muştafā hürmetine

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(1506) Ve daḥı bu kitābı yazana Ḥaḳ sübhānehū (10) ve Te'ālā raḥmet naşīb idüp yarlaḡayıvire, günāhlarını 'afv kılıvire, cennetine lāyık eyleyivire [102a].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : yarlaḡayıvire

Özne : Ḥaḳ sübhānehū ve Te'ālā

Dolaylı Tümleç : bu kitābı yazana

Zarf Tümleci : raḥmet naşīb idüp

Cümle Dışı Unsur : ve daḥı

2. Cümle:

Yüklem : 'afv kılıvire

Özne : Ḥaḳ sübhānehū ve Te'ālā

Nesne : günāhlarını

3. Cümle:

Yüklem : lāyık eyleyivire

Özne : Hāḡ sūbhānehū ve Te‘ālā

Dolaylı Tümleç : cennetine

Sūretü'l-Fil

(1507) (11) Her kim ki bu (13) sūre'i oḡusa Allāh Te‘ālā ol ḡula dūnyāda şūreti dōnmekden ve yire batmaḡdan bekleye [102a].

Yapısına Göre: Şarhlı Birleşik Cümle

Yan Cümle:

Yüklem : oḡusa

Özne : her kim

Nesne : bu sūre'i

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

Temel Cümle:

Yüklem : bekleye

Özne : Allāh Te‘ālā

Dolaylı Tümleç : ol ḡula, dūnyāda şūreti dōnmekden ve yire batmaḡdan

(1508) (14) Pes Hāḡ Te‘ālā Bismi'llāh'da dōrt kelime ḡıldığından bir ḡikmet daḡı oldur ki ḡuluñ (15) dōrt ḡāleti vardur [102a].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : oldur

Özne : Hāḡ Te‘ālā Bismi'llāh'da dōrt kelime ḡıldığından bir ḡikmet

Cümle Dışı Unsur : pes, daḥı, ki

Yan Cümle:

Yüklem : vardur

Özne : kuluñ dört ḥāleti

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(1509) Bir kıtlık ḥāli ya‘nī yoḥsulluḡ; bir baylık ḥāli ḥāli ve bir daḥı ṭā‘at

(16) ḥāli ve bir daḥı muşibet ḥāli [102a].

Yapısına Göre: Bağımsız Sıralı Cümle

1. Cümle: Bağlı Cümle

Bağlı Cümlenin 1. Cümlesi:

Yüklem : bir kıtlık ḥāli

Özne : (o)

Cümle Dışı Unsur : ya‘nī

Bağlı Cümlenin 2. Cümlesi:

Yüklem : yoḥsulluḡ

Özne : (o)

2. Cümle:

Yüklem : bir baylık ḥāli

Özne : (o)

Cümle Dışı Unsur : ve

3. Cümle:

Yüklem : bir daḥı ṭā‘at ḥāli

Özne : (o)

Cümle Dışı Unsur : ve

4. Cümle:

Yüklem : bir dağı muş̄bet hāli

Özne : (o)

(1510) Ve vaḳti ki ḳul bu dört kelime'i vaḳife edinse Ḥaḳ Te'ālā ol (17) dört hāilde olan günāh 'afv ḳıla ve dağı dervişlik hāilde şabr rūzı ḳıla, baylıḳ [102b] (1) hāilde şükür rūzı ḳıla, tā'at hāilde tamāmı tevfiḳ rūzı ḳıla, günāh hāilde tevbe'i rūzı (2) ḳıla [102b].

Yapısına Göre: Şartlı Birleşik Cümle

Yan Cümle:

Yüklem : vaḳife edinse

Özne : ḳul

Nesne : bu dört kelime'i

Cümle Dışı Unsur : ve, vaḳti ki

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

Temel Cümle: Ortak Özneli Sıralı Cümle

Temel Cümlenin 1. Cümlesi:

Yüklem : 'afv ḳıla

Özne : Ḥaḳ Te'ālā

Nesne : ol dört hāilde olan günāh

Cümle Dışı Unsur : ve dağı

Temel Cümlenin 2. Cümlesi:

Yüklem : rūzı ḳıla

Özne : Ḥaḳ Te'ālā

Dolaylı Tümleç : dervişlik hāilde

Temel Cümlenin 3. Cümlesi:

Yüklem : rūzı ḳıla

Özne : Hâk Te'âlâ
Nesne : şükür
Dolaylı Tümleç : baylık hâlinde

Temel Cümlelerin 4. Cümlesi:

Yüklem : rûzı kıla
Özne : Hâk Te'âlâ
Nesne : tevfi̇k
Dolaylı Tümleç : tâ'at hâlinde

Temel Cümlelerin 5. Cümlesi:

Yüklem : rûzı kıla
Özne : Hâk Te'âlâ
Nesne : tevbe'i
Dolaylı Tümleç : günâh hâlinde

(1511) (3) Ya'nî yâ Muḥammed görmediñ mi, seniñ Tañrıñ nete iş işledi fil
(4) işlerine kim ol Ebrehe bini Şabbâh'dur, çeri dartıp Ka'be'i yıkmağa geldi
[102b].

Yapısına Göre: Bağımsız Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : görmediñ mi
Özne : (sen)
Cümle Dışı Unsur : ya'nî, yâ Muḥammed

2. Cümle:

Yüklem : işledi
Özne : seniñ Tañrıñ

Nesne : nete iş

Dolaylı Tümleç : fil işlerine

Cümle Dışı Unsur : kim

3. Cümle:

Yüklem : Ebrehe bini Şabbāh'dur

Özne : ol

4. Cümle:

Yüklem : geldi

Özne : (ol)

Zarf Tümleci : çeri dartıp Ka'be'i yıkmaya

(1512) (5) Muḳātil rivāyetinde ol çeride bir hemān bir fil vardı [102b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : vardı

Özne : bir fil

Dolaylı Tümleç : Muḳātil rivāyetinde, ol çeride

Zarf Tümleci : bir hemān

(1513) Sekiz (6) fil vardı [102b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : vardı

Özne : sekiz fil

(1514) (7) Ya'nī ḥaber virinilmedi mi Ḳur'ānla [102b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : ḥaber virinilmedi mi

Özne : (o)

Zarf Tümlenci : Kur'anıla

Cümle Dışı Unsur : ya'nî

(1515) Ya'nî saña (8) haber irişmedi mi [102b]?

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : irişmedi mi

Özne : haber

Dolaylı Tümlaç : saña

Cümle Dışı Unsur : ya'nî

(1516) (9) Murād bundan aḥbārdur [102b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : aḥbārdur

Özne : murād bundan.

**(1517) Ya'nî yā Muḥammed 'ibret tūt (10) Tañriñ şun'undan kim nete işledi
fil kavmine kim ve nice 'azāb etdi taşıla [102b].**

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : 'ibret tūt

Dolaylı Tümlaç : Tañriñ şun'undan

Cümle Dışı Unsur : ya'nî, yā Muḥammed, kim

2. Cümle:

Yüklem : nete işledi

Özne : (o)

Dolaylı Tümleç : fil kavmine

Cümle Dışı Unsur : kim, ve

3. Cümle:

Yüklem : 'azāb etdi

Özne : (o)

Zarf Tümleci : nice, taşla

(1518) (11) Ol vaqt ki Ka'be'i şerīfi yıqmağa geldiler idi [102b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : geldiler idi

Özne : (onlar)

Zarf Tümleci : Ol vaqt ki, Ka'be'i şerīfi yıqmağa

(1519) Bularıñ mekriñi ve işini bāṭıl kılmadım mı ve buları (13) ziyānlu kılmadım mı [102b]?

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : bāṭıl kılmadım mı

Özne : (ben)

Nesne : bularıñ mekriñi ve işini

Cümle Dışı Unsur : ve

2. Cümle:

Yüklem : ziyānlu kılmadım mı

Özne : (ben)

Nesne : buları

(1520) Ya 'nī yā Muḥammed daḥī (14) viriḥdiñ bulariñ üzerine ḡuşlar kim bölük bölük biribiri erdiñca [102b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : viriḥdiñ

Özne : (ben)

Nesne : ḡuşlar kim bölük bölük biribiri erdiñca

Dolaylı Tümleç : bulariñ üzerine

Cümle Dışı Unsur : ya 'nī, yā Muḥammed, daḥī

(1521) Ol ḡuşlar aḡ ḡuşlar idi [102b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : aḡ ḡuşlar idi

Özne : ol ḡuşlar

(1522) Alaca ḡuşlardı, (16) deñizden çıḡdılar [102b].

Yapısına Göre: Bağımsız Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : alaca ḡuşlardı

Özne : (onlar)

2. Cümle:

Yüklem : çıḡdılar

Özne : (onlar)

Dolaylı Tümleç : deñizden

(1523) (16) Güyuyā ki şol yarasa gibi idi [102b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : şol yarasa gibi idi

Özne : (o)

Cümle Dışı Unsur : gūyuyā ki

(1524) Bular ataradı bir taş kim şöyle balçıkdan (1) idi [103a].

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : ataradı

Özne : bular

Nesne : bir taş

Cümle Dışı Unsur : kim

2. Cümle:

Yüklem : balçıkdan idi

Özne : (o)

Zarf Tümleci : şöyle

(1525) (1) Noḥud kadarca idi, yāḥuz mercimek kadardı [103a].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : noḥud kadarca idi

Özne : (o)

Cümle Dışı Unsur : yāḥuz

2. Cümle:

Yüklem : mercimek kadardı

Özne : (o)

(1526) Her kuş (2) üç taş getirmişidi [103a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : getirmişidi

Özne : her kuş

Nesne : üç taş

(1527) (2) Biri burnunda ikisi ayaklarında idi [103a].

Yapısına Göre: Bağımsız Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : burnunda

Özne : biri

2. Cümle:

Yüklem : ayaklarında idi

Özne : ikisi

(1528) Her bir adama kim (3) ol taş tokunsa depesinden tã aşağısına çıkardı, hemen ölürdi [103a].

Yapısına Göre: Şartlı Birleşik Cümle

Yan Cümle:

Yüklem : tokunsa

Özne : ol taş

Dolaylı Tümleç : her bir adama

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

Temel Cümle: Bağımsız Sıralı Cümle

Temel Cümlelerin 1. Cümlesi:

Yüklem : çıkardı

Özne : (o)

Dolaylı Tümleç : depesinden tâ aşağısına

Temel Cümlelerin 2. Cümlesi:

Yüklem : ölürdü

Özne : (o)

Zarf Tümleci : hemen

(1529) Bunı görüp (4) kaçdılar [103a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : kaçdılar

Özne : (onlar)

Zarf Tümleci : bunu görüp

(1530) (4) Şöyle kaçarlardı kim ata oğluna bağmazdı, kardaş kardaşa köymezdi [103a].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : kaçarlardı

Özne : (onlar)

Zarf Tümleci : şöyle

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan Cümle: Bağımsız Sıralı Cümle

Yan Cümlelerin 1. Cümlesi:

Yüklem : bağmazdı

Özne : ata

Dolaylı Tümleç : oğluna

Yan Cümlenin 2. Cümlesi:

Yüklem : köymezidi

Özne : kardeş

Dolaylı Tümleç : kardeşa

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

(1531) (5) Her yola kim taşıldılar, düşe düşe helāk oldularđ [103a].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : taşıldılar

Özne : (onlar)

Dolaylı Tümleç : her yola

Cümle Dışı Unsur : kim

2. Cümle:

Yüklem : helāk oldularđ

Özne : (onlar)

Zarf Tümleci : düşe düşe

(1532) Kimi taşda kimi derede kimi (6) yazada kimi yollarda dökölüp öldüler [103a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : öldüler

Özne : (onlar)

Dolaylı Tümleç : kimi taşda kimi derede kimi yazada kimi yollarda

Zarf Tümlenci : dökülüp

(1533) (6) Bir taş dağı Ebrehe'ye toğundı [103a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : toğundı

Özne : bir taş

Dolaylı Tümlaç : Ebrehe'ye

Cümle Dışı Unsur : dağı

(1534) Hemen gevdesi (7) başdan ayağı kabarcıklar oldu [103a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : oldu

Özne : kabarcıklar

Nesne : gevdesi

Dolaylı Tümlaç : başdan ayağı

Zarf Tümlenci : hemen

(1535) (7) Gevdesi öldi, şaru şular ağdı. Kan iriñ ağardı [103a].

Yapısına Göre: Bağımsız Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : öldi

Özne : gevdesi

2. Cümle:

Yüklem : ağdı

Özne : şaru şular

3. Cümle:

Yüklem : aķarıdı

Özne : ķan, iriñ

(1536) (8) Şan 'a'na deġin ķaçdı [103a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : ķaçdı

Özne : (o)

Dolaylı Tümüleç : Şan 'a'na deġin

(1537) Şol ķadar 'azāp gördi kim (9) ĥaddi yoġudı [103a].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : 'azāp gördi

Özne : (o)

Zarf Tümüleci : Şol ķadar

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan Cümle:

Yüklem : yoġudı

Özne : ĥaddi

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

(1538) (9) Pes Şöyle öldi kim gevdesi delik delik öldi [103a].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : öldi

Özne : (o)

Zarf Tümlenci : şöyle

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan Cümle:

Yüklem : delik delik oldu

Özne : gevdesi

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

(1539) Tā ḥattā ki gögsi (10) delindi, yüregi taşra çıktı [103a].

Yapısına Göre: Bağımsız Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : delindi

Özne : gögsi

Cümle Dışı Unsur : tā ḥattā ki

2. Cümle:

Yüklem : çıktı

Özne : yüregi

Dolaylı Tümler : taşra

(1540) (10) Andan öldi, cān cehenneme ısmarladı [103a].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : öldi

Özne : (o)

Zarf Tümlenci : andan

2. Cümle:

Yüklem : ısmarladı

Özne : (o)

Nesne : cān

Dolaylı Tümleç : cehenneme

(1541) Andan şoñra oğlu (11) pādişāhdı [103a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : pādişāhdı

Özne : oğlu

Zarf Tümleci : andan şoñra

(1542) (11) Adı Yeküşüm bini Ebrehe [103a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : Yeküşüm bini Ebrehe

Özne : adı

(1543) (11) Yemen'e pādişāh oldı [103a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : oldı

Özne : (o)

Nesne : pādişāh

Dolaylı Tümleç : Yemen'e

(1544) Rivāyetde gelür kim çiçek renci (12) ol vağitden berü oldı, hıç ileriki ümmetlerde yoğudı [103a].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : gelür

Özne : (o)

Dolaylı Tümleç : rivāyetde

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan Cümle: Ortak Özneli Sıralı Cümle

Yan Cümlenin 1. Cümlesi:

Yüklem : oldu

Özne : çiçek renci

Zarf Tümleci : ol vaqitden berü

Yan Cümlenin 2. Cümlesi:

Yüklem : yoğudı

Özne : çiçek renci

Dolaylı Tümleç : ileriki ümmetlerde

Zarf Tümleci : hiç

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(1545) Ya‘nī Ḥaḳ Te‘ālā buları şöyle kıldı, kim şol (14) ekin yaprağı gibi kim yılkı anı yir helāk ider [103a].

Yapısına Göre: Ki’li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : kıldı

Özne : Ḥaḳ Te‘ālā

Nesne : buları

Zarf Tümleci : şöyle

Cümle Dışı Unsur : ya‘nī, kim

Yan Cümle: Bağlı Cümle

Yan Cümlenin 1. Cümlesi:

Yüklem : şol ekin yaprağı gibi

Özne : (o)

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan Cümlelerin 2. Cümlesi:

Yüklem : yir helāk ider

Özne : yılkı

Nesne : anı

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

(1546) Ya‘nī yoğ oldular hemen bitmemiş (15) gibi [103a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : yoğ oldular

Özne : (onlar)

Zarf Tümleci : hemen, bitmemiş gibi

Cümle Dışı Unsur : ya‘nī

(1547) (15) Pes ol Ka‘be’i yığmağı gelen çeri şöylece helāk oldular [103a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : helāk oldular

Özne : ol Ka‘be’i yığmağı gelen çeri

Cümle Dışı Unsur : pes

**(1548) Ümmü Hānī katında gördüm, ol taşlardan kim Hāğ Te‘ālā Aşğab-ı
Fil’i anuñla helāk (17) etdi [103a].**

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : gördüm
Özne : (ben)
Nesne : ol taşlardan
Dolaylı Tümleç : Ümmü Hānī katında
Cümle Dışı Unsur : kim

2. Cümle:

Yüklem : helāk etdi
Özne : Hāḳ Te‘ālā
Nesne : Aşḥab-ı Fil’i
Zarf Tümleci : anuñla

(1549) (17) Koyun kığları gibi idi [103a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : koyun kığları gibi idi
Özne : (o)

(1550) (17) Kızılca yazısı vardı, ya‘nī kızıl alacaydı [103a].

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : vardı
Özne : kızılca yazısı
Cümle Dışı Unsur : ya‘nī

2. Cümle:

Yüklem : kızıl alacaydı
Özne : (o)

(1551) Rivāyet (1) ider İsrā`il Cābir`den kim ol kuşlar gūyā ki hindārenlari gibiyidi, deñiz`den çıkdılar [103b].

Yapısına Göre: Ki`li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : rivāyet ider

Özne : İsrā`il

Dolaylı Tümleç : Cābir`den

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan Cümle: Ortak Özneli Sıralı Cümle

Yan Cümlelerin 1. Cümlesi:

Yüklem : hindārenlari gibiyidi

Özne : ol kuşlar

Cümle Dışı Unsur : gūyā ki

Yan Cümlelerin 2. Cümlesi:

Yüklem : çıkdılar

Özne : ol kuşlar

Dolaylı Tümleç : deñiz`den

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(1552) (2) Ol taşlaruñ boyıñı mübārek ipli gibiyidi [103b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : mübārek ipli gibiyidi

Özne : ol taşlaruñ boyıñı

(1553) (2) İki küçücük adam başı gibiyidi [103b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : iki küçücük adam başı gibiydi

Özne : (o)

(1554) Bişmiş (4) kiremit gibidi [103b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : bişmiş kiremit gibidi

Özne : (o)

(1555) (4) Ol kuşlar büyük kuşlardı, başlar gibidi [103b].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : büyük kuşlardı

Özne : ol kuşlar

2. Cümle:

Yüklem : başlar gibidi

Özne : ol kuşlar

(1556) (5) Andan öñdin ancılayın kuş kimse görmiş degil idi, soñra dağı kimse görmedi [103b].

Yapısına Göre: Ortak Nesneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : görmüş degil idi

Özne : kimse

Nesne : ancılayın kuş

Zarf Tümleci : andan öñdin

2. Cümle:

Yüklem : görmedi
Özne : kimse
Nesne : ancılayın kuş
Zarf Tümleci : soñra dağı

**(1557) Her her taşda yazlıydı kim fülân ibn-i fülân deyü hemen ol taş yazlı
(7) kişie tođunurđı kim anda yazlı idi [103b].**

Yapısına Göre: Bağımsız Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : yazlıydı
Özne : (o)
Dolaylı Tümleç : her taşda
Zarf Tümleci : fülân ibn-i fülân deyü
Cümle Dışı Unsur : kim

2. Cümle:

Yüklem : tođunurđı
Özne : ol taş
Dolaylı Tümleç : yazlı kişie
Zarf Tümleci : hemen
Cümle Dışı Unsur : kim

3. Cümle:

Yüklem : yazlı idi
Özne : (o)
Dolaylı Tümleç : anda

(1558) Çünkü depesine doğana aşağasından ıķa-(8)rıdı ve eger yanına oķunsa bir yanından bir yanına ıķardı, hemen ölürdi [103b].

Yapısına Göre: Bağımsız Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : ıķardı

Özne : (o)

Dolaylı Tümleç : aşağasından

Zarf Tümleci : Çünkü, depesine doğana

Cümle Dışı Unsur : ve

2. Cümle:

Yüklem : ıķardı

Özne : (o)

Dolaylı Tümleç : bir yanından bir yanına

Zarf Tümleci : yanına oķunsa

3. Cümle:

Yüklem : lürdi

Özne : (o)

Cümle Dışı Unsur : hemen

(1559) (9) Ol aş parsıca seningil, dirlerdi [103b].

Yapısına Göre: İ İe Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : dirlerdi

Özne : (onlar)

Nesne : ol aş parsıca seningil

İç cümle temel cümlenin nesnesi konumundadır.

İç Cümle:

Yüklem : seningil

Özne : ol taş

Zarf Tümlenci : parsıca

(1560) (9) Ya 'nī taşıla balcık dirlerdi [103b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : dirlerdi

Özne : (onlar)

Nesne : taşıla balcık

Cümle Dışı Unsur : ya 'nī

(1561) Ya 'nī (10) karşığıdı [103b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : karşığıdı

Özne : (o)

Cümle Dışı Unsur : ya 'nī

(1562) (10) Hıak Te 'ālā cabbārlara ve zālamlere musallağ kıldı az 'af mağlūğın [103b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : musallağ kıldı

Özne : Hıak Te 'ālā

Nesne : az 'af mağlūğın

Dolaylı Tümlaç : cabbārlara ve zālamlere

(1563) (11) Nete kim Nemrūd sivri siñeğe helāk kıldırdı [103b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : helāk kıldırdı

Özne : (o)

Nesne : Nemrūd

Dolaylı Tümleç : sivri siñeğe

Cümle Dışı Unsur : nete kim

(1564) (11) Beynisin yidi [103b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : yidi

Özne : (o)

Nesne : beynisin

(1565) Toğmağıla döge döge öldür-(12)diler [103b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : öldürdiler

Özne : (onlar)

Zarf Tümleci : toğmağıla döge döge

(1566) Dileriz Allāh Te‘ālā hazretinden ki biz kıllarımı azğunlıqdan (13) şaklayuvire [103b].

Yapısına Göre: Ki’li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : dileriz

Özne : (biz)

Dolaylı Tümleç : Allāh Te‘ālā hazretinden

Cümle Dışı Unsur : ki

Yan Cümle:

Yüklem : şaklayuvire

Özne : (o)

Nesne : biz kullarını

Dolaylı Tümleç : azgunlıktan

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(1567) (13) Şeytān la‘īni bizden ırak eyleyüvire [103b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : ırak eyleyüvire

Özne : (o)

Nesne : Şeytān la‘īni

Dolaylı Tümleç : bizden

(1568) Biz kullarına rahmet nazarıla nazar eyleye (14) ve bu kitābı dağı yazan kātibe Allāh Te‘ālā rahmet ve mağfiret naşīb eyleye [103b].

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : nazar eyleye

Özne : (o)

Dolaylı Tümleç : biz kullarına

Zarf Tümleci : rahmet nazarıla

Cümle Dışı Unsur : ve

2. Cümle:

Yüklem : naşîp eyleye

Özne : Allāh Te'ālā

Nesne : rahmet ve mağfiret

Dolaylı Tümleç : bu kitābı dağı yazan kātibe

Sūretü Kureyşu

(1569) Her kim ki "Li'îlāfi kureyşi" (17) sūresin oğursa Ka'be'ye tavāf kılanlar sağışınca ol kula müzd vire [103b].

Yapısına Göre: Şartlı Birleşik Cümle

Yan Cümle:

Yüklem : oğursa

Özne : her kim ki

Nesne : Li'îlāfi kureyşi sūresin

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

Temel Cümle:

Yüklem : vire

Özne : (o)

Nesne : müzd

Dolaylı Tümleç : ol kula

Zarf Tümleci : Ka'be'ye tavāf kılanlar sağışınca

(1570) Bir işareti [104a] (1) dağı Bismi'llāhi'de oldur ki bāsi işaretdür Hāq Te'ālā'nıñ beğāsından ve bahāsından (2) ve sitāyişinden, mim'i işaretdür mecdinden ve minnetinden [104a].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : oldur

Özne : bir işareti dahı Bismi'llāhi'de

Cümle Dışı Unsur : ki

Yan Cümle: Bağımsız Sıralı Cümle

Yan Cümlenin 1. Cümlesi:

Yüklem : işaretdür

Özne : bāsı

Dolaylı Tümleç : Haḫ Te'ālā'nıñ beḫāsından ve bahāsından ve sitāyişinden

Yan Cümlenin 2. Cümlesi:

Yüklem : işaretdür

Özne : mim'i

Dolaylı Tümleç : mecdinden ve minnetinden

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(1571) İy ḫulum (3) dünyāda Bismi'llāhi'r-raḫmāni'r-raḫīm'i senden āḫiretde beḫā ve sitāyiş (4) ve seni ululıḡa irişdürüp bunca 'aḫālar virmek ve dīzār ruzı ḫılmaḫ benden [104a].

Yapısına Göre: Bağımsız Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : senden

Özne : Bismi'llāhi'r-raḫmāni'r-raḫīm'i

Dolaylı Tümleç : dünyāda

Cümle Dışı Unsur : iy ḫulum

2. Cümle:

Yüklem : benden

Özne : bekā ve sitāyiş ve seni ululıġa iriřdürüp bunca ‘atālar virmek ve dīzār rūzı kılmak

Dolaylı Tümleç : āhiretde

(1572) (6) Ya‘nī "Elem tera" sūresin "Li‘ilāfi" sūresile ikisi birdür [104a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : birdür

Özne : Elem tera sūresin Li‘ilāfi sūresile ikisi

Cümle Dışı Unsur : ya‘nī

(1573) (7) Bir gün aḥşam namāzın ‘Umer bini Ḥaṭṭāb’ıñ kıldum [104a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : kıldum

Özne : (ben)

Nesne : aḥşam namāzın

Zarf Tümleci : bir gün, ‘Umer bini Ḥaṭṭāb’ıñ

(1574) Evvel rek‘atde Ve‘t-tīni sūre-(8)sin oġudı [104a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : oġudı

Özne : (o)

Nesne : Ve‘t-tīni sūresin

Zarf Tümleci : evvel rek‘atde

(1575) (8) İkinci rek'atde Elem tere'yile Li'îlâfi sûresin oğudı [104a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : oğudı
Özne : (o)
Nesne : Elem tere'yile Li'îlâfi sûresin
Zarf Tümlenci : ikinci rek'atde

(1576) Birisi (9) yetmez midi, didim [104a].

Yapısına Göre: İç İçe Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : didim
Özne : (ben)
Nesne : birisi yetmez midi

İç cümle temel cümlelerin nesnesi konumundadır.

İç Cümle:

Yüklem : yetmez midi
Özne : birisi

(1577) Öyle olıcağ ma'nisi böyle olur (10) kim Hıağ Te'alâ eydür [104a].

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : olur
Özne : ma'nisi
Zarf Tümlenci : öyle olıcağ, böyle
Cümle Dışı Unsur : kim

2. Cümle:

Yüklem : eydür

Özne : Haḳ Te‘ālā

(1578) Yā Muḥammed görmediñ mi seniñ Tañrıñ Ka‘be’i yıḳmağa gelen fil ḳavmini (11) nete helāle ḳıldı kim Ḳureyş ḳavmi ḳışlasında ve yazlasında dölenmek için [104a].

Yapısına Göre: Ki’li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : görmediñ mi

Özne : (sen)

Cümle Dışı Unsur : yā Muḥammed, (ki)

Yan Cümle:

Yüklem : helāle ḳıldı

Özne : seniñ Tañrıñ

Nesne : Ka‘be’i yıḳmağa gelen fil ḳavmini

Zarf Tümlenci : nete, ḳureyş ḳavmi ḳışlasında ve yazlasında dölenmek için

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(1579) (12) Pes aşḫābi’l-fīli helāk olmağı Ḳureyş ḳavminiñ dölenmekligine sebep oldu [104a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : sebep oldu

Özne : aşḫābi’l-fīli helāk olmağı

Dolaylı Tümlaç : ḳureyş ḳavminiñ dölenmekligine

Cümle Dışı Unsur : pes

(1580) Ya‘nī tā kim Mekke kavmi hıramda karar ttdılar, (14) tular ve Ka‘be’i mıcavir olalar [104a].

Yapısına G3re: Ortak 3zneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : karar ttdılar, tular

Özne : Mekke kavmi

Dolaylı Tümleç : hıramda

Cümle Dışı Unsur : ya‘nī, tā kim, ve

2. Cümle:

Yüklem : mıcavir olalar

Özne : Mekke kavmi

Nesne : Ka‘be’i

(1581) İbn-i ‘Āmir Li’lāfi oğur hemze ile kim anuñ kesresi muhtelif (15) olmuş ola [104a].

Yapısına G3re: Ki’li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : oğur

Özne : İbn-i ‘Āmir

Nesne : Li’lāfi

Zarf Tümleci : hemze ile

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan Cümle:

Yüklem : ola

Özne : anuñ kesresi

Nesne : muhtelif olmuş

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

(1582) (15) Girü kıalan kıurrāyayıla oıurılar [104a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : oıurılar

Özne : (onlar)

Nesne : girü kıalan

Zarf Tümleci : kıurrāyayıla

(1583) (16) Li'îlāfi lafzın tekrār getürdi, niçün [104a]?

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : getürdi

Özne : (o)

Nesne : Li'îlāfi lafzın

Zarf Tümleci : tekrār, niçün

(1584) (1) Ya'nî benim ni'metümden ötürüdür Kıureyş üzerine kim bunuñ gibi kıatî (2) düşmanı helāk idüp anları yurdında kıarār kııldıdığım benim in'āmundandır [104b].

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : benim Kıureyş üzerine ni'metümden ötürüdür

Özne : (o)

Cümle Dışı Unsur : ya'nî, kim

2. Cümle:

Yüklem : benüm in 'āmundandur

Özne : bunuñ gibi atī (2) dūřmanı helāk idūp anları yurdında arār
kıldıdığım

(1585) (4) Ma 'nāsı budur kim tevıd bunlara meşaat degeldür [104b].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : budur

Özne : ma 'nāsı

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan Cümle:

Yüklem : meşaat degeldür

Özne : tevıd

Dolaylı Tümler : bunlara

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

**(1586) Bunda beyānı (6) oldur kim ureyş avmi bezergānlıa gider
bezirgānlardı [104b].**

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : oldur

Özne : beyānı

Dolaylı Tümler : bunda

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan Cümle:

Yüklem : bezergānlıa gider bezirgānlardı

Özne : Kureyş kavmi

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(1587) Bundan ötürü Kureyş (7) didiler [104b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : didiler

Özne : (onlar)

Nesne : Kureyş

Zarf Tümlenci : bundan ötürü

(1588) (7) Kureyş karşıdan müştakdur [104b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : müştakdur

Özne : Kureyş

Dolaylı Tümlaç : karşıdan

(1589) Ya'nî Kureyş deyü nesne-(8)dür, sekmedür [104b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : nesnedür, sekmedür

Özne : Kureyş deyü

Cümle Dışı Unsur : ya'nî

**(1590) Ya'nî vardıldı, ırak illerden ta'am düşürürlerdi, getirüp Mekke'de
(9) şatarıldı [104b].**

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : vardılardı

Özne : (onlar)

2. Cümle:

Yüklem : düşürürlerdi

Özne : (onlar)

Nesne : ta'ām

Dolaylı Tümleç : ırak illerden

3. Cümle:

Yüklem : şatarlardı

Özne : (onlar)

Dolaylı Tümleç : Mekke'de

Zarf Tümleci : getirüp

(1591) (9) Kışın ordan vefelset̄in'e varırlardı [104b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : varırlardı

Özne : (onlar)

Dolaylı Tümleç : ordan, Vefelset̄in'e

Zarf Tümleci : kışın

(1592) Ya'nī ol deñiz (10) sâhildür [104b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : sâhildür

Özne : ol deñiz

Cümle Dışı Unsur : ya'nī

(1593) (10) **Kaçan yazın olsa Yemen'e varırlardı [104b].**

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : varırlardı

Özne : (onlar)

Dolaylı Tümleç : Yemen'e

Zarf Tümleci : yazın olsa

Cümle Dışı Unsur : kaçan

(1594) (11) **Rihlete's-şita'i ve's-sayfi didigi ya'nî yılda Mekke'de kavmi iki sefer iderlerdi [104b].**

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : iderlerdi

Özne : Rihlete's-şita'i ve's-sayfi didigi

2. Cümle:

Yüklem : iki sefer iderlerdi

Özne : kavmi

Dolaylı Tümleç : Mekke'de

Zarf Tümleci : yılda

Cümle Dışı Unsur : ya'nî

(1595) **Bir sefer kışın, (12) bir sefer yazın iderlerdi [104b].**

Yapısına Göre: Ortak Yüklemlili Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : iderlerdi

Özne : (onlar)

Nesne : bir sefer

Zarf Tümleci : kışın

2. Cümle:

Yüklem : iderlerdi

Özne : (onlar)

Nesne : bir sefer

Zarf Tümleci : yazın

(1596) Kışın Şam'a gelirlerdi, yazın (13) Yemen'e ve Habeşe giderlerdi [104b].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : gelirlerdi

Özne : (onlar)

Dolaylı Tümleç : Şam'a

Zarf Tümleci : kışın

2. Cümle:

Yüklem : giderlerdi

Özne : (onlar)

Dolaylı Tümleç : Yemen'e ve Habeşe

Zarf Tümleci : yazın

(1597) (13) Bu nesne bunlara zahmet geldi [104b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : zahmet geldi

Özne : bu nesne

Dolaylı Tümleç : bunlara

(1598) **Ḥaḵ Te‘ālā Ḥabeşe pādi-(14)şāhınıñ göñlüne Mekke ḵavminiñ sevgisin bıraḵdı [104b].**

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : bıraḵdı

Özne : Ḥaḵ Te‘ālā

Nesne : Mekke ḵavminiñ sevgisin

Dolaylı Tümleç : Ḥabeşe pādişāhınıñ göñlüne

(1599) **Tā emr etdi kim gemiler ṭoldur-(15)dı, ṭa‘āmları ile Mekke’ye viriḵdi şatmaḡa [104b].**

Yapısına Göre: Ki’li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : emr etdi

Özne : (o)

Cümle Dışı Unsur : tā, kim

Yan Cümle: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : ṭoldurdi

Özne : (o)

Nesne : gemiler

Zarf Tümleci : ṭa‘āmları ile

2. Cümle:

Yüklem : viriḵdi

Özne : (o)

Dolaylı Tümleç : Mekke'ye

Zarf Tümleci : şatmağa

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(1600) (15) Ol begüñ adı Melik-i Necâşi'di [104b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : Melik-i Necâşi'di

Özne : ol begüñ adı

(1601) (16) Mekke kıavmi bir gün yola karşı varırlardı [104b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : varırlardı

Özne : Mekke kıavmi

Dolaylı Tümleç : yola karşı

Zarf Tümleci : bir gün

(1602) (16) Ucuz ucuz şatun alırlardı [104b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : şatun alırlardı

Özne : (onlar)

Zarf Tümleci : ucuz ucuz

(1603) (17) Bunlara kış yemege yeterdi [104b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : yeterdi

Özne : (o)
Dolaylı Tümleç : bunlara
Zarf Tümleci : kış yemege

(1604) Ya'nî pes t̄apsunlar (1) işbu beytiñ ıssına ya'nî Ka'be'ye niçün [105a]?

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : t̄apsunlar
Özne : (onlar)
Dolaylı Tümleç : işbu beytiñ ıssına, ya'nî Ka'be'ye
Zarf Tümleci : niçün
Cümle Dışı Unsur : ya'nî, pes

(1605) Anuñiçün kim bu beytiñ ıssı bunlarıñ (2) me'ünetlerini kifâyet itdi [105a].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : anuñiçün
Özne : (o)
Cümle Dışı Unsur : kim

Yan Cümle:

Yüklem : kifâyet itdi
Özne : bu beytiñ ıssı
Nesne : bunlarıñ me'ünetlerini

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

(1606) (2) Pes açlık k̄orq̄usı giderdi [105a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : giderdi
Özne : (o)
Nesne : açlık korkusu
Cümle Dışı Unsur : pes

(1607) Pes böyle oldısa bunlar da (3) ‘ibādete ülfet dutusunlar [105a].

Yapısına Göre: Şarhlı Birleşik Cümle

Yan Cümle:

Yüklem : oldısa
Özne : (o)
Zarf Tümleci : böyle
Cümle Dışı Unsur : pes

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

Temel Cümle:

Yüklem : ülfet dutusunlar
Özne : bunlar
Dolaylı Tümleç : ‘ibādete
Cümle Dışı Unsur : da

(1608) (3) Nete kim yazın kışın sefere ülfet tutuþ tururlardı [105a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : ülfet tutuþ tururlardı
Özne : (onlar)
Dolaylı Tümleç : sefere
Zarf Tümleci : yazın kışın

Cümle Dışı Unsur : nete kim

(1609) (4) Bunlara güç iderlerdi [105a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : iderlerdi

Özne : (onlar)

Nesne : güç

Dolaylı Tümleç : bunlara

(1610) (5) Kışın Yemen'e giderlerdi, yazın Şam'a [105a].

Yapısına Göre: Bağımlı Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : giderlerdi

Özne : (onlar)

Dolaylı Tümleç : Yemen'e

Zarf Tümleci : kışın

2. Cümle:

Yüklem : giderlerdi

Özne : (onlar)

Dolaylı Tümleç : Şam'a

Zarf Tümleci : yazın

(1611) (6) Mekke kavmi muķīm olmazlardı kışla yazıla [105a].

Yapısına Göre: Basit Cümle.

Yüklem : muķīm olmazlardı

Özne : Mekke kavmi

Zarf Tümleci : kışla yazıla

(1612) Pes (7) Hâk Te'âlâ buyurdı kim muķim olalar Ka'be'de 'ibâdetile
[105a].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : buyurdı

Özne : Hâk Te'âlâ

Cümle Dışı Unsur : pes, kim

Yan Cümle:

Yüklem : muķim olalar

Özne : (onlar)

Dolaylı Tümleç : Ka'be'de

Zarf Tümleci : 'ibâdetile

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(1613) Eyit bunlara yâ (8) Muḥammed kim tâ ki cem' olalar imân tevḥîd
üzerine, bu eviñ Tañrı'sına 'ibâdet itmege [105a].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : eyit

Özne : (sen)

Dolaylı Tümleç : bunlara

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan Cümle:

Yüklem : cem' olalar

Özne : (onlar)

Zarf Tümlenci : ĩmān tevĥīd üzerene, bu eviñ Tañrı'sına 'ibādet itmege

Cümle Dışı Unsur : tā ki

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır

(1614) Nete (9) kim cem' oldulardı [105a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : cem' oldulardı

Özne : (onlar)

Cümle Dışı Unsur : nete kim

**(1615) (15) Ya'nı dünyāda sizi toyurđı açlığdan řoñra ve dağı sizi emin kıla
korđudan, (16) ya'nı dışman korđusından ve dağı urulmağlığ korđusından [105a].**

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : toyurđı

Özne : (o)

Nesne : sizi

Dolaylı Tümlaç : dünyāda

Zarf Tümlenci : açlığdan řoñra

Cümle Dışı Unsur : ve dağı

2. Cümle:

Yüklem : emin kıla

Özne : (o)

Nesne : sizi

Dolaylı Tümleç : k rkudan ya'n  düşman k rkusundan ve dağı urulmağlık k rkusundan

(1616)  kurtardı (17) sizi c z m ve baraş k rkusundan [105a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem :  kurtardı

Özne : (o)

Nesne : sizi

Dolaylı Tümleç : c z m ve baraş k rkusundan

(1617) Her  mmet kim  ağ Te'al n n gözünden (1) d şe,  ağ Te'al  anlara virir [105b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : virir

Özne :  ağ Te'al 

Nesne : açlık

Dolaylı Tümleç : her  mmet kim  ağ Te'al n n gözünden d şe, anlara

(1618) (1) Pes  ağ Te'al   kureyş kavmin ağlığdan  kurtardı [105b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem :  kurtardı

Özne :  ağ Te'al 

Nesne :  kureyş kavmin

Dolaylı Tümleç : ağlığdan

Cümle Dışı Unsur : pes

(1619) (2) Ammā orudan emin ıldığı oldur ki aan bir kişi ‘Arab abilesinden bezirgānlıđa (3) ıksa detüp malını yağmalarlardı [105b].

Yapısına Göre: Ki’li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : oldur

Özne : orudan emin ıldığı

Cümle Dışı Unsur : ammā, ki

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

Yan Cümle: şartlı Birleşik Cümle

şartlı Birleşik Cümlelerin Yan Cümlesi:

Yüklem : ıksa

Özne : bir kişi ‘Arab abilesinden

Dolaylı Tmle : bezirgānlıđa

Cümle Dışı Unsur : aan

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

şartlı Birleşik Cümlelerin Temel Cümlesi:

Yüklem : yağmalarlardı

Özne : (onlar)

Nesne : malını

Zarf Tümleci : detüp

(1620) Her aan eyitse ki ben ehl-i Ka‘be’liyin dise aňa nesne (4) dimezlerdi [105b].

Yapısına Göre: şartlı Birleşik Cümle

1. Yan Cümle:

Yüklem : eyitse

Özne : (o)

Zarf Tümlenci : her kaçan

Cümle Dışı Unsur : ki

2. Yan Cümle:

Yüklem : dise

Özne : (o)

Nesne : ben ehl-i Ka'be'liyin

Yan cümleler temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

Temel Cümle:

Yüklem : dimezlerdi

Özne : (onlar)

Nesne : nesne

Dolaylı Tümlaç : aña

(1621) (4) Ziyān du'ā bākī kıldı [105b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : bākī kıldı

Özne : (o)

Nesne : ziyān du'ā

Sūretü Era'eyte

(1622) Her kim ki bu sūre (6) oқusa Ḥaқ Te'ālā anı yarlağaya eger zekātın viricese [105b].

Yapısına Göre: Şarhı Birleşik Cümle

1. Yan Cümle:

Yüklem : oğusa

Özne : her kim ki

Nesne : bu süre

2. Yan Cümle:

Yüklem : viricese

Özne : (o)

Nesne : zekâtın

Yan cümleler temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

Temel Cümle:

Yüklem : yarlagaya

Özne : Hağ Te'ālā

Nesne : anı

(1623) Ğün kim kıyāmet günü olsa āmennā bihī ve şaddağānā bihī benim
ümmetimiñ (8) 'amellerin getüreler, terāzuya koyalar [105b].

Yapısına Göre: Şartlı Birleşik Cümle

Yan Cümle:

Yüklem : olsa

Özne : kıyāmet günü

Zarf Tümlenci : Ğün kim

Cümle Dışı Unsur : āmennā bihī ve şaddağānā bihī

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

Temel Cümle: Ortak Özneli Sıralı Cümle

Temel Cümlelerin 1. Cümlesi:

Yüklem : getüreler

Özne : (onlar)

Nesne : benim ümmetimiñ ‘amellerin

Temel Cümlelerin 2. Cümlesi:

Yüklem : koyalar

Özne : (onlar)

Dolaylı Tümleç : terāzuya

(1624) Bismi’llāhi’r-raḥmāni’r-raḥīm, (9) şevābın terāzuniñ bir yanına koyalar [105b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : koyalar

Özne : (onlar)

Nesne : Bismi’llāhi’r-raḥmāni’r-raḥīm, (9) şevābın

Dolaylı Tümleç : terāzuniñ bir yanına

(1625) (9) Bunuñ şevabı ağır gele, ayrığ ümmetler şevābından [105b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : ağır gele

Özne : bunuñ şevabı

Dolaylı Tümleç : ayrığ ümmetler şevābından

(1626) Görücek (10) bunu tañlayalar [105b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : tañlayalar

Özne : (onlar)

Nesne : bunu

Zarf Tümlenci : görücek

(1627) Eydeler kim zihī sa‘ādet bu ümmetiñ kim bir pāre kağıd bularıñ
dükeli (11) günāhından ağır geldi, diyeler [105b].

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : eydeler

Özne : (onlar)

Cümle Dışı Unsur : kim

2. Cümle: İç İçe Birleşik Cümle

Temel Cümle: Eydeler kim diyeler.

Yüklem : diyeler

Özne : (onlar)

Nesne : zihī sa‘ādet bu ümmetiñ kim bir pāre kağıd bularıñ dükeli (11)

günāhından ağır geldi

İç cümle temel cümlenin nesnesi konumundadır.

İç Cümle: Ki’li Birleşik Cümle

İç Cümlenin Temel Cümlesi:

Yüklem : bu ümmetiñ

Özne : sa‘ādet

Cümle Dışı Unsur : zihī, kim

İç Cümlenin Yan Cümlesi:

Yüklem : ağır geldi

Özne : bir pāre kağıd

Dolaylı Tümlaç : bularıñ dükeli günāhından

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

(1628) Ben anlara cevāb eyidem kim benüm ümmetimiñ (12) şevābları niçe ağır olmasun kim bulariñ nāmeleriniñ evvelinde çalābımıñ üç ulu adı (13) vardır kim ol Bism'illāhi'r-raḥmāni'r-raḥīmi'dür [105b].

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : eyidem

Özne : ben

Nesne : cevāb

Dolaylı Tümleç : anlara

Cümle Dışı Unsur : kim

2. Cümle: Ki'li Birleşik Cümle

2. Cümlelerin Temel Cümlesi:

Yüklem : olmasun

Özne : benüm ümmetimiñ şevābları

Nesne : ağır

Zarf Tümleci : niçe

Cümle Dışı Unsur : kim

2. Cümlelerin Yan Cümlesi:

Yüklem : vardır

Özne : çalābımıñ üç ulu adı

Dolaylı Tümleç : bulariñ nāmeleriniñ evvelinde

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

3. Cümle:

Yüklem : Bism'illāhi'r-raḥmāni'r-raḥīmi'dür

Özne : ol

(1629) Böyle dise (14) ayrıık sözleri kıalmaya. [105b]

Yapısına Göre: Şarlı Birleşik Cümle

Yan Cümle:

Yüklem : dise

Özne : (o)

Zarf Tümleci : böyle

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

Temel Cümle:

Yüklem : kıalmaya

Özne : ayrıık sözleri

(1630) (14) Eydeler kim lāyıkdur ki bu adlarıñ birisi mecmū'ından ağır gele [105b].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : eydeler

Özne : (onlar)

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

Yan Cümle: Ki'li Birleşik Cümle

Ki'li Birleşik Cümlelerin Temel Cümlesi:

Yüklem : lāyıkdur

Özne : (o)

Cümle Dışı Unsur : ki

Ki'li Birleşik Cümlenin Yan Cümlesi:

Yüklem : ağır gele

Özne : bu adlarıñ birisi

Dolaylı Tümleç : mecmū'ından

Yan cümle temel cümleyi dolaylı tümleç göreviyle tamamlamaktadır.

(1631) Bunda (15) hoş üç ad biledür diyeler ve eydeler kim keşke biz de bu ümmetlerden imişsevüz ki uçmağa (16) bunlarıñla bile gide idik diyeler [105b].

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle: İç İçe Birleşik Cümle

1. Cümlenin Temel Cümlesi:

Yüklem : diyeler

Özne : (onlar)

Nesne : bunda hoş üç ad biledür

Cümle Dışı Unsur : ve

İç cümle temel cümlenin nesnesi konumundadır.

1. Cümlenin İç Cümlesi:

Yüklem : üç ad biledür

Özne : hoş

Dolaylı Tümleç : bunda

2. Cümle:

Yüklem : eydeler

Özne : (onlar)

Cümle Dışı Unsur : kim

3. Cümle: İç İçe Birleşik Cümle

3. Cümlelerin Temel Cümlesi:

Yüklem : diyeler

Özne : (onlar)

Nesne : keşke biz de bu ümmetlerden imişsevüz ki uçmağa bunlarıñla
bile gide idik

İç cümle temel cümlelerin nesnesi konumundadır.

3. Cümlelerin İç Cümlesi: Ki'li Birleşik Cümle

Ki'li Birleşik Cümlelerin Temel Cümlesi:

Yüklem : bu ümmetlerden imişsevüz

Özne : biz

Cümle Dışı Unsur : keşke, de, ki

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

Ki'li Birleşik Cümlelerin Yan Cümlesi:

Yüklem : gide idik

Özne : (biz)

Dolaylı Tümleç : uçmağa

Zarf Tümleci : bunlarıñla bile

(1632) (17) Bu hemze hemze' i istifhāmdur, taqdīrdür [105b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : hemze hemze' i istifhāmdur, taqdīrdür

Özne : bu hemze

(1633) Yā Muḥammed görür misin (1) anı kim dīni yalan ıtar ve inanmaz
[106a].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : görür misin

Özne : (sen)

Nesne : anı

Cümle Dışı Unsur : yā Muḥammed, kim

Yan Cümle: Ortak Özneli Sıralı Cümle

Yan Cümlenin 1. Cümlesi:

Yüklem : yalan tutar

Özne : (o)

Nesne : dīni

Cümle Dışı Unsur : ve

Yan Cümlenin 2. Cümlesi:

Yüklem : inanmaz

Özne : (o)

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(1634) (1) Kisāyi Era'eyte oḡur, elifsiz [106a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : oḡur

Özne : Kisāyi

Nesne : Era'eyte

Zarf Tümleci : elifsiz

(1635) Nāfi' Era'eyte (2) oḡur, elifle hemzesiz [106a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : oḡur

Özne : Nāfi'

Nesne : Era'eyte

Zarf Tümlenci : elifle hemzesiz

(1636) (2) Girü kalan kurrā Era'eyte oqurlar, ya'yıla ve hemze ile [106a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : oqurlar

Özne : girü kalan kurrā

Nesne : Era'eyte

Zarf Tümlenci : ya'yıla ve hemze ile

(1637) Bu mecmū' (3) luğatdır [106a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : mecmū' luğatdır

Özne : bu

(1638) (3) 'Arabıñ ma'rūf luğatı eliflü ve hemzelüdür [106a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : eliflü ve hemzelüdür

Özne : 'Arabıñ ma'rūf luğatı

(1639) (5) Bu āyet Vehab bini 'Āyid haqında indi [106a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : indi

Özne : bu āyet

Zarf Tümlenci : Veheb bini 'Āyid hakkında

(1640) Bu āyet (6) tehdīldür cemī' küffāra [106a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : tehdīldür

Özne : bu āyet

Dolaylı Tümlaç : cemī' küffāra

(1641) Ya'nī yā Muḥammed ol oldur ki (7) dūrter yetīmi ya'nī segidür ve döger [106a].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : oldur

Özne : ol

Cümle Dışı Unsur : ya'nī, yā Muḥammed, ki

Yan Cümle:

Yüklem : dūrter ya'nī segidür ve döger

Özne : (o)

Nesne : yetīmi

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(1642) (8) Her hafta iki deve ḳurbān iderdi [106a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : ḳurbān iderdi

Özne : (o)

Nesne : iki deve

Zarf Tümleci : her hafta

(1643) Pes bir (9) yetīm geldi, andan nesne diledi [106a].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : geldi

Özne : bir yetīm

Cümle Dışı Unsur : pes

2. Cümle:

Yüklem : diledi

Özne : (o)

Nesne : nesne

Dolaylı Tümleç : andan

(1644) (9) Ebū Süfyān anı 'asāşıla dürtdi [106a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : dürtdi

Özne : Ebū Süfyān

Nesne : anı

Zarf Tümleci : 'asāşıla

**(1645) (10) Ya 'nī yā Muḥammed görür misin anı kim dīne inanmaz ve ol
oldur kim yetīme dürter (11) ve sürer ve ḳahr eyler [106a].**

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle: Ki'li Birleşik Cümle

1. Cümlenin Temel Cümlesi:

Yüklem : görür misin

Özne : (sen)

Nesne : anı

Cümle Dışı Unsur : ya 'nī, yā Muḥammed, kim

1. Cümlenin Yan Cümlesi:

Yüklem : inanmaz

Özne : (o)

Dolaylı Tümleç : dīne

Cümle Dışı Unsur : ve

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

2. Cümle: Ki'li Birleşik Cümle

2. Cümlenin Temel Cümlesi:

Yüklem : oldur

Özne : ol

Cümle Dışı Unsur : kim

2. Cümlenin Yan Cümlesi:

Yüklem : dūrter ve sūrer ve ḳahr eyler

Özne : (o)

Dolaylı Tümleç : yetīme

Yan cümle temel cümleyi özne göreviyle tamamlamaktadır.

(1646) (13) Ya 'nī ḳındırmazlar, ḡayrılarī miskīne ṭa 'ām virmeḡgil, dīrler

[106a].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : ḳındırmazlar

Özne : (onlar)

Cümle Dışı Unsur : ya' nī

2. Cümle: İç İçe Birleşik Cümle

2. Cümlenin Temel Cümlesi:

Yüklem : dirler

Özne : ğayrılar

Nesne : miskīne ta' ām virmeñgil

İç cümle temel cümlenin nesnesi konumundadır.

2. Cümlenin İç Cümlesi:

Yüklem : virmeñgil

Özne : (siz)

Nesne : ta' ām

Dolaylı Tümleç : miskīne

(1647) (14) Ya' nī ta' ām virmezler [106a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : virmezler

Özne : (onlar)

Nesne : ta' ām

Cümle Dışı Unsur : ya' nī

(1648) Ya' nī ol dīne inanmayan oldur ki yetīmi dūrter (15) ve miskīne ta' ām virmege ğayrısın yeltenmez [106a].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : oldur

Özne : ol dīne inanmayan

Cümle Dışı Unsur : ya 'nī, ki

Yan Cümle: Ortak Özneli Sıralı Cümle

Yan Cümlelerin 1. Cümlesi:

Yüklem : dūrter

Özne : (o)

Nesne : yetīmi

Cümle Dışı Unsur : ve

Yan Cümlelerin 2. Cümlesi:

Yüklem : yeltenmez

Özne : (o)

Dolaylı Tümler : miskīne ta 'ām virmege, ğayrısın

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(1649) (16) Ya 'nī vāy ol namāz kılcılara kim namāzlarını kazāya qorlar [106a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : kazāya qorlar

Özne : (onlar)

Nesne : namāzlarını

Cümle Dışı Unsur : ya 'nī, vāy ol namāz kılcılara kim

(1650) (17) Sāhūn didigi oldur ki namāzdan ğāfil olurlar ve uşāñ ve uşāñ dutarlar. [106a]

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : oldur

Özne : Sāhūn didigi

Cümle Dışı Unsur : ki

Yan Cümle: Ortak Özneli Sıralı Cümle

Yan Cümlelerin 1. Cümlesi:

Yüklem : ġāfil olurlar

Özne : (onlar)

Dolaylı Tümeleş : namāzdan

Cümle Dışı Unsur : ve

Yan Cümlelerin 2. Cümlesi:

Yüklem : dutarlar

Özne : (onlar)

Zarf Tümeleş : uşañ ve uşañ

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(1651) Resūl'den şöyle işitdim ki bu āyetiñ ma'nasından (2) şordılar [106b].

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : işitdim

Özne : (ben)

Dolaylı Tümeleş : Resūl'den

Zarf Tümeleş : şöyle

Cümle Dışı Unsur : ki

2. Cümle:

Yüklem : şordılar

Özne : (onlar)

Dolaylı Tümleç : bu âyetiñ ma‘nasından

(1652) ‘Azāb ol kişilerdür kim namāzını uşañ duta didigi anlardur (3) kim egerçi namāz kııurlar ammā ħayrı umamazlar [106b].

Yapısına Göre: Ki’li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : anlardur

Özne : ‘azāb ol kişilerdür kim namāzını uşañ duta didigi

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan Cümle: Ortak Özneli Sıralı Cümle

Yan Cümlelerin 1. Cümlesi:

Yüklem : namāz kııurlar

Özne : (onlar)

Cümle Dışı Unsur : egerçi, ammā

Yan Cümlelerin 2. Cümlesi:

Yüklem : umamazlar

Özne : (onlar)

Nesne : ħayrı

Yan cümle temel cümleyi özne göreviyle tamamlamaktadır.

(1653) (3) Eger namāz terk iderlerse Tañrı’dan ħorkmazlar [106b].

Yapısına Göre: Şarhı Birleşik Cümle

Yan Cümle:

Yüklem : terk iderlerse

Özne : (onlar)

Nesne : namāz

Cümle Dışı Unsur : eger

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

Temel Cümle:

Yüklem : korkmazlar

Özne : (onlar)

Dolaylı Tümleç : Tañrı'dan

(1654) (4) Elāyeti didigi oldur ki eger namāz kılurlarsa riyāyla kılurlar [106b].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : oldur

Özne : elāyeti didigi

Cümle Dışı Unsur : ki

Yan Cümle:

Yüklem : kılurlar

Özne : (onlar)

Zarf Tümleci : namāz kılurlarsa, riyāyla

Cümle Dışı Unsur : eger

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(1655) (5) Eger kaçāya kılursa ğuşşa yemezler, belki kaçā itmezler [106b].

Yapısına Göre: Şarhli Birleşik Cümle

Yan Cümle:

Yüklem : kılursa

Özne : (o)

Dolaylı Tümleç : kaçāya

Cümle Dışı Unsur : eger

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

Temel Cümle: Ortak Özneli Sıralı Cümle

Temel Cümlenin 1. Cümlesi:

Yüklem : ğuşsa yemezler

Özne : (onlar)

Cümle Dışı Unsur : belki

Temel Cümlenin 2. Cümlesi:

Yüklem : każā itmezler

Özne : (onlar)

(1656) Ol oldur ki (6) namāz vaķtinde kılmaz [106b].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : oldur

Özne : ol

Cümle Dışı Unsur : ki

Yan Cümle:

Yüklem : kılmaz

Özne : (o)

Nesne : namāz

Zarf Tümleci : vaķtinde

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(1657) (6) Egerçi kılsalar rükū'ın ve sücūdan tamām itmezler [106b].

Yapısına Göre: Şarhlı Birleşik Cümle

Yan Cümle:

Yüklem : kılsalar

Özne : (onlar)

Cümle Dışı Unsur : egerçi

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

Temel Cümle:

Yüklem : tamām itmezler

Özne : (onlar)

Nesne : rükū'ın ve sücūdan

(1658) Bu-(7)lar anlardır kim namāzı terk iderler ve zekātı virmezler [106b].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : anlardır

Özne : bular

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan Cümle: Ortak Özneli Sıralı Cümle

Yan Cümlelerin 1. Cümlesi:

Yüklem : terk iderler

Özne : (onlar)

Nesne : namāzı

Cümle Dışı Unsur : ve

Yan Cümlelerin 2. Cümlesi:

Yüklem : virmezler

Özne : (onlar)

Nesne : zekātı

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(1659) (8) Ya‘nī ‘azāb anlaradur kim riyāyla kıllurlar ve dahı (9) konuşuya
kar kaçak virmezler [106b].

Yapısına Göre: Ki’li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : anlaradur

Özne : ‘azāb

Cümle Dışı Unsur : kim, ya‘nī

Yan Cümle: Ortak Özneli Sıralı Cümle

Yan Cümlenin 1. Cümlesi:

Yüklem : kıllurlar

Özne : (onlar)

Zarf Tümlenci : riyāyla

Cümle Dışı Unsur : ve dahı

Yan Cümlenin 2. Cümlesi:

Yüklem : virmezler

Özne : (onlar)

Nesne : kar kaçak

Dolaylı Tümlaç : konuşuya

Yan cümle temel cümleyi dolaylı tümlaç göreviyle tamamlamaktadır.

(1660) Ya‘nī belte, kazmaü, kalbur, elek, kazan, çölmek gibi (10) yāhuz şuyı
ve tuzı ve odı yığa virmeye [106b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : yığa, virmeye

Özne : (o)

Nesne : belte, kazmaü, kalbur, elek, kazan, çölmek gibi yāḥuz şuyı ve tuzı ve odı

Cümle Dışı Unsur : ya 'nī

(1661) Pes bu nesnelər ḥelāl degildür yığmaḵ ve dar-(11)tınmaḵ eyü degildür [106b].

Yapısına Göre: Bağımsız Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : ḥelāl degildür

Özne : bu nesnelər

Cümle Dışı Unsur : pes

2. Cümle:

Yüklem : eyü degildür

Özne : yığmaḵ ve dartınmaḵ

(1662) (11) 'Ā' işe anamuz Resül ḥazretine şordı [106b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : şordı

Özne : 'A' işe anamuz

Dolaylı Tümleç : Resül ḥazretine

(1663) Yā Resūlu (12) Allāh ol ne nesnedür ki anı dartınmaḵ yoḵ [106b].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : ne nesnedür

Özne : ol

Cümle Dışı Unsur : Yā Resūlu, ki

Yan Cümle:

Yüklem : yok

Özne : dartınmağ

Nesne : anı

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(1664) Yā ‘Ā’işe şudur, oddur, (13) tuzdur [106b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : şudur, oddur, tuzdur

Özne : (o)

Cümle Dışı Unsur : yā ‘Ā’işe

(1665) Yā Resūluallāh şu haz ma‘lūmdur ammā od, tuz hāli (14) netedür [106b].

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : ma‘lūmdur

Özne : şu

Zarf Tümleci : haz

Cümle Dışı Unsur : Yā Resūluallāh, ammā

2. Cümle:

Yüklem : netedür

Özne : od, tuz hāli

(1666) Yā ‘Āyişe her kim konuşusuna od virirse ol odula (15) bişen nesneyi şadağa virmiş müzdin bulalar ve her kim şu bulunmaz yerde bir içim (16) şu içirirse şöyledür kim bir ölüyi diri kıldı [106b].

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle: Şartlı Birleşik Cümle

1. Cümlenin Yan Cümlesi:

Yüklem : virirse

Özne : her kim

Nesne : od

Dolaylı Tümleç : konuşusuna

Cümle Dışı Unsur : yā ‘Āyişe

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

1. Cümlenin Temel Cümlesi:

Yüklem : bulalar

Özne : (onlar)

Nesne : ol odula bişen nesneyi şadağa virmiş müzdin

2. Cümle: Şartlı Birleşik Cümle

2. Cümlenin Yan Cümlesi:

Yüklem : içirirse

Özne : her kim

Nesne : bir içim şu

Dolaylı Tümleç : şu bulunmaz yerde

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

2. Cümlenin Temel Cümlesi: Ki’li Birleşik Cümle

Ki’li Birleşik Cümlenin Temel Cümlesi:

Yüklem : şöyledür

Özne : (o)

Cümle Dışı Unsur : kim

Ki'li Birleşik Cümlelerin Yan Cümlesi:

Yüklem : diri kıldı

Özne : (o)

Nesne : bir ölüyi

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

(1667) Her kim bunları (17) men' ide veylün añaður kim bir neçeler eydür
[106b].

Yapısına Göre: Şartlı Birleşik Cümle

Yan Cümle:

Yüklem : men' ide

Özne : her kim

Nesne : bunları

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

Temel Cümle: Bağlı Cümle

Temel Cümlelerin 1. Cümlesi:

Yüklem : añaður

Özne : veylün

Cümle Dışı Unsur : ki

Temel Cümlelerin 2. Cümlesi:

Yüklem : eydür

Özne : bir neçeler

(1668) Her kim namāzın riyā ile kıla dađı sehv ide ve bu (1) nesnelere men' ide veylūn añadur [107a].

Yapısına Göre: Şartlı Birleşik Cümle

Yan Cümle: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Yan Cümle:

Yüklem : kıla dağı sehv ide

Özne : her kim

Nesne : namāzın

Zarf Tümleci : riyā ile

Cümle Dışı Unsur : ve

2. Yan Cümle:

Yüklem : men' ide

Özne : her kim

Nesne : bu nesnelere

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

Temel Cümle:

Yüklem : añadur

Özne : veylūn

(1669) (1) Mā'ūn didiđi zekātdur ve oddur ve şudur [107a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : zekātdur ve oddur ve şudur

Özne : mā'ūn didiđi

(1670) (2) Hađ sübhānehū ve Te'ālā hađretinden recā ideriz kim biz kullarını veylūn şamusında ve āhıret 'azāblarından (3) emin eyleyüvire [107a].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : recā ideriz

Özne : (biz)

Dolaylı Tümleç : Haq sübhānehū ve Te'ālā hazretinden

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan Cümle:

Yüklem : emin eyleyüvire

Özne : (o)

Nesne : biz kullarını

Dolaylı Tümleç : veylün şamusında ve ahiret 'azāblarından

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(1671) Allāh Te'ālā hazretine 'ibādet itmege lāyık kullarından emin eyleyüvire ve haşşaten kātibine ki (4) Allāh Te'ālā rahmet eyleye [107a].

Yapısına Göre: Bağımsız Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : emin eyleyüvire

Özne : (o)

Dolaylı Tümleç : Allāh Te'ālā hazretine 'ibādet itmege lāyık kullarından

Cümle Dışı Unsur : ve

2. Cümle:

Yüklem : rahmet eyleye

Özne : Allāh Te'ālā

Dolaylı Tümleç : kātibine

Zarf Tümleci : haşşaten

Cümle Dışı Unsur : ki

Sūretü'l-Kevşer

(1672) Her kim ki "innā a'ṭaynāke" sūresin oḡursa Ḥaḡ Te'ālā (6) uḡmaḡ ırmaḡlarından iḡire yāḡuz kevşer'den iḡire [107a].

Yapısına Göre: Şartlı Birleşik Cümle

Yan Cümle:

Yüklem : oḡursa

Özne : her kim

Nesne : innā a'ṭaynāke sūresin

Cümle Dışı Unsur : ki

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

Temel Cümle: Ortak Özneli Sıralı Cümle

Temel Cümlenin 1. Cümlesi:

Yüklem : iḡire

Özne : Ḥaḡ Te'ālā

Dolaylı Tümleç : uḡmaḡ ırmaḡlarından

Cümle Dışı Unsur : yāḡuz

Temel Cümlenin 2. Cümlesi:

Yüklem : iḡire

Özne : Ḥaḡ Te'ālā

Dolaylı Tümleç : kevşer'den

(1673) (6) Ya'nī şarāben ṭahūr iḡüre [107a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : içüre
Özne : (o)
Nesne : şarāben ṭahūr
Cümle Dışı Unsur : ya 'nī

(1674) Her kişi kim bir kez Bismi'llāhi'r-raḥmāni'r-raḥīm (8) dise Ḥaḳ Te'ālā ol ḳuluñ dīvānına dōrt biñ şevāb yazar ve dōrt biñ günāhın yuyar ve (9) dōrt biñ köşk yabıvirür ve her kelimesinden öturi biñ kez biñ şevāb ruzı ḳılır [107a].

Yapısına Göre: Şartlı Birleşik Cümle

Yan Cümle:

Yüklem : dise
Özne : her kişi kim
Nesne : Bismi'llāhi'r-raḥmāni'r-raḥīm
Zarf Tümleci : bir kez

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

Temel Cümle: Ortak Özneli Sıralı Cümle

Temel Cümlenin 1. Cümlesi:

Yüklem : yazar
Özne : Ḥaḳ Te'ālā
Nesne : dōrt biñ şevāb
Dolaylı Tümleç : ol ḳuluñ dīvānına
Cümle Dışı Unsur : ve

Temel Cümlenin 2. Cümlesi:

Yüklem : yuyar
Özne : Ḥaḳ Te'ālā

Nesne : dört biñ günāhın

Cümle Dışı Unsur : ve

Temel Cümlelerin 3. Cümlesi:

Yüklem : yapıvirür

Özne : Hāq Te'ālā

Nesne : dört biñ köşk

Cümle Dışı Unsur : ve

Temel Cümlelerin 4. Cümlesi:

Yüklem : rŭzı kıılır

Özne : Hāq Te'ālā

Nesne : biñ ūvāb

Zarf Tümlenci : her kelimesinden ötüri, biñ kez

(1675) (11) Ya'nī yā Muḥammed biz virdik saña uçmağda kevşer gibi ırmağı [107a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : virdik

Özne : (biz)

Nesne : kevşer gibi ırmağı

Dolaylı Tümlaç : saña, uçmağda

Cümle Dışı Unsur : ya'nī, yā Muḥammed

(1676) (12) Ol eyleyidi kim bir gün Resŭl şataşdı [107a].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : eyleyidi

Özne : ol

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan Cümle:

Yüklem : şataşdı

Özne : (o)

Dolaylı Tümleç : Resül (e)

Zarf Tümleci : bir gün

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

(1677) (12) Mescidden çıka yorurken Resülile söyleşdi [107a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : söyleşdi

Özne : (o)

Zarf Tümleci : mescidden çıka yorurken, Resülile

(1678) Kıreyş (13) uluları dirneşüp otururlardı [107a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : otururlardı

Özne : kıreyş uluları

Zarf Tümleci : dirneşüp

(1679) (13) Ćün 'Ās bunlarıñ katına geldi [107a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : geldi

Özne : 'Ās

Dolaylı Tümleç : bunların katına

Zarf Tümleci : Çün

(1680) Sö-(14)yleşdiğın kim idi [107a]?

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : kim idi

Özne : söyleşdiğın

(1681) Pes ‘Arabın āyeti ya‘nı ‘adeti buyıdı kim (15) bir kişiniñ kim oğlu olmaya şoñı küçük ola ebter dirlardi [107a].

Yapısına Göre: Ki’li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : buyıdı

Özne : ‘Arabın āyeti ya‘nı ‘adeti

Cümle Dışı Unsur : pes, kim

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

Yan Cümle: Şartlı Birleşik Cümle

Şartlı Birleşik Cümlenin 1. Yan Cümlesi:

Yüklem : olmaya

Özne : bir kişiniñ kim oğlu

Şartlı Birleşik Cümlenin 1. Yan Cümlesi:

Yüklem : küçük ola

Özne : şoñı

Yan cümleler temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

Şartlı Birleşik Cümlenin Temel Cümlesi:

Yüklem : dirlardi

Özne : (onlar)

Nesne : ebter

(1682) Pes Resūlīñ (a.m) Ḥadīce (16) anamuzdan ‘Abdullāh adlu bir oğlu vardır [107a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : vardır

Özne : Resūlīñ (a.m) Ḥadīce anamuzdan ‘Abdullāh adlu bir oğlu

Cümle Dışı Unsur : pes

(1683) (16) Ol vaqit ol oğlancık ölmüş [107a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : ölmüş

Özne : ol oğlancık

Zarf Tümleci : ol vaqit

(1684) Pes Ḥaḡ Te‘ālā (17) bu sūreyi viripdi [107a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : viripdi

Özne : Ḥaḡ Te‘ālā

Nesne : bu sūreyi

Cümle Dışı Unsur : pes

(1685) (17) Ya‘nī yā Muḡammed ebter senūñ düşmaniñdur ve saña yavızlıḡ sanatlarıdır [107a].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : senüñ düşmanıñdur

Özne : ebter

Cümle Dışı Unsur : ya 'nî, yā Muḥammed, ve

2. Cümle:

Yüklem : saña yavızlık şanatlardur

Özne : ebter

(1686) Rivāyetdür (1) ki kaçan innā a' aṭaynā sūresi indi [107b].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : rivāyetdür

Özne : (o)

Cümle Dışı Unsur : ki

Yan Cümle:

Yüklem : indi

Özne : innā a' aṭaynā sūresi

Cümle Dışı Unsur : kaçan

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(1687) Resül ḥazreti menbere çıqup bu sūre'i kavmi üzerine (2) oqudı, kaçan minberden indi [107b].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : oqudı

Özne : Resül ḥazreti

Nesne : bu sūre'i

Dolaylı Tümleç : kavmi üzerine

Zarf Tümleci : menbere çıkup

Cümle Dışı Unsur : kaçan

2. Cümle:

Yüklem : indi

Özne : Resül hâzreti

Dolaylı Tümleç : minberden

(1688) Yâ Resûlallâh Hâk Te‘âlâ saña virdigi kevşeri kimseye (3) virmedi [107b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : virmedi

Özne : Hâk Te‘âlâ

Nesne : saña virdigi kevşeri

Dolaylı Tümleç : kimseye

Cümle Dışı Unsur : yâ Resûlallâh

(1689) (3) Ne nesnedür bize eydivir, didiler [107b].

Yapısına Göre: İç İçe Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : didiler

Özne : (onlar)

Nesne : ne nesnedür bize eydivir

İç cümle temel cümlenin nesnesi konumundadır.

İç Cümle: Bağımsız Sıralı Cümle

İç Cümlenin 1. Cümlesi:

Yüklem : ne nesnedür

Özne : (o)

İç Cümlelerin 2. Cümlesi:

Yüklem : eydivir

Özne : (sen)

Dolaylı Tümleç : bize

(1690) (3) Uçmağdan bir ırmağdur [107b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : uçmağdan bir ırmağdur

Özne : (o)

(1691) Anuñ (4) iki yanı kızıl altundandır [107b].

Yapısına Göre: Basit Cümle.

Yüklem : kızıl altundandır

Özne : anuñ iki yanı

(1692) (4) Anıñ kavmi kayrı incidendür ve yâğutdandır [107b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : kayrı incidendür ve yâğutdandır

Özne : anıñ kavmi

(1693) Toprağı müşkden (5) şuyı baldan şatludur ve şardan ağırakğdur ve buzdandır şogurakğdur [107b].

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle: Ortak Yüklemlili Sıralı Cümle

Sıralı Cümlenin 1. Cümlesi:

Yüklem : tatlıdur

Özne : toprağı

Dolaylı Tümleç : müşkden

Sıralı Cümlenin 2. Cümlesi:

Yüklem : tatlıdur

Özne : şuyı

Dolaylı Tümleç : baldan

Cümle Dışı Unsur : ve

2. Cümle:

Yüklem : ağırakdur

Özne : (o)

Dolaylı Tümleç : kardan

Cümle Dışı Unsur : ve

3. Cümle:

Yüklem : şogurakdur

Özne : (o)

Dolaylı Tümleç : buzdan

(1694) Kevşer bir havz-(6)dur [107b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : bir havzdur

Özne : kevşer

(1695) (6) Anuñ uzun maşrıqla mağrib arasındadır [107b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : maşrıqla mağrib arasıncadır

Özne : anuñ uzun

(1696) (6) İni bir aylık yoldur [107b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : bir aylık yoldur

Özne : ini

(1697) Taşları kıızıl yâkıutdan-(7)dur ve yeşil zebercetdendir [107b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : kıızıl yâkıutdandır ve yeşil zebercetdendir

Özne : taşları

(1698) (7) Şuyı südden ağıdur ve baldan şatludur ve kıardan şovukdur [107b].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : ağıdur

Özne : şuyı

Dolaylı Tümleç : südden

Cümle Dışı Unsur : ve

2. Cümle:

Yüklem : şatludur

Özne : şuyı

Dolaylı Tümleç : baldan

Cümle Dışı Unsur : ve

3. Cümle:

Yüklem : şovukdur

Özne : şuyı

Dolaylı Tümeleş : kardan

(1699) (8) Ve ol havzuñ dört bucağı vardur [107b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : vardur

Özne : ol havzuñ dört bucağı

Cümle Dışı Unsur : ve

(1700) (8) Bir bucağında Ebū Bekir'dür, halāyıkā şu içürelor [107b].

Yapısına Göre: Bağımsız Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : Ebū Bekir'dür

Özne : bir bucağında

2. Cümle:

Yüklem : içürelor

Özne : (onlar)

Nesne : şu

Dolaylı Tümeleş : halāyıkā

(1701) Bir bu-(9)cağında 'Oşmān ve bir bucağında 'Ömer, bir bucağında 'Alī durup halāyıkā kadehlerile (10) şarāben řahūr içire [107b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : içire

Özne : bir bucağında ‘Oşmān ve bir bucağında ‘Ömer, bir bucağında
‘Alī

Nesne : şarāben tahūr

Dolaylı Tümleç : halāyıkā

Zarf Tümleci : duruþ, kadehlerile

(1702) Her kim bu dünyāda Ebū Bekir seviþ ‘Ömer’i sevmese ol havızdan
(11) ol Ebū Bekir aña þu virmeye ve her kim ki ‘Oşmān’ı sevüþ Ebū Bekr’i sevmese
‘Oşmān aña (12) þu virmeye ve her kim ‘Alī’yi seviþ ‘Oşmān’ı sevmese ‘Alī aña
şerbet içürmeye [107b].

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle: Şartlı Birleşik Cümle

1. Cümlenin Yan Cümlesi:

Yüklem : sevmese

Özne : her kim

Nesne : ‘Ömer’i

Dolaylı Tümleç : bu dünyāda

Zarf Tümleci : Ebū Bekir seviþ

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

1. Cümlenin Temel Cümlesi:

Yüklem : virmeye

Özne : ol Ebū Bekir

Nesne : þu

Dolaylı Tümleç : aña

Cümle Dışı Unsur : ve

2. Cümle:

2. Cümlenin Yan Cümlesi:

Yüklem : sevmese

Özne : her kim

Nesne : Ebū Bekr'i

Zarf Tümlenci : 'Oşmān'ı sevüp

Cümle Dışı Unsur : ki

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

2. Cümlenin Temel Cümlesi:

Yüklem : virmeye

Özne : 'Oşmān

Nesne : şu

Dolaylı Tümlaç : aña

Cümle Dışı Unsur : ve

3. Cümle:

3. Cümlenin Yan Cümlesi:

Yüklem : sevmese

Özne : her kim

Nesne : 'Oşmān'ı

Zarf Tümlenci : 'Alī'yi seviþ

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

3. Cümlenin Temel Cümlesi:

Yüklem : içürmeye

Özne : 'Alī

Nesne : şerbet

Dolaylı Tümlaç : aña

(1703) (13) Ol gice kim miğrāca çıkdım [107b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : çıkdım

Özne : (ben)

Dolaylı Tümleç : miğrāca

Zarf Tümleci : ol gice

Cümle Dışı Unsur : kim

(1704) Girü dö-(14) nüp gelürken uçmağı teferrüc iderken bir ırmağ gördüm ki ol ırmağın iki yanında (15) ağ incüden çadırları varıdı [107b].

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : gördüm

Özne : (ben)

Nesne : bir ırmağ

Zarf Tümleci : girü dönüp gelürken uçmağı teferrüc iderken

Cümle Dışı Unsur : ki

2. Cümle:

Yüklem : varıdı

Özne : ağ incüden çadırları

Dolaylı Tümleç : ol ırmağın iki yanında

(1705) (15) İy qarındaşım Cebrā`il! Bu ne nesnedür [107b]?

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : ne nesnedür

Özne : bu

Cümle Dışı Unsur : iy karındaşım Cebrā'il

(1706) (16) Yā Resūlallāh bu ol kevşerdür kim Hāḳ Te'ālā ḥaber virdi [107b].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : ol kevşerdür

Özne : bu

Cümle Dışı Unsur : yā Resūlallāh, kim

Yan Cümle:

Yüklem : ḥaber virdi

Özne : Hāḳ Te'ālā

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

(1707) (17) Ya'nī yā Muḥammed! Çün ol kevşer saña virdik [107b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : virdik

Özne : (biz)

Nesne : ol kevşer

Dolaylı Tümleç : saña

Zarf Tümleci : çün

Cümle Dışı Unsur : ya'nī, yā Muḥammed

(1708) Pes Tañrīñçün namāz (1) ḳılgıl ve Ḳur'ān eylegil [108a].

Yapısına Göre: Bağımlı Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : kılğıl
Özne : (sen)
Nesne : namāz
Zarf Tümleci : Tañrıñçün
Cümle Dışı Unsur : pes, ve

2. Cümle:

Yüklem : eylegil
Özne : (sen)
Nesne : Kur'ān
Zarf Tümleci : Tañrıñçün

(1709) (1) Venħar didigi, ħurbān eyle didigi olur [108a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : olur
Özne : Venħar didigi
Nesne : ħurbān eyle didigi

(1710) (2) Nefsiñi ħurbān eyle dimeñiñ ma'nası oldur ki ictihed fi'l ħā'ati dimek olur [108a].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : oldur
Özne : nefsiñi ħurbān eyle dimeñiñ ma'nası
Cümle Dışı Unsur : ki

Yan Cümle:

Yüklem : dimek olur

Özne : (o)

Nesne : ictihed fi'l t̄ā'ati

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(1711) (3) Ya'ni t̄ā'ate becīd ol zīrā ki her nefis diler ki rahatlık içinde ola zevk temāšā ideler [108a].

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : becīd ol

Özne : (sen)

Dolaylı Tümleç : t̄ā'ate

Cümle Dışı Unsur : ya'ni

2. Cümle: Ki'li Birleşik Cümle

2. Cümlenin Temel Cümlesi:

Yüklem : diler

Özne : her nefis

Cümle Dışı Unsur : zīrā ki, ki

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

2. Cümlenin Yan Cümlesi: Bağımsız Sıralı Cümle

Sıralı Cümlenin 1. Cümlesi:

Yüklem : ola

Özne : (o)

Zarf Tümleci : rahatlık içinde

Sıralı Cümlenin 2. Cümlesi:

Yüklem : temāšā ideler

Özne : (onlar)

Nesne : zevk

(1712) (4) Pes t̄a'atde olucaḡ gūyuyā ki nefis ḡurbān ḡılmıḡ gibi olur, nefis buñalur [108a].

Yapısına Göre: Bağımsız Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : olur

Özne : (o)

Zarf Tümlenci : t̄a'atde olucaḡ, nefis ḡurbān ḡılmıḡ gibi

Cümle Dışı Unsur : pes, gūyuyā ki

2. Cümle:

Yüklem : buñalur

Özne : nefis

(1713) İmdi bilgil ki işbu kerāmet (7) Ḥaḡ Te'ālā'den bil ve aña muṡı' ol, dimek olur [108a].

Yapısına Göre: İç İçe Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : dimek olur

Özne : (o)

Nesne : imdi bilgil ki işbu kerāmet Ḥaḡ Te'ālā'den bil ve aña muṡı' ol

İç cümle temel cümlenin nesnesi konumundadır.

İç Cümle: Ortak Özneli Sıralı Cümle

İç Cümlenin 1. Cümlesi:

Yüklem : bilgil

Özne : (sen)

Nesne : işbu kerāmet Hāḡ Te‘ālā’den

Zarf Tümleci : imdi

Cümle Dışı Unsur : ki

İç Cümlelerin 2. Cümlesi:

Yüklem : bil

Özne : (sen)

Cümle Dışı Unsur : ve

İç Cümlelerin 3. Cümlesi:

Yüklem : muḡī‘ ol

Özne : (sen)

Dolaylı Tümleç : aña

(1714) Ya‘nī yā Muḡammed bayrām namāzın kıluḡ ḡurbān etgil, dimek (9) olur [108a].

Yapısına Göre: İç İçe Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : dimek olur

Özne : (o)

Nesne : yā Muḡammed bayrām namāzın kıluḡ ḡurbān etgil

Cümle Dışı Unsur : ya‘nī

İç cümle temel cümlelerin nesnesi konumundadır.

İç Cümle:

Yüklem : ḡurbān etgil

Özne : (sen)

Zarf Tümleci : bayrām namāzın kıluḡ

Cümle Dışı Unsur : yā Muḡammed

(1715) (9) Ya‘nī sağ eliñ şol eliñ üzerine ƙođıl, namāz dur [108a].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : ƙođıl

Özne : (sen)

Nesne : sağ eliñ

Dolaylı Tümeleç : şol eliñ üzerine

Cümle Dışı Unsur : ya‘nī

2. Cümle:

Yüklem : dur

Özne : (sen)

Dolaylı Tümeleç : namāz(a)

(1716) (10) Ĥalāyıkıñ bir neçeler namāzı Tañrı’çün ƙılmazlardı [108a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : ƙılmazlardı

Özne : ĥalāyıkıñ bir neçeler

Nesne : namāzı

Zarf Tümeleci : Tañrı’çün

**(1717) Pes Ĥađ Te‘ālā bu āyeti viripdi (11) kim yā Muĥammed çün saña biz
Kevşer gibi ırmağ virdik [108a].**

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : viripdi
Özne : Hâk Te'âlâ
Nesne : bu âyeti
Cümle Dışı Unsur : pes, kim

2. Cümle:

Yüklem : virdik
Özne : biz
Nesne : Kevşer gibi ırmağ
Dolaylı Tümleç : saña
Zarf Tümleci : çün
Cümle Dışı Unsur : yâ Muhammed

(1718) İmdi senüñ namâzıñ ve kırbânıñ bizimiçün (12) olsun dimek, olur [108a].

Yapısına Göre: İç İçe Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : dimek olur
Özne : (o)
Nesne : imdi senüñ namâzıñ ve kırbânıñ bizimiçün olsun

İç cümle temel cümlelerin nesnesi konumundadır.

İç Cümle:

Yüklem : olsun
Özne : senüñ namâzıñ ve kırbânıñ
Zarf Tümleci : bizimiçün
Cümle Dışı Unsur : imdi

(1719) Venḥar didigi budur ki (13) yā Muḥammed eliñi du‘ā kıлмақта gögsüñi berāber dutğıl didigi olur [108a].

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : budur

Özne : venḥar didigi

Cümle Dışı Unsur : ki

2. Cümle:

Yüklem : didigi olur

Özne : (o)

Nesne : yā Muḥammed eliñi du‘ā kıлмақта gögsüñi berāber dutğıl

(1720) Gerci kim ḥitāp Muḥammed’e-(14)’dür murād dükeli ümmetdür [108a].

Yapısına Göre: Bağımsız Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : Muḥammed’e’dür

Özne : ḥitāp

Cümle Dışı Unsur : gerci kim

2. Cümle:

Yüklem : dükeli ümmetdür

Özne : murād

(1721) (14) Nete kim yā eyyühe’r-resül’de murād Resül’dür hem şahābeler’dür [108a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : Resül'dür hem şahâbeler'dür

Özne : yā eyyühe'r-resül'de murād

Cümle Dışı Unsur : nete kim

(1722) (16) Ebter ve şuyı kesik ve şoñı küçük ya'ñi 'Ās bini Vāyil Sehmi'dür
[108a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : 'Ās bini Vāyil Sehmi'dür

Özne : ebter ve şuyı kesik ve şoñı küçük

Cümle Dışı Unsur : ya'ñi

(1723) Ebter oldur ki saña ebter (17) dir [108a].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : oldur

Özne : ebter

Cümle Dışı Unsur : ki

Yan Cümle:

Yüklem : dir

Özne : (o)

Nesne : ebter

Dolaylı Tümleç : saña

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(1724) (17) Ya'ñi malında ve oğlunda ve ehlinden şoñı küçükdür [108a].

Yapısına Göre: Basit Cümle Ya'ñi.

Yüklem : kücükdür küçükdür
Özne : malında ve oğlunda ve ehlinden soñı
Cümle Dışı Unsur : ya 'nî

(1725) Allāhi Te'ālā ḥazreti cümlecigimüzi kıyāmet gününde (2) kevşer şarābından şandura ve 'afv kılduğı kullardan kılvire [108b].

Yapısına Göre: Bağımlı Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : şandura
Özne : Allāhi Te'ālā ḥazreti
Nesne : cümlecigimüzi
Dolaylı Tümleç : kevşer şarābından
Zarf Tümleci : kıyāmet gününde
Cümle Dışı Unsur : ve

2. Cümle:

Yüklem : kılvire
Özne : Allāhi Te'ālā ḥazreti
Nesne : cümlecigimüzi
Dolaylı Tümleç : 'afv kılduğı kullardan

(1726) Za'if, zelil ve ḥakir olmağdan şaklayuvire, (3) eyüler zümresinden kılvire [108b].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : şaklayuvire
Özne : (o)

Dolaylı Tümleç : za'îf, zelîl ve haķîr olmaķdan

2. Cümle:

Yüklem : kılıvire

Özne : (o)

Dolaylı Tümleç : eyüler zümresinden

(1727) **Ve dağı bu kitābı yazan 'Alī ĥalīfeye Allāh Te'ālā raĥmetini müyesser**

(4) kılıvire [108b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : müyesser kılıvire

Özne : Allāh Te'ālā

Nesne : raĥmetini

Dolaylı Tümleç : bu kitābı yazan 'Alī ĥalīfeye

Cümle Dışı Unsur : ve dağı

(1728) **(4) Ĥaķ sübhānehū ve Te'ālā ġafūrdur, raĥmet-i deryāsı ĥadsizdür**

[108b].

Yapısına Göre: Bağımsız Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : ġafūrdur

Özne : Ĥaķ sübhānehū ve Te'ālā

2. Cümle:

Yüklem : ĥadsizdür

Özne : raĥmet-i deryāsı

Sūretü'l-Kāfirūn

(1729) (7) Yā Cübeyr diler misin kim sefer çıkıcağ aḥvaliñ hoş ola ve azıgıñ
çok ola [108b]

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : diler misin

Özne : (sen)

Cümle Dışı Unsur : yā Cübeyr, kim

Yan Cümle: Bağımsız Sıralı Cümle

Sıralı Cümlenin 1. Cümlesi:

Yüklem : hoş ola

Özne : aḥvaliñ

Zarf Tümlenci : sefer çıkıcağ

Cümle Dışı Unsur : ve

Sıralı Cümlenin 2. Cümlesi:

Yüklem : çok ola

Özne : azıgıñ

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(1730) K̄ul yā eyyühā'l (8) Kāfirūn sūresin çok oğugıl [108b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : oğugıl

Özne : (sen)

Nesne : K̄ul yā eyyühā'l Kāfirūn sūresin

Zarf Tümlenci : çok

(1731) Ve dađı bir iřāreti Bismi'llāhi'de oldur ki Hāķ Te'ālā (9) eydūr [108b].

Yapısına Gōre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : oldur

Özne : bir iřāreti

Dolaylı Tümleç : Bismi'llāhi'de

Cümle Dışı Unsur : ki

2. Cümle:

Yüklem : eydūr

Özne : Hāķ Te'ālā

(1732) İy ķulum! Bir Tañrı benim kim her ķaçan dilekler ve ĥācet diliseñ revā iderem eger dilek (10) dilemeseñ ĥıřm iderem [108b].

Yapısına Gōre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : benim

Özne : bir Tañrı

Cümle Dışı Unsur : iy ķulum, kim

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

Yan Cümle: Bağlı Cümle

Yan Cümlelerin 1. Cümlesi: şarlı Birleşik Cümle

şarlı Birleşik Cümlelerin Yan Cümlesi:

Yüklem : diliseñ

Özne : (sen)

Nesne : dilekler ve ĥācet

Cümle Dışı Unsur : her kaçan

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

Şartlı Birleşik Cümlelerin Temel Cümlesi:

Yüklem : revā iderem

Özne : (ben)

Yan Cümlelerin 2. Cümlesi: Şartlı Birleşik Cümle

Şartlı Birleşik Cümlelerin Yan Cümlesi:

Yüklem : dilemeseñ

Özne : (sen)

Nesne : dilek

Cümle Dışı Unsur : eger

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

Şartlı Birleşik Cümlelerin Temel Cümlesi:

Yüklem : hışm iderem

Özne : (ben)

(1733) İy kulum! Raḥmān benüm kim eger baña muṭī olursañ rızqıñ viririn
ve eger (12) ‘āşī olursañ daḥı rızqıñı kesmezın [108b].

Yapısına Göre: Ki’li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : benüm

Özne : raḥmān

Cümle Dışı Unsur : iy kulum, kim

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

Yan Cümle: Bağlı Cümle

Yan Cümlelerin 1. Cümlesi: Şartlı Birleşik Cümle

Şartlı Birleşik Cümlelerin Yan Cümlesi:

Yüklem : muṭī' olursañ

Özne : (sen)

Dolaylı Tümleç : baña

Cümle Dışı Unsur : eger

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

Şartlı Birleşik Cümlelerin Temel Cümlesi:

Yüklem : viririn

Özne : (ben)

Nesne : rızkıñ

Cümle Dışı Unsur : ve

Yan Cümlelerin 2. Cümlesi: Şartlı Birleşik Cümle

Şartlı Birleşik Cümlelerin Yan Cümlesi:

Yüklem : 'āṣī' olursañ

Özne : (sen)

Cümle Dışı Unsur : eger

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

Şartlı Birleşik Cümlelerin Temel Cümlesi:

Yüklem : kesmezin

Özne : (ben)

Nesne : rızkıñı

(1734) **Ve iy kulum! Raḥīm benüm ki eger tevbe iderseñ kabül (13) iderem; eger itmezseñ seni dergāhımdan sürmezin [108b].**

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : benüm

Özne : raḥīm

Cümle Dışı Unsur : ve, iy ḳulum, ki

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

Yan Cümle: Bağlı Cümle

Yan Cümlenin 1. Cümlesi: Şartlı Birleşik Cümle

Şartlı Birleşik Cümlenin Yan Cümlesi:

Yüklem : tevbe iderseñ

Özne : (sen)

Cümle Dışı Unsur : eger

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

Şartlı Birleşik Cümlenin Temel Cümlesi:

Yüklem : ḳabül iderem

Özne : (ben)

Yan Cümlenin 2. Cümlesi: Şartlı Birleşik Cümle

Şartlı Birleşik Cümlenin Yan Cümlesi:

Yüklem : itmezseñ

Özne : (sen)

Cümle Dışı Unsur : eger

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

Şartlı Birleşik Cümlenin Temel Cümlesi:

Yüklem : sürmezim

Özne : (ben)

Nesne : seni

Dolaylı Tümleç : dergāhımdan

(1735) (13) L̄ikin senden bir bahāne isterem ki raḥmet idem [108b].

Yapısına Göre: Ki’li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : isterem

Özne : (ben)

Nesne : bir bahāne

Dolaylı Tümleç : senden

Cümle Dışı Unsur : l̄ikin, ki

Yan Cümle:

Yüklem : raḥmet idem

Özne : (ben)

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

(1736) (14) Gūyayā ki dimek olur ki iy ḳulum! Bismi’llāhi’r-raḥmāni’r-raḥīm dimek senden ḥācetleriṇi (15) revā itmek benden ve dürlü dürlü rızḳ virmek benden [108b].

Yapısına Göre: Ki’li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : dimek olur

Özne : (o)

Cümle Dışı Unsur : gūyayā ki, ki

Yan Cümle: Bağımsız Sıralı Cümle

Yan Cümlelerin 1. Cümlesi:

Yüklem : senden

Özne : Bismi'llāhi'r-raḥmāni'r-raḥīm demek

Cümle Dışı Unsur : iy kulum

Yan Cümlenin 2. Cümlesi:

Yüklem : benden

Özne : ḥācetleriñi revā itmek

Cümle Dışı Unsur : ve

Yan Cümlenin 3. Cümlesi:

Yüklem : benden

Özne : dürlü dürlü rızq virmek

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(1737) (2) Hergiz bu nesne kelām 'Arabda gelmeyüpdür [109a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : gelmeyüpdür

Özne : bu nesne kelām

Dolaylı Tümleç : 'Arapda

Zarf Tümleci : hergiz

(1738) (6) Ya'nī daḥī ṭapar degilsiz ben ṭapdıgıma işbu ḥāl içinde [109a].

Yapısına Göre: Basit Cümle Ya'nī daḥī

Yüklem : ṭapar degilsiz

Özne : (siz)

Dolaylı Tümleç : ben ṭapdıgıma

Zarf Tümleci : işbu ḥāl içinde

Cümle Dışı Unsur : ya'nī daḥī

(1739) (7) Dağı işbu halden sonra siz tapar degilsiz ben tapdığma [109a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : tapar degilsiz

Özne : (siz)

Dolaylı Tümleç : ben tapdığma

Zarf Tümleci : işbu halden sonra

Cümle Dışı Unsur : dağı

(1740) Pes bundan sonrağı ayet (8) şol kâfirler hakkında kim Hâk Te‘âlâ anıñ ‘ilminde şöyle idi, kim bular ĩmâna gelesiler (9) degilleridi [109a].

Yapısına Göre: Ki’li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : şol kâfirler hakkında

Özne : bundan sonrağı ayet

Cümle Dışı Unsur : pes, kim

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

Yan Cümle: Ki’li Birleşik Cümle

Ki’li Birleşik Cümlenin Temel Cümlesi:

Yüklem : şöyle idi

Özne : (o)

Dolaylı Tümleç : Hâk Te‘âlâ anıñ ‘ilminde

Cümle Dışı Unsur : kim

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

Ki’li Birleşik Cümlenin Yan Cümlesi:

Yüklem : degilleridi

Özne : bular
Nesne : ĩmāna gelesiler

(1741) Ammā bu sūreniñ sebab-i nüzüli oldur kim Ķureş kavminden bir bölük kişi Resül'e (10) geldiler [109a].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : oldur
Özne : bu sūreniñ sebab-i nüzüli
Cümle Dışı Unsur : ammā, kim

Yan Cümle:

Yüklem : geldiler
Özne : Ķureş kavminden bir bölük kişi
Dolaylı Tümleç : Resül'e

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(1742) Bunlarıñ uluları Ħāriş Ķays ve 'Āmir bini Vāyil ve Velīd bini Muğeyyire ve Ümeyye bini (11) Ħalef idi [109a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : Ħāriş Ķays ve 'Āmir bini Vāyil ve Velīd bini Muğeyyire ve Ümeyye bini Ħalef idi
Özne : bunlarıñ uluları

(1743) Yā Muḥammed gelgil, sen bizim dīnimize uyğıl ve bir yīyl biz seniñ Tañrıña (12) ṭapalım [109a].

Yapısına Göre: Bağımsız Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : gelgil

Özne : (sen)

Cümle Dışı Unsur : yā Muḥammed

2. Cümle:

Yüklem : uygıl

Özne : sen

Dolaylı Tümleç : bizim dīnimize

Cümle Dışı Unsur : ve

3. Cümle:

Yüklem : ṭapalım

Özne : biz

Dolaylı Tümleç : seniñ Tañrıña

Zarf Tümleci : bir yīyl

(1744) (12) Eger senüñ eliñdeki bizim elimizden yigrek ise bize senden naşīb degmiş ola [109a].

Yapısına Göre: Şartlı Bileşik Cümle

Yan Cümle:

Yüklem : yigrek ise

Özne : senüñ eliñdeki

Dolaylı Tümleç : bizim elimizden

Cümle Dışı Unsur : eger

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

Temel Cümle:

Yüklem : degmiş ola

Özne : naşīb

Dolaylı Tümleç : bize, senden

(1745) Eger bizim (13) elimizdeki seniñ eliñdekiden yigrek ise veyā artuķ ise saña bizden naşīb degmiş ola, (14) didiler [109a].

Yapısına Göre: İç İçe Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : didiler

Özne : (onlar)

Nesne : eger bizim elimizdeki seniñ eliñdekiden yigrek ise veyā artuķ ise saña bizden naşīb degmiş ola

İç cümle temel cümlenin nesnesi konumundadır.

İç Cümle: Şartlı Birleşik Cümle

Şartlı Birleşik Cümlenin Yan Cümlesi:

Yüklem : yigrek ise veyā artuķ ise

Özne : bizim elimizdeki

Dolaylı Tümleç : seniñ eliñdekiden

Cümle Dışı Unsur : eger

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

Şartlı Birleşik Cümlenin Temel Cümlesi:

Yüklem : degmiş ola

Özne : naşīb

Dolaylı Tümleç : saña, bizden

(1746) Ya'nī dimek olur kim yā Muhammed ol kāfirler siziñ diniñizi (1) size bizim ve benüm dīnim baña deyüp şulḥ eylemegil [109b].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : demek olur

Özne : (o)

Cümle Dışı Unsur : ya 'nī, kim

Yan Cümle:

Yüklem : şulḥ eylemegil

Özne : (sen)

Zarf Tümlenci : ol kāfirler(le) siziñ dīniñizi size bizim ve benüm dīnim baña
deyüp

Cümle Dışı Unsur : yā Muḥammed

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(1747) Ammā şulḥ olmaḵ aña degin idi kim İslām dīni (2) (ḳuvvet) dutaydı
[109b].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : aña degin idi

Özne : şulḥ olmaḵ

Cümle Dışı Unsur : ammā, kim

Yan Cümle:

Yüklem : ḳuvvet dutaydı

Özne : İslām dīni

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

(1748) (2) Çün İslām dīni ḳuvvetlendi ve çerig çoğaldı [109b].

Yapısına Göre: Bağımsız Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : kuvvetlendi

Özne : İslām dīni

Cümle Dışı Unsur : çün, ve

2. Cümle:

Yüklem : çoğaldı

Özne : çerig

(1749) İslāmdan girü kāfir (3) üzerine kılıcı yörütgil, didi [109b].

Yapısına Göre: İç İçe Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : didi

Özne : (o)

Nesne : islāmdan girü kāfir üzerine kılıcı yörütgil

İç cümle temel cümlelerin nesnesi konumundadır.

İç Cümle:

Yüklem : yörütgil

Özne : (sen)

Nesne : kılıcı

Dolaylı Tümleç : islāmdan girü kāfir üzerine

(1750) (4) Ya' nī dimek olur ki daḥı siz tapdıḡıñıza ben tapāsı degilin [109b].

Yapısına Göre: Ki'li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : demek olur

Özne : (o)

Cümle Dışı Unsur : ya 'nî, ki

Yan Cümle:

Yüklem : tapāsı degilin

Özne : ben

Dolaylı Tümleç : siz tapdığınıza

Cümle Dışı Unsur : dağı

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(1751) (6) İşitdüm bir Şeyğden ki ĥadīř rivāyet iderdi [109b].

Yapısına Göre: Bağlı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : işitdüm

Özne : (ben)

Dolaylı Tümleç : bir Şeyğden

Cümle Dışı Unsur : ki

2. Cümle:

Yüklem : rivāyet iderdi

Özne : (o)

Nesne : ĥadīř

(1752) Dağı (9) iylerü varduğ bir kişi dağı ĥul huvallāhu eğad oğur [109b].

Yapısına Göre: Bağımsız Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : varduķ

Özne : (biz)

Dolaylı Tümleç : ilerü

Cümle Dışı Unsur : daķı

2. Cümle:

Yüklem : oķur

Özne : bir kişi daķı

Nesne : ķul huvallāhu eķad

(1753) (11) Hemen kendü rızāsına muķābıķ ‘ameller müyesser eyleyivire [109b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : müyesser eyleyivire

Özne : (o)

Nesne : kendü rızāsına muķābıķ ‘ameller

Cümle Dışı Unsur : hemen

(1754) ‘Afüv etdiği ķullardan (12) eyleyüp ķazreti sulķān kevneyn ķazretli daķı biz ‘āķī ümmetlerine ķefā‘atı rüzı ķılıvire [109b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : rüzı ķılıvire

Özne : ķazreti sulķān kevneyn ķazretli daķı

Nesne : ķefā‘atı

Dolaylı Tümleç : biz ‘āķī ümmetlerine

Zarf Tümleci : ‘afüv etdiği ķullardan eyleyüp

(1755) (13) Ve dahı bu kitābı yazan ‘Alī bin El-hācı ‘Abdur-raḥman her birleriñüzden ḥayır du‘ā ricā ider [109b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : ricā ider

Özne : bu kitābı yazan ‘Alī bin El-hācı ‘Abdur-raḥman

Nesne : ḥayır du‘ā

Dolaylı Tümleç : her birleriñüzden

(1756) Ya‘nī (4) yā Muḥammed! Kaçan Tañrıñ nuşret ve yārī kıлмаğı geldi [110a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : geldi

Özne : Tañrıñ

Zarf Tümleci : nuşret ve yārī kıлмаğı

Cümle Dışı Unsur : ya‘nī, yā Muḥammed, kaçan

(1757) Ya‘nī göresiz ḥalāyık (6) kim bölük bölük gelürler, Tañrı dınine girirler [110a].

Yapısına Göre: Bağımsız Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : göresiz

Özne : (siz)

Nesne : ḥalāyık

Cümle Dışı Unsur : ya‘nī, kim

2. Cümle:

Yüklem : gelürler

Özne : (onlar)
Zarf Tümleci : bölük bölük

3. Cümle:

Yüklem : girirler
Özne : (onlar)
Dolaylı Tümleç : Tañrı dīnine

(1758) Mekke’i almağda (7) on biñ kişi varıdı [110a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : varıdı
Özne : on biñ kişi
Dolaylı Tümleç : müslümānlardan
Zarf Tümleci : Mekke’i almağda

(1759) Qalanı (9) Qureyş qavminden idi ve ‘Arab çerisiyidi [110a].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : qureyş qavminden idi
Özne : qalanı
Cümle Dışı Unsur : ve

2. Cümle:

Yüklem : ‘Arab çerisiyidi
Özne : qalanı

(1760) (9) Ramazān ayınıñ on günü qalmışıdı, Mekke’de aldılar [110a].

Yapısına Göre: Bağımsız Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : kalmışıdı
Özne : ramazān ayınıñ on günü

2. Cümle:

Yüklem : aldılar
Özne : (onlar)
Dolaylı Tümleç : Mekke'de

(1761) (10) Aldıklarından soñra Resül hāzreti on biş gün tamām Mekke'de durdı [110a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : durdı
Özne : Resül hāzreti
Dolaylı Tümleç : Mekke'de
Zarf Tümleci : aldıklarından soñra, on biş gün tamām

(1762) Andan çeri dartuğ Nafif'e (11) vardı [110a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : vardı
Özne : (o)
Dolaylı Tümleç : Nafif'e
Zarf Tümleci : andan çeri dartuğ

(1763) Pes (h)alāyıklar bölük bölük, boy, oba vü oba , köy (beköy) (12) hiç şüş eylemedin girü dīnine girürleridi [110a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : girürleridi

Özne : ḥalāyıklar

Dolaylı Tümleç : dīnine

Zarf Tümleci : bölük bölük boy oba vü oba köy (beköy) (12) hiç şüş
eylemedin, girü Cümle Dışı Unsur : pes

(1764) (12) Ve Yemen kavminiñ dükelisi gelüp imān getürdiler [110a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : imān getürdiler

Özne : Yemen kavminiñ dükelisi

Zarf Tümleci : gelüp

Cümle Dışı Unsur : ve

(1765) Pes (13) Hāḫ Te‘ālā ḥiṭāb kıılır [110a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : ḥiṭāp kıılır

Özne : Hāḫ Te‘ālā

Cümle Dışı Unsur : pes

(1766) Yā Muḥammed çün bizden yardım ve nuşret geldi, Mekke’i ve ayrıḫ şehirleri (14) aldıñ ve ādemlerin gördiñ ki bölük bölük Tañrı dinine girdiler [110a].

Yapısına Göre: Bağımsız Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : geldi

Özne : yardım ve nuşret

Dolaylı Tümleç : bizden

Cümle Dışı Unsur : yā Muḥammed, çün

2. Cümle:

Yüklem : aldıñ

Özne : (sen)

Nesne : Mekke' i ve ayrıq şehirleri

Cümle Dışı Unsur : ve

3. Cümle:

Yüklem : gördiñ

Özne : (sen)

Nesne : ādemlerin

Cümle Dışı Unsur : ki

4. Cümle:

Yüklem : girdiler

Özne : (onlar)

Dolaylı Tümleç : Tañrı dīnine

Zarf Tümleci : bölük bölük

(1767) Pes imdi Tañrıña tesbîh kılgıl ve (15) şükr eylegil ve istiğfār getürgil sen uş Tañrıña ulaşırsın ve ölüm şerbetin içersin [110a].

Yapısına Göre: Bağımlı Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : kılgıl

Özne : (sen)

Nesne : tesbîh

Dolaylı Tümleç : Tañrıña

Zarf Tümleci : imdi

Cümle Dışı Unsur : pes, ve

2. Cümle:

Yüklem : eylegil

Özne : (sen)

Nesne : şükr

3. Cümle:

Yüklem : getürgil

Özne : (sen)

Nesne : istiğfār

4. Cümle:

Yüklem : ulaşırsın

Özne : sen

Dolaylı Tümleç : uş Tañrıña

Cümle Dışı Unsur : ve

5. Cümle:

Yüklem : içersin

Özne : (sen)

Nesne : ölüm şerbetin

(1768) (16) Ya 'nī pes, tesbīḥ it Tañrıña [110a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : tesbīḥ it

Özne : (sen)

Dolaylı Tümleç : Tañrıña

Cümle Dışı Unsur : ya 'nī, pes

(1769) (17) Ya‘nī namāz kıllā Tañrīñ için [110a].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : kıllā

Özne : (siz)

Zarf Tümlenci : Tañrīñ için

Cümle Dışı Unsur : ya‘nī

(1770) Ya‘nī dimek olur kim (2) tevbeler kabūl idüp günāhlar yarlıgayıcıdır [110b].

Yapısına Göre: Ki’li Birleşik Cümle

Temel Cümle:

Yüklem : dimek olur

Özne : (o)

Cümle Dışı Unsur : ya‘nī, kim

Yan Cümle:

Yüklem : yarlıgayıcıdır

Özne : (o)

Nesne : günāhlar

Zarf Tümlenci : tevbeler kabūl idüp

Yan cümle temel cümleyi nesne göreviyle tamamlamaktadır.

(1771) Ammā bu süre indiginden şöñra Resūl hazreti (3) tesbīh oqumağa ve tevbe ve istiğfārı kıllmağa meşğūl oldı ve hemişe bu du‘ā’ı oqudı [110b].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : meşğūl oldı

Özne : Resül h azreti

Dolaylı Tümleç : tesb h oumağa ve tevbe ve istiğf rı kılmağa

Zarf Tümleci : bu s re indiginden soğra

Cümle Dışı Unsur : amm , ve

2. Cümle:

Yüklem : oğudı

Özne : Resül h azreti

Nesne : bu du ' ' ı

Zarf Tümleci : hem Őe

(1772) (6) Res l bu s re' i ŐaĐ be  zerine oğurdu [110b].

Yapısına Göre: Basit Cümle.

Yüklem : oğurdu

Özne : Res l

Nesne : bu s re' i

Dolaylı Tümleç : ŐaĐ be  zerine

(1773) Eb  Bekir ve ' mer ve 'OŐm n ve 'Al  ve Sa' id ve f l n ŐaĐ be (7) sevinŐdiler, beŐaret kıldılar [110b].

Yapısına Göre: Ortak  zneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : sevinŐdiler

Özne : Eb  Bekir ve ' mer ve 'OŐm n ve 'Al  ve Sa' id ve f l n ŐaĐ be

2. Cümle:

Yüklem : kıldılar

Özne : Ebū Bekir ve ‘Ömer ve ‘Oşmān ve ‘Alī ve Sa‘id ve fūlān
şahābe

Nesne : beşāret

(1774) (8) Yā ‘Ömer seni ne nesne ağlatdı [110b]?

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : ağlatdı

Özne : ne nesne

Nesne : seni

Cümle Dışı Unsur : yā ‘Ömer

(1775) Andan (10) hazreti Resūl ‘aleyhi es-selām iki yıl diri oldı [110b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : oldı

Özne : hazreti Resūl ‘aleyhi es-selām

Nesne : diri

Zarf Tümleci : andan, iki yıl

(1776) (10) Kimsene Resūli gülmekde görmedi [110b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : görmedi

Özne : kimsene

Nesne : Resūli

Zarf Tümleci : gülmekde

(1777) (11) Resūl dāim estağfurullāh kelimesin çok eydürdi [110b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : eydürdi
Özne : Resül
Nesne : estagfurullāh kelimesin
Zarf Tümleci : dāim, çok

(1778) (12) Minbere çıkup ḥalāyıkā ḥuṭbe oḡudı ve bunlarıñla vidā'landı [110b].

Yapısına Göre: Ortak Özneli Sıralı Cümle

1. Cümle:

Yüklem : oḡudı
Özne : (o)
Nesne : ḥuṭbe
Dolaylı Tümleç : ḥalāyıkā
Zarf Tümleci : minbere çıkup
Cümle Dışı Unsur : ve

2. Cümle:

Yüklem : vidā'landı
Özne : (o)
Zarf Tümleci : bunlarıñla

(1779) (13) Bir niçe gün dahı ḥasta olup, andan āḥirete intiḡāl eyledi [110b].

Yapısına Göre: Basit Cümle

Yüklem : intiḡāl eyledi
Özne : (o)
Dolaylı Tümleç : āḥirete

Zarf Tümlenci : bir niçe gün dahı hasta oluþ, andan

(1780) Eger vefât-ı Resüle (14) meþgül olursavuz söz uzanur [110b].

Yapısına Göre: Şarhı Birleşik Cümle

Yan Cümle:

Yüklem : meþgül olursavuz

Özne : (biz)

Dolaylı Tümlaç : vefât-ı Resüle

Cümle Dışı Unsur : eger

Yan cümle temel cümleyi zarf işleviyle tamamlamaktadır.

Temel Cümle:

Yüklem : uzanur

Özne : söz

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

METİN

[51b]... (15) ... Süretü't-Tarık

Bu şüre on yidi (16) âyetdür, altmış bir kelimedür, iki yüz otuz tokuz harfdür. Hâdiş kıldı bize (17) İslâm bin Süleym ve Harûn bin Keşîr ve Zeyd bin Eslem'den ve Ebî bin Ka'b'den ve Tañrı [52a] (1) Resülinden rivâyet eydür ki işitdim Tañrı Resülinden; eyitdi, her kişi kim (2) *وَالسَّمَاءِ وَالطَّارِقِ*⁶⁹ süresin okursa Hâk Te'âlâ aña gökdeki yıldızlar (3) sağışınca on müzd⁷⁰ vire. Dahâk rivâyet kıldı; 'Abdu'llâh bin 'Abdu'r-raḥman'dan (4) ve Ebu'l-'Âşım'dan kim ol eyitdi: Tañrı Resülinden gördüm Şakîf kavminiñ çoğacı (5) yirinde buraya söylenüp tururdu. Pes, *وَالسَّمَاءِ وَالطَّارِقِ*⁷¹ süresin okudu (6) tamâm ol vaķit ben ol sũre'i ezberledũm idi. Andan soñra bir gün Şekîf kavminiñ (7) meclisinde geçerdũm Kureyş kavminiñ bir niçeleri ile oturmuşlar idi Rabî'iñ (8) iki oğlu 'Atabe ve Şeybe dahı bile benden diledi kim Qur'an'ı okuyam, ben bu sũre'i (9) okuyuvirdim. Pes, Şakîf kavmi eyitdiler: İşbu okuduđıñ haķdur, Kureyş kavmi (10) eyitdiler: Muḥammed! Biz yavlaķ severdik, eger bellũ bu Qur'an haķduđım bilseydik aña uyardıķ (11) didiler. Rivâyetdir Resũlden kim eyitdi; her kişi kim bir kez Bismi'llâhi'r-raḥmâni'r-raḥîm (12) dise, Hâk Te'âlâ anuñ dîvânında yedi yüz yıllık şevâb yaza, niçũn? Anıñiçũn kim çũn (13) Hâk Te'âlâ levḥ-i kâlemi yaratdı ḥiṭâp 'izzet kıldı ki yaz yâ kâlem, eyitdi ilâhî! Ne yazayın. (14) Nidâ geldi kim yaza kıyâmete⁷² ne olacağın. Pes, evvel yazı Bismi'llâhi'r-raḥmâni'r-raḥîm. (15) Pes, kâlem korkıyıla ve ditremegile yedi yüz yıl miķdârında yazdı. Hâk Te'âlâ eyitdi; (16) yâ kâlem, âḥir zamânda bir ümmet getürem benũm ḥabîbim Muḥammed Muştafâ'ya uyalar aña ümmet olalar (17) ve ben Tañrı anlara kitâb rũzı kılam evvelinde bunu yazam şöyle geñez kılam kim bir sâ'at [52b] (1) içinde biñ kez

⁶⁹ Qur'an, 86 (Tarık)/1: Andolsun o gök yüzüne ve Tarık'a.

⁷⁰ Müzd: F. Ücret, karşılık, kira, mükâfat.

⁷¹ Qur'an, 86 (Tarık)/1:

⁷² kıyâmete: Kıyamete kadar anlamında kullanılmıştır.

yā dağı artık diyeler ve ol ümmetden kaçan kim birisi bir kez (2) Bismi'llāhi'r-raḥmāni'r-raḥīm, dise ol kulumuñ dīvānına yedi (3) yüz yıllık sevāb ve müzd kılam. Bi-bereketi Bismi'llāhi'r-raḥmāni'r-raḥīm. (4) وَالطَّارِقِ وَالسَّمَاءِ⁷³. Bu sere⁷⁴ Ebū Ṭālīb hakkında indi. Ol eyleyidi ki bir gün (5) Ebū Ṭālīb peygambere geldi. Südüle etmek getürdi. Pes, Resül ḥazreti oturuş (6) anı anuñla yiyidururken bir yıldız düşdi. Ol yıldız şuyıla tıldı. Andan (7) odula tıldı. Pes, Ebū Ṭālīb anı görüp kórkdı, eyitdi: yā Muḥammed işbu ne (8) nesnedür? Peygamber eyitdi: Bu bir yıldız ki atıldı. Ḥaḳ Te'ālā'nıñ nişānlarından (9) bir nişāndur. Ebū Ṭālīb yavlaḳ tañladı. Pes, Ḥaḳ Te'ālā bu āyeti indürdi kim (10) وَالطَّارِقِ وَالسَّمَاءِ⁷⁵, ya'nī gök ḥaḳkiçün kim dünin āşikāre olur ve gündüzün (11) gizlenür ve dağı Ṭāriḳ ḥaḳkiçün kim şabāhın toğar Ḳavluhū Te'ālā: وَمَا أَنْزَلْنَاكَ مَا الطَّارِقُ⁷⁶. (12) Ya'nī yā Muḥammed ne bildürdi saña kim Ṭāriḳ nedür, ya'nī Tañrı saña bildirmedi kim Ṭāriḳ (13) nedür, ya'nī Tañrı saña andan Ḥaḳ Te'ālā Ṭāriḳı tefsīr kıldı ve eyitdi kim النَّجْمِ⁷⁷ (14) النَّاقِبِ. Ya'nī Ṭāriḳ bir nürlü yıldızdur kim 'Atā eyitdi: Şāḳib didigi ol yıldız- (15)dur ki anuñ ile şeytāna od atarlar. Pes, toḳanuş şeytānı delik delik ider. Ebū'-(16)l-Cevzā eyitdi: Ṭāriḳ yedinci ḳat gökde bir yıldızdur. Aña zehāl dirler. Ol gökde (17) andan artuḳ yıldız yoḳdur. Bu aḳsāmıñ cevabı عَلَيْهَا حَافِظٌ⁷⁸ 'dur. [53a] (1) Ya'nī taḳdīr-i kelām budur ki "mā min nefsin illā 'aleyhā ḥāfiẓun mine'l-melā'iketi yaḥfaẓu fi'luhā (2) ve ḳavluhā". 'Ulemā bu āyeti cevāb ḳasemdür⁷⁹, dirler. Ḳavluhū Te'ālā: كُلُّ نَفْسٍ لَهَا حَافِظٌ⁸⁰ (3) Ya'nī gök ḥaḳkiçün ve yıldızlar ḥaḳkiçün kim her bir nefesiñ Ḥaḳ Te'ālā'dan bir bekleyicisi (4) vardur kim 'alemin şaḳlar ne kim ḥayrdan ve şerden varısa ve işlerse şayar. İbn-i (5) 'Abbās eydür: Ol kirāmen kātībün ferişteheridür kim yazıḡm ve müzdün yazarlar. Ḳatāde (6) eyitdi: Ol şaḳlayıcı

⁷³ Ḳur'ān, 86 (Ṭāriḳ)/1:

⁷⁴ sere: süre şeklinde yazılması kanaatindeyim.

⁷⁵ Ḳur'ān, 86 (Ṭāriḳ)/1:

⁷⁶ Ḳur'ān, 86 (Ṭāriḳ) /2: Gece ortaya çıkanım ne olduğunu sen bilir misin?

⁷⁷ Ḳur'ān, 86 (Ṭāriḳ) /3: O, ışığıyla karanlığı delen yıldızdır.

⁷⁸ Ḳur'ān, 86 (Ṭāriḳ)/4: Hiçbir nefis yoktur ki üzerinde (kendisini görüp gözetin) bir muhafız olmasın. [bk. 13/11]

⁷⁹ ḳasem: Ar. Yemin, ant.

⁸⁰ Ḳur'ān, 86 (Ṭāriḳ)/4:

feriştelerdür kim ‘ameliñ ve rızkıñ şaqlar ve eceliñ gözedür. Kaçan (7) bunlar tamām olsa cāniñi kabz⁸¹ eyler. Kelbī eydür: Ol ferişteh Tañrı’dan bir şaqlacıdur (8) kim her bir nefsiñ söyledügin ve işledügin kamusun şaqlar. Hadîş kılındı bize Ma’zānū (9) bini ‘Āmir’den kim eyitdi; işitdim Tañrı Resūlin’den dir. Resūl hażreti eyitdi: Haq (10) Te’ālā eydür: Yā Muḥammed dir. Her bir mü’min ve mü’mineye yüz altmış ferişteh müvekkel⁸² kılıp dururun (11) kim anı şeytāndan qorurlar. Ol feriştehleriñ yidisi mü’miniñ bir gözün şaqlar, dükeli (12) āfetlerden. Nete kim bir çanaq baldan siñegi qorurlar. Mü’mini daḥı şeytān’dan şöyle qorurlar: (13) Yā Muḥammed! Eger mü’min qullarımı kendi kendine qosam şolq sā’at şeyātīn anı qapalardı. Qavluhū (14) Te’ālā: *قَلْبِنظَرِ الْإِنْسَانِ*.⁸³ Pes, adamlar baqsunlar kim ne nesneden yaradıldılar. Haq Te’ālā (15) girü beyān⁸⁴ kıldı ve eyitdi; kim *مِمَّ خُلِقَ*.⁸⁵ *دَافِقَى*.⁸⁶ Ya’nī yaradınıldı bu (16) insan şol şudan kim ol şu ana raḥmine gelür. "Dāfıqın" dimek atıcı dimekdür dimek (17) olur. Pes, ol şu eriñ bilinden ve ‘avratıñ göksinden çıkar. Nete kim eyitdi *يُخْرَجُ [53b] (1) النَّرَائِبِ* *يَخْرُجُ مِنْ بَيْنِ الصُّلْبِ*.⁸⁷ ‘Ulemā bu arada iḥtilāf⁸⁸ kılmışlardur kim terā’ib (2) nedür? Pes, İbn-i ‘Abbās eyitdi: Terā’ib didigi ‘avratıñ boynudur boğmaq daqınur. (3) Ebā eyitdi: İki gögsi arasındur. ‘Avnī eyitdi: İki eli, iki gözi, iki ayağıdur. (4) Yemenī eyitdi: İki gögsi köpricek sökügi altıdur. Leys eyitdi: Yürek (5) şğındusıdur. ‘Arablar dilinde ma’rūfdur⁸⁹ ve meşhūr⁹⁰ oldur ki terā’ib gögüs sökügüdür. (6) ‘Avratdan sızıp oğlan şuyı andan gelür. Qavluhū Te’ālā: *إِنَّهُ عَلَى رَجْعِهِ لَقَادِرٌ*.⁹¹ (7) Qatāde eyitdi: Ya’nī Haq Te’ālā kādirdür ki

⁸¹ kabz: Ar. Kılıç.

⁸² müvekkel: Ar. Tevkil, kendisine vekalet verilen kimse.

⁸³ Qur’ān, 86 (Tārık)/5: Artık insan, neden yaratıldığına (ibretle) bir baksın! O, fişkırip dökülen (menî denen) sudan yaratıldı.

⁸⁴ beyān: Ar. Açıklama, anlatma

⁸⁵ Qur’ān, 86 (Tārık)/5:

⁸⁶ Qur’ān, 86 (Tārık)/6: O, erkek ve kadının beli ile göğüsleri arasından atılagelen bir sudan yaratılmıştır.

⁸⁷ Qur’ān, 86 (Tārık)/7: O su, sulb (omurga) ile terātib (eğe kemiği) arasın(da oluşup gelişen sonra torbaya inen testisler)den çıkar.

⁸⁸ iḥtilāf: Ar. Anlaşmazlık, uyuşmazlık.

⁸⁹ ma’rūf: Ar. Bilinen, belli, herkes tarafından tanınan.

⁹⁰ meşhūr: Ar. Ünlü, adı sanı her tarafa yayılmış.

⁹¹ Qur’ān, 86 (Tārık)/8: Şüphesiz ki O (Allah), onu (öldürdükten sonra dünyadaki hali gibi diriltip) döndürmeye kādirdir.

âdemleri ölmekden soñra girü gürından (8) ‘araşât⁹² yirine döndere. Mücâhid eyitdi: Hâk Te‘âlâ kâdirdür ki erden çıkan oğlan (9) şuyın girü döndere eriñ şuyı yolından girü yirine ilede. ‘İkrime eydür: (10) Ya‘nî Hâk Te‘âlâ eydür: Yâ Muhammed ben şol kâdirven kim eger dilersem kim âdem’i kocaldım. (11) Kocalıktan girü yigitlige dönderem. Yigitlikden girü oğlanlığa dönderem ve (12) ağlanlıktan girü bir kaçre⁹³ şuya dönderem dir ve ol şuyı girü ana şulbına (13) iledem dir. Ammâ bullarıñ yekregi ve maşlahatı yakınırağı Kātāde kavlinde kavlinedür. Kavluhū (14) Te‘âlâ *يَوْمَ تُبْلَى السَّرَائِرُ*⁹⁴ Ya‘nî şol gün kim dükeli (15) sırlar āşikāre ola pes, olmaya. Ol gün anuñ kuvvetden ve yardımcıdan rivāyet (16) kılındı ‘Abdu’llah’dan kim eyitdi: *يَوْمَ تُبْلَى السَّرَائِرُ*⁹⁶ didigi ya‘nî namāzını ve orucunı (17) ve cenābetden yunmağ gibiler kim kişiden gelmiş ola. Pes, bu nesnelar āşikāre ola. [54a] (1) Rivāyet nite kim Resūl hāzreti eyitdi: Üç nesne’i her kim şaklasa ol kişi (2) hākiqat Tañrınıñ dostıdır. Her ki aña hıyānet⁹⁷ etse hıyānetlik itseler iderler- (3)se ol kişiler hākiqat Tañrınıñ düşmanıdır. Birisi oruçdur ve birisi dağı (4) namāzdur ve birisi dağı gūsul eylemekdür. Kavluhū Te‘âlā: *مِنْ قُوَّةٍ وَلَا نَاصِرٍ*⁹⁸ Ya‘nî (5) şol kāficleriñ kavmi ve çeresi ve yardımcısı yokdur kim anlara yardım kılalar, kıyāmet (6) gününde ‘azābdan kurtara. Kavluhū Te‘âlā: *وَالسَّمَاءَ ذَاتَ الرَّجْعِ*⁹⁹ Ya‘nî ol gün hākiqün (7) kim yağmur ve rızq¹⁰⁰ kullara her yıl ve her sene indürür ve eger böyle olmayaydı (8) kamu kullar helāk olaydı. ‘Abdu’r-raħman bini Mehdî hādiş kıldı: bize Süfyān’dan ve (9) ‘İkrime’den ve İbn-i ‘Abbās’dan kim eyitdi: *وَالسَّمَاءَ ذَاتَ الرَّجْعِ*¹⁰¹ didigi ya‘nî ol yağmur-(10)larıñ hākiqün dimek olur. Kavluhū Te‘âlā: *وَالْأَرْضِ ذَاتِ الصَّدْعِ*

⁹² ‘araşât: Ar. Mahşer yer.

⁹³ kaçre: Ar. Damla.

⁹⁴ Kur’an, 86 (Tārık)/9: O gün (bütün) sırlar açığa çıkarılacaktır.

⁹⁵ Kur’an, 86 (Tārık)/10: Artık o (yüzü kara çıkan kimse)nin ne bir kuvveti ne de bir yardımcısı vardır.

⁹⁶ Kur’an, 86 (Tārık)/9:

⁹⁷ hıyānet: Ar. Güveni kötüye kullanma, ihmal ve hilekarlık göstererek sözünü.

⁹⁸ Kur’an, 86 (Tārık)/10:

⁹⁹ Kur’an, 86 (Tārık)/11: O (denizden aldığı buharın, yağmur, kar haline) dönüşüm yeri olan göğe, (bitkilerin ve kaynakların çıkması için) yarılmaya elverişli yere andolsun ki hakikaten o (Kur’an), elbette (hak ile bātılı) ayıran kesin bir sözdür.

¹⁰⁰ rızq: Ar. Allah tarafından herkese takdir edilen nimet.

¹⁰¹ Kur’an, 86 (Tārık)/11:

.¹⁰² Ya'nî dağı ol yir (11) haqqıçün ki yerler ve atlar ve ağaçlar yemişler biter ve ırmaqlar andan çıkarlar. Bu aqsâmın¹⁰³ (12) cevâbı *إِنَّهُ لَفَقُولٌ فَصْلٌ* ¹⁰⁴ 'dur. 'Ulemâ bu âyeti cevâbı kâsem dirler. Kavluhü Te'âlâ: *إِنَّهُ لَفَقُولٌ* ¹⁰⁵ (13) *فَصْلٌ* . Ya'nî bu Qur'an haq sözidür. Gerçek ve doğrudur kim haqqı bātıl'dan seçer. (14) Kavluhü Te'âlâ: *وَمَا هُوَ بِالْمَظْلُومِ* ¹⁰⁶ . Ya'nî dağı degildür. Bu Qur'an oyun ve masharalık degildür (15) ve herze söz degildür. Kavluhü Te'âlâ: *إِنَّهُمْ يَكِيدُونَ* ¹⁰⁷ كَيْدًا . ¹⁰⁸ Ya'nî Mekke müşrikleri (16) aldadlar meger hîle eyleyüp bir iş işlemek dilerler. Muhammed'e (a. m.) ben Tañrı dağı bulara meger hîle (17) idüp bir iş işlemek dilerin. Kavluhü Te'âlâ: *فَمَهْلِكِ الْكَافِرِينَ* ¹⁰⁹ . Pes, yâ Muhammed ol kâfirler [54b] (1) az zamân mühlet¹¹⁰ vire. Kavluhü Te'âlâ: *أَمْهَلُهُمْ رُؤْيَا* ¹¹¹ . Ya'nî ben Tañrı dağı (2) bulara az zamân mühlet vireyin kim ol bulara diledi kim iş işleyem. (3) Pes, az zamândan soñra ol kâfirlere Bedir gününde dutuldılar, helâk oldular, (4) cân cehenneme işmarladılar.

Sûretü'l- 'Alâ

Bu sûre Mekke'de indi, toköz âyettür, yetmiş (5) iki kelimedür, iki yüz toqsan bir harfdür. Hadîş kıldı bize Harûn bini Keşîr (6) kim Zeydi İbn-i Esleme'den ve ol dağı Tañrı Resûlinden kim eyitdi: Her kim bu sûre'i o-(7)kusa Haq Te'âlâ aña İbrâhîm ve Mûsâ ve Muhammed'e indürdigi kitâbların (8) ve şuhufların¹¹² harfi sağışınca on ol kadar müzd vire ve dağı İbn-i 'Abbâs'dan (9) rivâyet kılandı kim Resûl hazreti "sebbih" sûresin okudu pes, eyitdi: (10) "sübhâne rabbiyel alâ" didi dağı her kim bu sûre'i okursa soñunda eyitsün (11)) "sübhâne rabbiyel alâ". Pes, rivâyetde gelür ki bu kelime'i evvel diyen Mikâ'il'di Hikâyet (12) meşhürdür. İsrâfîl 'arşın¹¹³ ululığın

¹⁰²Kur'an, 86 (Târiq)/12: Yağmurun dönüşünü sağlayan göğe ve yarılan yeryüzüne and olsun ki,

¹⁰³ aqsâm: Ar. Kısımlar, bölümler.

¹⁰⁴ Qur'an, 86 (Târiq)/13: Doğrusu bu Kuran kesin bir sözdür.

¹⁰⁵ Qur'an, 86 (Târiq)/13:

¹⁰⁶ Qur'an, 86 (Târiq)/14: O, eğlence için değildir.

¹⁰⁷ Qur'an, 86 (Târiq)/15: Gerçekten onlar düzen kuruyorlar.

¹⁰⁸ Qur'an, 86 (Târiq)/16: Ben de (onlara, felaketleri için) bir tuzak hazırlarım.

¹⁰⁹ Qur'an, 86 (Târiq)/17: Onun için (Resûlüm!) Sen kâfirlere mühlet ver. (Hemen helaklerini isteme.) Şimdilik onları biraz kendi hallerine bırak. (Onlar ihmal edilmeyeceklerdir) .

¹¹⁰ mühlet: Ar. Vade, mehil.

¹¹¹ Qur'an, 86 (Târiq)/17:

¹¹² şuhuf: Ar. Sahife'nin çoğul şekli.

¹¹³ 'arş: Ar. İslam inancına göre göğün en yüksek katı, alem.

görmek diledi. Hâk Te'âlâ bunca biñ kanat (13) virdi ve kuvvet virdi. Niçe biñ yıl uçdı. Henüz dañı 'arşın bir kıyime-(14)sinden bir kı'imesine varımadı. Girü dönüp secdeye vardı, "sübhâne rabbiyel (15) alâ" didi. Hâk Te'âlâ anuñ tesbîhin namâzda sünnet kıldı. Her kim ki namâzında bu (16) tesbîhi¹¹⁴ dise Mikâ'il şevâbınça şevâb virür. Pes, Resül hazreti Cebrâ'il'e (17) eyitdi. Ey qarındaşım Cebrâ'il "sübhâne rabbiyel alâ" dimeküñ müzdin baña eydi-[55a](1)vir didi. Pes, Cebrâ'il 'aleyhi's-selâm eyitdi: Yâ Resülallâh her mü'mine (2) 'avrat anı sücüdında yâ ayrıq yerde dise anuñ şevâbın kıyâmet gününde terâzunuñ¹¹⁵ (3) bir yanında qosalar bir keffesinden yidi kat gök ve yedi kat yiri ve tağları (4) ve deñizleri ve 'arşı ve kürsî koyalar. Bunuñ şevâbı dükelisinde ağır ve şekil gele imdi (5) kaçan kul "sübhâne rabbiyel alâ" ya'nî, demek olur kim tesbîh kılurın yüce Tañrı'ya. (6) Ya'nî beklerin urıların benüm perver digirim kim dükeli nesne ne nesneden yücerekdür, (7) böyle dimekdür. Pes, Hâk Te'âlâ eydür: İy kulum gerçek eyitdiñ. Ben kamu nesneden (8) yüceven. Benden yukaru nesne yokdur. Pes, tanık oluñ kim iy feriştehlerim, ben (9) ol kulumu yarlıgadum ve uçmağı aña maqâm virdüm. Rivâyetde gelür kim kaçan bu tesbîhi (10) çok eyden olsa Mikâ'il her gün anuñ ziyâretine gelür tâ kıyâmete degin. Kaçan kıyâmet (11) kopsa Mikâ'il anı kanadı üzerine getürüp Hâk Te'âlâ'dan şefâ'at¹¹⁶ kıluş (12) dileye. Pes, Hâk Te'âlâ eyde kim yâ Mikâ'il ben senüñ şefâ'atini kabül kıldım. Anı uçmağı (13) ilet deye. Rivâyet: 'Atebe bin 'Âmir eyitdi: Kaçan فَسَبِّحْ بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ .¹¹⁷ Âyeti indi. (14) Pes, Resül hazreti eyitdi: Anı rükû'ında¹¹⁸ eydiñ. Kaçan "sübhâne rabbiyel alâ" indi. (15) Resül ekrem Sallallâhi 'Aleyhi ve Sellem eyitdi: Bunu sücüdününde diñ didi. Pes, bir işâret (16) dañı Bismi'llâhi'r-raḥmâni'r-raḥîm'de budur ki Hâk Te'âlâ kendü ve kelâmınıñ (17) evvelinde bu üç adı ki ibtidâ¹¹⁹ kıldı ki kendiniñ kelâm-ı kadîmidür¹²⁰. Niçün? Anıñiçün [55b] (1) gir ḥalâyık¹²¹ üç bölükdür:

¹¹⁴ tesbîhi: Ar. Tesbihle ilgili'den tesbihyeye, tesbih ağacıgiller.

¹¹⁵ terâzunuñ: f. Bir kolun iki ucuna asılı iki kefedden meydana gelen tartı aleti, iyice ölçüp biçmek.

¹¹⁶ şefâ'at: Ar. Bir suçun bağışlanması veya bir isteğin yerine getirilmesi için aracı olma, din Peygamberlerin ve Allah'ın izin vereceği kimselerin, kulların suçların etmeleri.

¹¹⁷ Qur'an, 56 (Vâkı'a)/96: O halde Rabbini "Azîm" ismiyle tesbih et.

¹¹⁸ rükû': Ar. Öne doğru eğilme, eğilerek saygı gösterme, din. Namazda elleri dizlere dayayıp vücudun belden.

¹¹⁹ İbtidâ: Ar. Bir işe girişme, başlama.

¹²⁰ kelâm-ı kadîmi: Ar. Eski söyleyiş.

Bir bölüğü sâbıklar¹²² ve bir bölüğü muḳteşidler ve bir bö-(2)lüğü zâlimlerdür. Pes, Allâh lafzı işâretdür. Sâbıklar raḥmân lafzı işâretdir, muḳteşidlere¹²³ (3) raḥîm ismi işâretdür zâlimlere. Pes, ma'lûm oldu ki bu üç adıla üç tã'ife bahre-(4)mende olalar. Hüm dünyada ve hüm âhiretde ki bu adlar berekâtında maḥrûm ḳalmayıp (5) maḳşûre¹²⁴ ireler. Bi-bereketi Bismi'llâhi'r-raḥmâni'r-raḥîm. Ḳavluhû Te'âlâ: (6) *سَبِّحْ اسْمَ رَبِّكَ الْأَعْلَى*.¹²⁵ Ya'nî yâ Muḥammed eyitgil "sübḥâne rabbiyel alâ". Bu ḳavl şahâbe-(7)ler ḳavlidir. Bir neçe 'ulemâ eyitdiler: Kim yâ Muḥammed mülhîdler¹²⁶ seniñ Tañrıñ ḥaḳḳında didigi (8) sözlerden sen Tañrıyı ki arı ve münezzeḥ bilgil. Bir neçeler eydür: *سَبِّحْ اسْمَ رَبِّكَ*¹²⁷ (9) *الْأَعْلَى*. Ya'nî Tañrıña ḳorḳu ile ve ululuḡla ve ta'zîmile tesbîḥ ile tesbîḥ ḳılıḡıl. (10) Zikir eyilegil yüce Tañrıña. Ḳavluhû Te'âlâ: *الَّذِي خَلَقَ فَسَوَّى*¹²⁸. Ya'nî ol yüce Tañrı oldur (11) kim yaratdı ḥalkı. Pes, rûzetdi ya'nî boyun dâst ḳıldı. Ḳalan ḥayvânlar gibi (12) ḳılmadı. Ḳavluhû Te'âlâ: *وَالَّذِي قَدَّرَ فَهَدَى*.¹²⁹ Ol Tañrı oldur kim nesne'i ḳader-(13)ledi âdemlere ḥayrı ve şerri ve sa'âdeti ve şeḳâveti gösterdi ve yilkılara (14) otları ve bunları gösterdi, ya'nî ilhâm birle hidâyet virdi. Muḳâtil (15) eyitdi: *وَالَّذِي قَدَّرَ فَهَدَى*.¹³⁰ Pes, yaratdıḡına bildirdi kim irkek dişiye (16) niçe varır. 'Atâ eyitdi: Ya'nî her bir canavara ne yararsa yaratdı ve anı aña (17) gösterdi. Bir neçeler eyitdiler: Ḥalâyıḳ dirlik maşlahatın ve rızḳın ḳazanmaḡı [56a] (1) gösterdi. Bir neçeler eyitdiler: Ḥaḳ Te'âlâ dükeli aşıları nesnelere içinde yaratdı ve âdemlere (2) ol nesnelere aşıyı niçe ḳıḳarmak gerek gösterdi ve añaḷdı. Bir neçeler eyitdiler: (3) Ya'nî yaratdıḡından kime dilerse din yalın gösterdi. Seddi eydür: (4) Ya'nî ana raḥminde toḳuz ay on gün yâ artıḳ yâ artıḳ ḳaderledi. Andan oḡlanı raḥminden (5) ḳıḳmaḡı gösterdi. Vâsiṡi eydür: Nik baḥtlıḡı ḥalk üzerine ḳaderledi ve

¹²¹ ḥalâyıḳ: Ar. Yaratıklar, insanlar'dan (Kelime sözlüklerde bu şekilde açıklanmaktaysa da anlam bakımından bu etimoloji uygun görünmemektedir; kelimenin başka bir kökten türemiş olması muhtemeldir).

¹²² sâbık: Ar. Stf. Zaman bakımından geride kalan, geçen, geçmiş, önceki, evvelki (Asr-ı sabık: Geçen asır), (Mah-ı sabık: Geçen ay).

¹²³ Muḳteşid: Ar. İktisad aşırılıktan sakınmak, israf etmemek'ten muktesid, gereksiz yere para harcamayan.

¹²⁴ maḳşûre: Ar. Maksur tahsis edilmiş'ten maksure. Camilerde etrafı parmaklıklarla çevrilerle hükümdarlar için ayrılan yüksakçe yer (Daha yüksek olanına mahfil denir).

¹²⁵ Ḳur'ân, 87 (A'Lâ)/1: Yüce Rabbinin adını tesbih et.

¹²⁶ mülhîd: Ar. İlhad inançtan dönmek, inkar etmek'ten mulhid, Allah'ı tanımayan, Tanrı'yı inkar eden, imansız kimse.

¹²⁷ Ḳur'ân, 87 (A'Lâ)/1: Yüce Rabbinin adını tesbih et.

¹²⁸ Ḳur'ân, 87 (A'Lâ)/2: O, yaratıp şekil vermiştir.

¹²⁹ Ḳur'ân, 87 (A'Lâ)/3: O, her şeyi ölçüyle yapıp doğru yolu göstermiştir.

¹³⁰ Ḳur'ân, 87 (A'Lâ)/3:

dahı her birne (6) ol kaderlenen yolu geñez kılıvirdi kim şâlihler¹³¹ eylüğe ve eyü 'amele meşğül oldular (7) ve fâsıklara¹³² yavuz 'ameli meşğül oldular. Bir neçeler eyitdiler: *قَدَّرَ وَالَّذِي فَهَدَى*.¹³³ Ya'nî (8) yazıkları kullar üzerine kaderledi ve andan bulara tevbe yolın gösterdi. Kavluhū Te'ālā: (9) *وَالَّذِي أَخْرَجَ الْمَرْعَى*.¹³⁴ Ve ol Tañrı'dur kim atları çıkardı. Kıızıl ve yeşil ve saru (10) ve gök ve aq ve qara ve mor ve dürlü dürlü rengārenk kıldı kim birbirine beñzemez. Kimisi (11) қоһulu ve kimi қоһusuz; kimisi tatlu ve kimi acu her bir dürlü renc'e¹³⁵ dermāndur. Nete (12) kim şā'ir eyitdi Beyti: *فَجَعَلَهُ غُنَاءً أَحْوَى*.¹³⁶ Kavluhū (13) Te'ālā: *وَصَبَغْنَا النُّبَاتَ بِغَيْرِ صَبْغٍ نَقْدِرُ حَجْمِهِ مِنْ غَيْرِ مَلْبِنٍ*.¹³⁷ Ya'nî pes, Haq Te'ālā celle ve 'alā kıldı ol dürlü dür-(14)lü rengārenk atları eski kapqara. Ya'nî ki her biri şoldılar ve rengi gidüp (15) yire düşdi ve çüridi. Pes, hiç cihāna gelmediñ gibi oldı. Kavluhū Te'ālā: *سَتُنْفَرُكَ*¹³⁸ (16) *فَلَا تَنْسَى*. Ya'nî yā Muhammed tiz ola kim Qur'an'ı saña oquyavuz. Ya'nî şöyle ögrede-(17)vüz kim hergiz unutmayasın. Kavluhū Te'ālā: *إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ*.¹³⁹ Ya'nî meger ki Tañrı Te'ālā [56b] (1) celle celāluhū senüñ unutmağlığıñı dileye. Ya'nî, ol oldur kim Haq Te'ālā mensūh¹⁴⁰ kıldı. (2) Qur'an'dan. Bu Qatāde kavlinedür. Bir neçeler eyitdiler: Ya'nî Qur'an'ı (3) saña ögredevüz ve sen ol Qur'an'ıla 'amel kılmağı unutmayasın. Kavluhū Te'ālā: *إِلَّا مَا*¹⁴¹ (4) *بِشَاءِ اللَّهِ إِنَّهُ يَعْلَمُ الْجَهْرَ وَمَا يَخْفَى*. Ya'nî ol Tañrı siziñ sözüñüzi ve işiñüzi bilür, (5) Āşkāresin de ve gizlūsın de bilür. Muhammed bin Hāmīd eyitdi: Ya'nî ol Tañrı şadaqanıñ (6) āşkāresin ve gizlūsın bilür. Ya'nî Kavluhū Te'ālā: *وَتُبَيِّرُكَ لِلْيَسْرَى*.¹⁴² Ya'nî dahı saña (7) geñez kılıvirevüz şol 'amelleri kim uçmağa giricidür. Bir neçeler eyitdiler: Ya'nî saña tevfiq¹⁴³ (8) virevüz. Şol geñez şer ya'nî bildürevüz: *فَذَكِّرْ إِنْ نَفَعَتِ الذِّكْرَى*.¹⁴⁴ Ya'nî yā Muhammed ögüt (9) virgil Qur'an'ıla eger bunlara

¹³¹ şâlih: Ar. Elverişli, uygun, yarar, yetkisi olan kimse.

¹³² fâsık: Ar. Doğru yoldan sapmak, günah işlemek'ten fasik (Fısk u fucur sahibi).

¹³³ Qur'an, 87 (A'Lā)/3:

¹³⁴ Qur'an, 87 (A'Lā)/4: O, yeşillikler bitirmiştir.

¹³⁵ renc: F. İncinmiş, gönlü kırılmış.

¹³⁶ Hiç bir boya olmadan bitkileri renklendirdik, bir kalıp olmadan onlara şekiller verdik.

¹³⁷ Qur'an, 87 (A'Lā)/5: Sonra da onları siyah çerçöpe çevirmiştir.

¹³⁸ Qur'an, 87 (A'Lā)/6: Sana Kuran'ı Biz okutacağız ve asla unutmayacaksın.

¹³⁹ Qur'an, 87 (A'Lā)/7: Allah'ın dilediği bundan müstesnadır. Doğrusu açığı da, gizliyi de bilen O'dur.

¹⁴⁰ mensūh: Ar. s. Hükümsüz bırakılmış, hükmü ortadan kaldırılmış.

¹⁴¹ Qur'an, 87 (A'Lā)/7:

¹⁴² Qur'an, 87 (A'Lā)/8: Kolay olanı yapmayı sana kolaylaştırırız.

¹⁴³ tevfiq: Ar. Uygun duruma getirme, uydurma.

¹⁴⁴ Qur'an, 87 (A'Lā)/9: Faydalı olacaksa insanlara ögüt ver.

ögüt aşşı kılsa. Kavluhū Te‘ālā: ¹⁴⁵ سَيِّئٌ مِّنْ يُّحْسَى . (10) Ya‘nī tiz ola ki Tañrı’dan korqanı Qur‘ān’ıla ögütlene ve ol Qur‘ān’dan ve ol ögütten şol (11) bedbaht ıraç ola kim ulu oda dutruk ola. Ya‘nī dimek olur kim Qur‘ān’a uymayan (12) ve yalanlayan cehenneme gire. Nete kim eyitdi: ¹⁴⁶ وَيَتَجَبَّبُهَا الْأَشْقَى ¹⁴⁷ الَّذِي يَصْلَى النَّارَ . (13) Ya‘nī bu ögütten ıraç olan şakī oldur ki ulu oda ya‘nī tamuya kızdırıla. Ya‘nī (14) yene andan ol od içinde ol bedbaht olmaya ve daħı diri olmaya. Nete kim eyitdi: Kavluhū Te‘ālā: (15) ¹⁴⁸ ثُمَّ لَا يَمُوتُ فِيهَا وَلَا يَحْيَا . Su‘āl: Eger şorsalar saña ki cehennem ehl-i olmayalar daħı (16) diri mi olmayalar didiginüñ fā’idesi nedür? Güyā ki bu arada tenākuş vardur. Zīrā ki (17) biregü ölmesicek elbette diri olsa gerek ve diri olıcağ ölmele gerek. Hem ölmek, [57a] (1) hem ölmemek bir yerde yā bir halde bir halinde niçe mutaşavvir ola. Cevāb budur ki cehennem (2) ehli şunuñ gibi ölüm ölmeyeler kim rahat olalar ve daħı şunuñ dirliği olmaya kim (3) ol dirlikden aşşı göreler. Pes, iki arada sergerdān¹⁴⁹ kalalar ve ‘azāba giriftār¹⁵⁰ olalar. İbn-i (4) ‘Aṭā eydür: Ölmeyeler ki Tañrı’dan kesilme gök kaygusından diñleneler ve derlemeyeler kim Tañrı’ya (5) ulaşmağın rahatın göreler. Kavluhū Te‘ālā: ¹⁵¹ فَذُفْلِحْ مَنْ تَزَكَّى . Ya‘nī her kim şirkden (6) arındı ve lā ilāhe illallāh kelimesin eyitdi, bayık olayışı kırtıldı. Bu kavlı ‘Aṭā ve (7) ‘İkrime kavlidür. Rivāyet kıılurlar, İbn-i ‘Abbās’dan bir neçeler eyitdiler: Her ki şadağa’i fiṭır (8) virse bayık kırtıldı. Ebū’l Ahvaş eyitdi: Her kim zekāt virdi ise bayık kırtıldı. (9) Kavluhū Te‘ālā: ¹⁵² وَذَكَرَ اسْمَ رَبِّهِ فَصَلَّى . Ya‘nī daħı ol kişi kırtıldı kim çıkdı bayrām (10) namāzın kıldı, tekbīr getürdi. Nete kim rivāyet kııldı Nāfi‘’den kim kaçan İbn-i ‘Umer (11) bayrām gün iyirte namāzın kılırdı. Pes, baña eydürdi kim yā Nāfi‘ şadağa’i fiṭır çıkar-(12)dım ki eger eydürsem kim çıkardım. Eydürdi kim fiṭrañ viriñ andan namāz kıluñ rivāyet (13) kııldı. Mervān bini Mu‘āviye Ebi Ḥālid’den kim eyitdi Ebū’l ‘Alī’ye üzerine girdim (14) baña eyitdi. Kaçan irte bayrāma çıksañ baña uğrañgıl. Pes, musallāya giderken aña (15) uğradım. Baña eyitdi: Kim nesne yidik mi dirdi. Beli andan eyitdi: Haber virgil baña (16) kim zekātın niçe eyitdiñ eyitdim.

¹⁴⁵ Qur‘ān, 87 (A’Lā)/10: Allah’tan korkan ögüt alacaktır.

¹⁴⁶ Qur‘ān, 87 (A’Lā)/11: Bedbaht olan ondan kaçınacaktır.

¹⁴⁷ Qur‘ān, 87 (A’Lā)/12: O, en büyük ateşe yaslanacaktır.

¹⁴⁸ Qur‘ān, 87 (A’Lā)/13: O, orada ne ölecektir ne de dirilecektir.

¹⁴⁹ sergerdān: f. s. Başı dönen, ne yapacağını bilmeyen.

¹⁵⁰ giriftār: f. s. Tutulmuş, yakalanmış, tutkun.

¹⁵¹ Qur‘ān, 87 (A’Lā)/14: Arınmış olan, Rabbinin adını anıp namaz kılan.

¹⁵² Qur‘ān, 87 (A’Lā)/15: Rabbinin adını, saadete erişecektir.

Cıkardum eyitdi: Seni ben bunuñ için diler-(17)düm. Andan bunu oqudı kim *مَنْ تَرَكَّى* 153. *فَدَأْفَلَحَ* 154 *وَدَكَرَ اسْمَ رَبِّهِ فَصَلَّى* 155. **[57b]** (1) ol eyitdi. Medīne ehl-i fıtra virmekden ve şı içürmekden yegrek görmediler. Bir (2) neçeler eyitdiler: *فَدَأْفَلَحَ مَنْ تَرَكَّى* 155. Pes, her kim Tañrınıñ birliğine ve Muhammed'üñ (3) resülligine şanıqlık virirse ve biş vaķıt namāzı vaķtile kılursa ol kişi bayıķ (4) kurtıldı. *بَلْ تُؤْثِرُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا*: 156. *قَافِلُهُ* Te'ālā: Ya'nī bilgil kim sizler bu dünyā dir-(5)ligin āhıret üzerine iħtiyār¹⁵⁷ kıldıñız. Bir neçeler eyitdiler: 'Abdullāh bini Mes'ūd (6) ile bile olurıdım. İşbu āyeti okıdı kim *الدُّنْيَا* 158 andan bize eyitdi: (7) Bilürem siz kim bir işbu dünyā dirligin āhıret üzerine niçün iħtiyār kıldıñız. (8) Eyitdik kim bilmezüz. Pes, ol eyitdi: Anuñiçün ki dünyā hāzırdur ki anuñ (9) ta'āmı¹⁵⁹ ve şarābı ve çeşnileri ve 'avratları ve bezekleri ne kädardur ve āhıret (10) bizden gā'ibdür. Şimdi hāzır ve ne kädar degıldür. Pes hāzırdur tudduķ gāyibi terk (11) eyitdik. Bu dükeli bizim gāfilligimizdendir. *قَافِلُهُ* Te'ālā: *وَالْآخِرَةُ خَيْرٌ وَأَبْقَى* 160. (12) Ya'nī āhıret yegrekdür ve bākıdür¹⁶¹. Ya'nī ki bakıraķdur. *زِيرَا* beķā ef'alü tafşıldür¹⁶² (13) ve şanı'a'ı mübāligadır. Ya'nī ki bakıraķdur. *قَافِلُهُ* Te'ālā : *الصُّحُفِ الْأُولَى* 163 *إِنَّ هَذَا لَفِي* 164. Ya'nī işbu sürede yād kıldığımız ilerki kitābda (15) vardur ve daħı İbrāhım ve Mūsā şuhufında vardur. Yazılmışdur kim 'ākıl kişi (16) gerek kim dilin şaklaya, zamānın bile, işine ögrede. Ebū Zer eyitdi: Kim peyğamberler-(17)den mürsel kaçdur? Eyitdi: Üç yüz üçdür kim bulara Cebrā'ıl indi, **[58a]** (1) kаланına inmedi. Pes, eyitdi: Ādem peyğamber mi idi? Belā Hāķ Te'ālā: Ādem'i kendü kúdrer elile (2) yaratdı ve balçıgın kendü kúdrer elile yoğurdı. Kırķ şabāħ ya'nī kırķ yıl bir neçe 'ulemā (3) her yıl dutuştururlar. Meşāyih'den¹⁶⁵ bir neçe ki ehl-i taħķıķdürürler¹⁶⁶. Her şabāħ biñ (4) biñ

¹⁵³ Kur'an, 87 (A'Lā)/14:

¹⁵⁴ Kur'an, 87 (A'Lā)/15:

¹⁵⁵ Kur'an, 87 (A'Lā)/14:

¹⁵⁶ Kur'an, 87 (A'Lā)/16: Ama sizler dünya hayatını tercih ediyorsunuz.

¹⁵⁷ iħtiyār: Ar. Seçme, tercih etme.

¹⁵⁸ Kur'an, 87 (A'Lā)/16:

¹⁵⁹ ta'ām: Ar. Yemek, aş.

¹⁶⁰ Kur'an, 87 (A'Lā)/17: Oysa ahiret daha iyi ve daha bakidir.

¹⁶¹ bākı: Ar. s. Varlığını koruyan, devam eden, devamlı, sürekli.

¹⁶² tafşıl: Ar. Bir şeyi bütün ayrıntıları ile açıklama.

¹⁶³ Kur'an, 87 (A'Lā)/18: Doğrusu bu hükümler ilk sahifelerde

¹⁶⁴ Kur'an, 87 (A'Lā)/19: İbrahim ve Musa'nın sahifelerinde de vardır.

¹⁶⁵ Meşāyih: Ar. Şeyh'in kural dışı çoğul şekli.

¹⁶⁶ taħķıķ: Ar. Bir şeyin ne olduğunu, doğru olup olmadığını anlamak için yapılan araştırma, soruşturma.

dutuþdururlar. Nete kim hadīs-i kudsīdür kim Haḫ Te‘ālā buyuruþturur: (5) ¹⁶⁷خمرت طينة آدم بيدي أربعين صباحا. Bu maḫāmda söz çoḫdur. Güyiyā ki Haḫ Te‘ālā (6) eydür: Yā Muḫammed Ādem devrinden ögüdin ne yaratdım ise kef ile nūn’dan yaratdım, ḫāşıl (7) oldu. Ya‘nī neçe emānetler ḫodum. Pes, dimek olur kim yā Muḫammed yalıñız dimek ile olmaz bile (8) gerek. Pes, yalıñız lā ilāhe illallāh dimek ile iş ḫāşıl olmaz tā ki ‘amel olmayınca. Nete kim (9) Mevlānā Nizāmi’d-dīn getirüþdürür. Rivāyet: Ebū Zer eyitdi: Dört peygamber ‘Arabdur. (10) Biri Hūd; biri Şālih; biri Şu‘ayb; biri Muḫammed Muştafā şalavātullāhi ‘aleyhim ecma‘īn. Ebū Zer (11) eydür: Girü şordum ki yā Resūlallāh! Haḫ Te‘ālā gökden kaç kitāb indürdi. Peygamber (12) eyitdi: Yüz dört kitāb indirdi ammā Ādem on şuḫuf¹⁶⁸ indürdi. İdrīs otuz şuḫuf (13) indürdi. İbrāhīm, İbrāhīm’e on şuḫuf indürdi. Andan Mūsā’ya Tevrat virdi, (14) ‘İsā’ya İncil virdi, Dāvūd’a Zebūr’ı virdi, Muḫammed Muştafā Ḳur‘ān’ı virdi. Hikāyetde (15) gelür kim bir bu gün Cebrā’īl Fir‘avn’ıñ sarāyı ḫapusından geğeridi. Yirden (16) bir pāre kömür aldı. sarāyıñ işiginde Bismi’llāhi’r-raḫmāni’r-raḫīm yazdı. (17) Bu adlar berakātında ol eve Haḫ Te‘ālā Kerīm deyü ad virdi. Fir‘avn dört yüz [58b] (1) yüz yıl ‘ömr virdi. Bir gün başı ağırımadı ve sākügi sızalamadı ve bunça (2) ḫalkuñ üzerine ‘ālib¹⁶⁹ oldu. Hükümler sürdi, bunça murādlarla ve ol sarāy (3) nece yıllar ma‘mūr¹⁷⁰ oldu. Pes, çün Cebrā’īl Allāh’uñ bu adların bir düşman ḫapusına (4) yazduğıçün dünyāda bunca kerāmet buldı. Ammā şunlar kim Bismillāh kelimesin dilinde (5) duta dāyim okusa pes, Haḫ Te‘ālā kendü kereminden ol ḫula kerīm ad virüp ol (6) ḫula ve maḫām kerīme iledüp ve dīzārın rūzı ḫılursa ḫiç ‘acīb, ğarīb olmaya. İmdi (7) vaşiyet¹⁷¹ iderim ki bu ḫaḫīr¹⁷² kātib ‘Alī ḫuluna ḫaşşaten Fātiḫa sūresin okuyup şevābını (8) bize baḫış buyurursa Allāh Te‘ālā ḫazreti Resūl-i ekrem şallallāhi te‘ālā ‘aleyhi ve sellemüñ (9) sancağı dibinde ḫaşr ide. Āmīn men biḫī

¹⁶⁷ - Adem’in çamurunu kırk sabahta kendi elimle yoğurdum.

¹⁶⁸ şuḫuf: Ar. Tevrat, Zebur, İncil ve Ḳur‘ān-ı Kerim isimleriyle bilinen dört büyük kitaptan başka bazı peygamberlere gönderdiği vahiyleri ihtiva eden sahifelere, risaleler .

¹⁶⁹ ‘ālib: ğālib şeklinde yazılması kanaatindeyim.

¹⁷⁰ ma‘mūr: Ar. Gelişip güzelleşmiş, bayındır duruma gelmiş.

¹⁷¹ vaşiyet: Ar. Bir kimsenin sözlü veya yazılı olarak bildirdi.

¹⁷² ḫaḫīr: Ar. Değrsiz, itibarsız, küçük.

Sûretü'l-Ğaşiye

Bu sûre Mekke'de indi, (10) Yigirmi altı âyettür, toksan iki kelimedür, üç yüz seksen bir harfdür. Rivâyet (11) kılındı Sa'îd bini Cübeyr'den ve İbn-i 'Abbās'dan ve Tañrı Resûlinden kim eyitdi: Her (12) kim bu sûre'i oğursa Hağ Te'ālā hisābı andan geñez kıla ve tāmudan kırtara. (13) Bismi'llāhi'r-raħmāni'r-raħīm. هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ الْغَاشِيَةِ .¹⁷³ (14) Ya'nī yā Muħammed bayık saña kıyāmet ħaberi geldi. Ya'nī ol kıyāmetiñ korkusı kamu (15) nefsleri örter. Sa'îd bini Cübeyr eydür: Ğaşiye didigi oldur ki tamu adıdur kim (16) tamu ehl-i bulur *وُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ خَاشِعَةٌ*.¹⁷⁴ Ya'nī bir neçe yüzler ol kıyāmet gününde (17) ħor ola ve od içinde ola. Sa'îd bini Cübeyr eydür: Ya'nī ol yüzler Tañrı çün [59a] (1) hiç 'amel kılmadı. Pes, anı tamu odı içinde zencirler ile bağlayalar. Kātāde eyitdi: Ol (2) Yüzler dünyāda Tañrı tã'atin kıлмаğa tekebbürlik¹⁷⁵ eyitdi. Pes, anı kıyāmetde od üzerine (3) süreyiler. Daħħāk eydür: Ol ki Tañrı tã'atin kılmadı. Dünyāda secde eylemedi. Tamu içinde (4) tağlar vardur demürden kızdırılmış. Pes, zebāniler ol yüzleri ki secde kılmadı. Ol yüz-(5)leri ol kızmış demürden sürüyü sürüyü ol tağın başına çıkarırlar sürüyü (6) sürüyü dibine indürler, dāyim bu 'azāb içinde olalar. Süddī eydür: Ol yüz ki dünyāda (7) ma'siyetler¹⁷⁶ kıldı. Andan ötüri kıyāmetde göre gire. Ziyd bini Eslem ve Sa'îd rivāyetinde bu-(8)lar keşişlerdür ve ruħbānlardur ve tağlarda kıyalar delüp içinde oturan kāfirlerdür kim (9) od içinde buları yüzleri üzerine süriyeler. Nete kim eyitdi: *مَنْ عَنِ عَائِيَةِ تُسْقَى . تَارًا حَامِيَةً*.¹⁷⁷ (10) *تَصَلَّى*.¹⁷⁸ *عَامِلَةٌ نَاصِبَةٌ*.¹⁷⁹ Ya'nī ol Tañrı tã'atine tekebbürlik idüp secde (11) kılmayanlar bir oda gire kim ıssısı key katı ola ve kıynar şudan içüreler kim ıssısı (12) ğāyet irmiş ola. Kātāde rivāyet ider, eydür: Kim yir gök yaradılaldan berü şu (13) kıynar kāfirlere içirmegiçün. Kıvluhū Te'ālā: *لَيْسَ لَهُمْ طَعَامٌ إِلَّا مِنْ ضَرِيْعٍ*.¹⁸⁰ Ya'nī ol (14) kıvmiñ ol kāfirleriñ tã'āmı olmaya. Meger Żarī' den Żarī' didigi bir dikenlü otdur (15) kim köki yerde berk olur. Andan acı ve andan zışt ot yoğdur. Bir neçe müfessirler (16) eyitdiler:

¹⁷³ Kıur'ān, 88 (Ğaşiye) /1: Her şeyi kaplayacak kıyāmetin haberi sana gelmedi mi?

¹⁷⁴ Kıur'ān, 88 (Ğaşiye) /2: O gün bir takım yüzler zillate bürünmüştür.

¹⁷⁵ tekebbür: Ar. Kibirleşme, büyüklük satma.

¹⁷⁶ ma'siyet: Ar. Günah, itaatsızlık.

¹⁷⁷ Kıur'ān, 88 (Ğaşiye) /3: Zor işler altında bitkin düşmüştür.

¹⁷⁸ Kıur'ān, 88 (Ğaşiye) /4: Yakıcı ateşe yaslanırlar.

¹⁷⁹ Kıur'ān, 88 (Ğaşiye) /5: Kıızgın bir kaynaktan içirilirlar.

¹⁸⁰ Kıur'ān, 88 (Ğaşiye) /6: Semirtmeyen, açlığı gidermeyen kötü kokulu.

Žarī‘ oddan bir ağaçdur. Kelbī eydür: Bir oddur kim kırıcak hayvān (17) aña hiç bakmaq, ne kadar aç olursa yakın gelmez. İbn-i ‘Abbās rivāyet kıldı Resūl’den [59b] (1) Kim eytdi: Žarī‘ tamu içinde bir nesnedür kim dikene beñzer, şaburdan açırakdur, (2) necisden dañı yıyırakdur, oğdan issirekdür. Tamu ehliniñ ta‘āmı oldur. İbn (3) Keyseen eytdi: Ol bir ta‘āmdur ki tamu ehl-i anı göricek zārī kılurlar ve Tañrıya (4) yalvarırlar. Hasan ve Ebū’d-derde eytdiler: Hağ Te‘ālā kıyāmet gününde tamu ehliniñ yüzün (5) zişt¹⁸¹ eyleye, şol dünyādaki yavuz ‘amellerine beñzede. Nete kim ‘amelleri zişt idi, yüzleride (6) zişt ola ve dañı Hağ Te‘ālā tamu ehliniñ üzerine bir açlık bırağa ki dükeli (7) ‘azāblardan bulara ol dañı katī ola. Pes, açlıktan biñ yıl feryād zārī kılalar. (8) Andan şoñra Hağ Te‘ālā eyde bunlara Žarī‘ yidiriñ. Çün ol Žarī‘ vireler, bula-(9)rñ boğazlarına düre. Bir neçe rivāyet’de Žarī‘ didigi boğazu tırucı nesne (10) dimek olur. Çünki bulariñ boğazlarından aşığa nesne geçmeye. Bular añalar ki dünyāda bir (11) nesne ki boğazlarına dursa, şuyıla geçürürlerdi. Pes, feryād kılalar, şu dileyeler. (12) Şu dilediklerinden şoñra biñ yıl şu virmeyeler. Andan Hağ Te‘ālā eyde: Şol kızmış (13) şudan şu viriñ. Pes, zebānı od’dan kadehler ile ol şudan alalar, bunlarıñ ağız-(14)larına koyalar. Çünkim ol kadeh bulariñ ağızlarına yakın gele. İssiliginden bulariñ yüzleri, (15) derisi kavlaya. Ol kadehler içine döküle, dudakları burışa. Şöyle ola. Üstin (16) dudakları eñselerine irişe, büzüle. Altın dudaklar göğüslerine gele, buruşa. Çünkim (17) ol şuyı bulariñ ağızlarına koyalar. İçlerin içe, gevdelerin ve bağırsıkların aşığa dökü. [60a] (1) "Ne‘üzü billāhi min zālike'l-hāl" Nete kim bir yerde eydi: *وَسُقُوا مَاءَ حَمِيمًا فَقَطَّعَ أَمْعَاءَهُمْ*.¹⁸² (2) Bir neçe müfessirler eydirler: Kim bu āyet indi: *لَيْسَ لَهُمْ طَعَامٌ إِلَّا مِنْ* ¹⁸³ *ضَرِيْعٍ* . Pes, Mekke müşrikler eytdiler: Bizim develerimiz Žarī‘ otlayıcak semrir. Biz (4) anı yemekden ne kayururuz. Pes, Hağ Te‘ālā: Bu āyet viripdi: *لَا يُسْمِنُ وَلَا يُغْنِي مِنْ* ¹⁸⁴ *جُوعٍ* . Ya‘nī ol Žarī‘ ne semridir ve ne açlığı gidedir. Ammā müşrikler yalan söylediler. (6) Buların devesi anuñ yaşın otlayıcak semrir idi. Anıñ yaşına Žarī‘ (7) dimezler, siberk dirler ve Žarī‘ deyü kodısıfadırlar. Deve anı yiyicek ağulanur, kırılır. (8) Kavluhū Te‘ālā: *وَجُوهٌ يَوْمَئِذٍ نَّاعِمَةٌ*

¹⁸¹ Zişt: F. s. Çirkin.

¹⁸² Kur‘ān, 47 (Muhammed)/15: Bunların durumu, ateşte temelli kalan ve bağırsaklarını parça parça edecek kaynar su içirilen kimselerin durumu gibi olur mu?

¹⁸³ Kur‘ān, 88 (Gaşiye)/6: Bir dikenden başka yiyecekleri yoktur. Semirtmeyen, açlığı gidermeyen kötü kokulu.

¹⁸⁴ Kur‘ān, 88 (Gaşiye)/7: Semirtmeyen, açlığı gidermeyen kötü kokulu.

.¹⁸⁵ Ya'nî bir neçe yüzler kıyâmet gününde ni'metde (9) ola. Dünyâda dürişid namâz kıldığı için uçmağı aña vireler. Şöyle ki uçmak ni'metine râzî (10) olalar ve yüksek uçmaqlar içinde olalar. *Qavlühü Te'âlâ: لَسْغِيهَا رَاضِيَةٌ*.¹⁸⁶ *فِي جَنَّةٍ عَالِيَةٍ*.¹⁸⁷ (11) *فِيهَا لَا غِيَّةٌ*.¹⁸⁸ Ya'nî ol yüce uçmak içinde olalar ve ol uçmakta yalan (12) söz ve bātil gelecı olmaya. *Qavlühü Te'âlâ: فِيهَا عَيْنٌ جَارِيَةٌ*.¹⁸⁹ Ya'nî ol uçmak içinde (13) aqar bigenler vardır. *Qavlühü Te'âlâ: فِيهَا سُرُرٌ مَّرْفُوعَةٌ*.¹⁹⁰ Ya'nî ol uçmak içinde yüksek (14) tahtlar vardır. *Qavlühü Te'âlâ; وَأَكْوَابٌ مَّوْضُوعَةٌ*.¹⁹¹ Dağı örtmüş gübler vardır. *Qavlühü Te'âlâ: (15) وَنَمَارِقٌ مَّصْفُوفَةٌ*.¹⁹² Dağı şaf şaf konulmuş kirde balışlar vardır. Ya'nî degirmıye yastıklar (16) vardır. *بِيُوزَرَ مَبْنُوتَةٌ*.¹⁹³ Ya'nî inlü döşekler vardır, ya'nî ulu vardır, ya'nî (17) döşenilmişdür. *قَوْلًا يَنْظُرُونَ*.¹⁹⁴ *أَلَيْسَ الْإِبِلُ كَيْفَ خُلِقَتْ*.¹⁹⁶ Ya'nî bakmazlar mı? Yâ Muhammed! [60b] (1) Şol deveye kim niçe ayrıldı. Bu hemze hemze'ı istıfhamdır. Müfessırler eyıtdıler: Kim kaçan (2) Haq Te'âlâ uçmak içindeki nesneleri vaşf¹⁹⁵ eyledi. Müşrikler ve ezmişler anı tañladılar (3) ve inanmadılar. Pes, Haq Te'âlâ kendü şun'ın bulara añladı. Pes, eyıtdı: *أَلَيْسَ خُلِقَتْ* (4) *أَلَيْسَ الْإِبِلُ كَيْفَ خُلِقَتْ* vıre neçeler eydürler: Haq Te'âlâ uçmak ehline (5) yüce yüce köşkler vıre kim pes, yüz yıllık yol yücelıgı ola. Ya'nî yücelıgı yerden (6) gökce ola. Pes, müşrikler buña inanmadılar ve eyıtdıler kim bunuñ gibi yüce köşke o (7) üşenmedın niçe çıksınlar, didıler. Pes, Haq Te'âlâ devā'ı meşel getürdı kim şunuñ (8) gibi büyük canavarlar bir küçıcek dılese kim bırecedür çöker, üzerine bınecek gırü (9) kalkar. Kaçan mü'mınlerde uçmak içinde dıleseler kim ol köşke çıkalar, ol köşkü (10) bularıñ ayağı altına düşene. Kaçan mü'mınler Bısmı'llah dıyüp ayaqların qosalar (11) ol köşk gırü yukaru kalka, yırıne vara. Mü'mınlere inmek çıkmak zahmet olmaya. (12) Bır neçeler eydürler: Haq Te'âlâ yarın kıyâmet gününde, uçmak ehline, uçmak içinde bulara (13) gönül kuvvetı, bularıñ ayağına vıre, her nereye dılerlerse derhâl

¹⁸⁵ Kur'an, 88 (Gaşıye)/8: İnanmış olanların yüzleri, o gün, pırıl pırıldır.

¹⁸⁶ Kur'an, 88 (Gaşıye)/9: Yaptıklarından hoşnuturlar.

¹⁸⁷ Kur'an, 88 (Gaşıye)/10: Yüksek bir cennettedirler.

¹⁸⁸ Kur'an, 88 (Gaşıye)/11: Orada boş söz işitmezler.

¹⁸⁹ Kur'an, 88 (Gaşıye)/12: Orada akan kaynak vardır.

¹⁹⁰ Kur'an, 88 (Gaşıye)/13: Orada, yükseltilmiş tahtlar vardır.

¹⁹¹ Kur'an, 88 (Gaşıye)/14: Yerleştirilmiş kaseler,

¹⁹² Kur'an, 88 (Gaşıye)/15: Sıra sıra yastıklar,

¹⁹³ Kur'an, 88 (Gaşıye)/16: Serilmiş, yumuşak tüylü halılar vardır.

¹⁹⁴ Kur'an, 88 (Gaşıye)/17: yerin nasıl yayıldığına bir bakmazlar mı?

¹⁹⁵ vaşf: Ar. f. Bır şey veya kımşenin durumunu, sıfatlarını ve niteliklerini sayarak tārıf etmek.

¹⁹⁶ Kur'an, 88 (Gaşıye)/17:

varalar. Nete kim bir kiři o-(14)turduğı yerden fikirler derhāl gāh Rumda gāh Şamdadur gāh 'İrağda gāh Hindse (15) Hindistānda gāh Maşrıkdadur gāh Mağribdedür. Bir sâ'atde yedi iklīm gezer, hiç (16) ezmez. Mü'minler dağı uçmak içinde bu hayşetile olalar. Gāh köşklerde gezeler gāh (17) bağlarda bağçalarda gezeler gāh bostanlarda hūri kızlarıyla temāşā ideler gāh kız oğlanlarıyla [61a] (1) zevkde olalar. Hemān kim üzerlerinden kalkalar, girü olalar. "Allāhumme erzuqnā ve bicemī'i'l (2) müslimāne" ¹⁹⁷ . *وَإِلَى السَّمَاءِ كَيْفَ رُفِعَتْ* Ve dağı yā Muħammed görmezler mi? Şol yüce gök kim (3) yüce yüceldi. Yüceligile direksüz dururdım, bir eyitdi, dağı eydir kim: ¹⁹⁸ *وَإِلَى الْجِبَالِ كَيْفَ نُصِبَتْ* (4) ¹⁹⁹ . *وَإِلَى الْأَرْضِ كَيْفَ سُطِحَتْ*. 'Ulemā bu āyetde delim sözler dimişlerdür (5) kim Hağ Te'ālā kendü şun'undan bildirmek için, bir neçe eydürler: Hağ Te'ālā kamu canavarları (6) arasında deveyi niçün yār kıldı diyüp Su'al itseler hikmet nedür deyü, Cevāb oldur (7) kim 'arablar deveden büyük canavar gördükleri yoğudı pili görmüş degüller idi. (8) Meger biñde bir Katāde eydür: Hağ Te'ālā uçmak köşkların ve dağı uçmak döşekleriniñ (9) yüksekliğin yaz kıldı. Pes, eyitdiler: Bir niçe çıkavuz. Hağ Te'ālā deveyi meşel kıldı. Tā ki (10) ma'kül²⁰⁰ maşsūsıla bineler ve ineler. Bir neçeler eydür: Kim deve şol büyüklükilke ve yükseklikile (11) şol ağır yüklere niçe buyur virür ve muṭī' olur ve bir za'if yidiciye nete muṭī' (12) olup yidiler. Nete kim hikāyetde gelür: Abu'l-Ķāsım bir neçe tefsirde getürmiş ki meger (13) bir sıçan bir deveniñ yuları için tutmuş kim kese, inine ilede. Pes, ol yuları (14) çekdüğünce ip ilerü gitmiş, deve yiyidilmiş. Hattā ki sıçan inine gelmiş. Deveniñ yüzün (15) ol sıçanıñ inine direnmiş. Bu miskīn deve hāl diliyile eydürmiş ki iy beni yiden kimse! (16) Nolaydı řapuñ büyük kılayıdıñ kim ben şıgayıdım. "Fesübhānellezī şaddera hāzīhi" (17) erī Tañrı kim anı şöyle şaderlerdi. Bir neçe müfessirler eydürler: Deve didiği bu arada [61b] (1) bulutlardır kim şol ağır ve çokluğ bulutları ve yağmurları yüklenüp giderler. (2) iklīmden iklīme varurlar, neçe tağlar ve sahrālar ve yazular ve develer geçerler. Hağ Te'ālā'nıñ (3) buyruğı nerde ise yağdururlar. Ķavluhū Te'ālā: ²⁰¹ *فَذَكِّرْ إِنَّمَا أَنْتَ مُذَكِّرٌ* . ²⁰² *أَسْنَتَ عَلَيْهِمْ* (4) *بِمُصْنِفٍ*. Ya'ni yā Muħemmed sen ol

¹⁹⁷ Ķur'ān, 88 (Gaşıye)/18: Göğün nasıl yükseltildiğine, dağların nasıl dikildiğine,

¹⁹⁸ Ķur'ān, 88 (Gaşıye)/19: Ve o dağlara: nasıl dikilmiş,

¹⁹⁹ Ķur'ān, 88 (Gaşıye)/20: Yere ki, nasıl yayılmış,

²⁰⁰ ma'kül: Ar. s. Akla uygun, akla yatkın gelen, mantikī

²⁰¹ Ķur'ān, 88 (Gaşıye)/21: Sen öğüt ver! Esasen sen sadece bir öğütçüsün.

²⁰² Ķur'ān, 88 (Gaşıye)/22: Sen, onlara zor kullanacak değilsin.

kâfirlere eyitgil. Bizim uçmağımız ve çamumuz bulara (5) aındırğıl kim sen hemân bir aındırıcısın ve sen bularıñ üzerine cabbâr (6) degilsin ki buları ĩmāna getürmek üzerine güçümleyesin. Andan şöıra bu āyet mes (7) mensüh oldu. Seyf eyitdi: Gelmek ile kim "uğtulü'l-müşrikine" āyetidür. Bu āyet āyeti (8) Seyf dirler niçün? Anıñ içün ki kılıca āyeti demek olur ki müşrikleri depelek her (9) kanda bulursañuz, tā ĩmāna gelince yā harāca razı olunca. Kavluhū Te'ālā: ²⁰³ *لَا مَن* (10) *تَوَلَّى وَكُفِّرَ*. Ulemā bu āyet ma'nisinde ihtilāf kılmışlardır. Bir neçeler eyitdiler: (11) Yā Muhammed buları öğütlegil ve bizim sözümüzü deñürgil kim sen hemân bir öğüt (12) viricisin. İllā kâfirler ol dinden yüz dönderenlere hiç öğüt aşşı kılmaz ve bir (13) neçeler eyitdiler: Yā Muhammed sen ol kavmiñ üzerine cabbâr degilsin kim buları gücüle (14) ĩmāna getüresin. İllā ol kim kâfir oldu ve bu dīne gelmedi. Anlarıñ ile savaşı (15) ve onları depelegil tā müslüman olunca. Pes, onlar kim kâfir oldılar ve bu dinden yüz (16) dönderdiler. Hağ Te'ālā bulara ulu ğazāb kılasıdır kim ol ulu od ğazābıdır. (17) Kavluhū Te'ālā: ²⁰⁴ *فَيَعَذِّبُهُ اللَّهُ* ²⁰⁵ *الْعَذَابَ الْأَكْبَرَ*. Ya'nī pes, Hağ Te'ālā 'azāb ide bunlara [62a] (1) ulu 'azāb. Su'āl: Hağ Te'ālā ulu 'azāb deyü niçün didi? Cevāb: Anıñiçün kim (2) bular dünyāda açlık ve kızlık ve esirlik depelenmekligi 'azābın görürler ve ahiretde dahı (3) od 'azābın ateş 'azābın göreler. Zīrā kim od 'azābından ulu 'azāb yokdur. Kavluhū Te'ālā: (4) *لَيْنًا لِيَابَهُمْ* ²⁰⁵ *ثُمَّ إِنَّ*. Ya'nī yā Muhammed bularıñ dönmecligi bizden yañadur. Kavluhū Te'ālā: ²⁰⁶ (5) *عَلَيْنَا حِسَابُهُمْ*. Ya'nī andan şöıra yā Muhammed bayık bize şori hisāb viriserlerdür. Ya'nī (6) hisāb bularıñ bizim üzerimize dürtē kim nağırdan ve kıtmirden hisāb idevüz. (7) Belki her nefslerinden ve her haşarlardan²⁰⁷ ve haşarlarından şoravvuz, kim ne nesnede harc (8) eylediñ deyü. Hağ sübhānehū ve Te'ālā cümlemüze tevfiķ refiķin²⁰⁸ müyesser kılı virüp 'ināyeti ile (9) yarlağaya. İmdi iy kimse ki bu kitāba nazar idüp okuyan yāranlar! Cenābınızdan recā (10) iderem kim men biçāre za'if günāhkār ki bu kitābı kitābet kılmışındur. Fātiha okuyup (11) şevābını bağışlayana Allāh Te'ālā velīler ve meşāyiħler zümresinde bilece haşr eyleye. Āmīn.

²⁰³ Kur'ān, 88 (Gaşiye)/23: Ancak tersine giden ve küfr eden başka.

²⁰⁴ Kur'ān, 88 (Gaşiye)/24: Allah, onu en büyük azap ile cezalandıracaktır.

²⁰⁵ Kur'ān, 88 (Gaşiye)/25: Onlar, mutlaka döne dolaşa Bize geleceklerdir.

²⁰⁶ Kur'ān, 88 (Gaşiye)/26: Şüphesiz sonra hesaplarını görmek de Bize düşmektedir.

²⁰⁷ haşar: Ar. Tehlike, güvensizlik.

²⁰⁸ refiķ: Ar. Arkadaş, yol arkadaşı, yoldaş.

Sūratü'-(12)el-Beledi İmdi Hâk sübhānehū ve Te'ālā hazretinden ricā iderem ki bu tefsīr-i şerīf-i kitābet kıldığım (13) buña baqup nazār idüp okuyanlar Allāh rahmet eylesün Hacı 'Abdur-raḥmān Ođlu 'Alī'ye (14) diyeler ve haşşaten du'ā okurlarsa Hâk sübhānehū dünyeviye ve uḫraviye²⁰⁹ murādlarını hāşıl (15) kılvire, āmīn.

Sūretü'l-Beledi

Mekke'de indi, üç yüz yigirmi ḫarfdür, seksen iki kelimedür, (16) yigirmi āyetdür. Rivāyet kılındı Resūl'den (ş. m.) kim eyitdi: Her kim bu sūre'i okursa (17) Hâk Te'ālā anı kıyāmet gününde āmīn kıla. Bir neçe rivāyetde gelür kim Hâk Te'ālā: **[62b]** (1) Bismi'llāhi'r-raḥmāni'r-raḥīm'de on dürlü kerāmet²¹⁰ kodı. Evvel şenā'ı (2) raḥmāndur. Bunuñ aşlı Kūr'ān'dan bu āyetdir ki "fezkürünī ezkürüküm". Ya'nī iy kullarım! Siz (3) beni añuñ, ben sizi añayın. Ya'nī demek olur kim kaçan kul Bismi'llāhi'r-raḥmāni'r-raḥīm (4) dise, Hâk Te'ālā 'azametiyle büyür. Eydür kim "innenī 'alā 'abdī". Ya'nī kulum baña şenā kıldı. (5) Bir neçe rivāyetde gelür kim zekernī 'abdī dir. Ya'nī kulum beni añdı. Pes, iy feriştehlerim! (6) Siz tanıķ oluñ kim ben kulumı şenā ile añam, didi. Bismi'llāhi'r-raḥmāni'r-raḥīm. (7) Kāvluḫū Te'ālā: *لَا تُقْسِمُ بِهَذَا الْبَلَدِ*.²¹¹ Ya'nī yā Muḫammed sen ḫelālsin işbu Mekke'de. Ya'nī (8) kāfirleri depelemege ve esīr eylemege ve şalıvirmege her niçe dilerseñ saña ḫelāldür. Ol (9) öyleyidi kim Hâk Te'ālā Muḫammed Muştafā'ya ḫelāl kıldı. Mekke'i aldığı gün ki her ne dilerse (10) ĩde ve kimi dilerse öldüre ve kimi dilerse esīr kıla ve kimi dilerse şalıvire. (11) Pes, Resūl-i ekrem ol gün İbn Ḥaṅtal'ı depeledi. Ol Ka'be ortasında yapışdırdı (12) ve dağı Muḫaysir bin Şabbāb'ı depeledi ve andan eyitdi: Her kim Ebū Süfyān evine girirse (13) ol kişi kılıçdan emīndür. Pes, İbn-i Ḥaṅtal ve Menķiser kıanın ḫelāl eyledi. Ebū Süfyān (14) sarāyın ḫarāb kıldı ammā bir sāt miķdārı baña ḫelāl oldu. Andan girü tā kıyāmete (15) değin ḫarāmdur. Andan Resūl ḫazreti eyitdi: Hâk Te'ālā yerleri ve gökleri yaradılaldan (16) berü ḫarām kıldı. Ya'nī demek olur kim Mekke'niñ otunı kıoparmak ve ağacın kesmek (17) ve avın avlamağı ḫarām kıldı,

²⁰⁹ uḫraviye: Ar. Āhirete ilgili'nin çoğul eki.

²¹⁰ kerāmet: Ar. Allah'ın kendisine yakın kullarına lutfettiği olağanüstü şeyler yapma gücü ile ortaya koyduğu, akıl sınırlarını aşan tabiat üstü iş.

²¹¹ Kūr'ān, 90 (Beled)/1: Hayır! Gerçek, kāfirlerin dediđi gibi deđil. Bu şanlı belde hakkı için,

avlamayalar. Andan İbn-i ‘Abbās eyitdi: Yā Resūlullāh illā ayrık [63a] (1) dirmek harām olmasun kim ol evlerimiz için ve tavarlarımız için gerekdir. Pes, (2) Resūl eyitdi: Eyle olsun. Şurac bini Sa‘id eydür: ²¹² وَأَنْتَ حَلٌّ بِهَذَا النَّبْدِ didigi (3) oldur kim ol kâfirler Mekkeniñ otun üzme ve ağacın kesmek harām dutarlar ve seni (4) Mekke’den sürmek ve depelemegi helāl görürler. ²¹³ وَأَنْتَ حَلٌّ بِهَذَا النَّبْدِ. ²¹⁴ وَوَالِدٍ وَمَا وَلَدٌ. (5) Ya‘nî dağı mekke’de haqqiçün dağı ata ana ve oğlu haqqiçün Mücāhid eyitdi ve Katāde ve Daḥḥāk (6) eyitdiler ki ²¹⁵ وَوَالِدٍ وَمَا وَلَدٌ. didigi ādem’dür ve anuñ ehlidür ve oğludur. Ce‘far bini (7) Süleymān eyitdiler: Bundan Murād İbrāhīm peygamberdür ve oğlu İsmā‘ıldür. Kavluhū Te‘ālā: (8) ²¹⁶ وَوَالِدٍ وَمَا وَلَدٌ. ²¹⁷ يَا نَبِيَّ أَخْلَقْنَا الْإِنْسَانَ فِي كَبَدٍ. Ya‘nî Mekke haqqiçün ve Ādem peygamber (9) haqqiçün ve bu ikisiniñ oğlanlarıdur kim biz ādem oğlanın renc içinde yaratdık. (10) Hasan eydür: Ya‘nî ādem oğlanı miskīn dünyā muşibetleriniñ ve āḥiret kıtlıklarınıñ rencin (11) ve raḥmetin darta. Hergiz bu ikiden ḥālī olmaz. ‘Atā ve İbn-i ‘Abbās eyitdiler: Ya‘nî "fī (12) kebedin" didigi oldur ana raḥminden ol daracık yerde kanıla қоқу arasında тоқуз ay (13) on gün anañ raḥminde ol daracık zahmeti ve тоғмағы ve süd emmek ve südden kesilmek (14) ve dişi bitmek ve bunca ḥastalıklar ve rızık kazanmaq ve ölüm acısın görmek ve ölümüñ (15) ölmek ve sinlede yatmaq ve bunca biñ yıl yir altında yatmaq ve çürüyüp toprak (16) olmaq ve yılanlar ve çiyānlar yimek ve girü añmaz mıyın? Kim қопуғ ulu şoru ve ḥisāb (17) ve sırātı ve mizān ve her ne kadar işleriñ varısa şormañ miskīn ādem oğlanları [63b] (1) başına ne gelecegin añmaz. İşbunca zahmetler çeker, tā uçmağa girmeyince zahmetden āmiz²¹⁸ (2) olmaz ve āḥiret kuları kim ḥatırlara gelmez, ne kıyās itmege yā der terāzū ve biti (3) қорқусы cehennem қорқусы bunlar şol қорқılardur kim gerek bu қорқuları (4) küçiçek tıfilları gir ve oğlancıklar görürse idi saçları ağarır ve beñizleri (5) müteğayyir²¹⁹ olısdur. Nete kim Ḥaḳ Te‘ālā ḥaber buyurur ‘azīmetile bir yerde. Kavluū Te‘ālā: (6) ²²⁰ يَوْمًا يَجْعَلُ الْوَأْدَانَ شِيبًا. ‘Umer bin Dinār eydür: "Fī kebedin" didigi

²¹² Qur’ān, 90 (Beled)/2: Sen hıl iken bu beldede.

²¹³ Qur’ān, 90 (Beled)/2:

²¹⁴ Qur’ān, 90 (Beled)/3: Doğurana ve doğurduğuna and olsun ki;

²¹⁵ Qur’ān, 90 (Beled)/3:

²¹⁶ Qur’ān, 90 (Beled)/3:

²¹⁷ Qur’ān, 90 (Beled)/4: İnsanoğlunu, zorluklara katlanacak şekilde yarattık.

²¹⁸ āmiz: F. s. Katarak, Farsça usülüyle birleşik sıfatlar yapar.

²¹⁹ müteğayyir: Ar. s. Başka bir şekle giren, başka bir hal alan.

²²⁰ Qur’ān, 73 (Muzemmil)/17: Gençleri ihtiyarlatan günden nasıl korunursunuz?

ya'nî diş bitmek (7) bitmekliğinin rencin ceger. Oğlançuklara ol ve katı hastalık virir. Degme bir diş bitdikçe (8) sükügi yarar, eti deriyi yarar, çıkar. Ol vaḳti oğlançıklar soyları misse göre-(9) yidi kim ne şikâyet iderdi. Ebū Şâlih eydür: "Fî kebedin" didigi ya'nî âdem (10) oğlanlarını iki ayakları üzerine yukaru dikilmiş yaratdık. Ayırık canavar gibi (11) dört ayak üzerine yaratmadık. Muḳâtil eydür: "Fî kebedin" didigi ya'nî âdem oğlanın (12) ḳuvvetlü yaratdık. Bu âyet Ebu'l-Esed ḫaḳḳında indi kim ḡâyet ḳuvvetlü idi. Ḳuvveti (13) şöyleydi kim bir bütün saḫtiyân²²¹ iki ayağı altına ḳurdı ve eydürdi kim (14) her kim beni bunun üzerinden irarısa bunca anca nesne virem dirdi. Kimse anı (15) ayağı altından alımazdı. Şöyle kim saḫtiyân päre päre olurdu. Anın ayağı (16) altında bir päre ḳalurdı, çıkarırmazlardı. İbn-i Keysân eydür: "Fî kebedin" didigi ana (17) ḳarnında oğlan başı ananın başına muḳabildür²²², ayağı ayağına muḳabildür. Şöyle kim [64a] (1) örü durur gibi. Ḳaçan kim Ḥaḳ Te'âlâ aña çıkmağa destür²²³ virse oğlanın başın ananın (2) ayağından yaña dönderir. Bir neçeler eyitdiler: Ol ḳuvvetlü kāfir Velîdi bin Mu'ayyen idi. (3) Ḳavluḫü Te'âlâ: *لَنْ يُغَيِّرَ عَلَيْهِ أَحَدٌ* ²²⁴ Ya'nî Ebu'l-Esed şanır mı şol ḳuvvetile (4) kim anı ben bir Tañrının aña güci yetmez ola. Ve ol kāfir eydürdi ki ben çok malı Muḫammed (5) düşmanlığı üzerine ḫarc eyledüm, dirdi. Ol şanur mı? Kim anı ben bir Tañrı görmez. (6) Nete kim eyitdi: Ḳavluḫü Te'âlâ: *يَقُولُ أَهْلَكْتَهُ مَالًا لُّبًّا*.²²⁵ ²²⁶ *أَيَحْسَبُ أَنْ لَمْ يَرَهُ أَحَدٌ*. Sa'id (7) İbn-i Cübeyr ve Ḳatâde eyitdiler: Ya'nî ol şanurdı kim ben bir Tañrı anı görmez kim (8) ol malı ol ne yerden ḳazandı ve neye ḫarc eyledi, şoravuz. Nete kim İbn-i 'Abbâs (9) rivâyet ḳıldı Resûlden (ş. 'a. m.) eyitdi: Ḳıyâmet gününde ḳollarından basmış ayağın (10) ḳaldurmadın dört dürlü nesne şorulur. Biri ol kim 'ömrin ne içinde tüketti. (11) Ya'nî tā'at²²⁷ yâ günâhda mı geçürdi. İkinci malından şoralar kim neden ḳazandı. Ḥelâ'den²²⁸ mi (12) yâ ḫaramdan mı? Üçüncü ol malı pezeve ḫarc eyitdi. Tañrı yolına mı veya şeyḫân yoluna mı? (13) Dördüncü 'ilmiyle ne 'amel ḳazandı ve âli Resûli

²²¹ saḫtiyân: F. Tabaklanarak cilâlanmış ve boyanmış deri, özellikle keçi ve dana derisi.

²²² muḳabil: Ar. s. Bir şeyin tam karşısına gelen, karşısında bulunan, karşı karşıya olan.

²²³ destür: F. İzin, ruhsat, müsâade.

²²⁴ Ḳur'ân, 90 (Beled)/5: İnsanoğlu, kendisine kimsenin güç yetiremeyeceğini mi sanıyor?

²²⁵ Ḳur'ân, 90 (Beled)/6: Ben, yığın yığın mal yok ettim diyor.

²²⁶ Ḳur'ân, 90 (Beled)/7: O, kimsenin kendisini görmediğini mi zannediyor?

²²⁷ tā'at: Ar. Allah'ın emirlerine uyma, emredilene yapma, ibâdet, takvâ.

²²⁸ Ḥelâ: Ḥelâl şeklinde yazılması kanaatindeyim.

sevdü mi sevmedi mi? *Qavluhü Te‘älā:* (14) *وَلِسَانًا وَشَفَتَيْنِ*.²²⁹ *أَلَمْ نَجْعَلْ لَهُ عَيْنَيْنِ*.²³⁰ Ya‘nī ādem oğlanına ādemlerine biz (15) iki göz virmedük mi? Ve dağı söyler dil virmedük mi ve iki dudak virmedük mi? (16) *Qatāde* eydür: *Ḥaḫ Te‘älā*’nuñ ni‘metleri yavlak bellüdür. Her bir candı ki eşkaredür (17) velākin saña bir bir bildürür, taḫrīr eyler, tā ki senüñ ḥāṭıruñda dağı muḫkem²³¹ ola, tā anuñ [64b] (1) şükürin yirine kılasın. Ebū Şālih rivāyet kıılır Ebū Ḥāzım’dan kim ol dağı (2) Resül-i ekremden (‘a. m.) rivāyet eydür: Resül (‘a. m.) dağı Allāh Te‘älā’dan eydür ki iy ādem (3) oğlanı! Yalan söz ve ğaybet ve bühtān²³² ve mala ya‘nī ya‘nī gerekmez söz söylemek (4) diliñ dursa iki turağıla saña yardım kıldım, tā ki iki tudağıñı üzerine (5) қаpayasın. Eger gözün ḥarāma baḫmaḫ dilese iki қаpağıla saña yardım kıldım. Tā ki ol (6) қаpaḫlar ile anı bürüyesin, baḫmayasın. Eger tozdan topraḫdan üşenürseñ saña (7) kirpikler ile yardım kıldım. Tā ki kirpikleriñ biribirine müşebbek²³³ kılasın. Ya‘nī gözenek (8) gibi idesin, tā ki toz ve topraḫ girmeye. Eger yalıñızda ne ḫikmetleri varıdığın (9) söylersen kitāb muṭavvel²³⁴ olur. Maḫşüddan ırāḫ düşeriz. *Qavluhü Te‘älā:* (10) *وَهَدَيْنَاهُ النَّجْدَيْنِ*.²³⁵ Ya‘nī ādem oğlanlarına қаlağuzladıḫ iki yol. Ya‘nī ḥayır (11) ve şer yolun ve ḫaḫ bāṭıl ve doğru yol ve azğunlık yolu bildirdik. Bu қamusı *Ḥaḫ* (12) Te‘älā’niñ ni‘metlerindendir. Böyle bilüp şükürin kılasın. Eger ol bildürmese kim ki (13) ne elinden geleydi kim bircegezin yirine getüreyidi. *Qavluhü Te‘älā:* *فَلَا اقْتَحَمَ الْعَقَبَةَ*.²³⁶ (14) Ya‘nī ol Kāfirler bileñ aşmadılar kim emīn olalar. *Qavluhü Te‘älā:* *وَمَا*²³⁷ *أَنْزَلْنَاكَ* (15) *مَا الْعَقَبَةُ*. Ya‘nī ne bildirdi saña yā Muḫammed ‘akabe ne nesnedür? *Qavluhü Te‘älā:* *فَأَنْزَلْنَاكَ رَقَبَةً*.²³⁸ (16) *مَسْعَبَةً* *أَوْ*²³⁹ *إِطْعَامٌ فِي يَوْمٍ ذِي* Ya‘nī ol bileñ aşmaḫ bütün қurtarmaḫdur қulluḫ (17) bendinden ya‘nī қul azād itmekdür, yāḫud aḫ toyrumaḫdur şol günde kim aḫlık [65a] (1) ola, ya‘nī қızlık ola. Қızlıkda aḫ toyrumaḫ ve miskīnlere ta‘ām yedirmekdür. Bir neḫe (2) müfessirler eyitdiler: Ya‘nī ol kāfir mal ile қul azād itmedi ve aḫlar toyırmadı. (3) Toyrumağa ḫarc itmedi kim anuñ ile bileñ aşaydı ki ol malı Muḫammed düşmanlığına

²²⁹ *Qur’ān*, 90 (Beled)/8: Vermedik mi biz ona iki göz.

²³⁰ *Qur’ān*, 90 (Beled)/9: Ve bir dil ve iki dudak;

²³¹ muḫkem: Ar. s. Dayanıklı, güçlü duruma getirilmiş, sağlamaştırılmış, sağlam, kuvvetli.

²³² bühtān: Ar. Bir kimseyi yapmadığı bir şeyi yapmış olmakla itham etme, iftirā.

²³³ müşebbek: Ar. s. Ağ ve kafes gibi örülmüş veya oyulmuş.

²³⁴ muṭavvel: Ar. s. Uzun uzadıya anlatılmış, uzun, mufassal.

²³⁵ *Qur’ān*, 90 (Beled)/10: Biz ona eğri ve doğru iki yolu da göstermedik mi?

²³⁶ *Qur’ān*, 90 (Beled)/11: Fakat o göğüs veremedi o (akabeye) sarı yokuşa.

²³⁷ *Qur’ān*, 90 (Beled)/12: O zor geçidin ne olduğunu sen bilir misin?

²³⁸ *Qur’ān*, 90 (Beled)/13: O geçit, bir köle ve esir azadetmek,

²³⁹ *Qur’ān*, 90 (Beled)/14: Ya da salgın bir aḫlık gününde yemek yedirmektir.

(4) harc itmekden kurtulaydı. Kaçan pes, Haḳ Te‘ālā günāhuñ ululuğın ve işleyen üzerine (5) ağırlığın bileki beñzetdi. Kaçan kul azād itse ve aç toyursa anıñ mişlin beleki (6) aşan kişiye beñzetdi. Bileñ didiginden murād günāhlardur kim bu hayırla ol günāhlar (7) erir, yuvılır, gider. Mücāhid ve Daḥḥāk ve Kelbi eyitdiler: İşbu eyitden bileñ didigi şırāt-(8)dur ki cehennem tıması üzerine gerilür. Kıldan inçe ve kılıçdan itidir kesmikindür. Üç (9) biñ yıllık yol uzundur. Biñ yıllık inişidür, biñ yıllık yokuşudur, biñ yıllık düzidür. (10) Ve anuñ iki yanında addan çengelleri vardur ve kürden köşler vardur, şol sağdan (11) dikenleri gibi. Ya‘nī muğaylan dikenini gibi. Pes, bir neçeler ol şırātı yıldırım gibi geçe, bir (12) neçeler yıl gibi geçeler, bir neçeler yökrük yāy gibi geçe ve bir neçeler yürüyü geçe ve bir neçeler (13) erden ve ‘avratdan düşe, dura ve geçeler. Bir neçeler hemān kim şırāt üzerine ayağın basalar, (14) döküleler. İkrime eydür: Boyun azād kılmak didigi oldur ki tevbe kıla, kendü boynuna tıamudan (15) azād kıla. Yāhud yazıqdan kurtara. Ya‘nī ol şırātı geçmek boyun yazıqdan azād kılmığıla (16) daḥı kızılığda hışım söz qomusvuz yetimlere toyurmağıladur ve daḥı şol miskīn ki (17) yoqsullağdan toza toprağa bulaşmış ola, yaş yir ve örtiyi ve döşegi yoğdur, [65b] (1) anları toyurmağaladur. Nete kim eyitdi: Qavluḥu Te‘ālā: *أَوْ مِسْكِينًا ذَا*.²⁴⁰ *مُتْرَبَةً ذَا*.²⁴¹ *مُتْرَبَةً*.²⁴² *تَمَّ كَانَ مِنَ الَّذِينَ ءَامَنُوا*.²⁴² Ya‘nī andan soñra ekdi ĩmān getürenlerden. Ya‘nī (3) ol şırātı geçmek bu derigimüz ile olur. Ol kim ĩmān getürenler ola. Qavluḥu Te‘ālā: *وَتَوَاصَوْا*.²⁴³ (4) *بِالصَّبْرِ وَتَوَاصَوْا بِالْمَرْحَمَةِ*.²⁴³ Daḥı biribirin şabru raḥmet vaşıyyet kılanlardan ola. Eger (5) ĩmān ehli olmaz ise ol şırāt bilekin aşamaya ve anlar kim ĩmān getürdi ve kul azād (6) etdi ve yetimleri toyurdi ve miskīnlere ta‘āmlatdurdı. Pes, ol kişi uçmak (7) ehlidir. Vaqtiki ḥelāl maldan yedürse ve eger ḥarām maldan yedürse daḥı şevāb umsa (8) şevāb ḥāşıl olmaz belkim Kāfir olur. "Ne‘üzü billāhi" Qavluḥu Te‘ālā: *أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ*.²⁴⁴ (9) Ya‘nī anlar anlardur kim aşḥābu yemīndür, ya‘nī uçmak ehlidir. Qavluḥu Te‘ālā *وَالَّذِينَ*.²⁴⁵

²⁴⁰ Qur‘ān, 90 (Beled)/15: Yakınlığı olan bir yetime.

²⁴¹ Qur‘ān, 90 (Beled)/16: Veya hiçbir şeyi olmayan yoksula.

²⁴² Qur‘ān, 90 (Beled)/17: Sonra, inanıp birbirlerine.

²⁴³ Qur‘ān, 90 (Beled)/17: Sabır tavsiye edenlerden, merhametlilerden olmayı tavsiye edenlerden olmaktadır.

²⁴⁴ Qur‘ān, 90 (Beled)/18: Ki onlardır işte meymenet sahipleri (Ashabı meymene).

²⁴⁵ Qur‘ān, 90 (Beled)/19: Ayetlerimizi inkar edenler, işte onlar amel defterleri sollarından verilenlerdir.

(10) *كَفَرُوا بِآيَاتِنَا هُمْ أَصْحَابُ الْمَشْأَمَةِ* (11) oldular ve bizim âyetlerimize inanmadılar. Bular aşhābu şimāldür, ya'nî tamu ehlidür (12) ve od buların üzerinde. Ya'nî cehennem tamusına giriserlerdür. Qavluhū mü'şadetü (13) didigi muṭbaqat dimek olur, ya'nî kaçan tamu ehl-i tamuya girseler tamunuñ kapağın (14) kapayalar. Şöyle kim hergiz içerüden taşra 'alev çıkmaya yāhud taşradan içerü (15) şuvucağ yıl girmeye. Ya'nî bir zerre rāhatlık görmeyeler ne içerüden ve ne taşradan. (16) Bir neçeler eydür: Mü'şadetü didigi tirhūzlanmış ola. Ya'nî kaçan kapunuñ ardına (17) tirhūz bıraksalar daşra içerü uçmağa çäre olmaz dimek olur kim ya'nî tamu [66a] (1) ehl-i bu nesne'i görücek ümizleri üzele kim ayruğ ebedelebed çıkmayısarlar. (2) Ol vaqt feryāz idüp vāveylā²⁴⁷ diyüp nevmiz qalalar. Hağ sübhānehū ve Te'ālā cümlecigi (3) şırāta müstaķim esen kılvire. 'İlm-i nāfi', 'amel-i şālih kılvire. Bu miskīn 'Alī kātib dağı (4) her biriñizden hayır du'ā ricā ider. Ümizdir ki Allāh rahmet eylesün diyenlere Allāh Te'ālā (5) rahmet eylesün. Qabül olmağlık için Fātiha okıyanın āhiri 'ākıbet hayır ola.

Sūrat'e-(6)ş-Şemsü

Mekke'de indi, iki yüz yidi kırk harfdür, elli dört kelimedür, on pes âyettür. (7) Süfyān şevrīden rivāyet kıldı kim ol da Resūlden rivāyet ider. Eydür kim (8) her kimki veş-Şemsü süresin okusa her nereye kim ay ve güneş nūri toqunursa (9) dökelişi virmişçe şevāb vardır. Ya'nî dimek olur kim ay ve güneş Hağ Te'ālā bir kişiye maşrıqdan (10) mağribe degin mülk virse dükeli malı ve esbābi²⁴⁸ ve yidi yüz dile ve bağ ve baqça-(11)sıla ol kişi dağı bu mecmū'ın Tañrı yoluna şadağa itse ne kadar şevāb bulur, (12) veş-Şemsü süresin okuyan kişiye ol kadar şevāb virir dimek olur, āmennā ve şaddaķnā. (13) Ammā Bismi'llāhi'r-raḥmāni'r-raḥīm dimegiñ kerāmeti çoğdur, nihāyeti yoğdur. (14) lākin bir kerāmeti oldur ki işār ğufrāndur. Bunuñ aşlı Qur'an'da budur ki *اللَّهُ كَثِيرٌ وَالذَّاكِرَاتِ أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ مَغْفِرَةً وَأَجْرًا عَظِيمًا* (15) ²⁴⁹ *وَالذَّاكِرِينَ* Enes bini

²⁴⁶ Qur'an, 90 (Beled)/20: Üzerlerine bir ateş bastırılıp kapıları kapanacak.

²⁴⁷ vāveylā: Ar. Çıgılık, feryat, yaygara.

²⁴⁸ esbāb: Ar. Gerektirici sebep, gerekçe.

²⁴⁹ Qur'an, 33 (Ahzab)/35: Allah'ı çok anan erkekler ve kadınlar, işte Allah bunların hepsine mağfiret ve büyük ecir.

Mâlik'den rivâyetdür (16) kim eyitdi: Her kim şıdk²⁵⁰ ve i'tikâd ile bir kez Bismi'llâhi'r-raḥmâni'r-raḥîm (17) dise Hâk Te'âlâ ta'zîm idüp anı yarlıgar. Bi-bereketi Bismi'llâhi'r-raḥmâni'r-raḥîm. [66b] (1) Kavlühü Te'âlâ: *وَالشَّمْسُ وَضُحَاهَا*.²⁵¹ Ya'nî bunda vāv vāvı kâsemdür, ya'nî güneş ḥakkiçün (2) daḥı anuñ eydini ḥakkiçün. Mukâtil eydür: Ya'nî güneş ḥakkiçün ve güneş ıssıyı ḥakkiçün. (3) Kavlühü Te'âlâ: *وَالْقَمَرِ إِذَا تَلَّهَا*.²⁵² Ya'nî ey ḥakkiçün kaçan güneşe uysa ve anuñ nûrundan (4) alsa. Kavlühü Te'âlâ: *وَالنَّهَارِ إِذَا جَلَّهَا*.²⁵³ Ya'nî gündüz ḥakkiçün kim kaçan güneş anı aydın (5) kılsa ve açsa. Kavlühü Te'âlâ: *وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَاهَا*.²⁵⁴ Ya'nî daḥı gice ḥakkiçün kim güneş (6) örtse tolunduğı vaqt. Şöyle kim ol vaqt karanûlık olur, gözler görmese (7) karanûlığı dirler. Yâḥuz şol vaqt kim şöyle karanûlık olur, gözler görmese. (8) Kavlühü Te'âlâ: *وَالسَّمَاءِ وَمَا بَنَاهَا*.²⁵⁵ Ya'nî gök ḥakkiçün daḥı anı yaradan ḥakkiçün. (9) Kavlühü Te'âlâ: *وَالْأَرْضِ وَمَا طَحَاهَا*.²⁵⁶ Ya'nî yer ḥakkiçün ve anı döşeyen ḥakkiçün. (10) Kavlühü Te'âlâ: *وَالنَّفْسِ وَمَا سَوَّاهَا*.²⁵⁷ Ya'nî nefis ḥakkiçün ve anı düzen ḥakkiçün. Hâk (11) Te'âlâ bu âyetlerde kendü 'azametile kendü yâ and içer. Kavlühü Te'âlâ: *فَأَلَّهَمَّهَا فُجُورَهَا*²⁵⁸ (12) *وَتَقْوَاهَا*. Ya'nî ol nefis ḥayır ve şerri beyân kıldıgımı eyitdi. Ya'nî ol nefsi (13) tã'ati ve mavşiyet öğretti. Pes, bu aḳsâmıñ cevâbı *قَدْ أَفْلَحَ مَنْ زَكَّاهَا*²⁵⁹ dur. (14) taḳdîr-i kelâm budur kim leḳad eflâḥadur. Lâm maḥzûfdur, şekillifinden ötüdür, niçün? (15) Anıniçün kim kelâm-ı tavîl olmasun. Çün kim *قَدْ أَفْلَحَ مَنْ زَكَّاهَا*²⁶⁰ Ya'nî ḥakîkatde (16) ḳurtuldu, felâḥ²⁶¹ buldı şol kişi ki nefsi arıtdı günâhlar çirkinden. İşbu (17) yâz kılduğumuzdur, dükelişi ḥakkiçün kim nefis ḳurtuldivanın baḥt oldu kim [67a] (1) Hâk Te'âlâ anı dükeli yazıqlardan arıtdı ve taḳvâ yoluna girüp tevfiḳ virdi. Kavlühü (2) Te'âlâ: *خَابَ مِنْ دَسَاهَا*²⁶² *وَقَدْ*. Ya'nî ol nefis nevmîz ve maḥrûm oldu kim Hâk Te'âlâ (3) anı aşağa ḳodı. Ya'nî tevfiḳ virmedi tâ kim yazıqlar ve yavuzlar işler işledi.

²⁵⁰ şıdk: Ar. Doğruluk, gerçeklik.

²⁵¹ Kûr'ân, 91 (Şems)/1: Güneşe ve onun ışığına,

²⁵² Kûr'ân, 91 (Şems)/2: Ardından gelmekte olan aya,

²⁵³ Kûr'ân, 91 (Şems)/3: Onu açıp ortaya çıkardığında gündüze,

²⁵⁴ Kûr'ân, 91 (Şems)/4: Ve geceye: Sararken onu.

²⁵⁵ Kûr'ân, 91 (Şems)/5: Ve göğe ve onun bina edene.

²⁵⁶ Kûr'ân, 91 (Şems)/6: Ve yere ve onu döşeyene.

²⁵⁷ Kûr'ân, 91 (Şems)/7: Ve bir nefse ve onu düzenliyene.

²⁵⁸ Kûr'ân, 91 (Şems)/8: Sonra da ona bozukluğunu ve korunmasını ilham eyliyene ki.

²⁵⁹ Kûr'ân, 91 (Şems)/9: Gerçek kurtuluş bulmuştur onu temizlikle parlatan.

²⁶⁰ Kûr'ân, 91 (Şems)/9:

²⁶¹ felâḥ: Ar. Saâdet, mutluluk, bahtiyarlık.

²⁶² Kûr'ân, 91 (Şems)/10: Kendini fenalıklara gömen kimse de ziyana uğramıştır.

Hasan (4) eydür: Anuñ ma'nisi budur kim her kim nefsin arıtdı ise ve tã'at üzerine oldısa (5) bayık ol kişi kırtuldu ve nikbaht oldu ve her kim kendü nefsin azdurdısa ve günâh (6) kılmağ ve yavız işler işlemek üzerine oldısa ol kişi maħrūmdur ve ziyānkārdur. (7) Rivāyet kılındı kim kaçan Resūl ĥazreti 'aleyhi's-selām "ve'ş-Şemsü" sūresin okuyup (8) bu āyete gelse kim *قَدْ أَفْلَحَ مَنْ زَكَّاهَا*²⁶³ dur dururdu. Andan işbu du'ā'ı okurdu. "Allāhumme (9) ati nefsi taḳvayhā ente veliyyihā ve mevlāhā ve zekkāhā ente veliyyü men zekkāhā" dirdi. Andan (10) bu sūreniñ qalanın okurdu. Qavluhū Te'ālā: *كَذَّبَتْ ثَمُودُ بِطَغْوَاهَا*²⁶⁴. Ya'nī şemūd (11) qavmi kendüler azgunluklarından imān getürmediler ve Şālih peygamberi yalanladılar. (12) Ol vaḳtın bulariñ bir bezbehtarığı duru geldi. Adı Qaddār bini Sālif idi kim (13) deveniñ siñirin kıydı, ya'nī kesdi. Ya'nī Şālih peygamberiñ ol qayadan doğan deveniñ (14) süflicile siñirin çaldı, egilüp ol kıyudan şu içeriken. kışsa-yı meşhūrdur (15) kim hemān ol qavmiñ bir ulu şu kıyusu varıdı. Şālih qavl itmişdikim bir gün (16) ol kıyudan şuyı ol qavmi içerler, bir gün ol deve içe. Ol gün kim deve içe bu qavmiñ (17) dükeline süd yetüre. Ol gün içmez süd virmeye. Ol qavüm gelürlerdi. Her bir cemā [67b] (1) cemā'atlü cemā'atine göre yetecekce süd sağarlardı. Anuñıla ol gün nafaqa idinür-(2)lerdi. Pes vardılar, anışdılar, eyitdiler. Deveyi depeleyelim, şu bize qalsun, didiler. (3) Vardılar, deveyi kıyuda bulup depelediler. Haḳ Te'ālā bulara 'azāb viripdi. Şöyle (4) kim ĥiç biri kırtılmadı. helāk oldu. Kışsa budur kim çün Şālih işitdi (5) kim deveyi öldürdiler. Geldi, ol qavme kaḳıdı. Eyitdi kim iy qavm! Haḳ Te'ālā size (6) 'azāb virir. Bunlar eyitdiler: Neçe 'azāb? Şālih eyitdi: Üç gündən şöıra ol (7) 'azābiñ 'alāmeti oldur kim yüzü göz rengi evvel gün kızara, yarındası şarara daḳı (8) yarındası qarara. Çün üç gün oldu bu nesnelere bulara vāqi' oldu. Çün yüz-(9)leri qarardı. Haḳ Te'ālā emir itdi: Bunlar dükeli maymūn oldılar ve ĥinzir²⁶⁵ oldular. (10) Andan şöıra helāk oldular, Cān ceyişlerini cehenneme işmarladılar. Qavluhū Te'ālā: (11) *إِذْ انبَعَثَ أَشْقَاهَا*²⁶⁶. *فَقَالَ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ نَاقَةَ*²⁶⁷ (12) *فَعَقَرُوهَا*²⁶⁸. *اللَّهُ وَسُقْيَاهَا*. Ya'nī pes, indirdi bulariñ üzerine bulariñ Tañrısı, ya'nī Haḳ Te'ālā (13) 'azāb indirdi bulariñ üzerine günāhları sebebinden ötürü. Qavluhū

²⁶³ Qur'an, 91 (Şems)/9:

²⁶⁴ Qur'an, 91 (Şems)/11: Azgınlığı yüzünden Semūd halkı Resullerinin bildirdiği gerçekleri yalan saydı.

²⁶⁵ ĥinzir: Ar. Domuz.

²⁶⁶ Qur'an, 91 (Şems)/12: O en yaramazları fırladığı zaman.

²⁶⁷ Qur'an, 91 (Şems)/13: Allah'ın peygamberi onlara, Allah'ın devesini göstermiş ve: «Allah'ın bu devesine ve onun su hakkına dokunmayın» demişti.

²⁶⁸ Qur'an, 91 (Şems)/14: Onu yalanladılar ve deveyi boğazladılar.

Te‘ālā: (14) *عَلَيْهِمْ رَبُّهُمْ بِذُنُوبِهِمْ فَدَمَدَمَ فَسَوَّاهَا*.²⁶⁹ Ya‘nī ‘azābı pes berāber kıldı, (15) ‘azābı bularıñ bu yüklerine dañı giciciklerine dañı. Bir neçeler eydür: "Fesevvāhā" (16) ya‘nī yir pes berāber eyitdi: Bularıñ üzerine ya‘nī düklin yire baturdı (17) demek olur. Bir neçeler eydür: *Qavluhū Te‘ālā: "fedemdeme iy atbağa ‘aleyhim el‘azābū"*. [68a] (1) Ya‘nī ‘azāb kpadı bularıñ üzerine kim hīç birisi kırtulmadı. Ya‘nī "ed-dememetü hiye" (2) *elmubāligati fi‘l-‘azābi ve‘l-‘uqūbeti ve‘n-nekāli*". *Qavluhū Te‘ālā: عَقَبَاهَا وَلَا يَخَافُ*.²⁷⁰ Ya‘nī kırkmadı. (3) Şol kışi kim ol deveyi kılıçladı. Āhiretden, ya‘nī ‘ākıbetinden kırkmadı. Ya‘nī (4) ‘azāb gele deyü üşenmedi. Daññāk rivāyet kıldı ‘Alī’den kim Resūl’den kim eyitdi: (5) Yā ‘Alī bilür misin kim evvelkileriñ şaķırağı²⁷¹ gidrüben eyitdim: Yā Resūlallāh Tañrı bilür (6) ve Tañrınuñ Resūli bilür didim. Resūl eyitdi: Evvelkileriñ aşķası Şālih peygamberiñ (7) devesin öldüren Kāfirdür. Ya‘nī *Qaddār bini Sālifdür*. Andan Resūl eyitdi: Yā ‘Alī bilür (8) misin kim āñırkılarıñ²⁷² şaķırağı kimdür? Ben eyitdim: Yā Resūlullāh Tañrı bilür ve Tañrınuñ (9) Resūli bilür. Andan Resūl eyitdi: Yā ‘Alī āñırkılarıñ aşķası öldürendür, didi. (10) Ya‘nī İbn-i Mülcemdür. İmdi dilerüz Allāh Te‘ālā ĥazretinden kim yevme‘l-kıyāmetde bizi mañrüm (11) itmeye. İki cihān fañr-i²⁷³ Muñammed Muştafānuñ sancağı ‘ālemi²⁷⁴ dibinde cemī‘ enbiyālar ve ‘ulemālar (12) ve şulehālar ile bilece ĥaşir kılvire, āmīn. Ve dañı ĥaşşaten ‘Alī bini El-ħacı ‘Abdu‘r-rañman (13) Muñammed ki bunı kıtābet etmişdür. Allāh Te‘ālā ebā vü ecdādı ile bile rañmet kılsun (14) deyenlere dañı Allāh rañmet eylesün. Bu niyet üzere Fātiħa okuyanıñ āñiri ve ‘ākıbeti (15) ĥayır ola.

Süretü'l-Leyli

Mekke’de indi, üç yüz on ĥarfdür, toķsan bir kelimedür, yigirmi (16) bir āyetdür. İbn-i Ke‘ub rivāyet kıldı Tañrı Resūlinden kim Resūlü eyitdi: Hir kışi kim (17) ve‘l-Leyli süresin okursa Ĥaķ Te‘ālā ol kıla şol kıdar şevāb vire kim ide [68b]

²⁶⁹ *Qur’ān*, 91 (Şems)/14: Bunun üzerine Rableri, suçlarından dolayı onların üzerine katmerli azap indirdi; yerle bir etti onları.

²⁷⁰ *Qur’ān*, 91 (Şems)/15: Bu işin sonundan O'nun korkusu yoktur.

²⁷¹ şaķī: Ar. s. Hak katına makbul olmayan kimse.

²⁷² āñırkılarıñ: āñırğılarıñ şeklinde yazılması kanaatindeyim.

²⁷³ fañr: Ar. Övünme, iftihar, gururlanma.

²⁷⁴ ‘ālem: Ar. Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinet.

(1) çalābum rāzı oldum yiter deye ve daḥı dükeli düşvārılıqdan²⁷⁵ kurtara. Resül ḥazreti (2) buyurur kim ey ümmetim! Kaçan sizden biriñiz kitābına Bismi'llāhi'r-raḥmāni'r-raḥīm (3) yazssa²⁷⁶ Ḥaḳ Te'ālā eydür: Ey kulum çün beni ta'zīm idüp kitābıñ evveline benüm ulu (4) adımı ve adlarımı yazdñ. İmdi saña muşkuluk olsun kim bende saña raḥmet etdim, dir. (5) Pes, beşāret olsun saña yā mü'mün. Biregü kitābıñ evveline Bismi'llāhi'r-raḥmāni'r-raḥīm (6) yazdığçün raḥmet buldı. Sen kim elli altmış yıl 'ömrüñden geçse dāyım diliñde vażifeñ (7) olsun. Bu kelimeler olsa Ḥaḳ Te'ālā saña raḥmet idüp uçmaḳ şadrına²⁷⁷ iledür. Cür (8) ve kuşür ve ğilmān ve vildān virirse hiç 'acayib ğarayib olmaya. Huşuşan ki günde biñ kez (9) diyeler, Bismi'llāhi'r-raḥmāni'r-raḥīm. Qavluhü Te'ālā: *وَٱلَّيْلِ وَٱلنَّهَارِ إِذَا تَجَلَّىٰ* ²⁷⁸ *بِعَشَىٰ* (10) Bunda vāv vāv-ı kasemdir. Ya'nī Ḥaḳ Te'ālā and içer. Eydür ki dün ḥaḳkiçün kim gündüz (11) ursa ve eydigin giderse. Qavluhü Te'ālā: *وَٱلنَّهَارِ إِذَا تَجَلَّىٰ* ²⁷⁹ *بِعَشَىٰ*. Ya'nī gündüz ḥaḳkiçün (12) kim kaçan kendü eydigile olsa. Qavluhü Te'ālā: *وَٱلنَّهَارِ إِذَا تَجَلَّىٰ* ²⁸⁰ *بِعَشَىٰ* irkegi dişisi (13) yaradan ḥaḳkiçün ki Qavluhü Te'ālā: *وَٱلنَّهَارِ إِذَا تَجَلَّىٰ* ²⁸¹ *بِعَشَىٰ*. Ya'nī be-dürüstī siziñ 'ameliñiz yavlaḳ (14) perākendedür. Şöyle kim bir neçe göz nefsin kendü nefsin kırtarır ve bir neçe kız nefsin helāk (15) itmekiçün dürişür. Nete kim Ḥaḳ Te'ālā eydür: *وَٱلنَّهَارِ إِذَا تَجَلَّىٰ* ²⁸² *بِعَشَىٰ*. Pes, bu aḳsāmiñ²⁸³ (16) cevābı bu āyetdür. Kim "sa'yeküm leşettādur". Qavluhü Te'ālā: *وَٱلنَّهَارِ إِذَا تَجَلَّىٰ* ²⁸⁴ *بِعَشَىٰ*. (17) *وَٱلنَّهَارِ إِذَا تَجَلَّىٰ* ²⁸⁵ *بِعَشَىٰ*. Ya'nī pes, her kimse kim malına Tañrı yoluna ḥarc itse [69a] (1) kórqup ḥarām nesnelere yığlınsa Ḥaḳ Te'ālā aña malınıñ 'ivazın vire, sine yaḳın (2) kertirse ya'nī inansa. Qavluhü Te'ālā: *وَٱلنَّهَارِ إِذَا تَجَلَّىٰ* ²⁸⁶ *بِعَشَىٰ*. Tiz ola kim uçmağımızı (3) ve dostluğumızı geñez kılvirevüz. Pes, her kim malın Tañrı yolına virirse Ḥaḳ Te'ālā aña (4) dünyāda 'ivazın virür, eger ol kişi inanursa. Pes, Resül ḥazreti eyitdi: Her gün (5) kim güneş toğar ve tolnur. Anıñ iki yanında iki ferişteh dururlar, kığırıldurlar. Ol (6) feriştehlereñ āvāzın adamlar ve perilerden artuğı

²⁷⁵ düşvār: F. s. Zor, güç.

²⁷⁶ yazss: yazsa şeklinde yazılması kanaatindeyim.

²⁷⁷ şadr: Ar. Baş.

²⁷⁸ Qur'an, 92 (Leyl)/1: Kararıp ortalığı bürüdüğü zaman geceye and olsun.

²⁷⁹ Qur'an, 92 (Leyl)/2: Açılıp aydınlattığı zaman gündüze and olsun.

²⁸⁰ Qur'an, 92 (Leyl)/3: Erkeği ve dişiyi yaratana and olsun ki:

²⁸¹ Qur'an, 92 (Leyl)/4: Doğrusu sizin çalışmalarınız çeşitlidir.

²⁸² Qur'an, 92 (Leyl)/4:

²⁸³ aḳsām: Ar. Kısımlar, bölümler.

²⁸⁴ Qur'an, 92 (Leyl)/5: Ama bundan böyle her kim vergi verir korunursa.

²⁸⁵ Qur'an, 92 (Leyl)/6: O en güzel kelimeyi (kelime-i tevhidi) tasdik eden kimseyi.

²⁸⁶ Qur'an, 92 (Leyl)/7: Biz onu yüsraya (en kolayına) kolaylıyacağız.

işidürler ve ol feriştehleriñ dā'im (7) du'āları budur. Kim "Allāhumme a'ti liküllü münfikın ḥalākā ve a'ti liküllü mümsikin tekfen". Ya'nī dimek (8) olur kim iy çalābum! Malın senüñ yoluña ḥarc ideniñ 'ivazını sen virgil ve (9) bahillik kıluḫ virmeyene sen telef kılıvir, dirler. Feriştehleriñ ḥoḫ du'āsı (10) maḫbūldür. İmdi gelsen kendüzüñi terāzuya ur görgil, ḳanḳı du'āya lāyıḳsın. Ol (11) artan ya'nī ziyāde olan du'āyı mı yoḫsa telef olan du'āyı mı ḥāşā ki zekāt ve şadaḳa-(12)sı çıkan mal zāyi' ola. Nete kim Resūl ḥazreti 'aleyhi's-selām buyurdı kim ez-zekāte (13) ḥışn ālmalı. Ya'nī zekāt malıñ ḳal'asıdur. Nete kim bir kişi yā bir ḥayvān ḳal'a içinde (14) ola oğrıdan ve ḥarāmiden ve yād yağıdan emīn olur. İmdi zinhār ve zinhār zekāt (15) ve şadaḳaya kehel olmañ kim mal mal helāk olmamağına sebebdür. Eger zekāt kısmında söyler, (16) özenür. Girü tefsire gelemüm. Rivāyet: 'Abdu'r-raḥman'dan ve Daḥḥāk'den eyitdiler: Ḳavluḫü (17) Te'ālā: *وَصَدَّقَ بِالْحُسْنَى*.²⁸⁷ Ya'nī her kim ki "lā ilāhe illallāh" kelimesine ger tinürse ya'nī [69b] (1) şıḳıla gerçeklerse. Mücāhid eyitdi: Ya'nī uçmağı gertinürse. Muḳātil ve Ḳatāde ve Kelbī (2) eyitdiler: Ya'nī Ḥaḳ Te'ālā va'de eyitdüğü müzd ve şevāba gertinürse. *فَسْتَيْبِرُهُ لِيُسْرَى*.²⁸⁸ (3) Ya'nī aña işin gücin tiz ola ki geñez kılavuz. Ḳavluḫü Te'ālā: *وَأَمَّا مَنْ بَخِلَ وَاسْتَغْنَى*.²⁸⁹ (4) *وَكَذَّبَ بِالْحُسْنَى*.²⁹⁰ Ya'nī ol kişiler kim beḥillik itdiler baylık (5) talebe itdi, ḥüsnāyı²⁹² yalanladı. Pes, tiz ola kim aña geñez idevüz, 'uş için ya'nī (6) ṭamuya iledevüz. Nete kim ḥadış'de gelür. Resūl ḥazreti buyurur şallallāhi 'aleyhi ves-selem kim (7) cömerdlik bir ağıçdur, uçmağ içinde bitüp ṭurur. Her budaḳları maşrıḳdan mağribe (8) degin yayılıp durur. Her kim ol budaḳlardan birine yapışa elbetde ol budağ anı çeker uçmağı (9) iledür. Ya'nī dimek olur cömerdlik sebebdür uçmağı girmege. Ve daḫı beḥillik (10) bir ağıçdur ṭamu dibinde bitüp ṭurur, budaḳları maşrıḳdan mağribe degin yayılır (11) ṭurur. Her kim her kim ol budaḳlardan birine yapışıssa ol budağ anı ṭamuya şeker birağur. (12) Dimek ol kim beḥillik sebep olur cehenneme girmege. İmdi

²⁸⁷ Ḳur'ān, 92 (Leyl)/6:

²⁸⁸ Ḳur'ān, 92 (Leyl)/7:

²⁸⁹ Ḳur'ān, 92 (Leyl)/8: Kim de cimrilik eder ve kendini hiçbir şeye ihtiyacı kalmamış görür.

²⁹⁰ Ḳur'ān, 92 (Leyl)/9: Ve ḥusnāyı tekziḫ eyleser.

²⁹¹ Ḳur'ān, 92 (Leyl)/10: Biz de ona en zorlu olanı (azaba uğramasını) kolaylaştıracamız.

²⁹² ḥüsnā: Ar. Çok pek güzel.

bu hadîş mi'yardur²⁹³ yâhud (13) muhkemdür. Kendüzüni kınkısıyla şınarsañ aña virürsin. Qavluhü Te'älâ: وَمَا يُعْنِي عَنْهُ²⁹⁴ (14) İndâ mâle tırdı. Ya'nî ol behil hiç malı aşşı kılmaya. Qaçan ol bihil tamuya girse (15) aña ol malı hiç aşşı kılmaya. Kelbî eydür: Bu âyet Ebü Süfyân hakkında indi kim Qavluhü (16) Te'älâ: إِنَّ عَلَيْنَا²⁹⁵ . Ya'nî toğru yol göstermek ve haqqı bātıldan bildürmek bizim (17) üzerimize. Qavluhü Te'älâ: وَإِن لَّنَا لَلْآخِرَةَ وَالْأُولَى²⁹⁶. Ya'nî bayık bizim üzerimize-[70a](1)dür, âhiretde ve dünyâda. Ya'nî her kim dünyâyı ve âhireti bizden ayırkıdan istese bayık ol (2) kişi yolun azdı. Qavluhü Te'älâ: فَأَنْذَرْتُكُمْ نَارًا تَلَظَّى²⁹⁷. Ya'nî korkıtdım sizleri od (3) ile kim yinmişdür. Pes, size ol tamuyı bildürdim tā kim andan korkasız. Qavluhü Te'älâ: (4) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّا جَاءْنَا بِالْبَيِّنَاتِ لِنُظَاهِرَ أَقْسَامًا مِمَّنْ ظَلَمُوا أَنفُسَهُمْ فَمَا يَصْلَاهَا إِلَّا الْأَشْقَى²⁹⁸ . Ya'nî girmeye tamuya illā şaķı gire (5) kim uçmağa ve ni'metine inanmadı ve dağı yüz döndürdi. Bu âyetiñ sebep-i nüzüli oldur (6) kim rivâyetde gelür. Enşâriyelerden bir kişiniñ bir büyük ħurması varıdı ve anuñ (7) budakları yimişden koñşusınıñ evi önüne dökülürdi. Ol ev ıssınıñ oğlancıkları (8) anı düşürüp yerlerdi. Ol kişi andan ötürü peygambere şikâyet kıldı. Pes, Resül (9) eyitdi: Ol düşen ħurmaları kim koñşuñ oğlancıkları yirler. Uçmağda bir ħurma ağacına (10) baña bey' it, ya'nî baña şat didi. Ol kişi behillik idüp rāzı olmadı. Resüliñ katından (11) çıkuş getdi. Haq Te'älâ bu âyetde "kezzebe ve tevellâ" didiği oldur. Rivâyet eserde gelür ki bir (12) gün 'Umer bin 'Abdü'l-'azîzi imâmalık iderdi, kılırdı. Ve'l-Leyli süresin okıdı. Bu (13) âyete geldikde dağı katı ağladı ağlamağdan kendüyi yeñemedi. (14) Bu süreniñ aşagasin okuyumadı. Ya'nî demek olur ki ol tamudan şol müttakî irak (15) ola kim malınıñ zekâtın vire ve malın Tañrı yoluna ħarc ide. Çün ol ħurma ıssı Resüliñ (16) katından getdi idi. Giderken yolda Ebü'l-Dağdağ'a uğradı, eyitdi: Yâ fülân! Qandan gelesün? (17) Ol ħurma ıssı ħikâyeti aña eydiverdi. Ya'nî ħazrete ħurmayı şatmadığın çün bunu Ebü [70b] (1) Ebü'd-Dağdağ işitdi. eydür: Çünki peygambere şatmadıñ gel baña şat, didi. Pes, ol (2) er rāzı oldı, şatun aldı, tırdı. Ebü'd-Dağdağ Resül katına geldi, eyitdi: (3) Yâ Resülu'llâh! Ol ħurmayı ol erden

²⁹³ mi'yar: Ar. Bir kimseyi veya bir kavramı değerlendirebilmek yâhut hakkında doğru hikme varabilmek için başvuru, herkes tarafından kabul edilmiş, verilmiş.

²⁹⁴ Kur'an, 92 (Leyl)/11: O kimse ölüp ateşe yuvarlandığı zaman, malı ona fayda vermez.

²⁹⁵ Kur'an, 92 (Leyl)/12: Bize düşen sadece doğru yolu göstermektir.

²⁹⁶ Kur'an, 92 (Leyl)/13: Şüphesiz ahiret de, dünya da Bizimdir.

²⁹⁷ Kur'an, 92 (Leyl)/14: Sizi alevler saçan ateşle uyardım;

²⁹⁸ Kur'an, 92 (Leyl)/15: Ona ancak en bedbaht olan yasanır.

²⁹⁹ Kur'an, 92 (Leyl)/16: Öyle azgın ki, yalanlamış ve sırtını dönmüştür.

şatun aldım, qabül itdim. Pes, Resüli ekrem ol (4) enşarı kığırdı, eyitdi: Ol düşen hürmalar için Ebü'd-Daḥdah'dan bir hürma (5) baqçeyin aldıñ ve ben anı Ebü'd-Daḥdah'dan bir hürma ağacına şatun aldım. İmden (6) girü qoğıl ol oqlancıklar sevünler. Pes, Ḥaḳ Te'ālā bu sūre'i viribisün tā şu ki degin (7) kim bir neçeler kendü nefsin qurtarmaq için dürüşür. Ya'nī o kim (8) Ebü'd-Daḥdah'dur ve bir neçeler nefsin helāk kıлмаğıçün dürüşür. Ya'nī ol kim hürma (9) ıssıdır. Qavluhū Te'ālā: *مَنْ وَاتَّقَى* 300. *فَأَمَّا أُعْطِيَ* 301. Ya'nī pes, ammā (10) ol kim malın virdi ve uçmağa gertinedi. Ya'nī, Ebü'd-Daḥdah uçmaq ni'meti anuñ ola. (11) Qavluhū Te'ālā: *وَأَمَّا مَنْ بَخِلَ وَاسْتَغْنَى* 302. *وَكَذَّبَ بِالْحُسْنَى* 303. Ya'nī daḥı ammā ol kim (12) beḥillik eyitdi ve uçmaq ni'metine inanmadı. Ya'nī, işde ol hürma ıssı pes, tamuda (13) düşvārlık anıñ ola. Qavluhū Te'ālā: *لَا يَصْلَاهَا إِلَّا الْأَشْقَى* 304. *الَّذِي كَذَّبَ وَتَوَلَّى* 305. (14) Ya'nī tamuya ol bedbahet gire kim uçmaq ni'metine inanmadı. Ya'nī, ol hürma ıssı. Qavluhū Te'ālā: *الَّذِي يُؤْتِي مَالَهُ يَتَزَكَّى* 306. *وَسَيُجَنَّبُهَا الْأَتْقَى* (15) 307. Ya'nī daḥı tamudan ol (16) muttakī iraq ola kim malıñ tañrı yoluna nafaqa kıla. Ya'nī Ebü'd-Daḥdah rivāyet kılındı (17) kim Ebü Bekr-i Şiddīḳ rażıyallāhu 'anhu yidi kişi azād kıldı kim qamusı 'azāb görürdi. [71a] (1) Ya'nī Efendileri işkence iderdi. Dükelesin aldı, Tañrı yolıçün azād kıldı. Birisi (2) Bilāli Ḥaḫşīdür ve birisi 'Āmir bini Fuheyreyidi ve birisi Nuḥdiye idi ve anuñ kıızı (3) Zübeyde idi ve biri Ümmü 'Umeys ve biri benü'l-Mu'mil qaravaşı ammā Zübeyde beni 'Abdiñ (4) qaravaşı idi. Qaçan kim ol qaravaş müslümān oldu, gözi görmez oldu. Kāfirler (5) ta'n idüp eyitdiler ki kim şanemlerimizdür anı göz eyledi, yidiler. (6) Ol qaravaş eyitdi: Ben bir erven. Siziñ ol şanemleriñizden şolq, sā'at Ḥaḳ Te'ālā anuñ (7) gözlerini girü ruzı kıldı ve Ebü Bekir anuñ qatından geçeridi. Ol qaravaş un (8) yoğurur idi, girecesi eyitdi: Çün sen müslümān olduñ. Vallahu bin seni azād (9) idecek degülün deyü and içdi kim şataram seni didi. Çün Ebü Bekir bunu işitdi, (10) eydür: İy

300 Qur'an, 92 (Leyl)/5:

301 Qur'an, 92 (Leyl)/6:

302 Qur'an, 92 (Leyl)/8:

303 Qur'an, 92 (Leyl)/9:

304 Qur'an, 92 (Leyl)/15:

305 Qur'an, 92 (Leyl)/16:

306 Qur'an, 92 (Leyl)/17: O en muttakī olan ise ondan uzaklaştıkca uzaklaşdırılacaktır.

307 Qur'an, 92 (Leyl)/18: O ki malını Allah rızası için vererek arınır, yücelir.

fülân! Ol karavaşı niçe dirsın şatar mısın? Ol hatun eyitdi: Bunca mişkâl³⁰⁸ (11) altun vir ‘adedi ile. Ebū Bekir eyitdi: Qabūl etdim. Dir ki iy Zübeyde! Dur gidelim, (12) didi. Ol hālayıq eyitdi: Un yağurmakdan fāriğ³⁰⁹ olayın, duru geleyim, dir. Çün Ebū Bekir (13) eve getürdi. Tañrı rızāsıçün azād kıldı. Ammā Bilāli Hābeşīyi Ebū Bekir şatun almaqlığın (14) sebebi buyıdı kim Bilāli taşıla başdırmışlar idi, ‘azāb iderlerdi ve eydürlerdi: (15) Eger seni bir vaqıyyeden artuğa dağı almazlarsa biz şatavuz, dirlerdi. Ebū Bekir ol aradan geçerdı, (16) işitdi. Eydür: Eger yüz vaqıyyeden eksüke dağı virmezlerse ben anu alıram, dirdi. Pes, (17) bu āyet Ebū Bekir haqqında indi Bilāli azād itdiğičün. Qavluhū Te‘ālā: *فَأَمَّا مَنْ أَعْطَىٰ وَاتَّقَىٰ*.³¹⁰ [71b] (1) *وَصَدَّقَ بِالْحُسْنَىٰ*.³¹¹ Pes, Ebū Bekir islāma gelicek kırk yük altunı varıdı. Dükeli (2) Tañrı yoluna harc itdi. ‘Aṭā rivāyet kıılır İbn-i ‘Abbās’dan kim Bilāl islām’a geldi, (3) varıdı hacları ve şanemleri övetdi, harāb kıldı. Ol eşnamı beklemege bir ‘avrat (4) komuşlardı. Ol ‘avrat Ümeyye bin Hālef haber itdi ve Sülmān ve ‘Abdullāh bin Ced-(5)Cedgān bulara bağışladı. Ne gerekse bulara işleñ didi. Ayrıq tavarı ruzı (6) çoğıdı ve Ebū Bekir aña eydür: Yidi eger müslümān olursañ dükeli nesneñ senüñ (7) olsun, didi. Ol rāzı olmazıdı ve Ebū Bekir de anı sevmezdi. Çün virdi (8) Bilāl Ebū Bekir aldı, ya‘nī şatun aldı. Ümüyye bin Hālef bir bölük münāfıklar ile sö-(9)söyleşdiler kim Ebū Bekir Bilāli anuñ içün aldı kim Ebū Bekir qatında Bilāl’iñ malı (10) varıdı, didiler. Haq Te‘ālā viripdi kim *وَمَا*.³¹² *لِأَحَدٍ عِنْدَهُ مِن نِّعْمَةٍ تُجْزَىٰ*. Ya‘nī (11) anlar kim Ebū Bekir azād kıldı. Buların Ebū Bekir qatında hiç ni‘meti yoğudı. (12) *إِلَّا ابْتِغَاءَ وَجْهِ رَبِّهِ الْأَعْلَىٰ*.³¹³ Meger Ebū Bekir anları yüce Tañrı rızāsı çün azād (13) kıldı. Pes, Ebū Bekir’in ol dünyāda kılduğı eylüğün şevābın āhiretde bula, rāzı ve hoşnūd (14) ola. Nete kim eyitdi: *وَلَسَوْفَ يَرْضَىٰ*.³¹⁴ Bir neçeler eydür: "Velevse yerzi’dan" murād Ebū’ (15) d-Dahdāh’dur ya‘nī, kaçan Haq Te‘ālā Ebū’d-Dahdāhı uçmağa göre. Pes, uçmağ ni‘metlerine rāzı (16) olan kaçan kim Resūl ‘aleyhi’s-selām Ebū’d-Dahdāh’iñ enşarı virdiği hurma baqçesinden (17) geçerdı. Anuñ hūrmaların aşılımış görürdi, eyidürdi: İy neçe hūрма budakları

³⁰⁸ mişkāl: Ar. Son zamanlarda sādece altın, gümüş, inci gibi kıymetli mādēn ve mücevherleri tartmakta kullanılan ve kullanıldığı yere, zamāna göre değışiklik gösteren, yaklaşık 1,3 veya 1,5 dirhem yahut 20 veya 24 kırat ya da 4,009 veya 4,80 gr. karılığı olarak kabul edilen ağırlık ölçüsü birimi.

³⁰⁹ fāriğ: Ar. s. Vazgeçmiş, terketmiş, el çekmiş.

³¹⁰ Qur’ān, 92 (Leyl)/5:

³¹¹ Qur’ān, 92 (Leyl)/6:

³¹² Qur’ān, 92 (Leyl)/19: Onun yanında, başka bir kimse için karılığı verilecek hiçbir nimet yoktur.

³¹³ Qur’ān, 92 (Leyl)/20: Ancak pek yüce olan Rabbinin rızasını aramak için (infakta bulunur).

³¹⁴ Qur’ān, 92 (Leyl)/21: Elbette kendisi de hoşnut (razı) olacaktır.

uçmakta [72a] (1) Ebū'd-Daḥdāh için aşılmışdır, diridi. İmdi İy kardaşlar! Ma'lūm olsun kim (2) saḥīlik eyleñ. Vallāh Te'ālā ḥazreti yoluna maliñızı harc eyleñ. Şāyed Allāh sübhānehū ve Te'ālā (3) yevmü'l-āḥiretde 'azāblardan ḥalāş³¹⁵ kılup cümlecigimeze cennet ni'metlerini ruzı kılivire ve daḥı (4) sizlerden recā idürem kim bu ḥaḳīre ḥaşşaten Fātiḥa okuyup şevābını baḥş idüp (5) Allāh'ın rahmetine lāyık olasız. Āmīn bi-ḥurmeti seyyidi'l-mürselīne.

Sūratü'z-Zuḥā

Mekke'de indi, (6) yüz yetmiş iki ḥarfdür, kırk kelimedür, on bir āyetdür. Rivāyet kılındı 'Alī bin Zeyd'den (7) ve Ubey bin Ka'b'den ve Tañrı Resūlinden kim eyitdi. Her kim ki ve'z-Zuḥā sūresin okusa (8) her bir yetimler ve dilenciler kim dünyāda vardur, anlarıñ sāğışınca Ḥaḳ Te'ālā ol kula şevāb (9) vire. Ammā Bismi'llāhi'r-raḥmāni'r-raḥīm'de bir kerāmet daḥı tamām-ı iḥsāndur. (10) Bunuñ aşı budur ki rivāyetdür Resūlden 'aleyhi's-selām kim eyitdi kim اسم هلا (11) لا وضوء لمن لم عليه يذكر, ya'nī abdest yoḳdur şol kişiniñ kim evvelinde bismi'llāh (12) demeye. Pes, ma'lūm oldı Bismi'llāh dimeyince abdest dürüst olmazmış. Pes, (13) şer'an dürüst ola lākin 'alā ḥaddi'l-kemāl ve't-tamām olmaya, ya'nī şevāb tamām ve bütün. Pes, şuñā (14) beñzer kim Resūl ḥazreti eyitdi: لا صلاة لجار لمسجدا إلا في المسجد. Ya'nī meşid (15) koñşınıñ namāzı dürüst ola lākin 'ale't-temām ve'l-kemāl olmaya. Zīrā her ata at dirler ki (16) gerçi kim şūrete atdır velākin hünerde ve kıymetde bir degıldür. Zīrā abdest almaḳ bir iḥsān'dur. (17) Bunuñ tamāmlığı Bismi'llāh iledür. Pes, lāyıkdur kim Ḥaḳ Te'ālā [72b] (1) berekātında şevābı tamām vire. Nete kim eyitdi: جَزَاءُ الْإِحْسَانِ إِلَّا الْإِحْسَانَ (2) Bismi'llāhi'r-raḥmāni'r-raḥīm. Ḳavluḥū Te'ālā وَالصُّحَىٰ.³¹⁷ Bunda vāv vāvı (3) ḳasemdür, ya'nī Ḥaḳ Te'ālā and iḳer. Bu sūreniñ sebab-i nüzūli oldur kim ekşer (4) müfessirler ḳavlinde cuḥūdlar³¹⁸ geldiler, Resūlden üç su'āl şordılar, eyitdiler: Yā Muḥammed (5) bize ḥaber vir Zū'l-ḳarneyn'den ve aşḥāb-ı keḥfden ve candan didiler. Resūl eyitdi: (6) Yārin ḥaber virem didi, inşā'e dimedi. Bundan ötürü Resūlden vaḥy

³¹⁵ ḥalāş: Ar. Kurtulma, kurtuluş.

³¹⁶ Ḳur'ān, 55 (Rahman)/60: İyiliğin karşılığı ancak iyilik değil midir?

³¹⁷ Ḳur'ān, 93 (Duha)/1: Kuşluk vaktine and olsun;

³¹⁸ Cuhūd: F. (Yehūd'un Farsçalaşmış şekli cuḥūd) Yahūdi, çiftit.

kesildi. (7) Neçe gün Cebrā'îl gelmedi. Zeyd bini Eslem eydür: Resûlden vahy kesilüp Cebrā'îl (8) itmedigine sebep buyıdı kim Resûliñ evinde it enigi varıdı. Cebrā'îl Resûle (9) giç indigiçün Cebrā'îl 'itâb kıldı. Pes, Cebrā'îl eyitdi: Yâ Muhammed bilmez misin (10) biz it olduğı eve yâ şüret olduğı eve girmezüz. 'Ulemâ bu arada (11) ihtilâf kılmışlardur kim Resûlden kaç gün vahy kesildi. İbn-i Hureyc eyitdi: On iki (12) gün. İbn-i 'Abbâs eyitdi: On biş gün. Bir neçe müfessirler eydür: Yigirmi gün. Muķâtil (13) eyitdi: Pes, Mekke müşrikleri eyitdiler: Muhammed Tañrısı düşman dutdı ve terk itdi. (14) Didiler ki andan haberin kesdi ve ilçı virimez oldı. Müslümânlar melûl olup eyitdiler: (15) Yâ Resûlu'llâh saña niçün vahy gelmez. Pes, Resûl eyitdi: Baña vahy neçün insün kim siz dır-(16)nağunuz kesmezsiz ve çirkin arıtmazsın ve bıyığıñuz kesmezsiz. Pes, Haķ Te'âlâ haber ile (17) buyurdı kim ve'z-Zuhâ süresin indürdi. Resûl eyitdi: Yâ karındaşum Cebrā'îl saña [73a] (1) yavlaķ müştâķ olduķ, ne yavlaķ giç geldüñ? Cebrā'îl eyitdi: Bizüm de sizden yaña müştâķlığımız (2) kâtıdur, velâkin biz inmezüz illâ Tañrı buyuruğıla. Qavluhü Te'âlâ: Ya'nî gündüz (3) haķkiçün. Qavluhü Te'âlâ: وَاللَّيْلِ إِذَا سَجَى³¹⁹ Ya'nî dün haķkiçün, kamu nesne'i örtse karañluğıla. (4) Qavluhü Te'âlâ: مَا وَدَّعَكَ رَبُّكَ وَمَا قَلَى³²⁰ Ya'nî yâ Muhammed! Bu kamu yaz kıldığımız kasemler haķkiçün (5) kim Tañrıñ seni terk itmedi ve daħı düşman dutmadı. Ol vaķitden berü kim seni ihtiyâr (6) kıldı ve ol vaķitden berü kim seni sevdi. Hergiz yigrenmedi. Qavluhü Te'âlâ: أَلَيْكَ مِنَ الْأُولَى³²¹ (7) وَالْآخِرَةُ خَيْرٌ (7) Āhiret yegregdür, yâ Muhammed saña dünyâdan. Qavluhü Te'âlâ: فَتَرْضَى³²² (8) وَأَسْوَفُ يُعْطِيكَ: Ya'nî yâ Muhammed tiz ola kim Tañrıñ saña şol kadar müzd ve şevâb vire kim (9) râzı olasın. Bir neçeler eyitdiler: Tañrıñ saña nuşret³²³ ve dölekligi vire ve mü'minler çoķluğın (10) şol kadar vire kim râzı olasın. Rivâyet kılındı Süfyân'dan ve 'Abbâs'dan kim (11) Tañrı Resûli eyitdi, kim benüm ümmetlerüm benden soñra açılasın iķlîmleri köy be köy (12) şehir be şehir ve iķlîm be iķlîm baña gösterdiler. Tâ kim maşrıķdan mağribe değın gördüm. Nete (13) kim hadîşde gelür, lafzı hadîş budur kim Qavluhü 'aleyhi's-selâm: زَوَى لِي الْأَرْضَ فَرَأَيْتُ (14) وَمَغَارِبَهَا elhadîş. Pes, ol

³¹⁹ Qur'an, 93 (Duha)/2: Ve dindiği zaman o geceye kasem olsun ki.

³²⁰ Qur'an, 93 (Duha)/3: Rabbin seni ne bıraktı ve ne de sana darıldı.

³²¹ Qur'an, 93 (Duha)/4: Ve kesinlikle senin için sonu önünden (ahiret dünyadan) daha hayırlıdır.

³²² Qur'an, 93 (Duha)/5: Rabbin şüphesiz sana verecek ve sen de hoşnut olacaksın.

³²³ nuşret: Ar. Yardım, (özellikle) Allah'ın yardımı

nesne beni yavlağ şād kıldı. Andan soñra bu (15) āyet indi. Kim Qavluhū Te‘ālā: *رَبُّكَ فَتَرَضَىٰ* ³²⁴ . *وَأَسْوَفَ يُعْطِيكَ رَبُّكَ فَتَرَضَىٰ* Yā Muḥammed tiz ola kim vire (16) saña Tañrıñ. Pes, rāzı olasin. Ya‘nī yā Muḥammed Muştafā dükeli mü‘minlere şefā‘at kıla. Pes, (17) Hağ Te‘ālā şol kadar vire kim Muḥammed eyide ilāhī rāzı oldum, yeter çalābum diye. Rivāyet [73b] (1) kıldı Tañrı Resūlin’den kim eyitdi: Ümmetim çün şol kadar şefā‘at eyleyem kim Hağ (2) Te‘ālā nidā kıla kim yā Muḥammed rāzı olduñ mı? Eydem kim yā Rabbi rāzı oldum. Pes, bundan (3) ümizlereñ āyet hağkında inmedi kim *رَبُّكَ فَتَرَضَىٰ* ³²⁵ . *وَأَسْوَفَ يَرْضَىٰ يُعْطِيكَ* ’ dur. (4) Kağan Tañrı Resūli işbu āyeti oğudı kim *مِئِي وَمَنْ عَصَانِي* ³²⁶ , *فَأَنْتَ كَأَنْتَ* , ya‘nī İbrāhīm kendü ümmetiçün eyitdi: İlāhī her kim baña (6) ‘āsī olursa sen Tañrı yarlağayıcısın ve raḥmet kılıcısın. Ve ‘İsā peygamber kendü (7) ümmetiçün eyitdi: *الْحَكِيمِ (8) إِنَّ تُعَذِّبُهُمْ فَأَتِيهِمْ عِبَادَكَ وَإِنْ تَغْفِرْ لَهُمْ فَأَتِكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ* ³²⁷ . Ya‘nī iy çalābum eger bunlara ‘azāb kılırsan kıllarıñdur ve eger yarlığarsañ (9) kim ‘aziz ḥakımsın. Pes, Resūl ḥazreti iki elin götürdi, oğudı: Ümmetī ümmetī (10) deyüp ağladı. Pes, Hağ Te‘ālā Cebrā‘īli viripdi eyitdi: Vargıl, Muḥammed eyitgil (11) kim yā Muḥammed seni ne nesne ağlatdı. Pes Cebrā‘īl geldi, dedi. Resūl eyitdi: Ümmetim (12) qorqusı ağlatdı. Pes, Hağ Te‘ālā eyitdi: Yā Muḥammed ümmetiñ işinde seni hoşnūd kılam (13) ve seni yirindirmeyem. Pes, Resūl eyitdi: Eger ümmetimden yalıñız bir kişi tamuda olursa ben (14) hoşnūd olası degilven. Andan Hağ Te‘ālā Resūlüñ ḥalinden ḥaber virdi kim vaḥy (15) inmekden ol nete yidi ve ni‘metler kim soñra ana virdi, birin birin ekdürdi. Pes, eyitdi kim (16) Qavluhū Te‘ālā: *يَجِدُكَ تَبِيئًا قَاتِي* ³²⁸ . Bunda hemze hemze’i istifhāmdur. Ya‘nī yā Muḥammed ben (17) seni bir yetim bulmadım mı? Soñra dolanduruğ yardım kılmadım mı? Eyitdim: Belī yārab. Rivāyet [74a] (1) kıldı Ḥammād’dan ve Sa‘īd bini Cübeyr’dan ve İbn-i ‘Abbās’dan kim Resūl ḥazreti eyitdi: (2) Dir ‘aleyhi’s-selām Tañrımdan bir su‘āl şordum. İy keşkeyidi kim ben anı şormayaydım. (3) Eyitdiler: Nete yā Resūlullāh? Resūl eyitdi: Allāh Te‘ālā ḥazretine didim Süleyman’a ulu pādişa-(4)hlık virdiñ ve fülāna³²⁹ bunu ve

³²⁴ Qur‘ān, 93 (Duha)/5:

³²⁵ Qur‘ān, 93 (Duha)/5:

³²⁶ Qur‘ān, 14 (İbrahim)/36: bana uyan bendendir, bana karşı gelen kimseyi Sana bırakırım; Sen bağışlarsın, merhamet edersin.

³²⁷ Qur‘ān, 5 (Maide)/ 118: «Onlara azabedersen, doğrusu onlar Senin kullarıdır; onları bağışlarsan, Güçlü olan, Hakim olan şüphesiz ancak Sensin.»

³²⁸ Qur‘ān, 93 (Duha)/6: Seni öksüz bulup da barındırmadı mı?

³²⁹ Fülān: Ar. Falan, filān.

fülāna anı virdüñ, baña ne virdiñ. Pes, Allāh hazretinden (5) hitābı geldi. Kim: *فَأَوَى* *أَلَمْ يَجِدْكَ يَتِيمًا* ³³⁰ Ya'nī seni yetim bilüp saña yardım kılmadım mı? (6) Ben eyitdim: Belā yā Rabbi. Yana nidā geldi. Kim *وَوَجَدَكَ ضَالًّا فَهَدَى*. ³³¹ Ya'nī dañı seni azmış (7) bulup hidāyet virmedüm mi? Ya'nī doğru yola kulağuzlamadım mı? Eyitdi: Belā yā Rabbi. Yana hitāb (8) geldi kim: *وَوَجَدَكَ غَائِبًا فَأَغْنَى*. ³³² Ya'nī seni yoğsul bulup pes, seni Hādīce malıla (9) bayıtmadım mı? Eyitdim: Belā yā Rabbi. Bir neçe rivāyetde gelür kim: *أَلَمْ يَجِدْكَ يَتِيمًا فَآوَى*. ³³³ Ma'nisi (10) budur kim yā Muḥammed! Tañrıñ seni öksüz bulmadı ve yoğsul ve giçi bulmadım mı? Ol vaķıt kim (11) atañ anañ öldüler ve saña mal kōmadılar ve yir, ev barķ ve yurd kōmadılar. Pes, Tañrıñ mal virdi (12) ve menzil ve maķām ve yir, yurd virdi kim anda dolandıñ. Ve seni 'ammiñ Ebū Ṭalib'e ışmarladım kim (13) seni görklü besledi ve eksikleriñ bitürdi. Su'āl: Niçün atadan ve anadan öksüz kaldı (14) Resül gibi kiři? Kavluhū Te'ālā: *عَائِلًا فَأَغْنَى وَوَجَدَكَ*. ³³⁴ Ya'nī yā Muḥammed Tañrıñ seni yoğsul buldı, (15) Hādīce malı birile bayıtdı, ğanı itdi. Bir neçeler eyitdiler: Yā Muḥammed! Tañrıñ seni yoğsul bulup (16) ğazā malıla ya'nī ğanımet malı birle bayıtmadı mı? İbn-i 'Aṭā eydür: *وَوَجَدَكَ عَائِلًا فَأَغْنَى*. ³³⁵ Ya'nī (17) yā Muḥammed! Sen řerī'ate ve kitāba muhtācdiñ. Pes, Tañrı saña kitāb ve řerī'at virdi, 'ilmile [74b] (1) bayıtdı. Bir neçeler eydür: Yā Muḥammed Tañrıñ seni yalıñız ve řahābesiz ve yārānsuz ve çarısuz (2) yoğsul bulup řahābeler ile ve yārāranlar ile ve dostlar ve kardeşler ve ümmetler ile seni (3) bayıtmadı? Kavluhū Te'ālā: *الْيَتِيمَ فَلَا تَقْهَرْ* *فَأَمَّا*. ³³⁶ Ya'nī yā Muḥammed! Öksüz ve yetim kahr (4) eylemegil. řol kendü öksüzligiñ ve yitimligiñ añğıl. Rivāyet kılandı Ebū Hureyre'den (5) ve ol dañı Tañrı Resülinden kim eyitdi: Her kim kendü öksüzni beslese veyā biregü (6) öksüzün beslese yarım benimle uçmaķda bile kōmşu olasıdur, didi. İki birmağıla (7) işaret eyledi. Ve dañı rivāyet kılandı 'Umer bini Ḥaṭṭāb'dan kim eyitdi: Resülden (8) işitdim. Didi kim eyitdi, dir. Kaçan kaçan bir yetim ağlasa ağladuğundan 'arş (9) ditrer. Ḥaķ Te'ālā feriştehlerine eydür kim iřbu yetimi kim benüm anuñ atasın anasın (10) toprak altında gizledim kim ağlatdı, dir. Pes, feriştehler eydürler: İlahunā sen Tañrıñ bilür-

³³⁰ Kur'an, 93 (Duha)/6:

³³¹ Kur'an, 93 (Duha)/7: Seni şaşırmış bulup, doğru yola eriştirmedim mi?

³³² Kur'an, 93 (Duha)/8: Seni fakir bulup zenginleştirmedim mi?

³³³ Kur'an, 93 (Duha)/6:

³³⁴ Kur'an, 93 (Duha)/8:

³³⁵ Kur'an, 93 (Duha)/8:

³³⁶ Kur'an, 93 (Duha)/9: Öyleyse sakın öksüze kötü muamele etme;

(11)sin, dirler. Pes, Haḫ Te‘ālā eydür: İy feriştehlerim! Siz tanık oluñ. Her kim ol öksüzi (12) hoşnüd eyleye, tā kıyāmete degin gününde ben Tañrı anı hoşnüd eyleyem. Pes, ‘Umer bini Haḫḫāb (13) kaçan öksüzler görse anuñ başın şıgarıdı, eline nesnecik virir idi. Ḳavluhū (14) Te‘ālā: *وَأَمَّا السَّائِلَ فَلَا تَنْهَرْ*.³³⁷ Ya‘nī yā Muḫammed! Ammā yoḫsul dilinçiyi söyletmegil (15) ve sen yoḫsulluğunu añğıl. Aña nesnecik virgil veyā eyü dil ile göndergil. Ḥasan’dan rivāyet (16) kılındı kim dilinçiyi segitmegil didigi ya‘nī ḫālībī³³⁸ ‘ilimdür ki ‘ilim isteyü gelürler. (17) İbrāhīm Edhem’dan rivāyet kılındı kim eyitdi: Ne hoş ḳavimdür dilenciler kim bizim [75a] (1) azıgumuzu āḫirete getirivirirler. Ḳavluhū Te‘ālā: *وَأَمَّا بِنِعْمَةِ رَبِّكَ فَحَدِّثْ*.³³⁹ Ya‘nī (2) yā Muḫammed! Daḫı ammā Tañrıñ ni‘metlerini söylegil. Ya‘nī ol ni‘met peygamberlik ni‘metidür (3) ve bir neçeler eydürler: ‘İlim ni‘metdür, tā ki her ḳanda olsa bundan fā’ide alurlar. Güyuyā kim (4) bir ḳarañu gicede çırağ yatdursa dükeli ḫalk andan fā’ide tutarlar ve bir neçeler eydürler: Ol (5) ni‘met Ḳur‘ān’dur, ni‘metidür kim Resüle virildi. Bir neçeler eydürler: Āyetiñ ḫükmi ‘āmdur. Ya‘nī (6) her bir kişi Tañrı virdigi ni‘meti söylemek gerek. Nete kim Resül ekrem eyitdi: Haḫ Te‘ālā (7) virdügi ni‘metleri söylemek hemān şükürdür ve ol ni‘meti söyleyüp gizlemek küfrān-ı ni‘met-(8)dür, cemā‘at rahmetdür ve ayruluk ‘azābdur. İmdi bu āyeti ve bu süreyi okuyup yāḫud (9) diñlediñ ise şāyed cümlecigimiz daḫı ḫazreti Resülü şallallāhi Te‘ālā ‘aleyhi ves-sellem virilen (10) ni‘meti biz ‘āşī ḳullarını daḫı aña ümmet kıldı. "Āmennā bihī ve şaddaḳnā bih". Keremi lütfi çok (11) pādişāh ol ni‘meti bize daḫı naşīb ḳılıvirüp, yarlıgadıḫı ḳullardan eyleye. Āmīn. Bi-ḫurmeti (12) seyyidi’l-mürselīne. Ve daḫı ümīz dutarın ki men ḫaḳīr bu kitābı bu ḳadar zaḫmetler ile kitābet (13) eyledüm. Okuyup diñlediñgiz vaḫtın ḫayır iḫsān için. Men bī-çāre biçāreyiñ ḫalāşı için, (14) Fātiḫa baḫs idüp bize şevābını hibe idesiz. Allāh Te‘ālā ḫazreti sizlerden hoşnüd ola. (15) Āmīn.

Sūratü'l-İnşirāḫ

Mekke’de indi, yüz otuz ḫarfdür, yigirmi yidi kelimedür, sekiz (16) āyettür. Resül ḫazreti eyitdi: Her kim bu sūre’i okusa şevābı şöyledür kim ol (17) kişi baña

³³⁷ Ḳur‘ān, 93 (Duha)/10: El açp isteyeni de sakın azarlama.

³³⁸ ḫālīb: Ar. Öğrenci.

³³⁹ Ḳur‘ān, 93 (Duha)/11: Yalnızca Rabbinin nimetini anlat.

geldi ve beni kaygulu buldı, kaygumu giderdi, beni şād kıldı. Ammā [75b] (1) Bismi'llāhniñ bir kerāmeti daħı oldur kim muḥālefet zevi't-tuğyāndur. Ya'nī (2) kāfirler her işlerinde Bismi'llāh dimezler ammā mü'minler her işlerinüñ evvelinde (3) dirler. Haḡ Te'ālā eydür: Yā Muḡammed! Her kim her işde benüm adımı ańsa ben raḡmān Tañrı andan (4) hoşnūd oluram. Nete kim Nūḡ peygamber gemiye giricek Bismi'llāhi mecrāhā didi. Ben (5) anı ġurḡdan kırtardum. Kaçan kim mü'minler dünyāda bu adlarımı deseler yarın kıyāmet ġününde (6) ben anı şırāt üzerinde saklayam. Tā ki cehennem šamusına düřmeyeler. Bi-bereketi Bismi'llāhi' (7) r-raḡmāni'r-raḡīmi. Qavluhū Te'ālā: ³⁴⁰نَشْرَحُ لَكَ صَدْرَكَ أَلَمْ. Ya'nī yā Muḡammed! Senün ġöñlüñ peygamberlik (8) nūrıla šoldurmadu mı? Ve bir neçeler eydürler: Yā Muḡammed! Senün ġöñlüñi yumřak kılmadum mı? Bu hemze (9) hemze istifhāmdur, ma'nāsı šaķrırdür. Qavluhū Te'ālā: ³⁴¹وَوَضَعْنَا عَنْكَ وِزْرَكَ. ³⁴²الَّذِي أَنْقَضَ (10) ظَهْرَكَ. Ya'nī daħı senün yā Muḡammed! yazuġuñı baġıřlamadum mı kim ol yazuḡ senün arķañı (11) iki büküridi, ya'nī bilüñi řırdı. ḡasan ve Qatāde eyitdiler: "Ellezi vizrak" didiġi oldur (12) ki Resülün cāhiliyyeti zamānındaġı ġünāhıdı, ya'nī nübüvvet³⁴³ gelmedin. Ve bir neçeler eyitdiler: (13) "Vizrak" didiġinden murād ümmet ġünahlarıdur kim Haḡ Te'ālā Muḡammed baġıřladı. Peygamber (14) hoḡ ma'şūmıdı. Qavlehū Te'ālā: ³⁴⁴لَكَ نِكْرَكَ. ³⁴⁴وَرَفَعْنَا. Ya'nī yā Muḡammed! Daħı senün zikriñi (15) yüce kılduḡ. Şöyle kim ben Tañrı añıcaḡ sen de bile añılasın. Nete kim lā ilāhe illallāh (16) dicek Muḡammed Resülullāh biledür. Ya'nī bir kiři ġmān ġetürmek dilese lā ilāhe illallāh dise (17) ġmān dürüst olmaz tā kim Muḡammed Resülullāh bile dimeyince Mücāhid eydür: ³⁴⁵لَكَ نِكْرَكَ [76a] (1) didiġi oldur kim biř vaķit namāzında, muezzinler münāre üzerinde bañ viricek. Tañrı adın (2) ve Resül adın bile eydürler. 'Aḡā eydür: ġmān tamām olmaz yā Resülullāh böyle dimeyince. Zi'-(3)n-nūnı Mıřrı eydür: ³⁴⁶وَرَفَعْنَا لَكَ نِكْرَكَ didiġinden murād oldur ki. Ya'nī dimek olur (4) ki dükeli peygamberleriñ himmeti 'arş yöresinde gezer, ammā Muḡammed himmeti 'arşdan yuķarudur. (5) Dimek olur kim Qavluhū

³⁴⁰ Qur'an, 94 (İnşirah)/1: Senin ġöñlünü açmadık mı?

³⁴¹ Qur'an, 94 (İnşirah)/2: Ve indirmediğimiz mi senden o barmı?

³⁴² Qur'an, 94 (İnşirah)/3: O sırtında ġırcıdamakta olan (ve bu şekilde sana eziyet veren) yükünü?

³⁴³ nübüvvet: Ar. Peygamberlik, nebilik

³⁴⁴ Qur'an, 94 (İnşirah)/4: Senin şanıñı yükseltmedik mi?

³⁴⁵ Qur'an, 94 (İnşirah)/4:

³⁴⁶ Qur'an, 94 (İnşirah)/4:

Te‘ālā: *فَإِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا*.³⁴⁷ Ya‘nī yā Muhammed! Şol düşvârlık ve katılık (6) kim sen müşriklerde ve ‘azâblar kılmağda görürsin. Anuñ ardınca geñezlike ve ümîd vardır (7) kim haq seni bularnıñ üzerine gâlib eyleye. Şöyle kim bular kendü diledigile yâ (8) gücile sen getürdigiñ haqdır bedileler Kavlühü Te‘ālā: *إِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا*.³⁴⁸ Ya‘nī âhîret (9) düşvârlığıla şoñunca dağı geñezlik var. Ya‘nī demek olur kim kaçan bir kişi dünyâda zahmete (10) katlansa âhîrette şevâb irişe. Bir neçeler eydürler: Uçmağa irişe. Su‘âl: (11) Tekrâr kıldı, niçün? Cevâb: Anıñiçün kim tekrârda te‘kîd³⁴⁹ vardır, fâ‘idesi (12) vardır. Nete kim rivâyetde rivâyet olundu kim İbn-i ‘Abbâs’dan kim eyitdi: لا يغلب (13) عسر يسرين Ya‘nī bir ‘usür³⁵⁰ iki yüsüre³⁵¹ gâlib olmaz. İbn-i Mübârek’den rivâyet böyledür (14) kim Hasan Başarî böyle dağı eydürlerdi. Su‘âl: ‘Usürde mükerrerdür³⁵², niçün (15) iki ‘usür bir tutarlar, yüsür iki dutarlar? Cevâb: Anıñiçün ki her kelime kim mu‘arref³⁵³ (16) bilem ola, dükeli bir cinsden olur. İmdi el-‘usur deyü ta‘rîfle getürdi tâ ki (17) ikisi bir cins olmağıçün yüsür münker getürdi. Anıñiçün ki ‘alâhide ma‘nâya [76b] (1) delâlet eydür ve bir neçeler eyitdiler: "İnne ma‘a’l-usrü" didigi Kâfirler peygamberi Mekke’den (2) çıkardı. Kullarına işâretdür. "Yüsran" didigi. Mekke’i fetihde peygamber girü Mekke’ye girdigine (3) işâretdür, bir neçeler eydürler: El-‘usri işâretdür peygamber Ebü Bekir’le Mekke’den çıktığına. (4) "Yüsran" didigi işâretdür aña ki peygamber girü Mekke’ye iricek biñ kişi ile girüginden. (5) Bir neçeler eydürler: "El-‘usr" didigi işâretdür aña kim peygamber Kâfirlerden qorqup Ebü (6) Bekir ki dönüle kaçun hurulığıla getdiginden. "Yüsran" didigi işâretdür aña ki fetih Mekke’de (7) bunca biñ kişile ‘izzeti ikrâmıla gâh mansubula şerefi ta‘zîmile gerü Mekke’ye girdiginde. (8) Bir neçeler eydürler: bu söz ‘âmdur.³⁵⁴ Her ‘usürde kim mü‘minlere irişür kim dünyâda (9) kim âhîretde ki anuñ zımnında neçe yüsürler vardır. Nete kim şâ‘ir eydür: Nete kim (10) tefsîrde, mecmû‘ı bi-tamâminiñ kışsa‘ı Yüsfa gelür. Eger meşğül olursavuz maqsüddan irâk (11) düşeriz. Güyâ ki bunda bir nükte vardır. Nükte oldur ki Haq Te‘ālā eydür: Mısır gibi şehre

³⁴⁷ Qur‘ân, 94 (İnşirah)/5: Elbette güçlkle beraber şüphesiz bir kolaylık vardır.

³⁴⁸ Qur‘ân, 94 (İnşirah)/6: Gerçekten, güçlkle beraber bir kolaylık vardır.

³⁴⁹ te‘kîd: Ar. Sağlamaştırma, berkitme.

³⁵⁰ ‘usür: Ar. Zorluk.

³⁵¹ yüsür: Ar. Kolaylık

³⁵² mükerrer: Ar. s. Tekrar edilmiş, tekrarlanmış.

³⁵³ mu‘arref: Ar. Bilinen.

³⁵⁴ ‘âm: Ar. s. Herkese âit, umüma mahsus

(12) pādişāh olmaklığa biş on yıl zindān zahmetin çekmege deñir. Bunuñ üzerine emsāl iken (13) çoğdur. Girü tefsire gelem. Kavluhü Te‘ālā: ³⁵⁵ *فَإِذَا فَرَغْتَ فَانصَبْ*. Ya‘nī yā Muḥammed! (14) kaçan ‘Arab müşrikleri ğazasından ve bunlarıñ ile cenk itmekden fāriğ olsañ Tañrı Te‘ālā’nıñ (15) kulluğına dikilgil. İbn ‘Abbās rivāyetinde eydür: ³⁵⁶ *فَإِذَا فَرَغْتَ فَانصَبْ* demek. Ya‘nī (16) kaçan namāzdan fāriğ olsañ du‘ā kıılmağa becid olğıl ve hacetleriñi dilegil demek (17) olur. Mücāhid rivāyetde eydür: ³⁵⁷ *فَإِذَا فَرَغْتَ*. ³⁵⁸ [77a] (1) olsañ Tañrı Te‘ālā kulluğına durğıl, namāz kıılğıl. ³⁵⁹ *وَأَلِي رَبِّكَ فَارْغَبْ*. Ya‘nī yā Muḥammed! (2) Tañrıñdan yaña rağbet itgil. Cüneyd eydür. Ya‘nī yā Muḥammed halk işinden fāriğ olsañ (3) hağ ‘ibādetine dūrüşgil. Bir neçeler eydür: ³⁶⁰ *وَأَلِي رَبِّكَ فَارْغَبْ* Dağı yā Muḥammed! Kaçan aḥvālinden³⁶¹ (4) fāriğ olsañ Tañrıña rağbet kıılğıl. Bir neçeler eydür: ³⁶² *وَأَلِي رَبِّكَ فَارْغَبْ*. Yā Muḥammed! Kaçan (5) ferāyızden fāriğ olsañ fezā’ ile dūrüşgil. Ya‘nī Nevāfil ‘İkrime’den rivāyetdür (6) kim eyitdi: Ben Qur‘ānı İsmā‘il bin ‘Abdullāh’dan okudum. Kaçan ve’z-Zūhā sūresin irdim. Baña (7) eyitdi: Her sūreniñ evvelinde tekbir getir. Mücāhid dağı haber virir kim ve’z-Zūhā’dan tā (8) āhirine degin tekbir getürmek gerek. Rivāyetdür ‘Abdurrahmānullāh bin Keşir’den kim tekbir (9) buyurdi ve Ubiyye bin Ka‘b’dan kim evvelde tekbirde buyurdi ve Ubiyye bin Ka‘b’dan kim (10) ol da tekbire buyurdi ve Resūlullāh dağı buyurdi buyurmuş. Ba‘zı müfessirler (11) demişler kim "Elem neşrah leke" ma‘tufdur "elem" yecidke’ye. Pes, bunuñ beyānı oldur ki nete kim (12) yuğaruda didik idi kim Resūl eyitdi: Tañrımdan bir su‘āl gördüm, şormasam (13) yigidi, didi. Bu dānelerden birdür. Bir neçeler selefinden³⁶³ şöyle rivāyetdür kim Enfāl (14) sūresile Tevbe sūresin bir sūre menziletinedür. "Ve’z-Zūhā" sūresile "Elem neşrah leke" (15) bir sūre gibidür ve Elem tere sūresile "li İläfi" bir sūre gibidür. İmdi du‘ā idelim (16) ki Hağ Sübhānehü ve Te‘ālā her bir cegizimize imān kāmil kıılvirüp üzerilmüzden dünyānıñ (17) lelāsını āhiretiñ ‘azābı şiddetini

³⁵⁵ Qur‘ān, 94 (İnşirah)/7: O halde boş kaldım mı, yine kalk (başka bir iş ve ibadetle) yorul.

³⁵⁶ Qur‘ān, 94 (İnşirah)/7:

³⁵⁷ Qur‘ān, 94 (İnşirah)/7:

³⁵⁸ fāriğ: Ar. s. Vazgeçmiş, terketmiş, el çekmiş.

³⁵⁹ Qur‘ān, 94 (İnşirah)/8: Ve ümit edeceğini yalnız Rabbinden iste.

³⁶⁰ Qur‘ān, 94 (İnşirah)/8:

³⁶¹ aḥvāl: Ar. Haller.

³⁶² Qur‘ān, 94 (İnşirah)/8:

³⁶³ selef: Ar. Bir mevkide daha önce bulunan ve yerine geçilen kimse.

def'i refi' idivire, rahmeti ile yarlıgaya. Āmīn. [77b] (1) Bu miskīn kātib 'Alī dahı her biriñizden hayır du'ā recā vü temennā³⁶⁴ ider. Ümīzdir ki ferāmūş (2) ve dirīg buyurmayup Allāh rahmet eylesün diyenlere Allāh rahmet eylesün.

Sūreti't-Tin

(3) Mekke'de indi, Yüz elli harfdür, otuz dört kelimedür, sekiz āyetdir. Resül buyurdi: (4) Her kim bu sūre'i okusa Haḫ Te'ālā anña 'iffet³⁶⁵ vire ve yaḫīn rūzı kıla. Ammā Bismi'llāhi-(5)niñ bir kerāmeti dahı oldur ki إِيْتَاءَ الْكُتُبِ بِالْإِيمَانِ dur. Nete kim rivāyetde gelür ki kaçan (6) kıyāmetde biti ulaşdırıldı ki vaḫti olsa şol kişiniñ kim bitisi sağ eline virilse (7) ol bitiniñ evvelinde Bismi'llāhi'r-raḫmāni'r-raḫīm yazılmış ola ve şol kişileriñ (8) kim bitisi şol eline vire ki anda Bismi'llāhi'r-raḫmāni'r-raḫīm olmaya. Pes, bu işāretde (9) ma'lūm olur ki kişi uçmağa ileden bu kelimeyimiş. Bismi'llāhi'r-raḫmāni'r-raḫīm (10) Ḳavluhū Te'ālā: وَالَّتَيْنِ وَالرَّيْثُونَ.³⁶⁶ Girü bundağı vāv vāv-ı ḫasemdür. Ya'nī incir (11) ḫaḫkiçün ve dahı zeytün ḫaḫkiçün. İbn-i 'Abbās ve Ḥasan ve Mücāhid ve 'İkrime ve İbrāhīm (12) ve 'Atā ve Cābir ve Muḫātil ve Kelbī bu toḫuz müfessir ittifā kıla, Mecmū'ı eyitdiler kim Haḫ Te'ālā: (13) Ve't-tīni deyüp and içdi ki şol incirūñüzdür kim yirsüz ve şol zeytūniñizdür (14) kim yersiz ve şaḫırsız rivāyet kılandı. Ebū Zer'den kim eyitdi: Bir gün Resüle bir (15) ḫabaḫ incir getürdiler. Resül 'aleyhi's-selām andan yidi dahı eyitdi kim yek (16) incir kim ol bevāsir rencin giderir ve nıḫris rencine dahı fā'ide ider didi. Ka'bü'-(17)l-Aḫbār eydür: Ve't-tīni'den murād dımışḫ mesciddür. Ve'z-zeytün'dan murād Beyti'-[78a](1)l-Muḫaddisdür. Muḫammed bini Ka'b eyitdi: Ve't-tīni'den murād Aşḫābu Kehif'dür. Mesciddir ve'(2)z-zeytūni'den murād eyleye mescididir. İbn-i 'Abbās eydür: Ve't-tīni didiği ya'nī Nūḫ (3) peygamber mescidir kim Cūdu ḫaḫı üzerinde yapıdı. Ve'z-zeytūni ya'nī Beyte'l-Muḫaddesdür. (4) Bir neçeler eydürler: Ve't-tīni didiği Dımışḫ mescididir. Ve'z-zeytūni didiği 'Asaḫlān (5) mescididir. Bir neçeler eyitdiler: Ve't-tīni didiği Mescid-i Ḥarām'dur. "Ve'z-zeytūni" didiği (6) Mescid-i Aḫsā'dur. Fedde eydür: Şam ehlinden bir kişi eyitdi kim "Ve't-tīni" didiği (7) Ḥulvān ile Şam'dur, Yā Hemdān

³⁶⁴ temennā: Ar. Arzu, istek, temenni.

³⁶⁵ 'iffet: Ar. Cinsi hususlarda ahlāk kurallarına baḫlılık, nāmus, ırz.

³⁶⁶ Ḳur'an, 95 (Tin)/1: İncir ve zeytine and olsun,

arasındaki tağlardır. Kavluhū Te‘ālā: ³⁶⁷ وَطُورِ سِينِينَ³⁶⁷ Dağı (8) ol tağ haqqiçün kim Mūsā peygamber aña ağdı. Ya‘nī mi‘rācdan anda oldı. Hem (9) peygamberlik anda indi. ‘Abdullāh bin ‘Umer eyitdi: Haq Te‘ālā dört tağ arıtdı. Arı (10) didi. Biri tūr-i Sīnā’dur, biri tūru Teynā’dur, biri Tūr-ı Teymā’dur, biri tūru Zeynā’dur. (11) Ammā tūru Teynā Dımışk’dur, ammā tūru Zeynā Beyte’l-Muqaddes’dür, ammā tūru Sīnā Mūsā (12) tūrudur, ammā tūru Teymā Mekke’dür. Kavluhū Te‘ālā: ³⁶⁸ وَهَذَا الْأَمِينُ³⁶⁸ . Ya‘nī işbu Mekke (13) haqqiçün Kavluhū Te‘ālā: ³⁶⁹ لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ فِي أَحْسَنِ تَقْوِيمٍ³⁶⁹ Ya‘nī Ādemoğlanın (14) biz görklü şüret ve görklü qaddi kâmet³⁷⁰ içinde yaratdık. Niçün? Anıniçün ayruq (15) canavarların dükelin yüzün aşağı yaratdık, ammā ādemoğlanınıñ yüzün yukarı (16) yaratdık. Bir neçeler eydürler: Ahsen Takvīm’den murād Muhammed Mustafā’dur. Bu aqsāmıñ cevābı (17) ³⁷¹ لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ³⁷¹ ‘dür. ‘Ulemā bu āyeti cevāb-ı kâsemdirler. Ya‘nī bu zikir olunan nesnelere [78b] (1) haqqiçün kim ādemoğlanlarını bir ahsen takvīmde yaratdık. Böyle demekden murād (2) demek olur kim ādemoğlanlarını ‘aqlı birle bezenmiş ve boynı rast yaratdık ve ta‘āmı (3) şarābı elile yir içer. Nete kim ayruq canavarların başı gerü kalan a‘zālarına³⁷² (4) kolluqçudur. Ammā ādemoğlanınıñ ayruq a‘zāları başına kolluqçudur. Kavluhū Te‘ālā: (5) ³⁷³ تَمَّ³⁷³ رَدَدْنَاهُ أَسْفَلَ سَافِلِينَ³⁷³ . Ya‘nī ādemoğlanın şol şüretlü ve ‘ağıllı iken bir (6) hāle getirürüz kim bunar ve teni za‘if olur ve ‘aqlı gider. Bir neçeler eydürler. ³⁷⁴ أَسْفَلَ³⁷⁴ (7) سَافِلِينَ³⁷⁴ ‘den murād Ebū Cehil’dür rivāyet kılındı. Enes’den kim Tañrı Resūli eyitdi dir: (8) Oğlancıklar resīde olunca ne kim müzd işleseler atasına ve anasına yazılır. Ammā ne kim günāh (9) işleyeler hiç yazılmaz. Kaçan resīde olsa ve kalem anuñ üzerine yürüse Haq Te‘ālā iki (10) ferişteh viri. Bir kim anı şaqlarlar. Müzdin ve günāhın yazarlar. Her ne geleci kim ādemoğla-(11)nınıñ ağzından çıkar yazarlar. Nete kim Haq Te‘ālā buyurur: ³⁷⁵ مَا يَلْفِظُ مِنْ قَوْلٍ إِلَّا لَدَيْهِ رَقِيبٌ³⁷⁵ (12) عَتِيدٌ³⁷⁵ . Ya‘nī demek olur kim hiç bir lafza

³⁶⁷ Kur’ân, 95 (Tin)/2: And olsun Sina dağına,

³⁶⁸ Kur’ân, 95 (Tin)/3: And olsun bu güvenli Mekke şehrine ki:

³⁶⁹ Kur’ân, 95 (Tin)/4: Biz insanı en güzel biçimde yarattık.

³⁷⁰ kâmet: Ar. Namaza durulmak, namaz başlamak’tan. Bilhassa cemāatle kılınan farz namazlardan önce, namaz başladı anlamına gelen Kad Kâmeti’s-salā cümlesi ilāve edilerek okunan ezan.

³⁷¹ Kur’ân, 95 (Tin)/4:

³⁷² a‘zālar: Ar. Üyeler.

³⁷³ Kur’ân, 95 (Tin)/5: Sonra onu aşağıların en aşağısı kıldık.

³⁷⁴ Kur’ân, 95 (Tin)/5:

³⁷⁵ Kur’ân, 50 (Kaf)/18: İnsan hiçbir söz söylemez ki, yanında gözetleyen yazmaya hazır bir meleğ bulunmasın.

söyemez, âdemoğlanı kıldan. Meger kim anıñ (13) katında saqlayıcılar vardur, hâzır ne dırsedür hâl vaqtile yazarlar. Ādemoğlanı (14) İslām dīni içinde kırk yaşına irse Hāḳ Te‘ālā anı üç dürlü belālardan emīn eyler. (15) Biri delülükden ve biri cüdām rencinden ve biri baraşdan. Қақан kim altmış yaşına (16) irse Hāḳ Te‘ālā anı sevdügi işlerden yaña döndürür. Ya‘nī hayrāta³⁷⁶ meşgūl olur. (17) Қақан yetmiş yaşına irse gökler ehl-i anı severler. Қақан seksen yaşına irse Hāḳ [79a] (1) Te‘ālā anı ne işlerse müzdden yazar, günāhı yazılmaz. Қақан toḳsan yaşına irse Hāḳ Te‘ālā (2) anuñ geçmiş günāhlarını bağışlar ve gelesi günāhlarını bağışlar ve gelesi günāhın (3) yarlıgar ve daḥı kendü qavmini üzerine anı şefā‘atci³⁷⁷ kıılır ve yir yüzünde anuñ adı (4) Esīrullāh olur. Қақан bunamağa başlasa başlaya. Şöyle kim nesne bilmekden qalsa Hāḳ Te‘ālā (5) aña şol sağıken kıldıkları hayır kadarınca aña şevāb yazar ve andan soñra ne kadar (6) günāh işleye yazdurmazlar. Qavluhū Te‘ālā: *إِلَّا الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ*.³⁷⁸ Ya‘nī anlar (7) kim imān getürdiler ve eyü‘amel kıldılar. Her cend kim bunayup‘aql giderse daḥı (8) müzdleri yazılır, hiç kesilmez. Nete kim Hāḳ Te‘ālā buyurur: *أَجْرٌ لَّهُمْ*³⁷⁹ . (9) Ya‘nī pes, hāşıldur³⁸⁰ bunlar şevābı kim soñı kesilmeksizin. Daḥḥāk eydür: Ya‘nī bu-(10)lara müzd yazılır. Hiç kıılmazlarısa daḥı *فَمَا يُكَذِّبُكَ بَعْدُ بِالذِّبِّينَ*³⁸¹ . (11) *أَلَيْسَ اللَّهُ بِأَحْكَمَ الْحَاكِمِينَ*³⁸² . Ya‘nī iy ādem oğlanları işbu hüccetden soñra dīni (12) ve hisābı virmek ve cezā görmek yalan dutarsa Hāḳ Te‘ālā hüküm kıılıcılarıñ (13) yekregi degil midür? Bu hemze hemze‘i istifhāmdur³⁸³, murād taḳrīrdür³⁸⁴. Pes mecmū‘ı maḥlūqāt (14) aña delālet idicidir. Bu nesne üzerine ya‘nī ‘ilmine ve ḥikmetine bir neçeler etdürler: Bu (15) āyetde kim *إِلَّا الَّذِينَ ءَامَنُوا*³⁸⁵ ‘den murād ‘Umer’dür; *عَتِيرٌ مَّمْنُونٌ*³⁸⁶ ‘dan murād ‘Uşmān’dur; *فَمَا*³⁸⁷ (16) *بِالذِّبِّينَ* ‘den

³⁷⁶ hayrāt: Ar. İyilikler, hayırlı işler, sırf hayır maksadıyle herkesin faydalanması için yapılan şeyler.

³⁷⁷ şefā‘atci: Ar. Birisi için şefāat eden kimse.

³⁷⁸ Qur‘ān, 95 (Tin)/6: Yalnız, inanıp yararlı iş işleyenler bunun dışındadır.

³⁷⁹ Qur‘ān, 95 (Tin)/6: Onlara kesintisiz ecir vardır.

³⁸⁰ hāşıl: Ar. s. Ortaya çıkan semere, netice, meydana çıkan.

³⁸¹ Qur‘ān, 95 (Tin)/7: Artık bundan sonra, ceza günü konusunda seni kim yalanlayabilir?

³⁸² Qur‘ān, 95 (Tin)/8: Allah, hükmedenlerin en iyi hükmedeni değıl midir?

³⁸³ İstifhām: Ar. Bir hususu anlamak için sorulan soru, sorup anlama.

³⁸⁴ taḳrīr: Ar. Sözle anlatma, ifāde ve beyan etme, anlatış.

³⁸⁵ Qur‘ān, 95 (Tin)/6: Yalnız, inanıp,

³⁸⁶ Qur‘ān, 95 (Tin)/6: Onlara kesintisiz.

³⁸⁷ Qur‘ān, 95 (Tin)/7: Artık bundan sonra, ceza günü konusunda seni kim yalanlayabilir?

mahrûm eylemeye. Âmin. Ve dahı sizlerden bu derdmend ü (6) muhtâc rahmeti'llâhi kâtib 'alâ hayri du'â ricâ ider. Lütf idüp anuñ aşlı ve fer'ini hayır (7) du'adan unutmayuñ sizi Hâk sübhânehû ve Te'âlâ imân kâmil³⁹⁷ ile göndere. Bu niyet üzere fâtiha'(8)l-kitâp.

Sûretü'l Felak

Mekke'de indi, iki yüz seksen harfdür, yetmiş iki kelimedür, on (9) toköz âyetdür. Rivâyet olundı Resül hazretinden kim eyitdi: Her kim İkra' sûresin (10) okusa Tebareke'den aşagasın okumuşça şevâb bula. Nete kim revâyetde gelür. Bir semiz (11) şeytân bir arık şeytânıla uğraşdılar. Birbirne eydür: İkimiz aşlı bir olıcağ birdür. Sen (12) neçün semizsin, ben niçün arığın didideler. Pes, semiz şeytân eydür: Hâk Te'âlâ beni bir (13) kula havâle eyledi kim her kanda olursa boynuna biterven yürürven. Her kaçan yeyecek (14) gelse evvel ben yirin ve bereketin alurun. Eger şu içse evvel ben içerin. Eger yatsa evvel (15) döşege ben girürin. 'Ömründe hergiz Bismi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm dimezdi. (16) Pes, ol biri eydür: Hâk Te'âlâ beni bir kula tüş kıldı kim dâyim dilinden Bismi'llâh (17) keşmez. Eger yeyecek getürseler dilerem kim ben de bile yiyem. Bismi'llâh dir ben kaçarin. [80b] (1) Gerü gelince şuyı içerimiş. Kaçan yatmağ dilese girü eyle dir. Yürümekde turmağda o-(2)turmağda Bismi'llâh dir. Hergiz diñlendirmez, diñlendigim yoğdur. Anuñ katına (3) varıamaz oldum. Hâk Te'âlâ beni bu zahmete tüş itmişdür, dedi. Anuñ için za'if³⁹⁸ (4) zebûn oldum, dir. İmdi benim canlarım ol mel'un şeytânı merdûd³⁹⁹ ve bî-naşib (5) idesiz. Dâyim eydiñ ki Bismi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm. (6) Kavluhü Te'âlâ: *أَفْرَأُ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ* ⁴⁰⁰. Ya'nî yâ Muhammed okuğıl ol Tañrı'nıñ (7) adın kim yaratdı. Kavluhü Te'âlâ: *خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ* ⁴⁰¹. Ya'nî yaratdı âdemleri (8) bir pâre uyuşmuş kandan. Rivâyet: Evvel sûre kim peygambere indi. Bu sûre biñ (9) biş yüz âyet indi. *مَا لَمْ يَعْلَم* ⁴⁰² degin. Rivâyet kılındı 'Âişe anamızdan. Eyitdi (10) kim evvel vahy kim peygambere geldi. Hâk Te'âlâ evvel düşden başladı. Ya'nî her ne (11) kim düş görürdi. Göze göz gözünü

³⁹⁷ kâmil: Ar. Noksansız, tam, bütün.

³⁹⁸ za'if: Ar. s. Güçsüz, kuvvetsiz.

³⁹⁹ merdûd: Ar. Merdut olma, reddedilme, geri çevrilme durumu.

⁴⁰⁰ Qur'an, 96 (Alak)/1: Yaratan Rabbinin adıyla oku!

⁴⁰¹ Qur'an, 96 (Alak)/2: O, insanı pıhtılaşmış kandan (alak'tan) yarattı.

⁴⁰² Qur'an, 96 (Alak)/5: Bilmediği şeyleri

gelürdi. Añdan soñra Resül sevdiğim halvet-(12)lerde ola. Hıra tağına çıkuıp giçe gündüz 'ibādet kııurdu. Ya 'nī gāh ağlardı (13) gāh yüzün toprağa sürer idi gāh secede kııurdu gāh elin götürüp hācet (14) dilerdi gāh Hāḡ Te'ālā ḡazretine tazarru⁴⁰³ zārī iderdi. Bir ḡanc gün anda durur-(15)dı. Andan girü ḡadīce anamız ḡatına gelürdi. Bir gün ol Hıra tağına varuıp mağara içinde (16) otururdu. Hāḡ Te'ālā'dan vaḡy geldi. Bir ferīşteḡ gelüp eyitdi: İḡra' yā Muḡammed! Ya 'nī (17) oḡuğıl yā Muḡammed! Pes, Resül eyitdi: "mā anā bi-ḡāri". Ya 'nī ben oḡuyucu degilin. Pes, ol [81a] (1) ferīşteḡ Resüli dutdı, kendüye kıışdı kim za'if oldı girü şalıvirdi. Eyitdi: (2) İḡra' yā Muḡammed! Resül eyitdi: Ben oḡumak bilmezdi didi. Yene Muḡammed; ḡucdı. Şöyle kim bu geldi, (3) girü şalıvirdi, girü eyitdi: İḡra' yā Muḡammed! Ben eyitdi: Oḡumak bilmezdi. Girü kıııdı. Şöyle (4) kim baḡulmağa yaḡın oldum. Yana şalıvirdi. Yana şalıvirdi, yana eyitdi kim *اَفْرَأُ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ*.⁴⁰⁵ Pes, Resül ḡazreti ḡikāyet ider. Pes, Resül (6) ḡarḡuıp ditreyü ḡadīce evine geldi. Eyitdi kim "zemmilüni zemmilüni". Ya 'nī örtüñ bürüñ (7) beni kim ḡālim ayruḡusu oldı. Pes, Resüli örtidiler ol ḡorḡu andan (8) gide. Pes, Resül bu ḡaberi ḡadīce'ye eydivirdi. Andan didi kim baña yavlaḡ ḡorḡu (9) düşdi. ḡadīce eyitdi: ḡāşā senden ki ḡiḡ Tañrı seni rüsvāy kıııası degildür ki senüñ (10) ḡökcek ḡāşiyetleriñ vardur kim ḡışımlarıñdan⁴⁰⁶ kesilmezsin ve sözi toḡrı söylersin (11) ve ḡonuḡı ḡoş dutarsın ve ḡaḡ yolına yardım kıııırsın ve ḡadīce bunu diyüp Resül (12) varḡa eyitdi: Her kim ki bu sen getürdiḡiñ ḡükmi⁴⁰⁷ ve āyet gibi nesne getürse ḡavmi anı (13) elden ḡıḡarmak dilerler ve incidirler ve eger ben senüñ zamāniña irseyidüm saña ḡoḡ yardım (14) kııııyıldım, didi. Pes, az zamāndan soñra varḡa terḡüm oldı. Resüle bir zamān vaḡy inmedi. (15) Şöyle kim ḡazret Resül ḡayḡulu olurdu. Pes, şöyle oldı kim bir ḡaḡ kez taḡ üzerine (16) ḡıḡıdı kim kendüzün taḡdan aşığa bırağa, helāk kıııı. Cebrā'il gelürdi, eydürdi: Yā Muḡammed (17) sen Tañrı'nuñ ḡaş Resülisin. Anı işidicek taşḡınlıḡı sākin oldı. Nefsi dolanurdu. [81b] (1) Pes, Resül girü dönüp evine gelürdi. Tā ki vaḡy gelmege yavlaḡ uzandı. Resül (2) yana taḡ başına ḡıḡıdı kim kendüni aşığa bırağa.

⁴⁰³ tazarru': Ar. Yalvarma, yakarma.

⁴⁰⁴ ḡur'ān, 96 (Alak)/1:

⁴⁰⁵ ḡur'ān, 96 (Alak)/2:

⁴⁰⁶ ḡışım: i (XIV. yüzyıldan beri Türkiye Türkçesi'nde kullanılan kelimenin kökü belli degildir)

Aynı soydan gelen veya evlenme yoluyla aralarında yakınlık bulunanlardan her biri.

⁴⁰⁷ ḡükmi: Ar. Hakkında bir kanāat varılmak.

Cebrā'īl gözükdi. Ol sözi (3) yene dididi. Pes, Resūliñ gönli yana dolandı dađı bir rivāyetde şöyledür kim (4) Resūl Ḥadīce'ye eyitdi: Kim ben ḥalvete oturıcak bir āvāz işidürem kim eydür: Yā Muḥammed (5) pes, kaçup çıkarvan. Ḥadīce bu sözi Ebū Bekr'e didi. Ebū Bekr Resūliñ elin alup (6) varқа katına getirürdi. Varқа'ya bu ḥaberi virdi. Varқа dađı eyitdi kim kaçan (7) bu ḥaberi işiteñ kaçmađıl, turgıl ve ne kim işidirsın baña ḥaber virgil. Çün (8) Resūl nidā işitdi. Eydir kim yā Muḥammed! Bismi'llāhi'r-raḥmāni'r-raḥīm ⁴⁰⁸ اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ (9) ile āhirihi tamām okudı. Resūl geldi, bu ḥaberi Varқа'ya didi. Varқа eydür: (10) Muştuluk olsun saña kim sen Meryem ođlu 'İsā ve İmrān ođlı Mūsā işi (11) üzerine mürsel⁴⁰⁹ peygambersin. Bu günden girü Tañrı seni namāzlığa buyurısardur. Eger Tañrı (12) beni ol vaqte irdirirse senüñ ile bile ğazā kılayıdum. Kaçan Varқа öldi. Resūl (13) eyitdi: Varқа'ı gördüm uçmak içinde ḥarīr⁴¹⁰ tonlar geyüp otururdu. Anıñçün (14) kim peygambere inanmışdı. Kavluhū Te'ālā: ⁴¹¹ اِقْرَأْ وَرَبُّكَ الْاَكْرَمُ. Ya'nī oku yā Muḥammed (15) Tañrıñın adın kim ol Tañrı kuluñ bilmezligini 'afv kılar, tiz 'azāb virimez ve ol (16) Tañrı ol Tañrı'dur yazı öğretti "Kaleme". Ya'nī ⁴¹² عَلَّمَ بِالْقَلَمِ. Kavluhū Te'ālā: ⁴¹³ عَلَّمَ (17) اَلْاِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ. Ya'nī ādemođlanın ođlanlarına bilmedigin bildürdi. [82a] (1) bildürdi. Ya'nī tođru yol añılmasına bildürdi. Kavluhū Te'ālā: ⁴¹⁴ كَلَّا اِنَّ الْاِنْسَانَ لِرَبِّهِ لَكَنَّاظٍ. (2) Ya'nī ḥaqqā ki ādemođlanı uzar kaçan görseñ müstağnā. Nete kim: ⁴¹⁵ اَنْ رَاَهُ اسْتَعْجَلِي. (3) Kavluhū Te'ālā: ⁴¹⁶ اِنَّ اِلٰى رَبِّكَ الرَّجْعِي. Ya'nī āhirete kamularıñ dönmecliđi seniñ Tañrı'ñadur (4) yā Muḥammed! Kavluhū Te'ālā: ⁴¹⁷ اَنْزَلْنٰهُ اِلَيْكَ فِي سَبْعٍ مِّائَةٍ وَاَنْزَلْنٰهُ اِلَيْكَ فِي الْاِسْحٰقِ اِنْ شِئْتُمْ اِلَّا عَرٰبًا. (5) Ya'nī yā Muḥammed görür misin (5) anı kim Tañrı Resūlin namāzdan yıđdı. Namāz aña farīza olduđı vaqtin şöyle kim rivāyet (6) kılandı: Ebū Cehil 'aleyhi'l-lā'nete kavmine eyitdi, kim siziñ arañızda Muḥammed namāz kıluđ yüzün (7) toprađa qor mı? Eyitdiler: Belā Ebū Cehil eyitdi: Anuñ ḥaqqıçün kim anda anuñ ile (8) içilir. Eger ben Muḥammed'i

⁴⁰⁸ Qur'an, 1 (Fatiha)/1: Hamd, Alemlerin Rabbi Allah'a mahsustur.

⁴⁰⁹ mürsel: Ar. s. Gönderilmiş, yollanmış.

⁴¹⁰ ḥarīr: Ar. s İpekten yapılmış.

⁴¹¹ Qur'an, 96 (Alak)/3: Oku, o keremine nihayet olmiyan rabbındır.

⁴¹² Qur'an, 96 (Alak)/4: Kalem ile öreten.

⁴¹³ Qur'an, 96 (Alak)/5: O insana bilmediği şeyleri öğretti.

⁴¹⁴ Qur'an, 96 (Alak)/6: Sakın okumamak etme, çünkü insan muhakkak tuğyan eder.

⁴¹⁵ Qur'an, 96 (Alak)/7: Kendisinin muhtaç olmadığını zannettiği için.

⁴¹⁶ Qur'an, 96 (Alak)/8: Dönüş şüphesiz Rabbinedir.

⁴¹⁷ Qur'an, 96 (Alak)/9: Baksan a: o nehyedene.

⁴¹⁸ Qur'an, 96 (Alak)/10: Bir kulu namaz kıldığında.

namāz kıılır görürsem şol sücūda indigi vaqtin anuñ boynın (9) üzerine ayagum basam. Pes, geldiler, Ebū Cehl'e haber virdiler. Uş namāz kıılı-(10)turur. Pes, Ebū Cehil vardı kim Resūlün boynun başa. İki elile korınu korınu (11) kıçın kıçın girü gitdi. Aña eyitdiler: Kim nolduñ yā Eba'l-Hakem. Ol eyitdi kim kaçan (12) varayın didikçe anuñ ile benüm arama od handağı gerildi, yakın oldu kim yüzim (13) derisi yire düşe. Pes, Hağ Te'ālā eydür: Görür misin yā Muḥammed anı kim kaçan kul (14) namāza tursa kılı namāzdan yığar, nete kim eyitdi: ⁴¹⁹أَرَأَيْتَ إِذَا . ⁴²⁰عَبْدًا إِذَا . ⁴²¹أَرَأَيْتَ إِنْ كَانَ عَلَى الْهُدَى . Ya'ni yā Muḥammed görür misin anı kim namāzdan yığar. Ya'nī Ebū Cehil Qavluhū Te'ālā: (16) ⁴²¹أَرَأَيْتَ إِنْ كَانَ عَلَى الْهُدَى . Ya'ni yā Muḥammed görür misin anı kim doğru yola yürürse (17) Qavluhū Te'ālā: ⁴²²أَوْ أَمَرَ بِالْتَّقْوَى . yāhud takvā yoluna yürürse Qavluhū Te'ālā: ⁴²³أَرَأَيْتَ إِنْ كَذَّبَ وَتَوَلَّى . **[82b]** (1) Ya'nī yā Muḥammed görür misin anı kim diyen inanmayup yüz dönderirse Qavluhū Te'ālā: (2) ⁴²⁴أَلَمْ يَعْلَم بِأَنَّ اللَّهَ يَرَى . ⁴²⁴ Ya'nī ol bilmez mi Tañrıyı görürse pes, bu arada dört (3) yerde hemze'i istifhām vardır. Üç eraeyte'dür, biri elem ya'lem'dür, dükeli takrīr ma'nā-(4)sındahtur. Qavluhū Te'ālā: ⁴²⁵كَلَّ لَأِنْ لَمْ يَنْتَه لَنْسَفَعُنْ بِالْأَصَابَةِ . ⁴²⁶نَاصِيَةٍ كَاذِبَةٍ . Ya'nī kellā rad'un'dur ve dağı zecirdür. Ya'nī hağğa ki Ebū Cehil şol yavuz (6) işden yıgılınmazsa biz anı alını saçından tutarız, hor eyleyevüz. Pes, anuñ alını (7) saçı yavlağ yazıkludur ve yalancıdur. İbn-i 'Abbās'dan rivāyet kıılındı kim çün (8) Ebū Cehil Resūli namāzdan yıgıdı. Resūl anı segitdi. Ebū Cehil eyitdi: Beni ne kor-(9)kudursın. Anıñ hağıçün kim and aña içilür. Senüñ üstüne çeriler getürem kim (10) işbu dereyi kağlamış atıla ve yiñi yigitlerle talduram. Pes, Hağ Te'ālā bu āyeti viripdi. (11) Kim ⁴²⁷فَلْيَدْعُ نَادِيَهُ . ⁴²⁸سَنَدْعُ الزَّبَانِيَةَ . Ya'ni yā Muḥammed eger Ebū Cehil kavmi kığırırssa bizde (12) zebānīlere kığıravuz. Ya'nī Resūl eyitdi: Ebū Cehil kavmini kığıruş dizneñ kılsa zebānīler (13) anı dutasıdı. Qavluhū Te'ālā: ⁴²⁹كَلَّا لَا تُطِغُهُ وَاسْجُدْ وَاقْتَرِبْ . Ya'nī yā

⁴¹⁹ Qur'an, 96 (Alak)/9:

⁴²⁰ Qur'an, 96 (Alak)/10:

⁴²¹ Qur'an, 96 (Alak)/11: Baksan a o hidayet üzere giderse.

⁴²² Qur'an, 96 (Alak)/12: ya da takva sahibi olmayı emrederce, fena mı?

⁴²³ Qur'an, 96 (Alak)/13: Ne dersin o (meneden, Peygamber'i) yalanlıyor ve doğru yoldan yüz çeviriyorsa!

⁴²⁴ Qur'an, 96 (Alak)/14: Allah'ın her şeyi görmekte olduğunu bilmez mi?

⁴²⁵ Qur'an, 96 (Alak)/15: Ama bundan vazgeçmezse, and olsun ki, onu perçeminden,

⁴²⁶ Qur'an, 96 (Alak)/16: Yalancı ve günahkar perçeminden cehenneme sürükleriz.

⁴²⁷ Qur'an, 96 (Alak)/17: O zaman, kafadarlarımı çağırın,

⁴²⁸ Qur'an, 96 (Alak)/18: Biz de zebanileri çağıracağız.

⁴²⁹ Qur'an, 96 (Alak)/19: Sakın ona uyma; sen secde et, Rabbine yaklaş.

Muhammed haḳḳa ki Ebū (14) Cehl'e uyma, muṭī'⁴³⁰ olmağıl, Tañrıña secde kılğıl ve yakın olğıl. Bir neçeler eydür: Kellā! Ya'nī haḳḳa ki (15) iş öyle degildür ki Ebū Cehil anuñ üzerinedür. Ḳavluhū Te'ālā: *أَلَمْ يَعْلَم بِأَنَّ اللَّهَ يَرَى*.⁴³¹ (16) Bu āyet cevābdur yukaru geçen āyetleriñ. Ḳavluhū Te'ālā: *لَنَسْفَعُنَّ بِالنَّاصِيَةِ*.⁴³² Ya'nī enāḥuzne (17) şedīden. Ya'nī kıyāmet gününde Ebū Cehl'in alın saçından yapışalar, kañıdalar, iki büküp [83a] (1) ayağına bağlayalar da cehenneme atalar. Ḳavluhū kāzibetü. Bu āyet Ebū Cehil haḳḳında indi ammā dükeli (2) ḥalāyıka öğüt va'ız kōrkutmağdır. Şunlar kim ḥayırdan yığarlar, tā'atden biribirin (3) men'iderler. Ḳavluhū Te'ālā: *نَاصِيَةٍ كَاذِبَةٍ*.⁴³³ Ya'nī Haḳ Te'ālā kāzibetin nāşibeniñ şıfatıdır. (4) Murād şāhibi nāşiyedür. Ya'nī öyle şāhib-i nāşiyedür ki kāzibedür. Hā'ale'llāh. Ya'nī İlāhī (5) yalancıdır. Ḳavluhū ḥāṭi'etü. Ya'nī müşrike eyle müşrik ki Allāh'ın rızqın yir içer (6) daḥı ayruğa tapar. Zebāniniñ iştiḳaḳı zibindendür. Bunuñ ma'nāsı def'idür. Pes, zebāniye (7) anıñiçün zebānī didiler, kim kāfirleri cehenneme atarlar. Bir neçeler eydür: Zebāniye anıñiçün (8) zebānī didiler kim cehennem içinde kāfirleri ellerile tutup 'azāb iderlerse ayaḳları (9) öyle tutarlar. Rivāyetde gelür kim çünki peygamber Ebū Cehil üzerine bu āyeti okudu (10) kim *لَنَسْفَعُنَّ بِالنَّاصِيَةِ*.⁴³⁴ Ebū Cehil eyitdi: Ben de ḳavmüm direyin ve devşüreyin. Ḳavluhū Te'ālā: (11) *فَلْيَدْعُ نَادِيَهُ*.⁴³⁵ Tā ki beni men'iderler senüñ Tañrıñın 'azābından. Andan Resül bunu okudu kim (12) *سَدَّعَ الرَّبَّانِيَّةَ*.⁴³⁶ Çün Ebū Cehil zebānī lafzın işitdi, kōrkudu, ditremege başladı. Ḳavmi (13) eyitdi: kōrkduñmı? Ebū Cehil eydür: Yok dirliğin Muhammediñ ḳatında yā ḳağasında bir arslan gördüm. (14) Baña ḥamle ider, kōrkdum kim beni kelā yiyege deyü. Rivāyet kılındı Mücāhid'den kim eyitdi: Ḳul Haḳ (15) Ta'ālā ḥazretine key yakın olduğı vaḳt oldur ki secde kıla Anıñiçün Haḳ Te'ālā ḥazretine key (16) yakın olduğı vaḳt oldur ki secde kıla. Anıñiçün Haḳ Te'ālā ḥabībine secde buyurdu. (17) *وَاسْجُدْ وَاقْتَرِبْ*⁴³⁷ didi. Pes, secde mürekkebdür, dört ḥarfden. Birisin vi biricim [83b] (1) ve biri dal bir hi'den. Pes, bilgil kim bunda dört işāret vardır. Muṭī' sin işāretdür, (2) muṭī'leriñ sūr'atine cim işāretdür, 'ābidleriñ cehdine dal

⁴³⁰ muṭī': Ar. s. Uyan, itāat eden, tābi olan (kimse).

⁴³¹ Ḳur'ān, 96 (Alak)/14:

⁴³² Ḳur'ān, 96 (Alak)/15:

⁴³³ Ḳur'ān, 96 (Alak)/16:

⁴³⁴ Ḳur'ān, 96 (Alak)/15:

⁴³⁵ Ḳur'ān, 96 (Alak)/17:

⁴³⁶ Ḳur'ān, 96 (Alak)/18:

⁴³⁷ Ḳur'ān, 96 (Alak)/19:

işāretdür, müctehidlerîñ (3) devāsına hî işāretdür, ‘ariflerîñ hidāyetine. Bir neçeler eydür: Sin işāretdür ‘ariflerîñ (4) surūrına⁴³⁸ cim işāretdür ‘abidlerîñ cemāline dal işāretdür, muṭī’lerîñ devletine hî (5) işāretdür, müctehidlerîñ hidāyetine. İmdi iy kardeşler fırsat eldeyiken ‘ibādāta, ṭā‘ate (6) ciddi cehd eyleñ. Şāyed ol lütf u keremi çok pādīşāh cümlemüzüñ günāhlarını ‘afv (7) idüp bağışlayu vire. Āmīn. Hem daḥı sulṭānımız Muḥammed Muştafā’nuñ muṭahhar⁴³⁹ rūḥına (8) eydiñ eşşalātü ve’s-selām ve daḥı kardeşlerim bu kitābı kitābet iden ‘Alī ḥalīfe cümlecigiñize (9) bir du‘ā emānet itmişdür. Deyelim kim Allāh Ta‘ālā rahmetile yarlıgaya ve cümlemüze Ḥaḳ sübhānehū ve (10) Te‘ālā Muḥammed’i ḥürmetine⁴⁴⁰ dīdār-ı şerīfini mütāhede eyleye. Āmīn, biḥurmeti’l-mürselīn.

Süretü’l- Kadir

(11) Ekşer müfessirler kavli budur kim bu süre Medīne şehrinde indi. Yüz iki harfdür, otuz (12) kelimedür, biş āyetdür. Tañrı Resüli eyitdi: Her kim innā enzelnā süresin okusa Ḥaḳ Te‘ālā (13) aña ramazān ayın oruç tutmuş kadar ve gicesin ihyā itmişçe şevāb vire. Bir kerāmeti (14) daḥı budur Bismi’llāhi’niñ kim من النجاة النيران ’dur. Ya’nī ṭamu odundan kırtarmaḳ. (15) Ḥaḳ Te‘ālā bir neçe peygamberne vaḥy kıldı kim her ḳulu ki kıyāmetde benüm ḥazretüme gelse ve anıñ (16) divānında sekiz yüz kez Bismi’llāhi’r-raḥmāni’r-raḥīm bulunsa ol ḳulu ṭamudan (17) azād iderven ve uçmaḡa iledürven. Bi-bereketi Bismi’llāhi’r-raḥmāni’r-raḥīm [84a] (1) ⁴⁴¹ إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي (1) ⁴⁴¹ لَيْلَةِ الْقَدْرِ. Ya’nī yā Muḥammed biz indürdik Ḳur’ān’ı bir kezden levḥ-ī maḥfūz’dan (2) dünyā göküne ki anda bir ev vardur, beyti’l-‘izzet dirler. ḳadir gicesinde indirdik ol (3) eve, içinde ḳoduḳ. Andan Cebrā’īl’i anı vaḳt āyet āyet Muḥammed’e indürdik, indirdi. (4) Pes, yigirmi üç yıl içinde dünyā gökünden Ḳur’ān’ı Muḥammed’e tamām indürdi. Ḳavluhū (5) Te‘ālā: ⁴⁴² وَمَا أَنْزَلْنَاهُ إِلَّا فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ. Ya’nī yā Muḥammed Ḳadir gicesi ne gicedür anı saña ne nesne (6) bildirdi. Söz bu gicede pes, bu biş bābdur. Baban kıldı evvel ki bāb giceniñ (7) ma’nisindedür. ‘Ulemā ihtilāf kılmışlardur. Bir neçe ‘ulemā

⁴³⁸ surūr: Ar. Sevinç.

⁴³⁹ muṭahhar: Ar. s. Kutsal, mübārek, temiz.

⁴⁴⁰ ḥürmet: Ar. Bir şeye veya bir kimseye değer vermekten ileri gelen ölçülü davranma hissi, çekinme ile karışık bir sevginin verdiği dikkat ve itā gösterme duygusu, saygı.

⁴⁴¹ Ḳur’ān, 97 (Kadir)/1: Doğrusu, Biz, Kuran’ı kadir gecesinde indirmişizdir.

⁴⁴² Ḳur’ān, 97 (Kadir)/2: Kadir gecesinin ne olduğunu sen bilir misin?

eyitmişlerdür kim ol gice Hâk Te‘âlâ (8) hükmi-gicesidür. Ya‘nî Hâk Te‘âlâ ol gice içinde bir yılın hükmün kıılır ve kaderler ve bir yerde (9) eydür: *فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ*⁴⁴³ Fî leylet-i mübârek’e. Ya‘nî Qur‘ân’ı mübârek gice içinde indürdik. (10) Ya‘nî Kadir gicesinde Hâk Te‘âlâ Kadir gicesine mübâne mübâk didi. Niçün? Anıniçün (11) ki hayır ve bereketi ve yarlıgamağı anın içinde kaderler. Rivâyetdür İbn-i ‘Abbâs’dan ki Hâk Te‘âlâ (12) kamu hükümleri berat gicesinde bize kıılır. Kadir gicesinde yerlü yerine ve işlü işine (13) sürer. Hüseyin eyitdiler: Hâk Te‘âlâ yerleri ve gökleri yaratmazdan öndin işleri kaderledi, (14) kaderlemedi mi? Yâ Kadir gicesine niçün kadarlamak gicesi didi. İkinci bâb Kadir gicesiniñ (15) vaqti içindedür. Şahâbeler ihtilâf kıılmışlardur ki Kadirden şimdi var mıdır? Yoğsa (16) götürüldü mi? Bir neçeler eydürler: Ol peygamber zamânında yidi soñra götürüldi didiler. (17) Evzâ‘î’den rivâyetdür kim Ebü Zer’le otururdum dir. Bir kişi geldi, aña şordı [84b] (1) Kadir gicesi götürüldü mi yoğsa var mıdır? Ebü Zer eyitdi: Ben bunı peygambere çok (2) şordum. Resül böyle didi kim Kadir gicesi tâ kıyâmete degin olasıdır, götürülmez. (3) Bir neçeler eydürler: Kadir gicesi yıl giceleri içindedür. Şöyle kim biregü eyitse (4) ‘avratına kim sen Kadir gicesinde talâk⁴⁴⁴ oldısa ol ‘avrat boş olmaya, tâ bir yıl (5) tamâm geçmeyince. Hem Ebü Hanîfe mezhebinde budur hem İbn-i Mes‘ud rivâyetinde budur. Ammâ (6) cumhur⁴⁴⁵ ‘ulemâ bunuñ üzerinde müttefikdürürler⁴⁴⁶ kim Kadir gicesi Ramazân ayınıñ içinde-(7)dür. Ammâ ihtilâf kıılmışlardur ki ol gice Ramazân’ın kıankı gicesindedür. Ebü Zerrin (8) eydür: Ramazân’ın evvel gicesindedür. Hasan eydürür: Ramazân’ın yedinci gicesindedür. Bir (9) neçeler eydürler: Ramazân’ın âhir gününde gicesidür. İmân Şâfi‘î kıavlinde budur: ‘Alî (10) rivâyetinde budur ki kıaçan Ramazân’ın soñ onu girse Resül kıazreti ‘aleyhi’s-selâm (11) ‘ibâdete beçid olurdı ve kıavmin ve ehl-i beytine ‘ibâdete kıındırıp kıındırıldı. Bu nesne (12) delâlet⁴⁴⁷ iderdi kim Kadir gicesi âhir önündedür. Ve bir ihtilâf dağı kıılmışlardur ki âhir (13) önünde ammâ kıankı gicesinde ola. Ebü Sa‘id eydür: Yigirmi birinci

⁴⁴³ Qur‘ân, 97 (Kadir)/1:

⁴⁴⁴ talâk: Ar. Nikâhlı eşini boşama, boşanma, nikâhın sona ermesi.

⁴⁴⁵ cumhur: Ar. Topluluk, heyet, sınıf.

⁴⁴⁶ müttefik: Ar. i. ve s. Aralarında anlaşma yapmış, birbiriyle ittifak etmiş, birleşmiş kimselerden her biri.

⁴⁴⁷ delâlet: Ar. Yol gösterme, kılavuzluk, rehberlik, aracılık.

gicesindedür. Bunuñ (14) delîli oldur ki Resûl hazreti yigirmisinden girü i'tikâfa⁴⁴⁸ otururdu ve halka emr ider-(15)di kim benümle bile i'tikâfa oturuñ dirdi. Bir neçeler eydürler: Yigirmi üç gicesinde-(16)dür. Bunuñ delîli oldur ki bir kişi geldi, Tañrı Resûline eyitdi. Düşümde gördüm kim Qadir (17) gicesi Ramazân'ın yedisi kılacak olurmuş. Resûl eyitdi: Düşün yigirmi üçüncü giceye [85a] (1) rast muvâfık⁴⁴⁹ gelmiş. Her kişi kim dilerse Ramazân'ın bir gicesin diri tuta, yigirmi üçüncü (2) giceyi ihyâ itsün. Asım rivâyet kıılır Resûl'den kim Resûl eyitdi: Ben Qadir gicesin (3) beşinci bâb Qadir dününde sevgülü ne nesnedür ve anı nete eyitmek gerek anı bildürür. (4) Hazreti Resûl'den rivâyet kıılındı kim 'Âyişe anamuz eyitdi: Yâ Resûlallâh kaçan Qadir (5) gicesine uğrasam ne okuyayın, didi. Resûl eyitdi, bunu eyitdi: اللَّهُمَّ إِنَّكَ عَفْوٌ تُحِبُّ (6) Şuruḥ rivâyet ider 'Âyişe'den rażıyallâhu 'anhumâ kim eyitdi: Eger bilsedüm (7) Qadir gicesini kağıdır, ol gice Tañrı'dan sağık dilerdüm. Dağı Tañrı Resûl eyitdi: Her (8) kim Qadir gicesinde aḥşam namâzı ile yatsu namâzın kılsa bayık ol kişiyeye Qadir gice-(9)sinden naşib aldı. Qavluhü Te'âlâ: أَلْفٌ شَهْرٌ 450 نَبِيَّةُ الْقَدْرِ خَيْرٌ مِنْ Ya'nî Qadir gicesi (10) biñ aydan yegdür. Rivâyet kıılındı kim Haq Te'âlâ âdemoğlanlarının 'ömrin gösterdi. (11) Resûl hazreti kendi ümmetlerinin 'ömürlerin gördi ki ilerüki ümmetler 'ömrinden kısacık. (12) Eyitdi: İlâhî buların 'amelleri ol uzun 'ömürlü kavm 'ameline irmeye deyü melül⁴⁵¹ oldu, (13) endişeye vardı. Pes, Haq Te'âlâ hitâb kııldı kim yâ habîbim ne melül olursın (14) kim seniñ ümmetiñe Qadir gicesin rûzı kıldım kim biñ aydan yegdür. Ya'nî ihyâ idüp 'amel (15) kılsa biñ ay 'amel kıılmağdan şevâbı yegdür. 'Ulemâ bu arada ihtilâf idüpdürürler kim (16) bu bir gice biñ aydan yegrekdür. Yegrek olmak ne hikmetdür. İbn-i Vahab'dan rivâyet olundu (17) kim bir gün Resûl hazreti benî İsrâ'îl'den dört kişi zikir eyledi kim her biri seksen [85b] (1) yıl 'ibâdet eylemişler. Şöyle 'ibâdet kim hergiz Tañrı'ya 'âsî olmamışlar. Birisi (2) Eyyüb peygamber, biri Hırkıl ve biri Zekerıyyâ ve biri Büşe' bin Nün. Pes, Resûl bunu (3) deyicek şahâbeler bunu tañlaşdılar ve 'acebdiler. Derḥâl Cebrâ'îl irişdi, bu süre'i (4) getürdi. Resûl hazreti sevinüp "innâ enzelna" süresin şahâbeler üzerine

⁴⁴⁸ i'tikâf: Ar. Bir yere kapanıp dışarıya çıkmadan ibâdetle meşgul olma (Bilhassa ramazan ayında erkeklerin cämilerde son cemâat yerinde, kadınların evlerinde bir köşeye çekilip ibâdet etmeleri hakkında kullanılır.

⁴⁴⁹ muvâfık: Ar. s. Uygun, münâsip.

⁴⁵⁰ Qur'ân, 97 (Kadir)/3: Kadir gicesi bin aydan hayırlıdır.

⁴⁵¹ melül: Ar. s. Usanmış, bıkmış, bezmiş, üzgün.

okudu. (5) Eyitdiler kim ne olaydı bizlere dađı Hax Te'ālā aña virdigi Őevābı vireydi. Pes, (6) Hax Te'ālā bu sūre'i viripdi ki *أَيُّهُ الْقَدْرَ خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ*,⁴⁵² bir neçeler eydürler. İlerü (7) zamānda kiŐi zāhidliğā⁴⁵³ lāyık olmazdı ve 'Ābid ve Zāhid adın idinmezdi, tā biñ (8) ay Tañrı'ya tā'at kılmayınca. Pes, Hax Te'ālā Muħammed ümmetine Qadir gicesin rūzı kıldı ki (9) bulara ol biñ ay 'ibādetden yigrek ola. Ebū Bekir Varrāķ eyitdi: Süleymān (10) pādiŐāhlığı biŐ yüz ay miķdārı ayıdı ve İskendiruñ'da biŐ yüz ayıdı. (11) Pes, Qadir gicesin ihtiyār kıлмаķ ol ikisiniñ pādiŐāhlığından yegrekdür. Rivāyet (12) kılındı Ebū Yūsuf'dan kim bir er tu ru gelüp 'Alī ođlu Ĥasan eyitdi: Kim mü'minleriñ yüzün (13) qara eylediñ. Mu'āviye birle anda ve mu'āmele⁴⁵⁴ kıldıñ ki ĥalīfelik⁴⁵⁵ bularıñ oldu. Ĥasan (14) eyitdi: Beni ĥorlamađıl ve yüzüme urmađıl kim Tañrı Resūli düşünde gördi (15) kim Benī Umeyye qavmi anuñ minberine⁴⁵⁶ çıķup ĥutbe okurdu. Resūl'iñ ol sebebden (16) mübārek ĥatırı melūl oldu. Hax Te'ālā bu āyeti indirdi. Kim (17) ya'nī yā Muħammed ĥabībim! Qadir gicesi senüñ ümmetiñe ol Benī Umeyye pādiŐā [86a] (1) pādiŐāhlığından yegrekdür. Qāsım eydür: Ĥisāb kıldıķ, Benī Umeyye tamām biñ ay pādi-(2)Őāhlık kılmıŐ. Bir neçeler müfessirler eyitdi: Bu āyetiñ ma'nisi oldur kim Őöyle biñ ay (3) kim anda Qadir gicesi olmaya. Mücāhid eydür: Ol dün içinde feriŐtehler selām virdigi (4) bin ay ĥalāyık gelüp saña selām virdiginden yegrekdür. Nete kim eyitdi: *تَنْزَلُ الْمَلَائِكَةُ*⁴⁵⁷ (5) *وَالرُّوحُ*. Ya'nī iner feriŐtehler dađı rūĥ ya'nī Cebrā'il *فِيهَا بِأُذُنِ رَبِّهِمْ*⁴⁵⁸. Ya'nī ol (6) gicede Hax Te'ālā destūryla her bir iŐ için selām iderler. Qavluhū Te'ālā: *مِنْ كُلِّ*⁴⁵⁹ (7) *أَمْرٍ*. *سَلَامٌ الْفَجْرِ هِيَ حَتَّى مَطْلَعِ*.⁴⁶⁰ Ya'nī Qadir gicesinde feriŐtehler ve dađı rūĥ inerler, (8) Hax Te'ālā destūryla her bir için ve mü'minlere selām virirler. AĥŐamdan tā irteye deĥin (9) ol iŐ üzerine olurlar. Esselāmu 'aleyke yā mü'mün dirler. Rivāyetde gelür kim (10) maŐrıķdan⁴⁶¹ mađribe⁴⁶² deĥin ĥiç bir ev qalmaz. İllā ol gicede ol evlere feriŐtehler gelürler, (11) selām deñirmek için.

⁴⁵² Qur'an, 97 (Kadir)/3:

⁴⁵³ zāhid: F. s. Sonuna geldiđi kelimelere "kıran" anlamı katarak Farsça usūlüyle birleŐik sıfatlar yapar.

⁴⁵⁴ mu'āmele: Ar. Başkasına karşı olan davranış, davranış biçimi, tutum.

⁴⁵⁵ ĥalīfelik: Ar. Halīfe olma durumu.

⁴⁵⁶ minberine: Ar. Cāmi içinde genellikle mihrābın sağ tarafında bulunan, Cuma namazının farzından önce hatibin üzerine çıķıp ĥutbe okuduğu merdivenli kürsü.

⁴⁵⁷ Qur'an, 97 (Kadir)/4: Melekler ve Cebrail inerler.

⁴⁵⁸ Qur'an, 97 (Kadir)/4: Rablerinin izniyle.

⁴⁵⁹ Qur'an, 97 (Kadir)/4: her türlü iş için.

⁴⁶⁰ Qur'an, 97 (Kadir)/5: O gece, tan yerinin ağarmasına kadar bir esenliktir.

⁴⁶¹ maŐrıķ: Ar. Güneşin doğduğu yer veya yön, gün doğusu, doğu, Şark.

⁴⁶² mağrib: Ar. Güneşin battığu yer veya yön, gün batısı.

Kaçan ol gicede bir kiři uyanık olsa zikirde yā tesbīhde (12) yā namāzda veya du‘āda bulunsa ol kula selām deñürürler. Hağ Te‘ālā’nıñ rağmetin anıñ (13) üzerine seçerler. Kaçan kim bu dedigimiz halde bulmasalar yā uyğuda bulsalar ol (14) gicede ol eve yedi kez gelürler. Bir neçe rivāyetde yitmiş kez gelürler kim ol ev ıssın (15) bāşed⁴⁶³ ki uyanık bulavuz selām deñürevüz deyü. Kaçan bunca gelmekde uyanık bulmasalar selām (16) bulmasalar rağmetden maħrüm qalurlar. Çün şabāh ola Cebrā’ıl nidā ider kim iy (17) feriştehler errahıl errahıl. Ya’nı küçük küçük ya’nı ferişteheri girü geliñ [86b] (1) göge çıkın. Mecmū‘u⁴⁶⁴ ‘ālem tağılan gerü Cebrā’ıl qatına dirilürler. Eydürler: Kim yā Cebrā’ıl! (2) Hağ Te‘ālā ümmet-i Muħammed’e ne işledi. Cebrā’ıl eyitdi: Hağ Te‘ālā ümmet-i Muħammed’in muħsinlerine⁴⁶⁵ (3) selām eyitdi, günahlarına tecāvüz eyitdi. İllā üç tã’ifeye rağmet itmedi. Biri ol kim (4) dāyim suçu üzerine ola. Ya’nı gice gündüz andan ħālī⁴⁶⁶ olmaya. Ve ikinci kãtı‘ı‘r-raħım. Ya’nı (5) ħışımllarından, qavimlerinden kesisendür. Üçüncü qovuciya. Andan soñra dilerler kim bu (6) dükeli feriştehler Cebrā’ıl ile göge ağalar. Ol keremi çok pãdişāh ħitāb ider. Eydür kim (7) yā Cebrā’ıl! Qatlanın tã ki muṭi‘ı kullarım irte namāzın kılsunlar. Bāşed ‘āşī (8) kullarım uyğularından uyanuṗ tã gelüp imāmıla irte namāzın kıllalar. Tã kim bu gice rağmetümden (9) nevmid⁴⁶⁷ olmayalar. Rağmetüm anlara dağı irişe. Ve dağı rivāyetde gelüp tırur kim Cebrā’ıl (10) Hağ Te‘ālā ħazretine eydür: İlāhī! Ol rağmet kim bu kullarıñ üzerine indürdiñdi. (11) Maşrıqdan mağribe degin ümmet-i Muħammed’e ulaşdurdıñ. Ol rağmetden uş dağı eritdi. (12) Niçe idelüm, dir. Hağ Te‘ālā eydür: Cömerdler cömerdi benven. Benüm keremüme lāyık (13) degüldür kim kullarım üzerine viripdi kim rağmete gerü qabül idem. İmdi ol (14) artan rağmetüm rağmetimi al, kãfir kullarım üzerine saç. Pes, Cebrā’ıl ol rağmeti (15) ilereler kãfiristanlara kãfirler üzerine saçar. Qanğı kãfire kim ol rağmetden do-(16)quna Hağ Te‘ālā ol kãfire imān rüzı kıla. Ol Qadir gicesiniñ rağmetiniñ eşeridür (17) kim bunda gelür, mü`mün olur. Bu bābda söz çoğdur. Bu söz emşāli ħikāyete [87a] (1) çoğdur.

⁴⁶³ bāşed: F. Olsun, ola, olur anlamına gelen kelime.

⁴⁶⁴ Mecmū‘: Ar. s. Bir araya getirilmiş, toplanmış, bütün

⁴⁶⁵ muħsin: Ar. s. İyilik eden, iyi ve güzel işler yapan, iyilikte bulunan, lutuf ve ihsan eden (kimse).

⁴⁶⁶ ħālī: Ar. s. Boş

⁴⁶⁷ nevmid: F. Ümitsiz olma durumu, ümitsizlik.

hāzīhi'l-hāl-i irsāle'l-(5)Resūli ileyhim. Ya'nī zā'il olmadılar kāfirler ehl-i kitābdan dahı müşriklerden kim meyl (6) idicilerdür küfür üzerine. Tā kim vācib oldı bizim üzerimize hikmet-i bāligada işbu (7) halde yekūn Resūl buları viribimek Kavluhū: "Münfekkiyne iy zā'iline kavluhū ta'tiyehümü'l-beyyinetü (8) bi-ma'na hatta etahumu'l-beyānu kavluhū'l-beyyinetün. Ya'nī yā Muhammed! Kavluū Te'ālā: رَسُوْلٌ 475 (9) مِنْ اللّٰهِ صُحُفًا مُّطَهَّرَةً . يَتْلُو صُحُفًا مُّطَهَّرَةً 476 Ya'nī yā Muhammed! Ol Muhammed elçilerdür, bātıldan (10) arınmışdur. Kitāblar içinde hüküm Tañrı'dandur, toğrudur. Bir neçeler eydür: ziyādeti -ahharaten mine'z'tur'ānen muK" ĩ(11) didigi ya'n 477 صُحُفًا مُّطَهَّرَةً ve'n-nokşān" demek olur. Bir neçeler eydürler ki (12) Qur'an şuhuf didi, niçün? Anıñiçün kim süreleri çokdur. Pes, Qur'an'ın süreleri (13) çok olduğı şuhuf didi. Bir neçeler eydür: فِيْهَا كُتُبٌ قَيِّمَةٌ 478 ki (14) beyle kütü ĩdidigi ya'n 478 muṭahharaten mine'l-kizbi ve'n-naḳāyızı". Ya'nī bu Qur'an'ın eyle kitābdur kim arı olmuşdur (15) yalan geleciden ve dahı nāḳızlardan. Ve bir neçeler eyitdiler: "Muṭahharaten" didigi umuru (16) muhtelifden demek olur. Bir neçeler eydürler: فِيْهَا كُتُبٌ قَيِّمَةٌ 479 didigi ya'nī şādiḳatün (17) müstaḳımetün Ya'nī bu Qur'an eyle gerçektür ve toğrudur kim hergiz bunda [88a] (1) egir nesne bunda yokdur. Bir neçeler eyitdiler: كُتُبٌ قَيِّمَةٌ 480 Kütübün ḳayyimetün didigi ya'nī bu Qur'an delālet ider, (2) şavāb ve şilāḥ delālet itmez şirke ve ma'aşıya. Andan soñra Ḥaḳ Te'ālā zıkir eyitdi: Ehl-i (3) kitābın küffārın eyitdi kim وَمَا تَفَرَّقَ اَلَّذِيْنَ اٰتُوْا اَلْكِتٰبَ اِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا جِءَتْهُمْ 481 (4) اَلْبَيِّنَةُ. Ya'nī ol kāfirler ĩmān getürmediler ve Muhammed işini diñlemediler ve Muhammed'i yalan (5) tutmadılar. İllā şundan soñra kim bular kendi kendi kitābları içinde Muhammed'ın mürsel (6) peygamber idigin buldular. Ve ol hüccet ve ol beyān bulara gelmişken ve bulara inen kitāblara (7) Muhammed'ın peygamberlığın bilmişken uymadılar ve ĩmān getürmediler. Anlar kimlerdür? Yahūdilerdür (8) ve naşrānilerdür. Bir neçeler eydürler: وَمَا تَفَرَّقَ اَلَّذِيْنَ 482 didigi anlardur ki ya'nī ihtilāf (9) itmediler. Anlar kim kitāblar virildi, ya'nī Muhammed'ın ḥaḳ peygamber idüğine kim Muhammed'ın na'tin (10) bulurlardı,

475 Qur'an, 98 (Beyyine)/2: Allahdan bir Resul, peyderpey mutahhar sahifeler okur.

476 Qur'an, 98 (Beyyine)/3: O sahifelerde en doğru hükümler vardır.

477 Qur'an, 98 (Beyyine)/2: Mutahhar sahifeler.

478 Qur'an, 98 (Beyyine)/3:

479 Qur'an, 98 (Beyyine)/3:

480 Qur'an, 98 (Beyyine)/3:

481 Qur'an, 98 (Beyyine)/4: Ama, kendilerine kitap verilenler, onlara apaçık belge geldikten sonra ayrılığa düştüler.

482 Qur'an, 98 (Beyyine)/4:

kendüleriniñ kitâblarında. Qavluhü Te‘âlâ: *إِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَتْهُمْ النَّبِيَّةُ*. İllâ meger kim ⁴⁸³ kitâblarında (11) beyân olduğundan şoñra aña ol Muḥammed kim kitâblarında va‘de olundu. Tevratda ve İncil’de (12) ve Zebür’da ol vaqtin ittifaqları varıdı, Muḥammed’iñ peygamberligine. Çünki Muḥammed’i dünyâya virinildi, (13) buğur inkâr itdiler, peygamberligine daḥı tağıldılar ve ba‘zısı ĩmân getürdi. Qavluhü Te‘âlâ: (14) *وَمَا أُمِرُوا*. ⁴⁸⁴ Ya‘nî buyurunulmadı bulara, ya‘nî ehl-i kitâbıñ kâfirlerine. Bir neçeler eydürler: Ya‘nî (15) buyurmadı Muḥammed bulara *إِلَّا لِيَعْبُدُوا اللَّهَ*, ⁴⁸⁵ meger Tañrı’ya tapmağa buyuruldı. Bulara illâ tevḥid (16) buyurıldı kim Haq Te‘âlâ’yı birleyeler. Qavluhü Te‘âlâ: *مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ* ⁴⁸⁶ iy atṭā‘ate. Ya‘nî (17) şöyle kim ṭā‘at ‘ibâdetler iderler, andan gayriya itmeyeler. Qavluhü Te‘âlâ: *حُفَاءَ*. miġbrâh ĩYa‘n ⁴⁸⁷ [88b] (1) dîni üzerine ve daḥı Muḥammed dîni üzerine bir neçeler eydürler ḥünefâ’u ya‘nî müslimîne eyi ḥâl kevnihî (2) müslimîne. Bir neçeler eydürler: ḥünefâ’ ya‘nî müttabi‘in. Daḥḥâk rivâyet ider ki ḥünefâ-yı hüccâcan, (3) ya‘nî ḥâcirler kim hac kılurlar Tañrı evine. Qavluhü Te‘âlâ: *وَيُقِيمُوا الصَّلَاةَ*. ⁴⁸⁸ Ya‘nî (4) "bi‘ş-şalati ve yukırrunehâ fi mevâkıtiḥâ". Ya‘nî namâzı ikrâr iderler ve daḥı urarlar namâzı vaqtlü (5) vaqtinde. Qavluhü Te‘âlâ: *وَيُؤْتُوا الزَّكَاةَ*. ⁴⁸⁹ Ya‘nî "yukırrunehâ". Ya‘nî ikrâr iderler farzına (6) ve daḥı öderler zekâtı. Qavluhü Te‘âlâ: *وَذَلِكَ دِينُ الْقَيِّمَةِ*. ⁴⁹⁰ Ya‘nî toğru dîn kim her-(7)giz egrisi yok *وَذَلِكَ دِينُ الْقَيِّمَةِ* ⁴⁹¹ de katım dimedi. Tâ‘i tânişla getürdi ki kayyime-(8)dür didi. Niçün? Anıñiçün kim ma‘nâya munşarif olur. Murâd bundan elmilletü’l-müteķimetün (9) demek olur. Bir neçeler eydürler: *وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا اللَّهَ*. ⁴⁹² Ya‘nî ol kâfirler buyur-(10)nulmadı. İllâ meger Tañrı’ya kulluk kılmaq içün, kamu dinlerden dönüp İslâm dîni (11) dutmağičün ve daḥı ihlâş birle tevḥide ve ṭā‘at kılmağa ve zekât virmege buyuruldular. (12) İşbu didigimiz toğru dindür. Qavluhü

⁴⁸³ Qur‘ân, 98 (Beyyine)/4:

⁴⁸⁴ Qur‘ân, 98 (Beyyine)/5: Emr olunmuşlardı,

⁴⁸⁵ Qur‘ân, 98 (Beyyine)/5: Allah'a has kılarak O'na kulluk etmek,

⁴⁸⁶ Qur‘ân, 98 (Beyyine)/5: Halis kılan,

⁴⁸⁷ Qur‘ân, 98 (Beyyine)/5: İbadet etmeleri,

⁴⁸⁸ Qur‘ân, 98 (Beyyine)/5: Namazı kılmak,

⁴⁸⁹ Qur‘ân, 98 (Beyyine)/5: Zekatı vermekle,

⁴⁹⁰ Qur‘ân, 98 (Beyyine)/5: Dosdoğru olan dîn de budur.

⁴⁹¹ Qur‘ân, 98 (Beyyine)/5:

⁴⁹² Qur‘ân, 98 (Beyyine)/5:

Te‘ālā: خَالِدِينَ فِيهَا 493 (13) وَالْمُشْرِكِينَ فِي نَارِ جَهَنَّمَ أُولَئِكَ هُمْ شَرُّ الْبَرِيَّةِ إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ .
Ya‘nī anlar kim (14) kāfir oldular ve dağı şirk getürenler ya‘nī Tañrı‘ya ortağı var diyenler ya‘nī İ̄sā (15) oğlıdır ve Meryem ‘avratıdır deyenler ve zu‘m fāsıdlerince putlarına giçi tañrılarımızdır (16) diyenler cehennem t̄amusı içinde hemīşe kalısarlardır ve bular yaradılmışların yavızra-(17)ğıdır. Andan soñra H̄aḳ Te‘ālā mü‘minleri mediḥ itdi. Ya‘nī öğdi ve dağı bu [89a] (1) buların ‘amellerin vaşif eyitdi ve dağı āḫiretde mekānların ve t̄uraḳların beyān (2) kıldı. Tā kim raḡbet iderler H̄aḳ Te‘ālā’nın ḳonşulıḡına. Ḳavluḥū Te‘ālā: إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا 494 (3) وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أُولَئِكَ هُمْ خَيْرُ الْبَرِيَّةِ . Yanī anlar kim īmān getürdiler ve (4) eyü ‘ameller kıldılar. Anlar anlardır kim yaradılmış yaradılmışın yegregidir. "İnnellezine amenü ey (5) şadaḳu bi’llāhi ve aḫlaṣu biḳavlihim ve ef’ālihüm vehüm aṣḫābu’n-nebi vemin ba’dihim (6) ilā yevmi’l-ḳiyāmeti". Ya‘nī şunlar kim taṣdīḳ etdiler Allāh’ı ve dağı gönüllerinde iḫlāşları (7) varıdı ve fi‘illeri dağı iḫlāş ileyidi. İmdi kimlerdür anlar. Peyḡamberin şaḫābeleridür, (8) andan soñra gelen ümmetleridür tā ḳiyāmete deḡin. Rivāyetdür ‘Abdullāh kim and iḳer, vallāhu (9) mü‘min ekremdür Ka‘betullāh üzerine deyü ve Ebū Hureyre and iḳer, vallāhu mü‘mün ekremdür (10) Tañrı‘ya. Ba‘zı feriştehlere rivāyet kıldı. H̄asan’dan şordum, işbu āyetden kim (11) هُمْ خَيْرُ الْبَرِيَّةِ didiḡi feriştehlere mi yegrekdürdüler. H̄asan eydür: Vāy saña (12) dir. Ḳanda berāber olusar feriştehlere mü‘minlerle dir. Andan H̄aḳ Te‘ālā mü‘minlerin dir. Andan (13) H̄aḳ Te‘ālā dir mü‘münlerin şevābın beyān kıldı. Eyitdi: Kim عَذْرُ تَجْرِي 495 (14) حَزَاؤُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنَّاتٍ مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا . Ya‘nī īmān getürüp (15) eyü ‘amel kılanların H̄aḳ Te‘ālā ḳatında ‘Adin uḳmaḳdır kim ırmaḳları anuñ altında (16) aḳar. Dağı bunlar uḳmaḳda içinde ebedü’l-ebed olalar. Ol dört ırmaḳ kim meşḫürdür. (17) Biri baldan ve biri suçıdır; biri südden; biri şudandır. Ḳavluḥū Te‘ālā: رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ (1) b][89 496 عَنَّا . Ya‘nī H̄aḳ Te‘ālā bulradan ḫoşnūd oldı dağı bular da Tañrı’dan ḫoşnūd (2) oldı. Şöyle kim bular hemīşe şāzılıḳda ve sevinmekde olalar. Ḳavluḥū Te‘ālā: "Raḫiyallāhu bi-a‘mālihim (3) ey bi-sebebi a‘mālihim". Ya‘nī Tañrı Te‘ālā bulardan ḫoşnūd olduḡı

⁴⁹³ Ḳur‘ān, 98 (Beyyine)/6: Kitap ehlinden ve ortak ḳoşanlardan inkar edenler, şüpheşiz içinde temelli kalacakları cehennem ateşindedirler. İşte bunlar, yaratıkların en kötüsüdürler.

⁴⁹⁴ Ḳur‘ān, 98 (Beyyine)/7: Fakat, inanıp yararlı iş işleyenler, işte onlar da, yaratıkların en iyileridirler.

⁴⁹⁵ Ḳur‘ān, 98 (Beyyine)/8: Onların Rableri katındaki mükafatı, içinde temelli ve sonsuz kalacakları, içlerinden ırmaḳlar akan Adn cennetleridir.

⁴⁹⁶ Ḳur‘ān, 98 (Beyyine)/8: Allah onlardan razıdır.

a'mälleri sebebidür. (4) Kavluhü: "Ve razü a'nhu şevābü'l-cenneti". Ya'nî bular Tañrı'dan hoşnüd olduğı uçmak şevābı (5) sebebindendir. Kavluhü Te'ālā: *ذَٰلِكَ لِمَنْ خَشِيَ رَبَّهُ*. ve avluhü Te'ālāKaniñdur. korqol eylik ve sevinmek Tañrı'sından (6) İYa'n⁴⁹⁷ yuqalü *لِمَنْ خَشِيَ رَبَّهُ*. tenebe -ve'c (7) rabbahu fiddünyā ve addeḥve " İYa'n⁴⁹⁸ me'aşihu". Ya'nî ol ki Tañrı'yı birledi, dünyāda ve dağı günāhından yığlındı. Allāh (8) Te'ālā biz kullarını ma'aşiyede ırak eyleyüvire ve 'ameli şālih olan kullardan eyleyüvire (9) ve ḥazreti sultānımıza qonşu olmağı müyesser kılvire ve bu kitābı te'lif idene ve (10) Türkî tercime idene ve yazana Allāh Te'ālā rahmet eylesün. Āmīn biḥurmeti bi-bereketi Fātiḥatü' (11) l-kitāp.

Sūretü Zülzile

Medīne'de indi, yüz kırk ḥarfdür, otuz bir kelimedür, sekiz (12) āyettür. Tañrı Resüli buyurdı: Her kim bu süre'i üç kez okusa yā yedi yā dört kez okusa (13) Muşḥaf-ı Şerif'i tamām okumaşça şevāb virir deyü, buyurdı. Bismi'llāh nüktelerinden bir (14) nükte⁴⁹⁹ oldur ki Bismi'llāh dört kelimedür. Quluñda günāhı dört dürlüdür. Biri gündüz (15) kıldığı günāhdur ve biri gice kıldığı günāhdur, biri dağı gizlü kıldığı günāhdur ve biri (16) āşikāre kıldığı günāhdur. Her kimse ki Bismi'llāhi'r-raḥmāni'r-raḥīm'i vaḥife idinse (17) Ḥaḳ Te'ālā bu dört günāhdan ol qulu şaqlaya, Ḥaḳ Te'ālā yarlığıya. Bi-bereketi [90a] (1) Bismi'llāhi'r-raḥmāni'r-raḥīm. Kavluhü Te'ālā: *إِذَا زُلْزِلَتِ الْأَرْضُ زِلْزَالَهَا*. için. Bir qopmağıyāmet qdeprence iatqaçan qyir İ(2) Ya'n⁵⁰⁰ neçeler eydür: Bu āyetiñ (3) beyān oldur ki ibtidā'ı İslāmda ya'nî İslām'ın evvelinde şöyle şanurlardı kim (4) Ḥaḳ Te'ālā uvaq günāhla 'azāb itmeye. Meger ulu günāhla 'azāb ide dirlerdi. (5) Qaçan bu āyet indise *فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ*⁵⁰¹, bildiler kim eger ulu günāh (6) olsun ve eger kiçi günāh olsun şorulusardur. Pes, böyle didiginden soñra bu (7) günüñ ya'nî kıyāmet korquların añdı ve eyitdi: Kim az nesne ol günde çok (8) olur. Kavluhü Te'ālā: *إِذَا زُلْزِلَتِ الْأَرْضُ زِلْزَالَهَا*. ,tiyile yir deprenceqva İYa'n⁵⁰²

⁴⁹⁷ Qur'an, 98 (Beyyine)/8: Bu, Rabbinden korkan kimseyedir.

⁴⁹⁸ Qur'an, 98 (Beyyine)/8:

⁴⁹⁹ nükte: Ar. Söz, yazı.

⁵⁰⁰ Qur'an, 99 (Zilzal)/1: Vaktā ki, yer kendisine ait şiddetli bir zelzele ile sarsılır.

⁵⁰¹ Qur'an, 99 (Zilzal)/7: Kim zerre kadar iyilik yapmışsa onu görür.

⁵⁰² Qur'an, 99 (Zilzal)/1:

deprene. (9) Kıyâmet gününde ammâ şöyle deprene ki ne kadar nesne ki yiriñ üzerinde vardır, (10) 'imâretlerden ve saraylardan mecmû'ı harâb-ı yebâb ola uvana. Bir neçeler eydürler: *إِنَّا زُلْزَلْتُمْ* (11) ⁵⁰³ ma'nası budur kim "ey hareket tahriken vehüve kekvahlihi ve yühricüküm ihrâcen ve'Imuhricü (12) li'te'kid" Kavluhü Te'âla'llâhu: *وَأَخْرَجَتِ الْأَرْضُ أَثْقَالَهَا*. ⁵⁰⁴ Ya'nî kaçan yir uluları ve (13) hazîneleri çıkarsa taşıra bıraksa ne kim yir karnında varısa. Kavluhü Te'âla'llâhu: (14) *وَقَالَ الْإِنْسَانُ مَا لَهَا* ⁵⁰⁵. Ya'nî dahı halâyık eydeler: Kim bu nesne nedür? Bir neçeler eydür-(15)ler: Bu arada insan didiginden murâd kâfirlerdür ki kıyâmet gününde inanmazlardı. Ölüp (16) ve çürüyüp toprak olduğumuzdan sonra girü mi dirilevüz dirlerdi. 'Acebleyüb eyitdiler: (17) Kim bu nedür kim bizim başımıza geldi, dirlerdi. Bir neçeler eydürler: Ol hâle inkâr idüp [90b] (1) eydeler ki Kavluhü Te'âla'llâh: *بِیَوْمَئِذٍ تُحَدِّثُ أَخْبَارَهَا* ⁵⁰⁶ Ya'nî ol gün ki (2) kıyâmet kopa, yir haberin söyleye, her ne kim üzerinde işlendi ise (3) hayır ve şerden âdem ne kim kıldısa. Pes, mü'münler çün tanıklık viren kim Çalâb'um (4) fülân İbn-i fülân kuluñ benüm üzerimde namâz kıldı ve oruç tutdı ve hac ve 'umre (5) kıldı ve gâzâ itdi ve dürlü dürlü şevâblarda bulundu. Pes, böyle diyicek mü'minler (6) sevinişeler, şâz olalar. Ammâ kâfirler çün eyde. Çalâb'ım fülân İbn-i filân kâfir benüm (7) üzerimde şirklerdi ve zinâ kıldı ve oğuzluk itdi ve hamer içdi ve dürlü dürlü (8) günâhlarda bulundu deye. Bunlar katî kayğuya şasâvete⁵⁰⁷ düşeler. Dahı eydeler: Kim (9) ya'nî ne oldı deyü yire kim haber virür. Hâne kim üzerinde işlendi ise. Bir (10) neçeler eydürler: Bu âyetde taqdir ve te'hîr⁵⁰⁸ vardır. Ma'nası budur kim *بِیَوْمَئِذٍ تُحَدِّثُ* ⁵⁰⁹ (11) *أَخْبَارَهَا* dir. Rivâyet kılındı Resül'den kim eyitdi: Kaçan şahrâlarda olsañuz (12) önünüz varınca çağırñ, bañ viriñ kim yarın kıyâmet gününde tanıklık viriserdür, (13) her ne kim taşdan ve toprakdan ve ağaçdan avazın işitseler İbrâhîm Edhem'den (14) rivâyetdür kim eyitdi: Ebü Ümeyye'i gördüm. Mescid-i Harâm'da gördi. Degme bir bucağında (15) ve ortasında namâz kıldı. Ben eyitdim: Niçün degme yerde namâz kılırsın? Pes, bu âyeti (16) okudı kim *بِیَوْمَئِذٍ تُحَدِّثُ أَخْبَارَهَا* ⁵¹⁰. Ya'nî dilerem

⁵⁰³ Kur'an, 99 (Zilzal)/1:

⁵⁰⁴ Kur'an, 99 (Zilzal)/2: Yer ağırlıklarını çıkardığında,

⁵⁰⁵ Kur'an, 99 (Zilzal)/3: İnsan; buna ne oluyor? dediği zaman,

⁵⁰⁶ Kur'an, 99 (Zilzal)/4: O gün, (yer) bütün haberlerini anlatır.

⁵⁰⁷ şasâvet: Ar. Üzüntü, gam, keder, tasa.

⁵⁰⁸ te'hîr: Ar. Erteleme, sonraya bırakma.

⁵⁰⁹ Kur'an, 99 (Zilzal)/4:

⁵¹⁰ Kur'an, 99 (Zilzal)/4:

kim her bir yerde namāz kıldığımız çün (17) tanıklık vire. Kavluhū Te‘ālā: *بِأَنَّ رَبَّكَ* ⁵¹¹ bir kişiye anuñ üzerinde ne a][91ve her paberlerin söyleyüñr yi ĪYa‘n⁵¹¹ işledigin tanıklık virmek, anıñiçündür kim yā Muḥammed (2) senüñ Tañrıñ yire buyura, söylemege destūr vire. Kavluhū Te‘ālā: *يَوْمَئِذٍ يَصُدُّرُ النَّارَ* ⁵¹² (3) *أَشْتَاتًا*. Ya‘nī ol kıyāmet gününde ādemler döneler bölük bölük dağılup gideler, (4) her biri ‘amellü ‘amelinüñ cezāsın bulmağičün. Ya‘nī kimse kimisi sağ kola gide, uçmağa (5) vara, kimisi şol kola gide, ol tamuya vara. Nete kim bir yerde eydür: *فَرِيقٌ فِي الْجَنَّةِ* ⁵¹³ (6) *وَفَرِيقٌ فِي النَّارِ*. Ya‘nī bir bölüğü uçmağa vara, hūreler ile zevk ‘işret süre. Ve (7) bir bölüğü tamuya vara, şeyātınler ile tamuya ‘azāba vara. Ve bir bölüğü uçma varup (8) sündüsler⁵¹⁴ dībācler⁵¹⁵ giyeler. Bir bölüğü tamuya varup kaṭrandan cübbeler giyeler. (9) Bir bölüğü uçmağa varup yüce tahtlar üzerinde oturup temāşā kıllalar. Ve bir bölüğü (10) cehennem ‘azābına varup tamu çukurlarına yüzleri üzerine düşeler. Bir bölüğü uçmağa (11) varup şarāben taḥūr içe ve bir bölüğü cehenneme varup gıslin gassāk içe. Bir bölüğü (12) uçmağa varup uçmak ni‘metlerin yiye, bir bölüğü tamuya varup zaḳḳūm yiyüp kaṭrān (13) yiye, niçün? Anıñiçün kim dünyāda bularıñ ḥālī buyıdı. Ya‘nī iki bölük iderler. Bir (14) bölüğü mescide varup tā‘atler ve ‘ibādetler kıllırlardı. Ve bir bölüğü ḥarābāta varup ma‘āşıye (15) meşğül idi. Ve bir bölüğü Tañrı buyuruğın dutardı. Bir bölüğü şeytān buyuruğın tutardı. (16) Bir bölüğü Tañrı buyuruğın ve ĩmān yolun dutardı. Bir bölüğü küfrān yolun dutdılar. Ve bir bölüğü (17) toğru yol üzerine getdiler. Bir bölüğü egri yol üzerine getdiler. Ammā bir neçeler ḥisāb [91b] (1) olduğundan soñra dutalar. Kavluhū "aştātan" ya‘nī "ferḳan firḳa" Kavluhū Te‘ālā: *لِيُرُوا* ⁵¹⁶ (2) *لَهُمْ*. Ya‘nī a‘mellerinüñ şevābın görmegiçün ve cezāsın bulmağičün nete kim rivāyetdir. (3) Resül ḥazretinden kim eyitdi: Kıyāmetde hiç bir kişi olmaya illā kendü nefsi (4) melāmet eyleye. Eger eyülerdenise ḥasret yiye kim niçün eylik artırmadım. Eger yavızlardanısa (5) eyde kim niçün yazuḳdan ırak olmadum, diyeler. Bu ol vaḳit ola kim şevāb ‘iḳābı (6) mu‘āyene göreler. Übeyy bin Ka‘be rivāyetinde gelür ki

⁵¹¹ Kur‘ān, 99 (Zilzal)/5: Çünkü Rabbin ona vahyetmiştir.

⁵¹² Kur‘ān, 99 (Zilzal)/6: O gün insanlar işlerinin kendilerine gösterilmesi için bölük bölük dönerler.

⁵¹³ Kur‘ān, 42 (Şura)/7: İnsanların bir takımı cennete, bir takımı da çılgın alevli cehenneme girer.

⁵¹⁴ sündüs: Ar. Parlak renkli ve değerli bir ipek kumaş çeşidi.

⁵¹⁵ dībāc: F. Bir tür has ipek parçası.

⁵¹⁶ Kur‘ān, 99 (Zilzal)/6: İnsanlar amellerini görmeleri.

zelzele üç nesneden hālī degildir. (7) Yā budur ki Haḫ Te‘ālā yere heybet nazarıla baḫa. Yā budur ki ādemoĝlanlarınıñ günāhı (8) çoĝluĝından ola. Yā budur ki yir altındaĝı balıĝ deprendiĝinden ola. Ḥalāyık (9) koᝑmaĝıçün yā ĝafletden ayırmaĝıçün. Ḳavluhū Te‘ālā: ⁵¹⁷ *فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا* (10) *يَرَهُ*. Ya‘nī her kim ki bir zerre ağır ḫayır işlese anuñ şevābın göresidür. Ḳavluhū Te‘ālā: (11) *وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا* ⁵¹⁸ *يَرَهُ*. Ya‘nī her kim ki bir zerre ağır şer işlese anuñ (12) cezāsın göresidür, ve ‘azābın çekesidür. Muḫammed bin Ka‘b rivāyet kıılır kim bu āyetiñ (13) ma‘nāsı dimek olur kim her kāfir ki dūnyāda bir zerre ağır ḫayır işlese anuñ şevābın (14) ve ‘avızın kendü nefsinde ve ehlinde ve malında ve ‘ayālinde⁵¹⁹ göre āḫirete hiç ḫayır (15) iletmeye ve her mü‘min ki bir zerre ağır şer işlese dūnyāda anuñ ‘azābın ve cezāsın (16) kendü nefsinde göre ve ehlinde ve malında ve ‘ayālinde göre. Tā ki āḫiretde Haḫ Te‘ālā ḫazretinde (17) anuñ hiç şeri olmaya. İmam Şa‘lebi’ye şordılar kim zerre nedür? Eyitdi: Bir ḫarınçaya [92a] (1) yā bir zerre ağırdur ve anuñ yüz bölükde bir bölüğine ḫabbe⁵²⁰ dirler. Rivāyet bir gün (2) Sa‘īd bini Ebī Vaḫās bir ḫurma’i şadaḫa virdi. Ol derviş elin çekdi, almadı. (3) Sa‘ad eyitdi: Vāy saña ki Haḫ Te‘ālā bir zerre yā bir ḫardal dānesi ağırın ḫabūl ider (4) sin, bunı ḫabūl itmezsin. Yā bir ḫurma niçe zerre ola didi. Rabī‘ bin Şabīḫ eyitdi: (5) Bir kişi Ḥasan ḫatından geçeridi. Ḥasan bu sūre’i oᝑurdi. Çün bu āyet indi (6) kim ⁵²¹ *فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ*. ⁵²² *وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ*. ol er (7) eyitdi: Yā Ḥasan baña öĝüt yetdi. Ḥasan eydür: Bu kişi tamām ‘ālim oldı. Bir (8) gün ‘Āyişe anamız üzüm yeyü ṫururdi. Bir derviş geçdi. Ol derviş (9) bir dāne üzüm şadaḫa eyitdi. Ḳatındaĝı kişiler eyitdiler: Yā Ümme’l-mü’mine, ya‘nī (10) mü’minler anası bir dāne üzüm ne nesnedür kim şadaḫa idersin. ‘Āyişe eydür: (11) Heyhāt! Bir dānede neçe zerrāt vardur. Rivāyet kıılındı kim bir gün bir kişi geldi. (12) Resūl eyitdi: Baña ‘ilim öĝret şol nesneden kim Haḫ Te‘ālā saña virdi. Pes, (13) Resūl ḫazreti ‘aleyhi’s-selām ol kişiyi bir şaḫābeye ışmarladı. Tā kim İzā Zülzileti sūre-(14)sine deĝin oᝑutdı. Çün kim bu āyet indi kim *فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ*

⁵¹⁷ Ḳur‘ān, 99 (Zilzal)/7: Kim zerre kadar iyilik yapmışsa onu görür.

⁵¹⁸ Ḳur‘ān, 99 (Zilzal)/8: Kim de zerre kadar kötülük yapmışsa onu görür.

⁵¹⁹ ‘ayāl: Ar. Eş, zevce.

⁵²⁰ ḫabbe: Ar. En ufak şey, zerre.

⁵²¹ Ḳur‘ān, 99 (Zilzal)/8:

⁵²² Ḳur‘ān, 99 (Zilzal)/7:

خَيْرًا نَزَرَهُ .⁵²³ İllā ol (15) er eyitdi: Bu deñlü yeter. Varayın bunuñ ile ‘amel kılayın. Eger dañı gerek olursa kelām (16) öğrenem, didi. Bu haberi Resül’e didiler. Pes, Resül eyitdi: Koñ ki bayıķ ol kiři (17) ‘ālim oldu. Bir neçeler eydür: "Yarahū" Hū’nuñ zamīri iki yarar. Yā insana rāci⁵²⁴ ola ki [92b] (1) işledügi ‘ameliñ cezāsın görür yāhud yerer ki "Yarahū" Hū’nuñ zamīri Allāh rāci‘ ola. (2) Ya ‘nī ādem oğlanları işledügi ‘amelleri Allāh Te‘ālā görür dimek olur ve Allāhu-(3)i‘ lam Hāķ Te‘ālā cümlemüzi hayır üzerine şābit kılıvire, şeytān şerinden (4) şaklayuvire, ‘ameli gökcek kıllardan kılıvire ve dañı cemī‘-i ümmet Muħammed’i biri bircegezimüze (5) hoşnūd kılıvire ve āħir nefesde imān kāmil ile hatim eyleyüvire ve dañı bunı kitābet (6) iden eksikli kıla Allāh Te‘ālā rahmet naşib idüp dīzārın müyesser kılıvire. (7) Āmīn bi-ħurmeti seyidi’l-mürselīn.

Sūretü'l-‘Ādiyāt

Mekke’de indi, yüz altmış üç (8) harfdür, kırık kelimedür, on bir āyetdür. Resül hazreti ‘aleyhi’s-selām eyitdi: Her (9) kim ve’l-‘Ādiyāt sūresin oķursa ‘arafāt tağına çıķup müzdelifeye inen (10) hacılar sağışınca ol kıla müzd ve şevāb vire ve anuñ divānına yazıla. Allāh Te‘ālā (11) cümlemüze müyesser ide ve dañı cemī‘-i sūreleriñ evvelinde, Allāh Te‘ālā Bismi’llāh ile (12) bed eyitdi. Haşşiyeti hisāba gelme bir nüktesin bunda beyān kıldı. Dañı budur kim (13) her kaçan kaşşāblar bıçağın hayvānıñ boğazına ķosalar Bismi’llāhi Allāhu Ekber (14) diseler ol hayvāncıķlar şol kadar zevķ bulurlar ki üç üç dirler. Vaķtiñi (15) bir hayvān hayvānlıđı ile ölüm vaķtinde eyü lezzet bulucaķ. Mü’min dañı lāyıkdur (16) ki Hāķ Te‘ālā’nıñ zikriyle dañı yavlaķ zevķ bulalar ve lezzet alalar. Zīrā ki ma‘şūķ (17) haķiķisiniñ adıdır. Bismi’llāhi’r-rahmāni’r-rahīm. Kıvluhū Te‘ālā: [93a] (1) وَالْعَادِيَاتِ ضَبْحًا .asemdür. ķ Bu vāv, vāvı⁵²⁵ Ya ‘nī Tañrı Te‘ālā and iķer. Eydür ki Tañrı (2) Te‘ālā yoluna segirden ğāziler atları haķiķün ki katī segirtmekden nesneler hışlayu çıķar. (3) Bu ķavl İbn-i ‘Abbās’ıñ ve ‘Aṭāve, Mücāhid ve ‘İkrime ķavlidür. Bir neçe müfessirler eyitdiler. (4) وَالْعَادِيَاتِ ضَبْحًا⁵²⁶ didigi ol Develer haķiķün kim ka‘be yolunda katī yörimekdin (5) nefesleri gürleyü

⁵²³ Kıur’ān, 99 (Zilzal)/7:

⁵²⁴ rāci‘: Ar. s –e dönmeķ, rücū etmeķ.

⁵²⁵ Kıur’ān, 100 (Adiyat)/1: And olsun Allah yolunda koştukça koşanlara;

⁵²⁶ Kıur’ān, 100 (Adiyat)/1:

çıkar. Kavluhū Te‘ālā: ⁵²⁷ فَأَلْمُورِيَّاتِ فَذَحًا. Ya‘nī ol atlar kim gāzılıqda (6) katı ve taşlu yerlerde segirdicek anuñ toynaqları taşdan ateş çıkar. Haқиçün. (7) Kavluhū Te‘ālā: ⁵²⁸ فَأَلْمُغِيْرَاتِ صُبْحًا. (8) kâfir ptinde segirdime girükva habāşiçün kim kağı ol atlar hDa ⁵²⁹ elin yağma eyledür. Kavluhū Te‘ālā: فَأَتَّرْنَ بِهِ نَفْعًا. Pes, dağı ol atlar kim gāzāda (9) segirtmek birle kâfir ilinde toz qoparır. Kavluhū Te‘ālā: ⁵³⁰ فَوَسَطْنَ بِهِ جَمْعًا. Pes, dağı (10) ol atlar haқиçün kim ıssın götürüp düşman dirnegi ortasında girir, yarar öte geçer. (11) ⁵³¹ لَكُنُوْا اِنَّ الْاِنْسَانَ لِرَبِّهِ . Bu aqsāmiñ cevābı bu āyetdür ki ⁵³² (12) اِنَّ الْاِنْسَانَ لِرَبِّهِ ’dur. Ya‘nī demek olur kim bu kamu yāz itdigimiz nesnelere haқиçün kim ādem- (13) oğlanları Tañrı’sınuñ ni‘metlerine isbās söz der. Hasan eyitdi: "Lekenüdü" didigi (14) oldur ki ādemoğlanları Tañrı’dan gelen muşibetleri şağışlar. Söz ider, söz (15) idünüp söyler ve Tañrı’dan gelen eylikleri ve ni‘metleri unudur. Rivāyet kılındı (16) Zübeyr’den kim Haq Te‘ālā’nuñ Resūli eyitdi, dir. "Lekenüdü" didigi Tañrı’sına isbās söz ya‘nī (17) oldur kim yaluñız yeye ve şadağa’ı yığa ve kulumı ve şakirdini dōke. Bir neçeler eyitdiler: Kenūd [93b] (1) oldır kim az ni‘met ispās kılmaz ve çok ni‘mete şükür eylemez. Kavluhū Te‘ālā: ⁵³³ فَأَلْمُورِيَّاتِ (2) "ey felmünceyāti ‘amelen" ya‘nī kırtarıcılar ‘amel yönünden bir neçe müfessirler eydür-(3)ler: Bu āyet meşeldür ki Haq Te‘ālā dārib-ı meşel kıluş durur. Ya‘nī sūret kıruş turur. (4) "Kadğan" deyü ya‘nī çaqmaş demek olur. Nete kim aqdāh kışı kırtarır kışın şovuğı (5) rahmetinden ve helāk olmaşdan vaqtini kış gününde bir evciniñ çaqmağı olmasa (6) şovuşdan helāk olur. Ancılayın a‘māl-i şāliha kışiyi kırtarır, kıyāmet gününde (7) cehennem şamusına düşüp helāk olmaşdan ve ‘azābdan kırtarır. Vaqtı ki ‘amel şāliha (8) olmasa pes, helāk olur, ‘azāba giriftār olur. Kavluhū Te‘ālā: ⁵³⁴ صُبْحًا فَأَلْمُغِيْرَاتِ. Bir neçeler (9) kim bir vech-i temşıldür. Ya‘nī kıyāmet gününde kuluñ şevāblarını huşamāları kapısarlar. (10) Nete kim bir katı yiyl esüp toprağı niçe kapuş zidisa at ayağından ya‘nī (11) segirdim atları ayağından. Nete kim eyitdi: ⁵³⁵ فَأَتَّرْنَ بِهِ نَفْعًا. Bir neçeler (12) eydür: "Feaşerne bihi nef‘en" endidigi ol develerdür kim ‘Arafāt’dan Müzdelife’ye dönerler.

⁵²⁷ Qur‘ān, 100 (Adiyat)/2: And olsun kıvılcımlar saçanlara;

⁵²⁸ Qur‘ān, 100 (Adiyat)/3: Sabah sabah akına çıkanlara;

⁵²⁹ Qur‘ān, 100 (Adiyat)/4: Ve tozu dumana katanlara;

⁵³⁰ Qur‘ān, 100 (Adiyat)/5: Bir derneğı o demde ortalayan: kuvvetlere kasem eylerim ki.

⁵³¹ Qur‘ān, 100 (Adiyat)/6: İnsan gerçekten Rabbine karşı pek nankördür.

⁵³² Qur‘ān, 100 (Adiyat)/6:

⁵³³ Qur‘ān, 100 (Adiyat)/2:

⁵³⁴ Qur‘ān, 100 (Adiyat)/3:

⁵³⁵ Qur‘ān, 100 (Adiyat)/4:

Andan (13) Mina'ya gelürler, kurbān iderler, etin ulaşıdırırlar. Gūyā ki gāret iderler. Ya'nī ol eti (14) dervişler kapısarlar. Bir neçeler eydürler: *فَأَثَرُنَ بِهِ نَفْعًا*.⁵³⁶ Ya'nī ol Devede toz kuşarırlar. (15) Ol vākit ki Müzdelife'den Mina'ya varırlar. Pes, ne kināyetdür vādiden gūyuyā ki Hāḫ Te'ālā (16) eydür: "Feaḡerne bihi" Ya'nī "bilvādī neḫ'an ey gūbāren" Ya'nī ol devede toz kuşarırlar. Ḳavluhū (17) Te'ālā: *فَوَسَطْنَ بِهِ جَمْعًا*.⁵³⁷ Ya'nī "fevaḫa'ne bilvadi ve yuḫal-i bilmekān ḳavluhū cem'en" Ya'nī [94a] (1) "hīne icteme'e elhāccū bi-Mina" Ya'nī ol vāḫtin ki Mina'ya dirleler. Ḳavluhū Te'ālā: *إِنَّ الْإِنْسَانَ*⁵³⁸ (2) *لِرَبِّهِ لَكَنُودٌ*. Bu āyet cevābı ḳasemdür. Pes, Hāḫ Te'ālā and iḫer. İşbu nesnelere ki (3) be-dürüstī insan Tañrı'sına ispās sözdür. Pes, bu sūrede gāzilerin şevābı (4) fażlı⁵³⁹ vardır ve daḫı gāziler atının şevābı fażlı vardır. Şol tefsīrce kim bu (5) sūre'ye gāzā ma'nisin vireler. Pes, dimek olur gāziler atının ayağından ḳopan (6) toz ḫaḳiḫün. Niḫün anıñiḫün kim 'amellerde gāzā şevābından olur şevāb yoḫdur (7) ve daḫı şol vech üzerine kim devi tefsīr ideler. Hācılar fażlın beyān ḳılır (8) ve ḫacıların devesi şevābı fażlın beyān ḳılır ki Hāḫ Te'ālā and iḫer. Hācıların deve-(9)lerine kim ḫacıların devesi ayağından ḫıḫan toz ḫaḳiḫün ve od ḫaḳiḫün ki (10) be-dürüstī ādemoḫlanları Tañrı'sına ki beḫıldür. Maḫātil rivāyet ider, eydür: Bu āyet (11) Ḳurdi bin 'Abdullāh ḫaḫḫında indi. Kenūd'ın ma'nāsı benī Kende ve benī Hızırmevt (12) dilinde "el-ḫaşı lī-seyyidihi" dimek olur. Ya'nī calayısına 'āşī benī Kināne dilinde (13) el-beḫīlü dimek olur. Bir neçeler eydür ki "kenūd" didiḫi Velīd İbn-i Muḫayra'dur kim münāfıḫların (14) başıdır. Bir neçeler eydürler ki kenūd'dan murād Ebū Ḥubbābe'dür ki beḫillerin başıdır. Bir (15) neçeler eydürler: Üḫ ḫişi vardı. 'Arab'da üḫü de bir 'aşırdā ve illā üḫü üḫ nesnede (16) ki ve bir neçeler eydürler: Kenūd oldur ki ḫiḫ ḫayır olmaya. Bir neçeler eydürler: Kenūd oldur ki ḫiḫ ḫayır olmaya. Bir neçeler eydürler: Kenūd ol yerdür ki (17) anda ḫoraḫ gālib ola kim ol yerde ekin bitmeye. Aña arzukenūd dirler. Ḳavluhū Te'ālā: [94b] (1) *وَإِنَّهُ عَلَىٰ ذَٰلِكَ لَشَهِيدٌ*.⁵⁴⁰ Ya'nī Hāḫ Te'ālā ol ādemoḫlanının ispās söz-(2)liḫına ve her işine ḫanıḫdur. Bir neḫe müfessirler eydürler:

⁵³⁶ Ḳur'ān, 100 (Adiyat)/4:

⁵³⁷ Ḳur'ān, 100 (Adiyat)/4:

⁵³⁸ Ḳur'ān, 100 (Adiyat)/6:

⁵³⁹ Fażl: Ar. İyilik, lutuf, kerem.

⁵⁴⁰ Ḳur'ān, 100 (Adiyat)/7: Doḫrusu kendisi de bunların hepsine şahittir.

Ya'nî âdem oğlanı dükeli (3) işlediği iş üzerine kendi nefsi birle tanışdır. "Ve innehū'niñ" zamîrin bir neçeler Allāh (4) hazretine tutarlar ve bir neçeler insana dutarlar. Kavluhū Te'ālā: *وَإِنَّهُ لِحُبِّ الْخَيْرِ لَشَدِيدٌ*.⁵⁴¹ (5) Ya'nî âdem oğlanı mal sevmekliği yavlaq katîdür. Bir neçeler eydürler: İnsan mal (6) cem' itmeklige katî harîşdür⁵⁴². kũtbî eydür: Bunuñ ma'nāsı oldur ki (7) "li ħubbil'l-māli lebaħīlun" demek olur. Bu arada şedīd'in ma'nāsı beħīl demek olur. (8) Zeccāc eydür: Âdemoğlanı malı sevdiğinden ötüri beħīldür. Bu söz Kũtbî (9) kavline 'azībdür hem muvāfiqdur. Kavluhū Te'ālā: *أَفَلَا يَعْلَمُ إِذَا بُعْثِرَ مَا فِي الْقُبُورِ*. i istifhāmdur. hemze'⁵⁴³ (10) Bu hemze Ma'nisi taqđirdür. Ya'nî âdemoğlanı bilmez mi? Kim kaçan (11) gör de yetenler kopolar. Bir neçeler eydür: Bilmez mi? Ol beħīl meşhedlerde yeten dursalar (12) Hāq Te'ālā hazretine 'arz olsalar. Kavluhū Te'ālā: *وَحُصِّلَ مَا فِي الصُّورِ*.⁵⁴⁴ Ya'nî (13) ne kim göñüllerde varısa beyān olsa ħayırdan ve şerden ve o yurtlana. Kavluhū (14) Te'ālā: *إِنَّ رَبَّهُم*⁵⁴⁵ . Ya'nî bayıq bularıñ Tañrı'sı ol günde (15) bularıñ ħālin bilür ve ħayırludur. Ya'nî Hāq Te'ālā celle celāluhū ve 'ammā nevāluhū bunları (16) bilür ve 'amellerinde bilür, eyüsin ve yavızın ve niyyetlerinde bilür, ħayrın ve şerin (17) daħı dünyāda kim muṭī' oldı ve kim 'aşı oldı mecmū'ın bilür. Bu āyetde delīl. [95a] (1) oldur ki Hāq Te'ālā kũlına niyyet i'tibārele şevābı virir. Anuñiçün *مَا وَحُصِّلَ*⁵⁴⁶ (2) *فِي الصُّورِ* didi. Ya'nî ħāşıl ola kũlına şevābdan göñlerdeki niyyet miqđarı. Nete (3) kim ħadīşde gelür kim "İnnemā el-'amālu bi'n-niyāt"⁵⁴⁷. İmdi dileriz Hāq Te'ālā hazretinden (4) kim bizi beħīl ve çıgān zümresinde kılmaya ve semīler ile ve 'ulemālar ile ve şuleħālar⁵⁴⁸ ile ħaşr (5) eyleyüvire ve nāmer(d)lere muħtāc ve iħtiyāc kılmaya, 'ömürlerimiz olduqça toğru yolları müyesser kılvire. (6) Ve daħı dileriz kim bu kitābi te'līf ide 'ulemānuñ rūħu mı Hāq Te'ālā hazreti şāz kılvire (7) ve kātibine ve oquyan kardeşlere ve diñleyen biñ cümleler ile raħmeti vü dindarını müyesser kılvire. (8) Āmīn.

⁵⁴¹ Kur'an, 100 (Adiyat)/8: Ve o serveti sevdiği için katıdır, çetindir ona.

⁵⁴² ħarīş: Ar. s. Bir şeyi elde etmek hususunda aşırı derecede istekli olan, hırslı.

⁵⁴³ Kur'an, 100 (Adiyat)/9: Fakat bilmiyecek mi? Deşlidiği zaman o kabirdekiler.

⁵⁴⁴ Kur'an, 100 (Adiyat)/10: Kalplerde olanlar ortaya konulduğu zaman.

⁵⁴⁵ Kur'an, 100 (Adiyat)/11: Doğrusu Rableri o gün onların her şeyinden haberdardır.

⁵⁴⁶ Kur'an, 100 (Adiyat)/10:

⁵⁴⁷ Her iş bir niyetledür.

⁵⁴⁸ şuleħā: Ar. Dinin emrettiği hususlara uygun davranan, iyi amel sāhibi kimseler, sālīhler

Süretü'l-Kāri'ati

Mekke'de indi, yüz elli iki harfdür, otuz altı kelimedür, on (9) bir âyettür. Resül hazreti (a. m.) eyitdi: Her kim ki el-Kāri'atü süresin okusa Haḫ Te'ālā (10) kıyāmet gününde anuñ terāzısın ağır eyleye. Ve daḫı Bismi'llāh'da bir işāret daḫı vardur (11) ki zikir olundı. Nūḫ peygamber gemiye binicek eyitdi: Bismi'llāhi "mecrihā" didi. Niçün? (12) Anıñiçün kim lafz-ı rahmān ve rahīm müştākdurur rahmetden. Nūḫ kuşşası ḫor kavminiñ (13) helākligidir. Pes, rahmet lafzı helāk-i muktezī degildür. İmdi bu ad berekātıla, Nūḫ (14) kavmile helākden ve ğarḫdan kurtuldılar. Pes, ol keremi çok pādışāh lāyıḫdur kim (15) Ümmet-i Muḫammed'i tamu odundan kırtara. Bu adlar berekātında Bismi'llāhi'r-rahmāni'r-rahīm. (16) ⁵⁴⁹ مَا الْقَارِعَةُ. ⁵⁵⁰ الْقَارِعَةُ. ⁵⁵⁰ Ya'nī "yevme'l-kıyāmeti", kıyāmet günü nete kim "es-sā'atü ma'ls-sā'atü" (17) gibi ⁵⁵¹ مَا الْحَاقَّةُ. ⁵⁵² الْحَاقَّةُ gibi kıyāmetiñ seksen dürlü adı vardur. Nete kim tefsirde gelür. [95b] (1) Cümle yerlü yirinde mezkürdür. Su'āl: Kıyāmet gününe kāri'a dirler, niçün? Cevāb: Anıñiçün (2) kim gönülleri döger ḫorḫular ile. Bir neçeler eydürler: ḫulakları döger güürdüler ki güürdü-(3)lerle ğaybetlerle. Bir neçeler eydür: Kāri'a deyü anıñiçün didi kim üç nesneden ötürü. Birisi (4) ḫulaḫın döger işledigi nesnelere ile, ikinci a'zālarını döger ba'zısın ba'zısına, (5) üçüncü göneleri döger kıyāmet ḫorḫularıla. Nete kim geziler biz döger gibi. ḫavluḫü Te'ālā: (6) ⁵⁵³ وَمَا أَدْرَاكَ مَا الْقَارِعَةُ. Ya'nī ne bildirdi saña yā Muḫammed kim Kāri'a ne nesnedür. Su'āl: (7) Bu arada Kāri'a deyü tekrār eyitdi: niçün? Cevāb: Anıñiçün kim bu günüñ şiddetinden (8) ötüri şiddiniñ ta'zīminden⁵⁵⁴ ötüri. Ya'nī demek olur kim yā Muḫammed bu kıyāmetiñ (9) ḫatılıḫı gey olur. Ya'nī darb ḫatī gündür. Pes, Haḫ Te'ālā kendü 'azametile böyle deyicek kıyās (10) it kim neçe olmaḫ gerek. Andan ol günüñ vaşfın beyān eyitdi ve buyurdi. Kim ⁵⁵⁵ يَوْمَ تَكُونُ النَّاسُ كَالْفَرَاشِ الْمَبْتُوثِ. Ya'nī "ke'l-cerādi yeḫūlu ba'zuhum fi ba'zin müteḫayyirine (12) hufāten 'urrāten". Ya'nī şol gün kim ḫalāyık olalar şol

⁵⁴⁹ ḫur'ān, 101 (Kaari'a)/1: Güürültü koparacak olan

⁵⁵⁰ ḫur'ān, 101 (Kaari'a)/2: Nedir o güürültü koparacak olan?

⁵⁵¹ ḫur'ān, 69 (Hakka)/1: Gerçekleşecek olan!

⁵⁵² ḫur'ān, 69 (Hakka)/2: Nedir o gerçekleşecek olan gün?

⁵⁵³ ḫur'ān, 101 (Kaari'a)/3: O güürültü koparacak olanın ne olduğunu sen bilir misin?

⁵⁵⁴ ta'zīm: Ar. Hürmet etme, sayḫı gösterme, büyük sayıldıḫımı belli edecek şekilde güzel muāmelede bulunma.

⁵⁵⁵ ḫur'ān, 101 (Kaari'a)/4: O gün insanlar, ateş etrafında çırpınıp dökülen pervaneye dönecekler.

çekirge gibi kim birbirine karşılar. (13) Bir neçeler eydür "kelferāşi". Ya'nī şol kelebek gibi kim birbirine koyuşurlar. Halāyık (14) şöyle mütehayyer, hayrān olalar. Birbirine koyuşular koyuşular kim 'uryān kanda gide-(15)ceklerin bilmeyeler. Ya'nī demek olur kim kıyāmet günü bir gündür kim ol günde ādemler (16) kelebek gibi olalar. Kendülerini bilmeyeler kim oda ve şuya bırağurlar. Hiç haberleri (17) olmaya. Bir neçeler eydürler: Haḫ Te'ālā buları kelebegi teşbīh itdi ki anıñıçündür kim [96a] (1) kelebegiñ bir bellü seyri yoḫdur. Ya'nī ayrıḫ canavarlar gibi, dostoḫru uçmazlar. Gāh (2) şol yaña gāh işbu yaña yā uçarlar gāh oda düşerler ve gāh şuya düşerler. Ḳavluhū Te'ālā: (3) *وَتَكُونُ الْجِبَالُ كَالْعِهْنِ*⁵⁵⁶. Ya'nī daḫı ol günde taḫlar atılmış yūñ gibi (4) yūñ gibi ola. Bunda kāf kāf teşbīhdür. Su'al: Ne ḫikmetdür ki Haḫ Te'ālā taḫları atılmış (5) yūñe beñzer tedi, ayrıḫ nesneye benzetmedi. Cevāb: Bundan öturi ki yūñ envā'idur, ya'nī (6) dürlü dürlüdür. Bir neçesi aḫdur; bir neçesi qaradur ve bir niçesi kızıldur; bir niçesi (7) şarudur; bir niçesi gökdür. Pes, yer daḫı taḫlar daḫı envā'-ı muhtelifdür. Ya'nī rengā-(8)renkdir, dürlü dürlüdür. Kimi kara kimi kızıl kimisi aḫ kimisi gök kimisi şaru. Vaḫti ki (9) yūñ atılsa qarası aḫına ve kızılı şarusına qarışur, mevc⁵⁵⁷ mevc olur. Kıyāmet (10) gününde yir daḫı birbirine qarışa. Şöyle emvāc ola kim hayrān oluna. Bir neçeler eydür: (11) Kāfi kāfi teşbīhdür dir. Şol vechile kim nete kim ḫallāc yūñi atıcaḫ havāya tozar. (12) Ya'nī evvel yukaru ḫalkar, andan yire düşer. Pes, taḫlar daḫı şöyle havada uça (13) ve toz gibi ola, taḫıla. Andan yire düşe. Nete kim bir yerde eydür: "ve ḫiye temurrū merra'l hesābi" Ḳavluhū Te'ālā: (14) *فَأَمَّا مَنْ ثَقُلَتْ*⁵⁵⁸ *مَوَازِينُهُ*⁵⁵⁹. her kim ki ol günde (15) terāzusu aḫır olsa ammā īYa'nī pes, ol kişi uçmaḫ içinde ḫoşnūdu dürlük içinde ola. (16) Ya'nī demek olur kim her kimiñ ki şevābı terāzusu aḫır olsa ya'nī şevābı ve müzdü (17) çok gelse günāhdan, ya'nī 'amel-i şālihler namāzı gibi, oruḫ gibi zekāt, sadaḫa gibi [96b] (1) ḫayru iḫsān gibi ḫacc u ḫazā gibi, pes ol kişi bir dirlikde ola uçmaḫ içinde kim ol (2) dirliğe rāzı ola. Ya'nī şunuñ gibi dirlik kim hergiz olur olmaya ve şunuñ gibi (3) baylıḫ kim hergiz yoḫsulluḫ olmaya ve şunuñ gibi saḫlıḫ kim hergiz ḫastalığı olmaya (4) ve şunuñ gibi emānlik kim hergiz ḫorḫu olmaya ve şunuñ gibi ḫoşluḫlar kim hergiz (5) āfeti olmaya.

⁵⁵⁶ Ḳur'ān, 101 (Kaari'a)/5: Daḫlar, atılmış renkli yūne benzeyecekler.

⁵⁵⁷ Mevc: Ar. Dalga.

⁵⁵⁸ Ḳur'ān, 101 (Kaari'a)/6: İşte o vakit miyzanları aḫır basan kimse.

⁵⁵⁹ Ḳur'ān, 101 (Kaari'a)/7: Artık ḫoşnut olacağı bir hayat içindedir o.

Kavluhü Te'ālā: ⁵⁶⁰ وَأَمَّا مَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ .kimiñ (6) kim ı ammāhda iYa'n⁵⁶¹
 terāzusu yiyni olsa anuñ yiri hāviye tāmıdır. Ya'nī kimiñ kim günāhı (7) ağır gelse
 şevābından. Bir neçeler eydürler: Bu āyet kâfirler haqqında indi. Qatāde eydür: ⁵⁶² فَأَمُّهُ
 (8) ⁵⁶³ هَاوِيَةٌ "iy hiy ummuhüm ve masīrihim ve ma'vihüm" demek olur. Ya'nī ol tamu
 kâfirleriñ (9) ümmidür. Su'āl: Eger şorsalar kim cehennem kâfirleriñ ümmüdür
 didiginden fa'ide nedür? Cevāb: (10) Anıñiçün didi kim vaqti ki kâfirleri cehenneme
 bıraksalar depeleri üzerine ineler. Andan (11) soñra Haq Te'ālā tāmuyı vaşf⁵⁶³ kıldı ve
 eyitdi: Kim ⁵⁶⁴ وَمَا أَنْزَلْنَاكَ مَا هِيَ . Ya'nī ne bildür-(12)di saña Muḥammed ki ol hāviye
 nedür? Eyitdi: Haq Te'ālā ikiledin haber virir. Buyurur ki (13) ⁵⁶⁵ نَارٌ حَامِيَةٌ . Ya'nī
 "hātātun kad intehiye ḥarrūha" Ya'nī ol hāviye tāmı bir oddur (14) kim
 kızdırılmışdır. Eyle kızmaḳ kim kızgün kemāle irmiş ola, andan öte kızmaḳ (15)
 mümkün olmaya. Bir neçeler eydürler: ⁵⁶⁶ وَمَا أَنْزَلْنَاكَ مَا هِيَ didigi "ta'zīmen lişiddiha"
 demek olur (16) "ammā mā hiy'niñ" aşlı mā hiye'dür. Pes, hā girildi vaqfiçün
 Keḳavluhü "İkra'" kitābiye gibi bu daḫı (17) aşılarda kitābiyedür. Buña da hā virildi
 vaqfiçün ve daḫı sulṭāniyede buncılayın "ve ḳasi [97a] (1) 'ala heza". Ve daḫı ḫadişde
 gelür kim Haq Te'ālā emr ide bir ferişteye kim yazuḳ müzd terāzusun (2) darta.
 Rivāyetdür Ca'fer'den kim ol daḫı Enes'den rivāyet ider kim Haq Te'ālā'nıñ fe-
 (3)riştehlerinden bir ferişteh kıyāmetde ādemlerin terāzusına ḫāzır dura, 'amellerini
 darta. Eger (4) müzdi ağır gelse ol ferişteh Yüce avazıla çağırır kim dükeli ḫalāyık
 işidirler. Eydür-(5)ler kim ey maḫşer ehl-i biliñ ve āgāh⁵⁶⁷ oluñ kim fülān oḅlu fülān
 ve sa'ādetsiz ḳullardan (6) ḳılmaya. Āmīn. Sa'adet ehlinden eyleyivire deyelim
 cümlecigimüz. Āmīn. Şāyed olasıñuz (7) belālardan emin. Ve daḫı bu kitābı yazana
 Haq sübhānehü ve Te'ālā 'adetsiz ḫasenāt ve muḫv (8) seyyi'āt müyesser kıla. Ebā vü
 ecdādına rahmet eyleye ve cümlemüze daḫı cemi' belālardan ırāḳ (9) ide. Āmīn.

⁵⁶⁰ Ḳur'ān, 101 (Kaari'a)/8: Fakat miyzanları hafif gelen kimse.

⁵⁶¹ Ḳur'ān, 101 (Kaari'a)/9: Onların yeri bir çukurdur.

⁵⁶² Ḳur'ān, 101 (Kaari'a)/9:

⁵⁶³ vaşf: Ar. f. Tārif etmek.

⁵⁶⁴ Ḳur'ān, 101 (Kaari'a)/10: O çukurun ne olduğunu sen bilir misin?

⁵⁶⁵ Ḳur'ān, 101 (Kaari'a)/11: O, kızgın bir ateştir.

⁵⁶⁶ Ḳur'ān, 101 (Kaari'a)/10:

⁵⁶⁷ āgāh: F. s. Haberli, haberdar.

Süretü'l-Tekäsür

Ve dağı Bismi'llāhi'de bir işāret budur ki çok çok (10) kaşşablar hayvānları zebih idüp boğazlarlar. Ol vaktin Bismi'llāhi ve Allāhu ekber (11) dirler, Bismi'llāhi'r-raĥmāni'r-raĥim dimezler, niçün? Anıniçün kim bu ĥāl kesmek (12) ve ırmaĥ ĥālidür. Ya'nī canı gövdeden ayırmaĥdur. Pes, Raĥmān ve Raĥim adı ise (13) müştā'dur raĥmetden ya'nī esirgemekden. Pes, ma'lüm oldu kim esir esirgemekle ayırmaĥ (14) bir arada olmaz. Pes, hem 'azāb hem raĥmet ikisi ĥālet-i vāĥidede ya'nī bir yerde (15) mutaşavvir olmaz. Andan ötürü Bismi'llāhi ve Allāhu ekber dirler. Bu süre Mekke'de (16) indi, yüz yigirmi ĥarfdür, on sekiz kelimedür, sekiz āyetdür. Peyġamber ĥazreti 'aleyhi' (17) s-selām her kişi kim el-Hākümü süresin oĥusa Ĥaĥ Te'ālā aña dünyāda virdiġi [97b] (1) ni'metleriñ ĥisābın şormaya ve dağı biñ āyet oĥumışça şevāb rūzı kıla. Bismi'llāhi (2) r-raĥmāni'r-raĥim. Ĥavluĥü Te'ālā: *اَللّٰهُمَّ* *حَتّٰى زُرْتُمُ الْمَقَابِرَ. النَّكَاتُ* ⁵⁶⁸. ⁵⁶⁹ Ya'nī Ĥaĥ (3) Sübhānehü ve Te'ālā 'azametile buyurur: Mal çokluġıla nāzlenmek ve gökceklenmaĥ sızı (4) şöyle maġrūr eyledi ve Tañrı tātinden ġāfil kıldı kim tā aña degin kim olduñuz (5) ve göre girdiñiz. Ĥatāde rivāyet ider kim bu āyet cuĥūdlar ĥaĥķında indi. Şöyle kim (6) bular eyitdiler, kim bir fülān kavimden çoġız ve fülān kavmi fülān kavminden çoĥdur. (7) Pes, bu söz bunları şöyle meşġül eyledi kim azġunluk üzerine oldular. Tā şuña (8) degin kim göre girdiler. Ya'nī tā olunca demek olur. Muĥātil ve Kelbī eyitdiler, kim bu āyeti (9) қоşar, kavminden iki kabīle iki kabīle ĥaĥķında indi. Birisi 'Abd-i Menāf oġlanları idi; biri (10) Sehem 'Umer oġlanları idi. Biribirile çekişdiler kim biri eyitdi. Biz sizden çok-(11)ız ve yegregiz deyü, söyleşdiler. Pes, 'Abd-i Menāf oġlanları eyitdiler: Bizim ulu-(12)larımız ve şeriflerimiz ve aşıl kişilerimiz sizden çoĥdur, dirler. Ol birisi eydür: Bizim (13) kavmimiz çoĥdur. Pes, vardılar birin şaydılar. 'Abd-i Menāf oġlanları çok çıĥdılar. (14) Andan eyitdiler: Ulularımız da şayalım. Pes, varup meşedlerini şaydılar. Sehmü 'Umer'iñ (15) üç ev artık geldi. Böyle böyle mücādele iderlerdi. Pes, Ĥaĥ Te'ālā bulariñ ĥaĥķında (16) bu āyeti indirdi kim El-hākümü'l-Tekāşür, ya'nī şöyle "şe'leküm el-Tekāşür bil-āmvali ve'l-ev-(17)lād 'an ta'āti" Allāhi Te'ālā *حَتّٰى زُرْتُمُ الْمَقَابِرَ*

⁵⁶⁸ Ĥur'ān, 102 (Tekasur)/1: Oyaladı o çokluk kuruntusu sizleri.

⁵⁶⁹ Ĥur'ān, 102 (Tekasur)/2: Ta.. ziyaret edişinize kadar kabirleri.

.⁵⁷⁰ Rivāyet kılındı Resülden kim eyitdi: Ādem-[98a](1) oğlanları eydürler, kim benüm malım, benim malım dirler. İmdi iy ādem oğlanı yokdur (2) senüñ malıñdan illā şol nesne vardur kim yidiñ düketdiñ yāhud şadaқа viridiñ, (3) bākī qaldı kıldıñ. Ve bir neçeler eydürler: *أَلْهَاتُكُمْ التَّكَاثُرُ*.⁵⁷¹ "ey ağvelküm el-tekāşür ve'l-tefāhırü (4) 'ani el-haviyeti ve el-nari'l-ḥamiyeti" *حَتَّى زُرْتُمُ الْمَقَابِرَ*.⁵⁷² "ey 'adedtüm men fi'l-maḳābir" *Қавлуһү* (5) Te'ālā: "kelle vehūva raddün" Ya'nī ḥaḳқа ki iş böyle degildi ki siz şanursız ki ya'nī (6) çoḳluḳ ve mallıḳ ya'nī mal çoḳluḳı sizi şol ḳadar meşḡül kıldı ve azdırdı (7) kim biribiriñüz eyle dertişüp sinleriñüzü şaydıñuz. Reccāc eydür: İş böyle (8) degildür kim siz anuñ üzerine olduñuz. Belki böyle gerekdi kim Te'ālā'nuñ tā'ati (9) 'ibādet üzerine oladıñuz daḳı Muḥammed'e imān getürdüñiz. *Қавлуһү* Te'ālā: *كَلَّا سَوْفَ تَعْلَمُونَ*.⁵⁷³ (10) Ya'nī tiz ola ki belasız ey Mekke ḳavmi! Bunda tā tā'i ḥiṭābdur. Bilesin (11) azḡunlıḳıñızı cān virmek vaḳtinde ve daḳı gūr içinde ve daḳı ḳıyāmet gününde. (12) Bir neçeler eydürler: *سَوْفَ تَعْلَمُونَ*. indügi bāzdimek olur ki 'a'ia'nY⁵⁷⁴ vaḳtin bilesiz (13) ki bir neçeler eydürler: Öldüñüzden şoñra bilesiz ki ol ḥaseb-i neseb size fā'ide etmeye. *Қавлуһү* (14) Te'ālā: *تُمْ كَلَّا سَوْفَ تَعْلَمُونَ*.⁵⁷⁵ Andan ḥaḳқа bilesiz ya'nī ḳıyāmetde "kella" redadur ve tenbīhdür. (15) Ya'nī nez'u vaḳtinde belāsız şol nesneyi kim işlersin. Anuñ 'āḳıbeti yarama daḳın. *Қав-*(16)*луһү* Te'ālā: "kelle ey yu'minüne bil-va'id". Ya'nī ḥaḳқа ki imān getürmez va'id ile ya'nī bunca (17) ḳorḳularla. Su'āl: Kellā'yı tekrār getürdigi niçündür? Cevāb: Anıñiçün kim tekrārda [98b] (1) tā'kidi fā'idesi vardur ve hem tehdid çündür. Bu arada söz tamām oldı. Andan (2) girü başladı, eyitdi: *لَوْ تَعْلَمُونَ عِلْمَ الْبَاقِينَ*.⁵⁷⁶ Ya'nī eger siz bileidiñüz 'ilme'l-yāḳīni, (3) ḳıyāmet emrin kim ḳıyāmet günü ne gündür. Bu nesnelerden sizi yıḡaydı. Bir neçeler eydür: (4) Bu āyet "mevsulhū bihi'dür." Ey "kelle ta'lemüne 'ilme'l-yāḳīni" Ya'nī dimek olur kim ya'nī ḥaḳқа (5) "lav 'alīmtüm el-amre ḥaḳ 'ilmihileşa'aleküm zelike 'ammā entüm 'aleyhi". Pes, cevāb maḥzūfdur⁵⁷⁷. Andan (6) girü

⁵⁷⁰ *Қur'ān*, 102 (Tekasur)/2:

⁵⁷¹ *Қur'ān*, 102 (Tekasur)/1:

⁵⁷² *Қur'ān*, 102 (Tekasur)/2:

⁵⁷³ *Қur'ān*, 102 (Tekasur)/3: Hayır; öyle olmayın; yakında bileceksiniz.

⁵⁷⁴ *Қur'ān*, 102 (Tekasur)/3: Yakında bileceksiniz.

⁵⁷⁵ *Қur'ān*, 102 (Tekasur)/4: Hayır; gözünüzü açın; yakında bileceksiniz.

⁵⁷⁶ *Қur'ān*, 102 (Tekasur)/5: Dikkat edin, şayet yaptıḡınızın sonucunu kesin olarak bir bilseniz!

⁵⁷⁷ maḥzūf: Ar. s. Silinmiş, bulunduḡu yerden kaldırılmış.

başladı, eyitdi: Kim *أَلْتَرُونَ الْجَحِيمَ*.⁵⁷⁸ Ya'nî şöyle kim caḥīm ṭamusı göre-(7)siz ya'nî gönlünüz ile. Bir neçeler eydürler: Caḥīm ṭamusını göresiz 'ayānen ya'nî aşikāre (8) gözünüz ile *أَلْتَرُونَهَا*.⁵⁷⁹ Andan soñra gerü göresiz caḥīm ṭamusın *عَيْنَ النَّعِيمِ*.⁵⁸⁰ (9) Ya'nî 'ayne'l-yaḳīni göresiz didiginiñ fā'idesi budur kim caḥīmi göresiz demek (10) olur. Pes, bunda tekrār tā'kid çündür. Bir neçeler eydür: 'Ayne'l-yaḳīni didigi demek olur (11) şöyle bilesiz kim hiç şek şekkiñiz ve şübheñiz olmaya. *قَافِلُهُ تَعَالَى*: *أَلْتَسْأَلُنَّ*⁵⁸¹ (12) *يَوْمَئِذٍ عَنِ النَّعِيمِ*. Ya'nî elbette elbette siz sorulursuz kıyāmet gününde (13) ni'metlerinden. Ya'nî Haḳ Te'ālā'nıñ virdigi ni'metlerinden. Soralar kim ol ni'metleri (14) yana harc itdiñiz, Tañrı yoluna mı yoḥsa şeyṭān yoluna mı? Pes, bu nesne mecmū'ına (15) şāmildür. Tā ḥattā ki emīnlikden ve saḡlıqdan soralar ki nede geçürdi? Rivāyet kılındı (16) Ebū Hureyre'den ki "'ani el-na'im" didigi ya'nî şovucaḡ şudur kim ıssız günde içerler. (17) Rivāyetdir 'Alī'den kim na'im didigi şovuk şuyula yaş ḥurmadur. Rivāyetdür 'Abdu'llāh [99a] (1) bin 'Umer'den kim yāy günlerinde şovuk şudur ve daḡı kıyāmetde evvel nesne kim ḳu-(2)llarından Haḳ Te'ālā şora, ol ola ki eyde: İy fülān seniñ teniñ mi saḡ kılmadum mı ve (3) şovuk şuya seni ḳandırmadım mı? Ve daḡı Esen rivāyet ider, kim bir gün Resūl ḥazreti (4) miḳdārın esvede ḳonuk oldı. Pes, Resūliñ önüne ṭā'ām getürdi. Andan şovuk şu (5) getürdi, içirdi. Ol şovuk şu Resūle ḥoş gelüp eyitdi: Ni'metlerdür ki şaḡışı (6) yoḡdur. Haḳ Te'ālā dükelinden şorusardur. Haḳ sübhānehū kelām-ı ḳadīm-i ḥürmetine bir ḳu-(7)llarına cennet ni'metlerini müyesser kılıvire. Cemī' ümmet-i Muḥammed'ler ile bile cennet-i na'im müyesser (8) kılıvire. Bu faḳīr kātib daḡı her biriñizden ḡayır du'ā ricā ider. Allāh Te'ālā raḡmet eyleye (9) deyenlere daḡı raḡmet müyesser eyleye. *Āmīn*.

Sūretü'l-'Aşri

Mekke'de indi, altmış sekiz ḡarfdür, (10) on dört kelimedür, üç āyettür. Resūl ḥazreti eyitdi: Her kim ve'l-'Aşri sūresin (11) oḡusa kıyāmet gününde ehl-i ve evlādı bile olalar. Bismi'llāhi'de bir işāret (12) daḡı budur ki Bismi'llāhi dört kelimedür. Haḳ

⁵⁷⁸ Ḳur'ān, 102 (Tekasur)/6: And olsun ki, cehennemi göreceksiniz.

⁵⁷⁹ Ḳur'ān, 102 (Tekasur)/7: And olsun ki, göreceksiniz.

⁵⁸⁰ Ḳur'ān, 102 (Tekasur)/7: And olsun ki, onu gözünüzle kesin olarak göreceksiniz.

⁵⁸¹ Ḳur'ān, 102 (Tekasur)/8: Sonra o gün, size verilmiş olan her nimetten sorguya çekileceksiniz.

Te'ālā bir yılı dağı dört faşıl⁵⁸² (13) eyledi. Bir yāz faşlı ve bir yāy faşlı ve bir gūz faşlı bir dağı kış faşlı. Pes, her (14) kim ki bu dört kelime vazīfe idinse bu dört faşıda kıldığı günāhları Hāq Te'ālā (15) bu dört kelime hūrmetine bağışlaya. Ki Bismi'llāhir-rahmāni'r-rahīm. *وَالْعَصْرُ*.⁵⁸³ Ya'nī (16) ikinci hağiçün bunda vāv vāvu şasemdür. Muķātil eydür: İkinci namāzı hağiçün. 'Alī (17) eydür: *وَالْعَصْرُ*.⁵⁸⁴ Ya'nī rüzgar hağiçün demek olur. Bu şasemin beyān oldur kim [99b] (1) çün Ebū Bekir īmāna geldi. Mekke müşrikleri Ebū Bekir'e eyitdiler: Hāset didiler. Ya'nī (2) ziyānkār⁵⁸⁵ olduñ yā Ebā Bekir didiler. Atañ dedeñ dīnin terk itdiñ, didiler. (3) Pes, Ebū Bekir rađıyallāhu 'anhu hāzretine ziyān yokdur hađ kabūl itmekde, didi. Ammā ziyān (4) buta tapmağdur kim ne işidür ve ne görür ve ne kimsiyi 'azābdan kırtarır. Pes, böyle (5) dise Cebrā'il'dür. Hāl bu sūre indirdi kim *إِنَّ الْإِنْسَانَ لَفِي خُسْرٍ*.⁵⁸⁶ Ya'nī 'aşır (6) hağiçün kim kāfirler ziyān içindedür. Muħammed bini Ka'b'den rivāyetdür kim "inna'l-insāna" (7) didiği murādı dükeli hālāyıkdur. Andan soñra Hāq Te'ālā istiřnā kıldı, eyitdi: *يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمَلُوا الصَّالِحَاتِ وَتَوَاصَوْا بِالْحَقِّ وَتَوَاصَوْا بِالصَّبْرِ*.⁵⁸⁷ (8) Meger şunlar ziyān itmediler kim īmān getürdiler dağı (9) 'amel-i şālih işlediler. Pes, hāşıldur bulara dükemeksiz şevāblar. Nete kim Ve't-Tīni sūresinde (10) beyān kıldığ. Zeccāc eydür: İnsandur murād nāsdur, ĥusur ile ĥusrān ikisi bir ma'nāya-(11)dur. Murād burada kāfirlerdür ve dağı şunlar kim Tañrı tā'atinde tā'atinde ġayrıya (12) duruşalar. Cevāb şasem ĥusurdur. Bir neçeler eydür: Hāq Te'ālā ve'l-'Aşri deyü and içdiği (13) oldur ki ya'nī Hālıkı'd-dehri demek olur. Bir neçeler eydür: *إِنَّ الْإِنْسَانَ لَفِي خُسْرٍ*.⁵⁸⁸ (14) Ebū Cehil ve Velīd bini Muğayra ve 'Atehe ve Şeybe ve dağı buñlara beñzer kāfirlerdür. Andan (15) soñra Hāq Te'ālā mü'minleri istiřnā kıldı eyitdi. "İllā ellazine amenū" didi. Bundan (16) murād Ebū Bekir, 'Umer, 'Uşmān, 'Alī'dür. Kıavluhū Te'ālā: *وَتَوَاصَوْا بِالْحَقِّ وَتَوَاصَوْا بِالصَّبْرِ*.⁵⁸⁹ (17) Ya'nī birbirin yeltediler Kıur'an üzerine. Bir neçeler eydür: "ħalkī terġīp" [100a] (1) iderler īmān üzerine ve a'māl-i

⁵⁸² faşıl: Ar. Bölüm, kısım, devre.

⁵⁸³ Kıur'an, 103 (Asr)/1: İkinci vaktine (Asra; çağa) and olsun ki,

⁵⁸⁴ Kıur'an, 103 (Asr)/1:

⁵⁸⁵ ziyānkār: F. s. Sürekli zarar veren, zarar vermek huyunda.

⁵⁸⁶ Kıur'an, 103 (Asr)/2: İnsan hiç şüphesiz ĥusrān içindedir.

⁵⁸⁷ Kıur'an, 103 (Asr)/3: Ancak inanıp yararlı iş işleyenler, birbirlerine gerçeği tavsiye edenler ve sabırlı olmayı tavsiye edenler bunun dışındadır.

⁵⁸⁸ Kıur'an, 103 (Asr)/2:

⁵⁸⁹ Kıur'an, 103 (Asr)/3:

şāliha üzerine. Bir neçeler eydürler: Birbirin kıdır-(2)dılar. Ferāyiz ödemek üzerine bir neçeler eydürler: Birbirin yeltdiler Tañrı buyurığın (3) yirine getürmek üzerine. Pes, anlar kim bu evşāfi üzerinedür. Ziyān içinde (4) degillerdür. Ubbī bin Ka‘b rivāyet kıldı. Ubbī İmāmdan kim eyitdi: Ve‘l-‘Aşri sūresin (5) peygamber kıtında okudum ve eyitdim. Yā Resūllāh bunuñ tefsiri nedir? Eyitdi: وَالْعَصْرُ⁵⁹⁰ (6) Ve‘l-‘asr didigi ya‘nī Haq Te‘ālā and içer kim ikindi namāzı haқиçün deyü. "İnnā‘l-insāna" didigi (7) "lefi hūsrin" didigi Ebū Cehil’dür. "illā ellazine amenū" didigi Ebū Bekir’dür "ve ‘amilū eş-şalihāti" (8) didigi ‘Umer’dür, "ve tavāşav bil-haқи" didigi ‘Uşmān’dur, "ve tavāşav bil-şabri" didigi ‘Alī’dür. (9) "Rızvānū‘l-lāhū ‘aleyhim acma‘īn". Ya‘nī bu dört yār ziyān içinde degildür. Allāh Te‘ālā (10) cümlemüzi hūsrān ve ziyān içinde olmağdan şaklaya, enbiyā hürmetine ve (11) şahābeleri hürmetine ve dağı bu kitābı kitābet iden kişiye Allāh Te‘ālā rahmet eyleye. (12)

Sūretü‘l-Hümeze

Mekke‘de indi, yüz otuz harfdür, otuz üç kelimedür, toğuz āyettür. (13) Resūl hazreti eyitdi: Her kim "Veylün liküllü" sūresin okusa Muğammed hazretini muğabbet (14) idüp sevenler ve anlarıñ yāranları sağışınca ol kula şevāb vire. Bismi‘llāhi‘de (15) bir dürlü işāret dağı budur ki Bismi‘llāhi‘niñ bası işāretdür bağırden;⁵⁹¹ sini (16) işāretdür sefīneden⁵⁹² mim işāretdür mellāhdan. Güyuyā ki Haq Te‘ālā eydür ki iy kulum (17) kaçan sen ma‘şiyet deryāsına ğarq olsañ Bismi‘llāhir-rağmāni‘r-rağim dimek [100b] (1) senden keremim gimisin viribiyüp minnetim müllağlığulasın. Ol günāh deñizinden selāmet (2) kırtarıp ve ğarq eylememek benden. Bi-bereketihī Bismi‘llāhir-rağmāni‘r-rağim. (3) وَيْلٌ لِّكُلِّ هُمَزَةٍ لُّمَزَةٍ⁵⁹³. Ya‘nī kıatī ğazāb ol kişileredür kim kıovuculuğla yürür, (4) dostlar arasında ayrılık birağur. Kıatāde eydür: وَيْلٌ لِّكُلِّ هُمَزَةٍ لُّمَزَةٍ⁵⁹⁴. Ya‘nī vāy (5) ol kişilere kim ğaybet söylerler, söyleyüp ādemleriñ etin çeynerler ve çekerler. (6) Ve bir neçeler eydür: Vāy kişiye kim ādemlere ta‘an⁵⁹⁵ urur

⁵⁹⁰ Kıur‘ān, 103 (Asr)/1:

⁵⁹¹ bağır: Ar. Deniz, deryā.

⁵⁹² Sefīne: Ar. Gemi.

⁵⁹³ Kıur‘ān, 104 (Hümeze)/1: Veyl o insanları çekiştirip kaç göz işaretleriyle alay edenlerin bütününe.

⁵⁹⁴ Kıur‘ān, 104 (Hümeze)/1:

⁵⁹⁵ ta‘an: Ar. ayıplamak, kusur isnat.

ve 'ayıblu eyler. Bir neçe müfessir-(7)ler eyitdiler: Bu āyet Humeyl bini 'Amir hakkında indi kim Resūlīn ğaybetin söylerdi (8) ve ta'na urup 'ayıplarlardı. Muhammed bini İshāq eyitdi: Bu āyet Ümeyye bini Halef hakkında (9) indi. Muqātil eyitdi: Velīd bini Muğayra hakkında indi kim Resūlin ğaybetin (10) söylerdi ve ta'na urup 'ayıplardı. Mücāhid eyitdi: Bu āyetiñ hükmi 'āmdur. Dükeli (11) ğaybet idenler hakkında ve kovucular ve ta'in uranlar hakkında indi. Bir neçeler eydür: (12) "Veylün" ma'nāsı oldur ki kişiniñ yüzüne ta'na ider. "Lūmeze" oldur ki ardınca ta'an ider. (13) Pes, "veylün" bunlarıñ gibiler içündür. Mücāhid eydür: "hemze" ta'an idicidir. "Lūmeze" halgın (14) etin çekendür. Pes, "veylün" anlarıñdur. İbn-i 'Abbās eydür: "Hemzetün lūmeze" kovucılardur kim iki (15) kişiniñ arasına nesne ve sovuklık birağurlar, tā ki biri birinden ayrıla. Pes, "veylün" anlarıñdur. (16) Bir neçeler eydür: Bu āyet anlarıñ hakkında indi ki Aħnesu bini Şumryağdur. Bir neçeler eyitdi: (17) Bu āyet anlarıñ hakkında indi ki halkı meşaraya dutarlar. Gözleri ile ve kaşları [101a] (1) ile ve dudakları ile işāret iderler ve gülüşürler. Pes, "veylün" tamusı anlarıñdur. (2) Bir neçeler Kavluhū Te'ālā: *الَّذِي جَمَعَ مَالًا وَعَدَّدَهُ*.⁵⁹⁶ Ya'nī vāy anlara kim "mal cem" ider, (3) direr daħı sağışlaya ve zekātın virmeye. Bir neçeler eydür: *الَّذِي جَمَعَ مَالًا وَعَدَّدَهُ*⁵⁹⁷ (4) didiği oldur ki malı dirşüre daħı yaraqlaya kim kullar ele tura illā tā kim kendü yar-(5)dımcılar idene İbn-i 'Āmir ve Ĥamza ve kisāyi "cemm'a malen" oğurlar teşdīde ile mubālağadan (6) ötürü ve keşret-i cem'adan ötürü girü kalan kıra oğurlar. Tahfīfle ya'nī (7) "a'delhūm anşaran". Ya'nī malıla yardımcılar dutalar ki aña yardım kıla. Kavluhū Te'ālā: (8) *يَحْسَبُ أَنَّ مَالَهُ أَخْلَدَهُ*.⁵⁹⁸ Ya'nī olar şanur ki ol mal dünyāda kendüni ebed kıla, (9) ölmeden men' ide. Ya'nī ölmeye tā malı fānī olunca. Pes, Ĥağ Te'ālā buyurur: "Kelle" (10) radğıdur ki hağğa ki ol mal ve ol evlād ve etbā' ve eşyā' anı ebede kıla ve ölmekden (11) alıkoğa. Andan girü başladı ve eyitdi: Kim *لَيُنْبَذَنَّ فِي الْحُطَمَةِ*⁵⁹⁹ Ya'nī iş eyle (12) degildir kim ol şanur. Belkim ol kıyamayuğ zekātın virmedüğü anı huğame tamusına (13) birağur. Huğame deyü tamu adlarından oddur. Kavluhū Te'ālā: *يَوْمَا أُنزِلَتْ مَا الْحُطَمَةُ*.⁶⁰⁰ Ya'nī (14) ne bildirdi saña yā Muhammed kim ol huğame nedür? Su'āl: Eger şorsalar kim huğane tekrār (15) eyitdi, niçün? Cevābı oldur ki

⁵⁹⁶ Kur'an, 104 (Humeze)/2: Ona ki bir mal toplamış ve onu saymaktadır.

⁵⁹⁷ Kur'an, 104 (Humeze)/2:

⁵⁹⁸ Kur'an, 104 (Humeze)/3: (O), malının kendisini ebedi kılacağını zanneder.

⁵⁹⁹ Kur'an, 104 (Humeze)/4: O, and olsun ki, Hutame'ye atılacaktır.

⁶⁰⁰ Kur'an, 104 (Humeze)/5: Hutame'nin ne olduğunu sen bilir misin?

huṭamenüñ şiddetiniñ ta'zîminden ötüri. Andan soñra (16) Hâk Te'âlâ ol huṭame'i vaşf itdi. Kim ⁶⁰¹ *أَلْمَوْقَدَةُ نَارُ اللَّهِ*. Ya'nî ol huṭame Tañrı'nuñ bir (17) yandırılmış odıdur ki eti deriyi yir ve acısı cigere geçer. Pes, huṭameye anıñiçün huṭame [101b] (1) didi kim acısı cigere geçer. Nete kim eyitdi: ⁶⁰² *أَلَّتِي تَطَّلِعُ عَلَى الْأَفْنَدَةِ*. Ya'nî ol öyle (2) oddur kim eti yir, tā yürege geçer. Su'âl: Niçün? Anıñiçün yüregi maşşuş kıldı, ayrık (3) a'zāya dimedi. Cevāb: Anıñiçün kim her cirāhat ve her zaḥmet ve her ḥastalık kim (4) cigere irişe, ol kişi ölü. Pes, Hâk Te'âlâ ḥaber virdi bir ḥâlden kim şāhibin (5) oldurur, ḥâli budur kim cehennem ehl-i ölmezler. Nete kim yukarı sürede ḥaber virdügi (6) idi kim "la yemutü fiha vela yahya" Bir neçeler eydür: ⁶⁰³ *تَطَّلِعُ عَلَى الْأَفْنَدَةِ* didiginden murād (7) oldur kim vaqtini ki cehennem ehl-i cehenneme girseler ve yansalar tamām cigeler kalınca kaçan (8) ki cigerleri kıla, Hâk Te'âlâ girü evelkileyin kıla. Ya'nî gerü et ve siñirler ve tamarlar ve dükeli (9) a'zāları girü yarada. Tā ki 'azāb didirmağıçün. Nete kim bir yerde eyitdi: "Ḥatta iza (10) nażicet cüluduhüm beddelna hum cüludan ğayriha liyazukū el-'azāb" Su'âl: Niçün cigeri (11) yanmaya. Cevābı: Anıñiçün kim ciger yā şāhibi ölü. Ölen kişi ḥoz 'azābı ve zaḥmeti tuymaz. (12) Pes, yüregi bayağı ḥâl üzerine tura ki zaḥmeti tuya. Kavluhü Te'âlâ: ⁶⁰⁴ *مُؤَصَّدَةٌ إِنِّهَا عَلَيْهِمْ*. (13) Ya'nî ol huṭame ṭamusı bulariñ üzerine kapana. Kavluhü Te'âlâ: ⁶⁰⁵ *فِي عَمَدٍ مُمَدَّدَةٍ*. Ya'nî ol ṭamu odı (14) bulariñ üzerine örtüle ve direkleri birle ṭamu kapası bulariñ üzerine bağlana ve kilidlene (15) ve tırhozlana. Bir neçeler eydürler: "Mumaddedetin" didigi ya'nî "meşdüdetin iley el-'umri" demek olur. (16) Zeccāc eydür: ⁶⁰⁶ *فِي عَمَدٍ مُمَدَّدَةٍ*. "fî 'amedin min en-nāri" demek olur. Daḥḥāk eydür: "mū'şadetin" didigi (17) "iyî ḥāitın lā bābe fīhi" demek olur. Ya'nî bir dīvār çeke kim hergiz kapası olmaya. Bir neçeler [102a] (1) eydür: "Aṭbakati'l-abvābu şümme şüddidet bi-evtādin min ḥadīdin min nāri cehenneme ya'nî terci' (2) ileyhim ğammühā ve ḥarrühā felā yeftehu lahum bābün ve lā yedḥülü 'aleyhim rūḥun ve lā yaḥrücü minhā (3) ğammun ilā āḥiri'l-ebed". Ya'nî demek olur kim ṭamuniñ kapuları bağlana demür mıḥlarıla. (4) Ṭamu odundan mıḥlayalar tā kim cehennemiñ ıssısı ve 'alevi daşra çıkamaya ve kapuları (5)

⁶⁰¹ Qur'an, 104 (Humeze)/6: Allah'ın tutuşturulmuş ateşidir o.

⁶⁰² Qur'an, 104 (Humeze)/7: Ki çıkar gönüller üstüne.

⁶⁰³ Qur'an, 104 (Humeze)/7:

⁶⁰⁴ Qur'an, 104 (Humeze)/8: O kapatılacaktır onlar üstüne.

⁶⁰⁵ Qur'an, 104 (Humeze)/9: uzatılmış sütunlar içinde olarak.

⁶⁰⁶ Qur'an, 104 (Humeze)/9:

açılmaya ki daşradan içeri bir rahatlıcağ gire. Hergiz ğussaları dükemmeye "ebede'l-ābād 'umdun (6) cem'-i 'imāddır". Ya'nī direkler dimek olur. Bir neçeler eydür: فِي عَمَدٍ مُّمَدَّدَةٍ⁶⁰⁷ didigi ya'nī cehennem (7) içinde oddan direkler vardur kim tamu ehline anuñ ile 'azāb iderler. Allāh sübhānehū (8) ve Te'ālā hazretinden ricā ve temennā⁶⁰⁸ ideriz ki cümlecigimizi cehennem ateşinden şaklayıvire, (9) habībi Muḥammed Muştafā hürmetine. Anuñ konşusundan. Ve dağı bu kitābı yazana Ḥağ sübhānehū (10) ve Te'ālā rahmet naşīb idüp yarlağayıvire, günāhlarını 'afv kılıvire, cennetine lāyık eyleyivire. (11) Bi-hürmeti Fātiḥati'l-kitābi.

Süretü'l-Fil

Mekke'de indi, toğsan harfdür, yigirmi kelimedür, (12) biş āyetdir. Resül-i ekrem hazreti Muḥammed Muştafā sallallāhi 'aleyhi ve sellem buyurur: Her kim ki bu (13) süre'i okusa Allāh Te'ālā ol kıla dünyāda şüreti dönmeğden ve yire batmağdan bekleye. (14) Pes, Ḥağ Te'ālā Bismi'llāh'da dört kelime kıldığından bir hikmet dağı oldur ki kıluñ (15) dört hāleti vardur. Bir kıtlık hāli ya'nī yoğsulluğ; bir baylık hāli hāli ve bir dağı tāt (16) hāli ve bir dağı muşibet hāli. Ve vağıti ki kıul bu dört kelime'i vazıife edinse Ḥağ Te'ālā ol (17) dört hālde olan günāh 'afv kıla ve dağı dervişlik hālinde şabır rüzı kıla, baylık [102b] (1) hālde şükür rüzı kıla, tāt hālde tamāmı tevfiğ rüzı kıla, günāh hālinde tevbe'i rüzı (2) kıla. Bi-bereketi Bismi'llāhir-raḥmāni'r-raḥim. بِأَصْحَابِ الْفِيلِ (3) ⁶⁰⁹أَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلْنَا رَبِّيكَ. Ya'nī yā Muḥammed görmediñ mi, seniñ Tañriñ nete iş işledi fil (4) işlerine kim ol Ebrehe bini Şabbāh'dur çeri dartuğ Ka'be'i yığmağda geldi. Hikāyeti (5) meşhürdur. Muğātil rivāyetinde ol çeride bir hemān bir fil vardı. Dağhāğ eydür: Sekiz (6) fil vardı. Bir neçeler eyitdiler: Toğuz fil vardı. Kıavluhū: "alem tera" Ya'nī "alem tuğber (7) bil-Ğur'ān". Ya'nī haber virinilmedi mi Kıur'ānıla. Bir neçeler eydür: "alem yetlufūke'l-ğaberū". Ya'nī saña (8) haber irişmedi mi? Bir neçeler eydür: Bu lağz lağz istifhāmdur. Ya'nī bu hemze hemze'i istifhāmdur. (9) Murād bundan ağbārdur. Ya'nī "i'lam ve a'tabir bi-şuni' Rabbike". Ya'nī yā Muḥammed 'ibret tuğ (10) Tañriñ şun'undan kim nete işledi fil kıavmine kim ve nice

⁶⁰⁷ Kıur'ān, 104 (Humeze)/9:

⁶⁰⁸ temennā: Ar. Arzu, istek.

⁶⁰⁹ Kıur'ān, 105 (Fil)/1: Fil sahiplerine Rabbinin ne ettiğini görmedin mi?

'azāb etdi taşıla. Ne (11) zamān? Ol vakt ki Ka'be'i şerīfi yıkmağa geldiler idi. Qavluhū Te'ālā: ⁶¹⁰ *أَلَمْ يَجْعَلْ كَيْدَهُمْ* (12) *فِي تَضَلِيلٍ*. Ya'nī Haq Te'ālā eydür: Buların mekriñi ve işini bātil kılmadım mı ve buları (13) ziyānlu kılmadım mı? Qavluhū Te'ālā: ⁶¹¹ *وَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ طَيْرًا أَبَابِيلَ*. Ya'nī yā Muhammed dağı (14) viripdiñ buların üzerine kuşlar kim bölük bölük biribiri erdınca. Sa'id bini (15) Cübeyir eydür: Ol kuşlar ak kuşlar idi uvaħuq. Bir neçeler eydür: Alaca kuşlardı, (16) deñizden çıkdılar. Güyuyā ki şol yarasa gibi idi. Bir neçeler eydür: Karaca kuşlardur dir. (17) Qavluhū Te'ālā: *تَرْمِيهِمْ بِحِجَارَةٍ مِنْ سِجِّيلٍ*.⁶¹² Bular ataradı bir taş kim şöyle balçıkdan [103a] (1) idi. Ya'nī kirmürtüdde idi. Noħud kadarca idi, yāħuz mercimek kadardı. Her kuş (2) üç taş getürmişidi. Biri burnunda ikisi ayaklarında idi. Her bir adama kim (3) ol taş tokunsa depesinden tā aşāğasına çıkdı, hemen öldürdi. Bunı görüp (4) kaçdılar. Şöyle kaçarlardı kim ata oğluna bağımazdı, kardeş kardeş köymezdi. (5) Her yola kim tağıldılar, düşe düşe helāk oldular. Kimi tağıda kimi dereye kimi (6) yazada kimi yollarda dökölüp öldüler. Bir taş dağı Ebrehe'ye tokundu. Hemen gevdesi (7) başdan ayağı kabarcıklar oldu. Gevdesi öldi, şaru şular ağıdı. Kan iriñ akardı. (8) Şan'a'na degin kaçdı. Şan'a'na yavrucağı yavruya döndi. Şol kadar 'azāb gördi kim (9) haddi yoğudı. Pes, şöyle öldi kim gevdesi delik delik oldu. Tā hattā ki gögsi (10) delindi, yüregi taşra çıkdı. Andan öldi, cān cehenneme ışmarladı. Andan şoñra oğlu (11) pādışāhdı. Adı Yeküşüm bini Ebrehe. Yemen'e pādışāh oldu. Rivāyetde gelür kim çiçek renci (12) ol vaqitden berü oldu, hiç ileriki ümmetlerde yoğudı. Rencü andan berü oldu. (13) Qavluhū Te'ālā: *فَجَعَلْنَاهُمْ كَعَصْفٍ مَأْكُولٍ*.⁶¹³ Ya'nī Haq Te'ālā buları şöyle kıldı, kim şol (14) ekin yaprağı gibi kim yılkı anı yir helāk ider. Hā şöyle oldular. Ya'nī yok oldular hemen bitmemiş (15) gibi. Pes, ol Ka'be'i yıkmağı gelen çeri şöylece helāk oldular. Rivāyetdür İbn-i 'Abbās'dan kim (16) eyitdi: Ümmü Hānī katında gördüm, ol taşlardan kim Haq Te'ālā Aşhab-ı Fil'i anuñla helāk (17) etdi. Koyun kığları gibi idi. Kızılca yazısı varıdı, ya'nī kızıl alacaydı. Rivāyet [103b] (1) ider İsrā'il Cābir'den kim ol kuşlar güyā ki hindārenlari gibiyidi, deñiz'den çıkdılar. (2) Ol taşların boyıñı mübārek ipli gibiyidi. İki küçücük adam başı gibiyidi. Bir

⁶¹⁰ Qur'an, 105 (Fil)/2: Onların kötü planlarını boşa çıkarmadı mı?

⁶¹¹ Qur'an, 105 (Fil)/3: Onların üstüne sürü sürü kuşlar gönderdi.

⁶¹² Qur'an, 105 (Fil)/4: O kuşlar, onların üzerlerine pişkin tuğladan yapılmış taşlar atıyordu.

⁶¹³ Qur'an, 105 (Fil)/5: Sonunda onları, yenilmiş ekin gibi yaptı.

neçeler eydür: (3) *بِحَجَارَةٍ مِنْ سَجِيلٍ* arışmış ola. Bir kaçlarla kim tşol ididigi ya'n ⁶¹⁴ neçeler eydür: Bişmiş (4) kiremit gibidi. İkrime rivāyetinde eydür: Ol kuşlar büyük kuşlardı, başlar gibidi. (5) Andan öñdin ancılayın kuş kimse görmüş degil idi, şoñra dañı kimse görmedi. (6) Bir neçeler eydür: Her her taşda yazluyıdı kim fülān ibn-i fülān deyü hemen ol taş yazlu (7) kişiye tókunurdu kim anda yazlu idi. Çünki depesine doķana aşığasından çıķa-(8)rıdı ve eger yanına tókunsa bir yanından bir yanına çıkarıdı, hemen ölürdi. Bir neçeler (9) eydür: Ol taş parsıca seningil, dirlerdi. Ya'nī taşla balçık dirlerdi. Ya'nī (10) karışuğıdı. Bir neçeler eydür: Hāķ Te'ālā cabbārlara ve zālımlere musallať kıldı az'af maħlūķın. (11) Nete kim Nemrūd sivri siñege helāk kıldırđı. Beynisin yidi. Tókmağıla döge döge öldür-(12)diler. Hikāyet-i meşhürdür. Dileriz Allāh Te'ālā ģazretinden ki biz kullarını azğunlıķdan (13) şaklayuvire. Şeytān la'ini bizden ırak eyleyüvire. Biz kullarına rahmet nazarıla nazar eyleye (14) ve bu kitābı dañı yazan kātibe Allāh Te'ālā rahmet ve mağfıret⁶¹⁵ naşib eyleye. Āmīn bi-ħurmeti bireketi'-(15)l-Fātıħati'l-kitābi.

Süretü Kureysü

Bu süre Mekke'de indi, tókşan üç ģarfdür, yigirmi yedi (16) kelimedür, dört āyetdür. Resül ekrem ģazreti (a. m.) eyitdi: Her kim ki "Li'ılāfi kureysi" (17) süresin oķursa Ka'be'ye tavāf kılanlar sağısınca ol kula müzd vire. Bir işāreti [104a] (1) dañı Bismi'llāhi'de oldur ki bası işāretdür Hāķ Te'ālā'nıñ beķāsından ve bahāsından (2) ve sitāyişinden⁶¹⁶, mim'i işāretdür mecdinden ve minnetinden. Güyā ki Hāķ Te'ālā eydür: İy kulum (3) dünyāda Bismi'llāhi'r-raħmāni'r-raħīm'i senden āħiretde beķā ve sitāyiş (4) ve seni ululıģa irişdürüp bunca 'aťalar virmek ve dīzār ruzı kılmaķ benden. (5) Bismi'llāhi'r-raħmāni'r-raħīm'i Kavlühü Te'ālā: *لَا يَلْفُ قُرَيْشٍ إِلَّا فِيهِمْ*.⁶¹⁷ (6) Ya'nī "Elem tera" süresin "Li'ılāfi" süresile ikisi birdür. Rivāyetdür aşģābdan birisi (7) kim eydür: Bir gün aħşam namāzın 'Umer bini Hattāb'ın kıldum. Evvel rek'atde Ve't-tīni süre-(8)sin oķudı. İkinci rek'atde Elem tere'yile Li'ılāfi süresin oķudı. Ben eyitdim:

⁶¹⁴ Kur'an, 105 (Fil)/4:

⁶¹⁵ mağfıret: Ar. Allah'ın lutuf ve merhamet ederek kullarının günahlarını affetmesi, bağışlaması, yarlıgama.

⁶¹⁶ sitāyiş: F. Övme, övgü, medih.

⁶¹⁷ Kur'an, 106 (Kureys)/1: Kureys'e imkan sağlandığı için,

Birisi (9) yetmez midi, didim. Eydür: İki bir süredür. Öyle olıcağ ma'nisi böyle olur (10) kim Hâk Te'ālā eydür: Yā Muhammed görmediñ mi seniñ Tañrıñ Ka'be'i yıqmağa gelen fil kavmini (11) nete heläle kıldı kim Kureyş kavmi kışlasında ve yazlasında dölenmek için. (12) Pes, aşābi'l-fīli helāk olmağı Kureyş kavminiñ dölenmekliğine sebep oldı. Pes, (13) bu süre mevşüldür mā kablinā. Bir neçeler eydür: Ya'nī tā kim Mekke kavmi hırāmda qarār tıtdılar, (14) tıtalar ve Ka'be'i mücāvır olalar. İbn-i 'Āmir Li'īlāfi oğur hemze ile kim anuñ kesresi muhtelif (15) olmuş ola. Girü kalan kurrāyayıla oğurlar. İkisiniñ ma'nāsı birdür. Bu arada söz çokdur. (16) Su'āl: Li'īlāfi lafzın tekrār getürdi, niçün? Cevāb: Anıñıçündür kim tekrārda tā'kid (17) fā'ide vardır. Mücāhid eyitdi: ⁶¹⁸لِيَلْفِ قُرَيْشٍ didigi oldur ki demek [104b] (1) olur. Ya'nī benim ni'metümden ötürüdür Kureyş üzerine kim bunuñ gibi katī (2) düşmanı helāk idüp anları yurdında qarār kıldıdığım benüm in'āmundandır.⁶¹⁹ (3) Bir neçeler eydür: ⁶²⁰أَذْكَرُ نِعْمَتِي عَلَى قُرَيْشٍ. Ya'nī yā Muhammed añğıl benüm ni'meti Kureyş (4) üzerine. Bir neçeler eydür: Ma'nāsı budur kim tevḥīd bunlara meşakḳat degeldür. Nete (5) kim meşakḳat degildür bunlara ⁶²⁰رَحْلَةَ الشَّيْءِ وَالصَّنِيفِ. Muḳātil eydür: Bunda beyānı (6) oldur kim Kureyş kavmi bezergānlığa gider bezirgānlardı⁶²¹. Bundan ötürü Kureyş (7) didiler. Kureyş qarşdan müştakdur⁶²². الْقُرَيْشُ الْجَمْعُ لُغَةً. Ya'nī Kureyş deyü nesne-(8)dür, sekmedür. Ya'nī vardılardı, irāk illerden ta'ām düşürürlerdi, getürüp Mekke'de (9) şatarlardı. Bir neçeler eydür: Kışın ordan vefelseṭin'e varırlardı. Ya'nī ol deñiz (10) sāhıldür. Kaçan yazın olsa Yemen'e varırlardı. Bir neçeler eydürler: ⁶²³رَحْلَةَ الشَّيْءِ وَالصَّنِيفِ (11) didigi ya'nī yılda Mekke'de kavmi iki sefer iderlerdi. Bir sefer kışın, (12) bir sefer yazın iderlerdi. Bir neçeler eydürler: Kışın Şam'a gelürlerdi, yazın (13) Yemen'e ve Habeşe giderlerdi. Bu nesne bunlara zahmet geldi. Hâk Te'ālā Habeşe pādi-(14)şāhınıñ göñlüne Mekke kavminiñ sevgisin bırağdı. Tā emr etdi kim gemiler tıldur-(15)dı, ta'āmları ile Mekke'ye viriğdi şatmağa. Ol begüñ adı Melik-i Necāşi'di. Gün bunu (16) bildiler. Mekke kavmi bir gün yola qarşu varırlardı. Ucuz ucuz şatun alurlardı. (17) Bunlara kış yemege yeterdi. Kavluhū Te'ālā: ⁶²³فَلْيَعْبُدُوا رَبَّ هَذَا

⁶¹⁸ Kur'an, 106 (Kureyş)/1:

⁶¹⁹ in'ām: Ar. Lutuf ve ihsanda bulunma, iyilik etme.

⁶²⁰ Kur'an, 106 (Kureyş)/2: Sefere iyılāfları yazın, kışın.

⁶²¹ bezirgān: F. Tüccar, tācir.

⁶²² müştak: Ar. Türetilmiştir.

⁶²³ Kur'an, 106 (Kureyş)/2:

⁶²⁴ *الْبَيْتِ*. Ya'nī pes, tapşunlar [105a] (1) işbu beytiñ ıssına ya'nī Ka'be'ye niçün? Anuñiçün kim bu beytiñ ıssı bunlarıñ (2) me'ünetlerini kifāyet itdi. Pes, açlık qorqusı giderdi. Pes, böyle oldısa bunlar da (3) 'ibādetle ülfet dutusunlar. Nete kim yazın kışın sefere ülfet⁶²⁵ tutuþ tururlardı. (4) Reccāc eydür: Bunlara güç iderlerdi. Kışın Şam'a yazın Yemen'e, bu rivāyet Muķātil (5) rivāyetine muvafıķdur. Süddi eydür: Kışın Yemen'e giderlerdi, yazın Şam'a. Kutebī eydür (6) Ebu'l-'Āliye'den işitdim kim eyitdi: Mekke kavmi muķim⁶²⁶ olmazlardı kışla yazıla. Pes, (7) Haķ Te'ālā buyurdi kim muķim olalar Ka'be'de 'ibādetle. Bir neçeler eydür: Eyit bunlara yā (8) Muħammed kim tā ki cem' olalar imān tevħid üzerine, bu eviñ Tañrı'sına 'ibādet itmege. Nete (9) kim cem' oldulardı. ⁶²⁷ *رَحْلَةَ الشَّيْءِ وَالصَّيْفِ* Kavluhū Te'ālā: رَبِّ هَذَا الْبَيْتِ (11) كَمَا أَكْرَمَكُمْ سَيِّدٌ وَخَالِقٌ هَذَا الْبَيْتِ الَّذِي صَنَعَ هَذَا الْإِحْسَانَ إِلَيْكُمْ حَتَّى يَكْرَمَكُمْ فِي الْآخِرَةِ (10) Ya'nī .⁶²⁸ *وَأَمْثَلَهُمْ مِنْ* ; أَصَابَهُمْ جِبِينَ جَهْدًا (12) اشبعهم بَعْدَ الْجُوعِ الَّذِي Ya'nī ⁶²⁹ *الَّذِي أَطْعَمَهُمْ مِنْ جُرْعٍ فِي الدُّنْيَا* الْجُدَامِ ⁶³¹ Ya'nī *أَمْثَلَهُمْ مِنْ خَوْفٍ وَالْغَارَةِ وَقَالَ السُّدِّيُّ* (13) مِنْ خَوْفِ الْجُهْدِ وَالْعَدْوِ ⁶³⁰ Ya'nī *خَوْفِ* Ya'nī *سَيِّدِنَا وَخَالِقِنَا* (14) وَالْبَرَصِ قَوْلِهِ رَبِّ هَذَا الْبَيْتِ Āħiretdeden ikrām ider. (15) Ya'nī dünyāda sizi toyurdi açlıķdan soñra ve daħı sizi emin kıla qorķudan, (16) ya'nī düşman qorķusından ve daħı urulmaķlıķ qorķusından. Süddi eydür: Kurtardı (17) sizi cüzām ve baraş qorķusından. Māliki Dinār eydür: Her ümmet kim Haķ Te'ālānıñ gözünden [105b] (1) düşe, Haķ Te'ālā anlara açlıķ virir. Pes, Haķ Te'ālā Kureyş kavmin açlıķdan kurtardı. (2) Ammā qorķudan emin kıldıģı oldur ki qaçan bir kişi 'Arab kabilesinden bezirgānlıģa (3) çıķsa detuþ malını yağmalarlardı. Her qaçan eyitse ki ben ehl-i Ka'be'liyin dise aña nesne (4) dimezlerdi. Ziyān du'ā bāķi kıldı.

⁶²⁴ Qur'an, 106 (Kureyş)/3: Hiç olmazsa onun için bu Beyt'in (Kabe'nin) Rabbine kulluk etsinler!

⁶²⁵ ülfet: Ar. Uygun kimselerle güzel bir şekilde görüşüp konuşma, birlikte bulunup ahbablık etme.

⁶²⁶ muķim: Ar. s. Bir yere yerleşen, bir yerde oturan.

⁶²⁷ Qur'an, 106 (Kureyş)/2:

⁶²⁸ Qur'an, 106 (Kureyş)/3:

⁶²⁹ Qur'an, 106 (Kureyş)/4: Ki kendilerini açlıktan doyurdu ve onları korkudan emin kıldı.

⁶³⁰ Qur'an, 106 (Kureyş)/4:

⁶³¹ Qur'an, 106 (Kureyş)/4:

Süretü Era'eyte

Mekke'de indi, yüz yigirmi biş (5) harfdür, yigirmi biş kelimedür, yidi âyetdür. Resül hazreti eyitdi: Her kim ki bu süre (6) okusa Haḫ Te'ālā anı yarlaḡaya eger zekātın viricese. Rivāyet ḡadīşde gelür. Bir gün (7) Resül hazreti eyitdi. Çün kim kıyāmet günü olsa āmennā biḡ ve şaddaḡanā biḡ benim ümmetimiñ (8) 'amellerin getüreler, terāzuya ḡoyalar. Bismi'llāhi'r-raḡmāni'r-raḡīm, (9) şevābın terāzunıñ bir yanına ḡoyalar. Bunuñ şevabı ağır gele, ayrıḡ ümmetler şevābından. Görücek (10) bunu tañlayalar. Eydeler kim zihī sa'ādet bu ümmetiñ kim bir pāre kaḡıd bularıñ dükeli (11) günāhından ağır geldi diyeler. Pes, peygamber eydür: Ben anlara cevāb eyidem kim benüm ümmetimiñ (12) şevābları niçe ağır olmasun kim bularıñ nāmeleriniñ evvelinde çalābımıñ üç ulu adı (13) vardır kim ol Bism'illāhi'r-raḡmāni'r-raḡīmi'dür. Böyle dise (14) ayrıḡ sözleri ḡalmaya. Eydeler kim lāyıḡdur ki bu adlarıñ birisi mecmū'ından ağır gele. Bunda (15) ḡoḡ üç ad biledür diyeler ve eydeler kim keşke biz de bu ümmetlerden imişsevüz ki uçmaḡa (16) bunlarıñla bile gide idik diyeler. Ḳavluḡu Te'ālā: Bismi'llāhi'r-raḡmāni'r-raḡīm'i (17) *أَرَأَيْتَ الَّذِي يُكَذِّبُ بِالْذِّينِ*.⁶³² Bu hemze hemze'i istifhāmdur, taḡdīrdür. Yā Muḡammed görür misin [106a] (1) anı kim dīni yalan tutar ve inanmaz. Kisāyi Era'eyte oḡur, elifsiz. Nāfi' Era'eyte (2) oḡur, elifle hemzesiz. Girü ḡalan ḡurrā Era'eyte oḡurlar, ya'yıla ve hemze ile. Bu mecmū' (3) luḡatdır. 'Arabıñ ma'rūf luḡatı eliflü ve hemzelüdür. Ma'nāsı budur kim "elā tera" yā Muḡammed (4) "hāze'l-kāfir ellezi yükezzibü bi'd-din-i" ya'nī "bi-yevmi'l-kıyāmeti ey fekeyfe yekünü ḡalūhu yevmü'l-(5)kıyāmeti". Ḳatāde eydür: Bu āyet Veheb bini 'Āyid ḡaḡkında indi. Bir neçeler eydür: Bu āyet (6) tehdīldür cemī' küffāra. Ḳavluḡu Te'ālā: *فَذَلِكِ الَّذِي يَدْعُ الْيَتِيمَ*.⁶³³ Ya'nī yā Muḡammed ol oldur ki (7) dūrter yetīmi ya'nī segidür ve döḡer. İbn-i Keysān eyitdi: Bu āyet Velīdi bin Muḡayra ḡaḡkında indi. (8) İbn-i Cürayḡ eydür: Bu āyet Ebü Süfyān ḡaḡkında indi. Her hafta iki deve ḡurbān iderdi. Pes, bir (9) yetim geldi, andan nesne diledi. Ebü Süfyān anı 'asāşıla dūrtdi. Pes, bu āyet indi (10) kim *يَدْعُ الْيَتِيمَ*.⁶³⁴ Ya'nī yā Muḡammed görür misin

⁶³² Ḳur'ān, 107 (Ma'un)/1: Dini yalan sayanı gördün mü?

⁶³³ Ḳur'ān, 107 (Ma'un)/2: İmdi o kimsedir ki yetimi itiverir.

⁶³⁴ Ḳur'ān, 107 (Ma'un)/2:

anı kim dīne inanmaz ve ol oldur kim yetīme dūrter (11) ve sürer ve kahr eyler. Bir neçeler eydürler: ⁶³⁵ يَدْخُ الْبَيْتِمْ . Ya'nī "Lā yedfe'u'l-yetīme 'an haqqihi. Bir neçeler (12) eydür: "ey lā yemne'ü haqqahu ve yazlumehu" Kavlühü Te'ālā: وَلَا يَحْضُنْ عَلَى طَعَامِ ⁶³⁶ Ya'nī "lā yeḥüzzü ğayrih". (13) Ya'nī kındırmazlar, ğayrıları miskīne ta'am virmeñgil, dirler. Bir neçeler eydürler: "Lāyehüddü ey (14) lā yet'amü". Ya'nī ta'am virmezler. Bir neçeler eydürler: Ya'nī ol dīne inanmayan oldur ki yetīmi dūrter (15) ve miskīne ta'am virmege ğayrısın yeltenmez. Kavlühü Te'ālā: ⁶³⁷ فَوَيْلٌ لِّلْمُصَلِّينَ ⁶³⁸ الْذِينَ هُمْ ⁶³⁹ Elāyeti didigi oldur ki eger namāz kıılurlarsa riyāyıla kıılurlar. (5) Eger każāya kıılursa ğuşşa yemezler, belki każā itmezler. Ebu'l-'Āliye eyitdi: Ol oldur ki (6) namāz vaqtinde kıılmaz. Egerçi kıılsalar rükū'in ve sücūdan tamām itmezler. Ḍaḥḥāk eyitdi: Bu-(7)lar anlardur kim namāzı terk iderler ve zekātı virmezler. Nite kim eyitdi: ⁶⁴⁰ الْذِينَ هُمْ (8) ⁶⁴¹ وَيَمْنَعُونَ الْمَاعُونَ بِرَاءُونَ . Ya'nī 'azāb anlaradur kim riyāyıla kıılurlar ve daḥı (9) koñşuya qar kaçak virmezler. Ya'nī belte, każmaü, kałbur, elek, każan, çölmek gibi ⁶⁴² وَعَلَى هَذَا وَقَسْنَا (10) yāḥuz şuyı ve tuзі ve odı yığa virmeye. Pes, bu nesnelər ḥelāl degildir yığmağ ve dar-(11)tınmağ eyü degildir. Rivāyet: 'Ā'işe anamız Resül ḥazretine şordı. Eyitdi: Yā Resūlu (12) Allāh ol ne nesnedür ki anı dartınmağ yok. Resül eyitdi: Yā 'Ā'işe şudur, oddur, (13) tuzdur. Pes, 'Ā'işe eyitdi: Yā Resūluallāh şu ḥaz ma'lūmdur ammā od, tuз ḥālī (14) netedür. Resül eyitdi: Yā 'Āyişe her kim koñuşusuna od virirse ol odula (15) bişen nesneyi şadağa virmiş müzdin bulalar ve her kim şu bulunmaz yerde bir içim (16) şu içirirse şöyledür kim bir ölüyi diri kııldı. Bir neçeler eydür: Her kim bunları (17) men'ide veylün añadur kim bir neçeler eydür. Her

⁶³⁵ Kur'an, 107 (Ma'un)/2:

⁶³⁶ Kur'an, 107 (Ma'un)/3: Ve yoksula yemek yedirilmesi için teşvikte bulunmaz.

⁶³⁷ Kur'an, 107 (Ma'un)/4: Vay o namaz kılanların haline ki:

⁶³⁸ Kur'an, 107 (Ma'un)/5: Onlar kıldıkları namazdan gafilirdiler.

⁶³⁹ Kur'an, 107 (Ma'un)/4:

⁶⁴⁰ Kur'an, 107 (Ma'un)/6: Onlar gösteriş yaparlar.

⁶⁴¹ Kur'an, 107 (Ma'un)/7: Onlar basit şeyleri dahi vermezler.

kim namāzın riya ile kıla dağı sehv⁶⁴² ide ve bu [107a] (1) nesnelere men' ide veylün añadur. Kutbī eydür: Mā'ün didiği zekātdur ve oddur ve şudur. (2) Hāḫ sübhānehū ve Te'ālā ḫāzretinden recā ideriz kim biz ḫullarını veylün ḫamusında ve āḫiret 'azāblarından (3) amin eyleyüvire. Allāh Te'ālā ḫāzretine 'ibādet itmege lāyık ḫullarından amin eyleyüvire ve ḫaṣṣaten kātibine ki (4) Allāh Te'ālā raḫmet eyleye. Āmin.

Sūretü'l-Kevşer

Bu sūre Mekke'de indi, kırk iki ḫarfdür, on kelime-(5)dür, üç āyetdür. Resül ḫāzreti eyitdi: Her kim ki "innā a'ḫaynāke" sūresin oḫursa Hāḫ Te'ālā (6) uçmaḫ ırmaḫlarından içire yāḫuz kevşer'den içire. Ya'nī şarāben ḫāḫür içüre. Rivāyet (7) ḫādīşde gelür ki Resül ḫāzreti eyitdi: Her kişi kim bir kez Bismi'llāhi'r-raḫmāni'r-raḫīm (8) dise Hāḫ Te'ālā ol ḫuluñ dīvānına dört biñ şevāb yazar ve dört biñ günāḫın yuyar ve (9) dört biñ köşḫ yabıvirür ve her kelimesinden ötüri biñ kez biñ şevāb ruzı ḫılır. (10) Bi-bereketi Bismi'llāhi'r-raḫmāni'r-raḫīm *إِنَّا أُعْطَيْنَاكَ الْكُؤْتِرَ*.⁶⁴³ (11) Ya'nī yā Muḫammed biz virdik saña uçmaḫda kevşer gibi ırmaḫı. Bu āyeti Vāşıl bize Vāyil ḫāḫında indi. (12) Ol eyleyidi kim bir gün Resül şataşdı. Mescidden çıḫa yorurken Resülikle söyleşdi. ḫureş (13) uluları dirneşüp otururlardı. Çün 'Ās bunlarıñ ḫatına geldi. Eyitdiler: Sö-(14)yleşdiḫiñ kim idi? Ol eyitdi: Şol ebterdi. Pes, 'Arabıñ āyeti ya'nī 'ādeti buyıdı kim (15) bir kişiniñ kim oḫlu olmaya şoñı küçük ola ebter dirlerdi. Pes, Resüliñ (a.m) ḫādīce (16) anamuzdan 'Abdullāh adlu bir oḫlu vardır. Ol vaḫit ol oḫlancık ölmüş. Pes, Hāḫ Te'ālā (17) bu sūreyi viriḫdi. Ya'nī yā Muḫammed ebter senüñ düşmanıñdur ve saña yavızlık şānatlardır. Rivāyetdür [107b] (1) ki ḫaçan "innā a'āḫaynā" sūresi indi. Resül ḫāzreti menbere çıḫup bu sūre'i ḫavmi üzerine (2) oḫudı. ḫaçan minberden⁶⁴⁴ indi. Eyitdiler: Yā Resülallāh Hāḫ Te'ālā saña virdiği kevşeri kimseye (3) virmedi. Ne nesnedür bize eydivir, didiler. Pes, Resül eyitdi: Uçmaḫdan bir ırmaḫdur. Anuñ (4) iki yanı kızıl altundandır. Anıñ ḫavmi ḫayrı incidendür ve

⁶⁴² sehv: Ar. Kasten yapılmayan, yanılmaktan daḫan yanlış.

⁶⁴³ ḫur'ān, 108 (Kevşer)/1: Doğrusu sana pek çok nimet vermişizdir.

⁶⁴⁴ minber: Ar. Cāmi içinde genellikle mihrābın saḫ tarafında bulunan, cuma namazının farzından önce ḫatibin üzerine çıḫıp hutbe okuduḫı merdivenli kürsü.

yâküt dandır. Toprağı müşkden (5) şuyı baldan tatludur ve kıardan ağırakdur ve buzdandır soğuraqdur. Bir neçeler eydür: Kevşer bir havz-(6)dur. Anuñ uzun maşrıqla mağrib arasındadır. İni bir aylık yoldur. Taşları kızıl yâküt dandır-(7)dur ve yeşil zebercet dandır⁶⁴⁵. Şuyı südden aqdur ve baldan tatludur ve kıardan şovukdur. (8) Ve ol havzuñ dört bucağı vardır. Bir bucağında Ebū Bekir'dür, halāyıka şu içüreler. Bir bucağında 'Oşmān ve bir bucağında 'Ömer, bir bucağında 'Alī durup halāyıka kadehlerle (10) şarāben tahr⁶⁴⁶ içire. Her kim bu dünyāda Ebū Bekir sevişip 'Ömer'i sevmese ol havız dandır (11) ol Ebū Bekir aña şu virmeye ve her kim ki 'Oşmān'ı sevüp Ebū Bekr'i sevmese 'Oşmān aña (12) şu virmeye ve her kim 'Alī'yi sevişip 'Oşmān'ı sevmese 'Alī aña şerbet içürmeye. Enes (13) bini Mālik rivāyet kılar Resūl'den kim eyitdi: Ol gece kim miğrāca çıkdım. Girü dö-(14) nüp gelürken uçmağı teferrüc⁶⁴⁷ iderken bir ırmağ gördüm ki ol ırmağın iki yanında (15) aq incüden çadırları vardı. Ben eyitdim: İy karındaşım Cebrā'il! Bu ne nesnedür? (16) Cebrā'il eyitdi: Yā Resūlallāh bu ol kevşerdür kim Hāq Te'ālā haber virdi. Qavluhū Te'ālā: (17) *فَصَلِّ لِرَبِّكَ* ⁶⁴⁸. Ya'nī yā Muḥammed! Çün ol kevşer saña virdik. Pes, Tañrıñün namāz [108a] (1) kılgıl ve Qur'an eylegil. Bir neçeler eydürler: Venḥar didiği, qurbān eyle didiği olur. Bir neçeler (2) eydür venḥar. Nefsiñi qurbān eyle dimeñiñ ma'nası oldur ki "ictihed fi'l tā'ati" demek olur. (3) Ya'nī tā'ate becīd ol zīrā ki her nefis diler ki rahatlık içinde ola zevk temāşā⁶⁴⁹ ideler. (4) Pes, tā'atde olucaq güyuyā ki nefis qurbān kılmış gibi olur, nefis buñalur. Bir neçeler eydür: (5) Venḥar didiği oldur ki ya'nī yā Muḥammed "istikbel bi-trḥrike'l-kible" ya'nī kıbleyeden göksüñüle. (6) Bir neçeler eydür: Venḥar ya'nī inḥar el-bedeni ya'nī deve qurbān kıla. İmdi bilgil ki işbu kerāmet (7) Hāq Te'ālā'den bil ve aña muṭī' ol, demek olur. Bir neçeler eydür: Venḥar ya'nī şallū şalavat (8) 'l 'id yevmi'l naḥr-i venḥar' l beden-i. Ya'nī yā Muḥammed bayrām namāzın kıluş qurbān etgil, demek (9) olur. Qavluhū Te'ālā: *فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَأَنْحَرْ*. ⁶⁵⁰ Ya'nī sağ eliñ şol eliñ üzerine koğıl, namāz dur. Rivāyet: (10) Muḥammed bini Ka'b eydür: Halāyıkiñ bir neçeler namāzı Tañrı'çün kılmazlardı. Pes, Hāq Te'ālā bu āyeti virişdi

⁶⁴⁵ zebercet: Ar. Açık yeşil renkte tabii magnezyum ve demir silikat, krizolit, olivin, perido.

⁶⁴⁶ tahr: Ar. s. Çok temiz olmaş.

⁶⁴⁷ teferrüc: Ar. Eğlenmek için yapılan gezinti.

⁶⁴⁸ Qur'an, 108 (Kevser)/2: Öyleyse Rabbin için namaz kıl, kurban kes.

⁶⁴⁹ temāşā: Ar. Bakıp seyretme, hayranlıkla seyretme. İzleme.

⁶⁵⁰ Qur'an, 108 (Kevser)/2:

(11) kim yâ Muhammed çün saña biz Kevşer gibi ırmağ virdik. İmdi senüñ namâzıñ ve kırbânıñ bizimiçün (12) olsun, dimek olur. Ve dağı rivâyetdür Süleymân Teyyim'den ki eyitdi. Venhar didigi budur ki (13) yâ Muhammed eliñi du'â kıılmağda göğsüñi berâber dutğıl didigi olur. Gerci kim hitâb Muhammed'e-(14)'dür murâd dükeli ümmetdür. Nete kim "yâ eyyühe'r-resül'de" murâd Resül'dür hem şahâbeler'dür. (15) Kıavluhü Te'âlâ: *إِنَّ شَانِئَكَ هُوَ الْأَبْتَرُ*.⁶⁵¹ Ya'nî bayıq seniñ düşmânın ve saña yavızlık şanandur. (16) Ebter ve şuyı kesik ve şöñi küçük ya'nî 'Ās bini Vāyil Sehmi'dür. Ebter oldur ki saña ebter (17) dir. Ya'nî malında ve oğlunda ve ehlinden şöñi küçükdür. Ebter luğatde kaṭı'dur ve istişâldür⁶⁵². [108b] (1) Kıatâde eydür: El-ebter ya'nî el-ḥaḳīru ve'l-lezīlü ve'z-za'īfu. Allāhi Te'âlâ ḥazreti cümlecigimüzi kıyâmet gününde (2) kevşer şarâbından kıandura ve 'afv kııldığı kıullardan kıılıvire. Za'īf, zelīl ve ḥaḳīr olmağdan şaḳlayuvire, (3) eyüler zümresinden kıılıvire. Ve dağı bu kıtâbı yazan 'Alī ḥalīfeye Allāh Te'âlâ rahmetini müyesser (4) kıılıvire. Ḥaḳ sübhâneḥü ve Te'âlâ ğafürdür, rahmet-i deryâsı ḥadsizdür. Lâbüd cümlemüz dağı rahmetin (5) umaruz şâyed ḥabîbi ḥürmetine maḥrûm eylemeye. Āmīn yâ mu'īn.

Süretü'l-Kāfirün

Bu süre Mekke'de (6) indi, altmış ḥarfdür, yigirmi ṭoḳuz kelimedür, altı âyetdür. Resül ḥazreti aleyhi es-selâm Cübeyre (7) eydür: Yâ Cübeyr diler misin kim sefer çıkıcağ aḥvalıñ ḥoş ola ve azığñ ṭoḳ ola. "Ḳul yâ eyyühâ'l (8) Kāfirün" süresin ṭoḳ oḳuğıl. Ve dağı bir işâreti Bismi'llāhi'de oldur ki Ḥaḳ Te'âlâ (9) eydür. İy kıulum! Bir Tañrı benim kim her kıaçan dilekler ve ḥacet diliseñ revâ⁶⁵³ iderem eger dilek (10) dilemeseñ ḥışm iderem. Nete kim şâ'ir eydür şî'r: Allāh yağdabu interekütü su'alih ve beni âdeme (11) ḥine yese'lü yağdabu. İy kıulum! Raḥmân benüm kim eger baña muṭī' olursañ rızkıñ viririn ve eger (12) 'āşī olursañ dağı rızkıñı kesmezsin. Ve iy kıulum! Raḥīm benüm ki eger tevbe iderseñ kıabül (13) iderem; eger itmezseñ seni dergāhımdan sürmezsin. Līkin senden bir bahâne isterem ki rahmet idem. (14) Güyayâ ki dimek olur ki iy kıulum! Bismi'llāhi'r-raḥmāni'r-raḥīm dimek senden ḥacetleriñi

⁶⁵¹ Kıur'ân, 108 (Kevser)/3: Doğrusu adı sanı ortadan kalkacak olan, sana kin tutan kimsedir.

⁶⁵² istişâl: Ar. Kökünü kıazıma, söküp atma, sökölüp atılmatemelinden temizleme.

⁶⁵³ revâ: F. s. Lâyık, uygun, yerinde.

(15) revā itmek benden ve dürlü dürlü rızık virmek benden. Pes, benden yigrek ve bundan ol 'atā (16) ve kerāmet ne ola saña ki iy mü' min ki? Bismi'llāhi'r-raḥmāni'r-raḥīm-(17)'dür Qavluhū Te'ālā: *قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ*.⁶⁵⁴ Ya'nī eyitdi eyit yā Muḥammed, kāfirlere. Yā, ḥarf-i nidādur. [109a] (1) Eyyü, ḥarf-i temeyyizdür. Hā, ḥarf-i tenbihdür. Görmez misin ki cā'iz degildür ki "yā eyyühā'l-rabbi" dene (2) veyā "eyyühā'l-raḥman" dene. Hergiz bu nesne kelām 'Arabda gelmeyüpdüdür. Nite kim Haḫ Te'ālā eydür: "Yā eyyühe'l-(3)āzīzu" Su'āl: Niçün bunda Allāh lafzında yā Rabbi yā raḥman lafzında gelmedi? Cevāb: Anuñiçün kim (4) tenbih cā'iz degildür Allāh ve her revā degildür ve edeb degildür. Qavluhū Te'ālā: *لَا أَعْبُدُ مَا تَعْبُدُونَ*.⁶⁵⁵ (5) Ya'nī ben tapmazın siz tapdığımız işbu hāl içinde Qavluhū Te'ālā: *وَلَا أَتُّمَّعِبُونَ مَا*⁶⁵⁶ (6) *أَعْبُدُ*. Ya'nī daḫı tapar degilsiz ben tapdığımı işbu hāl içinde. Qavluhū Te'ālā: *مَا أَنَا عَابِدٌ مَا*⁶⁵⁷ (7) *عَبَدْتُمْ*. Daḫı işbu hālden soñra siz tapar degilsiz ben tapdığımı. Pes, bundan soñrağı āyet (8) şol kāfirler ḥaḫkındadır kim Haḫ Te'ālā anıñ 'ilminde şöyle idi: Kim bular imāna gelesiler (9) degilleridi. Ammā bu süreniñ sebab-i nüzüli oldur kim Qureyş kavminden bir bölük kişi Resül'e (10) geldiler. Bunlarıñ uluları Hāriş Kays ve 'Āmir bini Vāyil ve Velīd bini Muğeyyire ve Ümeyye bini (11) Ḥalef idi. Pes eyitdiler: Yā Muḥammed gelgilsen bizim dīnimize uyğıl ve bir yiyil biz seniñ Tañrıña (12) tapalım. Eger seniñ eliñdeki bizim elimizden yigrek ise bize senden naşīb degmiş ola. Eger bizim (13) elimizdeki seniñ eliñdekiden yigrek ise veyā artuḫ ise saña bizden naşīb degmiş ola, (14) didiler. Pes Resül ḥazreti eyitdi: Ma'āzallāh ḥāşā ki ben Tañrıya taşdiḫ imāni artuḫ getürürüm. (15) Haḫ Te'ālā bu süre'i tā āḫirine degin Qavluhū Te'ālā: *لَكُمْ دِينُكُمْ*⁶⁵⁸ Haḫ Te'ālā siziñ (16) dīniñizi size kim küfüdür benim dīnim baña İslāmdur. Soñra bu āyet mensūḥ⁶⁵⁹ oldı. Seyf (17) āyetiyle: *الْمُشْرِكِينَ قَتَلُوا*⁶⁶⁰ 'dür. Ya'nī demek olur kim yā Muḥammed ol kāfirler siziñ dīniñizi [109b] (1) size bizim ve benüm dīnim baña deyüp şulḥ eylemegil. Ammā şulḥ⁶⁶¹ olmaḫ aña degin idi kim İslām dīni (2) (kuvvet) dutaydı. Çün İslām dīni kuvvetlendi ve çerig çoğaldı. İslāmdan girü

⁶⁵⁴ Qur'an, 109 (Kafirun)/1: Deki: ey kāfirler!

⁶⁵⁵ Qur'an, 109 (Kafirun)/2: Ben sizin taptıklarınıza tapmam.

⁶⁵⁶ Qur'an, 109 (Kafirun)/3: Siz de benim taptığımı tapmıyorsunuz.

⁶⁵⁷ Qur'an, 109 (Kafirun)/4: Ben de sizin taptıklarınıza asla tapacak degilim.

⁶⁵⁸ Qur'an, 109 (Kafirun)/6: Sizin dininiz size, benim dinim de banadır.

⁶⁵⁹ mensūḥ: Ar. s. Gereksiz kılınmış, hükümsüz bırakılmış.

⁶⁶⁰ Qur'an, 9 (Tevbe)/5: puta tapanları bulduğunuz yerde öldürün.

⁶⁶¹ şulḥ: Ar. Barışma.

kāfir (3) üzerine kılıcı yörütgil, didi. *Qavluhū Te‘ālā: وَلَا أَنْتُمْ عَابِدُونَ*.⁶⁶² *وَلَا أَنَا عَابِدٌ مَا عَبَّدتُّمْ*.⁶⁶³ (4) *مَا أَعْبُدُ* bir neçeler eydür: Ya‘nī dimek olur ki dağı siz tapdığınızza ben tapası degilin niçün? (5) Anıñiçün kim siz cāhillersiz benüm Tañrım bilmez siz ğāfilliğünüzden eksikliğinden (6) dimek olur Rivāyetdür Hāsan’dan kim eyitdi: İştüdüm bir şeyğden ki ħadīş rivāyet iderdi. (7) Eydür: Bir gün ben peygamberile giderdüm, dir ki peygamber iştüdüm ki bir kişi "kul yā eyyühā'l Kāfirün (8) sūre'i okurdi. Pes peygamber eyitdi: Ammā o kişi be-dürüstī berī oldı şirkden. Dağı (9) iylerü varduğ bir kişi dağı "Kul huvallāhu eħad" okur. Peygamber ħazreti iştidi, eydür: Ammā bu kişi (10) be-dürüstī yarlağandı dirdiler ki tütuf keremi çün pādişāhimuz ħazretinden biz kullarını şirkden (11) ħalāş eyleyivire. Hemen kendü rızāsına muṭābıķ ‘ameller müyesser eyleyivire. ‘Afüv etdigi kullardan (12) eyleyüp ħazreti sultān kevneyn ħazretli dağı biz ‘āşī ümmetlerine şefā‘ atı ruzı kılıvire. (13) Āmīn. Ve dağı bu kitābı yazan ‘Alī bin El-ħacı ‘Abdur-raħman her birleriñüzden ħayır du‘ā ricā ider. (14) Allāh Te‘ālā raħmet eylesün. Āmīn.

Sūretü'n-Nasr

Mekke'de indi, yetmiş yidi ħarfdür, on (15) tokuz kelimedür, üç āyetdür. Resül ħazreti eyitdi: Şallallāh ‘aleyhi ves-sellem her kişi kim bu sūre'i (16) okusa Mekke'i şehrin almağda Muħammed Muştafāyıla bile olanlar müzdin bula; ya‘nī fetħ-i Mekke'i. Bir neçeler (17) eydür: Bismi'llāhiniñ bası işāretdür bākīdür. Sini işāretdür sakiden mīmi işāretdür [110a] (1) muṭī‘den. Güyuyā ki Ĥaķ Te‘ālā eydür: yā kulum! İmdi dünyā sarayındıyın bākī Tañrı saña şarāb-ı (2) ṭaħūr içirmek benden. Nite kim kelām kādīimde ħaber virir: *(3) طَهُورًا* ⁶⁶⁴ *وَسَقَاهُمْ رَبُّهُمْ شَرَابًا*. Bismi'llāhi'r-raħmāni'r-raħīm: *إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ*.⁶⁶⁵ Ya‘nī (4) yā Muħammed! Kaçan Tañrıñ nuşret ve yāri kılmağı geldi. Mekke'de fetħ eylemek ve ayrıķ şehirlere ve illere açmağ (5) geldi. *Qavluhū Te‘ālā: وَرَأَيْتَ النَّاسَ يَبْخُلُونَ فِي دِينِ اللَّهِ أَفْوَاجًا*.⁶⁶⁶ Ya‘nī göresiz ħalāyıķ (6) kim bölük bölük gelürler, Tañrı dīnine girirler. Nite kim eyitdi: İşāķ Mekke'i almağda

⁶⁶² Qur'ān, 109 (Kafirun)/4:

⁶⁶³ Qur'ān, 109 (Kafirun)/5: Evet, siz de benim taptığıma tapıyor degilsiniz.

⁶⁶⁴ Qur'ān, 76 (İnsan)/21: Rableri onlara tertemiz içecekler içirir.

⁶⁶⁵ Qur'ān, 110 (Nasr)/1: Gelip de Allahın nusreti ve fetih.

⁶⁶⁶ Qur'ān, 110 (Nasr)/2: Gördüğün vakit nāsı girerlerken Allah dīnine fevcā fevc

Müslümānlardan (7) on biñ kiři varıdı. Dört yüz benī Ğaffārdan, dört yüz benī Eslemden, üç yüz kiři (8) Müzeyeneden, yidi yüz er benī Süleymden, biñ dört yüz er benī Cüheyneden idi. Qalanı (9) Qureyş kavminden idi ve ‘Arab çerisiyidi. Ramazān ayınıñ on günü qalmışıdı, Mekke’de aldılar. (10) Aldıqlarından soñra Resül hazreti on biş gün tamām Mekke’de durdı. Andan çeri dartuþ Nafif’e (11) vardı. Andan Huneyn üstünde qondu. Pes (h)alāyıklar bölük bölük, boy, oba vü oba , köy be köy (12) hiç şüş eylemedin girü dīnine girürleridi. Ve Yemen kavminiñ dükelisi gelüp imān getürdiler. Pes (13) Haq Te‘ālā hitab kıılır. Eyitdi: Yā Muhammed çün bizden yardum ve nuşret geldi, Mekke’i ve ayrıq şehirleri (14) aldın ve ādemlerin gördin ki bölük bölük Tañrı dīnine girdiler. Pes imdi Tañrıña tesbīh kıılğıl ve (15) şükr eylegil ve istiğfār getürgil sen uş Tañrıña ulaşırsın ve ölüm şerbetin içersin. (16) Nite kim eyitdi: *فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ* *وَاسْتَغْفِرْهُ إِنَّهُ كَانَ تَوَّابًا*⁶⁶⁷ Ya’nī pes, tesbīh it Tañrıña. (17) Bir neçeler eydür: Ey "feşallirabbike". Ya’nī namāz kıılın Tañrıñ için. Qavluhū Te‘ālā: "Tevābān" ey mütecāviren⁶⁶⁸ [110b] (1) ‘an zenbin ümmet-i Muhammedin. Ya’nī Haq Te‘ālā: ümmet-i günāhından geçicidir. Ya’nī demek olur kim (2) tevbeler qabül idüp günāhlar yarlıgayıdır. Ammā bu süre indiginden soñra Resül hazreti (3) tesbīh oqumağa ve tevbe ve istiğfārı kıılmağa meşğül oldu ve hemişe bu du‘ā’ı oqudu. Kim (4) "Sübħāneke Allāhümme ve bi-ħamdike iğfirli inneke ente el-tevvabu’r-raħīm" Bir neçe rivāyetde eydürdi: (5) "Sübħāneke Allāhümme ve bi-ħamdike estagfūrike ve etübü ileyke". Muqātil eydür: Çün bu süre indi. (6) Resül bu süre’i şahābe üzerine oqurdu. Ebū Bekir ve ‘Ömer ve ‘Oşmān ve ‘Alī ve Sa’id ve fülān şahābe (7) sevinişdiler, beşāret⁶⁶⁹ kııldılar. Ammā ‘Abbās eyitdi ağladı. Bir neçe rivāyetde: Ebū Bekir-i ağladı. (8) Pes, Resül eyitdi: Yā ‘Ömer seni ne nesne ağlatdı? ‘Abbās eyitdi: İşbu süreniñ firākıñ⁶⁷⁰ (9) haberi var andan ötüri ağların, didi. Pes Resül eyitdi: Eyledür kim dirsın. Andan (10) hazreti Resül ‘aleyhi es-selām iki yıl diri oldu. Kimsene Resüli gülmekde görmedi. Bir neçeler (11) eydürler: Resül dāim "estagfurullāh" kelimesin çok eydürdi. ‘Alī eydür: Çün ki bu süre’i indi. (12) Resül hazreti hasta oldu. Minbere çıkuþ hālāyıqa huþbe

⁶⁶⁷ Qur’ān, 110 (Nasr)/3: Artık tesbih et Rabbına hamdiyle ve mağfiretini dile, muhakkak ki o bir tevvab bulunuyor.

⁶⁶⁸ mütecāvir: Ar. s. Aynı çevrede bulunan, komşu olan, komşu.

⁶⁶⁹ beşāret: Ar. Memnūniyet, sevinç, iyi haber.

⁶⁷⁰ firāk: Ar. Ayrılık, ayrılma, ayrı düşme.

oğdu ve bunlarıñla vidā'landı. (13) Andan evine geldi. Bir niçe gün dağı ĥasta olup, andan āhirete intikāl eyledi. Eger vefāt-ı Resūle (14) meşğul olursavuz söz uzanur. Hemen Ĥağ sübhānehū ve Te'ālā ĥazreti biz kullarını ulu (15) sulṭānımızını koñşularında kılıvire ve dağı bu kitābı yazanıñ ve mü'ellifin baba ve ecdādlarını (16) ve kendülerini raĥmetine lāyık idüp maĥrūm kılmaya. Anuñ için kim bu kitābdan cümlemüz nefi' (17) buluruz. Allāh Te'ālā cümlemizi yarlıgayuvirüp cennetine lāyık eyleye, āmīn.

Sūretü't-Tebet

Bu sūre [111a] (1) mekke'de indi, yetmiş yidi harfdür, yigirmi üç kelimedür, biş āyetdür. Resül ĥazreti buyurdi: (2) Her kim Tebet sūresin oğursa ümiz tutarun kim Ĥağ Te'ālā anı Ebū Leheble bir ŧamuya (3) görmeye. Bir neçeler eydür: Bismi'llāhi'r-raĥmāni'r-raĥīm'de bası işāretdür Bismi-(4)'llāhin'de bir iĥsāndan, sini işāretdür setr-i⁶⁷¹ 'uyūbdan, mimi işāretdür minnet-i⁶⁷² ĥududan. Gūyā ki (5) Ĥağ Te'ālā eydür: İy kulum! Bismi'llāh demek senden, dünyāda ve āhiretde bir iĥsān itmek ve 'uyūblarıñı (6) setr-i itmek benden ve uçmağda dürlü dürlü 'aṭālar ve minnetler ve (dizār) rūzı kılmak benden. (7) Bismi'llāhi'r-raĥmāni'r-raĥīm demek senden Bismi'llāhi'r-raĥmāni'r-raĥīm: (8) ⁶⁷³ Ya'nī helāklik olsun Ebū Leheb'e helāk olsun. Ebū Leheb (9) rivāyetdür İbn-i Abbās'dan kim eyitdi: Kaçan gerü وَأَنْذِرْ عَشِيرَتَكَ ⁶⁷⁴ Ya'nī yā Muĥammed! Yağın (10) ĥıñımlarıña bizim 'azābımızını ĥaberin degirgil ve bunları dīne kığırğıl ve āhiret korğusundan kor-(11)turğıl. Pes Resül ĥazreti 'aleyhi es-selām Şafā üzerine çığdı. gerü kavmlarına ve Mekke kavmine çağırdı. (12) Dükelisi bir yere dirildiler. Pes, Resül eyitdi: İy 'Abdü'l-Muṭṭalib oğlanları ve iy Kureyş o-(13)ğlanları! Biliñ ve āğāh oluñ ki ben Tañrınıñ Resüliven ve Tañrınıñ 'azābın ben size diciyiven. (14) Ebū Leheb eyitdi: Ziyān saña oldı cinyi düşürürsin. Pes Ĥağ Te'ālā bu sūre'i indirdi (15) kim "Tebbet yedā ebiy leheb". Ya'nī helāklik ve ziyān Ebū Leheb'e olsun. 'Abdü'l-Muṭṭalibiñ oğluydı. (16) Ve mālı ve ṭavarı ve oğlu yavlağ çoğdı. Pes, kavmine didi kim: Eger bu gerçek olup bizi (17) helāklik veyā 'azāb gelürse mālumu ve oğlanlarımı size fidā kılam, dir di kurbānlar eyleyem sizi

⁶⁷¹ setr: Ar. Gizleme, örtme, kapama.

⁶⁷² minnet: Ar. Yapılan bir iyiliğın yükü, ağırlığı altında ezilme.

⁶⁷³ Qur'ān, 111 (Tebbet)/1: Ebu Leheb'in elleri kurusun (yok olsun o), zaten yok oldu ya.

⁶⁷⁴ Qur'ān, 26 (Şuara)/214: Önce en yakın ĥıñımlarımı uyar.

[111b] (1) beni kurtaram, dir didi. Pes, bu āyet indi kim Kavluhū Te‘ālā: ⁶⁷⁵ مَا وَتَبَّ. (2) ⁶⁷⁶ أَعْنَى عَنْهُ مَالُهُ. Ya‘nī Ebū Leheb helāk oldu ve anıñ mālı ve oğlanları aña aşşı kılmadı. Pes (3) Tañrınıñ ‘azabı aña indi. Kavluhū Te‘ālā: ⁶⁷⁷ سَيَصْلَى نَارًا ذَاتَ لَهَبٍ. Ya‘nī şol yalıñlı tamu (4) oduna bayıķ giresidür; nite kim eyitdi: ⁶⁷⁸ وَأَمْرًا تُهْ حَمَّالَةَ الْحَطَبِ. Ya‘nī Ebū Lehebün ‘avratı (5) kim odun götürücidür. Dañhāk eydür: Ebū Lehebiñ ‘avratı dikenleri diriþ dünle Resüliñ yolına (6) dökeridi. Resül ‘aleyhi es-selām anuñ üzerine harīr başār gibi başārdı. Bir rivāyetde bu-(7)dur kim: Haķ Te‘ālā Cebra‘īli ‘aleyhi es-selām viriþdi, kanadıyıla ol dikeni süpürürdi; tā ki (8) Resüliñ ayağına batmasun diyü. Bir gün girü varıdı. Demür diken dirdi kim getirüp (9) Resüliñ ve Müslümānlarıñ yolu üzerine dökeyidi. Gelürken ardı bir taş üzerine kodı (10) kim diñlene. Ardından bir ferişteh geldi, ol diken çekdi, taş ardına bıraķdı. Ol götürdüğü (11) ipi boğazına sırtmaç bıraķdı geçdi, boğuldu, cān cehenneme ısmarladı. Nite kim eyitdi: (12) ⁶⁷⁹ حَمَّالَةَ الْحَطَبِ. Ya‘nī Ebū Leheb ‘avratın Haķ ⁶⁸⁰ فِي جِيدِهَا حَبْلٌ مِنْ مَسَدٍ. Ya‘nī Ebū Leheb ‘avratın Haķ Te‘ālā dünyāda (13) ol diken dirüp götürdüğü ipiyle boğup helāk kıldı. Āhiretde dañı tamu odiyyla helāk (14) kılsadur. Pes işbu süreniñ içinde bizim peygamberimiz Muħammed Muştafāniñ peygamberliğine ki kuvvetlü (15) delīli vardur. Şöyle kim Haķ Te‘ālā haber virdiği Ebū Leheb ve anuñ ‘avratı tamulıķdur (16) deyü. Pes, Resüli yalan çıkarmağa andan o kidin beçid⁶⁸¹ ve harīş⁶⁸² kimse yoğıdı. Pes, Haķ (17) Te‘ālā ol ikiyi imān getürmek üzerine dutmadı. Belkim küfr üzerine öldüler ve tamulıķ

[112a] (1) oldular. Ebedī ‘azāba giriftār oldular. Bir neçeler eydürler: Ebū Leheb laķabdur. Adı ‘Abdü’l-‘Uzzādur. (2) Ya‘nī bir putuñ adı ‘uzzā idi. ‘Uzzā kılı demek olur. Eyle olduğıün Haķ Te‘ālā revā görmedi (3) kim Qur’ānda zıkr ide; laķabıyyla didi. Bir neçeler eydür: Adı ile laķabı birdür. Bir neçeler eydürler: "Ĥammālete-(4)’l-ħaṭabı" didiğinden murād "Ĥammālete’l-ħaṭab yā vellezunūbi" demek olur. Ya‘nī ħaṭālar ve günāhlar götürücü (5) demek olur. "Ĥāmīlete’l-ħaṭabı" dimedi, "ħammālete’l-ħaṭabı" didi. Niçün? Anıñçün kim ism-i fā’iliñ (6) mübālağasıdur.

⁶⁷⁵ Qur’ān, 111 (Tebbet)/1:

⁶⁷⁶ Qur’ān, 111 (Tebbet)/2: Malı ve kazandığı kendisine fayda vermedi.

⁶⁷⁷ Qur’ān, 111 (Tebbet)/3: Alevli ateşe yaslanacaktır.

⁶⁷⁸ Qur’ān, 111 (Tebbet)/4: Odun yüklenmiş olan karısı da.

⁶⁷⁹ Qur’ān, 111 (Tebbet)/4:

⁶⁸⁰ Qur’ān, 111 (Tebbet)/5: Boynunda sağlam hurma lifinden örülmüş bir ip bulunacaktır.

⁶⁸¹ becid: F. s. Ciddi.

⁶⁸² harīş: Ar. s. Bir şeyi elde etmek hususunda aşırı derecede istekli olan, hırslı.

Ya'nî ki götürücü olup. Bir neçeler eydürler: "Hāmilete'l-ḥaṭabı" ya'nî "temşi bi'n-nemimeti". (7) Pes, Hāḫ Te'ālā ḳovculuḡa ḥaṭab diyü ad virdi. Niçün? Anıñiçün kim iki kişi arasına (8) yā bir ḳavm ortasına yā bir cemā'at arasına 'adāvet⁶⁸³ ve baḡzā biraḡur. Ammā ol 'avretñ 'ādeti (9)bu idi kim dāim ḳovculuḡ ideridi. Peyḡamberi ve şahābeleri ḳovlardı. Bir neçeler eydür: Şol (10) ḳadar düşmān olmuşıdı peyḡambere kim bir gice vardı, demür diken dirdi. Arḳasına (11) ḥurmālıḡıyla dırmaçlandı. Gelür ken bir dīvār üstine ḳodı kim diñlene. Cebra'il geldi. (12) Ardından çekdi ol yüki düşürdi. Ol ip boḡazına geçdi, helāk oldı cān (13) cehenneme ışmarladı. Ekşer⁶⁸⁴ ehl-i tefsīr böyle dimişler kim: "fī cīdihā ḥablüm min mesedin" didiḡi (14) ya'nî āḫiretde "fi'unūḳinā silsiletün mim hadīdin tahtahā nārun ve fevḳūha nārun" Ya'nî āḫiretde bo- (15)ynunda demürden zincīr ola; altından od, üstünden od duta. Ebū Sa'īd rivāyet ider (16) Ebū Bekir Şiddiḳdan ki Ebū Bekir eydür: Çün kim bu āyet nāzil oldı kim "vemrāetühü ḥammālete'l-ḥaṭab'-(17)dur". Pes, Ebū Lehebiñ 'avratı işitmiş gördüm idi ki ol 'avrat peḡamberiñ meclisine geldi. **[112b]** (1) Anı görecek üşendüm, eyitdüm: Yā Resūlallāh eger gizlenseñüz ḥoşudı; tā ki bu selīṭa 'avrat (2) sizi görmeye; ḳatī yavuzdur, didim. Çün peyḡamber eyitdi: Yā Ebū Bekir "Seyuḫālū beyni ve beynehā". Çün (3) ol 'avrat geldi, iḳerü girdi. Hāḫ Te'ālā perde'i götürdi Resūl ile anuñ arasına. Ol (4) 'avrat Resūli göremedi boḡur, döndi, Ebū Bekire eydür: Yā Ebā Bekir "ehcna şāhibūke"; (5) ya'nî Ebū Bekir bize hücum iyitdi senüñ yārñ? Pes, Ebū Bekir eyitdi: Vallāhu ol kişi şı'r (6) itmez ve daḡı "seb'üne zira'ān" imdi benüm ḳardāşlarım ve benüm cānlarım Hāḫ Sübhānehü ve Te'ālā (7) ḥazretinden dileriz kim bizi yaramazlar şerrinden ve şeyṭān şerrinden ve ḡamāzlar ve müfsidler (8) şerrinden ḥıfz eyleyivire. Ol sultānımız şöyle sultānıken aña 'āşī olup muṭī' (9) olmayanları Hāḫ Te'ālā inşāfa virüp anuñ şer'i üzerine olalar. Ol sultānımızuñ (10) muṭahhardur şalavāt ve daḡı yazana ve oḡuyana diñleyene Allāh Te'ālā raḫmet naşīb (11) eyleyivire.

Süretü'l-İhlāş

Mekke'de indi, kırk yidi ḥarfdür, on biş kelimedür, (12) dört āyetdür. Resūl ḥazreti eyitdi: Her kişi ki İhlāş süresin bir kez oḡusa (13) Ḳur'ānñ üç baḫşından bir

⁶⁸³ 'adāvet: Ar. Düşmanlık, hasımlık, husümet.

⁶⁸⁴ Ekşer: Ar. s. Ekseriya, umumiyyetle.

bağış okumuş gibidür her kim ki iki kez okusa iki bağış o-(14)kumuş gibidür. her kim üç kez okusa yedi Muşhaf tamām okumuşça şevāb vire. Ve (15) dağı Resūl eyitdi: Her kim ki İhlāş sūresin bir kez okusa yitmiş kaçar deve kim (16) yüki kitāb olsa, yazusu kıldan ince olsa ve dağı rengi saçından şık olsa (17) mecmu‘ın okusa ne kadar şevāb bulursa, bir kez ⁶⁸⁵ قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ okumağın şevābı andan [113a] (1) artuğdur. Hikāyet: Rivāyet: Resūl hazreti Mi‘rāc gicesi yüz on dört deñiz gördi (2) nūrdan. Her bir deñiz bir ırmağ gördi nūrdan. Her bir deñiziñ başında bir kubbeye gördi (3) nūrdan. Her bir kubbeye‘de yüz biñ ‘arş ve kürsī ve levh⁶⁸⁶ ve kalem ve ay ve güneş varıdı. Ve dağı (4) her bir deñiziñ içinde direkler varıdı nūrdan. Her birisiniñ uzunı ‘arşdan yukaru (5) idi. Pes, Resūle Hağ Te‘ālā şol kadar kuvvet virdi kim ol deñizleriñ dükelin içde. Dadını (6) baldan ve şekerden tatlu buldı. Andan Resūl eyitdi: Huzāvendā! Bu nedir? Hağ Te‘ālā hitāb kıldı (7) kim: Yā habībim! Bu gördegün deñizler yüz on dört sūreniñ nūrudur ve dağı bu nūrdan (8) direkler Qur‘āniñ hurūfidur. Ve dağı bu ulu kubbeler kim nūrdan vardur, Bismi‘llāhi‘r-raḥmāni‘r-raḥīm‘iñ (9) nūrdur, her sūre evvelinde. Ve ol ırmağlar Qur‘ān ḥalāvetiniñ⁶⁸⁷ çeşnileridür kim ümmetiñe (10) iner. Ve dağı bunlardan öte bir deñiz dağı gördi, çekilmiş. Ol deñiziñ büyüklüğü yüz biñ (11) kez biñ on sekiz biñ ‘ālemden ulurğıdı. Ve ol deniziñ ortasında bir tağ gördi (12) müşğden ve za‘ferāndandan. Ve ol deniziñ içinde gökdeki yıldızlar sağışınca cevāhir⁶⁸⁸ varıdı. (13) Ve ol tağ üzerinde bir kuş gördi ki anıñ dört başı varıdı nurdan. Ve her bir başı ‘arşdan (14) yukarıyıdı. Pes, ol kuş Resūli başına götürdi. Andan Resūl eyitdi: İlahī bunlar ne (15) nesnedür? Hitābı ‘İzzet irişdi ki: İy habībim! Kuş seniñ yakınındur. Ve bu dört baş (16) seniñ dört yarındur. Ve bu tağ seniñ ümmetiñdür ma‘rifetdür. Ve dağı bu deñiz seniñ ümmetiñüñ (17) yakınıdur ve bu deñiz içindeki cevāhir ümmetiñiñüñ a‘māliniñ şevābıdır. Ve andan bu kuş dağı [113b] (1) Resūli biş baş gördi. Eyitdi: İlahī! Bu başlar nedür? Hağ Te‘ālā eyitdi: İy benüm habībim! (2) Bu biş baş, biş vaqtı namāziñ nūrudur kim ümmetiñ bu biş vaqtı namāzı vaqtlu vaqtında (3) kıllalar ve o kuşu gibi uçalar benüm hazretüme irişeler ki. Kavluhū Te‘ālā: ⁶⁸⁹ اَللّٰهُ يَصْعَدُ (4) اَلْكَلِمُ الطَّيِّبُ وَالْعَمَلُ الصَّالِحُ يَرْفَعُهُ. Eger dilerseñüz kim ol nūr kubbelerden maḥrūm ve bi-

⁶⁸⁵ Qur‘ān, 112 (İhlas)/1: De ki: O Allah bir tektir.

⁶⁸⁶ levh: Ar. Üzerine yazı yazılabilecek ve resim yapılabilecek yassı düz nesne veya yüzey.

⁶⁸⁷ ḥalāvet: Ar. Zevk, tatlılık, hoşluk.

⁶⁸⁸ cevāhir: Ar. Cevherler.

⁶⁸⁹ Qur‘ān, 35 (Fatir)/10: Güzel sözler O'na yükselir, o sözleri de yararlı iş yükseltir.

(5)naşīb olmayasız, dāyim bunı vazīfe idiniñ ki Bismi'llāhi'r-raḥmāni'r-raḥīm'-
(6)dür. Qavluhū Te'ālā: قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ .er şdelüm. Ekievābın eyşBu süreniñ evvel ⁶⁹⁰
müfessirler (7) qatında bu süre Qur'āniñ nürudur. Nite kim Resül buyurdu: "Şeyin
nūrun ve nūru'ul-Qur'ānu (8) kul huvallāhu aḥad". Dört āyetdür; qatında biş āyetdür.
Übeyy bini Ka'ib eydür: Her kim ki قُلْ هُوَ ⁶⁹¹ (9) قُلْ هُوَ اللَّهُ oḡusa gögüñ kırañlarından anıñ
üstüne ḡayr-i ve bereket yaḡar. Göñlüne (10) sekīneler⁶⁹² Ḥaḡ Te'ālā ol qula raḡmet
yaḡdırır tesbīḡ āvāzı 'arşa çıkar. Ḥaḡ Te'ālā aña raḡmet (11) nazārın kıılır ve her ne
ḡacet dilerse virür. Nite kim Resül ḡazreti buyurdu: Qur'āniñ nūrı (12) قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ ⁶⁹³
'dur ve daḡı Resül eyitdi: Her ki irte namāzın kııldıḡından soñra on (13) bir kez قُلْ هُوَ اللَّهُ ⁶⁹⁴
oḡusa ol gün aña ḡiç günāḡ yazılmaya. Şeyṡān ne qadar dürüşe (14) azdırmaya.
Daḡı Resül buyurdu: Her ki evine girdikçe قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ ⁶⁹⁵ oḡusa çevresine (15) oḡursa
Ḥaḡ Te'ālā ol kişiyi bayıda ve yoḡsullıḡ ol evden ve çevre koñşılardan ırāḡ (16) ola.
Ve daḡı Resül eyitdi: Her kim ki yüz kez قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ ⁶⁹⁶ oḡusa yigirmi yıllıḡ (17)
günāḡına kefāret ola ve her ki biñ kez oḡusa ol kişi dünyādan çıḡmaya; tā uçmaḡda
[114a] (1) yirin görmeyince. Ḥikāyet: Bir kişi geldi Resüle şikāyet eyitdi
yoḡsullıḡdan. Andan (2) Resül eyitdi: Her ḡāḡ ki evüñe girdükçe selām vir ve قُلْ هُوَ اللَّهُ ⁶⁹⁷
oḡı, çevre ür. Ol kişi (3) varıdı böyle eyitdi. Az zamānda ulu ḡuvace oldu. Tā
yetmiş kişi ortaḡı varıdı. Ḥikāyet: (4) Muḡammed bin Fazıl dirleridi. Bir kişi varıdı,
eydür: Bir vaḡıt dişim aḡrıdı, qatı zaḡmet viridi. Düşümde (5) gördüm kim eydürler
biñ kez قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ ⁶⁹⁸ oḡu. Oḡudum diñmedi, girü uyudum. Düşümde gördüm (6) ki
Bismi'llāhile oḡu. Çün oyandım, oḡudum, diñdi. Niçe ki 'ömrüm oldu, ayrıḡ diş
aḡrısın (7) görmedüm. Rivāyet: Resül eyitdi: Qanḡı kişiniñ kim vazīfesi her gün bu ola
güründan ḡopucaḡ (8) قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ ⁶⁹⁹ şevābı gele ol kişiniñ başı üzerine gölge ola.
Eyide kim: İy cehennem odı! (9) Bundan ırāḡ ol bu bizim yoldaşımızdır. Buña
tama ⁷⁰⁰ itme diyeler. Rivāyet: Enes eydür: Tebik ḡazā-(10)sında Resüle bile idüm.

⁶⁹⁰ Qur'ān, 112 (İhlas)/1:

⁶⁹¹ Qur'ān, 112 (İhlas)/1:

⁶⁹² sekīne: Ar. Rahat ve sākin olma, sākinlik, sükūnet.

⁶⁹³ Qur'ān, 112 (İhlas)/1:

⁶⁹⁴ Qur'ān, 112 (İhlas)/1:

⁶⁹⁵ Qur'ān, 112 (İhlas)/1:

⁶⁹⁶ Qur'ān, 112 (İhlas)/1:

⁶⁹⁷ Qur'ān, 112 (İhlas)/1:

⁶⁹⁸ Qur'ān, 112 (İhlas)/1:

⁶⁹⁹ Qur'ān, 112 (İhlas)/1:

⁷⁰⁰ tama': Ar. Aç gözlülük etmek.

Bir gün güneş toğdı, illā ol kadar nūrı yoğudı, tañlaşdılar. Cebrā'il (11) geldi, eyitdi: Yā Resūlallāh bugün Medīne'de Mu'āviye bini Mu'āviye öldü. Anuñ cenāzesine (12) şol kadar feriştehler indi kim olarıñ kanadları (nūrından) güneş nūrı hīre⁷⁰¹ oldı. (13) Andan Resūl eyitdi: Yā Cebrā'il 'amelinden ötürü böyle oldı. Cebrā'il eyitdi: *قُلْ هُوَ اللَّهُ*⁷⁰² (14) çok okuğanıdı. Rivāyet: Bir kişi geldi, eyitdi: Yā Resūlallāh namāzdan ne sūre okurısam (15) severem kim *قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ*⁷⁰³ de okuyam. Resūl eyitdi: Ol sevdiğün seni uçmağa ilede. (16) Rivāyet. Ebū Hüreyre eydür: Bir gün Resūlallāh gideridim. Bir kişi *قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ*⁷⁰⁴ okurıdı. Resūl (17) eyitdi: Vecebet. Şordum yā Resūlallāh ne vācib oldı? Eyitdi: Uçmağ. Rivāyet: İbn-i Mübārek [114b] (1) bir gün Şağ kenārında ābdest aldı. Artan şuyı girü ırmağa dökdi. Eyitdiler: Niçün (2) dökdüñ? Eyitdi: Her kim *قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ*⁷⁰⁵ okusa deñizler katresi sağışınca şevāb vire (3) diledüm kim erte Hikāyet: Birgü *قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ*⁷⁰⁶ şevābı çokluğın tañladı. Çün (4) uyudı, düşünde gördi kim bir ferişteh gelür, eydür: İy fülān! *قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ*⁷⁰⁷ Şevābın ne (5) yavlağ tañladıñ. Mervān oğlu bir yiktiçün on biñ altun virirdi Hağ Te'ālā hoz (6) ekremü'l-ekremīndür. Ya'nī cömerdler cömerdi oldur. Aña sağışsız şevāb virürse hiç (7) 'acīb garīb olmaya. Rivāyet: Bir neçeler 'ulemā dimişlerdür kim be-dürüstī bu sūre ba'zısı (8) ba'zısın tefsīr ider. Vaqti ki eydilse "menhüve", cevāb eyit kim: Allāhdur. Eger eydilse "Mine- (9)llāh" ya'nī Allāh kimdür, cevāb eyit kim "eħad'dür". Eger eydinilse "Mine'l-eħadi" ya'nī "eħad" kimdür, sen cevāb (10) eyit kim "eş-şamed". Eger eydinilse "mine'l-şşamed" ya'nī "şamed" kimdür, sen cevāb eyit kim "ellezi" *وَلَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ*⁷⁰⁸ (11) *وَلَمْ يُولَدْ . . يُؤَلَّفُ* (12) "Hüve" işāretdür vücüdü'llāh. "Allāh" işāretdür anuñ şıfātına kim *وَلَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ*⁷¹⁰ 'dür. "Lem yelid" (13) işāretdür *وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ*⁷¹¹ "eħada". "Eħade" işāretdür müşrikleriñ ve puta tapıcılarıñ (14) sözünü redditmege. Rivāyet: Çünki Mekke müşrikleri Resūlden şordılar

⁷⁰¹ hīre: Hira mağarası, hz. Muhammed(s.a.s)'e ilk vahyin geldiği mağara

⁷⁰² Kur'an, 112 (İhlas)/1:

⁷⁰³ Kur'an, 112 (İhlas)/1:

⁷⁰⁴ Kur'an, 112 (İhlas)/1:

⁷⁰⁵ Kur'an, 112 (İhlas)/1:

⁷⁰⁶ Kur'an, 112 (İhlas)/1:

⁷⁰⁷ Kur'an, 112 (İhlas)/1:

⁷⁰⁸ Kur'an, 112 (İhlas)/3: O doğurmamış ve doğmamıştır.

⁷⁰⁹ Kur'an, 112 (İhlas)/4: Hiçbir şey O'na denk değildir.

⁷¹⁰ Kur'an, 112 (İhlas)/3:

⁷¹¹ Kur'an, 112 (İhlas)/4:

kim: Tañrıñ kimdür, (15) ve ne nesnedür? Pes, Hağ Te'ālā bu süre viribidi kim. *قُلْ هُوَ* ⁷¹² "Kul" emridür "hüve" (16) zamir şandır. "keğavlühü hüvezeydün". Müntalikhun ma'nāhu ellezi se'elttumuni ve şıfatühü hüvellaḥū eḥad ka'enneḥū (17) eḥad Allāḥ ke'enneḥū kile'l-şān haḥa ve hüve inne Allāḥ Te'ālā vaḥidün lā'eni lehü Allāḥu eḥadun mübtedā'i [115a] (1) ve ḥaberühü mimmā hüve ya'nī Allāḥ mübtedādür⁷¹³, "eḥad" da mübtedādür. Bu iki mübtedāniñ ḥaberi budur. Bu cümle (2) muḥtāc degildür şol zamire rāci' ola mübtedāya. Niçün? Anıñiçün ki cümledür. Mübtedā cümle delālet (3) iderler bir ma'nāya. Yāḥūz Bir neçeler eydür: Hüve mübtedādür, Allāḥ ḥaberdür, eḥad bedeldür Allāḥ'dan, yā ḥaber (4) mübtadā'i maḥzıfıdır. "İy hüve eḥadun", dimek olur. "Kuri'e Allāḥu". Pes, Hağ Te'ālā bu süre'i viribdi ki (5) *قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ*.⁷¹⁴ Ya'nī yā Muḥammed eyit bunlara ki Tañrı birdür. Ol siz didiğniñ nesne degildürlerden. (6) *اللَّهُ الصَّمَدُ*⁷¹⁵ 'dür. Ya'nī şamed oldür ki yemez içmez ve ḥardāşına ḥacetlerin bitürür ve bunda (7) gözler anı görmez ve fikirler aña irmez. Ne dilerse işler ve nete ḥüküm iler kamu nesne anuñ (8) ḫatında ḫaderlenmişdür. Ḫavluḥū Te'ālā "Lem yelid" kimseyi ol toğurmadı kim andan mirāş (9) alalar. "Ve lem yüled" kimseden ol toğmadı kim ol ayırığdan mirāş ala. Ḫavluḥū Te'ālā: *وَلَمْ يَكُنْ* (10) *لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ*. Ya'nī aña ḫiç biregü beñdeş olmadı ve olası degüldür. Bir neçeler eydür: Ḫureyş (11) ḫavmi geldiler, eyitdiler, yā Resūlallāḥ! Vaşfa itgil bize seniñ Tañrıñ kim aña ḫaparsın ve bizi (12) andan yaña oğursun, imdi ol nesnedendür? Pes, Hağ Te'ālā bu süre'i viribidi ki *أَحَدٌ قُلْ هُوَ اللَّهُ*. (13) Ya'nī "ḫul yā Muḥammed li'l-kuffāri inne rabbiyellaḫi a'bidühü hüve'llāḥu eḥadun" ya'nī "ferden lā-naḫira lehu ve lā şebihe lehü (14) ve lā şerike lehü ve lā mu'in lehü Allāḥu's-şamedü'illezi lā ḥevfe lehü" imdi yā Muḥammed benüm ḫaḫımda eyit: *قُلْ*⁷¹⁸ (15) *هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ*. Ben seniñ ḫaḫıñda eydem: "Mākāne Muḥammeden abā ahadin min ricāliküm". Ve sen benim (16) ḫaḫımda eyit: *اللَّهُ الصَّمَدُ*⁷¹⁹ Ben seniñ ḫaḫıñda eydem: "Ve ma Muḥammedün illā resūlun." Sen benim

⁷¹² Ḫur'ān, 112 (İhlas)/1:

⁷¹³ Mübteda: Ar. s. Yaratılmış olan.

⁷¹⁴ Ḫur'ān, 112 (İhlas)/1:

⁷¹⁵ Ḫur'ān, 112 (İhlas)/2: Allah her şeyden müstağni ve her şey O'na muhtaçtır.

⁷¹⁶ Ḫur'ān, 112 (İhlas)/4:

⁷¹⁷ Ḫur'ān, 112 (İhlas)/1:

⁷¹⁸ Ḫur'ān, 112 (İhlas)/4:

⁷¹⁹ Ḫur'ān, 112 (İhlas)/2:

hâkımda eyit: (17) *وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ. لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ* ⁷²⁰ İnda eydem:kaħn Ben seni ⁷²¹ Sen benim [115b] (1) hâkımda eyit: *وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ*. ⁷²² Ben seniñ hâkında eydem: "Ve mübeşşiran bir resûlin ya'ti min (2) ba'di ismuhu Aħmedü". Andan seyyid-i 'âlem ve bergizîde'i âdem, mefħar-i ⁷²³ mevcûdât ⁷²⁴ şefî'-i ümmet, Muħammed Muştafâ (3) eyitdi: Melikâ ve Pâdişâhâ bere kerîma! Bu ifşâl-i ve bu şerîf benüm hâkımdadır. Miskîn ve za'îf ve günâ-(4)hkâr ümmetim hâķķında ne ola, didi. Ve anlara da naşîb gerek, didi. Derhâl hiṭâb 'İzzet geldi (5) kim: İy habîbim! Kağı kul kim seniñ ümmetiñden bir âyet bu süreden oķursa ben Tañrı da bir (6) âyet anuñ şerîfinden oķuyam. İmdi kağı kul kim benüm hâkımda iyede: *قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ* ⁷²⁵ deyâ ben (7) Tañrınıñ hâķında eydem: *كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ*. ⁷²⁶ Ve kağı kul kim benüm hâķında eyde, (8) Allâh'üş-şamed, yâ ben anuñ hâķında eydem: *جَعَلْنَاكُمْ أُمَّةً وَسَطًا*. ⁷²⁷ Ve kağı kul kim benüm hâķında (9) eyde *لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ* ⁷²⁸ ben anıñ hâķında eydem: "Ette'îbüne el'âbidüne". Ve kağı kul kim benüm (10) hâķında eyde *وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ* ⁷²⁹ yâ ben anuñ hâķında eydem: *إِنَّ اللَّهَ مَعَ الَّذِينَ اتَّقَوْا* ⁷³⁰ (11) *وَالَّذِينَ هُمْ مُحْسِنُونَ*. Bir dürlü şevâbı daħı işit iy mü'min! Bâşed ki 'amel idesin hem (12) saña şevâb haşıl ola ve hem bize bir. Rivâyet kılındı İbn-i 'Abbâs'dan kim eyitdi: Resûl (13) hâzreti buyurdı dir: Her kişi kim namâzda otuz kez *قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ* ⁷³¹ oķuya, Hâķ Te'âlâ (14) uçmaķda biñ köşķ yapıvirir. Eger namâzdan taşra oķusa yüz köşķ yapıvirir şunuñ (15) gibi köşķ kim bir kerpüç altundan ve bir kerpüçi gümüşden. Rivâyet: Resûl hâzreti eyitdi: (16) Her kişi kim döşegine girriken üç kez *قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ* ⁷³² oķusa Hâķ Te'âlâ iki biñ ferişteh (17) viribir; tâ şabâħa deġin ol kulu beklerler ve dîvânına şevâb yazarlar. Laṭife: Beşâret olsun [116a] (1) olsun saña yâ mü'mün ki eger Ķur'âna ḫatım itmek şevâbın dilerseñ

⁷²⁰ Ķur'ân, 112 (İhlas)/3:

⁷²¹ Ķur'ân, 21 (Enbiya)/107: Biz seni ancak alemlere rahmet olarak gönderdik.

⁷²² Ķur'ân, 112 (İhlas)/4:

⁷²³ mefħar: Ar. Kendisiyle övünülen, övünme sebebi, iftihar vesîlesi olan kimse veya hal.

⁷²⁴ Mevcûdât: Ar. Var olanlar, yaratılan şeylerin tamamı mahlûkat.

⁷²⁵ Ķur'ân, 112 (İhlas)/1:

⁷²⁶ Ķur'ân, 3 (Al-i İmran)/110: Siz, insanlar için ortaya çıkarılan, doğruluġu emreden, fenalıktan alıkoyan, Allah'a inanan hayırlı bir ümmetsiniz.

⁷²⁷ Ķur'ân, 2 (Bakara)/143: Böylece sizi insanlara şahid ve örnek olmanız için tam ortada bulunan bir ümmet kıldık

⁷²⁸ Ķur'ân, 112 (İhlas)/3:

⁷²⁹ Ķur'ân, 112 (İhlas)/4:

⁷³⁰ Ķur'ân, 16 (Nahl)/128: Allah şüphesiz sakınanlarla ve iyilik yapanlarla beraberdir.

⁷³¹ Ķur'ân, 112 (İhlas)/1:

⁷³² Ķur'ân, 112 (İhlas)/1:

⁷³³ قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ okı. Eger (2) feriştehler namāzına hāzır olmağ isterseñ ⁷³⁴ قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ okı. Eger dilerseñ diş agrısı (3) görmeyesin ⁷³⁵ قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ okı. Eger dilerseñ kim yoğsullıq görmeyesin ⁷³⁶ قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ (4) okı. Eger dilerseñ kim deñizler қаtrasınca sevāb bulasın ⁷³⁷ قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ okı. Eger dilerseñ kim (5) sultānlar gibi kıyāmet'de üstüne çadırlar tūtalar ki kıyāmet ıssısın görmeyesin ⁷³⁸ قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ (6) okı. Eger dilerseñ kim tesbīhiñ āvāzı 'arşa çıқа ⁷³⁹ قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ okı. Eger dilerseñ ki (7) yazıqdan kırtılasın ⁷⁴⁰ قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ okı. Eger dilerseñ ki Şeytān şerrinden āmīn (8) olasın ⁷⁴¹ قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ okı. Eger dilerseñ ki Hağ Te'ālā sevdiği kullardan olasın (9) ⁷⁴² قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ okı. Eger dilerseñ ki üçmağā giresin ⁷⁴³ قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ okı. Eger diler-(10)siñ ki tamudan āzād olasın ⁷⁴⁴ قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ okı. Pes, bu sūre'i oğumak oldur ki (11) tekebbürligi başıñ gideresin ve 'acebe beyn-i göñlüñden çıkarasın ve tevażı' mağāmına girüp (12) iki cihāndan fāriğ olup şıdkıla ve 'itikādıyla oğuyasın. "Lebbeyk iy 'abdī" āvāzın (13) işidesin. Nite kim Mevlānā Celāleddin-i meşnevide eyidüpturur bir ferişteh geldi eñsere (14) urdı. Başı üzerine yıkılıp cān cehenneme işmarladı. Ve bir neçe rivāyetde gelür kim bir (15) bölük cühüdlar geldiler resüle, eyitdiler: Yā Muğammed! Dükeli mağlūğ Tañrı yaratdı Tañrı kim (16) yaratdı, didiler. Resül hağret kağıdı, derğal Cebrā'il bu sūre'i getürdi kim ⁷⁴⁵ قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ. (17) Rivāyet: Muğātil eydür: Ağbār-ı Yahūd peygamber қаtına geldi ve eyitdiler: Yā Muğammed! Hağber vir bize **[116b]** (1) kim senüñ Tañrıñ endendür, yir mi içer mi dünyāyı kimden mīrāş aldı ve kime mīrāş (2) koyasar, didiler. Pes Resül yavlağ kağıdı güyerdi kim vağy gele. Nāğāh Cebrā'ıl geldi, sūre'i (3) getürdi. Nükte ve lağıfe. Güyā ki Hağ Te'ālā bu arada қuluna 'itāb kıldı yā Muğammed niçün (4) durursun, söylemezsin. Pes, bu arada müfessirler yitmiş dürlü 'itāb eylemişdür. Ben za'if (5) yitmişden yidisın getürdüm kim yidi iğlime degin. Nükte: Şanasın kim Hağ Te'ālā eydür: Yā (6) Muğammed! Dost dost içün

⁷³³ Қur'ān, 112 (İhlas)/1:

⁷³⁴ Қur'ān, 112 (İhlas)/1:

⁷³⁵ Қur'ān, 112 (İhlas)/1:

⁷³⁶ Қur'ān, 112 (İhlas)/1:

⁷³⁷ Қur'ān, 112 (İhlas)/1:

⁷³⁸ Қur'ān, 112 (İhlas)/1:

⁷³⁹ Қur'ān, 112 (İhlas)/1:

⁷⁴⁰ Қur'ān, 112 (İhlas)/1:

⁷⁴¹ Қur'ān, 112 (İhlas)/1:

⁷⁴² Қur'ān, 112 (İhlas)/1:

⁷⁴³ Қur'ān, 112 (İhlas)/1:

⁷⁴⁴ Қur'ān, 112 (İhlas)/1:

⁷⁴⁵ Қur'ān, 112 (İhlas)/1:

ta'aşşub⁷⁴⁶ ve hamiyyet eyler. İmdi her kim ki saña 'ayib itse ben (7) cevāb virdüm. Ve her kim saña ta'n eylese ben men' eyledüm. Çün nevbet⁷⁴⁷ saña degdi; sen (8) niçün söylemezsin, eyitmezsin ki *قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ*.⁷⁴⁸ Ve daħı bir kişi saña delü didi. Ol (9) Ebū Cehil idi veyā ğayr idi. Ben üç kez and içdim. Çün nevbet baña degdi sen (10) niçün durursın ve eyitmezsin ki *الصَّمَدُ*⁷⁴⁹ *اللَّهُ*. Daħı bir kişi saña ebter didi. Ben aña ebter (11) sensin didim cevāb eyitdüm ebter aña diyendür ki *إِنَّ شَانِئَكَ هُوَ الْأَبْتَرُ*.⁷⁵⁰ Hikāyet mezkürdür. (12) Çün nevbet baña degdi; sin niçün cevāb virmezsin ve eyitmezsin ki *أَمْ يَلِدُ وَلَمْ يُؤَلَدْ*.⁷⁵¹ (13) Ve daħı münāfiqlar eyitdiler: Muḥammed'î Tañrısı terk itdi ve düşmān tutdı, didiler. Ben Tañrısıñ (14) kuşluk güneşi gibi bahtlu yüzeñe ve karañu gice gibi kara saçıña and içdüm ki *وَاللَّيْلِ إِذَا سَجَى*.⁷⁵² (15) *وَاللَّيْلِ إِذَا سَجَى*.⁷⁵³ *وَمَا قَلَى مَا*.⁷⁵⁴ Çün nevbet baña degdi sen niçün durursın (16) ve eyitmezsin ki *وَلَمْ يَكُنْ لَهُ*.⁷⁵⁵ Ve daħı gice namāza turmağdan mübārek ayaklarıñ (17) şişdi. Ve münāfiqlar eyitdiler ki Muḥammed'e Tañrısı bu Qur'ānı meşakḳat için viribidi, didiler. **[117a]** (1) Ben senüñ ayuñ on dört gicesi gibi bedr yüzüñe and içdüm ben saña Qur'ānı meşakḳat⁷⁵⁶ için vi-(2)ribimedüm deyü ki Taha: *مَا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْقُرْآنَ لِتَشْقَى*.⁷⁵⁷ Çün nevbet baña degdi, sen niçün (3) dimezsin ve eyitmezsin ki *قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ*.⁷⁵⁸ Ve daħı ol vakıt kim "Kul li ezvācike" āyeti birle (4) hātunlar ki ihtiyār virdüm. Ya'nî eger dileseler dünyāyı ihtiyār kıllalar. Pes, 'Āyişe'i çok (5) sevdüğünden ötüri korğduñ ki dünyāyı ihtiyār ide. Eyitdiñ ki, evvel atañıla tanış (6) andan ihtiyār kıll, didiñ. İmdi 'Āyişe ki nāķışa'l-'aķıldur atasıyla tanışmadı. Eyitdi: (7) Yā Muḥammed! "Elihāzā emerteni bil-meşvereti". Ya'nî yā Muḥammed! Bundan ötüri mi meşveret⁷⁵⁹ buyurdiñ. Ben (8) seni ihtiyār kıldım atam, anam saña fidā olsun, didi. Beyt-i merā cemāl-ı tü bāyed kamer çisüd koned (9) merā beyān tü bāyed kemer çisüd koned. İmdi yā Muḥammed! Sen ki kāmilü'l-'aķlısan ve şāhib-i şer'sin (10) ve ma'den-i fażl-ı

⁷⁴⁶ ta'aşşub: Ar. Bir kimseye veya bir şeye karşı aşırı taraftarlık gösterme.

⁷⁴⁷ nevbet: F. Nöbet.

⁷⁴⁸ Qur'ān, 112 (İhlas)/1:

⁷⁴⁹ Qur'ān, 112 (İhlas)/2:

⁷⁵⁰ Qur'ān, 108 (Kevser)/3:

⁷⁵¹ Qur'ān, 112 (İhlas)/3:

⁷⁵² Qur'ān, 93 (Duha)/1: Kuşluk vaktine and olsun;

⁷⁵³ Qur'ān, 93 (Duha)/2: Sükun erdiği zaman geceye and olsun ki,

⁷⁵⁴ Qur'ān, 93 (Duha)/3: Rabbin seni ne bıraktı ve ne de sana darıldı.

⁷⁵⁵ Qur'ān, 112 (İhlas)/4:

⁷⁵⁶ meşakḳat: Ar. Zorluk, zahmet, sıkıntı.

⁷⁵⁷ Qur'ān, 20 (Taha)/2: Ey Muhammed! Kur'ān'ı sana sıkıntıya düşesin diye indirmedik.

⁷⁵⁸ Qur'ān, 112 (İhlas)/1:

⁷⁵⁹ meşveret: Ar. Fikir alış verişinde bulunmak için yapılan toplantı.

keremsin; durduñ vahye güyersin; niçün dimezsın ve itmezsın ki ⁷⁶⁰قُلْ هُوَ اللَّهُ (11) أَحَدٌ. Ve dahı Zeyd bir kez saña, baba, didi. Ben gayret idüp eyitdim ki Muḥammed sizden birñiziñ babası (12) degüldür. Dedim ki: Kavluhū Te‘ālā: ⁷⁶¹اللَّهُ الصَّمَدُ. İmdi bilgil ki ehl-i tefsir şamed çok vecihler (13) dimişlerdür. İbn-i ‘Abbās ve Mücāhid ve Ḥasan ve Sa‘id bini Cübeyr eyitdiler: Şamed oldur ki (14) anuñ içi olmaya. Şa‘bī eydür: Şamed oldur ki anıñ cevfi olmaya ve yimeye içmeye. ‘İkrime eydür: (15) Şamed oldur ki andan nesne çıkmaya. Bir neçeler eydürler: Ol kimseden toğmamış gibi ola (16) ve kimse andan doğmamış ola ve bir neçeler eydür: Şamed oldur ki anuñ mānendi olmaya. ‘Alī (17) eydür: Şamed oldur ki anuñ ululığın kemāle ola ve ḥācet vaqtinde kullar ḥāceti aña [117b] (1) ‘arz ide. Kātāde eydür: Şamed oldur ki hiç kimse andan yukaru olmaya ve ‘aķıl er nevmid (2) olalar anıñ neteligin bilmekte Süddi eydür: Şamed oldur ki belā ve muşibet vaqtinde aña feryād (3) kılalar. Temānī eydür: Şamed oldur ki hergiz uyumaya. İbn-i keysān eydür: Şamed didigi kimse anuñ (4) şıfatla şıfatlanmaya. Muķātıl eydür: Şamed oldur ki anıñ hiç ‘aybı olmaya. Debī‘ eydür: (5) Şamed oldur ki kāmil ola kendü şıfatında ve ķādir ola cemī‘ işe. Bir neçeler eydür: Şamed oldur (6) ki dükelineñ üzerine ğālib ola. Ebū Hureyre eydür: Şamed didigi dükelinden müstağni⁷⁶² ola ve (7) dükeli ‘ālem buña muḥtāc ola. Hemdānī eydür: Şamed oldur ki fānī olmaya. Ḥasan eydür: Şamed oldur ki (8) ne dilerse işleye kimse aña mu‘ariz⁷⁶³ olmaya. Muḥammed bini ‘Alī eydür: Şamed oldur ki gözler anı görmeye (9) fikirler aña irmeye ve dükeli nesne andan ķorķa. Ca‘fer eydür: Şamed oldur ki ḥalk anı bilmekte andan (10) artık nesne bilmeye. Bir neçeler eydür: Eş-şamed ya‘nī biş ḥarfdür. Elif, lām, mīm, şād, daldür. (11) Ammā elif işaretdür anuñ birlegene. Elif lām biribiri içinde mudğam (12) olur. Oķuyucaķ hiç birisi dilde belürmez. İşaretdür aña ki anuñ zātun gözler görmez (13) ve kimse aña kıyās eylemege yaramaz ve ‘aķıllar aña irmez ve dürlü dürlü ‘ilim aña muḥit olmaz. (14) Ammā gözde āşikāredür işaretdür aña ki ‘arifler gönlünde şābitdür ve kıyāmetde mü‘minler (15) gözne şābit olasıdur ve kıyāmetde mü‘minler gözüne āşikāre olasıdur. Şad işā-(16)retdür anuñ şıdķına ve iş toğruluguna. Mīm işaretdür anuñ milki

⁷⁶⁰ Kur‘ān, 112 (İhlas)/1:

⁷⁶¹ Kur‘ān, 112 (İhlas)/2:

⁷⁶² müstağni: Ar. s. İhtiyaç ve eksiklik duymayan, elinde olanla yetinen kimse

⁷⁶³ mu‘ariz: Ar. s. Birine veya bir fikre karşı olan, karşı çıkan

ḥaḳīḳılıǵına ya‘nī (17) mülk anuñdur. Kimse dilerse virür ve kimden dilerse olur. Dāl işāretdür devāmına ya‘nī anıñ [118a] (1) pādişāhlıǵına dā’imdür, hiç zavāl yoǵdur. Bir neçeler eydür: Şamed oldur ki anıñ beḳāsı zā’il (2) olmaya ve fena yili anuñ yöresine yürümeye. Bir neçeler eydür: Şamed oldur ki diller anuñ şenāsında (3) ‘āciz ola ve beyānında ḳāşır⁷⁶⁴ ola. İbn-i ‘Aṭā eydür: Şamed oldur ki yüce ola, azmaḳdan ve az-(4)mış işler ol oñara. Bir neçeler eydür: Yemeye ammā yedüre. Bir neçeler eydür: Şamed oldur ki (5) ḥācet vaḳtinde ḳaşd anuñ dergāhına ideler. Her kim ki bu dedigimiz vücūd üzerine (6) ḥaḳīḳat bildi kim dāyım oldur ve hergiz anıñ zevali yoǵdur ve kendü nefsi fānī ve zelīl (7) bildi, tamām mü’min oldur. Su’āl: Niçün? Cevāb: Anıñiçün ki cevāb, dünyā fānīdür, āḫiret (8) bāḳīdür. Pes, bāḳī ḳalan saǵış fānī olan altundan yegdür. Fekeyfe ki āmr bir ‘akesdür ki (9) dünyā hemīn saǵış gibidür, hem fānīdür, āḫiret altun gibidür hem bāḳīdür. Senüñ ḥuzne bileyim (10) didi ammā her kimse kim *لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ*⁷⁶⁵ şıfatıla tecellī ḳıla. ‘Avratdan oǵlandan ḳalur. (11) Su’āl: Niçün? Cevāb: Anıñiçün ki Ḥaḳ Te‘ālā kimseden toǵmadı, doǵmaǵdan ve toǵurmaḳdan (12) münezzehdür. Her kim ki beñlik ihtiyār ḳıla bir ḥal ḥāşıl olur ki muḳarreb⁷⁶⁶ ferişteher (13) ol araya girmezler ve mürsel peyǵamberler ol arada şıǵmazlar. Nete kim Ḥaḳ Te‘ālā Yaḫyā peyǵamberiñ (14) ḥālinden ḥaber virir ki *وَسَيِّدًا*⁷⁶⁷ dür ya‘nī ḥaşūr deyü (15) aña eydürler ki bir vaḳt aña ḡālib ola ki ‘avratdan oǵlandan ḳala. Eyle degil ki sūt-(16)likden ḳala belki Çalap ‘aşḳından ḳala ki hergiz kimseye nazar olmaya ve her kim bu maḳāma (17) ḥikāyet ol bir velīniñ ḥikāyeti meşhürdur kim evlenmezdi, fi’l-cümle evlendi. Bir [118b] (1) oǵlu oldı ve öldi. Ammā göñüldeki Tañrı sevgüsü ola ol arada ayrıḳ nesne sevgüsü (2) nete yanına sıǵa. Nete kim meşelde gelür ki iki sevgü bir arada sıǵmaz. Ḳavluḥū Te‘ālā: *وَلَمْ يَكُنْ*⁷⁶⁸ (3) *لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ*. Ya‘nī aña hiç bir kimsene beñzemez daḫı bir yirde eydür: *فَلَا تَجْعَلُوا لِلَّهِ أُندَادًا*⁷⁶⁹ (4) *وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ*. Ya‘nī pes, kimseyi aña meded ḳılmañ siz bilürken kim kimse aña mānend (5) degildür. "Ve entüm te‘lamun" didigi vāv-ı ḥāliyyedür. Ya‘nī demek olur

⁷⁶⁴ ḳāşır: Ar. s. Kusurlu.

⁷⁶⁵ Ḳur’ān, 112 (İhlas)/3:

⁷⁶⁶ muḳarreb: Ar. Yakın.

⁷⁶⁷ Ḳur’ān, 3 (Al-i İmran)/39: Allah’ın emriyle (vücud bulan İsa’yı) tasdik eden, efendi, iffetli, iyilerden bir peyǵamber olarak.

⁷⁶⁸ Ḳur’ān, 112 (İhlas)/4:

⁷⁶⁹ Ḳur’ān, 2 (Bakara)/22: artık Allah’a, bile bile eş koşmayın.

ki hāl budur kim siz bilürsüz (6) ammā ‘Arab kāfirlerinden her bir kabīleniñ bir putı varıdı, aña taparlardı. Ammā ‘Atfān kabīlesi (7) Ğuzza’ya taparlardı; Huzeyl kabīlesi Menāt’a taparlardı; Beni Ğuzā kabīlesi Hubel’e tapar-(8)lardı. Fi’l-cümle Ka’be’niñ içinde üç yüz altmış puta varıdı. Dükelinden ulusu Hubel’e idi. (9) Bir çeride anuñ adın sağışlar u’lüvv Hubel deyü çağırırıldı. Vaqtıni Muhammed Muştafā (10) küffārıla cenk itse eydürdi. Allāh a’lā ve celle dirdi. Kāfirler eydürdi: u’lū Hubel dir-(11)lerdi. İmdi Hağ Te’ālā eydür: İy bicāreler! Bir nesneye taparmısız kim kendü düzdüğüñüzdür. (12) Pes, niçün ol pādişāha tapmazsız kim sizi yaratdı, yoğken var eyledi. ‘Aceb işdür (13) ki bir pāre cansız taşa veyā ağaca ki bunca pāre pāre eyler keserler ile balta ile yunarlar. (14) Andan dönerler aña Tañrı diyü taparlar. Ammā ol pādişāhlar pādişāhı kim canı cihānı ol (15) yaratdı, aña tapmazlar. İmdi iy miskīn! Dirīğa ⁷⁷⁰وَأَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفْرًا أَحَدٌ sırrından (16) haberiñ var mı ve yoğ mıdur ki bunda ne sırlar vardur. İmdi bilgil ki Hağ Te’ālā ve hem āvāzın (17) işidirdi. Bunuñ üzerine hikāye çoğdur ammā söz uzanur. Subhānallāh. Bir şanem kim kendüden [119a] (1) balta keser zahmetden kırtarımaya ayruğlarınca şaklaya ve ‘azābından nice kırtara. İmdi anuñ gibi cemād-ı (2) muhğ nete berāber kılurlar ol Kādir’e ve Şamed’e kim mecmū’ı varlık andandur. Hağ sübhānehū ve Te’ālā cümlemüze (3) ‘ināyet, hidāyet idüp şerikden ve yaramazlığdan hıfız eyleyüvire, ‘afv eylediği kıllardan kılıvire. (4) Hağreti sulţānımız bize ümmetim deyüp kağarından ırmaya ve bu miskīn kātibe dağı Allāh rahmet (5) eyleyüp her işleriz āsān idivire.

Sūreti’l-Felağ

Bu sūre Mekke’de indi ve bir neçeler eydür: (6) Medīne’de inmiş, yitmiş dört harfdür, yigirmi üç kelimedür. Resül hağreti eyitdi: Her (7) kim bu sūre’i oğusa gökden ne kadar kitāb indi ise dükelin oğumuşça şevāb bula. Ammā (8) bu iki inmekliğine sebep nüzülī oldur ki İbn-i ‘Abbās ve ‘Āyişe eyitdiler ki: Cühūdlardan⁷⁷¹ (9) bir oğlan peygāmbere kıllık iderdi. Pes, cühūdlar ol oğlanı düzdiler kim peygāmberiñ (10) darağından bir kaç diğ ve bir kaç kıll kim saçından kim darağıla çıkara, alıvire, didiler. (11) Fi’l-cümle ol oğlan almış. Cühūdlar anuñla peygāmbere sihr iyitdiler. Ol cāzūniñ (12) andan peygāmbere hağreti şağaldı, ol hağtalığdan yeynidi.

⁷⁷⁰ Kur’ān, 112 (İhlas)/4:

⁷⁷¹ cühūd: Ar. Yehūd’un Farsçalaşmış şekli cühūd. Yahüdi, çiftit.

Şol bağdan şişilmiş (13) deve gibi tūru geldi. Hem şolķ sa‘āt Cebrā’īl du‘ā’ı Resūl üzerine okudu. (14) "Bismi’llāh’i arķīke min külli dāin yüzike vallāhu yeşfike". Andan şahābeler eyitdiler: (15) Yā Resūlallāh! Ol mel‘ūn cūhūdı dutalım, öldürelim. Andan Resūl eyitdi: Çün Hāķ (16) Te‘ālā baña şifā virdi ve ben kendü nefsimiçün kimseden kīn almazın. Eger kimseden kīn (17) alursam Tañrı içün alurın, didi. Rivāyet: Hāķ Te‘ālā hiṭāb-ı ‘İzzet kıldı Resūle ki: **[119b]** (1) Yā Aḥmed! Dört kitāb ve neķadar şuhufalar kim vardur ki gökden indi, dükelin "Fātiḥa’da" Ḳur‘ān ḳodum (2) dükelin Bismi’llāh’da ḳodum. Ya‘nī demek olur kim her kim bir kez şıdıķla ve i’tikādiyle (3) Bismi’llāhi’r-raḥmāni’r-raḥīm dise dört kitābı ve dükelin şuhufaları okumuşça şevāb vire (4). Zihī şevāb sa‘ādet senūñ ümmetiñe iy mü’ mün ki Hāķ Te‘ālā saña bunuñ gibi sa‘ādetler ve kerāmetler (5) rūzu kıldı. Bismi’llāhi’r-raḥmāni’r-raḥīm *قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ* .⁷⁷² Ya‘nī (6) yā Muḥammed eyit şıgınurın ben felāķ Tañrısına. Her ne kim Tañrı yaratdı anıñ şerrinden. E‘ūzü nefs-ü mütekellimdür; (7) şıgınurın, ben demek olur Rabbi. Bu arada Ḥālīķ ma‘nāsınadır. "Felāķ" didigi ṭamu içinde bir evdür (8) kim anuñ ḳapısı açılıcak ṭamu ehl-i anuñ issigilinden feryād iderler çağrışırılar ve Tañrıya (9) şıgınurlar. Bir neçeler eydür: "Felāķ" didigi irteniñ ağarduğına dirler. Ḳavluhū Te‘ālā: *وَمِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ* .⁷⁷³ Ya‘nī (10) yā Muḥammed eyit şıgınurın Tañrıya ḡāsıķın şerrinden, ya‘nī ḳarañlık eyleyici şerrinden. (11) Ḳaçan kūşüf girse İbn-i Zeyd eydür: Ve min şerri ḡāsıķın izā veķab didigi oldur ki ya‘nī (12) şıgınurın Tañrıya daḫı ol gūr şerrinden ḳaçan çok düşse ve ol çok düşücek ve ṭo-(13)lunucek şayruluķ ve ölet çok ölür ve ol ṭoğıcak ölet ve şayruluķ götürülür. (14) Ḳavluhū Te‘ālā: *وَمِنْ شَرِّ النَّفَّاثَاتِ فِي الْعُقَدِ* .⁷⁷⁵ Ya‘nī daḫı şıgınurın Tañrı şol cāzūlar (15) şerrinden kim efsūn⁷⁷⁶ okuyup dögerler ve ururlar. Ḳavluhū Te‘ālā: *حَاسِدٍ إِذَا وَقَبَ* .⁷⁷⁷ Ya‘nī daḫı şıgınurın Tañrıya şol ḡased ḳılıcılar şerrinden kim ḳaçan ḡasūdluķ⁷⁷⁸ (17) ḳıla. Ḥüseyn bin Fażıl eyitdi Hāķ Te‘ālā ḳamu dürlü şerleri bu sūre yāz kıldı **[120a]** (1) ve ḡased bir ile ḡatımu eyledi. Pes, ma‘lūm oldu kim ḡasūdluķ dükeli şerlerden artıgımış. İmdi (2) ol keremi çok pādişāh’dan dileriz kim ḡasūdlıķdan şaķlaya. "Bi-rabbi’l-felāķ" demek. Bir neçeler (3)

⁷⁷² Ḳur‘ān, 113 (Felak)/1: Şıgınurım Rabbına o Felakın

⁷⁷³ Ḳur‘ān, 113 (Felak)/2: Şerrinden Māhalakın

⁷⁷⁴ Ḳur‘ān, 113 (Felak)/3: Ve şerrinden bir ḡāsıķın daldığı zaman

⁷⁷⁵ Ḳur‘ān, 113 (Felak)/4: Dügümlere üfleyip tüküren büyücü kadınların şerrinden.

⁷⁷⁶ efsūn: F. Büyü, sihir, tılsım, afsun, arpag.

⁷⁷⁷ Ḳur‘ān, 113 (Felak)/5: Ve şerrinden bir ḡadisın ḡased ettiği zaman

⁷⁷⁸ ḡasūd: Ar. s. Çok kıskanç, haset eden, kıskanan kimse.

eydürler: "Hālīku'l-halk" demek olur. Bir neçeler eydür "felak" didigi cehennem'de bir ağaçdur. Kaçan (4) Hāk Te'ālā dilese ki kāfirlere 'azāb iyde ol ağacın yemişinden yidüre. Nite kim bir yerde gelür: (5) ⁷⁷⁹ *إِنَّ شَجَرَةَ الزَّقُّومِ* ⁷⁸⁰ *طَعَامُ الْأَثِيمِ* ⁷⁸¹ *كَالْمُهْلِ يَغْلِي فِي* ⁷⁸² *كَعْلِي الْحَمِيمِ* . ⁷⁸³ *مِنَ الْجِنَّةِ* . Ya'nī "min şerri'l-cinni ve'l-insi". Bir neçeler eydürler: "Ġāsīk" didigi eydür: Kim kaçan iy (7) tutulsa yüzi kararasa; "izā veqab" didigi eydür: Kim kaçan kūsūf girse; "ve min şerri'n-neffaşati" (8) didigi ya'nī "essāhirāti'l-muvāhizāt" demek olur. Ve bir neçeler eydürler: "Ve min şerri hāsedin" ya'nī (9) "külli zi-ḥasedin". İmdi bilgil ki ḥased iñen ulu günāhdur. Bunuñ üzerine bir hikāyet işit: (10) Bir gün şeytān la'īn⁷⁸⁴ Fir'avn kapusına geldi, Fir'avn evinde ḥalvet⁷⁸⁵ otururdu. Kapu (11) kaçdı Fir'avn eyitdi: Kim sen kimsin şeytān eydür: Yā nice Tañrısın kapu ki geleni bilmezsın. (12) Andan Fir'avn bildi kim şeytāndur. Fir'avn eydür: Destūr tor içerü gir yā mel'ün, didi. (13) Şeytān içerü girdi Fir'avn eydür: 'Aceb ikimizden şaķı⁷⁸⁶ ve sa'ādetsüz var mıdır? Şeytān, (14) eydür: Yā Fir'avn bilgil kim benüm bir katī dostum vardur, ben ne dirsem anı tutar. Evet, (15) anuñ bir қоңşusınıñ iki inecügi vardur. Her gün bir çanaķ süd virür. Henüz böyle iken (16) budur dostum. Anı ḥased ider, eydir eydür: Kim benüm yok anuñ daḥı olmasun, dir. Pes, ma'lüm oldı kim (17) ḥasūdılıķdan zişt günāh olmaya. Hikāyet: Bir gün Mūsā peygamber münācāt'da iken [120b] (1) nidā geldi kim: Yā Mūsā yukaru baķ çün baķdı gördi kim bir kişi 'arş altında (2) durur du'ā kıılır eyitdi: İlahī bu ne kişidür ki bu mertebeye irişdi, didi. Pes, (3) Hāk Te'ālā'dan ḥitāb irişdi kim yā Mūsā bu ol kıulumdur kim bundan hergiz (4) ḥased gelmedi. Andan oturdu bu mertebeye irişdi. Pes, ma'lüm oldı kim ḥased-i (5) terk itmek ulu şevāb ımış, hem daḥı şeytān-ı la'īni adımı uçmaķdan çağırmağa (6) ḥased-i sebep oldı. Bu arada söz çokdur, diñleyenlere efkār zaḥmet olmasun. İmdi (7) ol kerem-i lütfi çok Hüdā'dan dileriz kim cümlecigimizi ḥasūd şerrinden ve münāfık şerrinden (8) ve seḥḥārlar şerrinden ve cehennem 'azāblarından şaķlayuḡ ḥıfız eyleyüvire ve daḥı men ḥaķīr (9) biçāre ki bu

⁷⁷⁹ Kur'an, 44 (Duhan)/43: Şübhesiz o zakkum ağacı çok vebal yüklenenin yemeğidir.

⁷⁸⁰ Kur'an, 44 (Duhan)/44: Çok vebal yüklenenin yemeğidir.

⁷⁸¹ Kur'an, 44 (Duhan)/45: Pota gibi karınlarında kaynar,

⁷⁸² Kur'an, 44 (Duhan)/46: Tutun onu da yaka paça doğru Cehennem'in ortasına sürükleyin.

⁷⁸³ Kur'an, 114 (Nas)/6: Gerek cinden gerekse ins.

⁷⁸⁴ la'īn: Ar. s. Lānetlenmiş, Hakk'ın rahmetinden mahrum olmuş, lānetli kimse.

⁷⁸⁵ ḥalvet: Ar. İçinde hiç kimsenin bulunmadığı tenhā ve kapalı yer.

⁷⁸⁶ şaķī: Ar. s. Hak katında makbul olmayan kimse, nasipsiz, bahtsız.

kitābı yazup neçe zahmet çekmişdür ve okuyup ma'nāsını bilür kırā'at (10) iden yaranlar ve dinleyüp mefhūmında haberdār⁷⁸⁷ olan kardāşlar keremiñizden haşşaten⁷⁸⁸ (11) sizlerden du'ā ricā iderüz. Allāh Te'ālā dünyevi⁷⁸⁹ ve uhrevi⁷⁹⁰ murādlarını haşıl kılıvire (12) ve iki cihānda bahdı dār ola. Bu niyet üzere ve Allāh rızāsına okuyalum, Fātiḥati'l-kitāp. (13)

Süretü'n-Nās

Medīne'de indi, bir neçeler dirler: Mekke'de indi, yitmiş toköz harfdür, yigirmi (14) kelimedür, altı āyetdür. Ammā bilgil ki Haḫ Te'ālā'nuñ luḫfundan Bismi'llāh'i kelimesinde bir işāret (15) daḫı budur kim her kaçan kim şıdķıla Bismi'llāhi'r-raḫmāni'r-raḫīm dise Haḫ Te'ālā (16) 'azametiyle: "Lebbeyk iy kulum!" dir ve eydür ki: Sen benüm kulumsın ve ben senüñ çalābıñvan (17) her ne dilerseñ dile vireyin, dir. Bu adlarum berekātında dilekleriñ rivā ideyin, dir. [121a] (1) Bismi'llāhi'r-raḫmāni'r-raḫīm Ḳavluḫü Te'ālā: *قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ*.⁷⁹¹ (2) Ya'nī eyit yā Muḫammed sığınırın ben ādemleriñ Tañrısına kim *مَلِكِ النَّاسِ*.⁷⁹² Ya'nī ādemleriñ pādişāhidür. (3) Bir neçeler eydür: Ādemleriñ ma'būdudur. Ve bir neçeler eydür: Ādemleriñ rāzıķıdır⁷⁹³. Ḳavluḫü Te'ālā: (4) *إِلَهِ النَّاسِ*.⁷⁹⁴ Ya'nī ādemleriñ yaradıcısıdır. Bir neçeler eydür: "Mu'ḫiḫim ve māni'ihim" Ḳavluḫü Te'ālā: (5) *مِنْ شَرِّ الْوَسْوَاسِ الْخَنَّاسِ*.⁷⁹⁵ Ya'nī min şerri'ş-şeyṭān. Bir neçeler eydür: Ma'nāsı budur kim sığınırın (6) Tañrıya; tā ki beni saḫlaya şeyṭān şerrinden. Niçün? Anıñiçün ki benüm gücüm yetmez ki nefsum (7) saḫlayubilem şeyṭān şerrinden nete. Niçün? Anıñiçün ki şeyṭān ādemoğlanlarınuñ (8) tamarlarında ḫan yürür gibi yürür yüger şūr. Şöyle kim hiç bir kişi anı görmez "bi-ezni'-(9)llāh te'ālā. Ammā Haḫ Te'ālā kādürdür ki, anı def' iyde ve bizi saḫlaya anuñ vesvesesinden. (10) Ḳavluḫü Te'ālā: "Ḥannāsı". Ya'nī şol şeyṭān şerrinden kim adı ḫannāsdir. Ḥannās ol (11) şeyṭāndür kim ādemoğlanlarınuñ gönli içine girüp vesvese

⁷⁸⁷ haberdār: F. s. Heberi olan, haberli.

⁷⁸⁸ haşşaten: Ar. zf. Özellekle.

⁷⁸⁹ dünyevi: Ar. s. Dünya ile ilgili, dünyāya āit, dünyāya mensup.

⁷⁹⁰ uhrevi: Ar. s. Āhirete āit, öbür dünya ile ilgili.

⁷⁹¹ Ḳur'ān, 114 (Nas)/1: De ki sığınırım Rabbına nāsım

⁷⁹² Ḳur'ān, 114 (Nas)/2: insanların hükümdarına,

⁷⁹³ rāzıķ: Ar. s. Rızık vermektan razık. Rızık veren Allah.

⁷⁹⁴ Ḳur'ān, 114 (Nas)/3: insanların İlahına;

⁷⁹⁵ Ḳur'ān, 114 (Nas)/4: Şerrinden o sinsi vesvasım

kıılır. Bir neçeler eydür: (12) Ĥannās ol şeytāndur kim ādemleriñ yūređi űzerine çöker. Vaqtıñı ādemođlanları (13) gāfil olsa Ĥađ ĥazretini unutsalar ya‘nī, zıkrı kıosalar ol şeytān ĥortūmun (14) ol gāfilleriñ gōñli içine űkar, vesvese eyler, azdırır. Her kaçan kim Tañrıyı aña (15) zıkrı idűp meűđűl olursa girű bűzűlűr, ĥortūmun çeker. Kātāde eydür: Ĥannāsıñ űol (16) eyit burnı gibi burnı vardur. Ādemleriñ gōñli içine yaturuđ durur. Her kaçan ki kıul Tañrıya (17) zıkrı eyitse ol gizlenűr. Muđātıl eydür: Ĥannās toñuz űreti űzerinedűr. Aña beñzerdűr Ĥortūmı [121b] (1) vardur, ādemiñ teni içine yűrűr, vesvese eyler, vesvese kıılır. Nete kim buyurdı Te‘ālā Allāhu: (2) *الَّذِي يُوسِسُ فِي صُدُورِ النَّاسِ*.⁷⁹⁶ Ya‘nī ol ĥannās kim vesvese kıılır, ĥalāyıkıñ (3) gōñli içine. Nete kim ādeműñ gōñline girir, vesvese kıılır. Cinnīleriñde gōñűlne girűr vesvese (4) kıılır. Ŭstāz Ebű'l-Kāsım rivāyet kıılır, kim: Nete kim şeytān cinnīlerden vardur ve (5) ādemlerden vardur kim ĥalāyıkıları azdurırlar, vesvese kıılırlar. Ya‘nī biri birine dű- (6)űrűrler. Nete kim Ebű Zerden rivāyetdűr: Bir kıűiye eyitdi kim ādem şeytānından Tañrıya (7) űđıgınrın. Nete kim En‘ām sűresinde eydür: *وَكَذَلِكَ جَعَلْنَا لِكُلِّ نَبِيٍّ عَدُوًّا شَيَاطِينَ*⁷⁹⁷ (8) *الْإِنْسِ وَالْحَيَّةِ*. Ya‘nī her bir peygamber ādem şeytānının ve cinnī şeytānının dűűmān kııldıđ (9) dađı bir yirde bűyledűr. "Kelāmű'l-lāh" içinde ve bir neçeler eydűrler kim ĥannāsıñ ĥunűsı (10) vardur "keĥunusű'l-kunđuzı". Ya‘nī ĥannās bűzűlűr tođ gibi olur űol kirbi gibi. Nete (11) kim ol bűzűlűr, tođ olur. Bir neçeler eydür: Ve'n-nās ma‘uťfdur⁷⁹⁸. Vesvāse ma‘nāhu, (12) ya‘nī ma‘nası budur kim vesvās űerrinden dađı nāse űerrinden dimek olur. Muđātıl (13) rivāyet kıılır Resűlden kim eyitdi: Bir gűn Cebrā‘ıl geldi, eyitdi: Yā Resűlallāh (14) "ela uĥbirűke yā Muĥammed bi-efzalı mateta‘avvezű bihi kıulte bele vemā hűve kıale el-ma‘avvezűtāni" Ya‘nī (15) bir gűn Cebrā‘ıl geldi, eyitdi: Yā Muĥammed saña ĥaber virmeyeyin mi yigregile bir nesne- (16)niñ kim sen űđınrısın. Resűl eyitdi: Belī ĥaber virgil ol ne nesnedűr? Cebrā‘ıl eyitdi: (17) Kıul e‘űzű birabbi‘l-felākı ile Kıul e‘űze birabbi‘n-nāsıdűr, di. ‘Ammāme rivāyet kıılır ‘Uđbetűh [122a] (1) bini ‘Āmirden kim Resűl eyitdi, dir. Ĥiç ta‘avvuz idenler itmedi bu iki sűre gibi. (2) Ve dađı rivāyetdűr Resűl‘den kim eyitdi: Be- dűrűstī, ādem şeytānları vardur. Pes űđıgıñıñ (3) Tañrıya ādem şeytānlarından dađı cinnī

⁷⁹⁶ Kıur‘ān, 114 (Nas)/5: ki, insanların sinelerine vesvese verir durur.

⁷⁹⁷ Kıur‘ān, 6 (En‘am)/112: Bűylece biz, her peygambere insan ve cin űeytanlarını dűűman kııldıđ.

⁷⁹⁸ ma‘uťf: Ar. s. Kendinden űnceki kelimeye bir atıf harfi (bađlaç) ile bađlanan, atfedilen (kelime).

şeytānlarından. Pes, eyitdiler: Yā Resūlallāh (4) ikisiniñde şeytānı mı vardır? Andan Resūl eyitdi: Cinnī şeytānı ḥalāyıkıñ göñlüne (5) girir, vesvese kıılır. Ammā ādem şeytānı apāşkāre gelür şöyle böyle, azdırır. Rivāyet (6) ider Ebū Mu‘āviye ‘Oşmān’dan eydür: Beni viriþdi atam Muḥammed bin Mūnkedine ki şoram (7) bu iki sūreden. Vardum şordum ki, bu iki sūre Ḳur‘ān’dan mıdır? Pes, cevāb eyitdi kim: (8) Men lem yez‘am annahuma min kitābillāhi Te‘ālā fa‘aleyhi la‘natellāhu ve‘lmelaiketi ve’n-nāsi ecma‘īn. (9) Ya‘nī her kimse ki şöyle zu‘m itmese ki bu iki sūre Ḳur‘ān’dan degildür diyü pes, anuñ (10) üzerine olsun Tañrınıñ la‘neti. Rivāyet: ‘Abdullah bini ‘Ömer eydür: Efsūndan işbu (11) du‘ā yeter ki ḥasta üzerine okuyalar. Onlar Allāhümme ezhibe el-be’s’e rabbe’n-nāsi (12) ve’şfi ente’ş-şāfi lāşifā illā işfaeke şifa’en lā yugadirü fihā saķamen birahmetike (13) yā erhamerrahimīn. Nükte: Çün kim Ḥaķ Te‘ālā diledi Yusuf’ı zindāndan kırtara, Mışır (14) pādīşāh’ı Melik-i Reyyāna düş ḥavāle kııldı. El-kışşa ḥikāyet meşhūrdur çün Yusuf’a geldiler, şor (15) diler: Yusuf bildi andan pādīşāh vezīrile andan pādīşāh vezīrile yetmiş ḥasiģilerin viriþdi. (16) Ḥil‘atlariyle⁷⁹⁹ pes, ol ḥasiģiler gelüp Yusuf’ı zindāndan çıkarup ta‘zımla ḥammāma getirüp ‘izzetile (17) ikrāmile pādīşāh ḥazretine getürdiler. Melik-i Reyyān Yusuf’a Mışırınıñ kethūdālıģın⁸⁰⁰ viridi. Bu [122b] (1) dükeli niçün? Anuñiçün kim Melik Reyyānıñ düşün ta‘bīr⁸⁰¹ iyitdi diyü. Su‘āl: Eger şorasalar (2) saña Ta‘bīr mi yegdür, yoḥsa tefsīr mi yegdür? Cevāb

⁷⁹⁹ Ḥil‘at: Ar. Pādīşāhlar ve vezirler tarafından birine iltifat veya mükāfat olarak giydirilen, kürklü veya işlemeli kıymetli kaftan.

⁸⁰⁰ kethūdā: F. Eskiden büyük devlet adamlarının, zenginlerin işlerini gören kimse. Kāhya.

⁸⁰¹ ta‘bīr: Ar. İfāde, anlatım.

BEŞİNCİ BÖLÜM

DİZİN-SÖZLÜK

A

a: o, 3. tekil şahıs zamiri 52b/17, 52b/6, 53b/6, 54a/11, 56a/4, 56a/8, 56b/14, 57a/12, 57a/15, 57a/17, 57b/6, 58a/13, 58b/12, 59a/15, 59a/15, 59a/7, 59b/12, 59b/8, 61b/6, 62a/5, 62b/12, 62b/14, 62b/15, 62b/17, 65b/2, 67a/8, 67a/9, 67b/10, 68a/7, 68a/9, 70a/3, 70a/8, 72b/14, 73b/14, 75a/4, 75b/3, 77b/15, 79b/1, 79b/3, 80b/11, 80b/15, 81a/7, 81a/8, 83a/11, 84a/3, 86b/4, 86b/5, 87b/2, 88a/17, 88a/2, 88b/17, 89a/12, 89a/12, 89a/5, 89a/8, 93b/12, 95b/10, 96a/12, 96a/13, 96b/10, 96b/14, 97a/15, 97b/14, 98a/14, 98b/1, 98b/5, 98b/8, 99a/4, 99b/14, 99b/7

a.+nı 101a/10, 101a/12, 105b/6, 106a/9, 111a/2, 121a/8, 52b/6, 52b/7, 53a/11, 53a/13, 55a/11, 55a/12, 55a/14, 55a/2, 55b/16, 59a/1, 59a/2, 59b/3, 60a/4, 60a/7, 60b/2, 61a/17, 62a/17, 63b/14, 64a/4, 64a/5, 64a/7, 64b/6, 66a/17, 66b/10, 66b/4, 66b/8, 66b/9, 67a/1, 67a/3, 69b/11, 69b/8, 70a/8, 70b/5, 71a/5, 71b/7, 74a/2, 74a/4, 74b/12, 75b/5, 75b/6, 78b/10, 78b/14, 78b/16, 78b/17, 81a/12, 81a/17,

82a/13, 82a/15, 82a/16, 82a/5, 82b/1, 82b/13, 82b/6, 82b/8, 84a/3, 84a/5, 85a/3, 85a/3, 89a/1, 89a/3

a.+nıñ 101a/17, 101b/2, 104a/16, 109a/8, 109b/5, 111b/2, 112a/5, 112a/7, 113a/13, 113b/9, 117b/17, 117b/4, 118a/6, 121a/7, 52a/12, 55a/17, 60a/6, 61b/8, 62a/1, 63b/15, 65a/5, 66b/15, 69a/5, 70b/13, 76a/11, 76a/15, 76a/17, 78a/14, 78b/12, 81b/13, 82b/9, 83a/15, 83a/16, 83a/7, 83a/7, 83b/15, 84a/10, 84a/11, 86a/12, 87b/12, 88b/8, 91a/1, 91a/13, 94a/6, 95a/12, 95b/1, 95b/17, 95b/3, 95b/7, 96b/10, 97a/11, 98a/17

a.+nlar 87b/2

a.+nlara 52a/17

a.+nu 71a/16

a.+nun 104a/14, 107b/3, 111b/15, 112b/3, 112b/9, 115b/10, 115b/6, 117a/17, 117b/11, 117b/12, 117b/16, 117b/16, 118a/5, 119b/8, 119b/8, 120a/15, 52a/12, 52b/15, 53b/15, 54b/15, 55a/10, 55a/2, 57b/8, 57b/8, 60a/6, 63a/6, 64a/17, 65a/10, 65a/3, 66b/2, 66b/3, 67a/4, 70a/6, 70b/10, 71a/2, 71a/6, 71a/7, 71b/17,

71b/9, 74b/13, 74b/9, 76a/6, 76b/9,
78b/9, 79b/10, 80a/6, 80b/3, 82a/12,
82a/7, 82a/7, 82a/8, 82b/15, 82b/6,
85b/15, 89a/15, 89a/2, 89a/3, 91a/1,
91b/10, 91b/11, 91b/13, 91b/15,
91b/17, 92a/1, 92b/10, 93a/6, 95a/1,
96b/6, 98a/15, 98a/8

a.+nuñdur 117b/17

a.+nuñıla 67b/1

a.+nuñla 119a/11, 52b/6

[=357]

abdest: (Far.) Abdest, namaz kılmak,
Kur'ân okumak vb. bazı ibadetlerden
önce vücudun belli başlı kısımlarını
yıkama görevi.

a. 72a/11, 72a/12

[=2]

abdest al-: (Far.+T.) Namaz kılmak,
Kur'ân okumak vb. bazı ibadetlerden
önce vücudun belli başlı kısımlarını
yıkama görevini yerine getirmek.

a.-mağ 72a/16

[=1]

âbid: (Ar.) ibadet eden, kulluk eden
kişi

a. 85b/7

a.+lerin 83b/4

[=2]

aç: aç, yemek yeme ihtiyacı hisseden

a. 59a/17, 64b/17, 65a/1, 65a/5

a.+lar 65a/2

[=5]

‘acāyib: (Ar.) acayip, tuhaf, garip

a. 68b/8

[=1]

‘aceb: (Ar.) acaba

a. 118b/12

[=1]

‘aceb-: (Ar.) Şüphe, tereddüt veya
hayret ifade etmek.

a.-diler 85b/3

[=1]

‘aceble-: (Ar.) Şüphe, tereddüt veya
hayret ifade etmek.

a.-yüb 90a/16

[=1]

acı: acı

a. 59a/15

a.+sı 101a/17

a.+sın 63a/14

[=3]

‘acīb: (Ar.) acayip, tuhaf, garip

a. 114b/7, 58b/6

[=2]

açlık: Açlık, aç olma durumu.

a. 59b/6, 62a/2, 64b/17

a.+dan 105a/15

a.+ı 60a/5

[=5]

acı: acı

a. 56a/11

[=1]

aç-: Açmak; Kapalı, örtülü veya kilitli durumdan çıkarmak.

a.-sa 66b/5

[=1]

açıl-: Açılmak; açık hale getirilmek.

a.-amaya 102a/5

a.-asın 73a/11

a.-ıcağ 119b/8

[=3]

açırağ: daha acı

a.+dur 59b/1

[=1]

açlık: Açlık; aç olma durumu.

a. 105a/2

a.+dan 59b/7

[=2]

ad: ad, isim

a. 105b/15, 58a/17, 58b/5,
95a/13

a.+dan 65a/10

a.+ı 103a/11, 104b/15, 105b/12,
112a/2, 55a/17, 67a/12, 89a/3, 95a/17,
97a/12

a.+ıdur 58b/15, 92b/17

a.+ıla 55b/3

a.+ımı 120b/5

a.+ın 76a/1, 76a/2, 80b/7,
81b/15, 85b/7

a.+lar 55b/4, 58a/17, 95a/15

a.+larımı 68b/4

a.+ların 58b/3

a.+larum 120b/17

a.+larımı 75b/5

a.+lu 107a/16

a.+umı 68b/4, 75b/3

[=33]

adam: (Ar.) adam, insan

a. 103b/2

a.+lar 53a/14, 69a/6

[=3]

aded: (Ar.) adet, tane, sayı

a.+i 71a/11

a.+siz 97a/7

[=2]

ādem: (Ar.) insan, insanlık

a. 121b/8, 122a/5, 63a/10,
63a/17, 63a/9, 63b/11, 63b/9, 64a/14,
64b/10, 64b/2, 90b/3, 92b/2, 94b/5

a.+dür 63a/6

a.+i 53b/10

a.+ler 91a/3, 95b/15

a.+lerden 121b/5

a.+lere 100b/6, 55b/13, 56a/1

a.+leri 53b/7, 80b/7

a.+leriñ 100b/5, 121a/12,
121a/2, 121a/2, 97a/3

a.+lerine 64a/14

a.+üñ 121b/3

[=30]

ādemoğlanı: (Ar.+T.) ademoğlu,
insanoğlu, insanlık

a. 78b/12, 78b/13, 82a/2,
94b/10, 94b/8, 98a/1

a.+n 78a/13, 78b/5, 81b/17

a.+nıñ 78a/15, 78b/10, 78b/4,
94b/1

[=13]

ādem oğlanları: (Ar.+T.) ademoğlu,
insanoğlu, insanlık

a. 121a/12, 87a/12, 93a/12,
93a/14, 94a/10, 97b/17

a.+nı 78b/1, 78b/2

a.+nıñ 121a/11

a.+nuñ 121a/7, 85a/10, 91b/7

[=13]

‘ādet: (Ar.) Herkes tarafından uyulan,
olagelmış alışılmış şey; görenek.

a.+i 107a/14

[=1]

‘adin uçmağı: (Ar.+T.) Adin cenneti,
yaratılan sekiz cennetten derece
bakımından en üstün olanı.

a.+dur 89a/15

[=1]

ad vir-: Ad vermek, isim takmak.

a.-di 112a/7

[=1]

āfet: (Ar.) felaket, bela, musibet,
badire

a.+i 96b/5

a.+lerden 53a/12

[=2]

‘afv et-: (Ar.+T.) affetmek, bağışlamak

a.-digi 109b/11

[=1]

‘afv it-: (Ar.+T.) affetmek, bağışlamak

a.-üp 83b/6

[=1]

‘afv kııl-: (Ar.+T.) affetmek,
bağışlamak

a.-a 102a/17	a.-ır 63b/4
a.-duğı 108b/2	[=2]
a.-ivire 102a/10	ağır: ağır
a.-ur 81b/15	a. 105b/12, 55a/4, 61a/11,
[=4]	61b/1, 91b/10, 91b/11, 91b/13, 91b/15,
ağ: ak, beyaz	95a/10, 96a/15, 96a/16, 96b/7, 97a/4
a.+ına 96a/9	a.+dur 92a/1
[=1]	a.+ın 92a/3
ağ-: akmak; süzölmek	[=15]
a.-alar 86b/6	ağır-: ağırmak,
a.-dı 78a/8	a.-madı 58b/1
[=2]	[=1]
ağağ: ağağ	ağırağ: daha ak, daha beyaz
a.+a 118b/13	a.+dur 107b/5
a.+dan 90b/13	[=1]
a.+dur 59a/16, 69b/10, 69b/7	ağırlık: ağırlık, sıklet
a.+ın 62b/16, 63a/3	a.+ın 65a/5
a.+ına 70a/9, 70b/5	[=1]
a.+lar 54a/11	ağız: ağız
[=10]	a.+ından 78b/11
āđāh ol-: (Far.+T.) Haberdar olmak, öğrenmek, vakıf olmak.	a.+larına 59b/13, 59b/14, 59b/17
a.-uñ 97a/5	[=4]
[=1]	ağla-: ağlamak
ağar-: ağarmak, aklaşmak, beyazlamak	a.-di 110b/7, 110b/7, 70a/13, 73b/10
a.-duğına 119b/9	a.-duğından 74b/8

a.-mağdan 70a/13	a. 57b/12, 57b/5, 57b/7, 57b/9, 63a/10, 63b/2, 73a/7, 76a/8
a.-rdı 80b/12	
a.-rın 110b/9	a.+de 111b/13, 70a/1, 71b/13, 76b/9, 89a/1
a.-sa 74b/8	
[=9]	a.+deden 105a/14
ağlat-: ağlatmak	a.+e 75a/1, 82a/3
a.-dı 73b/11, 73b/12, 74b/10	a.+i 70a/1
[=3]	[=17]
ağrı: ağrı, acı, sızı	ağret: (Ar.) Ahiret, ölümden sonar gidilecek alem, öbür dünya.
a.+sı 116a/2	a.+de 104a/3, 111a/5, 55b/4, 62a/2, 76a/10, 91b/16
[=1]	
ağulan-: zehirlenmek	a.+den 68a/3
a.-ur 60a/7	a.+e 91b/14
[=1]	a.+iñ 77a/17
ağbār: (Ar.) haberler, söylentiler	[=9]
a.+dur 102b/9	ağşam: akşam
[=1]	a. 85a/8
āhir: (Ar.) son, en sonar olan, sonuncu	a.+dan 86a/8
a. 52a/16, 84b/12, 84b/12, 84b/9, 92b/5	[=2]
a.+i 66a/5, 68a/14	ağvāl: (Ar.) haller, durum, vaziyet
a.+ine 77a/8	a.+ iñ 108b/7
a.+ kılarıñ 68a/8, 68a/9	a.+ iñden 77a/3
[=10]	[=2]
Āhiret: (Ar.) Ölümden sonar gidilecek alem, öbür dünya.	ağ: beyaz
	a. 102b/15, 107b/15, 56a/10, 96a/8

a.+dur 107b/7, 96a/6
[=6]
aķ-: akmak, süzölmek, sızmak
a.-ar 60a/13, 89a/16
a.-arídı 103a/7
a.-dí 103a/7
[=4]
‘āķıbet: (Ar.) son, sonuç; gelecek, istikbal
a. 66a/5
a.+i 68a/14, 98a/15
a.+inden 68a/3
[=4]
‘aķıl: (Ar.) akıl, us
a. 57b/15, 78b/2, 78b/6, 89a/7
[=4]
‘aķıllu: (Ar.+T.) akıllu, uslu
a. 78b/5
[=1]
aķsām: (Ar.) kısımlar, bölümler
a.+ıñ 52b/17, 54a/11, 66b/13, 68b/15, 78a/16, 93a/11
[=6]
al: kırmızı
a. 86b/14
[=1]

al-: almak
a.-a 115a/9, 54b/15, 87a/6
a.-alar 115a/9, 59b/13, 92b/16
a.-dí 116b/1, 58a/16, 58b/2, 70b/2, 71a/1, 71b/8, 71b/9
a.-díđı 62b/9
a.-dılar 110a/9
a.-dım 70b/3, 70b/5
a.-dıñ 70b/5
a.-dum 80b/4
a.-ımazdı 63b/15
a.-ıram 71a/16
a.-madı 92a/2
a.-mazlarsa 71a/15
a.-mış 119a/11
a.-sa 66b/4
a.-uğ 81b/5
a.-ur 117b/17
a.-urın 119a/17, 80a/14
a.-urlar 75a/3
a.-ursam 119a/17
[=31]
alaca: karışık renkli, ala
a. 102b/15
a.+yıldı 103a/17
[=2]

‘alāmet: (Ar.) iz, belirti, işaret, nişan

a.+i 67b/7

[=1]

‘ālem: (Ar.) evren, kaninat

a. 86b/1

a.+den 113a/11

a.+i 68a/11

[=3]

‘alev: alev

a. 65b/14

[=1]

‘aleyhi’sselām: (Ar.) “Allah’ın selamı onun üzerine olsun” manasında Hz. peygamberin adının ardından ona saygı için söylenen söz.

a. 67a/7, 69a/12

[=2]

‘alim: (Ar.) çok bilen, bilgin

a. 92a/17, 92a/7

[=2]

alın: Alın, başın saçlarla kaşlar arasında bulunan kısmı.

a. 82b/17

a.+ı 82b/6, 82b/6

[=3]

allāh: (Ar.) Tanrı; Herşeyin yaratıcısı olan tek ve mutlak varlık.

a. 100a/11, 100a/9, 102a/13, 103b/12, 103b/14, 106b/12, 107a/3, 108b/3, 109a/4, 110b/17, 118b/10, 120b/11, 120b/12, 55b/2, 58b/8, 62a/11, 62a/13, 64b/2, 66a/4, 66a/4, 68a/10, 68a/13, 68a/14, 72a/2, 74a/3, 74a/4, 75a/14, 77b/2, 77b/2, 83b/9, 87a/9, 87a/9, 89b/10, 89b/7, 92b/1, 92b/10, 92b/11, 92b/2, 92b/6, 94b/3, 99a/8

a.+ı 89a/5

a.+ıñ 72a/5, 83a/5

a.+uñ 58b/3

[=45]

allāhu i’lām: (Ar.) Allah daha iyi bilir ya, sanırım, galiba.

a. 92b/2

[=1]

alt: Alt, bir şeyin aşağısında bulunan yer, taban; bir şeyin yere bakan yüzü

a.+ıdur 53b/4

a.+ın 59b/16

a.+ına 60b/10, 63b/13

a.+ında 120b/1, 63a/15, 63b/16, 74b/10, 89a/15

a.+ındağı 91b/8

a.+ından 112a/15, 63b/15

[=12]

altı: Beşten sonar, yediden önce gelen sayı.

a. 58b/10, 95a/8

[=2]

altmış: Elli dokuzdan sonar, altmış birden önce gelen sayı.

a. 118b/8, 51b/16, 53a/10, 68b/6, 78b/15, 92b/7, 99a/9

[=7]

altun: altın

a. 114b/5, 71a/11

a.+nı 71b/1

[=3]

‘ām: (Ar.) Herkese ait, umuma mahsus.

a.+dur 100b/10, 75a/5, 76b/8

[=3]

a‘māl: (Ar.) ameller, işler

a.+i 93b/6

a.+leri 89b/3

[=2]

a‘māl-i şāliha: (Ar.) Salih ameller, Allah rızası için yapılan her türlü işler.

a. 100a/1

[=1]

‘amel: (Ar.) amel, iş, eylem, fiil

a. 56b/3, 58a/8, 59a/1, 64a/13, 93b/2

a.+e 56a/6

a.+i 56a/7, 66a/3, 89b/8, 92b/4

a.+in 53a/4, 53a/6, 92b/1

a.+inden 114a/13

a.+ine 85a/12

a.+iñiz 68b/13

a.+inüñ 91a/4

a.+ler 109b/11, 89a/3

a.+lerde 94a/6

a.+leri 56b/7, 59b/5, 79b/12, 85a/12, 92b/2

a.+lerin 89a/1

a.+lerinde 94b/16

a.+lerine 59b/5

a.+lerini 97a/3

a.+lerinüñ 91b/2

[=30]

‘amel-i şāliḥ: (Ar.) Salih amel, Allah rızası için yapılan her türlü iş.

a. 80a/4, 99b/9

a.+ler 96a/17

[=3]

‘amel-i şāliḥa: (Ar.) Salih amel, Allah rızası için yapılan her türlü iş.

a. 93b/7

[=1]

‘**amel it-**: (Ar.+T.) iş yapmak, hareket etmek

a.-esin 115b/11

[=1]

‘**amel kııl-**: (Ar.+T.) iş yapmak, hareket etmek

a.-anlarıñ 89a/15

a.-ayın 92a/15

a.-dılar 89a/7

a.-mağdan 85a/15

a.-sa 85a/14

[=5]

āmīn: (Ar.) Dualardan sonra “Allah kabul etsin” anlamında söylenen söz.

a. 103b/14, 108b/5, 109b/13, 110b/17, 116a/7, 58b/9, 62a/11, 62a/15, 68a/12, 72a/5, 75a/11, 75a/15, 77a/17, 80a/5, 83b/10, 83b/7, 89b/10, 92b/7, 95a/8, 97a/6, 97a/6, 97a/7, 97a/9, 99a/9

[=24]

ammā: (Ar.) ama, fakat, lakin

a. 105b/2, 109b/1, 109b/8, 110b/2, 110b/7, 117b/11, 118a/10, 118b/1, 118b/17, 119a/7, 122a/5, 53b/13, 58a/12, 58b/4, 60a/5, 62b/14, 66a/13, 70b/11, 70b/9, 71a/13, 71a/3, 72a/9, 74b/14, 75a/17, 75a/2, 75b/2,

76a/4, 77b/4, 78a/11, 78a/11, 78a/11, 78a/12, 78a/15, 78b/4, 78b/8, 83a/1, 84b/13, 84b/5, 84b/7, 90a/9, 90b/6, 91a/17, 96a/14, 96b/16, 96b/5, 99b/3

[=46]

‘**ammi**: (Ar.) amca, emmi

a.+ ñ 74a/12

[=1]

añ-: anmak, yad etmek, birini zikretmek

a.-am 62b/6

a.-ayın 62b/3

a.-dı 62b/5, 90a/7

a.-ğıl 104b/3, 74b/15, 74b/4

a.-maz 63a/16, 63b/1

a.-sa 121a/14, 75b/3

a.-uñ 62b/3

[=12]

ana: anne, valide

a. 53a/16, 53b/12, 56a/4, 63a/12, 63a/5, 63b/16, 64a/1

a.+dan 74a/13

a.+m 117a/8

a.+mız 80b/15

a.+mızdan 80b/9

a.+muz 85a/4, 92a/8

a.+muzdan 107a/16

a.+ ñ 63a/13, 74a/11
a.+nıñ 63b/17, 64a/1
a.+sı 92a/10
a.+sın 74b/9
a.+sına 78b/8
[=21]

anca: anca, öylece, o kadar
a. 63b/14
[=1]

ancılayın: onun gibi
a. 103b/5, 93b/6
[=2]

and: ant, yemin, söz
a. 66b/11, 68b/10, 71a/9, 82b/9
a.+ı 80a/2
[=5]

and iç-: ant içmek, yemin etmek
a.-digi 80a/1, 99b/12
a.-mek 79b/14, 79b/17
[=4]

and iç-: ant içmek, yemin etmek
a.-düm 116b/14
a.-er 100a/6, 72b/3, 89a/8,
89a/9, 93a/1, 94a/2, 94a/8
a.-se 79b/13
[=9]

añdır-: andırmak, benzemek,
çağrıştırmak
a.- ğıl 61b/5
[=1]

añdırıcı: andıran, benzeyen, çağrıştıran
a.+sın 61b/5
[=1]

añıl -: anılmak, yad edilmek,
zikredilmek
a.-asın 75b/15
a.-masına 82a/1
[=2]

anış-: Birini veya birilerini yokluğunda
karşılıklı anmak.
a.-dılar 67b/2
[=1]

anlar: onlar, 3. çoğul şahıs zamiri
a. 100a/3, 59b/10, 65b/10,
65b/5, 65b/9, 71b/11, 88a/7, 88a/9,
88b/13, 89a/2, 89a/3, 89a/6, 89a/7
a.+a 101a/2, 115b/4, 54a/5,
86b/9
a.+adur 106b/8
a.+dur 106b/2, 65b/9, 88a/8,
89a/3
a.+ı 65b/1, 71b/12
a.+ıñ 100a/14, 100b/16,
100b/17, 61b/14, 72a/8

a.+ıñdur 100b/14, 101a/1
a.+uñdur 100b/15
[=32]
añlat-: anlatmak
a.-dı 56a/2, 60b/3
[=2]
and: ant, yemin, söz
a. 77b/13, 79b/13
[=2]
apāşkäre: (T.+Far.) apaşıkar, apaçık, meydana
a. 122a/5
[=1]
ara: İki şeyi birbirinden ayıran mesafe, uzaklık.
a.+da 116b/4, 118b/1, 53b/1, 56b/16, 57a/3, 61a/17, 72b/10, 79b/8, 82b/2, 85a/15, 90a/15, 94b/7, 95b/7, 97a/14, 98b/1
a.+dan 71a/15
a.+ma 82a/12
a.+ñızda 82a/6
a.+sıdur 53b/3
a.+sına 100b/15, 112a/7, 112b/3
a.+sında 100b/4, 61a/6, 63a/12
a.+sındağı 78a/7
[=26]

‘arab: (Ar.) Arap
a. 105b/2, 110a/9, 76b/14, 79b/14
a.+da 109a/2, 94a/15
a.+dur 58a/9
a.+ıñ 107a/14, 79b/15, 79b/16, 87b/3
a.+lar 53b/5, 61a/7
[=13]
‘arafāt: (Ar.) Mekke’nin doğusundaki mukaddes dağ.
a. 92b/9
a.+dan 93b/12
[=2]
‘araşāt: (Ar.) Ölülerin kıyamet günü dirilip toplanacağı meydan, mahşer yeri.
a. 53b/8
[=1]
ard: art, arka
a.+ı 111b/9
a.+ına 111b/10, 65b/16
a.+ından 111b/10, 112a/12
[=5]
ardınca: arkasından, peşi sıra
a. 100b/12
[=1]

arı: arı , temiz, saf

a. 55b/8, 78a/9, 87b/14

[=3]

‘arîf: (Ar.) çok anlayışlı, hakkıyla bilen, irfan sahibi

a.+ leriñ 83b/3, 83b/3

[=2]

arıķ: zayıf, cılız, kuru, sıska

a. 80a/11

a.+ın 80a/12

[=2]

arın-: arınmak, temizlenmek, saflaşmak

a.-dı 57a/6

a.-mışdur 87b/10

[=2]

arıt-: arıtmak, temizlemek, saflaştırmak

a.-dı 66b/16, 67a/1, 67a/4, 78a/9

a.-mazsın 72b/16

[=5]

arķa: arka, art, peş

a.+ ñı 75b/10

a.+sına 112a/10

[=2]

‘arş: (Ar.) Göğün en yüksek katı.

a. 113a/3, 120b/1, 74b/8

a.+a 116a/6

a.+dan 113a/13, 113a/4, 76a/4

a.+ı 55a/4

a.+ıñ 54b/12, 54b/13

[=10]

arşlan: arslan

a. 83a/13

[=1]

ard: art, arka, peş

a.+ınca 76a/6

[=1]

art-: artmak, çoğalmak, fazlalaşmak

a.-an 69a/11, 86b/14

[=2]

artıķ: bundan sonra, bundan böyle

a. 52b/1, 56a/4, 56a/4, 97b/15

[=4]

artır-: fazlalaştırmak, arttırmak

a.-madım 91b/4

[=1]

artuğ: Bir şeyin artan, geriye kalan bölümü.

a.+a 71a/15

[=1]

artuḳ: Bir şeyin artan, geriye kalan bölümü.

a. 109a/14, 52b/17

a.+dur 113a/1

a.+ı 69a/6

[=4]

‘**arḏ ol-:** (Ar.+T.) Yüksek bir makama anlatılmak, bildirilmek.

a.-salar 94b/12

[=1]

aş-: Asmak, bir şeyi aşağıya sarkacak bir biçimde bir yere iliştip sarkıtmak.

a.-amaya 65b/5

a.-an 65a/6

a.-ayıldı 65a/3

a.-madılar 64b/14

a.-maḳ 64b/16

[=5]

‘**Asā:** (Ar.) Güç sembolü olarak taşınan uzun sopa.

a.+şıla 106a/9

[=1]

aşaḡa: aşağı

a. 59b/10, 59b/17, 67a/3, 78a/15, 81a/16, 81b/2

a.+sın 70a/14, 80a/10

a.+sına 103a/3

a.+sından 103b/7

[=10]

āsān it-: (Far.+T.) kolaylaştırmak

a.-ivire 119a/5

[=1]

aşḡāb: (Ar.) Hz. Muhammed’in meclislerinde, sohbetlerinde bulunan kimseler.

a.+dan 104a/6

a.+u 65b/11, 65b/9

[=3]

aşḡāb-ı Kehf: (Ar.) Kur’an’da Kehf suresinde anlatılan bir grup mümin.

a.+den 72b/5

[=1]

aşḡābi’lfīl: (Ar.) Kur’an’da Fil suresinde anlatılan, Kabe’yi yıkma teşebbüsünde bulunup helak olan Ebrehe ordusu.

a.+i 104a/12

[=1]

aşḡābu Kehif: (Ar.) Kur’an’da Kehf suresinde anlatılan bir grup mümin.

a.+dür 78a/1

[=1]

‘**āşī:** (Ar.) isyan eden, baş kaldıran

a. 75a/10, 86b/7, 87a/2, 94a/12,
94b/17

a.+leri 87a/2

[=6]

āşikāre: (Far.) açık, gizlisi olmayan,
meydanda

a. 52b/10, 53b/15, 53b/17,
98b/7

[=4]

āşikāre kıl-: (Far.+T.) açığa çıkarmak,
ifşa etmek

a.-dığı 89b/16

[=1]

āşikāre ol-: (Far.+T.) açığa çıkmak,
ortaya çıkmak

a.-asıdur 117b/15

[=1]

aşıl: (Ar.) asıl, gerçek, esas

a. 97b/12

a.+da 96b/17

a.+ı 62b/2, 66a/14, 72a/10,
80a/11, 80a/6, 96b/16

a.+ını 87a/8

[=9]

aşıl-: Asılmak, aşağıya sarkacak bir
biçimde bir yere iliştilirip sarkıtılmak.

a.-mış 71b/17

a.-mışdur 72a/1

[=2]

‘āşī ol-: (Ar.+T.) isyan etmek, baş
kaldırmak

a.-mamışlar 85b/1

a.-up 112b/8

a.-ursa 73b/6

[=3]

‘aşır: (Ar.) asır, yüzyıl

a. 99b/5

a.+da 94a/15

[=2]

aşkā: (Far.) açık

a.+sı 68a/6, 68a/9

[=2]

āşkāre: (Far.) açık, apaçık, meydanda

a.+sin 56b/6

a.+sinde 56b/5

[=2]

aşşı: yarar, fayda

a. 111b/2, 56b/9, 57a/3, 61b/12,
69b/14, 69b/15

a.+ları 56a/1

a.+yı 56a/2

[=8]

at: at

a. 72a/15, 93b/10
a.+a 72a/15
a.+dır 72a/16
a.+ıla 82b/10
a.+ınıñ 94a/4
a.+ınuñ 94a/5
a.+lar 54a/11, 93a/10, 93a/5,
93a/7, 93a/8
a.+ları 56a/14, 56a/9, 93a/2,
93b/11
[=16]

at-: atmak, fırlatmak

a.-alar 83a/1
a.-arlar 52b/15, 83a/7
a.-ıcağ 96a/11
[=4]

ata: baba, cet, soy

a. 63a/5
a.+dan 74a/13
a.+lar 111a/6
a.+m 117a/8
a.+ñ 74a/11, 99b/2
a.+sın 74b/9
a.+sına 78b/8
a.+sıyla 117a/6
[=9]

atıcı: iyi nişan alan, attığını vuran

a. 53a/16
[=1]

atıl-: Atılmak, fırlatılmak; Yay veya tokmakla ditilmek, kabartılmak

a.-dı 52b/8
a.-miş 96a/3, 96a/4
a.-sa 96a/9
[=4]

av: Evcil olmayan hayvanları vurma veya yakalama işi.

a.+ın 62b/17
[=1]

āvāz: (Far.) yüksek ses, nara

a. 81b/4
a.+ı 116a/6
a.+ıla 97a/4
a.+ın 116a/12, 118b/16, 69a/6,
90b/13
[=7]

avız: asılan, asılı bulunan

a.+ın 91b/14
[=1]

avla-: Evcil olmayan hayvanları vurmak veya yakalamak.

a.-mağı 62b/17
a.-mayalar 62b/17

[=2]

avrat: (Ar.) eş, karı, zevce

a. 112a/17, 112b/3, 112b/4,
55a/2, 71b/3, 71b/4, 84b/4

a.+dan 118a/10, 118a/15, 53b/6,
65a/13

a.+ı 111b/15, 111b/4, 112a/17

a.+ıdur 88b/15

a.+ın 111b/12, 53a/17, 53b/2

a.+ına 84b/4

a.+ları 57b/9

[=19]

ay: Dünyanın uydusu olan gök cismi;
Yılın on iki bölümünden her biri.

a. 113a/3, 56a/4, 63a/12, 66a/8,
66a/9, 85a/15, 85b/10, 85b/8, 85b/9,
86a/1, 86a/2, 86a/4

a.+dan 85a/10, 85a/14, 85a/16

a.+ıdı 85b/10, 85b/10

a.+ın 83b/13

a.+ınuñ 110a/9

[=19]

ayaq: ayak

a. 63b/11

a.+a 103a/7

a.+ı 60b/10, 63b/13, 63b/15,
63b/15, 63b/17

a.+ıdur 53b/3

a.+ın 64a/9, 65a/13

a.+ına 111b/8, 60b/13, 63b/17,
83a/1

a.+ından 64a/2, 93b/10, 93b/11,
94a/5, 94a/9

a.+ları 63b/10

a.+larıla 83a/8

a.+ların 116b/16, 60b/10

a.+um 82a/9

[=24]

ayal: (Ar.) karı, eş

a.+inde 91b/14, 91b/16

[=2]

ayānen: (Ar.) açıkça, apaçık, besbelli

a. 98b/7

[=1]

aydın: aydın, aydınlık, ışıklı

a. 66b/4

[=1]

āyet: (Ar.) Kur'an surelerini oluşturan
kısımlardan her biri.

a. 100b/16, 100b/17, 100b/7,
100b/8, 106a/5, 106a/5, 106a/7, 106a/9,
109a/16, 111b/1, 115b/6, 60a/2, 60a/4,
61b/10, 61b/6, 61b/7, 63b/12, 69b/15,
71a/17, 73a/15, 73b/3, 80b/9, 81a/12,
82b/16, 83a/1, 84a/3, 84a/3, 89a/17,

90a/5, 92a/14, 92a/5, 93b/3, 94a/10,
94a/2, 96b/7, 97b/1, 97b/5, 98b/4

a.+dür 80a/9

a.+de 61a/4, 70a/11, 89a/15,
90b/10, 94b/17

a.+den 89a/10

a.+dir 102a/12, 62b/2, 77b/3

a.+dür 100a/12, 103b/16,
107a/5, 109b/15, 111a/1, 112b/12,
113b/8, 113b/8, 51b/16, 54b/4, 58b/10,
62a/16, 66a/6, 68a/16, 68b/16, 72a/6,
75a/16, 83b/12, 87a/11, 89b/12, 92b/8,
93a/11, 95a/9, 97a/16, 99a/10

a.+e 67a/8, 70a/13

a.+i 107a/14, 108a/10, 117a/3,
52b/9, 53a/2, 54a/12, 55a/13, 57b/6,
61b/7, 61b/8, 73b/4, 75a/8, 78a/17,
82b/10, 83a/9, 85b/16, 90b/15, 97b/16,
97b/8

a.+idür 61b/7

a.+iñ 100b/10, 70a/5, 75a/5,
86a/2, 90a/2, 91b/12

a.+lerde 66b/11

a.+lerimüz 65b/11

a.+leriñ 82b/16

[=102]

‘ayıb: (Ar.) kusur, eksiklik

a.+ı 117b/4

a.+lu 100b/6

[=2]

‘ayıbla-: (Ar.+T.) kınamak

a.-rdı 100b/10

a.-rlardı 100b/8

[=2]

ayır-: ayırmak, bölmek

a.-mağıçün 91b/9

a.-mağ 97a/13

a.-mağdur 97a/12

[=3]

‘ayne’lyaqın: (Ar.) Yakın bilgi, kesin bilgi, delil ve burhan ile elde edilen kesin bilgi.

a.+i 98b/10, 98b/9

[=2]

ayrık: ayrılmış, bölünmüş

a. 101b/2, 110a/13, 118b/1,
55a/2, 62b/17, 63b/10, 71b/5, 78b/3,
96a/1, 96a/5

a.+dan 115a/9, 70a/1

[=12]

ayrıl-: ayrılmak, bölünmek

a.-a 100b/15

a.-dı 60b/1

[=2]

ayrılık: Ayrı olma, bölünmüş olma durumu.

a. 100b/4

[=1]

ayruq: ayrılmış, bölünmüş

a. 66a/1, 78a/14, 78b/4

a.+a 83a/6

a.+usu 81a/7

[=5]

ayruluk: Ayrı olma, bölünmüş olma durumu.

a. 75a/8

[=1]

az: az, eksik, yetersiz

a. 114a/3, 54b/1, 54b/2, 54b/3, 81a/14, 90a/7, 93b/1

[=7]

az-: Taşkınlıkta ileri gitmek.

a.-dı 70a/2

a.-miş 74a/6

[=2]

a'zā: (Ar.) organ, uzuv

a.+ları 101b/9, 78b/4

a.+larına 78b/3

a.+larını 95b/4

[=4]

'azāb: (Ar.) Günah işleyenlere ahirette verilecek ceza.

a. 101b/9, 106b/2, 106b/8, 59a/6, 61b/17, 62a/1, 62a/1, 62a/3, 67b/13, 67b/3, 67b/6, 67b/6, 68a/1, 68a/4, 70b/17, 71a/14, 81b/15, 97a/14, 98a/12

a.+a 57a/3, 91a/7, 93b/8

a.+dan 54a/6, 93b/7, 99b/4

a.+dur 75a/8

a.+ı 111b/3, 67b/14, 67b/15, 77a/17

a.+ın 62a/2, 62a/3, 62a/3, 67b/7, 91b/12, 91b/15

a.+ına 91a/10

a.+ından 62a/3, 83a/11

a.+lar 76a/6

a.+lardan 59b/7, 72a/3

[=42]

'azāb it-: (Ar.+T.) Acı çektirmek, eziyet etmek, ceza vermek.

a.-e 90a/4

a.-erlerse 83a/8

a.-meye 90a/4

[=3]

'azāb kıl-: (Ar.+T.) Acı çektirmek, eziyet etmek, ceza vermek.

a.-ursan 73b/8

[=1]
azād: (Far.) serbest, özgür
a. 64b/17, 65a/14, 65a/15, 65a/15, 65a/2, 65a/5, 65b/5, 70b/17, 71a/1, 71a/13, 71a/17, 71a/8, 71b/11, 71b/12
[=14]
azād it-: (Far.+T.) salmak, serbest bırakmak, özgür bırakmak
a.-erven 83b/17
[=1]
azād ol-: (Far.+T.) serbest bırakılmak, özgürleşmek
a.-asın 116a/10
[=1]
azāmet: (Ar.) büyüklük, yücelik
a.+ile 66b/11, 95b/9, 97b/3
a.+iyle 62b/4
[=4]
azdır-: Azmasına sebep olmak, azgın duruma getirmek.
a.-dı 98a/6
a.-ır 121a/14, 122a/5
a.-maya 113b/14
[=4]
azdur-: Azmasına sebep olmak, azgın duruma getirmek.

a.-dışa 67a/5
a.-ırlar 121b/5
[=2]
azğun: azmış olan
a.+lıktan 103b/12
[=1]
azğunluk: azmış olma durumu
a. 64b/11, 97b/7
a.+ın 87b/1
a.+ıñızı 98a/11
[=4]
azğunluk: azmış olma durumu
a.+larından 67a/11
[=1]
azīb: (Ar.) evlenmemiş
a.+dür 94b/9
[=1]
azık: Gereken yiyecek ve içecek şeyler, nevale.
a.+ıñ 108b/7
a.+umuzu 75a/1
[=2]
azīmet: (Ar.) kuvvetli irade, istek, arzu
a.+ile 63b/5
[=1]

‘azīz: (Ar.) çok değerli, izzetli,
kıymetli, şerefli, üstün

a. 73b/9

[=1]

azmış: Taşkınlıkta ileri gitmiş, yoldan
sapmış

a.+lar 60b/2

[=1]

B

ba: (Ar.) Arap alfabesinin ikinci harfi.

b.+si 100a/15, 104a/1, 109b/17,
111a/3

[=4]

bāb: (Ar.) kapı; bölüm, kısım, fasıl

b. 84a/14, 84a/6, 85a/3

b.+an 84a/6

b.+da 86b/17

b.+dur 84a/6

[=6]

baba: baba, ata; çocuğu olan erkek

b. 110b/15

[=1]

bağ: (Far.) meyve bahçesi

b. 66a/10

b.+dan 119a/12

b.+larda 60b/17

[=3]

bağarsık: bağırsak

b.+ların 59b/17

[=1]

bağça: (Far.) bahçe

b.+larda 60b/17

[=1]

bağışla-: bağışlamak, affetmek

b.-dı 71b/5, 75b/13

b.-madum 75b/10

b.-r 89a/2, 89a/2

b.-ya 99a/15

b.-yana 62a/11

b.-yuvire 83b/7

[=8]

bağla-: bağlamak, iliştiirmek, tutturmak

b.-yalar 59a/1, 83a/1

[=2]

bağlan-: bağlanmak, tutturulmak

b.-a 101b/14, 102a/3

[=2]

bahā: (Far.) bedel, değer, kıymet

b.+sından 104a/1

[=1]

bahāne: (Far.) Bir şeyin gerçek sebebi dışında uydurma sebep.

b. 108b/13

[=1]

baḥilluk: (Ar.+T) kıskançlık, ihtiras

b. 69a/9

[=1]

baḥir: (Ar.) deniz, okyanus

b.+den 100a/15

[=1]

baḥr: (Ar.) deniz, okyanus

b.+e 55b/3

[=1]

baḥş: (Far.) ihsan, hibe

b. 112b/13, 112b/13, 58b/8, 72a/4

b.+ indan 112b/13

[=5]

baḥs it-: (Ar.+T) Bir konu hakkında konuşmak.

b.-üþ 75a/14

[=1]

baḥt: (Far.) kader, talih, şans

b. 66b/17

b.+1 120b/12

b.+lığı 56a/5

[=3]

baḥtlu: (Far.+T) talihli, şanslı

b. 116b/14, 79b/12

[=2]

baḫ-: bakmak

b.-a 91b/7

b.-dı 120b/1

b.-maḫ 59a/17, 64b/5

b.-mayasın 64b/6

b.-mazlar 60a/17

b.-sunlar 53a/14

b.-uþ 62a/13

[=8]

baḫçe: (Far.) bahçe

b.+sinden 71b/16

b.+yin 70b/5

[=2]

baḫça: (Far.) bahçe

b.+sıla 66a/10

[=1]

bāḫī: (Ar.) ebedi, daimi, sonsuz

b. 105b/4, 110a/1, 98a/3

b.+dür 109b/17, 57b/12

[=5]

baḫıraḫ: (Ar.+T.) ömrü daha uzun

b.+dur 57b/12, 57b/13

[=2]	77a/6, 81a/8, 81b/7, 83a/14, 92a/12, 92a/7
bal: bal	
b.+dan 107b/5, 107b/7, 53a/12, 89a/17	[=28]
[=4]	baraş: (Ar.) Vücutta yer yer lekeler şeklinde görülen hastalık.
balçık: balçık, çamur	b. 105a/17
b. 103b/9	b.+dan 78b/15
[=1]	[=2]
balçık: balçık, çamur	barq: Eski Türk kültüründe mezarlar üstünde olan küçük evcikler. Genellikle “ev bark” sözünde ev sözcüğüyle birlikte kullanılır.
b.+ın 58a/2	b. 74a/11
[=1]	[=1]
balık: balık	baş: baş, kafa; temel, esas, ilk
b. 91b/8	b. 113a/15, 113b/2
[=1]	b.+dan 103a/7
balış: yastık	b.+ı 103b/2, 113a/13, 113a/13, 114a/8, 116a/14, 58b/1, 63b/17, 78b/3
b.+lar 60a/15	b.+ıdır 94a/14, 94a/14
[=1]	b.+ımıza 90a/17
balta: balta	b.+ın 64a/1, 74b/13
b. 118b/13	b.+ına 59a/5, 63b/1, 63b/17, 78b/4, 81b/2
[=1]	b.+ında 113a/2
baña: bana	b.+lar 103b/4
b. 108b/11, 109a/16, 109b/1, 116b/12, 116b/15, 117a/2, 54b/17, 57a/11, 57a/14, 57a/14, 57a/15, 57a/15, 62b/14, 62b/4, 70a/10, 70a/10, 70b/1, 72b/15, 73a/12, 73b/5, 74a/4, 75a/17,	[=23]

baş-: Basmak, bir şeyi üzerine kuvvet vererek itmek.

b.-a 82a/10

b.-alar 65a/13

b.-am 82a/9

b.-miş 64a/9

[=4]

başdır-: Bastırmak, bir şeyi üzerine kuvvet vererek itmek.

b.-mişlar 71a/14

[=1]

bāşed: (Far.) olsun, ola, olur

b. 115b/11, 86a/15, 86b/7

[=3]

başla-: Başlamak, bir işe girişmek, harekete geçmek.

b.-dı 80b/10, 83a/12, 98b/2,
98b/6

b.-sa 89a/4

b.-ya 89a/4

[=6]

bat-: Batmak, suyun içine gömülmek.

b.-mağdan 102a/13

b.-masun 111b/8

[=2]

bāṭıl: (Ar.) İnanç yönünden gerçek olmayan, hak olmayan

b. 60a/12, 64b/11

b.+dan 54a/13, 69b/16, 87b/9

[=5]

batır-: Batırmak, bir şeyi suyun içine gömmek ya da bir yüzeyi delip içine geçirmek.

b.-dı 67b/16

[=1]

bayağı: bayağı, sıradan, alalade, basit; aşağılık, adi, pespaye

b. 101b/12

[=1]

bayık: açık, gerçek

b. 108a/15, 111b/4, 57a/6,
57a/8, 57a/8, 57b/3, 58b/14, 62a/5,
67a/5, 69b/17, 70a/1, 85a/8, 92a/16,
94b/14

[=14]

bayıt-: zenginleştirmek

b.-dı 74a/15, 74b/1

b.-madı 74a/16, 74b/3

b.-madum 74a/9

[=5]

baylık: zenginlik

b. 102a/15, 102a/17, 69b/4,
96b/3

[=4]

bayrām: bayram	b. 56b/11, 56b/14, 70b/14
b. 57a/11, 57a/9	[=3]
b.+a 57a/14	bedir: (Ar.) Dolunay, ayın on dördüncü gecesindeki şekli
[=3]	b. 54b/3
bayrām namāzı: (T.+Far.) Bayram günü o güne has kılınan namaz.	[=1]
b.+n 108a/8	bedürüst: (Far.) bedr'in üst bölgesi
[=1]	b.+î 109b/8, 114b/7, 94a/10, 94a/3
ba'zı: (Ar.) birtakım, bir kısım	[=4]
b. 77a/10, 89a/10	beg: bey, efendi, sahip
b.+sı 114b/7, 88a/13	b.+üñ 104b/15
b.+sım 95b/4	[=1]
b.+sına 95b/4	beḥîl: (Ar.) kıskançlık, hırs
[=6]	b. 69b/14, 94b/11, 94b/7, 95a/4
beçid: (Far.+Ar.) düşkün, müptela	b.+dür 94a/10, 94b/8
b. 111b/16	b.+leriñ 94a/14
[=1]	[=7]
beçid ol-: (Far.+Ar.+T.) müptela olmak, düşkün olmak	beḥillık: (Ar.+T.) kıskançlık, hırs.
b.-urđı 84b/11	b. 69b/12, 69b/4, 69b/9, 70a/10, 70b/12
[=1]	[=5]
bed: (Far.) kötü, fena, çirkin	beḳā: (Ar.) bakilik, ölümsüzlük, ebediyet
b. 92b/12	b. 104a/3, 57b/12
[=1]	b.+sından 104a/1
bedbaḥt: (Far.) talihi kötü olan, bahtsız, talihsiz	

[=3]	b.+dür 64a/16
bekle-: beklemek	[=4]
b.-mege 71b/3	belür-: ortaya çıkmak, tezahür etmek, barizleşmek
b.-rin 55a/6	b.-mez 117b/12
b.-ye 102a/13	[=1]
[=3]	ben: ben, 1. tekil şahıs eki
bekleyici: bekleyen, bekleme işini yapan	b. 104a/8, 107b/15, 109a/14, 109a/6, 109b/7, 115a/15, 115a/17, 115b/1, 115b/10, 115b/6, 116b/4, 116b/7, 121a/2, 52a/17, 52a/6, 52a/8, 53b/10, 54a/16, 54b/1, 55a/12, 55a/12, 55a/7, 55a/8, 57a/16, 61a/16, 62b/3, 62b/6, 64a/4, 64a/4, 64a/5, 64a/7, 68a/8, 68b/4, 70b/5, 71a/16, 71a/6, 71a/8, 73b/13, 73b/16, 74a/2, 74a/6, 74b/12, 75b/15, 75b/3, 75b/4, 75b/6, 77a/6, 80a/12, 80a/14, 80a/14, 80a/15, 80a/17, 80a/17, 80b/17, 81a/13, 81a/2, 81a/3, 81b/4, 82a/8, 84b/1, 85a/2, 90b/15
b.+si 53a/3	b.+de 83a/10
[=1]	b.+den 100b/2, 110a/2, 111a/6, 111a/6, 52a/8, 55a/8, 73a/11
belâ: (Ar.) Dert, musibet, insane sıkıntı veren içinden çıkılması güç durum	b.+i 111b/1, 62b/3, 62b/5, 68b/3, 75a/17, 75a/17, 80a/12, 80a/16, 80b/3, 81a/7, 81b/12, 82b/8, 83a/11, 83a/14, 85b/14
b.+lar 79b/17	b.+im 104b/1, 105b/7, 109a/16, 115a/15, 115a/17, 80b/4, 98a/1
b.+lardan 78b/14, 87a/7, 97a/7, 97a/8	
b.+sız 98a/10, 98a/15	
[=7]	
belki: (Ar.+Far) olabilir ki, bir ihtimale göre, muhtemel olarak	
b. 118a/16, 62a/7, 98a/8	
[=3]	
belkim: (Ar.+T) olabilir ki, bir ihtimale göre, muhtemel olarak	
b. 101a/12, 111b/17, 65b/8	
[=3]	
bellü: belli, belirli, muayyen	
b. 52a/10, 87a/17, 96a/1	

b.+üm 104b/3, 108b/11, 109b/1,
109b/5, 113b/3, 115b/6, 115b/7,
52a/16, 55a/6, 68b/3, 73a/11, 74b/9,
80a/3, 82a/12, 83b/15, 86b/12, 90b/4,
90b/6, 98a/1

b.+ümle 84b/15

b.+ven 86b/12

[=113]

bend: (Far) Suyu biriktirmek için
önüne çekilen set; bağ.

b.+inden 64b/17

[=1]

bendeş: eş, benzer, muadil

b. 115a/10

[=1]

benī Eslem: (Ar.) Eslemoğulları
(sülale adı)

b.+den 110a/7

[=1]

benī Gaffār: (Ar.) Gaffaroğulları
(sülale adı)

b.+dan 110a/7

[=1]

benī İsrāīl: (Ar.) İsrailoğulları,
Yahudiler

b.+den 85a/17

[=1]

beñiz: yüz, yüzün rengi

b.+leri 63b/4

[=1]

beñze-: İki şeyin birbirini andırması,
birbirini hatırlatması.

b.-mez 118b/3, 56a/10

b.-r 59b/1, 72a/14, 96a/5,
99b/14

[=6]

beñzet-: İki şey arasında benzer
tarafklar bulmak.

b.-di 65a/5, 65a/6

b.-e 59b/5

b.-medi 96a/5

[=4]

berāber: (Far.) birlikte

b. 67b/14, 67b/16, 89a/12

[=3]

berakāt: (Ar.) bereketler, feyizler,
bolluklar

b.+ında 58a/17

[=1]

berat gicesi: (Ar.+T) Hicri takvime
göre Şaban ayının on dördünü on
beşine bağlayan af ve rahmet gecesi.

b.+nde 84a/12

[=1]

berekāt: (Ar.) bereketler, feyizler, bolluklar

b.+ıla 95a/13

b.+ında 120b/17, 55b/4, 72b/1, 95a/15

[=5]

bereket: (Ar.) feyiz, bolluk

b. 113b/9

b.+i 84a/11

b.+in 80a/14

[=3]

berī ol-: (Ar.+T) arınmış olmak, temizlenmiş olmak

b.-dı 109b/8

[=1]

berk: sağlam, sert, katı

b. 59a/15

[=1]

berü: beri, -den bu yana

b. 59a/12, 62b/16, 73a/5, 73a/6

[=4]

besle-: yedirip içirmek, karnını doyurmak, geçimini sağlamak

b.-di 74a/13

b.-se 74b/5, 74b/6

[=3]

beş: Dörtten sonra altıdan önce gelen rakam.

b. 66a/6

[=1]

beşāret: (Ar.) müjde, iyi haber

b. 110b/7, 68b/5

[=2]

beşinci: Beş sayısının sıra sıfatı.

b. 85a/3

[=1]

bevāsir: (Ar.) mayasıklar, basurlar

b. 77b/16

[=1]

bey: bey, efendi, sahip

b. 70a/10

[=1]

beyān: (Ar.) açıklama, anlatma, bildirim

b. 53a/15, 66b/12, 88a/6, 90a/3, 99a/17

b.+ı 104b/5, 77a/11

[=7]

beyān et-: (Ar.+T) açıklamak, bildirmek, anlatmak

b.-di 95b/10

[=1]

beyān kıl-: (Ar.+T) açıklamak,
bildirmek, anlatmak

b.-dı 87b/1, 89a/1, 89a/13,
92b/12

b.-dık 99b/10

b.-ur 94a/7, 94a/8

[=7]

beyān ol-: (Ar.+T) açıklanmak,
bildirilmek

b.-duğundan 88a/11

b.-sa 94b/13

[=2]

beyte'l-Muqaddes: (Ar.) Kudüs'teki
kutsal cami, Mescid-i Aksa.

b.+dür 78a/11, 78a/3

[=2]

beyti'l-'izzet: (Ar.) İzzet evi,
Kur'an'ın bir bütün halinde indirildiği
dünya semasındaki yerin adı.

b. 84a/2

[=1]

beyti'l-Muqaddis: (Ar.) Kudüs'teki
kutsal cami, Mescid-i Aksa.

b.+dür 77b/17

[=1]

bezbehtar: (Far.) herhangi bir cins
kumaş.

b.+ ıgı 67a/12

[=1]

bezek: süs, ziynet

b.+leri 57b/9

[=1]

bezen-: süslenmek

b.-miş 78b/2

[=1]

bezirgānlık: (Far.+T.) tacirlik,
tüccarlık

b.+a 105b/2

[=1]

bıçak: bıçak

b.+ın 92b/13

[=1]

bīçāre: (Far.) çaresiz, naçar

b. 120b/9, 62a/10, 75a/13

[=3]

bigen: beğenilen

b.+ler 60a/13

[=1]

bil: bel

b.+inden 53a/17

b.+üni 75b/11

[=2]

bil-: Bir şeyi anlamış veya öğrenmiş
bulunmak; tanımak.

b.-di 118a/6, 122a/15
b. -diler 90a/5
b.-ediñüz 98b/2
b.-esin 98a/10
b.-esiz 98a/12, 98a/13, 98a/14,
98b/11
b.-gil 108a/6, 117a/12, 118b/16,
55b/8, 57b/4, 83b/1
b.-iñ 97a/5
b.-medigin 81b/17
b.-mekden 89a/4
b.-meyeler 95b/15, 95b/16
b.-mez 109b/5, 72b/9, 82b/2,
94b/10, 94b/11
b.-mezin 81a/2, 81a/3
b.-mezüz 57b/8
b.-mişken 88a/7
b.-sedüm 85a/6
b.-selerdi 87a/12
b.-seydik 52a/10
b.-üp 64b/12, 74a/5
b.-ür 120b/9, 56b/4, 56b/5,
56b/6, 68a/5, 68a/5, 68a/6, 68a/7,
68a/8, 68a/9, 94b/15, 94b/16, 94b/16,
94b/16, 94b/17
b.-ürken 118b/4
b.-ürsin 74b/10

[=50]

bildir-: anlatmak, söylemek, haber vermek

b.-di 101a/14, 55b/15, 64b/15,
84a/6, 95b/6

b.-dik 64b/11

b.-medi 52b/12

b.-mek 61a/5

[=8]

bildür-: anlatmak, söylemek, haber vermek

b.-di 52b/12, 81b/17, 82a/1,
82a/1, 96b/11

b.-dim 70a/3

b.-evüz 56b/8

b.-mek 69b/16

b.-mese 64b/12

b.-ür 64a/17, 85a/3

[=11]

bile: da, de, dahi

b. 52a/8, 57b/16, 57b/6, 58a/7,
68a/13, 74b/6, 75b/15, 75b/17, 76a/2,
80a/17, 81b/12, 84b/15, 99a/11, 99a/7

b.+dür 105b/15, 75b/16

[=16]

bilece: böylece, bu şekilde

b. 62a/11, 68a/12

[=2]

bilek: Elle kolun, ayakla bacağıın birleştiği bölüm.

b.+in 65b/5

b.+i 65a/5

[=2]

bilem: bile

b. 76a/16

[=1]

bilen: bile

b. 64b/14, 64b/16, 65a/3, 65a/6, 65a/7

[=5]

bilmezlik: bilmeme durumu, gaflette olma hali

b.+ini 81b/15

[=1]

biñ: Dokuz yüz doksan dokuzdan sonra gelen sayı.

b. 107a/8, 107a/8, 107a/9, 107a/9, 107a/9, 110a/7, 113a/10, 113a/11, 113a/11, 113a/3, 114a/5, 114b/5, 115b/14, 115b/16, 52b/1, 54b/12, 54b/13, 58a/3, 58a/4, 59b/12, 59b/7, 63a/15, 65a/9, 65a/9, 65a/9, 65a/9, 68b/8, 76b/4, 76b/7, 80b/8, 85a/10, 85a/14, 85a/15, 85a/16, 85b/7, 85b/9, 86a/1, 86a/2, 86a/4, 97b/1

b.+de 61a/8

[=41]

bin-: Yüksek bir hayvanın veya yerin üstüne çıkıp oturmak.

b.-ecek 60b/8

b.-eler 61a/10

b.-icek 95a/11

[=3]

bīnaşīb: (Far.+Ar.) nasipsiz, kısmetsiz

b. 113b/4

[=1]

bir: sayıların ilki, tek

b. 100a/1, 100a/15, 100a/2, 100b/11, 100b/16, 100b/16, 100b/6, 100b/6, 101a/16, 101a/2, 101a/3, 101b/4, 101b/9, 102a/15, 102a/15, 102a/15, 102a/5, 102a/6, 102b/15, 102b/16, 102b/5, 102b/5, 102b/7, 103b/10, 103b/2, 104b/11, 104b/3, 104b/9, 105b/10, 105b/2, 105b/6, 106a/11, 106a/11, 106a/13, 106a/5, 106b/16, 106b/16, 107a/12, 107a/16, 107a/7, 107b/3, 107b/5, 107b/5, 107b/9, 107b/9, 108a/10, 108a/4, 108a/6, 108b/13, 108b/8, 109a/11, 109b/7, 109b/7, 110a/17, 110b/13, 110b/7, 111a/2, 111a/3, 111a/4, 111a/5, 111b/10, 111b/8, 111b/9, 112a/10, 112a/2, 112a/9, 112b/12, 112b/13, 112b/15, 112b/17, 113a/10, 113a/11,

113a/13, 113a/13, 113a/2, 113a/2,
113a/2, 113a/2, 113a/3, 113a/4,
113b/13, 114a/1, 114a/16, 114a/16,
114b/4, 114b/5, 114b/7, 115a/10,
115b/11, 115b/12, 116a/13, 116a/14,
116a/14, 116b/8, 117b/5, 118a/15,
118b/13, 118b/17, 118b/3, 118b/3,
119a/5, 119b/9, 120a/10, 120a/15,
120a/15, 120a/2, 120b/1, 121a/11,
121a/5, 121a/8, 121b/11, 121b/13,
121b/15, 121b/15, 121b/8, 121b/9,
121b/9, 51b/16, 52a/11, 52a/16,
52a/17, 52a/6, 52a/7, 52b/1, 52b/14,
52b/16, 52b/4, 52b/6, 52b/8, 52b/9,
53a/10, 53a/11, 53a/12, 53a/3, 53a/3,
53a/7, 53a/8, 53b/12, 54a/16, 54a/17,
54b/13, 54b/14, 54b/5, 55a/15, 55a/3,
55a/3, 55b/1, 55b/1, 55b/1, 55b/16,
55b/17, 55b/7, 55b/8, 56a/1, 56a/11,
56a/2, 56a/7, 56b/2, 56b/7, 57a/1,
57a/1, 57a/1, 57a/7, 57b/1, 57b/5,
57b/7, 58a/15, 58a/16, 58a/2, 58a/3,
58b/1, 58b/10, 58b/16, 58b/3, 59a/11,
59a/14, 59a/15, 59a/16, 59a/16, 59b/1,
59b/10, 59b/3, 59b/6, 59b/9, 60a/1,
60a/2, 60a/8, 60b/12, 60b/13, 60b/15,
60b/8, 61a/10, 61a/11, 61a/12, 61a/13,
61a/13, 61a/17, 61a/3, 61a/5, 61a/8,
61a/9, 61b/10, 61b/11, 61b/12, 61b/5,
62a/17, 62b/14, 62b/5, 63b/13, 63b/16,
63b/5, 63b/7, 64a/16, 64a/17, 64a/17,
64a/2, 64a/4, 64a/5, 64a/7, 65a/1,
65a/11, 65a/11, 65a/12, 65a/12, 65a/12,

65a/13, 65b/15, 65b/16, 66a/14,
66a/16, 66a/4, 66a/9, 67a/12, 67a/15,
67a/15, 67a/16, 67a/17, 67b/15,
67b/17, 68a/15, 68a/16, 68b/14,
68b/14, 69a/13, 69a/13, 69b/10, 69b/7,
70a/11, 70a/6, 70a/6, 70a/9, 70b/4,
70b/5, 70b/7, 70b/8, 71a/15, 71a/6,
71b/14, 71b/3, 71b/8, 72a/16, 72a/16,
72a/6, 72a/8, 72a/9, 72b/12, 73a/9,
73b/13, 73b/17, 74a/15, 74a/2, 74a/9,
74b/1, 74b/8, 75a/3, 75a/4, 75a/4,
75a/5, 75a/6, 75b/1, 75b/12, 75b/16,
75b/8, 76a/10, 76a/13, 76a/15, 76a/16,
76a/17, 76a/9, 76b/1, 76b/11, 76b/3,
76b/5, 76b/8, 77a/12, 77a/13, 77a/14,
77a/15, 77a/15, 77a/3, 77a/4, 77b/14,
77b/14, 77b/5, 78a/16, 78a/4, 78a/5,
78a/6, 78b/1, 78b/10, 78b/12, 78b/5,
78b/6, 79b/13, 79b/15, 79b/5, 79b/8,
80a/10, 80a/11, 80a/11, 80a/12, 80a/16,
80b/14, 80b/15, 80b/16, 80b/8, 81a/14,
81a/15, 81b/3, 81b/4, 82b/14, 83a/13,
83a/7, 83b/1, 83b/13, 83b/15, 83b/3,
83b/9, 84a/1, 84a/16, 84a/17, 84a/2,
84a/7, 84a/8, 84a/8, 84b/12, 84b/15,
84b/16, 84b/3, 84b/4, 84b/8, 85a/1,
85a/16, 85a/17, 85b/12, 85b/6, 86a/10,
86a/11, 86a/14, 86a/2, 86a/6, 86a/8,
87a/1, 87a/10, 87a/17, 87a/2, 87a/3,
87b/10, 87b/11, 87b/13, 87b/15,
87b/16, 87b/3, 88a/1, 88a/14, 88a/8,
88b/1, 88b/2, 88b/9, 89a/14, 89a/17,
89b/11, 89b/13, 90a/10, 90a/14,

90a/17, 90a/2, 90b/14, 90b/16, 90b/9,
91a/1, 91a/10, 91a/11, 91a/11, 91a/12,
91a/13, 91a/14, 91a/15, 91a/15, 91a/16,
91a/16, 91a/16, 91a/17, 91a/17, 91a/5,
91a/6, 91a/7, 91a/7, 91a/8, 91a/9,
91a/9, 91b/10, 91b/11, 91b/13, 91b/15,
91b/17, 91b/3, 92a/1, 92a/1, 92a/1,
92a/10, 92a/11, 92a/11, 92a/11, 92a/13,
92a/17, 92a/2, 92a/3, 92a/3, 92a/4,
92a/5, 92a/7, 92a/8, 92a/9, 92b/12,
92b/15, 92b/8, 93a/17, 93a/3, 93b/10,
93b/11, 93b/14, 93b/2, 93b/5, 93b/8,
93b/9, 94a/13, 94a/14, 94a/14, 94a/15,
94a/16, 94b/11, 94b/2, 94b/3, 94b/4,
94b/5, 95a/10, 95a/9, 95b/13, 95b/15,
95b/17, 95b/2, 95b/3, 96a/1, 96a/10,
96a/13, 96a/6, 96a/6, 96a/6, 96a/6,
96a/7, 96b/1, 96b/10, 96b/13, 96b/15,
96b/7, 97a/1, 97a/14, 97a/14, 97a/3,
97a/9, 97b/6, 98a/12, 98a/13, 98a/3,
98b/10, 98b/3, 98b/7, 99a/11, 99a/12,
99a/13, 99a/13, 99a/13, 99a/13, 99a/3,
99b/10, 99b/12, 99b/13, 99b/17

b.+dür 104a/6, 115a/5, 77a/13,
80a/11

b.+ile 87a/8

b.+inci 84b/13

b.+inizden 77b/1

b.+ne 56a/5

[=507]

bırak-: Elde bulunan bir şeyi tutmaz
olmak.

b.-a 59b/6, 81a/16, 81b/2

b.-alar 87a/2

b.-dı 111b/10, 111b/11

b.-sa 90a/13

b.-salar 65b/17

b.-ur 100b/4, 69b/11

b.-urlar 95b/16, 100b/15

[=12]

birbiri: Karışıklık olarak bir diğeri.

b.+n 100a/1, 100a/2, 99b/17

b.+ne 56a/10, 80a/11, 95b/13,
96a/10

[=7]

bircegez: biricik; zavallı

b.+imüze 92b/4

b.+in 64b/13

[=2]

bircegiz: biricik; zavallı

b.+imize 77a/16

[=1]

biiregü: Bir insane topluluğunu
meydana getirenlerden her biri, kişi,
fert.

b. 115a/10, 56b/17, 68b/5,
74b/5, 84b/3

[=5]

birgü: Bir insane topluluğunu meydana getirenlerden her biri, kişi, fert.

b. 114b/3

[=1]

biri: bir tanesi; bilinmeyen bir kimse

b. 56a/14, 58a/10, 58a/10, 58a/10, 58a/10, 64a/10, 67b/4, 71a/3, 71a/3, 78a/10, 78a/10, 78a/10, 78a/10, 78b/15, 78b/15, 78b/15, 80a/16, 82b/3, 83a/17, 83a/17, 83b/1, 85a/17, 85b/2, 85b/2, 85b/2, 86b/3, 89a/17, 89a/17, 89a/17, 89a/17, 89b/14, 89b/15, 89b/15, 89b/15, 91a/4, 92b/4, 97b/10, 97b/9

b.+n 97b/13

b.+ne 69b/11, 69b/8

b.+ñiz 68b/2

b.+ñizden 99a/8

b.+si 104a/6, 104a/8, 117b/12, 52b/1, 54a/3, 54a/3, 54a/4, 68a/1, 71a/1, 71a/2, 71a/2, 85b/1, 95b/3, 97b/12, 97b/9

b.+siniñ 113a/4

[=59]

biribiri: Karşılıklı olarak bir diğeri.

b. 117b/11

b.+le 97b/10

b.+n 65b/4, 83a/2

b.+nden 100b/15

b.+ne 121b/5, 64b/7, 95b/12, 95b/14

b.+ñüz 98a/7

[=10]

birile: ile, birlikte

b. 74a/15

[=1]

birin: bir bir, her birini, tek tek

b. 73b/15, 73b/15

[=2]

birle: ile, birlikte

b. 101b/14, 117a/3, 55b/14, 74a/16, 78b/2, 85b/13, 88b/11, 93a/9, 94b/3

[=9]

birle-: Tanrı'nın birliğini dile getirmek.

b.-di 89b/7

b.-yeler 88a/16

[=2]

birlek: birlik, teklik, tek olma

b.+ene 117b/11

[=1]

birlik: birlik, teklik, tek olma

b.+ine 57b/2, 79b/10

[=2]

biş: beş

b. 102a/12, 105b/4, 111a/1, 113b/2, 113b/2, 113b/2, 113b/8, 57b/3, 72b/12, 76a/1, 76b/12, 80b/9, 83b/12, 84a/6, 85b/10, 85b/10, 87a/3

[=17]

bismi'llāh: (Ar.) "Allah'ın adıyla" anlamında müslümanların her işin başında söyledikleri söz, besmele.

b. 80b/2

[=1]

bit- tükenmek, elde kalmamak; bitki vs. şeyler için çıkmış yetişmek.

b.-dikçe 63b/7

b.-er 54a/11

b.-mek 63a/14, 63b/6

b.-meye 94a/17

b.-üp 69b/10, 69b/7

[=7]

bi-tamām: (Ar.) tam olarak, büsbütün

b.+ını 76b/10

[=1]

biti: yazılmış şey, mektup, ferman, berat

b. 63b/2, 77b/6

b.+niñ 77b/7

b.+si 77b/6, 77b/8

[=5]

bitür-: bitirmek, sona erdirmek, tamamlamak, tüketmek

b.-di 74a/13

b.-ür 115a/6

[=2]

biz: biz, 1. çoğul şahıs eki

b. 103b/12, 105b/15, 109a/11, 52a/10, 60a/3, 63a/9, 64a/14, 71a/15, 72b/10, 73a/2, 75a/10, 78a/14, 80a/5, 82b/6, 84a/1, 87a/6, 89b/8, 95b/5, 97b/10, 99a/6

b.+de 82b/11

b.+den 110a/13, 57b/10, 62a/4, 70a/1

b.+e 107b/3, 109a/12, 115b/12, 51b/16, 53a/8, 54a/8, 54b/5, 57b/6, 58b/8, 62a/5, 67b/2, 72b/5, 75a/11, 75a/14, 84a/12

b.+i 111a/16, 112b/7, 68a/10, 95a/4

b.+im 109a/11, 109a/12, 109a/12, 109b/1, 57b/11, 60a/3, 61b/4, 61b/11, 62a/6, 65b/11, 69b/16, 69b/17, 74b/17, 79b/8, 87b/6, 90a/17, 97b/11, 97b/12

b.+lere 85b/5

b.+üm 73a/1

[=64]

boğ-: Boğmak, nefesini keserek öldürmek.

b.-mak 53b/2

b.-up 111b/13

[=2]

boğaz: Boğaz, boynun ön bölümü ve bu bölümü oluşturan organlar, kursak.

b.+ına 111b/11, 112a/12, 92b/13

b.+larına 59b/11, 59b/9

b.+larından 59b/10

b.+u 59b/9

[=7]

boğazla-: Bir canlıyı boğazını keserek öldürmek.

b.-rlar 97a/10

[=1]

boğul-: Soluğu kesilerek, havasız kalarak ölmek.

b.-dı 111b/11

b.-mağa 81a/4

[=2]

boğur: damızlık deve, erkek deve

b. 112b/4

[=1]

boş: İçinde veya üzerinde hiç kimse ya da şey bulunmayan.

b. 84b/4

[=1]

bostan: (Far) bağ, bahçe

b.+larda 60b/17

[=1]

boy: kabile, klan

b. 110a/11

[=1]

boyıñ: boyun

b.+ı 103b/2

[=1]

boyun: Gövdenin başla omuz arasında kalan kısmı.

b. 55b/11, 65a/14, 65a/15

b.+ı 78b/2

b.+ın 82a/8

b.+udur 53b/2

b.+un 82a/10

b.+una 65a/14, 80a/13

[=9]

bölik: bölük

b.+i 91a/6

[=1]

bölük: parça, kısım; takım, zümre, grup

b. 71b/8, 91a/13

b.+de 92a/1

b.+dür 55b/1

b.+i 55b/1, 55b/1, 55b/1, 91a/10, 91a/11, 91a/11, 91a/12, 91a/14, 91a/14, 91a/15, 91a/15, 91a/16, 91a/16, 91a/16, 91a/17, 91a/7, 91a/7, 91a/8, 91a/9, 91a/9

b.+ine 92a/1

[=25]

bölük bölük: parça parça, farklı topluluklar halinde, dağınmık.

b. 110a/11, 91a/3

[=2]

böyle: bu şekilde; bunun gibi, buna benzer

b. 105a/2, 105b/13, 112a/13, 114a/13, 114a/3, 120a/15, 122a/5, 54a/7, 55a/7, 64b/12, 76a/14, 76a/2, 78b/1, 84b/2, 90a/6, 90b/5, 95b/9, 97b/15, 97b/15, 98a/5, 98a/7, 98a/8, 99b/4

b.+dür 121b/9, 76a/13

[=25]

bu: En yakında olan şeyi işaret eden söz.

b. 100a/11, 100a/3, 100a/9, 100b/10, 100b/16, 100b/17, 100b/7, 100b/8, 102a/12, 103b/14, 104b/13, 105a/4, 105a/8, 105b/10, 105b/15, 105b/17, 106a/2, 106a/5, 106a/5, 106a/7, 106a/9, 106b/10, 107b/1, 107b/15, 108a/10, 108b/3, 108b/5, 109a/16, 109a/2, 109b/13, 109b/15, 110b/11, 110b/15, 110b/17, 110b/2, 110b/3, 110b/5, 111a/14, 111a/16, 111b/1, 112a/9, 113a/15, 113a/16, 113a/16, 113a/7, 113a/7, 113b/2, 113b/2, 113b/6, 113b/7, 114b/15, 114b/7, 115a/12, 116a/10, 116a/16, 116b/17, 116b/4, 118a/16, 118a/5, 119a/5, 119a/7, 119b/17, 120b/12, 120b/17, 120b/2, 120b/2, 120b/3, 120b/4, 120b/9, 122a/1, 122a/7, 122a/7, 51b/15, 52a/10, 52a/8, 52b/17, 52b/4, 52b/8, 52b/9, 53a/15, 53a/2, 53b/1, 53b/17, 54a/11, 54a/12, 54a/13, 54a/14, 54b/10, 54b/11, 54b/15, 54b/4, 54b/6, 55a/17, 55a/9, 55b/3, 55b/4, 55b/6, 56b/13, 56b/16, 57a/6, 57b/11, 57b/4, 58a/15, 58a/17, 58a/5, 58b/12, 58b/3, 58b/7, 58b/9, 59a/6, 60a/2, 60a/4, 60b/1, 60b/16, 61a/15, 61a/17, 61a/4, 61b/10, 61b/14, 61b/15, 61b/6, 61b/7, 62a/10, 62a/12, 62a/16, 62a/9, 62b/2, 63a/11, 63a/9, 63b/12, 63b/3, 64b/11, 65a/6, 65b/3, 66a/1, 66a/11, 66a/3, 66b/11, 66b/13, 67a/10, 67a/16, 67a/8, 67b/15, 67b/8, 68a/14, 68b/15,

68b/16, 68b/7, 69b/12, 69b/15, 70a/11,
70a/12, 70a/14, 70a/5, 70b/6, 71a/17,
72a/4, 72b/10, 72b/3, 73a/14, 73a/4,
75a/12, 75a/12, 75a/16, 75a/8, 75a/8,
75b/5, 75b/8, 76b/8, 77a/13, 77b/1,
77b/12, 77b/4, 77b/8, 77b/9, 78a/16,
78a/17, 78a/17, 79b/8, 80a/5, 80a/7,
80b/3, 80b/8, 81a/12, 81a/2, 81a/8,
81b/11, 81b/5, 81b/6, 81b/7, 81b/9,
82b/10, 82b/16, 82b/2, 83a/1, 83a/9,
83b/11, 83b/8, 84a/6, 84a/6, 84b/11,
85a/15, 85a/16, 85b/16, 85b/3, 85b/6,
86a/13, 86a/2, 86b/10, 86b/17, 86b/17,
86b/5, 86b/8, 87a/14, 87a/7, 87a/9,
87a/9, 87b/14, 87b/17, 88a/1, 88b/17,
89a/13, 89a/14, 89a/14, 89b/12,
89b/17, 89b/9, 90a/14, 90a/15, 90a/17,
90a/2, 90a/5, 90a/6, 90b/10, 90b/15,
91b/12, 91b/5, 92a/14, 92a/15, 92a/16,
92a/5, 92a/5, 92a/7, 93a/1, 93a/11,
93a/11, 93a/12, 93a/3, 93b/3, 94a/10,
94a/2, 94a/3, 94a/4, 94b/10, 94b/17,
94b/7, 94b/8, 95a/13, 95a/15, 95a/6,
95b/7, 95b/7, 95b/8, 96b/16, 96b/7,
97a/11, 97a/15, 97a/7, 97b/16, 97b/5,
97b/7, 97b/8, 98b/1, 98b/14, 98b/3,
98b/4, 99a/14, 99a/14, 99a/15, 99a/17,
99a/8, 99b/5

b.+dur 100a/15, 101b/5,
108a/12, 120b/15, 121a/5, 121b/12,
53a/1, 55a/16, 57a/1, 66a/14, 66b/14,
67a/4, 67b/4, 69a/7, 72a/10, 73a/13,
74a/10, 79b/16, 80a/1, 83b/11, 83b/14,

84b/10, 84b/5, 84b/5, 84b/9, 90a/11,
90b/10, 91b/7, 91b/7, 91b/8, 92b/12,
97a/9, 98b/9, 99a/12

b.+larıñ 71b/11

b.+ña 60b/6, 96b/17

b.+nda 104b/5, 115a/6,
118b/16, 66b/1, 68b/10, 72b/2, 73b/16,
76b/11, 83b/1, 86b/17, 87b/17, 88a/1,
92b/12, 96a/4, 98a/10, 98b/10, 99a/16

b.+ndağı 77b/10

b.+ndan 102b/9, 120b/3, 63a/7,
72b/6, 73b/2, 75a/3, 88b/8, 96a/5,
99b/15

b.+nı 103a/3, 104b/15, 105b/10,
113b/5, 52a/17, 55a/15, 57a/17, 68a/13,
70a/17, 71a/9, 74a/4, 81a/11, 83a/11,
84b/1, 85a/5, 85b/2, 85b/3, 87a/14,
92a/4, 92b/5

b.+nlara 73b/8

b.+nlarıñ 76b/14

b.+nun 100a/5, 104b/1,
118b/17, 55a/4, 57a/16, 60b/6, 62b/2,
63b/14, 66a/14, 72a/10, 72a/17,
76b/12, 77a/11, 79b/16, 83a/6, 84b/13,
84b/16, 84b/6, 92a/15, 94b/6

b.+yıldı 107a/14, 71a/14, 72b/8,
91a/13

[=392]

bucaq: kenar, köşe

b.+ında 107b/9, 107b/9, 90b/14
[=3]

budağ: budak

b. 69b/8
[=1]

budağ: Kesilen bir dalın ağaçta kalan kısmı.

b. 69b/11
b.+lardan 69b/11, 69b/8
b.+ları 69b/10, 70a/7, 71b/17
[=6]

buğur: bundan sonra, şimdi

b. 88a/13
[=1]

bul-: Kaybedilen bir şeyi tekrar ele geçirmek.

b.-a 119a/7, 71b/13
b.-alar 92b/16
b.-avuz 86a/15
b.-dı 58b/4, 66b/16, 68b/6,
74a/14, 75a/17
b.-dular 88a/6
b.-madı 74a/10
b.-madım 73b/17
b.-madum 74a/10
b.-mağıçün 91a/4, 91b/2

b.-masalar 86a/13, 86a/15,
86a/16

b.-salar 86a/13

b.-up 67b/3, 74a/15, 74a/7,
74a/8, 74b/2

b.-ucağ 92b/15

b.-ur 58b/16, 66a/11

b.-urlar 92b/14

b.-urlardı 88a/10

b.-ursa 112b/17

b.-ursañuz 61b/9

b.-uruz 110b/17

[=32]

bular: bunlar

b. 106b/6, 109a/8, 59a/7,
59b/10, 62a/2, 65b/11, 76a/7, 88a/5,
88b/16, 89b/1, 89b/2, 89b/4, 97b/6

b.+a 54a/16, 54b/2, 54b/2,
56a/8, 57b/17, 59b/7, 60b/12, 60b/3,
61b/16, 61b/4, 67b/3, 67b/8, 71b/5,
71b/5, 85b/9, 87a/17, 87b/1, 88a/14,
88a/15, 88a/15, 88a/6, 88a/6, 89a/9,
99b/9

b.+dan 89b/1, 89b/3

b.+ı 103a/13, 59a/9, 61b/11,
61b/13, 61b/6, 87b/7, 95b/17

b.+ın 101b/14, 101b/14,
105b/10, 105b/12, 53b/13, 59b/10,

59b/14, 59b/14, 59b/17, 59b/8, 60a/6,
60b/10, 60b/13, 61b/5, 62a/4, 62a/6,
65b/12, 67a/12, 67b/12, 67b/12,
67b/13, 67b/15, 67b/16, 68a/1, 76a/7,
85a/12, 85b/13, 89a/1, 91a/13, 94b/14,
94b/15, 97b/15

[=78]

bulaş-: Birinden bir başkasına geçmek.

b.-miş 65a/17

[=1]

bulun-: elde var olmak, mevcut olmak;
kaybedilip tekrar elde edilmek.

b.-dı 90b/5, 90b/8

b.-sa 83b/16, 86a/12

[=4]

bulut: Gökyüzünde görülebilir hale
gelmiş su buharı kütlesi.

b.+lardır 61b/1

b.+ları 61b/1

[=2]

buña-: Yaşlılığın etkisiyle hafızanın
zayıflaması.

b.-r 78b/6

[=2]

buñal-: daralmak, sıkıntı basmak

b.-ur 108a/4

[=1]

bunca: bu kadar; epey hayli, çok

b. 118b/13, 54b/12, 58b/4,
63a/14, 63b/14, 71a/10, 76b/7, 79b/13,
86a/15, 98a/16

[=10]

buncılayın: bunca

b. 96b/17

[=1]

bunça: bunca

b. 58b/1, 58b/2, 63a/15

[=3]

bunlar: En yakında olan birden fazla
şeyi işaret eden söz.

b. 105a/2, 53a/7, 63b/3, 67b/6,
67b/9, 89a/16, 89a/9, 90b/8

b.+a 104b/13, 104b/17, 104b/5,
105a/4, 115a/5, 56b/9, 59b/8, 61b/17,
87b/2, 99b/14

b.+dan 113a/10

b.+ı 106b/16, 55b/14, 94b/15,
97b/7

b.+ıñ 100b/13, 109a/10, 59b/13

[=26]

bura: O an içinde bulunulan yer, bu
yer.

b.+da 99b/11

b.+ya 52a/5

[=2]

burış-: buruşmak

b.-a 59b/15

[=1]

buruş-: Üzerinde kırışıklık ve katlamalar oluşmak.

b.-a 59b/16

[=1]

but: İnsan vücudunun kalça ile diz arasındaki kısmı; Hayvanların arka bacaklarıyla gövdelerinin birleştiği kısım.

b.+a 99b/4

[=1]

buyruk: emir, ferman

b.+i 61b/3

[=1]

buyur-: emretmek

b.-a 87a/2, 91a/2

b.-di 111a/1, 113b/7, 113b/14, 115b/13, 69a/12, 72b/17, 77a/10, 77a/10, 77a/9, 77a/9, 77b/3, 83a/16, 89b/12, 89b/13, 95b/10

b.-ısdur 81b/11

b.-madı 88a/15

b.-mayup 77b/2

b.-miş 77a/10

b.-up 58a/4

b.-ur 101a/9, 102a/12, 63b/5, 68b/2, 69b/6, 78b/11, 89a/8, 96b/12, 97b/3

b.-ursa 58b/8

[=31]

buyurık: buyruk

b.+ın 100a/2

[=1]

buyurul-: emredilmek, emrolunmak

b.-dı 88a/16

[=1]

buyurul-: emredilmek, emrolunmak

b.-madı 88b/9

[=1]

buyuruq: buyruk

b.+ıla 73a/2

b.+ın 91a/15, 91a/15, 91a/16

[=4]

buyurul-: emredilmek, emrolunmak

b.-dular 88b/11

[=1]

buyurunul-: emredilmek, emrolunmak

b.-madı 88a/14

[=1]

buz: Buz, soguktan donup katı hale gelmiş su.

b.+dan 107b/5	[=5]
[=1]	
bühtān: (Ar.) iftira	b.+i 113a/10
b. 64b/3	b.+ile 61a/10
[=1]	[=2]
bük-: bükme, eğme, kıvrırmak	büzül-: Büzülmek, buruşturularak veya sıkıştırılarak küçültülmek.
b.-eridi 75b/11	b.-e 59b/16
b.-üp 82b/17	b.-ür 121a/15, 121b/11
[=2]	
bür-: Büzme, bir cismi buruşturarak veya sıkıştırarak küçültmek.	
b.- üñ 81a/6	
[=1]	
bürü-: sarmak, kaplamak, istila etmek	C
b.-yesin 64b/6	[=3]
[=1]	cabbār: (Ar.) zor kullanan, zorlayıcı, zorba
bütün: tam, hep, eksiksiz	c.+lara 103b/10
b. 63b/13, 64b/16, 72a/13	[=1]
[=3]	cāhil: (Ar.) cahil, bilgisiz
büyü-: İrileşmek, eskisinden büyük duruma gelmek.	c.+lersiz 109b/5
b.-rür 62b/4	[=1]
[=1]	cāhiliyyet: (Ar.) cahillik, bilgisizlik
büyük: İri, ölçüleri benzerlerinden daha fazla olan.	c.+i 75b/12
b. 103b/4, 60b/8, 61a/16, 61a/7, 70a/6	[=1]
	cā'iz: (Ar.) Yapılmasında sakınca görülmeyen, izin verilmiş şey.
	c. 109a/4
	[=1]

cān: (Far.) İnsan ve hayvanların öz varlığı.

c. 111b/11, 112a/12, 116a/14, 54b/4, 67b/10

c.+dan 72b/5

c.+dı 64a/16

c.+ı 97a/12

c.+ımı 53a/7

c.+larım 80b/4

[=10]

canavar: (Far.) Masallarda adı geçen yırtıcı, can alıcı, korkunç yaratık; kurt, domuz vs. yaban hayvanları.

c. 61a/7, 63b/10

c.+a 55b/16

c.+lar 60b/8, 96a/1

c.+ları 61a/5

c.+larıñ 78a/15

c.+larıñ 78b/3

[=8]

cansız: (Far.+T.) canını yitirmiş, ölü

c. 118b/13

[=1]

cān vir-: (Far.+T.) Ölmek, ruhunu teslim etmek.

c.-mek 98a/11

[=1]

cāzū: (Far.) cadı, hortlak, büyücü

c.+lar 119b/14

c.+nıñ 119a/11

[=2]

cebrā'īl: (Ar.) Dört büyük melekten Allah'ın vahyini peygamberlere ulaştırmakla görevli olan melek.

c. 57b/17

[=1]

cehd: (Ar.) çabalama, gayret etme, cihat etme

c.+ine 83b/2

[=1]

cehd eyle-: (Ar.+T.) Çabalamak, gayret etmek, cihat etmek, Allah yolunda mücadele etmek.

c.-ñ 83b/6

[=1]

cehennem: (Ar.) Günahkarların öldükten sonra cezalarını çecekleri yer.

c. 101b/5, 101b/7, 102a/6, 102a/8, 114a/8, 56b/15, 57a/1, 63b/3, 65a/8, 65b/12, 75b/6, 83a/8, 87a/3, 88b/16, 91a/10, 93b/7, 96b/9

c.+e 101b/7, 111b/11, 112a/13, 116a/14, 54b/4, 56b/12, 67b/10, 69b/12, 79b/1, 83a/1, 83a/7, 87a/2, 87a/2, 91a/11, 96b/10

[=32]	c.+ ıñızdan62a/9
cemā'at: (Ar.) insan topluluğu, kalabalık	[=1]
c. 75a/8	cenābet: (Ar.) Uğursuz, pis; dinen gusül gerektiren kirlilik hali.
c.+ine 67b/1	c.+den 53b/17
c.+lü 67b/1	[=1]
[=3]	cenk it-: (Far.+T) savaşmak, harp etmek
cemāl: (Ar.) güzellik, yüz güzelliği	c.-mekden 76b/14
c.+ine 83b/4	c.-se 118b/10
[=1]	[=2]
cemī': (Ar.) bütün, hep, herkes	cennet: (Ar.) Allah tarafından bağışlanan kulların ahirette mükafatlandırıldıkları güzellik ve nimet dolu yer.
c. 117b/5, 68a/11, 87a/5, 97a/8, 99a/7	c. 72a/3, 99a/7
c.+i 92b/11, 92b/4	c.+e 87a/6
[=7]	c.+ine 102a/10, 110b/17
cem' it-: (Ar.+T) toplamak, bir araya getirmek	[=5]
c.-er 101a/2	cennet-i na'im: (Ar.) Kur'an'da söz edilen bir cennet; sekiz cennet tabakasından biri.
c.-meklige 94b/6	c. 99a/7
[=2]	[=1]
cem' ol-: (Ar.+T) Toplanmak, bir araya gelmek	cevāb: (Ar.) Cevap, yanıt, soruya verilen karşılık.
c.-alar 105a/8	c. 104a/16, 116b/11, 122a/7, 122b/2, 53a/2, 57a/1, 61a/6, 62a/1,
c.-dulardı 105a/9	
[=2]	
cenāb: (Ar.) Allah isminin önüne getirilerek kullanılan saygı sözü.	

76a/11, 76a/15, 79b/14, 79b/15, 95b/1,
95b/7, 96a/5, 96b/9, 98a/17, 98b/5,
99b/12

c.+dur 82b/16

c.+ı 54a/12, 78a/16, 93a/11,
68b/16

c.+ıdur 52b/17, 54a/12, 66b/13

[=27]

cevāb-ı kâsem: (Ar.) yeminli cevap

c.+dirler 78a/17

c.+dür 94a/2

[=2]

cevāb vir-: (Ar.+T) cevap vermek,
yanıtlamak

c.-düm 116b/7

c.-mezsın 116b/12

[=2]

cevāhir: (Ar.) Cevherler, elmas,
zümrüt vs. değerli taşlar.

c. 113a/12

[=1]

ceza: (Ar.) Suç işlemiş kişiye verilen
acı karşılık.

c. 89a/12

c.+sın 91a/4, 91b/12, 91b/15,
91b/2, 92b/1

[=6]

ciddi: (Ar.) şaka olmayan, gerçek;
önemli, üzerinde durulması gereken;
ağırbaşlı, vakur

c. 83b/6

[=1]

ciger: ciğer, yürek, bağır

c.+e 101a/17, 101b/4

c.+ler 101b/7

c.+ü 101b/10

[=4]

cihān: (Far.) dünya, evren

c. 68a/11

c.+a 56a/15

c.+da 120b/12

c.+dan 116a/12

[=4]

cin: (Ar.) Arap alfabesinin beşinci
harfi

c. 83a/17, 83b/2, 83b/4

[=3]

cinni: (Ar.) cin, ecinni

c. 121b/8, 122a/4

c.+lerden 121b/4

c.+lerinde 121b/3

[=4]

cins: (Ar.) tür, çeşit

c. 76a/17

c.+den 76a/16

[=2]

çıyan: Çıyan, çok ayaklılar takımından sarımsı renkte zehirli böcek.

c.+lar 63a/16

[=1]

çök-: çökmek, batmak, göçmek, çukurlaşmak

c.-er 60b/8

[=1]

cömerd: (Far.) Cömert, parasını ve malını paylaşmaktan sakınmayan, eli açık.

c.+i 86b/12

c.+ler 86b/12

c.+lık 69b/7, 69b/9

[=4]

cuḥūd: (Ar.) Yahudi

c.+lar 72b/4, 97b/5

c.+lar 87a/16

[=3]

cumhur: (Ar.) halk, topluluk, toplum

c. 84b/6

[=1]

cübbe: (Ar.) Cüppe; din adamlarının giydiği, uzun, kolları geniş, düğmesiz giysi.

c.+ler 91a/8

[=1]

cüdām: (Ar.) Bulaşıcı, iyileşmesi güç bir deri hastalığı, miskin hastalığı.

c. 78b/15

[=1]

cühūd: (Ar.) cuḥūd, Yahudi

c.+lar 119a/11

[=1]

cümle: (Ar.) herkes, herşey, bütün, hep

c. 95b/1

c.+müze 62a/8

c.+cigi 66a/2

c.+cigimiz 75a/9

c.+cigimize 72a/3

c.+cigimizi 102a/8

c.+cigimiz 97a/6

c.+ler 95a/7

c.+mizi 110b/17, 80a/3

c.+müz 108b/4, 87a/7

c.+müze 83b/9, 92b/11, 97a/8

c.+müzi 100a/10, 92b/3

c.+müzüñ 83b/6

[=19]

cüzām: (Ar.) Bulaşıcı, iyileşmesi güç bir deri hastalığı, miskin hastalığı.

c. 105a/17

[=1]

Ç

çadır: (Far.) Yere çakılan kazıklara bez, deri vs. gerilerek kurulan taşınabilir barınak.

c.+lar 116a/5

c.+ları 107b/15

[=2]

çağır -: çağırarak, seslenmek, davet etmek

ç.- iñ 90b/12

ç.-ır 97a/4

[=2]

çağırış-: Birlik halinde, bir ağızdan bağırarak gürültü yapmak.

ç.-ırlar 119b/8

[=1]

çağ-: parıldamak, ışık vermek

ç.-mağ 93b/4

[=1]

çağmak: Birbirine çarpıştırılarak kıvılcım çıkarılan, ateş yakmakta kullanılan taş.

ç.+ı 93b/5

[=1]

çalāb: Allah, Tanrı

c.+um 90b/3

[=1]

çal-: Başkasına ait bir eşyayı gizlice almak, aşırarak.

ç.-dI 67a/14

[=1]

çalāb: Tanrı, Allah

ç. 118a/16

ç.+ım 90b/6

ç.+ımıñ 105b/12

ç.+um 68b/1, 69a/8, 73a/17, 73b/8

[=7]

çanağ: yayvan, çukur kap

ç. 120a/15, 53a/12

[=2]

çare: (Far.) çözüm, deva, ilaç

ç. 65b/17

[=1]

çarı: çarık, pabuc, ayakkabı

ç.+suz 74b/1

[=1]	çengel: (Far.) Kanca, ucu kıvrık iğne veya demir.
çend: (Far.) çend, birkaç	ç.+leri 65a/10
c. 89a/7	[=1]
[=1]	çere: (Far.) çare
çek-: Bir şeyi asılarak kendine doğru yürütmek.	ç.+si 54a/5
ç.-di 111b/10, 112a/12, 92a/2	[=1]
ç.-dügünce 61a/14	çeri: asker
ç.-endür 100b/14	ç. 103a/15
ç.-er 121a/15, 63b/1, 63b/7, 69b/8	ç.+de 102b/5
ç.-erler 100b/5	ç.+ler 82b/9
ç.-esidür 91b/12	ç.+siyidi 110a/9
ç.-mege 76b/12	[=4]
[=12]	çeşni: (Far.) tat, lezzet
çekil-: Çekme eylemi yapılmak; geri adım atmak.	ç.+leri 57b/9
ç.-miş 113a/10	ç.+leridür 113a/9
[=1]	[=2]
çekirge: Uzun bacaklı, kanatlı, sıçrayarak gezinen böcek türü.	çevre: etraf, yöre
ç. 95b/12	ç. 114a/2
[=1]	ç.+sine 113b/14
çekiş-: Ağız kavgası etmek.	[=2]
ç.-diler 97b/10	çeyne-: çiğnemek
[=1]	ç.-rler 100b/5
	[=1]
	çıgān: çıkan
	ç. 95a/4

[=1]

çık-: Bir yerin iç tarafından dış tarafına geçmek.

c.-an 94a/9

c.-ar 63b/8, 93a/2

c.-aradı 103b/7

[=4]

çıkar-: Bir kişiyi ve nesneyi bir yerin içinden dışarı almak.

c.-dum 57a/16

c.-ırlar 59a/5

[=2]

çık-: Bir yerin iç tarafından dış tarafına geçmek.

ç.-a 107a/12, 116a/6

ç.-alar 60b/9

ç.-an 53b/8, 69a/12

ç.-ar 53a/17, 78b/11, 93a/5,
93a/6

ç.-ardı 103a/3

ç.-ardım 57a/11

ç.-arlar 54a/11

ç.-arvan 81b/5

ç.-avuz 61a/9

ç.-dı 57a/9, 81a/16, 81b/2

ç.-dıgına 76b/3

ç.-dılar 102b/16, 97b/13

ç.-dım 107b/13

ç.-ıcağ 108b/7

ç.-ın 86b/1

ç.-mağa 64a/1

ç.-mağı 56a/5

ç.-mağ 60b/11

ç.-maya 65b/14

ç.-mayısarlar 66a/1

ç.-sañ 57a/14

ç.-sınlar 60b/7

ç.-up 107b/1, 70a/11, 80b/12,
85b/15, 92b/9

[=35]

çıkar-: Bir şeyi içeriden dışarı almak.

ç.-dı 56a/9, 76b/2

ç.-dum 57a/12

ç.-ımazlardı 63b/16

ç.-mağa 111b/16

ç.-mağ 56a/2, 81a/13

ç.-sa 90a/13

[=8]

çırağ: (Far.) Meşale, mum gibi yakılarak ışığından faydalanılan şey.

ç. 75a/4

[=1]

çiçek: Çiçek açan bitki.

ç. 103a/11

[=1]

çirkin: (Far.) Güzel olmayan, hoş görünmeyen.

ç. 72b/16

ç.+den 66b/16

[=2]

çoğ: çok

ç.+ız 97b/6

ç.+ıdı 111a/16

[=2]

çok: Gereğini ve haddini aşmış, fazla, ziyade.

c. 108b/7

[=1]

çok: Az karşıtı; nitel ve nicel olarak büyük ve fazla olan.

ç. 108b/8, 110b/11, 117a/12, 119b/12, 119b/12, 119b/13, 120a/2, 55a/10, 64a/4, 75a/10, 79b/13, 79b/13, 79b/15, 80a/1, 81a/13, 83b/6, 84b/1, 86b/6, 87b/13, 90a/7, 93b/1, 95a/14, 96a/17, 97a/9, 97a/9, 97b/10, 97b/13

ç.+dur 118b/17, 58a/5, 66a/13, 76b/13, 86b/17, 87a/1, 87b/12, 97b/12, 97b/13, 97b/6

[=37]

çokluk: Çok olma, fazla olma durumu.

ç. 61b/1, 98a/6

ç.+ı 98a/6

ç.+ıla 97b/3

ç.+ın 114b/3, 73a/9

ç.+ından 91b/8

[=7]

çorağ: (Far.) verimsiz, kısır (toprak, arazi)

ç. 94a/17

[=1]

çök-: oturmak, çömelmek; basmak

ç.-er 121a/12

[=1]

çuğur: Etrafına göre çökük olan yer.

ç.+larına 91a/10

[=1]

çün: (Far.) çünkü, madem ki

ç. 107b/17, 110b/11, 114b/3, 116b/12, 116b/15, 117a/2, 120b/1, 58b/3, 59b/14, 59b/16, 59b/8, 66b/15, 67b/4, 67b/8, 67b/8, 68b/3, 68b/6, 70a/15, 71a/12, 71a/9, 71b/12, 71b/7, 73b/1, 73b/5, 73b/7, 81b/7, 82b/7, 83a/12, 86a/16, 87a/2, 90b/3, 90b/6, 92a/14, 92a/5, 99b/1

ç.+dür 98b/1, 98b/10

[=37]

çünki: (Far.) çünkü

ç. 103b/7, 114b/14, 83a/9

[=3]

çüri-: çürümek

ç.-di 56a/15

ç.-yüp 90a/16

[=2]

çürü-: Meyve, sebze vb. için zamanın etkisiyle gerçekleşen kimyasal bozulma.

ç.-yüp 63a/15

[=1]

D

dad: (Ar.) Dad, Arap alfabesinin on beşinci harfi.

d.+ını 113a/5

[=1]

dağ: Dağ, yeryüzünün geniş alana yayılmış yüksek bölümü.

d.+ın 98a/15

[=1]

dağıl-: Parçalanmak, parçalara ayrılıp etrafa yayılmak.

d.-uþ 91a/3

[=1]

dahı: -de, -da, bile, dahası

d. 100a/11, 100a/15, 101a/3, 102a/15, 102a/17, 102b/13, 103b/14, 103b/5, 104a/1, 105a/15, 106b/8, 108a/12, 108b/3, 108b/4, 108b/8, 109a/6, 109b/13, 109b/8, 110b/13, 110b/15, 111b/13, 112b/15, 112b/16, 113a/10, 113a/10, 113a/16, 113a/3, 113a/7, 113b/12, 113b/14, 113b/16, 115b/11, 116b/16, 116b/8, 117a/3, 118b/3, 119b/12, 119b/14, 119b/16, 120b/15, 120b/5, 121b/12, 121b/9, 52a/8, 52b/1, 52b/11, 53a/12, 54a/10, 54a/14, 54a/16, 54a/3, 54a/4, 54b/1, 54b/10, 54b/13, 54b/6, 54b/8, 55a/16, 56a/5, 56b/14, 56b/15, 56b/6, 57a/17, 57a/2, 57a/9, 57b/15, 59b/2, 59b/6, 59b/7, 60a/14, 60a/15, 60b/16, 61a/2, 61a/3, 61a/8, 62a/2, 62b/12, 63a/5, 63a/5, 64a/15, 64a/17, 64b/1, 64b/2, 65a/16, 65a/16, 65b/4, 65b/7, 66a/11, 66a/3, 66b/2, 66b/5, 66b/8, 67b/15, 67b/15, 67b/7, 68a/12, 68a/14, 68b/1, 69b/9, 70a/13, 70a/5, 70b/11, 70b/15, 71a/15, 71a/16, 72a/3, 72a/9, 73a/5, 74a/6, 74b/5, 74b/7, 75a/10, 75a/11, 75a/12, 75a/2, 75a/9, 75b/1, 75b/10, 75b/14, 76a/14, 76a/9, 77a/10, 77a/3, 77a/7, 77b/1, 77b/11, 77b/15, 77b/16, 77b/5, 78a/7, 79b/15, 79b/15, 80a/5, 81b/3, 81b/6, 82a/15, 82b/5, 83a/6, 83b/14, 83b/7, 83b/8, 84b/12, 85a/7, 85b/5, 86a/5, 86a/7, 86b/11, 86b/9, 86b/9, 87a/5, 87a/7, 87a/9, 87b/15,

87b/5, 88a/13, 88b/1, 88b/11, 88b/14,
88b/17, 88b/4, 88b/6, 89a/1, 89a/10,
89a/16, 89a/3, 89a/5, 89a/7, 89a/7,
89b/1, 89b/15, 89b/7, 90a/14, 90b/8,
92a/15, 92b/11, 92b/12, 92b/15,
92b/16, 92b/4, 92b/5, 93a/7, 93a/8,
93a/9, 94a/4, 94a/7, 94b/17, 95a/10,
95a/10, 95a/6, 96a/10, 96a/12, 96a/3,
96a/7, 96a/7, 96b/16, 96b/17, 96b/5,
97a/1, 97a/2, 97a/7, 97a/8, 97a/9,
97b/1, 98a/11, 98a/11, 98a/9, 99a/1,
99a/12, 99a/12, 99a/13, 99a/3, 99a/8,
99a/9, 99b/11, 99b/14, 99b/8

[=216]

dāim: (Ar.) hep, sürekli

d. 110b/11, 112a/9, 69a/6

[=3]

dağın-: Kendine takmak; bir niteliğe bürünmek.

d.-ur 53b/2

[=1]

dal: (Ar.) Arap alfabesinin sekizinci harfi.

d. 117b/17, 83b/1, 83b/2, 83b/4

d.+dur 79b/10

[=5]

dāne: (Far.) tane, adet

d. 92a/10, 92a/9

d.+de 92a/11

d.+lerden 77a/13

d.+si 92a/3

[=5]

dar: geniş olmayan, ensiz, sıkışık

d. 120b/12

[=1]

daracık: geniş olmayan, ensiz, sıkışık

d. 63a/12

[=1]

daracuğ: daracık

d. 63a/13

[=1]

darb: (Ar.) vurma, dövme, darp etme

z. 95b/9

[=1]

darb-ı meşel: (Ar.) atasözü

z. 93b/3

[=1]

dart-: Tartmak, bir şeyin ağırlığını ölçmek.

d.-a 97a/2, 97a/3

d.-ar 63a/11

[=3]

dartın-: Kendi kendini tartmak.

d.-mağ 106b/10, 106b/12

[=2]

daşra: Taşra, büyük şehirlerin dışında kalan bölge.

d. 65b/17

d.+dan 102a/5

[=2]

da'vî: (Ar.) dava

d. 80a/1

[=1]

dāyim: (Ar.) daima, hep, sürekli

d. 113b/5, 118a/6, 58b/5, 59a/6, 68b/6, 80a/16, 80b/5, 86b/4

[=8]

de-: söylemek

d. 88b/7

d.-di 73b/11, 80b/3

d.-digimiz 86a/13

d.-dim 117a/12

d.-meye 72a/12

d.-mişler 77a/11

d.-r 93a/13

d.-seler 75b/5

d.-yā 115b/6

d.-ye 55a/13, 68b/1, 90b/8

d.-yelim 83b/9, 97a/6

d.-yenler 88b/15

d.-yenlere 68a/14, 87a/9, 99a/9

d.-yicek 85b/3, 95b/9

d.-yü 100a/6, 104b/7, 111b/16, 117a/2, 118a/14, 58a/17, 60a/7, 71a/9, 76a/16, 83a/14, 85a/12, 86a/15, 89a/9, 89b/13, 90b/9, 93b/4, 95b/3, 95b/7, 97b/11, 99b/12

d.-yüp 109b/1, 73b/10, 77b/13, 80a/3

[=45]

dede: Torun sahibi erkek; babanın babası.

d.+n 99b/2

[=1]

def': (Ar.) kovma, savma

d. 77a/17

d.+idür 83a/6

[=2]

deg-: değmek, dokunmak, temas etmek

d.-di 116b/12, 116b/15, 116b/7, 117a/2

d.-miş 109a/12

[=5]

degil: Değil; bir cümlede hükmü veya o cümlenin bir unsurunu ret anlamı taşıyan söz.

d. 103b/5, 118a/15, 89a/13

d.+di 98a/5

d.+dir 101a/12, 80a/2

d.+dür 100a/9, 104b/5, 106b/10,
109a/4, 109a/4, 54a/14, 54a/14, 54a/15,
57b/10, 72a/16, 81a/9, 82b/15, 91b/6,
95a/13, 98a/8

d.+dürlerdendir 115a/5

d.+in 80b/17

d.+lerdür 100a/4

d.+sin 61b/13, 61b/6

d.+siz 109a/6

d.+ven 73b/14

[=28]

degin: degin, kadar, -e kadar, belli bir zamana dek

d. 109b/1, 55a/10, 62b/15,
66a/10, 69b/10, 69b/8, 70b/6, 73a/12,
74b/12, 77a/8, 80b/9, 84b/2, 86a/10,
86a/8, 86b/11, 89a/8, 92a/14, 97b/4,
97b/8

[=19]

degirmi: Yuvarlak; eniyle boyu birbirine eşit.

d.+ye 60a/15

[=1]

degme: herhangi bir, rastgele, sıradan

d. 63b/7, 90b/14, 90b/15

[=3]

degül: değil

d.+dür 109a/4, 115a/10,
117a/12, 86b/13

d.+ler 61a/7

d.+ün 71a/9

[=6]

del-: Delik açmak.

d.-üp 59a/8

[=1]

delâlet: (Ar.) delil, işaret, ipucu

d. 76b/1, 88a/2, 89a/14

[=3]

delâlet it-: (Ar.+T.) Delil olmak, alamet olmak, kanıt olmak.

d.-er 88a/1

d.-erdi 84b/12

[=2]

delik: delinmiş olan; küçük, dar açıklık

d. 103a/9, 103a/9, 52b/15,
52b/15

[=4]

delil: (Ar.) iz, belirti, ipucu, nişan, alamet

d. 94b/17

d.+i 111b/15, 84b/14, 84b/16

[=4]

delim: çok, birçok

d. 61a/4

[=1]

delü: deli, aklını yitirmiş

d. 116b/8

[=1]

delülük: delilik, deli olma durumu, aklını yitirmişlik

d.+den 78b/15

[=1]

demür: demir

d. 102a/3, 111b/8, 112a/10

d.+den 112a/15, 59a/4, 59a/5

[=6]

den-: söylenmek, adlandırılmak

d.-ir 76b/12

[=1]

deñiz: Yeryüzünün çukur alanlarını dolduran tuzlu su kütlesi

d. 104b/9, 113a/1, 113a/10, 113a/16, 113a/2

d.+den 102b/16

d.+iñ 113a/10, 113a/11, 113a/12, 113a/2, 113a/4

d.+inden 100b/1

d.+ler 113a/7, 114b/2

d.+leri 55a/4

d.+leriñ 113a/5

[=16]

denlü: kadar, o derece

d. 92a/15

[=1]

depe: Tepe, bir şeyin en üst bölümü.

d.+sinden 103a/3

d.+sine 103b/7

[=2]

depele-: tepelemek, ezmek; dövmek; öldürmek

d.-di 62b/11, 62b/12

d.-diler 67b/3

d.-mege 62b/8

d.-megi 63a/4

d.-yelim 67b/2

[=6]

depe: Tepe, bir şeyin en üst bölümü.

d.+leri 96b/10

[=1]

depele-: tepelemek, ezmek; dövmek; öldürmek

d.-gil 61b/15

[=1]

depelek: tümsek yer, yüksekçe yer

d. 61b/8

[=1]

depelen-: tepelenmek, ezilmek; dövülmek; öldürülmek	d.+si 101a/17, 59b/15, 82a/13 d.+yi 63b/8 [=4]
d.-mekligi 62a/2 [=1]	
depren-: sarsılmak, titremek	derle-: toplamak, bir araya getirmek, tertipleme
d.-diginden 91b/8	d.-meyeler 57a/4 [=1]
d.-e 90a/8, 90a/9	
d.-se 90a/2, 90a/8 [=5]	dermān: (Far.) ilaç, deva, çare d.+dur 56a/11 [=1]
derdmend: (Far.) dertli, sıkıntılı	
d.+ü 80a/5 [=1]	dertiş-: (Far.+T.) dertleşmek d.-üb 98a/7 [=1]
dere: (Far.) küçük akarsu	
d.+de 103a/5 d.+yi 82b/10 [=2]	derviş: (Far.) Tarikat üyesi, tarikat kurallarına bağlı kimse. d. 92a/2, 92a/8, 92a/8 d.+ler 93b/14 [=4]
dergāh: (Far.) Tekke, dervişlerin ibadet ve yaşam yeri.	
d.+ımdan 108b/13 d.+ına 118a/5 [=2]	dervişlik: (Far.+T) Derviş olma durumu d. 102a/17 [=1]
derhāl: (Far.) hemen, çabucak	
d. 115b/4, 116a/16, 60b/13, 60b/14, 85b/3 [=5]	deryā: (Far.) deniz d.+sına 100a/17 [=1]
deri: Ten, insan ve hayvan vücudunu kaplayan tabaka.	destūr: (Far.) müsaade, izin

d. 64a/1
d.+ıyla 86a/6, 86a/8
[=3]
destür vir-: (Far.+T.) izin vermek,
müsaade etmek

d.-e 91a/2
[=1]

devā: (Ar.) çare, ilaç, derman

d.+î 60b/7
d.+si 60a/6
d.+sine 83b/3
[=3]

devām: (Ar.) sürme, daim olma,
varlığını sürdürme

d.+ına 117b/17
[=1]

deve: Sırtı hörgüçlü, bacakları ve
boyunu uzun binek hayvanı.

d. 108a/6, 112b/15, 119a/13,
60a/7, 61a/10, 61a/14, 61a/15, 61a/17,
67a/16, 67a/16, 69b/2

d.+de 93b/14, 93b/16
d.+den 61a/7
d.+ler 61b/2, 93a/4
d.+lerdür 93b/12
d.+lerimiz 60a/3
d.+lerine 94a/8

d.+niñ 61a/13, 61a/14, 67a/13,
67a/13

d.+si 94a/8, 94a/9

d.+sin 68a/7

d.+ye 60b/1

d.+yi 61a/6, 61a/9, 67b/2,
67b/3, 67b/5, 68a/3

[=33]

devir: (Ar.) çağ, dönem

d.+inden 58a/6

[=1]

devlet: (Ar.) talih, baht, mutluluk

d.+ine 83b/4

[=1]

devşür-: toplamak, derlemek

d.-eyin 83a/10

[=1]

deyü: diye

d. 61a/6, 62a/1, 62a/8, 68a/4

[=4]

di-: demek, söylemek

d.-cek 75b/16

d.-di 109b/3, 110b/9, 111a/16,
111b/1, 112a/5, 115b/4, 115b/4,
116b/8, 117a/8, 118a/10, 119a/17,
120b/2, 54b/10, 54b/15, 55a/1, 55a/15,
62a/1, 62b/6, 68a/9, 70a/10, 70b/1,

71a/12, 71a/9, 71b/5, 71b/7, 72b/6,
74b/16, 74b/6, 74b/8, 75b/4, 77a/13,
77b/16, 78a/10, 79b/2, 81a/14, 81a/2,
81a/8, 81b/3, 81b/5, 81b/9, 83a/17,
84a/10, 84a/14, 84b/2, 85a/5, 87b/12,
87b/13, 88b/8, 92a/16, 92a/4, 95a/11,
95a/2, 95b/3, 96b/10, 99b/15, 99b/3

d.-digi 100a/6, 100a/6, 100a/7,
100a/7, 100a/8, 100a/8, 100a/8,
101b/16, 102a/6, 104b/11, 106a/17,
106b/2, 106b/4, 107a/1, 108a/12,
112a/13, 117b/6, 119b/9, 120a/7,
52b/14, 53b/16, 53b/2, 54a/9, 55b/7,
58b/15, 59a/14, 59b/9, 61a/17, 63a/12,
63a/2, 63a/6, 63b/11, 63b/16, 63b/6,
63b/9, 65a/14, 65a/7, 65b/13, 65b/16,
70a/11, 75b/11, 76a/1, 76b/1, 76b/2,
76b/4, 76b/5, 76b/6, 78a/2, 78a/4,
78a/4, 78a/5, 78a/5, 78a/6, 79b/1,
87b/11, 87b/13, 87b/15, 87b/16, 88a/1,
88a/8, 89a/11, 93a/13, 93a/16, 93a/4,
93b/12, 94a/13, 96b/15, 98b/10,
98b/16, 98b/17, 99b/13, 99b/7

d.-digimiz 88b/12

d.-diginden 65a/6, 75b/13,
90a/15, 90a/6, 96b/9

d.-diginiñ 98b/9

d.-digiñiz 115a/5

d.-diginüñ 56b/16

d.-dik 77a/12

d.-dikçe 82a/12

d.-diler 104b/7, 109a/14,
116a/16, 116b/17, 116b/2, 60b/7,
67b/2, 71b/10, 72b/14, 72b/5, 80a/12,
83a/7, 83a/8, 84a/16, 92a/16, 99b/1,
99b/2, 99b/2

d.-dim 116b/11, 68a/6, 74a/3

d.-diñ 117a/6

d.-medi 112a/5, 72b/6, 88b/7

d.-megin 66a/13

d.-mek 100a/17, 101b/16,
102a/3, 102a/6, 108a/12, 108a/2,
108a/8, 108b/14, 108b/14, 111a/5,
111a/7, 112a/2, 112a/5, 120a/2,
121b/12, 53a/16, 53a/16, 54a/10, 55a/5,
56b/11, 58a/7, 58a/7, 58a/8, 59b/10,
61b/8, 62b/16, 62b/3, 65b/13, 65b/17,
66a/12, 66a/9, 67b/17, 69a/7, 69b/12,
69b/9, 70a/14, 76a/3, 76a/5, 76a/9,
76b/15, 76b/16, 78b/12, 78b/2, 79b/1,
79b/5, 87b/11, 87b/16, 88b/9, 91b/13,
92b/2, 93a/12, 93b/4, 94a/12, 94a/13,
94a/5, 94b/7, 94b/7, 95b/15, 95b/8,
96a/16, 96b/15, 96b/8, 97b/8, 98a/12,
98b/10, 98b/4, 98b/9, 99a/17, 99b/13

d.-mekden 78b/1

d.-mekdür 53a/16, 55a/7

d.-meküñ 54b/17

d.-meñiñ 108a/2

d.-meyince 72a/12, 75b/17,
76a/2

d.-mezdi 80a/15
d.-mezler 60a/7, 75b/2, 97a/11
d.-mezlerdi 105b/4
d.-mezsın 117a/10, 117a/3
d.-mişler 112a/13
d.-mişlerdür 114b/7, 117a/13,
61a/4
d.-r 102b/16, 109b/7, 111b/1,
115b/13, 120b/17, 120b/17, 122a/1,
53a/10, 53a/9, 53b/12, 53b/13, 62b/5,
68b/4, 71a/11, 71a/12, 72a/1, 74a/2,
74b/8, 78b/7, 80a/17, 80b/4, 86b/12,
89a/12, 89a/13, 90b/11, 93a/16, 96a/11
d.-rdi 111b/8, 112a/10, 118b/10,
57a/15, 63b/14, 64a/5, 67a/9, 71a/16,
84b/15
d.-rler 106a/13, 119b/9, 52b/16,
53a/2, 54a/12, 60a/7, 61b/8, 66b/7,
69a/9, 72a/15, 74b/11, 75b/3, 84a/2,
86a/9, 92a/1, 92b/14, 94a/1, 94a/17,
95b/1, 97a/11, 97a/15, 97b/12, 98a/1
d.-rlerdi 103b/9, 103b/9,
71a/15, 90a/16, 90a/17, 90a/4
d.-rsedür 78b/13
d.-rsin 110b/9, 71a/10
d.-se 105b/13, 107a/8, 119b/3,
120b/15, 52a/12, 52b/2, 54b/16, 55a/2,
62b/4, 66a/17, 75b/16, 87a/3, 99b/5
d.-seler 92b/14

d.-ye 73a/17
d.-yeler 105b/15, 52b/1, 62a/14,
68b/9, 91b/5
d.-yelim 87a/6
d.-yen 54b/11, 82b/1
d.-yendür 116b/11
d.-yenler 88b/14, 88b/16
d.-yenlere 66a/4, 77b/2
d.-yicek 90b/5
d.-yü 111b/8, 112a/7
d.-yüp 60b/10, 61a/6, 66a/2,
81a/11

[=357]

Dip: Dip, çukur bir yerin en alt noktası.

d.+inde 58b/9

d.+ine 59a/6

[=2]

dībāc: (Ar.) Bir tür kumaş.

d.+ler 91a/8

[=1]

dīdār-ı şerif: (Far.+Ar.) mübarek yüz

d. 83b/10

[=1]

didir-: dedirmek, söyletmek

d.-mağıçün 101b/9

[=1]

diger: diğer, başka, özge

d.+im 55a/6

[=1]

diken: Bazı hayvan ve bitkilerde bulunan, sivri uçlu, batıcı çıkıntılar.

d. 111b/13, 111b/8, 112a/10

d.+e 59b/1

d.+i 111b/10, 111b/7, 65a/11

d.+leri 65a/11

[=8]

dikenlü: Dikenli, dikene sahip olan, üzerinde diken bulunan.

d. 59a/14

[=1]

dikil-: dik duruma gelmek;

d.-gil 76b/15

d.-miş 63b/10

[=2]

dil: Ağız içinde tat almaya, yutkunmaya, konuşmaya yarayan organ; Lisan, insanların duygu ve düşüncelerini ifade etmek için kelimelerle ve işaretlerle yaptıkları anlaşma.

d. 64a/15, 74b/15

d.+de 117b/12

d.+e 66a/10

d.+iñ 57b/16, 64b/4

d.+inde 53b/5, 58b/4, 68b/6, 94a/12, 94a/12

d.+inden 80a/16

d.+iyile 61a/15

[=13]

dile-: istemek, arzu etmek

d. 120b/17

d.-di 106a/9, 122a/13, 52a/8, 54b/12, 54b/2

d.-digile 76a/7

d.-diklerinden 59b/12

d.-düm 114b/3

d.-gil 76b/16

d.-r 108b/7, 122a/15, 57a/16

d.-rdi 80b/14

d.-rdüm 85a/7

d.-rem 80a/17, 90b/16

d.-rin 54a/17

d.-riz 103b/12, 112b/7, 120a/2, 95a/3, 95a/6

d.-rler 54a/16, 81a/13, 86b/5

d.-rlerse 60b/13

d.-rse 117b/17, 117b/17, 56a/3, 62b/10, 62b/10, 62b/10, 62b/9, 85a/1

d.-rsem 53b/10

d.-rseñ 116a/2, 116a/3, 116a/6,
116a/6, 116a/7, 116a/8, 116a/9,
120b/17, 62b/8

d.-rseñüz 113b/4

d.-rsiñ 116a/9

d.-rüz 68a/10

d.-se 60b/8, 64b/5, 75b/16

d.-seler 60b/9

d.-ye 55a/12, 56b/1

d.-yeler 59b/11

[=55]

dilek: istek, arzu

d.+lerin 120b/17

[=1]

dilenci: Dilenen kimse,dilenerek
geçimini sağlayan kişi.

d.+ler 72a/8, 74b/17

[=2]

dilinçi: dilenci

d.+yi 74b/14, 74b/16

[=2]

dımışk: çakı

d. 77b/17, 78a/4

d.+dur 78a/11

[=3]

din: (Ar.) Allah'ın kullarına vahiy
yoluyla gönderdiği ilahi kurallar
bütünü.

d. 55a/15, 56a/3, 88b/6

d.+den 61b/12, 61b/15

d.+dür 88b/12

d.+e 61b/14

d.+i 109b/1, 78b/14, 88b/1,
88b/1, 88b/10, 89a/11

d.+im 109a/16, 109b/1

d.+imize 109a/11

d.+in 99b/2

d.+iñizi 109a/16

d.+lerden 88b/10

[=19]

din-: bitmek, sona ermek; ağrısı
kesilmek

d.-medi 114a/5

[=1]

diñle-: Bir ses veya konuşmaya
anlamak amaçlı kulak vermek.

d.-diñ 75a/9

d.-diñgiz 75a/13

d.-mediler 88a/4

d.-yen 95a/7

d.-yüp 120b/10

[=5]

diñlen-: Yorgunluğu gidermek,
çalışmaya ara vermek, istirahat etmek.

d.-digim 80b/2

d.-dirmez 80b/2

d.-e 111b/10

d.-eler 57a/4

[=4]

dip: Bir çukurun en alt noktası.

d.+inde 68a/11, 69b/10

[=2]

dir-: dermek, derlemek, toplamak, bir
araya getirmek, devşirmek

d.-er 101a/3

d.-eyin 83a/10

d.-mek 63a/1

d.-üp 111b/13

[=4]

direk: Ağaç veya demirden yapılmış
uzun ve kalın destek.

d.+ler 102a/6, 113a/4

d.+leri 101b/14

[=3]

direksüz: direği olmayan

d. 61a/3

[=1]

diren-: ayak diremek, inat etmek, ısrar
etmek, dayanmak

d.-miş 61a/15

[=1]

diri: canlı, yaşayan, hayat sahibi

d. 106b/16, 56b/14, 56b/16,
56b/17, 56b/17, 85a/1

[=6]

dirīga: (Far.) “Yazık, heyhat, eyvahlar
olsun” anlamında ünlem sözü.

d. 118b/15

[=1]

diril-: canlanmak, hayat bulmak

d.-evüz 90a/16

d.-ürler 86b/1

[=2]

dirlik: hayat, sağlık, huzur

d. 55b/17, 96b/2

d.+de 96b/1

d.+den 57a/3

d.+e 96b/2

d.+i 57a/2

d.+in 57b/4, 57b/7, 83a/13

[=9]

dırnak: tırnak

d.+uñız 72b/15

[=1]

dirnek: tırnak

d.+i 93a/10

[=1]

[=1]

diş: Ağız içinde yiyecekleri ısırmakta ve çiğnemekte işlev gören sert ve beyaz organlar.

d. 116a/2, 63b/6, 63b/7

d.+i 63a/14

[=4]

dişi: Canlıların üreme bakımından ayrıldığı iki türden doğurgan olanı.

d.+si 68b/12

d.+ye 55b/15

[=2]

ditre-: Çabuk ve kısa hareketlerle sürekli sarsılmak.

d.-mege 83a/12

d.-megile 52a/15

d.-r 74b/9

d.-yü 81a/6

[=4]

dīvān: (Far.) Amel defteri; günah ve sevapların yazıldığı defter.

d.+ına 107a/8, 52b/2, 92b/10

d.+ında 52a/12, 83b/16

[=5]

diye: diyerek, deyip

d. 89a/17

diyü: diye

d. 87a/1

[=1]

diz: Vücutta kaval kemiği ve baldırın birleştiği yer.

d.+neñ 82b/12

[=1]

dizār: (Far.) didar, yüz, çehre, güzel yüz

d. 111a/6

d.+ın 58b/6, 92b/6

[=3]

doğ-: doğmak, dünyaya gelmek; ortaya çıkmak

d.-an 67a/13

[=1]

doğrı: doğru

d. 74a/7, 82a/16

[=2]

doğru: doğru, yanlış olmayan, gerçek

d. 64b/11

d.+dur 54a/13

[=2]

doğan-: dokunmak, değmek, temas etmek

d.-a 103b/7

[=1]
doğun-: değmek, temas etmek
d.-a 86b/15
[=1]
dolan-: gezinmek, dolaşmak; bir şeyin etrafını dönmek
d.-dı 81b/3
d.-diñ 74a/12
d.-urdu 81a/17
[=3]
dolandur-: aldatmak, kandırmak; gezdirmek, dolaştırmak
d.-up 73b/17
[=1]
dost: (Far.) yakın arkadaş, ahbab
d.+ıdur 54a/2
d.+lar 100b/4, 74b/2
[=3]
dostluğ: (Far.+T.) Dost olma durumu.
d.+umızı 69a/3
[=1]
dostoğru: Dosdoğru, tam olarak doğru olan, tamamıyla doğru.
d. 96a/1
[=1]
dög-: dövmek, dayak atmak, darp etmek; art arda vurmak

d.-er 106a/7, 95b/2, 95b/2, 95b/4, 95b/4, 95b/5, 95b/5
d.-erler 119b/15
[=8]
dök-: Sıvı veya toz haldeki bir şeyi bulunduğu kaptan yere veya başka bir kaba boşaltmak.
d.-dün 114b/2
d.-e 59b/17, 93a/17
d.-eyidi 111b/9
[=4]
dökeli: dükeli, hep, bütün, cümle, herkes
d.+si 66a/9
[=1]
dökül-: Dökme işi yapılmak.
d.-e 59b/15
d.-eler 65a/14
d.-ürdi 70a/7
[=3]
dölen-: düzelmek, iyileşmek
d.-mekligine 104a/12
[=1]
dön-: Yönünü değiştirmek; gidilen bir yerden geri gelmek.
d.-di 112b/4
d.-eler 91a/3

d.-erler 93b/12
d.-mekden 102a/13
d.-mekligi 62a/4, 82a/3
d.-üp 107b/13, 54b/14, 81b/1,
88b/10
d.-üle 76b/6
[=11]

dönder-: Döndürmek, bir şeyin yönünü başka yöne çevirmek.

d.-diler 61b/16
d.-e 53b/8, 53b/9
d.-em 53b/11, 53b/11, 53b/12
d.-enlere 61b/12
d.-ir 64a/2
d.-irse 82b/1
[=9]

döndür-: Bir şeyin yönünü başka yöne çevirmek.

d.-di 70a/5
d.-ür 78b/16
[=2]

dördüncü: Dört sayısının sıra sıfatı, üçüncüden sonra gelen.

d. 64a/13
[=1]

dört: Üçten sonra, beşten önce gelen sayı.

d. 100a/9, 102a/15, 102a/17,
103b/16, 107a/8, 107a/8, 107a/9,
110a/7, 110a/7, 112b/12, 113a/1,
113a/13, 113a/15, 113a/16, 113a/7,
119b/3, 58a/12, 58a/17, 58a/9, 63b/11,
64a/10, 66a/6, 77b/3, 78a/9, 82b/2,
83a/17, 83b/1, 85a/17, 87a/11, 89a/16,
89b/12, 89b/14, 89b/14, 89b/17,
99a/10, 99a/12, 99a/12, 99a/14, 99a/14,
99a/15

[=40]

dörter: Dörtlü dörtlü anlamında dört sayısının üleştirme şekli.

d. 106a/7
[=1]

döşe-: Bir şeyi bir yere sermek, yaymak; bir yeri bir şeyle kaplamak; yerleştirmek.

d.-yen 66b/9
[=1]

döşek: Yatak, üzerinde yatılmak üzere yünle doldurulmuş şilte.

d.+e 80a/15
d.+i 65a/17
d.+ine 115b/16
d.+ler 60a/16
d.+lerinin 61a/8
[=4]

döşenil-: Döşeme eylemi yapılmak.

d.-mişdür 60a/17

[=1]

du‘ā: (Ar.) Allah’a yalvarma,
Allah’tan istekte bulunma.

d. 105b/4, 109b/13, 120b/11,
62a/14, 66a/4, 77a/15, 77b/1, 80a/6,
83b/9, 99a/8

d.+da 86a/12

d.+dan 80a/7

d.+ı 110b/3, 119a/13, 67a/8

d.+ları 69a/7

d.+sı 69a/9

d.+ya 69a/10

d.+yı 69a/11, 69a/11

[=20]

du‘ā kııl-: (Ar.+T.) Dua etmek,
Allah’tan istekte bulunmak.

d.-mağa 76b/16

d.-ur 120b/2

[=2]

dudağ: Ağzın üst ve alt kısmındaki
kırmızı ve dolgun kısım.

d. 64a/15

d.+lar 59b/16

d.+ları 101a/1, 59b/15, 59b/16

[=5]

dur-: Hareketsizce beklemek, sabit
kalmak, kıpırdamamak.

d. 52b/15, 71a/11, 73b/3

d.-a 59b/9, 65a/13

d.-dîñ 117a/10

d.-ğıl 77a/1

d.-sa 59b/11, 64b/4

d.-salar 94b/11

d.-u 67a/12, 71a/12

d.-uþ 107b/9

d.-ur 120b/2, 64a/1, 69b/8

d.-urđı 80b/14

d.-urken 52b/6

d.-urlar 58a/4, 69a/5

d.-ursın 116b/15

d.-ursun 116b/4

d.-urun 53a/10

[=23]

durdur-: Bir şeyin durmasını
sağlamak.

d.-urđı 67a/8

[=1]

duruş-: Dediginde direnmek, ısrar
etmek.

d.-alar 99b/12

[=1]

dut-: tutmak, elle kavramak,
yakalamak

d.-a 106b/2, 112a/15, 58b/5

d.-alar 101a/7, 91b/1

d.-ardı 91a/16

d.-aradı 91a/15

d.-arın 75a/12

d.-arlar 100b/17, 106a/17,
63a/3, 76a/15, 94b/4

d.-arsa 89a/12

d.-asıdı 82b/13

d.-dı 72b/13, 81a/1

d.-dılar 91a/16

d.-madı 111b/17, 73a/5

d.-mağ 88b/11

d.-up 58a/3, 58a/4

[=23]

dutruk: Ateş tutuşturacak çalı, çırpı
vb. şeyler.

d. 56b/11

[=1]

dutul-: tutulmak, elde bulundurulmak,
bırakılmamak

d.-dılar 54b/3

[=1]

dükeli: hep, bütün, cümle, herkes

d. 100b/10, 105b/10, 108a/14,
53a/11, 53b/14, 55a/6, 56a/1, 57b/11,
59b/6, 66a/10, 67a/1, 67b/9, 68b/1,
71b/1, 71b/6, 73a/16, 75a/4, 76a/16,
76a/4, 82b/3, 83a/1, 86b/6, 94b/2,
97a/4, 99b/7

d.+n 113a/5, 119a/7, 119b/3,
67b/16, 78a/15

d.+nden 117b/6, 118b/8, 99a/6

d.+ne 67a/17

d.+niñ 117b/6

d.+si 66b/17, 87a/13

d.+sin 71a/1

d.+sinde 55a/4

[=39]

düken-: tükenmek, bitmek, elde
kalmamak

d.-meksiz 99b/9

d.-meye 102a/5

[=2]

düket-: tüketmek, bitirmek

d.-diñ 98a/2

[=1]

dün: gece

d. 68b/10, 73a/3, 86a/3

d.+in 52b/10

d.+ünde 85a/3

[=5]

dünyā: (Ar.) İçinde yaşadığımız yeryüzü.

d. 110a/1, 57b/4, 57b/7, 57b/8, 63a/10, 76b/17, 84a/2, 84a/4

d.+da 102a/13, 104a/3, 105a/14, 105a/15, 111a/5, 111b/12, 55b/4, 58b/4, 59a/2, 59a/3, 59a/6, 60a/9, 62a/2, 69a/4, 70a/1, 71b/13, 72a/8, 75b/5, 76a/9, 76b/8, 89b/7, 91a/13, 91b/13, 91b/15, 94b/17, 97a/17

d.+daki 59b/5

d.+dan 73a/7

d.+nın 77a/16

d.+ya 88a/12

d.+yı 116b/1, 70a/1

[=40]

dünyevi: (Ar.) dünyaya ait, dünyayla ilgili

d. 120b/11

[=1]

dünyeviye: (Ar.) Dünyayla alakalı işler ve şeyler.

d. 62a/14

[=1]

dürüş-: çalışıp çabalamak.

d.-ür 68b/15, 70b/7

[=2]

dürüşid: mücadele etmek

d. 60a/9

[=1]

dürlük: dirlik; varlık; huzur, mutluluk, erinç

d. 96a/15

[=1]

dürlü: türlü, çeşitli, muhtelif

d. 100a/15, 115b/11, 116b/4, 119b/17, 56a/10, 56a/10, 56a/11, 56a/13, 56a/13, 62b/1, 64a/10, 78b/14, 95a/17

d.+dür 89b/14

[=14]

dürlü dürlü: türlü türlü, çeşit çeşit

d. 111a/6, 90b/5, 90b/7

d.+dür 96a/6, 96a/8

[=5]

dürt-: Parmak ucuyla veya ucu sivri bir şeyle hafifçe değmek.

d.-di 106a/9

d.-e 62a/6

[=2]

dürüş-: çabalamak

d.-e 113b/13

d.-gil 77a/3, 77a/5

d.-ir 70b/8

[=4]

dürüst: (Far.) Sözünde ve davranışlarında doğruluktan ayrılmayan.

d. 72a/12, 72a/13, 72a/15, 75b/17

[=4]

düş: rüya

d.+den 80b/10

d.+ümde 114a/5, 84b/16

d.+üñ 84b/17

d.+ünde 114b/4, 85b/14

[=6]

düş-: Yere devrilmek; yukarıdan aşağıya inmek.

d.-di 52b/6, 56a/15, 81a/9

d.-e 103a/5, 103a/5, 65a/13, 82a/13, 96a/13

d.-eler 90b/8, 91a/10

d.-en 70a/9, 70b/4

d.-ene 60b/10

d.-er 96a/12

d.-eriz 64b/9, 76b/11

d.-erler 96a/2, 96a/2

d.-meyeler 75b/6

d.-se 119b/12

d.-üp 93b/7

d.-ücek 119b/12

[=22]

düş gör-: rüya görmek

d.-ürdi 80b/11

[=1]

düşman: (Far.) dost karşıtı, hasım

d. 112a/10, 121b/8, 58b/3, 72b/13, 73a/5, 93a/10

d.+ıdur 54a/3

d.+ın 108a/15

[=8]

düşmanlık: (Far.+T.) Düşman olma durumu

d.+ı 64a/5

d.+ına 65a/3

[=2]

düşür-: devirmek, yere yıkmak; aşağı indirmek

d.-di 112a/12

d.-ürsin 111a/14

[=2]

düşvârlık: (Far.+T.) zorluk, güçlük

d. 70b/13, 76a/5

d.+dan 68b/1

d.+ıla 76a/9

[=4]

düz: Eğim, engebe ve pürüze sahip olmayan.

d.+idür 65a/9

d.+in 87a/13

[=2]

düz-: Dizmek, düzenli biçimde bir araya getirmek; sıralamak.

d.-en 66b/10

[=1]

E

ebā: (Ar.) baba

e. 68a/13

[=1]

ebā vü ecdād: (Ar.) baba ve ataları

e.+ına 97a/8

[=1]

ebed: (Ar.) sonsuzluk

e.+e 101a/10

[=1]

ebede'l-ebed: (Ar.) asla, hiçbir zaman

e. 66a/1

[=1]

ebedü'l-ebed: (Ar.) asla, hiçbir zaman

e. 89a/16

[=1]

ebter: (Ar.) Evladı olmayan, kendinden sonra zürriyeti kalmayan kimse.

e. 108a/17, 116b/11

e.+di 107a/14

[=3]

ecdād: (Ar.) cetler, atalar, dedeler, soy

e.+ı 68a/13

e.+larını 110b/15

[=2]

ecel: (Ar.) Ölüm vakti; ömrün bitiş zamanı.

e.+iñ 53a/6

[=1]

edeb: (Ar.) terbiye, nezaket

e. 109a/4

[=1]

ef'al: (Ar.) işler, eylemler

e.+ü 57b/12

[=1]

efendi: (Yun.) Sahip; hükmü geçen, kendisine uyulan kimse.

e.+leri 71a/1

[=1]

efsün: (Far) büyü, sihir

e. 119b/15

[=1]

eger: eğer, şayet

e. 101a/14, 105b/6, 106b/4, 108b/11, 108b/11, 108b/13, 109a/12, 109a/12, 110b/13, 111a/16, 113b/4, 115b/14, 116a/2, 116a/3, 116a/6, 116a/6, 116a/7, 116a/8, 116a/9, 116a/9, 52a/10, 53a/13, 53b/10, 54a/7, 56b/15, 56b/9, 57a/12, 64b/12, 64b/5, 64b/6, 64b/8, 65b/4, 65b/7, 69a/15, 69a/4, 71a/15, 71a/16, 71b/6, 73b/13, 73b/8, 73b/8, 76b/10, 80a/1, 80a/14, 80a/14, 80a/17, 80a/2, 81a/13, 81b/11, 82a/8, 82b/11, 85a/6, 87a/12, 90a/5, 90a/6, 91b/4, 91b/4, 92a/15, 96b/9, 97a/3, 98b/2

e.+çi 106b/6

[=62]

egil-: Eğilmek, eğik hale gelmek.

e.-üp 67a/14

[=1]

egir: eğri; doğru olmayan, yanlış

e. 88a/1

[=1]

egri: eğri; doğru olmayan, yanlış

e. 91a/17

e.+si 88b/7

[=2]

ehil: (Ar.) Bir topluluktan olanlar, bir topluluğa mensup bulunanlar.

e.+i 101b/5, 101b/7, 117a/12, 119b/8, 56b/15, 57a/2, 57b/1, 58a/3, 58b/16, 59b/3, 65b/13, 65b/5, 66a/1, 78b/17, 87b/5, 97a/5, 99a/11

e.+idür 63a/6, 65b/11, 65b/7, 65b/9

e.+inde 91b/14, 91b/16

e.+inden 108a/17, 78a/6, 97a/6

e.+ine 60b/12, 60b/4

e.+iniñ 59b/2, 59b/4, 59b/6

[=31]

ehl-i beyt: (Ar.) Hz. Muhammed(s.a.s)'in ailesi.

e.+ine 84b/11

[=1]

ehl-i kitāb: (Ar.) Vahiy yoluyla indirilmiş kitaplardan birine inananlar (Yahudi ve Hıristiyanlar)

e.+iñ 87b/2, 88a/14, 88a/2

[=3]

ehl-i tefsir: (Ar.) tefsir ehli

e. 112a/13

[=1]

ek-: Tohumu filizlenmesi için toprağa gömmek.

e.-di 65b/2

[=1]

ekdür-: Ektirmek, ekme eylemini yaptırmak.

e.-di 73b/15

[=1]

ekin: Arpa, buğday vb. tahılların tohumlarının filizlendikleri zamanki halleri.

e. 94a/17

[=1]

ekrem: (Ar.) Lütuf ve kerem sahibi.

e. 55a/15, 58b/8, 62b/11, 70b/3, 75a/6

e.+den 64b/2

e.+dür 89a/9, 89a/9

[=8]

ekşer: (Ar.) birçok, çok fazla; çoğunluk

e. 112a/13, 113b/6, 72b/3, 83b/11

[=4]

eksik: tam olmayan, noksan

e.+leriñ 74a/13

e.+li 92b/6

[=2]

eksiklik: Eksik olma durumu.

e.+inden 109b/5

[=1]

eksük: eksik, tam olmayan, noksan

e.+e 71a/16

[=1]

el: Tutma organı.

e.+den 81a/13

e.+deyiken 83b/5

e.+i 53b/3

e.+ile 58a/1, 58a/2, 78b/3, 82a/10

e.+imizden 109a/12

e.+in 73b/9, 80b/13, 81b/5, 92a/2, 93a/8

e.+indeki 109a/12

e.+inden 64b/13

e.+ine 74b/13, 77b/6, 77b/8

e.+lerle 83a/8

[=19]

elbet: (Ar.) mutlaka, şüphesiz

e.+de 69b/8

[=1]

elbette: (Ar.) mutlaka, şüphesiz, muhakkak

e. 56b/17, 98b/12, 98b/12

[=3]

elçi: Belli bir meselenin halli için bir taraftan diğer tarafa gönderilen aracı kimse.

e.+lerdür 87b/9

[=1]

elif: (Ar.) Arap alfabesinin ilk harfi.

e. 117b/11, 117b/11

e.+le 106a/2

[=3]

elli: Kırk dokuzdan sonra, elli birden önce gelen sayı.

e. 66a/6, 68b/6, 77b/3, 95a/8

[=4]

em-: Bir şeyi dudak, dil ve soluk yordamıyla içine çekmek, somurmak.

e.-mek 63a/13

[=1]

emānet: (Ar.) Bir kimseye koruması ve bir başkasına teslim etmesi için verilen eşya.

e.+ler 58a/7

[=1]

emānet it-: (Ar.+T.) Emanet etmek; bir eşyayı bir kimseye koruması veya bir başkasına teslim etmesi üzere vermek.

e.-mişdür 83b/9

[=1]

emīn: (Ar.) güvenilir, itimat edilir

e. 62a/17, 64b/14, 69a/14, 87a/7

e.+dür 62b/13

e.+lik 96b/4

[=6]

emīn eyle-: (Ar.+T.) Güvenceye almak; emniyet içine almak; bir şeyi güvenli bir yere koymak.

e.-r 78b/14

e.-yüvire 107a/3, 107a/3

[=3]

emīn kıl-: (Ar.+T.) Güvenceye almak; emniyet içine almak; bir şeyi güvenli bir yere koymak.

e.-a 105a/15

e.-dığı 105b/2

[=2]

emīnlik: (Ar.+T.) Emin olma, güvenilir olma durumu.

e.+den 98b/15

[=1]

emīn ol-: (Ar.+T.) Emniyet içinde olmak, güvende olmak.

e.-asıñuz 87a/7

[=1]

emir: (Ar.) buyruk

e. 67b/9

e.+idür 114b/15

e.+in 98b/3

[=3]

emrit-: (Ar.+T.) Emretmek; bir şeyin yapılması veya yapılmaması konusunda buyruk vermek.

e.-e 97a/1

e.-erdi 84b/14

[=2]

emşāl: (Ar.) eş, benzer; örnek

e. 76b/12

[=1]

emşāl-i hikāyet: (Ar.) Geçmişte yaşanmış şeyleri nakleden hikayeler, kıssalar, destanlar.

e.+e 86b/17

[=1]

emvāc: (Ar.) dalgalar

e. 96a/10

[=1]

en'ām: (Ar.) Kur'ân-ı Kerîm'in altıncı suresi.

e. 121b/7

[=1]

enbiyā: (Ar.) nebiler, peygamberler

e. 100a/10

e.+lar 68a/11

[=2]

endişe: (Far.) kaygı, korku, tasa

e.+ye 85a/13

[=1]

enşār: (Ar.) Medine'ye hicret eden müslümanları koruyan, onlara yardımcı olan Medine halkı.

e.+1 70b/4, 71b/16

[=2]

enşāri: (Ar.) Ensardan olan kimse.

e.+lerden 70a/6

[=1]

eñse: Boynun arka tarafı

e.+lerine 59b/16

[=1]

envā': (Ar.) türler, çeşitler

e.+ıdur 96a/5

[=1]

envā' -ı muhtelif: (Ar.) çeşitli türler

e.+dür 96a/7

[=1]

er: erkek, yiğit

e. 70b/2, 85b/12, 92a/15, 92a/6

e.+den 53b/8, 65a/13, 70b/3

e.+i 61a/17

e.+iñ 53a/17, 53b/9

e.+ven 71a/6

[=11]

eri-: Katı bir cismin ısı etkisiyle sıvı hale gelmesi.

e.-r 65a/7

[=1]

erit-: Katı bir cismi ısıtarak sıvı hale getirmek.

e.-di 86b/11

[=1]

erte: sonraki, ileriki

e. 114b/3

[=1]

es-: Havanın bir yönden bir yöne hissedilir şekilde akması.

e.-üp 93b/10

[=1]

esbāb: (Ar.) sebepler

e.+I 66a/10

[=1]

esen: sağ salım, sağlıklı, sıhhatli

e. 66a/3, 99a/3

[=2]

eser: (Ar.) yapıt

e.+de 70a/11

e.+idür 86b/16

[=2]

esīr: (Ar.) köle

e. 62b/10, 62b/8, 97a/13

[=3]

esirge-: Korumak, sakınmak; vermekten ve harcamaktan kaçınmak.

e.-mekden 97a/13

e.-mekle 97a/13

[=2]

esirlik: (Ar.+T.) Esir olma durumu.

e. 62a/2

[=1]

eşkäre: (Far.) açık, belli, ayan

e.+dür 64a/16

[=1]

eski: Uzun zamandır var olan, yeni olmayan.

e. 56a/14

[=1]

eşnam: (Ar.) sanemler, putlar, tapınılan şeyler

e.+ı 71b/3

[=1]

estağfurullāh: (Ar.) “Allah’tan af dilerim” manasında dua sözü.

e. 110b/11

[=1]

esved: (Ar.) siyah, kara

e.+e 99a/4

[=1]

eşyā': (Ar.) şeyler, insan için gerekli nesnelere.

e. 101a/10

[=1]

et: Vücudun kas ve yağdan meydana gelen etle kemik arasında kalan kısmı.

e. 70a/10

e.+i 101a/17, 101b/2, 63b/8, 93b/13

e.+in 100b/14, 100b/5, 93b/13

[=8]

et-: yapmak, eylemek

e.-di 105a/14, 55b/11, 59a/2, 64a/12, 65b/6, 70b/12

e.-dik 57b/11

e.-dim 68b/4, 71a/11

e.-mişdür 68a/13

e.-se 54a/2

[=11]

etbā': (Ar.) Bir kimseye tabi olanlar, ona uyanlar.

e. 101a/10

[=1]

etmek: ekmek

e. 52b/5

[=1]

ev: hane, konut

e. 74a/11, 84a/2, 86a/10, 86a/14, 97b/15

e.+e 58a/17, 71a/13, 72b/10, 72b/10, 84a/3, 86a/14

e.+i 70a/7

e.+iñ 105a/8

e.+inde 120a/10, 72b/8

e.+ine 110b/13, 113b/14, 62b/12, 81a/6, 81b/1

e.+lere 86a/10

e.+lerimiz 63a/1

e.+üne 114a/2

[=23]

evlād: (Ar.) oğullar veya kızlar, çocuklar

e. 101a/10

e.+I 99a/11

[=2]

evşāf: (Ar.) vasıflar, nitelikler

e.+ı 100a/3

[=1]

evvel: (Ar.) ilk, önce

e. 113b/6, 52a/14, 54b/11, 62b/1, 67b/7, 80a/14, 80a/14, 80a/14, 80b/10, 80b/10, 80b/8, 84a/6, 84b/8, 96a/12, 99a/1

e.+de 77a/9
e.+inde 105b/12, 113a/9,
52a/17, 55a/17, 72a/11, 75b/2, 77a/7,
77b/7, 90a/3, 92b/11

e.+ine 68b/3, 68b/5

e.+kileriñ 68a/5, 68a/6

[=30]

ey: Karşıdaki kişinin dikkatini çekmek amaçlı kullanılan ünlem sözü.

e. 54b/17, 66b/3, 68b/2, 68b/3,
97a/5, 98a/10

[=6]

ey-: söylemek, demek, konuşmak

e.-di 54b/17, 60a/1

e.-digile 68b/12

e.-digin 68b/11

[=4]

eyit: söz

e.+ini 66b/2

[=1]

eyit-: demek, söylemek

e. 108b/17, 115a/5, 115b/1,
121a/2

e.-den 65a/7

e.-di 100a/13, 100a/4, 100a/5,
100b/10, 100b/16, 100b/8, 100b/9,
101b/9, 103b/16, 105a/6, 105b/7,
106a/7, 106b/12, 106b/14, 106b/2,

106b/4, 106b/6, 107a/14, 107a/5,
107a/7, 107b/13, 107b/3, 108a/12,
108b/17, 109a/14, 109b/15, 109b/8,
110a/13, 110a/16, 110b/7, 110b/9,
111a/14, 111a/9, 111b/11, 111b/4,
112b/12, 112b/15, 113b/12, 113b/16,
114a/13, 114a/13, 114a/15, 114a/2,
114a/3, 114b/2, 115b/12, 117a/6,
119b/17, 120b/2, 121b/13, 121b/13,
121b/15, 122a/1, 122a/4, 122a/7, 52a/1,
52a/11, 52a/13, 52a/15, 52a/4, 52b/13,
52b/14, 52b/16, 52b/7, 52b/8, 53a/15,
53a/17, 53a/6, 53a/9, 53a/9, 53b/16,
53b/2, 53b/3, 53b/3, 53b/4, 53b/4,
53b/7, 53b/8, 54a/1, 54a/9, 54b/17,
54b/6, 54b/9, 55a/1, 55a/13, 55a/14,
55a/15, 55b/15, 55b/16, 56a/12,
56b/12, 56b/14, 56b/5, 57a/13, 57a/14,
57a/15, 57a/15, 57a/16, 57a/6, 57a/8,
57b/1, 57b/16, 57b/17, 57b/6, 57b/8,
58a/1, 58a/12, 58a/9, 58b/11, 59a/1,
59a/9, 59b/1, 59b/3, 60b/3, 61a/3,
61b/7, 62a/16, 62b/12, 62b/15, 62b/17,
63a/2, 63a/5, 64a/6, 64a/9, 65b/1,
66a/16, 66b/12, 67b/16, 67b/5, 67b/6,
68a/16, 68a/4, 68a/6, 68a/7, 68a/9,
69a/4, 69b/1, 70a/16, 70a/9, 70b/2,
70b/4, 71a/10, 71a/11, 71a/12, 71a/6,
71a/8, 71b/14, 72a/10, 72a/14, 72a/7,
72b/1, 72b/11, 72b/12, 72b/13, 72b/15,
72b/17, 72b/5, 72b/9, 73a/1, 73a/11,
73b/1, 73b/10, 73b/11, 73b/12, 73b/13,
73b/15, 73b/5, 73b/7, 74a/1, 74a/3,

74a/7, 74b/17, 74b/5, 74b/7, 74b/8,
75a/16, 75a/6, 76a/12, 77a/12, 77a/6,
77a/7, 77b/14, 77b/15, 78a/1, 78a/6,
78a/9, 78b/7, 79b/10, 79b/2, 79b/3,
80a/9, 80b/16, 80b/17, 80b/9, 81a/1,
81a/12, 81a/2, 81a/3, 81a/3, 81a/4,
81a/6, 81a/9, 81b/13, 81b/4, 81b/6,
82a/11, 82a/14, 82a/6, 82a/7, 82b/12,
82b/8, 83a/10, 83a/13, 83a/14, 83b/12,
84b/1, 84b/16, 84b/17, 85a/12, 85a/2,
85a/4, 85a/5, 85a/5, 85a/6, 85a/7,
85b/12, 85b/14, 85b/9, 86a/2, 86a/4,
86b/2, 86b/3, 86b/3, 87a/12, 88a/2,
88a/3, 89a/13, 90a/7, 90b/11, 90b/14,
91b/17, 91b/3, 92a/12, 92a/15, 92a/16,
92a/3, 92a/4, 92a/7, 92b/12, 92b/8,
93a/13, 93a/16, 93b/11, 95a/11, 95a/9,
95b/7, 96b/11, 96b/12, 97b/10, 97b/17,
98b/2, 98b/6, 99a/10, 99a/5, 99b/15,
99b/7

e.-dik 57b/8

e.-diler 100b/7, 109a/11,
116b/17, 117a/13, 52a/10, 52a/9,
55b/17, 55b/7, 56a/1, 56a/2, 56a/7,
56b/2, 56b/7, 57a/7, 57b/2, 57b/5,
59a/16, 59b/4, 60a/3, 60b/1, 60b/6,
61a/9, 61b/10, 61b/13, 63a/11, 63a/6,
63a/7, 64a/2, 64a/7, 65a/2, 65a/7,
67b/2, 67b/6, 69a/16, 69b/2, 71a/5,
72b/13, 72b/14, 72b/4, 73a/9, 74a/15,
74a/3, 75b/11, 75b/12, 76b/1, 77b/12,
78a/5, 82a/11, 82a/7, 84a/13, 85b/5,
87b/15, 88a/1, 90a/16, 92a/9, 93a/17,

93a/3, 97b/11, 97b/14, 97b/6, 97b/8,
99b/1

e.-dim 100a/5, 104a/8, 107b/15,
57a/16, 68a/5, 68a/8, 73b/17, 74a/6,
74a/9, 90b/15

e.-diñ 55a/7, 57a/16

e.-dü 69b/2

e.-düm 116b/11

e.-e 114a/8, 115b/10, 115b/6,
115b/7, 55a/12, 55a/12, 59b/12, 59b/8,
73a/17, 90b/6, 91b/5, 99a/2

e.-eler 105b/10, 105b/15,
90a/14, 90b/1, 90b/8

e.-elüm 113b/6

e.-em 115a/15, 115a/17, 115b/1,
115b/10, 115b/7, 73b/2

e.-en 55a/10

e.-gil 55b/6, 61b/4, 73b/10

e.-iñ 55a/14, 80b/5, 83b/8

e.-ir 61a/3, 81b/8

e.-irler 60a/2

e.-iverdi 70a/17

e.-ivirdi 81a/8

e.-ivirdiler 107b/3

e.-mek 85a/3

e.-meyeler 88a/17

e.-mezsin 116b/12, 116b/16,
116b/8, 117a/3

e.-mişlerdür 84a/7
e.-se 84b/3
e.-sün 54b/10
e.-üpturur 116a/13
e.-ür 100a/16, 100b/11,
100b/13, 100b/14, 100b/16, 100b/4,
100b/6, 101a/3, 101b/16, 101b/16,
102a/1, 102a/6, 102b/15, 102b/15,
102b/16, 102b/5, 102b/7, 103b/10,
103b/2, 103b/4, 103b/9, 104a/10,
104b/3, 104b/5, 104b/9, 105a/17,
105a/4, 106a/17, 106a/5, 106a/5,
106b/16, 107a/1, 107b/5, 108a/10,
108a/2, 108a/4, 108a/6, 108b/7, 109a/2,
109b/17, 109b/7, 110a/1, 110b/11,
110b/5, 111a/3, 111a/5, 112a/9,
112b/4, 114a/16, 114b/11, 114b/4,
115a/10, 117a/17, 117b/4, 117b/4,
117b/5, 117b/6, 118b/3, 119a/5,
119b/9, 120a/7, 121a/11, 121a/15,
121a/5, 121b/11, 121b/7, 122a/10,
52a/1, 53a/10, 53a/5, 53a/7, 53b/10,
53b/9, 55a/7, 55b/8, 56a/3, 56a/5,
57a/4, 58a/11, 58a/6, 58b/15, 58b/17,
59a/12, 59a/16, 59a/3, 59a/6, 61a/10,
61a/8, 62b/4, 63a/10, 63a/2, 63b/11,
63b/16, 63b/6, 63b/9, 64a/16, 64b/2,
64b/2, 65a/14, 65b/16, 66a/7, 66b/2,
67a/4, 67b/15, 67b/17, 68b/10, 68b/15,
68b/3, 69b/15, 70b/1, 71a/10, 71a/16,
71b/14, 71b/6, 72b/12, 72b/7, 74a/16,
74b/1, 74b/11, 74b/9, 75b/17, 75b/3,

76a/2, 76b/1, 76b/11, 76b/15, 76b/17,
76b/9, 77a/2, 77a/3, 77a/4, 77b/17,
78a/2, 78a/6, 79b/9, 80a/11, 80a/12,
80a/16, 81b/9, 82a/13, 82b/14, 83a/13,
83a/7, 83b/3, 84a/9, 84b/13, 84b/8,
86a/1, 86a/3, 86b/10, 86b/12, 86b/6,
87b/10, 87b/13, 89a/11, 89a/17, 89a/9,
90a/2, 91a/5, 92a/10, 92a/17, 92a/7,
93a/1, 93b/12, 93b/16, 94a/10, 94a/13,
94b/11, 94b/6, 94b/8, 95b/13, 95b/3,
96a/10, 96a/13, 96b/7, 97b/12, 98a/7,
98b/10, 98b/3, 99a/16, 99a/17, 99a/3,
99b/10, 99b/12, 99b/13, 99b/17

e.-ürdi 110b/11, 118b/10,
118b/10, 71b/17, 81a/16

e.-ürdidiginden 76a/3

e.-ürler 100a/1, 100a/2,
106a/11, 106a/13, 110b/11, 114a/5,
118a/15, 121b/9, 60b/12, 60b/4,
61a/17, 61a/5, 74b/10, 75a/3, 75a/4,
75a/5, 75b/8, 76a/10, 76a/2, 76b/3,
76b/5, 76b/8, 78a/16, 78a/4, 78b/6,
79b/5, 84a/16, 84b/15, 84b/3, 84b/9,
85b/6, 86b/1, 87a/10, 87b/11, 87b/16,
87b/3, 88a/14, 88a/8, 88b/1, 88b/2,
88b/9, 89a/14, 90a/10, 90a/14, 90a/17,
90b/10, 93b/14, 93b/2, 94a/14, 94a/15,
94a/16, 94b/2, 94b/5, 95b/17, 95b/2,
96b/15, 96b/7, 97a/4, 98a/1, 98a/12,
98a/13, 98a/3, 98b/7

e.-ürlerdi 71a/14, 76a/14

e.-ürmiş 61a/15

e.-ürür 84b/8

[=654]

eyle: öyle, o şekilde

e. 112a/2, 118a/15, 63a/2,
80b/1, 83a/5, 87b/13, 87b/14, 87b/17,
96b/14, 98a/7

e.+dür 110b/9

e.+yidi 107a/12, 52b/4

[=13]

eyle-: etmek, yapmak, kılmak

e.-di 60b/2, 62b/13, 64a/8,
71a/5, 99a/13

e.-diñ 62a/8, 85b/13

e.-düm 64a/5, 75a/13

e.-medi 59a/3

e.-mege 62b/8

e.-mekdür 54a/4

e.-mişdür 116b/4

e.-ñ 72a/2

e.-r 100b/6, 53a/7, 64a/17

e.-sün 62a/13, 66a/4, 66a/5,
68a/14

e.-ye 59b/5, 62a/11, 75a/11,
76a/7, 80a/4, 95a/10

e.-yem 73b/1

e.-yici 119b/10

e.-yivire 102a/10, 97a/6

e.-yüp 119a/5, 54a/16, 80a/5

e.-yüvire 80a/4, 89b/8, 92b/5

[=37]

eylet-: yaptırmak, ettirmek

e.-ür 93a/8

[=1]

eylik: iyilik

e. 89b/5, 91b/4

e.+leri 105a/14, 93a/15

[=4]

eylük: iyilik

e.+e 56a/6

[=1]

eyü: iyi, güzel, hoş

e. 56a/6, 74b/15, 79b/12,
89a/15, 89a/3, 89a/7, 92b/15

e.+ler 108b/3

e.+lerdenise 91b/4

e.+sin 94b/16

[=10]

ez-: Üzerine basarak çiğnemek.

e.-mez 60b/16

[=1]

ezberle-: zihne yazmak, bellemek

e.-düm 52a/6

[=1]

F

fahri: (Ar.) onursal

f. 68a/11

[=1]

fā'ide: (Ar.) fayda, yarar

f. 75a/3, 75a/4, 96b/9

f.+si 56b/16, 76a/11, 98b/1,
98b/9

[=7]

fā'ide et-: (Ar.+T.) fayda etmek,
yararlı olmak

f.-meye 98a/13

[=1]

fā'ide it-: (Ar.+T.) fayda etmek, yararlı
olmak

f.-er 77b/16

[=1]

faķir: (Ar.) varlıksız, yoksul

f. 99a/8

[=1]

fānī: (Ar.) ölümlü, sonu olan

f. 101a/9, 118a/6

[=2]

fāriĝ: (Ar.) el çekmiş, bırakmış

f. 71a/12, 76b/14

[=2]

fāriĝ ol-: (Ar.+T.) el çekmek,
bırakmak

f.-sañ 76b/16, 76b/17, 77a/2,
77a/4, 77a/5

f.-uþ 116a/12

[=6]

fārīza: (Ar.) Dinen yapılması zorunlu
işler.

f. 82a/5

[=1]

farz: (Ar.) Dinen yapılması zorunlu
işler.

f.+ına 88b/5

[=1]

fāsıķ: (Ar.) Günahkar, dinin emirlerine
uymayan.

f.+lara 56a/7

[=1]

faşıl: (Ar.) bölüm, kısım, devre

f. 99a/12

f.+da 99a/14

f.+ı 99a/13, 99a/13, 99a/13,
99a/13

[=6]

fātiħa: (Ar.) Kur'ān-ı Kerīm'in ilk
suresi.

f. 58b/7, 62a/10, 66a/5, 68a/14,
72a/4, 75a/14

[=6]

fāyide: (Ar.) fayda, yarar

f.+si 79b/13

[=1]

fażl: (Ar.) iyilik, cömertlik, lütuf,
kerem

f.+ı 94a/4, 94a/4

f.+ın 94a/7, 94a/8

[=4]

felāḥ: (Ar.) kurtuluş; mutluluk, saadet

f. 66b/16

[=1]

felak: (Ar.) Kur'an-ı Kerim'in yüz on
üçüncü suresi.

f. 119b/9

[=1]

fer': (Far.) parlaklık, aydınlık

f.+ini 80a/6, 87a/8

[=2]

ferāyiz: (Ar.) Farz olan şeyler; dinen
yapılması zorunlu işler.

f. 100a/2

f.+den 77a/5

[=2]

ferište: (Far.) melek

f. 81a/1, 97a/3, 97a/4

f.+ye 97a/1

[=4]

ferišteḥ: (Far.) melek

f. 111b/10, 114b/4, 115b/16,
116a/13, 53a/10, 53a/7, 69a/5, 78b/10,
80b/16

f.+ler 114a/12, 116a/2, 74b/10,
86a/10, 86a/17, 86a/3, 86a/5, 86a/7,
86b/6, 89a/12

f.+lerden 89a/10, 89a/11

f.+lerdür 53a/6

f.+leri 86a/17

f.+leridür 53a/5

f.+lerim 55a/8, 62b/5, 74b/11

f.+leriñ 53a/11, 69a/6, 69a/6,
69a/9

f.+lerinden 97a/2

f.+lerine 74b/9

[=33]

feryād: (Far.) çığlık, haykırma

f. 59b/11, 59b/7

[=2]

feryād it-: (Far.+T.) feryat etmek,
haykırmak, bağırma, çığlık atmak

f.-erler 119b/8

[=1]

feryāz: (Far.) feryat, çığlık, haykırma

f. 66a/2

[=1]

fetiḥ: (Ar.) Fethetme, bir kaleyi, şehri

vs. ele geçirme, ilhak etme.

f. 76b/6

f.+de 76b/2

[=2]

fezā'il: (Ar.) faziletler, erdemler

f.+e 77a/5

[=1]

fidā ol-: (Ar.+T.) Fedâ olmak, bir uğurda yok olmak.

f.-sun 117a/8

[=1]

fi'il: (Ar.) eylem, iş

f.+leri 89a/7

[=1]

fikir: (Ar.) Düşünce, zihinde tasarlanan şey.

f.+ler 60b/14

[=1]

fil: (Ar.) İri, hortumlu, kalın derili hayvan.

f. 102b/3, 102b/5

[=2]

filān: (Ar.) Cümlede adı zikredilmek istenmeyen şeyin yerini tutan söz.

f. 90b/6

[=1]

fi'l-cümle: (Ar.) sonunda, sonuç olarak, nihayetinde

f. 118b/8, 119a/11

[=2]

fil kavmi: (Ar.) Peygamber efendimiz doğmadan önce Kabe'yi yıkmak üzereyken Ebabil kuşları tarafından durdurulan Ebrehe ordusu.

f.+ni 104a/10

[=1]

fir'avn: (Ar.) Firavun, Eski Mısır hükümdarlarına verilen ünvan.

f. 120a/10, 120a/10

[=2]

fiṭr: (Ar.) Fitre, ramazan ayında zenginlerin fakirlere vermekle yükümlü olduğu sadaka.

f. 57a/11, 57a/7

[=2]

fiṭra: (Ar.) Fitre, ramazan ayında zenginlerin fakirlere vermekle yükümlü olduğu sadaka.

f. 57b/1

f.+n 57a/12

[=2]

fūlān: (Ar.) filan, falan

f. 114b/4, 71a/10, 90b/4, 90b/4,
97a/5, 97a/5, 97b/6, 97b/6, 99a/2

f.+a 74a/4, 74a/4

[=11]

furşat: (Ar.) Fırsat, bir işin
halledilebilmesi için uygun olan
zaman.

f. 83b/5

[=1]

fużalā: (Ar.) Fazilet sahibi, erdemli
kimseler.

f.+nıñ 87a/8

[=1]

fūlān: (Ar.) Filan, falan

f. 70a/16, 90b/6, 97b/6

[=3]

G

ġāfil: (Ar.) Hak'tan ve hakikatten
habersiz.

g.+leriñ 121a/14

[=1]

ġāfil kıı-: (Ar.+T.) Hak'tan ve
hakikatten habersiz eylemek.

g.-dı 97b/4

[=1]

ġāfillik: (Ar.+T.) Gafil olma, habersiz
olma durumu.

g.+imizdendür 57b/11

g.+ inñuzden 109b/5

[=2]

ġāfil ol-: (Ar.+T.) Hak'tan ve
hakikatten habersiz olmak.

g.-sa 121a/13

g.-urlar 106a/17

[=2]

ġaflet: (Ar.) Gafil olma, Hak'tan ve
hakikatten habersiz olma durumu.

g.+den 91b/9

[=1]

ġāh: (Far.) kāh, bazen, bazı zaman

g. 114a/2, 60b/14, 60b/14,
60b/14, 60b/14, 60b/15, 60b/15,
60b/16, 60b/16, 60b/17, 60b/17, 76b/7,
80b/12, 80b/13, 80b/13, 80b/13,
80b/14, 96a/1, 96a/2, 96a/2, 96a/2

[=21]

ġā'ib: (Ar.) Bilinmeyen, gözle
görülemeyen.

g.+dür 57b/10

[=1]

ġālib: (Ar.) Kazanmış, rakibini mağlup etmiş.

g. 58b/2, 76a/7

[=2]

ġālib ol-: (Ar.+T.) Kazanmak, rakibini mağlup etmek.

g.-a 117b/6, 118a/15, 94a/17

g.-maz 76a/13

[=4]

ġamāz: (Ar.) münafıklık etmek.

g.+lar 112b/7

[=1]

ġanī: (Ar.) zengin

g. 74a/15

[=1]

ġanīmet: (Ar.) Savaşta düşmandan alınan eşya, mal ve esirler.

g. 74a/16

[=1]

ġarayib: (Ar.) Garip ve tuhaf şeyler.

g. 68b/8

[=1]

ġāret it-: (Ar.+T.) yağma etmek, yağmalamak

g.-erler 93b/13

[=1]

ġarīb: (Ar.) tuhaf, acayip, şaşılması

g. 114b/7, 58b/6

[=2]

ġarķ: (Ar.) boğulma, batma

g.+dan 95a/14

[=1]

ġarķ eyle-: (Ar.+T.) boğmak, batırmak

g.-memek 100b/2

[=1]

ġarķ ol-: (Ar.+T.) boğulmak, batmak

g.-sañ 100a/17

[=1]

ġaybet: (Ar.) gaiplik, gözle görülmeme

g. 100b/11, 100b/5, 64b/3

g.+in 100b/7, 100b/9

g.+lerle 95b/3

[=6]

ġāyet: (Ar.) pek, çok, son derece, oldukça

g. 59a/12, 63b/12

[=2]

ġā'ib: (Ar.) gözle görülmeyen

g.+i 57b/10

[=1]

ġayrı: (Ar.) başka, diğer, özge

g.+ları 106a/13

g.+sın 106a/15	g.+da 93a/5
g.+ya 88a/17, 99b/11	[=1]
[=4]	geç-: geçmek
ġazā: (Ar.) İslam yolunda yapılan savaş, cihat.	g.-di 111b/11
g. 74a/16, 94a/5, 94a/6	g.-se 68b/6
g.+da 93a/8	[=2]
g.+sından 76b/14	geç: Vaktinden sonraya kalmış, zamanını aşmış; erken karşıtı.
[=5]	g.+eler 65a/13
ġazāb: (Ar.) öfke, kızgınlık, hınç	[=1]
g. 100b/3, 61b/16	geç-: Bir yerden başka bir yere gitmek.
g.+ıdur 61b/16	g.-di 112a/12, 92a/8
[=3]	g.-e 65a/11, 65a/12, 65a/12
ġazā it-: (Ar.+T.) Gaza etmek, İslam yolunda savaşmak, cihat etmek.	g.-eler 65a/12
g.-di 90b/5	g.-en 82b/16
[=1]	g.-er 101a/17, 101b/2, 93a/10
ġazā kııl-: (Ar.+T.) Gaza etmek, İslam yolunda savaşmak, cihat etmek.	g.-erdi 71a/15, 71b/17
g.-ayıdum 81b/12	g.-erdüm 52a/7
[=1]	g.-eridi 58a/15, 71a/7, 92a/5
ġāzi: (Ar.+T.) Gaza eden, İslam yolunda savaşan, cihat eden.	g.-erler 61b/2
g.+ler 93a/2, 94a/4, 94a/5	g.-mek 65a/15, 65b/3
g.+leriñ 94a/3	g.-meye 59b/10
[=4]	g.-meyince 84b/5
ġāzılık: (Ar.+T.) Gazi olma durumu.	[=21]
	geçmiş: yaşanmış, geçmişte olmuş; mazi

g. 89a/2	g.-elüm 69a/16, 76b/13
[=1]	g.-en 103a/15, 104a/10, 89a/8, 93a/14, 93a/15
geçür-: Geçirmek, vaktini bir işi yapmakta kullanmak.	g.-esi 89a/2, 89a/2
g.-di 64a/11, 98b/15	g.-esiler 109a/8
g.-ürlerdi 59b/11	g.-esün 70a/16
[=3]	g.-eydi 64b/13
gel-: Konuşanın kendine doğru uzaktan yakına doğru mesafe katetmek.	g.-eyim 71a/12
g. 70b/1	g.-gilsen 109a/11
g.-di 104b/13, 106a/9, 110a/13, 110a/5, 110b/13, 111b/10, 112a/17, 112b/3, 114a/1, 115b/4, 116a/13, 116b/2, 119a/13, 120a/10, 120b/1, 121b/13, 121b/15, 52a/14, 52b/5, 58b/14, 67a/12, 67b/5, 70b/2, 71b/2, 73b/11, 74a/5, 74a/6, 74a/8, 75a/17, 80b/10, 80b/16, 81a/2, 81a/6, 81b/9, 84a/17, 84b/16, 90a/17, 92a/11, 97b/15, 99b/1	g.-icek 71b/1
g.-dikde 70a/13	g.-iñ 86a/17
g.-diler 102b/11, 109a/10, 72b/4, 82a/9, 87b/2	g.-me 92b/12
g.-dün 73a/1	g.-medi 120b/4, 72b/7
g.-e 114a/8, 116b/2, 55a/4, 59b/14, 59b/16, 68a/4	g.-medin 56a/15, 75b/12
g.-ecegin 63b/1	g.-mege 81b/1
g.-eci 78b/10	g.-mek 61b/7
g.-eciden 87b/15	g.-mekde 86a/15
	g.-meyince 87a/17
	g.-meyüpdüdür 109a/2
	g.-mez 59a/17, 63b/2, 72b/15
	g.-midi 61b/14
	g.-miş 53b/17, 61a/14, 85a/1
	g.-mişdür 87a/1
	g.-mişken 88a/6
	g.-se 67a/8, 80a/14, 83b/15, 96a/17, 96b/7, 97a/4

g.-sen 69a/10
g.-üp 80b/16, 86a/4, 86b/8,
99a/5

g.-üpturur 86b/9

g.-ür 103a/11, 105b/6, 107a/7,
114b/4, 116a/14, 122a/5, 53a/16,
53b/6, 54b/11, 55a/10, 55a/9, 58a/15,
61a/12, 62a/17, 62b/5, 69b/6, 70a/11,
70a/6, 73a/13, 74a/9, 76b/10, 77b/5,
80a/10, 83a/9, 86b/17, 91b/6, 95a/17,
95a/3, 97a/1

g.-ürdi 80b/11, 80b/15, 81a/16,
81b/1

g.-ürken 111b/9

g.-ürler 74b/16, 86a/10, 86a/14,
86a/14, 93b/13

g.-ürlerdi 67a/17

[=144]

gemi: Su üstünde giden büyük ulaşım
aracı.

g.+ye 75b/4, 95a/11

[=2]

geñez: kolay

g. 52a/17, 56a/6, 56b/7, 56b/8,
58b/12, 69a/3, 69b/3, 69b/5

[=8]

geñezlik: Kolaylık, kolay olma
durumu.

g. 76a/9

g.+e 76a/6

[=2]

ger: (Far.) eğer, şayet

g. 69a/17, 69b/1, 69b/2, 70b/10

[=4]

gerçek: hakikat, var olan, aslolan

g. 111a/16, 54a/13, 55a/7

g.+dür 87b/17

g.+lerse 69b/1

[=5]

gerçi: (Far.) Aslında, her ne kadar
..... ise de.

g. 72a/16

[=1]

gerek: lüzumlu, lazım

g. 115b/4, 56a/2, 56b/17,
56b/17, 57b/16, 58a/8, 63b/3, 75a/6,
77a/8, 85a/3, 92a/15, 95b/10

g.+di 98a/8

g.+dür 63a/1

g.+se 71b/5

[=15]

gerek-: lazım olmak, icap etmek,
ihtiyaç olmak

g.-mez 64b/3

[=1]

geril-: Germe işi yapılmak, gergin hale getirilmek.

g.-di 82a/12

g.-ür 65a/8

[=2]

gerü: geri, tekrar, yine

g. 111a/9, 76b/7, 78b/3, 80b/1, 86b/1, 86b/13, 98b/8

[=7]

get-: gitmek

g.-di 70a/11, 70a/16

g.-diginden 76b/6

g.-diler 91a/17, 91a/17

[=5]

getür-: Getirmek, bir şeyi beraberinde uzaktan yakına almak.

g.-di 104a/16, 116a/16, 52b/5, 57a/10, 60b/7, 65b/5, 71a/13, 76a/16, 76a/17, 85b/4, 87b/1, 88b/7, 99a/4, 99a/5

g.-digi 98a/17

g.-digiñ 76a/8, 81a/12

g.-diler 77b/15

g.-em 52a/16, 82b/9

g.-enler 65b/3

g.-enlerden 65b/2

g.-esin 61b/14

g.-eyidi 64b/13

g.-mediler 67a/11

g.-mek 100a/3, 61b/6

g.-miş 61a/12

g.-mişdür 79b/16

g.-se 81a/12

g.-seler 80a/17

g.-üp 111b/8, 55a/11

g.-üpdürür 58a/9

g.-ürdi 81b/6

g.-ürüm 109a/14

g.-ürüz 78b/6

[=37]

getürivir-: getirivermek

g.-irler 75a/1

[=1]

gevde: Gövde, vücudun baş kollar ve bacaklar hariç kısmı.

g.+lerin 59b/17

g.+si 103a/7, 103a/9

[=3]

gey: pek, çok, gayet; iyi, iyice

g. 95b/9

[=1]

gey-: Giymek, giysiyi bedenine geçirmek.

g.-üp 81b/13

[=1]

gez-: dolaşmak, seyir

g.-eler 60b/16, 60b/17

g.-er 60b/15, 76a/4

[=4]

gezi: dolaşma, seyir

g.+ler 95b/5

[=1]

gibi: benzer, benzeyen; misali

g. 102b/16, 103a/15, 103a/17, 104b/1, 108a/4, 113b/3, 116a/5, 116b/14, 116b/14, 119a/13, 121a/8, 122a/1, 55b/11, 56a/15, 57a/2, 60b/6, 60b/8, 63b/10, 64a/1, 64b/8, 65a/11, 65a/11, 65a/11, 65a/12, 65a/12, 74a/14, 76b/11, 81a/12, 95a/17, 95a/17, 95b/12, 95b/13, 95b/16, 95b/5, 96a/1, 96a/13, 96a/17, 96a/17, 96a/17, 96a/3, 96a/4, 96b/1, 96b/1, 96b/16, 96b/2, 96b/2, 96b/3, 96b/4, 96b/4

g.+di 103b/4, 103b/4

g.+dür 112b/13, 112b/14, 77a/15, 77a/15

g.+ler 100b/13, 53b/17

g.+yidi 103b/2, 103b/2

[=59]

gice: gece, tün

g. 107b/13, 112a/10, 116b/14, 116b/16, 66b/5, 84a/7, 84a/8, 84a/9, 84b/7, 85a/16, 85a/7, 86b/4, 86b/8, 89b/15

g.+de 75a/4, 84a/6, 86a/10, 86a/11, 86a/14, 86a/6

g.+dür 84a/5

g.+leri 84b/3

g.+niñ 84a/6

g.+si 113a/1, 84a/14

g.+sidür 84a/8, 84b/9

g.+sin 83b/13, 85a/1

g.+sinde 84b/13

g.+sindedür 84b/13, 84b/15, 84b/7, 84b/8, 84b/8

g.+ye 84b/17

g.+yi 85a/2

[=37]

giç: geç

g. 72b/9, 73a/1

[=2]

giçe: gece

g. 80b/12

[=1]

giçi: küçük

g. 74a/10, 88b/15

[=2]

gider-: ortadan kaldırmak, yok etmek

g.-di 105a/2, 75a/17

g.-ir 60a/5, 77b/16

g.-se 68b/11

[=5]

ġilmān: (Ar.) Cennette hizmet eden gençler.

g. 68b/8

[=1]

gimi: kimi, bazısı

g.+sin 100b/1

[=1]

gir-: Bir yerin dış tarafından içerisine geçmek; dahil olmak.

g.-di 112b/3

g.-diginde 76b/7

g.-digine 76b/2

g.-dikçe 113b/14

g.-diler 97b/8

g.-dim 57a/13

g.-diñiz 97b/5

g.-dükçe 114a/2

g.-e 102a/5, 56b/12, 59a/11,
59a/7, 70a/4, 70b/14

g.-ecesi 71a/8

g.-esidür 111b/4

g.-esin 116a/9

g.-icek 75b/4

g.-ir 121b/3, 122a/5, 93a/10

g.-iriken 115b/16

g.-irse 62b/12

g.-iserlerdür 65b/12

g.-mege 69b/12, 69b/9

g.-meye 64b/8, 65b/15, 70a/4

g.-meyince 63b/1

g.-mezüz 72b/10

g.-se 120a/7, 69b/14, 84b/10

g.-seler 101b/7, 65b/13

g.-üp 121a/11, 67a/1, 93a/7

g.-ür 121b/3

g.-ürin 80a/15

[=41]

giriftār: (Far.) tutkun, tutulmuş, müptela

g. 57a/3

[=1]

giriftār ol-: (Far.+T) tutulmak, müptela olmak, yakalanmak

g.-ur 93b/8

[=1]

giril-: Dış taraftan içeriye geçilmek.

g.-di 96b/16

[=1]

girü: geri

g. 101b/9, 106a/2, 107b/13,
111b/8, 114a/5, 121a/15, 53a/15,
53b/11, 53b/11, 53b/12, 53b/12, 53b/7,
53b/9, 53b/9, 54b/14, 58a/11, 60b/11,
60b/8, 61a/1, 62b/14, 63a/16, 69a/16,
70b/6, 71a/7, 76b/13, 76b/2, 76b/4,
77b/10, 80b/1, 80b/15, 81a/1, 81a/3,
81a/3, 81a/3, 81b/1, 81b/11, 82a/11,
84b/14, 86a/17, 90a/16, 98b/2, 98b/6

[=42]

git-: Bir yere yönelmek, yola çıkmak;
ulaşmak; yakından uzağa mesafe
katetmek.

g.-di 82a/11

g.-e 81a/8, 87a/4, 91a/4, 91a/5

g.-eceklerin 95b/14

g.-eler 91a/3

g.-elim 71a/11

g.-er 65a/7, 78b/6

g.-erdüm 109b/7

g.-eridim 114a/16

g.-erken 57a/14, 70a/16

g.-erler 61b/1

g.-erlerdi 104b/13

g.-erse 89a/7

g.-miş 61a/14

g.-üp 56a/14

[=19]

giy-: Giysiyi üzerine geçirmek.

g.-eler 91a/8, 91a/8

[=2]

gizle-: saklamak

g.-dim 74b/10

g.-mek 75a/7

[=2]

gizlen-: saklanmak

g.-ür 52b/11

[=1]

gizlü: gizli, saklı

g. 89b/15

g.+sin 56b/6

g.+sinde 56b/5

[=3]

gögüs: Göğüs, gövdenin boyunla karın
arasında kalan bölümü, bağır, döş.

g. 53b/5

g.+i 103a/9, 53b/3, 53b/4

g.+inden 53a/17

g.+lerine 59b/16

[=6]

gök: Gezegen ve yıldızların içinde
bulunduğu geniş boşluk, uzay, sema.

g. 52b/10, 53a/3, 55a/3, 56a/10,
57a/4, 59a/12, 61a/2, 66b/8, 96a/8

g.+de 52b/16, 52b/16

g.+deki 113a/12, 52a/2

g.+den 119a/7, 58a/11

g.+dür 96a/7

g.+e 86b/1, 86b/6

g.+leri 62b/15, 84a/13

g.+ün 113b/9

g.+ünden 84a/4

g.+üne 84a/2

[=23]

gökce: Yeşil

g. 60b/6

[=1]

gökcek: güzel, hoş, latif

g. 81a/10, 92b/4

[=2]

gökceklen-: Güzelleşmek, hoş hal almak.

g.-mek 97b/3

[=1]

gök: Gök yüzü.

g.-dü 84a/16

[=1]

gölge: Işıklı ortamda cisimlerin ışığın vurduğu tarafın aksi yönünde oluşturduğu karaltı.

g. 114a/8

[=1]

gönder-: Yollamak, bir şeyi bir kimse aracılığıyla başkasına ulaştırmak.

g.-e 80a/7

g.-gil 74b/15

[=2]

göñül: Kalbin manevi yönü, yürek.

g. 60b/13

g.+deki 118b/1

g.+i 121a/11, 121a/14, 121b/3,
81b/3

g.+ine 121b/3

g.+lerde 94b/13

g.+leri 95b/2

g.+lerinde 89a/5

g.+ne 121b/3

g.+ün 75b/7

g.+üne 113b/9, 122a/4

g.+üni 75b/8

g.+üñüz 98b/7

[=16]

gör-: Gözler aracılığıyla bir kimse veya şeyin varlığını algılamak.

g. 94b/11
g.-degün 113a/7
g.-di 113a/1, 113a/10, 113a/11,
113a/13, 113a/2, 113a/2, 114b/4,
120b/1, 85a/11, 85b/14, 90b/14
g.-dükleri 61a/7
g.-düm 112a/17, 114a/5,
114a/5, 52a/4, 73a/12, 77a/12, 81b/13,
83a/13, 84b/16, 90b/14
g.-e 91b/14, 91b/16, 91b/16,
97b/5, 97b/8, 99a/3
g.-eler 57a/3, 57a/5, 62a/3,
91b/6
g.-emedi 112b/4
g.-esidür 91b/10, 91b/12
g.-esiz 110a/5, 98b/6, 98b/7,
98b/8, 98b/9, 98b/9
g.-gil 69a/10
g.-icek 59b/3
g.-medi 103b/5
g.-mediler 57b/1
g.-mediñ 102b/3, 104a/10
g.-megiçün 91b/2
g.-mek 54b/12, 63a/14, 89a/12
g.-mese 66b/6, 66b/7
g.-meye 111a/3
g.-meyeler 65b/15

g.-meyesin 116a/3, 116a/3,
116a/5

g.-meyince 114a/1
g.-mez 117b/12, 121a/8, 71a/4

g.-mezin 64a/5, 64a/7

g.-mezler 61a/2

g.-miş 103b/5

g.-müş 61a/7

g.-se 74b/13

g.-señ 82a/2

g.-üp 103a/3, 52b/7

g.-ücek 66a/1

g.-ür 105b/17, 82a/13, 82a/15,
82a/16, 82a/4, 82b/1, 92b/1, 92b/2,
99b/4

g.-ürdi 70b/17, 71b/17

g.-ürler 62a/2, 63a/4

g.-ürse 63b/4, 82b/2

g.-ürsem 82a/8

g.-ürsin 76a/6

[=91]

göre: nazaran, nispeten, kıyasla; uygun
olarak, uygun şekilde

g. 63b/8, 67b/1, 71b/15

[=3]

görklü: güzel, mübarek, kutsal

g. 74a/13, 78a/14, 78a/14

[=3]

göster-: Birinin bir şeyi görmesini sağlamak.

g.-di 55b/13, 55b/14, 55b/17,
56a/1, 56a/2, 56a/3, 56a/5, 56a/8,
85a/10

g.-diler 73a/12

g.-mek 69b/16

[=11]

götür-: Bir şeyi beraberinde bir yerden uzaklaştırmak, başka yere taşımak.

g.-di 112b/3, 73b/9

g.-düğü 111b/10, 111b/13

g.-üp 80b/13, 93a/10

[=6]

götürül-: Bir şeyin birinin beraberinde uzaklaştırılması, başka yere taşınması.

g.-di 84a/16

g.-dü 84b/1

g.-mez 84b/2

g.-ür 119b/13

[=4]

gövde: Vücutun baş, kollar ve bacaklar hariç kısmı.

g.+den 97a/12

[=1]

göz: Canlılarda görme organı.

g. 64a/15, 67b/7, 68b/14, 71a/5,
80b/11

g.+dür 77b/13

g.+e 80b/11

g.+i 53b/3, 71a/4

g.+ler 117b/12, 66b/6, 66b/7

g.+leri 100b/17

g.+lerini 71a/7

g.+ne 117b/15

g.+ün 53a/11, 64b/5

g.+ünden 105a/17

g.+üne 117b/15

g.+üni 80b/11

g.+üñüz 98b/8

[=21]

gözenek: Delikli bir nesnenin deliklerinden her biri.

g. 64b/7

[=1]

gözet-: Gözlemek, gözetlemek; göz önünde tutmak, önemsemek; korumak.

g.-ür 53a/6

[=1]

gözük-: Gözle görünmek.

g.-di 81b/2

[=1]

ġufrān: (Ar.) affetme, merhamet etme,
acıma, bağışlama

g.+dur 66a/14

[=1]

ġūr: (Far.) mezar, kabir

g. 119b/12, 98a/11

g.+ından 53b/7

[=3]

ġurķ: (Ar.) gark, boğulma, batma

g.+dan 75b/5

[=1]

ġussa: (Ar.) üzüntü, hüzn, keder,
gam, tasa

g.+ları 102a/5

[=1]

ġusūl: (Ar.) Yıkanma, boy abdesti
alma.

g. 54a/4

[=1]

ġüyā: (Far.) sanki, sözde

g. 111a/4, 76b/11, 93b/13,
56b/16

[=4]

ġüyayā: (Far.) güya, sanki, sözde

g. 108b/14

[=1]

ġüyiyā: (Far.) güya, sanki, sözde

g. 58a/5

[=1]

ġüyuyā: (Far.) güya, sanki, sözde

g. 100a/16, 102b/16, 108a/4,
110a/1, 79b/9, 93b/15

[=6]

ġüç: güç, kuvvet

g.+i 64a/4, 79b/9

g.+ile 76a/8

g.+in 69b/3

g.+üle 61b/13

[=5]

ġüç it-: güç yetirmek, gücü yetmek,
zorlanmamak

g.-erlerdi 105a/4

[=1]

ġüçümle-: güç kullanmak, zorlamak,
kaba kuvvet uygulamak

g.-yesin 61b/6

[=1]

ġülüş-: Karşılıklı gülmek, bir
topluluğun bir ağızdan gülmesi.

g.-ürler 101a/1

[=1]

ġün: Güneşin doğuşundan batışına
kadar geçen zaman dilimi.

g. 105b/6, 107a/12, 109b/7,
110b/13, 111b/8, 113b/13, 114a/16,
120a/10, 120a/15, 121b/13, 121b/15,
52a/6, 52b/4, 53b/14, 53b/15, 54a/6,
55a/10, 56a/4, 57a/11, 58a/15, 58b/1,
62b/11, 62b/9, 63a/13, 67a/15, 67a/16,
67a/16, 67a/17, 67b/1, 67b/7, 67b/8,
69a/4, 70a/12, 72b/11, 72b/12, 72b/12,
72b/12, 72b/7, 77b/14, 80b/14, 80b/15,
85a/17, 90b/1, 92a/1, 92a/11, 92a/8,
95b/12

g.+de 64b/17, 68b/8, 90a/7,
94b/14, 95b/15, 96a/14, 96a/3, 98b/16

g.+den 67b/6, 81b/11

g.+dür 95b/15, 95b/9, 98b/3

g.+i 105b/7, 110a/9

g.+lerinde 99a/1

g.+üñ 90a/7, 95b/10, 95b/7

g.+ünde 54a/6, 54b/3, 55a/2,
58b/16, 59b/4, 60a/8, 60b/12, 62a/17,
64a/9, 74b/12, 84b/9, 93b/5

[=78]

günāh: (Far.) Dinen suç sayılan
ameller.

g. 100b/1, 102a/17, 113b/13,
67a/5, 90a/5, 90a/6

g.+da 64a/11

g.+dan 89b/17, 96a/17

g.+dur 89b/15, 89b/15, 89b/15,
89b/16

g.+ı 89a/1, 89b/14, 91b/7, 96b/6

g.+ıdı 75b/12

g.+ın 107a/8, 78b/10

g.+ından 89b/7

g.+la 90a/4, 90a/4

g.+lar 110b/2, 65a/6, 66b/16

g.+larda 90b/8

g.+lardur 65a/6

g.+ları 67b/13, 99a/14

g.+larıdur 75b/13

g.+larına 86b/3

g.+larını 102a/10, 83b/6, 89a/2,
89a/2

g.+uñ 65a/4

[=38]

günāh işle-: (Far.+T.) Dinen suç olan
bir işi yapmak.

g.-ye 89a/6

g.-yeler 78b/8

[=2]

günāhkār: (Far.) günah işlemiş,
günahı olan

g. 62a/10

[=1]

gündüz: Güneşin doğuşundan batışına kadarki zaman dilimi.

g. 66b/4, 68b/10, 68b/11, 73a/2, 80b/12, 86b/4, 89b/14

g.+in 52b/10

[=8]

güneş: Dünya ve galaksimizdeki diğer gezegenlerin ısı, ışık ve enerji kaynağı olan yıldız.

g. 113a/3, 114a/12, 66a/8, 66a/9, 66b/1, 66b/2, 66b/2, 66b/4, 66b/5, 69a/5

g.+e 66b/3

g.+i 116b/14

[=12]

gürle-: Gür bir ses çıkarmak.

g.-yü 93a/5

[=1]

gürüldü: Gürültü; gürleyen, rahatsız edici ve yüksek ses.

g.+ler 95b/2

g.+lerle 95b/2

[=2]

güy-: Giymek

g.-ersin 117a/10

[=1]

güz: sonbahar, hazan

g. 99a/13

[=1]

H

ha: (Ar.) Arap alfabesinin yirmi yedinci harfi.

h. 69a/11

[=1]

habbe: (Ar.) Tane, arpa buğday vb. tanesi; zerre.

h. 92a/1

[=1]

haber: (Ar.) Gerçekleşen bir olayı anlata bilgi.

h. 101b/5, 111b/15, 57a/15, 63b/5, 72b/16, 90b/9

h.+i 110b/9, 58b/14, 81a/8, 81b/6, 81b/7, 81b/9, 92a/16

h.+iñ 118b/16, 72b/14, 90b/2

h.+leri 95b/16

h.+lerin 90b/17

[=18]

haberdār: (Ar.+Far.) haberi olan, bilgisi olan

h. 120b/10

[=1]

haber it-: (Ar.+T.) haber vermek, bilgilendirmek

h.-di 71b/4

[=1]

haber vir-: (Ar.+T.) haber vermek, bilgilendirmek

h. 72b/5

h.-di 101b/4, 73b/14

h.-diler 82a/9

h.-em 72b/6

h.-gil 81b/7

h.-inilmedi 102b/7

h.-ir 110a/2, 118a/14, 77a/7, 96b/12

h.-meyeyin 121b/15

[=12]

habīb: (Ar.) sevgili, dost

h.+i 108b/5

h.+im 113a/15, 113a/7, 52a/16, 85a/13, 85b/17

h.+ine 83a/16

[=7]

hac: (Ar.) İslam dininde Kabe'yi ziyaret etme ibadeti.

h. 90b/4

h.+ları 71b/3

[=2]

hāce: (Far.) Hoca, dini hizmetlerle görevli kimse.

h. 87a/16

[=1]

hācet: (Ar.) ihtiyaç, gereklilik

h. 117a/17, 118a/5, 80b/13

h.+i 117a/17

h.+lerin 115a/6

h.+leriñi 108b/14, 76b/16

[=7]

hacı: (Ar.) Hac ibadetini yerine getirmiş kimse.

h.+lar 92b/10, 94a/7

h.+larıñ 94a/8, 94a/8, 94a/9

[=5]

hacir: (Ar.) kısıtlama, yasaklama, men etme

h.+ler 88b/3

[=1]

hac kııl-: (Ar.+T.) Hac ibadetini yerine getirmek.

h.-urlar 88b/3

[=1]

hadd: (Ar.) sınır

h.+i 103a/9

[=1]

ḥadīs: (Ar.) Hz. Muhammed(s.a.s)'in sözleri.

h. 51b/16, 53a/8, 54a/8, 54b/5, 69b/12, 73a/13

h.+de 105b/6, 107a/7, 69b/6, 73a/13, 87a/1, 95a/3, 97a/1

h.+i 58a/4

[=14]

ḥadsiz: (Ar.+T.) sınırsız

h.+dür 108b/4

[=1]

ḥaḳ: (Ar.) Doğru, gerçek; Allah, Tanrı; hukukun sağladığı pay, hisse.

h. 100a/16, 100a/6, 100a/6, 101a/16, 101a/9, 101b/4, 103a/13, 103b/10, 104a/1, 104a/10, 104b/13, 105a/17, 105b/6, 107a/16, 107a/5, 107a/8, 108a/10, 108b/8, 109a/2, 109a/8, 110a/1, 110a/13, 111a/14, 111a/2, 111a/5, 111b/12, 111b/15, 111b/16, 111b/7, 112a/2, 112a/7, 112b/3, 112b/9, 113a/5, 114b/15, 114b/5, 115a/12, 115b/13, 115b/16, 116a/8, 118b/16, 119a/17, 119b/17, 120b/15, 120b/3, 121a/13, 122a/13, 52a/12, 52a/13, 52a/15, 52a/2, 52b/10, 52b/11, 52b/13, 52b/8, 52b/9, 53a/14, 53a/3, 53a/3, 53a/3, 53a/9, 53b/10, 53b/7, 53b/8, 54a/10, 54a/11, 54a/13, 54a/6, 54b/12, 54b/15, 54b/7, 55a/11,

55a/12, 55a/16, 55a/7, 56a/1, 56a/13, 56b/1, 58a/1, 58a/11, 58a/17, 58a/4, 58a/5, 58b/12, 58b/5, 59b/12, 59b/4, 59b/6, 59b/8, 60a/4, 60b/12, 60b/2, 60b/3, 60b/4, 60b/7, 61a/5, 61a/5, 61a/8, 61a/9, 61b/16, 61b/17, 61b/2, 62a/1, 62a/12, 62a/14, 62a/17, 62a/17, 62a/8, 62b/15, 62b/4, 62b/9, 63a/5, 63a/5, 63a/8, 63a/9, 63b/5, 64a/1, 64a/16, 64b/11, 64b/11, 65a/4, 66a/17, 66a/2, 66a/9, 66b/1, 66b/10, 66b/10, 66b/10, 66b/17, 66b/2, 66b/2, 66b/2, 66b/3, 66b/4, 66b/5, 66b/8, 66b/8, 66b/9, 66b/9, 67a/1, 67a/2, 67b/12, 67b/3, 67b/5, 67b/9, 68a/17, 68b/10, 68b/10, 68b/11, 68b/13, 68b/15, 68b/3, 68b/7, 69a/1, 69a/3, 69b/2, 70a/11, 70b/6, 71a/6, 71b/10, 71b/15, 72a/17, 72a/8, 72b/16, 72b/3, 73a/17, 73b/1, 73b/10, 73b/12, 73b/14, 74b/11, 74b/9, 75a/6, 75b/13, 75b/3, 76a/7, 76b/11, 77a/16, 77a/3, 77b/11, 77b/11, 77b/12, 77b/4, 78a/13, 78a/8, 78a/9, 78b/1, 78b/11, 78b/14, 78b/16, 78b/17, 78b/9, 79b/12, 79b/17, 79b/9, 80a/12, 80a/16, 80a/3, 80a/7, 80b/10, 80b/14, 80b/16, 80b/3, 81a/11, 82a/13, 82b/10, 82b/9, 83a/14, 83a/15, 83a/16, 83a/3, 83b/12, 83b/15, 83b/9, 84a/10, 84a/11, 84a/13, 84a/7, 84a/8, 85a/10, 85a/13, 85b/16, 85b/5, 85b/6, 85b/8, 86a/12, 86a/6, 86a/8, 86b/10, 86b/12, 86b/16, 86b/2, 86b/2, 87a/1, 87a/7, 88a/16, 88a/2,

88a/9, 88b/17, 89a/1, 89a/12, 89a/12, 89a/13, 89a/15, 89a/2, 89a/4, 89a/8, 89b/1, 89b/17, 89b/17, 90a/4, 91b/16, 91b/7, 92a/12, 92a/3, 92b/16, 92b/3, 93a/10, 93a/12, 93a/16, 93a/2, 93a/4, 93a/6, 93a/7, 93b/15, 93b/3, 94a/2, 94a/6, 94a/8, 94a/9, 94a/9, 94b/1, 94b/12, 94b/15, 95a/1, 95a/3, 95a/6, 95a/9, 95b/17, 95b/9, 96a/4, 96b/11, 96b/12, 97a/1, 97a/17, 97a/2, 97a/7, 97b/15, 97b/2, 98b/13, 98b/5, 99a/12, 99a/14, 99a/16, 99a/16, 99a/17, 99a/2, 99a/6, 99a/6, 99b/12, 99b/15, 99b/3, 99b/6, 99b/7

h.+dır 76a/8

h.+duğın 52a/10

h.+dur 52a/9

h.+ı 54a/13

[=308]

hākīkat: (Ar.) gerçek, aslolan, var olan, doğru

h. 118a/6, 54a/2, 54a/3

h.+de 66b/15

[=4]

hākīki: (Ar.) doğru, gerçek, var olan, aslolan

h.+siniñ 92b/17

[=1]

hākīkilik: (Ar.+T.) Doğru olma, gerçek olma durumu.

h.+ına 117b/16

[=1]

hākīm: (Ar.) Eşyanın hakikatini, hikmetini bilen.

h.+sin 73b/9

[=1]

hākķında: konusunda, üzere, dair, ilgili

h. 106a/5

[=1]

hākīr: (Ar.) hor, aşağı, değersiz, itibarsız

h. 108b/2, 58b/7, 75a/12, 87a/9

h.+e 72a/4

[=5]

hākķ: (Ar.) Hak, doğru, gerçek; Allah, Tanrı

h. 82a/7

h.+a 82a/2, 82b/5

h.+ı 69b/16

h.+içün 73a/3, 73a/3, 73a/4

h.+ında 71a/17, 73b/3

[=9]

hākķa: (Ar.) hakikaten, gerçekten, doğrusu

h. 101a/10, 82b/13, 82b/14,
98a/14, 98a/16, 98a/5, 98b/4

[=7]

hakkında: konusunda, üzere, dair,
ilgili

h. 100b/11, 100b/11, 100b/16,
100b/17, 100b/7, 100b/8, 100b/9,
106a/7, 115a/15, 115a/17, 115b/1,
115b/10, 115b/4, 115b/7, 52b/4, 55b/7,
63b/12, 69b/15, 83a/1, 94a/11, 96b/7,
97b/15, 97b/5, 97b/9

h.+dur 109a/8

[=25]

hāl: (Ar.) durum, vaziyet

h. 101b/12, 109a/6, 61a/15,
78b/13, 88b/1, 97a/11, 99b/5

h.+de 102a/17, 57a/1, 86a/13,
87b/7

h.+den 101b/4

h.+e 78b/6, 90a/17

h.+i 101b/5, 102a/15, 102a/15,
91a/13

h.+idür 97a/12

h.+in 94b/15

h.+inde 102a/17, 57a/1

h.+inden 118a/14, 73b/14

[=24]

hālāş: (Ar.) kurtuluş

h.+ı 75a/13

[=1]

hālāş eyle-: (Ar.+T.) kurtarmak

h.-yivire 109b/11

[=1]

hālāş kıl-: (Ar.+T.) kurtarmak

h.-up 72a/3

[=1]

hālāvet: (Ar.) tatlılık, hoşluk

h.+iniñ 113a/9

[=1]

hālāyık: (Ar.) kadın köle, cariye

h. 110a/5, 55b/1, 55b/17,
71a/12, 86a/4, 90a/14, 91b/8, 95b/12,
95b/13, 97a/4

h.+a 107b/9, 83a/2

h.+dur 99b/7

h.+iñ 108a/10, 121b/2, 122a/4

h.+lar 110a/11

h.+ları 121b/5

[=18]

hālet: (Ar.) hal, durum

h.+i 102a/15

[=1]

hālet-i vahide: (Ar.) vahdet hali, birlik
hali

h.+de 97a/14	h.+a 84b/14
[=1]	h.+i 100b/17, 55b/11
ḥālī: (Ar.) boş, تنها, ıssız	h.+uñ 58b/2
h. 63a/11, 91b/6	[=7]
[=2]	ḥalvet: (Ar.) tenhaya çekilme, yalnız kalma
ḥalīfe: (Ar.) Birinin yerini alan vekil.	h. 120a/10
h. 83b/8	h.+e 81b/4
h.+ye 108b/3	h.+lerde 80b/11
[=2]	[=3]
ḥalīfelik: (Ar.+T.) Halife olma durumu.	ḥamer: (Ar.) şarap
h. 85b/13	h. 90b/7
[=1]	[=1]
ḥālīkī'd-dehri: (Ar.) alemin yaratıcısı, dünyanın yaratıcısı	ḥamle it-: (Ar.+T.) hamle yapmak, atılmak
h. 99b/13	h.-er 83a/14
[=1]	[=1]
ḥālīm: (Ar.) yumuşak huylu, yumuşak	ḥandaq: (Ar.) hendek, çukur
h. 81a/7	h.+ı 82a/12
[=1]	[=1]
ḥālī ol-: (Ar.+T.) Münezzeh olmak, kötü bir meziyetten beri olmak.	hāne: (Far.) ev
h.-maya 86b/4	h. 90b/9
[=1]	[=1]
ḥalk: (Ar.) toplum, topluluk	ḥarāb: (Ar.) yıkık, tahrip olmuş, viran
h. 56a/5, 75a/4, 77a/2	h. 62b/14
	h.+ı 90a/10

[=2]
ḥarābāt: (Ar.) meyhane
h.+a 91a/14
[=1]
ḥarāb kıl-: (Ar.+T.) yıkmak, tahrip etmek
h.-dı 71b/3
[=1]
ḥarāc: (Ar.) Vergi olarak alınan para.
h.+a 61b/9
[=1]
ḥarām: (Ar.) Dinen yapılması yasak olan iş.
h. 62b/16, 62b/17, 63a/1, 63a/3,
65b/7, 69a/1
h.+a 64b/5
h.+dan 64a/12
h.+dur 62b/15
[=9]
ḥarāmī: (Ar.) haydut, eşkıya
h.+den 69a/14
[=1]
ḥarc: (Ar.) Bir işe harcanan para.
h. 62a/7, 64a/12, 64a/5, 64a/8,
65a/3, 65a/4, 68b/17, 69a/8, 70a/15
[=9]

ḥarc eyle-: (Ar.+T.) harcamak, sarf etmek
h.-ñ 72a/2
[=1]
ḥarc it-: (Ar.+T.) harcamak, sarf etmek
h.-di 71b/2
h.-diñiz 98b/14
[=2]
ḥardal: (Ar.) bir bitki
h. 92a/3
[=1]
ḥarf: (Ar.) Dildeki sesleri gösteren ve alfabeyi oluşturan işaretlerden her biri.
h.+den 83a/17
h.+dür 100a/12, 111a/1, 51b/16,
54b/5, 58b/10, 62a/15, 66a/6, 68a/15,
72a/6, 75a/15, 77b/3, 80a/8, 83b/11,
87a/11, 89b/11, 92b/8, 95a/8, 97a/16,
99a/9
h.+i 54b/8
[=21]
ḥarf-i nidā: (Ar.) ünlem harfi
h.+dur 108b/17
[=1]
ḥarīr: (Ar.) ateşli, hararetili
h. 81b/13
[=1]

ḥarīṣ: (Ar.) hırslı, aşırı ölçüde istekli

h. 111b/16

h.+dür 94b/6

[=2]

ḥaṣ: (Ar.) özgü, mahsus, özel

h. 81a/17

[=1]

ḥāṣā: (Ar.) “Tövbe, asla, mümkün değil” anlamında söylenen söz.

h. 109a/14, 81a/9

[=2]

ḥaseb-i neseb: (Ar.) soy sop

h. 98a/13

[=1]

ḥased: (Ar.) kıskançlık, çekememe

h. 119b/16, 120b/4

h.+i 120b/4

[=3]

ḥasenāt: (Ar.) iyilikler

h. 97a/7

[=1]

ḥāṣıl: (Ar.) olan, meydana çıkan; ortaya çıkan sonuç

h. 58a/6, 58a/8, 62a/14, 65b/8

h.+dur 89a/9, 99b/9

[=6]

ḥāṣıl kıl: (Ar.+T.) elde etmek, edinmek

h.-ıvire 120b/11

[=1]

ḥāṣıl ol: (Ar.+T.) ortaya çıkmak, meydana gelmek

h.-a 115b/12, 95a/2

[=2]

ḥaṣır: (Ar.) bir araya getirme, toplama

h. 68a/12

[=1]

ḥaṣṣiyet: (Ar.) Bir nesnenin niteliği, meziyeti.

h.+i 92b/12

[=1]

ḥāṣıyyet: (Ar.) Bir nesnenin niteliği, meziyeti.

h.+leriñ 81a/10

[=1]

ḥaṣr: (Ar.) Yalnız bir şeye özgü kılma, tahsis etme, ayırma.

h. 58b/9, 62a/11

[=2]

ḥasret: (Ar.) özlem, özleyiş

h. 91b/4, 99b/1

[=2]

ḥaṣr eyle-: (Ar.+T.) Yalnız bir şeye özgü kılmak, tahsis etmek, ayırmak.

h.-yüvire 95a/4

[=1]

ḥaṣṣaten: (Ar.) özellikle

h. 107a/3, 120b/10, 58b/7, 68a/12, 72a/4

[=5]

ḥastalık: (Far.+T.) Sağlık durumunun bozulması hali.

h. 63b/7, 96b/3

h.+dan 119a/12

h.+lar 63a/14

[=4]

ḥasta ol-: (Far.+T.) Hastalanmak, sağlık durumu bozulmak.

h.-uḫ 110b/13

[=1]

ḥasūd: (Ar.) çok haset eden, çok kıskanç

h.+lıkdan 120a/2

[=1]

ḥasūdluḫ: (Ar.+T.) Çok kıskanç olma durumu.

h. 119b/16

[=1]

ḥaṣūr: (Ar.) hasr eylemek.

h. 118a/14

[=1]

ḥaṣyet: (Ar.) saygıyla karışık korku

h.+ile 60b/16

[=1]

ḥaṭar: (Ar.) güvensizlik, tehlike

h.+lardan 62a/7

h.+larından 62a/7

[=2]

ḥatim: (Ar.) bitirme, tamamlama, sona erdirme

h. 92b/5

[=1]

ḥaṭır: (Ar.) zihin, hafıza

h.+ı 85b/16

h.+lara 63b/2

h.+uñda 64a/17

[=3]

ḥattā: (Ar.) üstelik, dahi, bile

h. 103a/9, 61a/14, 98b/15

[=3]

ḥatun: (Far.) kadın, bayan, hanım

h. 71a/10

[=1]

hava: (Ar.) Atmosferin içini kaplayan, canlıların soluduğu renksiz, kokusuz gaz.

h.+da 96a/12

h.+ya 96a/11

[=2]

havāle eyle-: (Ar.+T.) Bir işi bir başkasına devretme, ismarlama.

h.-di 80a/13

[=1]

havz: (Ar.) Genellikle yüzme amaçlı kullanılmak üzere oluşturulan su dolu çukur.

h.+dur 107b/5

[=1]

hayır: (Ar.) İyilik, karşılıksız yapılan yardım.

h. 109b/13, 113b/9, 64b/10, 66a/4, 66a/5, 66b/12, 68a/15, 75a/13, 77b/1, 80a/6, 84a/11, 89a/5, 90b/3, 91b/10, 91b/13, 91b/14, 92b/3, 99a/8

h.+dan 83a/2, 94b/13

h.+ın 94b/16

h.+la 65a/6

h.+u 96b/1

[=23]

hayırlı: (Ar.+T.) hayırlı, yararlı, faydalı, iyi

h.+dur 94b/15

[=1]

hayr: (Ar.) hayır, iyilik

h.+dan 53a/4

h.+ı 55b/13

[=2]

hayrān ol-: (Ar.+T.) çok beğenmek

h.-alar 95b/14

h.-una 96a/10

[=2]

hayrāt: (Ar.) Yapılan iyilikler, hayır işleri.

h.+a 78b/16

[=1]

hayvān: (Ar.) Hareket edebilen ve duyguları olan insane dışı canlı yaratık.

h. 59a/16, 69a/13, 92b/15

h.+ıñ 92b/13

h.+lar 55b/11

h.+ları 97a/10

[=6]

hayvāncıq: (Ar.+T.) hayvan, hayvancağız

h.+lar 92b/14

[=1]

hayvānlıq: (Ar.+T.) Hayvan olma durumu.

h.+ı 92b/15

[=1]

haz̄ine: (Ar.) Altın, gümüş, mücevher vs. değerli eşya yığını.

h.+leri 90a/13

[=1]

hazır: (Ar.) Bir işi yapmak için gereken her şeyi tamamlamış, amade.

h. 57b/10, 78b/13

h.+dur 57b/10, 57b/8

[=4]

hazır dur-: (Ar.+T.) Hazır durumda beklemek.

h.-a 97a/3

[=1]

hazır ol-: (Ar.+T.) Hazır durumda bulunmak.

h.-mağ 116a/2

[=1]

hazret: (Ar.) Kutsal değere sahip varlık ve şahısların adlarının önünde saygı belirtmek üzere söylenen söz.

h. 116a/16, 81a/15

h.+e 70a/17

h.+i 100a/13, 102a/12, 103b/16, 105b/7, 107a/5, 107a/7, 107b/1, 109a/14, 109b/15, 110b/2, 111a/1, 112b/12, 119a/12, 62b/15, 72a/14,

72a/2, 73b/9, 74a/1, 75a/14, 75a/16, 75a/9, 80a/3, 80a/4, 81a/5, 84b/10, 84b/14, 85a/11, 85a/17, 85a/4, 85b/4, 89b/9, 92b/8, 95a/6, 95a/9, 97a/16, 99a/10, 99a/3

h.+inde 91b/16

h.+inden 102a/8, 103b/12, 112b/7, 62a/12, 74a/4, 80a/9, 91b/3, 95a/3

h.+ine 107a/3, 74a/3, 80b/14, 83a/15, 83a/15, 86b/10, 94b/12, 94b/4, 99b/3

h.+ini 100a/13, 121a/13

h.+üme 113b/3, 83b/15

[=62]

hazreti: (Ar.+T.) Kutsal varlık ve şahısların adlarından evvel saygı sözü olarak söylenir.

h. 113a/1, 115b/13, 52b/5, 53a/9, 54a/1, 54b/16, 54b/9, 55a/14, 58b/8, 67a/7, 68b/1, 69a/12, 69a/4, 69b/6, 92a/13

h.+nden 68a/10

[=16]

helāk: (Ar.) yok olma, mahvedilme

h. 111a/8, 111b/13, 54a/8, 54b/3, 67b/10, 67b/4, 68b/14, 69a/15, 70b/8

h.+den 95a/14

[=10]
helāk-i muḳteẓī: (Ar.) gereken yok
oluş, gerekli yok oluş

h. 95a/13

[=1]

helāk kı̄l-: (Ar.+T.) yok etmek,
mahvetmek, öldürmek

h.-a 81a/16

h.-dı 111b/13

[=2]

helāklık: (Ar.+T.) Yok olma,
mahvolma durumu.

h. 111a/8

h.+idir 95a/13

[=2]

helāk ol-: (Ar.+T.) mahvolmak, yok
olmak, ölmek

h.-dı 111b/2, 112a/12

h.-dular 103a/15

h.-dulardı 103a/5

h.-mağı 104a/12

h.-mağdan 93b/5, 93b/7

h.-ur 93b/6, 93b/8

[=9]

helāl: (Ar.) Dinen yasak olmayan şey
veya davranış.

h. 106b/10, 62b/13, 62b/14,
62b/9, 63a/4, 65b/7

h.+den 64a/11

h.+dür 62b/8

h.+sin 62b/7

[=9]

hem: (Far.) bir de, üstelik

h. 108a/14, 115b/11, 115b/12,
118b/16, 119a/13, 120b/5, 56b/17,
57a/1, 78a/8, 83b/7, 84b/5, 84b/5,
94b/9, 97a/14, 97a/14, 98b/1

[=16]

hemān: (Far.) hemen, derhal, çabucak

h. 102b/5, 61a/1, 61b/11, 61b/5,
65a/13, 67a/15, 75a/7

[=7]

hemen: (Far.) derhal, çabucak

h. 103a/3, 109b/11

[=2]

hemīṣe: (Far.) her zaman, sürekli,
daima

h. 110b/3, 88b/16, 89b/2

[=3]

hemze: (Ar.) Arap alfabesinde bir harf.

h. 100b/13, 104a/14, 105b/17,
106a/2, 60b/1, 73b/16, 75b/8, 89a/13,
94b/10

h.+i 60b/1

h.+siz 106a/2

[=11]

hemze-'i istifham: (Ar.) soru hemzesi

h. 82b/3

h.+dur 105b/17, 73b/16, 75b/9,
89a/13, 94b/10

[=6]

henüz: (Far.) daha, şimdiye kadar, şu ana dek

h. 120a/15, 54b/13

[=2]

her: (Far.) -in hepsi, bütün, cümle

h. 100a/13, 102a/12, 103a/1,
103a/5, 103b/16, 105a/17, 106b/14,
106b/16, 107a/5, 107a/7, 107a/9,
107b/11, 109a/4, 109b/15, 111a/2,
112b/12, 112b/13, 112b/14, 112b/15,
113a/13, 113a/2, 113a/2, 113a/3,
113a/4, 113a/4, 113a/9, 113b/12,
113b/14, 113b/16, 113b/8, 114a/2,
114b/2, 115b/13, 115b/16, 116b/7,
118a/10, 118a/16, 118a/5, 119a/5,
120a/15, 120b/15, 120b/17, 121a/14,
121b/8, 52a/1, 52a/11, 53a/10, 53a/3,
53a/8, 54a/1, 54a/2, 54a/7, 54a/7,
54b/10, 54b/15, 54b/6, 55a/1, 55a/10,
55b/16, 56a/11, 56a/14, 56a/17, 56a/5,
57a/5, 57a/7, 57a/8, 57b/2, 58a/3,
58a/3, 58b/11, 60b/13, 61b/8, 62a/16,

62a/7, 62a/7, 62b/12, 62b/8, 62b/9,
63a/17, 63b/14, 64a/16, 66a/16, 66a/4,
66a/8, 66a/8, 67a/17, 67a/4, 67a/5,
68b/17, 69a/17, 69a/3, 69a/4, 69b/11,
69b/11, 69b/7, 69b/8, 70a/1, 72a/15,
72a/7, 72a/8, 73b/5, 74b/11, 74b/5,
75a/16, 75a/3, 75a/6, 75b/2, 75b/2,
75b/3, 75b/3, 76a/15, 76b/8, 77a/16,
77a/7, 77b/1, 77b/4, 78b/10, 80a/13,
80a/13, 80a/9, 80b/10, 81a/12, 83b/12,
83b/15, 85a/1, 85a/17, 85a/7, 86a/6,
86a/8, 88b/6, 89a/7, 89b/12, 89b/16,
90b/13, 90b/16, 90b/17, 90b/2, 91a/4,
91b/10, 91b/11, 91b/13, 91b/15,
92b/13, 92b/8, 94b/2, 95a/9, 96a/14,
96a/16, 97a/17, 99a/10, 99a/13, 99a/8

[=152]

her bir: (Far.+T.) ayrı ayrı hepsi, tamamı

h.+leriñüzden 109b/13

[=1]

hergiz: (Far.) Herkes, insanların hepsi, tamamı, cümlesi.

h. 102a/5, 109a/2, 118a/16,
118a/6, 120b/3, 63a/11, 65b/14, 73a/6,
80a/15, 80b/2, 85b/1, 96b/2, 96b/3,
96b/3, 96b/4, 96b/4, 87b/17

[=17]

herze: (Far.) Boş, saçma, anlamsız söz.

h. 54a/15

[=1]
heybet: (Ar.) büyüklük, ululuk, azamet
h. 91b/7

[=1]
heyhāt: (Ar.) yazık, eyvahlar olsun
h. 92a/11

[=1]
hışım: akraba
h. 65a/16
h.+larından 81a/10, 86b/5
[=3]

hī: (Ar.) Arap alfabesinin yirmi yedinci harfi.
h. 83b/3, 83b/4
h.+den 83b/1
[=3]

hibe it-: (Ar.+T.) Bir şeyi karşılıksız vermek, bağışlamak.
h.-esiz 75a/14
[=1]

hīç: (Far.) hiç, asla, hiçbir zaman
h. 117b/12, 117b/4, 118b/3, 56a/15, 58b/6, 59a/1, 59a/17, 60b/15, 68b/8, 69b/14, 69b/15, 71b/11, 78b/12, 78b/9, 81a/9, 86a/10, 89a/10, 89a/8, 91b/14, 91b/17, 91b/3, 95b/16, 98b/11
[=23]

hīç: (Far.) asla, hiçbir zaman
h. 113b/13, 115a/10, 121a/8, 122a/1, 61b/12, 67b/4, 68a/1

[=7]
hidāyet: (Ar.) doğru yol, hak yol
h. 55b/14

h.+ine 83b/3, 83b/5
[=3]

hidāyet vir-: (Ar.+T.) Doğru yola iletmek, hakka sevk etmek, doğru yolu göstermek.
h.-medüm 74a/7

[=1]
hıfz eyle-: (Ar.+T.) korumak, muhafaza etmek
h.-yivire 112b/8

[=1]
hikāye: (Ar.) Bir olayın sırasıyla ve etraflıca sözlü ve yazılı olarak anlatılması.
h. 118b/17

[=1]

hikāyet: (Ar.) Hikaye, bir olayın sırasıyla ve etraflıca sözlü ve yazılı olarak anlatılması.

h. 113a/1, 114a/1, 114a/3, 114b/3, 116b/11, 54b/11
h.+de 58a/14, 61a/12

h.+i 70a/17	ḥinzīr: (Ar.) domuz; gaddar; hain;
[=9]	kurnaz; pis
ḥikāyet-i meşhur: (Ar.) ünlü hikaye,	h. 67b/9
herkesçe bilinen hikaye	[=1]
h.+dır 103b/12	hir: (Far.) her, hep, bütün, insanların
[=1]	tamamı
ḥikāyet it-: (Ar.+T.) anlatmak	h. 68a/16
h.-er 81a/5	[=1]
[=1]	ḥira: (Ar.) Hz. Muhammed(s.a.s)'e ilk
ḥikmet: (Ar.) Alemin insanlarca	vahyin geldiği mağara.
anlaşılamayan gizli amacı; gizli sebep.	h. 80b/12, 80b/15
h. 61a/6	[=2]
h.+dür 85a/16, 96a/4	ḥire: (Ar.) Hira mağarası, Hz.
h.+leri 64b/8	Muhammed(s.a.s)'e ilk vahyin geldiği
[=4]	mağara.
ḥikmet-i baliga: (Ar.) Ermiş, ilimde	h. 114a/12
yüksek bir mertebeye ulaşmış.	[=1]
h.+da 87b/6	ḥisāb: (Ar.) hesap, matematiksel işlem
[=1]	h. 62a/5, 62a/6, 62a/6, 63a/16,
ḥīle: (Ar.) aldatma, kandırma	91a/17
h. 54a/16, 54a/16	h.+a 92b/12
[=2]	h.+ı 58b/12, 89a/12
himmet: (Ar.) yardım	h.+ın 97b/1
h.+i 76a/4, 76a/4	[=9]
[=2]	ḥisāb kıl-: (Ar.T.) hesaplamak, hesap
	etmek
	h.-dık 86a/1

[=1]
hışla-: Hışırtı yapmak, hışırtı sesi çıkarmak.

h.-yu 93a/2

[=1]

hiṭāb: (Ar.) Sözü bir kimseye yöneltme.

h. 120b/3, 52a/13, 74a/7

h.+ı 74a/5

[=4]

hiṭāb-ı izzet: (Ar.) İnsanın kendi içinde duyduğu Allah'tan gelen sesleniş.

h. 113a/15, 115b/4, 119a/17

[=3]

hiṭāb it-: (Ar.+T.) söz söylemek, söz yöneltmek

h.-er 86b/6

[=1]

hiṭāb kıl-: (Ar.+T.) hitap etmek, söz söylemek, söz yöneltmek

h.-dı 85a/13

h.-ur 110a/13

[=2]

hiyānet: (Ar.) Hainlik, hain olma durumu.

h. 54a/2

h.+lik 54a/2

[=2]

hor: (Far.) aşağı, değersiz, hakir

h. 58b/17, 95a/12

[=2]

hor eyle-: (Far.+T.) aşağılamak, hakir görmek, hakaret etmek

h.-yevüz 82b/6

[=1]

horla-: Horultu sesi çıkarmak; Genelde insanın uyurken çıkardığı hırıltılı ses.

h.-mağıl 85b/14

[=1]

hortūm: (Ar.) uzun, ince ve esnek boru

h.+un 121a/13, 121a/15

[=2]

hoş: (Far.) iyi, güzel, latif

h. 108b/7, 74b/17, 99a/5

[=3]

hoş dut-: (Far.+T.) Hoş tutmak, birine iyi ve şefkatli davranmak.

h.-arsın 81a/11

[=1]

hoşluk: (Far.+T.) Hoş olma, iyi olma durumu.

h.+lar 96b/4

[=1]

hoşnūd: (Far.) halinden memnun

h. 71b/13, 73b/12, 73b/14

h.+lu 96a/15

[=4]

hoşnūd eyle-: (Far.+T.) memnun etmek, razı etmek

h.-ye 74b/12

h.-yem 74b/12

[=2]

hoşnūd kıl-: (Far.+T.) memnun etmek, razı etmek

h.-ivire 92b/5

[=1]

hoşnūd ol-: (Far.+T.) memnun olmak, razı olmak

h.-a 75a/14

h.-dı 89b/1, 89b/1

h.-duğu 89b/3, 89b/4

h.-uram 75b/4

[=6]

hoz: (Far.) hod, kendi, özü

h. 105b/15, 114b/5, 69a/9

[=3]

hūd: (Ar.) Kur'ān-ı Kerīm'de adı geçen bir peygamber.

h. 58a/10

[=1]

hūre: (Ar.+T.) huri, cennet kızı

h.+ler 91a/6

[=1]

hūri: (Ar.+T.) cennet kızı

h. 60b/17

[=1]

hurma: (Far.) Ağaça biten tatlı bir meyve.

h. 70a/15, 70a/17, 70a/9, 70b/12, 70b/14, 70b/4, 70b/5, 70b/8, 71b/16, 71b/17, 92a/4

h.+dur 98b/17

h.+lar 70b/4

h.+ları 70a/9

h.+ların 71b/17

h.+sı 70a/6

h.+yı 70a/17, 70b/3

[=18]

hurme': (Ar.) kadın

h.+i 92a/2

[=1]

husur: (Ar.) hüsrān, hüzün, üzüntü

h. 99b/10

h.+dur 99b/12

[=2]

huşūşan: (Ar.) özellikle

h. 68b/8

[=1]

ḥuṭbe: (Ar.) Cuma ve bayram namazlarında imamın minberde yaptığı konuşma.

h. 85b/15

[=1]

ḥuccācan: (Ar.) hacılar

h. 88b/2

[=1]

ḥüccet: (Ar.) delil, ispat, belge, senet

h. 87a/17, 87a/17, 88a/6

h.+den 89a/11

[=4]

ḥükm: (Ar.) hüküm

h. 87b/10

h.+i 100b/10, 81a/12, 84a/8

h.+ün 84a/8

[=5]

ḥüküm: (Ar.) karar, yargı

h. 89a/12

h.+i 75a/5

h.+ler 58b/2

h.+leri 84a/12

[=4]

ḥünefā': (Ar.) hanifler

h. 88b/2, 88b/2

h.+u 88b/1

[=3]

ḥüner: (Far.) marifet, maharet, beceri

h.+de 72a/16

[=1]

ḥürmet: (Ar.) saygı, itibar

h.+ine 100a/10, 100a/11,
108b/5, 83b/10, 99a/15, 99a/6

[=6]

ḥüsnā: (Ar.) çok güzel, en güzel

h.+yı 69b/5

[=1]

ḥüsrān: (Ar.) üzüntü, hüzn

h. 100a/10, 99b/10

[=2]

I

ı-: i- ek fiilinin kalın hali.

ı.-di 103a/1

[=1]

ırak: uzak

i. 56b/11, 56b/13, 64b/9,
70a/14, 70b/16, 76b/10, 87a/4

[=7]

ırak eyle-: uzaklaştırmak

i.-yüvire 89b/8
[=1]
ıraq it-: uzaklaştırmak
i.-e 97a/8
[=1]
ıraq ol-: uzakta olmak, uzakta bulunmak
i.-madum 91b/5
ıрмақ: büyük akarsu
i. 113a/2, 89a/16, 97a/12
i.+dur 107b/3
i.+lar 113a/9, 54a/11
i.+ları 89a/15
[=7]
[=1]
ışmarla-: (Far.+T.) sipariş etmek;
havale etmek
i.-dı 111b/11, 112a/13, 116a/14,
92a/13
i.-dılar 54b/4, 67b/10
i.-dım 74a/12
[=7]
ıssı: sahip, iye
i.+sı 59a/11, 59a/11
i.+sın 116a/5
i.+y1 66b/2

[=4]
ıssız: sahipsiz, ıssız, تنها

i. 98b/16

[=1]

İ

i-: Türkçede isimlerin ve isim soylu kelimelerin yüklem olarak kullanılmasında ve basit zamanlı fiillerden birleşik zamanlı fiiller yapılmasında kullanılan ektir.

i.-di 102b/11, 102b/15, 102b/16,
103a/1, 103a/1, 103b/5, 103b/7,
107a/14, 109a/11, 109a/8, 109b/1,
110a/9, 112a/17, 112a/2, 112a/9,
113a/5, 118b/8, 52a/6, 52a/7, 58a/1,
59b/5, 60a/6, 61a/7, 63b/12, 63b/4,
64a/2, 67a/12, 70a/16, 71a/14, 71a/2,
71a/3, 71a/4, 71a/8, 72a/1, 73b/15,
74b/13, 77a/12, 80a/2, 80b/13, 91a/15,
97b/10, 97b/9

i.-digin 88a/6

i.-düğine 88a/9

i.-miş 120b/5

i.-mişsevüz 105b/15

[=46]

ıbādāt: (Ar.) ibadetler

i.+a 83b/5

[=1]
'ibādet: (Ar.) tapma, tapınma
i. 85b/1, 98a/9
i.+den 85b/9
i.+e 84b/11, 84b/11
i.+ine 77a/3
i.+ler 88a/17, 91a/14
[=8]
'ibādet eyle-: (Ar.+T.) tapmak,
tapınmak
i.-mişler 85b/1
[=1]
'ibādet it-: (Ar.+T.) tapmak, tapınmak
i.-mege 105a/8, 107a/3
[=2]
'ibādet kıl-: (Ar.+T.) tapmak,
tapınmak
i.-urdı 80b/12
[=1]
'ibret: (Ar.) Kötü bir olaydan
çıkarılması gereken ders.
i. 102b/9
[=1]
ibtidā': (Ar.) başlangıç
i. 55a/17
i.+1 90a/3

[=2]
iç-: içmek
i.-mez 115a/6
[=1]
iç: Bir şeyin sınırları dahilinde kalan
kısmı.
i.+inde 100a/10, 100a/3, 100a/9,
109a/6, 113a/12, 113a/4, 117b/11,
118b/8, 121b/9, 52b/1, 56a/1, 56b/14,
58b/17, 59a/1, 59a/3, 59a/6, 59a/8,
59a/9, 59b/1, 60a/10, 60a/11, 60a/12,
60a/13, 60b/12, 60b/16, 60b/9, 63a/9,
64a/10, 69a/13, 69b/7, 78a/14, 78b/14,
80b/15, 81b/13, 83a/8, 84a/11, 84a/3,
84a/4, 84a/8, 84a/9, 86a/3, 87b/1,
87b/10, 88a/5, 88b/16, 89a/16, 96a/15,
96a/15, 96b/1, 98a/11
i.+indedür 84a/15, 84b/3, 84b/6,
99b/6
i.+indeki 60b/2
i.+ine 121a/11, 121a/14,
121b/3, 59b/15
i.+lerin 59b/17
[=60]
iç-: Bir sıvıyı ağza alıp yutmak.
i.-de 113a/5
i.-di 71a/9, 77b/13, 90b/7
i.-diginiñ 79b/13

i.-e 59b/17, 67a/16, 67a/16,
91a/11, 91a/11

i.-er 116b/1, 66b/11, 68b/10,
78b/3, 83a/5

i.-eriken 67a/14

i.-erin 80a/14

i.-erler 67a/16, 98b/16

i.-ersin 110a/15

i.-ilür 82b/9

i.-mez 67a/17

i.-se 80a/14

[=23]

içerü: içeri, iç taraf, iç kısım

i. 102a/5, 112b/3, 65b/14,
65b/17

i.+den 65b/14, 65b/15

[=6]

içil-: İçme eylemi yapılmak.

i.-ir 82a/8

[=1]

içir-: Bir başkasının bir sıvıyı içmesini
sağlamak.

i.-di 99a/5

i.-irse 106b/16

i.-megiçün 59a/13

i.-mek 110a/2

[=4]

içün: için, sebebiyle, -den dolayı

i. 100a/6, 101a/17, 101b/2,
109b/5, 110a/17, 112a/5, 112a/7,
114b/5, 116b/17, 119a/17, 121a/7,
52a/12, 52b/10, 52b/11, 53a/3, 53a/3,
54a/10, 54a/11, 54a/6, 55a/17, 57a/16,
57b/8, 60a/9, 61a/5, 61b/8, 62a/1,
63a/1, 63a/1, 63a/5, 63a/5, 63a/8,
63a/9, 66a/5, 66b/1, 66b/10, 66b/10,
66b/15, 66b/17, 66b/2, 66b/2, 66b/2,
66b/3, 66b/4, 66b/5, 66b/8, 66b/8,
66b/9, 66b/9, 68b/10, 68b/11, 68b/13,
68b/15, 69b/5, 70b/4, 70b/7, 71b/9,
72a/1, 75a/13, 75a/13, 76a/11, 76a/15,
76a/17, 77b/11, 77b/11, 78a/13,
78a/14, 78a/8, 78b/1, 80b/3, 81b/13,
82a/7, 82b/9, 83a/15, 83a/16, 83a/7,
83a/7, 84a/10, 86a/11, 86a/6, 86a/8,
87b/12, 88b/10, 88b/11, 88b/8, 90a/2,
91a/13, 93a/10, 93a/12, 93a/2, 93a/4,
93a/6, 93a/7, 94a/6, 94a/6, 94a/9,
94a/9, 95a/1, 95a/12, 95b/1, 95b/3,
95b/7, 96b/10, 96b/16, 96b/17, 97a/11,
98a/17, 99a/16, 99a/16, 99a/17, 99b/6

i.+dür 100b/13, 104a/16, 91a/1,
95b/17

[=114]

içür-: içirmek

i.-eler 59a/11

i.-mekden 57b/1

[=2]

idin-: Edinmek, bir şeyi kendisine almak, üzerine almak.

i.-mezdi 85b/7

i.-se 89b/16, 99a/14

i.-ürlerdi 67b/1

[=4]

idün-: Edinmek, bir şeyi kendisine almak, üzerine almak.

i.-üp 93a/15

[=1]

iffet: (Ar.) ar, namus

i. 77b/4

[=1]

iḥlās: (Ar.) İşinde samimi olma, riyadan, gösterişten uzak olma.

i. 112b/15, 88b/11, 89a/7

i.+ları89a/5

[=4]

iḥsān: (Ar.) iyilik, lütuf, yardım

i. 75a/13, 96b/1

i.+dan 111a/4

i.+dur 72a/16, 72a/9

[=5]

iḥsān it-: (Ar.+T.) vermek, bağışlamak, lutfetmek, ikram etmek, yardım etmek

i.-mek 111a/5

[=1]

iḥtilāf: (Ar.) anlaşmazlık, çatışma

i. 53b/1, 61b/10, 84b/12

[=3]

iḥtilāf it-: (Ar.+T.) Anlaşmamak, fikir ayrılığına düşmek.

i.-mediler 88a/8

i.-üpdürürler 85a/15

[=2]

iḥtilāf kıl-: (Ar.+T.) Anlaşmamak, fikir ayrılığına düşmek.

i.-mışlardır 72b/11, 84a/15, 84a/7, 84b/7

[=4]

iḥtişār kıl-: (Ar.+T.) kısaltmak, özetlemek

i.-alum 87a/1

[=1]

iḥtiyāc kıl-: (Ar.+T.) Gereken ve eksik olan bir şeyin yokluğunu hissetmek.

i.-maya 95a/5

[=1]

iḥtiyār: (Ar.) seçim, tercih

i. 57b/5, 57b/7

[=2]

iḥtiyār kıl-: (Ar.+T.) seçmek, tercih etmek

i. 117a/6
i.-dı 73a/5
i.-dım 117a/8
i.-mağ 85b/11
[=4]
iḥyā it-: (Ar.+T.) canlandırmak,
canlılık kazandırmak
i.-mişce 83b/13
i.-sün 85a/2
i.-üp 85a/14
[=3]
‘iḳāb: (Ar.) eziyet, azap
i.+ı 91b/5
i.+ile 79b/9
[=2]
iki: Birden sonra, üçten önce gelen
sayı.
i. 100b/14, 103b/2, 104b/11,
112a/7, 112b/13, 112b/13, 115b/16,
116a/12, 120a/15, 120b/12, 122a/1,
122a/7, 122a/7, 51b/16, 52a/8, 53b/3,
53b/3, 53b/3, 53b/3, 53b/4, 54b/5,
54b/5, 57a/3, 58b/10, 62a/15, 63b/10,
63b/13, 64a/15, 64a/15, 64b/10, 64b/4,
64b/4, 64b/5, 65a/10, 66a/6, 68a/11,
69a/5, 69a/5, 72a/6, 72b/11, 73b/9,
74b/6, 75b/11, 76a/13, 76a/15, 76a/15,
78b/9, 80a/8, 80a/8, 82a/10, 82b/17,

83b/11, 91a/13, 92a/17, 95a/8, 97b/9,
97b/9

i.+den 63a/11

i.+miz 80a/11

i.+si 104a/6, 76a/17, 97a/14

i.+siniñ 63a/9, 85b/11

i.+siniñde 122a/4

i.+yi 111b/17

[=66]

ikinci: İki sayısının sıra sıfatı.

i. 104a/8, 64a/11, 84a/14, 86b/4,
95b/4

[=5]

ikindi: Öğle ile akşam arasındaki
zaman.

i. 100a/6, 99a/16, 99a/16

[=3]

iḳlīm: (Ar.) ülke, diyar

i. 60b/15

i.+den 61b/2

i.+e 61b/2

i.+leri 73a/11

[=4]

iḳlīm be iḳlīm: (Ar.+Far.+Ar.)
diyardan diyara

i. 73a/12

[=1]
ikrām: (Ar.) sunma, takdim etme;
ağırlama, misafirperverlik etme; bağış,
kerem, lütuf

i.+ıla 76b/7

[=1]

ikrām it-: (Ar.+T.) sunmak, takdim
etmek; bağışlamak, lutfetmek;
ağırlamak, misafirperverlik etmek

i.-er 105a/14

[=1]

ikrār: (Ar.) Sözlü olarak bildirme,
söyleme.

i. 88b/5

[=1]

ikrār it-: (Ar.+T.) Sözlü olarak
bildirmek, söylemek.

i.-erler 88b/4

[=1]

il: ülke, memleket

i.+inde 93a/9

[=1]

ilāh: (Ar.) Tanrı, Allah

i.+unā 74b/10

[=1]

ilāhī: (Ar.) “Ey Allah’ım” anlamında
seslenme sözü.

i. 52a/13, 73a/17, 73b/5, 83a/4,
85a/12, 86b/10, 120b/2

[=7]

i‘lam: (Ar.) bildirme, anlatma

i. 102b/9

[=1]

ilçi: elçi

i. 72b/14

[=1]

ile: birlikte, beraber

i. 100b/17, 101a/1, 101a/1,
101a/5, 104a/14, 104b/15, 106a/2,
112b/3, 118b/13, 118b/13, 52a/7,
52b/15, 55b/9, 55b/9, 57b/6, 58a/6,
58a/7, 58a/8, 59a/1, 59b/13, 61b/14,
61b/7, 62a/8, 64b/6, 64b/7, 65a/2,
65a/3, 65b/3, 66a/16, 68a/12, 68a/13,
70a/3, 71a/11, 71b/8, 72b/16, 74b/15,
74b/2, 74b/2, 74b/2, 75a/12, 76b/14,
76b/4, 77a/17, 78a/7, 80a/7, 81b/12,
82a/12, 82a/7, 85a/8, 91a/6, 91a/7,
92a/15, 92b/11, 92b/15, 92b/5, 95a/4,
95a/4, 95a/4, 95a/7, 95b/2, 95b/4,
98a/16, 98b/7, 98b/8, 99a/7, 99b/10

i.+dür 72a/17

i.+yidi 89a/7

[=68]

ilere: ileri, öne doğru; gidilen yön

i.+ler 86b/15

[=1]	i.+i 66a/3
ilerki: ileride olan	i.+inde 109a/8
i. 57b/14	i.+iyle 64a/13
[=1]	[=7]
ilerü: ileri, öne doğru; gidilen yön	illā: (Ar.) mutlaka, her türlü, muhakkak
i. 61a/14, 85b/6	i. 61b/12, 61b/14, 62b/17,
i.+ki 85a/11	70a/4, 73a/2, 86a/10, 86b/3, 88a/10,
[=3]	88a/15, 88a/5, 88b/10, 91b/3, 92a/14,
	94a/15, 98a/2
ilet-: ulaştırmak, nakletmek, götürmek	[=15]
i. 55a/13	‘ilm: (Ar.) ilim, bilme, biliş
i.-e 114a/15, 53b/9, 61a/13	i.+ile 74a/17
i.-em 53b/13	[=1]
i.-en 77b/9	‘ilme’l-yaqīni: (Ar.) Bir şeyi kesin
i.-evüz 69b/6	olarak bilme.
i.-meye 91b/15	i.+i 98b/2, 98b/4
i.-üp 58b/6	[=2]
i.-ür 68b/7, 69b/9	im: iz, işaret, belirti
i.-üriz 79b/1	i.+den 70b/5
i.-ürven 83b/17	[=1]
[=13]	imām: (Ar.) Camide namaz kıldırma
ilhām: (Ar.) esin, içe doğma	görevi ifa eden din görevlisi.
i. 55b/14	i.+ıla 86b/8
[=1]	i.+lık 70a/12
‘ilim: (Ar.) bilme, biliş	[=2]
i. 74b/16, 75a/3, 92a/12	īmān: (Ar.) inanma, inanç
i.+dür 74b/16	

i. 100a/1, 105a/8, 65b/2, 65b/3, 65b/5, 67a/11, 75b/17, 76a/2, 77a/16, 80a/7, 86b/16, 87b/2, 91a/16, 92b/5

i.+a 109a/8, 61b/14, 61b/6, 61b/9, 99b/1

i.+ı 109a/14

[=21]

īmān getür-: (Ar.+T.) inanmak, iman etmek

i.-di 88a/13

i.-diler 89a/2, 89a/7, 99b/8

i.-düñiz 98a/9

i.-mediler 88a/4, 88a/7

i.-mek 111b/17, 75b/16

i.-mez 98a/16

i.-üp 89a/14

[=11]

‘imāret: (Ar.) Bir yeri bayındır etme.

i.+lerden 90a/10

[=1]

imdi: şimdi, şu an

i. 108a/6, 110a/1, 115a/12, 115b/6, 117a/12, 117a/6, 118b/15, 118b/16, 55a/4, 58b/6, 62a/12, 62a/9, 68a/10, 68b/4, 69a/10, 69a/14, 69b/12, 72a/1, 75a/8, 76a/16, 77a/15, 80a/3,

80b/4, 83b/5, 86b/13, 87a/17, 89a/7, 95a/13, 95a/3, 98a/1

[=30]

in: Bazı yabancı hayvanların yuva edindikleri oyuk.

i.+ine 61a/13, 61a/14, 61a/15

[=3]

in-: Yukarıdan aşağı doğru hareket etmek, düşmek.

i.-di 100a/12, 100b/11, 100b/16, 100b/17, 100b/7, 100b/9, 100b/9, 105b/4, 106a/5, 106a/7, 106a/9, 107b/1, 110b/11, 110b/5, 111a/1, 111b/1, 111b/3, 114a/12, 119a/5, 119a/7, 52b/4, 54b/4, 55a/13, 55a/14, 57b/17, 58b/9, 60a/2, 62a/15, 63b/12, 66a/6, 68a/15, 69b/15, 71a/17, 72a/5, 73a/15, 75a/15, 77b/3, 78a/9, 80a/8, 80b/8, 80b/9, 83a/1, 83b/11, 87a/10, 87a/10, 89b/11, 92a/14, 92a/5, 92b/7, 94a/11, 95a/8, 96b/7, 97a/16, 97b/5, 97b/9, 99a/9

i.-digi 82a/8

i.-digiçün 72b/9

i.-diginden 110b/2

i.-dise 90a/5

i.-dügi 98a/12

i.-eler 61a/10, 96b/10

i.-en 88a/6, 92b/9

i.-enler 80a/3
i.-er 113a/10, 86a/5
i.-erler 86a/7
i.-eyidi 80a/3
i.-medi 58a/1, 73b/3, 81a/14
i.-mek 60b/11
i.-mekden 73b/15
i.-mezüz 73a/2
i.-sün 72b/15
[=77]
inan-: Doğruluğunu kabul etmek, iman etmek.
i.-madı 70a/5, 70b/12, 70b/14
i.-madılar 60b/3, 60b/6, 65b/11
i.-mayup 82b/1
i.-mazlardı 90a/15
i.-mışdı 81b/14
i.-sa 69a/2
i.-ursa 69a/4
[=11]
ināyet: (Ar.) iyilik, ihsan, yardım
i.+i 62a/8
[=1]
ince: Kalınlığı az olan, kalın olmayan.
i. 112b/16
[=1]

incīl: (Ar.) Hıristiyanların kutsal kitabı.
i. 58a/14
i.+de 88a/11
[=2]
incir: (Far.) Bir çeşit ağaç ve onun meyvesi.
i. 77b/10, 77b/15, 77b/16
i.+ü 77b/13
[=4]
incit-: canını acıtmak, kırmak, zarar vermek
i.-irler 81a/13
[=1]
incü: İnci, istiridye canlısından çıkarılan küçük, yuvarlak ve sert süs eşyası.
i.+den 107b/15
[=1]
inçe: ince
i. 65a/8
[=1]
indir-: Bir şeyi bulunduğu noktadan daha aşağıya getirmek, düşürmek.
i.-di 111a/14, 58a/12, 67b/12, 67b/13, 84a/3, 85b/16, 97b/16, 99b/5
i.-dik 84a/2
[=9]

indür-: indirmek

i. 84a/9

i.-di 52b/9, 58a/11, 58a/12,
58a/13, 58a/13, 72b/17, 84a/4

i.-digi 54b/7

i.-dik 84a/1, 84a/3

i.-diñdi 86b/10

i.-ler 59a/6

i.-ür 54a/7, 79b/17

[=15]

inecük: inek, inekcik, küçük inek

i.+i 120a/15

[=1]

iniş: Yüksek bir mevkiden aşağı doğru eğimli yol.

i.+idür 65a/9

[=1]

inkār: (Ar.) reddetme, kabul etmeme, yalanlama

i.+ı 79b/15

[=1]

inkār it-: (Ar.+T.) reddetmek, kabul etmemek, yalanlamak

i.-diler 88a/13

i.-üp 90a/17

[=2]

inlü: yünlü

i. 60a/16

[=1]

inşāf: (Ar.) merhamet etme, acıma

i.+a 112b/9

[=1]

insan: (Ar.) İki elli, iki ayaklı, dik yürüyebilen, akli ve konuşma yeteneği olan varlık.

i. 53a/16, 79b/8, 90a/15, 94a/3,
94b/5

i.+a 92a/17, 94b/4

i.+dur 99b/10

[=8]

intiḳāl eyle-: (Ar.+T.) Bir yerden bir yere geçmek, varmak, ulaşmak.

i.-dı 110b/13

[=1]

ip: Dokuma malzemesinden yapılan, cisimleri birbirine bağlamakta kullanılan sicim.

i. 112a/12, 61a/14

i.+i 111b/11

i.+iyle 111b/13

[=4]

ip: ip

i.+li 103b/2

[=1]

ir-: ermek, varmak, ulaşmak, değmek

i.-arısı 63b/14

i.-dim 77a/6

i.-eler 55b/5

i.-icek 76b/4

i.-meye 85a/12

i.-miş 59a/12, 96b/14

i.-se 78b/14, 78b/16, 78b/17,
78b/17, 89a/1

i.-seyidüm 81a/13

[=13]

irdir-: erdirmek, ulaştırmak, vardırarak

i.-irse 81b/12

[=1]

iril-: gelişmek, olgunlaşmak, tekamül etmek

i.-mediler 87a/17

[=1]

iriñ: cerahat

i. 103a/7

[=1]

iriş-: erişmek, ulaşmak, varmak

i.-di 113a/15, 120b/2, 120b/4,
85b/3

i.-e 101b/4, 59b/16, 76a/10,
76a/10, 86b/9

i.-eler 113b/3

i.-idi 120b/3

i.-ür 76b/8

[=12]

irkek: erkek

i. 55b/15

i.+i 68b/12

[=2]

irte: erte, ertesi, sonra, öte

i. 113b/12, 57a/11, 57a/14

i.+niñ 119b/9

i.+ye 86a/8

[=5]

irte namāz: (T.+Far.) sabah namazı

i.+ın 86b/7, 86b/8

[=2]

isim: (Ar.) ad,

i.+i 55b/3

[=1]

iş: fiil, amel, çalışma

i. 102b/3, 117b/16, 54a/16,
54a/17, 54b/2, 58a/8, 82b/15, 86a/6,
86a/9, 94b/3, 98a/5, 98a/7

i.+de 75b/3

i.+den 82b/6

i.+dür 118b/12

i.+e 117b/5

i.+i 81b/10	i.+dür 100a/15, 100a/16,
i.+idür 99b/4	100a/16, 104a/1, 109b/17, 109b/17,
i.+in 69b/3	109b/17, 111a/3, 111a/4, 111a/4,
i.+inde 73b/12	114b/11, 114b/13, 114b/13, 117b/11,
i.+inden 76b/17, 77a/2	117b/12, 117b/15, 117b/16, 117b/17,
i.+ine 57b/16, 94b/2	55b/2, 55b/3, 76b/2, 76b/3, 76b/3,
i.+ini 88a/4	76b/4, 76b/5, 76b/6, 83b/1, 83b/2,
i.+iñüzi 56b/4	83b/2, 83b/3, 83b/3, 83b/4, 83b/4,
i.+ler 67a/3, 67a/6	83b/5
i.+lerden 78b/16	i.+i 108b/8
i.+leri 84a/13	[=45]
i.+leriñ 63a/17	işaret eyle-: (Ar.+T.) İşaret etmek,
i.+lerinde 75b/2	göstermek, parmak yordamıyla bir şeyi
i.+lerinüñ 75b/2	göstermek.
i.+si 70a/15, 70a/17, 70b/12,	i.-di 74b/7
70b/14	[=1]
i.+sidir 70b/9	işaret it-: (Ar.+T.) İşaret etmek,
[=39]	göstermek, parmak yordamıyla bir şeyi
işār: (Ar.) bildirme, haber verme	göstermek.
i. 66a/14	i.-erler 101a/1
[=1]	[=1]
işāret: (Ar.) iz, belirti, alamet	isbās: (Ar.) kanıtlamak
i. 100a/15, 55a/15, 79b/8,	i. 93a/13, 93a/16, 94b/1
79b/8, 83b/1, 95a/10, 97a/9, 99a/11	[=3]
i.+de 77b/8	işbu: işte bu
i.+dir 55b/2	i. 105a/14, 108a/6, 109a/6,
	122a/10, 52a/9, 52b/7, 57b/14, 57b/6,
	57b/7, 62b/7, 65a/7, 66b/16, 67a/8,

73b/4, 74b/9, 78a/12, 82b/10, 87b/6,
88b/12, 89a/10, 89a/11, 94a/2, 96a/2

[=23]

işbunca: işte bu kadar

i. 63b/1

[=1]

işde: İşte, bir şeyi veya durumu işaret etmek için kullanılan söz.

i. 70b/12

[=1]

işik: Eşik, bir yerin kapısının tabanı boyunca yerleştirilen hafif çıkıntı.

i.+inde 58a/16

[=1]

işit-: duymak

i. 115b/11

i.-di 67b/4, 70b/1, 71a/16,
71a/9, 81b/8, 83a/12

i.-dim 105a/6, 52a/1, 53a/9,
74b/8

i.-düm 109b/7

i.-eñ 81b/7

i.-esin 116a/13

i.-icek 81a/17

i.-irdi 118b/17

i.-irler 97a/4

i.-irsin 81b/7

i.-miş 112a/17

i.-seler 90b/13

i.-ürem 81b/4

i.-ürler 69a/6

[=22]

işkence: (Far.) eziyet, azap

i. 71a/1

[=1]

islām: (Ar.) Müslümanlık

i. 109b/1, 78b/14, 88b/10

i.+a 71b/1, 71b/2

i.+da 90a/3

i.+dur 109a/16

[=7]

işle-: yapmak, etmek

i.-di 102b/3, 67a/3, 86b/2

i.-digi 95b/4

i.-digin 91a/1

i.-diler 99b/9

i.-dügi 92b/1, 92b/2, 94b/3

i.-dügin 53a/8

i.-mek 54a/16, 54a/17, 67a/6

i.- ñ 71b/5

i.-riz 119a/5

i.-rse 53a/4, 89a/1

i.-rsin 98a/15

i.-se 91b/10, 91b/11, 91b/13,
91b/15

i.-seler 78b/8

i.-yem 54b/2

i.-yen 65a/4

[=25]

işlen-: İşleme işi yapılmak.

i.-di 90b/2, 90b/9

[=2]

ism-i fā'il: (Ar.) Özne, cümlede hükmü gerçekleştiren unsur.

i.+iñ 112a/5

[=1]

ispās: (Far.) Şüküretmek

i. 93b/1, 94a/3

[=2]

issilik: Sahiplik, iyelik, sahip olma durumu.

i.+inden 59b/14

[=1]

issirek: Efendi

i.+dür 59b/2

[=1]

iste-: talep etmek, rica etmek, dilemek, arzu etmek

i.-rem 108b/13

i.-rseñ 116a/2

i.-se 70a/1

i.-yü 74b/16

[=4]

istifhām: (Ar.) soru sorma

i.+dur 60b/1

[=1]

istiğfār getür-: (Ar.+T.) Af dilemek, Allah'tan bağışlanma dilemek.

i.-gil 110a/15

[=1]

istiğfār kııl-: (Ar.+T.) Af dilemek, Allah'tan bağışlanma dilemek.

i.-mağa 110b/3

[=1]

istişāl: (Ar.) kökünü kazıma, temelinden temizleme

i.+dur 108a/17

[=1]

istišnā kııl-: (Ar.+T.) ayrı tutmak, benzerlerinden ayırmak

i.-dı 99b/15, 99b/7

[=2]

ışret: (Ar.) içki, içki içme

i. 91a/6

[=1]

it: köpek

i. 72b/10

[=1]
it-: Bir şeye ileri yönde kuvvet uygulamak.
i.-di 67b/9, 69b/5, 74a/15
i.-digi 80a/1
i.-digiçün 71a/17
i.-digimiz 93a/12
i.-diler 119a/11, 69b/4, 79b/15
i.-dim 70b/3
i.-e 58b/9, 61b/17, 62b/10, 68a/17, 70a/15, 87a/5
i.-ecek 71a/9
i.-eler 118a/5, 60b/17
i.-elim 77a/15
i.-elüm 86b/12
i.-en 100a/11, 83b/8, 92b/6
i.-ene 101a/5, 89b/9
i.-eniñ 69a/8
i.-enler 100b/11
i.-er 109b/13, 52b/15, 59a/12, 66a/4, 66a/7, 77b/1, 80a/6, 88b/2
i.-erdi 63b/9, 70a/12, 71a/1
i.-erem 62a/10, 62a/12
i.-eridi 112a/9
i.-erim 58b/7
i.-erler 100a/1, 88a/17, 88b/5, 91a/13

i.-erlerdi 71a/14
i.-erlerse 54a/2
i.-ersin 92a/10
i.-erüz 120b/11
i.-esin 64b/8
i.-esiz 80b/5
i.-evüz 62a/6, 69b/5
i.-icilerdür 87b/6
i.-ivire 77a/17
i.-medi 122a/1, 65a/2, 65a/3
i.-medigine 72b/8
i.-mege 63b/2
i.-mekden 65a/4
i.-mekdür 64b/17
i.-meye 68a/11
i.-mez 88a/2
i.-mezseñ 108b/13
i.-mezsın 117a/10
i.-mişidi 67a/15
i.-se 65a/5, 66a/11, 68b/17
i.-seler 54a/2, 61a/6
i.-üp 54a/17, 59a/10, 62a/13, 62a/9, 66a/17, 66a/2, 68b/3, 68b/7, 70a/10, 71a/5, 72a/4, 80a/6, 87a/9, 92b/6
[=88]

‘itāb: (Ar.) azarlama, paylama

i. 116b/4

[=1]

‘itāb kıl-: (Ar.+T.) azarlamak, paylamak

i.-d1 72b/9

[=1]

i‘tibār: (Ar.) saygı görme, saygı gösterme

i.+ile 95a/1

[=1]

i‘tikād: (Ar.) inanma, inanç

i. 66a/16

i.+1 79b/16

i.+ıyla 116a/12

[=3]

i‘tikāf: (Ar.) Çevreden soyutlanıp ibadetle meşgul olmak.

i.+a 84b/14, 84b/15

[=2]

ittifaq: (Ar.) Uyuşma, anlaşma, fikir birliğine varma.

i.+ları 88a/12

[=1]

ittifaq kıl-: (Ar.+T.) İttifak etmek, uyuşmak, anlaşmak, fikir birliğine varmak.

i.-a 77b/12

[=1]

iy: Ey, karşıdaki kişinin dikkatini çekmek için kullanılan ünlem.

i. 100a/16, 107b/15, 108b/11, 108b/14, 111a/5, 113a/15, 114a/8, 114b/4, 115b/11, 118b/15, 55a/7, 55a/8, 61a/15, 62a/9, 62b/2, 62b/5, 64b/2, 67b/5, 69a/8, 71a/10, 71a/11, 71b/17, 72a/1, 73b/8, 74a/2, 74b/11, 83b/5, 86a/16, 88b/2, 89a/11, 98a/1, 99a/2

[=32]

‘izzet: (Ar.) kıymet, değer, itibar, yücelik; saygı, hürmet

i. 52a/13

i.+i 76b/7

[=2]

K

‘kabarcık: Sıvıların yüzyinde oluşan, içi hava dolu kabartılar.

k.+lar 103a/7

[=1]

ka‘be: (Ar.) Müslümanların kiblesi olan, Mekke’deki kutsal bina, beytullah.

k. 62b/11, 93a/4

k.+i 104a/10

k.+niñ 118b/8

[=4]

ka'be-i şerīf: (Ar.) Müslümanların kiblesi olan, Mekke'deki kutsal bina, beytullah.

k. 103a/15, 104a/14

k.+i 102b/11

[=3]

ka'betullāh: (Ar.) Müslümanların kiblesi olan, Mekke'deki kutsal bina, beytullah.

k. 89a/9

[=1]

ķabile: (Ar.) boy, sülale

k. 97b/9, 97b/9

k.+sinden 105b/2

[=3]

ķabūl: (Ar.) onaylama, razı olma

k. 55a/12, 55a/12, 66a/5, 70b/3, 71a/11

[=5]

ķabūl it-: (Ar.+T.) onaylamak, razı olmak

k.-em 86b/13

k.-ersin 92a/3

k.-mekde 99b/3

k.-mezsın 92a/4

k.-üp 110b/2

[=5]

ķabz: (Ar.) teslim alma; tutma, kavrama

k. 53a/7

[=1]

ķaç: Bir şeyin sayı bakımından miktarını sormaya yarayan soru sıfatı, ne kadar.

k. 58a/11, 72b/11, 80b/14, 81a/15

k.+dur 57b/17

[=5]

ķaçan: kaçan

k. 78b/9

[=1]

ķaç-: Birinden veya bir şeyden yakalanmamak için hızla uzaklaşmak.

k.-arın 80a/17

k.-mağıl 81b/7

k.-up 81b/5

k.-un 76b/6

[=4]

ķaçan: ne vakit, ne zaman ki

k. 100a/17, 101b/7, 105b/2, 107b/1, 111a/9, 119b/12, 119b/16,

120a/7, 120b/15, 121a/14, 52b/1,
55a/10, 55a/13, 55a/14, 55a/5, 55a/9,
57a/10, 57a/14, 60b/1, 60b/10, 60b/9,
62b/3, 64a/1, 65a/4, 65a/5, 65b/13,
65b/16, 66b/3, 66b/4, 67a/7, 68b/12,
68b/2, 69b/14, 71a/4, 71b/15, 71b/16,
73b/4, 74b/13, 74b/8, 74b/8, 75b/5,
76a/9, 76b/14, 76b/16, 76b/17, 77a/3,
77a/4, 77a/6, 77b/5, 78b/15, 78b/17,
78b/17, 80a/13, 80b/1, 81b/12, 81b/6,
82a/11, 82a/13, 82a/2, 84b/10, 85a/4,
86a/11, 86a/13, 86a/15, 89a/1, 89a/4,
90a/12, 90a/2, 90a/5, 90b/11, 92b/13,
94b/10

[=72]

ķadar: (Ar.) miktarda, ölçüde,
derecede

k. 112a/10, 112b/17, 113a/5,
113b/13, 114a/12, 119a/7, 54b/8,
57b/10, 59a/17, 63a/17, 66a/11, 66a/12,
68a/17, 73a/10, 73a/17, 73a/8, 73b/1,
75a/12, 83b/13, 89a/5, 90a/9, 92b/14,
98a/6

k.+dı 103a/1

k.+dur 57b/9

k.+ınca 89a/5

[=26]

ķadarca: (Ar.+T.) bir Şeye eşit
miktarda, onun ölçüsünde

k. 103a/1

[=1]

ķadarla-: (Ar.+T.) kaderlemek

k.-maķ 84a/14

[=1]

ķadd-i ķāmet: (Ar.) boy pos

k. 78a/14

[=1]

ķadeķ: (Ar.) içki bardağı, piyale

k. 59b/14

k.+ler 59b/13, 59b/15

k.+lerle 107b/9

[=4]

ķaderle-: (Ar.+T.) Kaderini tayin
etmek, kaderini yazmak.

k.-di 55b/12, 56a/4, 56a/5,
56a/8, 84a/13

k.-medi 84a/14

k.-r 84a/11, 84a/8

k.-rdi 61a/17

[=9]

ķaderlen-: (Ar.+T.) Kaderleme işi
yapılmak.

k.-en 56a/6

k.-mişdür 115a/8

[=2]

ķadīm: (Ar.) eski

k.+idür 55a/17

[=1]

ķādir: (Ar.) kıymet, değer

k. 117b/5, 85a/3

k.+den 84a/15

k.+dür 53b/7, 53b/8

k.+ven 53b/10

[=6]

ķadir gicesi: (Ar.) Ramazan ayı içinde Kur'an'ın indirilmeye başladığı gün.

k. 84a/5, 84b/1, 84b/12, 84b/16, 84b/2, 84b/3, 84b/6, 85a/9, 85b/17, 86a/3

k.+n 85a/2, 85a/14 85b/11, 85b/8

k.+nde 84a/10, 84a/12, 84a/2, 84b/4, 85a/8, 86a/7

k.+nden 85a/8

k.+ne 84a/10, 84a/14, 85a/4

k.+ni 85a/7

k.+niñ 84a/14, 86b/16

[=27]

ķāf: (Ar.) Arap alfabesinin yirmi birinci harfi.

k. 79b/6, 96a/11, 96a/4, 96a/4

[=4]

ķāf-i ģiķāb: (Ar.) Ünlem ķāf'ı

k.+dur 79b/6

[=1]

ķāfir: (Ar.) küfreden, Allah'ın varlığını inkar eden.

k. 61b/14, 61b/15, 64a/2, 64a/4, 65a/2, 65b/10, 65b/8, 86b/14, 88b/14, 90b/6, 91b/13, 93a/8, 93a/9

k.+dür 68a/7

k.+e 86b/15, 86b/16

k.+ler 109a/8, 118b/10, 54a/17, 61b/12, 63a/3, 64b/14, 71a/4, 75b/2, 76b/1, 79b/3, 86b/15, 87b/5, 88a/4, 88b/9, 90b/6, 96b/7, 99b/6

k.+lerden 76b/5

k.+lerdür 59a/8, 79b/1, 90a/15, 99b/11, 99b/14

k.+lere 108b/17, 54b/3, 61b/4

k.+leri 62b/8, 83a/7, 83a/8, 96b/10

k.+leriñ 54a/5, 59a/14, 96b/8, 96b/9

k.+lerine 88a/14

[=51]

ķāfiristan: (Ar.) kafirler diyarı, ülkesi

k.+lara 86b/15

[=1]

[=1]

kağıd: (Far.) kağıt, üzerine yazı yazmaya yarayan ince yaprak.

k. 105b/10

[=1]

qahr eyle-: (Ar.+T.) helak etmek, mahvetmek

k.-megil 74b/3

k.-r 106a/11

[=2]

ka'ime: (Ar.) Kağıt para, kayme

k.+sine 54b/14

[=1]

kaqi-: öfkelenmek, kızmak; darılmak

k.-dı 116a/16, 116b/2, 67b/5

[=3]

qal-: Olduğu yerde durmak; oturmak, yaşamak, ikamet etmek.

k.-a 118a/15, 118a/16, 118a/16

k.-alar 57a/3, 66a/2

k.-an 106a/2, 55b/11, 78b/3

k.-anın 67a/10

k.-anına 58a/1

k.-dı 74a/13, 98a/3

k.-ınca 101b/7

k.-ısarlardur 88b/16

k.-mayup 55b/4

k.-maz 86a/10

k.-mışdı 110a/9

k.-sa 89a/4

k.-sun 67b/2

k.-ur 118a/10

k.-urdi 63b/16

[=21]

qal'a: (Ar.) kale

k. 69a/13

k.+sıdur 69a/13

[=2]

qaldur-: Kaldırmak, bir şeyi bulunduğu noktadan daha yukarı almak.

k.-madın 64a/10

[=1]

qalem: (Ar.) Çubuk şeklinde yazı yazma aleti.

k. 113a/3, 52a/13, 52a/15, 52a/16, 78b/9

k.+e 81b/16

k.+i 52a/13

[=7]

qalk-: Oturduğu yerden doğrulmak,

k.-a 60b/11

k.-alar 61a/1

k.-ar 60b/9, 96a/12

[=4]

kāmil: (Ar.) olgun, olmuş, erişmiş, ermiş

k. 117b/5, 77a/16, 80a/7, 92b/5

[=4]

ķamu: hep, bütün, cümle

k. 119b/17, 54a/8, 55a/7, 58b/14, 61a/5, 73a/3, 73a/4, 84a/12, 88b/10, 93a/12

k.+larıñ 82a/3

k.+sı 64b/11, 70b/17

k.+sın 53a/8

[=14]

ķan: Damarlarda dolaşan kırmızı renkli sıvı.

k. 103a/7, 121a/8

k.+dan 70a/16

k.+ıla 63a/12

k.+ın 62b/13

[=5]

ķanad: kanat

k.+ları 114a/12

[=1]

ķanat: Kuşlar ve türevleri hayvanların iki yanındaki uçma organı.

k. 54b/12

k.+ı 55a/11

k.+ıyıla 111b/7

[=3]

ķanda: nerede, hani

k. 61b/9, 75a/3, 80a/13, 89a/12, 95b/14

[=5]

ķandan: nereden

k. 80b/8

[=1]

ķandır-: aldatmak, hile yapmak

k.-madım 99a/3

[=1]

ķandur-: kandırmak

k.-a 108b/2

[=1]

ķanğı: hangi

k. 115b/6, 115b/7, 86b/15

k.+dur 85a/7

[=4]

ķañıt-: kuşlarda ve böceklerde uçmayı sağlayan organ

k.-alar 82b/17

[=1]

ķankı: hangi

k. 69a/10, 84b/13, 84b/7

k.+sıla 69b/13

[=4]
ķap-: tutmak, yakalamak, ele geçirmek

k.-alardı 53a/13

k.-ısarlar 93b/14, 93b/9

k.-uğ 93b/10

[=4]

ķapa-: Aık bir Şeyi rtmek.

k.-dı 68a/1

k.-yalar 65b/14

k.-yasın 64b/5

[=3]

ķapak: Aılıp kapanabilen cisimlerin kapatmaya yarar parçası.

k.+ıla 64b/5

k.+ın 65b/13

k.+lar 64b/6

[=3]

ķapķara: simsiyah, ok siyah

k. 56a/14

[=1]

ķapu: Kapı, bir yere girip ıkılırken geçilen aılıp kapanabilir geit.

k. 120a/10

k.+ları 102a/3

k.+ ñ 61a/16

k.+nıñ 65b/16

k.+sı 101b/14, 119b/8

k.+sına 120a/10, 58b/3

k.+sından 58a/15

[=9]

ķar: Kışın gkten yağan kk beyaz taneler.

k.+dan 107b/5, 107b/7

[=2]

ķara: siyah

k. 116b/14, 56a/10, 75a/4,
85b/13, 96a/8

k.+dur 96a/6

k.+sı 96a/9

[=7]

ķaraca: Bir geyik tr.

k. 102b/16

[=1]

ķarañlıķ: ışıksız ortam, ışık grmeyen yer.

k. 119b/10

[=1]

ķarañu: karanlık

k. 116b/14

[=1]

ķarañulıķ: karanlık

k. 66b/6, 66b/7

k.+1 66b/7

k.+1a 73a/3

[=4]

karar-: (Ar.) Gittikçe karanlık hale gelmek, karanlık hal almak.

k.-a 67b/8

k.-dı 67b/9

k.-sa 120a/7

[=3]

karavas: hizmetçi, cariye, kadın köle

k. 71a/4, 71a/7

k.+1 71a/10, 71a/3, 71a/4

[=5]

karavuş: hizmetçi, cariye, kadın köle

k. 71a/6

[=1]

karçaş-: karışmak, birbirine girmek, karmakarışık olmak

k.-alar 95b/12

[=1]

kardāş: kardeş

k.+ına 115a/6

k.+lar 120b/10, 72a/1

[=3]

kardes: Aynı baba veya annenin evlatları.

k.+ler 74b/2, 83b/5

k.+lere 95a/7

k.+lerim 83b/8

[=4]

karın: Vücudun kaburgaların altından kasıklara kadar olan kısmı.

k.+ında 63b/17, 90a/13

[=2]

karınça: karınca

k.+ya 91b/17

[=1]

karındaş: kardeş

k.+ım 107b/15, 54b/17

k.+larım 80a/3

k.+um 72b/17

[=4]

karış-: müdahil olmak, araya girmek, dahil olmak

k.-a 96a/10

k.-ur 96a/9

[=2]

karışuk: karışık, birbirine girmiş, karmaşık

k.+ıdı 103b/10

[=1]

karķ- kırık

k.-uþ 81a/6	ķat: huzur, yan, ön
[=1]	k. 52b/16, 55a/3, 55a/3
ķarış: birbirine katılmak	k.+ım 88b/7
k.+dan 104b/7	k.+ına 70b/2, 80b/15, 81b/6,
[=1]	86b/1
ķaş: Adale, tellerden oluşan, vücudun hareket etmesini sağlayan organlar.	k.+ında 115a/8, 71b/11, 71b/9,
k.+ları 100b/17	78b/13, 83a/13, 89a/15
[=1]	k.+ındağı 92a/9
ķasāvet: (Ar.) hüzün, üzüntü, gam, keder, tasa	k.+ından 70a/10, 70a/16, 71a/7,
k.+e 90b/8	92a/5
[=1]	[=19]
ķaşd: (Ar.) kasıt, niyet, amaç	ķatar: (Ar.) dizi, sıra
k. 118a/5	k. 112b/15
[=1]	[=1]
ķasem: (Ar.) yemin etmek	ķatī: (Ar.) kesin, mutlak
k. 54a/12, 99b/12	k. 100b/3, 104b/1, 59a/11,
k.+dür 53a/2, 66b/1, 68b/10	59b/7, 63b/7, 70a/13, 79b/15, 90a/2,
k.+in 99a/17	90b/8, 93a/2, 93a/4, 93a/6, 93b/10,
k.+ler 73a/4	94b/6, 95b/9
[=7]	k.+dür 94b/5
ķaşşāb: (Ar.) Kasap, et kesim ve satım işi yapma mesleğı.	k.+dür 73a/2
k.+lar 92b/13, 97a/10	[=18]
[=2]	ķātīb: (Ar.) yazar, yazıcı
	k. 58b/7, 66a/3, 77b/1, 80a/6,
	99a/8
	k.+e 103b/14
	k.+ine 107a/3, 95a/7

[=8]	k.+iñ 67a/15, 67a/16
katılık: kesinlik, mutlakiyet	k.+lerinden 86b/5
k. 76a/5	[=10]
k.+ı 95b/9	qavl: (Ar.) söz
[=2]	k. 55b/6, 57a/6, 67a/15, 93a/3
katlan-: dayanmak, sabretmek	k.+i 83b/11
k.-ın 86b/7	k.+idir 55b/7
k.-sa 76a/10	k.+idür 57a/7, 93a/3
[=2]	k.+inde 53b/13, 72b/4, 84b/9
katrân: (Ar.) Birçok organik maddenin imalinde kullanılan koyu renkli, is kokulu, yapışkan madde.	k.+indedür 53b/13, 56b/2
k. 91a/12	k.+ine 94b/9
k.+dan 91a/8	[=14]
[=2]	qavla-: Derinin kabuklanması, pul pul olması.
katre: (Ar.) damla	k.-ya 59b/15
k. 53b/12	[=1]
k.+si 114b/2	qavluhü: (Ar.) “O (Allah) buyurur ki, O (Allah) der ki” anlamına gelen ayetlerden önce söylenen söz.
[=2]	k. 108a/15, 53a/13, 53a/2,
qavim: (Ar.) Aynı soydan gelen insane topluluğu, budun.	53b/13, 53b/6, 54a/10, 54a/12, 54a/14,
k. 67b/5	54a/15, 54a/17, 54a/4, 54a/6, 54b/1,
k.+den 97b/6	55b/10, 55b/12, 55b/5, 56a/12, 56a/15,
k.+dür 74b/17	56a/17, 56a/8, 56b/14, 56b/3, 56b/6,
k.+e 67b/5	56b/9, 57a/5, 57a/9, 57b/11, 57b/13,
k.+i 67a/11, 67a/16, 97b/6	57b/4, 59a/13, 60a/10, 60a/12, 60a/13,
	60a/14, 60a/14, 60a/17, 60a/8, 61b/17,
	61b/3, 61b/9, 62a/3, 62a/4, 62b/7,

63a/7, 65b/1, 65b/3, 65b/8, 65b/9,
90a/8

[=49]

ķavm: (Ar.) kavim

k. 85a/12

k.+i 104b/11, 105a/6, 107b/1,
52a/9, 52a/9, 54a/5, 81a/12, 82b/11,
83a/12, 85b/15, 98a/10

k.+ile 95a/14

k.+imiz 97b/13

k.+in 59a/14, 61b/13, 84b/11

k.+inden 97b/6, 97b/9

k.+ine 111a/16, 82a/6

k.+ini 82b/12

k.+iniñ 52a/4, 52a/6, 52a/7,
95a/12

k.+üm 83a/10

[=27]

ķavm-i ķabāyil: (Ar.) akrabalar,
yakınlar

k.+in 87a/13

[=1]

ķavüm: (Ar.) kavim

k. 67a/17

[=1]

ķaya: Sert ve iri taş kütlesi.

k.+dan 67a/13

[=1]

ķayġu: kaydı, tasa, endişe

k.+lu 81a/15

k.+mı 75a/17

k.+sından 57a/4

k.+ya 90b/8

[=4]

ķayġulu: kaygılı, tasalı, endişeli

k. 75a/17

[=1]

ķayna-: Isıtılan bir sıvının
fokurdamaya başlaması.

k.-r 59a/13

[=1]

ķaynar: kaynamış

k. 59a/11

[=1]

ķayur-: Kayırmak, taraf tutup arka
çıkılmak.

k.-uruz 60a/4

[=1]

ķazan-: Yenmek, galip gelmek, bir
mücadelenin sonucundaki başarıya
ulaşmak.

k.-dı 64a/11, 64a/13, 64a/8

k.-maġı 55b/17

k.-maķ 63a/14

[=5]	k. 76a/15, 99a/14, 99a/15
keffe: (Ar.) terazi gözü	k.+dür 100a/12, 103b/16,
k.+sinden 55a/3	109b/15, 111a/1, 51b/16, 54b/5,
[=1]	58b/10, 62a/15, 66a/6, 68a/15, 72a/6,
kelām: (Ar.) söz, kavil	75a/15, 77b/3, 80a/8, 83b/12, 87a/11,
k. 109a/2, 53a/1, 66b/14, 92a/15	89b/11, 89b/14, 92b/8, 95a/8, 97a/16,
k.+ı 55a/17, 66b/15	99a/10, 99a/12
k.+ında 79b/14	k.+i 54b/11
k.+ınıñ 55a/16	k.+ler 68b/7
[=8]	k.+sin 110b/11, 57a/6, 58b/4
kelām-ı adīm: (Ar.) Kur'ān-ı Kerīm,	k.+sinden 107a/9
Kur'ān	k.+sine 69a/17
k.+de 110a/2	k.+yimiş 77b/9
k.+i 99a/6	[=34]
[=2]	kemāl: (Ar.) olgunluk, mükemmellik
kelāmü'l-lāh: (Ar.) Allah kelamı,	k.+de 117a/17
Kur'ān-ı Kerīm	k.+e 96b/14
k. 121b/9	[=2]
[=1]	kendi: Kişinin öz varlığı, özü.
kelebek: Kurtların gelişmiş şekli olan	k. 53a/13, 85a/11, 88a/5, 88a/5,
kanatlı, renkli uçan hayvan.	94b/3
k. 95b/13, 95b/16	k.+ne 53a/13
k.+i 95b/17	k.+niñ 55a/17
k.+iñ 96a/1	[=7]
[=4]	kendü: kendi
kelime: (Ar.) sözcük	k. 109b/11, 117b/5, 118a/6,
	55a/16, 58a/1, 58a/2, 58b/5, 60b/3,
	61a/5, 65a/14, 66b/11, 66b/11, 67a/5,

68b/12, 68b/14, 70b/7, 73b/5, 73b/6,
74b/4, 74b/5, 76a/7, 89a/3, 91b/14,
91b/16, 91b/3, 95b/9

k.+den 118b/17

k.+ler 67a/11

k.+lerini 95b/16

k.+leriniñ 88a/10

k.+ni 81b/2

k.+ye 80a/4, 81a/1

k.+yi 70a/13

k.+zin 81a/16

k.+zügi 69b/13

k.+züñi 69a/10

[=37]

kerāmet: (Ar.) Allah dostlarının Allah tarafından verilen lütuf sayesinde ortaya koyduğu olağanüstü iş.

k. 108a/6, 58b/4, 62b/1, 72a/9

k.+i 66a/13, 66a/14, 75b/1,
77b/5, 83b/13

[=9]

kerem: (Ar.) iyilik, lütuf, ihsan

k.+i 120a/2, 75a/10, 86b/6,
95a/14

k.+im 100b/1

k.+inden 58b/5

k.+iñizden 120b/10

k.+üme 86b/12

[=8]

kerīm: (Ar.) kerem sahibi, cömert

k. 58b/5

[=1]

kerīme: (Ar.) cömert hanım; kız evlat

k. 58b/6

[=1]

kerret: (Ar.) kere, kez, defa

k. 80a/1

[=1]

kertin-: Sokulmak, bir şeyin veya birinin fazla yakınına gelmek.

k.-se 69a/2

[=1]

kes-: ikiye ayırmak, bölmek, doğramak; son vermek, bitirmek

k.-di 67a/13, 72b/14

k.-e 61a/13

k.-erler 118b/13

k.-mek 62b/16, 63a/3, 97a/11

k.-mez 80a/17

k.-mezsiz 72b/16, 72b/16

[=10]

kesil-: Kesme eylemi yapılmak.

k.-di 72b/11, 72b/6

k.-me 57a/4	key: çok, pek, gayet
k.-mek 63a/13	k. 59a/11, 83a/15, 83a/15
k.-mezsın 81a/10	[=3]
k.-üp 72b/7	kez: defa, kere
[=6]	k. 107a/7, 107a/9, 112b/12,
keşîş: (Far.) rahip	112b/13, 112b/14, 112b/15, 112b/17,
k.+lerdür 59a/8	113a/11, 113b/13, 113b/16, 114a/5,
[=1]	115b/13, 115b/16, 52a/11, 52b/1,
keşke: (Far.) ne olurdu	52b/1, 66a/16, 68b/8, 79b/13, 81a/15,
k. 105b/15	83b/16, 86a/14, 86a/14, 87a/3, 89b/12,
k.+yidi 74a/2	89b/12
[=2]	k.+den 84a/1
kesmik: kesilmek	[=27]
k.+indür 65a/8	kiçi: küçük, ufak
[=1]	k. 90a/6
kesre: (Ar.) Arapçada harfleri ı ve i	[=1]
sesiyle okutan hareke.	kıçın kıçın: geri geri, geriye doğru
k.+si 104a/14	k. 82a/11
[=1]	[=1]
kevşer: (Ar.) Cennette bir havuz.	kifâyet it-: (Ar.+T.) yetmek, yeterli
k. 107b/17, 107b/5	gelmek
[=2]	k.-di 105a/2
kevşer şarâbı: (Ar.) Cennetteki kevser	[=1]
havuzunun suyu, içkisi.	kığır-: çağırarak, davet etmek,
k.+ndan 108b/2	seslenmek
[=1]	k.-avuz 82b/12
	k.-dı 70b/4, 87b/2
	k.-ırsa 82b/11

k.-uþ 82b/12

[=5]

ķıl: Vücutta çıkan kalın tüyler.

k.+dan 112b/16, 65a/8

[=2]

ķıl-: yapmak, etmek, eylemek

k.-a 101a/10, 118a/10, 119b/17,
58b/12, 62a/17, 62b/10, 65a/14,
65a/15, 70b/16, 73b/2

k.-acak 84b/17

k.-alar 113b/3, 54a/5, 59b/11,
59b/7, 86b/8

k.-am 52a/17, 52a/17, 52b/3,
73b/12

k.-anlardan 65b/4

k.-ası 81a/9

k.-asıdur 61b/16

k.-asın 64b/1, 64b/12, 64b/7

k.-avuz 69b/3

k.-aydıñ 61a/16

k.-dı 100a/4, 103a/13, 105b/4,
106b/16, 119a/17, 119b/17, 51b/16,
52a/13, 52a/3, 52b/13, 53a/15, 54a/8,
54b/15, 54b/5, 55a/17, 55b/11, 56a/10,
56a/13, 56b/1, 57a/10, 59a/17, 59a/7,
61a/6, 61a/9, 61a/9, 62b/14, 62b/16,
62b/17, 62b/4, 62b/9, 64a/9, 67b/14,
68a/16, 68a/4, 70a/8, 70b/17, 71a/1,

71a/13, 71a/7, 71b/11, 71b/13, 73a/14,
75a/10, 90b/5

k.-dığı 60a/9, 89b/15, 89b/15,
89b/15, 99a/14

k.-dığım 62a/12

k.-dığımı 66b/12

k.-dığımız 73a/4

k.-dığımız 57b/14

k.-dığından 113b/12

k.-dıķ 121b/8

k.-dıķları 89a/5

k.-dılar 110b/7, 89a/3

k.-dım 55a/12, 64b/4, 64b/5

k.-dıñ 98a/3

k.-dıñız 57b/5

k.-dıñuz 57b/7

k.-dısa 90b/3

k.-duğı 71b/13

k.-duğumuzdur 66b/17

k.-duķ 75b/15

k.-dum 64b/7

k.-đıl 55b/9

k.-ıcsın 73b/6

k.-ındı 53a/8, 57a/10, 74a/1,
92a/11

k.-ıvir 69a/9

k.-ıvir-evüz 56b/7
k.-ıvire 108b/2, 108b/3,
110b/15, 62a/15, 66a/3, 66a/3, 68a/12,
87a/6, 92b/4
k.-ıvirevüz 69a/3
k.-ıvirüp 62a/8, 77a/16
k.-madi 111b/2, 55b/12, 59a/1,
59a/3, 59a/4
k.-madım 102b/13, 73b/17,
74a/5
k.-madum 75b/8, 99a/2
k.-mağa 59a/2
k.-mağı 56b/3
k.-mağıçün 70b/8
k.-mağ 65a/14, 67a/6, 88b/10
k.-mağda 76a/6
k.-mağıla 65a/15
k.-maya 69b/14, 69b/15, 95a/4,
97a/6
k.-mayanlar 59a/11
k.-mayup 87a/6
k.-maz 106b/6, 61b/12, 93b/1
k.-mazlardı 108a/10
k.-mazlarısı 89a/10
k.-miş 86a/2
k.-mişindir 62a/10

k.-mişlardur 53b/1, 61b/10,
84b/12
k.-sa 66b/5, 82b/12, 85a/8
k.-salar 106b/6
k.-sun 68a/13
k.-sunlar 86b/7
k.-up 108a/8, 53a/10, 55a/11
k.-updurur 93b/3
k.-un 57a/12
k.-up 69a/9
k.-ur 64b/1, 84a/12, 84a/8,
89a/3
k.-urdi 57a/11, 70a/12
k.-urin 55a/5
k.-urlar 106b/4, 106b/8, 57a/7,
59b/3
k.-urlardı 91a/14
k.-ursa 56b/9, 57b/3, 58b/6
k.-ursın 81a/11
[=179]
kılc: Bele takılan, uzun, kesici silah.
k.+a 61b/8
k.+dan 65a/8
k.+ı 109b/3
[=3]

kılcı: kılan, yapan, eden, eyleyen

k.+lar 119b/16	k. 58a/2, 58a/2, 66a/6, 71b/1,
[=2]	72a/6, 78b/14, 89b/11, 92b/8
kılm-: Kılmak işi yapılmak.	[=8]
k.-dı 53b/16, 54b/9, 57a/13,	kısım: (Ar.) bölüm, parça
58b/11, 62a/16, 66a/7, 67a/7, 70b/16,	k.+ında 69a/15
84a/6	[=1]
[=9]	kışsa: (Ar.) Kısa ve ibretli hikaye.
kılıçla-: Kılıç sokarak zarar vermek,	k. 67b/4
yaralamak veya öldürmek; kılıçtan	k.+yı 67a/14
geçirmek.	[=2]
k.-dı 68a/3	kışsa'ıYüsf: (Ar.) Yusuf kıssası, Hz
[=1]	Yusuf(a.s.)'un Kur'ân'da da geçen öğüt
kındır-: kandırmak, inandırmak	verici hayat hikayesi.
k.-dılar 100a/1	k.+a 76b/10
k.-ırdıp 84b/11	[=1]
k.-mazlar 106a/13	kış-: Miktarını, gücünü veya etkisini
k.-uþ 84b/11	azaltmak.
[=4]	k.-dı 81a/1, 81a/3
kırañ: kenar, kıyı, uç	[=2]
k.+larından 113b/9	kısacık: Boyu uzun olmayan.
[=1]	k. 85a/11
kırıl-: Kırmak işi yapılmak.	[=1]
k.-ur 60a/7	kış: Sonbahar ile ilkbahar mevsimi
[=1]	arasında yılın en soğuk mevsimi.
kırk: Otuz dokuzdan sonra, kırk birden	k. 104b/17, 93b/5, 99a/13
önce gelen sayı.	k.+ın 104b/11, 104b/9, 105a/4,
	93b/4

k.+la 105a/6

[=8]

kıt: Az, eksik

k.+ında 100a/5

[=1]

kıtlık: Kuraklı vs. nedenlerden ürün yetişmemesinden dolayı yaşanan açlık ve yiyecek sıkıntısı.

k. 102a/15

k.+larınıñ 63a/10

[=2]

kıtmir: (Ar.) Ashāb-ı Keħf'in köpeğinin adı.

k.+den 62a/6

[=1]

kıy-: kıymak, öldürmek; incitmek

k.-amayú 101a/12

k.-dı 67a/13

[=2]

kıyāmet: (Ar.) Semavi dinlere göre bu alemin sonunu getiren olay.

k. 105b/7, 116a/5, 54a/5, 55a/10, 55a/2, 58b/14, 58b/16, 59b/4, 60a/8, 60b/12, 62a/17, 64a/9, 90a/2, 90a/7, 90b/2, 95b/5, 98b/3

k.+de 116a/5, 117b/15, 59a/2, 59a/7, 77b/6, 83b/15, 91b/3, 97a/3, 98a/14, 99a/1

k.+e 52a/14, 55a/10, 62b/14, 74b/12, 84b/2, 89a/8

k.+iñ 58b/14, 95a/17, 95b/8

[=36]

kıyāmet günü: (Ar.+T.) Bu alemin son günü, yok olma günü.

k. 95a/16, 95b/15, 98b/3

[=2]

kıyāmet günü: (Ar.+T.) Bu alemin son günü, yok olma günü.

k.+nde 75b/5, 82b/17, 87a/2, 90a/15, 90a/9, 90b/12, 91a/3, 93b/6, 93b/9, 95a/10, 96a/9, 98a/11, 98b/12, 99a/11

k.+ne 95b/1

[=15]

kıyās: (Ar.) karşılaştırma, mukayese

k. 63b/2

[=1]

kıyās it-: (Ar.+T.) karşılaştırmak, mukayese etmek

k. 95b/9

[=1]

kıymet: (Ar.) değer, itibar

k.+de 72a/16

[=1]

kıız: Dişi cinsten olan evlat.

k. 56a/17, 60b/17, 68b/14

k.+dan 66a/4

k.+ı 71a/2

k.+ın 87a/13

k.+larıyla 60b/17

[=7]

kıız-: sinirlenmek, öfkelenmek

k.-mağ 96b/14, 96b/14

k.-miş 59a/5, 59b/12

[=4]

kızar-: Öfke, utanç vs. duygulardan birinin tesiriyle tenin kırmızı renk alması.

k.-a 67b/7

[=1]

kızdır-: Isı vererek sıcaklığını arttırmak.

k.-ıla 56b/13

[=1]

kızdırıl-: Kızdırma işi yapılmak.

k.-miş 59a/4

k.-mişdur 96b/14

[=2]

kızgın: kızgın, kızmış, sinirli, öfkeli

k. 96b/14

[=1]

kızıl: parlak kırmızı renk

k. 103a/17, 56a/9, 96a/8

k.+dur 96a/6

k.+ı 96a/9

[=5]

kızılca: Kızılımsı, kızıla çalar renk.

k. 103a/17

[=1]

kızlık: Kız olma durumu.

k. 62a/2, 65a/1

k.+da 65a/1, 65a/16

[=4]

kilidlen-: Kilitlemek işi yapılmak.

k.-e 101b/14

[=1]

kim: hangi kişi, hangi kimse; “ki” bağlacının yerine de kullanılır.

k. 100a/13, 100a/3, 100a/4,
100a/6, 100b/14, 100b/3, 100b/5,
100b/6, 100b/7, 100b/9, 101a/12,
101a/14, 101a/14, 101a/16, 101a/2,
101b/2, 101b/4, 101b/5, 101b/7,
102a/12, 102a/3, 103a/11, 103a/13,
103a/15, 103a/5, 103a/9, 103b/16,
103b/7, 104a/10, 104a/14, 104a/16,
104b/1, 104b/5, 105a/14, 105a/17,
105a/6, 105a/8, 105b/10, 105b/10,
105b/12, 105b/13, 105b/15, 105b/7,

106b/14, 106b/16, 106b/16, 106b/2,
106b/8, 107a/12, 107a/14, 107a/14,
107a/5, 107a/7, 107b/11, 107b/13,
107b/13, 108a/14, 108b/11, 108b/7,
109a/16, 109a/8, 109a/8, 109b/1,
109b/15, 109b/5, 110b/3, 110b/9,
111a/16, 111a/2, 111a/2, 111a/9,
111b/1, 111b/10, 111b/11, 111b/15,
111b/7, 111b/8, 112a/10, 112a/13,
112a/5, 112a/7, 112a/9, 112b/13,
112b/14, 112b/15, 112b/15, 112b/7,
113a/5, 113a/7, 113a/9, 113b/16,
113b/2, 113b/4, 113b/7, 113b/8,
114a/12, 114a/15, 114a/5, 114a/8,
114b/14, 114b/15, 114b/2, 114b/3,
114b/4, 114b/7, 115a/8, 115a/9,
115b/12, 115b/13, 115b/16, 115b/6,
115b/7, 116a/14, 116a/16, 116a/3,
116a/6, 116b/1, 116b/2, 116b/7,
117a/3, 118a/10, 118a/16, 118a/5,
118a/6, 118b/12, 118b/17, 118b/4,
119a/7, 119b/15, 119b/16, 119b/8,
120a/2, 120a/7, 120b/1, 120b/1,
120b/15, 120b/15, 120b/3, 120b/3,
120b/4, 121a/11, 121a/12, 121a/14,
121a/2, 121a/5, 121a/8, 121b/11,
121b/12, 121b/13, 121b/2, 121b/4,
121b/4, 121b/5, 121b/9, 122a/1,
122a/13, 122a/7, 52a/1, 52a/11, 52a/11,
52a/12, 52a/14, 52a/17, 52a/4, 52a/8,
52b/1, 52b/10, 52b/11, 52b/12, 52b/12,
52b/13, 52b/14, 52b/9, 53a/11, 53a/12,
53a/14, 53a/15, 53a/16, 53a/17, 53a/3,
53a/4, 53a/4, 53a/5, 53a/6, 53a/8,
53a/9, 53b/1, 53b/10, 53b/10, 53b/14,
53b/16, 53b/17, 54a/1, 54a/1, 54a/13,
54a/5, 54a/7, 54a/9, 54b/10, 54b/15,
54b/2, 54b/2, 54b/6, 54b/6, 54b/6,
54b/9, 55a/12, 55a/12, 55a/5, 55a/6,
55a/8, 55a/9, 55b/11, 55b/12, 55b/15,
55b/7, 56a/10, 56a/12, 56a/16, 56a/17,
56a/6, 56a/9, 56b/1, 56b/11, 56b/11,
56b/12, 56b/14, 56b/7, 57a/10, 57a/10,
57a/11, 57a/12, 57a/12, 57a/13, 57a/15,
57a/16, 57a/17, 57a/2, 57a/2, 57a/4,
57a/5, 57a/8, 57a/9, 57b/15, 57b/16,
57b/16, 57b/17, 57b/2, 57b/4, 57b/6,
57b/7, 57b/8, 58a/15, 58a/4, 58a/4,
58a/7, 58a/8, 58b/11, 58b/12, 58b/15,
58b/4, 59a/11, 59a/11, 59a/12, 59a/15,
59a/16, 59a/8, 59a/9, 59b/1, 59b/1,
59b/14, 59b/16, 59b/5, 60a/1, 60a/2,
60b/1, 60b/1, 60b/13, 60b/5, 60b/6,
60b/7, 60b/8, 60b/9, 61a/1, 61a/10,
61a/12, 61a/13, 61a/16, 61a/17, 61a/2,
61a/3, 61a/5, 61a/7, 61b/1, 61b/11,
61b/13, 61b/14, 61b/15, 61b/16, 61b/5,
61b/7, 62a/1, 62a/10, 62a/16, 62a/16,
62a/17, 62a/3, 62a/6, 62a/7, 62b/12,
62b/16, 62b/3, 62b/4, 62b/5, 62b/6,
62b/9, 63a/1, 63a/16, 63a/3, 63a/9,
63b/12, 63b/13, 63b/13, 63b/14,
63b/15, 63b/17, 63b/2, 63b/3, 63b/5,
63b/9, 64a/1, 64a/10, 64a/11, 64a/4,
64a/5, 64a/6, 64a/7, 64a/7, 64a/8,
64b/1, 64b/12, 64b/13, 64b/14, 64b/17,

65a/13, 65a/3, 65a/6, 65b/1, 65b/10,
65b/14, 65b/17, 65b/3, 65b/5, 65b/9,
66a/1, 66a/16, 66a/16, 66a/7, 66a/7,
66a/8, 66a/8, 66a/9, 66b/14, 66b/15,
66b/15, 66b/17, 66b/17, 66b/4, 66b/5,
66b/6, 66b/7, 67a/12, 67a/15, 67a/15,
67a/16, 67a/2, 67a/3, 67a/4, 67a/4,
67a/5, 67a/7, 67a/8, 67b/4, 67b/4,
67b/5, 67b/5, 67b/7, 68a/1, 68a/10,
68a/16, 68a/16, 68a/17, 68a/3, 68a/4,
68a/4, 68a/5, 68a/8, 68b/10, 68b/12,
68b/14, 68b/15, 68b/16, 68b/17, 68b/2,
68b/4, 68b/6, 69a/12, 69a/12, 69a/13,
69a/15, 69a/17, 69a/2, 69a/3, 69a/5,
69a/7, 69a/8, 69b/11, 69b/11, 69b/12,
69b/15, 69b/4, 69b/5, 69b/6, 69b/6,
69b/8, 70a/1, 70a/15, 70a/3, 70a/3,
70a/5, 70a/6, 70a/9, 70b/10, 70b/11,
70b/14, 70b/16, 70b/17, 70b/17, 70b/7,
70b/7, 70b/8, 71a/14, 71a/4, 71a/5,
71a/9, 71b/10, 71b/11, 71b/16, 71b/2,
71b/9, 71b/9, 72a/1, 72a/10, 72a/10,
72a/11, 72a/14, 72a/16, 72a/17, 72a/4,
72a/7, 72a/7, 72a/8, 72b/11, 72b/15,
72b/17, 72b/3, 72b/8, 73a/10, 73a/10,
73a/11, 73a/12, 73a/13, 73a/15, 73a/15,
73a/17, 73a/5, 73a/5, 73a/6, 73a/8,
73a/8, 73b/1, 73b/1, 73b/11, 73b/14,
73b/15, 73b/15, 73b/2, 73b/2, 73b/3,
73b/4, 73b/5, 73b/9, 74a/1, 74a/10,
74a/10, 74a/12, 74a/12, 74a/2, 74a/5,
74a/6, 74a/8, 74a/9, 74b/10, 74b/11,
74b/16, 74b/17, 74b/17, 74b/5, 74b/5,

74b/7, 74b/8, 74b/9, 74b/9, 75a/16,
75a/16, 75a/3, 75a/5, 75b/1, 75b/10,
75b/13, 75b/15, 75b/17, 75b/3, 75b/5,
76a/1, 76a/11, 76a/12, 76a/12, 76a/14,
76a/15, 76a/5, 76a/6, 76a/7, 76a/7,
76a/9, 76b/5, 76b/8, 76b/8, 76b/9,
76b/9, 77a/11, 77a/11, 77a/12, 77a/13,
77a/6, 77a/7, 77a/8, 77a/9, 77a/9,
77b/12, 77b/13, 77b/14, 77b/14,
77b/15, 77b/16, 77b/4, 77b/6, 77b/8,
78a/3, 78a/6, 78a/8, 78b/1, 78b/10,
78b/10, 78b/12, 78b/12, 78b/15, 78b/2,
78b/6, 78b/7, 78b/8, 78b/8, 79b/10,
79b/12, 79b/16, 79b/17, 79b/2, 79b/5,
79b/9, 80a/1, 80a/1, 80a/13, 80a/16,
80a/17, 80a/9, 80a/9, 80b/10, 80b/10,
80b/11, 80b/7, 80b/8, 81a/1, 81a/10,
81a/12, 81a/15, 81a/15, 81a/16, 81a/2,
81a/4, 81a/4, 81a/6, 81a/7, 81a/8,
81b/10, 81b/14, 81b/15, 81b/2, 81b/3,
81b/4, 81b/4, 81b/6, 81b/7, 81b/8,
82a/10, 82a/11, 82a/11, 82a/12, 82a/13,
82a/15, 82a/16, 82a/5, 82a/5, 82a/6,
82a/7, 82b/1, 82b/11, 82b/7, 82b/9,
82b/9, 83a/10, 83a/11, 83a/14, 83a/14,
83a/2, 83a/7, 83a/8, 83a/9, 83b/1,
83b/11, 83b/12, 83b/14, 83b/15, 83b/9,
84a/17, 84a/7, 84b/12, 84b/15, 84b/16,
84b/2, 84b/3, 84b/4, 84b/6, 85a/1,
85a/10, 85a/13, 85a/14, 85a/14, 85a/15,
85a/17, 85a/17, 85a/2, 85a/4, 85a/6,
85a/8, 85b/1, 85b/12, 85b/12, 85b/14,
85b/15, 85b/16, 85b/5, 86a/13, 86a/14,

86a/16, 86a/2, 86a/3, 86a/9, 86b/1, 86b/10, 86b/13, 86b/13, 86b/15, 86b/17, 86b/3, 86b/5, 86b/6, 86b/8, 86b/9, 87a/1, 87a/17, 87b/1, 87b/12, 87b/14, 87b/17, 87b/5, 87b/6, 88a/10, 88a/11, 88a/16, 88a/17, 88a/3, 88a/5, 88a/9, 88a/9, 88b/13, 88b/3, 88b/6, 88b/8, 89a/10, 89a/13, 89a/15, 89a/15, 89a/16, 89a/2, 89a/2, 89a/3, 89a/4, 89a/5, 89a/7, 89a/7, 89a/8, 89a/9, 89b/12, 89b/2, 90a/11, 90a/13, 90a/14, 90a/17, 90a/17, 90a/3, 90a/5, 90a/7, 90b/10, 90b/11, 90b/12, 90b/13, 90b/14, 90b/16, 90b/16, 90b/2, 90b/3, 90b/3, 90b/8, 90b/9, 90b/9, 91a/1, 91a/13, 91b/10, 91b/11, 91b/12, 91b/13, 91b/17, 91b/3, 91b/4, 91b/5, 91b/5, 92a/10, 92a/11, 92a/12, 92a/13, 92a/14, 92a/14, 92a/6, 92b/12, 92b/9, 93a/10, 93a/12, 93a/12, 93a/16, 93a/17, 93a/4, 93a/5, 93a/7, 93a/8, 93b/1, 93b/12, 93b/4, 93b/9, 94a/13, 94a/17, 94a/4, 94a/6, 94a/7, 94a/9, 94b/10, 94b/13, 94b/17, 94b/17, 95a/12, 95a/14, 95a/3, 95a/3, 95a/4, 95a/6, 95a/9, 95b/10, 95b/10, 95b/12, 95b/12, 95b/13, 95b/14, 95b/15, 95b/15, 95b/16, 95b/17, 95b/2, 95b/3, 95b/6, 95b/7, 95b/8, 96a/10, 96a/11, 96a/14, 96a/16, 96b/1, 96b/10, 96b/11, 96b/14, 96b/14, 96b/2, 96b/3, 96b/3, 96b/4, 96b/4, 96b/6, 96b/6, 96b/9, 97a/1, 97a/1, 97a/11, 97a/13, 97a/17, 97a/2,

97a/2, 97a/4, 97a/5, 97a/5, 97b/10, 97b/16, 97b/17, 97b/4, 97b/4, 97b/5, 97b/5, 97b/6, 97b/7, 97b/8, 97b/8, 98a/1, 98a/15, 98a/17, 98a/2, 98a/7, 98a/8, 98a/8, 98b/11, 98b/13, 98b/16, 98b/17, 98b/3, 98b/4, 98b/6, 98b/6, 98b/9, 99a/1, 99a/1, 99a/10, 99a/14, 99a/17, 99a/3, 99b/11, 99b/4, 99b/5, 99b/6, 99b/6, 99b/8

k.+den 116b/1, 117b/17

k.+dür 114b/14, 68a/8

k.+e 116b/1, 117b/17, 56a/3

k.+i 62b/10, 62b/10, 62b/10

k.+iñ 79b/9, 96a/16, 96b/5, 96b/6

k.+lerdür 88a/7, 89a/7

[=892]

kimî: bazı, bazıısı

k. 103a/5, 103a/5, 103a/5, 56a/11, 56a/11, 96a/8, 96a/8

k.+si 56a/10, 56a/11, 91a/4, 91a/5, 96a/8, 96a/8, 96a/8

[=12]

kimse: kişi, şahıs

k. 103b/5, 103b/5, 111b/16, 118a/10, 118b/4, 61a/15, 62a/9, 63b/14, 68b/17, 89b/16, 91a/4

k.+den 115a/9

k.+ne 118b/3

k.+ye 118a/16, 79b/12
k.+yi 115a/8, 118b/4
[=17]

kimsi: kimse
k.+yi 99b/4
[=1]

kināyet: (Ar.) ima, üstü kapalı söz
k.+dür 93b/15
[=1]

ķirā' at it-: (Ar.+T.) okumak
k.-en 120b/9
[=1]

ķirāmen kātībīn: (Ar.) Yazıcı melekler, insanın sağında ve solunda olup amellerini yazan melekler.
k. 53a/5
[=1]

ķiremit: (Yun.) Binaların çatılarına döşenen kıvılcıkta pişmiş balçık.
k. 103b/4
[=1]

ķir: Herhangi bir şeyin veya vücudun üzerinde oluşan, biriken pislik.
k.+ mürtüdde 103a/1
[=1]

ķirpik: Göz kapağı kenarında sıralanmış kıllar.

k.+ler 64b/7
k.+leriñ 64b/7
[=2]

ķişi: kimse, zat
k. 101b/4, 105b/2, 107a/7, 109b/15, 109b/7, 109b/8, 110a/7, 110a/7, 112a/7, 112b/12, 114a/1, 114a/16, 114a/2, 114a/3, 115b/13, 115b/16, 116b/8, 120b/1, 121a/8, 52a/1, 52a/11, 54a/1, 57a/9, 57b/15, 57b/3, 60b/13, 62b/13, 65b/6, 66a/11, 66b/16, 67a/5, 67a/6, 68a/16, 68a/3, 69a/13, 69a/4, 70a/10, 70a/2, 70a/8, 70b/17, 73b/13, 74a/14, 75a/17, 75a/6, 75b/16, 76a/9, 76b/4, 77b/9, 78a/6, 84a/17, 84b/16, 85a/1, 85a/17, 85b/7, 86a/11, 91b/3, 92a/11, 92a/16, 92a/5, 92a/7, 93b/4, 94a/15, 96a/15, 96b/1, 97a/17

k.+den 53b/17
k.+dür 120b/2
k.+le 76b/7
k.+ler 54a/3, 69b/4, 92a/9
k.+lerdür 106b/2
k.+lere 100b/5
k.+leredür 100b/3
k.+lerimiz 97b/12
k.+leriñ 77b/7

k.+niñ 100b/12, 100b/15,
114a/8, 70a/6, 72a/11, 77b/6

k.+ye 100a/11, 100b/6, 103b/7,
65a/6, 66a/12, 66a/9, 79b/17, 85a/8,
91a/1

k.+yi 92a/13, 93b/6

[=93]

kitāb: (Ar.) Herhangi bir konu
üzerinde yazılan mensur veya manzum
eser.

k. 112b/16, 119a/7, 52a/17,
58a/11, 58a/12, 64b/9, 74a/17

k.+ı 62a/10

k.+a 62a/9, 74a/17

k.+da 57b/14

k.+dan 87b/5

k.+dur 87b/14

k.+ı 100a/11, 103b/14, 108b/3,
109b/13, 110b/15, 119b/3, 120b/9,
75a/12, 83b/8, 87a/7, 87a/9, 89b/9,
95a/6, 97a/7

k.+iñ 68b/3, 68b/5

k.+ına 68b/2

k.+lar 87b/10, 88a/9

k.+lara 88a/6

k.+ları 88a/5

k.+larıñ 54b/7

k.+larında 88a/10, 88a/10,
88a/11

[=38]

kitābet: (Ar.) yazı yazma, katiplik

k. 100a/11, 62a/10, 62a/12,
68a/13, 75a/12, 83b/8, 87a/9, 92b/5

[=8]

kitābiye: (Ar.) Yazı

k.+dür 96b/17

[=1]

ko-: Koymak, yerleştirmek, bir şeyi bir
yere bırakmak.

k.-dı 111b/9, 62b/1, 67a/3

k.-duķ 84a/3

k.-dum 58a/7

k.-ğıl 70b/6

k.-madılar 74a/11, 74a/11

k.-muşlardı 71b/4

k.-musvuz 65a/16

k.-r 82a/7

k.-salar 121a/13, 55a/3, 60b/10,
92b/13

k.-sam 53a/13

k.-yalar 55a/4

[=17]

koçalıķ: Koca olma durumu.

k.+dan 53b/11

[=1]

ƙocalt-: yaşlandırmak, ihtiyaşlatmak

k.-ım 53b/10

[=1]

ƙođu: koku

k.+lu 56a/11

k.+suz 56a/11

[=2]

ƙođu: Cisimlerden havaya yayılan zerrelerin burunda uyandırdığı duyu.

k. 63a/12

[=1]

ƙol: İnsanın omzundan eline kadar uzanan organı; dal, şube.

k.+a 91a/4, 91a/5

k.+larından 64a/9

[=3]

ƙolluđcı: Bekçi, güvenlikçi, güvenliği sağlamakla görevli kişi.

k.+dur 78b/4, 78b/4

[=2]

ƙomđu: Birbirine yakın evlerde yaşayan insanların birbirlerine göre aldıkları hal.

k. 74b/6

[=1]

ƙon-: Uçan bir canlının bir yüzeyde durması.

k.-dı 110a/11

[=1]

ƙonđu: komđu

k.+nın 72a/15

[=1]

ƙođu: komđu

k. 89b/9

k.+larında 110b/15

k.+ñ 70a/9

k.+sının 120a/15, 70a/7

[=5]

ƙonđulık: Komđuuluk, komđu olma durumu.

k.+ına 89a/2

k.+ından 80a/5

[=2]

ƙonud: misafir

k. 99a/4

k.+ı 81a/11

[=2]

ƙonul-: Konma eylemi yapılmak.

k.-mış 60a/15

[=1]

ƙonuđu: komđu

k.+suna 106b/14

[=1]

kop-: İp vb. esnek cisimlerin fazla gerilmekten ötürü herhangi bir noktasından ikiye ayrılması.

k.-a 90b/2

k.-alar 94b/11

k.-an 94a/5

k.-mağ 90a/2

k.-sa 55a/11

k.-uþ 63a/16

[=6]

kopar-: Bir şeyin kopmasını sağlamak.

k.-ır 93a/9

k.-ırlar 93b/16

k.-mağ 62b/16

[=3]

korq-: korku duymak, korku hissetmek, ürkmek, tırsamak

k.-anı 56b/10

k.-anıñdur 89b/6

k.-asız 70a/3

k.-dı 52b/7

k.-dum 83a/14

k.-madı 68a/2, 68a/3

k.-mağıçün 91b/9

k.-uþ 69a/1, 76b/5

k.-udı 83a/12

[=11]

korqu: korku

k.+lardur 63b/3

k.+yıla 52a/15

[=2]

korqıt-: Korkutmak, birinin veya bir canlıının korkmasına sebep olmak.

k.-dım 70a/2

[=1]

korqu: Tehlike karşısında hissedilen endişe duygusu.

k. 55b/9, 81a/7, 81a/8, 96b/4

k.+dan 105a/15, 105b/2

k.+lar 95b/2

k.+ları 63b/3

k.+larıla 95b/5

k.+ların 90a/7

k.+larla 98a/17

k.+sı 105a/2, 58b/14, 63b/3, 63b/3, 73b/12

k.+sından 105a/17

[=17]

korqut-: Birinin veya bir canlıının korkmasına sebep olmak.

k.-mağdur 83a/2

k.-ursın 82b/8

[=2]

ķoru-: hıfzetmek, muhafaza etmek, saklamak, sakınmak

k.-rlar 53a/11, 53a/12, 53a/12

[=3]

ķoş-: Yayan şekilde hızla bir yere gitmek.

k.-ar 97b/9

[=1]

ķovcı: dedikoducu, laf taşıyan, gammaz

k.+lardur 100b/14

[=1]

ķovculuķ: Kovcu olma, dedikoducu olma durumu.

k. 112a/9

k.+a 112a/7

[=2]

ķovla-: Birini arkadan çekiftirmek, dedikodu yapmak.

k.-rdı 112a/9

[=1]

ķovucı: Dedikodu yapan, arkadan çekiftiren kimse.

k.+ya 86b/5

[=1]

ķovucu: Dedikodu yapan, arkadan çekiftiren kimse.

k.+lar 100b/11

[=1]

ķovuculuķ: Kovcu olma, dedikoducu olma durumu.

k.+la 100b/3

[=1]

ķoy-: Yerleştirmek, bir Şeyi bir yere bırakmak.

k.-alar 59b/14, 59b/17

k.-alardı 87a/13

k.-asar 116b/2

[=4]

ķoyluş-: koyulaşmak

k.-alar 95b/14

k.-ular 95b/14

k.-urlar 95b/13

[=3]

ķoyun: Etinden, sütünden yararlanılan, yünlü küçükbaş evcil hayvan.

k. 103a/17

[=1]

ķök: Bitkilerin toprağın altında kalan kısmı.

k.+i 59a/15

[=1]

kömür: Yer altından çıkarılan, siyah ve yanıcı maden.

k. 58a/16

[=1]

köprcek: Köprücük, göğsün üst kısmında, boynun altında omuzlara doğru uzanan kemik.

k. 53b/4

[=1]

köşk: (Far.) Bahçe içinde, büyük, süslü ev, kasır.

k. 107a/9, 115b/14, 115b/14, 60b/11

k.+e 60b/6, 60b/9

k.+ler 60b/5, 65a/10

k.+lerde 60b/16

k.+lerin 61a/8

k.+ü 60b/9

[=11]

köy be köy: (Far.) köy köy, köyden köye

k. 110a/11, 73a/11

[=2]

kuşar-: gururlanmak, böbürlenmek

k.-ırlar 93b/14

[=1]

kuşbe: (Ar.) Yarım küre şeklinde çatı, dam.

k. 113a/2

k.+de 113a/3

k.+lerden 113b/4

[=3]

kuç-: kucaklamak, sarılmak

k.-dı 81a/2

[=1]

kuçret: (Ar.) güç, iktidar

k. 58a/1, 58a/2

k.+imüz 79b/8

[=3]

kuçsî: (Ar.) kutsal, mukaddes

k.+dür 58a/4

[=1]

kuçul: Allah'ın yarattığı insan.

k. 113b/8, 114b/15, 115b/6, 115b/7, 55a/5, 62b/3, 64b/17, 65a/2, 65a/5, 65b/5, 82a/13, 83a/14

k.+a 100a/14, 102a/13, 58b/5, 58b/6, 68a/17, 72a/8, 80a/13, 80a/16, 86a/12, 92b/10, 92b/6

k.+dan 78b/12, 87a/4

k.+ı 112a/2, 82a/14, 89b/17

k.+ına 95a/1, 95a/2

k.+ını 93a/17

k.+lar 54a/8, 56a/8
k.+lara 54a/7
k.+lardan 108b/2, 109b/11,
116a/8, 75a/11, 80a/4, 80a/4, 89b/8,
92b/4, 97a/5
k.+ları 63b/2
k.+larım 62b/2, 86b/13, 86b/14,
86b/7, 86b/8
k.+larımı 53a/13
k.+larıñ 86b/10
k.+larına 76b/2, 99a/6
k.+larından 107a/3, 99a/1
k.+larındur 73b/8
k.+larını 103b/12, 75a/10,
80a/5, 87a/6, 89b/8
k.+u 83b/15, 83b/16
k.+um 100a/16, 108b/11,
108b/14, 110a/1, 111a/5, 55a/7, 62b/4,
62b/5, 68b/3
k.+umdur 120b/3
k.+umı 55a/9, 62b/6
k.+umuñ 52b/2
k.+uñ 107a/8, 81b/15, 90b/4,
93b/9
k.+una 58b/7
k.+unda 89b/14
[=82]

ķulaġuzla-: rehberlik etmek, öncülük
etmek, yol göstermek

k.-dık 64b/10

k.-madım 74a/7

[=2]

ķulaķ: işitme organı

k.+ın 95b/4

k.+ları 95b/2

[=2]

ķulluķ: Kul olma durumu.

k. 64b/16, 88b/10

k.+ına 76b/15, 77a/1

[=4]

ķur-: hazırlamak; parçaları
birleştirek bütün hale getirmek.

k.-dı 63b/13

k.-uŗturur 93b/3

[=2]

ķur'ān: (Ar.) İslamiyetin kutsal kitabı.

k. 113a/9, 52a/10, 54a/13,
54a/14, 87b/1, 87b/1, 87b/12, 87b/14,
87b/17, 88a/1, 99b/17

k.+a 56b/11

k.+da 66a/14

k.+dan 122a/7, 56b/10, 56b/2,
62b/2

k.+dur 75a/5

k.+ı 116b/17, 52a/8, 56a/16,
56b/2, 58a/14, 77a/6, 84a/1, 84a/4,
84a/9

k.+ıla 102b/7, 56b/10, 56b/3,
56b/9

k.+ın 112b/13, 87b/12

ķurbān et-: (Ar.+T.) Bir hayvanı Allah yolunda kesmek.

k.-gil 108a/8

[=1]

ķurbān eyle-: (Ar.+T.) Bir hayvanı Allah yolunda kesmek.

k. 108a/2

[=1]

ķurbān it-: (Ar.+T.) Kurban etmek, bir hayvanı Allah yolunda kesmek.

k.-erler 93b/13

[=1]

ķurbān ķıl-: (Ar.+T.) Kurban etmek, bir hayvanı Allah yolunda kesmek.

k.-a 108a/6

k.-mış 108a/4

[=2]

ķureys: (Ar.) Hz. Muhammed(s.a.s)'in mensup olduğu Arap kabilesinin adı.

k. 104b/1, 104b/3, 104b/7,
104b/7, 107a/12, 115a/10, 52a/7

[=7]

ķureys ķavmi: (Ar.) Hz. Muhammed(s.a.s)'in mensup olduğu Arap kabilesi.

k.+nden 110a/9

k.+niñ 104a/12

[=2]

ķurıcaķ: kuru

k. 59a/16

[=1]

ķurrā: (Ar.) Kur'an'ı usulüne uygun okuyan hafızlar.

k. 106a/2

[=1]

ķurtar-: Kurtulmasını sağlamak.

k.-a 122a/13, 54a/6, 58b/12,
65a/15, 68b/1, 95a/15

k.-am 111b/1

k.-dum 75b/5

k.-ıp 100b/2

k.-ır 68b/14, 93b/4, 93b/6,
93b/7, 99b/4

k.-maķ 70b/7, 83b/14

k.-maķdur 64b/16

[=17]

ķurtarıcı: Kurtarma işini yapan kimse, kurtaran.

k.+lar 93b/2

[=1]

ķurtul-: Kurtulmak, bir tehlikeden sağ çıkmak.

k.-asın 116a/7

k.-ayıldı 65a/4

k.-dı 57a/8, 57a/8, 57a/9, 57b/4

k.-madı 67b/4

[=7]

ķurtul-: Bir tehlikeden sağ çıkmak.

k.-dı 57a/6, 66b/16, 67a/5

k.-dılar 95a/14

k.-dıvanın 66b/17

k.-madı 68a/1

[=6]

ķuş: İki kanatlı, iki bacaklı, gagalı, tüylü, uçucu hayvanların genel adı.

k. 103a/1, 103b/5, 113a/13, 113a/15

k.+ı 113b/3

k.+lar 102b/15, 102b/15, 103b/4

k.+lardı 102b/15, 103b/4

k.+lardur 102b/16

[=11]

ķuşluk: Sabah ile öğle vakti arasındaki zaman dilimi.

k. 116b/14

[=1]

ķuşsa: (Ar.) Hikāye, kıssa.

k.+sı 95a/12

[=1]

ķuşūr: (Ar.) eksik, hata, noksan

k. 68b/8

[=1]

ķuvvet: (Ar.) güç, erk, sağlamlık

k. 113a/5, 54b/13

k.+den 53b/15

k.+i 60b/13, 63b/12

k.+ile 64a/3

k.+lü 64a/2

[=7]

ķuvvetlü: (Ar.+T.) Kuvvetli, kuvveti olan, kuvvet saahibi, güç sahibi

k. 63b/12, 63b/12

[=2]

ķuya: Kuyu

k.+lar 59a/8

[=1]

ķuyu: İçinden su çıkarılan derin çukur.

k.+da 67b/3

k.+dan 67a/14, 67a/16

k.+sı 67a/15

[=4]

ķüçük: ufak, minik

k.+dür 108a/17

[=1]

küçük: küçük, ufak, minik

k. 60b/8

[=1]

küçük: küçük, ufak

k. 63b/4

[=1]

küçük: ufak, minicik

k. 103b/2

[=1]

küçük: ufak, minik

k. 86a/17, 86a/17

[=2]

küfür: (Ar.) kafirler

k.+ıla 118b/10

k.+ın 88a/3

[=2]

küfür: (Ar.) küfür

k. 111b/17

[=1]

küfür: (Ar.) nankörlük, yapılan iyiliği

unutma

k. 91a/16

k.+ı 75a/7

[=2]

küfür: (Ar.) Allah'ın varlığını inkar etme.

k. 87b/6

k.+dür 109a/16

k.+lerinden 87a/16, 87b/2

[=4]

kür: (Lat.) Bir hastalığın tedavisine uygun yeme, içme ve yaşam metodu.

k.+den 65a/10

[=1]

kürsî: (Ar.) Kürsü, kalabalığa hitap eden kişinin çıktığı yüksek yer.

k. 113a/3, 55a/4

[=2]

küsuf: (Ar.) güneş tutulması

k. 120a/7

[=1]

kütüb: (Ar.) kitaplar

k. 87b/13

[=1]

L

lafz: (Ar.) söz, kelam

l.+a 78b/12

l.+ı 55b/2, 55b/2, 73a/13,

95a/12, 95a/13

1.+ın 104a/16, 83a/12
1.+larından 79b/14
[=9]
lâkin: (Ar.) ama, fakat, ancak
1. 66a/14, 72a/13, 72a/15
[=3]
lâm: (Ar.) Arap alfabesinin yirmi üçüncü harfi.
1. 117b/11, 66b/14
[=2]
la'net: (Ar.) Allah'ın affından uzak kalıp gazabına uğrama.
1.+i 122a/10
[=1]
lâyıķ: (Ar.) uygun, yaraşıır
1. 102a/10, 107a/3, 72a/5, 86b/12
1.+dur 72a/17, 92b/15, 95a/14
1.+sın 69a/10
[=8]
lâyıķ eyle-: (Ar.+T.) uygun görmek, yaraşıır bulmak
1.-digi 80a/4
1.-ye 110b/17
[=2]
lâyıķ ol-: (Ar.+T.) uygun olmak, yaraşıır olmak

1.-mazdı 85b/7
[=1]
levh-î mahfûz: (Ar.) Allah'ın takdir ettiği, olmuş ve olacak herşeyin yazılı olduğu kitap.
1. 113a/3
1.+dan 84a/1
1.+ı 52a/13
[=3]
Lezzet: (Ar.) tat
1. 92b/15, 92b/16
[=2]
lâkin: (Ar.) lakin, ama, fakat, ancak
1. 108b/13
[=1]
luġat: (Ar.) kelime; dil, lisan
1.+de 108a/17
[=1]
lûtf: (Ar.) iyilik, cömertlik, ihsan, bağış
1.+ı 75a/10
[=1]
lûtf u kerem: (Ar.) iyilik ve cömertlik
1.+i 83b/6
[=1]

lütf: (Ar.) iyilik, cömertlik, ihsan, bağış

l. 80a/6

[=1]

mağrib: (Ar.) batı, garp

m.+dedür 60b/15

m.+e 66a/10, 69b/10, 69b/7,
73a/12, 86a/10, 86b/11

[=7]

M

ma‘aşı: (Ar.) günahlar, isyanlar

m.+ya 88a/2

[=1]

mağrūr eyle-: (Ar.+T.)

gururlandırmak, böbürlendirmek

m.-di 97b/4

[=1]

ma‘āşīye: (Ar.) günahlar, isyanlar

m. 91a/14

m.+de 89b/8

[=2]

mahlūk: (Ar.) yaratık, canlı

m.+m 103b/10

[=1]

ma‘āzallāh: (Ar.) Allah esirgesin,
Allah korusun

m. 109a/14

[=1]

mahluqat: (Ar.) yaratıklar, canlılar

m. 89a/13

[=1]

mağara: (Ar.) Dağ yamaçlarında doğal yollarla oluşmuş, insanlar ve hayvanlar tarafından barınak olarak kullanılmış oyuklar.

m. 80b/15

[=1]

mağrūr: (Ar.) yoksun, nasipsiz

m. 113b/4, 55b/4, 67a/2, 68a/10

m.+dur 67a/6

[=5]

mağfiret: (Ar.) affetme, bağışlama

m. 103b/14

[=1]

mağrūr eyle-: (Ar.+T.) yoksun bırakmak

m.-meye 108b/5, 80a/5

[=2]

mağrūr kal-: (Ar.+T.) yoksun kalmak, nasiplenememek

m.-urlar 86a/16

[=1]

maḥşer: (Ar.) İnsanların ahirette hesap vermek üzere toplanacakları yer.

m. 97a/5

[=1]

maḥsūs: (Ar.) özel, özgü, has, münhasır

m.+ıla 61a/10

[=1]

maḥsūs kııl-: (Ar.+T.) tahsis etmek, özgü kıılmak

m.-dı 101b/2

[=1]

maḥzūf: (Ar.) Silinmiş, bulunduğu yerden kaldırılmış.

m.+dur 66b/14, 98b/5

[=2]

maḥkām: (Ar.) mevki, mekan, mahal; yüksek mevki

m. 55a/9, 58b/6, 74a/12

m.+a 118a/16

m.+da 58a/5

[=5]

maḥbūl: (Ar.) kabul edilmiş, kabul edilen

m.+dur 69a/10

[=1]

maḥşūd: (Ar.) kastedilen, niyet, arzu, istek, amaç

m.+dan 64b/9, 76b/10

[=2]

maḥşūr: (Ar.) kısaltılmış

m.+e 55b/5

[=1]

ma'kūl: (Ar.) akla uygun, mantıklı

m. 61a/10

[=1]

mal: (Ar.) eşya, varlık, mülk

m. 101a/10, 101a/2, 65a/2, 69a/12, 69a/15, 69a/15, 74a/11, 74a/11, 94b/5, 94b/5, 97b/3, 98a/6

m.+dan 65b/7, 65b/7

m.+ı 101a/9, 111a/16, 111b/2, 64a/12, 64a/4, 64a/8, 65a/3, 66a/10, 69b/14, 69b/15, 71b/9, 74a/15, 74a/16, 94b/8

m.+ıla 101a/7, 74a/16, 74a/8

m.+ım 98a/1, 98a/1

m.+ıñ 69a/13, 69a/3, 69a/8, 70a/15, 70b/10, 70b/16, 87a/13

m.+ına 68b/17

m.+ında 108a/17, 91b/14, 91b/16

m.+ıñdan 64a/11, 98a/2

m.+ınıñ 69a/1, 70a/15

m.+ıñızı 72a/2	[=17]
[=49]	
mallıq: (Ar.+T.) Varlık, servet	m. 118b/4
m. 98a/6	[=1]
[=1]	
ma'lūm: (Ar.) bilinen, herkesçe bilinen	m.+si 67a/4, 74a/9, 86a/2, 94b/10
m. 55b/3, 72a/12	
[=2]	m.+sin 94a/5
ma'lūm ol-: (Ar.+T.) bir bilgiye erişmek, öğrenmek, vakıf olmak	m.+sinde 61b/10
m.-dı 120b/4, 97a/13	m.+sindedür 84a/7
m.-duğundan 79b/7	[=7]
m.-sun 72a/1	
m.-ur 77b/9	
[=5]	
ma'mūr: (Ar.) imar edilmiş, bayındır	manşub: (Ar.) dikilmiş, konmuş
m. 58b/3	m.+ula 76b/7
[=1]	[=1]
ma'nā: (Ar.) meal, anlam	ma'rifet: (Ar.) hüner, beceri, maharet
m.+sı 100b/12, 108a/2, 121a/5, 121b/12, 75b/9, 83a/6, 90a/11, 90b/10, 91b/13, 94a/11, 94b/6, 94b/7	m.+dür 113a/16
m.+sındadur 82b/3	[=1]
m.+sını 120b/9	ma'rūf: (Ar.) bilinen, malum
m.+ya 76a/17, 88b/8	m.+dur 53b/5
m.+yadur 99b/10	[=1]
	maşharalıq: (Ar.+T.) Maskaralık, maskara olma durumu.
	m. 54a/14
	[=1]
	ma'şiyet: (Ar.) günah, asilik, itaatsizlik
	m. 100a/17

m.+ler 59a/7	m.+ine 112a/17
[=2]	[=2]
maşlaḥat: (Ar.) iş, mesele, husus	mecmū': (Ar.) bir araya getirilmiş, toplanmış, cem edilmiş
m.+ı 53b/13	m. 106a/2, 79b/10
m.+ın 55b/17	m.+ı 76b/10, 77b/12, 89a/13, 90a/10
[=2]	m.+ın 112b/17, 66a/11, 94b/17
maşrıḳ: (Ar.) doğu, şark	m.+ına 98b/14
m.+dadur 60b/15	m.+u 86b/1
m.+dan 66a/9, 69b/10, 69b/7, 73a/12, 86a/10, 86b/11	[=11]
[=7]	meded kııl-: yardım etmek
ma'şūḳ: (Ar.) sevilen, aşık olunan	m.-mañ 118b/4
m. 92b/16	[=1]
[=1]	medih it-: (Ar.+T.) methetmek, övmek
ma'şūm: (Ar.) suçsuz	m.-di 88b/17
m.+ıdı 75b/14	[=1]
[=1]	mefḥum: (Ar.) kavram
ma'ṭuf: (Ar.) eğimli, meyilli; dayanılan, isnat edilen	m.+ında 120b/10
m.+dur 77a/11	[=1]
[=1]	meger: (Far.) meğer, oysa ki, halbuki
maymūn: (Ar.) Bir hayvan türü.	m. 54a/16, 54a/16, 56a/17, 59a/14, 61a/12, 61a/8, 71b/12, 78b/12, 88a/10, 88a/15, 88b/10, 90a/4, 99b/8
m. 67b/9	[=13]
[=1]	mekān: (Ar.) yer, mahal
meclis: (Ar.) toplantı, içtima; kurul	m.+ların 89a/1
m.+inde 52a/7	

[=1]
mekke: (Ar.) Kabe'nin içinde bulunduğu şehir.

m. 54a/15

[=1]

melāmet eyle-: (Ar.+T.) kınamak, yermek

m.-ye 91b/4

[=1]

melūl ol-: (Ar.+T.) üzülmek, hüzünlenmek

m.-dı 85a/12, 85b/16

m.-uþ 72b/14

m.-ursın 85a/13

[=4]

mel'ūn: (Ar.) lanetli, lanetlenmiş

m. 80b/4

[=1]

men': (Ar.) yasaklama, yasak etme

m. 62a/10, 75a/12, 75a/13

[=3]

menber: (Ar.) minber

m.+e 107b/1

[=1]

men' eyle-: (Ar.+T.) yasaklamak, yasak etmek

m.-düm 116b/7

[=1]

men' it-: (Ar.+T.) yasaklamak, yasak etmek

m.-e 101a/9, 107a/1

m.-eler 83a/11

m.-erler 83a/3

[=4]

mensūh: (Ar.) nesholunmuş, hükmü kaldırılmış, iptal edilmiş

m. 56b/1, 61b/7

[=2]

mensūh ol-: (Ar.+T.) nesholunmak, hükmü kaldırılmak, iptal edilmek

m.-dı 109a/16

[=1]

menzil: (Ar.) makam, mevki, rütbe

m. 74a/12

[=1]

menzilet: (Ar.) makam, mevki, rütbe

m.+inedür 77a/14

[=1]

mercimek: (Far.) Baklagillerden küçük, yeşil taneli tarımsal bitki.

m. 103a/1

[=1]

mertebe: (Ar.) rütbe, derece

m.+ye 120b/2, 120b/4

[=2]
meşakkat: (Ar.) uğraş, zahmet, güçlük,
zorluk

m. 104b/5, 116b/17

[=2]

meşāyih: (Ar.) şeyhler

m.+dan 58a/3

m.+ler 62a/11

[=2]

mescid: (Ar.) Cami; minaresiz,
minbersiz, küçük cami.

m. 72a/14

m.+den 107a/12

m.+dir 78a/1

m.+dür 77b/17

m.+e 91a/14

m.+idir 78a/2

m.+idür 78a/4, 78a/5

m.+ir 78a/3

[=9]

mescid-i Akşā: (Ar.) Müslümanların
ilk kibleli olan Kudüs'teki mescit.

m.+dur 78a/6

[=1]

mescid-i Harām: (Ar.) Kabe

m.+dur 78a/5

[=1]

meşel: (Ar.) örnek, misal; atasözü;
kıssa, öğüt verici hikaye

m. 60b/7, 61a/9

m.+dür 93b/3

[=3]

meşelā: (Ar.) örnek olarak, misal
olarak

m. 79b/14

[=1]

meşgül: (Ar.) bir işle uğraşan, boş
olmayan

m. 56a/6, 56a/7, 76b/10, 91a/15

[=4]

meşgül eyle-: (Ar.+T.) oyalamak

m.-di 97b/7

[=1]

meşgül kıl-: (Ar.+T.) oyalamak

m.-dı 98a/6

[=1]

meşgül ol-: (Ar.+T.) bir işle uğraşıyor
olmak

m.-dı 110b/3

m.-ur 78b/16

m.-ursa 121a/15

[=3]

meşhed: (Ar.) Bir kimsenin şehit olduğu veya şehit olduktan sonra gömüldüğü yer.

m.+lerde 94b/11

[=1]

meşhūr: (Ar.) şöhretli, ünlü

m. 53b/5

m.+dur 102b/5, 54b/12, 67a/14,
89a/16

[=5]

meşnevi: (Ar.) Eski edebiyatta bir nazım şekli.

m.+de 116a/13

[=1]

mevc: (Ar.) dalga

m. 96a/9, 96a/9

[=2]

meyl: (Ar.) eğilim, eğilme, yönelme

m. 87b/5

[=1]

mezheb: (Ar.) Bir dinin farklı yorumlanışlarından doğan fikri yollardan her biri.

m.+inde 84b/5

[=1]

mezkūr: (Ar.) zikredilen, anılan, bahsedilen

m.+dür 116b/11

[=1]

miğrāc: (Ar.) miraç

m.+a 107b/13

[=1]

mih: (Far.) Büyük çivi

m.+larıyla 102a/3

[=1]

miqdār: (Ar.) Bir şeyin azlık veya çokluğunun ölçüsü.

m.+ı 62b/14, 85b/10, 95a/2

m.+ın 99a/4

m.+ında 52a/15

[=5]

mim: (Ar.) Arap alfabesinin yirmi dördüncü harfi.

m. 100a/16, 117b/16

m.+i 109b/17, 111a/4

[=4]

minber: (Ar.) Camide üzerinde hutbe okunan kürsü

m.+ine 85b/15

[=1]

minnet: (Ar.) şükran, teşekkür, yapılan iyiliğe karşı duyulan borçluluk hissi.

m.+im 100b/1

m.+ler 111a/6

[=2]

mi'rāc: (Ar.) Hz. Muhammed'in bir gece göğe, Allah katına çıkıp, Allah'la görüşmesi mucizesi.

m. 113a/1

m.+dan 78a/8

[=2]

mīrās: (Ar.) Ölen kişiden kalan mal, mülk, para vs.

m. 115a/8, 115a/9, 116b/1, 116b/1

[=4]

mişl: (Ar.) Eş, benzer; yapılan bir işe verilen eşit karşılık.

m.+in 65a/5

[=1]

mişkāl: (Ar.) Bir ağırlık ölçüsü birimi.

m. 71a/10

[=1]

miskīn: (Ar.) aciz, zavallı, fakir

m. 118b/15, 61a/15, 63a/10, 63a/17, 65a/16, 66a/3, 77b/1, 87a/2

m.+e 106a/13, 106a/15

m.+lere 65a/1, 65b/6

[=12]

mī'yar: (Ar.) Altın, gümüş vs. değerli madenlerin ağırlık ve saflık ölçüsü birimi.

m.+dur 69b/12

[=1]

mīzān: (Ar.) terazi, tartı

m. 63a/17

[=1]

mor: Bir renk.

m. 56a/10

[=1]

mu'āmele kııl-: (Ar.+T.) davranmak

m.-diñ 85b/13

[=1]

mu'arref: (Ar.) bilinen, tanınan

m. 76a/15

[=1]

mu'āyene: (Ar.) inceleme, gözden geçirme

m. 91b/6

[=1]

mubālağa: (Ar.) abartma

m.+dan 101a/5

[=1]

muğaylan: deve dikenli

m. 65a/11

[=1]
muḥabbet it-: (Ar.+T.) sohbet etmek,
karşılıklı konuşmak

m.-üp 100a/13

[=1]

muḥālefe: (Ar.) karşı olma, karşı
çıkma

m. 75b/1

[=1]

muḥkem: (Ar.) sağlam, dayanıklı

m. 64a/17

m.+dür 69b/13

[=2]

muḥsin: (Ar.) iyilik yapan, hayır
işleyen

m.+lerine 86b/2

[=1]

muḥtāc: (Ar.) ihtiyaç duyan, ihtiyacı
olan

m. 80a/6, 95a/5

m.+ diñ 74a/17

[=3]

muḥtelif: (Ar.) çeşitli

m. 104a/14

[=1]

muḥabil: (Ar.) karşılık

m.+dür 63b/17, 63b/17

[=2]

muḫīm ol-: (Ar.+T.) ayakta durmak,
karşısında dikilmek.

m.-mazlardı 105a/6

[=1]

muḫteşid: (Ar.) tutumlu

m.+ler 55b/1

m.+lere 55b/2

[=2]

muḫşarif ol-: (Ar.+T.) terk etmek,
ayrılmak

m.-ur 88b/8

[=1]

murād: (Ar.) istek, dilek, arzu

m. 102b/9, 108a/14, 108a/14,
63a/7, 65a/6, 71b/14, 75b/13, 76a/3,
77b/17, 77b/17, 78a/1, 78a/16, 78b/1,
78b/7, 83a/4, 88b/8, 89a/13, 89a/15,
89a/15, 89a/16, 90a/15, 94a/14, 99b/10,
99b/11, 99b/16

m.+ı 99b/7

m.+larını 120b/11, 62a/14

m.+larla 58b/2

[=29]

murād eyle-: (Ar.+T.) istemek,
dilemek

m.-ye 78a/2

[=1]
musallā: (Ar.) Cenaze namazı sırasında tabutun üzerine konulduğu taş.
m.+ya 57a/14
[=1]
musallaḫ kıl-: (Ar.+T.) başına dert etmek, bela etmek
m.-dı 103b/10
[=1]
muṣḫaf-ı şerīf: (Ar.) mübarek mushaf, Kur'ān-ı Kerim
m.+i 89b/13
[=1]
muṣībet: (Ar.) bela, dert
m. 80a/3
m.+ler 79b/17
m.+leri 93a/14
m.+lerinin 63a/10
[=4]
muṣṭuluḫ: (Far.+T.) müjde, sevindirici haber
m. 81b/10
[=1]
muṭābıḫ: (Ar.) uygun, münasip
m. 109b/11
[=1]

muṭahhar: (Ar.) temiz, pak, kirlerden arınmış
m. 83b/7
[=1]
muṭaṣavvir: (Ar.) tasvir eden, şekillendiren
m. 57a/1
[=1]
muṭaṣavvir ol-: (Ar.+T.) tasvir edilmek, şekillenmek
m.-maz 97a/15
[=1]
muṭavvel: (Ar.) uzun
m. 64b/9
[=1]
mūted: (Ar.) sayılmış
m. 87a/6
[=1]
muṭī⁷: (Ar.) itaat eden, boyun eğen
m. 61a/11, 61a/11, 83b/1, 86b/7
m.+den 110a/1
m.+lerin 83b/2, 83b/4
[=7]
muṭī⁷ ol-: (Ar.+T.) itaat etmek, boyun eğmek
m.-dı 94b/17

m.-mağıl 82b/14	m.+leriñ 83b/2, 83b/5
m.-mayanları 112b/8	[=2]
m.-ursan 108b/11	mü'ellif: (Ar.) yazar, telif eden
[=4]	m.+iñ 110b/15
muttaqî: (Ar.) Takva sahibi, Allah'ın emir ve yasaklarına uyan kimse.	[=1]
m. 70b/16	muezzin: (Ar.) Ezan okumakla görevli cami görevlisi.
[=1]	m.+ler 76a/1
muvâfık: (Ar.) uygun, münâsip	[=1]
m. 85a/1	müfessir: (Ar.) Tefsir eden, Kur'ân'ın ayetlerini açıklayan yorumlayan kimse.
m.+dur 94b/9	m. 77b/12
[=2]	m.+ler 100b/6, 113b/6, 116b/4, 59a/15, 60a/2, 60b/1, 61a/17, 65a/2, 72b/12, 72b/4, 77a/10, 83b/11, 86a/2, 93a/3, 93b/2, 94b/2
mübârek: (Ar.) kutsal, mukaddes, kutlu	[=17]
m. 103b/2, 116b/16, 84a/9, 85b/16	müfsid: (Ar.) fesat çıkarıcı, ortalık karıştıran, bozguncu
[=4]	m.+ler 112b/7
mücâdele it-: (Ar.+T.) çalışmak, çabalamak, uğraşmak	[=1]
m.-erlerdi 97b/15	mühlet: (Ar.) süre, miat
[=1]	m. 54b/1, 54b/2
mücâvir ol-: (Ar.+T.) komşu olmak	[=2]
m.-alar 104a/14	mükerrer: (Ar.) tekrar edilen, yinelenen
[=1]	m.+dür 76a/14
müctehid: (Ar.) İctihad eden, Kur'an ve sünnette hüküm belirtilmemiş konularda hüküm koyan alim kişi.	

[=1]
mülhid: (Ar.) Allah'ı inkar eden,
inançsız
m.+ler 55b/7
[=1]
mülk: (Ar.) gayrimenkul mal
m. 117b/17, 66a/10
[=2]
mü'min: (Ar.) iman eden, inanan
m. 115b/11, 53a/10, 53a/13,
89a/9, 91b/15, 92b/15
m.+i 53a/12
m.+iñ 53a/11
m.+ler 117b/15, 60b/10, 60b/16,
60b/9, 73a/9, 75b/2, 75b/5, 79b/2
m.+lere 73a/16, 76b/8, 86a/8
m.+leri 88b/17, 99b/15
m.+leridür 87b/3
m.+lerin 85b/12, 89a/12
m.+lerle 89a/12
[=25]
mü'mine: (Ar.) İnanan, iman eden
kadın.
m. 55a/1
m.+ye 53a/10
[=2]
mümkün: (Ar.) mümkün

m. 96b/15
[=1]
mü'mün: (Ar.) mümin
m. 68b/5, 86a/9, 86b/17, 89a/9
m.+ler 90b/3
m.+lerin 89a/13
[=6]
münāfiq: (Ar.) Riyakar, ikiyüzlü,
Allah'a kalpten inanmadığı halde
inanyor görünen kişi.
m.+lar 116b/17, 71b/8
m.+ları 79b/1
m.+ların 94a/13
[=4]
münāre: (Far.) minare
m. 76a/1
[=1]
münezzeh: (Ar.) tenzih edilmiş,
arındırılmış, berī
m. 55b/8
[=1]
münker: (Ar.) inkar edilen
m. 76a/17
[=1]
mürekkeb: (Ar.) bir araya getirilmiş
m.+dür 83a/17

[=1]	m.+lerin 114b/13
mürsel: (Ar.) gönderilmiş	[=16]
m. 57b/17, 81b/11, 88a/5	müşrük: (Ar.) müşrik
[=3]	m.+leridür 87b/3
müşg: (Far.) misk	[=1]
m.+den 113a/12	müstağnī ol-: (Ar.+T.) ihtiyaç duymaz, ilgilenmez hale gelmek
[=1]	m.-a 117b/6
müslimīn: (Ar.) müslümanlar, İslam dinine inananlar	[=1]
m.+e 88b/1	müştaḳ: (Ar.) türemiş kelime
[=1]	m. 73a/1
müslümān: (Ar.) İslam dinine inanan kimse.	m.+dur 104b/7
m. 61b/15, 71a/4, 71a/8, 71b/6	m.+durur 95a/12
m.+lar 72b/14	[=3]
m.+ların 111b/9	müstaḳīm: (Ar.) doğru, hak
[=6]	m. 66a/3
müşrik: (Ar.) şirk koşan, Allah'a ortak koşan	[=1]
m. 83a/5	müstağnā: (Ar.) ihtiyaç duyulmayan, gerekmeyen
m.+e 83a/5	m. 82a/2
m.+ler 60a/3, 60a/5, 60b/2, 60b/6, 80a/1	[=1]
m.+lerde 76a/6	mütāhede eyle-: (Ar.+T.) ahitleşmek, sözleşmek
m.+lerden 87b/5	m.-ye 83b/10
m.+leri 114b/14, 54a/15, 61b/8, 72b/13, 76b/14, 99b/1	[=1]

müteğayyir: (Ar.) başkalaşmış, başka
şekle giren

m. 63b/5

[=1]

mütehayyer: (Ar.) hayret edilen,
şaşırtılan

m. 95b/14

[=1]

müttabi in: (Ar.) tabi olanlar,
bağlananlar, uyanlar

m. 88b/2

[=1]

müttaqî: (Ar.) Takva sahibi, Allah'ın
emir ve yasaklarına uyan kimse.

m. 70a/14

[=1]

müttefik: (Ar.) Aralarında anlaşma
yapmış, ittifak kurmuş kimselerin her
biri.

m.+dürürler 84b/6

[=1]

müvekkel: (Ar.) vekil, kendisine bir
başkası adına yetki verilen

m. 53a/10

[=1]

müyesser: (Ar.) nasip olan

m. 62a/8

[=1]

müyesser eyle-: (Ar.+T.) nasip etmek

m.-ye 99a/9

m.-yivire 109b/11

[=2]

müyesser it-: (Ar.+T.) nasip etmek

m.-e 92b/11

[=1]

müyesser kııl-: (Ar.+T.) nasip etmek

m.-a 97a/8

m.-ıvire 108b/3, 87a/5, 89b/9,
92b/6, 95a/5, 95a/7, 99a/7, 99a/7

[=9]

müzd: (Far.) sevap; ödül, mükafat;
bedel, karşılık

m. 52a/3, 52b/3, 54b/8, 78b/8,
89a/10, 92b/10, 97a/1

m.+den 89a/1

m.+i 97a/4

m.+in 53a/5, 54b/17, 78b/10

m.+leri 89a/8

m.+ü 96a/16

[=14]

müzdelif: (Ar.) Hac'da Arafat
vakfesinden sonra ikinci vakfenin
yapıldığı Arafat ile Mina arasında yer
alan bölüm.

m.+den 93b/15
m.+ye 92b/9, 93b/12
[=3]

N

nafaqa: (Ar.) Geçinmek için gerekli yiyecek, içecek ve bunun için harcanan para.

n. 67b/1, 70b/16
[=2]

nāfi: (Ar.) faydalı, yararlı

n. 66a/3
[=1]

nāgāh: (Far.) zamansız, vakitsiz; aniden, birdenbire

n. 116b/2
[=1]

na'im: (Ar.) Cennetlerden birinin adı.

n. 98b/17
[=1]

naqır: (Ar.) küçük ve önemsiz

n.+dan 62a/6
[=1]

naqız: (Ar.) bozan, nakzeden

n.+lardan 87b/15
[=1]

namāz: (Far.) İslam dininde günde beş vakit yapılan ibadet.

n. 106b/6, 57a/12, 60a/9, 82a/5
n.+a 116b/16, 82a/14
n.+da 115b/13, 54b/15, 86a/12
n.+dan 106a/17, 115b/14,
76b/16, 82a/14, 82a/15, 82a/5, 82b/8
n.+ı 100a/6, 108a/10, 113b/2,
57b/3, 72a/15, 85a/8, 88b/4, 88b/4,
96a/17, 99a/16
n.+ın 113b/12, 113b/2, 57a/10,
57a/11, 85a/8
n.+ına 116a/2
n.+ında 54b/15, 76a/1
n.+ını 106b/2, 53b/16
[=36]

namāz kııl: (Far.+T.) Namaz ibadetini yerine getirmek

n.-dı 90b/15, 90b/4
n.-dığımız 90b/16
n.-ğil 107b/17, 77a/1
n.-ın 110a/17
n.-ıtırur 82a/9
n.-uþ 82a/6
n.-ur 82a/8
n.-urlarsa 106b/4
n.-ursın 90b/15

[=11]
namāzlık: (Far.+T.) Namaz kılariken yere serilen örtü, seccade.

n.+a 81b/11

[=1]

nāme: (Far.) mektup

n.+leriniñ 105b/12

[=1]

nāmerd: (Far.) mert olmayan, sözünün eri olmayan, güvenilmez

n.+lere 95a/5

[=1]

naşīb: (Ar.) nasip, pay, hisse

n. 109a/12, 115b/4, 87a/5, 92b/6

[=4]

naşīb al-: (Ar.+T.) faydalanmak, yararlanmak

n.-dı 85a/9

[=1]

nāşibe: (Ar.) nasip, pay, hisse

n.+niñ 83a/3

[=1]

naşīb eyle-: (Ar.+T.) eriştirmek, ulaştırmak, kısmet etmek

n.-ye 103b/14

[=1]

naşīb it-: (Ar.+T.) eriştirmek, ulaştırmak, kısmet etmek

n.-üp 102a/10

[=1]

naşīb kıl-: (Ar.+T.) eriştirmek, ulaştırmak, kısmet etmek

n.-ıvirüp 75a/11

[=1]

naşrānī: (Ar.) Hristiyan

n.+ler 87a/16

n.+lerdür 88a/8

[=2]

na't: (Ar.) naat, övme, methetme

n.+in 88a/9

[=1]

nażar: (Ar.) bakna, bakış

n. 118a/16, 62a/13, 62a/9

n.+ıla 91b/7

[=4]

ne: hangi şey

n. 101a/14, 106b/12, 107b/15, 107b/3, 112b/17, 113b/13, 114b/15, 114b/4, 115b/4, 118b/16, 119a/7, 120b/17, 120b/2, 52a/13, 52a/14, 52b/12, 52b/7, 53a/14, 53a/4, 55a/6, 55b/16, 57b/10, 57b/9, 58a/6, 59a/17, 60a/4, 60a/5, 60a/5, 62a/7, 62b/9,

63a/17, 63b/1, 63b/2, 63b/9, 64a/10,
64a/13, 64a/8, 64b/13, 64b/15, 64b/15,
64b/8, 65b/15, 65b/15, 66a/11, 71b/5,
73a/1, 73b/11, 74a/4, 74b/17, 78b/10,
78b/13, 78b/8, 78b/8, 79b/12, 79b/7,
80b/10, 81b/7, 82b/8, 84a/5, 84a/5,
85a/13, 85a/16, 85a/5, 85b/5, 86b/2,
87a/12, 89a/1, 89a/5, 90a/13, 90a/9,
90b/13, 90b/2, 90b/3, 90b/9, 91a/1,
92a/10, 93b/15, 94b/13, 95b/6, 95b/6,
96a/4, 96b/11, 98b/3, 99b/4, 99b/4,
99b/4

n.+de 98b/15

n.+dir 100a/5

n.+dür 101a/14, 52b/12, 52b/13,
53b/2, 56b/16, 79b/13, 90a/14, 90a/17,
91b/17, 96b/12, 96b/9

n.+ye 64a/8

[=100]

neçe: nice, ne kadar

n. 110b/7, 58b/16, 58b/3,
59a/15, 59b/9, 67b/6, 95b/10

n.+ler 121b/11, 60b/4

[=9]

necis: (Ar.) pis, murdar

n.+den 59b/2

[=1]

neçe: nice, ne kadar; pek çok

n. 100b/6, 116a/14, 120b/9,
55b/7, 58a/2, 58a/3, 58a/7, 60a/2,
60a/8, 61a/12, 61a/17, 61a/5, 61b/2,
62a/17, 62b/5, 65a/1, 68b/14, 68b/14,
71b/17, 72b/12, 72b/7, 74a/9, 76b/9,
83b/15, 84a/7, 86a/14, 92a/11, 93a/3,
93b/2, 94b/2

n.+ler 100a/1, 100a/2, 100b/16,
100b/16, 100b/6, 101a/2, 101a/3,
102a/6, 102b/15, 102b/16, 102b/7,
103b/10, 103b/2, 104b/3, 104b/9,
106a/11, 106a/11, 106a/13, 106a/5,
106b/16, 107b/5, 108a/10, 108a/4,
108a/6, 110a/17, 111a/3, 112a/9,
114b/7, 115a/10, 117b/5, 119a/5,
119b/9, 120a/2, 121a/11, 121a/5,
121b/9, 55b/17, 55b/8, 56a/1, 56a/2,
56a/7, 56b/2, 56b/7, 57a/7, 57b/2,
57b/5, 60b/12, 61b/10, 61b/13, 64a/2,
65a/11, 65a/12, 65a/12, 65a/12, 65a/12,
65a/13, 65b/16, 67b/15, 67b/17, 70b/7,
70b/8, 71b/14, 73a/9, 74a/15, 74b/1,
75a/3, 75a/4, 75a/5, 75b/12, 75b/8,
76a/10, 76b/1, 76b/3, 76b/5, 76b/8,
77a/13, 77a/3, 77a/4, 78a/16, 78a/5,
78b/6, 79b/5, 82b/14, 83a/7, 83b/3,
84a/16, 84b/15, 84b/3, 84b/9, 85b/6,
86a/2, 87a/10, 87b/10, 87b/11, 87b/13,
87b/15, 87b/16, 87b/3, 88a/1, 88a/14,
88a/8, 88b/1, 88b/2, 88b/9, 89a/14,
89a/17, 90a/10, 90a/14, 90a/17, 90a/2,
90b/10, 91a/17, 92a/17, 93a/17,
93b/11, 93b/14, 93b/8, 94a/13, 94a/14,

94a/15, 94a/16, 94b/11, 94b/3, 94b/4,
94b/5, 95b/13, 95b/17, 95b/2, 95b/3,
96a/10, 96b/15, 96b/7, 98a/12, 98a/13,
98a/3, 98b/10, 98b/3, 98b/7, 99b/12,
99b/13, 99b/17

n.+si 96a/6, 96a/6

[=173]

neçün: neden, ne için

n. 72b/15, 80a/12

[=2]

neden: niçin, niye

n. 64a/11

[=1]

nefes: (Ar.) soluk

n.+de 92b/5

n.+i 81a/17

n.+iñ 53a/3

n.+leri 93a/5

[=4]

nefs: (Ar.) Bir kişinin öz varlığı, öz benliği.

n. 108a/4, 108a/4, 66b/10,
66b/12, 66b/17, 67a/2

n.+i 118a/6, 66b/12, 66b/16,
91b/3, 94b/3

n.+in 67a/4, 67a/5, 68b/14,
68b/14, 68b/14, 70b/7, 70b/8

n.+inde 91b/14, 91b/16

n.+iñi 108a/2

n.+leri 58b/15

[=22]

nefs: (Ar.) nefis

n.+ iñ 53a/8

n.+lerinden 62a/7

[=2]

nerde: nerede, hangi yerde

n. 61b/3

[=1]

nerde: hangi yer

n.+ye 60b/13, 66a/8

[=2]

nesne: şey, obje

n. 100b/15, 104b/13, 106a/9,
109a/2, 115a/5, 118b/1, 121b/15,
55a/6, 55a/8, 57a/15, 59b/10, 59b/11,
59b/9, 63b/14, 64a/10, 73a/14, 73b/11,
79b/7, 81a/12, 84a/5, 84b/11, 88a/1,
89a/14, 89a/4, 90a/14, 90a/7, 90a/9,
98a/2, 98b/14, 99a/1

n.+cik 74b/13, 74b/15

n.+de 62a/7, 94a/15

n.+den 53a/14, 55a/6, 55a/7,
91b/6, 92a/12, 95b/3

n.+dendür 115a/12

n.+dür 104b/7, 106b/12,
107b/15, 107b/3, 113a/15, 114b/15,

52b/8, 59b/1, 64b/15, 85a/3, 92a/10,
95b/6

n.+i 54a/1, 55b/12, 66a/1, 73a/3

n.+ler 106b/10, 53b/17, 56a/1,
67b/8, 78a/17, 93a/12, 93a/2, 94a/2,
95b/4

n.+lerde 80a/1

n.+lerden 56a/2, 69a/1, 98b/3

n.+leri 107a/1, 60b/2

n.+ñ 71b/6

n.+ye 96a/5

n.+yi 98a/15

[=75]

nete: nasıl

n. 102b/3, 108a/14, 121a/7,
121b/4, 53a/12, 53a/17, 56a/11,
56b/12, 56b/14, 57a/10, 58a/4, 58a/8,
59a/9, 59b/5, 60a/1, 60b/13, 61a/11,
61a/12, 63b/5, 64a/6, 64a/8, 65b/1,
68b/15, 69a/12, 69a/13, 69b/6, 73b/15,
74a/3, 76b/9, 77a/11, 79b/10, 85a/3,
93b/4, 95a/2

n.+dür 106b/14

[=35]

netekim: gerçekten, hakikaten

n. 101b/5, 101b/9, 105a/8,
121b/3, 121b/7, 71b/14, 72b/1, 73a/12,
75a/6, 75b/15, 75b/4, 76a/12, 76b/9,
77b/5, 78b/11, 78b/3, 80a/10, 82a/14,

82a/2, 86a/4, 89a/8, 91a/5, 91b/2,
93b/10, 93b/11, 95a/16, 95a/17, 95b/5,
96a/11, 96a/13, 99b/9

[=31]

nevbet: (Far.) nöbet

n. 116b/12, 116b/15, 116b/7,
117a/2

[=4]

nevmîd ol-: (Far.+T.) ümitsiz olmak,
karamsar olmak

n.-mayalar 86b/9

[=1]

nevmîz: (Far.) nevmid, ümitsiz. meyus

n. 66a/2, 67a/2

[=2]

niçe: çok, pek çok

n. 57a/1, 57a/16, 60b/1, 60b/7,
61a/11, 61a/9, 62b/8, 86b/12, 92a/4,
93b/10

[=10]

niçe: çok, pek çok

n. 105b/12, 110b/13, 54b/13,
55b/16, 56a/2, 71a/10, 87a/1, 87a/2

n.+leri 52a/7

n.+si 96a/6, 96a/6, 96a/7

[=12]

niçün: niçin, neden, niye

n. 101b/10, 101b/2, 104a/16,
112a/5, 112a/7, 116b/12, 116b/15,
116b/8, 117a/10, 117a/2, 118b/12,
121a/7, 52a/12, 55a/17, 57b/7, 61a/6,
61b/8, 62a/1, 66b/14, 72b/15, 74a/13,
76a/11, 76a/14, 78a/14, 80a/12, 84a/10,
84a/14, 87b/12, 88b/8, 90b/15, 91a/13,
91b/4, 91b/5, 94a/6, 95a/11, 95b/1,
95b/7, 97a/11

n.+dür 98a/17

[=39]

nidā: (Ar.) ünlem

n. 120b/1, 52a/14, 73b/2, 74a/6,
81b/8

[=5]

nidā it-: (Ar.+T.) seslenmek, ünlemek

n.-er 86a/16

[=1]

nihāyet: (Ar.) son

n.+i 66a/13

[=1]

nikbaht: (Far.) bahtı güzel, iyi bahtlı,
şanslı

n. 67a/5

[=1]

nıkrıs: (Ar.) Vücutta oluşan ağrılı
şişliklerle seyreden bir hastalık.

n. 77b/16

[=1]

ni' met: (Ar.) iyilik, ihsan, lütuf

n. 75a/2, 75a/5, 93b/1

n.+de 60a/8

n.+dür 75a/3, 75a/7

n.+e 93b/1

n.+i 104b/3, 71b/11, 75a/10,
75a/11, 75a/6, 75a/7

n.+idür 75a/2, 75a/5

n.+ine 60a/9, 70a/5, 70b/12,
70b/14

n.+ler 73b/15

n.+lerdür 99a/5

n.+leri 64a/16, 75a/7, 93a/15,
98b/13

n.+lerin 91a/12, 97b/1

n.+lerinden 98b/13, 98b/13

n.+lerindür 64b/12

n.+lerine 71b/15, 93a/13

n.+lerini 72a/3, 75a/2, 99a/7

n.+ümden 104b/1

[=36]

nişān: (Far.) iz, alamet, belirti

n.+dur 52b/9

n.+larından 52b/8

[=2]

nite: nasıl	n.+i 114a/12, 66a/8
n. 111b/11, 54a/1	n.+ıla 75b/8
[=2]	n.+ından 114a/12
nitekim: nasıl ki, zaten	n.+udur 113a/7, 113b/2
n. 109a/2, 110a/16, 110a/2,	n.+undan 66b/3
111b/4, 116a/13	[=15]
[=5]	nūrlu: (Ar.+T.) ışıklı, aydınlık
niyet: (Ar.) kasıt, amaç, arzu	n. 52b/14
n. 120b/12, 68a/14, 80a/7	[=1]
n.+lerinde 94b/16	nuşret: (Ar.) zafer
[=4]	n. 110a/13, 73a/9
niyyet: (Ar.) niyet	[=2]
n. 95a/1, 95a/2	nübüvvet: (Ar.) peygamberlik
[=2]	n. 75b/12
nohud: (Far.) Baklagillerden bir bitki.	[=1]
n. 103a/1	nükte: (Ar.) İnce anlam taşıyan, düşündürücü söz, espri.
[=1]	n. 122a/13, 76b/11, 76b/11, 89b/14
nol-: ne olmak	n.+lerinden 89b/13
n.-aydı 61a/16	n.+sin 92b/12
n.-duñ 82a/11	[=6]
[=2]	nüzül: (Ar.) inme, iniş
nur: (Ar.) ışık, ziya, aydınlık	n.+i 70a/5
n. 113b/4	[=1]
n.+dan 113a/13, 113a/2, 113a/2, 113a/3, 113a/4, 113a/7	
n.+dur 113a/9	

namāz: (Far.) İslamda günde beş defa yapılması gereken ibadet.

N.+dur 54a/4

[=1]

nite: nasıl

N. 113b/7

[=1]

O

o: işaret sıfatı

o. 109b/8, 111b/16, 113b/3, 60b/6, 70b/7, 80b/1, 94b/13

[=7]

oba vü oba: oba oba, obadan obaya

o. 110a/11

[=1]

od: ateş

o. 106b/14, 112a/15, 112a/15, 52b/15, 56b/14, 58b/17, 59a/2, 59a/9, 61b/16, 62a/3, 62a/3, 65b/12, 70a/2, 82a/12, 94a/9

o.+a 56b/11, 56b/13, 59a/11, 95b/16, 96a/2

o.+dan 59a/16, 59b/13

o.+dur 101b/2, 106b/12, 107a/1, 59a/16, 96b/13

o.+ı 106b/10, 114a/8, 59a/1, 87a/3

o.+ıdur 101a/17

o.+ıyla 111b/13

o.+ula 106b/14, 52b/7

o.+una 111b/4

o.+undan 83b/14, 95a/15

[=38]

oğlan: evlat, çocuk

o. 119a/11, 53b/6, 53b/8, 63b/17, 87a/13

o.+dan 118a/10, 118a/15

o.+ı 56a/4, 63a/10, 64b/3, 94b/5

o.+ın 63a/9, 63b/11, 64a/1

o.+ına 64a/14

o.+ları 111b/2, 63a/17, 97b/10, 97b/11, 97b/13, 97b/9

o.+larıdur 63a/9

o.+larıyla 60b/17

o.+larına 64b/10, 81b/17

o.+larını 63b/10

[=26]

oğlancık: evlat, çocuk

o. 107a/16

o.+lar 63b/4, 63b/8, 70b/6, 78b/8

o.+ları 70a/7, 70a/9

[=7]

oğlancuk: oğlancık, evlat, çocuk

o.+lara 63b/7

[=1]

oğlanlık: çocukluk dönemi

o.+a 53b/11

o.+dan 53b/12

[=2]

oğul: evlat, çocuk

o.+ı 81b/10

o.+ıdur 88b/15

o.+u 107a/16, 111a/16, 114b/5,
118b/1, 52a/8, 63a/5, 63a/7, 81b/10,
85b/12, 97a/5

o.+udur 63a/6

o.+unda 108a/17

[=14]

oķ: Yay denilen aletle fırlatılan ucu
sivri savaş aleti.

o.+dan 59b/2

[=1]

oķı-: okumak

o. 114a/2, 116a/2, 116a/6,
116a/6, 116a/7

o.-dı 57b/6

o.-yanın 66a/5

[=7]

oķu-: Bir yazıda anlatılanı sadece
gözle veya seslendirerek çözmek.

o. 114a/5, 116a/10, 116a/3,
116a/8, 116a/9, 116a/9, 81b/14

o.-dı 104a/8, 104a/8, 110b/3,
119a/13, 52a/5, 54b/9, 57a/17, 70a/12,
73b/4, 73b/9, 81b/9, 83a/11, 83a/9,
85b/4, 90b/16

o.-duğın 52a/9

o.-dum 100a/5, 114a/5, 77a/6

o.-ğıl 108b/8, 80b/17, 80b/6

o.-mağa 110b/3

o.-mağın 112b/17

o.-mağ 116a/10, 81a/2, 81a/3

o.-maşça 89b/13

o.-miş 112b/13

o.-mişça 97b/1

o.-mişça 112b/14

o.-muş 112b/13

o.-muşça 119b/3, 80a/10

o.-muşça 119a/7

o.-r 104a/14, 106a/2

o.-rdı 109b/8, 67a/10, 67a/8,
85b/15, 92a/5

o.-rıdı 114a/16

o.-rlar 101a/5, 106a/2

o.-rlarsa 62a/14

o.-rsa 107a/5, 111a/2, 52a/2,
54b/10, 58b/12, 62a/16, 68a/17, 92b/9

o.-rsun 115a/12

o.-sa 100a/13, 102a/13, 105b/6,
112b/12, 112b/13, 112b/14, 112b/15,
112b/17, 113b/13, 113b/14, 113b/16,
113b/9, 114b/2, 115b/14, 115b/16,
119a/7, 54b/6, 58b/5, 66a/8, 72a/7,
75a/16, 77b/4, 80a/10, 83b/12, 89b/12,
89b/12, 95a/9, 97a/17, 99a/11

o.-ya 115b/13

o.-yalardı 87a/14

o.-yalum 120b/12

o.-yam 114a/15, 115b/6, 52a/8

o.-yan 62a/9, 66a/12, 95a/7

o.-yanlar 62a/13

o.-yasın 116a/12

o.-yavuz 56a/16

o.-yayın 85a/5

o.-yu 52a/9

o.-yup 119b/15, 120b/9, 58b/7,
62a/10, 67a/7, 72a/4, 75a/13, 75a/8

o.-yucak 117b/12

o.-yumadı 70a/14

[=115]

okut-: Okuma işini birine yaptırmak.

o.-dı 92a/14

[=1]

[=1]

okuyucu: Okuyan, okuma işini yapan.

o. 80b/17

[=1]

ol: işaret sıfatı

o. 100a/14, 100b/1, 100b/3,
100b/5, 101a/10, 101a/10, 101a/12,
101a/12, 101a/14, 101a/16, 101a/16,
101b/4, 102a/13, 102b/11, 102b/15,
102b/5, 103a/15, 103a/3, 103b/2,
103b/4, 103b/9, 104b/15, 104b/9,
105b/13, 106b/12, 106b/14, 106b/2,
107a/12, 107a/14, 107a/16, 107a/16,
107a/8, 107b/11, 107b/13, 107b/17,
111b/10, 111b/10, 111b/13, 111b/17,
111b/7, 112a/12, 112a/12, 112a/17,
112b/3, 112b/3, 112b/8, 112b/9,
113a/10, 113a/11, 113a/12, 113a/13,
113a/5, 113a/9, 113b/13, 113b/4,
114a/15, 114a/2, 114a/8, 115a/12,
115a/5, 115a/8, 115a/9, 115a/9, 116b/8,
117a/3, 118b/1, 118b/12, 119a/11,
119a/11, 119a/12, 119b/12, 119b/12,
119b/13, 120a/2, 120b/3, 121a/12,
121a/13, 121a/14, 121b/11, 121b/2,
52a/4, 52a/6, 52a/6, 52b/1, 52b/14,
52b/16, 52b/2, 52b/4, 52b/6, 53a/11,
53a/16, 53a/17, 53a/5, 53a/6, 53a/7,
53b/12, 53b/15, 54a/1, 54a/10, 54a/17,
54a/3, 54a/6, 54a/9, 54b/2, 54b/3,
54b/6, 54b/8, 55a/9, 55b/10, 55b/12,
56a/13, 56a/2, 56a/6, 56a/9, 56b/1,

56b/10, 56b/10, 56b/14, 56b/14, 56b/3,
56b/4, 56b/5, 57a/3, 57a/9, 57b/1,
57b/3, 57b/8, 58a/17, 58b/14, 58b/16,
58b/17, 58b/2, 58b/5, 58b/5, 59a/1,
59a/10, 59a/13, 59a/14, 59a/3, 59a/4,
59a/4, 59a/5, 59a/5, 59a/6, 59b/13,
59b/14, 59b/15, 59b/17, 59b/3, 59b/7,
59b/8, 60a/11, 60a/11, 60a/12, 60a/13,
60a/5, 60b/11, 60b/9, 60b/9, 61a/13,
61a/15, 61b/12, 61b/13, 61b/14,
61b/16, 61b/4, 62b/11, 62b/11, 62b/13,
62b/8, 63a/1, 63a/12, 63a/13, 63a/3,
63b/7, 63b/8, 64a/10, 64a/12, 64a/2,
64a/4, 64a/5, 64a/7, 64a/8, 64a/8,
64b/1, 64b/12, 64b/14, 64b/16, 64b/5,
65a/11, 65a/15, 65a/2, 65a/3, 65a/6,
65b/3, 65b/3, 65b/5, 65b/6, 66a/11,
66a/12, 66a/2, 66a/7, 66b/12, 66b/12,
66b/6, 67a/12, 67a/13, 67a/14, 67a/15,
67a/16, 67a/16, 67a/16, 67a/16, 67a/17,
67a/17, 67a/2, 67a/5, 67a/6, 67b/1,
67b/5, 67b/6, 68a/17, 68a/3, 69a/10,
69a/4, 69a/5, 69a/6, 69b/11, 69b/11,
69b/12, 69b/14, 69b/14, 69b/15, 69b/4,
69b/8, 69b/8, 70a/1, 70a/10, 70a/14,
70a/15, 70a/17, 70a/3, 70a/7, 70a/8,
70a/9, 70b/1, 70b/10, 70b/11, 70b/12,
70b/14, 70b/14, 70b/15, 70b/3, 70b/3,
70b/3, 70b/4, 70b/6, 70b/8, 71a/10,
71a/10, 71a/12, 71a/15, 71a/4, 71a/6,
71a/6, 71a/7, 71b/13, 71b/3, 71b/4,
71b/7, 72a/8, 73a/14, 73a/5, 73a/6,
73b/15, 74a/10, 74b/11, 74b/5, 75a/11,

75a/16, 75a/2, 75a/4, 75a/7, 75b/10,
77a/10, 77b/16, 77b/7, 78a/8, 80a/16,
80b/15, 80b/17, 80b/4, 80b/6, 81a/7,
81b/12, 81b/15, 81b/15, 81b/16, 81b/2,
82a/11, 82b/2, 83b/16, 83b/6, 84a/16,
84a/2, 84a/7, 84a/8, 84b/4, 84b/7,
85a/12, 85a/7, 85a/8, 85b/11, 85b/15,
85b/17, 85b/9, 86a/10, 86a/10, 86a/11,
86a/12, 86a/13, 86a/14, 86a/14, 86a/3,
86a/5, 86a/9, 86b/10, 86b/11, 86b/13,
86b/14, 86b/15, 86b/16, 86b/16, 86b/3,
86b/6, 87a/17, 87a/4, 87b/9, 88a/11,
88a/12, 88a/4, 88a/6, 88a/6, 88b/9,
89a/16, 89b/17, 89b/5, 89b/7, 90a/17,
90a/7, 90b/1, 91a/3, 91a/5, 91b/5,
92a/13, 92a/14, 92a/16, 92a/2, 92a/6,
92a/8, 92b/10, 92b/14, 93a/10, 93a/4,
93a/5, 93a/7, 93a/8, 93b/12, 93b/13,
93b/14, 93b/15, 93b/16, 94a/1, 94a/16,
94a/17, 94b/1, 94b/11, 94b/14, 95a/14,
95b/10, 95b/15, 96a/14, 96a/15, 96a/3,
96b/1, 96b/1, 96b/12, 96b/13, 96b/8,
97a/10, 97a/2, 97a/4, 97b/12, 98a/13,
98b/13, 99a/2, 99a/5

o.+dir 93b/1

o.+dur 100b/12, 100b/12,
101b/7, 104a/1, 105b/2, 106a/17,
106b/4, 108a/2, 108b/8, 115a/6,
116a/10, 117a/13, 117a/17, 117b/4,
117b/5, 117b/5, 53b/5, 55b/10, 55b/12,
56b/1, 56b/13, 58b/15, 59b/2, 61a/6,
63a/12, 63a/3, 65a/14, 66a/14, 67b/7,
70a/11, 70a/5, 72b/3, 75b/1, 75b/11,

76a/1, 76a/3, 76b/11, 77a/11, 77b/5,
79b/14, 79b/8, 83a/15, 83a/16, 84b/14,
84b/16, 86a/2, 89b/14, 90a/3, 93a/14,
93a/17, 94b/6, 95a/1, 99a/17, 99b/13

o.+durur 101b/5

[=453]

Ol-: meydana gelmek, gerçekleşmek

o.-a 108b/7, 108b/7, 109a/12,
112a/15, 114a/8, 115b/4, 117a/17,
117b/5, 117b/5, 118b/1, 120b/12,
53b/15, 53b/17, 53b/17, 56a/16,
56b/10, 56b/11, 56b/11, 58b/17,
58b/17, 59a/11, 59a/12, 59b/15, 59b/6,
59b/7, 60a/9, 60b/5, 60b/6, 64a/17,
64a/4, 65a/1, 65a/1, 65a/17, 65b/16,
65b/3, 65b/4, 66a/5, 68a/15, 69a/12,
69a/14, 69a/2, 69b/3, 69b/5, 70a/15,
70b/10, 70b/13, 70b/16, 71b/14,
72a/13, 72a/15, 73a/15, 73a/8, 76a/16,
77b/7, 79b/12, 79b/12, 80b/12, 84b/13,
85b/9, 86a/16, 86b/4, 91b/5, 91b/8,
91b/8, 92a/4, 96a/10, 96a/13, 96a/15,
96a/4, 96b/1, 96b/14, 98a/10, 99a/2

o.-acağın 52a/14

o.-adinuz 98a/9

o.-alar 112b/9, 52a/16, 55b/4,
57a/2, 57a/3, 59a/6, 60a/10, 60a/10,
60a/11, 60b/16, 61a/1, 61a/1, 64b/14,
89a/16, 89b/2, 95b/12, 95b/16, 99a/11

o.-an 102a/17, 120b/10, 56b/13,
69a/11, 69a/11, 71b/16, 89b/8

o.-ası 115a/10, 73b/14

o.-asıdur 117b/15, 74b/6, 84b/2

o.-asın 116a/8, 116a/8, 73a/10,

73a/9

o.-asınız 97a/6

o.-asız 72a/5

o.-aydı 54a/8, 85b/5

o.-ayın 71a/12

o.-ayısı 57a/6

o.-dı 103a/11, 103a/7, 103a/9,
111a/14, 114a/12, 114a/13, 114a/3,
118b/1, 55b/3, 56a/15, 58a/7, 58b/3,
61b/14, 61b/7, 62b/14, 66b/17, 67a/2,
67a/5, 67b/4, 67b/8, 67b/8, 70b/2,
71a/4, 71a/4, 72a/12, 72b/14, 78a/8,
81a/1, 81a/14, 81a/15, 81a/17, 81a/7,
82a/12, 85b/13, 87b/6, 90b/9, 92a/17,
92a/7, 94b/17, 99a/4

o.-dılar 61b/15, 67b/9

o.-dışa 105a/2, 67a/4, 67a/6

o.-duğandan 79b/15

o.-duğı 72b/10, 72b/10, 82a/5,
83a/15, 83a/16, 87b/13

o.-duğuiçün 112a/2

o.-duğumuzdan 90a/16

o.-duğundan 91b/1

o.-duķ 73a/1

o.-dular 54b/3, 56a/6, 56a/7,
65b/11, 67b/10, 67b/9, 88b/14, 97b/7

o.-dum 68b/1, 80b/3, 81a/4

o.-duñ 71a/8, 99b/2

o.-duñuz 97b/4, 98a/8

o.-dur 118a/6

o.-ğıl 76b/16

o.-ıcağ 56b/17, 80a/11

o.-ıyardur 63b/5

o.-madı 115a/10, 70a/10

o.-mağı 89b/9

o.-mağıçün 76a/17

o.-mağ 63a/16, 85a/16, 95b/10

o.-mağdan 100a/10, 108b/2

o.-mağlığa 76b/12

o.-mağlık 66a/5

o.-mamağına 69a/15

o.-mañ 69a/15

o.-masa 93b/5, 93b/8

o.-masun 105b/12, 63a/1,
66b/15

o.-maya 114b/7, 117b/4,
118a/16, 53b/15, 56b/14, 56b/14,
57a/2, 58b/6, 59a/14, 60a/12, 60b/11,
68b/8, 72a/13, 72a/15, 77b/8, 80a/2,
84b/4, 86a/3, 91b/17, 91b/3, 95b/17,
96b/15, 96b/2, 96b/3, 96b/3, 96b/4,
96b/5, 98b/11

o.-mayalar 56b/15, 56b/16,
57a/2

o.-mayasız 113b/5

o.-mayayıdı 54a/7

o.-mayınca 58a/8

o.-maz 58a/7, 58a/8, 63a/11,
63b/2, 65b/17, 65b/5, 65b/8, 75b/17,
97a/14

o.-mazıdı 71b/7

o.-mazmış 72a/12

o.-muşdur 87b/14

o.-muşıdı 112a/10

o.-sa 105b/7, 112b/16, 112b/16,
112b/16, 53a/7, 55a/10, 56b/17,
68b/12, 68b/7, 75a/3, 77b/6, 78b/9,
86a/11, 96a/15, 96a/16, 96b/6

o.-sañ 76b/14

o.-sañuz 90b/11

o.-sun 108a/12, 111a/8, 111a/8,
122a/10, 63a/2, 68b/4, 68b/5, 68b/7,
71b/7, 81b/10, 90a/6, 90a/6

o.-uğ 111a/16, 61a/12

o.-ucağ 108a/4

o.-uñ 55a/8, 62b/6

o.-unca 101a/9, 61b/15, 61b/9,
78b/8, 97b/8

o.-ur 101b/16, 102a/3, 102a/6,
104b/1, 108a/12, 108a/2, 108a/4,

108b/14, 112a/2, 112a/5, 117b/12,
121b/11, 121b/12, 52b/10, 53a/17,
54a/10, 55a/5, 56b/11, 58a/7, 59a/15,
59b/10, 61a/11, 61b/8, 62b/16, 62b/3,
64b/9, 65b/13, 65b/17, 65b/3, 65b/8,
66a/12, 66a/9, 66b/6, 66b/7, 67b/17,
69a/14, 69a/8, 69b/12, 69b/9, 70a/14,
76a/16, 76a/3, 76a/5, 76a/9, 76b/17,
78b/12, 78b/2, 78b/6, 79b/1, 79b/5,
86b/17, 87b/11, 87b/16, 88b/9, 89a/4,
90a/8, 91b/13, 92b/2, 93a/12, 93b/4,
94a/12, 94a/13, 94a/5, 94a/6, 94b/7,
94b/7, 95b/15, 95b/8, 95b/9, 96a/16,
96a/9, 96b/15, 96b/2, 96b/8, 97b/8,
98a/12, 98b/10, 98b/10, 98b/4, 99a/17,
99b/13

o.-urdı 63b/15, 81a/15

o.-urıdım 57b/6

o.-urlar 86a/9

o.-urmuş 84b/17

o.-ursa 59a/17, 73b/13, 80a/13,
92a/15

o.-ursañ 71b/6

o.-ursavuz 76b/10

o.-usar 89a/12

[=389]

olar: onlar

o.+ıñ 114a/12

[=1]

olduğça: epey, hayli

o. 95a/5

[=1]

on: Dokuzdan sonra, ondan önce gelen sayı.

o. 110a/7, 110a/9, 113a/1,
113a/11, 113a/7, 113b/12, 114b/5,
51b/15, 52a/3, 54b/8, 56a/4, 58a/12,
58a/13, 62b/1, 63a/13, 66a/6, 68a/15,
72a/6, 72b/11, 72b/12, 76b/12, 80a/8,
92b/8, 95a/8, 97a/16, 99a/10

o.+u 84b/10

[=27]

onlar: 3. çoğul şahıs zamiri

o. 61b/15

o.+ı 61b/15

[=2]

ora: o yer

o.+dan 104b/9

[=1]

orta: Bir cismin her yanına aynı mesafede olan noktası.

o.+sında 113a/11, 62b/11,
90b/15, 93a/10

[=4]

ortak: Birlikte iş yapan, müşretek bir şeyi paylaşan kişilerin her biri.

o.+ı 114a/3, 88b/14

[=2]

oruç: (Far.) İslam dininde imsaktan akşama kadar yeme içmenin kesildiği ibadet.

o. 83b/13, 96a/17

o.+dur 54a/3

o.+unı 53b/16

[=4]

oruç tut-: (Ar.+T.) Oruç ibadetini yerine getirmek.

o.-dı 90b/4

[=1]

ot: Yerde biten yeşil bitki.

o. 59a/15

o.+dur 59a/14

o.+ları 55b/14

o.+un 63a/3

o.+unı 62b/16

[=5]

otla-: ot yemek (hayvan vs. için)

o.-yıcağ 60a/3, 60a/6

[=2]

otur-: Vücudun belden yukarısı dik şekilde ağırlığı kaba etlere vererek bir yere yerleşmek.

o.-an 59a/8

o.-dı 120b/4

o.-duğı 60b/13

o.-ıcağ 81b/4

o.-mişlar 52a/7

o.-up 52b/5, 91a/9

o.-uñ 84b/15

o.-urdu 120a/10, 80b/16, 81b/13, 84b/14

o.-urdum 84a/17

[=13]

otuz: Yirmi dokuzdan sonra otuz birden önce gelen sayı.

o. 100a/12, 100a/12, 115b/13, 51b/16, 58a/12, 75a/15, 77b/3, 83b/11, 89b/11, 95a/8

[=10]

oyun: eğlence

o. 54a/14

[=1]

Ö

öde-: Alınan bir şeyin bedelini, ücretini vermek.

ö.-mek 100a/2

ö.-rler 88b/6

[=2]

ög-: övmek, öethetmek

ö.-di 88b/17

[=1]

öğren-: Bilmediği bir şey hakkında bilgi sahibi olmak.

ö.-eler 87a/14

ö.-em 92a/16

[=2]

öğret-: Bir kimseyi bilmediği bir konu hakkında bilgilendirmek.

ö. 92a/12

ö.-di 66b/13, 81b/16

ö.-e 57b/16

ö.-evüz 56a/16, 56b/3

[=6]

öğüt: nasihat

ö. 56b/8, 56b/9, 61b/11, 61b/12,
83a/2, 92a/7

ö.+den 56b/10, 56b/13

ö.+in 58a/6

[=9]

öğütle-: nasihat etmek, öğüt vermek

ö.-gil 61b/11

[=1]

öğütlen-: Birinden nasihat almak.

ö.-e 56b/10

[=1]

öksüz: Annesi ölmüş çocuk.

ö. 74a/10, 74a/13, 74b/3

ö.+i 74b/11

ö.+ler 74b/13

ö.+ni 74b/5

ö.+ün 74b/6

[=7]

öksüzlük: Öksüz olma durumu.

ö.+iñ 74b/4

[=1]

öl-: Can vermek, canını yitirmek.

ö.-di 103a/7, 103a/9, 118b/1,
81b/12

ö.-düler 111b/17, 74a/11

ö.-dünüzden 98a/13

ö.-meden 101a/9

ö.-mek 56b/17, 63a/15

ö.-mekden 101a/10, 53b/7

ö.-memek 57a/1

ö.-mese 56b/17

ö.-mesicek 56b/17

ö.-meye 101a/9

ö.-meyeler 57a/4

ö.-mezler 101b/5

ö.-müş 107a/16

ö.-üp 90a/15

ö.-ür 101b/4, 119b/13

ö.-ürdi 103a/3

[=23]

öldür-: Bir kişinin hayatına son vermek.

ö.-diler 67b/5

ö.-en 68a/7

ö.-endür 68a/9

[=3]

ölet: Ölümçül salgın hastalık.

ö. 119b/13, 119b/13

[=2]

ölü: ölmüş, can vermiş

ö.+yi 106b/16

[=1]

ölüm: Bir canlının hayati fonksiyonlarının sona ermesi

ö. 110a/15, 57a/2, 63a/14, 92b/15

ö.+ün 63a/14

[=5]

ömr: (Ar.) ömür

ö. 58b/1

[=1]

öbür: (Ar.) Yaşam süresi, insanın doğumundan ölümüne geçen zaman.

ö.+i 79b/12

ö.+in 64a/10, 85a/10

ö.+inden 85a/11

ö.+lerimiz 95a/5

ö.+lerin 85a/11

ö.+lü 85a/12

ö.+ünde 80a/15

ö.+ünden 68b/6

[=9]

ön: ileri taraf, yüzün dönük olduğu yön.

ö.+din 84a/13, 103b/5

ö.+ünde 84b/13

ö.+ündedir 84b/12

ö.+üne 70a/7, 99a/4

ö.+ünüz 90b/12

[=7]

ör-: İplik, yün vb. şeyleri birbiri arasından geçirerek giyecek veya kullanılacak eşya haline getirmek.

ö.-ü 64a/1

[=1]

ört-: Üstünü kapatmak, kaplamak, örtülü hale getirmek.

ö.-diler 81a/7

ö.-er 58b/15

ö.-müş 60a/14

ö.-se 66b/6, 73a/3

ö.-üñ 81a/6

[=6]

örtül-: Örtme eylemi yapılmak.

ö.-e 101b/14

[=1]

öte: ileri taraf, ön taraf

ö. 113a/10, 93a/10, 96b/14

[=3]

ötürü: ötürü

ö. 107a/9, 110b/9, 59a/7, 94b/8,
95b/8, 95b/8, 96a/5

[=7]

ötürü: dolayı, o sebepten, ondan, o
nedenle

ö. 114a/13, 67b/13, 70a/8,
72b/6, 79b/15, 95b/3, 97a/15

ö.+dür 104b/1, 79b/14

[=9]

öyle: o şekilde

ö. 82b/15, 83a/4, 83a/9

ö.+yidi 62b/9

[=4]

özen-: İtina göstermek, ihtimam
göstermek, bir işi dikkat ve titizlikle
yapmak.

ö.-ür 69a/16

[=1]

P

pādişāh: (Far.) hükümdar,

p. 103a/11, 76b/12, 83b/6,
86b/6, 95a/14

p.+a 118b/12

p.+dı 103a/11

p.+ıdur 121a/2

p.+ınıñ 104b/13

[=9]

pādişāh: (Far.) padişah, hükümdar

b. 122a/15, 122a/15, 75a/11

b.+dan 120a/2

[=4]

pādişāhlıq: (Far.+T.) Hükümdar olma
durumu.

p. 74a/3, 86a/1

p.+ı 85b/10

p.+ından 85b/11, 86a/1

[=5]

pāre: (Far.) parça

p. 105b/10, 58a/16, 63b/15,
63b/15, 63b/16, 80b/8

[=6]

pāre: (Far.) pare, parça

b. 118b/13

[=1]

pāre pāre eyle-: (Far.+T.) parçalamak,
paramparça etmek

p.-r 118b/13

[=1]

perākende: (Far.) dağınık, toplu
olmayan

p.+dür 68b/14

[=1]

perde: (Far.) Bir yerin dışarıdan
görünmesini veya ışığın o yere
girmesini engellemeye yarayan kumaş.

p.+i 112b/3

[=1]

peri: (Far.) Doğaüstü güçleri olan,
hayali, güzel, dişi varlık.

p.+lerden 69a/6

[=1]

pes: (Far.) şimdi, o halde, öyleyse

p. 100a/3, 100b/13, 100b/14,
100b/15, 101a/1, 101a/17, 101a/9,
101b/12, 101b/4, 103a/15, 103a/9,
104a/12, 104a/12, 104b/17, 105a/2,
105a/2, 105a/6, 106a/9, 106b/10,
107a/14, 107a/16, 107b/17, 107b/3,
108a/10, 108a/4, 109a/11, 109a/14,
109b/8, 110a/11, 110a/16, 110b/9,
111a/14, 111a/16, 111b/1, 111b/16,
111b/16, 111b/2, 112a/17, 112a/7,

113a/5, 114b/15, 115a/12, 116a/10,
116b/2, 116b/4, 118b/12, 118b/4,
120b/2, 120b/4, 122a/7, 52a/14,
52a/15, 52a/5, 52a/9, 52b/15, 52b/5,
52b/7, 52b/9, 53a/14, 53a/17, 53b/15,
53b/17, 53b/2, 54a/17, 54b/11, 54b/16,
54b/3, 54b/9, 55a/1, 55a/12, 55a/14,
55a/15, 55a/7, 55a/8, 55b/11, 55b/15,
55b/2, 55b/3, 56a/13, 56a/15, 57a/11,
57a/14, 57a/3, 57b/10, 57b/2, 57b/8,
58a/1, 58a/7, 58a/8, 58b/3, 58b/5,
59a/1, 59a/2, 59a/4, 59b/11, 59b/13,
59b/7, 60a/3, 60a/4, 60b/3, 60b/3,
60b/5, 60b/6, 60b/7, 61a/13, 61a/9,
61b/15, 61b/17, 62b/11, 62b/13, 62b/5,
63a/1, 65a/11, 65a/4, 65b/6, 66b/13,
67b/12, 67b/14, 67b/16, 67b/2, 68b/15,
68b/17, 68b/5, 69a/3, 69a/4, 69b/5,
70a/3, 70a/8, 70b/1, 70b/12, 70b/3,
70b/6, 70b/9, 71a/16, 71b/1, 71b/13,
71b/15, 72a/12, 72a/12, 72a/13, 72a/17,
72b/13, 72b/15, 72b/16, 72b/9, 73a/14,
73a/16, 73a/16, 73b/10, 73b/11,
73b/12, 73b/13, 73b/15, 73b/2, 73b/9,
74a/11, 74a/17, 74a/4, 74a/8, 74b/10,
74b/11, 74b/12, 77a/11, 77b/8, 79b/10,
79b/17, 80a/12, 80a/16, 80b/17,
80b/17, 81a/14, 81a/15, 81a/5, 81a/5,
81a/7, 81a/8, 81b/1, 81b/3, 81b/5,
82a/10, 82a/13, 82a/9, 82b/10, 82b/2,
82b/6, 83a/17, 83a/6, 83b/1, 84a/4,
84a/6, 85a/13, 85b/11, 85b/2, 85b/5,
85b/8, 86b/14, 87a/3, 87b/12, 89a/13,

89a/16, 89a/9, 90a/6, 90b/15, 90b/3,
90b/5, 92a/12, 92a/16, 93a/8, 93a/9,
93b/15, 93b/8, 94a/2, 94a/3, 94a/5,
95a/13, 95a/14, 95b/9, 96a/12, 96a/15,
96a/7, 96b/1, 96b/16, 97a/12, 97a/13,
97a/14, 97b/11, 97b/13, 97b/14,
97b/15, 97b/7, 98b/10, 98b/14, 98b/5,
99a/13, 99a/4, 99b/3, 99b/4, 99b/9

[=238]

peygamber: (Far.) peygamber, resul

b. 100a/5, 109b/7, 109b/8,
119a/12, 121b/8, 52b/8, 58a/1, 58a/11,
58a/9, 63a/8, 73b/6, 75b/13, 75b/4,
76b/2, 76b/3, 76b/4, 76b/5, 78a/3,
78a/8, 83a/9, 84a/16, 85b/2, 88a/6,
88a/9, 95a/11, 97a/16

b.+dür 63a/7

b.+e 112a/10, 119a/11, 52b/5,
70a/8, 70b/1, 80b/10, 80b/8, 81b/14,
84b/1

b.+i 112a/9, 67a/11, 76b/1

b.+ile 109b/7

b.+iñ 67a/13, 68a/6, 89a/7,
112a/17

b.+lerden 57b/16

b.+leriñ 76a/4

b.+ne 83b/15

b.+sin 81b/11

[=47]

peygamberlik: (Far.+T.)
Peygamberlik, peygamber olma
durumu.

b. 75a/2, 75b/7, 78a/9

b.+ın 88a/7

b.+ına 88a/12, 88a/13

[=6]

pırmağ: parmak

b.+ıla 74b/6

[=1]

pil: (Ar) fil

p.+i 61a/7

[=1]

put: (Far.) İlahı temsil ettiğine
inanılarak tapınılan resim ve heykeller.

p. 118b/8

p.+a 114b/13, 87a/16

p.+larına 88b/15

p.+uñ 112a/2

[=5]

R

rabb: (Ar.) Allah, Tanrı

r.+i 74a/6, 74a/7, 74a/9

[=3]

rāci^c ol-: (Ar.+T.) dönmek, geri gelmek

r.-a 92a/17, 92b/1

[=2]

rağbet it-: (Ar.+T.) itibar etmek, alaka göstermek

r.-erler 89a/2

r.-gil 77a/2

[=2]

rağbet kııl-: (Ar.+T.) itibar etmek, alaka göstermek

r.-ğil 77a/4

[=1]

raḥat: (Ar.) Ruzurlu olan, üzüntü ve sıkıntısı olmayan.

r. 57a/2

r.+in 57a/5

r.+lıcağ 102a/5

r.+lık 65b/15

[=4]

raḥīm: (Ar.) çok esirgeyen, çok merhamet eden

r. 55b/3, 95a/12, 97a/12

[=3]

raḥm: (Ar.) acıma, esirgeme

r.+inde 56a/4, 63a/13

r.+inden 56a/4, 63a/12

r.+ine 53a/16

[=5]

raḥmān: (Ar.) bağışlayan, merhamet eden

r. 108b/11, 55b/2, 75b/3, 95a/12, 97a/12

r.+dur 62b/2

[=6]

raḥmet: (Ar.) merhamet, acıma, şefkat

r. 102a/10, 103b/14, 62a/13, 65b/4, 66a/4, 66a/5, 68a/13, 68a/14, 68b/4, 68b/6, 68b/7, 73b/6, 86b/10, 92b/6, 95a/13, 97a/14, 99a/9

r.+den 86a/16, 86b/11, 86b/15, 95a/12, 97a/13

r.+dür 75a/8

r.+e 86b/13

r.+i 77a/17, 86b/14, 95a/7

r.+ile 83b/9

r.+imi 86b/14

r.+in 108b/4, 63a/11, 86a/12, 87a/5

r.+inden 93b/5

r.+ine 72a/5

r.+ini 108b/3

r.+iniñ 86b/16

r.+üm 86b/14, 86b/9	[=2]
r.+ümden 86b/8	rāzī: (Ar.) rıza gösteren, kabul eden
[=40]	r. 60a/9, 61b/9, 68b/1, 70a/10, 70b/2, 71b/13, 71b/15, 71b/7, 73a/10, 73a/9
raḥmet eyle-: (Ar.+T.) acımak, merhamet etmek	[=10]
r.-sün 77b/2, 77b/2, 89b/10	rāzī ol-: (Ar.+T.) kabul etmek
r.-ye 100a/11, 87a/10, 97a/8, 99a/8	r.-a 96b/2
[=7]	r.-asın 73a/16
raḥmetile-: (Ar.+T.) acımak, merhamet etmek	r.-dum 73a/17, 73b/2
r.-sün 87a/9	r.-duñ 73b/2
[=1]	[=5]
raḥmet it-: (Ar.+T.) acımak, merhamet etmek	recā: (Ar.) rica, istek, dilek
r.-em 108b/13	r. 62a/9, 77b/1
r.-medi 86b/3	[=2]
[=2]	recā it-: (Ar.+T.) rica etmek, istemek, dilemek
ramazān: (Ar.) Arabî takvimde şaban ve şevval arasında bulunan ve oruç tutulan ay.	r.-ürem 72a/4
r. 110a/9, 83b/13	[=1]
r.+iñ 84b/10, 84b/17, 84b/7, 84b/8, 84b/8, 84b/9, 85a/1	reddit-: (Ar.+T.) reddetmek, kabul etmemek
[=9]	r.-mege 114b/14
rast: (Far.) denk gelme, karşılaşma	[=1]
r. 78b/2, 85a/1	refi': (Ar.) yüce, yüksek
	r. 77a/17
	[=1]

refîk: (Ar.) arkadaş, dost

r.+ın 62a/8

[=1]

rek'at: (Ar.) Namazda kıyam, rüku ve iki secdeden oluşan bölüm.

r.+de 104a/8

[=1]

renc: (Far.) hastalık, dert, sıkıntı

r. 63a/9

r.+e 56a/11

r.+i 103a/11

r.+in 63a/10, 63b/7, 77b/16

r.+inden 78b/15

r.+ine 77b/16

[=8]

reng: (Far.) renk

r.+i 56a/14

[=1]

rengârenk: (Far.) çeşitli renklere sahip

r. 56a/10, 56a/14

r.+dir 96a/7

[=3]

renk: (Far.) Cisimlerden yansıyan ışığın gözde oluşturduğu duyum.

r.+i 112b/16, 67b/7

[=2]

resîde: (Far.) erişmiş, olgunlaşmış

r. 78b/8, 78b/9

[=2]

resûl: (Ar.) Peygamber, Allah tarafından gönderilen elçi.

r. 100a/13, 105b/7, 106b/12,

106b/14, 106b/2, 107a/12, 107a/5,

107a/7, 107b/1, 107b/3, 109a/14,

109b/15, 110b/11, 110b/2, 110b/9,

111a/1, 112b/12, 112b/15, 112b/3,

113a/1, 113b/12, 113b/14, 113b/16,

113b/7, 114a/13, 114a/15, 114a/16,

114a/2, 115b/12, 116a/16, 116b/2,

119a/13, 122a/1, 122a/4, 52b/5, 53a/9,

54a/1, 54b/16, 54b/9, 55a/14, 55a/15,

62b/15, 63a/2, 64b/2, 67a/7, 68a/6,

68a/7, 68a/9, 68b/1, 69a/12, 69a/4,

69b/6, 70a/8, 70b/2, 71b/16, 72a/14,

72b/15, 72b/17, 72b/5, 73b/11, 73b/13,

73b/9, 74a/1, 74a/14, 74a/3, 75a/16,

75a/6, 76a/2, 77a/12, 77b/15, 77b/3,

80a/9, 80b/11, 80b/17, 81a/11, 81a/15,

81a/2, 81a/5, 81a/5, 81a/8, 81b/1,

81b/1, 81b/12, 81b/4, 81b/8, 81b/9,

82b/12, 82b/8, 83a/11, 84b/10, 84b/14,

84b/17, 84b/2, 85a/11, 85a/17, 85a/2,

85a/5, 85a/7, 85b/2, 85b/4, 87b/7,

91b/3, 92a/12, 92a/13, 92a/16, 92b/8,

95a/9, 99a/10, 99a/3

r.+den 107b/13, 114b/14,

121b/13, 52a/11, 59a/17, 62a/16, 64a/9,

66a/7, 68a/4, 72a/10, 72b/11, 72b/4,

72b/6, 72b/7, 74b/7, 85a/2, 85a/4,
90b/11, 97b/17

r.+dür 108a/14

r.+e 110b/13, 113a/5, 114a/1,
114b/11, 119a/17, 72b/8, 75a/5,
77b/14, 81a/14, 92a/16, 99a/5

r.+i 111b/16, 112b/4, 58b/8,
62b/11, 64a/13, 64b/2, 68a/6, 68a/9,
70b/3, 73a/11, 73b/4, 78b/7, 81a/1,
82b/8, 83b/12, 85b/14, 87a/11, 89b/12,
93a/16

r.+ile 107a/12

r.+iñ 100b/7, 100b/9, 111b/8,
111b/9, 70a/10, 70a/15, 72b/8, 81b/3,
81b/5, 82a/5, 85b/15, 99a/4

r.+inden 52a/1, 52a/1, 52a/4,
53a/9, 54b/6, 58b/11, 68a/16, 72a/7,
73b/1, 74b/5

r.+ine 84b/16

r.+isin 81a/17

r.+ü 68a/16, 75a/9

r.+ün 73b/14, 75b/12, 82a/10

[=189]

resūlallāh: (Ar.) Allah'ın resulü

r. 100a/5, 114a/16, 121b/13,
55a/1, 68a/5, 85a/4

[=6]

resūl-i ekrem: (Ar.) "Aziz, şerefli
peygamber" hz. Muhammed(s.a.s).

r. 102a/12, 103b/16

[=2]

resūllik: (Ar.+T.) Resul olma durumu.

r.+ine 57b/3

[=1]

resūlullāh: (Ar.) Allah'ın resulü

r. 62b/17, 68a/8, 70b/3, 72b/15,
74a/3, 75b/16, 76a/2, 77a/10

[=8]

revā: (Far.) layık, uygun, yaraşır,
yerinde

r. 109a/4

[=1]

revā gör-: (Far.+T.) layık görmek,
yaraşır bulmak

r.-medi 112a/2

[=1]

revāyet: (Ar.) rivayet

r.+de 80a/10

[=1]

ricā: (Ar.) istek, dilek

r. 102a/8, 109b/13, 120b/11,
62a/12, 66a/4, 80a/6

[=6]

ricā it-: (Ar.+T.) rica etmek, dilemek,
istemek, arzu etmek

r.-er 99a/8

r.-eyin 120b/17

[=2]

rivāyet: (Ar.) Nakledilen haber veya söz; söylenti.

r. 100a/4, 105a/4, 105b/6, 113a/1, 114a/16, 114b/14, 114b/7, 119a/17, 122a/10, 122a/5, 52a/1, 52a/3, 53b/15, 54a/1, 54b/9, 55a/13, 57a/10, 57a/12, 57a/7, 58a/9, 58b/10, 59a/12, 59a/17, 62a/16, 64a/9, 64b/1, 64b/2, 66a/7, 66a/7, 67a/7, 68a/16, 68a/4, 69a/16, 70a/11, 70b/16, 76a/13, 80b/8, 88b/2, 92a/1, 92a/11, 99a/3

r.+de 103a/11, 110b/7, 116a/14, 54b/11, 55a/9, 59b/9, 62a/17, 62b/5, 70a/6, 74a/9, 76a/12, 76b/17, 77b/5, 81b/3, 83a/9, 86a/14, 86a/9, 86b/9

r.+dir 52a/11, 91b/2, 98b/17

r.+dür 103a/15, 104a/6, 108a/12, 111a/9, 66a/15, 72a/10, 77a/13, 77a/5, 77a/8, 84a/11, 84a/17, 89a/8, 90b/14, 97a/2, 98b/17, 99b/6

r.+inde 102b/5, 103b/4, 59a/7, 76b/15, 84b/10, 84b/5, 91b/6

[=85]

rivāyet it-: (Ar.+T.) Bir haber veya sözü aktarmak.

r.-er 103a/17, 112a/15, 85a/6, 94a/10, 97a/2, 97b/5

[=6]

rivāyet kıl-: (Ar.+T.) Bir haber veya sözü aktarmak.

r.-indi 115b/12, 72a/6, 73a/10, 73a/17, 74b/15, 74b/17, 74b/4, 74b/7, 77b/14, 78b/7, 80b/9, 82a/5, 82b/7, 83a/14, 85a/10, 85a/4, 85b/11, 90b/11, 93a/15, 97b/17, 98b/15

r.-ur 107b/13, 121b/13, 121b/4, 71b/2, 85a/2, 91b/12

[=27]

rivāyet kılın-: (Ar.+T.) Bir haber veya sözün aktarılması.

r.-dı 89a/10

[=1]

rivāyet olun- : (Ar.+T.) Bir haber veya sözün aktarılması.

r.-dı 76a/12, 80a/9, 85a/16

[=3]

riyā: (Ar.) ikiyüzlülük, samimiyetsizlik

r.+yıla 106b/4, 106b/8

[=2]

rızā: (Ar.) kabul etme

r.+sı 71b/12

r.+sıçün 71a/13

r.+sına 109b/11, 120b/12

[=4]

rızık: (Ar.) nimet, yiyecek, içecek

r.+iñ 108b/11

[=1]

rızık: (Ar.) rızık

r. 54a/7, 63a/14

r.+ın 53a/6, 55b/17, 83a/5

[=5]

rūḥ: (Ar.) can, insanın manevi özü

r. 86a/5, 86a/7

r.+ına 83b/7

r.+u 95a/6

[=4]

ruhbān: (Ar.) rahip, keşiş

r.+lardur 59a/8

[=1]

rūzı: (Far.) rızık, azık

r. 52a/17, 58b/6

[=2]

rūzı kıı-: (Far.+T.) nasip etmek

r.-a 102a/17, 77b/4, 86b/16,
97b/1

r.-dı 119b/5, 85b/8

r.-dım 85a/14

r.-ıvire 72a/3

r.-mağ 111a/6

r.-ur 107a/9

[=10]

rūkū‘: (Ar.) Namazda öne doğru eğilme hareketi.

r.+ın 106b/6

r.+iñızda 55a/14

[=2]

rüzgar: (Far.) yel, esinti

r. 99a/17

[=1]

S

sa‘ādet: (Ar.) mutluluk, huzur

s. 97a/6

s.+i 55b/13

[=2]

sa‘ādetsiz: (Ar.+T.) mutsuz

s. 97a/5

[=1]

sā‘at: (Ar.) zaman, vakit

s. 119a/13, 52a/17, 53a/13,
62b/14, 71a/6

s.+de 60b/15

[=6]

şabāḥ: (Ar.) Günün ilk saatleri.

s. 58a/2, 58a/3, 86a/16, 93a/7

s.+ın 52b/11

[=5]

sābık: (Ar.) önceki, evvelki, geçmiş

s.+lar 55b/2

s.+lardur 55b/1

[=2]

şabır: (Ar.) Açlık, hastalık, acı, üzüntü
vs. karşısında dayanma.

s. 102a/17

s.+u 65b/4

[=2]

şābit: (Ar.) yerinde duran, yerinden
oynamayan, hareket etmeyen

s. 117b/15

[=1]

şābit kııl-: (Ar.+T.) Sabitlemek, hareket
edemez hale getirmek.

s.-ivire 92b/3

[=1]

şābur: (Ar.) sabır

s.+dan 59b/1

[=1]

saç-: etrafa yaymak, dağıtmak

s. 86b/14

[=1]

saç: baştaki kıllar

s.+1 82b/7

s.+ına 116b/14

s.+ından 112b/16, 82b/17,
82b/6

s.+ları 63b/4

[=6]

saç-: etrafa dağıtmak, yaymak

s.-ar 86b/15

[=1]

şad: (Ar.) Arap alfabesinin on
dördüncü harfi.

s. 117b/15

[=1]

şadağa: (Ar.) Allah rızası için fakirlere
verilen para veya mal.

s. 66a/11, 92a/10, 92a/2, 92a/9,
96a/17

s.+1 57a/11, 57a/7, 93a/17

s.+nın 56b/5

s.+sı 69a/11

s.+ya 69a/15

[=11]

şadağa vir-: (Ar.+T.) Allah rızası için
fakirlere mal veya para vermek.

s.-diñ 98a/2

[=1]

şadır: (Ar.) göğüs, sine; kalp, yürek

s.+ına 68b/7

[=1]

şaf: (Ar.) sıra, dizi

[=3]

s. 60a/15, 60a/15

[=2]

şağ: sağlıklı; canlı

[=1]

s. 77b/6, 91a/4, 99a/2

[=3]

şağ-: Memeyi parmak ucuyla sıkarak içindeki sütü akıtmak.

s.-arları 67b/1

[=1]

şağal-: iyileşmek, sağlığına kavuşmak

s.-dı 119a/12

[=1]

şağış: sayı, adet, miktar

s.+ı 99a/5

s.+ınca 100a/14, 113a/12,
114b/2, 52a/3, 54b/8, 72a/8, 92b/10

[=8]

şağışla-: hesap etmek, düşünmek, addetmek

s.-r 93a/14

s.-ya 101a/3

[=2]

sağlık: esenlik, sıhhat

s. 85a/7, 96b/3

s.+dan 98b/15

şoğurağ: daha soğuk, ısısı daha düşük

s.+dur 107b/5

şahābe: (Ar.) Hz. Muhammed'in sohbetinde bulunmuş müslümanlar.

s.+ler 55b/6, 74b/2, 84a/15,
85b/3, 85b/4

s.+lerdür 108a/14

s.+leri 100a/11, 112a/9

s.+leridür 89a/7

s.+siz 74b/1

s.+ye 92a/13

[=11]

şāhib: (Ar.) Bir şeyin tasarruf hakkını elinde bulunduran, malik, iye.

s.+i 83a/4, 83a/4

s.+in 101b/4

[=3]

şahīlik: (Ar.+T.) gerçeklik, doğruluk, samimiyet

s. 72a/2

[=1]

şahrā: (Ar.) çöl

s.+lar 61b/2

s.+larda 90b/11

[=2]

saḥtiyān: (Far.) Tabaklanmış, cilalanmış ve boyanmış deri.

s. 63b/13, 63b/15

[=2]

sākin: (Ar.) bir yerde oturan, yaşayan, ikamet eden

s. 81a/17, 87a/6

[=2]

şākird: (Far.) öğrenci, talebe

s.+ini 93a/17

[=1]

şakla-: gizlemek

s.-r 53a/11, 53a/4, 53a/6, 53a/8

s.-rlar 78b/10

s.-sa 54a/1

s.-ya 100a/10, 120a/2, 57b/16, 89b/17

s.-yam 75b/6

s.-yivire 102a/8

s.-yubilem 121a/7

s.-yuvire 108b/2, 92b/4

[=15]

şaklayıcı: Saklayan, saklama işini yapan.

s. 53a/6

s.+lar 78b/13

[=2]

şal-: serbest bırakmak, azad etmek

s.-ıvirdi 81a/1, 81a/3, 81a/4, 81a/4

s.-ıvire 62b/10

s.-ıvirmege 62b/8

[=6]

şālih: (Ar.) Günah işlemekten kaçınan, iyi amel sahibi.

s. 66a/3, 89b/8

s.+lere 56a/6

[=3]

şāliḥa: (Ar.) Günah işlemekten kaçınan, iyi amel sahibi kadın.

s. 93b/6

[=1]

şamed: (Ar.) Kendisi hiçbir şeye muhtaç olmayan ama her şeyin kendisine muhtaç olduğu Allah.

s. 115a/6, 117a/12, 117a/13, 117a/17, 117b/4, 117b/5, 117b/5, 117b/6

[=8]

şan-: zannetmek

s.-andur 108a/15

s.-ır 64a/3

s.-ur 101a/12, 64a/5

s.-urdı 64a/7

s.-urlardı 90a/3

s.-ursız 98a/5

[=7]

saña: İkinci tekil şahıs zamirinin yönelme eki almış hali.

s. 101a/14, 102b/7, 107b/17, 108a/15, 110a/1, 111a/14, 115b/12, 116b/7, 116b/7, 116b/8, 117a/8, 121b/15, 122b/2, 52b/12, 52b/12, 52b/13, 56a/16, 56b/15, 56b/3, 56b/6, 56b/7, 58b/14, 62b/8, 64a/17, 68b/4, 68b/4, 68b/5, 68b/7, 72b/15, 72b/17, 73a/16, 73a/7, 73a/8, 73a/9, 74a/11, 74a/17, 74a/5, 79b/7, 81a/13, 81b/10, 84a/5, 86a/4, 89a/11, 92a/12, 92a/3, 95b/6, 96b/12

[=47]

sancak: bayrak

s.+u 68a/11

s.+ı 58b/9

[=2]

şanem: (Ar.) put

s. 118b/17

s.+leri 71b/3

s.+lerimizdür 71a/5

s.+lerinizden 71a/6

[=4]

şarar-: Sarı bir hal almak.

s.-a 67b/7

[=1]

sarây: (Far.) Hükümdar ve devleti yönetenlerin yaşadığı büyük bina.

s. 58b/2

s.+ı 58a/15

s.+ıñ 58a/16, 62b/14

s.+ındıyın 110a/1

s.+lardan 90a/10

[=6]

şaru: sarı

s. 103a/7, 56a/9, 96a/8

s.+dur 96a/7

s.+sına 96a/9

[=5]

şat-: Bir şeyi belli bir ücret karşılığında vermek.

s. 70a/10, 70b/1

s.-ar 71a/10

s.-aram 71a/9

s.-arları 104b/9

s.-avuz 71a/15

s.-madığın 70a/17

s.-madın 70b/1

s.-mağa 104b/15

[=9]

şataş-: Tesadüf etmek.

s.-dı 107a/12

[=1]

şatun al-: Bir şeyi ücreti karşılığında almak.

s. 71a/13

s.-dı 71b/8

[=2]

şavāb: (Ar.) Doğruluk, doğru olan şey.

s. 88a/2

[=1]

savaş-: harp etmek, vuruşmak

s.-dı 61b/14

[=1]

şay-: adedini hesaplamak, sayısını bulmak

s.-alım 97b/14

s.-ar 53a/4

s.-dılar 97b/13, 97b/14

s.-dınız 98a/7

[=5]

sebeb: (Ar.) sebep, neden

s. 72b/8

s.+den 85b/15

s.+i 71a/14

s.+idür 89b/3

s.+inden 67b/13

s.+indendür 89b/5

[=6]

sebeb ol-: (Ar.+T.) neden olmak

s.-dI 104a/12

[=1]

sebep: (Ar.) neden

s. 69b/12

s.+dür 69a/15, 69b/9

s.+i 70a/5

[=4]

secde: (Ar.) Namazda Allah'ın huzurunda eller, alın, burun, dizler ve ayak parmakları zemine degecek şekilde yere kapanma.

s. 59a/10, 59a/3, 59a/4, 83a/16, 83a/17

s.+ye 54b/14

[=6]

secde kıl-: (Ar.+T.) Secde etmek, secde vaziyeti almak.

s.-a 83a/15, 83a/16

s.-ğıl 82b/14

s.-urdı 80b/13

[=4]

seç-: Benzerleri arasında istediğin seçip almak.

s.-er 54a/13
s.-erler 86a/13
[=2]
sefer: (Ar.) yolculuk
s. 104b/11, 108b/7
[=2]
sefer it-: (Ar.+T.) yolculuk etmek
s.-erlerdi 104b/11
[=1]
sefine: (Ar.) gemi
s.+den 100a/16
[=1]
segirt-: koşturmak, hızlıca yürüme
s.-en 93a/2
s.-icek 93a/6
s.-mek 93a/9
s.-mekden 93a/2
[=4]
sekiz: Yediden sonra, dokuzdan önce gelen sayı.
s. 102b/5, 113a/11, 75a/15,
77b/3, 83b/16, 87a/11, 89b/11, 97a/16,
97a/16, 99a/9
[=10]
seksen: Yetmiş dokuzdan sonra,
seksen birden önce gelen sayı.

s. 58b/10, 62a/15, 78b/17,
80a/8, 85a/17, 95a/17
[=6]
selām: (Ar.) Bir kimseyle
karşılaştığında ona sözlü olarak ve
işaretle nezaket gösterisi yapma.
s. 86a/11, 86a/12, 86a/15,
86a/15, 86b/3
[=5]
selāmet: (Ar.) sağlıklı olma, esenlik
s. 100b/1
[=1]
selām it-: (Ar.+T.) selam vermek,
selamlamak
s.-erler 86a/6
[=1]
selām vir-: (Ar.+T.) selamlamak
s. 114a/2
s.-digi 86a/3
s.-diginden 86a/4
s.-irler 86a/8
[=4]
selef: (Ar.) Bir işi yapan kişiden önce
aynı işi yapan kimse, halef karşıtı.
s.+inden 77a/13
[=1]
semī: (Ar.) her şeyi işiten

s.+ler 95a/4	73a/6, 73b/11, 73b/12, 73b/13, 73b/17,
[=1]	74a/12, 74a/13, 74a/14, 74a/15, 74a/5,
semir-: Besili hale gelmek, yağlanmak.	74a/6, 74a/8, 74b/1, 74b/2, 76a/7,
s.-ir 60a/3, 60a/6	79b/7, 79b/9, 81a/9, 81b/11, 99a/3
[=2]	s.+iñ 102b/3, 104a/10, 108a/15,
semiz: besili, etli, yağlı	109a/11, 113a/15, 115b/1, 55b/7,
s. 80a/10, 80a/12	82a/3, 85a/14, 99a/2
s.+sin 80a/12	s.+sin 116b/11
[=3]	s.+üñ 109a/12, 113a/16,
semrit-: Şişmanlatmak.	113a/16, 113a/16, 115a/15, 115a/17,
s.-ir 60a/5	116b/1, 55a/12, 55a/12, 56b/1, 64a/17,
[=1]	69a/8, 71b/6, 75b/10, 75b/10, 75b/14,
semūd: (Ar.) Kabillet ismi.	75b/7, 75b/8, 81a/13, 81a/9, 81b/12,
s. 67a/10	82b/9, 83a/11, 85b/17, 91a/2, 98a/2
[=1]	[=104]
sen: 2. Tekil şahıs zamiri	şenā: (Ar.) övme, övgü
s. 100a/17, 110a/15, 115a/15,	s. 62b/4
115a/17, 116b/15, 116b/7, 117a/2,	s.+ı 62b/1
55b/8, 56b/3, 61b/11, 61b/13, 61b/4,	s.+ile 62b/6
61b/5, 61b/5, 62b/7, 68b/6, 69a/8,	[=3]
69a/9, 71a/8, 73b/6, 74a/17, 74b/10,	sene: (Ar.) yıl
74b/15, 75b/15, 76a/6, 76a/8, 80a/11,	s. 54a/7
81a/12, 81a/17, 81b/10, 84b/4	[=1]
s.+den 100b/1, 104a/3, 108b/13,	sergerdān: (Far.) başı dönen, şaşırılmış,
108b/14, 109a/12, 111a/5, 111a/7,	sersemlemiş
81a/9	s. 57a/3
s.+i 108b/13, 114a/15, 117a/8,	[=1]
63a/3, 71a/15, 71a/8, 71a/9, 73a/5,	serzeniş-: (Far.) Karşılıklı sitem etmek.

s.-diler 79b/3

[=1]

setrit-: (Ar.+T.) örtmek

s.-mek 111a/6

[=1]

setr-i uyuþ: (Ar.) Vücutun mahrem yerlerini örtme.

s.+dan 111a/4

[=1]

sev-: sevgi duymak, muhabbet duymak

s.-di 73a/6

s.-digi 116a/8

s.-digim 80b/11

s.-diginden 94b/8

s.-dü 64a/13

s.-dügi 78b/16

s.-dügün 114a/15

s.-enler 100a/14

s.-erdik 52a/10

s.-erem 114a/15

s.-erler 78b/17

s.-mekligi 94b/5

s.-mese 107b/11

s.-mezdi 71b/7

s.-üp 107b/11

[=15]

şevāb: (Ar.) Karşılığında Allah tarafından mükafatlandırılacak iş.

s. 100a/14, 107a/8, 107a/9, 112b/14, 112b/17, 114b/2, 115b/12, 119a/7, 119b/3, 120b/5, 52a/12, 52b/3, 54b/16, 65b/7, 65b/8, 66a/11, 66a/12, 66a/9, 68a/17, 72a/13, 72a/8, 73a/8, 76a/10, 87a/12, 89a/5, 89b/13, 91b/5, 92b/10, 94a/6, 97b/1

s.+a 69b/2

s.+dan 95a/2

s.+ı 112b/17, 114a/8, 114b/3, 115b/11, 55a/4, 72b/1, 75a/16, 85a/15, 85b/5, 89a/9, 89b/4, 94a/3, 94a/4, 94a/8, 95a/1, 96a/16, 96a/16

s.+ın 113b/6, 114b/4, 55a/2, 71b/13, 89a/13, 91b/10, 91b/13, 91b/2

s.+ınça 54b/16

s.+ından 94a/6, 96b/7

s.+ını 58b/7, 62a/11, 72a/4, 75a/14

s.+lar 99b/9

s.+larda 90b/5

s.+ları 105b/12

s.+larını 93b/9

[=68]

şevāb bul-: (Ar.+T.) Yapılan bir iyiliğe karşılık Allah'tan mükafat kazanmak.

s.-a 80a/10	seyir: (Ar.) yürüme, yürüyüş, gezme, dolaşma
[=1]	
sevâb vir-: (Ar.+T.) Allah'ın yaptığı bir iyiliğe karşılık kuluna mükafat vermesi.	s.+i 96a/1
	[=1]
s.-e 83b/13	seyyi'ât: (Ar.) günahlar
[=1]	s. 97a/8
sevgü: Birine karşı duyulan sevme hissi, muhabbet.	[=1]
s.+si 118b/1, 118b/1	sıçan: sıçan
[=2]	s. 61a/13
sevgülü: Sevilen, sevgi duyulan kişi.	[=1]
s.+ne 85a/3	sıçan: Fareye benzer fakat daha iri bir kemirgen.
[=1]	s. 61a/14
sevin-: mutlu olmak, neşelenmek	s.+iñ 61a/15
s.-mek 89b/5	[=2]
s.-mekde 89b/2	şiddet: (Ar.) doğruluk, gerçeklik
s.-üp 85b/4	s. 66a/16
[=3]	s.+ıla 116a/12, 120b/15, 69b/1
seviniş-: Birden fazla kişinin bir aradayken sevinmesi, mutlu olması.	s.+ına 117b/16
s.-diler 110b/7	[=5]
s.-eler 90b/6	şifâ: (Ar.) nitelik, vasıf
[=2]	s.+ıdur 83a/3
sevün-: sevinmek	s.+ıla 117b/4, 118a/10
s.-ler 70b/6	s.+ında 117b/5
[=1]	[=4]

şıfatlan-: (Ar.+T.) nitelemek,
vasıflandırmak

s.-maya 117b/4

[=1]

şığ-: Bir şeyin içine tamamen
girebilmek.

s.-ayıldım 61a/16

[=1]

şığın-: Tehlikeden korunmak için
güvenilir bir yere sokulmak.

s.-iran 121a/2

s.-ırın 119b/12, 119b/14,
119b/16, 121a/5

s.-irun 121b/7

s.-urın 119b/10

s.-urlar 119b/9

[=8]

sihr: (Ar.) büyü

s. 119a/11

[=1]

şıq: Birbirine çok yakın aralıklarla
durmuş olan, seyrek olmayan.

s. 112b/16

[=1]

şilāh: (Ar.) Kendini düşmandan
savunmak veya onu öldürmek amacıyla
kullanılan çeşitli aletler.

s. 88a/2

[=1]

sin: (Çin.) mezar, kabir

s. 116b/12, 83a/17, 83b/1, 83b/3

s.+i 100a/15, 109b/17, 111a/4

s.+lerinüzi 98a/7

[=8]

sina-: denemek, test etmek, sınav
yapmak

s.-rsan 69b/13

[=1]

sine: (Far.) göğüs, kalp; gönül, yürek

s. 69a/1

[=1]

siñek: Uçan, küçük böcekler.

s.+i 53a/12

[=1]

siñir: Vücutta duyular, hareketler ile
beyin arasında iletimi sağlayan teller.

s.+in 67a/13

s.+ini 67a/14

[=2]

sır: (Ar.) Gizli tutulan şey, gizlilik.

s.+lar 118b/16, 53b/15

s.+rından 118b/15

[=3]

sir-: sermek, yere yaymak, zemine yatırmak

s.-di 75b/11

[=1]

şirāṭ: (Ar.) Sırat köprüsü, İslama göre cehennem üzerinde kurulacak, müminlerin üzerinden rahatlıkla geçeceği, kafirlerin ise üzerinden cehenneme düşeceği köprü.

s. 65a/13, 65b/5, 75b/6

s.+a 66a/3

s.+dur 65a/7

s.+ı 63a/17, 65a/11, 65a/15, 65b/3

[=9]

sırtmaç: sığır güden, otlatan

s. 111b/11

[=1]

sitāyış: (Far.) övme, övgü, metih

s. 104a/3

[=1]

siz: İkinci çoğul şahıs zamiri.

s. 109b/5, 109b/5, 115a/5, 118b/4, 57b/7, 62b/2, 62b/6, 72b/15, 74b/11, 98a/5, 98a/8, 98b/12, 98b/2

s.+den 68b/2, 73a/1, 97b/10, 97b/12

s.+e 105a/14, 109a/16, 109b/1, 67b/5, 70a/3, 98a/13

s.+i 105a/15, 105a/15, 105a/17, 118b/12, 62b/3, 98a/6, 98b/3

s.+iñ 56b/4, 68b/13, 71a/6, 82a/6

s.+ler 57b/4

s.+lerden 120b/11, 72a/4, 75a/14, 80a/5

s.+leri 70a/2

[=40]

sız-: Sıvı veya gazın bulunduğu kaptaki bir çatlak veya boşluktan dışarı akması.

s.-uþ 53b/6

[=1]

sızı: ağrı, acı, sızlama

s. 97b/3

[=1]

sızla-: acımak, sancımak

s.-madı 58b/1

[=1]

şok-: Bir şeyi bir yerin içine girdirmek.

s.-ar 121a/14

[=1]

şol-: Rengi atmak, renginin canlılığını kaybetmek.

s.-dılar 56a/14

[=1]

şoñ: nihāyet, netice

s. 84b/10

s.+ı 108a/17

s.+unda 54b/10

[=3]

şoñra: daha ileri bir zaman; ardından, arkasından

s. 103b/5, 105a/15, 109a/16, 110b/2, 113b/12, 52a/6, 53b/7, 54b/3, 59b/12, 59b/8, 61b/6, 62a/5, 65b/2, 67b/10, 67b/6, 73a/11, 73a/14, 73b/15, 73b/17, 79b/1, 79b/3, 79b/7, 80b/11, 81a/14, 84a/16, 86b/5, 88a/11, 88a/2, 88a/5, 88b/17, 89a/11, 89a/16, 89a/5, 89a/8, 90a/16, 90a/6, 91b/1, 96b/11, 98a/13, 98b/8, 99b/15, 99b/7

[=42]

şor-: soru yöneltmek, sual etmek

s.-a 99a/2

s.-alar 64a/11, 98b/13, 98b/15

s.-avuz 62a/7, 64a/8

s.-dı 84a/17

s.-dılar 106b/2, 114b/14, 72b/4, 91b/17

s.-dum 122a/7, 58a/11, 74a/2, 84b/2, 89a/10

s.-mañ 63a/17

s.-masam 77a/12

s.-maya 97b/1

s.-mayaydım 74a/2

s.-salar 101a/14, 56b/15, 96b/9

s.-usardur 99a/6

[=24]

şori: soru

s. 62a/5

[=1]

şoru: Sual, bilgi edinmek, açıklama istemek amacıyla söylenen ve cevabı beklenen söz.

s. 63a/16

[=1]

şorul-: Sorma eyle yapılmak.

s.-ur 64a/10

s.-usardur 90a/6

[=2]

şorulın-: Kişinin kendisinden cevap istenmek.

s.-ursız 98b/12

[=1]

şovuğ: soğuk

s. 98b/17, 99a/1, 99a/3, 99a/4, 99a/5

s.+dan 93b/6

s.+dur 107b/7

s.+1 93b/4
[=8]
sovuqlık: Soğukluk, soğuk olma durumu.

s. 100b/15
[=1]
soy: ata, cet; nesil, zürriyyet

s.+ları 63b/8
[=1]
sökük: Dikişleri atmış, sökülmüş olan.

s.+i 53b/4
s.+idür 53b/5
[=2]
söyle-: demek

s.-diler 60a/5
s.-dügin 53a/8
s.-gil 75a/2
s.-mege 91a/2
s.-mek 64b/3, 75a/6, 75a/7
s.-mez 78b/12
s.-mezsın 116b/4, 116b/8
s.-r 64a/15, 69a/15, 93a/15
s.-rdi 100b/10, 100b/7
s.-rler 100b/5
s.-rsen 64b/9
s.-rsin 81a/10

s.-ye 90b/2
s.-yüp 100b/5, 75a/7, 90b/17
[=22]

söylen-: Kendi kendine sitem etmek.

s.-üp 52a/5
[=1]

söyleş-: Karşılıklı konuşmak, bir şeyler anlatmak.

s.-di 107a/12
s.-diler 71b/9, 97b/11
[=3]

söylet-: Birinin bir şeyi söylemesini sağlamak, söylemeye itmek.

s.-megil 74b/14
[=1]

söz: Söylenen şey.

s. 118b/17, 54a/15, 58a/5, 60a/12, 64b/3, 64b/3, 65a/16, 76b/8, 84a/6, 86b/17, 86b/17, 87a/1, 93a/13, 93a/14, 93a/16, 94b/8, 97b/7, 98b/1

s.+dür 94a/3
s.+i 81a/10, 81b/2, 81b/5
s.+idür 54a/13
s.+ler 61a/4
s.+lerden 55b/8
s.+lığına 94b/1
s.+ümüzi 61b/11

s.+üni 114b/14
s.+ünüzi 56b/4
[=29]

söz it-: bahsetmek, zikretmek

s.-er 93a/14
[=1]

şu: Temel içecek olan sıvı.

s. 106b/16, 107b/11, 53a/16,
53a/17, 57b/1, 59a/12, 59b/11, 59b/12,
59b/12, 59b/13, 67a/14, 67a/15, 67b/2,
70b/6, 80a/14, 99a/4, 99a/5

s.+dan 53a/16, 59a/11, 59b/13,
59b/13

s.+dandur 89a/17

s.+dur 106b/12, 107a/1, 98b/16,
99a/1

s.+lar 103a/7

s.+ya 53b/12, 95b/16, 96a/2,
99a/3

s.+yı 106b/10, 107b/5, 107b/7,
53b/12, 53b/6, 53b/9, 59b/17, 67a/16

s.+yıla 52b/6, 59b/11

s.+yın 53b/9

s.+yula 98b/17
[=43]

su'âl: (Ar.) soru

s. 101a/14, 101b/10, 101b/2,
104a/16, 56b/15, 61a/6, 62a/1, 72b/4,

74a/13, 74a/2, 76a/10, 76a/14, 77a/12,
79b/12, 95b/1, 95b/6, 96a/4, 96b/9,
98a/17

[=19]

suc: kabahat, günah

s.+ı 86b/4

[=1]

şuhuf: (Ar.) Allah'ın dört büyük kutsal kitap dışında bazı peygamberlere gönderdiği sayfalar.

s. 58a/12, 58a/12, 58a/13,
87b/12, 87b/13

s.+ında 57b/15

s.+ları 119b/3

s.+ların 54b/8

[=8]

şulehâ: (Ar.) salihler

s.+lar 68a/12, 95a/4

[=2]

şulb: (Ar.) nesil, zürriyyet, döl

s.+ına 53b/12

[=1]

şulh eyle-: (Ar.+T.) barışmak

s.-megil 109b/1

[=1]

şulh ol-: (Ar.+T.) barışmak

s.-mağ 109b/1

[=1]

sultān: (Ar.) hükümdar, padişah, han

s.+iken 112b/8

s.+ımız 83b/7

s.+ımıza 89b/9

s.+ımızuñ 110b/15, 80a/4

s.+ımızuñ 112b/9

s.+ımız 112b/8

s.+lar 116a/5

[=8]

sūr'at: (Ar.) yüz, çehre

s.+ine 83b/2

[=1]

süre: (Ar.) Kur'ān'ın yüz on dört bölümünden her biri.

s. 108b/5, 110b/17, 110b/2, 110b/5, 113a/9, 113b/7, 114b/15, 114b/7, 119a/5, 119b/17, 122a/1, 122a/7, 51b/15, 54b/4, 58b/9, 77a/14, 77a/15, 77a/15, 80b/8, 80b/8, 83b/11, 97a/15, 99b/5

s.+de 101b/5, 57b/14, 94a/3

s.+den 122a/7

s.+i 102a/13, 107b/1, 109b/15, 109b/8, 110b/11, 111a/14, 115a/12, 116a/10, 116a/16, 116b/2, 119a/7, 52a/6, 52a/8, 54b/10, 54b/6, 58b/12,

62a/16, 75a/16, 77b/4, 85b/6, 87a/14, 92a/5

s.+lerde 79b/13

s.+leri 87b/12, 87b/12

s.+lerin 92b/11

s.+niñ 113a/7, 113b/6, 67a/10, 70a/14, 72b/3, 77a/7

s.+si 107b/1

s.+sile 104a/6, 77a/14, 77a/14, 77a/15

s.+sin 100a/13, 100a/4, 104a/6, 104a/8, 107a/5, 108b/8, 112b/12, 112b/15, 52a/2, 52a/5, 54b/9, 58b/7, 66a/12, 66a/8, 67a/7, 68a/17, 70a/12, 72a/7, 72b/17, 77a/14, 77a/6, 80a/9, 83b/12, 85b/4, 92b/9, 95a/9, 97a/17, 99a/10

s.+sinde 121b/7, 87a/12, 99b/9

s.+sine 92a/13

s.+ye 94a/5

s.+yi 75a/8

[=98]

şüret: (Ar.) Bir cismin görünüşü, şekli.

s. 72b/10, 78a/14, 93b/3

s.+e 72a/16

s.+i 102a/13

[=5]

şüretlü: (Ar.+T.) Bir görünüşü, şekli olan.

s. 78b/5

[=1]

surūr: (Ar.) mutluluk, sevinç, neşe

s.+ına 83b/4

[=1]

şuvucağ: biraz soğuk, hafif soğuk

s. 65b/15

[=1]

sücūd: (Ar.) secde etme

s.+a 82a/8

s.+an 106b/6

s.+ında 55a/2

s.+ınızda 55a/15

[=4]

süd: Süt, dişilerin göğsünde bulunan, yavrularını doyurmaya yarar beyaz sıvı.

s. 120a/15, 63a/13, 67a/17, 67a/17, 67b/1

s.+den 107b/7, 63a/13, 89a/17

s.+üle 52b/5

[=9]

sündüs: (Ar.) Değerli bir kumaş çeşidi.

s.+ler 91a/8

[=1]

sünnet: (Ar.) Hz. Muhammed (s.a.s)'in müslümanlarca uyulması gereken sözleriyle örnek iş ve davranışları.

s. 54b/15

[=1]

süpür-: Bir zemindeki toz, toprak, gübür gibi şeyleri süpürge ile temizlemek.

s.-ürdi 111b/7

[=1]

sür-: değdirmek, dokundurmak; sıvamak

s.-di 58b/2

s.-e 91a/6

s.-er 106a/11, 80b/13, 84a/13

s.-eyiler 59a/3

s.-mek 63a/4

s.-mezin 108b/13

[=8]

süri-: sürümek

s.-yeler 59a/9

[=1]

sürü-: Sürüklemek, bir şey yerle temas halindeyken onu iterek veya çekerek götürmek.

s.-yü 59a/5, 59a/5, 59a/5, 59a/6

[=4]

sütlik: Süt içme dönemi, yeni doğan bebeğin süttten kesilene kadarki geçen zaman.

s.+den 118a/15

[=1]

Ş

şad kııl-: (Far.+T.) sevindirmek, memnun etmek

s.-dı 75a/17

[=1]

şā'ir: (Ar.) başka, diğer

s. 56a/12, 76b/9, 79b/10

[=3]

şakī: (Ar.) İçki meclisinde içki dağıtan kimse.

s. 56b/13, 70a/4

s.+den 109b/17

[=3]

şāmil: (Ar.) içine alan, kapsayan, kaplayan

s.+dür 98b/15

[=1]

şarāb: (Ar.) Üzüm suyunun mayalanmasıyla elde edilen içki.

s.+ı 110a/1, 57b/9, 78b/3

[=3]

şarāben ṭahūr: (Ar.) Manevi olarak temizleyen su.

s. 91a/11

[=1]

şāyed: (Far.) eğer

s. 108b/5, 72a/2, 75a/9, 83b/6, 97a/6

[=5]

şāzılık: (Far.+T.) Sevinç, mutluluk

s.+da 89b/2

[=1]

şāz kııl-: (Far.+T.) şad etmek, sevindirmek, memnun etmek

s.-ıvire 95a/6

[=1]

şāz ol-: (Far.+T.) şad olmak, mutlu olmak, sevinmek

s.-alar 90b/6

[=1]

şedīd: (Ar.) şiddetli

s.+in 94b/7

[=1]

şefā'at: (Ar.) Allah katında üstün bir kulun diğer kullar için bağışlanma dilemesi.

s. 55a/11, 73b/1

s.+iñi 55a/12, 55a/12

[=4]	s.+i 55b/13
şefâ'atci: (Ar.+T.) şefa'at eden	[=1]
s. 89a/3	şekk: (Ar.) şüphe, kuşku
[=1]	s.+iñiz 98b/11
şefâ'at kııl-: (Ar.+T.) Allah katında üstün bir kul olarak diğer kullar için bağışlanma dilemek.	[=1]
s.-a 73a/16	şer: (Ar.) baş
[=1]	s. 56b/8, 64b/11, 91b/11, 91b/15
şehir: (Far.) Kent, büyük ve kalabalık yerleşim yeri.	s.+den 53a/4, 90b/3, 94b/13
s.+e 76b/11	s.+i 112b/9, 55b/13, 91b/17
s.+inde 83b/11	s.+in 94b/16
s.+leri 110a/13	s.+inden 92b/3
[=3]	s.+leri 119b/17
şehir be şehir: (Far.) şehir şehir, şehirden şehire	[=13]
s. 73a/12	şerbet: (Ar.) tatlı içecek
[=1]	s.+in 110a/15
şek: (Ar.) şüphe, kuşku	[=1]
s. 98b/11	şeref: (Ar.) onur, haysiyet
[=1]	s.+i 76b/7
şek-: Tek ayak üzerinde sıçrayarak ilerlemek.	[=1]
s.-er 69b/11	şerî'at: (Ar.) Allah'ın kulları için koyduğu hüküm ve kuralların tümü.
[=1]	s. 74a/17
şekâvet: (Ar.) eşkıyalık, haydutluk	s.+e 74a/17
	[=2]
	şerîf: (Ar.) şerefli, mübarek, kutsal

s.+i 62a/12
s.+inden 115b/6
s.+lerimüz 97b/12
[=3]
şerimsār: (Ar.) Fenalık, kötü iş.
s. 87a/6
[=1]
şerr: (Ar.) kötülük, fenalık
s.+i 66b/12
s.+inden 112b/7, 112b/7,
112b/8, 116a/7, 119b/10, 119b/10,
119b/12, 119b/15, 119b/16, 121a/7,
121b/12, 121b/12
[=13]
şeyāṭīn: (Ar.) şeytanlar
s. 53a/13
s.+ler 91a/7
[=2]
şeyṭān: (Ar.) Allah'a isyan ettiği için lanetlenen ve insanlara kötülük telkin eden varlık.
s. 112b/7, 113b/13, 116a/7,
121a/13, 121a/7, 121a/7, 121b/4,
64a/12, 80a/11, 80a/12, 91a/15, 92b/3,
98b/14
s.+a 52b/15
s.+dan 53a/11, 53a/12

s.+dur 121a/11, 121a/12
s.+ı 122a/4, 122a/4, 122a/5,
52b/15
s.+ıla 80a/11
s.+ın 121b/8, 121b/8
[=25]
şeyṭān-ı la'īn: (Ar.) lanetli şeytan,
Allah'ın gazabına uğramış şeytan
s. 120a/10
s.+ı 120b/5
[=2]
şiddet: (Ar.) Güç veya kuvvetin derecesi; kaba kuvvet, eziyet.
s.+inden 95b/7
s.+ini 77a/17
s.+iniñ 95b/8
[=3]
şikāyet: (Ar.) yakınma, sızlanma
s. 63b/9, 70a/8
[=2]
şikāyet et-: (Ar.+T.) yakınmak,
sızlanmak
s.-di 114a/1
[=1]
şimāl: (Ar.) kuzey
s.+dür 65b/11
[=1]

şimdi: şu an, içinde bulunulan an

s. 57b/10, 84a/15

[=2]

şirk: (Ar.) Allah'a ortak koşma.

s.+den 109b/8, 57a/5

s.+e 88a/2

s.+lerdi 90b/7

s.+lerinden 87a/16

[=5]

şirk getir-: (Ar.+T.) Allah'a ortak koşmak.

s.-enler 88b/14

[=1]

şiş-: İçi hava vb. gazla dolarak gerilmek ve genişlemek.

s.-di 116b/17

[=1]

şişil-: İçi hava doldurulmuş.

s.-miş 119a/12

[=1]

şol: şu

s. 102b/16, 103a/13, 107a/14, 109a/8, 111b/3, 112a/9, 113a/5, 114a/12, 119a/12, 119b/14, 119b/16, 121a/15, 53a/13, 53a/16, 53b/10, 53b/14, 54a/5, 56b/10, 56b/7, 56b/8, 59b/12, 59b/5, 60b/1, 61a/10, 61a/11, 61a/2, 61b/1, 63b/3, 64a/3, 64b/17,

65a/10, 65a/16, 66b/16, 66b/7, 68a/17, 68a/3, 70a/14, 72a/11, 73a/10, 73a/17, 73a/8, 73b/1, 74b/4, 76a/5, 77b/13, 77b/13, 77b/6, 77b/7, 77b/8, 78b/5, 79b/12, 82a/8, 82b/5, 89a/5, 91a/5, 92a/12, 92b/14, 94a/4, 94a/7, 95b/12, 95b/12, 95b/13, 96a/11, 96a/2, 98a/15, 98a/2, 98a/6

[=67]

şöyle: şu şekilde

s. 103a/13, 103a/9, 109a/8, 111b/15, 112b/8, 121a/8, 122a/5, 52a/17, 53a/12, 56a/16, 59b/15, 60a/9, 61a/17, 63b/15, 63b/17, 65b/14, 66b/6, 66b/7, 67b/3, 68b/14, 75b/15, 76a/7, 77a/13, 81a/15, 81a/15, 81a/2, 81a/3, 82a/5, 84b/3, 85b/1, 86a/2, 88a/17, 89a/4, 89b/2, 90a/3, 90a/9, 95b/14, 96a/10, 96a/12, 97b/16, 97b/4, 97b/5, 97b/7, 98b/11, 98b/6

s.+ce 103a/15

s.+dür 106b/16, 75a/16, 81b/3

s.+yidi 63b/13

[=50]

şunlar: Uzaktaki birden fazla şeyi işaret ederken kullanılan söz.

s. 58b/4, 83a/2, 89a/5, 99b/11, 99b/8

[=5]

şübhe: kuşku

s.+ nüz 98b/11

[=1]

şükr eyle-: (Ar.+T.) Şükretmek, verdiği nimetlere karşılık Allah'a duyulan minneti dile getirmek.

s.-gil 110a/15

[=1]

şükür: (Ar.) Verdiği nimetlere karşılık Allah'a duyulan minneti dile getirme.

s.+dür 75a/7

s.+in 64b/1, 64b/12

[=3]

şükür eyle-: (Ar.+T.) Şükretmek, verdiği nimetlere karşılık Allah'a duyulan minneti dile getirmek.

s.-mez 93b/1

[=1]

şür: (Far.) kale duvarı

s. 121a/8

[=1]

T

tā: (Far.) Uzaklık anlatan bir söz.

t. 100b/15, 101a/9, 101b/2, 101b/9, 103a/3, 103a/9, 105a/8, 111b/7, 114a/3, 55a/10, 58a/8, 61a/9, 61b/15, 61b/9, 62b/14, 63b/1, 64a/17,

64a/17, 64b/4, 64b/5, 64b/7, 64b/8, 67a/3, 70a/3, 70b/6, 73a/12, 74b/12, 75a/3, 75b/17, 75b/6, 76a/16, 77a/7, 80a/1, 81b/1, 83a/11, 84b/2, 84b/4, 85b/7, 86a/8, 86b/7, 86b/8, 86b/8, 87a/17, 87b/6, 89a/2, 89a/8, 91b/16, 92a/13, 97b/4, 97b/7, 97b/8, 98a/10, 98b/15

[=53]

ta'ām: (Ar.) aş, yemek

t. 106a/13, 106a/15, 65a/1, 99a/4

t.+dur 59b/3

t.+ı 57b/9, 59a/14, 59b/2

t.+ları 104b/15

[=9]

ta'āmlatdur-: (Ar.+T.) Yiyecek vermek, yiyecek ihtiyacını karşılamak.

t.-dı 65b/6

[=1]

ta'āt: (Ar.) Allah'ın emirlerine uyma, emre boyun eğme.

t. 102a/15, 67a/4, 88a/17

t.+de 108a/4, 64a/11

t.+den 83a/2

t.+e 83b/5

t.+i 66b/13, 97b/17, 98a/8

t.+in 59a/2, 59a/3

t.+inde 99b/11, 99b/11
t.+inden 97b/4
t.+ine 59a/10
t.+ler 91a/14
[=17]

ta'āt kııl-: (Ar.+T.) Allah'm emirlerini yerine getirmek.

t.-mağa 88b/11
t.-mayınca 85b/8
[=2]

ta'avvuz it-: (Ar.+T.) Allah'a sığınmak.

t.-enler 122a/1
[=1]

tabağ: (Ar.) İçine yemek konulan kap.

t. 77b/15
[=1]

ta'bīr: (Ar.) ifade, anlatım

t. 122b/2
[=1]

tafşīl: (Ar.) Ayrıntılı olarak açıklama.

t.+dür 57b/12
[=1]

tağ: dağ

t. 113a/11, 113a/13, 113a/16,
78a/8, 78a/9, 81a/15, 81b/2

t.+da 103a/5

t.+dan 81a/16

t.+ı 78a/3

t.+ıla 96a/13

t.+ın 59a/5

t.+ına 80b/12, 80b/15, 92b/9

t.+lar 59a/4, 61b/2, 96a/12,
96a/3, 96a/7

t.+larda 59a/8

t.+lardur 78a/7

t.+ları 55a/3, 96a/4

[=24]

tağıl-: dağılmak, saçılmak, etrafa yayılmak

t.-an 86b/1

t.-dılar 103a/5, 88a/13

[=3]

taḥkīk: (Ar.) hakikati arama, inceleme, soruşturma

t. 58a/3

[=1]

taht: (Far.) padişah koltuğu

t.+lar 60a/14, 91a/9

[=2]

taḥūr: (Ar.) temiz, çok temiz

t. 110a/2

[=1]
ṭā'ife: (Ar.) tayfa, grup, ekip, takım
t. 55b/3
t.+ye 86b/3
[=2]
tā' i ḥiṭāb: (Ar.) hitap t'si
t.+dur 98a/10
[=1]
taḳdīr: (Ar.) beğenme, beğendiğini belirtme
t. 90b/10
t.+dür 105b/17, 94b/10
t.+i 53a/1, 66b/14
[=5]
taḳrīr: (Ar.) Sözle anlatma, sözlü olarak ifade etme.
t. 64a/17, 82b/3
t.+dür 75b/9, 89a/13
[=4]
taḳvā: (Ar.) Allah'ın emir ve yasaklarına uyma, günahlardan sakınma.
t. 67a/1, 82a/17
[=2]
tā'kid: (Ar.) Kayda alma, kayıt altına alma.
t. 104a/16, 98b/1, 98b/10

[=3]
ṭalāk ol-: (Ar.+T.) Boşanmak, nikahı sona ermek.
t.-dışa 84b/4
[=1]
ṭalebe: (Ar.) talipler, istekliler
t. 69b/5
[=1]
ṭālib: (Ar.) talep eden, isteyen
t.+i 74b/16
[=1]
tamām: (Ar.) bütün, tam
t. 101b/7, 112b/14, 52a/6, 53a/7, 72a/13, 72b/1, 84a/4, 84b/5, 86a/1, 89b/13, 92a/7
t.+i 72a/9
[=12]
tamām it-: (Ar.+T.) tamamlamak
t.-mezler 106b/6
[=1]
tamāmlık: (Ar.+T.) Tamam olma, bitmiş olma, bütün olma hali.
t.+ı 72a/17
[=1]
tamām ol-: (Ar.+T.) tamamlanmak, bitmek, sona ermek
t.-dı 98b/1

t.-maz 76a/2
[=2]
şamar: Damar, vücutta kanın dolaştığı borular.
t.+larında 121a/8
[=1]
şamu: cehennem
t. 101b/14, 111b/13, 111b/3, 119b/8, 58b/15, 58b/16, 59a/1, 59a/3, 59b/1, 59b/2, 59b/3, 59b/4, 59b/6, 65b/11, 65b/13, 65b/17, 69b/10, 83b/14, 91a/10, 95a/15, 96b/8
t.+da 70b/12, 73b/13
t.+dan 116a/10, 58b/12, 65a/14, 70a/14, 70b/15, 83b/16
t.+muz 61b/4
t.+niñ 102a/3
t.+nuñ 65b/13
t.+sı 101a/1, 65a/8, 88b/16, 96b/13, 98b/6
t.+sıdur 96b/6
t.+sın 98b/8
t.+sına 101a/12, 65b/12, 75b/6, 93b/7
t.+sını 98b/7
t.+ya 111a/2, 56b/13, 65b/13, 69b/11, 69b/14, 69b/6, 70a/4, 70b/14, 91a/12, 91a/5, 91a/7, 91a/7, 91a/8

t.+y1 70a/3, 96b/11
[=59]
řamulıķ: cehennemlik, cehennemde yanmayı haketmiş
t. 111b/17
t.+dur 111b/15
[=2]
şa' n: (Ar.) bıçakla vurmak
t. 100b/11, 71a/5
[=2]
şa' na ur-: (Ar.+T.) bıçakla vurmuş
t.-uş 100b/10
[=1]
şa' n eyle-: (Ar.+T.) vurmak
t.-se 116b/7
[=1]
řanıķ: şahit
t. 55a/8, 62b/6
t.+dur 94b/2, 94b/3
[=4]
řanıķlıķ: şahit olma durumu
t. 90b/12, 90b/17, 90b/3, 91a/1
[=4]
řanıķ ol-: şahit olmak, görmek
t.-uñ 74b/11
[=1]

tāniş: Birbirinin kim olduğunu biliyor olma durumu.

t.+la 88b/7

[=1]

ţaniş-: İki insanın birbirini tanınması.

t.-madı 117a/6

[=1]

ţam it-: (Ar.+T.) Bir kişi hakkında bir başkasına bilgi vermek.

t.-er 100b/12, 100b/12

t.-icidür 100b/13

[=3]

ţāñla-: Çok belirgin ses çıkarmak.

t.-dı 114b/3, 52b/9

t.-dılar 60b/2

t.-dñ 114b/5

t.-yalar 105b/10

[=5]

ţāñlaş-: karşılıklı ses çıkarmak

t.-dılar 85b/3

[=1]

ţāñrı: Allah, ilah

t. 100a/2, 110a/1, 115a/5, 118b/1, 119a/17, 119b/14, 51b/17, 52a/1, 52a/17, 52a/4, 52b/12, 52b/13, 53a/9, 54a/16, 54b/1, 54b/6, 55b/10, 55b/12, 56a/17, 56b/4, 56b/5, 58b/11,

58b/17, 59a/10, 59a/2, 61a/17, 64a/12, 64a/5, 64a/7, 66a/11, 68a/16, 68a/5, 68a/8, 68b/17, 69a/3, 70a/15, 70b/16, 71a/1, 71a/13, 71b/12, 71b/2, 72a/7, 73a/11, 73a/2, 73b/1, 73b/4, 73b/6, 74a/17, 74b/12, 74b/5, 75a/6, 75b/15, 75b/3, 76a/1, 76b/14, 77a/1, 78b/7, 81a/9, 81b/11, 81b/11, 81b/15, 81b/16, 82a/5, 82b/2, 83b/12, 84b/16, 85a/7, 85b/14, 87a/11, 89b/12, 89b/3, 91a/15, 91a/16, 93a/1, 93a/1, 97b/4, 98b/14, 99b/11

t.+çün 108a/10

t.+dan 53a/7, 56b/10, 57a/4, 85a/7, 89b/1, 89b/4, 93a/14, 93a/15

t.+dandur 87b/10

t.+dur 56a/9, 81b/16

t.+larımızdur 88b/15

t.+m 109b/5

t.+mdan 74a/2, 77a/12

t.+n 102b/3, 104a/10, 110a/17, 114b/14, 116b/1, 55b/7, 73a/16, 73a/5, 73a/8, 73a/9, 74a/10, 74a/11, 74a/15, 74b/1, 74b/10, 91a/2

t.+ ña 109a/11, 110a/15, 110a/16, 55b/10, 55b/9, 77a/4, 82b/14

t.+ñadur 82a/3

t.+ñçün 107b/17

t.+ñndan 77a/2

t.+niñ 111b/3, 115b/7, 122a/10,
54a/2, 64a/4, 75a/2, 80b/6, 81b/15,
83a/11

t.+nuñ 101a/16, 54a/3, 57b/2,
68a/6, 68a/8, 81a/17

t.+sı 116b/17, 67b/12, 72b/13,
94b/14

t.+sına 105a/8, 121a/2, 93a/16,
94a/10, 94a/3

t.+sından 89b/5

t.+sınuñ 93a/13

t.+ya 109a/14, 119b/10,
119b/12, 119b/8, 57a/4, 59b/3, 85b/1,
85b/8, 88a/15, 88b/14, 89a/10

t.+yı 121a/14, 55b/8, 89b/7

[=160]

tanuqlık: tanıklık, şahitlik

t. 57b/3

[=1]

tap-: ibadet etmek, kulluk etmek

t.-alım 109a/12

t.-ar 109a/6, 83a/6

t.-dıgıma 109a/6

t.-mağa 88a/15

t.-mazlar 118b/15

t.-mazsız 118b/12

t.-sunlar 104b/17

[=8]

tapıcı: tapan, secde eden

t.+lar 87a/16

t.+ların 114b/13

[=2]

tap-: tapmak, ibadet etmek, kulluk etmek

t.-mağdur 99b/4

[=1]

ta'rif: (Ar.) tanımlama, anlatma, bir şey hakkında bilgi verme

t.+le 76a/16

[=1]

tāriq: (Ar.) yol

t. 52b/14

[=1]

taş: Taş, sert küçük kaya parçası.

t. 103a/3, 103b/9, 111b/10,

111b/9

t.+a 118b/13

t.+dan 90b/13, 93a/6

t.+ıla 103b/9, 71a/14

t.+laruñ 103b/2

[=10]

taşdıq: (Ar.) onay, onama, onaylama

t. 109a/14

[=1]	t. 66b/15
taşdik et-: (Ar.+T.) onaylamak	[=1]
t.-diler 89a/5	tażarru: (Ar.) yalvarma, yakarma
[=1]	t. 80b/14
taşgınlık: aşırılık, aşırı gitme, abartma	[=1]
t.+ı 81a/17	ta'zım: (Ar.) yüceltme, saygı
[=1]	gösterme, hürmet etme
taşır-: (sıvı vs. için) İçine konulduğu	t. 66a/17, 68b/3
şeye sığdıramayıp dışına çıkarmak.	t.+ile 55b/9, 76b/7
t.-a 90a/13	t.+inden 95b/8
[=1]	[=5]
taşra: dış taraf, dışarı	te-: demek, söylemek
t. 115b/14, 65b/14	t.-di 96a/5
t.+dan 65b/14, 65b/15	[=1]
[=4]	te'ālā: (Ar.) “Şanı yüce olsun”
tatlu: lezzetli	anlamında Allah, Tanrı sözlerinden
t. 56a/11	sonra kullanılan sözcük.
t.+dur 107b/5, 107b/7	t. 100a/11, 100a/16, 100a/6,
[=3]	100a/9, 101a/16, 101a/2, 101a/7,
tavar: Davar, koyun, keçi vb. hayvan	101a/9, 101b/12, 101b/4, 102a/10,
sürüsü.	102a/13, 102a/8, 102b/11, 102b/13,
t.+ı 111a/16, 71b/5	103a/13, 103a/13, 103b/10, 103b/12,
t.+ın 87a/13	103b/14, 104a/10, 104a/5, 104b/13,
t.+larımız 63a/1	104b/17, 105a/9, 105b/6, 106a/15,
[=4]	107a/16, 107a/3, 107a/5, 107a/8,
tavil: (Ar.) uzun	108a/10, 108a/15, 108b/17, 108b/3,
	108b/8, 109a/2, 109a/4, 109a/6, 109a/8,
	109b/3, 110a/1, 110a/13, 110a/17,
	110a/5, 110b/17, 111a/14, 111a/2,

111a/5, 111b/1, 111b/12, 111b/15,
111b/17, 111b/3, 111b/7, 112a/2,
112a/7, 112b/3, 112b/9, 113a/5,
113b/3, 113b/6, 114b/15, 114b/5,
115a/12, 115a/8, 115a/9, 115b/13,
115b/16, 116a/8, 117a/12, 118b/16,
119a/17, 119b/14, 119b/15, 119b/17,
119b/9, 120a/5, 120b/11, 120b/15,
121a/1, 122a/13, 52a/12, 52a/13,
52a/15, 52a/2, 52b/11, 52b/13, 52b/9,
53a/10, 53a/14, 53a/14, 53a/2, 53b/10,
53b/14, 53b/6, 53b/7, 53b/8, 54a/10,
54a/12, 54a/14, 54a/15, 54a/17, 54a/4,
54a/6, 54b/1, 54b/12, 54b/15, 54b/7,
55a/12, 55a/16, 55a/7, 55b/10, 55b/12,
55b/5, 56a/1, 56a/13, 56a/13, 56a/15,
56a/17, 56a/17, 56a/8, 56b/1, 56b/14,
56b/3, 56b/6, 56b/9, 57a/5, 57a/9,
57b/11, 57b/13, 57b/4, 58a/1, 58a/11,
58a/17, 58a/4, 58a/5, 58b/12, 58b/5,
58b/8, 59a/13, 59b/12, 59b/4, 59b/6,
59b/8, 60a/10, 60a/12, 60a/13, 60a/14,
60a/14, 60a/17, 60a/4, 60a/8, 60b/12,
60b/2, 60b/3, 60b/4, 60b/7, 61a/5,
61a/5, 61a/8, 61a/9, 61b/16, 61b/17,
61b/17, 61b/3, 61b/9, 62a/1, 62a/11,
62a/17, 62a/17, 62a/3, 62a/4, 62b/15,
62b/4, 62b/7, 62b/9, 63a/7, 63b/5,
63b/5, 64a/1, 64a/13, 64a/3, 64a/6,
64b/13, 64b/14, 64b/15, 64b/9, 65a/4,
65b/1, 65b/3, 65b/8, 65b/9, 66a/17,
66a/2, 66a/4, 66a/9, 66b/10, 66b/11,
66b/11, 66b/3, 66b/4, 66b/5, 66b/8,

66b/9, 67a/1, 67a/10, 67a/2, 67a/2,
67b/10, 67b/12, 67b/13, 67b/17, 67b/3,
67b/5, 67b/9, 68a/10, 68a/13, 68a/17,
68a/2, 68b/10, 68b/11, 68b/12, 68b/13,
68b/15, 68b/16, 68b/3, 68b/7, 68b/9,
69a/1, 69a/17, 69a/2, 69a/3, 69b/13,
69b/16, 69b/17, 69b/2, 69b/3, 70a/11,
70a/2, 70a/3, 70b/11, 70b/13, 70b/14,
70b/6, 70b/9, 71a/17, 71a/6, 71b/10,
71b/15, 72a/17, 72a/2, 72a/2, 72a/8,
72b/16, 72b/2, 72b/3, 73a/15, 73a/17,
73a/2, 73a/3, 73a/4, 73a/6, 73a/7,
73b/10, 73b/12, 73b/14, 73b/16, 73b/2,
74a/14, 74a/3, 74b/11, 74b/14, 74b/3,
74b/9, 75a/1, 75a/14, 75a/6, 75a/9,
75b/13, 75b/14, 75b/3, 75b/7, 76a/5,
76a/8, 76b/11, 76b/13, 77a/1, 77a/16,
77b/10, 77b/12, 77b/4, 78a/12, 78a/13,
78a/7, 78a/9, 78b/11, 78b/14, 78b/16,
78b/4, 78b/9, 79b/12, 79b/17, 79b/9,
80a/12, 80a/16, 80a/3, 80a/7, 80b/10,
80b/14, 80b/3, 80b/6, 80b/7, 81b/14,
81b/16, 82a/1, 82a/13, 82a/15, 82a/17,
82a/17, 82a/3, 82a/4, 82b/1, 82b/10,
82b/13, 82b/15, 82b/16, 82b/4, 83a/10,
83a/15, 83a/15, 83a/16, 83a/3, 83a/3,
83b/10, 83b/12, 83b/15, 84a/10,
84a/11, 84a/13, 84a/5, 84a/7, 84a/8,
85a/10, 85a/13, 85a/9, 85b/16, 85b/5,
85b/6, 85b/8, 86a/6, 86a/6, 86a/8,
86b/10, 86b/12, 86b/16, 86b/2, 86b/2,
87a/2, 87a/5, 87a/7, 87b/8, 88a/10,
88a/13, 88a/16, 88a/17, 88a/2, 88b/12,

88b/17, 88b/3, 88b/5, 88b/6, 89a/1,
89a/1, 89a/12, 89a/12, 89a/13, 89a/15,
89a/17, 89a/2, 89a/4, 89a/6, 89a/8,
89b/1, 89b/10, 89b/17, 89b/17, 89b/2,
89b/3, 89b/5, 89b/6, 89b/8, 90a/1,
90a/4, 90a/8, 90b/17, 91a/2, 91b/1,
91b/10, 91b/16, 91b/7, 91b/9, 92a/12,
92a/3, 92b/10, 92b/11, 92b/17, 92b/2,
92b/3, 92b/6, 93a/1, 93a/2, 93a/5,
93a/7, 93a/8, 93a/9, 93b/1, 93b/15,
93b/17, 93b/3, 93b/8, 94a/1, 94a/17,
94a/2, 94a/8, 94b/1, 94b/12, 94b/12,
94b/14, 94b/15, 94b/4, 94b/9, 95a/1,
95a/3, 95a/6, 95a/9, 95b/17, 95b/5,
95b/9, 96a/13, 96a/2, 96a/4, 96b/11,
96b/12, 96b/5, 97a/1, 97a/17, 97a/7,
97b/15, 97b/17, 97b/2, 97b/3, 98a/14,
98a/16, 98a/5, 98a/9, 98b/11, 99a/12,
99a/14, 99a/2, 99a/6, 99a/8, 99b/12,
99b/15, 99b/16, 99b/7

t.+dan 120b/3, 53a/3, 55a/11,
64b/2, 80b/16

t.+niñ 104a/1, 105a/17, 52b/8,
61b/2, 64b/12, 86a/12, 89a/2, 92b/16,
98b/13

t.+nuñ 64a/16, 93a/16, 98a/8

t.+yı 88a/16

[=484]

tebbet sūresi: (Ar.) Kur'an-ı Kerim'in
111. suresi.

t.+n 111a/2

[=1]

tecāvüz: (Ar.) Haddi aşma, sınırı
geçme.

t. 86b/3

[=1]

tecellī: (Ar.) zuhur etme, görünme,
belirme, yansıma

t. 118a/10

[=1]

tefsīr: (Ar.) Kur'an'ın ayetlerini
açıklama, izah etme.

t. 117a/12, 122b/2, 52b/13

t.+ce 94a/4

t.+de 61a/12, 76b/10, 95a/17

t.+e 69a/16, 76b/13

t.+i 100a/5, 62a/12

[=11]

tefsīr it-: (Ar.+T.) Kur'an'ın ayetlerini
açıklamak, izah etmek.

t.-eler 94a/7

[=1]

tehdīd: (Ar.) gözdağı

t. 98b/1

[=1]

te'ḥīr: (Ar.) erteleme, geciktirme

t. 90b/10

[=1]	t.-dı 76a/11
tekbîr: (Ar.) Allah'ın en büyük olduğunu dile getirme.	[=1]
t. 57a/10, 77a/8	telef: (Ar.) yok etme, mahvetme, öldürme
t.+de 77a/9	t. 69a/11, 69a/9
t.+e 77a/10	[=2]
[=4]	te'lif: (Ar.) eser yazma
tekbîr getir-: (Ar.+T.) Allah'ın en büyük olduğunu dile getirmek.	t. 89b/9
t. 77a/7	[=1]
t.-mek 77a/8	te'lif it-: (Ar.+T.) eser yazmak
[=2]	t.-e 95a/6
tekebbürlik: (Ar.+T.) kibirlilik, büyüklenme, gururlu olma	t.-en 87a/7
t. 59a/10, 59a/2	[=2]
[=2]	temâşâ: (Far..) seyretme, izleme
te'kîd: (Ar.) sağlamlaştırma, pekiştirme	t. 60b/17
t. 76a/11, 79b/14, 79b/15	[=1]
[=3]	temâşâ kııl-: (Ar.) seyretmek, izlemek
tekrâr: (Ar.) yineleme	t.-alar 91a/9
t. 101a/14, 104a/16, 95b/7, 98a/17, 98b/10	[=1]
t.+da 104a/16, 76a/11, 98a/17	temennâ: (Ar.) arzu, istek, temenni
[=8]	t. 77b/1
tekrâr kııl-: (Ar.+T.) tekrarlamak, yinelemek	[=1]
	temennâ it-: (Ar.+T.) istemek, dilemek, arzu etmek
	t.-eriz 102a/8
	[=1]

ten: (Far.) Cilt, vücudun dış yüzü.

t.+iñ 99a/2

[=1]

tenākuş: (Ar.) azalma, eksilme

t. 56b/16

[=1]

tenbih: (Ar.) Bir konuyu üzerinde durarak hatırlatma.

t. 109a/4

t.+dür 98a/14

[=2]

terā'ib: (Ar.) göğüs kemikleri, kaburga kemikleri

t. 53b/1, 53b/2, 53b/5

[=3]

terāzi: (Far.) Bir kolun iki ucuna asılı iki kefedenden oluşan tartı aleti

t.+sin 95a/10

[=1]

terāzu: (Far.) terazi

t. 63b/2

t.+nuñ 55a/2

t.+sı 96a/15, 96a/16, 96b/6

t.+sın 97a/1

t.+ya 69a/10

[=7]

terceme kıl-: (Ar.+T.) Tercüme etmek, çevirmek, bir dilden başka dile aktarmak.

t.-an 87a/8

[=1]

tercime it-: (Ar.+T.) Tercüme etmek, çevirmek, bir dilden başka dile aktarmak.

t.-ene 89b/10

[=1]

terk: (Ar.) Bırakma, birini veya bir yeri bırakıp gitme.

t. 57b/10

[=1]

terk it-: (Ar.+T.) Bırakmak, birini veya bir yeri bırakıp gitmek.

t.-di 72b/13

t.-diñ 99b/2

t.-medi 73a/5

t.-mek 120b/5

[=4]

tesbīh: (Ar.) Allah'ı eksik ve noksan sıfatlardan tenzih etme.

t. 110b/3, 55a/5, 55b/9, 55b/9

t.+de 86a/11

t.+dür 96a/4

t.+i 54b/16, 55a/9

t.+iñ 116a/6, 54b/15

[=10]

tesbîh it-: (Ar.+T.) Allah'ı eksik ve noksan sıfatlardan tenzih etmek.

t. 110a/16

t.-di 95b/17

[=2]

teşdid: (Ar.) şiddetlendirme, şiddetini arttırma

t.+e 101a/5

[=1]

tevâb: (Ar.) Bir kimseye tabi olanlar, bağlı bulunanlar.

t.+ile 79b/9

[=1]

tevbe: (Ar.) İşlenmiş bir gûnahtan pişmanlık duyup, af dileyip, bird aha o günahı tekrar etmeme.

t. 110b/3, 56a/8, 65a/14

t.+ler 110b/2

t.+ye 87b/2

[=5]

tevfîk: (Ar.) uygun hale getirme, muvafık etme

t. 56b/7, 62a/8, 67a/1, 67a/3

[=4]

tevḥîd: (Ar.) Allah'ın birliğine inanma.

t. 105a/8, 88a/15

t.+e 88b/11

[=3]

tevrat: (Ar.) Yahudilerin kutsal kitabı, dört büyük kutsal kitaptan Hz. Musa'ya indirileni.

t. 58a/13

t.+da 88a/11

[=2]

tiz: (Far.) tez, çabuk

t. 56a/16, 56b/10, 69a/2, 69b/3, 69b/5, 73a/15, 73a/8, 81b/15, 98a/10

[=9]

toprak: toprak

t.+dan 90b/13

[=1]

toğ-: Gününü tamamlayıp anne karnından dışarı çıkmak; (Güneş, ay) ufuktan yükselerek gökyüzünde görünmek; ortaya çıkmak, zuhur etmek.

t.-ar 52b/11, 69a/5

t.-ıcağ 119b/13

t.-madı 115a/9

t.-mağı 63a/13

[=5]

toğrı: doğru, gerçek, hakikat

t. 81a/10

[=1]

toğru: doğru, gerçek, hakikat

t. 69b/16, 82a/1, 87a/5, 88b/12,
88b/6, 91a/17, 95a/5

t.+dur 87b/10, 87b/17

[=9]

toğruluk: doğruluk, gerçeklik

t.+una 117b/16

[=1]

toğur-: Hamile birinin ocuğunu
dnyaya getirmesi; ortaya çıkarmak.

t.-madı 115a/8

[=1]

toğan-: dokunmak, değmek, temas
etmek

t.-uğ 52b/15

[=1]

toğsan: Seksen dokuzdan sonra,
doksan birden nce gelen sayı.

t. 54b/5, 58b/10, 68a/15,
87a/11, 87a/11, 89a/1

[=6]

toğkun-: dokunmak, değmek, temas
etmek

t.-sa 103a/3

t.-urdı 103b/7

t.-ursa 66a/8

[=3]

toğuz: Sekizden sonra, dokuzdan önce
gelen sayı.

t. 100a/12, 109b/15, 51b/16,
54b/4, 56a/4, 63a/12, 77b/12, 80a/9,
87a/11

[=9]

tol-: Bir sıvının bir kabın ağzına kadar
yükselmesi.

t.-dı 52b/6, 52b/7

[=2]

toğdur-: Bir sıvıyı bir kabın ağzına
kadar yükseltmek.

t.-am 82b/10

t.-madu 75b/8

[=2]

toğlun-: doldurulmak

t.-duğı 66b/6

t.-ucek 119b/12

t.-ur 69a/5

[=3]

ton: don, elbise, giysi

t.+lar 81b/13

[=1]

top: Yuvarlak Şekil verilerek bir araya
getirilmif cisim.

t. 121b/11

[=1]

toprak: Yeryüzünü kaplayan, yerin üzerine bastığımız yüzey kısmı.

t. 63a/15, 64b/8, 74b/10, 90a/16

t.+a 65a/17, 80b/13

t.+dan 64b/6

t.+ı 93b/10

[=8]

toyır-: Doyurmak, aç birini yedirip, içirip tok hale getirmek.

t.-madı 65a/2

[=1]

toynağ: At, eşek vs. hayvan tırnağı.

t.+ları 93a/6

[=1]

toyur-: Doyurmak, aç birini yedirip, içirip tok hale getirmek.

t.-dı 105a/15, 65b/6

t.-mağa 65a/3

t.-mağıludur 65a/16

t.-mağ 65a/1

t.-mağaludur 65b/1

t.-mağdur 64b/17

t.-sa 65a/5

[=8]

toz: Toprak veya başka bir maddenin un ufak hale gelmiş şekli.

t. 64b/8, 93a/9, 93b/14, 93b/16, 94a/6, 94a/9, 96a/13

t.+a 65a/17

t.+dan 64b/6

[=9]

toz-: Toprak veya başka bir maddenin un ufak hale gelip bulunulan ortamın havasını kaplaması.

t.-ar 96a/11

[=1]

tud-: tutmak, yakalamak, kavramak

t.-duğ 57b/10

[=1]

tudak: dudak

t.+ıñı 64b/4

[=1]

tür: (Ar.) Hz. Musa'ya vahyin geldiği dağ, Tūr-ı Sīnā, Sīnā dağı.

t.+udur 78a/12

[=1]

tur-: Durmak, olduğu yerde hareketsiz beklemek.

t.-a 101b/12

t.-dı 70b/2

t.-ğıl 81b/7

t.-mağdan 116b/16	t. 78a/11
t.-sa 82a/14	t.+dur 78a/10
t.-u 119a/13	[=2]
t.-ur 58a/4, 69b/10, 69b/11, 69b/7	ṭūru Zeynā: (Ar.) Zeyna Dağı
t.-urdu 52a/5	t. 78a/11
t.-urlar 58a/3	t.+dur 78a/10
[=12]	[=2]
ṭuraq: Durak.	ṭūş it-: müptela etmek, başına sarmak, bela etmek
t.+ıla 64b/4	t.-mişdür 80b/3
t.+ların 89a/1	[=1]
[=2]	ṭūş kıl-: müptela etmek, başına sarmak, bela etmek
ṭūr-ı Teymā: (Ar.) Teyma Dağı	t.-dı 80a/16
t.+dur 78a/10	[=1]
[=1]	ṭut-: kavramak, yakalamak, ele geçirmek
ṭurucı: Duran, durma eylemini yapan.	t. 102b/9
t. 59b/9	t.-a 85a/1
[=1]	t.-alar 104a/14, 116a/5
ṭūru sīnā: (Ar.) Hz. Musa'ya vahyin geldiği dağ, Tūr-ı Sīnā, Sīnā dağı.	t.-aradı 91a/15
t. 78a/11	t.-arız 82b/6
[=1]	t.-arlar 75a/4, 76a/15, 83a/9, 94b/4
ṭūru Ṭeymā: (Ar.) Teyma Dağı	t.-arun 111a/2
t. 78a/12	t.-madılar 88a/5
[=1]	t.-miş 83b/13
ṭūru Teynā: (Ar.) Teyma Dağı	

u.+1 55a/9	[=1]
[=1]	ulaş-: varmak, vasıl olmak
uçmağ: cennet	u.-ırsın 110a/15
u. 65b/6, 65b/9, 89b/4	u.-mağuş 57a/5
u.+a 65b/17, 91a/4	[=2]
u.+da 71b/17	ulaşdır-: iletmek, vardirmek
u.+dan 120b/5	u.-ıldı 77b/6
u.+1 60a/9	u.-ırlar 93b/13
u.+ımız 69a/2	[=2]
[=9]	ulaşdur-: iletmek, vardirmek
uğra-: Bir yere gidip kısa süre kalmak; kısa süreliğine ziyaret etmek.	u.-diñ 86b/11
u.-di 70a/16	[=1]
u.-dum 57a/15	‘ulemā: (Ar.) alimler
u.-ñğıl 57a/14	u. 114b/7, 53a/2, 53b/1, 54a/12, 55b/7, 58a/2, 61a/4, 61b/10, 78a/17, 84a/7, 84a/7, 84b/6, 85a/15, 87a/8
u.-sam 85a/5	u.+lar 68a/11, 95a/4
[=4]	u.+nuñ 95a/6
uğraş-: çabalamak, gayret etmek	[=17]
u.-dılar 80a/11	ulu: yüce, büyük
[=1]	u. 105b/12, 114a/3, 120b/5, 56b/11, 56b/13, 60a/16, 61b/16, 61b/16, 62a/1, 62a/1, 62a/3, 63a/16, 67a/15, 68b/3, 74a/3, 90a/4, 90a/5
uğrevī: (Ar.) Ahirete ait, ahiretle ilgili	u.+ları 109a/10, 90a/12
u. 120b/11	u.+larımız 97b/11
[=1]	u.+larımızda 97b/14
uğreviye: (Ar.) Ahirete ait, ahiretle ilgili	
u. 62a/14	

u.+sı 118b/8

[=22]

ululuğ: ululuk, yücelik, büyüklük

u.+ın 54b/12, 117a/17

u.+la 55b/9

[=3]

ululuk: yücelik, büyüklük

u.+ın 65a/4

[=1]

ulurak: daha büyük, daha yüce

u.+ıdı 113a/11

[=1]

um-: beklemek, beklenti içinde olmak

u.-aruz 108b/5

u.-sa 65b/7

[=2]

‘umre: (Ar.) Kabe’ye hac mevsimi dışında yapılan ziyaret.

u. 90b/4

[=1]

umuru muhtelif: (Ar.) çeşitli işler

u.+den 87b/15

[=1]

un: Tahılların, genel olarak ekmek yapımında kullanılan öğütülmüş toz halleri.

u. 71a/12, 71a/7

[=2]

unut-: Bildiği bir şeyi hatırlayamamak.

u.-mağlığıñı 56b/1

u.-mayasın 56a/17, 56b/3

u.-mayuþ 80a/7

u.-salar 121a/13

u.-ur 93a/15

[=6]

ur-: vurmak

u. 69a/10

u.-anlar 100b/11

u.-arlar 88b/4

u.-dı 116a/14

u.-mağıl 85b/14

u.-sa 68b/11

u.-urlar 119b/15

[=7]

‘uryān: (Ar.) çıplak

u. 95b/14

[=1]

uş: akıl, zihin

u. 110a/15, 82a/9, 86b/11

[=3]

‘uşr: (Ar.) zorluk

u. 69b/5

[=1]

usür: (Ar.) zorluk

u. 76a/13, 76a/15

u.+de 76a/14, 76b/8

[=4]

uvağ: ufak, küçük, minik

u. 90a/4

[=1]

uvan-: Ufanmak, ufalanmak, küçük parçacıklara ayrılmak.

u.-a 90a/10

[=1]

uy-: Birine tabi olmak, ayak uydurmak.

u.-alar 52a/16

u.-arıldık 52a/10

u.-ğil 109a/11

u.-ma 82b/14

u.-madılar 88a/7

u.-mayan 56b/11

u.-sa 66b/3

[=7]

uyan-: Uyku halinden uyanık hale geçmek.

u.-uþ 86b/8

[=1]

uyanık: Uyumayan, uyku durumunda olmayan.

u. 86a/11, 86a/15, 86a/15

[=3]

uyku: Bilincin tamamen yittiği dinlenme durumu.

u.+da 86a/13

u.+larından 86b/8

[=2]

uyu-: uykuya dalmak

u.-dı 114b/4

u.-dum 114a/5

[=2]

uyub: (Ar.) ayıplar, kusurlar

u.+larımı 111a/5

[=1]

uyuş-: birbiriyle uyumlu olmak

u.-mus 80b/8

[=1]

uza-: boyu büyümek

u.-r 82a/2

[=1]

uzan-: yatmak, upuzun yatmak

u.-dı 81b/1

u.-masun 87a/1

u.-ur 118b/17

[=3]

uzun: boylu, boyu fazla olan

u. 79b/12, 85a/12

u.+dur 65a/9

u.+i 113a/4

[=4]

Ü

üç: İkinden sonra, dördten önce gelen sayı.

ü. 105b/12, 105b/15, 107a/5, 109b/15, 110a/7, 111a/1, 112b/13, 112b/14, 115b/16, 118b/8, 54a/1, 55a/17, 55b/3, 55b/3, 57b/17, 58b/10, 62a/15, 65a/8, 67b/6, 67b/8, 68a/15, 72b/4, 78b/14, 82b/3, 84a/4, 84b/15, 86b/3, 89b/12, 91b/6, 92b/14, 92b/14, 92b/7, 94a/15, 94a/15, 95b/3, 97b/15, 99a/10, 100a/12

ü.+dür 57b/17

ü.+i 94a/15

ü.+üncü 84b/17, 85a/1

[=42]

üç: İkinden sonra, dördten önce gelen sayı.

ü. 55b/1, 87a/10

ü.+ü 94a/15

[=3]

üçün: için, nedeniyle, dolayı

ü. 61a/13

[=1]

üçüncü: Üç sayısının sıra sıfatı.

ü. 64a/12, 86b/5, 95b/5

[=3]

ümîd var: (Far.) ümitli, umutlu

ü.+dur 76a/6

[=1]

ümîz: (Far.) ümit, umut

ü. 111a/2

ü.+dir 66a/4

ü.+dür 77b/1

ü.+leri 66a/1

[=4]

ümmet: (Ar.) Bir peygambere iman edenlerin oluşturduğu topluluk.

ü. 105a/17, 52a/16, 52a/16, 75a/10, 75b/13

ü.+den 52b/1

ü.+dür 108a/14

ü.+i 73b/5, 73b/7, 73b/9, 73b/9

ü.+im 115b/4, 68b/2, 73b/1, 73b/11

ü.+imden 73b/13

ü.+imiñ 105b/7	ü.+ünden 112a/15
ü.+iñ 105b/10, 113b/2, 73b/12	ü.+üne 113b/9, 116a/5, 82b/9
ü.+indür 113a/16	[=6]
ü.+ine 113a/9, 85a/14, 85b/17, 85b/8	üşen-: Erinmek, içinden bir işi yapası gelmemek.
ü.+iñüñ 113a/16	ü.-medi 68a/4
ü.+ler 74b/2, 85a/11	ü.-medin 60b/7
ü.+lerden 105b/15	ü.-ürseñ 64b/6
ü.+leridür 89a/8	[=3]
ü.+leriniñ 85a/11	üz-: üzüntü vermek, kırmak, gücendirmek
ü.+lerüm 73a/11	ü.-mek 63a/3
[=32]	[=1]
ümmet-i Muhammed: (Ar.) Hz. Muhammed'in ümmeti.	üzel-: üzölmek
ü.+e 86b/11, 86b/2, 87a/5	ü.-e 66a/1
ü.+i 92b/4, 95a/15	[=1]
ü.+in 86b/2	üzeri: üst tarafı, üst yüzeyi
ü.+ler 99a/7	ü.+lerinden 61a/1
[=7]	ü.+lermüzden 77a/16
ümmi: (Ar.) okuma yazma bilmeyen	ü.+mde 90b/4, 90b/7
ü.+dür 96b/9	ü.+mize 62a/6, 87b/6
[=1]	ü.+mizedür 69b/17
üst: Bir şeyin en yukarı kısmı, altın zıttı.	ü.+müzedür 69b/17
ü.+in 59b/15	ü.+nde 113a/13, 75b/6, 76a/1, 78a/3, 84b/6, 90a/9, 90b/2, 90b/9, 91a/1, 91a/9
ü.+ünde 110a/11	ü.+nden 63b/14

ü.+ne 100a/1, 100a/1, 100a/2,
100a/3, 101b/12, 101b/14, 101b/14,
104b/1, 105a/8, 107b/1, 109b/3,
111b/17, 111b/17, 111b/9, 111b/9,
112b/9, 114a/8, 116a/14, 117b/6,
118a/5, 118b/17, 119a/13, 121a/12,
122a/10, 55a/11, 56a/5, 56a/8, 57a/13,
57b/5, 57b/7, 58b/2, 59a/2, 59a/9,
59b/6, 60b/8, 61b/13, 61b/5, 61b/6,
63b/10, 63b/11, 64a/5, 64b/4, 65a/13,
65a/4, 65a/8, 67a/4, 67a/6, 67b/12,
67b/13, 67b/16, 68a/1, 76a/7, 76b/12,
78b/9, 79b/8, 80a/2, 81a/15, 81b/11,
82a/9, 83a/9, 85b/4, 86a/13, 86a/9,
86b/10, 86b/13, 86b/14, 86b/15, 86b/4,
87b/6, 88b/1, 88b/1, 89a/14, 89a/3,
89a/9, 91a/10, 91a/17, 91a/17, 92b/3,
94a/7, 94b/3, 96b/10, 97b/7, 98a/8,
98a/9, 99b/17

ü.+nedür 100a/3, 65b/12,
79b/17, 82b/15

[=108]

üzüm: Bir çeşit meyve.

ü. 92a/10, 92a/8, 92a/9

[=3]

V

vācib: (Ar.) zorunlu, yapılması şart

v. 87b/6

[=1]

va‘de: (Ar.) sure, müddet

v. 69b/2

[=1]

va‘de olun-: (Ar.+T.) Belli bir sure
verilmek.

v.-du 88a/11

[=1]

vādi: (Ar.) İki dağ arasında kalan v
şeklinde yer.

v.+den 93b/15

[=1]

vaḥy: (Ar.) Allah’tan peygamberlere,
onlar aracılığıyla da kullara iletilen
ilahi haber.

v. 116b/2, 72b/11, 72b/15,
72b/15, 72b/6, 72b/7, 73b/14, 80b/10,
80b/16, 81a/14, 81b/1

v.+e 117a/10

[=12]

vaḥy kıl-: (Ar.+T.) Allah’ın bir mesajı
peygamberlere bildirmesi.

v.-dı 83b/15

[=1]

va‘ız: (Ar.) öğüt verme, nasihat etme

v. 83a/2

[=1]

vakf: (Ar.) verme, tahsis etme

v. 96b/16, 96b/17

[=2]

vāki': (Ar.) olan, meydana gelen, gerçekleşen

v. 67b/8

[=1]

vakt: (Ar.) zaman

v. 102b/11, 107a/16, 117a/3, 52a/6, 57b/3, 66b/6, 66b/6, 66b/7, 74a/10, 76a/1, 83a/15, 83a/16, 84a/3, 91b/5, 93b/15, 118a/15, 66a/2

v.+den 73a/5, 73a/6

v.+e 81b/12

v.+i 113b/2, 113b/2, 63b/8, 77b/6, 84a/15, 93b/7, 96a/8

v.+ile 57b/3, 78b/13

v.+in 67a/12, 75a/13, 82a/5, 82a/8, 88a/12, 94a/1, 97a/10, 98a/12

v.+inde 106b/6, 117a/17, 118a/5, 88b/5, 92b/15, 93a/7, 98a/11, 98a/15

v.+ini 101b/7, 121a/12, 92b/14, 93b/5, 96b/10

v.+iyile 90a/8

[=51]

vaktlü: (Ar.+T.) zamanında

v. 88b/4

[=1]

vakıtlu vakıtında: (Ar.+T.+ Ar.) zamanında

v. 113b/2

[=1]

var: Mevcut, elde bulunan

v. 110b/9, 118b/16, 76a/9, 84a/15, 84b/1, 88b/14

v.+dı 102b/5, 110a/11, 82a/10

v.+dır 105b/13, 94a/4, 94a/4

v.+dur 102a/15, 111b/15, 118b/16, 120a/15, 121b/4, 121b/5, 122a/4, 53a/4, 56b/16, 57b/15, 57b/15, 59a/4, 60a/13, 60a/14, 60a/14, 60a/15, 60a/16, 60a/16, 60a/16, 65a/10, 65a/10, 66a/9, 72a/8, 76a/11, 76a/12, 76b/11, 76b/9, 78b/13, 79b/8, 81a/10, 82b/3, 83b/1, 84a/2, 90a/9, 90b/10, 92a/11, 95a/10, 95a/17, 98a/2, 98b/1

v.+ıdı 103a/17, 107b/15, 110a/7, 113a/12, 113a/3, 113a/4, 114a/3, 114a/3, 118b/8, 67a/15, 70a/6, 71b/1, 71b/10, 71b/3, 72b/8, 88a/12, 89a/7, 94a/15

v.+ıdıgın 64b/8

v.+ıdır 107a/16

v.+ını 87a/12

v.+ısa 53a/4, 63a/17, 90a/13, 94b/13

[=77]
var-: ulaşmak, erişmek
v.-a 60b/11, 91a/5, 91a/5, 91a/6,
91a/7, 91a/7
v.-alar 60b/13
v.-ayın 82a/12, 92a/15
v.-dı 112a/10, 54b/14, 85a/13
v.-dılar 67b/2, 67b/3, 97b/13
v.-dum 122a/7
v.-ğıl 73b/10
v.-ıdı 111b/8, 113a/13
v.-ımaz 80b/3
v.-ınca 90b/12
v.-ır 55b/16
v.-ırlar 93b/15
v.-ırlardı 104b/9
v.-madı 54b/14
v.-up 80b/15, 91a/10, 91a/11,
91a/11, 91a/12, 91a/12, 91a/14, 91a/14,
91a/7, 91a/8, 91a/9, 97b/14
v.-urlar 61b/2
[=38]
var eyle-: yaratmak, meydana getirmek
v.-di 118b/12
[=1]
vaşf: (Ar.) sıfat, nicelik

v. 60b/2
v.+in 95b/10
[=2]
vaşf it-: (Ar.+T.) Niteliklerini sayarak
tarif etmek.
v.-di 101a/16
[=1]
vaşf kııl-: (Ar.+T.) Niteliklerini sayarak
tarif etmek.
v.-di 96b/11
[=1]
vaşif et-: (Ar.+T.) Niteliklerini sayarak
tarif etmek.
v.-dı 89a/1
[=1]
vaşıyyet: (Ar.) Ölmeden önce bir
kişinin ölümünden sonra yapılmasını
istediği şey.
v. 58b/7, 65b/4
[=2]
vāv: (Ar.) Arap alfabesinin yirmi
dokuzuncu harfi.
v. 66b/1, 66b/1, 68b/10, 72b/2,
77b/10, 93a/1, 99a/16
v.+i 68b/10
[=8]
vāveylā: (Ar.) çığlık

v. 66a/2	106a/11, 106a/11, 106a/15, 106a/17,
[=1]	106a/17, 106a/2, 106a/7, 106b/10,
vāy: Şaşırma, pişmanlık, üzüntü vb. anlatan ünlem.	106b/10, 106b/10, 106b/6, 106b/8,
v. 100b/4, 100b/6, 101a/2, 89a/11, 92a/3	107a/1, 107a/1, 107a/3, 107a/8, 107a/8,
[=5]	107a/9, 107b/11, 107b/5, 107b/5,
vazīfe: (Ar.) görev	107b/7, 107b/7, 107b/7, 107b/9,
v. 89b/16, 99a/14	108a/12, 108a/15, 108a/17, 108a/17,
v.+n 68b/6	108a/17, 108b/11, 108b/2, 108b/2,
[=3]	108b/3, 108b/4, 108b/7, 108b/8,
vazīfe idin-: (Ar.+T.) Görev olarak üstlenmek.	109a/10, 109a/10, 109a/10, 109a/11,
v.-in 113b/5	109a/4, 109a/4, 109b/1, 109b/13,
[=1]	110a/13, 110a/13, 110a/15, 110a/15,
ve: (Ar.) İki kelime veya cümlelerin arasında kullanılıp ilgi kuran bağlaç.	110a/9, 110b/15, 110b/15, 110b/15,
v. 100a/1, 100a/10, 100a/10, 100a/11, 100a/14, 100a/5, 100a/7, 100b/10, 100b/11, 100b/11, 100b/15, 100b/17, 100b/2, 100b/5, 100b/6, 100b/6, 100b/8, 101a/1, 101a/1, 101a/10, 101a/10, 101a/10, 101a/10, 101a/17, 101a/3, 101a/5, 101a/5, 101b/14, 101b/14, 101b/7, 102a/10, 102a/13, 102a/15, 102a/17, 102a/8, 102a/8, 102b/9, 103b/10, 103b/14, 103b/14, 104a/1, 104a/14, 104a/3, 104b/13, 105a/15, 105a/17, 105b/15,	110b/3, 110b/3, 110b/3, 111a/16, 111a/16, 111a/16, 111a/5, 111a/5, 111a/6, 111a/6, 111a/6, 111b/15, 111b/16, 111b/17, 111b/2, 111b/2, 111b/9, 112a/9, 112b/14, 112b/16, 112b/7, 112b/7, 112b/7, 113a/10, 113a/11, 113a/12, 113a/12, 113a/13, 113a/13, 113a/15, 113a/16, 113a/16, 113a/3, 113a/3, 113a/3, 113a/3, 113a/3, 113a/3, 113a/7, 113a/9, 113b/12, 113b/16, 113b/3, 113b/4, 113b/7, 113b/9, 114a/2, 114b/13, 114b/15, 115a/10, 115a/15, 115a/6, 115a/6, 115b/12, 115b/4, 115b/7, 116a/12, 116a/14, 116b/1, 116b/12, 116b/14, 116b/16, 116b/16, 116b/17, 116b/7, 116b/8, 117a/10, 117a/10, 117a/13, 117a/13, 117a/13, 117a/17, 117a/3, 117a/3, 117b/15, 117b/16, 117b/17, 117b/5, 117b/6, 118a/16, 118a/6,

118a/6, 118a/6, 118b/1, 118b/16,
118b/16, 119a/5, 119b/12, 119b/12,
119b/13, 119b/13, 119b/13, 119b/15,
119b/3, 119b/8, 120a/7, 120b/10,
120b/11, 120b/12, 120b/12, 120b/9,
121b/4, 121b/8, 121b/9, 51b/17,
51b/17, 51b/17, 52a/15,
52a/17, 52a/4, 52a/8, 52b/1, 52b/10,
52b/11, 52b/13, 52b/3, 53a/10, 53a/15,
53a/17, 53a/3, 53a/4, 53a/4, 53a/5,
53a/6, 53a/6, 53a/8, 53b/11, 53b/12,
53b/13, 53b/15, 53b/16, 53b/17, 53b/5,
54a/11, 54a/11, 54a/11, 54a/13, 54a/14,
54a/15, 54a/3, 54a/4, 54a/5, 54a/5,
54a/7, 54a/7, 54a/7, 54a/8, 54a/9,
54b/13, 54b/6, 54b/7, 54b/7, 54b/8,
54b/8, 55a/16, 55a/3, 55a/3, 55a/4,
55a/4, 55a/4, 55a/4, 55a/9, 55b/1,
55b/1, 55b/13, 55b/13, 55b/13, 55b/13,
55b/14, 55b/16, 55b/17, 55b/4, 55b/8,
55b/9, 55b/9, 56a/1, 56a/10, 56a/10,
56a/10, 56a/10, 56a/10, 56a/11, 56a/11,
56a/14, 56a/15, 56a/2, 56a/5, 56a/6,
56a/7, 56a/8, 56a/9, 56a/9, 56a/9,
56b/10, 56b/10, 56b/12, 56b/14,
56b/17, 56b/3, 56b/4, 56b/5, 56b/6,
57a/2, 57a/3, 57a/4, 57a/6, 57a/6,
57b/1, 57b/10, 57b/12, 57b/13, 57b/15,
57b/15, 57b/2, 57b/3, 57b/9, 57b/9,
57b/9, 57b/9, 57b/9, 58a/2, 58b/1,
58b/1, 58b/11, 58b/11, 58b/12, 58b/17,
58b/2, 58b/6, 58b/6, 59a/11, 59a/15,
59a/7, 59a/8, 59a/8, 59b/17, 59b/3,

59b/4, 59b/6, 60a/10, 60a/11, 60a/12,
60a/5, 60a/7, 60b/2, 60b/3, 60b/6,
61a/10, 61a/10, 61a/11, 61a/11, 61a/2,
61a/8, 61b/1, 61b/1, 61b/11, 61b/12,
61b/14, 61b/15, 61b/15, 61b/2, 61b/2,
61b/2, 61b/4, 61b/5, 62a/11, 62a/12,
62a/14, 62a/14, 62a/2, 62a/2, 62a/2,
62a/6, 62a/7, 62a/7, 62a/8, 62b/10,
62b/10, 62b/10, 62b/12, 62b/12,
62b/13, 62b/15, 62b/16, 62b/17, 62b/8,
62b/8, 63a/1, 63a/10, 63a/11, 63a/11,
63a/13, 63a/13, 63a/13, 63a/14, 63a/14,
63a/14, 63a/14, 63a/14, 63a/15, 63a/15,
63a/15, 63a/16, 63a/16, 63a/16, 63a/16,
63a/17, 63a/17, 63a/17, 63a/3, 63a/3,
63a/4, 63a/5, 63a/5, 63a/5, 63a/6,
63a/6, 63a/7, 63a/8, 63a/9, 63b/13,
63b/2, 63b/2, 63b/4, 63b/4, 63b/7,
64a/13, 64a/15, 64a/15, 64a/4, 64a/7,
64a/8, 64b/11, 64b/11, 64b/11, 64b/11,
64b/3, 64b/3, 64b/3, 64b/8, 65a/1,
65a/10, 65a/10, 65a/12, 65a/12, 65a/13,
65a/13, 65a/16, 65a/17, 65a/17, 65a/2,
65a/4, 65a/5, 65a/7, 65a/7, 65a/8,
65b/11, 65b/12, 65b/15, 65b/5, 65b/5,
65b/6, 65b/6, 65b/7, 66a/10, 66a/10,
66a/10, 66a/10, 66a/16, 66a/2, 66a/8,
66a/9, 66b/10, 66b/12, 66b/13, 66b/2,
66b/3, 66b/5, 66b/9, 67a/1, 67a/11,
67a/2, 67a/3, 67a/4, 67a/5, 67a/5,
67a/5, 67a/6, 67a/6, 67b/9, 68a/11,
68a/12, 68a/12, 68a/14, 68a/6, 68a/8,
68b/1, 68b/11, 68b/14, 68b/4, 68b/8,

68b/8, 68b/8, 69a/11, 69a/14, 69a/14,
69a/14, 69a/15, 69a/16, 69a/3, 69a/5,
69a/6, 69a/6, 69a/8, 69b/1, 69b/1,
69b/16, 69b/9, 70a/1, 70a/1, 70a/15,
70a/5, 70a/5, 70a/6, 70b/10, 70b/12,
70b/5, 70b/8, 71a/14, 71a/2, 71a/2,
71a/2, 71a/3, 71a/3, 71a/7, 71b/13,
71b/3, 71b/4, 71b/4, 71b/6, 71b/7,
72a/13, 72a/16, 72a/3, 72a/7, 72a/8,
72b/13, 72b/14, 72b/16, 72b/16, 72b/5,
72b/5, 73a/10, 73a/12, 73a/5, 73a/6,
73a/9, 73a/9, 73b/13, 73b/15, 73b/6,
73b/6, 73b/8, 74a/1, 74a/1, 74a/10,
74a/10, 74a/11, 74a/11, 74a/11, 74a/12,
74a/12, 74a/12, 74a/12, 74a/13, 74a/13,
74a/17, 74a/17, 74a/4, 74a/4, 74b/1,
74b/1, 74b/1, 74b/15, 74b/2, 74b/2,
74b/2, 74b/2, 74b/3, 74b/4, 74b/5,
74b/7, 75a/12, 75a/17, 75a/3, 75a/4,
75a/7, 75a/8, 75a/8, 75b/11, 75b/12,
75b/8, 76a/2, 76a/5, 76a/6, 76a/6,
76b/1, 76b/14, 76b/16, 77a/10, 77a/15,
77a/9, 77a/9, 77b/11, 77b/11, 77b/11,
77b/11, 77b/11, 77b/12, 77b/12,
77b/12, 77b/12, 77b/13, 77b/14,
77b/16, 77b/4, 77b/7, 78a/14, 78b/10,
78b/15, 78b/15, 78b/2, 78b/2, 78b/5,
78b/6, 78b/6, 78b/8, 78b/9, 79b/1,
79b/10, 79b/12, 79b/15, 79b/17, 79b/9,
80a/14, 80a/5, 80a/6, 80a/7, 80b/4,
81a/10, 81a/11, 81a/11, 81a/11, 81a/12,
81a/13, 81a/13, 81b/10, 81b/15, 81b/7,
82a/15, 82b/10, 82b/14, 82b/5, 82b/7,

83a/10, 83a/17, 83b/1, 83b/13, 83b/15,
83b/17, 83b/8, 83b/9, 83b/9, 84a/11,
84a/11, 84a/12, 84a/13, 84a/8, 84a/8,
84b/11, 84b/11, 84b/12, 84b/14, 85a/3,
85b/10, 85b/13, 85b/14, 85b/2, 85b/2,
85b/3, 85b/7, 85b/7, 86a/7, 86a/8,
86b/4, 86b/9, 87a/13, 87a/13, 87a/13,
87a/16, 87a/16, 87a/16, 87a/5, 87a/5,
87a/6, 87a/7, 87a/7, 87a/8, 87a/8,
87a/8, 87a/9, 87b/1, 87b/15, 87b/15,
87b/17, 87b/2, 87b/2, 87b/3, 87b/3,
88a/11, 88a/12, 88a/13, 88a/2, 88a/2,
88a/4, 88a/4, 88a/6, 88a/6, 88a/6,
88a/7, 88a/8, 88b/1, 88b/11, 88b/11,
88b/11, 88b/14, 88b/15, 88b/15,
88b/16, 88b/17, 88b/4, 88b/6, 89a/1,
89a/1, 89a/12, 89a/12, 89a/14, 89a/17,
89a/2, 89a/2, 89a/2, 89a/3, 89a/3,
89a/5, 89a/5, 89a/7, 89a/7, 89a/9,
89b/10, 89b/15, 89b/15, 89b/2, 89b/5,
89b/6, 89b/7, 89b/8, 89b/9, 89b/9,
89b/9, 90a/10, 90a/12, 90a/16, 90a/6,
90a/7, 90b/10, 90b/13, 90b/13, 90b/15,
90b/17, 90b/3, 90b/4, 90b/4, 90b/4,
90b/5, 90b/5, 90b/7, 90b/7, 90b/7,
90b/7, 91a/11, 91a/14, 91a/14, 91a/15,
91a/16, 91a/16, 91a/6, 91a/7, 91a/9,
91b/12, 91b/14, 91b/14, 91b/14,
91b/14, 91b/15, 91b/15, 91b/16,
91b/16, 91b/16, 91b/2, 92a/1, 92b/10,
92b/10, 92b/11, 92b/16, 92b/2, 92b/4,
92b/5, 92b/5, 93a/15, 93a/15, 93a/17,
93a/17, 93a/17, 93a/3, 93a/3, 93a/3,

93a/6, 93b/1, 93b/5, 93b/7, 94a/11,
94a/15, 94a/16, 94a/4, 94a/7, 94a/8,
94a/9, 94b/13, 94b/13, 94b/15, 94b/15,
94b/16, 94b/16, 94b/16, 94b/16,
94b/17, 94b/2, 94b/3, 94b/4, 95a/10,
95a/12, 95a/14, 95a/4, 95a/4, 95a/4,
95a/4, 95a/5, 95a/5, 95a/6, 95a/7,
95a/7, 95a/7, 95b/10, 95b/16, 96a/13,
96a/16, 96a/2, 96a/6, 96a/9, 96b/11,
96b/17, 96b/17, 96b/2, 96b/3, 96b/4,
96b/4, 97a/1, 97a/10, 97a/12, 97a/12,
97a/15, 97a/5, 97a/5, 97a/7, 97a/7,
97a/7, 97a/8, 97a/9, 97b/1, 97b/11,
97b/12, 97b/12, 97b/3, 97b/3, 97b/4,
97b/5, 97b/6, 97b/8, 98a/11, 98a/11,
98a/14, 98a/3, 98a/6, 98a/6, 98b/1,
98b/11, 98b/15, 99a/1, 99a/11, 99a/13,
99a/13, 99a/2, 99a/3, 99b/11, 99b/14,
99b/14, 99b/14, 99b/14, 99b/4, 99b/4

[=921]

vecih: (Ar.) yüz, çehre; tarz, biçim,
usul, yol

v. 94a/7

v.+ile 96a/11

v.+ler 117a/12

[=3]

vefât: (Ar.) ölüm, ölme

v.+ı 110b/13

[=1]

velâkin: (Ar.) ama, fakat

v. 64a/17, 72a/16, 73a/2

[=3]

velî: (Ar.) Dost, Allah dostu, Allah
katında üstün ve seçkin kul.

v.+ler 62a/11

[=1]

vesvese kııl-: (Ar.+T.) Şeytanın akla
faydasız ve huzursuzluk veren
düşünceler sokması.

v.-ur 121a/11, 121b/2, 121b/3,
121b/3, 122a/5

v.-urlar 121b/5

[=6]

vesvese eyle-: (Ar.+T.) Şeytanın akla
faydasız ve huzursuzluk veren
düşünceler sokması.

v.-r 121a/14

[=1]

veyâ: (Far.) ya da

v. 109a/2, 118b/13, 64a/12,
74b/15, 74b/5, 86a/12

[=6]

vezîr: (Ar.) Hükümdarın en yakınında
yer alan devlet yetkilisi.

v.+ile 122a/15, 122a/15

[=2]

vir-: Vermek; Kendisinde bulunan bir şeyi bir başkasına ulaştırmak, bırakmak.

v. 71a/11

v.-di 113a/5, 54b/13, 54b/13, 55b/14, 57a/8, 58a/13, 58a/14, 58a/14, 58a/14, 58a/17, 58b/1, 67a/1, 70b/10, 71b/7, 73b/15, 74a/11, 74a/12, 74a/17, 81b/6, 92a/12, 92a/2

v.-digi 111b/15, 71b/16, 75a/6, 85b/5, 97a/17, 98b/13

v.-dik 107b/17

v.-dim 52a/9

v.-diñ 74a/4, 74a/4

v.-dügi 101b/5, 75a/7

v.-düm 55a/9

v.-dün 74a/4

v.-e 112b/14, 114b/2, 119b/3, 52a/3, 54b/1, 54b/8, 60b/13, 60b/4, 60b/5, 68a/17, 69a/1, 70a/15, 72a/9, 72b/1, 73a/10, 73a/15, 73a/17, 73a/8, 73a/9, 77b/4, 77b/8, 90b/17, 92b/10

v.-eler 59b/8, 60a/9, 94a/5

v.-em 63b/14

v.-en 90b/3

v.-evüz 56b/8

v.-eydi 85b/5

v.-eyin 120b/17, 54b/2

v.-gil 56b/9, 57a/15, 69a/8, 74b/15

v.-i 78b/10

v.-ibdi 104b/15, 108a/10, 111b/7, 122a/15, 60a/4, 67b/3, 71b/10, 73b/10, 82b/10, 85b/6, 86b/13

v.-ibidi 114b/15, 115a/12, 116b/17

v.-ibildi 88a/12

v.-ibimek 87b/7

v.-ibisün 70b/6

v.-ibiyüb 100b/1

v.-icek 76a/1

v.-icese 105b/6

v.-imez 72b/14, 81b/15

v.-in 57a/12, 59b/13, 90b/12

v.-ir 63b/7, 66a/12, 67b/6, 74b/13, 89b/13

v.-irdi 114b/5

v.-irin 108b/11

v.-irse 106b/14, 57b/3, 68b/8, 69a/3

v.-iserdür 90b/12

v.-iserlerdür 62a/5

v.-medi 107b/3, 67a/3

v.-medügi 101a/12

v.-medük 64a/15, 64a/15,
64a/15

v.-mege 106a/15

v.-mek 89a/12, 91a/1

v.-mekden 57b/1

v.-mengil 106a/13

v.-meye 101a/3, 106b/10,
107b/11, 67a/17

v.-meyeler 59b/12

v.-meyene 69a/9

v.-mezlerse 71a/16

v.-mişçe 66a/9

v.-se 57a/8, 64a/1, 66a/10

v.-üp 112b/9, 58b/5

v.-ür 117b/17, 120a/15, 54b/16,
61a/11, 69a/4, 90b/9

v.-ürsin 69b/13

[=142]

viril-: Başkasında olan bir şeyin kişinin kendisine ulaştırılması, iletilmesi.

v.-di 75a/5, 88a/9, 96b/17

v.-en 75a/9

v.-se 77b/6

[=5]

vü: (Far.) ve

v. 68a/13, 77a/16, 77b/1, 95a/7

[=4]

vücüd: (Ar.) varlık

v. 118a/5

[=1]

Y

yā: Evet anlamında, şaşırma anlamındaki ünlem veya bağlaç.

y. 100a/5, 101a/14, 102b/13,
102b/3, 102b/9, 104a/10, 104b/3,
105b/17, 106b/12, 106b/14, 107b/17,
108a/14, 108a/8, 108b/17, 108b/17,
108b/7, 109a/11, 110a/1, 110a/13,
111a/9, 112b/4, 113a/7, 114a/13,
115a/5, 115b/10, 120b/1, 120b/3,
121a/2, 121b/13, 121b/15, 52a/13,
52a/16, 52b/1, 52b/12, 52b/7, 53b/10,
54a/17, 55a/1, 55a/12, 55a/12, 55a/2,
55b/6, 55b/7, 56a/16, 56a/4, 56a/4,
56b/8, 57a/1, 57a/11, 58a/11, 58a/6,
58a/7, 58b/14, 60a/17, 61a/2, 61b/11,
61b/13, 61b/4, 61b/9, 62a/4, 62a/5,
62b/17, 62b/7, 63b/2, 64a/11, 64a/12,
64b/15, 66b/11, 68a/5, 68a/5, 68a/7,
68a/8, 68a/9, 68b/5, 69a/13, 70a/16,
70b/3, 72b/10, 72b/15, 72b/17, 72b/4,
72b/9, 73a/15, 73a/16, 73a/4, 73a/7,
73a/8, 73b/11, 73b/12, 73b/16, 73b/17,
73b/2, 74a/10, 74a/14, 74a/15, 74a/17,
74a/3, 74a/6, 74a/7, 74a/9, 74b/1,
74b/14, 74b/3, 75a/2, 75b/10, 75b/14,
75b/3, 75b/7, 75b/8, 76a/2, 76a/5,

76a/7, 76b/13, 77a/1, 77a/2, 77a/3, 77a/4, 78a/7, 79b/6, 79b/7, 80b/16, 80b/17, 80b/6, 81a/16, 81a/2, 81a/3, 81b/14, 81b/4, 81b/8, 82a/11, 82a/13, 82a/15, 82a/16, 82a/4, 82a/4, 82b/1, 82b/11, 82b/13, 83a/13, 84a/1, 84a/14, 84a/5, 85a/13, 85a/4, 85b/17, 86a/11, 86a/12, 86a/13, 86a/9, 86b/1, 86b/7, 87b/8, 87b/9, 89b/12, 89b/12, 91a/1, 91b/7, 91b/7, 91b/8, 91b/9, 92a/1, 92a/17, 92a/3, 92a/4, 92a/7, 92a/9, 95b/6, 95b/8, 96a/2, 99b/2

[=170]

yād: (Far.) anma, hatırlama

y. 57b/14, 69a/14

[=2]

yağ-: (Yağmur, kar vs.) Gökten yere inmek.

y.-ar 113b/9

[=1]

yağdur-: (Yağmur, kar vs.) Gökten yere indirmek.

y.-urlar 61b/3

[=1]

yağma: (Far.) Bir yerdeki tüm malları çalıp çırpma, talan etme.

y. 93a/8

[=1]

yağmur: Bulutlardan yeryüzüne damla damla inen su.

y. 54a/7

y.+ları 61b/1

y.+larıñ 54a/9

[=3]

yāhud: (Far.) veya, ya da

y. 64b/17, 65a/15, 65b/14, 69b/12, 75a/8, 79b/14, 80a/2, 82a/17, 92b/1, 98a/2

[=10]

yahūdi: (Ar.) Musevî; Hz. Musa'nın dinine mensup kimse.

y.+lerdür 88a/7

[=1]

yāhuz: (Far.) yahut, veya, ya da

y. 103a/1, 106b/10, 66b/7

[=3]

yaqīn: (Ar.) uzak olmayan, aradaki mesafesi kısa olan: akraba, eş, dost

y. 111a/9, 59a/17, 59b/14, 69a/1, 77b/4, 81a/4, 82a/12, 83a/15, 83a/16

y.+indür 113a/15

[=10]

yaqīn ol-: (Ar.+T.) Birine veya bir yere kısa mesafede durmak.

y.-ğıl 82b/14

[=1]

yalan: doğru olmayan söz

y. 111b/16, 60a/11, 60a/5,
64b/3, 79b/17, 80a/2, 80a/2, 80a/2,
87b/15, 88a/4, 89a/12

[=11]

yalancı: Yalan söyleyen, yalan söylemeyi alışkanlık haline getirmiş kimse.

y.+dır 83a/5

y.+dur 82b/7

[=2]

yalanla-: Bir haberin doğru olmadığını söylemek, tekzip etmek.

y.-dı 69b/5, 79b/7

y.-dılar 67a/11

y.-mağa 79b/9

y.-yan 56b/12

[=5]

yalın: sade, gösterişsiz

y. 56a/3

[=1]

yalnız: yalnız, sadece, bir tek

y. 58a/7, 58a/8, 73b/13, 74b/1

y.+da 64b/8

[=5]

yalnız: yalnız, sadece, bir tek

y. 93a/17

[=1]

yalvar-: Bir şeyi ısrarla ve kendini acındırarak istemek.

y.-ırlar 59b/4

[=1]

yañ: kenar, kıyı, taraf

y.+a 64a/2, 73a/1, 77a/2, 96a/2,
96a/2, 98b/14

y.+adur 62a/4

y.+ında 55a/3, 65a/10, 69a/5

[=10]

yan-: ateşe tutulmak

y.-salar 101b/7

[=1]

yaña: o tarafa, o yönden

y. 115a/12, 74a/6, 74a/7,
78b/16, 81a/4, 81a/4, 81b/2, 81b/3

[=8]

ya'ni: (Ar.) “demek istediğim” manasında kullanılır.

y. 100a/6, 100a/9, 100b/3,
100b/4, 101a/16, 101a/2, 101a/7,
101a/9, 102a/1, 102a/15, 102a/3,
102a/6, 102a/6, 102b/13, 102b/3,
102b/7, 102b/7, 102b/9, 102b/9,
103a/1, 103a/13, 103a/17, 103b/9,

103b/9, 104a/6, 104b/1, 104b/11,
104b/17, 104b/3, 104b/7, 104b/9,
105a/11, 105a/12, 105a/13, 105a/13,
105a/15, 105a/9, 106a/11, 106a/13,
106a/4, 106a/7, 106b/8, 107a/14,
107b/17, 108a/15, 108a/17, 108a/6,
108a/6, 108a/8, 108b/17, 109a/6,
110a/16, 110a/17, 110a/3, 110a/5,
111a/8, 111a/9, 111b/12, 111b/2,
111b/3, 111b/4, 112a/2, 115a/10,
115a/5, 115a/6, 117b/16, 117b/17,
118a/14, 118b/3, 118b/4, 119b/10,
119b/10, 119b/14, 119b/16, 119b/5,
121a/13, 121a/2, 121a/2, 121a/5,
121b/12, 121b/14, 121b/2, 121b/5,
121b/8, 52b/10, 52b/12, 52b/12,
52b/13, 52b/14, 53a/1, 53a/15, 53a/3,
53b/10, 53b/14, 53b/16, 53b/7, 54a/10,
54a/13, 54a/14, 54a/15, 54a/4, 54a/6,
54a/9, 54b/1, 55a/5, 55a/6, 55b/10,
55b/11, 55b/14, 55b/16, 55b/6, 55b/9,
56a/13, 56a/14, 56a/16, 56a/16, 56a/17,
56a/3, 56a/4, 56a/7, 56b/1, 56b/10,
56b/11, 56b/13, 56b/13, 56b/13, 56b/2,
56b/4, 56b/5, 56b/6, 56b/6, 56b/7,
56b/8, 56b/8, 57a/5, 57a/9, 57b/12,
57b/12, 57b/13, 57b/14, 57b/4, 58a/2,
58a/7, 58b/14, 58b/14, 58b/16, 58b/17,
59a/10, 59a/13, 60a/11, 60a/12, 60a/13,
60a/15, 60a/16, 60a/16, 60a/16, 60a/17,
60a/5, 60a/8, 60b/5, 61b/17, 61b/4,
62a/4, 62a/5, 62a/5, 62b/16, 62b/2,
62b/3, 62b/4, 62b/5, 62b/7, 62b/7,

63a/10, 63a/11, 63a/5, 63a/8, 63b/11,
63b/6, 63b/9, 64a/11, 64a/14, 64a/3,
64a/7, 64b/10, 64b/10, 64b/14, 64b/15,
64b/16, 64b/17, 64b/3, 64b/3, 64b/7,
65a/1, 65a/11, 65a/15, 65a/2, 65b/10,
65b/11, 65b/12, 65b/13, 65b/15,
65b/16, 65b/17, 65b/2, 65b/2, 65b/9,
65b/9, 66a/9, 66b/1, 66b/10, 66b/12,
66b/12, 66b/15, 66b/2, 66b/3, 66b/4,
66b/5, 66b/8, 66b/9, 67a/10, 67a/13,
67a/13, 67a/2, 67a/3, 67b/12, 67b/12,
67b/14, 67b/16, 67b/16, 68a/1, 68a/1,
68a/10, 68a/2, 68a/3, 68a/3, 68a/7,
68b/10, 68b/11, 68b/13, 68b/17,
69a/11, 69a/13, 69a/17, 69a/17, 69a/2,
69a/7, 69b/1, 69b/14, 69b/16, 69b/17,
69b/2, 69b/3, 69b/4, 69b/5, 69b/9,
70a/1, 70a/10, 70a/14, 70a/17, 70a/2,
70a/4, 70b/10, 70b/11, 70b/12, 70b/14,
70b/14, 70b/15, 70b/16, 70b/7, 70b/8,
70b/9, 71a/1, 71b/10, 71b/15, 71b/8,
72a/11, 72a/13, 72a/14, 72b/3, 73a/16,
73a/2, 73a/3, 73a/4, 73a/8, 73b/16,
73b/5, 73b/8, 74a/14, 74a/16, 74a/16,
74a/5, 74a/6, 74a/7, 74a/8, 74b/14,
74b/16, 74b/3, 75a/1, 75a/2, 75a/5,
75b/1, 75b/10, 75b/11, 75b/12, 75b/14,
75b/16, 75b/7, 76a/13, 76a/3, 76a/5,
76a/8, 76a/9, 76b/13, 76b/15, 76b/17,
77a/1, 77a/2, 77a/5, 77b/10, 78a/12,
78a/13, 78a/17, 78a/2, 78a/3, 78a/8,
78b/12, 78b/16, 78b/5, 79b/1, 79b/12,
79b/5, 79b/6, 79b/7, 80b/10, 80b/12,

80b/16, 80b/17, 80b/6, 80b/7, 81a/6,
81b/14, 81b/16, 81b/17, 82a/1, 82a/15,
82a/16, 82a/2, 82a/3, 82a/4, 82b/1,
82b/11, 82b/12, 82b/13, 82b/14,
82b/16, 82b/17, 82b/2, 82b/5, 82b/5,
83a/3, 83a/4, 83a/4, 83a/5, 83b/14,
84a/1, 84a/10, 84a/5, 84a/8, 84a/9,
85a/14, 85a/9, 85b/17, 86a/17, 86a/17,
86a/5, 86a/5, 86a/5, 86a/7, 86b/4,
86b/4, 87a/16, 87b/11, 87b/13, 87b/14,
87b/16, 87b/17, 87b/5, 87b/8, 87b/9,
88a/1, 88a/14, 88a/14, 88a/14, 88a/16,
88a/17, 88a/4, 88a/8, 88a/9, 88b/1,
88b/13, 88b/14, 88b/14, 88b/17, 88b/2,
88b/3, 88b/3, 88b/4, 88b/5, 88b/5,
88b/6, 88b/9, 89a/11, 89a/14, 89a/14,
89a/2, 89a/5, 89a/6, 89a/9, 89a/9,
89b/1, 89b/3, 89b/4, 89b/5, 89b/6,
89b/7, 90a/12, 90a/14, 90a/2, 90a/3,
90a/7, 90a/8, 90b/1, 90b/16, 90b/17,
90b/9, 91a/13, 91a/3, 91a/4, 91a/6,
91b/1, 91b/10, 91b/11, 91b/2, 92a/9,
92b/2, 93a/1, 93a/12, 93a/16, 93a/5,
93b/10, 93b/13, 93b/14, 93b/16,
93b/16, 93b/17, 93b/17, 93b/2, 93b/3,
93b/4, 93b/9, 94a/1, 94a/12, 94b/1,
94b/10, 94b/12, 94b/14, 94b/15, 94b/2,
94b/5, 95a/16, 95a/2, 95b/11, 95b/12,
95b/13, 95b/15, 95b/6, 95b/8, 95b/9,
96a/1, 96a/12, 96a/14, 96a/16, 96a/16,
96a/17, 96a/3, 96a/5, 96a/7, 96b/11,
96b/13, 96b/13, 96b/2, 96b/5, 96b/6,
96b/8, 97a/12, 97a/13, 97a/14, 97b/16,

97b/2, 97b/8, 98a/10, 98a/12, 98a/14,
98a/15, 98a/16, 98a/16, 98a/5, 98a/5,
98a/6, 98b/12, 98b/13, 98b/16, 98b/2,
98b/4, 98b/4, 98b/6, 98b/7, 98b/7,
98b/9, 99a/15, 99a/17, 99b/1, 99b/13,
99b/13, 99b/17, 99b/5

[=526]

yaþ- bir eylemi gerçekleştirmek, bir
işi meydana getirmek

y.-dıdı 78a/3

y.-ıvirir 115b/14, 115b/14

y.-ıvirür 107a/9

[=4]

yaþıř- İki şeyin ayrılamayacak
biçimde birbiriyle bitişmesi.

y.-a 69b/8

y.-alar 82b/17

y.-ıssa 69b/11

[=3]

yaþıřdır- İki şeyi birbiriyle
ayrılmayacak biçimde bitiştirmek.

y.-dı 62b/11

[=1]

yār: (Far.) dost; sevgili

y. 100a/9, 61a/6

[=2]

yar- Bir şeyi ortadan ikiye ayırmak,
bölme.

y.-ar 63b/8, 63b/8, 93a/10
[=3]
yara: Çeşitli sebeplerle vücutta meydana gelen kesik veya yarık.
y.+ma 98a/15
[=1]
yara-: fayda sağlamak, fayda etmek
y.-r 92a/17
y.-rsa 55b/16
[=2]
yā Rabbi: (Ar.) “Ey Rabbim” anlamına gelen söz.
y. 73b/2
[=1]
yaradıl-: meydana getirilmek, var edilmek, oluşturulmak
y.-aldan 59a/12, 62b/15
y.-miş 89a/3
y.-mişin 89a/3
y.-mişlerin 88b/16
[=5]
yaramaz: faydasız, yararsız
y.+lar 112b/7
[=1]
yāran: (Far.) dostlar, sevgililer
y.+lar 120b/10, 62a/9, 74b/2

y.+ları 100a/14
y.+suz 74b/1
[=5]
yarasa: Genellikle geceleri ortaya çıkan uçan bir hayvan.
y. 102b/16
[=1]
yarat-: meydana getirmek, oluşturmak, var etmek
y.-a 101b/9
y.-an 66b/8, 68b/13
y.-dı 116a/16, 118b/12, 118b/15, 52a/13, 55b/11, 55b/16, 56a/1, 58a/2, 80b/7, 80b/7
y.-dığma 55b/15
y.-dığından 56a/3
y.-dık 63a/9, 63b/10, 63b/12, 78a/14, 78a/15, 78a/16, 78b/1, 78b/2
y.-dım 58a/6, 58a/6
y.-ıldılar 53a/14
y.-madık 63b/11
y.-mağlığımız 79b/8
y.-mazdan 84a/13
[=29]
yaradıl-: meydana getirilmek, var edilmek, oluşturulmak
y.-dı 53a/15

[=1]

yardım: (Far.) Birinin bir işini kolaylaştırma, birine fayda sağlama.

y. 54a/5, 64b/4, 64b/5, 64b/7, 73b/17, 74a/5, 81a/11

y.+cılar 101a/7

[=8]

yardımcı: (Far.+T.) Bir kimseye bir işte destek veren, yardım eden kimse.

y.+dan 53b/15

y.+sı 54a/5

[=2]

yardım kıl-: (Far.+T.) Bir kimseye bir işinde destek vermek, işini kolaylaştırmak.

y.-a 101a/7

y.-ayıldım 81a/13

[=2]

yardum: (Far.) yardım

y. 110a/13

[=1]

yarın: Bugünden bir sonraki gün.

y. 60b/12, 72b/6, 74b/6, 75b/5, 90b/12

y.+dası 67b/7, 67b/8

[=7]

yarlağa-: affetmek, bağışlamak

y.-ya 105b/6, 62a/9, 87a/8

y.-yıvire 102a/10

[=4]

yarlagayıcı: bağışlayıcı, affedici

y.+sin 73b/6

[=1]

yarlığa-: affetmek, bağışlamak

y.-dığı 75a/11

y.-dum 55a/9

y.-mağı 84a/11

y.-r 66a/17, 89a/3

y.-rsan 73b/8

y.-ya 77a/17, 83b/9, 89b/17

y.-yuvirüp 110b/17

[=10]

yarlığayıcı: bağışlayıcı, affedici

y.+dır 110b/2

[=1]

yastık: Yatarken başın altına konulan yumuşak cisim.

y.+lar 60a/15

[=1]

yaş: İnsanın doğumundan bugününe değin geçen yıl sayısı.

y. 65a/17, 98b/17

y.+ın 60a/6

y.+ına 60a/6, 78b/14, 78b/15,
78b/17, 78b/17, 89a/1

[=9]

yat-: uzanmak, yatağa girmek

y.-mağ 63a/15, 63a/15

y.-sa 80a/14

[=3]

yatdur-: yatırmak, yan devirmek

y.-sa 75a/4

[=1]

yatmağ: uzanma, yatağa girme

y. 80b/1

[=1]

yatsu: Yatsı, güneş battıktan biraz
sonraki vakit.

y. 85a/8

[=1]

yavız: yavuz, kötü

y. 67a/6

y.+ın 94b/16

y.+lardanısa 91b/4

[=3]

yavızlık: yavuzluk, kötülük

y. 108a/15

[=1]

yavızrak: daha kötü

y.+ıdur 88b/16

[=1]

yavlağ: kötü, fena; pek, çok

y. 111a/16, 114b/5, 116b/2,
52a/10, 52b/9, 64a/16, 68b/13, 73a/1,
73a/1, 73a/14, 81a/8, 81b/1, 82b/7,
92b/16, 94b/5

[=15]

yavuz: kötü

y. 56a/7, 59b/5, 82b/5

y.+lar 67a/3

[=4]

yāy: Ok fırlatma aleti.

y. 65a/12, 99a/1, 99a/13

y.+ıla 106a/2

[=4]

yayıl-: etrafa saçılmak, dağılmak

y.-uþ 69b/8

y.-ur 69b/10

[=2]

yāz: Yılın en sıcak geçen mevsimi.

y. 119b/17, 52a/13, 61a/9,
66b/17, 73a/4, 93a/12, 99a/13

y.+ıla 105a/6

y.+ın 105a/4

[=9]

yaz-: Bir düşünce veya sözü yazıya geçirmek.

y.-a 52a/12, 52a/14

y.-am 52a/17

y.-an 103b/14, 108b/3, 109b/13

y.-ana 89b/10, 97a/7

y.-aniñ 110b/15

y.-ar 107a/8, 89a/1, 89a/5

y.-arlar 53a/5, 78b/10, 78b/11,
78b/13

y.-ayın 52a/13

y.-dı 52a/15, 58a/16

y.-dığı 68b/6

y.-diñ 68b/4

y.-duğıçün 58b/4

y.-mışdur 87a/9

y.-sa 68b/3

y.-uþ 120b/9

[=25]

yazdur-: Bir kimsenin bir şeyi yazmasını, yazıya aktarmasını sağlamak.

y.-mazlar 89a/6

[=1]

yazı: Dilin seslerini kağıt üzerinde göstermeye yarayan işaretler sistemi.

y. 52a/14, 81b/16

y.+ları 56a/8

y.+sı 103a/17

[=4]

yazık: Olmasından üzüntü duyulan bir şey karşısında söylenen söz.

y.+dan 116a/7, 65a/15, 65a/15

y.+ın 53a/5

y.+lar 67a/3

y.+lardan 67a/1

[=6]

yazıklı: Suçlu

y.+dur 82b/7

[=1]

yazıl-: Bir düşünce veya sözün yazıya geçirilmesi.

y.-a 92b/10

y.-maya 113b/13

y.-maz 78b/9, 89a/1

y.-miş 77b/7

y.-mışdur 57b/15

y.-ur 78b/8, 89a/10, 89a/8

[=9]

yazu: ova, düzlük

y.+lar 61b/2

y.+sı 112b/16

[=2]

yazuk: yazık

y. 75b/10, 97a/1

y.+dan 91b/5

y.+unı 75b/10

[=4]

ye-: Bir şeyi ağızda çiğneyip yutmak.

y.-mez 115a/6

y.-rlerdi 70a/8

y.-ye 93a/17

y.-yütururdi 92a/8

[=4]

yebab: (Ar.) yıkık, yıkılmış, harap olmuş

y. 90a/10

[=1]

yedi: Altıdan sonra, sekizden önce gelen rakam.

y. 112b/14, 52a/12, 52a/15, 52b/2, 55a/3, 60b/15, 86a/14, 89b/12

y.+nci 52b/16

y.+si 84b/17

[=10]

yedinci: Yedi sayısının sıra sıfatı.

y. 84b/8

[=1]

yedir-: Birinin bir şeyi yemesini sağlamak.

y.-mekdür 65a/1

[=1]

yedür-: Yedirmek, birinin bir şeyi yemesini sağlamak.

y.-se 65b/7, 65b/7

[=2]

yeg: daha iyi, daha üstün

y.+dür 122b/2, 122b/2, 85a/10, 85a/14, 85a/15

[=5]

yegreg: daha iyi, daha üstün

y.+dür 73a/7

y.+idür 89a/3

y.+iz 97b/11

[=3]

yegrek: daha iyi, daha üstün

y. 57b/1, 85a/16

y.+dür 57b/12, 85a/16, 85b/11, 86a/1, 86a/4

y.+düdürler 89a/11

[=8]

yek: (Far.) bir

y. 77b/15

[=1]

yekreg: daha iyi, daha üstün

y.+i 53b/13, 89a/13	[=4]
[=2]	yer: zemin
yekūn: (Ar.) toplam	y. 66b/9, 96a/7
y. 87b/7	y.+de 101b/9, 55a/2, 57a/1,
[=1]	59a/15, 60a/1, 63a/12, 63b/5, 82b/3,
yelte-: Bir işi yapmaya yönelmek.	84a/8, 90b/15, 90b/16, 91a/5, 94a/17,
y.-diler 100a/2, 99b/17	96a/13, 97a/14
[=2]	y.+den 60b/14, 60b/5, 64a/8
yelten-: Bir işi yapmaya yönelmek.	y.+dür 94a/16
y.-mez 106a/15	y.+e 91b/7
[=1]	y.+ler 54a/11
yemek: yiyecek, aş	y.+lerde 93a/6
y.+den 60a/4	y.+leri 62b/15, 84a/13
y.+e 104b/17	[=26]
[=2]	yer-: eleştirmek, taşlamak
yemīn: (Ar.) ant, söz	y.-er 92b/1
y.+dür 65b/9	[=1]
[=1]	yerlü yerine: düzgün şekilde, düzenli
yemiş: Yerde biten, yenebilir bir bitki.	biçimde
y.+ler 54a/11	y. 84a/12
[=1]	[=1]
yeñ-: galip gelmek, kazanmak	yerlü yirinde: düzgün, düzenli
y.-emedi 70a/13	y. 95b/1
[=1]	[=1]
yene: yine, tekrar	yersiz: ilgisiz, münasebetsiz, yakışsız
y. 56b/14, 81a/2, 81a/4, 81b/3	y. 77b/14
	[=1]

yeşil: Bir renk.

y. 107b/7, 56a/9

[=2]

yet-: Yeterli olmak, kafi gelmek, gereği kadarını karşılamak.

y.-di 92a/7

y.-en 94b/11

y.-enler 94b/11

y.-er 79b/9

y.-erdi 104b/17

y.-mez 64a/4, 79b/13

[=7]

yetecekce: yeterli, kafi, gereği kadar olan.

y. 67b/1

[=1]

yetim: (Ar.) babası ölmüş çocuk

y. 106a/9, 73b/17, 74a/5, 74b/3, 74b/8

y.+i 106a/7, 74b/9

y.+ler 72a/8

y.+lere 65a/16

y.+leri 65b/6

[=10]

yetmiş: Atmış dokuz ile yetmiş bir arasında kalan sayı.

y. 111a/1, 114a/3, 122a/15, 54b/4, 72a/6, 78b/17, 80a/8

[=7]

yetür-: Yetirmek, herkese yetecek biçimde paylaşmak.

y.-e 67a/17

[=1]

yevme'l-kıyāmet: (Ar.) kıyamet günü

y.+de 68a/10

y.+i 95a/16

[=2]

yevmü'l-āhıret: (Ar.) ahiret günü

y.+de 72a/3, 87a/5

[=2]

yeyecek: yiyecek, yemek, aş

y. 80a/13, 80a/17

[=2]

yeyni-: hafifleşmek

y.-di 119a/12

[=1]

yığ-: yıkmak, devirmek, yere düşürmek

y.-a 106b/10, 93a/17

y.-ar 82a/14, 82a/15

y.- arlar 83a/2

y.-dı 82a/5, 82b/8

y.-mağ 106b/10

y.-yıldı 98b/3

[=9]

yık-: devirmek, yere düşürmek

y.-maga 102b/11, 103a/15,
104a/10

[=3]

yıkl-: devrilmek, yere düşmek

y.-uþ 116a/14

[=1]

yıl: sene

y. 109a/11, 52a/15, 54a/7,
54b/13, 58a/2, 58a/3, 58b/1, 59b/12,
59b/7, 63a/15, 65a/12, 65b/15, 68b/6,
76b/12, 84a/4, 84b/3, 84b/4, 85b/1,
93b/10

y.+da 104b/11

y.+ı 99a/12

y.+ıñ 84a/8

y.+lar 58b/3

y.+lık 52a/12, 52b/3, 87a/3

[=26]

yılan: Uzun, ayaksız, zehirli sürüngen hayvan.

y.+lar 63a/16

[=1]

yıldırım: Bulutlardaki elektriğin gürültülü bir şekilde ve ışık yayarak yere inmesi.

y. 65a/11

[=1]

yıldız: Geceleri karanlıkta gökyüzünde görülen ışık saçan sabit cisimler.

y. 52b/14, 52b/6, 52b/6, 52b/8

y.+dur 52b/14

y.+lar 113a/12, 52a/2, 53a/3

[=8]

yılduz: yıldız

y. 52b/17

y.+dur 52b/16

[=2]

yıǵın-: yılgın

y.-sa 69a/1

[=1]

yılkı: Evcilleştirilmemiş, başıboş at sürüsü.

y.+lara 55b/13

[=1]

yıllık: senelik

y. 113b/16, 60b/5, 65a/9, 65a/9,
65a/9, 65a/9

[=6]

yi-: Ağızda çiğneyip yutmak, karın doyurmak.

y.-dik 57a/15, 63b/9

y.-diler 61a/12, 71a/5

y.-diñ 98a/2
y.-mek 63a/16
y.-r 101a/17, 101b/2, 116b/1,
78b/3, 83a/5
y.-rin 80a/14
y.-rler 70a/9
y.-ye 91a/12, 91a/13, 91b/4
y.-yege 83a/14
y.-yem 80a/17
y.-yi 52b/6
y.-yicek 60a/7
y.-yüp 91a/12
[=21]

yidi: Yedi, altıyla sekiz arasındaki sayı.

y. 111a/1, 51b/15, 55a/3,
66a/10, 66a/6, 70b/17, 71b/6, 75a/15,
77b/15, 84a/16

y.+si 53a/11

[=11]

yidir-: Bir yiyeceği bir canlının ağzına
vermek, yemesini sağlamak.

y.-iñ 59b/8

[=1]

yig: daha iyi, üstün.

y.+idi 77a/13

[=1]

yigirmi: yirmi

y. 105b/4, 111a/1, 113b/16,
58b/10, 62a/15, 62a/16, 68a/15,
72b/12, 75a/15, 84a/4, 84b/13, 84b/15,
84b/17, 85a/1, 97a/16

y.+sinden 84b/14

[=16]

yigit: cesur, kahraman

y.+lerile 82b/10

[=1]

yigitlik: yigit olma, cesur olma

y.+den 53b/11

y.+e 53b/11

[=2]

yigreg: daha iyi, daha üstün

y.+ile 121b/15

[=1]

yigrek: daha iyi, daha üstün

y. 109a/12, 85b/9

[=2]

yimiş: Yemiş, meyve

y.+den 70a/7

[=1]

yiiñ-: Elbise kolunun el üzerine gelen.

y.-mişdür 70a/3

[=1]

yiiñi: Yeni, hiç kullanılmamış

y. 82b/10

[=1]

yir: yer, yeryüzü, zemin

y. 54a/10, 59a/12, 63a/15,
65a/17, 67b/16, 74a/11, 74a/12, 89a/3,
90a/12, 90a/13, 90a/2, 90a/8, 90b/17,
90b/2, 91b/8, 96a/10

y.+de 118b/3, 121b/9

y.+den 58a/15

y.+e 102a/13, 56a/15, 67b/16,
79b/17, 82a/13, 91a/2, 96a/12

y.+i 55a/3, 96b/6

y.+iñ 114a/1, 90a/9

y.+inde 52a/5

y.+ine 100a/3, 53b/8, 53b/9,
60b/11, 64b/1, 64b/13

[=37]

yir-: yürüyerek

y.-e 96a/13

[=1]

yirindir-: Yerleşmek

y.-meyem 73b/13

[=1]

yirsüz: Yersiz, uygunsuz,
münasebetsiz

y. 77b/13

[=1]

yit-: Bitmek, tükenmek

y.-en 61a/15

y.-er 68b/1

[=2]

yitimlik: (Ar.+T.) Yetim olma, babası
ölmüş olma

y.+üñ 74b/4

[=1]

yitmiş: Atmış dokuz ile yetmiş bir
arasında kalan sayı.

y. 112b/15, 116b/4, 86a/14

[=3]

yiyni: hafif

y. 96b/6

[=1]

yoğ: yok, mevcut olmayan, var
olmayan

y.+ken 118b/12

y.+udı 71b/11

[=2]

yoğsul: yoksul, fakir

y. 74a/15, 74b/2

[=2]

yoğur-: Un, toprak vb. katı veya toz
halindeki bir maddeyi su katıp kararak
hamur hale getirmek.

y.-dı 58a/2

y.-mağdan 71a/12

y.-ur 71a/8

[=3]

yoğsa: yoksa, aksi takdirde

y. 122b/2, 69a/11, 84a/15,
84b/1, 98b/14

[=5]

yoğsul: yoksul, fakir

y. 74a/10, 74a/14, 74a/8, 74b/14

[=4]

yoğsullık: yoksulluk, fakirlik

y. 116a/3

y.+dan 114a/1

[=2]

yoğsulluk: Yoksulluk, fakirlik

y. 102a/15, 96b/3

y.+unı 74b/15

[=3]

yoğ: Yok olan.

y. 106b/12, 118b/16, 83a/13,
88b/7

y.+dur 118a/6, 52b/17, 54a/5,
55a/8, 59a/15, 62a/3, 66a/13, 72a/11,
88a/1, 94a/6, 96a/1, 98a/1, 99a/6, 99b/3

y.+ıdı 111b/16

y.+udı 103a/9

[=20]

yoğsul: fakir

y.+lağdan 65a/17

[=1]

yoğuş: Yukarı yönlü yükselen yol.

y.+ıdur 65a/9

[=1]

yol: İki yer arasında gidip gelirken
üzerinden geçilen şerit.

y. 60b/5, 64b/10, 64b/11, 65a/9,
69b/16, 82a/1, 87a/3, 91a/17, 91a/17

y.+a 103a/5, 74a/7, 82a/16

y.+da 70a/16

y.+ı 111b/9, 56a/6

y.+ıçün 71a/1

y.+ın 56a/8

y.+ına 64a/12, 69a/3, 69a/8,
81a/11

y.+ından 53b/9

y.+lar 87a/5

y.+ları 95a/5

y.+u 64b/11

y.+un 64b/11, 70a/2, 91a/16,
91a/16

y.+una 64a/12, 66a/11, 67a/1,
68b/17, 70a/15, 70b/16, 71b/2, 72a/2,
82a/17, 93a/2, 98b/14, 98b/14

y.+unda 93a/4

[=42]
yoru-: yürümek
y.-rken 107a/12
[=1]
yön: taraf, gidilen taraf, cihet
y.+ünden 93b/2
[=1]
yöre: çevre, etraf, muhit, bölge
y.+sinde 76a/4
[=1]
yöri-: yürümek, adım atarak ilerlemek
y.-mekden 93a/4
[=1]
yörüt-: yürütmek, ilerletmek
y.-gil 109b/3
[=1]
yu-: yıkamak
y.-yar 107a/8
[=1]
yuşaru: üst, üst taraf
y. 101b/5, 113a/4, 120b/1,
55a/8, 60b/11, 63b/10, 78a/15, 82b/16,
96a/12
y.+da 77a/12
y.+dur 76a/4
[=11]

yular: Hayvanları ucundan tutup yürütmek için başlarına bağlanan ip.
y.+ı 61a/13, 61a/13
[=2]
yumşak: yumuşak, sert olmayan
y. 75b/8
[=1]
yun-: yıkanmak
y.-arlar 118b/13
y.-mağ 53b/17
[=2]
yurd: insanın yaşadığı yer, vatan, memleket
y. 74a/11, 74a/12
[=2]
yüce: ulu, büyük
y. 55a/5, 55b/10, 55b/10,
60a/11, 60b/5, 60b/5, 60b/6, 61a/2,
61a/3, 71b/12, 75b/15, 91a/9, 97a/4
y.+ven 55a/8
[=14]
yücel-: Yücelik kazanmak, manen yükselmek, büyümek.
y.-di 61a/3
[=1]
yücelik: yüce olma, ulu olma, büyüklük

y.+i 60b/5, 60b/5

y.+ile 61a/3

[=3]

yücerek: daha yüce, daha büyük, daha ulu

y.+dür 55a/6

[=1]

yük: Bir insanın, hayvanın veya arabanın taşıdığı eşya.

y. 71b/1

y.+i 112a/12, 112b/16

y.+lere 61a/11

y.+lerine 67b/15

[=5]

yüklen-: Taşınacak bir eşyanın taşınacağı araca konması.

y.-üþ 61b/1

[=1]

yüksek: Tabanı ile tepe noktası arasındaki mesafe çok olan.

y. 60a/10, 60a/13

[=2]

yükseklik: Tabanı ile tepe noktası arasındaki mesafe çok olma durumu.

y.+ile 61a/10

y.+in 61a/9

[=2]

yüñ: Dokumada kullanılan koyun, keçi vb. hayvan tüyü.

y. 96a/3, 96a/4, 96a/5, 96a/9

y.+e 96a/5

[=5]

yürek: kalp; gönül

y. 53b/4

y.+e 101b/2

y.+i 101b/12, 101b/2, 121a/12

[=5]

yürü-: Yayan olarak ilerlemek.

y.-r 100b/3, 121a/8, 121a/8

y.-rse 82a/16, 82a/17

y.-rven 80a/13

y.-se 78b/9

y.-yü 65a/12

[=8]

yüsür: (Ar.) kolaylık

y. 76a/15, 76a/17

y.+e 76a/13

y.+ler 76b/9

[=4]

yüz: surat, çehre; Doksan dokuzdan sonraki, yüz birden önceki sayı.

y. 100a/12, 105b/4, 110a/7, 110a/7, 110a/7, 113a/1, 113a/10, 113a/3, 113a/7, 113b/16, 115b/14,

118b/8, 51b/16, 52a/12, 52a/15, 52b/3,
53a/10, 54b/5, 57b/17, 58a/12, 58a/17,
58b/1, 58b/10, 59a/6, 60b/5, 61b/12,
61b/15, 62a/15, 66a/10, 66a/6, 68a/15,
70a/5, 71a/16, 72a/6, 75a/15, 77b/3,
80a/8, 80b/9, 82b/1, 83b/11, 83b/16,
85b/10, 85b/10, 87a/11, 87a/3, 89b/11,
92a/1, 92b/7, 95a/8, 97a/16

y.+i 120a/7

y.+im 82a/12

y.+in 59b/4, 61a/14, 78a/15,
80b/13, 82a/6, 85b/12

y.+ler 58b/16, 58b/17, 59a/2,
60a/8

y.+leri 59a/4, 59a/4, 59a/9,
59b/14, 59b/5, 67b/8, 91a/10

y.+ü 67b/7

y.+üme 85b/14

y.+ün 78a/15

y.+üne 100b/12

[=73]

yüz-: Suda batmadan kulaç atarak
ilerlemek.

y.-eñe 116b/14

[=1]

Z

za'ferān: (Ar.) safran bitkisi

z.+dandan 113a/12

[=1]

zāhid: (Ar.) Sonuna geldiği kelimelere
"kıran" anlamı katarak Farsça usulüyle
birleşik sıfatlar yapar.

z. 85b/7

[=1]

zāhidlik: (Ar.+T.) Zahit olma, züht
sahibi olma durumu.

z.+a 85b/7

[=1]

zaḥmet: (Ar.) sıkıntı, zorluk, güçlük,
meşakkat

z. 104b/13, 60b/11

z.+den 63b/1

z.+e 76a/9, 80b/3

z.+i 101b/12, 63a/13

z.+in 76b/12

z.+ler 63b/1, 75a/12

[=10]

zaḥmet çek-: (Ar.+T.) Yapılan bir işin
zorluk ve sıkıntısını yaşamak.

z.-mişdür 120b/9

[=1]

za'if: (Ar.) zayıf, güçsüz, kuvvetsiz

z. 108b/2, 116b/4, 61a/11,
62a/10, 78b/6, 80b/3, 81a/1

[=7]
zā'il ol-: (Ar.+T.) yok olmak, ortadan kaybolmak

z.-madılar 87b/5

[=1]

zaḳḳūm: (Ar.) zehirli bir ağaç

z. 91a/12

[=1]

zālim: (Ar.) zulmeden, eziyet eden, işkence eden

z.+lerdür 55b/2

z.+lere 103b/10, 55b/3

[=3]

zamān: (Ar.) süre, vakit

z. 102b/11, 54b/1, 54b/2, 81a/14

z.+da 114a/3, 52a/16, 85b/7

z.+dan 54b/3, 81a/14

z.+ın 57b/16

z.+ına 81a/13

z.+ında 84a/16

z.+ındağı 75b/12

[=13]

zamīr: (Ar.) Cümlede ismin yerine kullanılan kelime, adıl.

z.+i 92a/17, 92b/1

z.+in 94b/3

[=3]

zāri: (Far.) ağlama, inleme

z. 59b/3, 59b/7

[=2]

zāri it-: (Far.+T.) ağlamak

z.-erdi 80b/14

[=1]

zāt: (Ar.) kişi, kimse

z.+un 117b/12

[=1]

zāyi': (Ar.) ziyan olmuş, yok olmuş

z. 69a/12

[=1]

zebāni: (Ar.) cehennem meleği

z. 59b/13, 83a/12, 83a/7, 83a/8

z.+ler 59a/4, 82b/12

z.+lere 82b/12

z.+niñ 83a/6

z.+ye 83a/6, 83a/7

[=10]

zebercet: (Ar.) Sarı renkli parlak bir taş.

z.+dendür 107b/7

[=1]

zebiḥ it-: (Ar.+T.) Bir hayvanı kesmek, kurban etmek.

z.-üp 97a/10	z.-mege 88b/11
[=1]	[=1]
zebün: (Far.) güçsüz, aciz, zayıf	zelîl: (Ar.) Aşağılanan, hor ve hakir görülen
z. 80b/4	z. 108b/2, 118a/6
[=1]	[=2]
zebūr: (Ar.) Hz. Davud'a indirilen dört büyük kutsal kitaptan biri.	zelzele: (Ar.) Deprem, yer sarsıntısı
z.+da 88a/12	z. 91b/6
z.+ı 58a/14	[=1]
[=2]	zerrât: (Ar.) Zerrelere, çok küçük parçacıklar, atomlar
zecir: (Ar.) bir işe engel olma, yaptırmama, zorlama, icbar etme	z. 92a/11
z.+dür 82b/5	[=1]
[=1]	zerre: (Ar.) Çok küçük parçacık, atom
zekât: (Ar.) İslam inancında malın kırkta birinin yoksullara dağıtılması.	z. 65b/15, 91b/10, 91b/11, 91b/13, 91b/15, 91b/17, 92a/1, 92a/3, 92a/4
z. 57a/8, 69a/11, 69a/13, 69a/14, 69a/15, 96a/17	[=9]
z.+dur 107a/1	zeval: (Ar.) Yok olma, bozulma, halel
z.+ı 88b/6	z.+i 118a/6
z.+ın 101a/12, 101a/3, 105b/6, 57a/16, 70a/15	[=1]
[=13]	zevķ: (Ar.) Hoş giden bir şeyden duyulan haz, eğlence.
zekât vir-: (Ar.+T.) İslama göre farz olan malının kırkta birini yoksula bağışlama ibadeti.	z. 91a/6, 92b/14, 92b/16
	z.+de 61a/1
	[=4]
	zeytün: (Ar.) zeytin

z. 77b/11	[=1]
z.+iñizdür 77b/13	zinā kııl-: (Ar.+T.) Nikah bağı olmadan girilen cinsel ilişki.
[=2]	z.-dı 90b/7
zikir: (Ar.) anma, yad etme, adını geçirme, sözünü etme	[=1]
z. 55b/10, 88a/2	zincīr: (Far.) Bir dizi madeni halkanın iç içe geçirilmesiyle oluşturulan bağ.
z.+de 86a/11	z. 112a/15
z.+i 121a/13	z.+ler 59a/1
z.+iñi 75b/14	[=2]
z.+iyle 92b/16	zindān: (Far.) İçine tutuklanmış kişilerin konulduğu yer, hapis.
[=6]	z. 76b/12
zikir eyle-: (Ar.+T.) anmak, adını geçirmek, bahsetmek, hatırlamak	z.+dan 122a/13
z.-di 85a/17	[=2]
[=1]	zinhār: (Far.) sakın, asla, aman
zikir it-: (Ar.+T.) anmak, adını geçirmek, bahsetmek, hatırlamak	z. 69a/14, 69a/14
z.-üp 121a/15	[=2]
[=1]	zīrā: (Far.) çünkü, şu sebeple
zikir olun-: (Ar.+T.) Bir yerde adı geçmek, yad edilmek.	z. 56b/16, 57b/12, 62a/3, 72a/15, 72a/16, 92b/16
z.-an 78a/17	[=6]
z.-dı 95a/11	zişt: (Far.) çirkin
[=2]	z. 59a/15, 59b/5, 59b/5, 59b/6
zımn: (Ar.) Bir şeyin içi, iç yüzü, iç ciheti.	[=4]
z.+ında 76b/9	ziyāde: (Ar.) çok, fazla

<p>z. 69a/11</p> <p>[=1]</p> <p>ziyān: (Far.) zarar</p> <p>z. 100a/10, 100a/3, 100a/9, 105b/4, 111a/14, 99b/3, 99b/3, 99b/6</p> <p>[=8]</p> <p>ziyān it-: (Far.+T.) zarar etmek, zarara uğratmak, boşa harcamak</p> <p>z.-mediler 99b/8</p> <p>[=1]</p> <p>ziyānkār: (Far.) Sürekli zarar veren, ziyan eden</p> <p>z. 99b/2</p> <p>z.+dur 67a/6</p> <p>[=2]</p> <p>ziyānlu: (Far.+T.) zarar etmiş</p> <p>z. 102b/13</p> <p>[=1]</p> <p>ziyāret: (Ar.) Birini veya bir yeri görmeye gitmek</p> <p>z.+ine 55a/10</p> <p>[=1]</p> <p>zümre: (Ar.) topluluk, grup</p> <p>z.+sinde 62a/11, 95a/4</p> <p>z.+sinden 108b/3</p> <p>[=3]</p>	<p>a.+aña 101a/7, 107b/11, 107b/11, 109b/1, 111b/2, 111b/3, 112b/8, 113b/13, 115a/10, 116b/11, 117a/17, 117b/12, 118a/15, 118a/15, 118b/15, 118b/3, 118b/4, 118b/4, 52a/10, 52a/16, 52a/2, 52b/16, 54a/2, 54b/7, 55a/9, 55b/16, 57a/14, 59a/17, 60a/9, 64a/4, 69a/1, 69a/3, 69b/13, 69b/15, 69b/3, 69b/5, 70a/17, 71b/6, 73b/15, 74b/15, 75a/10, 76b/4, 76b/5, 76b/6, 77b/4, 78a/8, 82a/11, 82a/5, 82b/9, 83b/13, 84a/17, 85b/5, 88a/11, 89a/14, 89a/5, 89a/5, 94a/17, 97a/17, 97b/4</p> <p>a.+ñadur 107a/1</p> <p>a.+nda 103b/7, 74a/12, 77b/8, 78a/8, 78a/9, 80b/14, 82a/7, 84a/2, 85b/13, 86a/3, 94a/17</p> <p>a.+ndan 103b/5, 106a/9, 110a/11, 110b/13, 110b/13, 110b/9, 110b/9, 111b/16, 112b/17, 114a/1, 114a/13, 115a/12, 115a/8, 117a/6, 119a/12, 120b/4, 122a/15, 122a/15, 122a/4, 52a/6, 52b/13,</p>
---	--

SONUÇ

Tezimizde incelediğimiz eser, Manisa İl Halk Kütüphanesi'nde "Tefsîr-i Kur'ân" adıyla beş cilt halinde MHK 171, MHK 172, MHK 173, MHK 174 ve MHK 175 arşiv numarasıyla bulunmaktadır. 210x147-155x105 mm ölçülerinde II+117 varak ve her bir sayfası 17 satır harekeli nesih ile yazılmıştır. Cildi rutubet lekeli ve birleşik harf filigranlı krem renklidir. Çizgi şemseli, zencirekli, köşebentli, miklepli, yıpranmış kahverengi meşin cetveller ve söz başları kırmızı mürekkeple yazılmış olması ilk göze çarpan özelliğidir. 1b'de Fatıha suresi bulunmaktadır. IIa'da Osmanağa-zade Hüseyin b. Ahmed'in 1221/1805 tarihli Muradiye Kütüphanesine vakıf kaydı ile vakıf mührü vardır. Bu mührüden eser içinde de bulunmaktadır. 1a-3a arasında tefsirle ilgili önsöz mahiyetinde bir bölüm vardır⁸⁰².

Bu çalışmada bu eserin MHK 174 arşiv numaralı dördüncü cildinin 51b-122b arasındaki varakları incelenmiştir. Eser 14. yüzyılda, yani Eski Anadolu Türkçesi devresinde yazılmış bir amme cüzü tefsiridir. Yani Kur'ân'ın Tebâreke suresiyle başlayan 30. cüzünün tefsiridir. Bu surenin ilk kelimesinin "amme" olması bu cüzün tefsirini ele alan eserlerin "amme cüzü tefsiri" adıyla anılmasının nedenidir. Bilindiği gibi Kur'an tercümelemleri iki şekilde yazılmıştır. Birisi Kur'ân'ın her bir satırının altına, her kelimenin tek tek anlamının yazılmasıyla oluşturulan ve satır altı tercümesi olarak adlandırılan tercüme eserlerdir. Diğer ise her bir ayetin önce mealinin verilip arkasından uzunca ve detaylı şekilde açıklanmasıyla yani tefsir edilmesiyle oluşturulan eserlerdir. Bizim incelediğimiz eser de bir tefsirli Kur'an tercümesi örneğidir. Ancak diğer tefsir eserlerinden farkı ayetlerin açıklandığı kısımların daha kısa tutulmuş olmasıdır. Her bir ayetin meali verildikten sonra tefsir kısmında birkaç cümlelik açıklama verilmekle yetinilmiştir. Diğer tefsir eserlerinde her bir ayetin sayfalarca açıklandığı görülmektedir. Ayetler açıklanırken bazı kıssa, hikaye ve rivayetlere de yer verilmiştir.

Eserin yazarının ismi metinde hiçbir yerde geçmemektedir. Ancak yaptığımız nüsha karşılaştırmalarının sonucunda müellifin adının Mustafa bin Muhammed olduğunu tespit ettik. Beylikler dönemine ait Kur'an tercümelemlerine bakıldığında

⁸⁰² Taş, *age*, 175.

bunların iki isim tarafından yazıldığı görülmektedir. Biri Hatiboğlu Muhammed, diğeri ise incelediğimiz eserin de müellifi olan Mustafa bin Muhammed'dir⁸⁰³.

Ancak Mustafa bin Muhammed ismi her eserde aynı şekilde geçmemektedir. Bazen isminin önüne Muslihuddin lakabı getirilerek Muslihuddin Mustafa bin Muhammed şeklinde bazense Muslihuddin-i Lâdikî şekliyle karşımıza çıkmaktadır. Bu isim bize müellifin yaşadığı yer hakkında kesin bir bilgi sunmaktadır. Lâdik, Denizli ilinin eski adıdır. Mustafa bin Muhammed de Denizli yöresinde yaşamış ve eserlerini de bu bölgede yaşayan Hamidoğulları, İnançoğulları beylerine sunmuştur. Beylikler döneminin önemli bir özelliği olarak görülebilecek bir durum yazılan eserlerin birçoğunun beylere sunulmasıdır. Bunun nedeni Anadolu beylerinin Arapça ve Farsça bilmelerinden ötürü Selçuklu Dönemi'nin aksine Türkçe eser yazmanın önem kazanması, dönemin beylerinin de yazarları Türkçe eserler yazmaları konusunda teşvik etmeleri hatta yazarlardan kendileri için çeşitli eserler yazmalarını istemeleridir. Bu durum yukarıda da görüldüğü üzere bir eserin yazarının yaşadığı yer ve zamanın anlaşılmasını kolaylaştırmaktadır.

Mustafa bin Muhammed'in kim olduğu hakkında biyografik eserlerde pek bilgi yer almamaktadır. Yine de Bursalı Mehmet Tahir'in "Osmanlı Müellifleri" adlı eserinde "Mustafa İbni Muhammed Ankaravî" adlı bir müellif hakkında kısaca bilgi verdiğini tespit ettik⁸⁰⁴. Yani bu demek oluyor ki bu isim de bizim müellifimizin karşımıza çıkan bir diğer adıdır. Burada yer alan kısa bilgilerden anlıyoruz ki Mustafa bin Muhammed Orhan Gazi'nin oğlu Şehzade Süleyman Paşa adına bir Sure-i Mülk tefsiri kaleme almıştır. Bu bilgi yazarın yaşadığı dönem hakkında bize fikir veriyor olması bakımından oldukça önemlidir. Zira Süleyman Paşanın 1357 veya 1358 yılında ölmüş olduğu göz önünde bulundurulduğunda Mustafa bin Muhammed'in kesin olarak ne zaman doğup öldüğü tespit edilemese de genel olarak 14. yüzyılın ikinci yarısında yaşayıp eserlerini bu dönemde vermiş olduğu söylenebilir.

Böylesi bir dönemde bizim incelediğimiz eser de elbette müellif tarafından bir beye sunulmuştur. Bu beyin adı Hızır b. Gölbeği'dir. Mustafa b. Muhammed'in eserlerinde **Hızır b. Göl Begi, el-Hacı Hızır Beg Çelebi, ve Bedrü'd-din Hızır Beg b. İshak Beg** olmak üzere üç farklı görünümde Hızır adlı bir bey vardır⁸⁰⁵. Mustafa b.

⁸⁰³ M. Esad Coşan, *Hatiboğlu Muhammed ve Eserleri* (İstanbul: Server İletişim Yay. 2008).

⁸⁰⁴ Tahir, *age*, 385.

⁸⁰⁵ Coşan, *15. Asır Türk Yazarlarından Muslihuddin, Hamidoğulları ve Hızır Bey*, 101-109.

Muhammed'in birbirinden farklı eserlerinde üç ayrı şekilde geçen bu üç isimde aynı kişidir. İsimler arasındaki farklılık eserlerin yazıldığı tarihlerde Hızır Bey'in farklı unvanlara mazhar olmasından kaynaklanmaktadır⁸⁰⁶. Ne var ki bu dönemde yaşamış birden çok Hızır ismini taşıyan bey var olmakla birlikte çalışmamızda bu ismin Hamidoğulları Beyliği'nden İshak Beg b. Dündar'ın oğlu Hızır Beg olduğu bilgisini tespit ettik⁸⁰⁷. Eserin müstensihinin adı ise metinde bir çok yerde geçmektedir. Müstensih birçok surenin tefsirinin sonuna gelindiğinde diğer sureye geçmeden okuyanlardan kendisine dua etmelerini, Allah'tan rahmet dilemelerini ister. Bunu yaparken kendi adını belirtir. Buna göre müstensihin tam adı "Ali bini El-Hacı 'Abdurrahman Muhammed"dir. Ancak bazı yerlerde yalnızca Ali şeklinde veya Hacı Abdurrahman Oğlu Ali gibi ismini kısaltarak da kullanmıştır.

Tezimizin ilk kısmında eser, yazar ve müstensih hakkında bilgiler verildikten sonra ikinci bölümünde metnin imla, ses ve şekil özellikleri ortaya konulmuştur. Eser 14. yüzyılda tercüme edilmiş bir Eski Anadolu Türkçesi dönemi metni olmasına karşın bazı yerlerde bu dönemin ses ve şekil özellikleri dışında kalan yazım şekillerine rastlanmaktadır. Bu eserin istinsah ediliş tarihinden kaynaklanmaktadır. Yani eserin istinsah tarihinin telif edilişinden çok sonra olması Eski Anadolu Türkçesi devrinden sonraki dönemlere ait bazı dil hususiyetlerinin esere istisnai olarak karışmasına neden olmuştur.

Tezimizin üçüncü bölümünde yapılarına göre cümleler bahsi anlatılmış ve ardından metindeki cümleler yapılarına göre analiz edilmiştir. Burada metnin birçok yerinde kısa kısa cümlelerin özellikle "ki" bağlacının kullanımıyla art arda sıralanarak uzun cümleler meydana getirildiği görülmektedir. Bu durum birçok devrik cümlenin meydana gelmesine zemin oluşturmuştur. Devrik cümlelere çok fazla yer verilmiş olmasının bir diğer önemli sebebi ise tercüme bir eser olmasıdır. Ayetler tercüme edilirken asıllarına sadık kalmak amacıyla söz dizimi Türkçeye aykırı şekilde olan cümleler ortaya çıkmıştır. Bilindiği üzere Türkçede tamlamalarda tamlayan tamlanandan önce gelir. Ki'li cümleler özellikle bu kurala aykırı durumlar ortaya çıkarmaktadır.

⁸⁰⁶ Coşan, *15. Asır Türk Yazarlarından Muslihuddin, Hamidoğulları ve Hızır Bey*, 101-109.

⁸⁰⁷ Coşan, *15. Asır Türk Yazarlarından Muslihuddin, Hamidoğulları ve Hızır Bey*, 101-109.

Çalışmamızın sonraki bölümünde metnin transkripsiyonuna yer verilmiştir. Metnin transkripsiyonu yazıldığı dönemin imla kurallarına dikkat edilerek oluşturulmuştur. Bunun sonucunda eserin Eski Anadolu Türkçesi dil hususiyetlerini barındırdığı görülmektedir. Ancak yukarıda da belirtildiği gibi eserin istinsah edildiği tarihle alakalı olarak bu dönem özellikleri dışında kalan istisnai kullanımlara da rastlanmaktadır.

Tezimizin sonraki bölümünde ise metnin dizini oluşturulup kelimelerin her birinin metinde kullanıldıkları anlamları verilerek sözlüğü oluşturulmuştur. Bu yapılırken kelimeler şayet metinde farklı yerlerde birden fazla anlamda kullanılmışsa diğer anlamlarının da verilmesi hususuna dikkat edilmiştir. Sonuçta toplam 2758 kelimenin anlamı verilmiştir. Böylelikle Türkçenin tarihi sözlüğüne bir katkıda bulunmak amaçlanmıştır.

KAYNAKÇA

- Akçay, Yusuf. *Mustafa Bin Muhammed'in İhlâs Suresi Tefsiri (Giriş-İnceleme- Metin- Ekler Dizini-Sözlük-Tıpkıbasım)*. Kütahya: Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), 2005.
- Coşan, Esad. *15. Asır Türk Yazarlarından Muslihuddin, Hamidoğulları ve Hızır Bey*. Ankara: Vakıflar Dergisi, 1981.
- Demir, Necati. *Türkçe Cümle Bilgisi*, 1. Baskı, Ankara: Altınordu Yayınları, 2019.
- Doğu, Ahmet. *Amme Tefsiri, İnceleme-metin-sözlük-tıpkıbasım*. Konya: Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, yüksek lisans tezi, 1989.
- Ergin, Muharrem. *Türk Dil Bilgisi*. İstanbul: Bayrak Yayınevi, 2013.
- Karaağaç, Günay. *Türkçenin Söz Dizimi*, 6. Baskı, Ankara: Kesit Yayınları, 2017.
- Köprülü, Mehmet F. *Türk Edebiyatı Tarihi*. İstanbul: Ötüken Neşriyat, 1981.
- Özmen, Mehmet. *Türkçenin Söz Dizimi*, Adana: Karahan Kitabevi, 2016.
- Özkan, Abdurrahman ve Mustafa Toker ve Ufuk Aşçı. *Türkiye Türkçesi Söz Dizimi*, Konya: Palet Yayınları, 2016.
- Özkan, Abdurrahman ve Ufuk Aşçı ve Mustafa Toker. *Türk Dili, 'Dil ve Anlatım'*, Konya: Palet Yayınları, 2017.
- Özkan, Mustafa ve Veysi Sevinçli. *Türkiye Türkçesi Söz Dizimi*. 7. Baskı, İstanbul: Ak Akademik Kitaplar, 2015.
- Sarıca, Bedri. *Türkçe Cümle Bilgisi*, 1. Baskı, Ankara: Anı Yayıncılık, 2015.
- Şan, Funda. *Üveys b. Hoca Osmân b. Emîr İlyâs b. Evliyâ'nın 'Amme Cüzü Tefsiri Üzerinde Dil İncelemesi*. İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Yeni Türk Dili Bilim Dalı, yüksek lisans tezi, 2011.
- Şan, Funda. *Üveys Bin Hoca Osman Bin Emir İlyas Bin Evliya'nın Amme Cüzü Tefsiri*. Journal of Turkish Studies / Türklük Bilgisi Araştırmaları 38, (2012).

- Tahir, Bursalı M. *Osmanlı Müellifleri*. c. I. haz.: A. Fikri Yavuz, İsmail Özen. İstanbul: Meral Yayınevi.
- Taş, İsmail. *Manisa İl Halk Kütüphanesindeki " Tefsîr-i Kur'ân" Eseri ve Söz Varlığı Üzerine*. Usûl İslam Araştırmaları 29, (2018).
- Taş, İsmail. *15. Yüzyıla Ait "Enfesü'l-Cevâhir" Adlı Yazma Üzerinde Dil İncelemesi*. İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2008.
- Telli, Burak. *Tarık Buğra'nın Küçük Ağa Romanındaki Ki'li, Şartlı ve İç İçe Birleşik Cümleler*. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, yüksek lisans tezi, 2009.
- Uzunçarşılı, İsmail H. *Osmanlı Tarihi*. c. I. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları, 2015.
- Yelten, Muhammet. *Türk Dili ve Anlatım Bilgileri*. İstanbul: Dor Kitapevi, 2013

TIBKIBASIM

رَبِّ جَدَنَ وَأَنْوَا قَلَمٍ نُوْرَدَن دُرِّ وَأَنْوَا سُوْرِي أَيْلِكَ دُرِّ بِنِ أَوْجِنِ عَرْشِكَ
 بَقْلُوْدُرِّ وَيَزْأَوْجِي بِنِ فِرْشَتِهِ أَوْكَنْدَهُ دُرِّ دَائِمِهِ أَكَانظُرُ أَيَدَ كَيْمِهِ أَكَامُوْكَدَهُ
 بِنِ بِنِجَهْ لَوَإِيْدُرِّ لَوْجِ مَحْفُوْظِ عِزِّ أَيْلِكَ الْإِيْنَدَهُ دُرِّ دَائِمِهِ أَكَانظُرُ أَيَدَ كَيْمِهِ جِهَانَدَهُ
 كِيُوْكَ رِزْقِي دُكَنْدِي وَكَيْدِي نَفْسِي تَمَامِ أَوْلَادِي جَائِنِ قَبْضِ أَيْدِي وَبِنِجَهْ لَوَإِيْدُرِّ
 لَوَاجِ بِنِ فِرْشَتِهِ أَوْكَنْدَهُ دُرِّ كِهْ أَرِي حَاطِرِيُوْنَدُرِّ وَأَوْلَاجِ شَيْطَانِ لَرْدَنِ
 بَكَلَمِ شُدُرِّ تَنَائِيْمِهِ أَيْتِي فِي لَوْجِ مَحْفُوْظِ حَقِّ تَعَالَى هَرَبِنِ كُوْنَدَهُ أَوْجِ يُوْرِ
 الْقَمَرِ كِزْ أَوْلَاجِهِ نَظَرَ قَلُوْرِهِ هَرَبِنِ نَظَرِهِ إِيْنِ بِنِجَهْ دُرِّ لِكَ وَيُوْرِ وَإِي
 بِنِجَهْ لَوِي أَوْلَدُرِّ وَبِنِجَهْ لَوِي عِيْنِنِ قَلُوْرِهِ وَبِنِجَهْ لَوِي حُوْرِ قَلُوْرِهِ وَبِنِجَهْ لَوِي قُوْلِكِنِ
 بَكِ قَلُوْرِهِ وَبِنِجَهْ لَوِي قُوْلِكِنِ بَكِ قَلُوْرِهِ وَبِنِجَهْ لَوِي بَلِكِنِ قُوْلِ قَلُوْرِهِ إِيْنِ بِنِجَهْ لَوِي شُكْلِهِ
 يَكِنِ بِنِ قَرْنِيَا قُوْرِي بِنِ تَهْ دَلَرَسَهْ إِشْلَرِ نِجُوْنِ بِيُوَيْلِهِ إِيْدِنِ سِيْنِ دُرِّيُوْتِ
 زِيْرِهِ كَيْمِهِ مِلِكِيْدِنِ بِنِجَهْ دَلَرَسَهْ تَصَفِيْ إِيْدِنِ تَنَائِيْمِهِ أَيْتِي **يَسْأَلُ عَمَّا يَفْعَلُ وَهُمْ**
يَسْأَلُونَ عَبْدُ الْعَزِيْزِ رَوَايَتِ إِيْدِنِ سِيْنِ بِنِ مَالِكِنِ بُوَايَتِ مَعْسِيْنَدَهْ كَيْمِ
بَلْ هُوَ قُرْآنٌ مَّجِيدٌ فِي لَوْجِ مَحْفُوْظِ أَيْتِي شَوْلُ لَوْجِ الْمَحْفُوْظِ كَيْمِهِ حَقِّ تَعَالَى
 كَلَامِهِ قَدِيْمِنَدَهْ يَا زَقَلِيْدِي إِسْرَافِيْلِكَ الْإِنْدَهْ دُرِّ مَقَاتِلِ رَوَايَتِنَدَهْ أَيْدِنِ لَوْجِ مَحْفُوْظِ
 عَرْشِكَ يَا سَيِّدَهُ دُرِّ وَاللَّهِ أَعْلَمُ بِالصَّوَابِ **سُوْرَةُ الطَّارِقِ** بُوَسُوْرَهْ أُوْنِ يَدِي
 أَيُّدُ الرَّمِيْشِ بِنِ كَلِمَهْ دُرِّ إِيْبِي يُوْرِ أَوْ تُوْرِ طَقُوْرِ حَرِّ قَدُرِّ حَدِيْثِ قَلَدِي بِنِ
 إِسْلَامِ بِنِ سَلِيْمِ وَهَرُوْنِ بِنِ كَثِيْرِ وَزَيْدِ بِنِ أَسْلَمِنِ وَآبِي بِنِ كَعْبَدِنِ وَكُنْ

رَسُولُنَا رَوَيْتَ اِيْدُرَايْدُكُمْ اَيْتِيْدُنْ تَكُوْرُ سُوْلُنْدَنْ اَيْتِيْدِي هَنْدُ كِيْمِي كِيْمِي
 وَالسَّمَاءِ وَالطَّارِقِ سُوْرَةِ سِيْنٍ اَوْ قُوْرَسَهْ حَقُّ تَعَالَى اَكَا كُوْلَهْ كِي يِلْدِي زُوْر
 سَاعِيْنَجَهْ اَوْنْ مُزْدُوِيَهْ ضَمَّاكْ رَوَيْتَ قِلْدِي عَبْدُ اللّٰهِ بِنِ عَبْدِ الرَّحْمٰنِ
 وَابُو الْعَاصِمِ كِيْمَهْ اَوْ اَيْتِيْدِي تَكُوْرُ سُوْلُنْدَنْ كُوْرْدُمْ تَقِيْفُ قَوْمِيْنِكْ جُوْعَا بِي
 يِيْنْدَهْ بُوْرِيَا سُوْلِيْنُوْبِ طُوْرِيْدِي سِيْنِ وَالسَّمَاءِ وَالطَّارِقِ سُوْرَةِ سِيْنٍ اَوْ قِيْدِي
 تَمَّامَهْ اَوْ رُوْقِيْتِ بِنِ اَوْ سُوْرَهْ اَزِ بِلْدَمْ اَيْدِي اَنْدَنْ صُكُوْرَهْ بَرُكُوْنِ تَقِيْفُ قَوْمِيْنِكْ
 مَجْلِيْسِيْنْدَهْ كِي اَرْدُمْ قَرِيْشِي قَوْمِيْنِكْ بَرِيْجَهْ لَرِي اَيْلَهْ اَوْ تُوْرُ مِشَلَرِ اَيْدِي رَسِيْكَ
 اَيْكِي اَوْ غُلُوْعَتْبَهْ وَشِيْبَهْ دَخِي بِلَهْ بِنْدَنْ دِلْدِي كِيْمَهْ قُرَّانِ اَوْ قِيَامَهْ بِنِ بُوْسُوْرَهْ
 اَوْ قِيُوْرِيْدِي مَسِيْنِ تَقِيْفُ قَوْمِيْ اَيْتِيْدِي اَشْبُوْ اَوْ قُوْرْدُغْدَهْ حَقُّ قَرِيْشِي قَوْمِيْنِي
 اَيْتِيْدِي لَرُ مَجْدِيْ بِيْ يُوْلُقْ سُوْرَهْ اَكْرَبِلُوْ بُوْرُقُرَّانِ حَقُّ دَعِيْنِ بِلْسَايْدِيْ اَكَا اَوْ اَرِيْقِي
 دِيْدِي لَرُ رَوَيْتِيْدِي رَسُوْلُنْ كِيْمَهْ اَيْتِيْدِي هَنْدُ كِيْمِي بُوْرُ كَلِيْسِي **مِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ**
 دِيْسَا حَقُّ تَعَالَى اَنْوَكْ دِيُوَانِيْنْدَهْ يِيْدِي يُوْرِيْلُقْ ثَوَابِ يَزَهْ نِيْچُوْنِ اِيْچُوْنِ كِيْمَهْ جُوْنِ
 حَقُّ تَعَالَى لَوْحِ قَلَمِيْ يِيْتِيْدِي خِطَابِ عَزْتِ قِلْدِي كِهْ يَارِ يَا قَلَمُ اَيْتِيْدِي اِهْيِيْ تَهْ يِيْزِي
 يِنْدَهْ كَلْدِي كِيْمَهْ يَارِ قِيَامَتَهْ نَهْ اَوْ لَاجِيْفِيْنِ سِيْرَا وَ اِيْزِيْلِيْسِي **مِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ**
 سِيْنِ قَلَمُ قُوْرِ قِيْسِيْلَهْ وَ دِيْتُوْرِكَلَهْ يِيْدِي يُوْرِيْلُقْ مِقْدَارِيْنْدَهْ يِيْزِي حَقُّ تَعَالَى اَيْتِيْدِي
 يَا قَلَمُ اَخِيْرُ مَا نَدَهْ بَرَا مَتْ كَتُوْرَمْ نَبُوْمُ حَسِيْمِ مُحَمَّدِ مِصْطَفِيْ يَهْ اَوْ يَالَهْ اَكَا مَتْ اَوْ لَرُ
 وَ بِنِ تَكْرِيْ اَنْلُوْ كِتَابِ رُوْزِ قَلَمِ اَوْ لِيْنْدَهْ بُوْ يِيْزِيْ شُوْ يِلَهْ كَلْنِ قَلَامِ كِيْمَهْ بَرِ سَاعَتِ

اِحْبَدَه بَك كَنِيَادَخِي اَرْتَقِي دِيَاكِر وَاوَل اَمْتَدَن قَهَان كِيَمِ بَرِي سِي بَر كَن
لِسِي هِ اللّٰهُ الرَّحْمٰنُ الرَّحِيْمُ دِي سَه اَوَّل قَوْلِكَ دِي وَاوَلْتَه يَدِي

يُوَزِيْلِقُ ثَوَابٍ وَمَزِدْ قَلَمٌ بِبِرْكَةِ لِسِي هِ اللّٰهُ الرَّحْمٰنُ الرَّحِيْمُ

وَالسَّمَاءِ وَالطَّارِقِ بُو سُوْرَه اَبُو طَالِبٍ حَقَّقْتَه اِيْنَدِي اَوَّل اَيْلَادِي كِه بَر كُون

اَبُو طَالِبٍ يَنْفَعِرَه كَلَدِي سُوْدَلَه اَتَمَك كَتُوْرِي سِي رَسُوْلِ حَضْرَتِ اَوْتُوْرُبِ

اِيْنِي اَنُوْكَه سِي دُوْر كَن بَر يِلْدَر دُو شَدِي اَوَّل يِلْدَر صُوَيْلَه طُوْلَدِي اَنْدَن

اَوْدَلَه طُوْلَدِي سِي اَبُو طَالِبٍ اِيْنِي كُوْرُوْب قُوْرِيْدِي اِيْتِيْدِي يَا مُحَمَّدَ اَشْبُوْنَه

نَسَه دَر بِيْغَا مَبْر اِيْتِيْدِي بُو بَر يِلْدَر كِه اَتَلَدِي حَقُّ تَعَالَى نَك نِيْشَان لِر نَدَن

بَر نِيْشَانْدَن اَبُو طَالِبٍ يُوْلَق طَكَلَدِي سِي حَقُّ تَعَالَى بُو اِيْتِيْدِي اِيْنَدَر دِي كِيَم

وَالسَّمَاءِ وَالطَّارِقِ يَعْْنِي كُوْرُ حَقِيْقُوْن كِيَم دُوْرِن اَشْكَارَه اَو لُوْرُو كُوْنْدِيْن

كِيْز لُوْرُو دَر اِيْنِي طَارِقِ حَقِيْقُوْن كِيَم صَبَاحِن طُوْعَر قَوْلَه تَعَالَى **وَمَا اَدْرَاكُمَا الطَّارِقِ**

يَعْْنِي يَا مُحَمَّدَ نَه يِلْدَر دِي سَكَا كِيَم طَارِقِ نَدَر يَعْْنِي تَكْر سَكَا يِلْدَر مَدِي كِيَم طَارِقِ

نَدَر يَعْْنِي تَكْرِي سَكَا اَنْدَن حَقُّ تَعَالَى طَارِقِي تَفْسِيْر قِلَدِي وَاِيْتِيْدِي كِيَم **النَّجْمِ**

الثَّاقِبِ يَعْْنِي طَارِقِ بَر نُوْرُو يِلْدَر دَر كِيَم عَطَا اِيْتِيْدِي ثَاقِبِ دِي كِي اَوَّل يِلْدَر

دَر كِه اَنُوْكَه اِيْلَه سَيْطَانَه اَوْد اَتْرُوْر سِي طُوْق نُوْبِ سَيْطَانِي دَلِك دَلِك اِيْدَر اَبُو

لِجُوْرَا اِيْتِيْدِي طَارِقِ يَدِي بِيْجِي قَلَت كُوْكَه بَر يِلْدَر دَر اَكَا ز حَل دِي دَر اَوَّل كُوْكَه

اَنْدَن اَرْتَقِي يِلْدَر يُوْقَدَر بُو اَقْسَامِك جَوَابِي **اِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُوْنَ اَيُّهَا فَظَنُّوْا**

دَر يَعْْنِي

یعنی تقدیر کلام بود که ما من نفس الاعلیها حافظ من اللایکه یحفظ فعلها
 و قولها **علما** بوایت جواب قسم در ذلوقوله تعالی **ان کل نفس لما علیها حافظ**
 یعنی کوه حقیقون و یلدر زلر حقیقون کیم هرید نفسک حق تعالی دن بر کل سیه
 وارد کیم علمین صقدر نکه خیر دن و شر دن و ارسا و ایشلر سه صیار این
 عباس ایند اول کراما کاتبین فرشته لرید کیم باز غن و مزد دن یزدر قناد
 ایتدی اول صقلیبی فرشته لرید کیم عملک و رزقک صاقلر و اجلک کون در جان
 بولر تمام اول سا جانکی قبض ایلر کیمی ایند اول فرشته تکر دن بر صقلیبی در
 کیم هرید نفسک سولدر کین و ایشلدر کین مؤمن ساقلر حدیث قلندی بزه معذات
 بن عامر دن کیم ایتدی ایشلدر کیم تکر رسولنک دیر رسول حضرت ایتدی حق
 تعالی ایند یا محمد دیر هرید مؤمن و مؤمنه یه یوز التمش فرشته مؤمن کل قلب و درون
 کیم این شیطان دن قورر اول فرشته لرید کیمی مؤمنک بر کوزن صقدر کیمی
 اقلر دن نته کیم بر چنق بالدن سگای قورر کومؤمن دخی شیطاندن شویله قورر لری
 یا محمد اللمؤمن قولدی کنده قوساه شلق ساعت شیاطین اینی قبالدی قوله
 تعالی **قلینظر الانسان** پس آدم لری بقسونلر کیم نه نسه دن یراد لری حق تعالی
 کیر و بیان قلدی و ایتدی کیم **ممن خلق خلق من ماء دافق** یعنی یراد لری بوی
 انسان شور صودن کیم اول صوان ارخمنه کلورد افوق دیمک ایچی دیمک در دیمک
 اولور پس اول صوارک بلندن و عورتک کور کسندن چقار نته کیم ایتدی **نخرج**

يُخْرِجُ مِنْ بَيْنِ الصُّلْبِ وَالتَّرَائِبِ علما بواراده اِخْتِلافِ قَلَمِ شَلْدَرِ كَرِيمِ تَرَائِبِ
 نَدْرَسِينَ ابْنِ عَبَّاسٍ اَيْتِي تَرَائِبِ دِيْدِي عَوْرَتِكَ بُوْنِيُوْدُرْ بُوْعَمَقْ دَاقِنُوْ
 اَبِي اَيْتِي اَيْكِي كُوَيْسِي اَرَا سِيْلُدْ عَفِيْنِي اَيْتِي اَيْكِي اَلِي اَيْكِي كُوْزِي اَيْكِي اَبَاغِي
 يَمَانِي اَيْتِي اَيْكِي كُوَيْسِي كُوْبِرْجَكْ سَكُوْكَي اَلْتِيْلُدْ لَيْتْ اَيْتِي يُوْرُوْصَعَا
 ضِفِنْدِي دُرْعَرْ بَلُوْدْ لِنْدَهْ مَقْرُوْغِي دُرُوْشَهْ هُوْرُوْ اَوْلَادِكْ تَرَائِبِ كُوْئِسْ كُوْكَوْ
 عَوْرَتِكَ سِرُوْبِ اَوْغْلَانِ صُوْغِي اَنْدَنْ كَلُوْرْ قَوْلُهُ تَعَالَى **اِنَّهُ عَلِيْرَجِيْهِ لَقَادِرٌ**
 قَتَادَهْ اَيْتِي يَفْنِي حَقْ تَعَالِي قَادِرْ دُرْ كِهْ اَرْمَلِيْ اَوْلَمَكَنْ صُكْرُ كِيْرُوْ كُوْرِيْدَنْ
 عَرَصَاتِ يَرْيِيْهْ دُوْنْدَهْ مَجَاهِدْ اَيْتِي حَقْ تَعَالِي قَادِرْ دُرْ كِهْ اَرْدَنْ چَقَادْ اَوْغْلَانِ
 صُوْغِي كِيْرُوْدْ وَنْدَهْ اَرْمَلِ صُوْغِي يُوْلِنْدَنْ كِيْرُوْ يَرْيِيْهْ اَيْلَادَهْ عَكْرِيْ مَيَايْدَنْ
 يَفْنِي حَقْ تَعَالِي يَدْرِيَا مَحْمَدُ بَنْ شُوْرْ قَادِرُوْنِ كِيْمَهْ اَكْرَدْلَرْ سَامْ كِيْمَهْ اَدِيْمِي قُوْجَالِدَهْ
 قُوْجَلِقْدَنْ كِيْرُوْ يَكْتِيْلَكْ دُوْنْدَهْ مَ يَكْتِ لَكَنْ كِيْرُوْ اَوْغْلَانِ لِفَهْ دُوْنْدَهْ وَ
 اَوْغْلَانِ لِقْدَنْ كِيْرُوْ بَرْ قَطْرَهْ صُوْغِي دُوْنْدَهْ دِيْنِ وَاَوْ صُوْغِي كَرُوْ اَنَا صَلْبِنَا
 اَيْلَمْ دِيْنِ اَمَّا بُوْلُرْ يَكْرِي وَمَضَلَحْتِ يَفْنِي عِي قَتَادَهْ قَوْلِنْدَهْ قَوْلِنْدَهْ دُرْ قَوْلُهُ
 تَعَالَى **يَقُوْمُ تَبْلِي السَّرَائِيْ فَمَا لَهُ مِنْ قُوَّةٍ وَكَانَ صَبِيْرٌ** يَفْنِي شُوْرْ كُوْنِ كِيْمَهْ دِيْكِي
 يُوْلُوْ اَشْكَارَهْ اَوْلَهْ سِيْنِ اَوْلِيَا اَوْلْ كُوْنِ اَنْوَكْ قُوْتَدَنْ وَيِيْدِ مَجِيْدَنْ رُوْ اَيْتِ
 قَلِنْدِي عَبْدُ اَلْمُهَدَنْ كِيْمَهْ اَيْتِي يَوْمَ تَبْلِي السَّرَائِيْ دِيْدِي يَفْنِي نَمَازِيْنِي وَاَوْ رُوْجِي
 وَجَنَابْتَدَنْ يُوْعَمَقْ كِيْمَهْ لُوْ كِيْمَهْ كَشِيْدَنْ كَلَمَشِ اَوْلَهْ سِيْنِ بُوْنَسْنَهْ لَرَا اَشْكَارَهْ اَوْلَهْ

روایت بتا کیم رسول حضرت آیتدی اوج سنه هر کیم صفا سہ اول کیشی
 حقیقت لکرنک دوسید زهر که آکا حیانتا تیسہ حیانتلق ایشہ کراید لک
 سہ اول کیشیلر حقیقت لکرینو کد شما نیند بر پی اوج در و بر پی دخی
 نماز در و بر پی دخی غسل ایلمکد قوله تعالی **فَالْمَعِينُ قُوَّةً وَلَا تَمَایِ بِعَنِي**
 شول کافر لک قومی و چری ویرد مجیسه یوقد زکیم اندر یرد قوله لک قیامت
 کونک عذابک قورتره قوله تعالی **وَالسَّمَاءِ ذَاتِ الرَّجْعِ** یعنی اول کورک حقیقون
 کیم یفور و زرق قولر هر نیل و هر سنه ایند ر و لک ربوبیه اولمایا یدی
 قولر هلاک اولیدی عبد الرحمن بن محمدی حدیث ولیدی بن سفیان دن و
 علمه دن و ابن عباس دن کیم آیتدی و السماء ذات الرجع دیدکی یعنی اولفور
 لک حقیقون دیمک اولور قوله تعالی **فَالْأَرْضِ ذَاتِ الصَّدْعِ** یعنی دخی اولر
 حقیقون که یار لک و اولر و اغاجلد یشلر پتر وار مقلر آندن چقار لک بواقسامه
 جوابی انه لقول فضل در علما بوایتی جوابی قسم دینر قوله تعالی **اللَّهُ لَعْلَقُ**
فضل یعنی بوقرآن حق سوزید کرجک و د و غرور در کیم حقی باطلدن سچ
 قوله تعالی **وَمَا هُوَ بِالْهَذَلِ** یعنی دخی کلدر بوقرآن او یون و مسخره لک کلدر
 و هرز سوزد کلدر قوله تعالی **انهم یکیدون کیدا و اکید کیدا** یعنی مکه مشرکری
 اللاد لک حیلہ ایلیوب برایشلر ایشلک دکر لک محمد عم بن لک دخی بولر مکر حیلہ
 ایدوب بدایشلر ایشلک دکر قوله تعالی **فَهَلْ الْكَافِرِينَ** پس یا محمد اول کافر لک

از زمان مهلت وین قوله تعالی **امهاهم رویدا** یعنی بن تکریم داجی
 بولاره از زمان مهلت ویدرین کیم اول بولان دکا دکما این اشلیام
 پین از زمان صکره اول کافر کور بیدر کونند دوتلد یلد هلاک اوللد
 جان جهنمه اضمرد یلد **سوره الاعلی** بوسوره مکه ایندی طغوز آیتدین
 ایکی کلمه ذراکی یوز طقسان بزحرفد حدیث قلدی بز هارون بن کثیر
 زید این اسمدن و اولدخی تکر رسولدن کیم آیتدی هر کیم بوسوره او
 قسه حق تعالی اکا ابا هییم و موسی و محمد ایلدی کی کتابلدک وصه
 و صفلدک حرفی ساغشجه اون اول قدر مزد ویره و داخی این عبا سون
 روایت قلیدی کیم رسول حضرت سبج سوره سن او قیدی پین آیتدی
 سبحان ربی الاعلی ددی دخی هر کیم بوسوره او قسه صوکنده آیتسون
 سبحان ربی الاعلی پین روایتده کور کیم بولمه اول دیان میکا ایلی **حکایت**
 مشهورد راسد ایل عرشک اولوفین کورک دلای حق تعالی بنج بیدک قنت
 ویزدی وقوه ویزدی پنجه بیک پیل اوچدی هنوز دخی عرشک بز قایمه
 سیندن بز قایمه سینه وارمیدی کیرود و نوب سجده واریدی سبحان ربی
 الاعلی ددی حق تعالی انوک تشیخ نمازده سنت قلیدی هر کیم نمازنده بو
 تشیخ دیسه میکا پیل ثواب پنجه ثواب ویز پین رسول حضرت سبج ایلله
 آیتدی آی قرئنا ثم جبرئیل سبحان ربی الاعلی دیکورک مزدین بکا ایلی

ویزیدی

ویریدی پس جبرائیل علیه السلام آیتدی یارسول الله هر مؤمن اروه مؤمنه
عورت اینی سجودنده یا ایرق یرده دیسه آنک تو این قیامت کوننده ترازونک
بن یابنده قوسلدن کف سندن یددی قات کونک ویدی قات یددی و طاغلی
و کزلدی و عرشینی و کربینی قویالربونک تو ای دو کلسنده اغر و تقیل کله امیری
تجان قول سبحان ربی الاعلی دیسا یعنی دیمک اولوز کیم تسبیح قلوبین یجانک
یعنی بکلرین اولرین بنوم بن ورد کاریم کیم دو کلی سنه نه سنه دن یجانک
بو یله دیمکدن پس حق تعالی ایدر ای قولوم کچک آیتدی من قونسنه دن
یجان بندن یوقار سنه یوقد پس طایق اولک کیم ای فرشته لرم بن
اول قولی یار لغارم و اجماعی اکامقام و یردم روایتده کلور کیم تجان بو تسبیح
چوق ایدن اولسامیکایل هر کون آنک زیارتنه کلوز تا قیامت دین یچن قیامت
قویسه میکایل اینی قناری اوزرینه کتوروب حق تعالی دن شفاعت قلوب
دلیا پس حق تعالی ایده کیم یا میکایل بن سنو ک شفاعتکی قبول قلدیم ان اجاعه
ایلت دیا **آیت** عتب بن عامر آیتدی تجان قسبح باسم ربك العظيم آیتلیندی
پس رسول حضرت آیتی اینی رکوعلنده ایدر تجان سبحان ربی الاعلی ایندی
رسول اکرم صلی الله علیه و سلم آیتدی بوئی سجود کزده دیدر بی پس بر اشادت
دخیشن **الله الرحیم** ده بودر که حق تعالی کند و کلامنک
اولنده بواج آدی که ایتدا قلدی که کندنک کلام قیدی در نیچون آنکیچون

كَيْفَ خَلَّيْتُكَ أَوْجُ بَوْلَكَ دُرِّ بَوْلِي سَابِقًا دُرِّ بَوْلِي مُقْتَصِدًا دُرِّ بَوْلِي
لِي ظَالِمًا دُرِّ بَوْلِي اللَّهُ لَفِظًا إِشَارَةً سَابِقًا دُرِّ بَوْلِي لَفِظِي إِشَارَةً دُرِّ مُقْتَصِدًا
رَحِيمًا إِسْمِي إِشَارَةً دُرِّ ظَالِمًا دُرِّ بَوْلِي مَعْلُومًا وَوَلَدِي كَيْفَ بَوَّأْتُكَ إِدْلَاهُ أَوْجُ طَائِفَةٌ بَيْنَهُنَّ
مَنْدُ أَوْلَاهُ دُرِّ نِيَادِهِ وَهَمْ أَحْزَنُهُ كَيْفَ بَوَّأْتُكَ نَبَّ كَاتِبُهُ مَحْرُومٌ قَالِي يُوْبُ

مَقْصُودُهُ أَيُّهُ لَنْ يَبْرُكُهُ لَبْسٌ **وَاللَّهُ الرَّحِيمُ الَّذِي قَوْلُهُ تَعَالَى**

سَبِّحْ اسْمَ رَبِّكَ الْأَعْلَى يَعْنِي يَا مُحَمَّدُ أَيُّهَا سُبْحَانَ رَبِّي الْأَعْلَى بِقَوْلِ صَحَابَةِ
لَنْ قَوْلِي بِنَجْمِ عَلَمًا أَيُّدِي لَكَ كَيْفَ يَا مُحَمَّدُ فَلِحُدِّ لَنْ سِنِيكَ تَكْرِيكَ حَقْنَدَهُ دِيدِي
سُورَ لَدُنَّ سَنَ تَكْرِي يَكَيْفَ أَرِي وَمُسْتَرِي بِلِكَلِ بِنَجْمِ لَنْ أَيْدِي سَبِّحْ اسْمَ رَبِّكَ
الْأَعْلَى يَعْنِي تَكْرِيكَ كَقَوْلِ قَوْلِي لَكَ وَأَوْلُ لِقَلْبِهِ وَتَقْطِيبُهُ تَسْبِيحُ أَيُّهُ لَكَ تَسْبِيحٌ قَلْبِي
ذَكَرَ أَيُّهُ لَكَ كَيْفَ تَكْرِيكَ كَقَوْلِهِ تَعَالَى **الَّذِي خَلَقَ فَسْوَيْ** يَعْنِي أَوْلِي جَا تَكْرِي أَوْلِي
كَيْفَ يَدِي خَلْفِي بَيْنَ رُوزِ تَدِي يَعْنِي بُوَيْنَ نَاسْتِ قَلْبِي قَلَانِ حَيَوَانِي كَيْفَ
قَلْبِي قَوْلُهُ تَعَالَى **وَالَّذِي قَدَّرَ فَهَدَى** أَوْلِي تَكْرِي أَوْلِي كَيْفَ نَسْنَهُ قَدَّرَ
لِي أَدْمَلَهُ خَيْرِي وَشَرِي وَسَعَادَتِي وَشَقَاوَتِي كَوَسْتَرِي وَيَلْقِي لِي
أَوْلِي وَبَوْلِي كَوَسْتَرِي يَعْنِي الْهَامُ بِنَلَهُ هِدَايَتِي وَيَزِي مُقَاتِلِي
أَيْدِي وَالَّذِي قَدَّرَ فَهَدَى بَيْنَ يَدِي غَنَابِلِي كَيْفَ أَيْدِي كَلْبِي شِيهِ
يَنْحَهُ وَارِ عَطَا أَيْدِي يَعْنِي هَدِي بِنَ جَانُورَهُ تَهْ يَدْرَسَهُ يَدْرِي وَأَبِي أَكَا
كَوَسْتَرِي بِنَجْمِ لَنْ أَيْدِي لَنْ خَلَّيْتُكَ دُرِّ لَنْ مَضَلَّتِي وَرِزْقِي قَدْرَ شَقِي

كوستری

کوستردي بوغچه لرايتديلر حق تعالی دوکلی اصتيلدي سننه لرايچنده يرتدي وادمده
 اولسننه لردن اصتي بي بچه چقارموق کرک کوستردي واکلتدي بوغچه لرايتديلر
 يعنی يرتد غندن که دلر سنه دين يولن کوستردي سیدی ايدر والدي قدر فهدي
 يعنی انه رخمنده طغوزاي اون کون يارتق يارتق قدرلدي اندن اوغلان احمدن
 جقمي کوستردي واسطی ايدر نيك جتلي خلق اورزينه قدرلدي وديهي هر يبه
 اول قدرلن يولي گلز قلی ويزي کيم صالحه ايلما وايومله مشغول اولدر
 وفاسله ياوز عملي مشغول اولدر بچه لرايتديلر والدي قدر فهدي يعنی
 ياز قلی تولر اورزينا قدرلدي واندن بوه توبه يولن کوستردي قوله تعالی
والذي اخراج الرعي واولتکر در کيم اولدي چقاردي قزل ويشيل وصارو
 وکود واق وقل وموار ودر لودر لودنکا دنگ قلدي کيم بي بيينه بکر مزلي
 قوحو لو وکبي قوحو سز کبي طنلو وکبي اجوهن بي بي دز لو بجه در واندن
 کيم شاعر ايتدي **بيت** وصبفنا النبات بقير صبغ نقد رجمه من غير ملين قوله
 تعالی **فجعله غشاء اخوي** يعنی پس حق تعالی جل وعلی واهي اولدر لودر
 لودنکا دنگ اولدي اسکی قيفره يعنی که هر يري سولديلد ودرنکيد ووب
 پير دوشدي وچوردي پس هيچ جه کلمه کبي اولدي قوله تعالی **سنزلک**
فلا تنبي يعنی يا محمد نين اوله که قرأني سکا او قيا وز يعنی شويله اوکره
 وز کيم هر کز او شميا سن قوله تعالی **الما شاء الله** يعنی مکره تکري تعالی

جَلَّ جَلَالُهُ سَنُكَ أَوْ تَمْفَلِي دَلِيَا يَعْنِي أَوْلَادُ رَكِيمٍ حَقَّ تَعَالَى مَنَسُوحٌ قَلْبِي
 قَرَأْتَنَنْ بُوَقْتَادَه قَوْلِنْدَه دُرُ بِنَجِيه كَرَايْتِي دِيلِرُ سَنَعِيدُكَ فَلَائِنَسِي يَعْنِي قُرْآنِي
 سَكَ اَوْ كَرِهْ دَه وَرُوسَن اَوْلَا قَرَأْتَنَنْ لَه عَمَلٌ قَلْبِي اَوْ تَمْيَا سَن قَوْلَه تَعَالَى **الْهَمَّا**
شَا اللّٰهُ اِنَّمَا يَعْلَمُ الْغَيْبُ وَمَا يَحْفَظُنِي يَعْنِي اَوْلَا تَكْرِي سِرْكَ سُوْر كُوْرِي وَاَشْكُوْرِي بِلُوْر
 اَشْكَارَه سِنْدَه وَكِرْنُ لُوْ سِنْدَه بِلُوْر مُحَمَّدِيْن حَامِدَايْتِي يَعْنِي اَوْلَا تَكْرِي صَدَقْتِكَ اَسَه
 اَشْكَارَه سِن وَكِرْنُ لُوْسَن بِلُوْر يَعْنِي قَوْلَه تَعَالَى **وَنَبِيْرَكَ لِيْسِي** يَعْنِي بَخِي سَكَ
 كَلْزَقِي وَيِي وَرُشُوْر عَمَلٌ لَرِي كِيْمَه اَجْمَاعَه كُوْرِي جَلْدُ بِنَجِيه كَرَايْتِي دِيلِرُ يَعْنِي سَكَ تَوْفِيْق
 وَيِي وَرُشُوْر كَلْزَشْرُ يَعْنِي بِلُوْر وَرُ **فَدَكِرْ اِنْ تَقَعْتَ الدُّرُةَ** يَعْنِي يَا مُحَمَّدَا وَاَكْت
 وَيِي كَلْ قَرَأْتَنَنْ لَه اَكْر بُوْنَلَنْ اَوْ كُوْت اَصْتِي قَلُوْر سَه قَوْلَه تَعَالَى **سَيَذَرُكَ مَنْ يَحْتَشِي**
 يَعْنِي تِيْز اَوْلَه كِه تَكْرِي دَنْ قُوْر قَان قَرَأْتَنَنْ اَوْ كَلْتَنَا اَوْلَا قَرَأْتَنَنْ وَاَوْلَا اَوْ كَلْتَنَنْ شُوْل
 بَنَجْت اِرَاق اَوْلَه كِيْمَه اَوْلُو اَوْدَه دُوْرْتَق اَوْلَا يَعْنِي دِيْمَك اَوْلُوْر كِيْمَه قَرَأْتَنَنْ اَوْ مِيَان
 وَيَلَانْلِيَان جَهَنَّمَه كِرْنُ تَنَا كِيْمَه اَيْتِي **وَيَتَجَنَّبُهَا الْاَشْقَى الَّذِي يَصِلُ اِلَى الْكَبْرِ**
 يَعْنِي بُو اَوْ كَلْتَنَنْ اِرَاق اَوْلَا نَ شَقِي اَوْلَا كِه اَوْلُو اَوْدَه يَعْنِي طَامُوِيَه قُوْر دِرْلَه يَعْنِي
 يِنَا اَنْدَنْ اَوْلَا اَوْدَه اِيْجِيْنْدَه اَوْلَا بَنَجْت اَوْلِيَا وَدَخِي دِرِي اَوْلِيَا نَتَه كِيْمَه اَيْتِي قَوْلَه تَعَالَى
فَمَا يَمُوتُ فِيْهَا وَلَا يَحْيِي سُوْر اَكْر صُوْر سَاكِرْ سَكَ كِه جَهَنَّمَه اَهْلِي اَوْلِيَا لُوْر دَخِي
 دِرِي اَوْلِيَا لُوْر دِيْدِ كِنُوْكَ فَايْتَه سِي نَدْرُ كُوْيَا كِه بُوْر اَدَه تَنَاقُصُ وَاَرْدُ رُزِيْدَا كِه
 يَرُكُوْ اَوْلِيَسِيْجَك اَلْبَتَّه دِرِي اَوْلَسَا كِرْ وَدِرِي اَوْلِيَا ق اَوْلَسَا كِرْ هَمَّ اَوْلَا كِه

هم اولمك بيزيد يا برحاله بن خالد بن خالد بن محمد منصور اول **باب** بود ذكر جهنم
 اهلي شوك كبي اولوم اوليا كيم راحت اولاد و دخي شونك دزلكي اوليا كيم
 اولدز لادن اصي كورن بيز ايبي اراده سر كردان قلار وعذابه كيرفتار اوللان
 عطا ايند اوليا كيم تگرين كسيما كور قيفوسيندن دكلنار و دزلكي كيم تگرين
 اولشمغوك راحت كور لوقوله تعالى **قلنا اطلع من تدك** يعني هر نيم شوك دك
 ايندي ولا اله الا الله كلمه سين ايتدي بايق اولغيني قور تلدي بوتور عطا و
 عليمه قولدز روايت قور كور ابن عباسن بوي لرا ايتدي ليم هر ك صدفه فطر
 وين سايق قور تلدي ابوالاحوص ايتدي هر كيم ذكوه ويزدي ايسه بايق قور تلدي
 قوله تعالى **وذكر اسم ربه قبيلا** يعني دخي اولكشي قور تلدي كيم جقدي بيره
 نمازين قلدي تكبير كنوردي نتا كيم روايت قلندي نافون كيم نجن ابن عمر
 بيره كون ايرته نمازين قور دي پس بكا ايندي كيم يانافع صدفه فطر جقار
 دكي كرايد رسم كيم جقار دم ايندي كيم فطره ويرك اندن نماز قور دي روايت
 قلندي مروان بن معاوية ابي خالد دن كيم ايتدي ابوالعاليه اوزرينه كورم
 بكا ايتدي قچان ايرته بيره جقسك بكا او غدا غل پس مصلي به كيد كن اكا
 او غدا بكا ايتدي كيم سنه بيد كيم ديزدي بلي اندن ايتدي خبر ويزدي بكا
 كيم نكازك بنجه ايتدي ايتدي جقار دم ايتدي سيني بن بونك ايجون دك
 دم اندن بوي او قدي كيم **قلنا اطلع من تدك** و ذكر اسم ربه فصلي داخي

اول آيتي مديته اهلي فطره و بر مكدن و صوايچر مكدن يكره كوز مديله بن
 نچه لر آيتي لر قد افلح من تزكي الابه سهره كيم تگر نيوك بر لكينا و محمد
 رسوللنا طوق و يري رسا و بين وقت نماز قتيله قلو رسه اول كشي بايق
 قور تدي قوله تعالى **هل نؤتيك الاية الدنيا** يعني يا كيم سذر بود نياذر
 لكن اخرت او زرينه اخيرا قلدي كن بن نچه لر آيتي لر عبد الله بن مسعود
 ايله بله اولورده اشبوايت او قديمه بل توشرون الحيوة الدنيا انذن بنه آيتي
 يلورده سز كيم بن اشبوع نياذر لكن اخرت او زرينه نيچون اخيار قلدي كوز
 آيتيك كيم بله ز پس اول آيتي انوك ياچون كه دنيا حاضر در كه انوك
 طعابي و شرابي و چشني لري و عورت لري و بن كلري كه قدر در و اخرت
 بز دن غايبدر شمدي حاضر و نقدد كلدر پس حاضر در تدق غايبدر
 آيتيك بود و كل بزمه غافلغير ندر قوله تعالى **والاخيرة خير و ابقي**
 يعني اخرت يكد كدر و با قيده يعني كه با غير قدر زيره بقي افضل تفصيلدر
 و ضيعه مبالغه در يعني كه باقر قدر قوله تعالى **ان هذا في الصحف الاولى**
صحف ابراهيم و موسى يعني اشبوسوره ده ياد قلدي غموز ايلري كتابد و
 وارد و دخي ابراهيم و موسى صحفنده وارد يازلمشند كيم عاقل كشي
 كركه كيم در بن صفليان زمان بيله ايشنا او كرده ابودر آيتي كيم بنيفر لر
 دن مرسل قاچدر آيتي اويج يوز او خدر كيم بولار جبرائيل آيتي قلا

قلانته

کَلَامِنَا يَنْدِي سِنِ اَيْتِي اَمَّ بِنَفِي اِيدي بَلِي حَقَّ تَعَالَى اَدَمِي كَنْدُو قَدْرَتِ اَيْلِه
 يَنْدِي وَ اَلْحَقِّ كَنْدُو قَدْرَتِ اَيْلِه يُوغُرِي قِرْقِ صَبَاحِ يَعْنِي قِرْقِ يَنْدِي بَرِخْ عَلَمَا
 هَرِي يَلْدُو تَوْبِ طَوْرُ كَرْمَشَا يَنْدِي بَرِخْ كِه اَهْلِ تَحْفِيقِ دُرُرُ لَوْ هَرِ صَبَاحِ بِنِ
 بِنِ دُو تَوْبِ دُرُرُ لَنْتِه كِيَمِ حَدِيثِ قَدْ سِيْدُرْ كِمِ حَقَّ تَعَالَى يُوْرُوْبِ طَوْرُ **مَنْزُومِي**
طِيْنَتِه اَمَّ يَيْدِي اَرْبَعِيْنَ صَبَا بُوْ مَقَامَه سُوْرُ جُوْ قَدْ رُكُوْبِي اَكْرَحُوْ تَعَالَى
 اَيْدِي اَيْحَمْدِ اَدَمِ رُوْرِيْنْدِي اَوَكْلِيْنِ نَدِي اَرْتِيْمِ اَيْسَه كَا فِلِه نُوْنْدِي يَرْتِيْمِ حَاضِرِ
 اَوْلِي يَعْنِي نَجَا اَمَانْتَلَرِ قُوْمُ سِنِ دِيْمَكِ اَوْلُوْرِيْمِ يَأْتِيْمُ دِي اَلْكَزْدِيْمَا كِه اَوْلِيْ بِلَا
 كَرَكِ سِنِ يَالْكَزْدِي لَا اِلَهَ اِلَّا اللهُ دِيْمَكِه اَيْشِ حَاصِلِ اَوْلِيْ تَا كِه عَمْدِ اَوْلَا اِنْجِيْتَا كِيْمِه
 مَوْلَا نَا نِظَامِ اَلدِيْنِ كَتُوْرُوْبِ دُوْرُ **رَوَايَتِ** اَبُوْ ذَرِ اَيْدِي دُوْرُ بِنَفِي اَبُوْ ذَرِ
 بَرِي هُوْ ذَرِي صَالِحِ بَرِي شَعِيْبِ بَرِ مُحَمَّدِ مَضِيْفِ صَلَوَاتِ اللهِ عَلَيْهِمْ اَجْمَعِيْنَ اَبُوْ ذَرِ
 اَيْدِي كِيْرُ وَ صُوْرُدُه كِه يَارِ سُوْلَا اللهُ حَقَّ تَعَالَى كُوْ كُنْ قَاجِ كِتَابِ اَيْنْدِي بِنَفِي
 اَيْدِي يُوْرُوْرُ كِتَابِ اَيْنْدِي اَمَّا اَدَمِ اَوْنِ صَحْفِ اَيْنْدِي اِدْرِيْسِ اَوْ تُوْرُ صَحْفِ
 اَيْنْدِي دِي اَبْرَاهِيْمِ اَبْرَاهِيْمِ اَوْنِ صَحْفِ اَيْنْدِي اَنْدَنْ مَوْسِيْ يَأْتُوْرِيْتِ وَيَنْدِي
 عِيْسَى يَمِ اِنْجِيْلِ وَيَنْدِي دَاوُدَ نَبُوْرِيْ وَيَنْدِي مُحَمَّدِ مَضِيْفِ قُرْآنِ وَيَنْدِي حَاكِيْمَه
 كَلُوْرُ كِيْمِ بِنِ بُوْ كُوْنِ جَبْرَائِيْلَ فِرْعَوْنِيْ سَوَايِ قِيُوْ سِيْنْدِي كَچَا رِيْدِي رِيْدِي
 بِنِ پَارِ كُوْرُ اَلدِيْ سَوَايِ اِيْشِكِنْدَه لَبِي **اَللّهُ الرَّحْمٰنُ الرَّحِيْمُ** يَنْدِي
 بُوْ هَلْدِ بِنِ كَا نِدَه اَوْلَا وَه حَقَّ تَعَالَى كِيْمِ دِيُوَادِ وَيَنْدِي فِرْعَوْنِ دُوْرُ يُوْرُ

يَوْمَ يَبْلُغُ عَمْرُؤُكَ بِرُكُونٍ بِأَشْيِ أَعْرَابِيٍّ وَسُكُوكِ سَيِّمِ كَلَامِيٍّ وَبُؤْخِجَةِ
 خَلْقِكَ أَوْ زَيْنَةِ عَالِيٍّ أَوْلَادِي حَكْمُكَ لَوْ سَوَّرْتَنِي بِبُؤْخِجَةِ صِرَافِ لَهْ وَأَوْلَ سِرَافِي
 نَجْدِ يَلْدِ مَعْمُورِ أَوْلَادِي بَيْنَ جَبْرِائِيلِ التَّهَوُّكِ بُوَادِ لَوْعِي بَرْدِ شَمَانِ قِيُوسِنَا
 يَزْدُغِي جُؤُنَ دُنْيَاكَ بُوُخِجَةَ كَرَامَتِ بُوَلَادِي أَمَا شَوْنُكَ كَيْ لَيْسَ بِهِ اللَّهُ كَلِمَةً مِنْ دُنْيَاكَ
 دُونَ تَادِيمِ أَوْ قَسَمِ بَيْنَ حَقِّ تَعَالَى كُنْتُ كَمَا مَنَنْتَ أَوْ قَوْلَا كَرِيمًا أَدْوِي رَبِّ أَوْلَادِي
 قَوْلُهُ وَمَقَامُ كَرِيمِ الدُّوْبِ وَدِيْدَارِي رُوْزِ قَلْوَزِ سَهْ هَبْ عَجِيْبَ غَرِيْبِ أَوْلِيَا أَمِيْنِي
 وَصِيْنًا يَدْرِمْ كَيْ بُوُخِجَتِي كَاتِبِ عِلْمِي قَوْلُهُ حَاصَّةً فَاتِحَةَ سُورَةِ سِنِّ أَوْ قِيُُوبِ ثَوَابِي
 يَزْدُغِي جُؤُنَ بِيُوْرُ رُسْهِ اللَّهُ تَعَالَى حَضْرَتِي رَسُوْلِ الْكُرْمِ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْكَ وَسَلَّمَ

سَجَاغِي دَبْنَهُ حَشْرَايِدَهُ أَمِيْنٍ مِنْ بِيْرِ اللَّهِ **سُورَةُ الْفَاشِيَةِ** بُوُورِهِ مَلَكَةُ أَمِيْنِي
 يَكْرِعِي أَلْتِي أَيْدُرُ طَقْسَانَ أَيْ كَلِمَةً دُرُ أَوْ بِيْجِ يُوْرِ سَكْسَانَ بِرُحْرِ فَرْزِ رَوَايْتِ
 قَلْبِي سَعِيْدِيْنَ جَبِيْرِيْنَ وَابْنَ عَبَّاسِيْنَ وَتَكْرُرِ سُوْلِيْنَ كَيْ بُوُورِ أَيْدِي هَدِي
 كَيْ بُوُورِهِ أَوْ قُوْرَسَهُ حَقُّ تَعَالَى حِسَابِ أَنْتَ كَنْزِ قَلْبِهِ وَطَامُوْدُنِ قُوْرَتِهِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ **هَذَا تِلْكَ حَدِيثُ الْفَاشِيَةِ**

يَعْنِي يَا مُحَمَّدُ بَابِي سَكَا قِيَامَتِ خَبْرِي كَلْبِي يَعْنِي أَوْلَى قِيَامَتِكَ قُوْرُ قُوْسِي قَامُو
 نَفْسِي أَوْ رَتَقِ سَعِيْدِيْنَ جَبِيْرِيْنَ غَاشِيَةَ دِيْدِي أَوْلَادِي طُوْمُو أَوْ دُرُ كَيْمِ
 طَامُوَاهِلِي بُوَلُوْرِ **وَجُوهُ يَوْمِ نِيْجَاغَةِ** يَعْنِي بِرُخِجَةِ يُوْرِ لَرِ أَوْلَى قِيَامَتِ كُوْنَتُهُ
 خُوْرًا وَآوَادِ اِحْبَالِهِ أَوْ سَعِيْدِيْنَ جَبِيْرِيْنَ يَعْنِي أَوْلَى يُوْرِ لَرِ تَكْرُرِ جُؤُنَ دُنْيَاكَ

هَجَّ عَمَلِ قَلْبِي بِسِ آيِي طَمُو اَوْ وِي اِيچِنْدَه زَجِيْر لَر اِيْلَه بَفْلِيَا لَر قَتَادَه اِيْتِي اَوْل
 يُوْر كُوْر دُنْيَا دَه تَكْر طَاعَتِي قَلْمَفَه تَكْتَبْر لَك اِيْتِي بِسِ آيِي قِيَا مَتَدَه اَوْ طَوْر زِيْنَه
 سُوْر يِلَر ضَحَاك اِيْدُر اَوْل كِه تَكْر طَاعَتِي قَلْمَدِي دُنْيَا دَه سَجْدَه اِيْلَمَدِي طَا مَو اِيچِنْدَه
 طَاغَلَر وَا رَدْر دَمُوْر دَن قُوْر دِر لِيْشِي بِسِ زِيَا نِيْلَر اَوْل يُوْر لَرِي كِه سَجْدَه قَلْمَا يِي اَوْل يُوْر
 لَرِي اَوْل قِرْمِيْشِي دَمُوْر دَن طَاغَا سُوْر يُوْر سُوْر يُوْر اَوْل طَاغَا كِه بَارِيْشَنَه چِقَار دَر سُوْر يُوْر
 سُوْر يُوْر دِيْنَا اِيْنِدُر كُوْر دَا يِم بُوْر عَذَاب اِيچِنْدَه اَوْل لَر سُوْر يِي اِيْدُر اَوْل يُوْر كِه دُنْيَا دَه
 مَقِيْتِيْلَر قَلْبِي اَنْدَن اَوْ تُوْر يِي قِيَا مَتَدَه اَوْل كِه زِيْدَه بِنِ اَسْلَم و سَعِيْدَر وَا يِيْتَدَه بُو
 لَر كِيْشِيْلَر دُر و رُهْبَان لَر دُر و طَاغَلَر دَه قَوْل لَر دُوْب اِيچِنْدَه اَوْ تُوْر ن كَا فِر لَر دُر كِيْم
 اَوْل اِيچِنْدَه بُوْر كِه يُوْر لَرِي اَوْ زِيْنَه سُوْر يَا لَر نَتَا كِم اِيْتِي **عَامِلَه نَا صِبَه تَصِيْلَه**
نَا اِحَامِيَه تَسْمِيْعِيْن عِيْن اِيْتِي يَفِي اَوْل تَكْر طَاعَتِنَا تَكْتَبْر لَك اِيْدُوْب سَجْدَه
 قَلْمِيْن لَر نِي اَوْلَه كُوْر كِيْم اِسْتِي كِي قِيْتِي اَوْلَه وَقِيْمَن رُصُوْدَن اِيچُوْر لَر كِيْم اِسْتِي
 غَا يْت اِيْر مِيْشِي اَوْل قَتَادَه رُوَا يْت اِيْدُر اِيْدُر كِيْم بِيْر كُوْر يُوْر اَد لَدَن بَرُوْر صُو
 قِيْنَر كَا فِر لَر اِيچُر مَكِيْچُوْن قَوْلَه تَعَالِي **لَيْسَ لَهْمُ طَعَامُ الْاِيْنِ ضَرِيح** يَفِي اَوْل
 قَوْمِيْن اَوْل كَا فِر لَر كِه طَعَا مِي اَوْلِيَا مَكْر ضَرِيحِيْدَن ضَرِيح دِيْدِي كِي بِيْر دَكْنَلُو اَوْ تَدُر
 كِيْم كُوْر يَزْدَه بَرَك اَوْلُوْر اَنْدَن اِيچِي وَا نَدَن زِيْشْت اَوْت يُوْر قَدُر بَر نَجَه مُفِيْر لَر
 اِيْتِيْلَر ضَرِيح اَوْ دَدَن بَر اِنج دُر كَلِيْمِي اِيْدُر بِيْر اَوْ دُر كِيْم قُوْر حِيَا ن حِيَا ن
 اَكَا هِيچ بَقْر نَه قَدْر اِنج اَوْلُوْر سَه يَفِيْن كَلْمَن اِيْن عِبَا س رُوَا يْت قَلْبِي رَسُوْلَدَن

كَيْفَ آيْتِي ضَرِيحَ طَامُوا بِحَيْدَةٍ بَرَسَتْهُ دُرُكِيمُ دِگَنَّا بَكْرُ صَبُورْدَنَ اَجْرَقْدُرُ
 نَجَسْدَنَ دِيخِي سِيپَرَقْدُرُ وَاوَدَدَنَ اَيْتِي رَكَدُ طَامُوا اَهْلِيكَ طَعَامِي اَوْلَادِي بِنِ
 كَيْسَانَ آيْتِي اَوْلِي بَرِطَعَامِ دُرُكِي طَامُوا اَهْلِي اَبِي كُوْرِي عَيْكَ زَارِي قَلُوْرُوْرُوْ كُوْرِي يَه
 يَا لَوَارِي لِرْحَسَنَ وَاَبُو الْذَرْدَا اَيْتِي يَلِرُ حَقَّ تَعَالَى قِيَامَتِ كُوْنْتَهُ طَامُوا اَهْلِيكَ بُوْرِي
 زَشْتِ اَيْلِيَا شُوْرُوْ دُنْيَا دِي يَاوَزْ عَمَلْمَرِنَا بَكْرَه نَه نَتَه كَيْفَ عَمَلْمَرِي زَشْتِ اَيْدِي يُوْرُوْ
 لَرِيه زَشْتِ اَوْكَه وَاخِي حَقَّ تَعَالَى طَامُوا اَهْلِيكَ اَوْزَرِي نَا بَرِ اَجْلِقْ بَرِغَالِه دَكَلِي
 عَدْلًا بَلَدَنَ بَلَاةٍ اَوْلَادِ اَخِي قِيَتِي اَوْلَا سِنَ اَجْلَقْدَنَ بَكْ سِيْلَ فَرِيَادُ زَارِي قَلَالَرُ
 اَنْدَنَ صُكْرَه حَقَّ تَعَالَى اَيْدَه بُوْنَلَا ضَرِيحَ بِيْدِي كُ چُون اَوْلَا ضَرِيحَ وَيَه كُوْرُوْ
 رِيكُ بُوْغَا زَلَرِي سِنَه دُوْرَه بَرِ نَجَه رُوْ اَيْتَه ضَرِيحَ دِي دِي بُوْغَا زَطُوْرِي سِنَه
 دِي عَمَك اَوْلُوْرُوْ جُوْنِكِه بُوْلَا رِيكُ بُوْغَا زَلَرِي نَدَنَ اَشْفَه سِنَه كَيْمِيَا بُوْلَا كَا لَرِه دُنْيَا دِي بِنِ
 سِنَه كِه بُوْغَا زَلَرِي نَادُوْرُ سَا صُوْبِيْلَه كُچُوْرُوْ لُوْ دِي سِنَ فَرِيَادُ قَلَالَرُ صُوْدِي كِيَا لَرُ
 صُوْدِي لَرِي لَرِي نَدَنَ صُكْرَه بِيكُ صُوْ وَيَرِي مِيَا لَرِي نَدَنَ حَقَّ تَعَالَى اَيْدَه شُوْرُوْ قِيَزْمِي شِنِ
 صُوْدَنَ صُوْ وَيَرِي سِنَ زِيَا بِنِي اَوْدَدَنَ قَدْ حَلُوْ اَيْلَه اَوْلَا صُوْدَنَ اَلَا لَرِي بُوْلَا رِي اَعْزُ
 لَرِي نَا قُوْبَا لَرِي چُوْنِكُم اَوْلَا قَدْ اَخ بُوْلَا رِي اَعْزُ لَرِي نَا يَفِيْن كَلَا اِسْتَلِكْنَدَنَ بُوْلَا رِي يُوْرُوْ
 دَرِي سِي قُوْلِيَا اَوْلَا قَدْ حَلُوْ اَيْچِيْنَه دُوْ كَلَه دُوْدُ قَلِي رِي بُوْرِي شَا شُوْبِيْلَه اَوْلَه اَوْ سِنِ
 دُوْدُ قَلِي رِي اَلْسَلَرِي نِي اِيْرِي شَه بُوْرُوْ اَلْتِنِ دُوْدُ قَلَرُ كُوْ كُسَلَرِي نِي كَلَه بُوْرِي شَه چُوْنِكُم
 اَوْلَا صُوْبِي بُوْلَا رِي اَعْزُ لَرِي نَا قُوْبَا لَرِي اَجْلَرِيْن اِچَا كُوْرَه لَرِيْن وَيَقْرُسَقْلَرِيْن اَشْفَا دُوْ كَا

نغوز بالله

نَفُوذِ بِاللَّهِ مِنْ ذَالِكِ لِحَالِ نَتَه كَيْفَ بَرِيءٌ آيِدُ **وَسَقُوا مَاءً حَمِيمًا فَقَطَّعَ أَمْفًا**
بِرَيْحٍ مَفْسِيرًا آيِدُ لَوْ جَان كَيْفَ بَوَايِتِ آيِدِي **لَيْسَ لَهُمْ طَعَامٌ إِلَّا مِنْ**
ضَرِيحٍ سَمِرْ مَلَكَةٌ مُشِيرٌ كُلُّ آيِدِي لِي بِرِيءٌ وَكَوْرٌ مِزْ ضَرِيحٍ اَوْ تَلَايِحِقُ سَمِرْ رِيءُ
 اِيْنِي يَمَلِكُنَّ نَه قِيُوْرُ زَسَمِرْ حَقُّ تَعَالَى بَوَايِتِ وَيَرِيءِي **كَأَيُّمُنْ وَكَأَيُّمُنْ**
جُوِعَ يَفْنِي اَوْ اَضْرِيحُ نَه سَمِرْ دُرُ وَنَه اَجْلِي كِيْدُرُ اَمَّا مُشِيرٌ كُلُّ يَلَانِ سَوِيْلَا
 دَلِي بَوَايِتِ دَوَايِسِي اَنْكُ يَاشِيْنِ اَوْ تَلَايِحِقُ سَمِرْ اِيْدِي اِنْكُ يَاشِيْنِ اَضْرِيحُ
 دِمَزَلَرُ سَبْرُ قِيُوْرُ دِيُوْرُ وَضَرِيحُ دِيُوْرُ قُوْدِ سِنَا دُرُ دَوَايِسِي سِيْحَكُ اَعُوْلُوْرُ قِيُوْرُ
 قَوْلُهُ تَعَالَى **وَجُوِعَ يَوْمَئِذٍ نَاعِيَةً** يَفْنِي بِرَيْحٍ يُوْرُ لَرِيْقِيَا مَت كُوْنُدَه نَعْمَتَدَه اَوْ
 كَادِيَا هَه دُوْرِيْبُ نَمَاز قِلْدِيغِي اِيْحُوْنِ اِيْحَاغِي اَكَا وَيِدَه لَرِ شُوْبِيْلَا كِه اِيْحَقُ نَعْمَتِنَا اِيْحِي
 اَوْلَه لَرُو يُو كَسَنَكُ اِيْحَاقُ لَرُو اِيْحِيْدَه اَوْلَا لَرُ قَوْلُهُ تَعَالَى **لَسَفِيْهَا اَضِيْبَتُهُ فِي جَنَّةٍ نَارًا**
لِيَّةٍ لَا تَسْمَعُ فِيْهَا لِاَغِيَّةٍ يَفْنِي اَوْ اِيْحِي اَوْ جَمْعُ اِيْحِيْدَه اَوْلَا لَرُو اَوْلَا اِيْحَاقُ دَه يِلَا نَ
 سُوْرُو اَبْطَلُ كَلَا جِي اَوْلِيَا قَوْلُهُ تَعَالَى **فِيْهَا عِيْنٌ جَابِيَةٌ** يَفْنِي اَوْلَا اَوْ جَمْعُ اِيْحِيْدَه
 اَقْرَبَا لَرُو اَرْدُرُ قَوْلُهُ تَعَالَى **فِيْهَا سُدُودٌ مَرْمَعَةٌ** يَفْنِي اَوْلَا اِيْحَاقُ اِيْحِيْدَه يَكْسَنَكُ
 تَحْتَلُرُ وَاَرْدُرُ قَوْلُهُ تَعَالَى **وَالْوَابُكَ مَرْمَعَةٌ** دِيْحِي اَرْمَشُ كِبَلُرُ وَاَرْدُرُ قَوْلُهُ تَعَالَى
وَالْوَابُكَ مَرْمَعَةٌ دِيْحِي صَفْ صَفْ قُوْنَلِيْشُ كُوْرَدَه بِالْشَلُرُ وَاَرْدُرُ يَفْنِي دَكْرِيْحِي يَسْتَقْلُدُ
 وَاَرْدُرُ **وَزَلَّيْنِ مَبْشُوْرَةٌ** يَفْنِي اِيْنَلُوْدُ وُشَكَا وَاَرْدُرُ يَفْنِي اَوْلُوْرُ لَرُو وَاَرْدُرُ يَفْنِي
 دُوْشَانَلِيْشُ دُرُ قَوْلُهُ تَعَالَى **اَفَلَا يَنْظُرُوْنَ اِلَى الْاِبْلِ كَيْفَ خَلَقَتْ** يَفْنِي بِيْمَزَلَرُ مِيْلُ اَحْمَدُ

شَوْل دَوِيَا كَيْمِ نَجَهْ اَيِر لَدِي بُو هَمَن هَمَن اِسْتَفْهَامْدَز مَفْتِر لَر اَيْتِدِلِر كِي مَجْن
 حَق تَعَالِي اَجْمَاقِ اِيچِنْدِي كِي نَسَنَه لَوِي وَصْفِ اَيِر دِي مَشْرُكِر وَ لَز مِشْدِر اِنِي طَمَلَا
 دَلُو اَيِنَا مَدِي لِر سِن حَق تَعَالِي كَنْدَر صُنْعِن بُو كَرَه اَكَلْتِدِي سِن اَيْتِدِي اَفَلَا
 يَنْظُرُون اِلَى الْاِبْنِ كَيْفَ خُلِقَتْ وَ بِي نَجَهْ لَر اَيْتِدِلِر حَق تَعَالِي اَجْمَاقِ اَهْلِنَا
 جَا اِيچَا كُو شَكْر و رَا كَيْمِ سِن يُو ز يِلْدَقِ يُو لِي جَا اِلِي اَوْلَه يِقْنِي جَا اِلِي يَزْدَن
 كُو كَا اَوْلَا سِن مَشْرُكِر بُو كَرَه اَيِنَا مَدِي لِر وَ اَيْتِدِلِر كَيْمِ بُو نَك كِي جَا كُو شَكَا اَوْ
 اَوْ شَمْدِي نِي جَا چِقْسُو نَلِر دِي لِر سِن حَق تَعَالِي دَوَا يِي مَثَلِ كَتُو ز دِي كَيْمِ شُو نَك
 كِي بِي بُو نَك جَا نُو لَر بُو كُو چِي كَر دِلَسَا كَيْمِ بِنَا جَكْدَر جُو كَر اَوْ ز رِي نِه بِنَجَك كَر و
 قَلَا جِي مَوْ مَنَلَرَه اَوْ جَمَاقِ اِيچِنْدِي دِلَسَا لَر كَيْمِ اَوْلَا كُو شَكَا چِقَالَر اَوْلَا كُو شَك
 بُو كَر اِي اِيغِي اَلْتِنَا دُو شَنَا چَان مَوْ مَنَلَرِ لِسِي هِ اَللّٰهُ دِي وَ بِي اَيَقْلَارِن تَوْ سَا لَر
 اَوْلَا كُو شَك كِي رُو يُو قَارُو قَلَا يِر يِنَه وَ اَرَه مَوْ مَنَلَرَه اِي نَمَك چِقْمَاقِ نَحْتِ اَوْلِيَا
 بِنَجَهْ لَر اَيْتِدِلِر حَق تَعَالِي يَارِي نِي قِيَا مَت كُو نَنَدَه اَجْمَاقِ اَهْلِنَه اَجْمَاقِ اِيچِنْدِي بُو كَرَه
 كُو كَر قُوَه بَلَا رَك اِيَا غَنَه و يِرَه هَد نَر يِه دِلَر لَر سَا دَر حَال و لَلَر نَتَا كَيْمِ بِي بِي شِي اَوْ
 تُو رَدِي يَزْدَن فِلَر لَه دَر حَال كَا ه رُو مَدَه كَا ه شَا مَدَه دُر كَا ه عِرَا وَ دَه كَا ه هِنْدِ سَا
 هِنْدِ سَتَانَدَه كَا ه مَشْرُكِرَه دُر كَا ه مَغْرِبَدَه دُر بَر سَاعَتَدَه يَدِي اَوْلِيَمِ كَز رَه نَج
 اَز مَوْ مَنَلَرَه اِنِي اَجْمَاقِ اِيچِنْدِي بُو جِي شَيْئَلَه اَوْلَا لَر كَا ه كُو شَكْرَدَه كَز اَلَر كَا ه
 بَا غَلَرَدَه بَا عِجَالَرَدَه كَز اَلَر كَا ه بَسْتَانَدَرَدَه حُو رَقِ لَر لَرَه تَمَا شَا اَيِدَه لَر كَا ه قِرَا و غَلَا طَلَبَلَر

ذوقده

زوقده اولار ههنا نكمه اوز زورندن قلقلار كور بكو اولار اللهم ارزقنا جميع
 المسلمين **وَالِى السَّمَاوَاتِ كَيْفَ رُفِعَتْ** وَدَاخِي يَا مُحَمَّد كَوْرَمَز لَرَمِي شَوْل جَا كَوْر كَيْمِ
جَا جَا لَرِي يَوْجَا لِكِه دِر كَسُوْر دُوْر دُوْم بَرَا تَيْدِي دَخِي اَيْدِي كَيْمِ وَاللَّيَالِي
كَيْفَ نَضَبَتْ وَالِى الْاَرْضِ كَيْفَ سَطَطَتْ عَلَمَا بُوَا تَيْدِي دَلِيْم سُوْر كَرْدِيْم شِلْدَرُوْر
 كَيْمِ حَقِّ تَعَالَى كَنْدُو صَنْعَنْدَنْ بِلْدِيْم كِيچُون بَرَجِيه اَيْدِي لَر حَقِّ تَعَالَى قَا مَوْجِنَا وَاوْر لَرِي
 اَرَا سِنْدَه دَوِي يِيچُون يَا رَقْلَدِي دِيُوْب سُوْرَا اَيْتِسَار حِكْمَت نَدَرْدِيُو **جَوَابِ** اَوْلَا
 كَيْمِ عَر بِلْدِي وَا دَنْ بُوِيك جِنَا وَا رُوْر دُ كَلَرِي يُوْغَدِي پِيْلِي كُوْر مَشْد دَكَلْتَر اَيْدِي
 مَكْر بِيْلِك بَر قَتَا ده اَيْدِي حَقِّ تَعَالَى اَجْمَق كُو شِكْرِيْن وَدَخِي اَوْجَق دُو شِكْرِيْنِك
 يُو كَسَلِكِيْن يَا رَقْلَدِي پَس اَيْتِيْلِي بَر جِيچَا وَا حَقِّ تَعَالَى دَوِي مَشَقْلَدِي تَاك
 مَقْفُوْر اَحْسُوْسِيْلَه بِنَا لَر وَا نَا لَر بَر جِيه كَر اَيْدِي كَيْمِ دَو شَوْل بِيُو كَلِكِلْدَه وِيُو كَسَلِكِيْلَه
 شَوْل اَخِر بُو كَلَرِي جَا بِيُوْرَه وِيُوْرُو مَطِيح اَوْلُوْر وِيُوْبِيْن ضَعِيْفِيْدِي جِييَا نَتَا مَطِيح
 اَوْلُوْبِيْدِيْلِي نَتَه كَيْمِ جَا كَيْتِيْدَه كَلُوْر اَبُو الْفَا سِه بَر جِيه تَقْسِيْر دَه كَتُوْر مَشِي كِه مَكْتَد
 بَر بِيچَان بَر دَو نَك يُو كَلَرِي اَوْجُن طُوْمَشِي كَيْمِ كَسَه اَيْسِنَه اَيْلَه پَس اَوْلُو يُو كَلَرِي
 چَكْد كُنْجَه اَيْب اَيْلَرُو كِيْمَشِي دَو اَيْب اَيْلَشِي حَقِي كِه سِيچُن اَيْنِيَا كَلَمَشِي دَو اَنْك حَقِي
 اَوْلُو سِيچِيْنِك اَيْنِيَا دَر مَشِي بُو مَسِيكِيْن دَو اَحَا لِد اَيْلَه اَيْدِي مَشِي كِه اِي بِي يَدِيْن كَسَه
 نُو كَلَرِي قَا بُو ك بُو يُو ك قَلَا يْدِي ك كَيْمِ بَن صِفَا يْدِي فَبِيحَان الَّذِي قَد هَا زِي هِي
 اَرِي تَكْرِي كَيْمِ اَبِي شُو يِلَه قَد لَرِي بَر جِيه مَفْسِد كَر اَيْدِي كَر دَو دِيْدِي بُو اَرَا ده

بولند در کیم شولا اغزو چوقلق بولند لری و یفور لری یو کلوب کیدند
 اقلیدن اقلیمه ورر لری نجه طاغلو و صحران و یازو لود و لری کچر لری حق تعالی
 نیک بویغی نرده ایسه یقدر لری قوله تعالی **فَذَكِّرْ اِنَّمَا اتُّمِدْتُمْ عَلَيْهِم**
مِصْرِيَّ یعنی یا محمد سن اول کافر لری ایتیکل و یزیه او جماعیز و طامومز بو
 کار الی غل کیم سن همان بر الی حسین و سن بولاریک او زینه جبار
 دکلیسی که بولاری ایمان کتور مک او زری لری لیا سن اندن صکره بوایت مس
 منسوع اولی سینف ایتدی کلک ایلد کف اقلو المشرکین ایتدی در بوایت ایات
 سیف دین لری نیچون ایلک چون که قلیج ایت دیمک اولور که مشرک لری دپالک هد
 قند بلور ساکور تا ایمانه کلنجه یا حراجه راضی اولنجه قوله تعالی **الْاِیْمَانُ**
تَعَالَى وَكَفَى علما بوایت معنی سنده اختلاق قلمیشلدر در بیچ لری ایتدی لری
 یا محمد بولاری او کتله کل و یزیه سوز موی دکور کل کیم سن همان بر او کوت
 و یزیه سین الی کافر لری اولدینان یوز دوندن لری هیچ او کوت اصی قلمز و بی
 نجه لری ایتدی لری یا محمد سن اول قومیک او زینه جبار دکلیسن کیم بولاری کوجله
 ایمانه کتور سن الی اول کیم کافر اولدی و بودینه کل مادی اندلری ایلد صوشدی
 و انلری دبه که کل تا مسلمان اولنجه سین اندل کیم کافر اولدیر و بودندن یوز
 دوندن لری حق تعالی بولاره اولو عذاب قله سید کیم اولو اولو اولو اولو اولو
 قوله تعالی **فِي عَذَابِ اللّٰهِ الْعَذَابُ الْاَلَمِیْن** یعنی سن حق تعالی عذاب ایلد بولاره

اولو عذاب

اُولُو عَذَابٍ **سُئِلَ** حَقُّ تَعَالَى اُولُو عَذَابٍ دِيُونِ چُون دِي دِي **جَوَابِ** اِنِكِ چُون كِنِم
 بُولَانْدِي نِيَادِه اَجَلِق و قَزَلِق و اَسِيرِك و دِي اَلْمَلِكِ عَذَابِن كُو رَزَلَر و اَخِرْتِه دِي
 اُو عَذَابِن اَشش عَذَابِن كُو رَه لَر نِي اَكِيْم اُو عَذَابِنْدَن اُولُو عَذَابٍ يُو قَدَّر قَوْلَه تَعَالَى
اِنَّ اِيْنَ اِيَّا بَرِّمُ يَعْنِي يَا مُحَمَّد بُولَارِك دُو مَكَلِمِي بَزْدَن يَكَادَر قَوْلَه تَعَالَى **هَذَانِ**
عَلَيْنَا حِسَابٌ يَعْنِي اَنْدَن صُكْرَه يَا مُحَمَّد بَا يِقُ بِنَه صُورِ حِسَابٍ وَيِر سَزَلَر دُرِّ يَعْنِي
 حِسَابِ بُولَارِك بِنَه اُو زَرِ بِنَه دُرِّ تَا كِيْم نَقْرَدَن و قَطِيْمِرْدَن حِسَابِ اِيْلَه و ز
 بَلَكِه هَر نَفْسِلِرْدَن و هَر خَطِر لِرْدَن و حَطِر لِرْدَن صُورَه و ز كِيْم نَه نَسْنَه دِه خَرَج
 اِيْلَا دُرِّ دِي حَقِّ سُبْحَانَه و تَعَالَى جَمَلِنَه تَوْفِيْقِر فَيَقِيْن مِيْتِ قَلِيْوَرُوبِ عِنَايَتِي اِيْلَه
 يَر نَفِيْه اَمْدِي اِي كِنَسَه كِه بُو كِتَابَه نَظَر اِيْدُوْبِ اَوْ قِيَانِ يَارَانْدَر جِنَابِكِرْدَن رَجَا
 اِيْلَدَر كِيْم مَن بِي سَجَارَه ضَعِيْف كِنَاهَا كِه بُو كِتَابِي كِتَابَتِ قَلِمِ شِنْدَر فَا تَحَدَّ اَوْ قِيُوْبِ
 نَوَائِي بَغِيْشَلِيْنَه اَللّٰه تَعَالَى و لِيْلَر و مَشَايِح لِرْدَن مَرِّ سِنْدَه اِيْلَه جِه حَشْوِ اِيْلَه اَمِيْن **سُوْرَه**
الْبَلَدِ اَمْدِي حَقِّ سُبْحَانَه و تَعَالَى حَضْرَتِنْدَن رَجَا اِيْلَدَه كِه بُو تَفْسِيْر شَرِيْفِي كِتَابَتِ قَلِمِ
 بُو كَا بَعُوْبِ نَظَر اِيْدُوْبِ اَوْ قِيَانْدَر اَللّٰه رَحْمَتِ اِيْلَسُوْنِ حَا جِي عِبْدِ الرَّحْمٰنِ اَوْ غُلُوْعِيْلِي بِي
 دِي اَلرَّوْصَا صَه دَعَا اَوْ تُوْر لِرْسَه حَقِّ سُبْحَانَه دُنْيُوْبِيَه و اَخِرُوْبِيَه مَرَار لِرِنِي حَا صِلِ
 قَلِيْوَرِيَه اَمِيْن **سُوْرَه الْبَلَدِ** مَلَكَه اِيْنْدِي اَوْجِ يُوْرِي كِه حَقِّ قَدْر كَسَا نِ اِيْلِي كَلِمَه دُرِّ
 يَكِيْمِي اِيْنْدُر رَوَايَتِ قَلِنْدِي رَسُوْلَدَن ص لَام كِيْم اِيْنْدِي هَر كِيْم بُو سُوْرَه اَوْ تُوْر سَا
 حَقِّ تَعَالَى اِنِي قِيَا مَت كُوْنْدَه اَمِيْن قَلَا بَرِ بَرِجَه رَوَايَتِه كَلُوْر كِيْم حَقِّ تَعَالَى

لبيد **والله الرحمن الرحيم** ده اون دروكرامت قلدي اول شتائي
 رخاند بوزك اصلي قرانده بو ايتدي كه فاذ كر في اذكر كم يعني اي قولده سيند
 بني اولك بن سزي آكاي يعني ديمك اولور كيم چان قولده **والله الرحمن الرحيم**
 ديسه حوقالي عظميله بيور ايتديم ايئي علي عبدي يعني قولوم بكا شت قلدي
 بزنجير و ايتك كلور كيم ذكرني عبدي ديون يعني قولوم بني الذي پس اي و شتهلور
 سز طيق اولك كيم بن قولي شتاء له آكامه ديدي لبيد **والله الرحمن الرحيم**
 قوله تعالى **لا اقسمة بهذا البلد** يعني يا محمد سن حلالين اشبو ملكه يعني
 كافر لري ديلمكا و اسير ايلمكا و صالي و بيرمكا هر بخا در سكا حلالا اولور
 اولايدي كيم حوقالي محمد مصطفى به حلالا قلدي ملكه الذي كورنك هر نه در سكا
 ايله و كيمي در سكا اولدنه و كين در سكا اسير قله و كيمي در سكا صالي و بير
 پس رسول الكرم اولكون ابن حنظلي دپلدي اولكعبه اور تا سينده يا پيشد زدي
 و داخي مقيس بن صباي دپلدي و اندن ايتدي هر كيم ابو سفيان او پنه كورنه
 اولكيشي قلبدن اميند ز پس ابن حنظلا و منقيس قان حلالا ايلدي ابو سفيان
 سواين خراب قلدي اما بر ساعت مقلاري بكا حلالا اولدي اندن كور تا قيامته
 دكن حرام در اندن رسول حضرت ايتدي حق تعالى بن لري و كور لري يدا اولد
 برو حرام قلدي يعني ديمك اولور كيم ملكك او تويي قويا رفق و اعاجين كسمك
 و اون اوله مغي حرام قلدي اوليال اندن ابن عباس ايتدي يا رسول الله الا ايرق

ديرق

دینمک حرام اولسون کیم اولومز ایچون وطوار لر مز ایچون کلدن سب
 رسول اییدی ایلا اولسون شرح بن سعید ایدر وانت جل بهذا البلد دیدی
 اولد کیم اول کافر لر مکنه اوئن اوزمک وانجن کسمک حرام دور لر وسنی
 مکنن سورمک و دپلمک جلا کور دکر **وانت جل بهذا البلد ووالد وما ولد**
 یعنی دخی مکنه حقیچون دخی انا انا و اعلو احقیقون مجاهد اییدی وقتا وضحا
 ایدی نکره ووالد وما ولد دیدی ادمد وانک اهلیدر و اعلو د جعفر بن
 سلیمان اییدی لر بوندن مراد ابراهیم پیغمبر ذر و اعلو اسمعیل ذر قوله تعالی
ووالد وما ولد لقد خلقنا الانسان في کبد یعنی مکه حقیچون و ادم پیغمبر
 حقیچون و بوا کسینک اوغلانلر دیر کیم بز ادم اوغلانلر رخچ اچنده یز دق
 حسن ایدر یعنی ادم اوغلانلر مسکین دنیا مصیبتلر نیک و آخرت قتلر لر نیک رخچ
 و رخمتن در تر هر کز بوا کیدن حالی اولمز عطا و ابن عباس ایدی یلر یعنی فی
 کبد دیدی اولد زانه رخمتن اولد رجق یزده قانله ققوار اسنده طقون ای
 اون کون انک رخمتن اولد رجق رخمتن و طوعنی و سور اتمک و سوزدن کسلک
 و دشی یتمک و بوغجه حسنتلر و رزق قرتمق و اولوم اجسین کورمک و اولومک
 اولک و سنلده یاتمق و بوغچه بیک نیل بیر التنده یاتمق و چور یوب طوپراق
 اولق ویلانلر و حیالدر عک و کیر و المن مین کیم قویوب اولو صور و حساب
 و صراط و میران و هرنه قدر اشلرک و ارسه صورمک مسکین ادم اوغلانلری

باشنده كجگن انرا شېبونه زخمه چكر تا اجماعه كو منيچه زخمه دن امير
 اولمز واخرت قولري كيم حا طرد كمنه قياس ايمك سيار در تراز ووتتي
 قور قيسي جهتم قور قيسي بوندر شول قور قلدر ركم كرك بو قور قولري
 كو چچك طغلا كير واوغلا نجقلر كورده ايدري ساچلري اغر وونلري
 متفيرا اولسردر نتايم حق تعالي خبر بيورر عظيميله بيزده قوله تعالي
يَوْمَ اجْمَعُوا لِلْاَوْلِيَاءِ شَيْبًا عَمْرِيْنِ دِيْنَار ايدني كبد ديدكي يعنى ديش نيمه
 نيمه كينك رنجن جكر اوغلا نجقلر اولوقتي حسنتلر ويرد كمر بوش نيمه
 سكو ي يار راي دري يور چقار اولوقتي اوغلا نجقلر سويلار مته كور
 يد ك كيم نه شكيت ايدري ابو صالح ايدني كبد ديدكي يعنى ادم اوغلا
 اوغلا ندريني ايكي اياق لري اوزرينه يوقارود كمش يردق ايرق جناوزكي
 دوزة اياق اوزرينه يوقارود قماق ايدني كبد ديدكي يعنى ادم اوغلا ن
 قوتلوي ندرق بو ايت ابو الاسد حقيده ايندي كيم غايت قوتلوي ايدري قور
 شويلا يدي كيم بربون سحتيان ايكي اياغي التنه قوردي وايدرد كيم
 هر كيم بني بونك اوزرندن ايرار سا بونجه انجه سننه ويره دردي كمنه ابي
 اياغي التندن المزي شويله كيم سحتيان پاره پاره اولوردي انك اياغي
 التنه بپاره قوردي چقارمز لردي ابن كيسان ايدني كبد ديدكي انا
 قرنده اوغلا ن باشي انا نك باشنده مقابلدر اياغي اياغنه مقابلدر شويلا كيم

قور

اورو

اورود و زکریٰ چنگه حق تعالیٰ آقا چقمقادستور ویرسه اوغلانک باشن آناک
 ایاغندن یگادوندیر برنجه لرا ایتدیله اول قوتلو کافر ولید بن مقین اید
 قوله تعالیٰ **ایحسان ان یقرب علیه احد** یعنی ابوالاسد صانری شوق قوله
 کیم این بن برتکری نکه آکا کوچی یشمز اوله اول کافر ایددی که بن چوق میالی محمد
 دشمنانی اوزرینا حنچ ایلدی دیردی اول صنورچی کیم این بن برتکری کوزمین
 نته کیم ایتدی قوله تعالیٰ **یقول اهلت الابد ایحسان لم یبه احد** سفید
 این جیبر و قتاده ایتدیله یعنی اول صنورچی کیم بن برتکری این کوزمین کیم
 اول میالی اول نه یردن قرندی و نیا حنچ ایلدی صور و نته کیم این عباس
 روایت قلدی رسولدن صرعه ایتدی قیامت کوننکه قوللر نکه با شمشیر ایغن
 قلدن مین دورت دور لونسنه صور کوز بیعی اولکم عرین نه ایندک لو کندی
 یعنی طاعتده با کناهده کپورچی ایچی مالیندن صور لو کیم نندن قزندی حلا
 باحر آمدنی اوچی اول میالی پز یخوج ایتدی تگری یولندی و یا شیطان یولندی
 دورنجی علمیده نه عمل قزندی والیر سوی سوی سوی قوله تعالیٰ
الم جعل له عینین و لسانا و شفقتین یعنی ادم اوغلاننا ادملرینه بین
 ایکی کوز و یوملکی و زنجی سویلدنیل و یوملکی و ایکی دودق و یوملکی
 قتاده ایدر حق تعالیٰ نکه یفتدی یولق بللورده هر پر چند که اشکاره در
 ولکن سکا بز بیلدر ز تقرین ایلر تا که سنوک خاطر لکه زنجی محکم اوله تا انوک

شکرین پرینہ قلا سین ابوصالح روایت قلو را ابو حازم مدنی کیم اولدی
 رسول الکریم و روایت ایدر رسول اعظم داخی الله تعالی دن ایدر که اولدی
 اوغلانی یلان سوزوغیت و بهتان و مالا یعنی یعنی کرگز سوز سوزلیم
 دیک دور سالیکی طوراغده سکا یردم قلدیم تاکه ایکی طوراغلی اوزرینا
 قپیا سن اگر کوزد حرامه بقوق دلسا ایکی قباغیده سکا یردم قلدیم تاکه اولسه
 ققلد ایله آبی بوریا سن بقپیا سن اگر توردن طپراقدن او شانورسد سکا
 کی پکلر یلا یردم قلدیم تاکه کی پکلر یک بریب نامشبتک قلا سن یعنی کوزد
 کپی ایله سن تاکه توردن طپراق کومیا اگر یالکوزده نه حکمت لوی وارد غین
 سوزلر سم کتاب مطورا اولور مقصود دن ایراق دوشور قوله تعالی
هدی تاہ النبیین یعنی ادم اوغلان لونا قولا غوزلدق ایکی یول یعنی خیر
 و شریون و حق باطل و دود و غر و یول و از غونلق یول بلد زده بو قاموسی حق
 تعالینک نفتملر ندن در بویله بیلوب شکرین قلا سن اگر اول بلد زده سمک
 نه اندن کلایدی کیم بر جکوزین پرینہ کتور یدی قوله تعالی **فلا اقسم العقبه**
 یعنی اول کافر لوبیلک اشما دلر کیم امین اوله لر قوله تعالی **وما ادراک**
ما العقبه یعنی نه بلدی دی سکا یا محمد عقبه نه سنه در قوله تعالی **فک عقبه**
او اطعامنی یومنی مسفین یعنی اول بیلک اشمو بیون قورتره مقدر قلاتق
 بندنک یعنی قول از اد ایتمک در یا جود اج طویور مقدر شولا کونده کیم اجلیق

اول یعنی

اوله يعنى قزلق اوله قزلقده اچ طيورنوق و مسكينلر طعام يده مك در بنجه
 مفسرلوا اينديلر يعنى اوله كافر مال ايله قول ازار ايتدي و اجلد طيورنوق مدي
 طيورنوقه حوج ايتدي كيم انوك ايدر بلكه اشايدي كه اوله مال محمد دشمنلغنه
 حوج ايتمكدن قوز تلا ايدر چي حق تقيالي كناهك اولولفن و اشليان اوزر نه
 اغولفن بلكه بكنر تدي چن قول ازار ايشده و اچ طيورنوقه اناك مثلن بلكي
 اشان كشي بكنر تدي بيلك ديد كندن مراد كناهلر دكيم بوخيرله اوله كناهلر
 اريپ يويلور كيدر مجاهد و ضحك و كلي ايتديلر ايشبو ايتدن بلك ديك صراط
 دركجه تم طوموسي اوزر ينا كارلور قلدن اچمه و قلمدن ايتد كسمكين در اوج
 نيك يللق يول اوزر نند نيك يللق ايشي در نيك يللق يوقشيدر نيك يللق يولور نند
 و انوك ايك يانده اوددن چنكاللري و اردر و كردن كشنر و اردر شور سفدان
 دكندري كي يعنى مفيلان دكاني كي پس بنجه لر اوله صراط يلدن كي كچا بر
 چالريل كي كچه لر بنجه لر يوكره ياي كي كچا و بنجه لر يور يو كچا و بنچالر
 اردن و عورتدن دوشادور و چالر بنجه لر همان كيم صراط اوزر ييه اياغني بسالر
 دوكلار علمه ايدر بيون ازار قلموق ديدكي اولدر كه توبه قلا كند و بويش ظامورن
 ازار قله يا حود ياز قدن قور تده يعنى اوله صراط چمه بيون ياز قدن ازار قلموقه
 دخي قزلقه حصم سوز قوم سوز ستملر طيورنوقه درود خي شور مسكين كه
 يقسوللقدن توره طبراعه بولشمش اوله ياش يير و اوزر يي و دوشاكي يوقدن

انلري طوي مقله در نشه كيم ايندي قوله تعالى **يَعْمَادُ امْقُوتِ بِهِ اَوْ مَسْكِنًا دَا**
مَثَلِيَةً تَمَّ كَانَ مِنَ الَّذِينَ اٰمَنُوا يعني انك صلوة الادي ايمان كتور نلردن يعني
 اول صراطيم كيمك بود يكوز ايله اولوز اولو كيم ايمان كتور نلردن اوله قوله تعالى **وَتَوَاصُوا**
بِالصَّبْرِ وَتَوَاصُوا بِالرِّحْمَةِ دخی بر برين صبر و رحمت وصيت قلندردن اوله اگر
 ايمان اهلي اولمز ايسه اول صراطيم بلکن اششما وانلر كيم ايمان كتوردي وقول اذ ان
 ايندي وينيلري طوي ردي و مسكين كره طعام لتدردي سپر اولو كشي اجماق
 اهلي ره و قتيكه حلال ماللك يدور ساو اگر حرام ماللك يدور سه دخی نواب اوسه
 نواب حاصلا اولمز بلکم كافر اولوز نغوذ بالله قوله تعالى **اُولَئِكَ اَصْحَابُ الِئْمَنَةِ**
 يعني انلر انلر كيم اصحاب يمندر يعني اجماق اهليدر قوله تعالى **وَالَّذِينَ**
كَفَرُوا يَا اَيُّهَا صٰٓخٰٓبُ الرَّثْمَةِ عَلَيْهِمُ نَارٌ مُّوصَدَةٌ يعني انلر كيم كافر
 اولدلو ريزيم ايتلويزه اينانديلر بولا اصحاب شمالدر يعني طمو اهليدر
 واو بو كرك اوز رينه در يعني جهنم طمو سينه كير سرلدر قوله مؤصده
 ديكي مطبقة ديمك اولوز يعني نجن طمو اهلي طمويد كير سالر طمو نك قباغن
 قبالر شويك كيم هر كيز اچرودن طشه علو جقميا يا حود طشه دن اچرود
 صوو جاق ميل كير ميا يعني بزدره راحنلق كور ميا لرنه اچرودن و ناطشه دن
 بزچر لايد مؤصده ديديكي بزخوز لشمش اوله يعني قبان قپونك اردنه
 بزخوز بر قسلدر شه اچرود اجماعه چاره اولمز ديمك اولوز ريمه يعني طمو

اهلي

٨٦
 أَهْلِي بِنُورِ سَنَةِ كَوْرَجِكَ أُمِيدُ لِي أَوْزَلَهُ كَيْفَ أَيْنُقُ أَبَدًا أَلَا بَدِيحًا سَعَدْتُ
 أَوْلَاقَتِ فَرِيَا زَايِدُوبِ وَأَوِيلَا دِيوُبِ نُوْمِيدُ قَلَا لِرُحُوْمَجَانَهُ وَتَعَالَى جَمَلِي
 صِرَاطِ مُسْتَقِيمِ اسَانِ قَلِيوِيَةِ عِلْمِ نَافِعِ عَمَلِ صَالِحِ قَلِيوِيَةِ بُوْمَسِكِيْنِ عَلِي كَاتِبِ نَخِي
 هَرَبِرْ كَزْدَنِ خَيْرِ دُعَا جَايِدُنِ أُمِيدُ زِيكِهِ اللهُ رَحْمَتِ اَيْسُوْنِ دِيَا نَلَرِ اللهُ تَعَالَى
 رَحْمَتِ اَيْسُوْنِ قَبُوْلًا أَوْلَمَلَقِ اِيچُوْنِ فَايَحَهُ اَوْيَانِكَ اَخِرِي عَاقِبَتُهُ خَيْرُ اَوْلَهُ **سورة**

الشمس مَلِكَةُ اَيْنِدِي اِيكِي يُوْزِيْدِي قُوْقُ حَرْقُدُنِ اَللّٰهُ دُوْنُ كَلِهَهُ دُرَاوُنِ سِنِ اَيْنِدُنِ
 سَفِيَانِ ثُوْرِي دُنِ رَوَايَتِ قَلِنْدِي كَيْمِ اَوْلَهُ رَسُوْلَدُنِ رَوَايَتِ اَيْنِدُنِ اَيْدُرْ كَيْمِ
 هَرُ كَيْمِكِهِ وَالتَّمْسُ سُوْرَةُ سِنِ اَوْقَسَا هَدَنْدِي كَيْمِ اِيْمِ وَكُنْشُ نُوْرُ طُوْقُنُوْرُ سَه
 دُكْسِي وَبِرْ مَشْجَهْ ثَوَابِ وَاْرْدُ رَيْفِي دِيْمَكِ اَوْلُوْرُ كَيْمِ حَقُّ تَعَالَى بِرْ كِشِيَهْ مَشْرِقْدُنِ
 مَقْرَبَهُ دَكِيْنِ مُلْكِ وَيَسَهْ دَكِيْ مَائِي وَاسْبَائِي وَيَرِي يُوْزِيْدِيكِهِ وَبَاغِ وَبَاغِ
 سِيْلَهُ اَوْلُ كِشِي دَاخِي بُوْمَجْمُوْعِنِ نَكْرِي يُوْلُنْدَهْ صَدَقَهْ اَيْسَا نَقْدُنِ ثَوَابِ بُوْلُوْرُ
 وَالتَّمْسُ سُوْرَةُ سِنِ اَوْيَانِ كِشِيَا اَوْلُقْدَرُ ثَوَابِ وَيَرِي دِيْمَكِ اَوْلُوْرَامَنَا وَصَدَقْنَا

اَمَّا بَسْمٌ ————— وَاللّٰهُ الرَّحْمٰنُ الرَّحِيْمُ دِيْمَكِ كَرَامَتِي چُوْقَلَهْ نَهَايَتِي يُوْقْدُرُ
 لَكِنِ بِرْ كَرَامَتِي اَوْلُدِكِهِ اِيْشَارِ غُفْرَانِ دُرْ بُوْنُكَ اَصْلِي قَرَاءَتُهُ بُوْدُرْ كِهِ وَالتَّذَاكِرِيْنِ
 اللّٰهُ كَثِيْرًا وَالتَّذَاكِرَاتِ اَعَدَّ اللّٰهُ لَهُمْ مَغْفِرَةً وَاَجْرًا عَظِيْمًا اَنْسُوْنِ مَالِدَدُنِ رَوَايَتِ دُرْ

كَيْمِ اَيْنِدِي هُوْرُ كُوْمُ صِدْقِ وَاعْتِقَادِ اَيْدِي بَرْ كَنْدَلِيْسِ ————— وَاللّٰهُ الرَّحْمٰنُ الرَّحِيْمُ
 دِيْسَهْ حَقُّ تَعَالَى تَعْظِيْمِ اَيْنِدُوْبِ اِنِي بَرْلِفَارِ بِرْ كَرَامَتِي لِيْسِي ————— وَاللّٰهُ الرَّحْمٰنُ الرَّحِيْمُ

قَوْلُهُ تَعَالَى **وَالشَّمْسُ وَضُحَاهَا** يَعْنِي بُونَهُ وَأَوَّلَ وَقَسْمَهُ يَعْنِي كُنْشَ حَقِيقُونَ
 دَخَانُوكَ أَي دِنِي حَقِيقُونَ مُقَاتِلَ أَي دِنِي كُنْشَ حَقِيقُونَ وَكُنْشَ أَي سِيحِي حَقِيقُونَ
 قَوْلُهُ تَعَالَى **وَالقُرْآنُ أَنبَاهَا** يَعْنِي أَي حَقِيقُونَ فَحْنُ كُونِشَهُ أَو سَيَا وَأَنُوكَ نَوْرُوكَ
 أَلْسَا قَوْلُهُ تَعَالَى **وَالنَّهَارُ إِذَا جَلَّيْهَا** يَعْنِي كُونُوكَ حَقِيقُونَ كَيْمَ فَحْنُ كُنْشَ أَي دِنِي
 قَلَسَا وَأَجْسَا قَوْلُهُ تَعَالَى **وَاللَّيْلُ إِذَا أَيْفَشِيهَا** يَعْنِي دَاخِي كَيْمَ حَقِيقُونَ كَيْمَ كُنْشَ
 أَو تَسَهُ طُولُوكَ وَقَتِ شَوِيلَهُ كَيْمَ أَو لَوَقْتِ قَرَا كَو لِحَقِ أَو لَوَا كَا كَيْجَنُوكَ أَو لَ
 قَدَا كَو لِفِي دِينِ لَوَا يَأْخُودُ شَوِيلَهُ وَقَتِ كَيْمَ شَوِيلَهُ قَرَا كَو لِحَقِ أَو لَوَا كَو لَوَا كَو لَوَا
 قَوْلُهُ تَعَالَى **وَالسَّمَاءُ وَمَا بَيْنَهَا** يَعْنِي كَو لَ حَقِيقُونَ دَاخِي أَي يَرَاكُ حَقِيقُونَ
 قَوْلُهُ تَعَالَى **وَالْأَرْضُ وَمَا طَرَفُهَا** يَعْنِي يَرُ حَقِيقُونَ وَأَي دُونِ سِيحِي حَقِيقُونَ
 قَوْلُهُ تَعَالَى **وَنَفْسٍ وَمَا سَوَّيْنَاهَا** يَعْنِي نَفْسٍ حَقِيقُونَ وَأَي دُونَ حَقِيقُونَ حَقِ
 تَعَالَى بَوَا يَتَلَدُّهُ كَنَدُوكَ عَظْمِيَّةً كَنَدُوكَ يَأْنَدُوكَ قَوْلُهُ تَعَالَى **فَالهِيَ أَجْرُهَا**
وَتَقَرَّبَهَا يَعْنِي أَو نَفْسٍ خَيْرٍ وَشَرِّهِ بَيَانٌ قَلْدِ عَجْمِي أَي تَدِي يَعْنِي أَو نَفْسٍ
 طَاعَتٍ وَمَوْصِيَّةٍ أَو كَرْتَدِي بِيَسَ بَوَا قَسَامِكُ جَوَابِي قَدَا فَلَاحُ مَن رَكِبَهَا دُرُ
 تَقْدِيرُ كَلَامُ بُوَدُوكَ كَيْمَ لَقَدَا فَلَاحُ دُرُ كَلَامُ مَحْدُوكَ ثَقِيلًا لِقِنْدَانُ أَو تَوَدُوكَ نِيحُونَ
 أَي كَيْمَ كَلَامُ طَوِيلُ أَو لَسُونُ چُونُوكَ قَدَا فَلَاحُ مَن رَكِبَهَا يَعْنِي حَقِيقَةً
 قَوْلُ تَلَدِي فَلَاحُ بَوَلَدِي شَوَالِ سِيحِي كِه نَفْسٍ أَرْتَدِي كَنَاهَلِكُ چَرَا كِنْدَانُ الشَّبُوكَ
 يَأْزُوكَ قَلْدِ عَمْرُوكَ دُرُوكَ سِيحِي حَقِيقُونَ كَيْمَ نَفْسٍ قَوْلُ تَلَدِي وَنِيكُ بَحْتِ أَو لَدِي كَيْمَ

خَوَالِي

۸۷
حَقِّقَا اِنِّي دُو كِهِي يَار قَلَدَرَن اَرْتَدِي وَ تَقِي يُو كِنْدِه كِرُوب تَوْفِيْقُ وَيَزِي قَوْلَه
تَقَالِي **وَقَدْ حَابَسَن رَسِيهَا** يَعْنِي اَوْلِي غَس نَوْمِيْد وَ مَحْرُوم اَوْلَادِي كِم حَقِّقَا
اِنِّي اَشْفَا قُوْدِي يَعْنِي تَوْفِيْقُ وَيَزِي تَا كِيْم يَار قَلَدَرَن اَوْلَادِي اَشْلَدِي حَسَن
اَيْدُنْ اَنُوْرَد مَفْسِي بُوْدَر كِم هَر كِم تَقَسِن اَرْتَدِي اِي سَا وَ طَاعَت اَوْ زَرِيْنَا اَوْلَادِي سِه
بَايِق اَوْلَا كِي شِي قُوْر تَلَدِي وَ نِي كِنْت اَوْلَادِي وَ هَر كِيْم كِنْدُو تَقَسِن اَز دُرْدِي سَا وَ كِنَاَه
قَلَمَق وَيَا وَ زَا شْلَدَا شْلَمَك اَوْ زَرِيْنَا اَوْلَادِي سِه اَوْلَا كِي شِي مَحْرُوم دُرُوْرِيَا نَكَا رَدُر
رَوَايَت قَلِنْدِي كِيْم چَن رَسُو اَحْضَب عَلَيْهِ السَّلَام وَ الشَّمْسُ سُوْر سِيْن اَوْ قِيُوْر
بَوَايْتِه كَسِه كِم قَدْ اَفْلَحَ مَن زَكِي هَا دُرُوْرِي اَنْدَك اِي شَبُوْدَعَا اَوْ قُوْرِي اَللّٰهُمَّ
اِنِّي تَقْوِي هَا اَنْتَ وَايْتِهَا وَ مَوْلِي هَا وَ زَكِي هَا اَنْتَ وَايْتِهَا اِنْ مَن زَكِي هَا دُرُوْرِي اَنْدَك
بُو سُوْر نِك قَلَا اِن اَوْ قُوْرِي قَوْلَه تَقَالِي **كَلْبَتُ شُوْر بِي طَفِيْرِيهَا** يَعْنِي شُوْر
قُوْمِي كِنْدُو لَرَا ز غُوْر لَقَلَدَرَن نِك اِي مَان كَتُوْر مَدِي كِن وَ صَالِح بِي فَرِي يَلَا قَلَدَرِي
اَوْلُو قَتِيْن بُو كَارِي بُرْبَنْد بَجَرِي دُوْر كَلَدِي اَرِي قَلَا رِيْن سَا لِفَايْدِي كِيْم
دُوْر نِك سِي كَرِيْن قِيْدِي يَعْنِي كَسَدِي يَعْنِي صَالِح بِي فَرِي اَوْلَا قِيَادَن دُوْر غَان دُوْر نِك
سَفِيْلَه سِي كَرِيْن چَلَدِي اَكَلُوْب اَوْلَا قِيُوْدَن صُو اِي چَا رِيْن قَضِي شِه شُوْر دُر
كِيْفِه هَا اَنْ اَوْلَا قُوْمِي كِن بُو اَوْلُو صُو قِيُوْسِي وَ اَرِي صَالِح قَوْلَا اِي شِي دِي كِم بُر كُوْن
اَوْلَا قِيُوْدَن صُوِي اَوْلَا قُوْمِي اِي چَا لَرِي كُوْن اَوْلَا دُو اِي چَا اَوْلَا كُوْن كِيْم دُو اِي چَا بُو قُوْمِي
دَكَلَا سُوْر يَتُوْر اَوْلَا كُوْن اِي چَز سُوْر وَيَزِي مِيَا اَوْلَا قُوْمِي كَلُوْر لَرُوْرِي هَر بُر جِيَا

جَمَاعَتُهُمْ كَوْمَهُ يَتَاجَرُونَ سُودُ صَفَرٍ لَرْدِي اَنْوَكَلَهْ اَوْلَا كُونُ نَفَقَهْ اِيْدِنُوْر
 لَرْدِي سِيْنِ وَاْرِدْ لَرَطَانِشْدْ لَرَا اِيْتِيْدِي لَرْدِي دَپَلِيَا لِمَ صُوِيْنَهْ قَلَسُوْنِ دِيْدِي لَر
 وَاْرِدْ لَرْدِي قِيُوْدَهْ بُوْلُوْبْ دَپَلِيْدِي لَر حَقُّ تَعَالِي بُوْلَا رَهْ عَذَابْ وِيْرِيْدِي شُوِيْلَهْ
 كِيْمَهْ هِيْجْ بَرِي قُوْرْتِيْمَا رِي هَلَاكْ اَوْلَا رِي قِصَهْ بُوْرْدِي كِيْمَهْ چُوْنِ صَالِحْ اِيْتِيْدِي
 كِيْمَهْ دَوِي اَوْلَا دِي لَر كَلِيْدِي اَوْلَا قَوْمَهْ قَا قِيْدِي اِيْتِيْدِي كِيْمَا رِي قَوْمُ حَقُّ تَعَالِي سِيْنَهْ
 عَذَابْ وِيْرِي بُوْنَلَر اِيْتِيْدِي لَر نَجَهْ عَذَابْ صَالِحْ اِيْتِيْدِي اَوْجْ كُوْنْدَنِ صُكْرَهْ اَوْلَا
 عَذَابْ كِيْمَهْ اَوْلَا كِيْمَهْ يُوْر كُزْ رِي اَوْلَا كُونُ قِرَا رَهْ يَارِيْنْدَهْ سِي صِرَا دَهْ دِي
 يَارِيْنْدَهْ سِي قِرَا رَهْ چُوْنِ اَوْجْ كُونُ اَوْلَا رِي بُوْنَسِنَهْ لَر بُوْلَا رَهْ وَاْقَعْ اَوْلَا رِي چُوْنِ يُوْر
 لَرِي قَرِيْدِي حَقُّ تَعَالِي اَمْرَا اِيْتِيْدِي بُوْنَلَر دُكَلِيْمِيْمُوْنْ اَوْلَا لَر وَاْخِيْرِيْدِي اَوْلَا لَر
 اَنْدَنِ صُكْرَهْ هَلَاكْ اَوْلَا لَر جَانِ حَيِيْشَلَرِيْنِي حَيِيْمَهْ اَصْمَرَلَرِيْدِي قَوْلَهْ تَعَالِي
اِذْ اَنْبَعَثَ اَشْقِيَهَا فَاَقَالَ لَهُمْ سُوْلُ اللّٰهِ نَا قَةَ اللّٰهِ وَسُقْيَاهَا فَكَذَّبُوْا
فَعَقَرُوْهَا يِعْنِي سُوْلِيْنِيْدِي بُوْلَا رَهْ اَوْزِيْنَهْ بُوْلَا رَهْ تَكْرِيْمِي يِعْنِي حَقُّ تَعَالِي
 عَذَابْ اِيْنِيْدِي بُوْلَا رَهْ اَوْزِيْنَهْ كِنَا هَلَرِي سَبِيْنَدَنِ اَوْتُوْر قَوْلَهْ تَعَالِي
فَدَمَدْنَاهُمْ عَلَيْهِمْ رَبُّهُمْ بِذُنُوبِهِمْ فَسَوَّاهَا يِعْنِي عَذَابْ سِيْنِ بَرَا بَدِ قَلِيْدِي
 عَذَابِي بُوْلَا رَهْ بُوْلَا رَهْ دِيْنِي كِيْمَهْ كَلَرِيْنَهْ دِيْنِي بَرِيْچَهْ لَر اِيْدِي فُسُوْاهَا
 يِعْنِي سِيْنِ بَرَا بَدِ اِيْتِيْدِي بُوْلَا رَهْ اَوْزِيْنَهْ يِعْنِي دُوْكَلَرِيْنِ يِرَا بَا تُوْرِي
 دِيْمَهْ اَوْلَا بَرِيْچَهْ لَر اِيْدِي قَوْلَهْ تَعَالِي فَدَمَدْنَاهُمْ اِي اَطْبَقْ عَلَيْهِمْ الْعَذَابُ

يعني عذاب

يعني عذاب قبادي بولا كريك اوزريند كيم هينج بريسي قور تلماري يعني الدمد مته هي
 المبالغة في العذاب والعقوبة والنكال قوله تعالى **ولا يخاف عقبيها** يعني قور قماري
 شول كيشي كيم اولدوي قلملا دي اخرتدن يعني عاقبتندن قور قماري يعني
 عذاب كلاديواوشمدي ضحاك روايت قلدي عيلدن كيم رسولان كيم ايتدي
 يا علي بلور سين كيم اولكلورك شقي رغي كدربن ايتدم يار سول الله تكري بلور
 وتكري بولك رسولي بلور ديدم رسول ايتدي اولكلورك اشقا سي صالح بيغبرك
 دوسن اولدن كافر دز يعني قدارين سالفدن انك رسول ايتدي يا علي بلور
 مسينك اخر قيلرك شقي رغي كدربن ايتدم يار سول الله تكري بلور وتكري بولك
 رسولي بلور انك رسول ايتدي يا علي اخر قيلرك اشقا سي سني اولدورند دي
 يعني ابن ملجمه دز امدري ديلر الله تعالى حضر تينك كيم يوم القيامة بني محرم
 ائمه ابي جهان فخر محمد مصطفى نك سنجاع علي د بنده جميع انبياء و علماء
 وصلوا اليه بلج حشو قلوبين امين. وخرج حاصه علي بن الحاجي عبد الرحمن
 محمد كعوني كتابت ائمشد الله تعالى ابا وجدادي ايله بيله رحمت قلسون
 دينلره دخي الله رحمت ايلسون بعويت اوزر فاتيحه اوقيانك اخري وعاقبتي
 خير اوله **سورة الليل** مكد ايتدي اوج يوز اون حرفد طقسان برهلمه دز يكرخي
 بزايتد ابن كعب روايت قلدي تكور سولندن كيم رسول ايتدي هور كيشي كيم
 والليل سورة سن او قورسه حق تعالى اول قوله شول قدر ثواب وينه كيم ايله

چَلَا بَمِ رَاضِي أَوْلَاهُ يَتَرَدِيهِ وَدَخِرِي دُكِي دُشَوَارِقِ دَنْ قَوْرْتَرَه رَسُو أَحْضَرِي
بِيُوْر كِيْمَ اَيِ اَمْتَمِ قِجَانِ سِيْزْدَنْ بِيُوْر كِيْمَ كِتَابِيْنِه لِيَسِيْ

يَزِيْشَه حَقُّ تَعَالَى اَيْدِيْ اَيِ قَوْلُوْهُ جُوْنِ بِيْنِي تَقْضِيْمِ اَيْدُوْبِ كِتَابِيْكَ اَوَّلِيْنَا بِنُوْمِ اَوْلُو
اَدِيْمِيْ وَكَلُوْرِيْ يَزِدْرِيْ اَمِيْدِيْ سَكَا مَشْتَلَقِ اَوْلَسُوْنِ كِيْمَ بِنْدَه سَكَا رَحْمَتِ اَيْتِيْهِ مِيْزِيْ
پِيْنِ بِيْشَارَتِ اَوْلَسُوْنِ سَكَا يَامُوْمِيْنِ بُوْر كُوْ كِتَابِيْكَ اَوْلِيْنِه لِيَسِيْ

يَا زِدِيْ چِيُوْنِ رَحْمَتِ بُوْلَدِيْ سَنِ كِيْمَ اَلِيْ التَّمِيْنِ سِيْلِ عَمْرُوْدَنْ جَسَادِ اَيْمِ رِيْ كِلْدَه وَضِيْفَكَ
اَوْلَسُوْنِ بُوْر كِلْمَه لَوِ اَوْلَسَه حَقُّ تَعَالَى سَكَا رَحْمَتِ اَيْدُوْبِ اِحْمَاقِ صَدْرِيْهِ اَيْلِدُوْر جُوْر
وَقُصُوْر وَعِلْمَانِ وَوِلْدَانِ وَيَزِيْشَه هِيْمِ عَجِيْبِ غَوِيْبِ اَوْلِيْهِ حُصُوْصَا كِه كُوْنْدَه بِيْكَ كَنْ

دِيَا كُر لِيَسِيْ

اَوَّلِيْهِ رَحْمَتِ تَعَالَى وَالتَّوْحِيْدِ اَيْمِ رِيْ كِلْدَه وَضِيْفَكَ
اَوْلَسُوْنِ بُوْر كِلْمَه لَوِ اَوْلَسَه حَقُّ تَعَالَى سَكَا رَحْمَتِ اَيْدُوْبِ اِحْمَاقِ صَدْرِيْهِ اَيْلِدُوْر جُوْر
وَقُصُوْر وَعِلْمَانِ وَوِلْدَانِ وَيَزِيْشَه هِيْمِ عَجِيْبِ غَوِيْبِ اَوْلِيْهِ حُصُوْصَا كِه كُوْنْدَه بِيْكَ كَنْ

دِيَا كُر لِيَسِيْ

اَوَّلِيْهِ رَحْمَتِ تَعَالَى وَالتَّوْحِيْدِ اَيْمِ رِيْ كِلْدَه وَضِيْفَكَ
اَوْلَسُوْنِ بُوْر كِلْمَه لَوِ اَوْلَسَه حَقُّ تَعَالَى سَكَا رَحْمَتِ اَيْدُوْبِ اِحْمَاقِ صَدْرِيْهِ اَيْلِدُوْر جُوْر
وَقُصُوْر وَعِلْمَانِ وَوِلْدَانِ وَيَزِيْشَه هِيْمِ عَجِيْبِ غَوِيْبِ اَوْلِيْهِ حُصُوْصَا كِه كُوْنْدَه بِيْكَ كَنْ

دِيَا كُر لِيَسِيْ

قورقوب

قور قور بحر آمننه لردن يفلنسه حق تعالی اکا مالنک عوَضِين ویره سنا یقین
 کد تئسا یقینی ایناسنه قوله تعالی **فَلْيَسِّرْ لِلْيَسْرِي** تیخا اوله کیم اچما غیری
 ودوستلغیزی کاز قلی ویره و زین هر کیم مالین تکر بولنده ویدر سه حق تعالی اکا
 دنیاده عوَضِين ویزد کرا اول کیشی انا نور سه پس رسول حضرت ایتدی هر کون
 کیم کشر طوغر و طولونونک ایکی یا اینده ایکی فرشته دود لر قفیر د نر اول
 فرشته لک اوا زین ادم لر وین یلردن ار تغوی ایشید لر و اول فرشته لک دایم
 د عاری بودریم اللهم اعط کلم منقو خلقا و اعط کلم مسیک تلفا یقینی دیمک
 اولور کیم ای چلابم مالن سنوک یو کما حج ایدنک عوَضِين سن وین کور
 بحیلق قلب وین میان سن تلف قلی وین د نر فرشته لک خود دعایی مع
 مقبولد امدی کلسن کند و زکی ترا زویه اور کور ک قنقی دعایه لایقین اول
 ار سن یقینی زیاد اولان دعایی حجه تلف اولان دعایی حاشا که رکوه و صدقه
 سی چقان مال ضایع اولننه کیم رسول حضرت علیه السلام بیوردی کیم الزکوة
 حصن للالیقینی زکوة مالک قلعه سیدر ننه کیم بز کیشی یا بن حیوان قلعه اچینده
 اولد او غریفه و حرامیدن و یادیا غیدن آمین اولور امدی زنهار و زنهار زکوة
 و صدقایه کاهل اولما کیم مال هلاک اولما مینا سببند الزکوة قسمنده سولر
 اولور کیم و تغیره کلام **روایت** عبد الرحمن و صحابته ایتدی یلر قوله
 تعالی **وَصَدَقَ بِالْحَسَنِ** یقینی هر کیم که لاله الا الله کایسنه کور نور سه یقینی

صِدْقَهُ كَرِجْلَهُ سَهْ مَجَاهِدِ أَيُّدِي يَفْنَى أَجْمَاعَهُ كَرِجْلَهُ سَهْ مَقَاتِلُهُ وَقَتَادُهُ وَكَلْبِي
 أَيُّدِي يَفْنَى حَقُّ تَعَالَى وَعَدَّهُ أَيُّدِي وَتَوَابَهُ كَرِجْلَهُ سَهْ **فَيْتَدُهُ السُّرْبِي**
 يَفْنَى أَكَايِشُنْ كَوْحِي تِيْرَاوْ كَلَهْ كَزَقْلَاوْزُ قَوْلُهُ تَعَالَى **وَأَتَمَّنْ بِجِلْدِ وَأَسْتَفْنِي**
وَكَذَبَ بِالْحَسَنِي فَسَيِّدُهُ لَفْنِي يَفْنَى أَوْ كَشِيْرِكُهُ حَيْلِقُ أَيُّدِي يَلْرَبَايِقُ
 طَلَبَ أَيُّدِي حُسْنِي يَلْأَنْلَادِي سَبْرُ تِيْرَاوْ كَلَهْ أَكَا كَزَايِدُهُ وَزَعُشْرَايِجُونْ يَفْنَى
 طَمُوْبِي أَيُّدِي وَزَنْتَهُ كَيْمُ حَدِيْثُهُ كَلُوْرُ رُسُوْلِ حَضْرَتِي بِيُوْرُ رُضِيَ اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَمْ
 جُوْمَرْدُ لَوْ بَدَأَ جَلْدُ أَجْمَاعُ أَيُّجِنْدَهْ بَتُوْبُ طُوْرُ رُزْدَهْ بَدَأَ قَلْبِي مَشْرِقْدَنْ مَفْرِبَهْ
 دَكِيْنْ يَالُوْبُ دُوْرُ رُزْدَهْ كَيْمُ أُوْرْدُ قَلْدَنْ بِيْرِيَايِشَا الْبَتْنَهْ أُوْرْدَاغُ أَيُّ جَلْدُ أَجْمَاعُهُ
 أَيُّدِي دِيْمَكُ أُوْرُوْرُ كَيْمُ جُوْمَرْدُ لَوْ سَبَبْدُ أَجْمَاعُهُ كَرِمَاوْ دَخِي حَيْلِقُ
 بَدَأَ جَلْدُ رُطْمُوْرُ بِنْدَهْ بَتُوْبُ طُوْرُ رُزْدَهْ بَدَأَ قَلْبِي مَشْرِقْدَنْ مَفْرِبَهْ دَكِيْنْ يَالُوْرُ
 طُوْرُ رُزْدَهْ كَيْمُ هَرُ كَيْمُ أُوْرْدُ قَلْدَنْ بِيْرِيَايِشَا أُوْرْدَاغُ أَيُّ طَمُوْبِي جَلْدُ بَدَاغُوْرُ
 دِيْمَكُ أُوْرُوْرُ حَيْلِقُ سَبَبُ أُوْرُوْرُ جَهَنْمُ كُوْرُ مَكَا أَيُّدِي بُوْحَدِيْثُ مَعْيَارُ دُرَايِجُوْرُ
 مَحَلْدُ رُكْنُ دُوْرُ كِي قَنْفِيْسَكُهُ صِنَارُ سَكُ أَكَاوْرُ رُزْدَهْ قَوْلُهُ تَعَالَى **فَمَا يَفْنَى عَنْهُ**
مَالُهُ إِذَا تَرَدِي يَفْنَى أُوْرُوْرُ حَيْلِقُ هَيْجُ مَالِي أَيُّهْ قَلْمِيَايِجُنْ أُوْرُوْرُ حَيْلِقُ طَمُوْبِي رُزْدَهْ
 أَكَاوْرُ مَالِي هَيْجُ أَيُّهْ قَلْمِيَايِ كَلْبِي أَيُّدِي بُوَايْتُ أَبُو سَفْيَانَ حَقْنَدَهْ أَيُّدِي كَيْمُ قَوْلُهُ
 تَعَالَى **إِنَّ عَلَيْنَا لَلْهُدَى** يَفْنَى طُوْرُ غُوْرُ يُوْلُ كُوْسْتَرْمَكُ وَحَقُّ بَا طَلْدُ لَيْسَكُ بِنِيْمُ
 أُوْرُوْرُ مَعْنَى دُرُ قَوْلُهُ تَعَالَى **وَإِنَّ لَنَا لَلْآخِرَةَ وَالْأُولَى** يَفْنَى بَايِقُ بِنِيْمُ أُوْرُوْرُ

دُخِرْتَهُ وَدُنْيَاةً يَعْنِي هَرَكِيمَ دُنْيَايَ وَآخِرَتِي بِرَدْنِ آيِنِ قَدَنْ اِسْتَسَابِغِيْ اَوْلَ
كِيَشِيْ يُولْنِ اَزْدِيْ قَوْلُهُ تَعَالَى **فَاَنْذَرْتَهُمْ نَارًا تُحْتَضُونَ مِنْ حَرِّهَا** يَعْنِي قَوْلَ قَتِيْدَمِ سِزَلَرِيْ اَوْ
اَيْدِيْ كِيَمِ يَنْمِشِ دُرْ سِيْ سِنَهْ اَوْلَطَامُوِيْ بِلْدَرْدِمِ تَاكِيْمَهْ اَنْدَنْ قَوْلَ قَائِيْمِ قَوْلُهُ تَعَالَى
لَا يَصْلَاهَا اِلَّا اَشْقَى الَّذِي كَذَبَ وَتَوَلَّى يَعْنِي كَرِيْمِيَا طَامُوِيَهْ اَلْاَشْوَلِ شَقِيْ كَرِيْمِ
كِيْمَهْ اَجْمَاعَهْ وَنَمِيْنِيَا اِيْنَا غَمَدِيْ وَدَخِيْ يُوْرْدُ وَنَدْرَدِيْ بُوْ اَيْتِيْكَ سَبِيْ نَزْوَلِيْ اَوْلَدْرُ
كِيْمَرِ وَ اَيْتِيْكَ كَلُوْر اَنْصَارِ لَرْدَنْ بَر كِيَشِيْ نِيْكَ بَر بُوَيْتِيْكَ حُرْمِيْ وَ كَرِيْمِيْ وَ اَرِيْ وَ اَنْدُ
بِلَا قَلْبِيْ يَمِيْشَلَنْ قُوْ كَشُوْسِيْكَ اَوِيْ اَوْ كَنَهْ دُوْ كَلُوْر دِيْ اَوْلَا اَو اَسِيْنِيْكَ اَوْ غَلَا اَجْمَلِيْ
اِيْنِيْ دَر شُوْرُبِ يَدْر دِيْ اَوْلِ كِيَشِيْ اَنْدَنْ اَوْ تَرُوْ يَغْبِرَهْ يَشْكَ اَيْتِ قَلْبِيْ سِرْدَسُوْلِ
اَيْتِيْ اَوْلَدُ وُشْرَنْ حُرْمَالَرِيْ كِيْمَهْ قُوْ كَشُوْ اَوْ غَلَا اَجْمَلِيْ يَنْ لَر اَجْمَا قَدْر بَحْرِيْ مَا اَغْلَجِنَهْ
بَكَا بِيْعِ اَيْتِ يَعْنِي بَكَا صَاتِ دِيْ اَوْلِ كِيَشِيْ بَجِيْلَقِ اِيْدُوْبِ رَا ضِيْ اَوْلَا اِيْدِيْ رَسُوْلِكَ قَاتِيْدَنْ
چَقُوْبِ كَتْدِيْ حَقْ تَعَالَى بُوْ اَيْتِيْكَ كَذَبَ وَتَوَلَّى دِيْ اَوْلَدْرِيْ **رَوَايَتِ** اَنْدَرَهْ كَلُوْر كِيْمِ
كُوْنِ عَمْرِيْنِ عَبْدُ الْعَزِيْزِيْ مَا مَلِيْقِ اِيْدَرِيْ قَلُوْر دِيْ وَ اَللِيْلِ سُوْرَهْ سِيْنِ اَوْ قُوْر دِيْ بُوْ
اَيْتِيْ كَلْدِيْكَ نَارًا تُحْتَضُونَ مِنْ حَرِّهَا اَلْاَيَةُ دَخُوْ قِيْلِيْ اَغْلَا دِيْ اَغْلَا مَعْدَنْ كَنْدُوِيْ يَكَا مِيْ
بُوْ سُوْرَهْ نِيْكَ اَشْفَا بِيْنِ اَوْ قِيُوْمَدِيْ يَعْنِي دِيْمَكِ اَوْلُوْر كِيْمِ اَوْلَطْمُوْدَنْ شُوْلَا مَتَقِيْ اِرَاقِ
اَوْ كِيْمَهْ مَالِيْكَ زَكُوْتِيْنِ وِيْرَهْ وَ مَالِيْنِ تَكْرِيْ يُوْلَنْدَهْ حَرَجِ اِيْدَهْ چُوْنِ اَوْلَحْرْمَا اِسْتِيْ رَسُوْلِكَ
قَاتِيْدَنْ كَتْدِيْ اِيْدِيْ كِيْمَدِيْ كُنْ يُوْلَهْ اَبُوْ اَلدَّحْلَا حَهْ اَوْ غَدَا دِيْ اَيْتِيْ يَافَلَانْ قَنْدَنْ كَلُوْر
اَوْلَحْرْمَا اِسْتِيْ حَكَا بِيْتِيْ اَكَا اِيْدِيْ وَ يِيْدِيْ يَعْنِي حَضْرَهْ حُرْمَا يِيْ صَمَدِغُوْنِ چُوْنِ بُوْنِيْ اَبُوْ

یعنی آفتدیلر ای شکیخه ایدر دیر دو کلسن آلدی تگری یولچون ادا قلده برسی
 بلای حبشی درو برسی عامر بن فهیر و بری نهید ایدی و انوک قری
 زبیر ایدی و بری ام عیس و بری بنو المومل قرایشی اما زبیر بنی عبدک
 قرایشی ایدی چمن کیم اول قریش مسلمان اولدی کوزی کوزمن اولدی کافر
 طعن ایدوب ایتدی که کت غزی کیم بنیم صنم میزدن این کوز سوز ایدی بد ل
 اول قریش ایتدی بن برارون سزک اول صنم کزدن شوق ساعت حق تعالی انوک
 کوز لر نی کوروزی قلده و ابو بکر انوک قاتندن کچاردی اول قریش اون
 یوغور ایدی کرجسی ایتدی چون سن مسلمان اولدک واللہ بن سنی ازاد
 ایدہ جک دکون دیواند ایدی کیم صتار م سینی دردی چون ابو بکر یون ایشندی
 ایدرای فلان اول قرایشی چخه دیر بن صتار مسین اول حانون ایتدی بو چخه متعال
 التون ویرعددی ایله ابو بکر ایتدی قبول ایتدی دیر که ای زبیر دور کیده لم
 دیری اول حلاقی ایتدی اون یوغور مغلن فارغ اولدین دورو کلیم دیر چون ابو بکر
 او کتوردی نکر رضا چون ادا قلده اما بلای حبشی ابو بکر صتون المؤلفک
 سببی بویدی کیم بلای طالشکه بصیر و مشلر ایدی عذاب ایدر لری و ایدر لری
 اگر سنی بروقیته دن ارتفادخی المزلر سا بز صتا وز در لری ابو بکر اولاردن کچر دی
 ایشندی ایدر اگر یوزوقیته دن آکسکادخی ویر مزلر سه بن اینی الورم دیردی پس
 بولیت ابو بکر حقیقه ایدی بلای ازاد ایتدی کچون قوله تعالی **فَاَتَا مِنْ اعْطَى وَآتَى**

وَصَدَقَ بِالْحُسْنَى سَيِّدِ ابْنِ بَكْرِ إِسْلَامَ كَلِمَتِكَ قِرْقَ يَوْكَ التَّوْبِي وَارِدِي دَوْلَان
 تَكْرِي يَوْلَانَهُ حَرَجَ ائْتِي عَطَارِ وَايْتِ قَلْوَزِ ابْنِ عَبَّاسِكَ كَيْفَ بِلَالِ إِسْلَامَ كَلِمَتِي
 وَارِدِي حَاطِلِي وَصَمَلِي أَوْ وَتَدِي حَرَابِ قَلْدِي أَوْ أَصْنَامِي بَكَلَمَا بِي عَوْرَتِ
 قَوْمِ شَدِي أَوْ عَوْرَتِ امْتِي بِنِ خَلْفِ خَبْرِ ائْتِي وَسَلْمَانَ وَعَبْدَ اللَّهِ بِنِ جَدِ
 جَدِّ غَانِ بَوْلَانِ بَاغِشَلِي نَهْ كَرَسَا بَوْلَانِ اِشْلَكِ دِي اِيْرَقِ طَوَارِي رُوْزِي
 چُوْغِدِي وَأَبُو بَكْرِي كَا اِيْدُرُ دِي اَلْكَرْمِ اَوْلُوْرَسَكِ دَكَلِي نَسْنَكِ سَنُوْكَ
 اَوْلَسُونِ دِي اَوْلِ رَاضِي اَوْلَمَازِ دِي وَأَبُو بَكْرِي اَبِي سَوْفَرِ دِي چُونِ وِنِي دِي
 بِلَالِ ابُو بَكْرِي الَّذِي يَعْنِي صَتُونِ الَّذِي امْتِي بِنِ خَلْفِ بَوْلَانِ كَمَا مَنَافِقِلِدِي لِي سَوِ
 سُوْلِي شَدِي بَكْرِي اَبُو بَكْرِي بِلَالِي اَنْوَكِ اِيچُونِ اَلَّذِي كِيْمِ اَبُو بَكْرِي قَا تِنْدَهْ بِلَالِ اَلْكَ مَالِي
 وَارِدِي دِي اَلْحَقِّ قَالِي وِي دِي بَدِي كِيْمِ **وَمَا اَلْحَدِ عِنْدَكَ مِنْ نَوْءِ نَجْرِي** يَعْنِي
 اَلَّذِي كِيْمِ اَبُو بَكْرِي اَزَادِ قَلْدِي بَوْلَانِ اَبُو بَكْرِي قَا تِنْدَهْ هِيچِ نَفْتِي يُوْغِدِي
اَلْاَبْتِغَاءِ وَجِهَ رَبِّي اَلْعَلِيِّ مَكْدَا بَوْلَانِ اَنْلَارِي اِيچَا تَكْرِي رِضَا سِي چُونِ اَزَادِ
 تَكْرِي قَلْدِي سِي اَبُو اَوْلَادِ نِيَادِ قَلْدِي اِيچُوْكَ تَوَابِنِ اَخِرْتَدَهْ بَوْلَانِ رَاضِي وَحَسَنُوْكَ
 اَوْلَانَتَهْ كِيْمِ ائْتِي **وَلَسَوْفَ يَرْضِي** بِيچَهْ كَوَا اِيْدُرُ وِلَسَوْفَ يَرْضِي دَنْ مُرَادَا بَوْلَانِ
 اَلَّذِي حَاطَ دُرُ يَفْنِي چُونِ حَقِّ قَالِي اَبُو اَلَّذِي حَاطَ اِيچَا غَهْ كَوْرَهْ سِي اِيچَا قِي نَعْمَلِدِي نَارَاضِي
 اَوْلَانِ چُونِ كِيْمِ رَسُوْلِ عَلَيْهِ السَّلَامِ اَبُو اَلَّذِي حَاطَ اَنْصَارِي وِنِي دِي كِي حَرَمَانِ اِيچَا تِنْدَهْ
 كِي دِي اَنْوَكِ حَرَمَانِ اَصْلَمِشْ كَوْرُ دِي اِيْدُرُ دِي اِيچَا حَرَمَانِ قَلْدِي اِيچَا تِنْدَهْ

اَبُو اَلَّذِي حَاطَ

اَبُو الدَّخْلُحِ اِجْبُونِ اصْلِحْ دُرِّي بِرَبِّي اَمْدِي اِي قَدْ اَسْلَمَ مَقْلُومٌ اَوْ لَسُوْنَ كَيْمِ
 سَمِيْلِكَ اَيْلِكَ وَاللّٰهُ تَعَالٰى حَضْرَتِي يُوْنَهُ مَا لَكَرِيْ جَمْعُ اَيْلِكَ شَايْدَ اللّٰهُ سُبْحَانَهُ وَتَعَالٰى
 يَوْمَ الْاٰخِرَةِ عَدْلًا لِّدُنِّ حَلَاصِ قُلُوْبِ جَمِيْعِ الْمُنَّجِمِيْنَ جَنَّةَ نَعْمَلِيْنِي رُوْزِ قَلِيُوْبِي وَبِنِي
 سِيْرُوْنَ رَجَائِدْمُ كَمْ بُوْحَقِيْرِ حَاصَّةً فَاتِحَةً اَوْ قِيُوْبِ نَوَابِيْ جَشْرًا يَدُوْبِ
 اللّٰهَاءِ رَحْمَتُهُ لَا يُوْقُوْ اَوْ رَسُوْلًا مِّنْ جَمْرَتِ سَيِّدِ الْمُرْسَلِيْنَ **سُوْرَةُ الضُّحٰى** اَمَلُهُ اَيْدِي
 يُوْنِي يَمِيْنِي اِي حَرْفُهُ قِرْفِ كَلِمَةُ دُرِّ اَوْ نَبْرًا يَتَدَدُ وَايْتِ قَلْبِي عَلِيْ بِنِ زَيْدُنْ
 وَاَبِي بِنِ كَعْبِدُنْ وَتَكْرِي رَسُوْلِنْدُنْ كَيْمًا اَيْدِي هَدِي كَيْمِكُمْ وَالضُّحٰى سُوْرَةُ سُنْ اَوْ قَسَهُ
 هَرَبِيْ يَمِيْنِي وَدَلِيْمِكُمْ كَيْمُ دُنْيَا دُهُ وَارْدُ رَانُلُوْكَ سَاغِيْنِي حَقُّ تَعَالٰى اَوْ اَقُوْلُهُ نَوَابِ
 وَيِيهِ اَمَّا لَيْسَ **اَللّٰهُ الرَّحِيْمُ الرَّحِيْمُ** دَهِي بَرَكَاتِ دَخِي اِلْتِمَامِ اِحْسَانَدُ
 بُوْنُكَ اَصْلِي بُوْدُرِكِهِ رُوَايَتُهُ رَسُوْلُنْ عَلَيهِ السَّلَامُ كَيْمًا اَيْدِي كَمْ لَا اَوْضُوْعِيْنُ كَمْ
 يَدُ كَلَامِ اللّٰهُ عَلَيْهِ يَعْْنِي اَبَدِيْتِ يُوْقُدُّ شُوْرًا كَشِيْنِكُ كَمْ اَوْلَانِدَ لَيْسَ **اَللّٰهُ**
 دَمِيَا سِنِ مَقْلُومِ اَوْلَدِي لَيْسَ **اَللّٰهُ** رِيْمِيْنِي اَبَدِيْتِ دُوْرَتَا اَوْلَانِ مَشِيْنِ
 شَرَعَادِرْتِ اَوْلَهُ لِيَكُنْ عَلِي حَيْدُ الْكَمَالِ وَالْتِمَامِ اَوْلِيَهُ يَعْْنِي نَوَابِ تَمَامِ وَبُوْنِ سِنِ شُوْلَهُ
 بَلَدُ كَيْمِ رَسُوْلِ حَضْرَتِي اَيْدِي كَاصْلُوْعَةِ اِي جَارِ الْمَسْجِدِ اَلَا فِي الْمَسْجِدِ يَعْْنِي مَسْجِدُ
 قُنْيِيْنِكَ نَمَا رُوْرَتِ اَوْلَا لَكِنْ عَلِي التَّمَامِ وَالْكَمَالِ اَوْلِيَهُ زِيْدَهُ هَرَاتَاتِ دُرْدِكِهِ
 كَرِيْمِ كَيْمِ صُوْرَتُهُ اَنْدَرُ وَلَكِنْ هَرَدُهُ وَبِيْمَتُهُ بَرَدُ كَلْدُنِي اَبَدِيْتِ الْمُتَوَاحِشَانَدُ
 بُوْنُكَ تَمَامِي لَيْسَ **اَللّٰهُ** اَيْلَهُ دُرْسِنُ لَا يَقْدُرُ كَمْ حَقُّ تَعَالٰى لَيْسَ **اَللّٰهُ**

بَرَكَاتِنْدَه تَوَابِ تَمَامِ وَيَدِ نَتَه كِمَرِ اَيْتِي هَلْ جَزَاءُ الْاِحْسَانِ الْاِحْسَانِ
 لَيْسَ **حَالِلُهُ الرَّحْمَةُ الرَّحِيمِ قَوْلُهُ تَعَالَى وَالضُّحَى** بُونَدَه وَوَوَاوِ
 قَسَمَدُ يَعْنِي حَقَّ تَعَالَى اَنْدِ اِجْرَ بُو سُوْرَه نِيَكِ سَبَبِ تَرْوِي اَوْلَادِ رَكِيْمِ اَلشَّ
 مْسِيْرُ لَرِ قَوْلِنْدَه جَهُوْدُ لَرِ كَلْدَلَرِ رَسُوْلَدَن اَوْجِ سُوْا لُ صُوْرَدَلَرِ اَيْتِي لَرِ اِيْمَحْدُ
 بِنَه خَبَرِ وَيَدِ ذُو الْقَرْنَيْنِدَن وَاَصْحَابِ كَهْفَدَن وَجَانَدَن دِيْدَلَرِ رَسُوْلِ اَيْتِي
 يَا رِيْنِ خَبَرِ وَيَدِ مَرْدِي اِنْشَاء دِيْمَدِي بُونَدَن اَوْ تَرُوْر سُوْلَدَن وَخِي كَسَلْدِي
 نَجْرَ كُوْنِ جَبْرَائِيْلَ كَلْمَدِي زَيْدِيْنِ اَسْلَمَ اَيْدُرِ سُوْلَدَن وَخِي كَسَلُوْبِ جَبْرَائِيْلَ
 اَيْمَدَكِنْدَه سَبَبِ بُو يَدِي كِيْمَرِ سُوْلَاءِ اَوْنَدَه اَيْتِ اَيْكِي وَاَرِي جَبْرَائِيْلَ رَسُوْلَه
 كِيْمَحِ اَنْدِ كِيْمَحُوْنِ رَسُوْلِ جَبْرَائِيْلَ عِتَابِ قَلْدِي پَسِنِ جَبْرَائِيْلَ اَيْتِي يَا مَحْمَدُ بَلْمَسْ
 بِذَاتِ اَوْلَدِيْغِي وَهِيَ اَصُوْرَتِ اَوْلَدِيْغِي وَهِيَ اَصُوْرَتِ يَا زَلُوْا وَهِيَ كِرْمَانُ عُلَمَاءِ بُو اَرِيْه
 اِخْتِلَافِ قَلْمَشْدُرِ رَكِيْمِ رَسُوْلَدَن فَجْ كُوْنِ وَخِي كَسَلْدِي اِبْنِ حُبْحِ اَيْتِي اَوْنِ اَيْكِي
 كُوْنِ اِبْنِ عَبَّاسِ اَيْتِي اَوْنِ پَسِنِ كُوْنِ بَرْنَجَه مَفْسِدَلَرِ اَيْدُرِ يَكْرِي كُوْنِ مَقَاتِلِ
 اَيْتِي پَسِنِ مَكَّة مَشِيْكَلِي اَيْتِي يَلْدِ مَحْمَدِ تَكْرِي سِي دُشْمَانِ دُوْنَدِي وَتَرَكَ اَيْتِي
 دِيْدَلَرِ كِرْمَانِدَن خَبَرِنِ كَسَلْدِي وَبِيْغِي وَيِيْغِي اَوْلَدِي مُسْلِمَانْدَرِ مَلُوْرَا اَوْلُوْبَا اَيْتِي
 يَا رَسُوْلَ اللّٰهِ سَكَا نَجْحُوْنِ وَخِي كَلْمَسْ پَسِنِ رَسُوْلِ اَيْتِي بَكَا وَخِي نَجْحُوْنِ اَيْسُوْنِ كِمَرِ سَزْدُرِ
 نَفُوْرُ كِسْمَزْ سَزْدُوْجِيْرِكِيْنِ اَرِيْمَزْ سِيْنِ وَپِيْفُوْرُ كِسْمَزْ سَزْدُوْجِيْرِكِيْنِ حَقُّ تَعَالَى جَبْرَائِيْلَه
 بِيُوْنَدِي كِمَرِ وَالضُّحَى سُوْرَه سِيْنِ اَيْنْدُرِي رَسُوْلِ اَيْتِي يَا قَرْنَدَانِمْ جَبْرَائِيْلَ سَكَا

يَوْلَقُ

يُولَقُ مُشْتَقًا أَوْلَادُهُ يُولَقُ بِسُجِّ كَلِمَةٍ جَبْرَائِيلَ أَيَّدِي بِرُؤْمِ سِزْدَنِ يَكَا مُشْتَقًا قَلْبِي
قَتِيدٌ وَلَيْكِن بِنَايْمَا زَرَّ إِلَه تَكْرِي بِبُورِ غَيْلِه قَوْلُهُ تَعَالَى وَالضَّمِي يَعْنِي كَنْدَرُ
حَقِيقُونَ قَوْلُهُ تَعَالَى **وَاللَّيْلِ إِذَا سَجَى** يَعْنِي دُونَ حَقِيقُونَ قَوْمٌ سَنِيَّةٌ أَوْ رَسَدَةٌ قَرَالُو لِفَلِه
قَوْلُهُ تَعَالَى **مَا وَدَّعَكَ رَبُّكَ وَمَا قَلَى** يَعْنِي يَا مُحَمَّدُ بَوْمُو يَا زُقَلْدِ غَيْرَ قَسَلَرُ حَقِيقُونَ
كَيْمَ تَكْرِي سِنِي تَرَكْ أَيْتَمِدِي وَدِيخِي دُشْمَانِ دُونِ مَدِي أَوْلَ وَقَتِيدَنْ بَرُوكِيمَه سِنِي خَتِيدَارُ
قَلْدِي وَأَوْلَ وَقَتِيدَنْ بَرُوكِيمَه سِنِي سَوِي هَرُ كَنْزِي يَكْرِي مَدِي قَوْلُهُ تَعَالَى **وَالْآخِرُ خَيْرٌ**
لَكَ مِنَ الْأُولَى آخِرَتْ يَكْرِي كَنْدَرُ يَا مُحَمَّدُ سَكَاد نِيَادَنْ قَوْلُهُ تَعَالَى **وَلَسَوْفَ يُعْطِيكَ**
رَبُّكَ فَتَرْضَى يَعْنِي يَا مُحَمَّدُ نِيَزَاوَلَه كَيْمَ تَكْرِي سَكَاشُولَقْدَرُ مَزْدَو تَوَابٍ وَيَرُوكِيمَه
رَاضِي أَوْلَه سِنِ بَرِيخَه لَوَايْتِيدِي لَكْرِي تَكْرِي سَكَافُضَتْ وَدُكَلِي وَيَرُوكِيمَه وَمُؤْمِنَرُ جَوُ قَلْبُونِ
شَوْلَقْدَرُ وَيَرُوكِيمَه رَاضِي أَوْلَا سِنِ رَوَايَتْ قَلْدِي سَفِيَانْدَنْ وَعَبَّاسُكَ كَيْمِ
تَكْرِي سَوِي أَيْتَدِي كَيْمَ بِنُومَ امْتَلَرُ بِنْدَنْ صُكْرُ أَجَلَا سِنِ أَقَلْمَلَرِي كَوْنِي بَكُوِي
شَهْرُ بَشَهْرُ وَأَقَلِيمُ بَا أَقَلِيمُ بَكَا كَوَسْتَرُ لَوَا كَيْمِ مَشْرِ قَدَنْ مَفْرَادَا كَنْ كَوْرُ دَرُ نَسَه
كَيْمَ حَدِيثَه كَوْرُ لَفْظِ حَدِيثِ بُورُوكِيمَه قَوْلُهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ رُؤْيِي لِي الْأَرْضَ قَارِيَتْ
مَشَارِقَهَا وَمَغَارِبَهَا الْحَدِيثُ سِنِ أَوْلَانَسَه سِنِي يُولَقُ شَاذِ قَلْدِي ائْتَدَنْ صُكْرَه بُو
أَيْتَايْتَدِي كَيْمَ قَوْلُهُ تَعَالَى **وَلَسَوْفَ يُعْطِيكَ رَبُّكَ فَتَرْضَى** يَا مُحَمَّدُ نِيَزَاوَلَه كَيْمَ وَيَرُوكِيمَه
سَكَاتَكْرِي سِنِ رَاضِي أَوْلَه سِنِ يَعْنِي يَا مُحَمَّدُ مَصْطَفَى دُكَلِي مُؤْمِنَرَه شَفَاعَتِ قَلَه سِنِ
حَقِيقَاتِي شَوْلَقْدَرُ وَيَرُوكِيمَه مُحَمَّدُ أَيْدَه إِلَهِي رَاضِي أَوْلَه نِيَزَاوَلَه بُو دِيَارِ رَوَايَتْ

قَلْبِي تَكْرِ رَسُولِنِكَ كَيْمِ اَيْتِي اَمْتِيچُون شَوْلَقْدَر شَفَاعَتِ اَيْلِيامِ كَيْمِ حَقِّ
 تَعَالَى نَدَا قَلَا كَيْمِ يَا مُحَمَّدَ بِلَا ضِي اَوْلَا كَيْمِ اَيْدَمِ كَيْمِ يَا رَبِّ بِلَا ضِي اَوْلَا مَسِينِ بُونَدَن
 اَمِيذَلَوْرَكِ اَيْتِ حَقِيقَتَه اَيْتِي كَيْمِ وَاَسُوْفِ يَرْضِي يَفْطِيكَ رَبِّكَ فَتَرْضِي دُرِّ
 قِيَانِ تَكْرِ رَسُوْلِي اَشْبُو اَيْتِي اَوْ قُدِي كَيْمِ فَمَنْ تَبِعَنِي فَاتَّبَعْنِي وَمَنْ عَصَانِي
 فَاتَّكَ عَفُوْرُ رَحِيْمٍ يَعْنِي اَبْرَاهِيْمَ كَنْدُو اَمْتِيچُون اَيْتِي اَلْهِي هُو كَيْمِ بَكَا
 عَا صِي اَوْلُوْرَسَه سَن تَكْرِ يَرْكَلْدَجِي سَن وَرَحْمَتِ قَلْبِي سِينِ وَعَيْسِي يَنْفَعُ بَرَكْتُو
 اَمْتِيچُون اَيْتِي اِنْ تَعَلَبْتُمْ فَاَنْتُمْ عِبَادُكَ وَاِنْ تَفَقَدْتُمْ فَاَنْتُمْ اَلْعِيْرَةُ
 لِّلْاَكِيْمِ يَعْنِي اِي چَلَابَه اَلرَّبُّوْلَارَه عَذَابِ قَلُوْرَسَكِ قَوْلُكَ دُرِّ وَاَلرَّبُّوْلَارَه لِعَرْسَكِ
 كَيْمِ سَن عَزِيْرِي جَلْمَسِنِ سَن رَسُوْلِ حَضْرَتِي اَيْلِي اَلِيْنِ كَتُوْرِي اَوْ قُدِي اَمْتِي اَيْتِي
 دِيُوْبِ اَغْلَا رِي سَن حُو تَعَالَى جَبْرَائِيْلِي وَيَرْبِي اَيْتِي وَاَرْغَلِ مُحَمَّدَ اَيْتِ كُلِّ
 كَيْمِ يَا مُحَمَّدَ سِنِي نَه سَنَه اَغْلَتِي سَن جَبْرَائِيْلِ كَلْبِي دِي رَسُوْلِ اَيْتِي اَمْتِي
 قُوْر قُوْسِي اَغْلَتِي سَن حُو تَعَالَى اَيْتِي يَا مُحَمَّدَ اَمْتِي اَيْشِنْدَه سِنِي حُشْنُوْدِ قَلَامِ
 وَ سِنِي يُوْرِي سِنِي سَن رَسُوْلِ اَيْتِي اَلرَّ اَمْتِي اَلرَّبُّوْلَارَه كَيْمِ سِنِي حُشْنُوْدِ قَلَامِ
 حُشْنُوْدِ اَوْ لَاسِي دَكُوْرِنِ اَنْدَن حَقِّ تَعَالَى رَسُوْلِكَ حَالِنْدَن خَبَرِ وَيَرْبِي كَيْمِ وَخِي اَمَلِ
 اَيْمَلَكَن اَوْ كَتَا يَرْبِي وَنَفْتَلَرِ كَيْمِ صَلَوْرَه اَكَا وَيَرْبِي بِيْرِيْنِ بِيْرِيْنِ اَلدُّرِي سَن اَيْتِي
 قَوْلُهُ تَعَالَى **الْمَجِيْدُ اَيْتِي مَا فَا وِي** بُوْنَدَه هَمَزَه هَمَزَه اَسْتِفْهَامَلَدِّ يَعْنِي يَا مُحَمَّدَ بِنِ
 سِنِي بِنِ سِنِي بُوْلَا رِي مَعِي صَلَوْرَه دُوْلَنْدُوْبِ يَدِيْمِ قَلَامِ اَيْتِي اَيْلِي يَا رَبِّ وَاَيْتِ

قَلْبِي بِحَمْدِكَ دَنْ وَسَعِيدِينَ جُبَيْرِ دَنْ وَابْنِ عَبَّاسٍ كَيْفَ رَسُوْلَ حَضْرَتِ اَيْدِي
 دِيْنِ عَيْنِي السَّلَامُ تَكَدِّمَنْ بِرَسُوْلِكَ صُوْرَةً اِي كَا شَكَرِيْدِي كَيْفَ بِنِ اِي صُوْرِيَا اِيْدِي
 اَيْدِي لِيْرَنْتَه يَا رَسُوْلَ اللّٰهِ رَسُوْلَ اَيْدِي اللّٰهِ تَعَالَى حَضْرَتِه دِيْدِي سَلِيْمَانَه اَوْلُوْا بِاَدِيْشَا
 هَلُوْا وَيَرْدِيْكَ وَفَلَانَه بُوْنِي وَفَلَانَه اِي وَيَرْدِيْكَ بَكَانَه وَيَرْدِيْكَ سِيْنِ اللّٰهِ حَضْرَتِيْدَنْ
 حِطَابِ كَلْبِي كَيْفَ **الْمُحَمَّدِ كَيْفَ اَوْ** يَفْنِي سِيْنِي سِيْمَه يَلُوْبُ سَكَ اِيَادِيْمَه قَلِمَا دِيْمِي
 بِنِ اَيْدِيْمَه بِلِي يَا رِيْتِيْنَا نَلَا كَلْبِي كَيْفَ **وَوَجَدَكَ ضَالًا فَهَدَيْتَنِي** يَفْنِي دِيْمِي سِيْنِي اَزْمِيْش
 بَلُوْبُ هِدَايَتِي وَيَنْدِيْمَه يَفْنِي دُوْغُرِي يُوْلَا قَوْلَا غُوْرِي دِيْمِي اَيْدِي بِلِي يَا رِيْتِيْنَا حِطَابِ
 كَلْبِي كَيْفَ **وَوَجَدَكَ عَائِلًا فَاَغْنَيْتَنِي** يَفْنِي سِيْنِي يَحْسُوْلُ بُوْلُوْبُ سِيْنِي حَلِيْبَه مَالِيْلَه
 بَا اَيْتِيْمَه دِيْمِي اَيْدِيْمَه بِلِي يَا رِيْتِيْنَا بَرِيْبَه رُوْا اَيْتِيْمَه كَلُوْرِيْمَه **الْمُحَمَّدِ كَيْفَ اَوْ** يَفْنِي مَعْنِي
 بُوْدُرِيْمَه يَا مُحَمَّدُ تَلُوْرِيْمَه سِيْنِي اَوْ كَسُوْرُ بُوْلَا دِيْمِي وَيَحْسُوْلُ وَكِيْمِي بُوْلَا دِيْمِي اَوْلُوْا قِيْمَه
 اِنَاكَ اِنَاكَ اَوْلُدُكَ وَسَكَ مَالُ قَوْمِيْدِيْلُوْرِيْوِيْرُوْا بَرُوْا وَيُوْرِدُ قَوْمَا دِيْمِي سِيْنِي تَكَرِيْمَا لِيْوِيْدِي
 وَمَنْزِلَه وَمَقَامَه وَيِيْرِيْوِيْرُوْرِدُ وَيُوْرِدِيْمَه اِنَّه دُوْلُنْدِيْكَ وَسِيْنِي عَمَلِكِ اَبُو طَالِبَه اَضْرَدِيْمَه كَيْفَ
 سِيْنِي كُوْرِيْمَه سَبَلَا دِيْمِي وَكَلْبِيْمَه اِيْمُوْرِيْدِي **سُوْلَا** يَنْچُوْنِ اِنَا دَنْ وَاِنَا دَنْ اَوْ كَسُوْرُ نَالَا دِيْمِي
 رَسُوْلِيْمَه كِيْمِي سِيْنِي قَوْلَه تَعَالَى **وَوَجَدَكَ عَائِلًا فَاَغْنَيْتَنِي** يَفْنِي يَا مُحَمَّدُ تَلُوْرِيْمَه سِيْنِي يَحْسُوْلُ بُوْلَا دِيْمِي
 حَلِيْبَه مَالِ بُوْلِيْمَه بَا اَيْدِيْمَه غِيْمَتِيْمَه اَيْدِيْمَه بَرِيْبَه لُوْ اَيْدِيْمَه يَا مُحَمَّدُ تَلُوْرِيْمَه سِيْنِي يَفْسُوْرُ بُوْلُوْبُ
 غَزَا مَالِيْلَه يَفْنِي غِيْمَتِيْمَه مَالِ بَرِيْبَه بَا اَيْدِيْمَه يَفْنِي اِيْنِي عَطَا اِيْدُوْرُوْجِدَكَ **عَائِلًا فَاَغْنَيْتَنِي** يَفْنِي
 يَا مُحَمَّدُ سِيْنِي شَرِيْفَتَه وَكِتَابَه مُحْتَا جِدَا كَيْفَ سِيْنِي كَلْبِي سَكَ اِيْتَابَ وَشَرِيْفَتَه وَيَرْدِيْمَه غِلْمَلَه

بِأَيْدِي بَرِيحِهِ لَوَايِدُ يَا مُحَمَّدُ تَكْرِيكَ سِنِّي يَا لِكْرٍ وَصَحَابَتِهِ وَيَا رَاشِدُ وَجَرِي سُبُورِ
يَقْسُورِ بُولُوبِ صَحَابَةِ لَرَايِلِهِ وَيَا رَا نَدَايِلِهِ وَدَوُسْتَرِ وَقَرْدِ شَرِّ وَامْتَدَايِلِهِ سِنِّي يَا
بِأَيْدِي قَوْلِهِ تَعَالَى **فَأَمَّا الْيَتِيمَ فَلَا تَقْهَرْ** يَعْنِي يَا مُحَمَّدُ اوكسوز و سوز و سيم قهر
ايله كل شول كند و اوكسوز لك و يتيم ملك و الفل و وايت قلندي ابوهر سيدك لك
واوردني تكرر سولندن كيم ايندي هر كيم كند و اوكسوزني بسلسا و يا بركو
اوكسوزك بسلسا يارين بنمله اجماعه بيله قومشوا و لسيد ردي ابي بواغيله
اشات ايلدي و دني روايت قلندي عمر بن خطابن كيم ايندي رسولدن
ايشتم ديدني كيم ايندي ديو چان چان بر سيم اعلسا اغلد غندن عرش
دتر و حق تعالي فرشته لريته ايدن كيم ايشبو سيم كيم بنوم انك انا مين انا مين
طبراق التيد كن لدم كيم اعلتاي ديو پس فرشته لرايدن لرا الهناسن تكرر سيلو
سن ديو پس حق تعالي ايدن اي فرشته لرم سن طيق اولك هر كيم اول و اوكسوزي
حسنود ايله تا قيامته دن كوندن تكري اي حسنود ايليام پس عمر بن خطاب
چان اوكسوز كر كور سانا نوك باشين صغاردي اينا سنه جك و يري ايدني قوله
تعالى **وَأَمَّا السَّائِلَ فَلَا تَنْهَرْ** يَعْنِي يَا مُحَمَّدُ اَمَّا يَحْسُورُ وَ دَلِي بِ سَوْلِي كِه
و سن يحسور للفلي افضل اكانسنه جك و يري كل و يا ايود لرايله كوندن كل حسندن روايت
قلندي كيم دلي بي سكتما كل ديدني يعنى طالب علم دن كه علم ايشيو كلوز كر
ابراهيم ادهدن روايت قلندي كيم ايندي ناخوش قوم دزد كنچيكل كيم بزم

انعموزي

از غموزی آخرت کثور ویر ز لر قوله تعالی **وَمَا يَنْفَعُ رَبِّكَ فَحَرِّتْ** یعنی
یا محمد داخی اما تکر نیک نعت کنی سؤیله کل یعنی اول نعت بیف برلق نعتیدر
و برنجی لر ایدر لر علم نعتیدر تا که هر قنده اولسه بوندن فایده اولر لر کویا کیم
بزرگوار چیراغ یا ندرسه دکلی خلق اندن فایده طو تر لر و برنجی لر ایدر لر اولر
نعت قرآن ندر نعتی در کیم رسوله ویر لری برنجی لر ایدر لر ایتک حکمی عامد یعنی
هر نب کیشی تکر ویردی نعت سؤیله کزک نت کیم رسوله ایتدی خوت تعالی
ویردی نعتی سؤیله همان شکر در و اول نعتی سؤیله کزک کفان نعت
در جماعت رحمت در و ایر و لق عذابدر ایدر بو ایتی و بسوره ی او قیوب یا حود
دکلیک اینسه شاید جملیکیز دینی حضرت رسوله الله تعالی علیه و سلم ویرین
نعتی بر عاصمی قولدری دینی آکا امت قلیدی امتابه و صدقنا بر کوی لطف جوق
باد شاه اول نعتی بر دینی نصیب قلیویروب ید لغادینی قولدرن ایلیمه امین بحرمیت
سید الرسلین و دینی امیند و تاریخین که من حقیر بو کتابی بو قدر زحمتدر ایلد کتابت
ایلدر او قیوب دکلد کز و قنن خیر احسان ایچون من سپجانه یکرحلا ایچون
فایحه جسر ایدوب بر تو ایی هبه ایدر سز الله تعالی حضرتی سز لر دن خوشنود اوله
امین **سوره الانشراح** مکه ایدر یوز او توز حرفدن یکریمی یدی کلمه در سکر
ایتلدر سوله حضرتی ایتدی هر کیم بو سوره او قوسه تو ایی شویدر کیم اولر
کیشی بکا کلامی و بی قیقلو بولدی قنیمی کیدر دی بیی شاذ قلیدی اما

لبيد الله نك بركرامتي دخي اولد كيمه مخالفت ذوي الطغيانند يعني
 كافرله هدايشلرند لبيد الله ديمزلر امانت مؤمنلر هدايشلر نيوك اولند
 درلحق تعالى ايدر يا محمد هر كيمه هدايشلر بنوع ادمي آسا بن رحمان تگرا اندن حد
 حسود اولور منته كيمه نوح يقين بركيه كرجك لبيد الله تجراه ادرين
 ايني غرقدن قورترده قجان كيمه مؤمنلر دنيا ده بوادر جي دسا لبارين قيامت كوند
 بن ايني صراط اوزرند صقيا مئنا كجه مئنا سناد شميالر برك لبيد الله
 الرحيم قوله تعالى **المنشع لك صدك** يعني يا محمد سنوك كوكلك يقين
 نويك طولد رمدمي و بركه لرا ايدر يا محمد سنوك كوكلك يشاق قلندي بوهمند
 همند استغفاما مدمقنا سي تقديدر قوله تعالى **ووضعنا عندك وزرك الذي انقض**
ظرك يعني دخي سنوك يا محمد يزر وكي بغشلا مئنا مئنا كيف اولنر سنوك ان قال
 ابي بوكاردي يعني ياكوي صريحي حسن و تاده ايند يلد وزرك الذي بيدكي اولد
 كدر سوك جاهليت زمانند عني كناه يدي يعني نبوت كهدين و بركه لرا ايند يلد
 وزرك ديد كندن سر ادمت كناه لدر كيمه حق تعالى محمد بغشلا يدي يقين
 حونه قصومدي قوله تعالى **ورفعنا لك ذرك** يعني يا محمد دخي سنوك ذركي
 جكا قلدي شويله كيمه بن تگري اكلچاق سنده يلا اكلسين شت كيمه لا اله الا الله
 ديجك محمد رسول الله بلدر يعني بركيشي ايمان كنور مك دلسه لا اله الا الله ديسه
 ايمان درست اولنر تايم محمد رسول الله بلا ديمينجه مجاهد ايدور **ورفعنا لك ذرك**

ديدل

يُدِيكِي أَوْلَادِ كَيْمِ بِيْنِي وَوَقْتُ نَمَازِنْدَه مُؤَذِّنِ كَرْمَنَانِ اَوْزِينْدَه بَاكَ وَيَرْجِدُ تَكْرَارِ كَرْدَنِ
 وَرَسُوْلَ اِيْنِ بَلَهْ اِيْنْدُرْ عَطَا اِيْنْدُرْ اِيْمَانِ تَمَامِ اَوْلَازِيَا رَسُوْلَ اللّٰهْ بُوَيْلَهْ دِيْمِيْنَجَهْ دِي
 النُّوْنِ مِضْرِي اِيْنْدُرْ وَرَفَعْنَا لَكَ ذِكْرَكَ دِي دِي كِيْنْدَنِ مُرَادِ اَوْلَادِ كِهْ يَعْني دِيْمَاكِ اَوْلَادِ
 كِهْ دُو كِيْمِي بِيْنَفَهْمِ لَرِكِ هِيْمِي عَرِيوَرِ سِيْنْدَه كَنَزَامَتَا مُحَمَّدِ هِيْمِي عَن شَكْلِ يُوْفَارِ وُدُرْ
 دِيْمَاكِ اَوْلُورْ كِيْمَهْ قَوْلَهْ تَعَالَى **فَاِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا** يَعْني يَا مُحَمَّدُ شَوْلُ دُشْوَارِلِقْ وَوَقْتِلِقْ
 كِيْمَهْ سَنِ مُشْدَكْرَدَهْ وَعَلَا بَلَدِ قَامَقَدَهْ كُوْرُزِيْنِ اَنْوَاكِ اَرْدِيْجَهْ كَنْزَاكِ وَاْمِيْدِ وَاْرْدُرْ
 كِيْمَهْ حَقِ سِيْنِي بُوَلَا رِيْكَ اَوْزِيْسِيْنَهْ غَالِبِ اِيْلِيَهْ شُوَيْلَهْ كِيْمَهْ بُوَلَا رِيْكَ وَاْدِيْلَهْ يَا
 كُوْجِيْلَهْ سَنِ كَنْوَرِدِيْ كِهْ حَقِ دِيْرِيْ دِيْلَهْ لَوْ قَوْلَهْ تَعَالَى **اِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا** يَعْني اِخْرَجْتَ
 دُشْوَارِلِيْقِلَهْ صُوْكَئِيْ دِيْجِيْ كَنْزَاكِ وَاْرِيْعِيْ دِيْمَاكِ اَوْلُورْ كِيْمَهْ چِيْنِ بِيْرِيْشِيْ نِيَاذَهْ رَحْمَتَهْ
 تَمَازِنَسَهْ اِخْرَجْتَ ثَوَابِ اِيْرِيْشَا بِيْرِيْجَهْ لَو اِيْنْدُرْ لَو اِجْمَاعَهْ اِيْرِيْشَهْ **سُؤَالٌ** اِنَّ مَعَ الْعُسْرِ
 يُسْرًا تَكْرَارِ قَلْدِيْ نِيْچُوْنِ **جَوَابُ** اِيْلِيْچُوْنِ كِيْمَهْ تَكْرَارَهْ تَاكِيْدِ وَاْرْدُرْ فَايْتِيْسِي
 وَاْرْدُرْ نَتَهْ كِيْمَهْ رَوَايْتَهْ رَوَايْتَهْ اَوْلَايْتَهْ كِيْمَهْ اِبْنِ عَبَّاسِدَنْ كِيْمَهْ اِيْتِيْعِيْ لَاقِيْلَبِ
 الْعُسْرِيْنِ يَعْني بِيْرِ عُسْرِيْ اِيْلِيْ سِيْرُ غَالِبِ اَوْلَايْتَهْ اِبْنِ مَبَارَكِدَنْ رَوَايْتَهْ بُوَيْلَهْ دُرْ
 كِيْمَهْ حَسَنِ بَصْرِيْ بُوَيْلَهْ دَا اِحْيَا اِيْنْدُرْ دِيْ **سُؤَالٌ** عُسْرَهْ لِيْسُرَهْ مُكْرَرِ دُرْ نِيْچُوْنِ
 اِيْلِيْ عُسْرِيْ طُوْتُرْ لَرِ سِيْرِيْ اِيْلِيْ دُوْتُرْ **جَوَابُ** اِيْلِيْچُوْنِ كِهْ عُسْرَهْ كِيْمَهْ مَعْرَفِ
 بِاللَّامِ اَوْلَادِ دُو كِيْمِي بِيْرِيْجِيْسِدَنْ اَوْلُورْ اِيْمِيْعِيْ الْعُسْرِيْ يُوْتَقَدِرْ يَفْلَهْ كَنْوَرِدِيْ تَاكِيْ
 اِيْسِيْ بِيْرِيْجِيْسِ اَوْلَايْتَهْ سِيْرُ مَنكِرْ كَنْوَرِدِيْ اِيْلِيْچُوْنِ كِهْ عِلَاجَهْ مَعْنَايَهْ

دَلَّاتٌ آيَةٌ وَبِرَّيْخٍ لَرَّائِيذٍ يَلِدَانِ مَعَ الْعُسْرِ دِي كِي كَا فِرْدُ بِنْفِيرٍ مَكْدَنِ حَقَا
 حِقَارِي قَوْلِي سِيَا اِيْشَارَتْنُ سِنْدَا دِي كِي مَكَّة فَتِحَتْ بِنْفِيرِ كِرُو مَكِّيَّة كِرْدِي نَا
 اِيْشَارَتْنُ بِنْفِيحَ لَوَايْدُ لَرَّ الْعُسْرِ اِيْشَارَتْنُ بِنْفِيرِ اَبُو بَكْرٍ لَه مَكَّة دَن چِقْدِ غِنَه
 سِنْدَا دِي اِيْشَارَتْنُ اَكَا كِه بِنْفِيرِ كِرُو مَكِّيَّة اِيْ دَجَك بِيَك كِيْشِي اِيْلَه كِرُو كِنْدَن
 بِنْفِيحَ لَوَايْدُ لَرَّ الْعُسْرِ دِي كِي اِيْشَارَتْنُ اَكَا كِيْم بِنْفِيرِ كَا فِرْدُ دَن قَوْلِ قَوْلِ اَبُو
 بَكْرٍ كِه دُونَه قَا جُوب حَوْر لِقَه كِنْد كِنْدَن سِنْدَا دِي كِي اِيْشَارَتْنُ اَكَا كِه فَتِحَ مَكَّة
 بِنْفِيحَ بِيَك كِيْشِي لَه عِزَّتِ اَلرَّامِلَه كَا هَمَنْصَبَلَه شَرِيْفِ تَقْطِيْمَه كِرُو مَكِّيَّة كِرُو كِنْدَن
 بِنْفِيحَ لَوَايْدُ لَرَّ بُو سُوْرَ عَامِدُ هَر عَسْرَه دَه كِيْم مَوْضَعْلَه اِيْر شُوْر كِيْمَه دُنْيَا دَه
 كِيْمَا خَرْتَه كِه اَنُو كِ ضَمِنْدَه بِيْحَ سِيْدُ كِرُو اِرْدُ رَنْتَه كِيْمَه شَا عَا اِيْر نَنْتَه كِيْمَه
 تَفْسِيْرَه مَجْمُوعِ بِنْمَا مِه قِصَّة يُوْسُفَ كَلُوْر اَلرَّ مَشْفُوْر اَوَلُوْر سُوْر مَقْصُوْدَن اِرَاقْ
 دُوْ شَارُزْ كُوْيَا كِه بُوْنَدَه بَر نَكْتَه اِرْدُ رَنْتَه اَوَلُر كِه حَوْر تَعَالِي اِيْدُر مِصْرِي شَهْرَه
 يَادِ شَاه اَوَلُقَلْفَا بِيْش اَوْنِ يِيْلُ زَنْدَا نَ رَحْمَتِن چَكَمَا دِكِر بُوْنَدَه اُوْر زَنَا مَثَالِ اَلْبَن
 چُوْقُدُر كِيْرُو تَفْسِيْرَه كَلَا لُوْمَ قَوْلَه تَعَالِي **فَاِذَا فَرَعْتَ فَاَنْصَبْ** يَفْنِي يَا مَحْمَدُ
 چِيْنَ عَرَبٍ مَشْرُكُوِي عَزَا سِنْدَن وَبُوْنَلِرِك اِيْلَه جَنَك اِيْتَمَكْدَن فَاِرْعِ اَوَلُسْكَ تَكْر تَعَالِي نَكْ
 قَوْلِ لَوَعْنَه دِي كَلِ اَبْنِ عَبَّاسٍ رَوَايْتَه اِيْدُر فَاِذَا فَرَعْتَ فَاَنْصَبْ يَمَك يَفْنِي
 چِيْنَ نَمَازْدَن فَاِرْعِ اَوَلُسْكَ دُعَا قَلْمًا يَجِدُ اَوَلْفَلُ وَحَلَجْتَلِرِكِي دِلَه كِل دِيْمَك
 اَوَلُوْر مَجَاهِدُ رَوَايْتَه اِيْدُر فَاِذَا فَرَعْتَ فَاَنْصَبْ يَفْنِي چِيْنَ دُنْيَا اِيْشِيْنَدَن فَاِرْعِ

اَوَلُسْكَ

۷۷
اُولَسَّكَ تَكْرِعِي تَعَالَى قَوْلُو غَنَدُ دُورُ غَلِّ نَمَازِ قَلْفَلِ وَإِلَى رَبِّكَ فَارْغَبْ يَعْنِي يَا مُحَمَّدُ
تَكْرِكَ لَنْ يَكَارِغَبَتْ اِشْكَرْ جُنَيْدَ اَيْدُ يَعْنِي يَا مُحَمَّدُ خَلَقَ اِشْتَدْنَ فَاِغْ اُولَسَّكَ
حَقَّ عِبَادَتِنْدُ دُورُ شِكْلِ بِنَجْهَ لَو اَيْدُ وَإِلَى رَبِّكَ فَارْغَبْ دِيخِي يَا مُحَمَّدُ فَجِنِّ اَحْوَالِدَنْ
فَاِغْ اُولَسَّكَ تَكْرِكَ اَرْغَبَتْ قَلْفَلِ بِنَجْهَ لَو اَيْدُ وَإِلَى رَبِّكَ فَارْغَبْ يَا مُحَمَّدُ فَجِنِّ
فَرَايَضَنْ فَاِغْ اُولَسَّكَ فَضَائِلُ دُورُ شِكْلِ يَعْنِي نَوَا فِلْ عِلْمِ مَهْ دَنْ رَوَايَتُنْ
كَيْمَ اَيْدِي بِنِ قُرْآنِ اِسْمِعِلْ بِنِ عَبْدِ اللّٰهِ دَنْ اَوْقَدَمْ فَجِنِّ وَالضُّحَىٰ سُوْرَهٗ مِنْ اِيْمَانِ بِنِ
اَيْدِي هَرِ سُوْرَهٗ نِيكَ اَوْلِيَا تَكْرِكَ كَتُوْرُ مَجَاهِدُ اِيخِي خَبْرُ وِيْرِي كَيْمَ وَالضُّحَىٰ بِنِ تَا
اٰخِرَهٗ دِيخِي تَكْرِكَ كَتُوْرُ مَكْ كَرَكْ رَوَايَتُنْ عَبْدِ الرَّحْمٰنِ اللّٰهِ بِنِ كَثِيْرَهٗ دَنْ كَيْمَ تَكْرِكَ
بِيُوْرِي وَابْنِي بِنِ كَعْبَدَنْ كَيْمَ اَوْلَا تَكْرِكَ بِيُوْرِي وَابْنِي بِنِ كَعْبَدَنْ كَيْمَ
اَوْلَا تَكْرِكَ بِيُوْرِي وَرَسُوْلُ اللّٰهِ دِيخِي بِيُوْرِي بِيُوْرِي مَعْضُ مَعْشَرُ
دِي مَشَلْ كَيْمَ اَلَمْ نَشْرَحْ لَكَ مَقْطُوْرُ فُلْدُ اَلْمُحْجِدِ كَيْمَ بِنِ بُوْنُكَ بِيَايِي اَوْلَا دِي كَيْمَ نَتِي كَيْمَ
يَعَارُوْرُ دِي اِيْدِي كَيْمَ رَسُوْلُ اَيْدِي تَكْرِكَ مَدَنْ بِنِ سُوْالِ كُوْرُ مَ صُوْرُ مَسَامِ
بِيْدِي دِي بُوْدَانَهٗ لَرْدَنْ بِيْدُزْ بِنَجْهَ كَيْمَ سَلْفَانْ شُوْبِيْلَهٗ رَوَايَتُنْ كَيْمَ اَنْفَالِ
سُوْرِي سِيْلَهٗ تُوْبَهٗ سُوْرَهٗ سِيْنِ بِنِ سُوْرَهٗ مَنَزَلِ تِنَادُزْ وَالضُّحَىٰ سُوْرَهٗ سِيْلَهٗ اَلَمْ نَشْرَحْ لَكَ
بِنِ سُوْرَهٗ كَيْمَ وَالْمَدِيْنَهٗ سُوْرَهٗ سِيْلَهٗ لَ اِيْلَانِي بِنِ سُوْرَهٗ كَيْمَ اِيْدِي دَعَا اَيْدِي
كِي حَقَّ سَجَانَهٗ وَتَعَالَى هَرِ بِنِ جَكْرِ مَنِ اِيْمَانِ كَامِلِ قَلِيُوْرِي اُوْرِي لَو مَزْدَنْ دُنْيَا نِيكَ
بَلَا سِيْنِي اٰخِرَتِكَ عَذَابِ شَدِيْدِي دَفْعِ رَفْعِ اِيْدِي بِيُوْرِي رَحْمَتِي اِيْلَهٗ يَرْفَعُ اِيْمَانِي

بومسكين كاتب علي دخی هر بن يكزدن خيرد عارجا و ثنا ايدن اميد دز كه فراموش
 و در بيع بيون ميوب الله رحمت ايسون دينكده الله رحمت ايسون **سورة التين**
ملك ايندي يوز اللي خندا او توردونه كلمه درسكنا ايندند سول يوردي
 هر كيم بوسوره او قسا حق تعالي كا عفت ويره و يقين روز قله اما ليسم الله
 نيك بزكر امتي دخی اولدز كه ايتاء الكتيب بالايمان در تنه كيمه روايتكده كلور كه فجن
 قيامته بيتي اولشد ليدكي وقت اولسا شول كيشنيك كيمه بتسي صاع اينده و ير لسه
 اوليتنيك اولنده ليه **الله الرحمن الرحيم** يا ريش اوله وشول كيشنيك
 كيمه بتسي صول اينده و ير لمانده ليه **الله العظيم** اوليا پس بول شانه
 معلوم اولور كه كيشني اجماعه ايله دن بولكه ميشن ليه **الله العظيم**
التين والتيتون سيد بوندن دخی و اذوا و قسمد ز يعني انجيز
 حقيقون و دخی زيتون حقيقون ابن عباس و حسن و مجاهد و عكرمه و ابن ابيهم
 و عطا و جابر و مقاتل و كلبي بو طقوز مفيد اتعاقله مجموع ايتدي ليد كيمه حق تعالي
 و التين ديعوب اندا چيدكي شول انجيز كز در كيمه بن سوز و شول زيتون كز در
 كيمه بن سوز و صقر سبز و قايت قلندي ايندي ابو ذر دن كيمه ايندي بركون رسوله بن
 طبق انجيز كتوردند رسوا عليه السلام اندن يدعي دخی ايندي كيمه نيك
 انجيز كيم اول بول سر رنجن كيدار و نقرس رنجنه دخی فائده ايدار دي كعب
 الاخبار ايند و التين دن مولد دمشق مسجد در و التيتون دن مولد بيت المقدس

المقدس

المقدسند محمدین کعب ایتدی و التیرون مراد اصحاب کعبند مسجد درو
 الذیتون دن مراد ایلیا مسجد یدر ابن عباس ایدر و التین دیدی یعنی نوح
 پیغمبر مسجد کیم جو دطاع اوزینده ایدیدی و الذیتون یعنی بیت المقدس در
 بنجه لر ایدیلر و التین دیدی دمشق مسجد یدر و التیتون دیدی عسقلان
 مسجد یدر بنجه لر ایدیلر و التین دیدی مسجد حرامدر و التیتون دیدی
 مسجد اقصی در قده ایدر شام اهلندن بوشی ایتدی کیم و التین دیدی
 حلوان ایله شامدر یا همدان ارا سندغ طاعلدر در قوله تعالی **و طور سینین** دخی
 اول طاع حقیچون کیمه موسی پیغمبر اکا اغدی یعنی مفر اجدن انه اولدی هم
 پیغمبر لک انه ایتدی عبد الله بن عمر ایتدی حق تعالی دور طاع ایتدی اری
 دردی بوی طور سینا در بوی طور تینا در بوی طور تیما در بوی طور زینا در
 اما طور تینا در مسقدر اما طور زینا بیت المقدس در اما طور سینا موسی
 طور در اما طور تیما مکه در قوله تعالی **وهذا البلد الامین** یعنی ایشبو مکه
 حقیچون قوله تعالی **لقد خلقنا الانسان في احسن تقويم** یعنی آدم اوغلان
 یز کور کور صورت و کور کور قد قامت اچنده یر تدق نیچون ایلکچون ابرق
 جانور لک دو کور یوزن اشفا یر تدق اما اده اوغلانک یوزین یوقار
 یر تدق بنجه لر ایدیلر احسن تقویدن مراد محمد مصطی در بواقسا مک جوای
 لقد خلقنا الانسان در علما بواقی جواب قسم یدر یعنی بوعه کرا اولنان نسلدن

حَقِيقَتُونِ كَيْمِ اَدَمَ اَوْ غَلَانِ نَبِيِّ بِنِ اَحْسَنِ تَقْوِيْمَهُ يَرْتَدِقُ بُوَيْلِدِ يَمْلِكُنْ مُرَادُ
 دِيْمَكِ اَوْلُو كَيْمِ اَدَمَ اَوْ غَلَانِ نَبِيِّ عَقْلِ نَبِيْكَ بِنِ نَمُشْ وَ بُوَيْنِي رَاسْتِ يَدِ تَدِقُ وَ طَوَاعِي
 شَرَايِي اِيْلَهْ يِيْرَايِچَرَنْتَهْ كَيْمِ اَيْرِقِي جِنَاوَر لُوْكَ بَاشِي كُوْرُقْلَانْ اَعْضَالِ رِيْنَهْ
 قَوْلِ الْقَيْدِ اَمَّا اَدَمَ اَوْ غَلَانِ نَبِيْكَ اَيْرِقِ اَعْضَالِ رِيْ بَاشِنَا قَوْلِ الْقَيْدِ قَوْلُهُ تَقَالِبْ
شَمْرِدَر نَاهِ اسْفَلِ سَافِلِيْنِ يَفِيْنِي لَمَّ اَوْ غَلَانِ شُوْر صُوْرَتُوْ عَقْلُوْ اَيْكُنْ بِنِ
 حَالِهْ كَتُوْرُوْر كَيْمِ بُوْنَارُوْ يِنِي ضَعِيْفُوْ اَوْلُوْرُوْ عَقْلِ كَيْدِ بِيْرِيْچَهْ لَرَايِدُوْر اَسْفَلِ
 سَافِلِيْنِ دَنْ مُرَادُ اَبُوْ جَهْلِدُوْر وَ اَيْتِ قَلِنْدِيْ اَسْلَنْدِ كَيْمِ تَكْرِيْسُوْ يِ اَيْتِيْ دِيْر
 اَوْ غَلَانِ جَقْلَرِ رِيْسَهْ اَوْلُنْجَهْ نَهْ كَيْمِ مُزْدَايْشَلَا لَرَا نَاسَاوَا نَاسَا يَار لُوْرَا مَتَا نَكْمُ كُنَاهْ
 اَشْلِيَا لَرَهِيْجِ يَار لَزِيْچَانِ رِيْسَهْ اَوْلَسَاوَقْلَمُ نُوْكَ اُوْرِيْنَهْ يُوْر سَاحُوْ تَقَالِيْ اِيْ
 فَرِيْشْتَهْ وَيِر بِيْر كَيْمِ اَبِيْ صَقْلَر لُوْمُوْرِيْنِ وَ كِنَاهِيْنِ يِنِ رُوْهَرَهْ كَلِيْجِيْ كَيْمِ اَدَمَ اَوْ غَلَا
 نِيْكَ اَعْتَر نَدِچَقَار نِيْر لُوْر نَتَهْ كَيْمِ تَقَالِيْ بِيُوْر **مَا يَلْفُظُ مِنْ قَوْلِهِ اَلَا يَدْرِ قَيْبِ**
عَقِيْبِ يَفِيْنِي دِيْمَكِ اَوْلُوْر كَيْمِ هِيْجِ بِيْر لَفْظِ سُوَيْلَز اَدَمَ اَوْ غَلَانِيْ قَوْلِدُنْ مَكْر كَيْمِ اَنْكَ
 قَاتِنْدَهْ صَقْلَر اِيْچِيْلَر وَ اَدُوْر حَاضِرَهْ دِيْر سَادِر حَالِ وَ قِيْطِيْلَهْ يَار اَر لُوْر اَدَمَ اَوْ غَلَانِيْ
 اِيْسَلَامِ دِيْنِيْ اِيْچِيْنْدَهْ قُوْرُقِ يَاشِنَا اِيْر سَهْ حَقُوْ تَقَالِيْ اَبِيْ اَوْجِ دُوْر لُوْبَلَا لَر دَنْ اَمِيْنِ اَيْلِدُوْر
 بِيْرِيْ دَلُوْلِدُنْ وَ بِيْرِيْ جَلَامُ رِيْجِيْنْدُنْ وَ بِيْرِيْ بَر صَدْنِ چَانِ كَيْمِ اَلْتَمِيْشِ يَاشِنَا
 اِيْر سَهْ حَقُوْ تَقَالِيْ اَبِيْ سُوْر كِيْ اَشَلَر دَنْ يِكَادُوْر دُوْر يَفِيْنِي خِيْرَاتَهْ مَشْفُوْلُوْر
 چِيْنِ يَتَمِيْشِ يَاشِنَا اِيْر سَهْ كُوْمَر اَهْلِيْ اَبِيْ سُوْر لُوْر چَانِ سَكْسَانِ يَاشِنَا اِيْر سَاحُوْ

تعالی

تعالیٰ اینی نه اشلدن سارزدن نیز کناه یازلر چقان طقسان یا ثنا این ساقو تعالیٰ
انوک کجش کناهلرین باغشدر و کاسی کناهلرین باغشدر و کاسی کناهین بی
پیرغور و دخی کند و قوی بی اوزرینه اینی شفاعتی قلو و دیر یوزتله انک ادی
اسیر الله اولونچن بوغفا باشلسه باشلایه شو یلکیم نسنه بیلدن قلساقو تعالیٰ
اکاشول صاعکن قلد قلدی خیر قدر نجه اکا ثواب یزر و آندن صکره نقد
کناه اشلیاینر دوزلر قوله تعالیٰ **الذین امنوا وعملوا الصالحات** یعنی انلر
کیم ایمان کتوردلر و ایو عمل قلدلر هر چند کیم بنا یوب عقل کدر سادخی
مزد لر ی یازلور هیچ کس لرن تنه کیم حق تعالیٰ بیورد **فلهما اجر غیر ممنون**
یعنی بن حاصلدر بوندلر ثواب کیم صوی کس لرن بن ضحاک ایدر یعنی بو
لار مزد یازلور هیچ قلمز لر سادخی **قوله تعالیٰ فما یکذبک بعد بالذین**
الیس الله با حکم الحالمین یعنی ای آدم اوغلا ندری ایشبو جتدن صکره دین
وحسای ویزمک و جز اکورمک یلان دو ترسه حق تعالیٰ حکم قلیجیلر لرن
یکدی کورده لیمیدر بوهمر همزه استغها املد مراد تقریردر پس مجموع مخلوقات
اکاد لک ایدر چیدر بونسنه اوزرینه یعنی علمنده و حکمتنه برنجه لر ایدر لر بو
ایتکه کیم **الذین امنوا دن مراد عمره بر غیر ممنون مراد عثمانلر** فما
یکذبک بعد بالذین دن مراد علی دزین **الیس الله با حکم الحالمین** صکره
ایت و انا علی ذلک من الشاهدین دیا برنجه لر ایدر نتمردناه اسفل ساقولین

دِيكِي يَعْنِي كَافِرٌ دُرٌّ وَمُنَافِقٌ عِي جَهْتِي اَيْلِدُ رِزْدِمَكْ اَوْ لُوْرَانْدَنْ صُكْرَه
 اِسْتِنَا قَلْبِي مَوْثِقًا اَيْتِي اَيْتِي كَيْمَه اَلَّذِيْنَ اَمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ دِيكِي
 اَنْدَنْ صُكْرَه كَافِرٌ سُرْ سُرْ شَيْدَلُو اَيْتِي فَمَا يَكْدُ بَكَ بَعْدُ بِالَّذِيْنَ يَعْنِي فَمَا يَكْدُ بَكَ
 اِيهَا الْاِنْسَانُ بَعْدَ هَذَا الْحَجَّةِ بِالَّذِيْنَ يَعْنِي بِالْحِسَابِ وَالْجَزَاءِ قَوْلُهُ فَمَا يَكْدُ بَكَ يَوْمًا
 مَاءٌ مَوْصُولٌ يَعْنِي دِيْمَكْ اَوْ لُوْر كَيْمَ الَّذِيْ يَجْعَلُكَ مَكْدًا بِمَا يَكْدُ بَكَ بِرُحْمَى لُوْر اَيْلِدُ
 لُوْر يَكْدُ بَكَ كَافٍ كَافٍ حِطَابٌ ذُنُوحُهُ يَعْنِي فَمَا يَكْدُ بَكَ يَا مُحَمَّدُ بَعْدَ مَا تَبَيَّنَ لَكَ مِنْ قُدْرَتِنَا
 عَلَيَّ خَلْقِ الْاِنْسَانِ يَعْنِي يَا مُحَمَّدُ سِنِي نَهْنَه يَلَا اَنْلَدِي سَكَا مَعْلُومٌ اَوْلَادُ عِنْدَنْ صُكْرَه
 بِيْنَمٌ قُدْرَتُ حُوْر اِنْسَانٍ يَدٌ تَمْلَقِيْزُ اَوْ رِيْنَه بُوْر اَوْلَادَه بُوْر اَشَارَتٌ وَاْرْدُ رَايْشَاتَه اَوْلَادُ
 كَيْمَ كُوْبِيَا كِه حَقُّ تَعَالَى اَيْدُ مَكْ كُوْجِي يَشْرِيْنِي يَلَا نَمَفَا تُوْا بِيْدَه وَعَقِيْلَه كِه اَلَيْسَ اَللّٰهُ
 بِاَعْلَمَ بِالْحَاكِمِيْنَ كِه سِيْنَ جَمْعٌ دَالِدٌ اَنْتَ صُنْعُنَا وِيْنِ لَيْدَه تَنَه كَيْمَ شَاخِرٌ اَيْتِي **س**
 فِي كُلِّ شَيْءٍ لَهْ اَيْتٌ تَدْرُ عَلَيَّ اَنْتَ وَاِحْكُ فَالْعَلِيْهِ السَّلَامُ طُوْبِي بَلَنْ طَالَعْمَه وَحَسَنْ
 عَمَلِه يَعْنِي نَه جَعَلُوْا شُوْر كَيْمَ عَمْرِيْ اَوْ زُوْنِ اَوْلَه وَعَمَلُوْا يُوْا اَوْلَه **سؤال** حَقُّ تَعَالَى
 بُوْرَجَه سُوْرَه لَرَه چُوْر چُوْر اَنْدَه اچِيْد كِيْنِدَه فَايْدَه سِيْ نَدْرِيْنَه كَزَانْدَه اچِيْسَه يَمْرُوْجِي
جواب اَوْلَادُ كِه اَنْدَه اچِيْمَكْ عَرَبِيْ كَلَامِنْدَه تَاكِيْدَه لَفْظَلِرِنْدَنْ اَوْ تَدْرُ يَا حُوْرَه مَثَلًا
 عَرَبِيْ اِسْكَارِيْ قِيْتِي اَوْلَادُ عِنْدَنْ اَوْ تُوْر وَتَاكِيْدَه دِيْ چُوْر اَيْتِي لَرِيْ جَوَابِ دِيْ
 بُوْر كَيْمَ جَمَالِ الَّذِيْنَ اَقْدَلُوْا سُوْر سِنْدَه كَتُوْرُوْشِ دُرْ عَرَبِيْ اِعْتِقَادِيْ بُوْر كِ
 اَوْ رِيْنَه دُرْ كَيْمَ يَلَا نَ يِيْرَه اَنْدَه اچِيْمَكْ كَيْشَا بَلَا لَرُوْ مَصِيْبَتَلَرِ اَيْنْدُرُوْ سِيْنَ حَقُّ تَعَالَى

۱۳۱

چوقا گت اندا چديكي بودر كيم تامش كركيمه كركمده دعوي اينديكي سنلده
 يلان دكليله كركيله ان ميسايدعي اندي اوزر نامص اوليا ايدي يا حود يلا نيشه
 مصيبت ايندي ديوب اينانلر امني بنوم قرداشلر همحق تعالي حضرتي جلميري
 كندويه كايق ايلديكي قوللردن ايليوپر عمر صالح قوللردن ايلميه حضرت سلطانمرك
 قوشولغندن ايليوپ بن قوللريني محروم ايلميه امين وديخي سزلردن بودردمند
 محتاج رحمة الله كاتب علي خيرد عار جا ايدزلطون ايدوب انوك اصلي وقرعي بني خيس
 دعادن اوتميوپ سزي حق سبحانه وبقالي ايمان كامل ايله كوندره بونيت اوزر فاجه
 الكتاب **سورة الفلق** مكله ايندي ايك يوز سلسان حرفدا يتمش ايك كلمه دراون
 طغوز ايندر روايت اولندي رسول حضرتتدك كيمه ايندي هر كيمه اقره سورة بن
 او قسا تباركدن اشفا سين او قومشچي ثواب بوله نته كيمه روايتده كلور بن سمن
 شيطان يدارق شيطانله او غرشدلر برب ناليدلكن اصلي بن اولچاق بردرسن
 نچون سمن بن نچون ارغون ديدلر سمن سمن شيطان ايدلحق تعالي بني بن
 قوله حواله ايلدي كيمه هر قنده اولورسه بويننا ترون يودرون هر چن بياجك
 كلسا اول بن بيرين و بركين الوين الر صواچسه اول بن اجارين الكي يسا اول
 دوشكه بن كروين عمرده هر كونه **بسم الله الرحمن الرحيم**
 پس اول بعدي ايدلحق تعالي بني بن قوله طوش قلدي كيمه دريم دلندن **بسم الله**
 كتمن الكي بياجك كتوشلر كلام كيمه بنده بلا ييام **بسم الله** دين بن نچارين

كَرُو كَلْبَجَه صَوِي اِجَارِ مَشِي قِجَان يَتَمَق دِلَسَا كَرُو اَيْدِه دِي يُوْر مَكْدَه طُوْر مَقْدَه اَوْ
 تُوْر مَقْدَه لِيَسَه **وَاللّٰهُ دِي يَهْر تِي دِي كَلَنْدِي مَرْدِي كَلَنْدِي كَم يُوْقُد رَانُوْكَ قَاتِنَه**
 وَايِيْز اَوْلَادَم حَق تَعَالِي بِنِي بُوْر حَمْتَه طُوْش اِيْتَه شَدِي دَرِي اَنُوْكَ اِيْچُوْن ضَعِيْف
 دَبُوْن اَوْلَه دِي نَامِيْدِي بِنِي جَانْدَرَم اَوْلَه مَلُوْن شَيْطَانِي مَرْدُوْدِي نَصِيْب
 اِيْدَه سَنَد اِيْم اِيْدَك كِه لِيَسَه **وَاللّٰهُ الرَّحِيْم الرَّحِيْم**

قَوْلُهُ تَعَالَى اِقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ يَعْنِي يَا مُحَمَّد اَوْ قُوْعِل اَوْ تَكْرِيْمًا
 اَدِيْن كِيْم يَد تَدِي قَوْلُهُ تَعَالَى **خَلَقَ الْاِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ** يَعْنِي يَد تَدِي اَدَم لِيَدِي
 يَد پَارَه اُوَيْشَمَشَن قَانْدَن **رَوَايَت** اَوْلَسُوْره كِيْم بِيْغَمَبَر اِيْنْدِي بُوْ سُوْره بِيْكَ
 بِيْن يُوْرَايْت اِيْنْدِي مَالِه بِيْلَمَه دَرِي **رَوَايَت** قِلِنْدِي عَايِشَه اَنَا مَرْدَن اِيْنْدِي
 كِيْم اَوْلَدِي كِيْم بِيْغَمَبَر كَلْدِي حَق تَعَالَى اَوْلَد وُشْدَن بَشَلَا دِي يَعْنِي هُوْرَه
 سِيْمَه دُوْشَن كُوْر دِي كُوْر كُوْر كُوْر كُوْر دِي اَنْدَن صُكْرَه رَسُوْل سُوْد كِيْم حَلُوْ
 لَرَه اَوْلَا پَس حِرَا طَاغْنَه چِقُوْب كِيْمَه كُوْنْدَن عِبَادَت قَلُوْر دِي يَعْنِي كَاه اَغْلُوْر دِي
 كَاه يُوْزِيْن طِبْرَاغَه سُوْر اِيْدِي كَاه سَجْدَه قَلُوْر دِي كَاه اِيْن كُوْرُوْب حَاجَت
 دِي لَار دِي كَاه حَق تَعَالَى حَضَر تِنَا نَضْرَع زَارِي اِيْدَر دِي بَر تَان ج كُوْن اَنْدَه دُوْرَه
 دِي اَنْدَن كِرُوْ خِدِيْجَه اَنَا مَرْد قَاتِنَه كَلُوْر دِي يَد كُوْن اَوْل حِرَا طَاغْنَه وَاْرُوْب مَغَا اِيْچِنْدَه
 اَوْ تُوْر دِي حَق تَعَالَى دَن وِجِي كَلْدِي يَد فَرِيْشْتَه كَلُوْب اِيْتَدِي اِقْرَأ يَا مُحَمَّد يَعْنِي
 اَوْ قُوْعِل يَا مُحَمَّد پَس رَسُوْل اِيْتَدِي مَا اَنَا بَقَارِي يَعْنِي بَن اَوْ قِيْجِي دَكَلِيْن پَس اَوْل

فرشته

فرشته رسولی دورتی کند و به قصیدی کیم ضعیفا اولدی کرواصالی ویریدی ایتدی
 اقراب یا محمد رسول ایتدی بن اوقق بلمازین دردی نینه محمدی قوجایی شوپله کیم کالیدی
 کروصالی ویریدی کروایتدی اقراب یا محمد بن ایتدی اوقق بلمازین کروقصیدی شوپله
 کیم بوغولمغ یقین اولدم نینه صالی ویریدی یناصالی وین دی ینا ایتدی کیم اقراب باسم
 ربك الیٰ خالق خلق الانسان من علق پس رسول حضرت حکایت ایدن پس رسول
 قورقوب دتر یو حدیجه اونا کلدی ایتدی کیم نملوین نملوین یعنی اوندک بورک
 بی کیم حاله اید قیسی اولدی پس رسول اورتدی یوریدی اول قورقوا اندن
 کیده پس رسول بوخبری حدیجه ایتدی وین دی اندن دیدی کیم بکایولق قورقون
 دوشیدی حاجیه ایتدی حاشا سنلک که هنج تکر سنی رسوائی قلاسی دکلد که سنوک
 کوجک حاصیلدک وارد کیم حضم کلدن کسلن سین و سوزی طوغری سولن سین
 وقنوغی خوش دوتر سین وحق یولینده بیریم قلو ز سین و حدیجه بوینی دییوب رسول
 ورقه ایتدی هو کیم بو سن کتور دیکلک حکمی وایت کیبی سنسه کتور سه قوم اپنی
 اندن چقارموق دکر لر و انجدر لر و اکر بن سنوک زمانکه این سیدم سکا چون یازم
 قلا ایدم دردی پس از زماند نصلک ورقه ترجوم اولدی رسوله بز زمان وخی انملدی
 شوپله کیم حضرت رسول قیغلو اولور دی پس شوپله اولدی کیم برفاج کنطاع اوزیسه
 چقدیکم کندوزین طاغدن اشغابیر غمه هلاک و له جبرئیل کور دی ایدر دی یا محمد
 سن تکر بیوک خاص رسولین اپنی ایشیدجک طشفینلی ساکن اولدی نفسی دوه کور دی

بِلْدِرِي يَعْني طَعْدُو يَوْلَا كَلِمَا سَبَا بِلْدِرِي قَوْلُهُ تَعَالَى **كَلَّا إِنَّ الْإِنْسَانَ لِرَبِّهِ**
 يَعْني حَقَّا كِه اَدَمَا اَوْ غَلَان اَزَا رَجَحَن كُوْرَسَك مُسْتَفْنِي نَتَه كِه **إِنَّ رَأْيَهُ أَسْفَنِي**
 قَوْلُهُ تَعَالَى **إِنَّ إِلَىٰ رَبِّكَ أَلْحَبِي** يَعْني اِخْرَه قَوْلُهُ دُوْ كَلِمِي سَبَا تَلَكْر كَادِر
 يَا مُحَمَّد قَوْلُهُ تَعَالَى **أَرَأَيْتَ الَّذِي يَنْهَىٰ عَبْدًا إِذَا صَلَّىٰ** يَعْني يَا مُحَمَّد كُوْرَسَمِن
 اِنِّي كَيْفَ تَلَكْر رَسُوْلِن نَمَا زَدَن يَفِيْدِي نَمَا زَا كَا فَرِيضَه اَوْلَدِي وَ قِيْن شُوْبَا كَيْفَ رُوَايْت
 قَلْبِي اَبُو جَهْل عَلِيْهِ اللّٰعْنَةُ قَوْمِيْنه اَيْدِي كَيْفَ سَبَا اَزَا كُوْرَه مُحَمَّد نَمَا زَا اَبُو يُوْرِيْن
 طَبْرَا غَه قُوْرِي اَيْدِي تَلَكْر اَبُو جَهْل اَيْدِي اَنُوْكَ حَقِيْقُوْن كَيْفَ اَنُوْكَ اَيْلَه
 اِيْجَار كَلْبِي مُجْتَابِي نَمَا زَا قَلُوْر كُوْرَسَم شُوْل سَجُوْدَه اَيْدِي وَ قِيْن اَنُوْكَ بُوْرِيْن
 اُوْرِيْن يَا اَعُوْم بِسَام پَسَن كَلْبِي اَبُو جَهْل خَبَرُوْ اِيْدُوْ كَيْفَ اَوْ شَن نَمَا زَا قَلِي
 طُوْرِيْن اَبُو جَهْل وَا رِي كَيْفَ رَسُوْلَك بُوْرِيْن بَصَا اِي اَيْلَه قُرُوْ قُوْرُوْ
 قِيْن قِيْن كُوْر كَيْدِي اَكَا اَيْدِي تَلَكْر كَيْفَ نُوْلَدُوْ يَا اَبَا اللّٰكَلَه اَوْ اَيْدِي كَيْفَ قِيْن
 وَا رِيْن دِيْدِيْجَه اَنُوْكَ اَيْلَه بِنُوْم اَرَا م اُوْد حُنْدِيْنِي كُوْر اِي يَقِيْن اَوْلَدِي كَيْفَ يُوْرِيْم
 دَرِيْسِي يِيْرَه دُوْ شَا پَسَن حَقُّ تَعَالَى اَيْدُوْر كُوْر رُوْسِيْن يَا مُحَمَّد اِنِّي كَيْفَ قِيْن قَوْل
 نَمَا زَه طُوْر سَه قُوْلِي نَمَا زَدَن يِفَا رِنْتَه كَيْفَ اَيْدِي اَرَايْت الَّذِي يَنْهَىٰ عَبْدًا إِذَا
 صَلَّىٰ وَ دَخِي يَا مُحَمَّد كُوْر رُوْسِيْن اَيْنِي كَه نَمَا زَدَن يَفِيْدِي اَبُو جَهْل قَوْلُهُ تَعَالَى
أَلَا يَتَذَكَّرُ اَنْ يَنْهَىٰ عَنْ مَعْزَمِي يُوْلَه يُوْرِيْسَه
 قَوْلُهُ تَعَالَى **اَوْ اَمْرًا بِالْقُوْوِي** يَأْخُوْد تَقُوْوِي يُوْلَنَا يُوْرِيْسَه قَوْلُهُ تَعَالَى **اَرَأَيْتَ كَذَّبُوْرُوْ**

يَعْنِي يَا مُحَمَّد كَوْرُوسِيْنِ اِيْنِي كِيْمِيْدِيَانِ اِيْنَا نِيُوْبِيُوْرُوْدُوْنْدَرِيْنَسَا قَوْلُهُ تَعَالَى
الْم يَعْلَمُ بِاللَّهِ يَرْعَى يَعْنِي اَوْلَا بِلَهِي تَكْلِيْمِي كُوْرُوسِيْنِ بُوْرَادَاهُ رُوْتُو
 يِيْمَارَهُ هَمِيْعُ اسْتِفْهَامُ وَاْرُوْدُوْرُوْحُ اَرَايْتُ دَرِيْبِيْعِي الْم يَعْلَمُ دَرُوْدُوْلِي تَقْرِيْبِي مَعْنَا
 سِنْدَهُ دَرُوْقَوْلُهُ تَعَالَى **كَلَّا لَنْ لَمْ يَنْتَه لَسْتَفْعَا بِالنَّاصِيْتِه نَاصِيْتِه كَاذِبْتِه**
حَاطِيْتِه يَعْنِي كَلَّا رَدْعُ دَرُوْدُوْا حِي زِيْبُوْرُوْدُوْرُوْعِي حَقَاكِه اَبُوْجَهْلِ شُوْلَا وَاُوْرُو
 اِيْشَدَنْ يِفْلَمُزْ شَا بِنَا يِيْنِي اَلْنِي سَاچِيْنْدَنْ طُوْتَا رُوْرُوْرُوْا يَلِيَا وُرُوْسِيْنِ اَنُوْكَ اَلْنِي
 سَاچِي يُوْلُوْ قَا يَزَقْلُوْدُوْرُوْا يَلَا حِيْدُرُ اِيْنِ عَبَّاسُ دَنْ رِيْوَايْتُ قَلِيْنَدِي كِيْمِيْچُوْنُ
 اَبُوْجَهْلِ رَسُوْلِي نَمَازُ دَنْ يِفِيْدِي رَسُوْلَا يِيْنِي سَكْتِيْدِي اَبُوْجَهْلَا اِيْتَدِي بِنِي نَمُوْرُو
 قُوْرُوْسِيْنِ اِيْنَا حَقِيْقُوْ نِكْمُ اَنْدَا كَا اِيْچِلُوْرُوْ سَنُوْكَ اَوْ سَاچِي يَلِي كَتُوْمُ كِيْمِيْ اَسَا
 اِيْشُوْرُوْدُوْرُوْ قَا فَا لَمِيْشُ اَللَّهِ وَيَكِي يَكْتَلَا رِلَه طُوْلُوْدُوْمُ پَسِ حُوْرُوْقَالِي بُوْا يِي وَيِي
 كِيْمِيْغَلِيْدِيْعُ نَادِيَهُ سِنْدِيْعُ اَلزَّبَانِيَهُ يَعْنِي يَا مُحَمَّد اَلرُّ اَبُوْجَهْلِ قُوْمِي قِفِرُوْرُو سَابَرُوْه
 زَبَانِيْلُوْ قِفِرَهُ وُرُوْعِي رَسُوْلَا اِيْتَدِي اَبُوْجَهْلِ قُوْمِي قِفِرُوْرُوْبُ دَرُوْدُوْ قَلَسَا زَبَانِيْلُو
 اِيْنِي دُوْتَا سِيْدِي قَوْلُهُ تَعَالَى **كَلَّا لَا تَطْفِهْ وَاسْجُدْ وَاقْتَرِبْ** يَعْنِي يَا مُحَمَّد حَقَاكِه اَبُو
 جَهْلَه اُوْمِيَه مَطْعُ اَوْلَه غَلِ تَكْلِيْكَ سَجْدَه قَلِيْلُو يَقِيْنُ اَوْ لِيْلُو بِيْچَه لُو اِيْدُرُ كَلَا يَفِي حَقَاكِه
 اُوْرُو اُوْرُوْلَه دَكَلْدُرِكِه اَبُوْجَهْلِ اَنُوْكَ اُوْرُو پِيْنَادُرُ قَوْلُهُ تَعَالَى الْم يَعْلَمُ بِاللَّهِ يَرْعَى
 بُوَايْتُ جُوْا بِيْدُرُ يُوْقَارُو كِيْنُ اِيْتَلِرُكُ قَوْلُهُ تَعَالَى لَسْتَفْعَا بِالنَّاصِيْتِه يَعْنِي اَنَا حَذَنْ
 شَدِيْدًا يَعْنِي قِيَامَتُ كُوْرُوْنْدَه اَبُوْجَهْلَا اَلرُّ سَاچِيْنْدَنْ يَا پِيْشَا لَرُ قَلِيْدَه لُو اِيْ كِي بُوْكُوْبُ

اِيَاغْنَه

اِيَاغْنَه بَغْلِيَا لَرْدَه جَهَنْمَه اَنَا لَر قَوْلَه كَا زَبَه بَوَايْت اَبُو جَهْل حَقِيْقَه اِيْنِدِي اَمَا دَكِي
 حَلَايِقَه اَو كَت وَعَظْ وَقُوْر قَمَقْد شُوْن لَر كِيْم خِيْر دَن يَفِر لَر طَاعَتَك بَر بَرِيْن
 مَنَع اِيْد لَر قَوْلَه تَعَالِي نَا صِبَه كَا زَبَه يَفِي حَق تَعَالِي كَا زَبَه نَا صِبَك صِفَتِي دُر
 مَرَا د صَا حِب نَا صِبَه دُر يَفِي اَوِيْلَه صَا حِب نَا صِبَه دُر كِه كَا زَبَه دُر هَا عَلِي اللّٰه يَفِي اللّٰه يَلَا
 يَلَا نِيْلَجِيْدُر قَوْلَه حَا طَهْرَه يَفِي مُشِيْر كَا اِيْلَه مُشِيْر كِه اَللّٰه كِه رَدَقِيْن يِيْر اِيْچِيْر
 دَخِي اِيْر غَا طَهْر زَبَانِيْكَ اِسْتَشْفَا قِي زَبِنْد دُر بُوْنَك مَفْنَا سِي دَفِي دُر سِن زَبَانِيَا
 اِيْلِيْچُوْر زَبَانِي دِيْد لَر كِيْم كَا فِر لَرِي جَهَنْمَه اَتَل لَر بِيْچَه لَر اِيْدُر زَبَانِيَه اِيْلِيْچُوْر
 زَبَانِي دِيْد لَر كِيْم جَهَنْمَه اِيْچِيْدَه كَا فِر لَرِي اللّٰه يَلَه طُو تُوْب عَذَاب اِيْدُر لَر سَا اِيْقَدَار يَلَه
 اَوِيْلَه طُو تَا ر لَر رَوَايْتَه كَلُوْر كِيْم چُوْنِيْ پَنِيْنِيْر اَبُو جَهْل اُوْر يِيْنَا بُوَايْتِي اُوْقُدِي
 كِيْم لَنَسْفَعَا لِنَا صِبَه اَبُو جَهْل اِيْنِدِي بِنْدَه تُوْم دِيْرِيْن وَد وَشُوْرِيْن قَوْلَه تَعَالِي
 فَلْيَدْعُ نَادِيَه تَا كِه بِيْنِي مَنَع اِيْدَه لَر سَنُوْر تَكْرِيْم عَذَابِيْنَك اَنْتَك رَسُوْل بُوِيْنِي اُوْقُدِي كِيْم
 سَنَدْعُ اَلَّذِيْنَ بَانِيَه چُوْن اَبُو جَهْل زَبَانِي لَفْظِيْن اِيْشِيْدِي قُوْر قُدِي دُر مَكِه بَشَلَا دِي قُوْمِي
 اِيْنِدِي قُوْر قُوْر اَبُو جَهْل اِيْدُر يُوْقُو دِيْر لِيْكَر مَجْدُك قَا تِنْدَه يَا قَفَا سِنْدَه بُوَا رَسُوْلَان كُوْر دُر
 بَكَا حَمَلَه اِيْدُر قُوْر قُدَم كِيْم بِنِي كَلَا يِيْيَا دِيُوْر وَايْت قَلِنْدِي مَجَاهِدُنْ اِيْتِيْدِي قُلْ حَق
 تَعَالِي حَضْرَتِنَا كِي يَفِيْن اَوْلَدِيْ وَوَقْت اَوْلَدِيْ سَجْدَه قَلَه اِيْلِيْچُوْر حَق تَعَالِي حَضْرَتِنَا كِي
 يَفِيْن اَوْلَدِيْ وَوَقْت اَوْلَدِيْ سَجْدَه قَلَه اِيْلِيْچُوْر حَق تَعَالِي حَضْرَتِنَا سَجْدَه بِيُوْر دِي وَوَقْت
 وَاَسْجُدْ وَاَقْرَبْ رِيْ سِن سَجْدَه مَرْكَبْت دُر دُوْر حَرْفَدَن بَرِي سِيْن وَبَرِي حِيْم

وَبِعِيْدَالِ بَرِهِيْدَن پَس يَلِكَل كِيْم بُوْنْدَه دُوْن اِشَارَت وَاْرْد زُطِيْع سِيْن اِشَارَتُوْ
 مَطِيْعُوْكَ سُرْعَتَه جِيْم اِشَارَتُوْ عَابِدُوْكَ جِهْد نَاد اِشَارَتُوْ جِهْتِهْدُوْكَ
 دُو اِسْنَهِي اِشَارَتُوْ عَارِفُوْكَ هِدَايَتِنَا بَرِيْجَه كُو اِيْدُوْ سِيْن اِشَارَتُوْ عَارِفُوْكَ
 سُوْر نَا جِيْم اِشَارَتُوْ عَابِدُوْكَ جِهْد نَاد اِشَارَتُوْ مَطِيْعُوْكَ دُو اِسْنَهِي
 اِشَارَتُوْ جِهْتِهْدُوْكَ هِدَايَتِنَا اِمْدِي اِي قُرْد اِشْرَفُ صِت اَلله يَكُن عِبَادَتَه طَاعَتَه
 جِهْد جِهْد اِيْلَه شَايْد اُو لَطْف كَرِيْمِي چُوْق پَاد شَاه جَمْمُوْرُوْ كُنَا هَلِيْمِي عَفُو
 اِيْدُوْ بَا غَشَايُوْ يَه اَمِيْرُوْ هُوْ خِيُوْ سُلْطَانِي مَحْمُوْدُ مَطِيْعُوْكَ مَطِيْعُوْ رُوْحِنَه
 اِيْدُوْ الصَّلَوْتُ وَالسَّلَامُ وَدِيْخِي قُرْد شَلِيْم بُوْ كِتَابِي كِتَابَت اِيْدُن عِيْلِي جِيْفِي جَمِيْمُوْ
 يَرْدَعَا مَات اِيْتَشْدُوْ كُو اَلله تَعَالَى رَحْمَتِيْلَه يَار لَيْفِي وَجَمْمُوْرُوْ حَق سُبْحَانَه وَ
 تَعَالَى حَقِّي حُرْمَتِيْنَه دِيْدَار شَرِيْفِي مَتَاهِدَه اِيْلَه اَمِيْن بُوْ حُرْمَتِيْلَه لِيْلِي **سُوْرَةُ الْقَدْرِ**
 اَللّهُمَّ سَلِّ قُوْلِي بُوْدُوْ كَرِيْم بُوْ سُوْرَه مَدِيْنَه شَهْرِيْنَه اِيْتَدِي يُوْز اِيْ حَرَفْدَارُوْ زُوْر
 كَهْد دَرِيْش اِيْتَدُوْ تَكْرِيْمُوْ اِيْتَدِي هَر كِيْمَه اِنَّا اَنْزَلْنَاهُ سُوْرَه سِيْن اَوْ قَسْحَقُ تَعَالَى
 اَكَاْر مَضَان اِيْن اُوْرْح طُوْعُوْش قَلْدُوْ كِيْمَه سِيْن اِحْيَا اَلْمَشِيْجَه نَوَاب وِيْرَه يُوْ كَرَامَتِي
 دِيْخِي بُوْدُوْ لِيْنَه **اَللّهُمَّ اِنجِبْنَا سُوْرَةَ الْقَدْرِ** اِيْتَدِي طَمُوْ اُوْدُوْ دُن قُوْرَتُوْ
 حَق تَعَالَى بَرِيْجَه سِيْفِي بَر نَا وِيْخِي قَلْد اِيْ كِيْمَه هَر قُوْلِي كِيْمَه قِيَامَتَه بَنُوْ حَضْرَتَه كَسَه وَاِيْكَ
 دِيْوَانِيْنَه سَكُنُوْ زُوْر كَذَلِيْنَه **اَللّهُمَّ اِنجِبْنَا سُوْرَةَ الْقَدْرِ** اِيْتَدِي طَمُوْ اُوْدُوْ دُن
 اَز اِيْدُوْ رُوْن وَاَجْمَاعَه اِيْلَه رُوْن بَرِيْكَ لِيْنَه **اَللّهُمَّ اِنجِبْنَا سُوْرَةَ الْقَدْرِ**

انا انزلناه

اِنَّا اَنْزَلْنَاهُ فِي كَيْلَةِ الْقَدْرِ يَعْنِي يَا مُحَمَّدَ بَيْنَ اَيْدِيكَ قَوْمِي بِرُكُودِن لَوْحِ مَحْفُوظِك
 دُنْيَا كَوْنَا لِنَانَه بِنَا وَاوَادُ رُبَيْتِ الْعِزَّةِ دِيرْ كَرْدِي كَجَاسِفَه اَيْنْدِي دَه اَوْل
 اَوْلِ اِيچِنْدَه قَوْدُقِ اَنْدَك جَبْرِيْلِي اِنِي وَقْتِ اَيْتِ اَيْتِ مُحَمَّدَه اِنْدِرْ كَرْدِي اَيْنْدِي دِي
 پَسِي يَكْرِي اَوْخِ سِيْلِ اِيچِنْدَه دُنْيَا كَرَكَنْدَك قَرَّ اِنِي مُحَمَّدَه تَمَامِ اَيْنْدِي دِي قَوْلَه
 تَعَالَى **وَمَا اَزَالُ مَا لَيْلَةَ الْقَدْرِ** يَعْنِي يَا مُحَمَّدَ قَدْرِ كَجَاسِي نَسْبَادُ رَايِي سَكَاةَ نَسْنَه
 بِلْدِرِي سُوْر بُوَيْكِي دَه پَسِي بُوَيْشِيْن بَايْدُرْ بِيَانِ قَلْبِنْدِي اَوْلِي بَابِ كَجَانِك
 مَفْسِنْدَه دُرْ عِلْمَا اِخْتِلَافِي قَلْمِ شَلْرُ دُرْ بُوَيْجَه عِلْمَا اَيْتِ شَلْرُ دُرْ كِيْمَا اَوْلِي كِيچَه حَقِّ تَعَالَى
 حَكْمِ كِيچِي دُرْ يَعْنِي حَقِّ تَعَالَى اَوْلِي كِيچِي اِيچِنْدَه بِنِ يَلِيك حَكْمُنْ قَلْوَرُ وَقَدْرُ بُوَيْدِرْ
 اَيْنْدِي اِنَّا اَنْزَلْنَاهُ فِي كَيْلَةِ الْقَدْرِ فِي لَيْلَةِ مَبَارَكَةٍ يَعْنِي قَدْرِي مَبَارَكِي كِيچِي اِيچِنْدَه اَيْنْدُرْ
 يَعْنِي قَدْرِي كِيچِي سِنْدَه حَقِّ تَعَالَى قَدْرِي كَجَاسِي نَامِبَانَه مَبَاكِدِي نِيچُونِ اَيْلِيچُونِ
 كِي خَيْرِ وَبَرَكَتِه وَيَرْفَعِي اَنْكِ اِيچِنْدَه قَدْرُ دُرْ قَلْبِنْدِي بِيَانِ عِبَاسْتِكْ كِه حَقِّ تَعَالَى
 قَرَّ حَكْمِدِي بَرَاتِ كِيچِي سِنْدَه بِيْرَه قَلْوَرُ قَدْرِي كِيچِي سِنْدَه يَرْفَعِي بِيْرَه وَاَشَلُو اَيْشِنْدَه سُوْر
 سُوْر حَسِيْنِ اَيْتِدِيلْدِي حَقِّ تَعَالَى يَرْفَعِي وَاَكُوْمَارِي يَرْفَعِي اَوْلِي بِنِ اَيْشَلِي قَدْرِي
 قَدْرُ نَمَارِي يَا قَدْرِي كِيچِي نِيچُونِ قَدْرُ نَمَارِي كَجَاسِي دِي **الْفَجِي بَابِ** قَدْرِي كِيچِي سِنْدَه
 وَقْتِ اِيچِنْدَه دُرْ صَحَابَه لَوْ اِخْتِلَافِي قَلْمِ شَلْرُ دُرْ كِه قَدْرُ دُنِ شَمْدِي وَاَرْفَعِي دُرْ كِيچِي
 كَوْتُوْرُ لَدِي بُوَيْجَه لَو اَيْنْدُرْ اَوْلِي بِنِ بَرَزْ مَانْدَه يَدِي صُكْرَه كَوْتُوْرُ لَدِي دَوْلَا
 اَوْزَا عِيدِن رِوَايَتِ دُرْ كِيْمَا اَبُوْرُ نَه اَوْتُوْرُ دُرْ دِيْنِ بُوَيْشِي كَلْمِدِي اَكَا صُوْرِي

اَنْزَلْنَاهُ فِي كَيْلَةِ الْقَدْرِ
 اَيْنْدِي دِي قَوْلَه
 اَيْنْدُرْ اَيْنْدِي دِي
 اَيْنْدُرْ اَيْنْدِي دِي

قَدْرِكَيْجَاسِي كَتُورَلْتِي يُوخَسَه وَ اِرْمِيْدُرْ اَبُو ذَرِ اَيْتِي بِن بُوِي پِيْمِيَه چُوَق
 صُوْرُوْم رَسُوْل بُوِيْلَه دِرِيكِم قَدْرِكَيْجَسِي تَا قِيَا مَتَه دَكِيْن اَو كَسِيْدُرْ كَتُورَلْمَزْ
 بِن چِيْخَلَر اَيْدُرْ قَدْرِكَيْجَاسِي يِنَل كَيْجَا لِي اِي چِنْدَه دُرْ شُوِيْلَه كِيْم بَر كُو اَيْتِي سَاعُو
 عُوْرِيْنَه كِيْم سَن قَدْرِكَيْجَا سِنْدَه طَلَاق اَوْلَدِيْسَه اَوْلَعُوْرِيْنَه بُوِيْش اَوْلِيَا تَا اِبْرِيْنَل
 تَمَام كِيْمِيْنَجَه هَم اَبُو حَنِيفَه مَذْهَبِنْدَه بُوْرُوْرَه اِبْن مَسْعُوْدِرْ رُو اَيْتِيَه بُوْرُوْرَه اَمَّا
 جِهُوْرُوْرَه اَبُو بُوْرُوْرَه مُتَفُوْق دُرْ لُو كِيْم قَدْرِكَيْجَاسِي رَمَضَانَ اَيْنُو ك اِي چِنْدَه
 دُرْ اَمَّا اِخْتِلَاف قَلْم شُوْرُوْرَه اَوْلَدِيْجَه رَمَضَانَ قَنُو كِيْجَه سِنْدَه دُرْ اَبُو ذَرِيْن
 اَيْدُرْ رَمَضَانَ اَوْلَدِيْجَه سِنْدَه دُرْ حَسَن اَيْدُرْ رَمَضَانَ اَيْدِيْجِي كَيْجَا سِنْدَه دُرْ بِن
 چِيْخَلَر اَيْدُرْ رَمَضَانَ اَخِر كُوْنُوْنْدَه كِيْجَه سِيْلَه اِمَام شِافِعِي قُوْلِيْنْدَه بُوْرُوْرَه عِيْلِي
 رُو اَيْتِيْنْدَه بُوْرُوْرَه كِيْجُوْن رَمَضَانَ صُوْرُوْرَه اَوْلُو كِرْ سَار سُوْرُوْرَه حَضْرِيْ عِيْلِيْنَه السَّلَام
 عِبَادَتَه چِيْخَلَر اَوْلُوْرِيْ وَ قُوْمُوْرَه وَ اَهْلِي بَيْتِيْن عِبَادَتَه قِنْدِرُوْب قِنْدِرِيْ بُوْنُسْتَه
 دَلَالَت اَيْدُرْ كِيْم قَدْرِكَيْجَاسِي اَخِر اَوْنُوْنْدَه دُرْ بُوْرُوْرَه اِخْتِلَاف دِيْجِي قَلْم شُوْرُوْرَه اَخِر
 اَوْنُوْنْدَه اَمَّا قَنُو كِيْجَا سِنْدَه اَوْلَا اَبُو سَعِيْد اَيْدُرْ كِيْمِيْ بِيْرِيْجِي كِيْجَه سِنْدَه دُرْ بُوْرُوْرَه
 دِيْلِيْلِي اَوْلَدِيْ رَسُوْل حَضْرِيْ يِكِرِيْ سِنْدَن كُوْرُوْرَه اَعْتِكَافَه اَوْلُوْرُوْرَه دِيْ وَ خَلْقَه اَمْر اَيْدُرْ
 دِيْ كِيْم بِيْمَلَه بِيْلَه اَعْتِكَافَه اَوْلُوْرُوْرَه دِيْ بِيْرِيْ بِن چِيْخَلَر اَيْدُرْ لَرِيْ يِكِرِيْ اَوْج كِيْجَه سِنْدَه
 دُرْ بُوْرُوْرَه دِيْلِيْلِي اَوْلَدِيْ بِن كِيْمِيْ كَلْبِيْ تَكْر رَسُوْلَه اَيْتِيْجِي دُو شَمْدَه كُوْرُوْرَه كِيْم قَدْر
 كِيْجَاسِي رَمَضَانَ اَيْدِيْجِي قَلْم اَوْلُوْرُوْرَه رَسُوْل اَيْتِيْجِي دُو شَك يِكِرِيْ اَوْج كِيْجَه

راست

راست موافق کلمش هر کیشی کیم در سار مضانک بز کچه سن در پی طوئه بگردنی و جغیه
 کچه بی اخیا ایتسون عاصم روایت فلور رسولان کیم رسول ایتدی بن قید کچه سن
بشینی باب قدر دو ننده سوکونه سننه در و این نسا ایتمک کرک انی بلدند
 حضرت رسولدن روایت فلندی کیم عایشه انا موز ایتدی یا رسول الله فجان قدر
 کچه سیندا و غراسم نا او قی این در پی رسول ایتدی بوی ایتدی اللهم انک عفو کجبت
 العفو فاعف عینی شرح روایت اید عایشه دن رضی الله عنها کیم ایتدی اکر ایسانم
 قدر کچه سینی قنفیلد او کچه کدی بکن ساغلق در دم داخی بگردن رسول ایتدی همد
 کیم قدر کچه سینده احشام نمازی ایله یشونمازین قلسه بایق اول کیشی بی قدر کچه
 سیندن نصیب الی قوله تعالی **کیلة القدر خیر من الف شهر** یعنی قدر کچه سی
 بک آیدن یگذر روایت فلندی کیم حق تعالی اده او غلامی بویک عمرین کوسری
 رسول حضرت کندی اتملرینک عمر لرین کور دی که ایله دی اتملر عمر ندن قساجق
 ایتدی الهی بولاریک عمل لری اول او زون عمر لو قوم عملنا این میا دیو مولود اولدی ادا
 اندیشیا وار دی سن حق تعالی خطاب فلندی کیم یا حبیبم نه مولود اولور سن
 کیم سنک اتمک قدر کچه سن روز قلدیم کیم بک آیدن یگذر یعنی اخیا اید و ب عمل
 قلسه بک ای عمل قلمقدن تو ای یگذر عملک بوارده اختلاف ایدوب دور زلد کیم
 بعید کچه بک آیدن یگذر کده اولقونه حکم تدر این وهبند روایت اولندی
 کیم یز کون رسول حضرت بی اسد ایل دن دور تم کیشی کدی ایلدی کیم هدی بری سلک

بِيْل عِبَادَاتِ اَيْمِشْدَرِ شَوِيْلَهٗ عِبَادَاتِ كِيْمَهٗ هَدِيْزِ تَكْرِيَا عَاصِي اَوْلَا مِشْدَرِ بِيْسِي
 اَيُوْبَ بِيْتَمَبَرِ بِيْرِي حِرْقِيْلَ وَبِيْرِي ذَكْرِيَا وَبِيْرِي بُوْشَعِ بِنِ لَوْنِ سِيْنِ رَسُوْلِ بُوْنِي
 دِيْجَكَهٗ صَحَابَهٗ لَرِ بُوْنِي طَهْلَشْدِيْلَرِ وَعَجْبَلَدِيْلَرِ دَرِ حَالِ جَبْرَائِيْلِ اِيْرِي شَدِي بُوْ سُوْرَهٗ
 كَتُوْرِي رَسُوْلِ حَضْرَتِي سُوْبُوْبِ اِنَّا اَنْزَلْنَا سُوْرَهٗ سِيْنِ صَحَابَهٗ لَرِ اَوْزِيْنَهٗ اَوْ قِيْرِي
 اَيْتِيْلَرِ كِيْمَهٗ اَوْلِيْدِي بِيْرَهٗ دِيْمِي حَقُّ تَعَالَى اَكَا وَيْرِي دِي نَوَآيِي وَيْرِي دِي سِيْنِ
 حَقُّ تَعَالَى بُوْ سُوْرَهٗ وَيْرِي دِي كِهٖ لَيْلَهٗ الْقَدْرِ خَيْرٌ مِّنْ اَلْفِ شَهْرٍ بِيْدِيْجَهٗ لَرِ اَيْدُرُ لَرِ اَيْدُرُ
 زَمَانَهٗ كِيْمِي ذَا هِدْلِفَهٗ كَا يُوْ اَوْلَزِي دِي وَعَابِدُوْ ذَا هِدْ اَدِيْنِ اَيْدُرُ مَرْيَمِ تَا يَكْ
 اَيِ تَكْرِيَا طَاعَتِ قَلِيْمِي سِيْنِ حَقُّ تَعَالَى مُحَمَّدًا مَّتِيْنَا قَدِرِ كِيْمَهٗ سِيْنِ رُوْرِي قَلْدِي كِهٖ
 بُوْ كَرَهٗ اَوْلِيْكَ اَيِ عِبَادَتِيْزِ يَكْرِيْكَ اَوْلَهٗ اَبُوْ بَكْرٍ وَرَاؤُ اَيْتِيْدِي سَلِيْمَانَ پَا دَهَا
 پَادِ شَاهِلِيْفِي سِيْنِ يُوْرَايِ مِقْدَارِي اَيْدِي وَا سِيْ كَنْدِي كَهٗ سِيْنِ يُوْرَا اَيْدِي
 سِيْنِ قَدِرِ كِيْمَهٗ سِيْنِ اِحْتِيْسَارِ قَلْمُوْ اَوْلَا اَيِكِيْمِيْنِ كِهٖ پَادِ شَاهِلِيْفِيْنِ يَكْرِيْكَ دَرِ رُوْ اَيْتِ
 قَلْدِي دِي اَبُوْ يُوْسُفُ دِيْنِ كِيْمَهٗ بَرَارِ طُوْرُ كَا بُوْبِ عَلِي اَوْ غُلُوْحَسَنِ اَيْتِيْدِي سِيْمُوْمَنْدَرِ كِهٖ يُوْرِي
 قَوْلِ اَيْلَا دِيْكَ مَعَاوِيَهٗ بَرَهٗ اَنْدَهٗ وَ مَعَامَلَهٗ قَلْدِيْكَ كِهٖ حَلِيْفَهٗ لَقِ بُوْ كَرِيْكَ اَوْلَدِي حَسَنِ
 اَيْتِيْدِي بِيْنِي حُوْرَمَهٗ غُلُوْ يُوْرَمَهٗ اَوْ مَعْمُوْلِ كِيْمَهٗ تَكْرِيْ سُوْبِي دُوْ شُنْدَهٗ كُوْرِي دِي
 كِيْمَهٗ بِيْنِي اُمَّتِي قَوْمِي اَنْدَهٗ مَنِيْرِنَا چَقُوْبِ حَطْبَهٗ اَوْ قُوْرِي رَسُوْلِ اَوْلَسَبِيْدَنِ
 مَبَارَكِ حَا طَرِي مَلُوْلَا اَوْلَدِي حَقُّ تَعَالَى بُوْ اَيْتِي اَيْنِدِرِي كِيْمَهٗ لَيْلَهٗ الْقَدْرِ خَيْرٌ
 مِّنْ اَلْفِ شَهْرٍ يَفِيْنِي يَا مُحَمَّدُ حَسِيْمِ قَدِرِ كِيْمَهٗ سِيْمُوْمَنْدَرِ كِهٖ سَنُوْرُكَ اُمَّتِيْكَ اَوْلَدِي بِيْنِي اُمَّتِيْ پَادِ شَاهِلِيْ

هلفند

پادشاهایند یکدگر تقاسیم آید حساب قلدق بینی اُمیه تمام بیك آیت پاد
 شاهایق قلهش برنجه لو مفسر لدا آیتدی بوا آیتک مفسی اولد کیم شویله بک آیت
 کیم آنده قذر کجسی اولیا بجا هدا ایدر اولد ون ایچنده فرشتهلر سلام ویزدی
 بک آیت خلایق کلوب سکا سلام ویزدی کینک یکدگرتا کیم آیتدی **تَنْزِيلُ الْمَلَكِ**
وَالرُّوحِ یعنی اینفرشتهلر دخی روح یعنی جبرائیل **فِيهَا يَأْتِيَنَ رُوحٌ** یعنی اول
 کچه ره حق تعالی دستوریه هر بایشلر ایچون سلام ایدر قوله تعالی **مِنْ كُلِّ**
أَمْرٍ سَلَامٌ هِيَ حَتَّىٰ مَطْلَعِ الْبَجْرِ یعنی قذر کج سنک فرشتهلر دخی روح اینر
 حق تعالی دستوریه هر بایشلر ایچون و مؤمنلره سلام ویزدی احشامنک تازت یاد کون
 اولایش اوزرینه اولور لسلام علیک یا مؤمن دیر لر وایتده کور کیم مسر
 مشرفدن مفر باد کن هنج بر او قالمش اول کچه ده اولد اولد فرشتهلر کورلد
 سلام دگرمک ایچون چآن اول کچه ده بویشی او یایق اولساد کوردها سینه
 یا نمازده و یاد عاده بولنسا اول قوله سلام دگور لر حق تعالی نیک رحمتن آیتک
 اوزرینه سچر لر چآن کیم بود دگنر حالده بولنسه لر یا ایقوده بولسالر اولر
 کچه ده اول اوه ایدر کور لر بجه روایتده یتیمین کن کور لر کیم اولد اوستن
 باشد که او یایق بولا و ز سلام دگور و ز دیو چآن بو نجه کلمکه او یایق بولسه لر سلام
 بولسالر رحمتن محروم قور لر چون صباح اولد جبرائیل نلایدن کیم ای
 فرشتهلر الرحیل الرحیل یعنی کوچک کوچک یعنی ای کورک فرشتهلر کور ملک

کو کا چقک مجموع عالمه طاعلان کرو جبرائیل قینہ دیو لوند ایدر لور کیم یا جبرائیل
 حق تعالیٰ امت محمد نده اشدای جبرائیل ایتدی حق تعالیٰ امت محمد نو محسنلرینه
 سلام ایتدی کناهلرینه نجا و ن ایتدی الاوج طائفیه رحمت ایتدی بری اولم
 دایم سچی اوزرینا اوله یغنی کیجه کوندندان خالی اولیا و ایغنی قاطع التجم یعنی
 حصیلوندن قوملرندن کسستاندا اوچنجی قوجیه آندن صلور دکر لور کیم بو
 دکیمی فرشتهله جبرائیلله کوا اغالر اولورم چوق پادشاه خطاب ایدر ایدر کیم
 یا جبرائیل قتلا نیک تاله مطیع قوللرم ایدرته نمازین قلسوندن باشد که اولعاصی
 قوللرم ایقولرندن اویانوب تا کلوب امامله ایدرته نمازین قلا لور تاله بو کیجه رحمتک
 نو مید اولیا لور رحمتم آند دخی ایشه و دخی و ایتده کلوب طور کیم جبرائیل
 حق تعالیٰ حضرتنا ایدر الهی اولر رحمت کیم بو قوللرک اوزرینا ایدر دیک ریب
 مشرفدن مفید باد کین امت محمد اولشد دیک اولر رحمتدن اوش دخی ایدر
 نجه ایدر لور دین حق تعالیٰ ایدر جو مردکر جو مردی بنون بنوم کدما لایق
 دکلدن کیم قوللرم اوزرینا وین بدی کیم رحمتیه کور قبول ایدم امدی اول
 ارتن رحمت رحمتی ال کاف قوللرم اوزرینه سانج پس جبرائیل اولر رحمتی
 ایلان لور کافر استانلره کافر لور اوزرینه سچر قینی کافیه کیم اولر رحمتدن دو
 قنا حق تعالیٰ اولر کافیه ایمان روز قله اولر قدر کیجه سینک رحمتیک ایدر
 کیم بوند کور مؤمن اولور بو باند سوز چوقدر بو سوز امثالی حکایت

چوقدر

جو قد سوز اوز انما سوره ديوا اختصار قلا لم يرنجيه حد يثد له شدر كيم حق
 تعالى قيامت كونه برنج عاصي كوي جهنم بيور چون جهنم برغالر عاصي مسكين
 يكد ليس **ح الله الرحمن الرحيم** ديسه پس جهنم اودي شين يوز يلوق يول
 اول قولك ايدوق كيد بركه ليس **ح الله الرحمن الرحيم** حق سبحانه
 وتعالى جميع امت محمد رحمتن نصيبده وديخو طوغور يولدر ميتسر قليويده يوم
 الخت تد بز قولريني شير مسار قليوب جنة الابد اذده موند وساكن قليويده دياليم
 جاموز امين اوله سكو بلالردن امين وديخي حق سبحانه وتعالى بوكتابي تاليف
 ايد و نور كيبه تنجه قلا ان علما و فضلا نك اصليني وفرعيني رحمتي بريكه تر لغيا
 و بوقعير دني بوكتابي كتابت ايدوب ياز ميشدر الله رحمت ايسون ديدند الله
 رحمت ايليه **سوره لم يكن** ملكه ايندي برنجي لواند لومدينده ايندي اوج
 يوز طقسان طقوزده فدر طقسان دوره كله در سكد ايتدر تكدر سوي
 ايتدي الرادم اوغلا ندي لم يكن سوره سنده نه ثواب واريني ليسه لودي
 قومه قبايلن اوغاون و زين و مالن و طوعين و زوين قويا لودي دوكليسي
 بسوره اوغيا لودي بوي اوكه ندر ايددي ليس **ح الله الرحمن الرحيم**
لم يكن الذين كفروا من اهل الكتاب والمشركين منفكين حتى تأتيهم البينه
 يعني جهود لدر نصرا يندر و حاجه و پونه طيچيلد كغدر لدر نك شدر كهوندن
 ايلاد لرتا بولان بد بولو حجت كه ايتجه اودي اول حجت كيه محمد مصطفى رصالي الله

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بُولَاةَ قُرْآنِ كَتُورِي وَقُرْآنِ اِيْحِنْدَهْ اَزْ غُونَلْفِيْنَ بِيَانِ
 قَلْبِيْ وَبُوْلَدَهْ اِيْمَانِ قِيْرِيْ اَنْدَنْ تَوْبِيَهْ كَلِيْدَلَرِ وَكُفْرَلَرِنْدَنْ كَرَانَلَرِ اَهْلِيْ كِتَابِيْ
 مُؤْمِنَلَرِيْ وَعَرِيْكَ مُشْرِكَلَرِيْ وَبِرِيْجَهْ لَو اِيْدَلَرِ لَم يَدَلِ اَلَّذِيْنَ كَفَرُوْا مِنْ اَهْلِ
 الْكِتَابِ وَاللَّذِيْنَ مُنْفِيْنَ عَلَي الْكُفْرِ حَتِيْ وَجَبَ بِالْحِكْمَةِ عَلَيْنَا فِيْ هَذِهِ الْحَالِ اِرْسَالِ
 الرَّسُوْلِ اِلَيْهِمْ يَعْنِيْ نَائِلِ اَوْلَادِيْكَ كَافِرِ اَهْلِ كِتَابِنْدَنْ دَخِيْ مُشْرِكَلَرِنْدَنْ كَيْفِ مَيْلِ
 اِيْدِيْلَرِ دَرْ كُفْرِ اَوْ زِيْنَاتِيْمَ وَلَجِيْلِ اَوْلَادِيْ بِيْزِيْمِ اَوْ زِيْعِيْمَ حِكْمَتِيْ بِالْفِدَا اِسْتَبُوْ
 حَالَهْ يَكُوْنُ رَسُوْلُ بُوْلَايِ وَيِيْمَكْ قَوْلَهْ مُنْفِيْنَ اِيْ نَائِلِيْنَ قَوْلَهْ تَايْتِيْهِمْ الْبَيِّنَةُ
 بِمَعْنِيْ حَتِيْ اَتَتْهُمُ الْبَيَانُ قَوْلَهْ الْبَيِّنَةُ يَعْنِيْ يَا مُحَمَّدُ قَوْلَهْ تَعَالَى **رَسُوْلًا مِنَ اللّٰهِ**
يَتْلُوْا صُحُفًا مُّطَهَّرَةً فِيْهَا كُتِبَ قِيْمَةٌ يَعْنِيْ يَا مُحَمَّدُ اَوْ لِحْمَدُ الْجَلِيْدُ دَرْ اَبْطَلَدَنْ
 اِرْمِيْشْ دَرْ كِتَابِلَرِ اِيْحِنْدَهْ حَكْمَهْ كَرْدَنْ دَرْ طُوغْرُوْ دَرْ بِرِيْجَهْ لَو اِيْدَلَرِ صُحُفٌ مُّطَهَّرَةٌ
 دِيْ دِيْ يَعْنِيْ قُرْآنًا مُّطَهَّرَةً مِنَ الْبَيِّنَاتِ وَالنَّقْصَانِ دِيْمَكْ اَوْلُوْرِيْجَهْ لَو اِيْدَلَرِ
 قُرْآنِ صُحُفِ دِيْ يَنْجُوْنَ اَنْ يَكُوْنُ كَيْفِ سُوْرَهْ لَرِيْ چُوْقُلْدِيْشِنْ قُرْآنِيْكَ سُوْرَهْ لَرِيْ
 چُوْقْ اَوْلُدِيْغِيْ صُحُفِ دِيْ بِرِيْجَهْ لَو اِيْدَلَرِ فِيْهَا كُتِبَ قِيْمَةٌ دِيْ دِيْ يَعْنِيْ اَيْلَهْ كُتُبِكْ
 مُّطَهَّرَةٌ مِنَ الْكُذِبِ وَالنَّقَايِضِ يَعْنِيْ بُوْقُرْآنِ اَيْلَهْ كِتَابِدَرِ كَيْفِ اَرِيْ اَوْلَشُرْدَرْ
 بِيْلَانِ كَلَاچِيْ دَنْ وَدَخِيْ نَقِيْضَلَرِنْدَنْ وَبِرِيْجَهْ لَو اِيْتِيْلَرِ مُّطَهَّرَةٌ دِيْ دِيْ اَمُوْرُ
 مَخْتَلِفِدَنْ دِيْمَكْ اَوْلُوْرِيْجَهْ لَو اِيْدَلَرِ فِيْهَا كُتِبَ قِيْمَةٌ دِيْ دِيْ يَعْنِيْ صَادِقَهْ
 مُسْتَقِيْمَهْ لَاعُوْجِ فِيْهَا يَعْنِيْ بُوْقُرْآنِ اَيْلَهْ كَرِجَلِدُّ وَطُوغْرُوْ دَرْ كَيْفِ هَرِ كَرِ بُوْلَدَهْ

اَلرَّسُوْلَةُ

اَلرَّسْمُ بَوْنَهُ يُوقَدُ بِرَيْحٍ لَوْ اَيَّدِي لِرُكْتَبُ قِيَمَةٌ دِي كِي يَعْنِي بُو قُرْآنِ كَدَالَتْ اِيْنَه
 صَوَابٍ وَصِلَاحِ كَدَالَتْ اِيْمَنُ شِرْكُهُ وَمَعَاصِيَا اَنْتَنُ صُكْرَهُ حَقُّ تَعَالَى ذِكْرُ اَيْتِدِي اَهْلِ
 كِتَابِكُ كُفَّارٍ وَايْتِدِي كِيْمَةٌ وَمَا تَفَرَّقَ دِي اَلَّذِيْنَ اَوْ تَوَّ اَلْكِتَابِ اَلْاِيْمَنِ بَعْدَ مَا جَاءَتْهُمْ
الْبَيِّنَةُ يَعْنِي اَوْلَ كَافِرٍ لَو اِيْمَانُ تَتَوَرَّعُ مَدِيْلِدُ مُحَمَّدٍ اَيْشِيْنِي دِكْهَلِيْ لَو وَحَمَّعِي يَلَاوَن
 طُوْحَمَادِ لَرِ اَلْاَشُوْنَدَنُ صُكْرَهُ كِيْمَةٌ بَلَاوَن كُنْدِي كُنْدِي كِتَابِلِيْ اِيْحِيْنِدَه مُحَمَّدِيْ لَرِ سَمَلِ
 بِيْفَرَايِدِي كِيْنِ بُو لَدَرِ وَاوَلِحْتِ وَاوَلِ بِيَانِ بُو لَرِ كَهْمِ شَكْرٍ وَاوَلِ اِيْمَانِ كِتَابِلِيْ
 مُحَمَّدِيْ اَكْ سِيْعِيْرِ لِيْفِيْنِ بَلِ شَكْرٍ اَوْ مِيْدِيْلَرِ وَاِيْمَانُ تَتَوَرَّعُ مَدِيْلِدُ لَرِ اِيْمَانِ لَرِ دِي يَهُودِيْ يَلَدَرِ
 وَتَضَرُّ يَلَدَرِ دِي رَيْحٍ لَرِ اَيْدَلَرِ وَمَا تَفَرَّقَ دِي اَلَّذِيْنَ دِيْدِيْ اِنْمَلَا دَرِ كِي يَعْنِي اِخْتِلَافِ
 اِيْمَنِيْلَرِ اِنْمَلَا لَرِ كِيْمَةٌ كِتَابِلِيْ وِيْرِيْدِي يَعْنِي مُحَمَّدِيْ حَقُّ بِيْفَرَايِدِي وَاِيْمَانُ كِيْمَةٌ مُحَمَّدِيْ اَكْ تَعْنِي
 بَعُوْرِيْ كُنْدِي وَاِيْمَانُ كِتَابِلِيْ قَوْلُهُ تَعَالَى **اَلَّذِيْنَ اَمِنَ بَعْدَ مَا جَاءَتْهُمْ اَلْبَيِّنَةُ** اَلْاِيْمَانُ كِيْمَةٌ كِتَابِلِيْ
 بِيَانِ اَوْلَا عِنْدَ نَصْرِهِ اَكَا وَاوَلِ مُحَمَّدِيْ كِيْمَةٌ كِتَابِلِيْ نَدَه وَعَدَدُ اَوْلَانْدِيْ تَوْرَايْتَه وَالتَّحْيِيْلَه
 وَزَبُوْرَه اَوْلَا رَقِيْنِ اِيْتَا قَلْبِيْ وَاوَلِ دِي مُحَمَّدِيْ بِيْفَرَايِدِي لَكِنِه جُوْنِكِه مُحَمَّدِيْ دُنْيَايَه وِيْدِي بِلَايِي
 بَعْدُ نِكَارِ اَيْتِدِي يَلَرِ بِيْفَرَايِدِي لَكِنِه دِي طَاعِلِيْ يَلَرِ وَبَعْضِيْ اِيْمَانُ تَتَوَرَّعُ قَوْلُهُ تَعَالَى
وَمَا اَمْرٌ يَعْنِي بِيُوْرِيْلِيْ بُو لَرِ يَعْنِي اَهْلِ كِتَابِيْ كَافِرِيْنَ اَبْرِيْحِيْلِيْ اَيْدَلَرِ يَعْنِي
 بِيُوْرِيْلِيْ مُحَمَّدِيْ بُو لَرِ **اَلَّذِيْنَ اِيْمَنُوا** مَكْرُورِيْ طِيْمَةً مَفَا بِيُوْرِيْلِيْ بَلَاوَن اَلْاَتُوْحِيْدِ
 بِيُوْرِيْلِيْ كِيْمَةٌ حَقُّ تَعَالَى يِيْ بَرِيَا لَرِ قَوْلُهُ تَعَالَى **مُخْلِصِيْنَ اِلَيْهِ** اِي الطَّاعَةَ يَعْنِي
 شُوْبَه كِيْمَةٌ طَاعَتِ عِبَادَتَلَرِ اَيْدَلَرِ اَنْتَنُ غَيْرِيَا اِيْمَانِيَا لَرِ قَوْلُهُ تَعَالَى **حُفَّاءُ** يَعْنِي اَبْرَاهِيْمَ

دین اور زینہ و دین محمد دینی اور زینہ برنجہ لراید کشفاء یعنی مسلمان این مال کوله
 مسلمان برنجہ لراید کشفاء یعنی متبیین حکم الی روایت ایدر کشفاء ای حجاب
 یعنی حاجت کیم حج قبولر تکرار و ناقوله تعالی **و یقیموا الصلوات** یعنی یقرون مال
 بالصلوة و یؤدونها فی و اقیما یعنی نمازی اقرار ایدر و دخی اور زینہ نماز و قتل
 وقتند قوله تعالی **و یؤتوا الزکوة** یعنی یقرونها یعنی اقرار ایدر قرضینا
 و دخی اور در زکوة قوله تعالی **و ذلك دین القيمة** یعنی طوع و دین کینه هدر
 کینا کرسی یوق و ذلك دین القيمة ده قتم دیمدی تاء تا اینفله کتوری که القيمة
 در دی پنچون اینچون کینه معنایه منصرف اولور مراد بوندک اللذة المقيمة
 دیمک اولور برنجہ لراید لر و ما امروا الی لعبید و الله یعنی اول کافر کون بیور
 نمازی اول ملک کرایا قولق قلماق ایچون قودین لر کون دونوب اسلام دینی دو
 دو تمانچون و دایخی اخلاص برله توخیده و طاعت قلمقا و زکاة وین کابیر اولور
 ایشبودیدینر طوع و دیند قوله تعالی **ان الذین کفروا من اهل الکتاب**
و المشرکین فی نارجتهم حالین فیها اولئک هم شر الابرئیه یعنی انلار کینه
 کافر اولور دخی شرک کتورنلر یعنی تکریم اورتایغی واردینلر یعنی عیسی او
 اوغلور و مریم عورتیدر دینلر و زعم فاسد لر نجبه بو تکریمه کیمی تکریمه
 دینلر جهنم طاموسی ایچنکه همیشه قلسلر دز و بولار پیرا دیشلر کبار و زرا
 غیند اندن صکره حق تعالی مؤمنلری مدیح ایندی یعنی اولدی و دایخی بو

کله

بُولَاكَ عَمَلِكَيْنِ وَصِفَايَتِي وَدِيخِي أَخْرَجْتَهُ مَكَانَيْنِ وَطَوْرًا قَلْبَيْنِ بَيَانٍ
 قَلْبِي تَاكِيمِ رَغَبْتِ إِيدَهُ لِحَقِّ تَعَالَى نَكَ قَوْنُشُولِغِنَه قَوْلُهُ تَعَالَى **إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا**
وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أُولَئِكَ هُمْ خَيْرُ الْبَرِيَّةِ يَعْنِي أَنْ لَرَكِيمِ إِيْمَانٍ كَتُوْرِدِ لَرُوْ
 أَيُوْعَمَلَلَرُ قَلْبِي لَرَأْنَدَرُ كِيمِ يُوَادِلِيْشِ يُوَادِلِيْشِكْ يَكُرُ كَيْدَرَانِ الَّذِينَ آمَنُوا أَيِ
 صَدَقُوا بِاللَّهِ وَأَحْلَسُوا بِقَوْلِهِمْ وَأَفْعَالِهِمْ وَهُمْ أَصْحَابُ النَّبِيِّ وَمِنْ بَعْدِهِمْ
 إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ يَعْنِي شَوْنُ لَرَكِيمِ تَصَدِيقِ آيَتِي لِرَاللَّهِ وَدِيخِي كُوْكَلَرِنْدَه إِخْلَاصِي
 وَارِدِي وَفِعْلِي دِيخِي إِخْلَاصِي لَرَأْيِي أَمْدِي مَلْدَرُ رَانْدَرِ بِيْفَرِي صَحَابَةُ لَرِيْدِي
 أَنْدَنْ صُكْرَه كَانِ أَمْتَلَرِيْدِي تَأَقِيَامَتَه دَرِيْنَ رَوَايَتَه عَبْدُ اللَّهِ كَيْمِ أَنْدَايِجَرُ وَاللَّهِ
 مُؤْمِنِ الْكُرْمَنْدُ كَقَبْتَهُ اللَّهُ أَوْزَرِيْنَه دِيُوْ وَابُوهُ يَزِيْرُ أَنْدَايِجَرُ وَاللَّهِ مُؤْمِنِ الْكُرْمَنْ
 تَكْرِيْلَ بَعْضِ فَرِشْتَهْلَرِ دَرِنِ رَوَايَتِ قَلْبِي حَسَنَدَنْ صُوْرُدَه ائْتَبُوْ ائْتَدَنْ كَه
 أَوْلِيَاءَهُمْ خَيْرُ الْبَرِيَّةِ دِيْدِي فَرِشْتَهْلَرِ دِيْمِي يَكُرُ كَدَرُ لَرَحْمَنِ آيْدُ وَآيِ سَكَا
 دِيْرَقْنَه بَرَابَرِ أَوْ لَسُوْ فَرِشْتَهْلَرِ مُؤْمِنَلَرِ كَدَرِ أَنْدَنْ حَقِّ تَعَالَى مُؤْمِنِ كَرُوْ دَرِ أَنْدَنْ
 حَقِّ تَعَالَى دَرِ مُؤْمِنَلَرِ تَوَابِنِ بَيَانِ قَلْبِي آيْتِي كِيمِ **جَزَاءُ هُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنَّاتٌ**
عَدْنٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا يَعْنِي إِيْمَانٍ كَتُوْرُوْبِ
 أَيُوْعَمَلُ قَلْبِي لَرَأْنَدَرُ حَقِّ تَعَالَى قَاتِنَدَه عَدْنِ ائْتَبُوْ كِيمِ اِرْمَقَلَرِي أَنْدَنْ ائْتِنَدَه
 اَقْرُوْ دِيخِي بُوْنُ لَرَأْمَاقَه ائْتَبُوْ اَبَدًا اَبَادًا أَوْ لَرَأُوْ دُوْرَه اِرْمَاقِ كِيمِ مَشْهُوْرُدَرُ
 بَرِيْ سَالْدَنْ وَبَرِيْ سُمِّيْدَرُ بَرِيْ سُدَنْ بَرِيْ صُوْدَنْدَرُ قَوْلُهُ تَعَالَى **رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ**

وَرَضْوَانَهُ يَعْنِي حَقَّ تَعَالَى بِأَرْدَنَ حُسْنُوذِ أَوْلَادِي دَاخِي بُوَلَادَهُ تَكْرِدَنَ حُسْنُوذِ
 أَوْلَادِي شَوِيلِكِيمِ بُوَلَادَهُ هَمِيشَه شَاذَلِقَه وَ سَوَمَكَه أَوَّلَكَر قَوْلُ تَعَالَى رَضِيَ اللَّهُ بِأَعْمَالِهِمْ
 أَي سَبَبِ أَعْمَالِهِمْ يَعْنِي تَكْرِدَنَ تَعَالَى بُوَلَادَنَ حُسْنُوذِ أَوْلَادِي أَعْمَالِهِمْ سَبَبِ دُر
 قَوْلَهُ وَرَضْوَانَهُ ثَوَابُ الْجَنَّةِ يَعْنِي بُوَلَادَنَ تَكْرِدَنَ حُسْنُوذِ أَوْلَادِي وَجَمَاقِ ثَوَابِ سَلْ
 سَبَبِنَدَدَ قَوْلَهُ تَعَالَى **ذَلِكَ مِنَ خَشْيَةِ رَبِّهِ** يَعْنِي أَوْلَادِيكَ وَسَوَمَكِ تَكْرِدَنَ
 قَوْلُ تَعَالَى وَتَعَالَى مِنَ خَشْيَةِ رَبِّهِ يَعْنِي وَحَدَّ رَبِّهِ فِي الدُّنْيَا وَ
 وَاجْتَنَبَ مَعَاصِيَهُ يَعْنِي أَوْلَادِي تَكْرِدِي بَرِيدِي دُنْيَا دَه وَدَخِي كُنَا هُنْدَنَ يَفْلَدِي اللَّهُ
 تَعَالَى بِذِ قَوْلِ رَبِّي مَعَاصِيَهُ أَيْرَا أَوْلَادِي وَ عَمَلِي صَالِحِ أَوْلَانِ قَوْلُ تَعَالَى أَلَيْسَ
 وَحَضَرَتْ سُلْطَانَهُ قَوْلُهُ أَوْلَانِي مَيْتَدُ قَلْبِي وَيُوكِتَابِ تَأْلِيْفِ أَيْدِي نَه
 تَوْرِي كِي تَرْجَمَهُ أَيْدِي نَه وَيَا زَانَهُ اللَّهُ تَعَالَى رَحْمَتِ أَيْسُونِ آمِينَ بِحَدِّ مَعْبِدِي كَرَفَاتُخْ
 الْكِتَابِ **سُورَةُ زُكْرَةَ مَدِينَهُ** أَيْدِي يَوْمَ قَرِيْقِ حَرَفَدْنَا أَوْ تَوْرِي نَدَ كِه دُر سَكْر
 أَيْتَدُ تَكْرِدُ سُوِي بِيُوْرِي هَر كِيمِ بُوَسُونِ أَوْجِ كَذَا وَقَسَهُ يَأْيَدِي يَادُورَهُ كَذَا وَقَسَهُ
 مَضْحُفِ شَرِيْقَتَمَاهُ أَوْ قَمَشِي ثَوَابِ وَيُرِدِيُوْرِي لِي **اللَّهُ نَكْتَهُ لَرِنْدَنَ بِرِي**
 نَكْتَهُ أَوْلَادِي لِي **اللَّهُ دُونَ كِه** دُر قَوْلُهُ كُنَا هَر دُونَ دُر لُودُزِي كُونَدُزِي
 قَلْدِيغِي كُنَا هَدُزِي كِي قَلْدِيغِي كُنَا هَدُزِي دِيغِي كُنَا هَدُزِي كُنَا هَدُزِي دِيغِي
 اَشْكَاةَ قَلْدِيغِي كُنَا هَدُزِي كِه لِي **اللَّهُ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ وَطَيْفُهُ أَيْدِي نَه**
 حَقَّ تَعَالَى بُوَدُورَهُ كُنَا هَدَنَ أَوْلَادِي صَقْلِيَا حَقَّ تَعَالَى يَدِ لَيْفِي بَبْرَكَتِهِ

لِسْمِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ قَوْلُهُ تَعَالَى **إِذَا زُلْزِلَتِ الْأَرْضُ زِلْزَالَهَا**
 يَعْنِي يَرْجَأَنَّ قِيَّتِي دَهْرِنَسَه قِيَامَت قَوْمَانِ إِجْمُون بِنَجْحَه لَوَائِدُ بَوَائِيكَ
 بِيَانِ أَوْلَادِكُمْ إِبْتِلَاءِ إِسْلَامِنَه يَعْنِي إِسْلَامِكِ أَوْلَادَه شَوْكِلَه صَوْرَكُورِكُمْ
 حَقُّ تَعَالَى أَوْاقِ كُنَاهَلَه عَدَابِ إِتْمِيَا مَكْرُ أَوْ لَوْ كُنَاهَلَه عَدَابِ إِيدَه دِر لَوِي
 قَحْنِ بَوَائِيَتِ إِينْدِي سَه قَمْنِ يَعْمَلُ مَثَقَالِ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَدِي بِلْدَلِكُمْ كَيْمَ أَلَوْ كُنَاه
 أَوْ لَسُونَ وَكَالْكَيْسِي كُنَاهُ أَوْ لَسُونَ صَوْرُ لَوْ سَرْدُ رَيْسِنِ بَوِيلَه دِي كَلْتَصَكْنَه بُو
 كُونَكْ يَعْنِي قِيَامَت قَوْر قَوْرِيْنِ الْإِيْدِي وَآيْتِدِي كَيْمَ أَرْسَنَه أَوْلُ كُونَدَه جُوقِ
 أَوْلُور قَوْلَه تَعَالَى إِذَا زُلْزِلَتِ الْأَرْضُ زِلْزَالَهَا يَعْنِي وَقْتِي كِي يِينْدِي دَهْرِنَسَه دَهْرِنَا
 قِيَامَت كُونَدَه أَمَّا شَوْكِلَه دَهْرِنَا كِه نَه قَد دَهْرِنَسَه كِه يِينْدِي أَوْ زِينَدَه وَآرْدُر
 عِمَارَتَلَرْدِيْنِ وَسَرَّيَلَرْدِيْنِ مَجْمُوعِ حَوَابِ يَبَابِ أَوْ نَابِ نَجْحَه لَوَائِدُ لَرَادِ إِذَا زُلْزِلَتِ
 الْأَرْضُ مَعْنِي بُوْدُر كَيْمَ آيِ كَلَكْتِ تَحْرِيْكَ وَهُوَ قَوْلُه وَيَخْرِجُكُمْ إِخْرَاجًا وَالْحُجْ
 لِلتَّكْيِيْدِ قَوْلَه تَعَالَى اللَّهُ **وَخَرَجَتِ الْأَرْضُ بُقَالَهَا** يَعْنِي قِيَامَتِ يِينْدِي أَوْلُورِي وَ
 خَزِيْنَتَلَرِي چِقَار سَه طَشْرَه بِرَقَسَه نَه كَيْمَ يِينْدِي قَرْنِيْنَه وَآرِسَ قَوْلَه تَعَالَى اللَّهُ
وَقَالَ الْإِنْسَانُ مَا لَهَا يَعْنِي دِي خُجَلَا يِقِي آيْدَه لَو كَيْمَ بُونَسَنَه نَدْدِي نَجْحَه لَوَائِدُ
 لَر بُوَارَادَه إِنْسَانِ دِيْدِي كِنْدَن مَرَادِ كَافِر لَو كِنْدِي قِيَامَت كُونَدَه إِتْمَنَزَلَرْدِي أَوْلُورِي
 وَچُورِيُوبِ طَبْرَاقِ أَوْلَدِ عَمْرُودِنِ سَكْدِ كِي رُوِي دِر كِه وَزَدَر لَوِي عَجَبِ لِيُوبِ آيْتِدِي لَر
 كَيْمَ بُونَدُر كَيْمَ بِيْنِيْمَ بَاشْمِيْرَه كَلِيْدِي دِر لَوِي نَجْحَه لَوَائِدُ لَر أَوْلُورِي إِتْكَارِ لَوِي

أَوْ

آید که مالها قوله تعالى الله **يَوْمَئِذٍ تُخَدِّثُ أَخْبَارَهَا** یعنی او کهون که
 قیامت تو پاییز کند و خبرین سؤیگیا هرنه کیم او زرنده ایشلندی ایسه
 خیر و شردن ادمه هرنه قلندیسه پس مؤمنلر چون طانیلق ویدن کیم چلا بوم
 فلان ابن فلان قولک بنوم او زرنده نماز قلندی و او مخ طوندی و حج و عمره
 قلندی و غزایندی و درلودر لوتو ابلده بولندی پس بویله دسپله مؤمنلر
 سونیشه لر شاند اولار اما کافرلر چون آید چلا بوم فلان ابن فلان کافر بنم او
 او زرنده شر کرده کتوردی و زنا قلندی و او غریق آیتدی و حراجدی و درلودر
 کناهلده بولندی دیا بولند قتی قیفویه قسا و تد و شالردی آید کریم مالها
 یعنی نه اولدی دیوییه کیم خبر ویر هانه کیم او زرنده ایشلندی ایسه بوم
 چکلر ایدلر بوائده تقلید و تاخیر واردر معنایی بودر کیم **يَوْمَئِذٍ تُخَدِّثُ**
أَخْبَارَهَا دیر روایت قلندی رسولدن کیم آیتدی چمن صحرا لر اولسا کن
 اولکوز وارنج چاغرد باک و پیرک کیم یارین قیامت کوننده طانیلق ویدر زرد
 هرنه کیم طاشدن و طبراقدن و آغاجدن و آرزک ایشیشه لر ایندهم ادهم دن
 روایت در کیم آیتدی ابوامیه کوزدم مسجد حرامد کوندی دکه یدر بوجاغده
 و او تاسنه نماز قلندی بن آیتدم نیچون دکه یدده نماز قلو زسین پس بوایتی
 او قلدی کیم **يَوْمَئِذٍ تُخَدِّثُ أَخْبَارَهَا** یعنی دکر کیم هرنه یدده نماز قلند چون
 طانیلق ویدر قوله تعالى **يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا** یعنی **يَوْمَئِذٍ تُخَدِّثُ أَخْبَارَهَا**

بدکشیه

بِرُكُوشِيهِ أَنْكَ أَوْ زَيْدَهُ نَهْ إِشْلَاكِ دِينِ طَائِفَتِكَ وَيُرْمَكَ أَنْ يَكْفُرُوا بِكَ كَيْفَمَا أَتَى
 سَنَكَ تَكْرِئَ بِيَوْمِ سَوِيكَ كَادِ سَتُورِ وَيَهْ قَوْلُهُ تَعَالَى **يَوْمَئِذٍ يَصْدُرُ النَّاسُ**
أَشْتَاتًا يَعْنِي أَوْ لِقِيَامَتِ كُونُهُ أَدْمَدُ دُونَكَ بُولُكَ دَاغِلُوبُ كَيْدَهُ لَنْ
 هَرَبِي عَمَلُوكَ عَمَلُوكَ جَزَا سِنْ بُولَا غِيْجُونِ يَعْنِي كَسْبُ كَيْسِي صَاغُ قَوْلُهُ كَيْدَهُ أَجْمَاعُهُ
 وَرَهْ كَيْسِي صَوْلُ قَوْلُهُ كَيْدَهُ أَوْ طَامُومِيَهْ وَرَهْ نَتَهْ كَيْمِ بِرُيْدَهُ أَيْدُهُ **قَرِيْبِي فِي الْجَنَّةِ**
وَقَرِيْبِي فِي الشَّعِيرِ يَعْنِي بِرُيُولِي أَجْمَاعُهُ وَرَهْ حَوْرُ لَرَايِلَهُ ذَوْقُ عَشْرَتِ سُوْرِهِ وَ
 بِرُيُولِي طَامُومِيَهْ وَرَهْ شَيْطَانِي لَرَايِلَهُ طَامُومِيَهْ عَدَابَهُ وَرَهْ وَرُيُولِي أَجْمَاوَرُوبُ
 سُنْدُسُ لَرُيُولِي أَجْمَاعُهُ لَرُيُولِي طَامُومِيَهْ وَرُوبُ قَطْرَانْدَنْ جَبَّةُ لَرُيُولِي
 بِرُيُولِي أَجْمَاعُهُ وَرُوبُ جَحَا تَحْتَلُّرُ أَوْ زَيْدَهُ أَوْ تَوْرُوبُ تَمَاشَا قَلَهُ لَرُيُولِي
 جَهَنَّمَ عَدَابَتَهُ وَرُوبُ طَامُومِيَهْ لَرُيُولِي يَوْمَ لَرُيُولِي أَوْ زَيْدَتَهُ دُوشَا لَرُيُولِي أَجْمَاعُهُ
 وَرُوبُ شَرَابًا طَهْوَرِ أَجْمَاعُهُ وَرُوبُ جَهَنَّمَ وَرُوبُ عَسَلِيْنِ عَسَاقِ أَجْمَاعُهُ لَرُيُولِي
 أَجْمَاعُهُ وَرُوبُ أَجْمَاعُهُ نَعْمَتِيْنِ يِيَا بِرُيُولِي طَهْوَمِيَهْ وَرُوبُ رَقَوْمُ سِنُوبُ قَطْرَانِ
 يِيَا نِيْجُونِ أَنْ يَكْفُرُوا كَيْفَهُ دُنْيَا دَهُ بُولَا رُيُولِي يَعْنِي أَيُّ بُولُكَ أَيْدَهُ لَرُيُولِي
 بُولُكَ سَجِيْدَهُ وَرُوبُ طَاعَتُهُ رُيُولِي عِبَادَتُهُ قَلُوزِ لَرُيُولِي وَرُيُولِي حَوَابَاتَا وَرُوبُ مَعَا
 مَشْفُورِ أَيْدِي وَرُوبُ بُولُوكِي تَكْرِئِ بِيَوْمِ غِنِ دُونَ رُيُولِي بِرُيُولِي شَيْطَانِ بِيَوْمِ غِنِ طَوْعًا
 بِرُيُولِي تَكْرِئِ بِيَوْمِ غِنِ وَإِيْمَانِ يُولَنْ دُونَ رُيُولِي بِرُيُولِي كَفْرَانِ يُولَنْ دُونَ رُيُولِي
 طَفَرُ يُولَنْ أَوْ زَيْدَتَهُ كَتَلُ لَرُيُولِي أَلِي يُولَا أَوْ زَيْدَتَهُ كَتَلُ لَرُيُولِي مَاتَ بِرُيُولِي حِسَابِ

اولدغندن صکره دوتا لر قوله اششانا ايعني ترقا فرقا قوله تعالى **ليروا اعمالا**
لهم يعني اعمل ليرينك ثوابن كورمكچون وجزاين بولما غچون ننه كيم روايتلر
 رسوخضر تيندن كيم ايتدي قيامتده هيچ برکيشي اوليا الا كندون نفس
 ملامت ايليا اكر ايلورده نسا حسرت پيا كيم چون ايلك ادر ترميم اكر يا و زلورده
 ايد كيم چون ياز قلند اراق اولما دم ديا لربو اولد وقت اولا كيم ثواب عقايم
 معاينه كور لربي بن كعب رقايتنده كلور كه زلزله اوج نسنه دن حاليد كلند
 يا بودر كه حق تعالى يراهيبت نظريه بقايا بودر كه ادر اوغلا نرينك كناه جو
 چوقلفيندن اوليا بودر كه پير التنده غي باليق دپن ندي كندن اولا خلايق
 قور قيفچون يا غفلتدن اير ميفچون قوله تعالى **من يعمل مثقال ذرة خيرا**
ير يعني هر كيم كه بزده اغز خيرا شلسا انوك ثوابن كور سيدر قوله تعالى
ومن يعمل مثقال ذرة شرا يره يعني هر كيم كه بزده اغز شرا شلسا انوك
 جزاين كور سيدر وعذابن چكسيد محمد بن كعب روايت قور كيم بواتيك
 مفسسي ديمك اولور كيم هر كافر كه دنيا ده بزده اغز خيرا شلسا انوك ثوابن
 وعوض كندون نفسنده واهلنده ومالنده وعيالنده كور اخيره هيچ خير
 ايا ثميا وهره عومين كه بزده اغز شرا شلسا دنيا ده انوك عذابن وجزاين
 كندون نفسنده كور واهلنده ومالنده وعيالنده كور تا كه اخيره حق تعالى خضر تينده
 انوك هيچ شرعي اوليا امار ثعلبيا سوزد لركيم ذره ندر ايتدي بن قرنچه يا

يا بزره

یابرزته اغندرز وانوك يوز بولكزه بد بو لکنه حبه دیندر روایت برکون
 سهدین آیی وقاص بر حرمه صدقه ویزدی اولدر ویش الی چکدی الماری
 سهد آیتدی وای سکا که حق تعالی برزته یابرخرد ادانسی اغرن قبول آیتدی
 سین بوی قبول آیتدی یابرخور صیغه ذره اولادی ربیع بن صیغ آیتدی
 برکیشی حسن قاتیندک چاریدی حسن بوسوره او قوریدی چون بوایت آیتدی
 کیم من یعمل مثقال ذره خیر لیره و من یعمل مثقال ذره شر لیره اولار
 آیتدی یا حسن بکا اوکوت آیتدی حسن آید بو کیشی تمام عالم اولدی بر
 کون عایشه انامز اوزم ییو طور زیدی بر ذرویش کجیدی اولدر ویشه
 بردانه اوزم صدقه آیتدی قتنده غی کیشلر آیتدی یا اهل المؤمنین یفنی
 مؤمنلر اناسی بردانه اوزم نه شننه در کیم صدقه آید سن عایشه آید
 هیهات بردانه که پنجه ذرات وارد در روایت قلندی کیم برکون برکیشی کلیدی
 رسول آیتدی بکا علما اوکوت شول شننه دن کیم حق تعالی سکا ویزدی پس
 رسول حضرت علیه السلام اول کیشی بر صحابیه اصدلیدی تا لیم اذ انزل سور
 سینه دکن او قندی چون کیم بوایت آیتدی کیم من یعمل مثقال ذره خیر لیره اول
 آیتدی بود کلویتر ولین بنو ک ایله عمل قلاین اگرداخی کرد اولور سه کلام او
 اوکونم زیدی بو خبری رسوله دیدن پس رسول آیتدی فونکه بایق اول کیشی
 عالم اولدی پنجه لر آیدیره هونک ضمیعی ایلی برن یا انسانه راجع اوله که

اشلاذكي عمك جناسن كورزا خود يركه يره هونك صهيبي الله راجع اوله
يعني ادم او غلاندلي اشلاذكي عملاي الله تعالي كورديمك اولور والله
اعلم حق تعالي جمله نوري خيرا و ذرينه ثابت قليون شيطان شر ندن
صقليون عملي كوچك قولدن قليون و دخي جميع امت محمدية برين بچك نون
حسنود قليون و اخير نفسه ايمان كامل ايله حتم ايلويون و دخي بوني كتابت
ايدن اسكلي قوله الله تعالي رحمت نصيب ايدوب ديدارين ميست قليون
امين محمد سيد المرسلين **سورة العاديات** ملكه ايندي يوز الشمس اوج
حرفد قوق كلمه دراون براي تدرد سورا حضرتي عليه السلام ايندي هر
كيف و العاديات سورة بين او قور ساعات طاعنه چقوب مزدلفه ايتان
حاجلر ساغشجه اول قوله مزد و ثواب يره و انولر ديوانه يازله الله تعالي
جملهون ميست ايد و دخي جميع سورة لوك اولئك الله تعالي **بسم الله** ايله
بدايتدي حقيقي حسابه كلنيز نكته سين بوند بيان قلدني دخي بودر كيم
هر چجان قصابلر چاغن حيوانك بوغز ناقوسا لر **بسم الله** الله البر
ديسالر اول حيوانچلر شول قلندوق بولور لوكه اوج اوج درلر وقتي كيه
بر حيوان حيوانلغي ايله اولوم وقتند ايولدت بولجاق مؤمن داخي لايقدر
كه حق تعالي نك دكريد داخي يولق ذوق بولا ولدت الازيد ايفشوق
حقيق سينك ايدن **الله** الرحمن الرحيم قوله تعالي

والعاديات

وَالْعَادِيَاتِ ضَبْحًا بُورَاوَوَاقْسَمْدُرِيفَنِي تَكْرُتَعَالَى اَنَلَايَجْرَايِدُكَ تَكْرُ
تَعَالَى يُولُنَا سَكِرْدَن غَايِلَرَا تَلَرِي حَقِيچُون كَه قَتِي سَكِرْمَكْدَن سَنَلَرِخَشَلِيوَجَقَار
بُوَقُولَايِن عَبَّاسِيك وَعَطَاوَمَجَاهِد وَعِكْرِمَه قَوْلَايِر بِيچَه مَقْسِرَلَايِنْدِيلَرُ وَالله
وَالْعَادِيَاتِ ضَبْحًا دِيكِي اَوْلَدَوَا حَقِيچُون كِيْمَه كَفَبَه يُولُنْدَه قَتِي يُوْرِمَكْدَن
نَفْسَلَرِي كُوْرِيوَجَقَار قَوْلَه تَعَالَى **فَاللَّوْرِيَاتِ قَدْخًا** يَفَنِي اَوْلَا تَلَر كِيْمَه غَايِلَقَدَه
قَاتِ وَطَاشَاوَيَلَرْدَه سَكِرْدِيك اَنُوْرَه طُوْينَقَلَرِي طَاشَا شَدَن اَتَشَرِچَقَار حَقِيچُون
قَوْلَه تَعَالَى **فَالْمُفِرَاتِ بَهْمًا** دِيخِي اَوْلَا تَلَر حَقِيچُون كِيْمَه صَبَاح رَقِيْتِنْدَه سَكِرْدِيْمَه رُوْمُو
كَافِرَايِن يَفَايَلَدُ قَوْلَه تَعَالَى **فَاثَرْنَ بِهِ نَقْمًا** پَسِن دِيخِي اَوْلَا تَلَر كِيْمَه عَزَاذَه
سَكِرْمَك بَرَلَه كَا فِرَايَلِنْدَه تُوْر قُوْپَا رَقَوْلَه تَعَالَى **فَوَسَطْنَ بِهِ جَنَّةً** پَسِن دِيخِي
اَوْلَا تَلَر حَقِيچُون كِيْمَه اِسْتِن كُتُوْرُوْب دُشْمَن دِر نِيكِي اُوْر تَاسِيْنْدَه كِرْدِي اَرَاو تَاكَلِد
اِنَّ الْاِنْسَانَ لِرَبِّهِ لَكَنُودٌ بُوَا قَسَا مَك جَوَايِي بُوَايْتِنْدَه اِنَّ الْاِنْسَانَ لِرَبِّهِ
لَكَنُودٌ دُر يَفَنِي دِيْمَك اَوْلُوْر كِيْمَه بُوَقَمُوْيا دَايْتِد كِر زَنَسَه لُر حَقِيچُون كِيْمَه اَدَم
اَوْغَلَا تَلَرِي تَكْرِي سَنُوْكَ نِفْتَلِر نَا اِسْبَاس سُرْدِي نَحْسَن اَيْتِدِي لَكَنُوْد دِيكِي اَوْ
اَوْلَدَكِي اَدَم اَوْغَلَا تَلَرِي تَكْرِدَن كَلَان مُصِيْبَتَلَرِي صَفِي شَلَر سُوْرَايْتِد سُوْر
اَيْدُوْب سُوْيَلَد وَتَكْرِدَن كَلَان اَيَلَه لَرِي وَنِفْتَلَرِي اَوْنَدُر رَوَايْت قَلِنْدِي
زِييَرْدَن كِيْمَه حَق تَعَالَى نَك دَسُوْي اَيْتِدِي دُر لَكَنُوْد دِيكِي تَكْرِي سِنَا اِسْبَاس سُوْر
اَوْلَدَكِيْمَه يَلُوْكَزِي يَا وَصَدَقَه يِفَاو قُوْلَايِنِي وَشَاكِر دِي دُو كَا بِيچَه كَدَايْتِدِيلَر كَنُوْد

يَفَنِي

اولدركيم از نيمت اسپاس قلنز و چوق نومتا شكر ايمز قوله تعالى فالوريات
 قدحاي فالنجيات عملا يعني قورتر جيل عمل يوندن بئجه مفسر لرايدر
 ربوايت مثلدك حوق تعالى ضرب مثل قلوب درر يعني صورت قوروب طورر
 قدحاديو يعني چقمق ديمك اولورنته كيم اقداح كيشي قورتر قيشك صورعي
 زخميندن وهلاك اولمقدن وقتيكه قش كوندن بواوچنك چقماغي اولسا
 صوقدن هلاك اولورا نجلارين اعماله كيشي بي قورتر قيا مت كوندن
 جهنم طومينه دوشوب هلاك اولمقدن وعذابدن قورتر زوقين كه عمل صالحه
 اولسا پس هلاك اولور عذاب بكوننار اولور قوله تعالى فالغيات صبعا بن خيبر
 كيف برونجه تمثيل درر يعني قيا مت كوندن قولك ثوابك بن خصم الرعي فاپسند
 نته كيم بد قاي ييل اسوب طيرايغي نجه قاپوب زدر سات اياغيندن يعني
 سكره اندري اندري اياغيندن نته كيم ايتدي فاثرن به نقعا بن خيبر
 ايند فاثرن به نقعا ديكي اولدوه لر در كيمه عن فاندن مزد لفيه دوندر اندن
 مينيه كلور لر قس بان ايند لرا اين اولشيدر لر كويي كه غارت ايند لر يعني اولدي
 درر شيدر قاپسدر لر بئجه لرا ايند لر فاثرن به نقعا يعني اولدوه ده قور قور بار لر
 اول وقت كه مزد ليه دن مينيه واردر لر پس نه كينا يتدر و ايندن كويي كه حوق تعالى
 ايند فاثرن به يعني بالواي نقعا اي عبا رايغي اولدوه ده قور قور بار لر قوله
 تعالى **نوسطن به جمعا** يعني فوقعن بالواد ويقال بالمكان قوله جمعا يعني

۲۴
چین اجتماع الحائج بمینایعنی اول وقتین که منینه در لار قوله تعالی ان الانسان
لرینه لکنود بوایت جواب قسمند پس حق تعالی اند ایچدا شبو سنلکه
بد رستی انسان تکر سنه اسپاس سوزد پس بوسورده غازی لکر ثواب
فضل وارذ رود اخی غازی لکر اتیک ثواب فضل وارذ شول تفسیر چه کیم بو
سوره یغذا مغنن ویره لور پس دیمک اولوز غازی لکر اتیک ایاغندک قویان
توز حقیقون نیچون انکیچون کیم عمللده غزا ثوابندک اولوز ثواب یوقدر
ویدی شول وجه اوز رینه کیم دوی تفسیر اید که حاجل فضلن بیان قلدن
وحاجیلرک دویسی ثواب فضلن بیان قلدن که حق تعالی اند ایچر حاجیلر اید
لر ناکیم حاجیلرک دویسی ایاغندک جغان توز حقیقون و اوز حقیقون که
بد رستی ادم اوغلاندی تکر سنایک جیل در مقاتل روایت اید اید بوایت
قورد بن عبد الله حقیقده ایندی کنور لومقنایسی بی کندی و بی حیض موت
دلند القایسی لیتیک دیمک اولوز یعنی جلیسنا عاصی بی کتانه دلند الله
البحیل دیمک اولوز برنجه ایدر کنود ددی ولید بن مفره در کیم منافع لکر
باشد برنجه لرایدر لکر کنود دن مراد ابو حبابه در که بحیل لکر باشد برن
نچملو ایدر لور اوج کیشی و اری عریک اوچله بر عصبه والا اوجی وچ سنند
کی و برنجه لرایدر کنود اولدر که هیچ خیر اولیا برنجه لرایدر کنود اولدر که
اند چورق غالب اولاکیم اولریده کن بنمیا اکانرض کنود دیندر قوله تعالی

وَإِنَّهُ عَلَىٰ ذَٰلِكَ لَشَهِيدٌ يَعْنِي حَقَّ تَعَالَىٰ أَوْلَادَهُ أَوْ غُلَامِيكَ إِنْسَانٍ سُوْر
لَيْفِيًا وَهَذَا إِشْنَا طَائِفَةٌ بِرَبِّهِ مَقْشَرٌ لِرَأْيِ دُرِّ يَعْنِي أَدَمَ أَوْ غُلَامِي دَكَلِي أَشْلُو
أَشْلُو وَيُكِي إِشْنَا وَرَبِّهِ كَنَدَ نَفْسٍ بَدَلَهُ طَائِفَةٌ وَإِنَّهُ نَكَّ ضَمِيرِي بِرَبِّهِ لِرَأْيِ اللَّهِ
حَضَرَ تَنْدَ طَوْتَرُ لِرَبِّهِ لِرَأْيِ سَانَهُ دَوْتَرُ قَوْلُهُ تَعَالَىٰ **وَإِنَّهُ لِحُبِّ الْخَيْرِ لَشَدِيدٌ**
يَعْنِي أَدَمَ أَوْ غُلَامِي مَالِ سَوْتَكَلِي يَوْلَقُ قَتِيدُ بِرَبِّهِ لِرَأْيِ دُرِّ لِرَأْيِ سَانِ مَالِ
جَمْعِ إِشْمَكِ لِكَا قَتِي هَصْرُ حَرِيضٍ ذُرْقَطِي آيْدُ بُونُكَ مَعْنَا سِي أَوْلَادِكِ
لِحُبِّ الْمَالِ لِحُبِّ دِيمَكِ أَوْلُورُ بُوَارَاةَ شَدِيدُكَ مَعْنَا سِي حَيْبِلُ دِيمَكِ أَوْلُورُ
زَجَا جِ آيْدُ أَدَمَ أَوْ غُلَامِي مَالِي سَوْدُ كِنْدَنَ أَوْ تَوْرِي حَيْبِلُ دُرِّ بُو سُوْر قَتِي
قَوْلِنَا عَزَّ يَبْدُ هَمَّ مَوَانِقُدُّ قَوْلُهُ تَعَالَىٰ **أَفَلَا يَعْلَمُ إِذَا بُعْثِرَ مَا فِي الْقُبُورِ**
بُوَهْمَنَ قَتِي اسْتَفْهَامُ مَعْنَا سِي تَقْدِيرُ دُرِّ يَعْنِي أَدَمَ أَوْ غُلَامِي يَلْمُزُ كِمَ قَتَانِ
كُوْرَدَه يَتَانُ قَوْلِي بِرَبِّهِ لِرَأْيِ دُرِّ يَلْمُزُ قِي أَوْلِحَيْبِلُ مَشْهَدُ كُوْرَدَه يَتَانِ دُوْر سَالُ
حَقَّ تَعَالَىٰ حَضَرَ تَنْدَ عَرْضُ أَوْ كَسَكُ لِرَقَوْلِهِ تَعَالَىٰ **وَحُضِّلَ مَا فِي الصُّدُورِ** يَعْنِي
نَزِيْمَهُ كُوْرَدَه وَإِسْبَايَانُ أَوْلَسَه خَيْرِدَنَ وَشَرْدَنَ وَأُوَيْتَلْنَه قَوْلُهُ
تَعَالَىٰ **إِنَّ رَبَّكُمْ بِرَبِّكُمْ يَوْمَ تَبْدَأُ خَيْرٌ** يَعْنِي بَابِقُ بُو لَرِكُ تَكْرِي سِي أَوْلُ كُوْنَدَه
بُو لَرِكُ عَالِي بِلُوْرُ وَخَيْرُ لُوْدُرِّ يَعْنِي حَقَّ تَعَالَىٰ جَلَّ جَلَالُهُ وَعَمَّا نُوَالَهُ بُو تَلْدِي
بِلُوْرُ وَعَمَلُ لَرِنَدَه بِلُوْرُ أَيُوسِي وَيَا وَرِيْنِ وَنِيْتِ لَرِنَدَه بِلُوْرُ حَيْرُونِ وَشَدِيْنِ
دَخِي دُنِيَادَه كِيْمَه مُطِيْعِ أَوْلَدِي وَكِيْمَه عَايِي أَوْلَدِي مَجْمُوعِيْنِ بِلُوْرُ بُو آيْتَدَه دَلِيْلُ

اولادك

اولدركه حق تعالى قولنه نيتت اعتباريله ثواب وپيدانويكچون وحصصا
 في الصدور دي يعني حاصل اوله قولنه ثوابدن كوكلمندكي نيتت مقدارينته
 كيم حديشه كوركيم انما الاعمال بالنيات امدي ديكر حق تعالى حضرتيندن
 كيم بزني بحبل وچفان زمره سينده قلميه وسمي كر ايله وعلما كر ايله وصالا كر ايله خند
 ايليوين ونامرله محتاج و احتياج قلميه عمر كر مير اولدغجه طوغر و يولدي ميتر قليويين
 وديني ديكر نكيم بوكتاب تاليف ايله علما نك روحي حق تعالى حضرتي شاد قليويين
 و كابينه واقيان قرداشكره و دكليان لي كجمله كر ايله رحمتي و دنداريني ميسر قليويين
 آمين **سورة القارعة مكله ايندي** يوز الي ايلي حرفلدا او توز التي كلمه دواون
 بزايتد رسولا حضرتي عمه ايندي هم هدر كيمه القارعة سورة سن او قسه حق تعالى
 قيامت كونده انوك ترازين اغدايليا وديني ليه الله بربشارت دنجي واردر
 كد كر اولندي نوح بيغبر كسيه بنجك ايتدي ليه الله مجر بهار دي نچون
 انكي چون كيم لفظ رحمان و رحيم مشتاقدر رحمتدن نوح قصي حود قومك
 هلا كلويدر پس رحمت لفظ هلاك مقتضيد كلند امدي بو ادين كايله نوح
 قومله هلا كدن و غرقدن قورتلدي كر پس اولكر چوق پادشاه لايقدر كيم
 امي محمددي طامو اودندن قورتره بو ادين كايله ليه الله الرحيم
القارعة ما القارعة يعني يوه القيامت قيامت كون نته كيم الساعة ما الساعة
 كي الحاقه ما الحاقه كي قيامتلك سلسان در لور دي واردر نته كيم تفسيره كور

جمله بد تو پیرنه مذکور دُر **سؤال** قیامت کوننه قارعه دیندر نیچون **جواب** آنکچون
 کیم کوکلری دؤکر قور قورلاید بئنجکلر ایدر قولا قلا ری دؤکر کور و لدر که کور لدر
 لوله عیبت لدره بئنجکلر ایدر قارعه دیوانکچون دید کیم اوچ سنه دن او ترو بیسی
 قولا عن دؤکر ایشلا دی سنه لرایله اینجی اعضا لری نی دؤکر بعضیسن بعضینه
 اوچینجی کور لری دؤکر قیامت قور قولا ریله ننه کیم کاز لر بیزد و کر بی قولا تعالی
وما اذریک ما القارعة یعنی نابلدی سکا یا محمد کیم قارعه نه سنه دُر **سؤال**
 بوار اده قارعه دیو تکر ارایدی نیچون **جواب** آنکچون کیم بکونک شیدت لکن
 او توری شیدت لکن تظیم لکن او توری یعنی دیمک اولور کیم یا محمد بو قیامتک
 قلیغوبی اولور یعنی ضرب قتی کونند سن حق تعالی کند عظیمیله بویله دیسجک قیاس
 ایت کیم نجده اولور کونک اندک اولور کونک و صفین بیان ایتدی و بیوردی کیم **نوم**
یکون الناس کالفراش المبشور یعنی کالبراد یحور بعضهم فی بعض متخیرین
 خفاة عراة یعنی شول کون کیم خلایق اولور شولچکر کای کیم بی برینه قور خشار
 بئنجکلر ایدر کالفراش یعنی شول کلاب کبی کیم برینه قویلو شولر خلایق
 شویله متخیر خیر ک اولور برینه قویلو شولر قویلو شولر کیم عن ان قند کید
 جکلرین بلیا لری یعنی دیمک اولور کیم قیامت کونی بد کوندر کیم اولور کونک ادمک
 کلبک کبی اولور کونک و لری بلیا لری اوده و صویه بد غور لره هنج خبر لری
 اولیا بئنجکلر ایدر لر حق تعالی بولاری کلباکه تشبیه ایتدی آنکچون در کیم

کلباکه

کلبا کلبا بیلک سیر یوقد یغنی ایوق جنا و لور کبی دوس طوغدو ایچنلر کاه
 شول یکا کاه ایشبو یکا به اوچنلر کاه اوده دوشلر و کاه صویه دوشلر قوله تعالی
وتکون لیبال کالهن المنفوسین یعنی بیخی اول کوندک طاعلر ایلنیه یوک کبی
 یوک کبی اوله بوندک کان کان تشبیه در **سؤال** نه حکمت در که حق تعالی طاعلر ایلنیه
 یوکا بکن تلغی اینق سنینه بکن تلغی **جواب** بوندن اوتوری که یوک انوا عید یعنی
 در لودر لودر بیچسی اقدر بیچسی قراد و بیچسی قیلدر بیچسی صا
 صار و در بیچسی کولدر پن پیدخی طاعلر بیخی انواع مختلفه در یعنی رشاد که
 رنگلدر لودر لودر کبی قرا کبی قزل کبی اقی کبی کول کبی صا و وقتیکه
 یوک ایلنیه قرا سی اغنه و قزل صا و سنیه قوشور موج موج اولور قیامت
 کوندک بییدخی بز بینه قوشور شویله امواج اوله کیه خیرلک اولنیه بز بیلر ایلدر
 کان کان تشبیه در دین شول وجهل کیم ننا کیم حلاج یوکی ایجا ق هوایه توزر
 یعنی اول یوقا روقا لاندن یدر دوشلر پن طاعلر بیخی شویله هواده اوچا
 و توز کبی اوله طاعلر اندن یدر دوشلر ننه کیم یدر یدر ایلدر **وهی حمز من السلام** قوله تعالی
فاما من فقلت موازینک فهو وعیشیه راضیه یعنی انا هر کیمیکه اول کوندک
 ترانسی اغرا اولسه پن اول کبی ایجا ق ایچنیه خشنود لور دیک ایچنیه اوله
 یعنی دیمک اولور کیم هر کیمیکه که تو ای ترانسی اغرا اولسه یعنی ثواب و مزد
 چون کسه کنا هکنه یعنی عمل صالح نماز کبی اوج کبی زکوٰه صدقه کبی

خَيْرَ احْسَانِ كَيْ حَجَّ غَدَا كَيْ سِنَا وَلَا كَيْشِي بَرْدِ لِكَلَّةِ اَوْ لَا اِحْمَاقِ اِيْحِنْدِكِ كَيْمَ اَوْلَا
 دِرْ لِكَا رَاضِي اَوْلَهْ يَعْني شَوْنُكِ كَيْ دِرْ لِكِ كَيْمَ هَرْ كِرْ اَوْلَا اَوْلِيَا وَشَوْنُكِ كَيْ
 بَا يَاقِ كَيْمَ هَرْ كِرْ يَحْسُو لَقِ اَوْلِيَا وَشَوْنُكِ كَيْ صَا عِلَقِ كَيْمَ هَرْ كِرْ حَسْتَهْ لِقِ اَوْلِيَا
 وَشَوْنُكِ كَيْ اَمِيْنِيَا كَيْمَ هَرْ كِرْ قُوْرُ اَوْلِيَا وَشَوْنُكِ كَيْ حُوْشَلَقْدِ كَيْمَ هَرْ كِرْ
 اَقِي اَوْلِيَا قَوْلَهْ تَعَالِي **وَاَمَّا مَنْ حَفَّتْ مَوَازِيْنُهُ فَاَتَمَّهُ هَاوِيَةً** يَعْني دِيْخِي اَمَّا كَيْمَكِ
 كَيْمَ تَرَا زُوِيِي يِيْنِي اَوْلَسَهْ اَنُوْرُ يِيِي هَاوِيَهْ طَمُوْسِي دُرْ يَعْني كِيَا كَيْفِ كِنَا يِي
 اَغِيْرُ كَلَسَهْ تَوَا سِيْنِكِ بَرْ خَلْرَا اِيْدَلْرُ بُوَا يَتِ كَا فِرْ اَرْحَقِيْنَدَهْ اِيْنِدَهْ قَتَا دَهْ اِيْدُرْ فَاَتَمَّهُ
 هَاوِيَهْ اِي يِي اَمْتَهْمُ وَ مَصِيْرِهْمُ وَ مَوَاوِيَهْمُ دِيْمَكِ اَوْلُوْرُ يَعْني اَوْلَا طَمُوْ كَا فِرْ لِكِ
 اَمِيْدُرْ **سُؤَالُ** اَلرَّضُوْرَسَهْ كَر كَيْمَ جَهَنَّمُ كَا فِرْ لِكِ اَمِيْدُرْ دِيْدِ كِنْدَنُ فَاَتَمَّهُ نَدْرُ **جَوَابُ**
 اَيْلِيْچُوْنُ دِيْدِي كَيْمَ وَ قِيْتِيْ كِيَهْ كَا فِرْ لِكِي جَهَنَّمُ بِنِ تَسَا لَرْدِ بَا لَرِي اَوْ زِيْنِهْ اِيْنَا اَلْوَا نَدْنُ
 صَلُوْرُ حَقِ تَعَالِي طَمُوْسِي وَ صَفُوْلَدِي وَ اِيْتِيْدِي كَيْمَ **وَمَا اَدْرَاكُ مَا هِيْتَهْ** يَعْني نِيْلِدُرْ
 دِي سَكَا مَحْدُ كِيَهْ اَوْلَا هَاوِيَهْ نَدْرَا اِيْتِيْدِي حَقِ تَعَالِي اِكْلَا دِنُ خَبْرُوِيْدِرْ بِيُوْرُ كِيَهْ
نَا حَا مِيْتَهْ يَعْني هَا رَهْ قَدْ اِنْتَهِي حُرْ هَا يَعْني اَوْلَا هَاوِيَهْ طَمُوْسِي بِيَا وُدُرْ
 كَيْمَ قِرْ دِرْ بِلِشْ دُرْ اِيْلَهْ قِرْ مَقِ كَيْمَ قِرْ عَوْنُ كَمَا لَهْ اِيْنِ مِشْ اَوْلَا اَنْدَنُ اَوْ تَا قِرْ مَقِ
 مَمْلِكِيْنُ اَوْلِيَا بَرْ خَلْرَا اِيْدُرْ لُوْرُ مَا اَدْرَاكُ مَا هِيْتَهْ دِي كِي تَعْظِيْمًا لِيْشِدِ يَهَا دِيْمَكِ اَوْلُوْرُ
 اَمَّا مَا هِي نِكِ اَصِيْلِي مَا هِيْتَهْ دُرْ سِنِ هَا كِرْ لِيْدِي وَ قِيْفِيچُوْنُ كَقَوْلَهْ اَقْوَا كِنَا بِيِي كِي بُوَا غِي
 اَصِيْلَكِ كِنَا بِيِي دُرْ بُوَا كَا دَهْ هَاوِيِيْلِدِي وَ قِيْفِيچُوْنُ وَ دِيْخِي سُلْطَانِيَهْ دَهْ بُوْخَلْرَا بِنِ قِرْ

عنهذا

عَلَٰ هَذَا وَدَخِي حَدِيثُهُ كَلَو كَيْمَ حَقَّ تَعَالَىٰ أَمْرًا يَدُهُ بِرَفْرِ شَيْبَةٍ كَيْمَ يَزُقُّ مَزْدَ تَرَاوُسِينَ
 دَرْتَهُ رَوَيْتُهُ رَجَعْفَرْدَن كَيْمَ أَوْلَادِي أَنْسَدَن رَوَيْتُ أَيَّدِي كَيْمَ حَقَّ تَعَالَىٰ نِكَ فَ
 شَهْلَرَنْدَن بَرَفْرِ شَتَّه قِيَامَتَهُ أَدَمَلَرَك تَرَاوُسِينَ حَا ضَرْدُورَه عَمَلَرِي دَرْنَا كَر
 مَزْدَاغَزْ كَلَسَه أَوْ فَرِ شَتَّه يَجَا أَوَا زَلَه چَاغَرِ زَكِيمَ دُو كَلِي خَلَايِقُ اِي شِيدَن لَرَا يَدَر
 لَرَكِيمَ اِي مَحْشَوَاهِلِي بَلِكْ وَ آكَاهَ أَوْلُو كَيْمَ فَلَا أَوْ غَلُو فَلَانْ وَسَعَادَتِي سِي زَقُولَرْدَن
 قَلِيمَ اَمِيَن سَعَادَتِ اَهْلِي دَن اِي لِي وَيَه دِيَا لِمَ جَمَلِكُمُزْ اَمِيَن شَايْدَا اَوْلَا سَكُو ز
 بَلَا لَرْدَن اَمِيَن وَ دَخِي بُو كِتَابِي يَا زَه حَقَّ سُبْحَانَهُ وَ تَعَالَىٰ عَدْرَسِي زَحْسَنَاتِ وَ مَحْشَو
 سَيِّئَاتِ مِي تَزَقِيلَه اَبَا وَ اَجْلَادِنَه رَحْمَتِ اِي لِيَه وَ جَمَلُونَه دَخِي جَمِيَعِ بَلَا لَرْدَن اِرَاقِ
 اِي دَه اَمِيَن **سُورَةُ التَّكْوِيْنِ** وَ دَخِي لَيْسَ اَللّٰهُ بِرَا اِي شَارَتِ بُو دَر كِه چُو وَ چُو
 قَتَا بَلَدِ حَيَوَانَدِي دِي خُ اِي دُو بُو غَزَلَرْدَا اَوْلُو وَ قِيَن لَيْسَ اَللّٰهُ وَ اَللّٰهُ اَلْبَر
 دِي لَر لَيْسَ اَللّٰهُ الرَّحْمٰنُ الرَّحِيْمُ دِي مَزَلَر نِي چُو اَن لِي چُو كَيْمَ بُو حَا اَل سَمَكِ
 وَ اِرْمُو حَا لَدُرِي فَنِي جَا يَنِي كُو رَه دَن اِي رْمُو دُرِي سَن رَحْمَانِ وَ رَحِيْمِ اَرِي اِي سَه
 مَشْعَدَدُ رَحْمَتِن يَعْني اَسْرُ مَلَكْدَن سِي سَعْلُو مَ اَوْلَادِي كَيْمَ اَسْرَا سِي زَكِيمَ اَبِي رْمُو
 بَرَا رَا دَه اَوْلَادِ سِي هَمَّ عَدَابِ هَمَّ رَحْمَتِ اِي سِي حَالَتِ وَ اِحْدَه دَه يَعْني بِي تَرَه مَص
 مَتَّ قُو زَا اَوْلَادِن اَوْتُو رُو لَيْسَ اَللّٰهُ وَ اَللّٰهُ اَلْبَر دِي لَر بُو سُورَةُ مَلَكْ
 اِي نَدِي يُو زِي كِي نِي حَرَفْدَر اَوْن سَكْرَ كَلِمَه دُر سَكْرَا يَدَر بِي غَيْرِ حَضْرِي عَلَيْهِ
 السَّلَامُ هَمَّ كِي شِي كَيْمَ اَلْهَيْكَلُ سُورَةُ سِيَن اَوْ قَسَا حَقَّ تَعَالَىٰ اَكَا دُنْيَا دَه وَيَدِي

نَفْتَلِرْكَ حَسَابِنْ صُورَمِيه وَدَخِي بِيك آيْت اَوْ مَشِي نَوَاب رُورِ قِلَه لَيْسَ اللهُ
 الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ قَوْلُهُ تَعَالَى **الْهَيْكُمُ التَّكَاثُرُ حَتَّى زُرْتُمُ الْمَقَابِرَ** يَعْنِي حَقَّ
 سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى عِظَمِ بَيْتِهِ بِيُورُزْمَا اِجْوُ قَلْبِي لَه نَا زَلَمَك وَكُو جَكَا مَتَق سِنِي
 شُو لَه مَقْرُورِ اِيْلَارِي وَتَلِي طَاعَتِنْدَن غَافِل قَلْدِي كِه تَا آكَاد كِن كِيه اَوْلَد كُو
 وَكُور كِرْد كِرْد قَتَارِ وَايْت اِيْدِر كِيه بُو اَيْت جِهْوَ دَر حَقْنِدَه اِيْنِدِي شُو لَه كِيه
 بُو كَر اَيْت اِيْدِر كِيه بَر فُلَان قَوْمَن جُرْعَن وَفُلَان قَوْمِي فُلَان قَوْمِن ك جُوقَلَه
 سِن بُو سُوْر بُو نَلِي شُو لَه مَشْفُوع اِيْلَدِي كِيه اَز غُوْنُوْ اَوْ رِيْنَا اَوْلَد كَر تَا شُو لَه
 دَر كِن كِيه كُور كِرْد كَر يَعْنِي تَا اَوْلَجِدِي مَك اَوْلُور مَقَابِل وَكَلِي اَيْت اِيْدِر كِيه بُو اَيْت
 قَرِيش قَوْمِن ك اِي كِي قَبِيْلَه حَقْنِدَه اِيْنِدِي بَرِي سِي عِبْدِ مَنَاق اَوْ غَلَا نَلِي اِيْدِي بَرِي
 سَمْ عَمْر اَوْ غَلَا نَلِي اِيْدِي بَرِي بِي لَه چَكَشِيْد اِيْلَدِي كِيه بَرِي اَيْت اِيْدِي بَرِي سَزْدَن جُوق
 اِي كَر اِيْر وِي كِرْد اِيُور سُو لِي شِيْد كَر سِن عِبْدِ مَنَاق اَوْ غَلَا نَلِي اَيْت اِيْدِي بَرِي اَوْلُ
 لَرِي مَز و شَرِيْعَلَرِي مَز وَاَصِل كِي شِيْلَر مَز سَزْدَن چُو قَدْدِيْد كَر اَوْل بَرِي سِي اَيْت اِيْدِي بَرِي
 قَوْمِن جُوق دَر سِن وَا رِيْدِي لَر بَرِي صَايْد لَر عِبْدِ مَنَاق اَوْ غَلَا نَلِي جُوق چَقِيْدَل
 اَلَك اَيْت اِيْلَدِي لَر اَوْل لَر مَز دَه صِيَا لَر سِن وَا رُوب مَشْد لَر بِي صِيْد لَر سَمْ عَمْر ك
 اَوْج اَوْ اَرْتَق كَلِي بُو لَه بُو لَه مَجَاد لَه اِيْلَدِي سِن حَق تَعَالَى بُو لَر ك حَقْنِدَه
 بُو اَيْت اِيْنِدِي كِيه اَلْهَيْكُمُ التَّكَاثُرُ يَعْنِي شُو لَه شَعْلَكُمُ التَّكَاثُرُ يَا لَمَوَالِ وَاَوْلَادِ
 لَر عَن طَاعَةِ اللهِ تَعَالَى حَتَّى زُرْتُمُ الْمَقَابِرَ رُوَايْت قَلْنِدِي رَسُوْلَدَن كِيه اَيْت اِيْدِي اَدَم

اوغلانلري

اوغلا نلري ايند لوكيم بنوم مال مبنوم مال مدين لرامدي اي ادما وغللاي يوتند
 سوك مالكدن الاشول سننه واردر كيم بيدك دوكتدك يا حون صدقه ويندك
 باقي قلدي قلديك و برنج لرايد لرا الهيكه التكاثر اي اغفلكم التكاثر والتفاخر
 عن الهاوتيه والنار الحاميه حتى زرتم القابر اي عددتم من في القابر قوله
 تعالى **كلا** وهو رد يعني حقا ايش بويله دلدي كه سين سنور سينه يعني
 چوقلق و ماللق يعني مالچوق قلبي سيري شول قدره مشغول قلدي واردر ي
 كيم يرب يكو ايله در شوب سينلر يكو ي صايد كوز رجاچ ايند ايش بويله
 ديلدر كيم سينلوك اوزينه اولد كوز بلكه بويله دلدي كيم تعالى نك طاعت
 عبادت اوزينا اولد كوز دخي محمد ايمان كتورد كن قوله تعالى **كلا سوف تعلمون**
 يعني تين اوله كه بلا سزاي مكه قوي بونله تاتاء خطايد ريعني بلا سين از
 ازغونلغلي جان وينمك وقتيند و دخي كوز اچيند و دخي قيامت كوشنده
 برنج لرايد لرا سوف تعلمون يعني ديمك اولور كه عذاب ايند كي وقتن بلا سين
 كه برنج لرا ايند لرا اولد كوزن صكه بلا سينكه اولد سبب سزه فايده اتميه قوله
 تعالى **ثم كلا سوف تعلمون** اندن حقا بلا سين يعني قيامتلكه كلاردر و تشييدر
 يعني نزع وقتيند بلا سين شول سيني كيم ايشلدر سن انوك عاقبتن يرمادغن قو
 له تعالى **كلا** اي يؤمنون بالوعيد يعني حقا ايمان كتورمز و عيديله يعني بونجه
 قور قوله **سؤال** كلاي تكدر كتورد كي نچو نلد **جواب** ايكچون كيم تكدره

تأکید فایده سی و اندر و همه تهدید چونند بواراده سوز تمام اولی اندن
کرو بشلای ایتهی **کو تقلمون علم الیقین** یعنی اگر سبز بلا کوز علم الیقین
قیامت امین کیمه قیامت کونی نه کوند بوشن از دن سز ی یفایدی بز چلر ایڈ
بوایت موصوله به درای کلا تقلمون علم الیقین یعنی دیمک اولور کیم یعنی حقا
لو علمتم امر حق علمه لشعلکم ذلک عما انتم علیہ من جواب محذوف اندن
کرو بشلای ایتهی کیم **لغرون الحیم** یعنی شویله کیمه طاموسی کور
سز یعنی کولون ایله بز چلر ایڈ لک جیمه طاموسی کور سز عیاناً یعنی اشکاره
کور کوز ایله **ثم لغرونها** اندن صکره کور کور سز جیمه طاموسین **عن الیقین**
یعنی عین الیقین کور سز دیکه نیک فایده سی بودر کیمه جیمه کور سز دیمک
اولور پس بوند تکرار تأکید چون در بز چلر ایڈ عین الیقین دیکه دیمک اولور
شویله به سز کیمه هیچ شک شکله و شبه کن اولیا قوله تعالی **ثم لستن**
یومئذ عن النعیم یعنی البتة البتة سز صور لور سز قیامت کوند نعل
نفتلر ندن یعنی حق تعالی نیک و یدیکه نفتلر ندن صوره لر کیم اولر نفتلری
یناخرج ایڈیکه نگر یی یولند می یحسه شیطان یولند می پس بوند مجموعنه
شاملد تا حتی که امینلکدن وصاع لغدن صلالر کندن کچور دیکه روایت قلیندی
ابوهریره دنکه عن النعیم دیکه یعنی صووجق صودر کیمه استر کوند ایچلر
روایتلر علیدن کیمه نعیم دیکه صوق صویله یا ش حرمادرد وایتد عبدالله

بن محمد

بِنِ عَمْرٍوَن كَيْمِ يَأِي كُوْنَلِرِنْدَ صُوْقِ صُوْدُرُو دِيخِي قِيَامَتَهٗ اَوَّلَانِسَهٗ كَيْمِ قُو
 لَلِرِنْدَن حَقِّ تَعَالَى صُوْرَهٗ اَوَّلَا اَوْ كَلِهٖ اَيْدِهٖ اَيْ فُلَان سِنِك تَتِيكِي صَاغ قَلَمْدُمِي وَ
 صُوْقِ صُوِيَا سِيْنِي قَنْدِهٖ رَمِي وَ لِكِي اَسْنِ رَوَايَتِ اَيْدِي كَيْمِ بَرَكُوْر رَسُوْلِ حَضِرَتِ
 مِقْدَارِيْنِ اَسُوْبَهٗ قُنُوْقِ اَوْلَايِي سِيْر رَسُوْلِكِ اَوْ كَنَهٗ طَعَامِ كَتُوْرِيكِي اَنْدَن صُوْقِ صُو
 كَتُوْرِيكِي اِيچِي دِي اَوْ صُوْقِ صُوْر سُوْلَهٗ حُوْشِ كَلُوْبِ اَيْدِي نِفْتَلِدُ دُر كِهٖ صَاغِي
 يُوْقَلِدُ حَقِّ تَعَالَى رُو كَلِيْدَن صُوْر سُوْر حَقِّ سُبْحَانَ كَلَامِ قَلِيْمِ حُرْمَتِيْنِ قُو
 لَلِرِيْنَهٗ جَنَّتِ نِفْتَلِدِي يَتِيْر قَلِيْمِيْنِ جَمِيْعِ اُمَّتِ مُحَمَّدِيْنِ اَيْلِهٖ بَلَهٗ جَنَّتِي نَقِيْمِ سِيْر
 قَلِيْمِيْنِ بُو فَقِيْر كَاتِبِ دِيخِي هُرِيْدِي كَزْدَن خَيْر دَعَار جَا اِيْدِ رَا لَلِهٖ تَعَالَى رَحْمَتِ اَيْلِيَهٗ
 دِيْنَلَرَهٗ دِيخِي رَحْمَتِ مِيْر اَيْلِيَهٗ اَمِيْر **سُوْرَةُ الْعَصْرِ** مَلَكَهٗ اَيْدِي اَللّٰهُن سَكِيْر فُلْدِ
 اَوْنِ دُوْرَهٗ كَلِمَهٗ دُرُوْحِ اَيْدِي رَسُوْلِ حَضِرَتِ اَيْدِي هُرِيْمِهٗ وَ الْعَصْرِ سُوْرَهٗ سِيْر
 اَوْ قَسَمِ قِيَامَتِ كُوْنَتَهٗ اَهْلِي وَ اَوْلَايِي بِلَا اَوْلَا لِرِسِي هِ اَللّٰهُن بَرَا اِيْشَارَتِ
 دِيخِي بُوْدُر كِهٖ لِسِي هِ اَللّٰهُ دُوْرَهٗ كَلِمَهٗ دُرُ حَقِّ تَعَالَى بِنِ اَيْلِي دِيخِي دُوْرَهٗ فَصِل
 اَيْلِي بِنِ اِيْز فَصِيْلِي وَ بِنِ اِيْز فَصِيْلِي وَ بِنِ كُوْر فَصِيْلِي بِنِ دِيخِي قِيْشَن فَصِيْلِي سِيْر هُو
 كِيْمَكِ بُوْدُوْرَهٗ كَلِمَهٗ وَ طِيْفَهٗ اَيْدِي سَهٗ بُوْدُوْرَهٗ فَصِل دَهٗ قَلِدِيغِي كِنَا هَلِي حَقِّ تَعَالَى
 بُوْدُوْرَهٗ كَلِمَهٗ حُرْمَتِيْنَا بَفْشَلِكِهٖ لِسِي هِ اَللّٰهُن اَلْحَمْدُ الرَّحِيْمِ **وَ الْعَصْرِ** يَفِي
 اَللّٰهُن حَقِيْمُوْنِ بُوْنَهٗ وَ اَوْ قَلَا وَ قَسَمْدُ مَقَاتِلِ اَيْدِي اَللّٰهُن نَمَا اِي حَقِيْمُوْنِ عَلِي
 اَيْدِي وَ الْعَصْرِ يَفِي رُوْر كَارِ حَقِيْمُوْنِ دِيْمَكِ اَوْلُوْر بُوْقَسْمِكِ بِيَاْنِ اَوْلُدِ كَيْمِ

چون ابو بکر ایمان کلدی مکه مشیر کربا ابو بکر آیتدی کدر حسرت دیدی یعنی
 زیا نکارا اولدک یا ابا بکر دیدی کدر زیواله آتد ددک دین توك آیتدی کدر دیدی کدر
 سین ابو بکر رضی الله عنه حضرت زریان یوقد حق قبول ائمله ددی امان یان
 بوت طبعی در کیم نه ایشید و نه کور و نه تکلیف عنده بدن قور تار زین بویله
 دپسه جبرائیل در حال بوسوره ایندی ددی کم **ان الانسان لفي خسر** یعنی عصر
 حقیقون کیم کافر لوزریان ایچنده در محمد بن کعبدن روایتدی کیم ان الانسان
 دیدی مرادی دکی حلا یقنداندن صکره حق تعالی استیشنی قلده آیتدی **الا**
الذین آمنوا وعملوا الصالحات مکن شونلر زریان ائمه کیم ایمان کتور ددر دانی
 عمل صالح ایشیلرین حاصلدی بولاره دکنمسنن اولدنته کیم والتین سوره نده
 بیان قلده زجاج ایدر نساند مراد ناسد زخسرایله خسران ایکی بی معنایه
 در مراد بواراده کافر لوزر و دخی شونلر کیم تکدر طاعتنده طاعتندن غیریه
 دورشالر جواب قسم خسرد زبچلر ایدر حق تعالی والفضل دیواند اجدی
 اولدک یعنی خالق الله دیدیم اولوز بزچلر ایدر ان الانسان لفي خسر دیدی یعنی
 ابو جهل و ولید بن مفسر و عتب و شیبه و دخی بونلر بکند کافر لوزر اندن
 صکره حق تعالی مؤمنلر ددی استیشنی قلده آیتدی **الا الذین آمنوا ویددی بونلر**
 مراد ابو بکر عمر عثمان علیند قوله تعالی **وتواصوا بالحق وتواصوا بالصبر**
 یعنی بنی بن یلتاد لر قرآن اولد زینه بزچلر ایدر **ولواصوا بالصبر** خلقی ترغیب

۱۰۰۷
ایذکر ایمان او زینده و اعمال صالحه او زینده بدخدا ایدر لدر پیرین قند
دکرفضی فدایض او دمک او زینده بدخدا ایدر لدر پیرین یکناد لدر تکریمو غین
پیرینه کتورمک او زینده پین اندکیم بو اوصافی او زینده دزیان ایچنده
دکلمد ر ایتی بن کعب روایت قلدی ایتی او امان کیم ایتدی و العصر سوره بن
بنی قریظه او قدیم و ایتدیم یا رسول الله بعونک تفسیرند ز ایتدی و العصر
دیدی یعنی حق تعالی انداچر کیم ایتدی نماز حقیقون دیوان انسان دیدی
لفی حسرت دینی ابو جهل در راه الدین امنوا دیدی ابو بکر در و عملوا الصالحات
دیدی عمر در و تواصوا بالحق دیدی عثمان در و تواصوا بالصبر دیدی علی در
رضوان الله علیهم اجمعین یعنی بودوت یاز زیان ایچنده دکلمد الله تعالی
جمهوزی حسرت ان و زیان ایچنده اولقندن صقلیه حضرت انبیا حرمینه و
صحابدی حرمینه و دخی بو کتاب کتابت لیدن کیشی به الله تعالی رخت ایلیه
سوره هود مکه ایتدی یوز او توز مر فدر او توز اوج کلمه در طقوز ایتد
رسول حضرت ایتدی هر کیم ویل لیل سوره سن او قسه محمد حضرت نبی مجتبه
ایدوب سوند و انراک یاران لری ساغیشنه اولقوله ثواب و ید لبس و اللهم
بزدلو ایشارت دخی بودر کد لبس و اللهم انک باسی ایشارت لدر بخردن سین
ایشارت سفینه دن میم ایشارت لدر ملاحظدن کویا که حق تعالی ایدر کد ای قولم
چن سن مقصیت دریا سنه غرق اولسک لبس و اللهم انک ایشارت لدر

سَنَدَكَ كَرَمِهِمْ كَيْبِ بْنِ وَيْدِ بْنِ يَسُوبَ بَشْتِيْمَ مَوْلَا خَلِيْفَتِهِ سِنِ اَوْ كُنَاةَ دَرَكَنْدَنَ سَلَامَتُ
قُوْر تَارِبَ وَغَوْقِ اِيْمَاكُ بَنَدَنَ بِيْر كَتَلِيْسَ

وَيْلُ اَلْمَرْهَمَةِ لَمَنَةً يَعْنِي قَتِي عَدَابَ اَوْلَادِ كِشِيْلَهْ دَر كِيْمَهْ قُوْر وَجَلْفَهْ يُوْرُزْ
دُوْ سَتَدَارِ سِنَاكُ اِيْنِ لِقَا بَرَا غُوْر قَتَا دَهْ اِيْنْدُ وَيْلُ اَلْمَرْهَمَةِ لَمَنَةً يَعْنِي وَايْ
اَوْلَادِ كِشِيْلَهْ كِيْمَهْ غَيْبَتِ سُوَيْلِدَرُ سُوَيْلِيُوْبَ اَمَلِيْرَهْ اِيْنِ جِيْنَدَرُ وَجَلْدَرُ

وَبِيْر جَلْدَرُ اِيْنْدُرُ وَايْ كِشِيَا كِيْمَهْ اَدَمَلَهْ طَفَنَ اُوْرُوْرُوْ عِيْبَلُوْ اِيْلِدُرُ بِيْر جِيْنَهْ مَغِيْبَتِ
لَرَا اِيْتِيْدِيْلِدُرُ بُوَايْتِ جِيْمِيْلِ بِنِ عَامِرِ حَقِيْقَهْ اِيْنْدِيْ كِيْمَهْ سُوَاكُ غَيْبَتِ بِنِ سُوَيْلِدَرِيْ
وَ طَفَنَهْ اُوْرُوْبَ عِيْبَلِدُرِيْ مُحَمَّدِ بِنِ اِسْحَاقِ اِيْتِيْدِيْ بُوَايْتِ اَمِيْتَهْ بِنِ خَلْفِ حَقِيْقَهْ
اِيْنْدِيْ مَقَاتِلِ اِيْتِيْدِيْ وَاِيْدِيْ بِنِ مَغِيْبَهْ حَقِيْقَهْ اِيْنْدِيْ كِيْمَهْ سُوَاكُ غَيْبَتِ بِنِ سُو
سُوَيْلِدَرِيْ وَ طَفَنَهْ اُوْرُوْبَ عِيْبَلِدُرِيْ مَجَاهِدِ اِيْتِيْدِيْ بُوَايْتِكُ حَاكِيْمِيْ عَامِدُدُوْ كِيْمَهْ
غَيْبَتِ اِيْدِنَ لَرُ حَقِيْقَهْ وَ قُوْر وَ جِيْلِدُرُ وَ طَفَنَ اُوْرُوْرُوْ حَقِيْقَهْ اِيْنْدِيْ بِيْر جِيْنَهْ لَرَا اِيْدُرُ
وَيْلُ حَقِيْقَهْ اَوْلَادِ كِشِيْلَهْ يُوْرُزْ نَا طَفَنَهْ اِيْدُرُ لَمَنَةً اَوْلَادِ كِهْ اَرْدِيْ جِيْنَهْ طَفَنَ اِيْدُرُ
سِيْنِ وَيْلُ بُوْنَلَارِ كِيْمَهْ لَرَا اِيْچُوْنَدُرُ مَجَاهِدِ اِيْدُرُ رَهْمَتَهْ طَفَنَ اِيْدِيْ جِيْمِيْدُرُ لَمَنَةً خَلْفِكُ
اِيْنِ چَكَنْدُرُ سِيْنِ وَيْلُ اَنْلِيْدُرُ اِيْنِ عَبَّاسِ اِيْدُرُ رَهْمَتَهْ لَمَنَةً قُوْر جِيْلِدُرُ دَر كِيْمَهْ اِيْ
كِشِيْلَهْ اَرَا سِنَهْ سِنَهْ وَ صُوْفَلِقِ بَرَا غُوْر لَرَا تَاكِهْ بِيْر بِيْر نَدَنَ اِيْبِ لَاسِيْنِ وَيْلُ اَنْلِيْدُرُ
بِيْر جِيْلِدُرُ اِيْدُرُ بُوَايْتِ اَنْلِيْدُرُ حَقِيْقَهْ اِيْنْدِيْ كِهْ اَحْسَنُ بِنِ شَمْرُقِيْدُرُ بِيْر جِيْلِدُرُ اِيْتِيْدِيْ
بُوَايْتِ اَنْلِيْدُرُ حَقِيْقَهْ اِيْنْدِيْ كِهْ خَلْقِيْ مَسْحُوْرَادُوْرُوْ تَلُوْرُوْ كُوْر لَرِيْ اِيْلَهْ وَ قَاشَلِدُرِيْ

ايله و دور

۱۰۸
ایله و دود قلدی ایله ایشارت ایدر لوقو کولشونلرین وکیل طاموسی نلی کند
بیرچلر قوله تعالی **الذی جمع مالا وعنده** یعنی وای انلر کیم مال جمع ایدر
دیر دایخی صاعیشلدا و زکوة و زمیا برچلر ایدر الذی الملوکیم جمع مالا وعنده
دیدی اولدک ما پی دیشور دخی بر قلیا کیم قولور لاطوره الا تا کیم کند و یاز
دیحیلر ایدر نایین عایر و حمره و کسای جمع مالا او قولر تشدید ایله مبالغه
اوتور و کینه جمع کن اوتور و کد و قلان قرا جمع مالا او قولر تخفیفله یعنی
اعدلهم انصارا یعنی مالله یدیم چیلر و تلک که اکایریم قله قوله تعالی
یحب ان ماله اخله یعنی اولاد ضرر که اول مال دنیاده کند بی ابد قله
اولدک منع ایدر یعنی اولیاتا مالی فانی اولنج پس حق تعالی بیورز **کلا**
رد غدیر که حقا که اول مال و اول اولاد و اتباع و اشاع ای ابد قلا و اولدک
ای قویه اندک کبر و بشلادی و ایندی کیم **لینبذک في الحطمة** یعنی ایشل ایلا
د کلن کیم اول صنور بلکه اول قیامیوب زکوة و یرمد و کی اینی حطمة طموسنه
بر غور حطمة دیو طامواد لر ندک ادر قوله تعالی **وما ادناک ما الحطمة** یعنی
نابلد ری سکا یا محمد کیم اول حطمة نند **سؤال** الرصور سه لر کیم حطمة تلک لر
ایتدی نیچون **جواب** اولدک حطمنک شدتیک تقظیمند او توری اندک صکه
حق تعالی اول حطمة وصف ایتدی کیم **نار الله الموقدة** یعنی اول حطمة تلک لر
یا ندریش او ریدنک ایله در پی یر و اجیبی چکه کچد پس حطمة انکچون حطمة

ديد كيم اچسي چك كچننته كيم ايتدي **التي تطلع على الفؤاد** يعني اول اوليه
 اورد كيم اتي يرتا يورد كچا **سؤال** نيچون ايكچون يوره كه مخصوص قلبي ايتي
 اعضايه ريمي **جواب** ايكچون كيم هر چا حث و هر زحمت و هر حسنة كيم
 چك ايد شا اول كيشي اولوز سين حق تعالي خبر و يرد ي برب حالن كيم صاحب بن او
 اولدر چايي بورد كيم جهنم اهلي اولز دننته كيم يوقار و سورة ده خبر و يرد ي
 ايد كيم كه يموت فيها ولا يحيي برب چك ايد تطلع على الفؤاد ديد كندن مراد
 اولد كيم وقتيكه جهنم اهلي جهنم كر سكر و يانسه لر تمام چكند قالن چك
 كه چك لري قلا حق تعالي كر اولو كراين قله يعني كروات و سيكر و فطر لر و دكهي
 اعضايه كر ربي اده تاكله عذاب ددر نيچون نته كيم بزيده ايتدي چي اذا
 نصبت جلودهم بدلناهم جلود اغيرها ليدن قول العذاب **سؤال** نيچون چك
 نيما **جواب** ايكچون كه چك ر اصاحب اولوز اولن كيشي خود عذاب و زحمت طوبى
 بين يوركي بياغ خالا اوزرينه طوعه كه زحمت طوعه قوله تعالي **انها عليهم مؤصدة**
 يعني اول خطه طمويي بولا رك اوزرينه چانه قوله تعالي **في عمدة** يعني اول طموا و يدي
 بولا رك اوزرينه اوزر تله و در كره بولا طمويي بولا رك اوزرينه بقلنا و كليدانه
 و تر مؤصدا برب چك ايد كر **ممدية** ديد كي يعني مشد وية الي الهدي بك اولوز
 زجاج ايدن عدي ممدية في عمدين النار ديك اولوز ضحك ايدن مؤصدة ديد كي
 اي حايطه باب فيديمك اولوز يعني بدي بولا چك اليم هر كز قيفوي اوليا برب چك

ايد

ایدنا طبعت الابواب فشدت ياوتا من حديد من نار جهنم يعني تخرج
 اليهم عنها وحرها فلا يفتح لهم باب ولا يدخل عليهم روح ولا يخرج منها
 غميا الى اخر الابد يعني دماء اولوركيو طامعونك قبولي بقينا دعوى منيح لويله
 طموا وندك مخليا لتا كيم جهنمك اسبي وعلوي دسه چقيا وقبولي
 اچلهيا كدسه دن اچر ويدا راحت لبق كراهه غصلي دكميا ابد الابد
 جمع عباد ربي في دركردمك اولور بنچلر ايدني عهد ممدده ديدني يعني جهنم
 اچينه اودرن دركردمك طموا هلنه انوك ايله عذاب ايدنك الله سبحانه
 و تعالي حضرت نيك رجا و نما ايدنك جملگي جهنم اشينك صقليويين
 جيسي محمد مصطفى مرتبه انوك تعاشونند و ديخي بوكتاي يازنه حق بيانه
 و تعالي رحمت نصيب ايدوب ايدغير ويره كناهديني عفو قليويين جشينه لايق ايليوي
 جحمت فاتحه الكتاب **سورة الفيل** مكداه ايندي طقسان حرفد ريكرمي كلمه در
 پيش ايتدر سوراكرم حضرت محمد مصطفى صلي الله عليه وسلم بيوردهن كيم كوع
 سورة او قسا الله تعالي اولوقله دنياه سورتي رونكدن ويره باتمكدن بكليا
 پس حق تعالي لبسه الله دعوت كلمه قلذ غنك بر حكمت ديخي اولدر كه قولك
 دوت حالتي واردر بقتلق حالي يعني محسولون بن بايق حالي و بندخي طاعت
 حالي و بندخي حيبت حالي و قتيكه قول بودون كلمه وظيفه اونسه حق تعالي اول
 دوت حاله اولان كناه عفو قلذ و ديخي در و سئلك حالند صبر و روزه بايق

حَالِدَهُ شَكَرَ وَزَقَلَهُ طَاعَتِ حَالِدَهُ تَمَامِي تَوْفِيقِ رُزِقَلَهُ كُنَا مَا لِنَدَهُ تَوْبَهُ رُزِقَ

قَلَهُ بِبِرِّكَ لَمِبَرِ ————— وَاللَّهُ الرَّحِيمُ الرَّحِيمُ **الْمُرَكَّبُ كَيْفَ فَعَلُ رَبِّكَ**

بِاصْحَابِ الْفِيلِ يَعْنِي يَا مُحَمَّدُ كَوْرُ مِدَائِي سِنْدُ تَكْرِيكَ انْتَا ايشن ايشلاي فيل
ايشلر يي كيم او ابرهه بن صباح در كيند چري در توب كعبه يقينا كلدي عكايه
مشهوره در مقاتل روايتنه او اچريده ههان بي فيل واردي ضحاك ايند سيند
فيل واردي بن خلد ايند يد طغور فيل واردي قوله الم تد يعني الم تخبر
بالقدان يعني خبر ويد ندم عي قولند بن خلد ايند الم يتلفك الخبر يعني سكا
خبر اين شم عي بن خلد ايند بولفظ لفظ استنفها مند يعني بوهمزه همزه استنفها مند
مراد بوندك احباد در يقو اعلمه واعتبر بصنيع ربك يعني يا محمد عبرت طوت
تكره صنعتك كيم نتا ايشلاي فيل قومنه كيمه وخبه عتاب ايتدي طاشلده
زمان اول وقت كه كعبه شريفي يقينا كلدي ايند ايدي قوله تعالى **الْمُحْجَلُ كَيْدُهُ**
فِي تَخْلِيلِ يَعْنِي حَتَّى تَعَالَى اَيْدُ بُوَا رُكَّ مَكِينِي وَاَيْشِنِي بَاطِلٌ قَلِمَا دِيْمِي وَبُوَا رُكَّ
زِيَانُو قَلِمَا دِيْمِي قَوْلُهُ تَعَالَى **وَإِنَّ لَكَ عَلَيْنَا طَيْرًا أَبَايِلَ** يَعْنِي يَا مُحَمَّدُ دَخِي
وَيَبِيدُكَ بُوَا رُكَّ اَوْ زِيَانُو شُكْرِيْمِ بُوَا رُكَّ بُوَا رُكَّ بِي بِي اَرْدِيْخَه سَعِيدِي بِن
جَبِي اَيْنْدُ اَوْ قُو شُكْرَا قُو شُكْرَا اِيْدِي اَوْ حَقُّ بِن خَلْد اَيْنْدُ قَوَا جَه قُو شُكْرَا اِيْدِي
دَرْدَن چَقْلِد كُو بِيَا كِه شُو لِيَا سَه كِي اِيْدِي بِن خَلْد اَيْنْدُ قَوَا جَه قُو شُكْرَا اِيْدِي
قَوْلُهُ تَعَالَى **تَقْوِيْمِهِمْ بِحَجَّاهِ مِنْ سَبِيلِ** بُوَا رُكَّ اَرَا رُكَّ اِيْدِي بِن طَاشُو كِه شُو لِيَا كِه اَلْجَه

اِيْدِي

۷۲

ایدی یعنی کورمته ایدی خود قد جایدی یا خود منجمک قد ندی هرتوش
 اوچ طاش کتور مشیدی بری بوزند و ایکیسی ایا قارند ایدی هرتب ادمه کیف
 او طاش طوقند پسندن تا اشفا سنا چقاریدی همان اولوریدی بونی کورون
 قاید لر شوپله چقدریدی کیم آنا اوغلو نه بفمازیدی قد اش قوردا شه کویا زیدی
 هر یوله کیم طاغلد لرد و وشه دوشه هلاک اولد لردی کیمی طاغله کیمی دره کیمی
 یازده کیمی بولدرده دو کوب اولد لر بطاش دخی ابرهیه طوقندی همان کوره سی
 باشند ایاغ قبر چقار اولدی کوره سی اولدی صاعی صولر اقدی قان ایرک اقا ^{دو کون} ایدی
 صنعانه دکن چندی صنعانه یوز جفا یوید یاد و ندی شول قد عذاب کوریدی کیم
 حد یوغدی پن شوپله اولدی کیم کوره سی دلك دلك اولدی تا حقی که کورسی
 دیندی یورکی طاش چقید اندن اولدی جان جهنمه اصرلیدی اندن صکده اوغلو
 پادشاهیدی ادی یکسوم بر ابرهه یمنه پادشاه اولدی روایتده کور کیم چچاک زنجی
 اول وقتند بر اولدی هیچ ایلدی امتلده یوغدی و حصه رنجواندن بر اولدی
 قوله تعالی **فَجَعَلَهُ كَمَنْ مَأْكُولٍ** یعنی خوتقالی بولا شوپله ولدی کیم شول
 این یپلغی کیمی کیم یانی اینی یین هلاک ایدرها شوپله اولد لر یعنی یوق اولد لر همان تها مشن
 کیمی پس اول کعبه یغمما کلان چری شوپله جه هلاک اولد لر وایتند ابن عباسدن کیم
 ایتدی امهانی قانده کورده اولوطا شلردن کیم خوتقالی اصحاب فیلی انوکله هلاک
 ایتدی قیون قغ لری کیمی ایدی قنجدیان سی ولدی یعنی قنجدیان اجه ایدی روایت

ایدر اسدائل جابردن کیم اول قوشلر کویا که هند انلر کیمی دیمی دکن دن چقدلر
 اول طاشلرک بویکی مبارک ایل کیمی ایکی کوچک ادم باشی کیمی بئنجی لوانلر
 بجان مز سنجیلر دیمی یعنی شول طاشلرک کیم قرشمش اول بئنجیلر ایدر بشمش
 کرمت کیمی عکرمه روایتند ایدر اول قوشلر بیوک قوشلری باشلر کیمی دمی
 اندن اولدین اخلایق قوش کیمه کوروش دلایدی مکره داخی کیمه کور ماری
 بئنجیلر ایدر هر هر طاشده یز لویدی کیم فلان این فلان دیوهمان اول طاش ایلر
 کیشیه طوقنوردی کیم انه یز لویدی چونکه دپسینه دو قنا اشفا سیندن جفا
 ریدی و لری ایند طوقنسه بن یانندن بن یانده چقاریدی همان اولوردی بئنجیلر
 ایدر اول طاش پارسیجه سنک کلر دیر لری یعنی طاشلرک بلجوق دیر لری یعنی
 قوشوغدی بئنجی لوانلر حق تعالی جبار لر وظالم لر مساک قلدی اضعف مخلوقن
 ندر کیم نمر و طیسوردی سکا که هلاک قلدی دمی بینسن دمی تقماغله دو کاد و کاولد
 دمی لری حکایتیه مشهور دیر دیر لری لاله تعالی حاضر تندن که بئ قوللری از غولقدن
 صقلیویع شیطان کیمینی یزدن اراق ایلیویع بئ قوللریه رحمت نظریه نظر ایلیه
 و بو کتاب دخی یاز ان کاتبه الله تعالی رحمت و مفضلت نصیب ایلیه امین بحرمت بیکه
 الفاتحه الکتاب **سوره قوشین** بوسوره صلاهی ایدر طقسان اوج حرفلر دیکریمی دیمی
 کلمه در دوزخ ایدر رسول الهم حاضریم ایتدی هر کیمه که لایلافی قوشین
 سوره سن اولدسه کفیب طواف قلدنلر ساغشنج اول قوله مزدویع بئشارتی

کارخی

دَاخِي لَيْسَ وَاللَّهِ اَوْلَدُكُمْ بَايَسَ اِشَارَتُهُ حَقُّ تَعَالَى نِكَ بَقَا سِنْدُكُمْ وَبِهَا سِنْدُكُمْ
 وَسَيَا سِنْدُكُمْ مَيْمِ اِشَارَتُهُ مَجْدُكُمْ وَمِنْ سِنْدُكُمْ كَعِبَاكِهِ حَقُّ تَعَالَى اَيْدِي قَوْلُهُ
 دُنْيَا دَلِيْسَ وَاللَّهِ الرَّحْمٰنُ الرَّحِيْمُ سِنْدُكُمْ اَخْرَجْتُمْ بَقَا وَسَيَا سِنْدُكُمْ
 وَسَيَا اَوْلُو فَايَسَ شُدُّ رُبُّ بُو نَجَّ عَطَا لِرُو يَرْمَكُ وَيَدَارُ رُو زَقَلَمُو بِنْدُكُمْ

لَيْسَ وَاللَّهِ الرَّحْمٰنُ الرَّحِيْمُ قَوْلُهُ تَعَالَى **لَا يَلَا فِي قُرَيْشٍ اِيْلَافٌ**
 يَفِي الْمَقْدُ سُوْرَةُ سِنِّ لَا يَلَا فِي سُوْرَةِ سِيْدِي اَيْسِي بَرْدُرِي وَاَيْتُدُّ اَصْحَابُكُمْ بِي سِي
 كَيْمِ اَيْدِي بَرَكُوْنِ اَحْسَامِ عَمَارِيْنِ عُمَرِيْنِ حَظَايِكِ قَلَمُ اَوْلَا رُكْعَتُهُ وَالْبِيْنِ سُوْرَةُ
 سِيْنِ اَوْ قِيْعِي اِنْبِيْجِي رُكْعَتُهُ الْمَقِيْلَهُ لَا يَلَا فِي سُوْرَةِ سِيْنِ اَوْ قِيْعِي بِنِ اَيْتُدُّ بِي سِي
 يَمْزِيْجِي دِي دِيْدِيْمِ اَيْدِي اَيْسِي بِي سُوْرَةِ دُرُو اَيْلَهُ اُولِيْجَا قِ مَقْنِيْسِي بُوَيْلَهُ اَوْلُو
 كَيْمِ حَقُّ تَعَالَى اَيْدِي اَحْمَدُ كُوْرِيْدِي كِي سِيْنِكِ تَكْرِيْءُ كَعْبِيْدِي بَعْنَا كَلَانَ فَيْلِ قَوْمِي
 نَتَا هَلَا اَوْلِيْدِي كَيْمِ قُرَيْشِي قَوْمِي قِيْشَلَا سِنْدُكُمْ وَيَا نَ لَا سِنْدُهُ دُوْلَمَا اَيْچُوْنِ
 سِيْنِ اَصْحَابِ الْفِيْلِ هَلَا اَوْلَا اَغِي قُرَيْشِي قَوْمِيْدُهُ دُوْلَمَا كَلِيْمُهُ سَبَبُ اَوْلِيْدِي سِيْنِ
 بُو سُوْرَةِ مَوْصُوْلُهُ مَا قَبْلِنَا بَدِيْجُهُ لَرَا اَيْدِي عِيْنِي تَا كِه مَكَّة قَوْمِي حِرَامَهُ قَرَارُ طُوْنُلُهُ
 طُوْتَالُو كَعْبِيْدِي مَجَاوِرُو اَوْلَا اِيْنِ عَامِرِ لَا يَلَا فِي اَوْ قُوْرُهُمْ اَيْلَهُ كَيْمِ اَنْوَاكُ كَسِيْدِي مَخْتَلِفُو
 اَوْلَشُو اَوْلَهُ كُوْرُ قَلَانَ قُرَا اَيْلَهُ اَوْ قُوْرُهُ اَيْسِيْنِكُ مَقْنِيْسِي بَرْدُرِي بُو اَرَادَهُ سُوْرَةُ جُوْقُوْلُهُ
سُوْالُ لَا يَلَا فِي لَفْظِيْنِ تَكْرِيْدِي كَتُوْرِيْدِي بِيچُوْنِ **جَوَابُ** اَيْچُوْنُدُ كَيْمِ تَكْرِيْدُهُ تَاكِيْدُ
 فَايْدُهُ وَارْدُ مَجَاهِدِ اَيْتُدِي لَا يَلَا فِي قُرَيْشِي دِي كِي اَوْلَدُكُمْ لِنَعْمِيْ عَلَي قُرَيْشِي دِي مَك

اولوز يعنى بنم نهمتم دن او تورودر قوشين اوزينه كيم بونك كيمي قتي
 دوشمايني هلاكلاريدوب انلي يوردند قراقلدي دغيم بنوم انعامدند
 بنچلدايد از كرهيمي على قوشين يعنى يا محمد افضل بنوم نهمي قوشين
 اوزينه بنچلدايد و معناسي بودر كيم توخيد بونله مشقت دكلدنته
 كيم مشقت دكلد بونلاره **ريحله الشتاء والصيف** مقابل ايد بونله بياني
 اولد كيم قوشين قويي باز دكانلفه كيد باز دكانلدي بوندن او تورودر قوشين
 ديدلر قوشين قوشلنك مشتقلد القوش بلع لفة يعنى قوشين ديونسنه
 دز كيمد يعنى واردردي اراق ايللردن طعام دوشوردردي كتوروب ملكه
 صتا لردي بنچله لرايدر قوشين اوردن و فلسطينه واردردي يعنى اولدند
 ساحل درقن يازين اولسه يمنه واردردي بنچله لرايدلر **ريحله الشتاء**
والصيف ديدكي يعنى يلد ملكه قويي ايكي سفدايد لردي بن سفدر قوشين
 بن سفديازين ايد لردي بنچله لرايدلر قوشين شامه كلوز لردي يازين
 يمنه و حبشه كيدردي بونسنه بونله زحمت كلدي حوقالي حبشه ياد
 شاهنك كوكنه ملكه قوشينك سوكسين بوقدي تا اول ايددي كيم كيد طولد
 دي طعام لردي ايله ملكه ويدي بدي صمفا اول تكوع ادي ملك نجاشيدي چون بوي
 يلدن ملكه قويي بكون بوله قوشور واردر لردي اوجوز اوجوز صنون اولر لردي
 بونله قوشين يكايردي قوله تعالي **فليقبلوا رب هذا البيت** يعنى پس طهسولر

اشبهون بئيك

اَشْبُو بَيْتِكَ اِسْتَايَفْنِي كَفَيْسِي نِيچُون اَنوَأَ اِيچُون كَيْم بُو بَيْتِكَ اِسْتَايَفْنِي بُو بَوْلَدِكَ
 مَوْتَلِيخِي كَفَايَتِ اِسْتَايَفْنِي سَن اِيچُون قُو قُو سَن كَيْدَرِي سَن بُو يَلِه اَوْلَادِ سَابَوْلَدِك
 عِبَادَتِ اَلْفَتَدُو سَوْلَدَتِه كَيْم يَارَن قِشَن سَفَرِ اَلْفَتَطُو تُو بَطُو رَزَرِي
 رَجَاخِ اَيْدُر بَوْلَدِك كُوخِ اَيْدُر رِي قِشَن شَامِ يَارِن يَمَنه بُو رَوَايَتِ مَقَاتِلِ
 رَوَايَتِه مَوَا فِدُر سُدِي اَيْدُر قِشَن يَمَنه كَيْدَرِي يَارِن شَامِ قُتْبِي اَيْدُر
 اَبُو اَلْعَالِي دَن اِسْتَدِم كَيْم اِسْتَدِي مَكَّة قَوْمِي مُقِيم اَوْلَادَرِي قِشَلِه يَارِه سَن
 حَقِّ تَعَالَى يُو رِي كَيْم مُقِيم اَوْلَاك كَعْبِدَه عِبَادَتِه بَر خَلَر اَيْدُر اَيْتِ بَوْلَدِ يَا
 مُحَمَّد كَيْم تَاكْ جَمَع اَوْلَاك اِيْمَان تَوْحِيد اَوْزَرِي نِه بُو اَوْلَاك كَرِي سِنه عِبَادَتِ اِيْمَانِه
 كَيْم جَمَع اَوْلَادَرِي رِحْلَتِه شَتَاي وَصِيْفِ قَوْلِه تَعَالَى **رَبِّ هَذَا الْبَيْتِ** يَفْنِي
 سَيِّدِ وَخَالِقِ هَذَا الْبَيْتِ الَّذِي صَنَعَ هَذَا الْاِحْسَانَ اِيْلَيْكُمْ حَيْثُ يَكْرُمُكُمْ فِي الْاَخِرَةِ
 كَمَا اَكْرَمُكُمْ فِي الدُّنْيَا **اَزِي اَطْعَمْتُم مِّنْ جَوْعٍ** يَفْنِي اَشْبَعْتُم مِّنْ بَعْدِ الْجُوعِ الَّذِي
اَصَابَكُمْ حِيْنَ جَبَدُوا وَاَمَنْتُم مِّنْ خَوْفٍ يَفْنِي مِّنْ خَوْفِ الْجُهْدِ وَالْعَدُوِّ
 اَلْفَارَةِ وَقَالَ السُّدِّيُّ اَمَنْتُم مِّنْ خَوْفِ يَفْنِي الْجَدَامِ وَالْبَرَصِ قَوْلُه رَبِّ هَذَا الْبَيْتِ يَفْنِي
 سَيِّدَنَا وَخَالِقَنَا اِيْمَانِ اَشْبُو اَيْلَكَ لَرِي سِنَه اَثَرِي دُنْيَا هِ اَخِرَتِه دَن اَلدَّامِ اَيْدُر
 يَفْنِي دُنْيَا هِ سِي زِي طُو يُو رِي اَجْلَقْدَن صُلْكِه وَدِي خِي سِي زِي اَمِي ن قَلْبِي قُو قُو نَك
 يَفْنِي دُشَمَن قُو قُو سِنْدَن وَدِي خِي اَوْلَاقِ قُو قُو سِنْدَن سُدِي اَيْدُر قُو قُو رِي
 سِي زِي جَدَامِ وَبَرَصِ قُو قُو سِنْدَن مَالِكِ دِي نَارِ اَيْدُر هُو اَمْتِكُم حَقِّ تَعَالَى نَك كُو رَدَن

دوشده حق تعالی انلاره اجاتی ویدرین پین حق تعالی فریش تو من اچلقدن قوردری
اماقور قورک امن قلدی اولدکه قیلان برکیشی عرب قیل سندن باز کالقه
چقسده تور مالینی یغمالر لری هر قین اینده که بن اهل کفیلین دینه آکاشنه
دیمر لری زیان دعا با تی قلدی **سوره ایت** مکه اندی یوز یکریمی پین

خقلد یکریمی یمن کله دی ایئند سوا حضرت ایتدی هر کیمک بوسون
اوقسه حق تعالی اینی بدلفیه اگر نکوه ویدر چسار **قایت** حد یتده کلوز بکون
سوا حضرت ایتدی جو نیک قیامت کونی اولسا امنایه وصد قنایه بنما تمک
عملدین کتوره لر تو انو یا تو یا لر لب **والله اعلم الخیر**

تو این تر از و نیک بری اینده تو یا لر بو نیک تو اب اغر کله اریق امتلر تو ایندن کورجک
بونی طکلا یلدا یله لکیم زهی سعادت بو امتک کیم بید پار کاغد بولارک دکی
کنا هیندن اغر کلدی دیالر پین بیغیر ایدر بن اندر جواب ایدم کیم بنوم امتک
تو بلدی یخه اغر اولسون کیم بولارک نام لرنده اولنده چلا بیک اوج اولو اری
وارد کیم اولس **والله اعلم الخیر** **والله اعلم الخیر** در بولایسه

ایرق سوز لری قلمیا ایله لکیم لایق کله بولارک بربیبی یخو عنندن اغر کله بوند
خون اوج ادر بک در دیالر وایله کدیو کاشکاینده بولت لرنک ایشن ساونک اجماعه
بقلا کله بیکه کیدایندک دیالر قوله تعالی لب **والله اعلم الخیر**

آیت الی یکنب بالین بو همنه همنه ایستفها امتد تقدیر ذریا محمد کور مین

اینکه

أَنَسِكُمْ دِينَ يَلَاذَنْ طَوَّعَتْ وَإِنَّا نَمُنُّ كَيْسَايَ أَرَيْتَ أَوْ قَوْلًا الْفَسْنُ نَأْفَعُ أَرَيْتَ
 أَوْ قَوْلًا الْفَلَا هَمَّ سَبْرُ كِرْوَقْلَانِ قَرَأَ أَرَيْتَ أَوْ قَوْلًا يَا إِلَهَ وَهَمَّ أَيْلَهُ يُجْعَلُ
 لَفْتَدِ عَرَبِكَ مَعْرُوفٍ لَفْتِ الْفَلَوُ وَهَمَّ لُورْدٍ مَعْنَاهُ بُودُ رُكَيْمَةَ الْأَتْرَجِيِّ يَا مُحَمَّدُ
 هَذَا الْكُفْرُ الَّذِي يَكْذِبُ بِالَّذِينَ يَفْعَلُ بِعَوْنِ الْقِيَامَةِ أَيُّ فَكَيْفَ يَكُونُ حَالُهُ يَوْمَ
 الْقِيَامَةِ قَتَادَةَ أَيْدٍ بُوَايْتُ وَهَبِّ بْنِ عَايِدٍ حَقَّقْنَا أَيْدِي بَرِجَةَ لَرَايِدُ بُوَايْتُ
 تَهْدِي يَلْدًا جَمِيعَ كُفْرِهِ قَوْلُهُ تَعَالَى **فَلَا يَكُ الَّذِي يَدْعُ الْيَتِيمَ** يَعْنِي يَا مُحَمَّدُ أَوْلَادُكَ
 دُونَ تَرْبِيَّتِهِ يَفْعَلُ سَلْبًا وَدُونَ كَرَامٍ كَيْسَانَ أَيْدِي بُوَايْتُ وَبِدِينِ مَفِيْرٍ حَقَّقْنَا أَيْدِي
 ابْنِ جُرْحٍ أَيْدِي بُوَايْتُ أَبُو سَفِيَانَ حَقَّقْنَا أَيْدِي هَرَفَةَ الْوَيْدِ وَ قُرْبَانَ أَيْدِي سَبْرِي
 يَتِيمَ كُلِّي أُنْذَرُ نَسْنَهُ دَلِي أَبُو سَفِيَانَ أَيُّ عَصَا صَيْلَهُ دُونَ سَبْرِي بُوَايْتُ أَيْدِي
 كَيْفَ يَدْعُ الْيَتِيمَ يَعْنِي يَا مُحَمَّدُ كَوْرِي سَبْرِي أَيُّ كَيْفَ يَدْعُ الْيَتِيمَ وَأَوْلَادُ كَيْفَ يَتِيمَ دُونَ
 وَسُورَةُ قَمْرٍ أَيْلَرِي بَرِجَةَ أَيْدِي دَلِي يَدْعُ الْيَتِيمَ يَعْنِي كَيْفَ يَدْعُ الْيَتِيمَ عَنْ حَقِّهِ بَرِجَةَ
 أَيْدِي أَيُّ كَيْفَ يَدْعُ حَقَّهُ وَيُظَلِّمُهُ قَوْلُهُ تَعَالَى **وَلَا يَحْضُرُ عَلَى طَعَامِ الْمَسْكِينِ** يَعْنِي لَا يَحْضُرُ عَلَيْهِمْ
 يَعْنِي تَنْزِلُ رِزْقَهُ غَيْرَ يَدِي مَسْكِينَةَ طَعَامٍ وَيُرِيكَ كَلْبًا يَنْزِلُ بَرِجَةَ أَيْدِي لَا يَحْضُرُ أَيُّ
 لَا يَطْعَمُهُ يَعْنِي طَعَامًا وَيُرِيكَ بَرِجَةَ أَيْدِي سَبْرِي أَوْلَادِي إِبْرَاهِيمَ أَوْلَادِي كَيْفَ يَتِيمَ دُونَ
 وَمَسْكِينَةَ طَعَامًا وَيُرِيكَ غَيْرِي سَبْرِي يَلْتَمِزُ قَوْلُهُ تَعَالَى **قَوْلِ الْمَصْلُوبِ الَّذِي هَمَّ**
عَنْ صَلَوَاتِهِمْ سَاهُونَ يَعْنِي أَيُّ أَوْلَادِي كَيْفَ يَدْعُ كَيْفَ يَدْعُ قَضَايَهُ قَوْلُ لَرَابِي
 عَبَّاسٍ أَيْدِي سَاهُونَ دِي كِي أَوْلَادِي كَيْفَ يَدْعُ غَاغِلُ أَوْلَادِي وَأَصْلُكَ وَأَوْصَلَكَ دُونَ

رَوَايَتِ قَلْبِي دِي جَابِدَن كِيه اَيْتِي دِي رَسُوْلَن شَوِيْلَه اَيْتِيْلَم كِه بُو اَيْتِيك مَفْسِنْدَن
 صُوِيْدَر رَسُوْل اَيْتِي دِي عَذَابِ اَوْ كَشِيْلِدَر كِيه نَمَازِي اَوْ صَاكْ عُدُوْتَه دِي دِي اَنَا لَرِي دَر
 كِيه كَرِيه نَمَازِ قَلْوِي دَر اَمَّا خِيْرًا وَاَمَّا زَلًا كِيه نَمَازِ تَرَك اَيْدِي دَر سَاكْ دَر دَن قُوْر قَلْبِي
 حَسَن اَيْتِي دِي فَوِيْلَه لِمُصَلِّيْنَ اَلَايَه دِي دِي اَوْلَا كِه اَللّٰهُ نَمَازِ قَلْوِي دَر سَارِي اَيْلَه قَلْوِي دَر
 اَلْقَضَايَه قَلْوِي دَر سَه غَضَه مِيْلَدَن بَلَكِي قَضَا اَيْتِي دَر اَبُو الْعَالِيَه اَيْتِي دِي اَوْلَا كِه
 نَمَازِ وَقِيْنَدَه قَلْبِي كَرِيه قَلْبِي دَر كُوْعِن وَسَجُوْدَن تَمَام اَيْتِي دَر ضَحَاكْ اَيْتِي دِي بُو
 كَرَا لَدَر كِيه نَمَازِي تَرَك اَيْدِي دَر وَزَكُوْعَه وِفَرِيْلَدَن نِيْتَه كِيه اَيْتِي دِي **اَلْاَيْمِيْنَ**
يَدَاؤُنَّ وَمِيْمَتُوْنَهُ لِمَا عُوْن يَعْنِي عَذَابِ اَنْلَدَن دَر كِيه رِي اَيْلَه قَلْوِي دَر وَدَخِي
 قُوْنشُوِيَه قَارِعَجَاقْ وَيُوْمَنَزَلِي يَعْنِي بَلْتَه قَارِيَه قَلْبُوْر اَلَكْ قَرَانْ چُوْمَلَكْ كِيه قِيْمَن
 عَلَي هَذَا يَأْخُوْدُ صُوِي وَطُوْرِي اَوْ اُوْدِي يَغَا وَيُوْمِيَا پَسَن بُو نَسَنَه لَوِي غِيْقَه وَدَر
 تَمُوْ اَيْعُوْدْ كَلْمَا **رَوَايَتِ** عَائِشَه اَنَامُوْنَدَر تَمُوْ اَلْحَضِيْمَتِيَا صُرِي اَيْتِي دِي يَارَسُوْل
 اَللّٰهُ اَوْلَدَه نَسَنَه لَدَر اِنِي دَر تَمُوْ يُوْقِي رَسُوْل اَيْتِي دِي بِاَعَائِشَه صُوْرَدَر اُوْدَدَر
 طُوْرَدَر پَسَن عَائِشَه اَيْتِي دِي يَارَسُوْل اَللّٰهُ صُوْحُوْدَه مَعْلُوْمَه اَمَّا اُوْدَطُوْر حَالِي
 تَتَادَر رَسُوْل اَيْتِي دِي بِاَعَائِشَه هُو كِيه قُوْنشُوْسَنَه اُوْدَر وَيَدَر سَه اَوْلَا اُوْدَلَه
 يَشُوْن نَسَنَايِ صَدَقْ وَيُوْمَنَزَلِي دَر بُو كَر اَوْ هُو كِيه صُوْبُوْلَه نَمَازِي دِي بَر اِيْجَه
 صُوَاچِيُوْر سَشُوِيْلَه دَر كِيه بَرَا اَوْ لُوِي دَرِي قَلْبِي دَر بَرِيچَه لَر اَيْدِي هُو كِيه بُوْلَكِي
 مَنَع اَيْدِي وَبِيْل اَكَا دَر كِيه بَرِيچَه لَر اَيْدِي هُو كِيه نَمَازِي رِي اَيْلَه قَلْبِي دَر خِي سَه بُو اَيْدِي وَبُو

حَلَا اَدِكَلَه

نَسَلِي

تَسْتَلِي مَنَعِ اَيْدِيهِ وَيَلْ اَكَاذِقُ تَجِي اَيْدِي مَا عَوْنِ دِيْدِي كِي زَكُوْتُدْ وَاوَنْدُرُو صُوْدُرْ
حَقِّ بَحَانَه وَتَعَالِي حَضْرَتِنْدَنْ رَجَا اَيْدِي زَكِيْمِي بِيْزُو تُوْلِي نِي وَيَلْ طَمُو سِنْدَه وَاخِرَتْ عَدْلَابَلِنْدَنْ
اَمِيْن اَيْلِيُوِيْمَه اللهُ تَعَالِي حَضْرَتِنَه عِبَادَتِ اَيْتَمَكَه لَا يَفِي قَوْلِنْدَنْ اَمِيْن اَيْلِيُوِيْمَه وَحَاصَتَه كَا سَبْتَكِه

الله تعالیٰ حمتی لیلیه امین **سورة الكافرون** بَعُوْرَه مَكْنَه اِنْدِي قُوْقِ اَيْكِي حَمْدُ اَوْنِ كَلِمَه
دُرَاوَجِ اَيْتُدُرْ سُوْلُ حَضْرَتِي اَيْتُدِي هُو كَلِمَه اِنَا اَعْطِيْنَاكَ سُوْرَه سِن اَوْ قُوْرَسَه حَقِّ تَعَالِي
اَوْ جَاقِ اِرْمَقْلِنْدَنْ اَيْچِيْمَه يَا حُوْدُ كُوْنْدَنْ اَيْچِيْمَه يَفْنِي شَرَابَا طَهُوْرِ اَيْچِيْمَه **روایت**

حدیثه کلور که رسول حضرت ایتدی هر شئی که میرکن لبس **الله اعلم**
دِ سَا حَقِّ تَعَالِي اَوْ قَوْلُكَ دِيُوَانِنَا دُوْرْتِي يِيْكَ تُوَابِ يَزُرْ دُوْرْتِي يِيْكَ كُنَا هُنْ يِيَارُفْ
دُوْرْتِي يِيْكَ كُوْشُكْ يَا پِي وَيِيْرْ وَهَر كَلِمَه نِنْدَه اَوْ تُوْرِي يِيْكَ كَنْ يِيْكَ تُوَابِ رُوْزِ قَلُوْرْ

بِبَرَكَةِ لَبْسِ **الله العظیم الرحیم** **وَاَعْطِيْنَاكَ الْكُوْفُ**

يَعْنِي يَا مُحَمَّدُ زِيُوِيْدِيْكَ سَا اَجْمَا قَدْ كُوْتُدِيْ اِرْمَاغِ بُوَايِي وَاَصِلْ بِنِ وَايِلْ حَقِيْقَه اَيْدِي
اَوْ اَيْلَا اَيْدِي كِيْمَه يُوْرُوْنِ سُوْلَه مَشْتَدِي سَبْحَتَنْ جَقَا يُوْدُرْ كَنْ رَسُوْلَه سُوْلِيْ شَيْخِي مَشْرُفْ
اَوْ كُوْرِي رُوْزِ شَوْبِ اَوْ تُوْرِي رُوْزِ رِيِي جُوْنِ عَاَصِ بُوْنْدُرْ قَنَسَا كَلْمَه اَيْتُدِيْلُوْ
نِيْشِكْ كَلْمَه اَيْدِي اَوْ اَيْتُدِي شُوْلُ اَنْبَرِي سِيْنِ عَرِيْكَ اَيْتُ يَفْنِي عَادِي بُوِيْدِي كِيْمَه
بِيْرْ كَشِيْنِيْكَ كِيْمَه اَوْ غَلُوْ اَوْ لِيَا صُوِيْ كُوْجِيْكَ اَوْ كَا اَبْرُ دِيْدِيْلُوْ سِيْنِ رَسُوْلِيْ عَمَّ حَلْمِ بَجَه
اَنَا سُوْرِنِ عِبَلَلَا هَ اَدَلُوْبَا اَوْ غَلُوْ وَا رِيِي اَوْ لَوْ قِيْتِ اَوْ لَوْ اَوْ غَلَا بَخُوْ اَوْ لُوْشِ سِيْنِ حَقِّ تَعَالِي
بُوْ سُوِيِي وَيِيْدِي يَفْنِي يَا مُحَمَّدُ اَبْرُ سُوْكَ دُشْمِنِيْكَ وَسَا يَا اَوْ لَوْ حَضْرَتِنْدُرْ وَايْتُدُنْ

که چنان انا اعطينا سوره سید ای دی رسول حضرت من بن جقوب بوسوره قوی اوزینه
 اوقی قچی من بردن ایندی ای دی یلدر یار سول الله حق تعالی سکا ویزدی کوشی کوشی
 ویز مایی نه سنه دین ای دی ویزید لپس سول ای دی ایما قدن بر ای تقد انوک
 ایکی یان قرالتونند اند انک قومی قیری انجودند ویا قوتند طراغی مشکند
 صوی بالدن طلودر وقار دن اغر قد و بوزلا صوغور قد برنچلر اید کوشی بوجوض
 در انک اوزون مشرقه مقرب ارا سنجه در این بدایلو یولد طاشلیدی قزلیا قوتند
 در ویشیل زبجندند صوی سلتک اقد و بالدن طلودر وقار دن صوو قد
 و اول حوضک دوت بوجاغی وارد زب بوجاغنده ابو بکر در خلایفه صواجیو کربن بو
 جاعنده عثمان ویز بوجاغنده عمر ویز بوجاغنده علی در و ب خلایفه قدح کربله
 شکر با طهور ایچینه هر کیم بود نیاره ابو بکر سوب عمری سومسا اول حوضدن
 اول ابو بکر کا صوین میا و هر کیم که عثمانی سوب ابو بکر سومسا عثمان اکا
 صوین میا و هر کیم علی سوب عثمان سومسا علی اکا شریک ایچور میا انس
 بن مالک روایت قلوور سولن کیم ای تی اولا کجا کیم مفراجه حقدیم کور دو
 نوب کلور کن ایماغ تفدج اید کن یار ماق کور دم که اول ارماعک ایکی یاننده
 اق انجودن جازری واری بن ای تی ای قیندا شیم جبراعل بونه سنه در
 جبراعل ای تی یار سول الله بو اول کور د کیم حق تعالی خبر ویزدی قوله تعالی
فصل الیک و آخر یعنی یا محمد چون اول کوش سکا ویزدک پس تکدی چون نماز

قَلِيلٌ وَقُرْآنَ آيَةٍ يُرْجَلُ أَيُّهَا الَّذِي وَآخِرُ دِيَارِكِي قُرْآنَ آيَةٍ دِيَارِكِي أُولُو رِيحٍ يُرْجَلُ
 أَيُّهَا وَآخِرُ نَفْسِكِي قُرْآنَ آيَةٍ دِيَارِكِي مَعْنِيهِ أَوْلَادُكَ اجْتِهَدِي فِي الطَّاعَةِ دِيَارِكِي أُولُو
 يَعْنِي طَاعَتَهُ بِجِدِّ أُولُو رِيحٍ كَمَا هُوَ نَفْسٌ دَلِيلُكَ رَاحَتُ لِقَائِ اجْتِهَادِ أَوْلَادِ ذَوِّ تَمَاشُلَا دَلِيلُ
 بِسِ طَاعَتِكَ أَوْ لِحَقِّ كَوْنِيَا كَمَا نَفْسٌ قُرْآنَ قَلَمِ شَرِكِي أُولُو نَفْسٍ بُوَا كَالْوَرِيحِ يُرْجَلُ أَيُّهَا
 وَآخِرُ دِيَارِكِي أَوْلَادُكَ يَعْنِي يَا أَحْمَدُ اسْتَقْبَلِي بِخَيْرِكَ الْعِبْلَةَ يَعْنِي قَبْلِيَا دَن كُوَسُو كَلَهُ
 بِرِيحِهِ لَرَأَيْدُ وَآخِرُ يَعْنِي إِخْرَ الْبَدَنِ يَعْنِي دَوَّ قُرْآنَ قَلَمِ مَرِيحِي بِكُلِّ كَمَا اشْبُهُوا كَرَامَتِ
 حَقِّ تَعَالَى دَن يَسِيلُ وَآكََا مَطِيحٍ أَوْلَادِي دِيَارِكِي أُولُو رِيحٍ يُرْجَلُ أَيُّهَا وَآخِرُ يَعْنِي صَلَوَاتُكَ
 الْعَيْدِ يَوْمِ التَّحْرِ وَآخِرُ الْبَدَنِ يَعْنِي يَا أَحْمَدُ بِيَارَافِ نَمَازِينَ قَلُوبُ قُرْآنَ آيَةٍ كَلِمَتِكَ
 أُولُو قَوْلُهُ تَعَالَى فَصَلِّ لِي بِكَ وَآخِرُ يَعْنِي صَاعِ الْكَلِمَاتِ صَوْلَا إِلَيْكَ أَوْ زِيَارَتِهِ فَوَعَلَّ نَمَازُ دُرِّ **قُرْآنِ**
 مُحَمَّدِيْنَ كَقَبِ أَيُّهَا سَخْلَا يَفِيكَ بِرِيحِي نَمَازُ تَكْرِيحِي قَلَمِ لَرِيحِي بِسِ حَقِّ تَعَالَى بِوَايَتِي وَبِرِيحِي
 كَمَا يَا أَحْمَدُ جُودِي سَكَا يَزُ كُوْتَرِكِي أَرْمَاقِي وَيُرْدِيكَ أَمْرِي سَنُو كَمَا نَمَازُكَ وَقُرْآنُكَ بِرِيحِي **مِجُونِ**
 أَوْ كَسُونِ دِيَارِكِي أُولُو رُوْدِيحِي رِيحِي وَيَلِيْتُدُّ سَلِيمَانُ تَمِيمَتُكَ كَمَا أَيُّهَا وَيُحَرِّقِي دِيَارِكِي بُوَا دَرِكِي
 يَا أَحْمَدُ الْكَلِمَاتُ دَعَا قَلَمُ كَلِمَتِكَ كُوَسُو كَلَهُ بَرَابَرُ دُوْتَفِيْلُ دِيَارِكِي أُولُو كَرَجِي كَمَا خِطَابُ مُحَمَّدٍ
 دُرِّ مَرَادُ دُو كَلِمَاتِكَ نَسْتَه كَمَا يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ مَرَادُ رَسُولِكَ هَمَّ صَمِيحَةٍ لَرُدُّ
 قَوْلُهُ تَعَالَى **إِنْ شَاءَ رَبُّكَ هُوَ الْبَرُّ** يَعْنِي بَأَيْقِ سِنِكَ دُشْمَانِكَ وَسَكَا يَا وَيْلَقُ صَنَانِ دُرِّ
 أَبْتَرُ وَصَوِي كَسِيكَ وَصَوِي كُوَجَلُكَ يَعْنِي عَاصِيْنَ بِيْنَ وَيْلُ سَمِيحِي دُرِّ لَبْتَرُ أَوْلَادُكَ كَمَا سَكَا أَبْتَرُ
 دِيرُ يَعْنِي مَا لَدُنَّكَ وَأَوْغُلُونُكَ وَهَلْ لَدُنَّكَ صَوِي كُوَجَلُكَ أَبْتَرُ لَقَدْ قَطَعَ دُرُّ وَاشْتِصَالُكَ

قتاده ايده الابر يقيني الخبير والذليل والضعيف الله تعالى حضرتي جلالكم في قيامت كونك
 كعتن شرايكن قنودوم وعفوقلدني قوللردن قليويوم ضعيف ذليل وحقير اولقنك صقليوم
 ايولد نوم نندك قليويوم وذي بعكيتايي يا ان علي خليفه الله تعالى رختي في ميسد
 قليويوم قو سبحانه وتعالى عفوردر رختي در ياسه حدسندركا بدجلن دختي رختن
 او مان رشايديسيو حمتنه محرم اليه امين يا مغير **سورة الكافرون** بوسوء ملك
 ايندي التمنج قنك يلكمي طقونكلمه درالت ايند رسولحضرتي عليه السلام جبير
 ايند يا جبير دلومين كم سفد ججاق احوالك حوش اوله واز غلك جوق اوله قل يا ايها
 الكافرون سوز بن جوق او قوغل وذي بياشارتي لبسم الله اولد كخوقنك
 ايند اي قولوم بيايدي بنم كم هر قجان دلكد و حاجت دلسك روايدم الكردك
 دلساك خشم ايدرم نتم كم شاعرايد **شعر** الله يفضيلك تركت سؤله وبني ادم
 حين سئل يفضلي قولك رحمان بنم كم الكما مطيع اولورسك رزقك ويرين واكل
 عالي اولورسك دختي رزقك كسازين واي قولك رعيم بنم كم التوبه بايدك قبول
 ايدرم الكرايمز سك سني دكاهدن سورمين ليكون سنك بر بهانه استرم كه رختايدم
 كويي كديمك اولور كراي قولك لبس **والله الرحمن الرحيم** ديمك سنك حاجتكري
 روايمك بنك ودرلودر لور رزق وينمك بنك سبن بنك يكرك وبوندك او اعطا
 وكرامتنه اوله سكا كراي مؤمن كه لبس **والله الرحمن الرحيم**
 در قوله تعالى **قل يا ايها الكافرون** يقني ايديي ايت يا محمد كافر ك يا حرف ندا

اي

سینه بنیم و بنیم دینیم بکاد یوب صلح ایلمه کما اتا صلح اولوق اکاد کین ایی کیمه اسلام دینی
قوت دوتا ایی جون اسلام دینی قوتلندی و چرک جو علی اسلامن کور کافر
اوز دینه قلچ یوککلادی قوله تعالی **وَلَا آءَابَاءَهُمْ لَمَّٰتٌ وَلَا اَنْتُمْ عَلَيْهِمْ**
مَاعْبِدٌ بدخل ایی یعنی دیمک اولور که دخی سز طهید غلنه بن طپایی دکن نیچون
ایکچون کم سز جاهلن سز بنوم تکرم بلمن سز غافلکین دن و غفلون اسکالنه
دیمک اولور وایتد حسندن کیم ایتدی ایشتم بن شیمن که حدیش وایت ایتدی
ایدی بکون بن یقی بلایکه کید رنم دین که یقی بر ایشتم که یقی قل یا ایها الکافرون
سوره اوقوی پی پی یقی بر ایتدی اما او کشی بد سنی بری اولدی سز کدن دخی
ایله و لردق بر کشی دخی قل هو الله احد او قور یقی بر حضرت ایشتم ایدی اما بوشه
بد سنی دین دیلر که لطف کدای جون بادشا هر حضرت ندن بز قو لدی سز کدن
خلاص ایلیویر همان کند ضاینه مطابو عملد سز ایلیویر عفو ایتدی قوللرت
ایلیوب حضرت سلطان کونین حضرت دخی بز عاصه استلینه شفاعت روزی قلیویر
اییز و دخی بوکتایین یازن علی بن الماحج عبدالرحمن هونیدلر کور دن خیر دعایر جایدن
الله تعالی ختم ایسون امین **سورة النور** مکنه ایندی ایمشیدی هر قدر اون
طقون کله در اوج ایتد سول حضرت صلح الله علیه وسلم ایتدی هر کشی کم بو سوره
او قسامکه شهیدین المقده محمد مصطفی علیه بلا اولانلر دین بولا یعنی فتح مکه بدخل
ایدی بس والله نیک باپی شارته باقید سینی اشارتله ساقلن مینم اشارتله

مطعم

مطيقك كويياله حق تعالى يد يا قولوم اودي دنيا سزايندي بائي تكي سكا شراي
 طهوا ايچونك بئلك ننه كه كلام قديمك خبرويي رسفيرم بتم شل با
 طهوا ليس **والله اعلم الخ** **اذ جاء نصر الله والفتح** يعني
 يا محمد جان تگره نصرت ويار قلماي كلدي مكنه فتح ايمك وليق شهنده واملدك اجق
 كلدي قوله تعالى **وليت الناس يدخولوا دياركم** يعني كور سنخلايق
 كيف بولك بولك كلور كل تكي ديننا كرنه نيكه آيتي استحاق ملكه المقد مسلمان دن
 اون بيك كيشه واري دوت يوزيني غفاردن دوت يوزيني اسلمدن اوج يوزيشه
 مز ايندن يدي يوزاريني سلما نك بيك دوت يوزاريني جهيندن ايدي قلاقي
 قوشن قومندن ايدي وعرب چن سيدك رمضان اينوك اون كوني قالمشدي ملكه اليايد
 الله قلنك ملكه رسوا حضري اون بشن كون تمام ملكه دوردي انك چري درتوب غيفه
 واري انك حين او سنده قوندي سرحلايقل بولك بولك بوي اوبا واولوي بوي
 هنج صوشن ايلمان كور دنينا كرندي ويمين قومندك دوكيسه كوي امان كتوبه لورين
 حق تعالى خطاب باولايدي يا محمد جوع بزدن يردم ونصرت كلدي ملكه وارين شهنده
 اللالك وادم لورين كور كور بولك بولك تكي ديشه كرنه لورين ايدي تكي كاشي قيل غل و
 شكراي كور استغفار كور كورسن او شن تكي كور او شين واولوم شريبن ايچن سين
 ننه كرم آيتي **فسيح الجاهل** **وكتفيرا انه كان تقيا** يعني سين شين ايشتكورا
 بنچلايد اي فصل لورنك يعني نماز قلك تگره ايچون قوله تعالى قولاي متجا وقل

عَنْ رَيْبِ أُمَّتِي مُحَمَّدٍ يَعْنِي حَقِّي كَمَا أَمَّتِي كَمَا هُنْدَكَ كَمَا جَعَلْتَنِي يَفْعَلِي دِيْمَكَ أَوْ لَوْ كَيْمِ
 تَوَلَّدْتُ قَبْلَ إِذْ وَبِ كَمَا هَلَيْتَنِي لِفَا جَعَلْتَنِي مَتَابُ سَوْءِ أَيْدِي كَيْدِكَ سَوْءِ سَوْءِ حَضْرَةٍ
 تَسْبِيحٍ أَوْ قَوْمًا وَتَوْبَةٍ وَاسْتِغْفَارٍ قَلْبُهُ مَشْفُوعًا أَوْلَادِي وَهَيْشَةَ بَدْعَاءِ أَوْ قَدِي كَمْ
 سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَجَعَلْتَنِي أَنْتَ الْعَوَابُ الرَّجِيمُ بِنَجْمٍ وَآيَتِكَ أَيْدِي
 سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَجَعَلْتَنِي اسْتِغْفَارَكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ مَقَالِ أَيْدِي جَوْنُ بَوْسُوءِ أَيْدِي
 رَسُولِ بَوْسُوءِ صَحَابَا أَوْ زَيْنَةَ أَوْ تَوْرِي أَوْ بُو كَيْدِي عَزْمَانُ وَعَلِيٌّ وَسَعِيدٌ وَفَلَانُ صَحَابَا
 سَنَنْدِي لَدَيْ بَشَارَتٍ قَلْبِي لَيْدِي أَمَّا عَيْشِي أَيْدِي أَعْلَى بِنَجْمٍ وَآيَتِكَ أَوْ بُو كَيْدِي أَعْلَى
 سَبِّ رَسُولِي أَيْدِي يَا عَمِّي نَهْنَسْنَهْ أَعْلَى عَيْشِي أَيْدِي أَيْدِي أَيْدِي أَيْدِي أَيْدِي أَيْدِي
 خَبْرِي وَارْتَدْتُ أَوْ تَوْرِي أَعْلَى رَيْدِي سَبِّ رَسُولِي أَيْدِي أَيْدِي أَيْدِي أَيْدِي أَيْدِي أَيْدِي
 حَضْرَتِي رَسُولِي عَلَيْهِ السَّلَامُ أَيْدِي رَيْدِي أَوْلَادِي كَيْدِي رَسُولِي كَوْلِكَ كَوْلِي بِنَجْمٍ
 أَيْدِي رَسُولِي لَيْدِي اسْتِغْفَارُ اللَّهِ كَلِمَتِي سَبِّ أَيْدِي عَلِيٍّ أَيْدِي جَوْنُكَ بَوْسُوءِ أَيْدِي
 رَسُولِي حَضْرَتِي حَسَنَةَ أَوْلَادِي مَنَابَهُ جَعُولُ خَلِيقَةَ حَضْبَةَ أَوْ قَوْلِي وَبَوْلِي كَلِمَةً وَدَاعَ لَدِي
 أَلَدُنْ أَوْ نَهْ كَلِمَتِي بِنَجْمٍ كَوْنُ رَجِي حَسَنَةَ أَوْلَادِي أَلَدُنْ أَلَدُنْ أَلَدُنْ أَلَدُنْ أَلَدُنْ أَلَدُنْ
 مَشْفُوعًا أَوْلَادِي سَوْءِ سَوْءِ أَوْ زَيْنَةَ أَوْ تَوْرِي أَوْ بُو كَيْدِي عَزْمَانُ وَعَلِيٌّ وَسَعِيدٌ وَفَلَانُ صَحَابَا
 سَلْطَانِي كَوْنُ قَوْلِي لَدِي قَلْبِي وَنَجْمِي بُو كَيْدِي يَا زَيْنَةَ وَتَوْرِي لَدِي أَوْلَادِي لَدِي
 وَكَلِمَتِي حَسَنَةَ لَدِي أَوْلَادِي حَقْوَمُ قَوْلِي أَوْلَادِي كَيْدِي بُو كَيْدِي أَلَدُنْ جَمْلُورُ نَفْعِ
 بَوْلِي نَفْعُ تَعَالَى جَمْلُورِي بَوْلِي بَوْلِي بَوْلِي بَوْلِي بَوْلِي بَوْلِي بَوْلِي بَوْلِي بَوْلِي بَوْلِي

مَلِكٌ

مَكَدَّةَ اَيْنِدِي تَمَثِينِ يَدِي حَرْدِي دُرِّي كِي مِي اَنْجِ كَلِمَه دَلْبِينِ اَيْنِدِي رَسُولِ حَضْرَتِ بِيغْدِي
 هَذِي كَوْتَبْتِ سَوْمِ بِنِ اَوْ قَوْمِ اَمِيذِ طَوْتِدُونِ كِي مِ حَقِّ تَقَالِي اِنِي اَبُو لَهْبَه بِنِ طَامُو يَه
 كَوْرِي مَيَا بِنِ نَجْمَه لَو اَيْدِي لَيْسَ **حَاللهُ الْوَجِيْزُ الْاَحْمَرُ كِهَ بَا سِي لِي غَانْدِي اَلَيْسَ**
 الْاَهْنِكُ بِي اِحْسَانْدَنِ سِي بِنِ اِشَارْتِدِي سَرِ عِيُو بِنْدَنِ مِي مِ اِشَارْتِدِي مَرْتَبَتِ خُلْدَانِ كَوْرِي كِه
 حَقِّ تَقَالِي اَيْنِدِي اَيُّ قَوْلِي لَيْسَ **حَاللهُ دِي مَكِ سَلْدَانِ دِي اَيَادِهَ وَ اِحْرَتِدِي بِي اِحْسَانِ اِيْتَمَكِ وَ عِيُو بَلِي كِي**
 سَتَوَا اِيْتَمَكِ بِنْدَنِ وَ اِحْمَا قَدِه دُر لُو دُر لُو عَطَا لُو وَ مَنْتَلِدِي وَ دِي اَرِ رُو رِقْمَه بِنْدَتِ
 لَيْسَ **حَاللهُ الْوَجِيْزُ الْاَحْمَرُ دِي مَكِ مَنْدَنِ لَيْسَ** **حَاللهُ الْوَجِيْزُ الْاَحْمَرُ**
تَبَّتْ يَدِي اَيُّ لَهْب يَعْنِي هَلَا كَلِكِ اَوْ لَسُونِ اَبُو لَهْبَه هَلَا كِهَ اَوْ لَسُونِ اَبُو لَهْبِ
 رَوَا اَيْنِدِي اَيْنِ عَبَا سَلْدَنِ كِي مِ اَيْنِدِي قِي اَنْ كَرُو اِنْدَرِ عَشِيْرَتِكِ الْاَقْرَبِيْنَ يَعْنِي اِيْتَمَكِ بَقِيْنَ
 خِيْمَلِي كَا بِنِيْمِ عَدَا بِيْمِي كِي خَبِيْرِيْنَ دَكْرِي كَلِي وَ بُو اَرِي دِي نَهَ قِفْدِي غَلِ وَ اَخِرْتِ قَوْمِ قَوْمِ سَلْدَنِ قَوْمِ
 تَرِ غَلِ سِيْنَ رَسُولِ حَضْرَتِ عَلَيْهِ السَّلَامُ صَفَا اَوْ دِي نِهَ حَقِيْقَتِي كَرُو قَوْمِ لَرْنَا اَوْ مَكِهَ قَوْمِ نِيْجَا غَرِي
 دُو كَلِي سِي بِي اَيُّ دِي اَيْنِدِي سِيْنَ رَسُولِ اَيْنِدِي اَيْنِي عَبْدُ الْمُطَّلِبِ اَوْ غَلَا لَرِي وَ اَيُّ قَدْرِي اَوْ
 غَلَا لَرِي بَلِي كِهَ وَ اَكَا هَ اَوْلَا كِهَ بِنِ تَكْوِيْنِكِ رَسُولِي وَ تَكْوِيْنِكِ عَدَا بِنِ بِنِ سِيْنَ دِي سِيْجِي وَ نِ
 اَبُو لَهْبِ اَيْنِدِي زِي اَنْ سَكَا اَوْلَا دِي جِي سِي دُو شُدُ سِيْنَ سِيْنَ حَقِّ تَقَالِي بُو سَوْمِ اَيْنِدِي
 كِي مِ تَبَّتْ يَدِي اَيُّ لَهْبِ يَعْنِي هَلَا كَلِكِ وَ زِي اَنْ اَبُو لَهْبَه اَوْ لَسُونِ عَبْدُ الْمُطَّلِبِ اَوْ غَلَا لَرِي
 وَ مَيَا لِي وَ طَوَا رِي وَ اَوْ غَلَا يُو لَقَ جُو غِي دِي سِيْنَ قَوْمِ نِهَ دِي دِي كِي مِ اَلْ اَبُو كَرِي كِي اَوْلُوْبِ بِي دِي
 هَلَا كِهَ لَكِ وَ يَاعْذَابِ كَلُوْرِ سَمَا لَمِي وَ اَوْ غَلَا لَرِي سِيْنَ فِدَا قَلْمِ دِي دِي قُرْ اِنْدَا اَلَيْسَ

نَفْتَلِرْكَ حَسَابِنْ صُورَمِيه وَدَخِي بِنِيك آيْتِ اَوْ مَشِيخِ نَوَابِ رُورِ قِلَه لِبِسِ اللّٰهِ
الْحَمْدِ الرَّحِيْمِ قَوْلُهُ تَعَالَى **الْهَيْكُمُ التَّكَاثُرُ حَتَّىٰ ذُرُّهُمُ الْقَابِرَ** يَفْنَىٰ حَقَّ
سُبْحَانَهُ وَتَعَالَىٰ عِزَّتَيْهِ يُوْرُ مَا لَوْ اَجُوْا قَلْبِيْكَ نَا زَلَمْتُكَ وَكُوْجُ كَانَتْ سِنِي
شُوْلِيْكَ مَقْرُوْرًا يَلْدِي وَتَلْدِي طَاعَتِيْنَ غَافِلٍ قَلْدِيْكَ تَا كَا لَدِيْنَ كِيْمِ اَوْلَدِيْكَ
وَكُوْرَه كِرْدِيْكَ قَتَا رُوْا يْتِ اِيْدِرْ كِيْمِ بُوَا يْتِ جِهُوْدِ لَر حَقِيْدَه اِيْنْدِي شُوْلِيْكَ كِيْمِ
بُوْكَ رَا يْتِيْلِدِيْ كِيْمِ بَرِ فُلَانِ قَوْمِيْكَ چِرْعِيْنَ وَفُلَانِ قَوْمِيْ فُلَانِ قَوْمِيْكَ چُوْقَلْدِ
سِيْنِ بُوَسُوْر بُوْنَلْدِي شُوْلِيْكَ مَشْفُوْلِ اِيْلْدِيْ كِيْمِ اَز غُوْنُوْقِ اُوْرِيْنَا اَوْلَدِيْكَ تَا شُوْكَ
دِيْنِ كِيْمِ كُوْرَه كِرْدِيْكَ يَفْنَىٰ تَا اَوْلَجِدِيْمُك اَوْلُوْر مَقَابِلِ وَكَلْبِيْ اِيْتِيْلِدِيْ كِيْمِ بُوَا يْتِي
قَرِيْشِ قَوْمِيْكَ اِيْ كِيْمِ قَبِيْلَه حَقِيْدَه اِيْنْدِي بِيْسِيْ عَبْدِ مَنَاقِ اَوْ غَلَا نَلْدِيْ اِيْدِيْ بِي
سَهْمِ عَمْرٍ اَوْ غَلَا نَلْدِيْ اِيْدِيْ بِيْ يَلْهَ چَكِشِيْدِيْلِدِيْ كِيْمِ بُوِيْ اِيْنْدِيْ بِيْ سَزْدَنْ چُوْق
اِيْ كِنْدِيْ اِيْزُوْ كِرْدِيْ يُوْسُوْلِيْشِيْدِيْ لَر سِيْنِ عَبْدِ مَنَاقِ اَوْ غَلَا نَلْدِيْ اِيْتِيْلِدِيْ بِيْمِ اَوْلُو
لَر مِيْرُوْ شَرِيْفَلِرْ مِيْرُوْ وَاَصِلْ كِيْشِيْلِدِيْ مِيْرُوْ سَزْدَنْ چُوْ قَدْدِيْدِيْ لَر اَوْلُوْ بِيْسِيْ اِيْنْدِيْ بِيْمِ
قَوْمِيْ چُوْقَلْدِيْ سِيْنِ وَاْرِدِيْلِدِيْ بِيْ صَايْدِيْ لَر عَبْدِ مَنَاقِ اَوْ غَلَا نَلْدِيْ چُوْقِ چَقِيْدِيْ
اَلَّذِيْنَ اِيْتِيْلِدِيْ لَر اَوْلُوْ مِيْرُوْ صِيَا لَمِيْسِ وَاْرُوْبِ مَشْدَلِرْ بِيْ صِيْدِيْ لَر سَهْمِ عَمْرِيْ
اَوْجِ اَوْ اَرْتِقِ كَلْبِيْ بُوِيْلَه بُوِيْلَه مُجَادَلَه اِيْلِدِيْ لَر سِيْنِ حَقَّ تَعَالَىٰ بُوْكَ رَكِ حَقِيْدَه
بُوَا يْتِيْ اِيْنْدِيْ كِيْمِ اَلْهَيْكُمُ التَّكَاثُرُ يَفْنَىٰ شُوْلِيْكَ شَعْلَكُمُ التَّكَاثُرُ يَا لَمَوْا لِيْ اَوْلُو
لَر عَنْ طَاعَةِ اللّٰهِ تَعَالَىٰ حَتَّىٰ ذُرُّهُمُ الْقَابِرَ رُوْلِيْتِ قَلْبِيْ رَسُوْلِدَنْ كِيْمِ اِيْنْدِيْ اَدَمَ

اوغلا نلدی

بِنِي قَوْمِي دَرِي رِي سِن بَوَايَت اِي نِدِي كِم قَوْلُهُ تَعَالَى **وَتَبِعَا غَنِي عَنهُ مَالَهُ**
وَمَا كَبَّ يَفْنِي اَبُو لَهَب هَلَاك اَوْلَاي وَاِيكَ مَالِي وَاَوْغَلَا لِي اَكَا حِقَّة قَلَمَا رِي سِن
 تَكْرِيكَ عَذَاب اَكَا اِي نِدِي قَوْلُهُ تَعَالَى **سَيَصْلِي نَارًا ذَاتَ لَهَبٍ** يَفْنِي شَوْلَا اِي لَهَبُ طَا مَوْ
 اَوْ دُنَا اَبِي كِرَا سِي دَر تَنَّا كِم اِي نِدِي **وَأَمْرًا تَهْجَا لِهَبٍ** يَفْنِي اَبُو لَهَب كِم عَوْرِي
 كِم اَوْ دُونَ كَتُور جِي مَدَّ خُفَا اِي دُ اَبُو لَهَب كِم عَوْرِي دِي كَنَدَرِي دِي دُونَ رَسُو لَك يُو لَنَه
 دَكْرِي رَسُو اَعْلِي السَّلَام اَنُو لَك اَوْ زِي نَه حَرِي بَصَا رِي بَصَا رِي بَرِي وَاِي نِدِي بُو
 دَر كِم حَقُّ تَعَالَى جَبْر اِي اَعْلِي السَّلَام وِي نِدِي قَنَادِي لَه اَوْ دِي كَانِي سُبُورِي تَا كِه
 رَسُو لَك اِي اَعْنَه تَمَّا سُونَ دِي عَوْرِي كَرُو وَاِي رِي دَمُورِي دِي دِي نِدِي كِم كَتُور كَب
 رَسُو لَك وَاَسْلَمَا اَنُو لَك يُو لِي اَوْ زِي نَه دُو كِي دِي كَلُور كِن اَرِي بَر طَا ش اَوْ زِي نَه قُو رِي
 كِم دِي كَلَمَا اَر دِي نَدَن بَر فَر شِي كَلَمَا اَوْ دِي كِنِي جَلَمَا طَا ش اَر دِي نَا بَر قَدَم اَوْ كَتُور دِي
 اِي بِي بَغَا زِي سِر تَمَّا ج بَر اَقْدِي كَم دِي بُو غَلَمَا جَان جَهَنَّم اَصْرَلَمَا نَتَه كِم اِي نِدِي
حَمَالَةَ الْحَطِيبِ جِي دِ هَا حَبَلٌ مِّنْ مَّسِيدٍ يَفْنِي اَبُو لَهَب عَوْرِي حَقُّ تَعَالَى دُنْيَا دَه
 اَوْ دِي دِي رِي بَر كَتُور كِي اِي بَلَا بُو غُوب هَلَاك قَلَمَا اَخِر شَد دِي طَا مَوْ لِي لَه هَلَاك
 قَلِي سَر دِي سِن اَشْبُو سُو رِي نَك اِي جِنَد بِنِي مِ بِي غَا بَرِي مَحْمَد مَصْطُورِي نِي مِ بَر لِي غَا كِي وَاَوْ
 دِي لِي وَاَر دِي شُو يَلَه كِم حَقُّ تَعَالَى خَبَر وِي نِدِي اَبُو لَهَب وَاَنُو لَك عَوْرِي طَا مَلِقَدَمَا
 دِي عَوْرِي رَسُو يَلَا ن جِي قَا وَا اَنُو لَك اَوْ كِي ن جِي د وَاِي مِ كَسَه يُو عَدِي سِن حَقُّ
 تَعَالَى وَاِي كِي اِي مَان كَتُور ك اَوْ زِي نَه دُو تَمَا دِي بَلَكَم كَفَر اَوْ زِي نَه اُولَد رُو طَا مَوْ لِي

اولاد ابي عبد الله گرفتار اولدو بونچلار ايدن ابو لهب لعنه ابي عبد الله ع
 يعني بديعتك ابي عذابي عذابي قولي ديمك اولوز ايله اولدو نچون حق تعالي و الوردي
 كيم قانده زكرا ايله لقبيله ديدي بونچلار ايدن ابي ايله لعنه ايدن بونچلار ايدن حمالة
 الخطيب ديدي كندن مراد حمالة الخطايا والذنوب ديمك اولوز يعني خطا لر كنانهلر كتورجي
 ديمك اولوز حمالة الخطيب ديمي حمالة الخطيب ديدي نچون ايكچون كيم اسم فاعلك
 مبالغه سيد يعني كي كورجي اولوز بونچلار ايدن حمالة الخطيب يعني تميشي بالنهية
 بين حق تعالي قوجلغا خطيب يواد و زدي نچون ايكچون كيم ايك كيشي اراسنه
 يانر قوم اولدو اراسنه يانر جماعت اراسنه عداوة و بغضا بر غور انا اولور تله عادي
 بويدري كيم دايتم قوجلق ايدري بيفيري وصحابي قولي ديدي بونچلار ايدن غول
 قلند دشمن اولمشلي بيفير كيم بونچي واردي دور دكن ديدي اراسنه
 حرما فيلدرن ماجلندي كلور كن بدي يولدا اوشتا قودي كيم دكلنا جبر اعل كلدي
 ارزدن جلدي اوليوي دور شوردي اولايپ بقا زينه جدي هلاك اولدي جان
 جهنمه احمد ابي الكراهل تفسير بويله ديشلكه في جده ها جبر من سيد ديدي
 يعني اجرتله في عنقها سلسله من حديد تحتها نار و فوقها نار يعني اجرتله بو
 ينلله دوردن زنجير اوله التندك اود اوشتنك اود و تا ابو سعيد روايت ايدن
 ابوبكر صديقك كه ابوبكر ايدن جوعكم بوايت نازل اولدي كيم وامراته حمالة الخطيب
 درينر ابو لهبك عورتي ايشتمش كوردم ايدن كه اولورن بيفيرك مجلته كلدي

اِنِّي كُوْنُجُكَ اَوْ شَنْدَم اَيْتِيْم يَار سُوْلَا اللّٰه اَلرَّكِيْز اَلنَّسُوْر خُوْشِيْدِي تَاكِه بُو سَلِيْطَه عُوْرَت
 سِيْزِي كُوْر مِيَا قَتِي يَا وَرْدِي دِيْم چُوْن بِيْفِيْر اَيْتِيْدِي يَا اَبُو بَكِيْر سِيْحَا لِيْنِي وَبِيْنِهَا جُوْن
 اَوْلَعُوْرَت كَلِيْدِي اِيْجَرُوْ كِيْزِي حَقُّ تَعَالٰی بِرْدِيَه كُوْرِيْدِي رَسُوْل اَيْلَه اَنْوَك اَر اَسِيْنَه اَوْل
 اَعُوْرَت رَسُوْلِي كُوْر مِيْدِي بُو غُرْدَه وَنَدِي اَبُو بَكِيْرَه اَيْدِي يَا اَبَا بَكِيْر اَهْجِنَا صَا حِيْكَ
 يِعْنِي اَبُو بَكِيْرِيْنِه هَجُوْم اَيْتِيْدِي سُوْلِي اِيْرَك سِيْن اَبُو بَكِيْر اَيْتِيْدِي وَنَلّهُ اَوْل كِيْشِي شِفْد
 اِيْمَنُو دِيْخِي سَبْعُوْن ذِرَاعَا اَرِيْدِي بِنَم قَد اَشَلِيْم وَبِنَم جَانْدِيْم حَقُّ سُبْحَانَه وَتَعَالٰی
 حَضْرَتَه دِيْلِيْنِيْم بِيْزِي يَد اِيْمَن لَر شَرِيْكَ وَشَيْطَان شَرِيْكَ وَغَمَا زَلُو مَفْسِد لَر
 شَرِيْكَ حِفْظ اَيْلِيُوِيْه اَوْل سُلْطَان مَن شُوِيْه سُلْطَان لَر اَكَا عَا صِي اَوْلُوْب مَطِيْع
 اَوْلِيَا اَنْلِي عِي حَقُّ تَعَالٰی اِيْضَا ق وَبِيْرُوْب اَنْوَك شَرِيْجِي اَوْنِيْنِه اَوْل لَر اَوْل سُلْطَان مَن لَر
 مَطَهْر دُرْحِنَه صَلَوَات وَدِيْخِي يَار اَنَه وَ اَوْ قِيَانَه دِكَلِيَانَه اللّٰه تَعَالٰی رَحْمَتًا نَصِيْب

سُوْرَةُ الْاِخْلَاصِ مَلَكَه اَيْتِيْدِي وَفِي يَدِي حَرَفْدَا وَاَنْ بِيْشِي كَلِمَه دُر
 دُوْرَه اَيْتِيْدِي سُوْل حَضْرَتِي اَيْتِيْدِي هَر كِيْشِي كِه اِخْلَاصِ سُوْرَه سِيْن بِيْر كَن اَوْ قَسَه
 قُرْآنِيْكَ اَوْ جَحِيْمِيْنَه بِيْر جَحِيْمِيْنَه اَوْ قَسَه كِيْبِيْدِي هَر كَلِمَه اِيْمِي كَن اَوْ قَسَه اِيْمِي جَحِيْمِيْنَه
 قَسَه كِيْبِيْدِي هَر كَلِمَه اَوْ جَحِيْمِيْنَه اَوْ قَسَه يَدِي مَضْحَفَه تَام اَوْ قَسَه مَشِيْجَه ثَوَاب وَبِيْرَه وَ
 دِيْخِي سُوْل اَيْتِيْدِي هَر كَلِمَه اِخْلَاصِ سُوْرَه سِيْن بِيْر كَن اَوْ قَسَه يَمِيْمِيْنَه قَطْرَه وَرَه كِه
 يُوْكِي كِتَاب اَوْ سَايَنْدُو سِي قَلْبَك اِنْجَه اَوْلَسَه وَدِيْخِي زِيْنِي سَا چِيْدَك صِيُوْ اَوْلَسَه
 جَمُوْعِيْن اَوْ قَسَه نَقْدَه ثَوَاب بُو لُوْر سَه بِيْر كَن قَلُّ هُوَ اللّٰه اَحَدٌ اَوْ قَسَه اَعْبَدُكَ تَوَابِي اَنْتَك

اَنْقَدَه

ار تقدّم حکایتی در وقت رسوای حضرت میفرماید که سی یوز اوند دوز دکر کوردی
 نوردن هر بند کز باری صاق کوردی نوردن هر بند کز کز با شند بر قبته کوردی
 نوردن و هر بر قبته یوز بیک عرش و کرسی و لوح و قلم و ای و کشتن و آردی و اخی
 هر بند کز ایچینه در کله و آردی نوردن هر بند سینک اوزون عمر شدن یوقارو
 یدعی پس سوله حق تعالی شوق قدس قوت و یدعی کیم اولد کز کز دکر ایچدی داینی
 بالذکر و شکردن طنلو بولدی اذن رسولا یتدی حلا و نه بوند حق تعالی خطاب ولدی
 کیم یا حبیبم بکورد کز کز یوز اوند دوز سور نک نوردن دخی بو نوردن
 در کله قرانک حروف قدس و دخی بوا اولوق بکله کیم نوردن وارد ریسیم الله الرحمن الرحیم
 نوردن هر سور اولنده و اولار ما قلدن حلا و تنک چشنیلرید کیم اممکا
 ایتر دخی بوندن او تایر دکر دخی کوردی چکلشین اولد کز کز بو یکلر یوز بیک
 کز بیک اوند سکیز بیک عالمک اولور غیدی و اولد کز کز اور تاسینک بر طاع کوردی
 مشککن وز عقرداندن و اولد کز کز ایچینه کولدی یلدن لدا ساغینج جواهر ولدی
 و اولطاع اوزرند بر قش کوردی ایله دوز باشی و آردی نوردن و هر بند باشی عرش شدن
 یوقار و یدعی پس اول قوش رسول با شنا کوردی اذن رسولا یتدی الیهی بونلار نه
 نسند در خطاب عرش ایرشیدی که ایچیبم قوش سینک یقیسکند و بودوررت باش
 سنک روت یار کلد و بو طاع سنوک امشکد معرفتد و دخی بود کز سنوک امشکد
 یقین در و بود کز ایچینه کز جواهر امشکد که اعمالک ثواب در و اذن بو قوش دخی

رَسُولِي بَشِيرًا بَشِيرًا كَوْرِي أَيُّدِي إِلَهِي بُوَيْشَلْدُ نَدْرَحَقُ تَعَالَى أَيُّدِي أَيُّ بَنُوْمِ حَيْمِ
بُعْبُشِنَ بَاشِنَ بَشِنَ وَقِيْتِ نَمَازِكِ نُوْرُدْرِكِمِ أَمْتِكِ بُوَيْشِنَ وَقِيْتِ نَمَازِي وَقَتْلُوْ قَتِيْنَدَه
قِلَالِرِ وَأَوْ قُوْشِرِكِي أَوْ جَالِرِ بَنُوْمِ حَضْرَهْ أَيُّ شَالِرِكِهْ قَعْلَهْ تَعَالَى إِلَيْهْ يَصْعَدُ
الْكَلِمَهْ وَالْعَمَلُ الصَّالِحُ يَرْفَعُهُ أَلِرْدَلِرِ سَاكُوْرِكِمِ أَوْلِ نُوْرُقَبْتَهْ لَرْدَنَ مَحْرَمُ وَيِي

نَصِيْبُ أَوْلِيَا سِنْدِ اِيْمِ بُوَيْشِنَ رُطِيْفَهْ أَيُّدِي نِيْكَ كِهْ لَبِيْ

دُرْقَوْلَهْ تَعَالَى **قُلْ هُوَ اللهُ أَحَدٌ** بُوَيْسُوْرُنِيْكَ أَوْلِ نُوْرُقَبْتَهْ لَرْدَنَ مَحْرَمُ وَيِي

قَتِيْنَدَه بُوَيْسُوْرَهْ قُرْآنِيْكَ نُوْرُدْرِنْتَهْ كِيْمَهْ رَسُوْلِيْ بُوَيْشِنَ نُوْرُوْرُ الْقُرْآنِ
قُلْ هُوَ اللهُ أَحَدٌ دُرْتِ أَيُّدِي قَتِيْنَدَه بَشِنَ أَيُّدِي أَيُّ بِنِ كَيْبِ أَيُّدِي هَرِكِمِكِهْ قُلْ هُوَ
اللهُ أَحَدٌ أَوْ قَسَهْ كُوْكَ قِرْآنِيْكَ نُوْرُقَبْتَهْ لَرْدَنَ مَحْرَمُ وَيِي

سِيْكَنَدَه حَقُّ تَعَالَى أَوْلِ قَوْلَهْ رَحْمَتِ يَفِيْدِرِ رِيْشِيْجِ أَوْ اِرْعَرْشَهْ چِقْدَرِ حَقُّ تَعَالَى أَلِرْحَمَّتِ
نَظَرِيْنِ قَلُوْرُ وَهَرَهْ حَاجَتِ دَلِرِ سَاوِيْرِنْتَهْ كِيْمَهْ رَسُوْلِيْ بُوَيْشِنَ قُرْآنِيْكَ نُوْرُ
قُلْ هُوَ اللهُ أَحَدٌ دُرْدِيْ رَسُوْلِيْ أَيُّدِي هَرِكِهْ أَيُّدِي نَمَازِيْنِ قِلْدِيْ عِنْدَنَ صُكْرَهْ أَوْ

بُرْكَتِ قُلْ هُوَ اللهُ أَحَدٌ أَوْ قَسَا أَوْلِ كُوْنِ أَلِرْحَمَّتِ شَيْطَانِ نَقْدَهْ دُوْرُنَا
اَزْدِرْ عِيَادِيْ رَسُوْلِيْ بُوَيْشِنَ هَرِكِهْ أَوْلِ كُرْدِيْجَهْ قُلْ هُوَ اللهُ أَحَدٌ أَوْ قَسَا چَوْرَهْ سِنْدَه
أَوْ رَسَا حَقُّ تَعَالَى أَوْلِ كِيْشِيْ بَايْدَهْ وَبِحَسُوْلِيْ أَوْلِ أَوْ دَنَ وَجُوْرَهْ قُنْشُوْ لَرْدَنَ اِرَاقِ

أَوْلَهْ دُرْدِيْ رَسُوْلِيْ أَيُّدِي هَرِكِمِكِهْ يُوْرُكُوْ قُلْ هُوَ اللهُ أَحَدٌ أَوْ قَسَا يَكْنِيْ يَلْتَقِيْ كُنَا
كُنَا هِنَا كَفَارَتِ أَوْلَهْ وَهَرِكِهْ يَكْنِيْ أَوْلِ كُنَا أَوْلِ كِيْشِيْ دُنِيَادَنَ چَقِيْمَاتَا اِيْجَاقَدَه

بِيْنِ

يَدِي كَوْرِي سِنَجَه **روایت** بَرَكِشِي كَلِي رَسُوْلَه تِسْكَ اَيْتِي حَسُوْلَقْدَن اَنْدَن
 رَسُوْلَا اَيْتِي هَوَا كَه اَوْ كَارِي بَكِه سَلَام وِين وَقْل هُوَ اللّٰه اَحَدٌ اَوْ قُوْجُوْرَه اَوْ لَوَا كِشِي
 وَا رِي بَعِيْلَه اَيْتِي اَز رَعَا نَه اَوْ قُوْجُوْرَه اَوْ لَوَا كِشِي اَوْ تَاغِي وَا رِي **حكاية**
 مُحَمَّدِيْنَ فَضِيْل رِي لَوِي بَرَكِشِي وَا رِي اَيْدِي بَرَكِشِي دِشِيْم اَغْرِي قِي رَحْمَتِي وِي رِي دِشِيْمَه
 كُوْرِيْم كِيْم اَيْدِي كَرِي كَرِي هُوَ اللّٰه اَحَدٌ اَوْ قُوْجُوْرَه اَوْ لَوَا كِشِي كِيْم اَوْ اَيْدِي دِشِيْمَه كُوْرِيْم
 كِه لِيْسَه اَللّٰه اَوْ قُوْجُوْرَه اَوْ اَيْدِي اَوْ قُوْجُوْرَه اَوْ لَوَا كِشِي اَوْ اَيْدِي اَوْ قُوْجُوْرَه اَوْ لَوَا كِشِي
 كُوْرِيْم **روایت** رَسُوْلَا اَيْتِي قَبِيْلَتِي كِيْمَه وَا رِي كِيْمَه كُوْرِيْم بُوَا وَا كُوْرِيْم قَبِيْلَتِي
 قُلْ هُوَ اللّٰه اَحَدٌ ثَوَابِ كَلِمَه اَوْ كِيْمَه بَا شِي اَوْ رِيْمَه كُوْرِيْم اَوْ كِه اَيْدِي كِيْمَه اَوْ اَيْدِي
 بُوْعَدَن اِرَاقِ اَوْ بُوْعِيْمَه بُوْعَدَن اَوْ كِيْمَه اَوْ اَيْدِي اَوْ كِيْمَه اَوْ اَيْدِي اَوْ كِيْمَه اَوْ اَيْدِي
 سِنَه رَسُوْلَه بِلَا اَيْدِي بَرَكِشِي كُنْشِي طَفِيْلِي اَلَا اَوْ قُوْجُوْرَه اَوْ قُوْجُوْرَه طَكَلَا شِدْرِي جَبْرَائِيْل
 كَلِي اَيْتِي يَارَسُوْلَا اللّٰه بُوْعَدَن مَدِيْنَه مَدِيْنَه مَدِيْنَه مَدِيْنَه مَدِيْنَه مَدِيْنَه مَدِيْنَه مَدِيْنَه
 شُوْلَقْدَن فَرِي شَتَلَرِي اَيْدِي كِيْمَه اَوْ كَارِي قَنَادَرِي نُوْرِي كُنْشِي نُوْرِي ضِيْرَه اَوْ لَوَا كِشِي
 اَنْدَن رَسُوْلَا اَيْتِي يَا جَبْرَائِيْل نَه عَمَلِيْمَن اَوْ تُوْرُوْ بُوْعِيْلَه اَوْ لَوَا كِشِي جَبْرَائِيْل اَيْتِي قُلْ هُوَ اللّٰه اَحَدٌ
 چُوْقَه اَوْ قَنَادَرِي **روایت** بَرَكِشِي كَلِي يَارَسُوْلَا اللّٰه نَمَا زِدَن نَه سُوْرَه اَوْ قُوْجُوْرَه
 سُوْرَه كِيْمَه قُلْ هُوَ اللّٰه اَحَدٌ اَوْ قِيَامِ رَسُوْلَا اَيْتِي اَوْ سُوْدُ كَلِمَه سِيْنِي اَوْ جَمَاعِلَه
روایت اَبُوْ هَدِيْرَه اَيْدِي بَرَكِشِي رَسُوْلَه كِيْدَارِيْم بَرَكِشِي قُلْ هُوَ اللّٰه اَحَدٌ اَوْ قُوْرِيْم رَسُوْلَه
 اَيْتِي وَجِبْتِ صُوْرَه يَارَسُوْلَا اللّٰه نَه وَا جِبْرَائِيْل اَيْتِي اَجَاق **روایت** اَبِيْ مَبَارَكِ

يرثون شاطننا رثنا ابدت الذي ارتان صوي كروا ما عه دوكدي ايتك يلدن
 دوكدا ايتك هركم قل هو الله احد او قسه دكزار قطره يسي ساغشني ثواب وين
 دلكم كمارته **حكايت** بركو قل هو الله احدك ثواب چوقلوغون طلالدي چون او
 اويدي دوشندا كوردي كميدي فرشته كورايدي اي فلان قل هو الله احدك ثوابين نه
 يولق طلالدي مروان او غلويين يكتچون اون بيك التون وين يي حق تعالى جود
 انم الاكويين دد يعني جومردن جو مدي اولدا اكا صاغشني ثواب ويد ساهيچ
 عجيب غريب اوليا **قايه** بن خلد علماء مشركه كيم بدديتي بوسره بفضيه
 بفضين تفسيدينا وقتيكه ايدلسامن هو جواب ايتكم الله درالدا ايدلسامن
 الله يعني الله كمد جواب ايتكم احد درالدا ايدلسامن الا احد يعني احد كمد من جواب
 ايتكم الصمد اكر ايدلسامن الصمد يعني حمد كمد من جواب ايتكم الذي له ولي ولم
 يولد ولم يكن له كفوا احد **طيطك** باينيد بسطاي ايدنا قل ايتك رسوله
 هو ايتك وجود الله الله ايتك انوك صفاتك كيم لم يلد ولم يولد له لم يلد
 ايتك ولم يكن له كفوا احد ايتك مشركه وپونه طيب چيلرك
 سوزني ردايمكار **قايه** چونك كمد مشركه ي رسولدن صودن كيم تكد كمد
 ونه سنه درسي حق تعالى بوسره وين يدي كيم قل هو الله احد در قل امره رهد
 ضمير شاندا كقوله هونيد منطوقه معناه الذي سالتهموني وصفته هو الله كانه
 احد الله كانه قيل الشان هذا وهو ان الله تعالى واحد لا يله الله احد مبتداه

وخبير

وَحَبْرُهُ مِمَّا هُوَ يَعْنِي اللَّهَ مُبْتَدَأُ دُرٍّ أَحَدُهُ مُبْتَدَأُ دُرٍّ بَوَاكِهِ مُبْتَدَأُ نِكَاحِ خَبْرِي بُوْدُرٍ بُوْجَلِهِ
 مَحْتَا جِ دَكَلُهُ شَوْلًا ضَمِيرٌ رَاجِعٌ أَوْ لَمْ يُبْتَدَأْ بِنِيحُونَ أَيْ كَيْفَ يَجُوزُ كَرَجَلُهُ مُبْتَدَأُ بِجَلْمَةٍ دَلَّالَةٌ
 أَيْ لَمْ يَرْتَفِعْ مَقْنِيًا يَا حُوزَ بْنَ خَلْرِ أَيْ هُوَ مُبْتَدَأُ لِلَّهِ خَبْرٌ أَحَدٌ بَدَلُهُ اللَّهُ دُنَّ يَا خَبْرٌ
 مُبْتَدَأُ مَحْذُوقٌ أَيْ هُوَ أَحَدٌ يَمْلِكُ أَوْ لَوْ رَوَى اللَّهُ مِنْ حَقِّ تَعَالَى بُوَسْوَعٍ وَيُرِيدُ كَيْفَ
 قُلٌ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ يَعْنِي يَا مُحَمَّدُ آيَةٌ بَعْدَهُ كَيْفَ تَكْرُرُ دُرٌّ أَوْ كَيْفَ تَكْرُرُ دُرٌّ كَيْفَ تَكْرُرُ دُرٌّ
 اللَّهُ الصَّمَدُ دُرٌّ يَعْنِي صَمَدٌ أَوْلَادٌ كَيْفَ يَمْنَانُ جَمْدٌ وَقَدْ أَرَشَنَّهُ حَاجَتُ لِرَبِّ يَتَوَدَّرُ وَيُؤَدُّ
 كَوْزُ لِرَبِّ كَوْزٌ زَوْفٌ كَيْفَ لَدَا كَا أَيْ مَنَادٌ لِرَسَائِلُهُ وَتَحَاكُمُ الْمِدَّةُ وَنَسَنَهُ أَنْكَ
 قَائِنَةٌ قَدْ لَمْ يَشْرُ دُرٌّ قَوْلُهُ تَعَالَى لَمْ يَلِدْ كَيْفِي أَوْ طَوْغُرٌ مَا رِي كَمَا أَنْكَ مِيْرَاشُ
 أَلَا لَوْ لَمْ يُولَدْ كَيْسَادٌ أَوْ طَوْغُرٌ كَيْفِي كَيْفَا أَيْ قَدْ نَ مِيْرَاشُ الْآقُولُ تَعَالَى **وَلَمْ يَكُنْ**
لَكَفًا أَحَدٌ يَعْنِي كَا هِيَجُ بَرَكُو بَدَشُشْ أَوْلَادِي وَأَوْلَادِي دَكَلُهُ بِنِجَلْرِ أَيْ لَقِيْتُمْ
 قَوِي مَلِكًا لَرَأَيْتُ يَلِي يَارَ سَوْلَ اللَّهُ وَضَعَا يَتَكَلِّمُنَا سَيْدُ كَلْرُ كَيْفَا كَا طَبْرِي وَنِيْعِي
 أَنْكَ يَكَا أَوْ قَوْسُونَ أَيْ أَوْ نَسَنَهُ دُنَّ مِنْ حَقِّ تَعَالَى بُوَسْوَعٍ وَيُرِيدُ كَيْفَ تَلُّ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ
 يَعْنِي تَلُّ يَا مُحَمَّدُ لِلْكَفَارِيْنَ نَبِيِّ الَّذِي أَعْبُدُهُ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ يَعْنِي قَدْ أَلَا نَظِيرُهُ وَلَا شَبِيْهُ لَهُ
 وَلَا شَرِيْكَ لَهُ وَلَا مِثْلَهُ لَهُ اللَّهُ الصَّمَدُ الَّذِي لَا تَنُفُّ لَدَا مَدِي يَا مُحَمَّدُ بَعُوْ حَقِيْقَةُ آيَةِ قُلْ
 هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ بِنِ سَنُوْكَ حَقِيْقَةُ أَيْدَمَ مَا كَانَ مُحَمَّدٌ أَبَا أَحَدٍ مِنْ رِجَالِكُمْ وَبِنِ بِنِمْ
 حَقِيْقَةُ آيَةِ **اللَّهُ الصَّمَدُ** بِنِ سَنُوْكَ حَقِيْقَةُ أَيْدَمَ وَمَا مُحَمَّدٌ إِلَّا رَسُوْلٌ مِنْ بِنِمْ حَقِيْقَةُ آيَةِ
لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ بِنِ سَنُوْكَ حَقِيْقَةُ أَيْدَمَ وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِيْنَ مِنْ بِنِمْ

حَقِّدْ أَيْدِيَّ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ بِنِ سَنِكَ حَقِّدْ أَيْدِيَّ وَمُبَشِّرًا بِرَسُولِي يَأْتِي مِنَ
بَعْدِ اسْمِهِ أَحْمَدُ أَنْتَكَ سَيِّدُ عَالَمٍ وَبِكُرْبِ يَدِي إِدَامٌ مَفْرُوجٌ جُودَةٌ شَفِيعٌ أَمْتٌ مُحَمَّدٌ مُصْطَفَى
أَيْدِيَّ لِمَا وَبَادِ شَاهَا بَدَلِي مَا بُوَ أَفْصَالًا وَبُوَ شَرِيفٌ بِنَمُ حَقِّدْ دُرِّ مَسْكِينٍ وَضَمِيمٌ وَكُنَا
هَكَرَا أَمْتِيْمٌ حَقِّدْ نَهْ أَوْلَادِي وَأَلَدَهُ نَصِيبَكَ دِي دِي دَرَّ حَالِ خِطَابِ عِزَّتِ كَلَامِي
كِي اِي جِسْمِي قَنِّي قَوْلِكُمْ سَنُوكَ أَمْتِكَ دِي بِرَأَيْتَ بُوَ سَوْرَةَ دَنَ أَوْ قَوْلُ سَابِنِ تَكَلَّمَ بِدِ
أَيْتَانُوكَ شَيْفِي دَنَ أَوْ قِيَامِ اِي دِي قَنِّي قَوْلِكُمْ بِنُومِ حَقِّدْ أَيْدِيَّ قُلِ اللَّهُ أَحَدٌ دِيَا بِنِ
تَكَلَّمَ بِدِي حَقِّدْ أَيْدِيَّ كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ وَقَنِّي قَوْلِكُمْ بِنُومِ حَقِّدْ أَيْدِيَّ
اللَّهُ الصَّمَدُ دِيَا بِنِ أَنْوَكِ حَقِّدْ أَيْدِيَّ جَعَلْنَا كَمَا أُمَّةً وَسَطًا وَقَنِّي قَوْلِكُمْ بِنُومِ حَقِّدْ
أَيْدِيَّ لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ بِنِ أَنْوَكِ حَقِّدْ أَيْدِيَّ التَّائِبِينَ الْعَابِدِينَ وَقَنِّي قَوْلِكُمْ بِنُومِ
حَقِّدْ أَيْدِيَّ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ يَا بِنِ أَنْوَكِ حَقِّدْ أَيْدِيَّ إِنَّ اللَّهَ مَعَ الَّذِينَ اتَّقَوْا
الَّذِينَ هُمْ مُحْسِنُونَ بَدَلُ لَوْ تَوَابِ دَعِي ايشيت اِي مُؤْمِنٍ بِأَشَدِّ كَيْ عَمَلِ أَيْدِيَّ سَنُ هَم
سَكَ تَوَابِ حَاصِلِ أَوْلِهِ وَهَمِ بِنِ بَدَلِ رَأَيْتَ قَلْبِي اِي بِنِ عِبَاسِ دَنِ كَيْمِ ايشيتِ رُوكِ
حَضْرَتِي بِيُورِدِي دِي هَرِ كَيْشِي كَيْمَ نَزْدِهِ أَوْ نُوْرَكَ قُلِ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ أَوْ قِيَا حَقِّقَالِي
أَجْمَا قَدِّ بَكِ كَوْشَكِ يَا بِي وَيِي دَا كَرِ نَمَادِنِ طَشْرَهْ أَوْ قَسَا يُوْرُ كَوْشَكِ يَا بِي وَيِي رِشُوْرُوكِ
كِي كَوْشَكِ كَيْمِ يَدِ كَرِ بُوْعِ النَّوْنَدَانِ وَيِي دَا كَرِ بُوْجِي كَيْشَدَانِ **رَوَايَتِ** رَسُوْلِ حَضْرَتِ ايشيتِ
هَرِ كَيْشِي كُوْدِ وَشَا كَلَا كَرِ دَنِ أَوْجِ كَنِ قُلِ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ أَوْ قَسَا حَقِّقَالِي اِي بِي كَيْمِ فَرِشْتَهْ
ويِي دِي تَا صَبَا حَهْ دَنِ أَوْ قَوِي بَكَلَرِ دِي دِي وَنَدَانِ تَوَابِ يِي دَا كَرِ **لَطِيفَهْ** بَشَارَتِ

أَوَالِ سُوْرَهْ

او نسون سکایا مؤمن که ادر فکون حتمه ایتمه تو این دکر سنک **قل هو الله احد** اوتی ادر
 فرشتهل ناز کا حاضر اولق استر سنک **قل هو الله احد** او قوالدر سنک دوش اغریبی
 کور میاین **قل هو الله احد** او قوالدر سنک کینه کسولف کور میاین **قل هو الله احد**
 او قوالدر سنک که دکنر قطر سبجه نقاب بعلین قل هو الله احد او قوالدر سنک
 سلطاندر بی قیامتک اوستکه جادر لر طوته لر که قیامت استین کور میاین قل هو الله احد
 او قوالدر سنک که شیخک اولوزی عن شایفا قل هو الله احد اوتی ادر سنک که
 یز قلردن قور تلامین **قل هو الله احد** او قوالدر سنک که شیطان شیردن آمین
 اولکین **قل هو الله احد** او قوالدر سنک که حق تعالی سوزکی قوالردن اولکین
قل هو الله احد او قوالدر سنک که اجماع کیمه سن قل هو الله احد او قوالدر
 سنک که طمور دن آزاد اولکین **قل هو الله احد** او قوپن بوسوره اوفق اولد که
 تکبر لکی باشکن کیدن رین و عجبین کور کلکن جقه سن و تواضع مقامنا کور
 ایکی جهاندن فارغ اولوب حیدر له و اغتقاد ایله او قیاسین کیتک ای عبیدی او ان
 ریشه سن نتاکه مولا اجلال الدین مننویده اید و بطور دیر فرشته کلیدی اکنده
 اوزدی بایشی اوزرینه یقولوب جان جهنمه اضمم لیدی و بنجه روایتده کلور که
 بولک جهود لر کلدر سوله آیتد یکنیا محمد د کوی مخلوق تکری یار تدی تکری که
 یتدی ددر سوا حضرت قادی در حال حب ایل بوسوره کتوردی که قل هو الله احد
روایت مقاتل اید اخباریهود پیغمبر قاینه کلده و آیتد یکنیا محمد خبر و یتدی

کینه سَنَك لَكَرُكْ اَنَدَنده يَزِيْمِي اِيچَرَمِي دُنْيَايِي كَمِدَن مَهْرَاكْ اَلَدِي وَكِي مِيْرَاكْ
 قُوْسِيَار دِر دِر بِيْر سُوْرِيُوْلُقْ قَا قَدِي كِيْر دِكْمِ وَنِي كَلَه نَاكَاَه جَبْرَايِل كَلَدِي سُوْرِي
 كَتُوْر دِي **مَكْت وَا طَبِي** كُو يَا كِه حَقُّ تَعَالِي بُوْر اَدَه قَوْلَه عَنَاب قَلَدِي بَا اَمْحَد نِيچُون
 دَر رَسَن سُوْيَلَه بِن بِيْر بُوْر اَدَه مَفْسَدَه يَمِيْن دَر لُو عِيَاب اِيْلَا مَشْدُ بِن ضِعْفِ
 يَمِ شَلَه بِن كَتُوْر دَم كِيْم يَدِي اَقْلِيْم دَكْد **نَكْت** صَنَايِن كِه حَقُّ تَعَالِي اِيْدُنْيَا
 مَحْدَد وُنَسَد وُنَسْت اِيچُون تَعَصَب وَحَمِيْت اِيْلَا مَدِي هَرْ كِي سَكَا عِيْب اِيْتَسَه بِن
 جَوَاب وِيْر دَم وِهَر كِيْم سَكَا طَعْن اِيْلَسَه بِن مَنَع اِيْلَا م جُون نَوْبَت سَكَا دَكِي سَن
 نِيچُون سُوْيَلَه بِن اِيْتَمَزِيْن كِه قُلْ هُوَ اللّٰهُ اَحَدٌ وَدَخِي بَر كِي شِي سَكَا دَلُو دِي اَوْر
 اَبُو جَهْل اِيْدِي وَا يَغِيْر اِيْدِي بِن اَوْر كَن اَنَد اَجْنَم جُون نَوْبَت بَكَا دَكِي سَن
 نِيچُون دُوْر رَسَن وَا يَمَزِيْن كِه **اللّٰهُ الصَّمَد** دَخِي بَر كِي شِي سَكَا اَبْتَر دِي بِن اَكَا اَبْتَر
 سَنِيْن دِي مَجَوَاب اِيْتَمَزِيْن اَبْتَر كَا دِيْنْدَر كِه اِنْ شَا ئَكْ هُوَ اللّٰهُ بِن **حَكَا يَت** مَد كُوْر دَر
 چُون نَوْبَت بَكَا دَكِي سَن نِيچُون جَوَاب وِيْر مَزِيْن وَا يَمَزِيْن كِه **لَمْ يَكُنْ لَه بَوْلَان**
 وَدَخِي مَنَا فِقْلَا اِيْتَمَزِيْن كِي مَجْمَعِي تَكْرِيْمِي تَكْرِيْمِي وِدُ شَمْن طُوْر دِي دِر دِر بِن تَكْرِيْمِي
 فَشَلَقْ كُنَا نِي شِي كِي بَجَلُو يُوْر كَا وَ قَدَا كُو كِي شِي قَرَا سَا چَا اَنَد اِيچُون كِه وَالتَّضْيِي
 وَ اللّٰيْلِ اِذَا سَجَى مَا وَدَّعَكَ رَبُّكَ وَمَا قَلَى چُون نَوْبَت بَكَا دَكِي سَن نِيچُون دُوْر رَسَن
 وَا يَمَزِيْن كِه **وَلَمْ يَكُنْ لَه كُفُوًا اَحَدٌ** وَ دَخِي كِيچَه نَمَان طُوْر مَقْدَن مَبَارَكْ اِيْقَلَدِي
 شِي شِي سِي وَا مَنَا فِقْلَا اِيْتَمَزِيْن كِه مَحْمَد تَكْرِيْمِي بُوْقُوْر اِي مَشْفَقِي وِيْر يَدِي دِي دِر

بِن سَنَك

بن سنك ايك اون دونت كيمي سكي بدي زيوذ كاندا اجدم بن سكا قراي مستحقون و
 بيازم ديوكه **طه ها انذا عليك القران يثني** چون نوبت بگا دادي بن نچو
 دمنين و ايمندين كه **قل هو الله احد** و دنجي اول وقتين كه قل لاز واجك ايتيه بيله
 حانقند كه اختيار و يردم يعني اكر دلسلد دنيايي اختيار قلالا سپن عايشه چوق
 سود كلند او توري قورقد كه دنيايي اختيار ايتيك كه اول انا كله طاني
 اندن اختيار قيل ديك امدني عايشه كه ناقص القيل در انا سيله طاني شمدي ايتدي
 يا محمد اى هذا امريني بالشورة يعني يا محمد بوندك او توري مشورت بيوندك بن
 سيني اختيار قلدم انا م سكا فدي اولسون ددي **بني** مر اجمال تو بايد قرچه سوكند
 موابيان تو بايد كمرچه سودكند امدني يا محمد سن كه كامل العقل سن و صاحب شخ بن
 و معدن فضل كم سن ديك و خيه كو يدن نچون ديمندين و ايمندين كه **قل هو الله**
احد و دنجي زيد بركن سكا با ادي بن غيرت ايدوب ايتيم كه محمد سندن بركن با ابي
 دكند ديم كه قوله تعالى **الله لا اله الا هو** امدني بكميل كه اهل تفسير صمد چوق و جهل
 ديشلد ذرا بن عباس و مجاهد و حسن و سعيد بن جبیر ايتيد صمد اولد كه
 انوك ايجي اوليا شفيق ايد صمد اولد كه ايك جوفي اوليا و يميا اجميا عليه ايد
 صمد اولد كه اندن سنه چقميا بونچل ايد لر اولكيسه دن طوع غما مشن كبي اوله
 وكيسه اندن دوعما مشن اوله و بونچله لر ايد صمد اولد كه انوك مانندين اوليا علي
 ايد صمد اولد كه انوك اولوفن كما له اوله و حاجت و قنده قلدر حاجتي اكا

عرض اید قتله اید محمد اولد که هیچ کسه اندن یوقار اولیا و عقل از نو میند
 اولد لرائک نتالین بلمده سلی اید محمد اولد که بلا و مصیبت وقتند اگه قیاد
 قلا لرمای اید محمد اولد که هرگز او یومیر ابن کیسان اید محمد دیدی کسه انوک
 صفتیکه صفتلنمیه مقاتل اید محمد اولد که انک هیچ عیب اولیا د بیع اید
 محمد اولد که کایل اولد کند و صفتند و قادر اولد جمیع ایشا بنجه لراید محمد اولد
 که دو کلید اوز دینا غالب اولد ابوهریر اید محمد دیدی کلیدن مستغنی اولد و
 دلی عالم بوجا محتاج اولد همدی اید محمد اولد که فانی اولیا حسن اید محمد اولد
 نه در ساسا اشلیا کسه اگه معارض اولیا محمد بن علی اید محمد اولد که کوزلدا اینی کوز میا
 فکیر لدا کایر میا و دلی نسنه اندن تور قا جعفر اید محمد اولد که خلق اینی بلمده اندن
 ارتیق نسنه بلیمه بر چکلر اید **الصمد** یعنی بشن حرفه الفلام میم صاد دالدر
 اما الف ایشارته انوک بر لکنه لام ایشارته انوک بر لکنه الفلام بر بیعی اچینه منم
 اولور او قیجاق هیچ بر بیی دله بلور من ایشارته اگه انوک ذاین کوز لک کوز من
 و کسه اگه قیاس ایلک کایر من و عقلدر کایر من و در لودر لوعلم اگه محیط اولن
 انا کوزده ایشکاره در ایشارته اگه عارف لک کوز کند شایر در و قیامتده مؤمنلر
 کوز نا ثابت اولسید و قیامتده مؤمنلر کوز نا ایشکاره اولسید صاد ایشا
 رته انوک صید قنا و ایش طوغور و لغامیم ایشارته انوک ملیح حقیقی لغنا یعنی
 ملک انکد لک دلسه وید و کلیدن دلسه الورد الا ایشارته اولما یعنی انک

پادشا

پادشاه هلفينه دایم دهنج زوال یوقد بن چلراید محمد اولد که انک بقایسی نایل
 اولیا و فنا یلی نوک یورسنا یورسنا بن چلراید صمد اولد که دلرانو کشتانک
 عاجز اولا و بیائنده قاضی و کابری عطا اید محمد اولد که حیا اولان مقصدن و از
 میش اشل اولا و کاره بن چلراید میا اما ایدون بن چلراید محمد اولد که
 حاجت وقتنده قصد انک در کاهنه اید او هر کیمک بعد یکیز وجوه او زریه
 حقیقت یلدی کیمه دایم اولد و هر کن انک زوالی یوقد و کند نفس فانی و ذلیل
 یلدی تمام مؤمن اولد **سوال** نیچون **جواب** آنیچون که جواب دنیا فانی در آخرت
 باقی در پس باقی قلان سفش فانی اولان التوندن یکدن کیف که او بکسرده که
 دنیا همین سفش کسید و هم فانی در آخرت التون کبی در هم باقی در سنه خودنه یلایم
 دردی اما هر کساکم **که یلکد و کم یولد** صفتلا تجلی قلبه عورتدن او غلاندن قلوز
سوال نیچون **جواب** آنیچون که حق تعالی کسندن طفیدی دو غمندن و طوع و تمقندن
 منزهده و هر کیمه با اولک اختیار قلبه بر حال حاصل حاصل اولوز که مقرب فرشته
 اولایه کوزلدر و رسلی بی برلر اولاراده صفتلر ننه که حق تعالی یچی بیغبرک
 حالندن خبر و یزیر که وسیتلا و حصورا و نیتمین الصالحین در یعنی حضور دیو
 آکایند الکه بد وقت آکایب اولکه عورتدن او غلاندن قلبه ایلد که سست
 لکدن قلبه بل که چلب عشقندن قلایه هر کیم کسینه نظر اولیا و هر کیم بومقامه
حکایت اولیب ولیند حکایت مشهوره در کیم اولمزدی زوالده اولدی بن

اوغلو اولدی و اولدی اما اولمده که تکی سولویسی اول اولارانه ایرق نسنه سولویسی
 نتایانده صیفانته کیم مثلک کورکه ایکی سولویب اولده صغیر قوله تعالی **وَلَمْ یکن**
لَهُنَّ اَحدٌ یعنی آکا هیچ برکسنه بلکله نزد خوی بریده ایله **وَکَیْجَعَلُ اللهُ اَنْدَکَ**
وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ یعنی سنی بسایر آکا ملده قلمک سن پوزکن که کیمسا آکا مانند
 دکلده و انتم تعلمون دیک و احوالیه در یعنی دیمک اولورکه حال بودر کیم سن پوزکن
 اما عوب کافر لوندن هر بر قیسلنک بر پوعه و آری آکا طبرل دی اما عطفان قیسلی
 غزایه طبرل دی هذیل قیسلی مناته قیسلی طبرل دی بیتی غزایه قیسلی هبله طبر
 لیدی فی الجمله کعبنک ایچنک اوج یوزا آتمش پوت و آری دکلندن اولوسه هبله آری
 بد چوید انک آدین صفین لرا علوهبل دیوجا غزایه و قتیله محمد مصطفی
 کفار له جنک ایسنه آیدری الله اعلی و جل دردی کافر لرا آیدری اعلوهبل در
 لری ایدی حق تعالی آیدری بیچاره لری نسنه یه طبر سن کیم کندود و زک کوردر
 سنی چون اول باد شاهه طبر سن کیم سنی پوتدی یوعکن و آری لری عجب آشد
 که یوزا جاشن طاشه و یا اغاجه که بوخه باره پاره ایله کسایله بلتا ایله یوزا رد
 اندن دندلر کاکلردیو طبرلر اما اول باه شاهلر پادشاه کیم جان جهانی اول
 یدری آکا طبرلر آری ای مسکن در یقاله و لم یکن له کفوا احد سوزندن
 خبرک و آری و یوقید که بوندک نه ستر و اردد راندی بلکله حق تعالی و هم اولری
 ایشدی بوندک اوزرینه حکایه چوقده اما سوز اولور سبحان الله بضم کیم کندودن

بالت

بِاللَّهِ كَسْرٌ رَحْمَتِكَ قَوْلُهُ وَمَا أَيْدِي قُلُوبِنَا حَتَّى نَعْلَمَ أَنَّ عَيْنَيْكَ بِنَا قَوْلُهُ إِنَّكَ كَيْبِي حِمَادٍ
مُحْضٍ نَتَابِ بَابٍ فَلَوْلَا أَوْ قَادِرُهُ وَصَمَدٌ كَيْمٌ مَجْمُوعٌ وَأَرْقَانِدٌ حَتَّى تَسْمَعَهُ وَتَعَالَى جَلْمُورُهُ
عِنَايَتِ هِدَايَتِ أَيْدِي وَبِ شَرِكِكَ وَيَوْمَ نَزَلْتَنِي خَفِظَ أَلْيُورِي عَفْوًا لِيَدِي قَوْلَكَ لَيْسَ بِكَ
حَضْرَتِ سُلْطَانِزِينِ أُمَّتِهِمُ دِيُوبُ قَطَارِنْدَكِ أَيْدِيهِ وَبُوسِيكِينَ كَاتِبَهُ دَخَى اللَّهُ رَحْمَتِ

أَيْلُوبُهُوَ أَشْلِيخِزِ آسَانِ أَيْدِيهِ **سورة الفاتحة** بُو سُوْرَةُ مَكَّةَ أَيْدِي وَبِ بَخْلٍ أَيْدِي
مَدِيْنَةُ أَيْدِي شِيْشِي دُونَ حَرْفِ لِي كَيْدِي أَوْجُ كَلِمَةُ دُرِّ سُوْلِ حَضْرَتِ أَيْدِي هَمَزٍ
كَيْمُ بُو سُوْرَةُ أَوْ قَسَا كَوْلِكَ نَقْدَ كِتَابِ أَيْدِيهِ أَيْسَهُ دَكَلَنِ أَوْ قَشِي نَوَابِ بُو كَا أَمَّا
بُو أَيْدِي أَيْمَلِكِي سَبِيْنُ دُوِي أَوْلَادِي ابْنِ عَبَّاسٍ وَعَلَيْهِ أَيْدِي لِي جِهْوَدُ لَدُنْ
بِرَاوْغَلَانِ يَنْفِيهِ قَوْلُ أَيْدِيهِ بِرِ جِهْوَدُ لَرِ أَوْلَادِي دُونَ لَرِ أَيْمُ يَنْفِيهِ
دَنَا غِنْدَكِ بَرِ قَاجِ رِيْشِ وَبِي قِيْلِيْمِ سَاجِنْدَكِ كَمَا دَرَا غِلَهَ جَفْدَايِ وَيَنْ دِيْدِي لَرِ
فِي الْجَلْمَةِ أَوْلَادِ أَوْغَلَانِ الْمَشِيْ جِهْوَدُ لَرِ أَيْدِيهِ سَبِيْنُ أَيْدِي لَرِ أَوْلَادِ ذَوْنِكَ
أَنْدَكِ يَنْفِي بِرِ حَضْرَتِ صَاغِدِي أَوْ حَسْتَلِقْدَنِ يَنْفِيهِ شَوْلِ بَاغْدَنِ شِيْشِي شِيْشِي
دَوِي كَيْ طُوْرُ وَكَلْدِي هَمَزِ شَوْلِقِ سَاعَتِ جَبْرَائِيْلِ بُو دَعْلَرِ سُوْلَا أَوْزِيْنِدَا أَوْ قِيْدِي

لَسِيْهِمُ اللَّهُ أَرْقِيْكَ مِنْ كُلِّ دَاءٍ يُوْزِيْكَ وَاللَّهُ يَشْفِيْكَ أَنْدَكِ صَحَابَهُ لَرِ أَيْدِي لَرِ
يَا سُوْلَةَ اللَّهِ أَوْ مَلْعُوْنَ جِهْوَدِي دُونَ أَلْمِ أَوْلَادِي أَلْمِ أَنْدَكِ سُوْلَا أَيْدِي جِيُوْنَ حَقِّ
تَعَالَى بِكَ شَفَاوِيْدِي وَبِنِ كَنْدُو نَفْسِيْ جِيُوْنَ كِمَسَادَنِ كِيْنِ الْمَازِنِ أَلْمِ كِمَسَادَنِ كِيْنِ
الْوَرِ سَمَكِيْ جِيُوْنَ الْوَرِ دِيْدِي **قَايِت** حَتَّى تَعَالَى حِطَابِ عِزَّتِ قَلْبِي سُوْلَا لَرِ

يا أحمد دورت كتاب ونقد صحفك كيم وأردركه كوكدن انديك دوكين فاتحده قودم
 دكين ليس الله قودم يعني ديمك اولور كيم هدي كيم بيكذ صيد قله واعتقاد ايله
 ليس الله الرحيم ديسه دورت كتابي ودكين صحفك او شجبه ثوابي
 زهي ثواب سعادت سنوك امتك ايعي مؤمن كه حق تعالى سكا بونك يبي سعادت لر وكه امتك
 دور قلدي ليس الله الرحيم **قل اعوذ برب الفلق من شر ما خلق** يعني
 يا محمد اي صيفير بن فلق تكدرينه هدر كيم تكدر يدي انك شيرندن اعوذ نفس مسكلك
 صيفير بن ديمك اولور رب بو اراده خالف معنا سنه در فلق ديدكي طمو ايجنده يراورد
 كيم انك قيوبي اچلياق طمو اهلي انوك استيلا نندن فر ياد ايدنر جيفير شير كر و تكريا
 صيفور كر ين چه كر ايدنر فلق ديدكي اين تارك اغر غنادر لر قوله تعالى **ومن شر**
غاب اذا وقب يعني صيفير بن تكريا غاسق شيرندن يعني قرا ملك ايلچي شيرندن
 قبان كسوق كونه ابن زيد ايدنر ومن شر غاسق اذا وقب ديدكي اولد كره يعني
 صيفير بن تكريا دني اولور شيرندن چن جقد دشتا اولر جود وشجاء وطو
 لبحق صير و لغ و اولر جوق اولور و اولر طوعجف اولر وصير علق كتور لور
 قوله تعالى **ومن شر النفاثات في العقد** يعني دخي صيفير بن تكريا شولر اجاز و كر
 شيرندن كيم افسون او قيون دوكدر و اور دكر قوله تعالى **ومن شر حاسد اذا**
حسد يعني دخي صيفير بن تكريا شولر حسد قليبيلد شيرندن كيم چن حسود لوق
 وله حين بن فضل ايتدي حق تعالى قودر لر شيردي بوسور ما ياز قلدي

وحسد

وَحَسَدِ بَرِيءٍ حَتَمَ اَيْدِي سِنِ مَقْلُومٍ اَوْلَادِكُمْ حَسُوْدُ لَقَدْ كَلِمِي شَرُّوْنِ اَنْ تَقِيْسِي اَمِيءِي
 اَوْلَادِكُمْ حَقُوْقُ بَادِ شَاهِدَنْ دِيْدِيْكُمْ حَسُوْدُ لَقَدْ اَنْ صَقْلِيَا بِيْرِي الْفَلَقُ دَوْمَكِ بِيْجَلُو
 اَيْدِي الْخَالِقِ لِكُلِّ قِيْمَتِكِ اَوْلُوْرِيْ بِيْجَلُوْ اَيْدِيْ فَلَاقِ دِيْدِيْكُمْ حَبِيْمَتِكِ بَرَاغْلَجْدُ نَعْمَنْ
 حَقُّ تَعَالَى وِلْسَاكِهِ كَا فِرْدَوْسِ عَدَابِ اَيْدِيْ اَوْلَاغْلَجِكِ يَمِيْنَتِكِ يَدُوْرُهُ تَتِيْمِيْمِ بِيْرِيْهَ كَلُوْرُ
 اِنْ شَجَرَةُ الرِّقُوْمِ طَعْلَامُ الْاَشِيْمِ كَا لَهْلُ يَفِيْلُو فِي الْبَطُوْنِ كَيْفِيْلُو الْحِيْمِ قَوْلُهُ تَعَالَى **وَالْقَائِمِ**
يَقُوْمُ مِنَ شَرِّ الْحِيْمِ وَالْاِنْسِيْ بِيْجَلُوْ اَيْدِيْ اَوْلَاغْلَجِيْ اَيْدِيْكُمْ قِيْمَانِ اَيْ
 طُوْرُ لَسَا يُوْرِي قُوْرَسَا اِذَا وَقَبِ دِيْدِيْكُمْ اَيْدِيْكُمْ قِيْمَانِ كُسُوْرُ كِيْنِ سَاوِيْنِ شَرِّ الْاِنْفَاكَا
 دَلِكُوْرِيْ تَعْنِي الْاَسَاخِيَاتِ الْمُوَاخِيَاتِ يَمِيْمَتِكِ اَوْلُوْرُوْرِيْ بِيْجَلُوْ اَيْدِيْ اَوْلُوْرِيْ شَرِّ حَا سِيْدِيْفِي
 كَلِيْدِي حَسَدِ اَمِيءِي يَبِيْجَلُوْ حَسَدِ اَيْكُنْ اَوْلُوْ كُنَا هَدِيْ بُوْرَاكِ اَوْ زِيْنَا بِيْجَلُوْ حَا كَا اَيْدِيْ شَرِّ
 يُوْرُوْنِ شَيْطَانِ لَيْقِيْنِ فِرْعَوْنِ قِيُوْسِيْنِهَ كَلِيْدِي فِرْعَوْنِ اَوْلَادِ خَلُوْتِ اَوْلُوْرُوْرِيْ قِيُوْرُ
 قَقِيْدِي فِرْعَوْنِ اَيْدِيْكُمْ سِنِ لَيْسِيْنِ شَيْطَانِ اَيْدِيْ اِيَا بِيْجَلُوْ تَكْرِيْمِيْنِ قِيُوْرُهُ كَلِيْنِيْ بِيْرِيْنِ
 اَنْدِيْنِ فِرْعَوْنِ يَلِيْدِيْكُمْ شَيْطَانِ فِرْعَوْنِ اَيْدِيْ دَسُوْرُ طُوْرِيْ اِيْجُوْرُوْرِيْ اَمَلُوْنِ دِيْدِي
 شَيْطَانِ اِيْجُوْرُوْرِيْ فِرْعَوْنِ اَيْدِيْ بِيْجَلُوْ اَيْكُمُ زِدْنِ شَيْقِيْ وَسَعَادَتُسُوْرُوْ اَوْلُوْرِيْ شَيْطَانِ
 اَيْدِيْ اَوْ فِرْعَوْنِ يَبِيْجَلُوْكُمْ بِنُوْمِ بَرِيْقِيْتِيْ دُوْسُوْمِ وَاْرَدُوْرِيْنِ نَدِيْرِيْ سَمِ اِيْنِيْ طُوْرِيْ اَوْتِ
 اَنْوَاكِ بَرِيْقُوْرُوْرِيْ شُوْسِيْنِكِ اِيْمِيْ اِنَا اِيْجَلُوْ وَاْرَدُوْرُوْرِيْ كُوْرُوْرِيْ بِيْجَلُوْ سُوْدُ وِيْرِيْ هُنُوْرُوْرِيْ بِيْدِيْ لَيْكُنْ
 بُوْدُوْرُوْرِيْ اِيْنِيْ حَسَدِ اَيْدِيْكُمْ بِنُوْمِ يُوْرُوْرِيْ اَنْكُ دِيْخُوْ اَوْلَسُوْنِ دِيْرِيْ سِنِ مَقْلُومٍ اَوْلَادِيْكُمْ
 حَسُوْدُ لَقَدْ زِيْشَتِ كُنَا هَ اَوْلِيْمِيْ **حَا كَا** يُوْرُوْرِيْ مُوْسِيْ بِيْغِيْمِيْ بَرِيْمَا جَا نَهْ اِيْكُنْ

نذا كل ايامهم يا موعبي يوقر وبقاق چون بقدي كوردي كم تبكيشي عرش التند
 دررد عاقلور ايتدي الهي بونه كشيدي كه بومر تبيه اير شدي ددي پس
 حق تعالي دن خطاب اير شدي كم يا موعبي بواول قولدركيم بعندن هركند
 حسد كه ايرى اندن او توري بومر تبيه اير شدي پس معلوم اولدركيم حسدي
 ترك ايتك او كو ثواب ايش هم دخي شيطان لعين ادي او چماقدن چقير مفا
 حسدي سبب اولدي بواو ده سوز چوقدند كليانله افكار زحمت اولسون ايردي
 اولدركي لطيف چوق حلا دن ديكر زكيم چماق ايردي حسود شردن و منافق شردن
 وستار لدر شردن و جهنم عذابلر دن صقايوب حفظ ايدويور و دخي من خفير
 سپاره كه بو كتابي نيزوب نچه زحمت چك شرد و اوقيوب مقنا سينه بلور قرات
 ايدن يار اندر و كليوب مفهوميده خبردار اولان قرد اشد كورمك دن حاصه
 سيزلردن دعا جاي ايدن الله تعالى دنيوي و اخروي مراد ليني حاصلا قلوبيه
 و ايك جهانده بهيدار اولد بونيت اوزنه و الله رضايي نه اوقيا لم فاتحه الكتاب
سورة الناس مدينه ايدني بزنجر كوردي لر ملكه ايدني تيمش طغوز خرفند ايدني
 كلمه درالت ايتند امثال كل كه حوقلي نك لطفندن لبس الله كلمه سينده برائتار
 زنجي بورديم هر چنان كيم صيد قلد لبس **والله الرحمن الرحيم** ديسا حوقتالي
 عظمتيله لبتك ابي قولوم ديد و ايد كه سن بنوم قولوم سين و بن سنك جبارك و ن
 هرنه دكر سنك دك و بينين دين بواو دم ببا تندن دكلكرك ر و ايدن دين

بسم الله

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ قَوْلُهُ تَعَالَى قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الدَّارِ

يَعْنِي آيَةَ يَا مُحَمَّدٌ صَفِينَهُمْ بَنَ آدَمَ لَمْ يَكُنْ تَكْرِ سِنَّهُمْ **بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ** يَفْنَى آدَمَ لَمْ يَكُنْ يَدَا شَا هِدْمَا
 بِرَجَلَيْهِ آدَمَ لَمْ يَكُنْ مَقْبُودٌ دَرُوبِ رَجَلَيْهِ آدَمَ لَمْ يَكُنْ رَا زِي قِيدُهُ قَوْلُهُ تَعَالَى
الْوَالِدِينَ يَفْنَى آدَمَ لَمْ يَكُنْ يَدُ جَسِيدُهُ بِرَجَلَيْهِ آدَمَ مَقْطُوعُهُ وَمَا فِيهِمْ قَوْلُهُ تَعَالَى
وَمَنْ شَاءَ فَعَسَى يَفْنَى مِنْ شَيْءٍ الشَّيْطَانُ بِرَجَلَيْهِ آدَمَ مَعْنَا سِي بُودُ رَيْمِ صَفِينَهُ
 تَكْرِ يَأْتَا كَيْ بَنِي صَفَلِيَا شَيْطَانُ شَرِّدَنْ نِيچُونِ اِيكچُونِ كَيْ بِنُومِ كُوجُومِ يَمَّا كَيْ نَفْسُهُمْ
 صَفَلَا يُولَا كَيْ شَيْطَانُ شَرِّدَنْ نَنْدِيچُونِ اِيكچُونِ كَيْ شَيْطَانُ آدَمَ أَوْ غَلَا لَمْ يُولُوكْ
 طَمَدُ لَمْ يَنْدِي قَانِ يُولُوكْ يُولُوكْ شُورُ شُورُ كَيْمِ هِيچُونِ يُولُوكْ يُولُوكْ يُولُوكْ
 اللَّهُ تَعَالَى أَمَا حَقُّ تَعَالَى قَادِرٌ دَرُوبِ كَيْ اِيكچُونِ يُولُوكْ وَيُولُوكْ وَيُولُوكْ وَيُولُوكْ
 قَوْلُهُ تَعَالَى **لَنْ نَسْ** يَفْنَى شُورُ شَيْطَانُ شَرِّدَنْ كَيْمِ آدَمِ خَسْتَا سُرُوبِ خَسْتَا سُرُوبِ
 نِيظَانْدُ كَيْمِ آدَمَ أَوْ غَلَا لَمْ يَكُنْ كُوكُوبِ اِيچِينْدِي كُوكُوبِ وَسُوسَه قَلُوبِ بِرَجَلَيْهِ آدَمِ
 خَسْتَا سُرُوبِ شَيْطَانُ كَيْمِ آدَمَ لَمْ يَكُنْ يُولُوكْ يُولُوكْ يُولُوكْ يُولُوكْ يُولُوكْ
 غَاوِلُ أُولُوسَه حَقُّ خَسْتَا يُولُوكْ يُولُوكْ يُولُوكْ يُولُوكْ يُولُوكْ
 أُولُوكْ يُولُوكْ كُوكُوبِ اِيچِينْدِي سُوقِ وَسُوسَه اِيكچُونِ اِيكچُونِ اِيكچُونِ اِيكچُونِ اِيكچُونِ
 ذِكْرُ آدَمِ بِرَجَلَيْهِ شُورُ لَوْلَا وَسُوسَه كَيْمِ يُولُوكْ يُولُوكْ يُولُوكْ يُولُوكْ يُولُوكْ
 آيَةُ بُولُوكْ يُولُوكْ يُولُوكْ يُولُوكْ يُولُوكْ يُولُوكْ يُولُوكْ يُولُوكْ يُولُوكْ
 ذِكْرُ آدَمِ بِرَجَلَيْهِ شُورُ لَوْلَا وَسُوسَه كَيْمِ يُولُوكْ يُولُوكْ يُولُوكْ يُولُوكْ يُولُوكْ

اول

وَارْدُ أَدَمَ تَنِي إِحْيَاهُ بَوْرُ وَنَوَسَهُ أَيْدُ وَنَوَسَهُ قَلُورُنَّ كَيْمَ بِيُوْرِي تَعَالَى اللَّهُ
 الَّذِي يُوْرِي مَعْدُورِ النَّاسِ يَفْنِي شَوْلِ خَسَّاسِ كَيْمَ وَنَوَسَهُ قَلُورِ خَلْقِكَ
 كَوَلِّ إِحْيَاهُ نَتَيْمَ أَدَمَ كَوَلِّ كَبْرُ وَنَوَسَهُ قَلُورِ جِنْدَلِكُ كَوَلِّ كَبْرُ وَنَوَسَهُ
 قِيلُورِ أَوْ سَأَذَابُ الْقَائِمِ رَوَايَتُ قَلُورِ كَيْمَ نَتَا لَهْ شَيْطَانِ جِنْدَلِكُنْ وَارْدُورِ
 أَدَمَلِكُنْ وَارْدُورِ كَيْمَ حَلَايِقُ لَيْمَ أَرْدُورِ وَنَوَسَهُ قَلُورِ لَيْمَ بِيُوْرِي بِيُوْرِي دُو
 شَدُّ لَنْتَهْ كَيْمَ أَوْ ذَرِكُنْ رَوَايَتُ بَرَكْتِيَهْ أَيْدِي كَيْمَ أَدَمِ شَيْطَانِ نَلِكُنْ لَكِي يَا
 صِفِيورُنْ نَتَيْمَ انْعَامِ سَوْرَهْ سَنَهْ أَيْدُ وَكَذَلِكَ جَعَلْنَا لِكُلِّ نَبِيٍّ عَدُوًّا شَيْطَانِ
 الْإِنْسِ وَالْجِنِّ يَفْنِي هَرَبِنِ بِيُوْرِي لَدَمِ شَيْطَانِ وَجِنِّي شَيْطَانِ دُشْمَنِ قَلْدِقِ
 دَخِي بِنِ يُوْرِي دَرِ كَلَامِ اللَّهِ جِنْدَهْ وَبِيُوْرِي لَدَمِ كَيْمَ خَسَّاسُ كَيْمَ هُنُوسِي
 وَارْدُورِ كُنُوسِ الْقُنْفُذِ يَفْنِي خَسَّاسُ بُوْرُورِ طُوبِ كَيْمِ أَوْ لُورِ شَوْلِ كَبْرِي كَيْمِيَهْ
 كَيْمِ أَوْ لُورِ تُوْبِ أَوْ لُورِ بَرَجَلِ أَيْدُ وَالنَّاسِ مَقُورُورِ وَنَوَسَهُ مَعْنَاهُ
 يَفْنِي مَعْنِي بُوْرِي كَيْمَ وَنَوَسَهُ شَدُّورِ دَخِي نَاسَهْ شَدُّورِ دِيمَكِ أَوْ لُورِ مَقَائِلِ
 رَوَايَتُ قَلُورِ رَسُوْلِكُنْ كَيْمَ أَيْدِي بَرَكُونِ جَبْرَائِلُ كَلْدِي أَيْدِي يَا رَسُوْلَ اللَّهِ
 أَلَا أَخْبَرَكَ يَا مُحَمَّدُ بِأَفْضَلِ مَا تَتَّقُوْرُ بِهِ قَلْدِي وَ مَا هُوَ قَالَ اللَّعُوْدُ تَانِ يَفْنِي
 يَدُورُنْ جَبْرَائِلُ كَلْدِي أَيْدِي يَا مُحَمَّدُ سَا خَبْرِي وَ مِيَا يَفْنِي يَكْرِي كَيْمِ بَرَسَنَهْ
 نَكِ كَيْمِ سَنِ صِفِيورُنْ سِنِ رَسُوْلِ أَيْدِي يَلِي خَبْرِي وَيُرِكُ أَوْ كَنَهْ سَنَهْ دَرِ جَبْرَائِلِ أَيْدِي
 قَلْدِ أَعُوْدِ رَبِّ الْفَلَقِ إِلَى قَلْدِ أَعُوْدِ رَبِّ النَّاسِ دُرْدِي عَمَامَهْ رَوَايَتُ قَلُورِ عَقْبَتَهْ

بن عامر

بِنِ عَامِرٍ ذِي كَيْمٍ رَسُولِ آيَتِي دِيرِهِنَّجِ تَمَوْذُ اِيْدَنْلَرِ اَيْتَمِي بُو اِيْ كِي سُوْرِي كِي
 وَدِخِي رُو اَيْتِ دُرْدُ سُوْلَدَنْ كِمِ اَيْتِي بَدْرِيْنِي اَنْمِ شَيْطَانِيْ وَارْدُ رُ سِيْ فِنِيْ
 تَكْرِي اِدَمِ شَيْطَانِيْ دِخِي جِيْنِيْ شَيْطَانِيْ دَنْ سِيْ اَيْتِيْ لَرِيْ اَرْ سُوْلُ اللّٰهِ اَلْمَسَا
 اِيْ كِسِيْلَهْ شَيْطَانِيْ وَارْدُ اَنْدَنْ رَسُوْلُ اَيْتِيْ جِيْنِيْ شَيْطَانِيْ خَلَا يِقْلَهْ كُوْمَنَهْ
 كِرِيْ سُوْسَهْ قَلُوْ لَمَّا اَدَمِ شَيْطَانِيْ اَبِ اَشْكَارَهْ كَلُوْزْ شُوْ لِيَهْ بُو اِيْ كِهْ اَزْ دِرْ رُو اَيْتِيْ
 اِيْدَنْ اَبُو عَاوِيَهْ عُمَا اَنْدَنْ اِيْدَنْ بِنِيْ وَيْ دِيْ اِيْ اْتَمِ مُحَمَّدِيْنِ مَنَكِدَنْ كِهْ صُوْرَمِ
 بُو اِيْ كِي سُوْرِيْ دَنْ وَارْدُ صُوْرَدَمِ كِهْ بُو اِيْ كِي سُوْرِيْ قُرْ اَنْدَنْ مِيْدِيْ سِيْنِ جَوَابِ اِيْ دِيْ كِمِ
 مَن كَمِ يَزْعَمُ اَنْتُمَا مَن كِتَابِ اللّٰهِ تَعَالَى فَعَلِيْهٖ لَعْنَةُ اللّٰهِ وَالْمَلٰٓئِكَةِ وَالنَّاسِ اَجْمَعِيْنَ
 يَفْنٰى هَرِكْ سَا كِهْ شُوْ لِيَهْ زَعْمِ اَيْتَمِ سَا كِهْ بُو اِيْ كِي سُوْرِيْ قُرْ اَنْدَنْ دَكْلُ دُرْدِيْ يُوْسُ اَنْوَا
 اُوْرِيْ نِهْ اُوْلَسُوْنِ تَكْرِيْ كِهْ لَعْنَتِيْ **رُو اَيْتِيْ** عَبْدُ اللّٰهِ بِنِ عُمَا اِيْدَنْ اَفْسُوْنَدَنْ اَشْشُو
 دَعَا يَتْرُكْ حَسْتَهْ اُوْرِيْ نِهْ اُوْقِيْ اَلرَّوْنِ كُرْ **اَللّٰهُمَّ** اَذْهَبِ الْبَاسَ رَبَّ النَّاسِ
 وَاشْفِ اَنْتَ الشَّافِيْ لَا شِفَاءَ لِيْ اِلَّا بِشِفَاؤِكَ اَللّٰهُمَّ اَلْاَشْفَاءُ لَا يَفَادِرُ فِيْهَا سَقْمٌ اِلَّا بِحَمْدِكَ
 يَا اَرْحَمَ الرَّاحِمِيْنَ **بِهْ نَمَازِ** جُوْنِ كَمِ حَقْ تَعَالَى دَكْلِيْ يُوْسُ فِيْ زِيْدَانْدَنْ قُوْرْتُوْ مِصْرِ
 بَارِ شَاهِ مِيْلِكِ رِيْ اَنْدَنْ دُوْشِ حَوَالَهْ قَلْبِيْ اَلْقِصَّةَ حَكَايَتِ مَشْهُوْرِدُرْ جُوْنِ يُوْسُ فِهْ كَلْبِيْ اَلْوَسُوْرِ
 دَكْرِ يُوْسُ فِيْلِيْ اَنْدَنْ بَارِ شَاهِ وَزِيْرِيْ كِهْ اَنْدَنْ بَارِ شَاهِ وَزِيْرِيْ كِهْ يَمُشِيْنِ حَسِيْ كِلْدَنْ وَيْ دِيْ
 خَلْقْتَلِيْ لِيْ سِيْنِ اُوْلُ حَصِيْ كِلْدَنْ كَلُوْبِ يُوْسُ فِيْ زِيْدَانْدَنْ چَقَارُبِ لَعْظِيْمَهْ حَمَامَهْ كَتُوْرُ بَعْنَتِيْ
 اَلرَّامِلَهْ بَارِ شَاهِ حَضْرَتَهْ كَتُوْرُ دَكْرِ مِيْلِكِ رِيْ اَنْدَنْ يُوْسُ فِهْ مِصْرِيْ كِهْ كَشْحُ الْفِيْ وَيْ دِيْ بُو

عدد ۱۲۲

بُوَد كَلِمَةُ نَيْجُونِ اَنْكِيچُونِ كَمِ مَلِكِ رَتَانَاكَ دُو شَيْخِن تَقْبِرَايْتَدِي دِيُو **سؤالا** اَلصُّورَةُ لِي
سَكَ تَقْبِرِيچِي يَكُنْدُ مَجْسَدَه تَفْسِيْرِيچِي يَكُنْدُ **جواب**

ÖZGEÇMİŞ

Ali Adnan Abbas AL-RAWE, 23.07.1991 tarihinde Irak'ın Neyneva eyaletine bağlı Telafer şehrinde doğmuştur. İlk, orta ve lise öğrenimini 2012 yılında Telafer'de tamamlamış aynı yıl Musul Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı bölümünde yükseköğrenimine başlamıştır. 2017 yılında bu bölümden mezun olmuş 2019'da Karabük Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı anabilim dalında yüksek lisans eğitimine başlamıştır.